Pomeriũ Sermonum Quadrageſimalium.

Et eſt ob temporis exigentiam: et Chriſtifidelium neceſſariam eruditionem triplicatũ.

Primum

De Penitentia et eius partibus.

Scd̄m

De Vicijs in Genere et Specie.

Tertium

De Decalogi preceptis.

In noīe domi/
ni noſtri ieſu chriſti incipit Quadrageſima
lis ps ſermonū Pomerij de penitētia ⁊ ei⁹
ptib⁹:ac correqſitis ⁊ ptinētib⁹ ad eandem.

Circa partē aūt

iſtam pmitto q̄ p ferialib⁹ dieb⁹ breuiores
ſmones faciā. Tū qꝛ p illis dieb⁹ ppl's mi/
nori nūero cōfluit q̄ꝫ dieb⁹ feſtiuis vel dñi/
cis. Tū quia gaudēt breuitate moderni: vt
ſcribitur.ff. Qḋ metus cauſa.l.j.in gloſa.
⁊.C.de appella.l.ampliorē. Pro dieb⁹ aūt
dñicis longiores aliquātulū ſermones faci
emus: vt multꝭ ꝯcurrētib⁹ ptūc tā plebeis
q̄ꝫ ſciētificis ⁊ altiorib⁹ poſſimus p modu/
lo ſatiſfacere. Deniq̄ꝫ iudicio ſagacis pdi/
catoris relinquit: vt ſermo p aliquo die hic
aſſignatus poſſit p altero die tranſponi et
pdicari ſicuti videbit populo ⁊ tēpori con/
gruere. Nam ⁊ ſm phm ſermones aptādi
ſunt ſm congruenciā ⁊ capacitatē audien/
tium. Hoc ſolum deprecor vt quicq̄d defe
ctuoſum in hoc ope ⁊ alijs meis laboribus
comperitur: meij pius inſufficientie aſcriba
tur: ⁊ p me ad deū orones dirigant. Quic/
quid aūt boni viſum fuerit: deo altiſſimo a
quo eſt attribuat. Cui laus ⁊ gloria ſit in ſe
cula ſeculoꝝ Amen.

Feria quarta Cinerū ſeu in capite ieiu/
nij Quadrageſimalis Sermo primus ſcꝫ
de inuitatiōe eccl'ie ad penitētiā ⁊ ieiuniū.

Onuerti/

mini ad dñm deum ve/
ſtrum quia benignus et
miſericors eſt Joelis.ij.
⁊ in epiſtola hodierna.
Sctā mater eccleſia ho/
die canit hec verba exhortañ. oēs filios:
id eſt fideles ad penitentiam his diebus
agendaꝫ. In q̄bus verbis inducit ad peni
tentiā ex conſideratione diuine miſericor/
die. q̄ pmiſit penitētib⁹ veniā ⁊ celeſtia bo/
na Propterea etiā i euangelio hodierno
canit verbuꝫ ſaluatoris noſtri Matth.vj.
di. Theſaurizate vobis theſauros in celo
qḋ etiā poni pōt p themate. Audiamus ḡ
hortantē matrē eccl'iam. Cōuertimini o vi
ri o mulieres ad dñm deū. Ex q̄ ſancta ec
cleſia hortat nos ad penitētiā: ⁊ inducit nō
ſolū v̄bis: ſed etiā exēplis. Idcirco tria my
ſteria ſmone iſto declarem⁹ ſm q̄ triplici/
ter hortatur nos eccl'ia ad penitentiam di/
ebus iſtis.

Primū dr exēplaris inductiōis.
Scōm dr q̄dragesimalis obſeruatiōis.
Tertiū dr diuinalis inuitatiōis.

A Circa primū de ex
emplari inductiōe vel inuitatōe aduertēdū
eſt q̄ ſctā eccl'ia inuitat ⁊ inducit nos ad pe
nitentiā exēplo q̄druplicꝭ cerimonie q̄ facit
hodie ⁊ dieb⁹ iſtis quadrageſimalib⁹.

Primo in miſſarū exhortatiōe.
Scdo in veſperaꝝ anticipatiōe.
Tertio in cinerū ꝯſecratiōe.
Ultio in imaginū apḋ certos ꝯtectiōe.

Primo inq̄ꝫ in miſſaꝝ oīm exhortatione.
Nam in fine miſſarū cātari ſolet: Hūiliate
capita veſtra deo. Quare hoc facit his tem
porib⁹ qḋ alias p totū annuꝫ nō facit: niſi
pptera vt pctōr q̄ a toto anni curriculo in
peccatis ſuperbiuit ꝯtra deū: iā nūc hūilie
tur ad penitentiā triplit: ſcꝫ in corde p con
tritionē: in ore p confeſſionē: in ſatiſfactio/
ne opis p ieiuniū: elemoſynā ⁊ opatiōeꝫ q̄/
ten⁹ gratiā dī ⁊ gl'iaꝫ ꝯſeq̄t. Nā Jac.iiij.
De⁹ ſupbis reſiſtit: humilib⁹ aūt dat gra/
tiā. ⁊ ſic gl'iaꝫ. B Scdo i veſperaꝝ anti
cipatiōe. Nā his dieb⁹ q̄drageſimalib⁹ ve/
ſpe ante prādiū dicūt: cū toto āno poſt me/
ridiē dicant. Sed hoc quare fit niſi ad pe/
nitētie iductionē. Nimiꝝ vnde hoc fiat di/
cendū q̄ ex decreto de ꝯſe.di.j.ca. Solent.
Ubi cōciliū dt ſic. Solēt pl'es q̄ ſe ieiuna/
re putāt in quadrageſima mox vt ſignū au
dierint ad nonā horā manducare q̄ nulla/
tenus ieiunare credendi ſunt ſi ante mādu
cauerint q̄ꝫ veſpertinū celebret officiū. Cō/
currenduꝫ eſt enī ad miſſam: ⁊ auditis miſ
ſaruꝫ ſolēnijs: veſptinis officijs: largitꝭ ele/
moſynis ad cibū accedenduꝫ eſt. Si v̄o a/
liq̄s neceſſitate ꝯſtrict⁹ fuerit: vt ad miſſaꝫ
venire non valeat: exterminata veſpertina
hora completa orōne ſua ieiunium ſoluat

Hec ibi. Quare aūt ſic fuerit inſtitutū. Dicēdū ꝙ vt ſic ieiunādo chrm̄ imitari ī penitētia ⁊ ieiunio q̄ntū poſſumꝰ nos inducamur. Quia enī nō poſſumꝰ ſine cibo ieiunare tot dieb; ſicut fecit chr̄s: ſaltē ieiunemꝰ vſq; poſt veſperā. Et qꝛ multi nō poſſūt ieiunādo expectare horā diei veſꝑtinā: ſaltē veſperꝫ ātīcipātis comedāt ī meridie.

Tertio in cinerū ↄſecratiōe Nā hodie eccleſia cineres ↄſecrat ⁊ capitib; hoīm īponit vt ſe mortales cognoſcāt ⁊ iō penitētiaȝ agāt. Vñ ſacerdos imponēdo cineres dicit. Memento hō qꝛ puluis es ⁊ ī puluerē reuerterꝭ. Quia nimiꝝ nil ſic ad penitētiaȝ ꝓuocat ſicut morꝭ mēoria. Eccl.vij. Memorare nouiſſima ⁊ ī eternū nō peccabis. Ideoq; eccl'ia hodie canit. Emēdemꝰ ī meliꝰ qd̄ ignorāter peccauimꝰ. ne ſubito p̄occupati die morꝭ q̄ramꝰ ſpaciū penitētie ⁊ īuenire nō poſ. ⁊c̄. Quarto ī imaginū ↄtectiōe. Et h̄ apud certas eccl'ias ſeculariuȝ marie ſolet fieri. Sȝ q̄re hoc: niſi ad ſignificādū ꝙ pctōꝛ nō ē dignꝰ videre faciē dei aptaȝ ⁊ ſctōꝝ gl'iaȝ niſi agat pnīaȝ. Eſa.xxvj. Tollat̄ ipꝰ ne videat gloriā dei. O ḡ peccatoꝛ ꝑtimeſce ⁊ age penitētiā. q̄a deꝰ ⁊ ſancti angeli ⁊ btā virgo ⁊ oēs ſcti abominant̄ te in peccatis exiſtenteȝ aſpicere: et ſic peribis. O infelix perpende qꝛ ſine penitētia celū habere nō poterꝭ

Circa ſecundū de q̄dra

geſimali obſeruatiōe q̄rit̄: q̄re ſub nūero q̄dragenario voluit deus hoc ieiuniū obſeruari a populo ſcȝ chr̄iano. Ad qd̄ aſſignātur p̄cipue rōnes q̄ttuoꝛ ſm̄ doctores.

Prima rō decimatiōis tꝑalis.
Secūda rō afflictiōis penitētialis.
Tertia rō ↄſecratiōis nūeralis
Quarta rō imitatiōis chr̄i formalis.

Prima inq̄ȝ rō decimatiōis tꝑalis. Nam bonꝰ chr̄ianꝰ debet deo decimas ſoluere de bonis oīb;. ſ. poſſeſſiōib; et etiaȝ corꝑalibus. ⁊ ſic etiā de tꝑe annuali vite ſue. Sȝ vt ſcribit̄ ꝑ Greg. de ↄſe. di. v. c. Quadrageſima (inq̄t) ipſi dieſ decime āni ſūt. Infra. Verbi grā. Si ꝑ. ccclxv. dies annꝰ voluit̄ deinde ꝑ. xxxvj. dies affligimur q̄ſi āni dō decimas damꝰ. Rō. qꝛ. xxxvj. ſūt decia numeri. ccclxv. dieꝝ ⁊ ſex horaꝝ: quē nūeꝝ cōtinet annus totꝰ. Subdit̄ ibidē. Sȝ vt ſacer nūerꝰ. xl. dierū adipleat̄ q̄ttuoꝛ dies ad ſupplemētū. xl. dieꝝ addūt̄. Hec ī dicto capitulo de ↄſe. ſup̄. Iō q̄drageſimā ieiunare debemꝰ ꝓ decima tꝑis ⁊ corꝑis exoluēda. Idcirco em̄ q̄ttuoꝛ dies addimꝰ. qꝛ corpus ex q̄ttuoꝛ elemētꝭ ē ↄſtitutū: vt ſic ieiunādo ſoluamꝰ q̄cq̄d ī corꝑe ꝑ annū peccauimus. Scd̄a rō afflictiōis penitētialis qꝛ nūerꝰ. xl. a ꝑ̇ncipio mūdi deputatꝰ eſt ꝓ penitētia hoīm expectāda vel faciēda. Et h̄ patȝ ꝑ̇mo in diluuio qd̄ pluit. xl diebus Gen̄. vij. Secūdo in exitu filioꝝ iſrl'. xl. annis ꝑ deſertū: q̄ ſi nō peccaſſent. xl. dieb; intraſſent fines terre ꝓmiſſionis. Tertio. xl. dieb; ieiunauit moyſes ꝓ lege accipienda Quarto. xl. dieb; helias aſcēdit in monteȝ oreb ad colloquēdū cū deo. Quīto deniq; poſt paſſionē chr̄i. xl. annis expectauit iudeos ad ↄuerſionē. Sexto qꝛ etiaȝ niniuitas añ. xl. dies ad penitētiā monuit. Septimo qꝛ chr̄s. xl. dieb; ꝓ nobis ieiunauit in deſerto. Hinc canit eccl'ia. Lex ⁊ ꝓ̄phe ꝑ̇mitꝰ h̄ ꝑ̄tulerūt: poſtmoduȝ chr̄s ſacrauit oīm ⁊c̄.

Tertia rō ↄſecrationis nūeralis. qꝛ chr̄s dn̄s nūerū q̄dragenariū multiplicit̄ ↄſecrauit. Sȝ hāc rōne. iij. arti. ꝓſeq̄r ob breuitatem ⁊ deuotionē. Quarta rō imitatiōis chr̄ifor̄mis ⁊ ſpecialis: quia vt dicit Bern̄. chr̄ianus a chr̄o dr̄ vt chr̄i frat̄ ⁊ imitatoꝛ reputet̄: ſȝ chr̄ſ dn̄s. xl. dieb; ieiunauit. ḡ ⁊c̄. Sȝ q̄rit̄ hic: quare eccl'ie filij chr̄iani nō eo mō in h̄ ieiunio chr̄m imitāt̄ ſic chr̄s ieiunauit: qꝛ ip̄e chr̄s ieiunauit cōtinue ſine dieꝝ interpolatōe: chr̄iani aūt dies dn̄icos interceptos nō ieiunāt. ⁊ diſcontinuant ieiuniū. Ad h̄ rn̄det̄ ꝙ h̄ rōnabiliter ordinauit eccl'ia triplici rōne. Primo ꝓ̄pt̄ reſurrectionis chr̄i venerationē. Et hanc ponit Alex. de ales. in. iiij. Nā chr̄s in dn̄ica reſurrexit: ⁊ die illa bis comediſſe legit̄. ſ. cū diſcipulis in emaus eūtib;: ⁊ cū apl'is q̄b; apparuit ianuis clauſis: vt patȝ in euangelio Iō congruit chr̄ianis eo die bis comedere vel nō ieiunare: ita tn̄ ꝙ cibos q̄drageſimales ſumāt: vt ſic quantū ꝑ̄nt chr̄o ↄformentur q̄ in dictis apparitionib; panes ⁊ piſces ac mel ⁊ nō carnes legit̄ comediſſe ip̄a die reſurrectōis. Scd̄o ꝓ̄pt̄ vitandā ſuꝑſtitionē. Naȝ ꝓ̄pter h̄ ieiunare ꝓhibitū eſt ab

eccl'ia die dn̄ico. de cōſe. diſt. iij. Ieiuniū. et c. ſeq. Nā ſiq̄s ieiunaret die dn̄ica cā abſtinētie vel aliq̄ bona intētiōe vel ex p̄cepci p̄lati ipoſitiōe: bonū eſſet. vt patet ꝑ Hiero. lxxvj. di. Vtinā inq̄t oī tꝑe ieiunare poſſemꝰ ⁊c̄. Sed ſiq̄s ī dn̄ica ieiunaret q̄ſi faciens ↄ̄ cōſuetudinē ꝓ̄pl'i chr̄iani vel cū ſcandalo alioꝝ: vel ſi ꝓ̄pt̄ ſuꝑſtitionē aliquā: ſic peccaret. Vñ cōgruit illo die. ſ. dn̄ico nō ieiunare. Tertio ꝓ̄pt̄ ieiunij deuotionem. q̄a ex ↄtinua ieiunij afflictiōe faſtidiū fatigaret homies. et ſic deuotio ieiunādi ꝑiret Hec ex Alex. ī. iiij. ⁊ Tho. ij. ij. q. cxlvij. O ḡ chr̄iane imitare chr̄m ieiunādo. ſ. his dieb; ꝓut ē ſtatutū: imitare pnīam agēdo.

Circa tertium de

inuitatiōe dei aduertendū eſt: ꝙ miſericors deꝰ ⁊ dn̄s Ieſus hūc nūeꝝ q̄drageſimalē cōſecrare voluit multipl'r: vt attēdētes homines talia īuitarent̄ ad obſeruātiā ipſam q̄drageſimalē in pnīa ⁊ ieiunijs ⁊c̄. Vñ in epl'a hodierna Ioel. ij. canit̄. Hec dic dn̄s Cōuertimi ad me in toto corde v̄ro: in ieiunio ⁊ fl. ⁊c̄. Primo em̄ cōſecrauit aduentu in generatiōis deſcriptiōe. qꝛ Matheus euāgeliſta ſcribēdo generationē chr̄i poſuit. xl. generatiōes: vt Augꝰ dr̄: lȝ Hieronymꝰ dicret generatiōes. xlij. et h̄ parū diſtat. Sed q̄re h̄: Augꝰ dr̄ ſic. Ad hoc dn̄s ſue generatiōis q̄dragenario nūero ad nos deſcendit: vt nos ad deū n̄ro q̄dragenario aſcēdamꝰ ⁊c̄. Scd̄o cōſecrauit in conceptiōe ſm̄ ꝙ dicit Frā. Maro. qꝛ. xl. hebdomadis in vtero v̄gineo māſit a conceptiōe

Tertio in ieiunatiōe: qꝛ. xl. dieb; ieiunauit: vt patuit ſ. Quarto in p̄dicatione ⁊ miraculoꝝ oꝑatione. qꝛ a. xxx. anno q̄ cepit p̄dicare vſq; ad q̄rti anni dimidium q̄ paſſus eſt mortē. xl. mēſes nūerant̄. Quinto conſecrauit ſua morte. qꝛ. xl. horis ab hora expiratiōis. ſ. nona vſq; reſurrectionē mortuꝰ q̄euit Sexto ↄſecrauit reſurrectione et tandē aſcenſione. q̄a poſt reſurrectionem xl. die in celū aſcēdit. O ḡ pctōꝛ audi chr̄m deū inuitantē ad pnīam agendā et ↄſecres te deo his dieb;. O infelix q̄d tardas penitere cū neſcias ſi diē craſtinū habeas Sȝ et ecce conſideres hodie quō cineres ipōnunt̄ capiti chr̄ianoꝝ vt moneant̄ ad penitentiā

Nimiꝝ in dial'. Ceſarij exemplū legit̄ qd̄ ⁊ narrat̄ in ſermōib; diſcipuli. Carnifex q̄dā cū tertia feria añ diē cineꝝ totam pene noctē in comeſatiōib; (ſicut heu multi ſolent) expendiſſet. Et tandē mane cū collega biberet ⁊ audiſſet pulſationē ad eccleſiā ꝓ cinerib; ſuſcipiēdis: dixit ſocio. Ego tibi cineres ⁊ tu tandē mihi dabis. Tollenſq; cineres de foco iactauit ſuꝑ caput illiꝰ. ⁊ ecce mox in penā ſenſit pulueres acſi ſibi follibus inſufflaret̄. et exclamās tantū ſibi hauſit vt vix ꝙ nō ſuffocaret̄. accurrunt multi: ducūt eundē ad inſulā vbi nō erant pulueres. ſed nil ꝓfuit. Vñ iuſto iudicio cunctis videntib; turbine cineꝝ ſuffocatus expirauit. Ve ergo ve miſerꝭ pctōrib;. Sed vos chariſſimi cōuertimi ad dn̄m deū qꝛ miſericoꝛs ē penitētib;. Rogēꝰ ḡ chr̄m vt ⁊c̄.

Feria quinta poſt Cineꝝ Sermo. ij. ſcȝ de congrua inſtitutiōe ieiunij quadrageſime in vere.

Ir illi ieſus

a Ego veniam ⁊ curabo eum. Matth. viij. ⁊ in euāge. hod̄.

In q̄b; v̄bis oſtendit̄ ꝙ dn̄s Ieſus ex immenſa pietate paratꝰ eſt curare īfirmitates p̄ſertim aiaꝝ vere penitētiū ⁊ ſupplicit̄ orātiū. ſic fecit Cēturioni petēti ꝓ ſuo: vt patȝ in euāgelio. Sed qm̄ vt Salomon ſcribit Ecces. iij. Oīa tp̄s hn̄t. Eſt em̄ tp̄s ridendi vel gaudendi: et ē tp̄s plāgēdi. Iō chariſſimi aduertite qm̄ antea tp̄s vobis erat gaudēdi mūdialit̄. ſed iā inſtat tp̄s plāgendi pctā ⁊ ieiunādi ac cōfeſſionem faciendi. Propterea de hoc tꝑe pōt accipi ꝓ themate alio ſermonis illud Eccl. iiij. Fili conſerua tp̄s ⁊ deuita a malo: nō cōfūdarꝭ ꝓ aīa tua dicere verum. ſ. in ↄfeſſiōe. Et q̄ hec facit venit ad eū chr̄s ꝑ grām ⁊ curat eū. ſ. in aīa ab infirmitatib; pctōꝝ: ꝓut ꝓmiſit Centurioni: di. ſup̄. Ego veniā ⁊c̄. et in euangelio. Itaq; de h̄ tꝑe q̄drageſimali q̄ ſolēt fideles aīe ꝑ pnīam ⁊ ieiuniuȝ a chr̄o curari: tria myſteria notemꝰ ꝑ ſermone.

Primū dr̄ cōueniētia v̄nalis tꝑis.
Secundū dr̄ cōgruētia quadrageſimalis inſtitutionis.

Tertiū de euidentia ꝓbabilis rōnis

G Circa primum de
cōueniētia ꝟnalis tpis inq̄rendū eſt Unde
cōuenit ꝙ eccl'ia ꝑ tpe ieiunij ⁊ pnīe int' alia
tpa deputauerit hoc vernū tp̄s: Ad qd̄ di
cendū ꝙ hoc ſumme cōueniēs fuit: p̄cipue
ex huiꝰ verni tpis condicione triplici.

Primo q2 hoc ē tp̄s medicatiōis.

Secundo q2 hoc eſt tp̄s plātationis.

Tertio q2 hoc eſt tp̄s renouatiōis.

Primo inquā hoc ꝟnū tp̄s eſt tp̄s medica
tiōis. N.ī ꝑ iſto tpe menſis Martij ſolent
hūores cōmoueri in hoīe vt volūt phyſici.
et ideo ꝯſulūt ꝑ hoc tpe fieri purgatiōes ꝑ
amaras potiones vl' ſudationes. Proinde
Joānes Meſue in p̄ctica p̄ma d̄r: ꝙ omne
malū aut morboſum qd̄ in corpe latitaue⸗
rit: et ī vere medicinis aut laboribꝫ.ſ.ſudan
do expurgatū ñ fuerit: eſtate ſuccedēte hō
piculoſiꝰ febribꝫ eſtuabit. Hoc idē d̄r etiā
Cōſtantinꝰ li. de natura morboꝝ. Ideoq̄
ſicut h̄ tp̄s cōuenit ꝑ corpoꝝ medicina: ita
plus cōuenit ꝑ aiabꝫ medēdis ꝑ amaritu
dinē pnīe ⁊ expurgationē lachrymaꝝ tā ꝗ̄
ſudoꝝ atq̄ laboꝝ operū bonoꝝ. Un̄ Eccl'i
xviij. Añ languorem. Lyra.ſ. mortis: adhi
be medicinā. et añ iudiciū.i. horā mortꝫ: in⸗
terroga teip̄m.ſ.ꝑ diſcuſſionē cōſcīe: et iue⸗
niēs in cōſpectu dei ꝓpitiationē. O tu pctōr
q̄d eſt ꝙ times mori in corpore: ⁊ nō times
mori in aīa ꝑ pctm̄: ſic facis acſi digitū am
putari timeres ⁊ caput d̄collari ñ timeres.
q̄a aīa vt caput digitū improportionabilit'
p̄cellit corpꝰ. Scd̄o hoc ꝟnū tp̄s eſt tē⸗
pus plantatōis. Nā hoc tpe putant' vinee:
eradicant' herbe nociue: et plantant' vinee:
herbe ⁊ arbuſta ⁊c̄. Sic ſpūaliter conuenit
vt eradicemꝰ vicia ⁊ plātemꝰ in nobis ꝟtu
tes ꝑ pniam. Sed heu multi ꝯtrariū faci⸗
unt: cōtra q̄s chr̄s Lu. xiij. ponit ꝑabolā d̄
arbore plātata ī vinea: et q̄rēs dn̄s fructū ī
ea ⁊ nō iueniēs: dixit cultori. Succide illā:
vt q̄d terrā occupat. At ille. Dn̄e dimitte
illā ⁊ h̄ anno vſq̄ dū fodiā ſtercora: h̄ ē re⸗
cognitionē pctōꝝ tanq̄ ſtercoꝝ. et ſi q̄dē fe
cerit fructū pnīe. ſin aūt: in futurū ſuccides.
Sic in ꝓpoſito. Tertio hoc eſt tp̄s reno
uatiōis.ſ. tā curſus celi. q2 ſol iā intrat in p̄⸗
mū ſignū arietꝭ: q̄̄ etiam elemētoꝝ ⁊ in eis
exiſtentiū. Nā aer iam ſerenat': aues in aere
cantare incipiūt ⁊ nidificare ac pullificare:
ſic piſces ī aq̄s ꝓcreare: prata ⁊ arbores in
terrꝭ vireſcere ⁊c̄. ḡ conuenit h̄ tpe ⁊ hoīes
in aīa renouari ꝑ pniam. q2 vt Augꝰ dicit
Impoſſibile eſt nouā vitā.ſ. celeſtē inchoa
re niſi quis veterꝭ vite.ſ. pctōꝝ peniteat. O
q̄nta hoīm ſtulticia pctōꝝ. q2 vt d̄r Hiere
mie. viij. Miluꝰ ī celo: turtur: hirūdo: ⁊ ci⸗
conia cognoſcūt ⁊ cuſtodiūt tp̄s aduentus
ſui. ꝑpl's aūt meꝰ.ſ. chr̄ianꝰ nō cognouit iu
diciū dn̄i.ſ. futuꝝ cōtra impenitētes.

H Circa ſecūdum de
congruētia inſtitutiōis q̄rit' Quare ieiuniū
q̄drageſimale eſt inſtitutū.ſ. ꝑ hoc ꝟno tē⸗
pore ſeruandū. Cū eñ chr̄s dn̄s non h̄ tpe
ieiunauerit: ſed īmediate poſt Epiphaniā
Matth. iiij. Mirū eſt ḡ ꝙ ieiuniū q̄drage⸗
ſime nō ꝑ illo tpe: ſed ꝑ h̄ tpe verꝭ inſtituit
eccl'ia ſctā. Ad qd̄ rñdet' ſm̄ Alex. d̄ Ales.
et ſan. Tho. in. iiij. q.ſ. tpe veris congruen
tiꝰ inſtitutū eſt ieiuniū et aſſumit' ac exercet'
ꝓpter tres rōnes: non obſtante ꝙ chr̄s alio
tpe ieiunauit. q2 ſic voluit ⁊ congruit

Primo ꝓpt' carnal' ꝯcupiſcētie repſſiōē
Scd̄o ꝓpter fideliū ad paſca p̄pationē.
Tertio ꝓpt' p̄moꝝ pentū trāſgreſſionē.

Primo inquā ꝓpt' carnalis ꝯcupiſcētie re⸗
pſſionē. Et hāc rōnē pōit Joānes Beleth
in ſūma ſua de officio. q2 vicꝫ in vere maxie
inſurgūt ⁊ inualeſcūt motꝰ carnales ⁊ cōcu
piſcentie magꝭ accēdunt'. Sicut etiā vide⸗
mus in aīalibꝫ ⁊ auibꝫ q̄ in vere magꝭ mo
uent' naturali'r ad cōmiſcendū ꝑ generatiōe
Et h̄ accidit īdo q̄a ꝓut Joānes Damaſ.
dicit In eſtate cholera auget' in hoīe: in au
tūno melācholia: in hyeme phlegma: et in
vere ſanguis increſcit. et ſic tūc ex incremen
to calidi ſanguis ꝯcupia accendit'. Ideoq̄
hoc tpe verꝭ cōuenienter ieiuniū eſt ad rep
mēdū carnalē cōcupiſcētiā. In alijs aūt tē
poribꝫ ſunt minora ieiunia inſtituta: vt ſūt
ieiunia q̄ttuor tpm̄ q̄ īſtituit Calixtꝰ papa
lxxvj. di. c. Jeiuniū. ac Urbanꝰ papa. e. di.
c. Statuimꝰ. vicꝫ in eſtate in hebdomada
Pētecoſtes: vt repmat' cholera iracundie ⁊
fallacie. Cholericꝰ eñ eſt naturali'r iracun⸗
dus ⁊ ꝟſutꝰ. Item in autumno.ſ. in ſeptē⸗
bri vt debilitet' melancholia cupiditatis et

triſticie. Melancholicus eñ naturaliter cu
pidus eſt ⁊ triſtis. Deniq̄ in hyeme vt de⸗
bilitet' phlegma hebetudis ⁊ pigricie Et h̄
fit in decēbri. Quartū fit ieiuniū quattuor
tēpoꝝ in q̄drageſima rōne iā dicta. Et ſm̄
Alex. de ales hec ieiunia ꝯueniēter fiunt tri
bus diebꝫ iuxta numerū triū mēſiū vt ſatiſ
faciamus in diebꝫ tribꝫ de his pctīs q̄ cō⸗
miſimus ſingulis mēſibꝫ partiū anni. Itē
fit feria q̄rta ꝓpter memoriā traditiōis chr̄i
⁊ feria ſexta ꝓpter chr̄i crucifixionē: ⁊ ſabba
to ꝓpter chr̄i quietē in ſepulcro ⁊ triſticiam
apoſtoloꝝ de nece dn̄i. Et ſic patet. I

Secundo ieiuniū quadrageſimale pro
verno tpe obſeruandū eſt ꝓpter fideliū ad
paſca debitā p̄parationē. Nam ad feſtum
paſce ſpecialiter debet ſe p̄parare populus
chr̄ianus: maxime ꝓpter p̄ceptum comuni
candi euchariſtiā: ⁊ ꝓpter venerandam paſ
ſionem chriſti ac reſurrectionē que in vere
facta eſt. ergo cōuenienter circa confinium
dn̄ice paſſionis ⁊ reſurrectionis in vniuer⸗
ſo orbe obſeruatio quadrageſime apoſtoli
ca inſtitutiōe obſeruatur: vt dicit Iſidorus
vj. etymol'. Quatenus etiā per hoc inſtru
amur ꝙ ſicut chr̄s dn̄s per ſuam paſſionē
peruenit ad gloriā reſurrectionis: ita ⁊ per
ieiuniū ac per penitentie opera ꝑuenimus
ad gloriā eterne beatitudinis. O ergo tu q̄
iaces in peccatis quo peruenies niſi in infer
num. Tertio ꝓpter primoꝝ parentū trāſ
greſſionē. quia primi parentes peccauerūt
in vere ſm̄ Alexandrū de Ales in ſecundo
volumine ſūme ergo tunc ieiunamus: vt ſi⸗
cut ab ipīs gaudijs paradiſi per gulam ce⸗
cidimus. ita ꝑ abſtinentiā tunc faciendam
ad ea redeamus. Unde canit eccl'ia. Para
diſi portas ieiunij tēpus nobis aperiet: ſuſ
cipiamus illud orantes ⁊ dep̄cantes vt in
die reſurrectōis cū dn̄o gl'iemur. Hec ī offi
cio dn̄ice prime. Unde autem probatur ꝙ
hō peccauerit in verꝭ tpe ꝓpter breuitatem
articulo tertio reſecādo ꝓſequar. K

Circa tertiū de euiden⸗
tia rōnis qua ꝓbabiliter agnoſcit' ꝙ primꝰ
hō in tēpore veris peccauit ꝑ gulā: ideoq̄
in veris tpe congrue inſtitutū eſt pro reme⸗
dio peccati ieiuniū hoc ꝓpter capacitatem
ſimpliciū hiſtorice ꝓſequamur. Narratur
quippe ex quibuſdā codicibꝫ Iſidori. viij.
etymol'. repertū ꝓut habet' in ara celi in bi⸗
bliotheca fratrum Minoꝝ: ſic vicꝫ ꝙ poſt
aſcenſionē dn̄i apoſtoli occupati in p̄dicati
one nil tradiderunt de die quo paſca debe
ret celebrari. Cum vero ipī ex hoc mundo
trāſiſſent: per orbem vniuerſum diuerſa in
troducta fuere ieiunia. Alij eñ ieiunabant
q̄draginta dies: alij viginti: alij tm̄ quadra
ginta horas: omniſq̄ gallia octauo kal'.
April' paſca celebrabat. Oriētales ꝟo quo
cūq̄ die menſis martij luna. xiiij. veniſſet
paſca tenebant. Tunc papa Uictor rho⸗
manus ep̄s direxit dñs autoritatē ad theo
philū ceſarie paleſtine epiſcopū vt ex hiero
ſolyma vbi chr̄s dn̄s fuit ꝯuerſatus: paſca
lis ordinatio proueniret. Tunc epiſcopus
Theophilꝰ adunato ꝯcilio ſapientū ⁊ do⸗
ctoꝝ dixit eiſ. Quē diē p̄mū creditꝭ ī mūdo
creatum. Et concorditer reſponderunt de
die dn̄ico. At ille. Quō ꝓbatis. Reſponde
runt. Ex ſcriptura q̄ dicit. Factū eſt mane ⁊
veſpere dies primus. deinde ſecundus. vlti
mo ſeptimus in quo quieuit deus: hoc eſt
in ſabbato. Cum ḡ ſabbatū ſit dies nouiſ⸗
ſimus quis pōt eſſe prior niſi dn̄icus The
ophilus acceptauit: ſed iterū interrogauit
de parte anni quo ſcꝫ tpe factus ſit mūdus
Reſponderūt ꝙ in vere. At ille. Probate
qd̄ dicitis. Scriptura ait. Germinet terra
herbā virentē ⁊ facientē ſemē ⁊ lignum po
miferū faciēs fructū. ⁊ hoc tpe veris vide⸗
mus fieri incipi. Theophi. dixit. Uerū eſt.
Sꝫ qm̄ in vere tres mēſes ſunt in q̄ illoꝝ
mundus cepit eſſe: Reſponderūt. In equi
noctio. q2 ſcriptura dicit. Fecit deus lucem
⁊ vocauit diem: fecit tenebras ⁊ vocauit no
ctē: ⁊ diuiſit deꝰ lucē a tenebris. Theophi
lus dixit. Quid de luna: an plena ſit creata
Rñderūt ꝙ plena facta eſt in p̄ncipio. quia
ſcriptura dicit. Fecit deus duo luminaria
magna ⁊c̄. Et cū tali inueſtigatione in illo
cōcilio ſtatuerūt paſca non debere celebra⸗
ri ante. xj. kal'. Aprilis: qd̄ eſt altero die im
mediate ſequenti poſt feſtū ſcti Benedicti.
Ex iſtis patet ꝙ p̄mi parētes in vere pecca
uerunt. Ideoq̄ tali tpe ſcꝫ. viij. kal'. Apri⸗
lis chr̄s mortuus eſt: ⁊ nos cōuenienter ta⸗
li tpe ꝑ amore chr̄i ieiunamus. Rogemus
ḡ dn̄m ieſum vt det nobis grām ⁊c̄. Amē.

Feria ſexta poſt Cinerũ Sermo tertius
in ordine ſcꝫ de incitatiõe chr̃i ad cõuerſio/
neꝫ a peccatis noſtris faciendã.

Stote et voſ

E pfecti ſicut ⁊ pater veſter celeſtꝭ ꝑ
fectus eſt Matth. v. ⁊ in euange
lio hodierno. Verba ſunt hec ſaluatoris
noſtri Jeſu. Jn q̇bus hortat̃ ad ſanctitatẽ
vite pfectam ſectãdã exẽplo dei oĩpotẽtis
pro modulo nr̃e infirmitatis poſſibili. Sꝫ
qm̃ vt dicit phs. vij. phiſycoꝝ. Vnũq̇dq̄
pfectũ tũc eſt cũ attingit ſuũ finẽ ſm̃ ꝯue/
nientẽ gradũ ſui ſtatꝰ ⁊ pfectiõis. Finis au
tem creatiõis hũane deꝰ eſt queꝫ penitẽtes
attigũt ꝑ ꝯuerſionẽ pfectã ad ipm̃. Vñ vt
exempli grã loq̄mur. Sicut oculꝰ q̇ factꝰ
eſt a deo ad videnduꝫ non dr̃ pfectus niſi
plenum viſum poſſit habere: ſic manꝰ in
opando: ſic pes in ambulãdo pfectꝰ ẽ duꝫ
põt facere qđ debꝫ. Hõ g̃ tũc pfectꝰ dr̃ qñ
ad finẽ ſuũ ſcꝫ ad deũ attingit: hic ꝑ grãm
⁊ in futuro pfectiſſime ꝑ gl̃iaꝫ: ipm̃ amãdo
laudãdo ⁊ poſſidẽdo. Et hec oĩa inchoan
tur ꝑ penitẽtiã quaꝫ ꝓ his tꝑibꝫ vt agamꝰ
inuitat eccl̃a. clamãt etiã ṽba chr̃i ĩ pmiſſo
themate ⁊ ĩ euãgelio. Jtaq̄ de peniten
tie inchoande cõuerſiõe tria myſteria nota
bimꝰ ꝓ hoc ſermone.

Primũ dr̃ chr̃i admonitiõis.
Secũdũ dr̃ modi ꝯuerſiõis.
Tertiũ dr̃ ſtulte dilatiõis

Circa primũ d̃ chriſti ad

monitiõe ſcꝫ ad pñie ꝯuerſionẽ. Ex q̇ hodi
erna dies. ſ. feria ſexta ẽ paſſiõis dñice: Jd
circo hodie ex eius mẽoria paſſiõis proſe/
queñ. ſermonẽ aduertẽduꝫ ẽ. ꝙ chr̃s dñs
admonet nos ad pniaꝫ agẽdã quã p̄cipue
debemꝰ ĩ hꝫ tꝑe facere. Admonet ãt chr̃s
hoc die paſſꝰ p̄cipue quadruplicit̃.

Primo ex nr̃e mortꝭ incertitudine.
Secũdo ex pene ĩfernal' cõminatiõe.
Tertio ex regni celeſtꝭ ꝓmiſſiõe.
Quarto ex amara crucꝭ paſſiõe.

L Primo ex mortis incertitudine
Matth. xxiiij. Jllud aũt ſcitote qm̃ ſi ſci
ret paterfamilias q hora fur veuiret. vigi/
laret vtiq̄ ⁊ non ſineret pfodi domũ ſuaꝫ
Jdeoq̄ ⁊ vos eſtote pati. q2 q̃ hora nõ puta
tis filiꝰ hoĩs veniet. Jteꝫ Marci. xiij. Vi
gilate: neſcitꝭ eñi qñ dominꝰ veniet: ſero: an
media nocte: an gallicantu: an mane: ne cũ
venerit rep. inue. vos dor. Qđ aũt vob̃ di
co oĩbꝫ di. vigilate ⁊c̃. Sꝫ heu q̄ multi nõ
curãt admonitiões chr̃i ſub ſpe lõgioris vi
te di. Adhuc iuuenis ſum: penitere potero
cũ ad ſenectutẽ puenero. Sꝫ tales aduer/
tãt qm̃ (vt Tullius li. de ſenectute ait) Fru
ſtra inquit ſperat adoleſcẽs ſe diu victuruꝫ
Quid em̃ ſtultiꝰ q̄ incerta ꝓ certis habere
Qm̃ etiã illa etas (ſcꝫ adoleſcẽtie vel iuuen
tutis) plures q̄ ſenectus habꝫ caſus. ſ. mor
tis. Facilꝰ em̃ adoleſcẽtes morbos incidũt
grauꝰ egrotãt: triſtiꝰ moriunt̃. Hec ille. O
g̃ fatui q̇ ſperatꝭ ꝙ in magna hebdomada
penitentiã agetꝭ ⁊ nũc ĩ pctõ pſeueratꝭ ſub
tali ſpe. q̇s ſcit ſi ſuꝑuiuetꝭ vſq̄ ad magnaꝫ
hebdomadã: ⁊ ſi ſciretis nõne meliꝰ eſt pre
uenire. q2 vt Aug. dicit de pe. di. v. c. ij. §. j.
Qui agnoſcit cito pctm̃ cito inueniet deuꝫ
ꝓpitiũ: q̇ aũt pctm̃ diutiꝰ retinet tanto au/
get ꝯtẽptũ. Exẽplũ. Petrꝰ chr̃m negãs ci
to ſe recognouit ⁊ miſericordiã cito inuenit
Sed iudas tarde ſcꝫ poſt chr̃i reſurrectio/
nem ſe recognouit ⁊ miſericordiã nõ inue/
nit. O g̃ homo noli ẽẽ vt Judas quẽ chri/
ſtus dñs noſter monuit ad penitentiã tam
verbo q̄ oſculo dando: q̄ pedes eius ablu
endo: ⁊ tamen ille omnia hec ꝯtempſit. Et
nũc te monet chr̃s verbo in ſcripturꝭ. Jteꝫ
oſculo dando ſe ad oſculandũ ⁊ guſtandũ
in euchariſtia: ⁊ pedes abluendo. i. affectꝰ
ꝑ aquas lachrymarũ. Nam ſi hec ꝯtemnis
differẽdo peribis vt iudas. Secundo ex
pene infernalis cõminatiõe: Chr̃s nos ad
monet ad penitẽtiã Luc. xiij. di. Dico vo/
bis niſi penitentiã egeritis oẽs ſimul peri/
bitis. Et iteꝝ Matth. vij. Omis arbor. i.
hõ. que nõ facit fructum bonũ excidet̃ ⁊ in
igneꝫ. ſ. infernalẽ mittet̃ ⁊c̃. Et Luce ſupra
ponit̃ exẽplũ de arbore fici plantata in vi/
nea: de q̃ dñs pmiſit hoc anno vt fodiatur
circa eam ſcꝫ recognoſcẽdo pctõꝝ ſtercora.
Et ſi fecerit fructũ penitentie: bene quidem
Sin autẽ: excidat̃. Amb. Ve mihi ſi ingra
tus fuero. ſ. chr̃o: ve mihi ſi pctã mea nõ de
fleuero. quoniã ſecuris ad radicem poſita
eſt. Faciat g̃ fructũ penitentie hõ: alioquin

igni tradetur perpetuo. Tertio ex regni
celeſtis ꝓmiſſione. Admonet chr̃s Mat.
iiij. di. Penitẽtiã agite appropinquabit em̃
re. ce. O q̄ntũ p̄miũ dat̃ pñie. ſ. regnũ celoꝝ.
Non terrenũ. non vna villa vel ciuitas: ſed
regnũ eternuꝫ. O mira hoĩm dementia. ꝓ
decem aureis flerẽt ⁊ ꝯfiterent̃ ⁊ pniam vti
q̄ facerẽt. ⁊ tñ ꝓ indicibili theſauro celeſti
nõ faciũt. Jõ Berñ. li. de interna cõuerſa/
tione dt̃. Tribuit mũdꝰ pua ⁊ ſeruit̃ ei aui
ditate magna. tribuit deꝰ magna. ⁊ eterna
⁊ vix ſeruit̃ ei vnica hora. Jnterduꝫ ꝓ vno
numiſmate vſq̄ ad mortẽ litigat̃. ꝓ celeſti
autẽ regno nec pes a terra leuat̃. O ſtulti g̃
filij adã ⁊c̃. Quarto ex amara crucis paſ
ſione. Nã q̄re chr̃s paſſus eſt baiulans ſibi
crucẽ in qua mori voluit niſi vt exẽplo ſuo
inuitaret nos ad penitẽtiã. Vñ Matth.
xvj. ait. Qui vult venire poſt me abne. ſe. ⁊
tollat crucẽ. ſ. pñie. ⁊ ſequat̃ me. ſ. in opibus
bonis. Jõ Berñ. dt̃. Chr̃s in altuꝫ crucis
aſcẽdit vt ab oĩbꝫ videret̃. clamauit fortiter
vt ab oĩbꝫ audiret̃. clamori lachrymas ad/
didit vt hõ cõpateret̃. q̇ ad eiꝰ clamorẽ nõ
cõpungit̃: durior eſt petra ⁊ ſaxo. g̃uior in/
ferno. fetidior ſepulchro. O g̃ anima audi
chr̃m de cruce ad te clamãtẽ. Reuertere ſu/
namitis. i. aĩa peccatrix. Ecce manꝰ expãdi
vt te penitentẽ amplexarer. caput inclinaui
ad oſculandũ te: pedes ꝯfigi volui vt fuge/
re nequeã te. ſanguinẽ fudi vt abluã a pctis
te. lancea latus aptũ teneo vt ſuſcipiã te ꝑ
amorẽ in corde. ecce dulciſſime voco te ad
pniam. vlciſci diſſimulo. pctã tua penitenti
tibi dimitto: inſuꝑ grãm tribuo. ⁊ gl̃iam ꝑ
petuã in celo tibi dabo. O g̃ fidelis aĩa re/
cognoſce amorẽ chr̃i ⁊ vocẽ ⁊ penite.

M Circa ſecundũ d̃

mõ ꝯuerſiõis. Notandũ ꝙ paſſio chriſti q̄
fuit vera pnia ꝓ nr̃is pctis docet nos q̄lit̃
ꝯuertamur ad deũ ⁊ veraciter penitere. Nã
chr̃s paſſionẽ ptulit crucis p̄cipue q̄ttuor
modis. ⁊ his modis d̃bemꝰ ⁊ nos penitere

Primo totaliter.
Scđo fortiter.
Tertio amanter.
Quarto pſeueranter.

Primo inquã totaliter. q2 chr̃s totum ſan/
guinem fudit in paſſione nil reſeruãs et to/
tum corpus expoſuit dolori. Sic debet hõ
chr̃ianus totaliter ꝯuerti: ita ꝙ nullũ pecca
tum retineat: ſed de omĩbꝫ peniteat. Joel.
ij. Hec dt̃ dñs. Cõuertimini ad me in toto
corde veſtro. Contra hoc peccãt q̇ licet de
alijs peniteãt. tñ aliqua reſeruant vicꝫ alie/
na nõ reſtituẽdo vel irãm tenendo: vel ſcor
tum nõ eijciendo. Secũdo fortiter. quia
fortẽ ⁊ acerbiſſimũ doloreꝫ chriſtus ptulit
ſuꝑ omnes martyres. Sic ⁊ hõ debet for/
titer dolere de pctis ⁊ caſtigare vicia. Gal.
v. Qui chriſti ſunt carnẽ ſuam crucifixerũt
ꝯcu. ⁊c̃. Vnde ꝓ hoc tempe canit eccleſia.
Vtamur g̃ parcius verbis cibis ⁊ potibꝫ
ſomno iocis ⁊ arctius pſtemus in cuſtodia.
Vitemus aũt peſſima que ſubruũt mẽtes
vagas. nullũq̄ demus callidi hoſtis locuꝫ
tyrannidi. Tertio amanter. quia chr̃s ex
amore maximo ꝓ nobis paſſus eſt. in cuiꝰ
ſignũ cor ſuũ vulnerari voluit, vt dt̃ Berñ.
Sic ⁊ hõ ex amore dei debet penitere vero
corde. Vñ Joel. ij. Scindite corda veſtra
ſcꝫ vehemẽtis doloris: ⁊ amoris vulnere ex
memoria paſſionis chr̃i. N Exemplũ
narrat magiſter Nider in ſmone ꝙ quedaꝫ
ſancta mulier ⁊ deuota his diebus tanto
amore compatiebat̃ chriſto paſſo ꝙ ꝑ totã
quadrageſimam infirmata paraſceues die
mortua eſt. ⁊ tunc dixit filio ſuo. Triginta
anni ſunt ꝙ nullam diem p̄termiſi q̇n fle/
uiſſem ꝓ chriſti paſſione. ⁊ ſic conſolata ⁊
leta in chriſto feliciter migrauit. Quar/
to pſeueranter. vt ſicut chriſtus nec amore
matris ſub cruce plangentis: nec ad verba
iudeoꝝ di. Si chr̃s eſt deſcendat de cruce
⁊ credimus: deſcendit. Sic homo vſq̄ ad
mortem perſeueret in gratia penitentiali ⁊
nolit perpetuo declinare in peccatum. Nã
Matth. xxiiij. Qui pſeuerauerit vſq̄ in fi/
nem: hic ſaluus erit. O ergo aĩa diſce hec
exemplo chriſti.

Circa tertiũ de dilatio

nis ſtulticia breuit̃ ſufficiat exẽplarit̃ pſeq̄
tĩmmõ de ſtulticia eoꝝ q̇ licet in hac q̄dra/
geſima ieiunẽt vel alia deuotionis opa faci
ant: tñ ꝯuerſionẽ verã peccatoꝝ ⁊ ꝯtritio/
nem differũt vſq̄ ad finem quadrageſime
nec curant verã ꝯtritionẽ antea formare.
O Vnde talis dilatio penitẽti eſt oſten/

dicit eſſe ſtulta. ⁊ a fortiori ſi ampliorē q̄s dilationē faciat exēplo q̄druplici. Primū exemplū. Siq̄s vellet p̄cioſiſſimū balſamū infundere vaſi vel malmaticū ⁊ hmōi ipm vas videns immūdū fore: nō lauaret antea: ſed poſtea q̄ ex illo vaſe ebibit iam malmaticū vel euacuationi eſt ꝓximū tūc velit lauare: ſtultū vtiq; eſſet. Sic q̄ volūt ſacra ieiunia et alia bona facere ſine p̄cedenti ꝯtritiōe. Scḋm exemplū. Siq̄s ꝑ totam quadrageſimā vellet laborare in vinea ⁊ q̄libꝫ die ꝓ p̄cio accipe monetas malas nil vel parū valentes vellet; ſed tm̄mō in vltima hebdomada vellet bonas accipere: nonne ſtultus eſſet. Sic in ꝓpoſito.

Tertiū exemplū. Siq̄s fedata manu ꝑ ſtercora cum rege in menſa comederet et non niſi in fine prandij ſe lauaret ſtult⁹ eſſet. Applica ſic in ꝓpoſito. Quartū ḋ theſauris. quia ⁊ ch̄ris dn̄s in euangelio p̄me diei quadrageſime admonuit nos dicens Theſaurizate vobis theſauros in celo. Matth. vj. Sed dato q̄ aliquis condēs theſauros reponeret quolibet die centum aureos in capſa, ⁊ fur quotidie totidem ex eadem capſa tolleret. ⁊ cum vltimo die vel citra omnibus furatis theſauris iā vacue capſe ſeras ⁊ vectes apponeret: nonne ſtulte feciſſet q̄ ſcienter p̄us apponere neglexiſſet. Sic in ꝓpoſito applica. O ergo chariſſimi rogem⁹ dn̄m ⁊c.

Sabbato poſt Cinerū Sermo quart⁹ ſcꝫ de penitentie dilatione ꝑiculoſa ⁊ q̄ fatuū ſit differre ⁊ iniquū.

q Jotquot tā

gebant eum ſcilicet Jeſum ſalui fiebant Marci. vj. et in euangelio hodierno. Spiritualiter quotquot tangunt Jeſum: ſalui fiunt, ſcilicꝫ tangendo corde in vere penitētie dolore ⁊ amore. Nam vt Bern. dicit. Duo ſunt inq̄t brachia quib⁹ amplexamur chriſtū ieſum ſcꝫ timore reuerentiali ⁊ amore filiali. Sed timor incitat peccatorē ad dolendū de peccatis. ⁊ amor verā penitētiā ꝯſūmat tanq̄ finis precepti que eſt charitas: vt patet. j. Tim. j. Nam ideo penitentiam agere debemus vt deū diligamus. Unde optime dicimus q̄ q̄tq̄t fideles tangūt ieſum ſcꝫ per vere pn̄ie grām ſalui fiūt. vt ḋt h̄ euāgeliū. Ex q̄ aūt ſunt multi q̄ nolūt ch̄m ꝑ pn̄iam tangere cū poſſent. ſꝫ differūt de die in diē. ⁊ ſic a diabolo decepti ꝑibūt nec ſalui fiunt. Idcirco de dilatione ſacre penitētie in hoc ſermone ageñ. tria myſteria notabimus.

Aliud thema ſi placet habes intra ſermonem.

Primū dicit̄ ꝑiculoſitatis.
Scḋm dicit̄ fatuitatis.
Tertiū dicit̄ iniquitatis.

P Circa primū de pericu

loſitate Notandū q̄ quāuis vt magiſter in iiij. di. xx. ḋt, melior ſit pn̄ia ſera q̄ nulla tñ vtriq; ſūme ꝑiculoſum eſt penitentiā differre tm̄mō ad extremū vite ⁊ nolle penitere in tp̄e ſanitatis. Quapropter ſcribit̄ Eccl. v. Ne tardes ꝯuerti ad dn̄m. ⁊ ne differas de die in diem: ſubito em̄ veniet ira illius. ⁊ hoc pōt eſſe thema. Sunt aūt precipua tria pericula dilate penitentie.

Primū eſt difficultatis.
Scḋm eſt dānoſitatis
Tertiū eſt dubietatis

Primū ꝑiculū difficultatis. quia vt magiſter vbi ſup̄ ca. j. ḋt. Timendū eſt de penitēte ſero: maxime cū filij quos illicite dilexit ſunt preſentes ⁊ vxor ⁊ mūdus ad ſe vocet. Periculoſum itaq; eſt ⁊ interitui vicinum ad mortem ꝓtrahere penitētie remedium. Difficile em̄ eſt vt ſit vera penitentia tunc quando cruciatus membra ligat ⁊ dolor ſenſum opprimit vt vix homo aliquid cogitare valeat. Hec ibi. Ratio huius eſt. q2 vt Aug⁹. ſermone de innocentib⁹ dicit. Juſto dei iudicio hac aīaduerſione peccator percutit̄: vt moriens obliuiſcat̄ ſui: qui dū viueret oblitus eſt dei. Et Ciprianus de penitentia diſtinctione. vij. §. Hoc autem. dicit q̄ iuſto dei iudicio non eſt dignus in morte accipere ſolaciū qui ſe in vita nō cogitauit moriturū. O durū dictū. Sed hec vt magiſter vbi ſup̄ oſtendit ſic intelligenda ſunt. q̄ q̄uis in fine vere penitere ſit difficile. ſi tamē ex dei miſericordia inſpiratur alicui: tunc vera penitentia hominem liberat licet per multos ignes vel penas. ⁊ exem-

plum ponit de latrone iuxta chriſtum.

Secundū ꝑiculū damnoſitatꝫ. Certum eſt em̄ q̄ talis multa damna meritoꝝ icurrit: et m̄lta bona interim q̄. ſ. in grā feciſſet vel facere potuiſſet ad p̄mia vite eterne.

Q Sicut em̄ cū aliq̄s eſt excōicatus nil ꝑcipiet de ꝓuētib⁹ ſuoꝝ bn̄ficioꝝ q̄diu manet excōicat⁹. Exēplū de appellatiōib⁹ c. Paſtoralis. Sic pctōr de beneficijs dei ⁊ eccl'ie ſuffragijs ac meritis paſſionis chriſti nil ꝑcipit q̄diu ſtat in pctō mortali tanq̄ a deo excōicatus. Juxta illud Ps. Maledicti q̄ declinant a mandatis tuis. Tertiū ꝑiculū dubietatis. q2 pn̄ia ſolū in extremis eſt dubia. et videt̄ coacta timore pene. et ꝑ ꝯn̄s falſa: nec ſalutifera. Nimirū vt dicit Aug. Penitētia in morte raro vera. nec inuenit̄ in ſcp̄tura canonica niſi vnus. ſ. latro q̄ in fine vere penituit. Jlle vt null⁹ deſperet. ſolus vt nullus preſumat. q2 in ſano homīe penitentia eſt ſana. in infirmo infirma. in mortuo mortua ⁊c̄. Unde ꝓut idē Aug⁹ allegat̄ a Mgr̄o vbi ſ̄. et etiam de pe. di. vij. in p̄ncipio dicit. Siquis poſitus in vltima neceſſitate ſue egritudinis voluerit accipe pn̄iam ⁊ accipit: et mox reconciliatur ⁊ vadit hinc. fateor vobis: non illi negamus qḋ petit. ſed non p̄ſumim⁹ q̄ bene hinc exit. ſi ſecurus hinc exierit ego neſcio. pn̄iam dare poſſumus. ſecuritatem p̄o dare non poſſumus. Nunq̄d dico damnabit̄. ſed nec dico liberabit̄. Uis ḡ a dubio liberari age pn̄iam dum ſanus es. quia pn̄iam egiſti eo tp̄e quo peccare potuiſti. Si vis agere pn̄iam qñ iam peccare nō potes: peccata te dimiſerunt: non tu illa. Jtē due res ſunt. Aut ignoſcit̄ tibi: aut non. quid horū ſit tibi futurum neſcio. ergo tene certum: dimitte incertum. Hec Aug. O ergo homo peccator noli differre penitere ne in dubio pereas.

R Circa ſecūdum de

fatuitate eoꝝ q̄ differt penitere. Et ꝓ h̄ nota q̄ tales p̄cipue triplici fatuitate laborāt

Prima ḋr abbreuiatiōis.
Secūda ḋr ruinationis.
Tertia ḋr ceſſationis.

Prima fatuitas. quia ſicut fatu⁹ eſt q̄. ſ. q̄dragīnta aut q̄nq̄ginta annis iacere vellet mortali languore infirmitatꝫ ⁊ nolle ſanari. ſed hora tm̄mō mortꝫ vita ſana fungi. et tā breui tp̄e. ſ. diei vel hore: aut aliq̄t dierū paucoꝝ. et iterum mori ſub dubio ꝑpetue mortis. Sic fatuus eſt q̄ vult in languore mortali aīe iacere toto tp̄e. et breui tm̄mō tp̄e in extremis viuere et ſic mori. Nā peccatū mortale eſt aīe mors. Rho. vj. Stipēdia pctī mors. et Ezech. xviij. Aīa q̄ peccauerit ipſa morietur. Sed penitētia eſt gratia viuificans aīam. Scḋa fatuitas ruinationis, quia vt Greg. ḋt. Pctm̄ qḋ citi⁹ ꝑ pn̄iam deletum non fuerit: mox ſuo pondere ad aliud trahit et ruere facit. Stult⁹ ergo reputat̄ aliq̄s ſi ſciens ſe comburēdū: ſibi ſarcinā lignoꝝ accumulat ⁊ ſuꝑaddit. Sic in ꝓpoſito. Exemplū de viſiōe ſancti Arſenij i vitaſpatrū. ſ. ḋ eo q̄ ligna ſecabat et in ſarcinam alligabat: tentabat leuare ⁊ portare ⁊ nō poterat. et adhuc plura ligna ſuꝑalligabat: et totiens h̄ fecit q̄ oīno corruit ſub onere. Et angel⁹ expoſuit ſuo modo de pctōrib⁹ ſibi ad inferni ignem peccata ſuꝑaddentib⁹. Tertia fatuitas ḋr ceſſatiōis. quia pctōꝝ ſtulta cogitatio ſubito ceſſat: et morte inſperata quicq̄d p̄meditatur de longa. ſ. vita: de domo palatij: de filijs: de diuitijs: ceſſat. vt patet Luce. xij. de diuite q̄ cogitabat ampliare horrea: cōgregare multa: comedere ⁊ bibere ⁊ requieſcere. et tamē illa nocte dictum eſt ſibi inſperato Stulte hac nocte repetent a te animā tuam et que congregaſti cuius erunt. Ue ergo talibus.

S Circa tertium de

iniquitate dilationis pn̄ie Notandū q̄ peccator differēs pn̄iam iniqu⁹ ḋr eſſe triplici p̄cipue iniq̄tate

Primo cōtra deū ⁊ celeſtē curiā
Scḋo ꝯtra ꝓpriā aīam.
Tertio ꝯ oēm creaturā.

Primo iniquū ꝯtra deū ⁊ celeſtē curiā. Nā differēs pn̄iam ad ſenectutē vel mortꝫ horā deteriorē ꝑtē vite ſue. i. ſenectutē vel finē vite deo refuās: dat ⁊ imolat diabolo meliorē. ſ. iuuētutē. ideoq; iniqu⁹ ē ꝯ deū imo et maledict⁹. Malach. j. ca. Maledictus doloſus q̄ in grege ſuo habet maſculum. i. animal bonū: et forte et aptum imolationi

et imolat debile dicit dñs. Deniqȝ exq̄ toti celeſti curie gaudiū eſt ſup vno pctōꝛe penitentiam agēte Lu.xv. talis agit iniq̄ contra chr̄m ⁊ btām ꝟginē Mariā et ꝯ omes angelos ac btōs: ꝙ quantū in ſe eſt non auget illoꝝ glīam ⁊ gaudiū accidentale ꝙ̄ ſe: qꝺ fieret penitendo. Scdo iniquꝰ ē talis cōtra ꝓpꝛiam aīam ſuā. quia tādiu differēdo vult potius hr̄e animā malā ꝙ̄ bonā: ⁊ ſeipm ſeruū ꝙ̄ liberꝝ: in ſtatu latronis ꝙ̄ in ſtatu regis: ⁊ inutilē ꝙ̄ multū valentē. pctm̄ em̄ facit in hoie hec oīa. Tertio ꝯ oēm creaturā. qꝛ vt Augꝰ dr̄ Offenſo creatoꝛe offendit omnis creatura. ſicut rege in faciem ꝑcuſſo omes ſerui fideles offenduntur. Et quia ſepe deus ꝓpter impenitētiā hominū punit etiā creaturas alias. Nam ꝓpter peccata ꝑmoꝝ parētū terra fuit maledicta a deo. Item ꝓpter peccata hominū totus mundus diluuio deletꝰ eſt. Item ꝓpter peccata iudeoꝝ chr̄m crucifigentiū ſol obſcuratus eſt ⁊c. O ḡ pctōꝛes expgiſcimi ⁊ feſtinate ad pniam. T Ut aūt conuerſionis grām homo a deo obtinere poſſit: multū valet ſeruitꝰ deuotiōis beate matris dei. Sicut legit exemplum de hoc in libꝛo apum. ⁊ in Spe. exem. lix. di. v. ꝙ iuuenis q̄dam moꝛtuis parētibꝫ hereditatē totam in ludis ⁊ tabernis diſſipauit ⁊ vagabūdus ferebat: nec patrui ſui monitionē curabat: nec deū: nec pniam ſuſcipe volebat. Cui tandē ſemel patruꝰ dixit. Chare frater faceres ne aliq̄d ꝓ me: Cui ille. Utiqȝ. At ille. Uolo vt glīoſam ꝟginē Mariā ſalutes q̄tidie. l. Aue Maria dicendo. Cui cachīnādo rn̄dit. Hoc ſemel tm̄mō faciam ⁊ nō oī die. Patruꝰ inſtitit et vix illum induxit vt oī die faceret ſaltē feſto q̄ tenet ire ad ecclīam. Et poſt annū viſus eſt ſtatim mutatus a vecoꝛdia ⁊ vanitatū ſequela. Tandē patruꝰ inſtitit vt duplicaret ſalutatōes. Quo facto: magis factꝰ eſt ſtabilitꝰ. Et tandē induxit vt triplicaret dicēdo. cl. Aue maria. Cōſentit ille iuuenis ⁊ factꝰ eſt oīno ſtabilis in bono. Patruus ḡ ſpōſam illi copulauit. Et dum vicinis ⁊ amicis cōuenientibus ſederent in menſa ſponſus ⁊ ſponſa: iuuenis recoꝛdatus eſt ꝙ illo die non perſoluiſſet ſalutatiōes beate Marie. Et ſurgēs de mēſa intrauit thalamū: ⁊ cepit peroꝛare

Et ecce apparuit illi glīoſa virgo lucidioꝛ ſole oſtēdens tres togas. i. pallia: aureis litteris conſcptas di. Ecce ſalutatōes tue cōſcpte ſūt q̄bus me honoꝛaſti: ſcito ꝙ tertia die venies ad me in celum. Et ſic diſparuit ꝟgo. Iuuenis ḡ intrans ad conuiuiū letabat. Tandē tertia die dum alij epularentur: iuuenis iſte febꝛe coꝛreptꝰ lectum aſcendit. et q̄d ſibi cōtigerat: cōuocatis patruo: ſponſa: ⁊ aliq̄bꝫ narrauit. cōfeſſuſqȝ ſacerdoti cōicauit: et btē virgini ſe cōmendās feliciter migrauit. Spōſa ꝟo eius in ſancta ꝟginitate ꝑpetuo māſit. Ecce ḡ patꝫ ꝙ̄ bonum eſt ſeruire ꝟgini. Rogemꝰ ḡ dn̄m Ieſum chr̄m ⁊c.

Dn̄ica ꝑma q̄drageſime in mane Sermo q̄ntus q̄ ad p̄cedētes. ſ. de penitētie valoꝛe ſaluberrimo.

d **Ductus ē ie**ſus in deſertū a ſpū Math. iiij. et in euang. hod. Dn̄s Ieſus volens nobis exemplū p̄bere ſalutꝫ: ductus eſt a ſpūſctō in deſertū ad faciēdū penitentiā maximā ieiunādo: vigilādo: oꝛando: ſine lecto in nuda terra doꝛmiēdo: eſtui ventꝫ ⁊ pluuijs ſe ſine cella exponēdo: inter ſcoꝛpiones: ſerpētes: ⁊ feras q̄ in illo deſerto abūdant iacēdo: q̄tinꝰ eiꝰ exēplo aīarēmur nos ad pnie opera. Et ad hec oīa ductus dr̄ a ſpūſctō ſm̄ Nico. de Lyra. ⁊ oēs expoſitoꝛes. q̄a vt ſcribit Rho. viij. Quicūqȝ ſpū dei agunt: hi filij dei ſunt. Sed q̄m diabolus ꝯ oē bonum tētatoꝛ ſtatim adeſt vt impediat. Ideo Ecci. ij. Fili accedēs ad ſeruiturē dei ſta in timoꝛe ⁊ p̄para animā tuā ad tentationē. Propterea ⁊ chr̄s tētatus eſt. ſed vicit vt nobis exemplū ⁊ ꝟtutē vincēdi daret: vt patet in euāg.

Textū ⁊ expoſitionē euāgelij ⁊ q̄ſtiōes circa eā vide alibi. h em̄ ptranſeo ob breuitatem. qꝛ latiꝰ tractabo deo dāte in alio q̄drageſimali. ſermone de tentatiōe. Itaqȝ exq̄ chꝛiſtus ſuo exemplo penitēdo in deſerto inuitat ad penitentiam faciendā Idcirco de ipſa tria myſteria notabimus in hoc ſermone agentes. ſ. de ſacre pnie ſaluberrimo valoꝛe.

Est [illegible]timo Ser mo

Primū dr̄ diuine acceptatiōis.
Scdm dr̄ diffinitiue cognitiōis.
Tertiū dr̄ mirifice opatiōis. U

Circa primū de acceptatione pnie apud deū inq̄rēdū eſt ⁊ declarādū q̄libꝫ ſignis oñdi poſſit ꝙ deꝰ bn̄dictus multū acceptat ⁊ amat pctōꝝ hoim pniā. Ad qꝺ rn̄dendo notemus plura ſigna dilectionis dei ad penitentē. Primū ſignum p̄dicatiōis chr̄i ⁊ ꝑme monitiōis. qꝛ dei filius veniēs in mundū ꝓ ſalute hoim: pꝛimo oim incepit pꝛedicare de pnia Math. iiij. Cepit ieſus p̄dicare ⁊ dicere. pniam agite appꝛopinq̄. em̄ regnū ⁊c. Ecce chariſſimi quantū amat chr̄s pniam hoīs. quia ꝑmo oim ad eā monet p̄dicādo ⁊ ꝓ ea regnū celoꝝ ꝓmittit di. Appꝛopinq̄bit ei regnū celoꝝ. Scdm ſignū aptiōis. ſ. ianue celeſtis. qꝛ deꝰ nulli hoim celū apire voluit antecqȝ filiꝰ dei dn̄s ieſus penitētiā duriſſimā egit ꝓ pctis hoim. Per ꝯtrū ad oīa pctā. ſ. ꝯ ſupbiā hoīs ſe hūliādo. ad ſuſtinendam moꝛtē turpiſſimā crucis: ⁊ abiectā. Item ꝯtra auariciā. nudus pependit ⁊ veſtimenta ſua crucifixoꝛibꝫ diuidēda reliquit. Item ꝯtra luxuriā. in virgineo coꝛpoꝛe de planta pedis vſqȝ verticē: vulneribus ⁊ doloꝛibus plenus extitit. Item contra iram. ꝓ crucifixoꝛibꝫ oꝛauit. Contra gulam felle cibatus ⁊ aceto potatus eſt. Contra inuidiā manꝰ expandit ad amplexandū. caput inclinauit ad oſculandū. ⁊ coꝛ vulnerari ꝑmiſit ad coꝛdialem amoꝛē erga oēs penitētes oſtendendum ſm̄ Bern̄. Item ꝯtra acidiā. vſqȝ ad moꝛtem in cruce perſeuerauit foꝛtiter. O ḡ hō ⁊ tu exēplo chr̄i age pniam vt ameris a chr̄o ⁊ obtineas celū. Tertiū ſignū miſerationis. qꝛ plus facit miſericoꝛdiā deꝰ ad vnicā verā pniam ꝙ̄ faceret ad interceſſiones oim ſctōꝝ. Nā ſi vnus hō in pctō moꝛtali exiſtens nollet penitere. tali deus peccata nō dimitteret etiāſi omes ſcti ⁊ beata virgo ꝓ illo intercederent: ſed ſi penitet: etiā nullus ſctōꝝ pꝛo eo intercedat ſtatim deus pctā miſericoꝛditer dimittit. Ezech. xviij. Quacūqȝ hoꝛa ingemuerit hō nō reminiſcoꝛ oim iniq̄tatū eius dicit dn̄s. Quartū ſignū amicationis. qꝛ ſi vnus homo totius mundi peccata feciſſet ⁊ eſſet quantūcunqȝ maximus dei inimicus. ſicut eſt diabolus: talis ſi penitet mox deus benedictꝰ ipm in amiciciā recipit ⁊ gratiā ei dat in p̄nti ⁊ ꝑſeuerāti glīam in futuro. Exēplū de latrone in cruce ꝑus chr̄m blaſphemāte ⁊ cōuiciāte: ꝓut habet Math. xxvij. et Marci. xv. Sed poſtea viſa chr̄i patientia: vt dr̄ Ly. penituit: et chr̄s ei dixit. Hodie mecū eris in paradiſo. Lu. xxiij. Quintū ſignū inimicatiōis. ſ. hoīs a pnia declinantis. qꝛ hō q̄ntūcūqȝ deo dilectꝰ ſit ⁊ amicꝰ: ſi a pnia declinauerit in pctm̄ moꝛtale: ſtatim deus habebit eum ꝓ inimico et ſubtrahit ab eo grām ſuā. Nā etiāſi aplūs aliq̄s vl̄ beatꝰ ꝑ impoſſibile peccaret in celo: ſtatim inimicꝰ dei fieret. ſic̄ ⁊ Lucifer peccauit ⁊ a deo eiectus eſt cū oibꝫ ſuis cōplicibꝫ. O ḡ chr̄iane aduerte q̄ntū te deus diligit ſi pniam egeris: et q̄ntum odit ſi nō egerꝭ.

X **Circa ſecūdum de** diffinitiōe pnie vt cognoſcamꝰ q̄d ſit pnia que deo eſt tā accepta ⁊ gratiſſima ac nobꝭ ſaluifica Aduertēdū ꝙ ꝙ̄uis varie dent de ea diffinitiōes: tn̄ magiſtralis et potiſſima eſt quā ponit magr̄ in. iiij. di. xiiij. vbi dicit ſic. Penitentia eſt ꝟtus vel gratia qua cōmiſſa mala cū emendatōis ꝓpoſito plangimus ⁊ odimꝰ ⁊ plāgēda iterꝝ cōmittere noluimus. Et conſimiliter diffiniūt penitētiā Greg. et Ambꝛo. de pe. diſt. iij. §. j. in ꝑncipio. Ex qua diffinitiōe dant nobis p̄cipua q̄nqȝ documenta de ſacra pnia. Primū ꝙ penitēs debet de cōmiſſis pctis ſuis dolere. Ideo dr̄: qua commiſſa mala plangimus et odimꝰ. hoc eſt ſm̄ Scotū peccaſſe nolle. vel diſplicere ꝙ peccauit: ſiue peccatum deteſtari. Unde non ſunt penitētes q̄ delectant in peccatis vl̄ placet eis ꝙ peccauerunt: lꝫ tales confiteant. Secundum eſt ꝙ penitens debet pctā velle punire ſicqȝ emēdare. Ideo addit: cū emēdatiōis ꝓpoſito: vt idē Scotꝰ. dr̄ eadē diſt. Un̄ Iſid. li. etym̄. ait. Penitētia appellat q̄ſi punientia: eo ꝙ hō in ſe penitendo punit qꝺ male admiſit. Un̄ illi q̄ etſi doleant de pctis: tn̄ nolūt emēdare ꝑ ꝯfeſſiōē verā ⁊ ſatiſfactionē debitā vel reſtitutionē ablatoꝝ: nō dicunt penitētes. Tertiū eſt ꝙ penitēs debet ꝓpoſitū cauēdi de cetero hr̄e. Idō addi

tur:et plangenda.i.pctã mortalia iterũ cõ-
mittere nolumus. Unde illi q adhuc aliqñ
volũt peccare nõ ſunt penitẽtes. Exemplũ.
Si tibi morbido vel intoxicato daret aliq
medicina q morbũ vel venenum expelleret
euomendo ⁊c. tñ naturã nõ caueret a mor-
te ſtatim vel de ꝓximo ſubſequẽti: inutilis
ſic eſſet medicina tal'. Sic lz hõ doleat pec
cata ſua ⁊ confiteat: tñ ſi nõ vult cauere: nõ
ſufficit ad euadẽdũ mortẽ eternã. Quar
tũ eſt ꝙ penitens debet ꝑdicta facere ex ele-
ctiõe ⁊ nõ coacte ſed volũtarie. Ideo pñia
dr i diffinitiõe virtus. qa eſt actus virtut
meritoriꝰ vite eterne. Unde Phs.viij. Eth.
dicit: ꝙ ꝑncipale in ꝟtute morali eſt electio
Ideo ad veram penitẽtiã requirit motus
liberi arbitrij cum gratia concordans. Unde
qui coacte penitent vel penitentiã aut penã
ꝓ pctis inflictã nõ ſufferunt patienter: non
ſunt penitẽtes veraciter: vt patet ꝑ Scotũ
ſup. Quintum eſt ꝙ penitẽs vere habet
grãm dei poſſidere. ideo dr ꝙ pñia eſt grã.
Et hoc ſm Alexã. de Ales intelligẽdũ eſt
nõ eſſentialiter. qꝛ pñia ⁊ grã nõ ſunt idem
eſſentialit. ſed intelligendũ eſt cauſatiue. qꝛ
ſicut grã habet iuſtificare ⁊ gratũ deo red-
dere peccatorẽ. ſic ⁊ pñia eoſdẽ effectus ha-
bet in hoĩe cauſare. y Unde aduerten
dum ꝙ pñia melior eſt et maior multiplici
grã. Primo em̃ ꝓualet ꝙ̃ grã ꝓphetie.
qꝛ ꝓphetare põt etiã reprobi. vt Caiphas
fecit ⁊ Balaam ꝓpheta. Et etiã diabolus
multa occulta põt ꝑdicere: vt Augꝰ dr. ij.
ſup Geñ. et incãtatores. ⁊ hmõi. Sed ve-
ra pñia eſt bonorũ ⁊ ſalutis ſignum: in qua
qs moriẽs non poteſt damnari. g ⁊c. O g
tu hõ plus debes pñiam appetere ꝙ̃ ꝓphe
tare. Scdo pñia ꝓualet gratiam eijcien
di demones. qꝛ hoc etiaz mali chriani pñt
facere ꝑ nomẽ chri. vt patet de Juda. et de
qdam Mar.ix. et alijs. Sed pñiaz agere
verã nõ põt qs niſi deo gratus. Tertio
pñia ꝓualet etiã vnica ꝙ̃ facere qcꝫ mira-
cula: mortuos ſuſcitare: infirmos curare: et
quecꝫ huiuſmodi. quia hec non faciũt deo
gratũ. Unde Matth. vij. chrs dr. Mul-
ti dicẽt mihi in illa die. Dñe: nõne in noĩe
tuo ꝓphetauimus et demonia eiecimus et
ꝟtutes multas. i. miracula fecimus. et tunc
confitebor illis: qꝛ non noui vos. diſcedite

a me ⁊c. Sz pñia grãm facit dõ ⁊ eternã ſalu
tẽ tribuit. O g hõ noli q̃rere grãz miracu-
lorũ ſz potiꝰ pñiaz. qꝛ vna ꝯtritio vl' vna cõ
feſſio ⁊ ſatiſfactio ꝓualet oĩa illa O g ſacra
pñia qñtũ te dbemꝰ ãplecti ſine q nec etiã
alia ſacramẽta puta baptiſmꝰ. ꝯfirmatio.
ordo. Euchariſtia. matrimoniũ. vnctioq̈
extrema valẽt ad ſalutẽ.

Circa tertiũ d penitentie

mira opatiõe ꝯſiderãdũ ẽ ꝙ pñia mul-
ta ⁊ maxima mirabilia poteſt efficere ad ſa
lutez. ideo eſt diligẽda

Primo qdez in hoĩe impio
Scdo i hoĩe iuſtificato.
Tertio in mort termino.
Quarto in purgatorio.
Quinto in inferno.
Sexto in celo.
Septimo in ipſo deo altiſſimo.

Primũ qdem in impio. qꝛ pñia impiũ vel
peccatorez iuſtificat. Augꝰ. autẽ ſup Joã.
dr ꝙ maius eſt vnũ iuſtificare impiuz ꝙ̃ d
nihilo creaſſe mundũ. Ratio. qꝛ in creãdo
mũdũ deus nullũ habuit adiutoriũ. ſz tm̃
dixit: ⁊ facta ſunt oĩa q voluit: vt dicit ps.
Sed in iuſtificando impiuz req̃rit deus li-
berũ arbitriũ ꝯſentiẽs hoĩs. Nã q creauit
te ſine te: ñ iuſtificabit te ſine te. vt Augꝰ.
vbi s. dicit. Item qꝛ in iuſtificãdo nõ ſuffe
cit vt deus dicat. ſed ⁊ oportuit dei filiũ in
carnari ⁊ multa pati: vt ſic ſanguie et mor-
te iuſtificaret impios. Scdo in hoĩe iu-
ſtificato. qꝛ plus facit penitẽtia mereri i vni
ca hora ꝙ̃ peccator poſſit mereri mille an-
nis. Nimirum queri poteſt Utrũ pñia ſit
potens ad oĩa. vtpote infinite ꝟtutis. Rñ-
det ꝙ pñia eſt infinite poteſtatis vel ꝟtu-
tis. qd oſtendit ſm Tho. in. iiij. di. xv. ar. ij.
Et etiã Bonauẽ. ⁊c. qꝛ culpa ꝯtra deum
cõmiſſa eſt infinita inq̃ntũ eſt ꝯtra deum i-
finite maieſtatis. ⁊ etiã inq̃ntũ obligat ad
penã gehẽne q eſt infinita a pte poſt vtpo-
te perpetua: ⁊ tñ pñia ſatiſfacere põt ꝓ pec
cat iſinite grauitatis ex infinita dei miſeri-
cordia acceptante: adeo ꝙ etiã ſi qs oĩa ſce-
lera totiꝰ mũdi ꝯmiſiſſet: ꝑ verã pñiaz ſibi
remitterent. g põt oĩa q ſũt ad ſalutẽ neceſ-
ſaria. Exceptis aliquib' q nõ licet redire ꝑ
pñiam, qꝛ nec ſunt ſaluti neceſſaria. tñ ali-

quo equalenti põt ⁊ illa abundãter lucrari
hõ. Primũ eſt ꝙ ꝟginitatẽ ꝑditã nõ po
teſt recuꝑare. tñ hõ ꝓ hoc põt ꝑ pñia eſſen-
tialia maiora adq̃rere. vt patz de Magda
lena q ꝑ pñiam ſublimari meruit ꝑ mult
ꝟginib'. Secundũ eſt ꝙ tps ꝑditũ non
põt reſtituere. tñ põt ꝓ eo abũdãtiꝰ ſatiſfa
cere. vñ lz ſenex nõ poſſit iuueneſcere: tñ po
teſt penitere ⁊ ſatiſfacere de iuuentute ma-
le ꝑdita. Tertiũ eſt ꝙ aĩas finali ſñia a
deo damnatas non põt eripe ex inferno. tñ
pñia põt in vita iſta ꝑſeruãdo eripe ne da-
mnet talis. Ex iſtis patet mira ꝟtus ſacre
pñie. ⁊ Tertio in mort termino pñia
facit mira. qꝛ ſi qs a ꝑncipio mũdi vſqꝫ finẽ
ſemꝑ in pctis vixiſſet ⁊ in termino mortis
verã pñiam faceret: ſtatim ꝑ pñiaz mereret
gratiam ⁊ ſalutem eternam. Sed forte di.
Quare g volo penitere ante terminũ mor
tis: cum in mort hora poſſim lucrari ſalu-
tẽ eternã? Ad id rñdet ꝙ feſtinare debes
nunc ad pñiam. qꝛ vt Augꝰ ait. Qui veni-
am ꝓmiſit. ſ. deus: diẽ craſtinã nõ ſpopon-
dit. Unde neſcis qñ morieris. Et ſic in pctis
morte ꝑuentꝰ in eternũ ꝑibis. Exemplum
cape ex lege ciuili. ff. Arborũ furtim ceſarũ.
l. Si plures. in. ff. nouo caſus notat ⁊ iudi-
ciũ dat: ꝙ. ſ. arbor ſit illius in cuiꝰ horto vi-
uit ⁊ radices habet. et non illiꝰ ꝟſus cuius
terram declinat qñ ſcindit. Sic eſt iuſtum
dei iudiciũ de hoĩe ꝙ qui in pñti vita viuit
in terra diaboli per pctm̃ et ibi ſꝑ fixit radi
ces amoris et cordis ſui: talis etſi in ſciſſiõe
mort decliner ad dei terram penitẽdo ſm
ſigna exteriora tm̃ ex timore mortis: vtiqꝫ
adiudicabit diabolo: nõ deo. niſi tunc vere
penituerit ex dei amore: et ſic radicẽ illuc fi-
xerit. qd ſolus deus facit: ⁊ in rar. g ⁊c.

Quarto i purgatorio facit mira. qm̃ pe-
nitentia põt eſſe tanta ꝙ totũ reatũ purga-
torij delet. vt patebit in alijs ſermonibus.

Quinto in inferno. qꝛ ꝑpetuaz penã ibi
debitã pctõ ſi qs penitet in pñti vita ſibi cõ
uertit in tꝑalem: et vna hora ꝓ illa ſatiſfa-
cere põt. Sexto in celo. qꝛ oẽs angelos
et btõs miro mõ letificat. Lu. xv. Gaudiũ
eſt angelis ⁊c. Septimo in deo. Unde
Bern. O felix lachryma penitentiũ tu ifer
ni ignẽ hoĩb' extinguis: tu celuz reſeras: tu
btõs vino cõuiuij letificas. et qd ſupmum

eſt: tu vinc deũ inuincibilẽ ⁊ ligas oĩpotẽ-
tẽ. Hec ille. Nã deꝰ dr ligari ⁊ vinci ꝑ peni-
tentiã. qa ex liberali ꝓmiſſione q̃ſi cogitur
parcere penitẽti ⁊ ſñiam mutare. vt patz in
exẽplo de Niniuit. Itẽ de Achab hũilia-
to ⁊ Manaſe. Imo vt legit i hiſtoria ſan-
cti Martini ꝙ ſi etiã dabolꝰ veraciter poſ-
ſet penitere ⁊ deo hũiliter dicere culpã ſuã:
deus ei miſcdiam faceret. O g ſacra pñia
ꝙ̃ amabilis es: ꝙ̃ virtuoſa ⁊c. Rogemꝰ er-
go chrm vt det ⁊c.

Dñica eadẽ poſt prand ũ Sermo.VI.
ſcz de penitentie obligatiõe ⁊ eius qualita-
te veritatis diſcernenda.

Ecce nunc tẽ

pus acceptabile: ecce nunc di-
es ſalut. ij. Cor. vj. ⁊ in epl'a
hodierna. Uerba ſunt ſcti apl'i. In qbus
ſctã eccl'ia canen. hortat nos ad pñiam fa-
ciendã iſt diebꝰ. Nã iſti dies ſacre q̃drage-
ſime cõmẽdant ꝓ pñia ex trib' q in epiſto-
la notant hodierna. Primo quia his die-
bus oratio eſt magis exaudibilis. Unde dr
in epiſtola. Fratres hortamur vos ne inva
cuum gratiam dei recipiat. Ly. Invacu-
um grã recipit qñ quis in ea nõ viuit bene
vt deberet facere chrianus in gratia bapti
ſmali. qa nõ ꝯſequit gl'iam niſi bene viuat.
Sicut g medicina dr invanũ accepta q nõ
ſanat: ſic in ꝓpoſito. Et ſubdit. Ait em̃. ſ. de
us Eſa. xlix. Tempore accepto exaudiui te
Ex quo patet ꝙ hoc tꝑe accepto deus ma
gis exaudit orõnes fidelium penitentiũ. qꝛ
oratio in hoc tꝑe habet duas alas quibus
volare ad conſpectum dei melius poteſt. ſ.
ieiunium ⁊ deuotionẽ paſſionis chriſti que
potiſſime hoc tꝑe recolunt. Secundo qꝛ h
tempore homo eſt mag deo acceptabilis
ꝓpter penitentiam ſolitam pro hoc tempo
re a fidelib'. Tertio quia hoc tẽpꝰ ꝑcipue
dr eſſe tẽpus ⁊ dies ſalutis. quia ab eccl'ia
inſtitutũ eſt ꝓ ſalute ſpecialius adquirẽda
per confeſſiõem: euchariſtiam: et huiuſmo
di. O g chariſſimi viri ⁊ femine cognoſcite
hoc tempꝰ ⁊ conuertimi ad pñiam: audiẽt
quia ecce nunc hoc tempꝰ acceptabile ⁊c.
Itaqꝫ de penitentia quam precipue facere

debemus hoc tꝑe vt ſimꝰ accepti deo ⁊ ſal/
uemur: notemus tria myſteria ꝓ iſto ſmõe
Primũ dr obligationis.
Secundũ dr diſtinctionis
Tertiũ dr diſcretiõis
Thema aliud habes intra ſermonem.

A Circa primum de

obligatiõe pnie qri poteſt: vtꝝ ois hõ pec/
cator obligeť ad pniam: et ɋ̃lib legib ob/
ligať ad eã: Rñdeť recolligẽdo ex doctorũ
dictꝫ ꝙ ſic. Et Prio ex lege nature. qꝺ oſtẽ
diť clare Primo in pmo hoĩe Geñ. iij. qui
poſtꝗ̃ peccauit: dñs dixit eidem. Adã vbi
es: Ubi glo. et Aug. dicũt ꝙ hec vox ẽ re/
uocantꝫ ⁊ ad pniam reducẽtꝫ. Propter qꝺ
(vt doctores dicũt) ſi Adã tũc ꝯfeſſus fuiſ
ſet penitẽdo: deꝰ pepciſſet. Scꝺo in ſancto
Job ſub lege nature teſtãte ca. xxj. Audite
ſermones meos ⁊ agite pniam. qm̃ in diẽ
pditionis ſeruať malus. et hoc pot etiã po
ni ꝓ themate. Tertio oſtẽdiť ex naturali ra
tione. qꝛ vt Tulliꝰ ait li. de officijs. c. j. Ge/
neri animãtiũ oim̃ eſt a natura tributuz vt
ſe: vitã: corpuſqꝫ tueanť: ⁊ declinet ea q̃ no
citura videnť: oia ꝗ̃ꝫ q̃ ad viuendũ neceſſa/
ria ſunt inq̃rat ⁊ paret. Hec Tulliꝰ. Sed
incompabiliter magꝭ teneť hõ ad vitaꝫ aĩe
que p̃cellit oẽ corpꝰ: vt eius mortẽ deuitet
ꝑ pniam. g̊ ⁊c̃. Heu heu mi deus videmꝰ
coruos ⁊ lupos cauere pic'la ſua in laq̃is q̃
cognouerint: et tñ hõ non cauet ſed potius
currit ꝑ pctã ſe p̃cipitare in talia. Scꝺo
ex lege ſcp̃ture. hoc idem oſtẽdiť ꝙ hõ obli
gať ad pniam. q̃a ois ſcp̃tura hoc teſtatur.
vicꝫ diuinalis legis q̃ precipit ſctificari ſab
bata penitẽdo ꝺ pctis: vt volũt doctores.
et ꝓphetalis. et ſapiẽtialis. inſuper ſcp̃tura
euãgelicalis: vt patet. et apoſtolicalis. et iu
ris canonicalis: ac ciuilis legis. Quarũ di/
cta ſingillatim eloq̃ nõ caperet tẽpus: ideo
breuitatꝭ amore ptranſeo. B Tertio
obligamur vł induci ⁊ incitari ad pniaꝫ vi
demur ex lege exempli oĩs creature. qꝛ vt
Hugo de arca Noe. li. ij. c. iij. dicit. Ois cre
atura nob loquiť ⁊ clamat vt fugiamꝰ ſup
pliciũ eternum. ſ. ꝑ pniam. Et hoc oſtẽdiť
ſm Bonauẽ. li. ſilitudinũ: alioſqꝫ in mul/
tis creaturꝭ ⁊ eoꝝ exemplis. Primo in ter/
reſtrib videmꝰ ꝙ oia terrenaſcẽtia creſcunt
ſurſum: et in hyeme arefacta iteꝝ tꝑe veris
renaſcunť ⁊ reuireſcũt. Sic ⁊ nos debemꝰ
ad pniam exurgere ⁊ reuiuiſci ꝑ grãꝫ. Se/
cũdo in anialib irrõnalib videmꝰ ꝙ aues
capti laq̃o: piſceſqꝫ in ſagena: et mures in
muſcipula nõ pñt q̃eſcere: ſed laborãt exire
toto poſſe. Itẽ aſinꝰ: bos: equꝰ: et oẽ anial
ſi ceciderit in lutuꝫ: ſurgere curat. Elephas
ſi ceciderit fortiť barrhit lugẽs donec vni/
cornis auxilio ſubleuať. Sic debet hõ exi/
re de laq̃is diaboli ⁊ lugendo ad deũ cla/
mare: ɋ̃tinꝰ eius auxilio poſſit ſurgere per
pniam. Tertio in aq̃s ⁊ fluminib q̃ oia ad
mare tendũt tanꝗ̃ ad fontale p̃ncipiũ ſuũ.
Quarto in aere ⁊ ignib que ſi ad ima pre/
manť: nihilo minꝰ ſurſum ſꝑ feruť ad ſua
loca. Sic ad ꝓpoſitũ applica. Quinto in ce
leſtib. q̃a ſidera etſi occidant. tñ ad ortũ ꝓ/
perare nõ deſiſtũt. Debet g̊ ⁊ hõ a caſu pec
cati ſurgere. Ultio in hũanis corꝑib: q̃ ſi
vulnerať vel infirmitatẽ incurrũt: nonne
ꝓperãt ad medicinã. Ideo Augꝰ ſuꝑ pſ. l.
vi. Sũt multi q̊s peccare non pudet: agere
aũt pniam pudet. O crudelis inſania: de
vulnere ipſo nõ erubeſcꝭ: et de ligatura vul
nerꝭ erubeſcis: nõne vulnꝰ fedꝰ ⁊ putridꝰ
eſt. Cõfuge g̊ ad medicũ ⁊ age pniaꝫ. Hec
ille. O g̊ chariſſimi ecce ex iſtꝭ poſſumus ꝓ
documẽto hr̃e ꝙ pctõr q̃ nõ vult penitere
peior eſt oi creatura mũdi ⁊ oi beſtia. Nam
⁊ Ariſt. vij. Eth. Hõ beſtialis centiesmil/
leſies peior eſt oi beſtia. Inſuꝑ nõ ſolũ be/
ſtialis dr: ſed ⁊ diabolicꝰ. qꝛ Chryſ. li. ꝺ cõ
punctiõe cordis ꝺt. Peccare hũanũ eſt: ſed
ꝑmanere in peccatꝭ diabolicũ eſt. Exẽpluꝫ
de Juda de q̊ chr̃s dixit. Unꝰ ex vob dia/
bolus eſt ⁊c̃.

C Circa ſecũdum de

myſterio diſtinctõis. ſ. pnie Notãdũ ꝙ ſm
canoniſtas doctores pnia generaliť diſtin/
guiť ſic ꝙ quedã eſt pnia vera. quedam au
tẽ falſa: vt patꝫ ꝺ pe. di. iij. §. Siue autem
q̊s ⁊c̃. ꝑ verba Gratiani. Et de his regule
tres p̃cipue traduť ibidem ſcꝫ generales.
Prima regula ꝙ falſe pnie nunꝗ̃ indul
gentia ꝓmittiť. Unde Eſicius de pe. ibidẽ
etiam dicit: ꝙ ſicut vera penitentia veniam
ꝓmereť: ita falſa penitẽtia ⁊ ſimulata deuꝫ
irritat. ſ. ad iram ⁊ vindictã. Secũda re/
gula ꝙ vere pnie nunꝗ̃ venia a deo negať
Nam ibidẽ ꝑ diuerſa capitula ſcribiť ꝙ de
us nunꝗ̃ ſpnit pniam verã: etiãſi q̊s ad ſũ
mũ maloꝝ ꝑueniat. ſed ɋ̃ntãcunqꝫ pniam
et ɋ̃ntocunqꝫ paruo tꝑe factam: ſi tamẽ fu
erit vera deꝰ reſpicit: acceptat: ⁊ peccata re/
mittit. ſicut patet ibi ꝑ doc. plures. Ter/
tia regula ꝙ multo plurimi homĩes faciũt
falſam pniam ꝗ̃ verã ⁊ congruã. et ſic da/
mnanť. Hãc regulã ibidẽ tangit Amb. cir
ca p̃ncipiũ eodẽ. §. di. ꝙ facilius eſt inueni/
re q̃ recte ſeruauit innocentiã ꝗ̃ qui cõgrue
egerit pniaꝫ. Hec ibi. Sed quomõ hoc in/
telligendũ ſit: glo. ibidem dicit inter cetera
ꝙ de pnia ꝑfectiſſima: q̃ non ſolũ delet pec
cata: ſed etiam peccandi affectiõem: qꝺ eſt
difficillimũ: ergo rariſſimũ. O ergo homo
caue a falſa penitentia ne pereas. ſicut exẽ/
plũ legitur li. Kiliť. de lupo penitẽte in cu/
culla monachali et veniam petente ab oui/
bus ⁊ bob de p̃da facta. cui pepercerũt et
gauiſi ſunt. ſed poſtea lupus vbicũqꝫ ſoli/
tarium pecus reperiebat deuorabat dicẽs
Non poſſum mendicare nec laborare. ergo
viuere de preda oportet. ſed occiderunt ho
mines illum.

D Circa tertium de

pnie diſcretione Notandũ ꝙ ſm Aug. q̃/
dam diſcerniť eſſe pnia ſana. ſ. in homĩe ſa/
no debite facta. Quedã ĩfirma vtpote du/
bia. ſ. q̃ fit tm̃ in mortꝭ hora. Quedã oĩno
mortua: vt in homib poſt mortẽ. Sed ve
ra pnia ſaluifica diſcerniť a falſa p̃cipue ꝑ
decem ſigna que notemꝰ iuxta lr̃as huius
dictionis Penitentia. Primũ ſignũ acci/
piť iuxta lr̃am P. et diciť punitio ꝓ pctis.
Nam Augꝰ de pe. diſt. iij. c. Penitẽtia (in/
quit) eſt q̃dam dolentis vindicta puniens
in ſe quod dolet cõmiſiſſe. Penitere em̃ eſt
penam tenere vt ſemꝑ puniat in ſe vlciſcen
do. ſ. dolore habituali ſm glo. qꝺ cõmiſit
peccãdo. Hec ibi. Unde ⁊ ſm gloſam ibi/
dem Si q̊s ieiunat ꝑ aliũ ⁊ nõ vult ꝑ ſe ie/
iunare cum bene poſſet: nõ vere penitere vi
deť. Hinc Joãnes os aurei. e. di. iij. de pe.
c. Perfecta (inq̃t) pnia cogit pctõrem oĩa li
benter ſufferre. Et infra. In corde eius cõ/
tritio: in ore eius confeſſio: in oꝑe tota hu/
militas. hec eſt fructifera penitentia. Hec
ibi. O g̊ hõ diſce ſic vere penitere. Secũ/
dum ſignũ iuxta E. diciť emẽdatio. ſ. in ſta
tum vite melioris. Nam Iſiꝺ. de pe. di. iij.
c. Irriſor (ait) eſt ⁊ nõ penitẽs q̃ adhuc agit
qꝺ penitet. Item ibidem c. Ille pniaꝫ agit
digne ⁊c̃. Smaragdꝰ ꝺt. Qui plãgit pec/
catum ⁊ iteꝝ admittit pctm̃ quaſi quis la/
uet laterem crudũ: quem ɋ̃nto magis ab/
luit tanto magis lutum facit. Tertiũ ſi/
gnum iuxta N. diciť negatio vicꝫ occaſiõis
peccandi ⁊ tranſgreſſionis. qꝛ vt Greg. de
pe. diſt. v. Falſas. et Innocen. ibidẽ c. Fra/
tres. ꝺ. Falſa penitentia eſt cum penitẽs ab
officio vel a curiali negocio quod ſine pecca
tis agi non poteſt non recedit. Similiter ſi
quis a mala ſocietate mulieꝝ. ſ. tenẽdo me/
retricẽ ꝑ quam trahitur ad peccatum non
vult ſepari. et ſic de alijs. Quartũ iuxta
I. dicitur indulſio. vicꝫ iniurie fratris ⁊ di
lectionis. Nã chr̃s ait Matth. vj. Si non
dimiſeritis hominib peccata eorũ: nec pa/
ter veſter celeſtis dimittet vobis peccata:
Unde Innoceñ. vbi ſ̃. dicit. Falſa eſt pe/
nitentia cum quis odium in corde geſſerit:
aut ſi offendenti offenſus nõ indulgeat: aut
ſi offenſo cuilibet non ſatiſfaciat ⁊c̃. E
Exemplũ de Eſau de quo apl's ꝺt He
bre. xij. ꝙ non inuenit locum penitentie ꝗ̃/
ꝗ̃ cum lachrymis inq̃ſiuiſſet eam. hoc ꝓpť
odium fraternum. Quintũ iuxta T. di/
citur tentio. ſ. iuſte ⁊ non inique poſſeſſiõis
Unde Grego. vbi ſ̃. c. Falſas. inquit ſic.
Qui bona alterius iniuſte detinet recogno
ſcat ſe veram pniam non poſſe ꝑagere qua
ad eternã vitã ꝑueniat: niſi bona que iniu/
ſte abſtulit reſtituat. Ad idem Augꝰ. xiiij
q. vj. Si res. Peccatũ non dimittiť niſi re/
ſtituatur ablatum. Sextum iuxta E. di
ciť erroris excluſio. ſ. hereſis omnis. qꝛ He/
bre. xj. Sine fide vera ĩpoſſibile eſt placere
deo quantũcunqꝫ aſperam talis faciat pe/
nitentiam: et quecunqꝫ bona agat. vt patꝫ
per Aug. extra ꝺ hereticꝭ. c. Firmiſſime ⁊c̃.
Unde nec idolatre: nec incãtatores: nec ſci/
ſmatici: nec alij heretici: ſiue errent de pec/
catorum remiſſione: ſiue de alijs fidei arti/
culis: penitere poſſunt vere: niſi credant q̃/
cunqꝫ credit eccleſia et eidem obediant.
Septimũ ſignũ iuxta N. dr nolitio. hoc
eſt diſplicẽtia pcti p̃teriti ⁊ futuri mortalis

vt patet ex diffinitione penitētie: de qua ſermone pcedēti X. Vñ falſa eſt pnia qñ homo vel nō vult deteſtari pctā pterita mortalia: vel nō habet ꝓpoſitū cauēdi de cetero futura ⁊c. Octauū ſignū iuxta C. dr cōfeſſio. Nā vt volūt oēs doc. ſup. iiij. Cōfeſſio eſt pars vere pnie. Qui ḡ licʒ doleat: tñ ſi cōfiteri nō vult pctm: falſe penitet. qa pceptū trāſgredit ⁊c. Nonū iuxta J. dicit integratio. ſ. penitētie de malis cunctis: vt. ſ. integraliter de omnib penitea hō et cōfiteat: nullo pctō mortali pretermiſſo ſine pnia quod menti occurrerit. Unde Innocenti papa de pe. diſt. v. Fratres. dr. Falſam pniam eſſe conſtat cum ſpretꝫ pluribꝫ: de vno ſolo pnia agit. aut cū ſic agitur de vno vt nō diſcedat ab alio. Exemplum de his qui aliqua pcepta decalogi obſeruant: aliqua nō: vel pcepta ſaltē eccleſie ſcient nō ſeruant ⁊c. Decimū iuxta lrām A. dicit amatio. ſ. diuinalis. Nam ſi hec omnia pdicta facit homo ex amore dei: vera ē pnia Si aūt non: ſed ex ſolo timore ſeruili: falſa pnia eſt. Ideo Aug vt allegat Magr in iiij. diſt. xx. dr. Arbitrij libertatē querit de vt deleri poſſint cōmiſſa: nō neceſſitatē: ſed charitatē: non tm̄ timorē. quia ſine charitate nemo ſalu eſſe pōt. Hec ⁊ plura ibidez. O ḡ chriſtiane penitere ſtude: puniēdo peccata: ⁊ vitā emēdando: occaſiōes pctī deuitando: pximis indulgēdo: aliena reſtituendo: errores cauendo: ꝓpoſitum non peccandi tenendo: integre confitendo: dei amore hec omnia faciēdo vt ſalueris ⁊ nō pereas in eternum. F Pro exemplo finali ad terrorem pctōꝝ ponitur quod narratur in Speculo exemploꝝ diſt. ix. exemplo. ccxiij. et ex vitaſpatrū: ꝙ ꝗdam vſurari vel feneratoꝝ habuit duos filios. Unus in pdicatione vbi dei compunctus dixit patri ⁊ fratri. Reddam vnicuiqꝫ quod abſtulimus. quia ſic moriēdo dānabimur. Illi īdignanter reſponderūt. Nonne tu debes eſſe ꝯfeſſor noſter: vade ſi nobiſcū nō vis mori: nos tenebimus bona noſtra. Ille ḡ iuit in heremū ſeruiens chriſto. Tandem cum mortez patris ſui ⁊ fratris ſui audiſſet: orauit deū vt reuelaretur ſibi ſtatus illoꝝ. Et ecce angelus eum manu tenens: duxit ad quendā montem ⁊ vidit vallem ſub illo monte fumigantē: et voces mirabiles lugentium. et primo vidit patrem ſuum ꝙ in magna olla bullienti in igne coqbat feruentiſſime: q exclamauit dicēs. Ue ve ve maledicta hora in qua conceptus ⁊ nat ſum ⁊c. Cui heremita. O infelix pater: nonne tu es h: Reſpōdit. Ego ſum. Ecce ego maledict quō perij: quia penitere ⁊ reſtituere nolui. Tandem ecce vidit fratrē ſuū venire in alia olla bullientē: et cepit dicere ille patri in penis. Maledictus es tu pr̄ mi in eternum. quia iniuſta bona ſup me hereditaſti: et me damnaſti. Cui pater reſpondebat. Maledictus ſis tu fili: qa ꝓpter te talia adqſiui iniuſte ⁊ retinui: et ꝓpterea impenitēs dānatus ſum. Heremita ait illis. Dicite ſi poſſint vos aliqua ſuffragia iuuare. Reſpōderunt. Non. Et mox cuʒ magno eiulatu di. Ue nobis ve ⁊ ve: in pfundū inferni deſcēderunt. Tūc heremita rediit ad ſe: ⁊ maiorem de cetero pniam egit. Rogemus ergo chriſtum ⁊c.

Item exq̄ in hac pma dñica de ieiunio chri ſpecialius agit: ideo pro iſtis dieb libet ſermones fieri de ieiunio noſtro faciendo ad exemplū chri.

Feria ſecunda poſt pmam dñicā Quadrageſime Sermo. vij. ſcʒ de ieiunij ſacri qlitate ⁊ cōmendatione.

Euriui et de

e diſtis mihi manducare: ſitiui et dediſtꝫ mihi bibere. Mat. xxv. et in euangelio hodierno. Uerba hec loquntur ſaluator noſter dñs Jeſus ꝙ. ſ. in iudicio finali talia dictur eſt electꝫ. B

Circa quod aduertēdum ꝙ ex euāgelio cōperimus chrm dñm eſuriuiſſe ⁊ ſitiuiſſe pluries. Primo qdē in puericia. et tunc dedit ei māducare ⁊ bibere beata vgo Maria q̄ lactauit eū vgineo lacte: ⁊ puidit oia ei neceſſaria. Scdo in deſerto. Math. iiij Cū ieiunaſſet q̄draginta dieb ⁊ q̄draginta noctibus: poſtea eſuriit. Qd pōt poni p alio themate. Et vt ibidē habet Acceſſerūt angeli ⁊ miniſtrabāt ei vt putam cibum ⁊ potum afferēdo ⁊c. Tertio ſitiuit ⁊ eſuriit ⁊ ſemper ſpūaliter hoim ſalutem deſiderando. Vñ ⁊ in cruce clamauit. Sitio. ſcʒ ſalutē hoim ſm Bern. Et nos chariſſimi ſi offerimus chro caſtitatē cū maria. obediētiaʒ cū angelis. ꝯtritionē ⁊ ꝯfeſſionē ⁊ ieiuniū ⁊ bona opa ⁊ diligēter pcuram noſtrā ſalutē. tūc dam chro paſſo cibū ⁊ potū deſideratiſſimū ſm Chryſ. Itē qrto chrs eſurit ⁊ ſitit in mēbris. h̄ ē in paupib. ⁊ de h̄ iudicabit in fine diſceptādo de his q fecerūt miſericordiā paupib ⁊ q non. ⁊ illis dabit regnū celeſte. iſtis āt. ſ. imiſicordib dabit ſupplicia: vt patʒ in euāgelio. Itaqꝫ vt chro eſuriēti ⁊ nos cōpatiamur eſuriēdo ⁊ ieiunādo. ⁊ ſic cibū bonoꝝ opeꝝ nr̄oꝝ demus eidē: tria myſteria declaremus de ieiunio in hoc ſermone.

Primū dicit diſtinctionis.
Scdm dicit moderationis.
Tertiū dr cōmendatiōis. H

Circa primū de diſtinctione

ieiunij vtile eſt ſcire vt ſciam diſcernere. Pro q notādū ꝙ vt colligit ex dictis Alexā. in. iiij. volumie ſūme ⁊ Rich. in. iiij. diſt. xv. ieiuniū eſt pcipue q̄druplex ſcʒ.

Primū naturale.
Scdm ſpirituale.
Tertium virtuale.
Quartū irrōnabile ⁊ nō laudabile.

Primū naturale ſcʒ ieiuniū eſt cū qs nō comedit aliqd nec bibit qcqd a media nocte talis diei vſqꝫ q vrget neceſſitas. ⁊ tale ieiuniū reqrit ad euchariſtie ſumptionē in hoie ſano de pcepto. ſed tale ieiuniū cōiter non eſt meritoriū. qr ꝓpter ea q̄ inſunt nobis a natura nec laudamur nec vituperamur. ij. Ethi. Et qr nō comedere: eo ꝙ nō appetis naturale eſt. ḡ nec meritorium nec demeritoriū. Scdm eſt ieiuniū ſpūale: qd eſt abſtinere a vicijs. Vñ Aug. de ꝯſe. diſt. xv. ca. ieiuniū (inqt) Magnū ⁊ generale eſt abſtinere ab iniqtatib ⁊ ab illicitis voluptatib ſeculi. Nam ibidem. c. nihil. Pius papa dr Nihil prodeſt homini ieiunare ⁊ orare ⁊ alia bona religionis agere niſi mens ab iniquitate ⁊ ab obtrectationibus lingua cohibeat. Et glo. ibi dr. ꝙ intelligendum eſt ꝙ nil pdeſt ad vitam eternā pmiando: tamen valet ad alia multa ieiunare ⁊ bona agere etiam in peccato mortali: vt de h̄ ſermone x. A. patebit. Proinde ⁊ Greg. in omel. quadrageſime dicit. Incaſſum caro atteritur ſi a prauis voluptatib animus non refrenatur ⁊c. I Tertium ieiuniū eſt virtuale qd p virtutis exercitio inſtituit eccleſia tenendum in corporali abſtinētia. ⁊ hoc Alexan. in. iiij. volumie diffinit ſic. Ieiuniū eſt abſtinentia a cibo ⁊ potu ſm formā eccleſie intuitu ſatiſfaciendi vel vitandi peccatum. vel adquirendi vitam eternam. Et q diffinitione habetur quare debeat fieri ieiuniuʒ quia non p vana glīa vel in hypocriſi aut aliqua intentione ſiniſtra. Et de hoc vſus Abſtinet eger egens cupidus gula ſimia virtus. Expone. Abſtinet eger. vel qr non poteſt comedere vel ꝓpter medicinā. Egēs quia nō habet. Cupidus quia nō vult expēdere. Gula vt poſtea auidius comedat. Simia. id eſt hypocrita vt laudet. Uirt id eſt virtuoſus vt mereat. Et hac ſola vltima intentione ſcʒ bona virtutis ieiuniū eſt ſanctū ⁊ btitudinis meritoriū ⁊c. Quartū ieiuniuʒ eſt irrōnabile qñ ſcʒ excedit modum virtutis ⁊ diſcretiōis ⁊ h̄ nō eſt laudabile. Ideo Bern. ponit vſus. Omnib adde modum modus eſt pulcerrima virtus. vſus. Omne qd eſt nimiū vertit in viciuʒ. Et de h̄ in ſubſeqnti articulo patebit. K

Circa ſecūdū de moderamine

ieiunij. ad qd hortat aplus Rom. xij. dicens ſic. Obſecro vos itaqꝫ fratres p miſericordiā dei vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem ſanctam deo placentem rationabile ſit obſequium veſtrum Sed iuxta hoc queritur quomodo debeat homo ſuum ieiuniū moderare vt ſit deo acceptabile ⁊ laudabile. Ad quod reſpondet recolligēdo ſm Richar. iiij. diſ. xv. ⁊ Tho. ac alios. ꝙ ex quo ieiuniū eſt virtutis actus Uirtus autem in medio conſiſtit ſemper. ij Ethicoꝝ. Ideo ieiunium debet moderari medium tenendo inter duo extrema ſm rationem videlicet ꝙ nec abſtinentia ſit nimia: nec comeſtio vel potatio ſit nimia. Proinde nota ꝙ plures ſunt caſus in quibus ieiunium non eſt laudabile quoꝝ tres primi ponunt p Richar. vbi ſup. ⁊ Tho. Alij autē ſupaddunt p ſimplicium inſtructione. Primo quādo id quod eſt neceſ

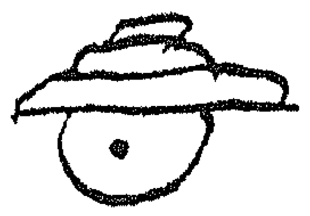

ſariū vite ſibi negaꝛ. Nā nō licebit ſic ieiunare ſicut nec ſeipm̄ interficere vel infatuare licet. Ideo Hieroñ. ad nepotianū dicit. Tantū tibi ieiunioꝝ impone quantū ferre potes ⁊c̄. Sed hoc raro fit: qꝛ vt Boetiꝰ ait. ij. de ꝯſola. Natura paucis minimiſq; ꝯtenta eſt. Idē ⁊ Seneca. Secundo qñ id qđ eſt neceſſariū quo ad officiū vel ſocietate ſubtrahiꝛ. hoc qñ quis ſic ieiunat ꝙ ſibi neceſſaria ſm̄ ea que incūbunt facienda ex officio vel ex ſocietate eoꝝ: cum quibus cōuiuit: ſubtrahit ſibiipſi. puta ſi eſt ꝑdicator vel cantor in choro. ⁊ tantū ieiunaret ꝙ nō poſſet ꝑdicare vel cantare. vel ſi ꝑlatus deficeret ex ieiunio ab executione ſui officij. vel ſubditus tantū ieiunaret ꝙ pre defectu non poſſet cōmunē vitam fratrū quibꝫ cōuiuit tenere. ⁊ ſic de alijs. tales offerrent de rapina holocauſtū. Vñ dicit Hiero. de cōſe. diſt. v. c. nō mediocriter. Qꝛ de preda offert holocauſtū q̇ ciboꝝ nimia egeſtate vel ſomni penuria corpus ſuum imoderate affligit ⁊c̄. Tertio quando q̇s ꝑ ieiunium nimiū ab opibꝫ vtilioribꝫ impediꝛ vicꝫ ab opibꝫ charitatis a vigilijs opportunis ⁊c̄. ad que licꝫ nō teneaꝛ. tamen indiſcretū eſt ⁊ nō laudabile tale ieiuniū. Vñ Hierony. dicto ca. nō mediocriter. inquit. Illi maiori bono ꝓferunt minus bonū. qui ieiunium charitati aut vigilias ꝓferunt ſenſus integritati. Hec ille. Quartus caſus addiꝛ in quo nō eſt ieiuniū laudabile quando q̇s ex ſuo voto ad nimiam corporis macerationē ꝑ ieiuniū aſtringiꝛ. ⁊ hoc rōnibꝫ dictis. L Vnde queriꝛ vtrum liceat homini vouere nimiā carnis macerationē. Reſpondetur ſm̄ Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ꝙ ſi ipſa maceratio corporis ꝑ ieiuniū ex voto ꝓmiſſum ⁊ hmōi. ſic fiat ꝙ natura nō nimis grauetur ſed rōnabiliter votum tale impleatur bene licet. Si aūt magnum grauamen imineret nō debet homo votū tale ſeruare. ſꝫ ſm̄ arbitrium ſuperioꝝ vel confeſſoꝝ mutare.

Quinto ⁊ vltimo. ieiuniū nō eſt laudabile quando in comedendo ⁊ bibendo ob ieiuniū nimis excediꝛ. Nam ſunt plurimi ꝑſertim magnates qui pro die ieiunij magis exquiſita cibaria ⁊ epulas abundantius faciunt q̄ꝫ alijs diebus cōmunibꝫ. ⁊ ſe gulā ⁊ ebrietate plus ingurgitant ſine moderamine. alijs aūt diebus parcius comedunt licꝫ pluries. Et tale ieiuniū non eſt laudabile: vt dicit Rich. ſup. qꝛ ieiuniū ordinatū eſt ad refrenandū carnē. Iſti autē ecōtra. igiꝛ taliter potiꝰ carnales voluptates augēt et excitāt. Hec ille. Sed dice. rñ vt di. xlj. nō cogantꝛ. Aug. đ. Nō cogantꝛ diuites cibis pauperꝝ veſci: ſed vtantꝛ ꝯſuetudine infirmitatis ſue. Hec ille. Cur ḡ nō liceat eis ꝑdicto modo ieiunare: aut q̇d debeant facere. De hoc rñdeꝛ ꝙ q̄ꝫuis poſſint vti diuites cibis lautioribꝫ: vt đ Rich. vbi ſup. ⁊ non artanꝛ ad cibos pauperꝝ. verūtamen tenentur a gula mortali ſe oēs cauere: qꝛ per hoc frangiꝛ ieiuniū generale. Hec ſm̄ Rich. xv di. q̄rti. Deniq; ⁊ Aug. dicto. c. nō cogantꝛ, docet q̇d faciāt diuites ꝓpter cibos lautiores ſibi ꝯceſſos di. Doleant aliter ſe nō poſſe ieiunare dent inopibꝫ neceſſaria vtantur ꝑcioſis ſꝫ dent paupibꝫ vilia. Hec ille. Et ſic patꝫ quō diuites poſſunt ieiunia ſubleuare. O diues obſerua hec. M

Circa tertiū notanduꝫ

ꝙ cōmendaꝛ ieiunium ab omnibꝫ generibꝫ hoīm ſemꝑ a ꝑncipio mūdi. Primo dictis ⁊ exēplis phoꝝ. qꝛ vt Hiero. ꝯtra Iouinianū ait in libro antiq̇tatū. Dicearchus laudat aurea ſecula ſaturni. q̄m cū tunc oīa humus funderet nullꝰ comedebat carnes ſed vniuerſi viuebant pomis ⁊ herbis que terra ſponte gignebat. Et hoc a principio mundi vſq; diluuiū. Itē Tullius de tuſc. q̄ſtio. đ ꝙ lacedemonij magis parſimonia q̄ꝫ cibis delectanꝛ. huiꝰ teſtes ſunt Xenophon Theophraſtus ⁊ pene oēs greci ſcriptores. Hec de phis ſufficiāt. Scđo exēplis ⁊ verbis ſanctoꝝ patriarchaꝝ ⁊ ꝓphetarū. Nā ſctūs Dauid in pſ. đ. Humiliabam in ieiunio aiam meā. Itē niniuite ieiunio placauerunt deū ⁊ orōne. ſic ⁊ omes patres vete. teſta. vt patꝫ in biblia. Tertio cōmendaꝛ ex ꝟbis ⁊ exemplis chriſti ac eiꝰ diſcipuloꝝ. Nam chriſtus docuit ieiunare Matth. vj. Et ipſe ieiunauit quadraginta diebus ⁊ noctibꝫ. Et apl'i ac diſcipuli ieiunauerūt etiā in dñicis diebꝫ: vt ait Hiero. lxxvj. di. vtinā. Quarto ex ꝟbis ſctoꝝ ⁊ exemplis ſcꝫ martyrum ꝯfeſſorūq; ſcti baptiſte. ſancti Nicolai q̇ etiam in cunabulo.

q̄rtā ⁊ ſextā ferias ieiunauit. Itē Anachoritaꝝ in heremo. erant em̄ mira ieiunia bine aut trine hebdomade. Itē exēplis ſanctaꝝ ꝟginū ⁊ viduaꝝ ac ꝯiugatoꝝ. de q̇bꝫ dicere nō ſufficimꝰ ꝑ ſingula. Deniq; vltimo ſuꝑ oīa dicamꝰ ꝙ altiſſimꝰ deus cōmēdauit nob ieiuniū in ꝑmis parētibꝫ ī paradiſo. qꝛ voluit nō ſimpl'r oī cibo vti in paradiſo homiēs. ſed ab aliq̇. ſ. a vetito abſtinere: vt ex abſtinētia ampliꝰ mererenꝛ. Gene. iij. O ḡ ſacꝝ: o cōmēdabile ieiuniū: dignū eſt vt te amemꝰ: et cū ſctis te obſeruādo ad celū ꝑueniamꝰ ꝑſtāte chrō.

Feria tertia poſt ꝑmā dñicam q̄drageſime Sermo. viij. ſcꝫ de ieiunij obligatiōe ⁊ ordinationis fractione.

C Um intraſſet Ieſus hieroſolymā cōmota eſt vniuerſa ciuitas Matt. xxj. et in euāg. hođ. Sicut Augꝰ đ de doctrina chriſtiana Ois chri actio ē nr̄a inſtructio. ideo ꝑ hec ꝟba myſtice docemur ꝙ cū chrs dñs intrauerit aiam ꝑ grām tāq; hieroſolymā pacificā q̄ đ ciuitas di ſummi et habitaculū ſpūſſcti: vt docet apl's. tūc vniuerſa in ſuis viribꝫ cōmoueꝛ. ſ. volūtas ad dei amorē: intellectꝰ ad dei cognitionē ꝑ fidē: memoria ad bñficioꝝ dei ⁊ paſſiōis recordationē: ⁊ vires exteriores ad bona oꝑa ⁊ ad corꝑis caſtigationē vt ſpūi ſubijciaꝛ ꝑ ieiunia ⁊ hmōi. Proinde cogitemꝰ ꝙ chrs dñs intrat ꝑ grām in cordis nr̄i ciuitatē vt cōmoueamur ad dei laudē ⁊ bona oꝑa: ꝑſertim ad ieiunia nunc exercēda. ſic̄ ⁊ đ in themate: ꝙ Cū itraſſet Ieſus ⁊c̄. patet in euāgelio. Itaq; ex q̄ ꝓ his diebꝫ de ſacro ieiunio cepimꝰ ꝓſeq̄. idcirco tria myſteria ſubſeq̄nꝛ notemꝰ ꝑ h ſermōe declaranda.

Primū đ obligationis.
Secundū đ ordinationis
Tertiū diciꝛ violationis.

N Circa primum de obligatione ieiunij Notādū eſt ꝙ ieiuniuꝫ cadit ſub ꝑcepto: vt patꝫ ꝑ Rich. in. iiij. di. xv. Et h ꝑmo ꝓpter eccl'ie mandatū: q̄ ſtatuit ſub ꝑcepto fidelibꝫ certꝫ tꝑibꝫ ieiunandū. Ideo. xiiij. q. j. c. Quiſquis. Augꝰ dicit Quiſquis ꝑceptꝫ nō obtēꝑat reꝰ eſt ⁊ debitor pene. Hec ⁊ pl'a ibi. Sed q̇bꝫ diebꝫ inſtituit eccl'ia ieiunādū fidelibꝫ ſub ꝑcepto: ſatꝫ cōſtare poterit ex plebanoꝝ ꝑ ſingulis hebdomadis denūciatiōe. iō h ꝑtrāſeo cā breuitatꝫ. Scđoq; teneꝛ hō ieiunare ꝓpter emiſſum votū qđ obligat. puta ſi q̇s vouit ob paſſiōeꝫ chri ieiunare feria q̄rta vl' ſexta Vel ob deuotionē beate ꝟginis ſabbato. et ſic đ alijs. De hmōi Augꝰ. Vouere voluntatis eſt. ſed reddere neceſſitatꝫ. Sil'r ſi q̇s ex ꝓfeſſione regule ſue teneꝛ ad certa ieiunia. Tertio teneꝛ ꝓpter pnīe iniunctioneꝫ ad ſatiſfaciendū: qꝛ ſm̄ Sco. teneꝛ hō obedire licito ꝯfeſſoris ꝑcepto.

O Circa ſecūdum de ordinatione ſunt aliq̄ dubia ꝑtractāda: vt ſciamꝰ q̄liter eccl'ia ordinauit obſeruari ieiunia: ad q̄. ſ. ex ꝑcepto nos obligauit

Primo q̄riꝛ de cibi ⁊ potꝰ q̄litate.
Scđo de ſumptionis tꝑalitate.
Tertio de numeri eiꝰ q̄ntitate.

Primo inquā Queriꝛ qualibꝫ cibis debet hō ieiunare ſm̄ ordinationē eccl'ie: Ad qđ rñdeꝛ ſm̄ Rich. ⁊ cōiter doc. Carnes prohibenꝛ ꝑncipalius. qꝛ eſus carniū fouet cōcupiſcētiā carnalē a qua eccl'ia intēdit abſtrahere ieiunādo. Vñ eſus carniū ſemꝑ frangit ieiuniū. Oua aūt ⁊ lacticinia interdicūtur inq̄ꝫtū ſunt orta ab aialibꝫ carnes habentibꝫ. diſt. iiij. Deniq; et ab iſtis debent abſtinere ieiunantes ſm̄ cōſuetudinē prie. qꝛ vt Hiero. lxxvj. diſt. Vtinā. đ. Vnaq̄q; ꝓuincia abūdat in ſuo ſenſu vt morē obſeruet in ieiunijs. Et ſm̄ Innocen. ꝓpꝛ penuriā piſciū in aliq̇bꝫ ꝓuincijs cōceſſus eſt vſus lacticinioꝝ ⁊ ouoꝝ: excepto ieiunio q̄drageſime: vt dicit Frater Ange. Rich. autē dicit etiam in q̄drageſima vti poſſe talibus vbi eſt conſuetudo. Sed piſces comedere ieiunantibꝫ concediꝛ. quia ſunt frigidi vt pl'imū. ideo minus fouent ꝯcupiſcentiā carnis. Item quia piſces ex aqua viuunt. aialia aūt ex terra. Aqua aūt non fuit maledicta a deo: ſed terra que produxit fructū quem homo comedendo peccauit: ergo ⁊c̄. Item fructus et legumina conceduntꝛ ſm̄ Alexan. ibi ꝑſertim. quia in illis dominaꝛ

aqua ⁊ terra que ſunt ambe frigide nature
et ſic nõ ſunt incẽtiua. ¶ Sed di. Ui-
ni potus ſup omnia accendit ad luxuriam
Prouerb. xx. Luxurioſa res vinum. Et ad
Eph. v. Nolite inebriari vino in quo ẽ lu-
xuria. Quare ğ nõ ꝓhibet ieiunantibꝰ po-
tus vini: Rñdetur ſm Alexã. in. iiij. volu.
ſumme. et Rich. ꝙ hoc factũ eſt Primo ꝓ-
pter piculũ vitandũ tranſgreſſionis. Mul
ti eñ fuiſſent tal' pcepti trãſgreſſores. Se-
cũdo ꝓpter letificationẽ. qꝛ ieiuniũ ſepe tri-
ſticiam excitat. Uinũ aũt letificat coꝛ hoïs
vt dicit Ps. ideo ↄcedit. Tertio ꝓpter ne-
ceſſitatẽ digeſtiõis. Multi eñ habent ſto
machũ debilẽ qbus neceſſariꝰ eſt vſus vini
ad digeſtionẽ ꝑficiẽdã. Uñ ſm Tho. ij. ij.
q. clxix. arti. iij. Nullus potꝰ illicitus eſt ieiu
nantibꝰ: niſi p accidens in certꝫ caſibꝰ. Pri-
mo ex voto: cum qs ſe obligauit voto ad ie
iunandũ aqua tñ: vel ad non bibendũ vi-
num. Scdo ex exceſſu. ſ. quando ꝓpter po
tus exceſſum pcipit ſe hõ inebriari: tunc te-
net abſtinere vel moderare ne picl'o ſe expo
nat. Tertio ex ſcandalo. ſ. qñ alij ex h' ſcan-
dalizant. Rhom. xiiij. Noli cibo tuo illum
pdere p q̊ chr̃s mortuꝰ eſt. Propterea ꝓhi
bitũ eſt epis: clericis: et religioſis tabernas
ingredi: niſi cã neceſſitatꝫ in peregrinatiõe.
xliiij. diſt. Nõ oportet. et duobꝰ ſe. c. ibidem
Et ſic patꝫ ad queſitũ. ¶ Scdo q̃rit
que tpis hora ſit aſſignata. ſ. ad comeden-
dũ in ieiunij obſeruantia. Rñdet breuiter
ſm Alexan. de Ales. Rich. ⁊ concord. Ar
chi. in c. Solent. de ↄſe. di. j. alioſqꝫ: ꝙ cõ-
munis cõſuetudo ſequenda eſt que cõmu-
niter tenet horã nonam. Sed hoc nõ eſt in
pcepto vel neceſſitatis. quia hora nona ha
bet magnã latitudinẽ determiatã ſm groſ
ſam extimationẽ. ſ. poſt ſextam poſtq̃ ſatis
paruo reſiduo tempore Nona occurrit di-
cenda: in qua cibus ſm inſtitutionẽ eccleſie
ſumẽdus eſt. ſ. die ieiunij. vt dicit Frat An-
gelus de Clauaſ. Et hec hora nona cõue-
niẽter determinat ieiunãtibꝰ: vt ſic de alijs
diebus aliquam afflictionẽ ſentientes: chri
ſto compatiant. Nam chr̃i paſſio comple-
ta fuit hora nona quando inclinato capite
emiſit ſpũm. Unde ſm Alexan. ⁊ fratrem
Angelum. Siqs ante ſtatutã horã come-
dit in die ieiunij: etiãſi p ſpacium notabile
pueniat: non frangit ieiunium: non peccat
mortaliter: niſi faceret in fraudem ieiunij.
Si aũt ex cauſa rõnabili faceret: nullũ pec
catum eſſet. puta vel cauſa itinerꝫ aggredi-
endi. vel qñqꝫ religioſi ita mane ſurrexerũt
et adeo fatigati ſunt ꝙ oportet anticipare
horã. ꝙ ſiqs differret comedere in die ieiu-
nij poſt meridiẽ: augeret meritũ ſupergogã-
do. Nam apud nos conſuetudo cõis tenet
circa meridiẽ. ğ ⁊c̃. ¶ Tertio queritur
quotiens licitũ ſit comedere vel bibere in ie
iunali die: Ad qd̃ cõiter p regula ponunt
doctores: ꝙ ſemel tñmodo in die comedẽ
dum eſt, ſed pluries bibere in die quẽcũqꝫ
potũ vel aquã licitũ eſt. Rõ Alex. ⁊ Tho.
ij. ij. q. cxlvij. et in. iiij. qa potꝰ ſumit magis
ad alterationẽ corpis ⁊ digeſtionem cibo
q̃ ad nutritionẽ: lꝫ aliq̊ mõ nutriat. ꝓptea
q̃uis imoderate bibentes: ſicut etiã immo
derate comedẽtes in vnica refectione: poſ-
ſunt peccare ⁊ meritũ ieiunij pdere: tñ eccle
ſia non prohibet pluries extra horã come-
ſtionis etiam bibere. Sed quoniam eccl'ia
non potuit determinare q̃ntitatẽ ponderis
vel molis in ſumẽdo cibo. qa qd̃ vni ẽ mul
tũ: alteri homi eſt modicũ. ⁊ ecõuerſo. idõ
determinauit quantitatẽ viciſſitudis. h' eſt
ſemel in die ieiunij comedere. Tũ vt ſic ieiu
nans differat ab alijs non ieiunãtibꝰ q̊ plu
ries comedere ſolẽt in die. Tũ quia ſic chri
ſtiana religio differre oſtendit ⁊ pcellere ri-
tum paganiſmi. Nam Augꝰ li. de vera re-
ligione dicit. Omnis religio: omnis ſecta
habet ſua ſacrificia: ſuos ſacerdotes: ſuaqꝫ
ieiunia. ſed ſacrificia religionis chr̃iane p-
cellunt omnia alia. ğ et ieiunia debent pcel
lere ieiunia aliaꝝ ſectarum. Exẽpli gratia.
Saraceni ⁊ thurci ⁊ hmõi ieiunãt vſqꝫ ad
ſero quo viderint ſtellam. et tandem in no-
cte tota ingurgitant ſe ⁊ plura carnalia fa-
ciunt. Deniqꝫ ſic ſtatutum eſt Tum etiam
quia in die vel nocte pluries comedere: ad
brutalẽ naturã accedit magis q̃ ad ratio-
nalem. ſicut ⁊ in paradiſo homo ſemel ſal-
tem in die comediſſet. ergo ⁊c̃. Exem-
plum narratur ad id ꝙ quidam in heremo
cum pluries comederet de radicibus ⁊ her
bis vel pane in die quotienſcunqꝫ ſibi pla-
ceret: venit ad eum angelus et ſalutauit eũ
dicens ſic. Aue brutum: et diſparuit. Ille

huius rõnẽ cogitare cepit ⁊ ꝓpoſuit: vt tñ
mõ bis i die comederet. Et iteꝝ veniẽs an
gelus ſalutauit eum dicẽs. Aue homũcio.
Tandẽ cuꝫ cepit ſemel comedere tñmõ in
die angelus euꝫ ſalutauit dicẽs. Aue ange
lice hõ. De ptinẽtibꝰ ad hanc q̃ſtionẽ plu-
ra pſeq̃mur tertio arti. ſubſequẽti. ¶

Circa tertiũ de ieiunij

violatiõe vel fractiõe q̃rit quibꝰ modis vio
lat vel frangit eccleſiaſticuꝫ ieiuniũ. Ad qd̃
Reſpondet ſm doct. theolo. ⁊ canoniſtas.
recolligẽdo ꝙ pcipue quattuor modis vio
lat vel frangit eccleſie ieiuniũ. Primũ qui-
dem nimiũ de cibo q̃uis ſemel ſumendo.
Unde Rich. in. iiij. dt. ꝙ qui diebꝰ ieiunio
rũ ſemel duntaxat tantũ comedit q̃ tñ actu
duabꝰ vicibꝰ comederet q̃uis litteras ſta-
tuti ſeruet non tñ eius intentiõi obedit. nec
meritũ ieiunij adquirit. Nam. C. de legibꝰ
l. nõ dubium. dicit. Non dubium eſt in le-
gem cõmittere eum qui verba legis ample
xus contra legis nitit voluntatem. Exem-
pluꝫ ſm Aureolũ. Quid aliud eſt dare vẽ
tri denariũ vnũ q̃ duos obolos. Scdo
interdicta in cibum accipiendo ſcꝫ carnes ⁊
hmõi. vt ſup patuit. Tertio numeꝝ dieꝝ
nõ adimplendo vt plures faciunt ieiunan
do in q̃dragesima tñ tres dies in hebdo-
mada vel quattuor. Talibus q̃uis meliꝰ
ſit aliquid facere q̃ nihil. vt tñ Aug. in ſer-
mone dicit de quadrageſima ꝙ totaꝫ qua-
drageſimã integro numero debemus ieiu-
nare quotidianis ieiunijs. vt ſiquis vnam
diem ptermiſerit totam quadrageſimã vi-
olauerit ⁊ fructũ amiſerit magni laboris p
pter cibũ modici tẽporis. Hec ille. Quar
to ieiunium eccleſie violatur pluries in die
q̃ ſemel comedendo: vt iam patuit ex pre-
cedẽtibꝰ. Proinde q̊ in mane vel ſero come
dunt in die ieiunij electuaria vel fructus vl'
etiam morſellum panis ⁊c̃. in fraudem ieiu
nij violatur ieiuniuꝫ. Secus ſi talia ſumãt
p modũ medicĩe: vt dicemus ſmone. x. D.
Et hic pertranſeo amore breuitatis. Ro-
gemus ergo dñm ieſum vt det nobis gra-
tiam bene ieiunandi ⁊ penitẽdi: quatenus
vitam eternã poſſimus ꝓmereri. Amen.
Notare volo ꝙ p iſtis ſermonibꝰ q̃dra-
geſimalibꝰ q̃uis p ſingul' poſſint alia the-
mata magꝫ ꝓpria ↄuenientiꝰ aſſignari: verũtñ
ego p vnoqꝫ ſermone ſtatui thema accipe-
re ex ſacro talis diei euangelio aſſignato iu
xta morẽ ordinarij rhomani in miſſali: eo
ꝙ deuotio populi huiꝰ expoſcit ⁊ delectat
audire ex euãgelio aliq̊d vel ſaltẽ textualr.
Feria quarta poſt primã dñicã Sermo
ix. vicꝫ de tranſgreſſione damnabili ieiunij
ſacri ⁊ excuſatione.

xtendens ie-

e ſus manuꝫ in diſcipulos ſuos
dixit. Ecce mater mea ⁊ frẽs
mei. Matth. xij. ⁊ in euangelio hodierno.
Quibꝰ verbis ⁊ ſequentibus oſtendit dñs
ieſus maximã charitatẽ erga oĩes chriſti
anos fideles. Nam ſm Hiero. oĩes chr̃ia
nos deſignauit chriſtus per diſcipulos. qꝛ
omnes qui faciunt dei voluntatem: pecca-
ta ſcꝫ cauendo pcepta implendo ⁊ peniten-
tiã: ieiunia ⁊ alia bona opa faciendo chr̃s
diligit vt matrẽ ⁊ fratres: quia tales fide ⁊
amore chr̃m ↄcipiunt in corde ſicut mater
⁊ imitant vt fratres. Proĩde chariſſimi fa
ciamus dei voluntatẽ ieiunando ⁊ deũ di-
ligendo quatenus chr̃s extendat manũ in
nos di. Ecce iſti mater mea ⁊ frẽs ⁊c̃.
Itaqꝫ de ieiunio tractañ. pter predicta
noteműꝰ adhuc p ſmone tria talia myſteria
Primũ mortalis trãſgreſſionis.
Scdm dr rõnabilis excuſatiõis.
Tertiũ dr dãnabil' defraudatiõis. ¶

Circa primũ de morta

li pctõ trãſgreſſionis ieiunij q̃runt pcipue
tria p edificatione.
Primo de pcti q̃litate.
Scdo de eius numeroſitate.
Tertio de ſoluẽdi neceſſitate.
Primo inqꝫ q̃rit qualr peccẽt q̊ frangũt ie-
iunia de pcepto eccl'ie: an ſp peccent morta
liter. Rñdet ſm fratrẽ Angelum de cla. in
ſũma. Rich. in. iiij. diſt. xv. alioſqꝫ recolligẽ
do. ꝙ ex quo ſtatutum eccleſie de ieiunãdis
certis diebus eſt de iure poſitiuo. Legiſla-
toris autem in condendo ius poſitiuuꝫ nõ
eſt intentio nec eſſe debet vt obliget ad ob-
ſeruationem homines eos qui habent le-
gitimam ⁊ rationabilem cauſaꝫ non obſer-
uandi illud. Uñ extra de obſer. ieiu. c. ↄſilij

liiii. dicit̄. ꝙ legi nō ſubiacet neceſſitas. Jō
ad q̄ſtionē dicendū ꝙ q̄ frāgit ieiunium pec
cat mortal̄r in certis caſibꝫ ⁊ nō ſemꝑ. vicȝ
Primo ſi frangit ſine neceſſitate vel ſine rō/
nabili cauſa vt cōiter doct̄. tenent cū glo. in
§. al's aūt ea demū. xxv. di. Et h̄ ſi faciat ſci
enter. Scđo ſi faciat ex ꝯtēptu ſolutionē
ieiunij. Vn̄ Bern̄. li. ij. de p̄cepto ⁊ diſpen
ſatione d̄r. Non q̄liſcūqȝ mandati (ſcȝ eccl'ie
vel p̄lati) p̄teritio criminalē inobediētiā fa/
cit: ſed repugnare ⁊ nolle obedire. Tertio ſi
ſoluat talia ieiunia ex ꝯſuetudine. ſic em̄ d̄r
ꝯtēptus interp̄tatiuus. ⁊ pctm̄ mortale ſm̄
Rich. in q̄dlibeto p̄mo. q. xix. Preter hec ē
veniale. V Scđo q̄rit̄ vtꝝ hō frāgēs
ieiuniū totiēs peccat mortal̄r quotiens co/
medit in die ieiunij ſine cauſa rationabili.
Rn̄det̄ ſm̄ Durandū in. iiij. ⁊ fratrē Ange
lum ſup̄. ꝙ nō peccat mortal̄r p̄terq̄ ſemel
in illo die. niſi comedens nouo contemptu
mentis pluries comederet: q̄ tunc totiens
peccaret mortal̄r. ⁊ hec ē cōmunior opinio.
Aliter obligaret̄ ad impoſſibile. q̄ ex quo
ſemel illo die ieiuniū fregit iam nō pōt illo
die ieiunare. ⁊ ideo p̄ceptū eſt ſibi factum
impoſſibile. Sed in ieiunio quadrageſime
ſi fregerit vno die: poteſt ⁊ tenet̄ nihilo mi/
nus ieiunare alijs diebꝫ ſingulis. ⁊ ſic quot
dies omittit in quadrageſima tot peccata
mortalia cōmittit. Sic ⁊ in quattuor tēpo
ribꝫ. ḡ debet ꝯfiteri. X Tertio q̄ritur
vtrū frangēs ieiuniū aliquot diebꝫ teneat̄
tot dies alios ꝓ illis ieiunare. Rn̄det̄ ꝙ licȝ
textus de obſer. ieiu. ca. j. videat̄ velle ꝙ ſic.
tn̄ ſm̄ fratrē Ange. ſup̄ dicendū eſt ꝑ ca. ij.
ibidem. ſ. de obſer. ieiu. ꝙ nō tenet̄: quia ibi
nō imponit̄ frāgentibꝫ vt alio die ieiunent
ſȝ p̄nie ſunt arbitrarie. ſic̄ ⁊ de illo q̄ dimiſit
vno die dicere officiū n̄ tenet̄ illđ reaſſume-
re: vt no. Inno. c. j. đ cele. miſ. Et plibꝫ mo
dis ꝓbat h̄ fr̄ Ange. O ḡ hō obſ̄ua ieiu/
nia ne pecces et ꝑdas aīam tuā. Y

Circa ſecundū de ratio

nabili excuſatione q̄rit̄. Que ſunt rōnabi/
les cauſe excuſantes a ieiunio indicto ab ec-
cleſia. Rn̄det̄ ſm̄ Rich. i. iiij. di. xv. ar. iij. q.
iiij. ⁊ cōit̄ doc. ꝙ ꝑſone p̄l'es ⁊ cāe aſſignant̄.
Primo pueri etate exiſtentes.
Secūdo ſenio deficiētes.
Tertio egrotantes.
Quarto mēdicitate victitātes.
Quinto ſeruiētes.
Sexto peregrinātes.
Septimo laborantes.
Octauo imp̄gnate mulieres.
Nono nutrices.
Decime vxores.
Primo pueri. q̄ in eis viget calor: ⁊ indi/
gent cibo dupl̄r. ſ. ad nutrimentū ⁊ ad au/
gmentū. ideo multa fit ꝯſumptio in eis. vn̄
oportet eos comedere pluries ⁊ frequētius
ideo rōnabil̄r a ieiunio excuſant̄. Sȝ vſq̄
ad quotum annū etatis. cōius theologi te
nent vſq̄ ad vigeſimūprimū annū ꝓut tan
git frater Ange. intelligēdo ꝙ vſq̄ ad. xxj.
annū licȝ nō teneant̄ ad oīa ieiunia: tn̄ bene
ad aliqua eis cōmenſurāda iuxta augmen
tū ⁊ ꝓprietatē ad dictum annū ſm̄ Tho. in
iiij. di. xv. Vn̄ arbitrio boni viri eſt relinq̄n
dum. Scđo ſenes ſcȝ nimiū ſm̄ Rich.
ꝓpter defectū caloris ⁊ v̄tutis debilitatem
vt ꝯfortent̄ in natura. Sȝ h̄ etiā a q̄to an/
no frat̄ idē Ange. d̄r. ꝙ licȝ aliq̄ dixerunt a
lv. anno. tn̄ arbitrio boni viri ⁊ ꝯſcie eſt re/
linq̄ndū. quia alij putant poſt. lxx. annum.
Tertio egrotantes: q̄ ad ſanitatē plus
ꝯfert p̄l'ies ſumere q̄ð ſem̄l ſumeret: ⁊ ſic no/
ceret. Quarto medicādo victitātes. vicȝ
q̄n cibū neceſſariū ſufficient̄ hr̄e ꝓ vni᷒ co/
meſtionis hora nō p̄n̄t. Quinto ſuiētes
ſcȝ ad mēſam nobiliū aut religioſoꝝ. vel le
gētes q̄ aliq̄d p̄libār. ne. ſ. deficiāt in legen/
do vel ſeruiēdo ſm̄ Rodon̄. ſi h̄ faciāt poſt
tis mēſis vl' paꝝ ante: ita ꝙ ꝯtinuatio tp̄is
dici debeat vna menſa nō ſoluit̄ ſic ieiuniū:
ſed excuſant̄. Sil'r illi q̄ iam incepto pran/
dio vadūt portare vinū vel enceniū ad vi
cinum vl' aliq̄d aliud faciūt ⁊ redeūt ad ꝑfi
ciendā comeſtionē excuſant̄ ſm̄ fratrē An/
ge. Sexto ꝑegrinātes ſcȝ ſi ſil' cū ꝑegri/
natione ieiunare nō p̄n̄t. nec cōmode differ
ri p̄t tp̄s. Et ſm̄ Tho. deberet hoc fieri cū
diſpenſatione ſuꝑioris. Idē dicit frat̄ An/
ge. de q̄cūq̄ alia bona oꝑatione: puta obe
diētia p̄lati: p̄dicatiōe. ꝯfeſſionū auditione
⁊ hmōi. ar. c. nō mediocriter. de ꝯſe. diſt. v.
Septio laborātes. hoc eſt q̄ui labore vi
ctū neceſſariū q̄rentes. q̄ ſcȝ cū ieiunio non
p̄n̄t cōmode oꝑari. ſimiliter ⁊ itinerantes ⁊

hmōi ſm̄ fratrē Angelū. Tn̄ vt Rich. di/
cit. Debent ſi aſſit facultas a ſuo ſacerdote
petere diſpēſationē in talibꝫ ⁊ ille dȝ ꝯcede
re. Aduerte tn̄ ꝙ intētio maioris lucri non
excuſat ſm̄ Aſtexanū. Octauo imp̄gna
te mlieres. q̄ tales ꝯſueuerunt hr̄e varios
appetit᷒ ciboꝝ q̄bꝫ niſi ſatiſfacerēt poſſet eſ
ſe ꝑiculū ſui vel fet᷒. Vn̄ ſm̄ Rodonen̄. ta
les imo tenent̄ ſoluere ieiuniū. Nono nu
trices q̄ debēt capere cibū ꝓ ſe ⁊ ꝓ puero alē
do. Decimo vxores. ſ. q̄n ꝓhibent̄ a vi/
ris excuſant̄ a ieiunijs volūtarijs: ſed nō a
ieiunijs indictis ab eccl'ia. xxxiij. q. vlt. Ma
nifeſtū. tn̄ q̄n ꝓpter ſcandalū viri nō poſſet
obuiari ſacerdos ꝓprius vel ꝯfeſſor poteſt
diſpenſare cū talibꝫ. q̄ p̄ceptū iuris poſiti/
ui non obligat quem cum ſcandalo vt pro
bat frater Angelus. Z

Circa tertiū de dānabi

li fraude ieiunij aduertendū ꝙ in ieiunio p̄t
q̄s fraudē facere. Primo gulā mortalē cō/
mittēdo vt in p̄cedentibꝫ patuit. Secundo
cibū ꝓhibitū ſumēdo. ſicut p̄ſertim faciunt
aliqui: caſtores ⁊ hmōi comedēdo. Querit̄
ergo vtꝝ in die ieiunij liceat comedere be/
ueros ſeu caſtores. Aliq̄ dicūt ꝙ nō. Sed
verius ſm̄ Guilh̄. durādi in rōnali li. vj. re
ſpondet̄ ſic di. Quidā piſces ſunt habētes
ex vna ꝑte formā q̄drupedū: ⁊ ex altera for
mā piſciū ſicut eſt beuer. ⁊ hmōi in ieiunio
pōt comedi tm̄mō ex ea ꝑte q̄ piſcis videt̄
Ex alia v̄o ꝑte nō. Cōcordat Catholicon
Rō. q̄ cū ſit aīal monſtruoſū ſm̄ ph̄m. ḡ
ex ea ꝑte q̄ eſt piſcis veracit̄ nō ꝓhibet̄. Ve/
rūtn̄ ſi q̄s comederet pedes eiuſdē eo ꝙ na/
tat peccaret. q̄ nō licȝ comedere. ſic̄ nec pe/
des aucaꝝ ⁊ auiū natātiū. Nā nullus piſcis
eſt pedat᷒. Cauda tn̄ q̄ piſcis ē p̄t comedi:
licȝ ꝓpt̄ d̄licioſitatē meritū ieiunij attenuet
Tertio fraudē facit ieiunio q̄s pluries co/
medēdo ſiue publice ſiue occulte. Et ꝙ da
mnabile ſit exēplū legim᷒ in dial'. Greg. de
q̄dā monacho q̄ ſctūs putabat̄ ⁊ ad extre/
mū duct᷒ fribꝫ tremēs dixit. Qn̄ me ieiuna
re credebatis occulte comedebā. ⁊ ecce nunc
dat᷒ ſū draconi ad deuorādū. q̄ cauda ſua
pedes meos colligauit: caput aūt ſuū īmit
tens in os meū ſpm̄ ebibit. ⁊ ſtatim mortu᷒
eſt ſine p̄nia. O ḡ dei iudicia. Rogem᷒ ⁊c̄.

Feria q̄nta poſt primā dn̄icā Sermo. x.
de ſanctitate ieiunij obſeruanda ⁊ fructi/
bus eius.

Illa venit et

adorauit eū. ſ. ieſū dicēs. Dn̄e
adiuua me Matth. xv. ⁊ i euā
gelio hodierno. Quicūq̄ vult vt a dn̄o ie/
ſu adiuuet̄ ad ꝯſeq̄ndā ſalutē eternā opor/
tet vt ad ip̄m accedat. ſ. ꝑ verā fidē ⁊ peni/
tentiā ac bona oꝑa ⁊ ip̄m hūiliter adoret ⁊
auxiliū poſtulet: in hūiliatione cordis ſe in/
dignū reputādo: vtpote pctōrem dei inimi
cū. Itē cū hoc in hūili oris ꝯfeſſiōe. ⁊ inſuꝑ
in humiliatiōe corꝑis q̄ potiſſime fit ꝑ ieiu
niū ꝑ q̄ð caro in ſeruitutem redigit̄: vt dicit
Apl's. j. Coꝝ. ix. Et deo ſacrificiū ſctm̄ vi
uum ⁊ deo placitū reddit̄ Rom̄. xij. Jōq̄
in exēplū nobis ꝓponit̄ hodie mulier cha/
nanea que venit ad chr̄m ⁊ magna humili
tate ſupplicauit ꝑſeueranter vt chr̄s filiam
ſuā a demonio liberaret. ⁊ ſic a chr̄o ſalutē
obtinuit: vt patȝ in euāgelica hiſtoria hodi
erna. Itaq̄ de ieiunio ſacro ꝑ q̄ð ꝓme/
remur chr̄i auxiliū ad ſalutē p̄ter ea q̄ in p̄/
cedentibꝫ ſmonibꝫ egimus tria adhuc my
ſteria ꝑ iſto ſmone declarabimus.
Primū d̄r ſctificationis.
Scđm d̄r inuiolationis.
Tertiū d̄r fructificatiōis. A

Circa primū de ſctifica

tione ieiunij ad q̄ð nos ſcp̄tura hortat̄ Jo
elis. ij. dicēs. Canite tuba in ſion. ſ. laudan
do deū. Et ſequit̄. Sctificate ieiuniū: id eſt
ſctm̄ facite vt ſit deo ḡtū. Querit̄ ḡ quō
debeat hō ſctificare ieiuniū ſuum vt ſit deo
ḡtum ſacrificiū meritoriū p̄mioꝝ celeſtiū.
Ad q̄ð rn̄det̄ recolligendo ſm̄ ſcp̄turas ⁊
doc. ꝙ ad ſctificādū ieiuniū req̄rūt̄ p̄cipue
ꝯditiōes q̄nq̄ que ſunt ſcȝ.
Primū vt fiat ſctā intentiōe.
Scđo vt fiat ſctā cautiōe.
Tertio vt fiat ſctā aſſociatione.
Quarto vt fiat ſctā diſcretione.
Quinto vt fiat ſctā inuiolatiōe.
Primo inq̄ vt ieiuniū fiat ſctā intētiōe ſcȝ.
ꝓ deo ⁊ ꝓ virtutis exercitio ⁊ ꝓ ſalute: non
autē ꝓ vana gloria vel hypocriſi ⁊ hmōi.
Vn̄ Matth. vj. chr̄s dicit. Cū ieiunatis

nolite fieri ſicut hypocrite triſtes ⁊c̄. Et in⸗
fra. Amen dico vobis receperunt mercedē
⁊c̄. Nam tale ieiuniuꝫ nō reputat̄ ſanctum
ſed iniquuꝫ. qꝛ vt Hierony. ait. Simulata
ſanctitas nō eſt ſanctitas ſed duplex iniqui
tas. Tuꝫ qꝛ talis in ſeipō nequā eſt. Tum
qꝛ operat̄ nequiter querēdo vanam gloriā
ab hominibꝫ ꝑ ieiuniū ⁊ hmōi. Secūdo
requirit̄ vt ieiunium fiat ſctā cautione: hoc
eſt ſine omnis peccati mortalis inquinatōe
qꝛ ſi pctm̄ non cauet̄ ieiunium nō meret̄ ce⸗
leſte p̄miuꝫ. Querit̄ ḡ vtrū ieiuniū factū
in peccato mortali valeat aliquid. Ad qꝺ
reſpondet frater Ange. in ſumma. ꝙ valet
ad plura ꝓpter q̄ etiā in pctō nō eſt omittē⸗
dum. Primo valet ad obedientiam man⸗
dati. ⁊ ſic peccati noui euitationē qꝺ hō in
curreret quādo ieiuniū eſt p̄ceptuꝫ ab eccle
ſia vel ex voto ⁊ penitentia ⁊c̄. Si em̄ tale
ieiuniū nō faceret peccaret ꝑ inobedientiaꝫ
Scꝺo valet nihilo minus etiaꝫ in pctō ad
corporis macerationē. Tertio valet ad plu
ra alia ad q̄ valent opera in peccato morta
li facta ſcꝫ ad bona tꝑalia aſſequēda ⁊ ma⸗
la euitanda ⁊ hmōi: ſed nō valet ad ꝯſeq̄n
da premia vite eterne directe: ideoq̄ meliꝰ
eſt vt talis ꝯterat̄, ⁊ ſic ieiunet. Tertio re
quiritur vt ieiunium fiat cum ſctā aſſociati
one: vicꝫ elemoſyne ⁊ orationis. Tobie. xij.
Bona eſt elemoſyna cum ieiunio ⁊ orōne
magis q̄ theſauros auri cōdere. B

Sed di. Qꝺ hoꝝ ſit melius facere qn̄ ſi
mul elemoſynā cum ieiunio non poſſet q̄s
facere. Rn̄det Orige. in omel. ſuꝑ euange
lio. Cum ieiunatis nolite fieri ⁊c̄. dicens ſic
Bonum eſt ieiunare fratres: ſed melius eſt
elemoſynam dare: ſi aliq̄s vtrūq̄ pōt duo
bona ſunt: ſi vo nō poteſt melius eſt elemo
ſynā dare. Etſi poſſibilitas non fuerit ieiu⸗
nandi ſufficit ſibi elemoſyna. Ieiuniū vo ſi
ne elemoſyna nō ſufficit duꝫ vtrūq̄ poteſt.
Si autē forte aliquis ita pauꝑ eſt vt nō ha
beat qꝺ tribuat: illi ſufficit bona voluntas

Quarto vt fiat ſancta diſcretione vt ſcꝫ
nec abſtinentia ſit nimia: ſicut patuit ſermo
ne. vij. K. Nec etiam comeſtio ⁊ potatio ſit
nimia ſed moderatam teneat menſurā ſm
rōnē. Sꝫ ſi querat̄. Quantū debeat q̄s
ieiunās comedere ⁊ bibere. Ad id Bona⸗
uen. li. de ꝓfec relig. rn̄det dicēs. ꝙ de hoc
certa regula dari nō pōt. Hoc tamen inq̄t
obſeruandū eſt ꝙ nō comedat q̄s tantū vt
poſt comeſtioneꝫ orare vel de deo cogitare
nō poſſit: nec tā modicū ꝙ laborare neq̄at.
Hec ille. Ultrio vt fiat ſctā inuiolatiōe: h̄
eſt vt ieiuniū nō violet̄ aliq̄ mō. Et de mo⸗
dis violatōis egimꝰ ſmone. viij. S. Circa
h̄ tm̄ aliq̄ q̄ſtiōes ſunt tractāde q̄s ꝓſeque⸗
mus articulo ſmonis. O ergo hō diſce ie⸗
iunium tuum ſctificare. E

Circa ſecūdum ergo de

ieiunio inuiolato ⁊ ſctificato q̄ſtiōes aliq̄s
tractemus. Prima q̄ſtio. vtrū gula fran
gat vel violet ieiuniū ſacꝝ. Ad qꝺ rn̄detur
ſm Richar. ꝙ ieiuniū eſt triplex. Unuꝫ ab
iniq̄tatibꝫ abſtinere. ⁊ h̄ frangit̄ ꝑ quodlibꝫ
mortale pctm̄. Aliud eſt actus virtutis abſ
tinentie. ⁊ hec eſt refectio quotidiana ſatie⸗
tatem fugiēns. de ꝯſe. diſt. v. Sint tibi ⁊c̄.
Et h̄ frangit̄ ꝑ gulā mortalē ſed non ꝑ ve⸗
nialē. Nam vt Aug. de bono ꝯiugali dic̄.
Non omnis gula eſt peccatū mortale ſꝫ ve
niale: licet minuat meritū: tamen non fran⸗
git omnino ſicut facit pctm̄ mortale. Ter⸗
tiū eſt ieiuniū ex inſtitutōe ecclie. ⁊ h̄ licet ꝑ
gulam mortalem ꝑdat meritum abſtinētie
quo ad celeſte premiū: tamē ſpecialius frā⸗
git̄ ⁊ violat̄ comedēdo cibos interdictos ie
iunātibꝫ. ſ. carnes vel oua: vt patuit ſermo⸗
ne. viij. O. Item frangit̄ etiā nimis nota⸗
biliter horā comedendi determinatam ab
ecclia ſine cauſa rōnabili preueniendo. Et
deniq̄ frangit̄ comedendo plus q̄ ſemel.
Hec Richar. ſuꝑ. iiij. di. xv. D Secū
da ergo queſtio eſt. vtrū in die ieiunij come
dere mane vel ſero electuaria aut hmōi vel
fructus: aut etiā morſellū panis violet ſan
ctum ieiuniū. Ad qꝺ rn̄det̄ ſm fratrē An⸗
gelum in ſūma. ꝙ licꝫ varie fuerint opinio⸗
nes ⁊ aliqui dixerint ꝙ ſola electuaria: cōfe
ctaq̄ ⁊ hmōi medicinalia poſſint licite co⸗
medi: tamen moderni tenent doctores pro
generali regula. ꝙ quicq̄d p̄ter interdicta ci
baria extra horaꝫ vnice comeſtionis ſumit̄
intentione comedētis ordināte ad medici⸗
nam potiusq̄ ad cibuꝫ p̄ncipaliter in mo⸗
dica q̄ntitate nō frangit ſanctuꝫ ieiunium:
licet illud nutriat aliqualiter. Exempli gra
tia. Quia indigens potu ⁊ timens ne dila⸗

uet ſtomachū ⁊ ſic noceat: ſumit aliq̄d: ſiue
illud ſit electuariū: ſiue panis etiā: vl' fructꝰ
aut amygdala: nuces: et q̄cq̄d aliud hmōi
qꝺ ſumit̄ ꝑ modū medicine ꝓ euitādo no⸗
cumēto potꝰ: nō frāgeret ieiuniū. q̄a ecclia
non intendit talia ꝓhibere. Tertia q̄ſtio
Utꝝ q̄s talia p̄dicta ſumēs ad delectatio⸗
nē frāgat ieiuniū: Rn̄det̄ ſm doc. ꝙ q̄uis
poſſet meritū ieiunij minorare: non tm̄ p̄ce⸗
ptū ecclie de ieiunādo frangeret moderate
ſumptū intētiōe bona vel medicine: niſi ſu⸗
meret in fraudē ieiunij vel ſtatuti ecclie. ſ. in
magna q̄ntitate ad extinguēdū famē in to
to vel i ꝑte: tūc frāgeret ieiuniuꝫ ſctm̄. Hec
patent ex dictaminibꝫ Tho. Rich. Petri de
pal'. Quarta q̄ſtio Utꝝ ebrietas frāgat
ſctm̄ ieiuniū: Rn̄det̄ ſm Rich. vbi ſ. ꝙ qn̄
eſt pctm̄ mortale: frāgit eo mō q̄ ſuꝑ dictū
eſt de gula. et pōt hō plꝰ peccare ſeipm̄ ine
briando q̄ ſi frangeret tm̄ ſimplr̄ ieiuniuꝫ.
Hec Richar.

E Circa tertium de

fructibꝫ ſacri ieiunij Aduertēdū ꝙ ſacrū ie
iuniū cōfert homi fructꝰ ſalubres multipli
ces q̄s breuiter tāgēs Greg. in p̄fatione d̄r
Qui corꝑali ieiunio vicia cōprimis: mētē
eleuas: vtutē largiꝛ ⁊ p̄mia: ꝑ chr̄m dn̄m
noſtꝝ. Ut aūt clariꝰ hec ꝓſeq̄mur notabi⸗
mus ſacri ieiunij fructꝰ p̄cipue ſeptē. Pri
mus fructꝰ d̄r p̄teritoꝝ pctōꝝ ſatiſfactio.
Nā ſm doc. in. iiij. ieiuniū ponit̄ vna ꝑs ſa⸗
tiſfactiōis. Scꝺs d̄r vicioꝝ repreſſio: vt
d̄t Greg. ſuꝑ Exēplū ꝺ Eua q̄ q̄diu abſti
nens fuit in ꝑadiſo ꝑmāſit i vginali innocē
tia. ſed dū ꝯſenſit gule: pctm̄ icurrit. Ter
tius d̄r futuroꝝ pctōꝝ p̄ſeruatio. qꝛ ꝑ ieiu
niū corpꝰ domat̄ ⁊ ſpūi ſubijcit̄: et ſic a pec
catꝭ cauet̄. j. Coꝝ. ix. Caſtigo corpꝰ meū et
in ſeruitutē redigo: ne ⁊c̄. O q̄ multi dicūt
Non poſſum cauere pctm̄ ꝯſuetū. Sed ta
les aduertāt ꝙ nō eſt caſtꝝ tā forte qꝺ expu
gnari nō poſſit ſi victualia eidē ſubtrahan
tur. Sic ſi hō corꝑi gulā ſubtrahit: expu⸗
gnabit ⁊ vincet illud ieiunio. Ideo Amb.
Nullū ē tā grāde pctm̄ qꝺ ieiunio n̄ expur⸗
get̄. Quartꝰ d̄r infirmitatū ſanificatio.
Ecci. xxxvij. In multꝭ eſcis nō deerit infir
mitas. q̄ vo abſtinēs eſt adijciet vitā. Gali
enus etiā d̄r. Abſtinētia eſt ſūma medicina

F Exemplū in vitaſpatꝝ de q̄dā diu⸗
te q̄ nō poterat curari medicina: ſed poſtq̄
factꝰ eſt monachꝰ ſanatꝰ ē. Interrogatꝰ q̄
a q̄dā amico q̄s eū curaſſet: rn̄dit. Fames ⁊
faba. Quintꝰ d̄r mentꝭ illūinatio: vt d̄t
Grego. in p̄fa. ſ. Un̄ Moyſes ieiunando
meruit accipe legē illuminantē ꝓplm̄. Et
ſic ieiunātibꝫ diſcipulis ⁊ orantibꝫ miſit ſpi
ritū ſctm̄ illūinantē. Sextꝰ d̄r demonuꝫ
effugatio. Mat. xvij. Hoc genꝰ demonio⸗
rū nō eijcit̄ niſi in orōne ⁊ ieiunio. Nā ſicut
fames expellit lupū de nemore: ſic ieiuniuꝫ
diabolū. Septimꝰ d̄r opeꝝ mirādoꝝ in
oībꝫ ꝑpetratio. Unde Amb. li. de ieiunio
Magna eſt ieiunij vtꝰ. Helias ieiunꝰ clau
ſit celū. ieiunꝰ filiū vidue ab inferꝭ reſuſcita
uit. ieiunꝰ pluuias depoſuit. ieiunꝰ ignē de
celo eduxit. ieiunꝰ raptꝰ eſt in ꝑadiſū. et tan
to plus meruit quanto amplius ieiunauit.
Hec ⁊ plura ibi. O ḡ chariſſimi aduerta⸗
mus q̄ bonū ē ieiunare: tā ad bona corꝑa⸗
lia q̄ ſpūalia: ad meritaq̄ grē i p̄nti ⁊ glīe
in futuro ꝓ p̄mio eterno. Rogemꝰ ḡ ⁊c̄.

Feria ſexta poſt p̄mā dn̄icā Sermo. xj.
de penitentie impedimentis tribus ⁊ reme
dijs.

Ecce ſanus fa

ctus es: iam noli peccare ne de⸗
teriꝰ tibi aliq̄d cōtingat. Ioan.
v. ⁊ in euāg. hoꝺ. Hec vba dixit chr̄s dn̄s
hoi q̄. xxxviij. annis fuerat infirmus quem
ſanauit dn̄s iuxta ꝓbaticā piſcinā int̄ mul
tos languidos iacentē. In q̄bꝫ vbis docet
oēs penitētes vt caueant a recidiuo peccat̄
poſtq̄ ſūt ꝑ pn̄iam ſanati. qꝛ ꝓpt̄ ingratitu⸗
dinē grauiorē penā demerent̄ recidiuātes: vt
accipit̄ ex ipſ' vbis chr̄i i euāg. iō Ecci. xxj.
Fili peccaſti: ne adijcias iterū. ſed ꝺ p̄ſtinis
dep̄care vt dimittant̄. Qꝺ pt eſſe aliꝺ the
ma. Et q̄ aūt diabolus multos ſolet ipe⸗
dire ⁊ retrahere a pn̄ia varijs modis ⁊ ipe
dimētꝭ: iō in h̄ ſmōe agemꝰ de tribꝫ ipedi⸗
mētꝭ q̄bꝫ ꝑmaxime ſolet retrahere mltos a
pn̄ia. ⁊ ſic tria myſteria notabiꝰ r̄media ap
Primū d̄r error ſeductōis. (plicādo.
Scꝺm d̄r timor ſatiſfactiōis.
Tertiū d̄r fauor exēplificatiōis.

H Circa primum de errore ſeductiōis Aduertēdū eſt: ꝙ diabolus ſeducit mentes hoim multoꝝ ꝑ errorē vanū de p̄deſtinatiōe diuina ⁊ recidiuatōe in pctī̄ ꝯſuetudinarie. Nā multi diabolico inſtinctu ſeducti dicūt ſic. Quare debeo penitere cum deꝰ me p̄ordinauit vel ad vitam: vel ad dānationez. nec pōt aliter fieri ꝙ̄ ꝓut deꝰ p̄uidit. ideo ſi ſum ordinatꝰ ad vitam eternā: dabit deꝰ grām penitēdi qñ vult: ſaltē in hora mortꝫ. Si aūt ſum d̄ numero reproboꝝ: vtiq̄ finalit̄ dānabor. ideo fruſtra pniam nūc ago: cū ꝗ̄ finaliter ſim caſurus. Itē q2 inquit tales etiam ſic. Ego ſcio ex cōſuetudine mea ꝙ nō poſſum cauere a recidiuo pcti. quia adeo aſſuetus ſum ꝙ ꝯcupiſcentia mala ſtatim vincet me: nōne ḡ meliꝰ eſt mihi nō penitere ꝙ̄ poſt penitentiā recidiuando grauiꝰ ſcꝫ dānari: iuxta illud p̄miſſum in themate dictū chr̄i. Ne tibi deteriꝰ ꝯtingat ⁊c̄. Sed ad hec repellēda ꝓ remedio ſunt cōſideratōes tres. Prima ex dei ordinatiōe. qa diuina p̄deſtinatio ita eſt a deo p̄diſpoſita vt electi ad eam nō niſi merēdo. ſ. ꝑ pniam ⁊ opa ac p̄cibus ꝑueniant: vt dicit Greg. xxiij. q. iiij. c. Obtineri. Vñ cōſidera ꝙ in preordinatiōe dei due ſunt ſentētie late vel p̄uiſe. Vna ꝙ peccator ſi penituerit ſaluetur. Alia ꝙ ſi pctōr nō penituerit dānet̄. Stultꝰ eſt ḡ q̄ ſniam mortis extreme dānatiōis cū nunc poſſet: non vult mutare penitēdo. ſ. in ſniam vite eterne ⁊ ſalutꝫ. Nam ibidē Augꝰ d̄t. Nouit deus mutare ſniam. ſ. damnationis ſi tu noueris mutare delictū. Ad id exēplū ponit̄ ſm eundē Aug. xxiij. q. iiij. c. Nabuchodonoſor. §. Itē q̄ ꝑ ꝓpherā. ꝙ ſicut ſcimus neminē vltra terminū ſibi a deo prefixū eſſe victuꝝ: tñ ſi cōtingat languor: oībꝫ languētibꝫ nō incōgrue medicinā exhibemus: ita lꝫ ſcimus ꝙ ſoli p̄deſtinati ſaluantur: tñ omnibꝫ peccātibꝫ adhibenda ē correctio ⁊ pnia. Et ſic patꝫ ꝙ hō debet deponere tale errorē diabolicum ⁊ feſtināter penitere. Scda conſideratio de pnie accelerate valore. qa quanto quis feſtinat (pluries etiam cadens) reſurgere pluries: tanto ex hoc diabolus debilitat̄ ne hominē illuꝫ ſubiectū tenere poſſit in ſeruum ꝑpetuum: tanto etiam magis deus ꝓuocatur vt confortet illum ꝑ gratiam ſuam: et tāto plus iuſtificat̄ ſaltē in hora mortꝫ ex habitu penitētie crebre adq̄ſito. Vñ Hiero. ad Ruſticū mona. de pe. diſt. iij. §. ꝙ aūt. d̄t. Septies cadit iuſtus ⁊ reſurgit. Si cadit quō iuſtus. ſi iuſtus quō cadit: Sed iuſti vocabulū nō amittit q̄ ꝑ pniam ſemꝑ reſurgit. Et nō ſolum ſepties ſed ſeptuagieſſepties delinq̄nti ſi cōuertat̄ ad pniaꝫ pctā donantur. Hec ibi. O ḡ pctōr r̄ſurgere feſtina q̄tiens cadis. Tertia conſideratio de ꝑiculoſa in pctō manſione et cōſuetudinis aſſidua aggrauatiōe. qa q̄ſquis q̄nto pluries et quotiēs peccat: tanto ſibi penas plures accumulat. Vñ Job. xx. Pluet dñs ſuper eos vim furoris ſui Gloſa dicit Quot ſūt gutte in pluuia: tot dabit dñs ipſo tormēta. ſ. iuxta oīa ⁊ ſingl'a opera eius. Reuera ſtultꝰ eſt q̄ ſibi q̄tidie vellet augere cruciatꝰ Et de h̄ exemplū ponemꝰ in fine huiꝰ ſermonis. H Sed di. Tamen ſcriptura exp̄ſſe dicit. ij. Pet̄. ij. ꝙ refugientes coinq̄nationes. ſ. pctōꝝ: his rurſum implicati: facta ſunt eis poſteriora (inq̄t) deteriora p̄oribus. Et ſequit̄. Meliꝰ eñi erat illis nō cognoſcere viā iuſticie ꝙ̄ poſt agnitionē retrorſum conuerti ab eo qd̄ traditū eſt ſctō mādato Hec ibi. Videtur ergo melius homini ſtare in peccato ꝙ̄ penitere: niſi ſic peniteret ꝙ poſtea nō recidiuet in pctī̄. q2 ingratitudo aggrauat pctī̄ recidiuātꝫ. Sed cū ſciam me ex cōſuetudine recidiuare: quare debeo penitere: Ad hoc reſpondet̄ ſm ſententiā Scoti in. iiij. diſt. xxij. alioſq̄: ꝙ nō eſt ꝓpterea in pctīs manendū. ſed meliꝰ eſt ſepius reſurgere. qa ꝯ̄uis pctī̄ ſubſequēs in recidiuante ſit grauiori pena puniendū ꝓpter ingratitudinē reſpectu peccati prius comiſſi. Et hoc mō intelligēdū eſt ꝙ poſteriora facta ſunt deteriora p̄oribus peccatis compando ad inuicem ipſa peccata. nihilominus tamen peius eſt in peccatꝫ ſtare rōnibꝫ ſupradictꝫ in reſpectu quo ad homiēꝫ penitentē. nec cōſurgit etiam ſemꝑ tātꝰ reatus ex ingratitudine recidiuatōis quantus fuit reatꝰ p̄teritoꝝ pctōꝝ: vt patet ꝑ Sco. ſupra. Vñ autoritas Petri p̄dicta intelligēda eſt faciēdo cōpationē pcti poſterioris ad peccatum prius in eodeꝫ genere peccati vel ſpecie: ⁊ nō q̄ ad hois ſtatū. q2 meliꝰ eſt cognoſcere viā iuſticie ꝑ fidē ⁊ penitentiam ꝙ̄ oino nō cognoſcere. ⁊ melius eſt ex luto pcti crebro exurgere ꝙ̄ in ipō ꝯtinuo iacere. Vñ Chryſ. de cōpūctiōe d̄t. ꝙ humanuꝫ eſt peccare: ſed diabolicū eſt in pctō ꝑſeuerare. Et ſic patꝫ. O ḡ pctōr: o peccatrix noli negligere: noli in pctō dormitare: ſed feſtina celerius reſurgere vt poſſis dānationeꝫ ꝑpetuā euadere. I

Circa ſecundū de timore ſatiſfactiōis. Nā multi errore diabolico decepti dicūt. Ego nō poſſū d̄ pctis ſatiſfacere tāto labore q̄ deberē cū ſint pctā mea mlt'a ⁊ magna: ⁊ ſic iuxta pš. Illic trepidauerūt timore vbi nō ē timor. Sil'es leonibꝫ q̄ vt d̄r timēt gallū albū eo ꝙ putāt ī eo eē q̄ndā lapidē noīe albeſton. Et ſil'es etiā elephātis q̄ timēt mures: vt hec patēt in hexameron Amb. ſicq̄ tales nō penitēt. Sꝫ ꝯ hmōi remedia ſūt ꝯſideratiōes triplices Prima ꝯſideratio d̄r penitētialis facilitatꝫ Nā ſi q̄rat̄: vtꝝ poſſit hō facilit̄ ꝑ pniaꝫ de oībꝫ pctis ſatiſfacere. Rñdet̄ ſm Tho. in iiij. diſt. xv. ꝙ pius deus nō exigit ab homine pctōre equiualens vel equale: hoc eſt vt quantū malū ꝑ pctī̄ nocuit ⁊ quātū bonū ꝑdidit: intantū ſatiſfaciat. quia hoc eſt impoſſibile. Vñ phs. viij. ethicoꝝ. dicit. ꝙ in his honoribꝫ q̄ ſunt ad deuꝫ. ⁊ ad parētes nō tenet̄ homo ad equiualens: ſed ad poſſibile. Vñ nō exigit deus in penitētia ab homine niſi ꝙ eſt ſm ſuā poſſibilitatem. q2 ad impoſſibile nemo obligat̄. ff. de regulis iuris. l. impoſſibiliū. Ideoq̄ hō ꝯ̄tūcūq̄ ſit magnꝰ pctōr poterit faciliter ſatiſfacere faciēdo qd̄ in ſe eſt ⁊ quātū pōt: ⁊ virtus paſſiōis chr̄i ſupplet qd̄ deeſt. Nā Bern. dicit ꝙ vna gutta ſanguinis chr̄i p̄ponderat̄ ſuper oīa pctā totius mundi. Secūda ꝯſideratio dicit̄ penalis modicitatis: Nam ſi bene aduertimus oīs pena p̄ntis vite modica eſt: ⁊ quaſi nihil reſpectu pene future: vt dicit Augꝰ. ſicut extrahere capillū vnuꝫ de capite minimus dolor eſt reſpectu crurifragij aut aſſationis. Tertia ꝯſideratio ꝯſolabilis ſuauitatis. q2 deus magna ꝯſolatione delectationē infundit penitentibus ſicut ꝓmiſit chr̄s Matth. xj. dicēs. Venite ad me oēs q̄ laboratis ſcꝫ in mūdialibꝫ. ⁊ onerati eſtis ſcꝫ pctis ⁊ ego reficiam vos. Tollite iugum meū ſuꝑ vos ſcꝫ iugū penitētie. Iugū eñi meū ſuaue eſt ⁊ onus meū leue. Chryſ. dicit. O hō penitentiā times: nihil in ea durū eſt: ſed delectationē habet: cum guſtaueris tunc ꝑſenties ꝙ̄ ſuauis eſt ſapor eius. K

Circa tertiū de fauore exēplificatiōis. Nā multos retinet ⁊ impedit a penitētia fauor exēpli multoꝝ q̄s vident tā cleros ꝙ̄ ſeculares maiores ⁊ minores hominū per abrupta viciorum currere: ⁊ dicunt. Si illis licꝫ quare non mihi: Si illi ſperant ſaluari quare ego damnabor: ⁊ ſic exemplo illorum a penitentia retrahuntur. Sed ad hec repellenda notemus tria remedia ꝯſiderationis. Prima conſideratio de multoꝝ damnatiōe. q2 vt chr̄s dicit Matth. vij. Lata via que ducit ad perditionē: multi ambulant ꝑ eā. Vñ ſi tu vides multos currere ad dānationē: non debes poſt eos currere ad igneꝫ gehenne: ſed teipm̄ ſaluare. Sicut ſtultus eſſet q̄ vidēs ꝙ alij occidūt ſe p̄cipitādo in ignē: ipe ſimiliter faceret. L Secunda de infernali ardore. Nā ſi querat̄. vtrum quāto plures erūt in inferno: tāto dānati habeant ampliorem ꝯſolationē ex multitudine ſocietatis iuxta illud ꝓuerbiū cōmune. Gaudium eſt miſeris ſocios habere penaruꝫ. Ad hec rñdet. Aug. omel'. de penitētia. ⁊ habet̄. ij. q. j. ca. multi. Vbi dicit ſic. Non querant homines ſibi comites ad ſupplicia nec gaudeant. quia plures inueniūt ſibi ſimiles in culpa. Nam non ꝓpterea minus ardebunt q2 cum multis ardebūt. Hec ibi. Et ſic in damnatis fallit ꝓuerbiū ſuꝑdictū: vt dic̄ Aureolus. Tertia ꝯſideratio de chr̄i paſſione. Nam ideo chr̄s ꝓ nobis ſanguinē fudit dolores ſuſtinuit: crucem baiulauit: ⁊ in ea mortuus eſt: vt nobis exemplum ⁊ incitamentum daret penitentie. ſequamur ergo chr̄m plus ꝙ̄ alios. Exemplū ad ſuꝑdicta ꝓ finali ponamus ex vitaſpatrū de ſctō Arſenio: q̄ orauit vt ſibi opera hominū reuelaret deus. Tūc apparuit angelus dicēs: Egredere de cella. Egreſſus vidit ethiopem ligna cedentē ⁊ facientē ſarcinā gran-

dē quā tentabat leuare nec poterat. Et ille
iterū plura ligna cedens ſupaddebat. iterū
tentabat leuare. Et tādiu plura ſupaddi/
dit q corruit ꝛ oppſſus eſt ſub onere. Uñ
angel⁹ expoſuit Arſenio dicēs. Sic faciūt
pctōres pctā pctis accumulādo: ꝛ ſic penaſ
inferni augēdo ſibi. Itez vidit aliū ſtantē
ſup lacū ꝛ aquā hauriēdo fūdentē in cana/
le pforatū ſubt⁹ ꝛ effluebat aq̄: ꝛ cū vellet
vas illō iplere ſic: nō poterat. Et angelus
ait. Sic ſunt multi q̄ licz bona operenť: tñ
q: a malo nō deſiſtūt vere penitēdo euacu/
ant merita. Hec ſufficiāt. Rogemus ḡ do
minum ieſum vt det ꝛc.

Sabbato poſt primā dominicam Ser
mo. xij. de alijs impedimentis penitentie ꝛ
remedijs.

a Udiētes di/
ſcipuli ceciderūt in faciē ſuam ꝛ
timuerūt valde Matth. xvij. ꝛ
in euāgelio hodierno. Sicut dicit Remi/
gius dñs ieſus gloriā ſue claritatis in trāſ/
figuratiōe oſtenſurus duxit illos in montē
excelſuz ſeorſum vt ſignificaret q q̄ volunt
chr̄m i glīa celeſti videre nō debēt ſtare in
infimis vicioſis voluptatib⁹ mūdi: ſed amo
re ſupernorum erigantur ad celeſtes mon/
tes p penitentiā ꝛ virtutes. Uñ ꝛ in hui⁹
myſteriū quādo diſcipuli viderunt ibi glo/
riā transfigurationis: audiētes vocē dei pa
tris chr̄o ſuo filio teſtimoniū perhibentis:
mox ceciderūt in faciem ſuam. q: ſancti pe/
nitentes ꝛ deum timentes in faciem cadere
dicuntur: quaſi ſi ante deum ad penitentiā
faciendam proſternentes: ſed impij retror/
ſum fugientes deum: p pctm̄ cadūt in infer
num. Hec ſm Remigium. Et nos ḡ cha/
riſſimi vere penitēdo audiamus chr̄m deū
q patrē vocantē ad penitentiā ꝛ pſternam
mur cadētes in faciē ne in morte cadamus
in infernū impenitētes: ideo dicit euāgeliū
q audientes diſcipuli ꝛc. Itaq̄ de alijs
adhuc impedimētis penitētie pſequendo
cū remedijs tria myſteria in h̄ ſmone poſt
p̄dicta declarabimus.
Primū dr̄ impedimentū pudoris.
Scdm dicit pſumptionis.
Tertiū dicit deſperationis. M

Circa primū de pudo/
re penitēdi. Nā plurimi ꝯfūdūť pudore: ve
recūdātes penitere ꝛ ꝯfiteri pctā: ꝛ ſic retra
hunť a pnia. Tales ſūt pcipue ſupbi ꝛ hy/
pocrite q̄ volūt videri boni cū ſint oī ſpurci
cia pleni. ꝛ ſic verecūdāť veracit ꝯfiteri vel
ſe hūiliare ad pniaz. Uñ de pe. di. iij. §. inť
hec hircū. dr̄. Adamāti⁹. Pigra ꝛ verecun
da eſt pnia q̄ pñtiū pudore p̄miť. Glo. i. re
p̄miť. Itē ſūt heu mlťi q̄ omittūt facere pe
nitētiā ꝛ alia bona ne irrideanť a malis vel
alijs hoīb⁹. Certū ē em̄ q diſplicet mal' vi
ta bonoꝝ. Prouer. xxix. Abominanť impij
eos q̄ i recta via ſť. verūtñ valde fatui ſūt q̄
ne irrideanť a mal': ꝓpterea in malo pſeue
rāt: nec pniam aggredi curāt. Uñ tales p
remedio aīe tria debēt ꝯſiderare.
Primo aſſimilationē exemplarē.
Scdo rōnem naturalē.
Tertio futurā ꝯfuſionē finalē.
Primo inq̄ aſſimilationē exēplarē. Nā tu
hō qñ pcipis q mali vel quicq̄ hoīes irri/
dēt te p eo q bonitatē facis: ꝯſidera q ſile
eſt h̄ acſi ceci irriderēt eū q̄ bene videt: aut
claudi irriderēt eos q̄ recte ambulāt: aut ſi
laceratis veſtib⁹ induti irriderent eos q̄ re/
gio habitu fulgēt: aut in ſtercore iacentes
irriderēt eos q̄ mūdos ſe a ſtercoꝝ feditati
bus ſeruauerūt vel reſurgunt ex talib⁹ ꝛ ſe
mūdāt. Sz dic mihi o hō. Nōne ſtult⁹ eēt
q̄ taliū ꝛ tales irriſiōes curaret intātū vt ſi/
bi oculos erueret ne a cecis irrideretur: aut
claudū ſe faceret: aut amictū regiū pijceret
aut ſe mundare nollet ob hmōi irriſiones.
Sic in ꝓpoſito. Secūdo ꝯſidera rōnem
naturalē. Naz rō naturalis dictat q ſi non
erubuiſti facere turpe ꝛ inhoneſtū: ſicut eſt
peccare mortaliter. nō debes erubeſcere id
qd̄ eſt honeſtū ꝛ vtile. Uñ Bern. O inſa/
nia hoīm nimia pudet ablui ꝛ nō pudet in
quinari: abſtergiť caliga ꝛ ꝯtēniť aīa. Hec
ille. O hō dic mihi. ſi tu latrociniū vel fur/
tum cōmiſiſſes ꝛ in eo crimine deprehēſus
nōne erubeſceres. certū eſt q ſic: nōne pete/
re tibi remitti a iudice penā mortis erube/
ſceres: certū eſt q nō. Sic in ꝓpoſito nō de
bes erubeſcere penitendo remiſſionē pctī a
deo petere. Tertio conſidera ꝯfuſionem fi

nalē. q: ſi tu nunc in pnia nō vis erubeſcen
tiā ſufferre corā vno pbr̄o in ꝯfeſſiōe faciē/
da. heu heu q̄ maximā ꝯfuſiōez oportebit
te ſuſtinere in finali iudicio corā toto mun/
do. q: dñs dicit Naū. iij. Reuelabo puden
da tua ꝛ oſtendā gētib⁹ nuditatē tuā ꝛ re/
gnis ignominiā tuā. Ue tibi miſer pecca/
tor. q̄a tūc nō poterit tibi fieri aliq̄ remiſſio
p illā ꝯfuſionē. Nūc aūt erubeſcētia eſt ſalu
tifera in ſacra pnia. Elige ḡ tibi qd̄ vis. q̄a
vel h̄ vel in futuro verecundiā de pctis tu/
is oportebit te ſuſtinere. Hec ḡ cogita.

N Circa ſecundū de
impedimēto p̄ſumptionis Notandū eſt: q
multi a pnia retrahunť ꝛ decipiunť p vane
ſpei p̄ſumptionem triplicem.
Primo p ſpem diutius ſupuiuendi.
Scdo p ſpem miſcdiam ꝯſequendi
Tertio p ſpem bñ moriendi.
Primo inquā p ſpem diuti⁹ ſupuiuēdi Nā
vt inq̄t Cicero. li. de ſenectute Nemo eſt tā
ſenex q̄ ſe nō putet annū viuere. Et Hiero.
ad Geruciā. Nemo ē tā fract⁹ virib⁹ ꝛ tāde
crepite ſenectut⁹ vt nō ſe putet adhuc annū
poſſe ſupuiuere. vñ ſurrepit obliuio condi/
tionis ſue. Uerūtñ p remedio tu hō conſi/
dera: qm̄ q̄cq̄d q̄s cogitet: vita nr̄a breuis
eſt ꝛ incerta: nec pōt eſſe diuturna. Iac. iiij.
Que eſt vita nr̄a: vapor ad modicū parēs
ꝛ deinde exterminabiť: ideo feſtinemus ad
pniam. Exēplū Lu. xij. de diuite cogitāte
in copia bonoꝝ epulari ꝛ gaudere i annos
plurimos. Cui dictū eſt. Stulte hac nocte
repetēt a te aīam tuā ꝛ q̄ ꝯgregaſti cuius
erunt? Scdo retrahūtur a pnia hoīes ꝛ
decipiunť p ſpem cōſeq̄ndi miſcdiaz a deo
ex ſola magnitudine miſcdie: cum tñ male
viuant. Sed ꝯ hoc p remedio ꝯſidera q̄a
de⁹ non minus iuſt⁹ eſt q̄ miſericors: vt ait
Chryſ. Ideoq̄ ſcribiť Eccl. v. De ꝓpitia/
tu pctōꝝ noli eſſe ſine metu. Et ne dicas
Miſeratio dñi magna eſt: multitudīs pec
catoꝝ meoꝝ miſerebiť. Miſcdia em̄ et ira
ab illo cito approximat. ne ḡ tardes ꝯuerti
ad dñm. Hec ibi. Aug⁹. In ſacra ſcptura
canonica nō inueniť niſi vn⁹ ſolus q̄ in fine
vere penituerit. ſ. latro i cruce. Ille: vt nul/
lus deſpet. Solus: vt null⁹ p̄ſumat. Hec
ille. Tertio mlťi a pnia retrahunť p ſpez
bene moriēdi penitēdo in fine: et tota vita
male viuūt. tales ſine meritꝫ opeꝝ bonorū
ſperāt ſaluari. Sed p remedio cōſiderādū
eſt: q vt Aug⁹ ſermōe de innocentibus dr̄
Hac aīaduerſione pcutiť pctōr vt mori/
ens obliuiſcať ſui: q̄ dū viueret oblit⁹ ē dei.
Itē Hiero. de tranſitu dr̄ Uix de cētūmi/
libus hoīm quoꝝ mala fuit vita repiť vn⁹
q̄ in morte mereať indulgētiā iuenire. Hec
ille. q: talis nō videť veraciter penitere: ſed
mortꝫ timore. vt de h̄ lati⁹ dixim⁹ ſer. iiij.
Exemplū legiť de q̄dā pniam pcraſtināte
q̄ veniēs ad extremū dixit eiulādo. O cras
cras q̄ lōgā reſtē fecit q̄ ſuſpēdar. ſ. i iferno.

O Circa tertium de
impedimēto deſpatiōis. Nimiꝝ diabolus
ſic ſolet pctōrem decipe q anteq̄ hō pecca
uit pſuadet ſibi q pctm̄ ſit remiſſibile p dī
miſcdiam: ideoq̄ faciat illō ꝛ poſtea pote/
rit miſcdiam ꝯſeq̄ penitendo. Sed poſtq̄
hō peccauit pluries: tūc inſtigat vt hō de/
ſperet de dei miſcdia. Tū ꝓpter pctōꝝ ma
gnitudinē. Tū ꝓpter viciſſitudinē. Tū p/
pter multitudinē. Sed cōtra tria p reme
dio ſunt cōſideranda. Primo chr̄i paſſio.
cui⁹ vnica gutta ſanguis p̄ponderat pctis
toti⁹ mūdi ad ſatiſfaciendū: vt dicit Bern.
Uñ gloſa ſup illud Iob. vj. Utinam ap/
penderenť pctā mea in ſtatera: dicit. Crucꝫ
paſſio ꝛ mors chr̄i plus ponderat q̄ mul/
titudo peccatoꝝ ſup numerum arene marꝫ
Secūdo miſcdie dei magnitudo que eſt
infinita adeo q omnes etiam ex inferno ſi
vellet poſſet liberare: infundendo eis peni
tentiam: ſicut infundit peccatori primam
gratiam mere gratis: vt probat hec Rich.
in. iiij. Tertio ꝯſideranda eſt deſperatio/
nis grauis offenſa. quia vt dicit Hierony.
et Iſido. Super omnia alia peccata gra/
uius peccatuz eſt deſperatio ꝛ plus puniť
in inferno. Nam ꝛ Iudas grauı⁹ peccauit
deſperando q̄ chriſtū tradendo. Hec ibi.
Proinde etiamſi putares te a dō reproba/
tum ꝛ damnādū: adhuc nō debes deſpa/
re etiā in hora mortis. P Sed queriť
p inſtructione quō debeat homo ſpem ha/
bere: et hoc etiam in extrema hora mortis.
Ad hoc reſpōdet Grego. li. xxxiij. mora. di
cens In homis pectore inceſſanter debent

ſpes: fiducia: ⁊ timoꝛ ſimul coniungi. q̄a in caſſum miſc̄diam q̄s ſperat ſi nō etiā iuſticiam formidat. ⁊ incaſſum iuſticiā inuenit ſi nō etiam de miſc̄dia cōfidit. Oportet ergo de noſtra infirmitate formidare ⁊ de dī miſeratiōe cōfidere. Hec Greg. Exemplū In caſtro forti exiſtēti in cōfinib⁹ inimicoꝝ q̄ꝫuis cōfidas de fortitudine caſtri: nunq̄ꝫ tn̄ ſic debes p̄ſumere q̄n cuſtodes adhibeas. Sic i ꝓpoſito nos qui cōtinue ꝟſamur in cōfinib⁹ demonū volentiū caſtꝝ aīe noſtre occupare: debemꝰ cuſtodie chr̄i ⁊ beate Marie nos cōmēdare: ⁊ in nr̄is virib⁹ minime ꝯfidere. Nā Augꝰ dī: ꝙ nemo a deo firmat̄ niſi q̄ ex ſeip̄o infirmū ſe recognoſcit Sicut legimꝰ ad hec Exemplū in li. apū ⁊ Speculo exemploꝝ. di. v. exē. cviij. ꝙ q̄daꝫ deuotꝰ dū in hora mortis nimis cōfidens in ſuis meritis exultaret ꝙ ſecure tranſiret ad celū. Ecce in agone cepit flere. Interrogatus rn̄dit: ꝙ. ſ. btā virgo ſibi apparuit ⁊ ammonuit ꝙ fiduciā ſpei cū moderamīe timoris hr̄et. et ſic deberet vltimū diē excipe Et ſic cōpūctꝰ a fratrib⁹ aſtātib⁹ orationeꝫ petiuit vt hec noxa ſibi dimitteretur a deo. De hoc miraculo habet̄ ſermone de tēpore. xxvj. D. poſt Pentecoſt. Rogemꝰ ergo dn̄m Ieſum vt det nobis ⁊c̄.

Dn̄ica ſecunda Quadrageſime in mane Sermo decimuſtertius de Contritiōe. Et aduertēdū ꝙ ſm ordinariū curie Rhomanū in hac dn̄ica legit̄ euangeliū diei heſterni. i. ſabbati qd̄ eſt de tranſfiguratione chr̄i. Sed in eccleſijs ſecl'ariū ſacerdotū legit̄ euāgeliū p̄cedētꝭ q̄nte fer ie. ſ. d̄ muliere chananea: Iō thema p̄t de vtroq̄ꝫ p̄dcōꝝ euāgelioꝝ accipi ſic̄ placuerit p̄dicatori.

a Cceſſit Ieſus et tetigit eos: dixitq̄ꝫ eis. Surgite nolite tīere ⁊c̄.

Mathei. xvij. et in euāgelio hod̄. Sicut docet Bern̄. Dn̄s Ieſus qd̄ ſemel ⁊ in vno loco corp̄aliter fecit: h̄ ſpūaliter q̄tidie ad ſalutē nr̄am p graꝫ facere non deſiſtit. Sicut g̊ in trāſfiguratiōe ex voce patrꝭ celeſtꝭ territos ⁊ p̄ſtratos ſi deſeruit in timore; ſed pie ad eos acceſſit ⁊ etiā tetigit manu ac confortauit dī. Surgite nolite timere. q. d. nō eſt timendū vob. qꝛ ego ſalus eterna ſū vobiſcū Sic ſpūaliter benignꝰ Ieſus ⁊ nunc accedit ad coꝛ pctōꝛis q̄n. ſ. ad vocē dei inuitātꝭ cōuertit̄ ⁊ ad penitendū ꝓſternit̄ coram Ieſu veniā petēdo et ſe hūiliando. Nam teſte Eſa. lvij. dn̄s habitās eſt cū cōtrito ⁊ hūili ſpū vt viuificet ſpm̄ hūiliū ⁊ coꝛ cōtritoꝝ. Hec ibi. O ꝟe mira chr̄i hec dilectō. Iteꝫ chr̄s dn̄s Ieſus nō ſolū accedit ad peccatorē: ſed etiā manu miſc̄die illum tāgit adiuuando vt ſurgat a pctīs: et confortando ſua ꝓmiſſiōe vt nō timeat. qꝛ vere penitentib⁹ ꝓmiſit chr̄s regna celoꝝ Mat. iiij. O g̊ chariſſimi audiamꝰ q̄d dicit euāgeliū. ſ. Acceſſit Ieſus ⁊c̄.

Itē ex euāgelio alio thema accipe. Miſerere mei dn̄e fili Dauid: filia mea male a demonio vexat̄. Mat. xv. ⁊ in euāgel'. In q̄bus ꝟbis nos exēplo huiꝰ mlꝛierꝭ chananee docemur quō pctōꝛ ꝯtritꝰ debeat miſericordiā dei inuocare. q̄a p̄mo ꝯſiderando ⁊ allegādo chr̄i diuinā miſc̄diam magnam: cui ꝓpꝛiū eſt miſereri ſm Bern̄. Ideo dic̄. Miſerere mei dn̄e. ſ. deꝰ. Scd̄o allegādo vel cōfitendo chr̄i incarnationē vel hūanationem. Ideo addit: Fili Dauid. Tertio pctōꝝ ſuoꝝ ꝯfeſſionē verā. ideo addit. filia mea a demonio vexat̄. ſm Raba. h̄ ē: ꝯſcīa pctō grauat̄. Hec ex euāgelio qd̄ legit̄ hodie ī eccleſijs ſecl'ariū. Itaq̄ꝫ poſtq̄ꝫ egimus d̄ pnīa in generali: iam agendū reſtat de eius p̄ma pte q̄ eſt Contritio. de q̄ tria myſteria declarabimꝰ ꝑ h̄ ſermone.

Primū dī realis notificatōis.
Scd̄m dī regularis modificationis.
Tertiū dī ſalutarꝭ reiterationis.

Q Circa primum de

reali notificatiōe Notandū ꝙ valde neceſſariū eſt nob̄ h̄ noſſe q̄d ſit realiter vera cōtritio. q̄a ipſa eſt ps p̄ma pnīe: q̄ ſi nō valuerit: nil valebūt pnīe cetere ptes. ſ. cōfeſſio: et ſatiſfactio. Sicut ſi alicuiꝰ ſtructure fundamentū male fuerit iactū: nil valebit ſupedificata in eo ſtructura. ſed corruet. Unde Mgr̄ in. iiij. di. xvj. ca. j. dicit. In pfectiōe pnīe tria ſunt conſideranda. ſ. contritio cordis vel compūctio: ꝯfeſſio oris: ſatiſfactio opis. Hec eſt inquit fructifera penitētia vt

ſicut trib⁹ modis deuꝫ offendimus: corde: ore: ⁊ ope. ita tribus modis ſatiſfaciamus Hec mgr̄ ibi. Quapropter diſcamꝰ agnoſcere q̄d ſit realiter cōtritio. Ad qd̄ rn̄detur ſm Bonauen. diſt. xvj. li. iiij. et Richar. ac Tho. e. li. iiij. diſt. xvij. ar. j. q. j. et cōcordit̄ alios doc. ꝙ Contritio eſt doloꝛ volūtarie aſſumptꝰ ꝓ pctīs cū ꝓpoſito confitendi et ſatiſfaciendi. Sed vt hec diffinitio magis innoteſcat ſimplicib⁹: h̄ querit̄. Quare tal' doloꝛ penitentialis. ſ. pro peccatꝭ nominat̄ contritio. nā hoc vocabulū q̄re habet: Ad hoc Nota ſm eoſdē p̄dictos doc. vbi ſ. ꝙ ſicut in materialib⁹ durū dī illud qd̄ nō cedit tactui: p Phm̄. iiij. Metheoroꝝ. Frangi aūt dī aliq̄d dum diuidit̄ in partes magnas. Sed dī cōminui vel conteri q̄n redigit̄ in ptes paruas et minutas vt q̄ſi annihilet̄. Sic metaphorice coꝛ homīs duꝝ dicit̄ eſſe q̄n diuine inſpiratiōi q̄ſi manui tangenti nō cedit: ſed obuiat. hoc eſt dū in affectu peccādi dure p̄manet. Sed q̄n hoīs coꝛ reſipiſcere incipit a pctīs: frangi dī per attritionē. Qn̄ aūt intantū q̄s cōterit in ſe affectū pctī: ita vt voluntas peccandi in eo pfecte ⁊ total'r deſtruatur ⁊ ab eo recedat: tūc cōtritio dī. Et ſic patet ſm Fran. Maro. ⁊ alios: ꝙ attritio differt ab ip̄a ꝯtritione. q̄a attritio eſt doloꝛ impfectꝰ: et qꝛ ē ſine grā gratūfaciēte. Cōtritio ꝟo eſt doloꝛ pfectꝰ ⁊ cū grā gratūfaciēte. lꝫ contritio et attritio materialiter idē ſint. Sicut eīm lux auroꝛe incipit mane: ſic in homīe attritio: q̄ creſcendo fit ꝯtritio q̄ſi lux ipſa meridiei ⁊ pfecte diei: lꝫ materialiter ſint idē. Exēpli gratia. Unꝰ magnus pctōꝛ deo inſpirāte incipit ſe recog̊ſcere d̄ pctīs ⁊ dolere: ſed nōdum habet pfectū ꝓpoſitū deſerēdi pctm̄: talis attritus eſt. Qn̄ aūt talis pfectiꝰ dolet: adeo ꝙ oīno vult abſtinere a pctō: confiteri: et cauſas pctōꝝ excidere: puta meretricem a ſe abijcere: aliena reſtituere: irā deponere: ⁊ hmōi. iam contritꝰ eſt. Ex quib⁹ patet ꝙ ad veram contritionem q̄ttuoꝛ requirunt̄: quoꝝ ſi vnū tm̄modo defuerit: vera cōtritio nō erit.

Primū eſt doloꝛ p̄teriti peccati.
Scd̄m eſt ꝓpoſitū de cetero cauēdi.
Tertiū eſt ꝓpoſitū vere confitēdi.
Quartū eſt ꝓpoſitū iuxta poſſe ſatiſfaciendi. Et de his clarius agemꝰ ī ſeq̄ntib⁹

R Circa ſecūdum de

regulari modo cōtritiōis notande ſunt q̄ttuoꝛ regule p̄cipue.

Prima de modo nō volendi.
Secunda de modo deteſtandi.
Tertia de modo dolendi.
Quarta de mō ꝓpoſitū habendi.

Prima regula ꝙ homo cōtritꝰ vere debet velle pctm̄ non feciſſe: et ꝙ fecit diſplicere: vt ponit̄ ſm Scotū ⁊ doctores. Sed d. Quō pōt hoi diſplicere ⁊ nolle qd̄ iam p̄teritū eſt: cū illud nō pōt nō eſſe. Nā p̄teritū nō eſſe p̄teritū implicat cōtradictioneꝫ ſm Phm̄. ij. peri her. Stultū eīm eſt nolle qd̄ nō pōt non eſſe. Sed ad hec rn̄det̄ ſm Tho. in. iiij. diſt. xiiij. ar. j. q. vj. in ſol'. argumenti: ꝙ q̄ꝫuis volūtas cōpleta in ipſo penitēte non ſit abſolute de impoſſibili: eſt tm̄ de ipſo et debet fieri volūtas cōdicionata. Vellemꝰ eīm ſi eſſet poſſibile ꝙ hoc nō fuiſſet. et hoc ſufficit. Hec ibi. Scd̄a regula ꝙ homī cōtrito vere ſi nō pōt dolere de hoc qd̄ fecit: ſufficit deteſtari ꝙ illud inordinate cōtra legē dei fecit ⁊ offendit. S

Nā querere poſſes. Quō hō q̄ non pōt pctm̄ dolere eo ꝙ exinde vtilitatem habuit vel cōſecutus eſt poſſit eſſe in ſtatu ſalutis: Exempli grā. Ideo nō dolet qꝛ ex adulterio filiū generauit q̄ magnꝰ ⁊ potēs vel ſcientificus ꝑ tota ꝓuincia vel eccleſia poſtea vtilis effectꝰ eſt. Vel ſi q̄s ex rapina ditatꝰ eſt q̄ſtū faciēdo p rapta bona ⁊ iam reſtituere poteſt: et ſe ac ſuos ſuſtētare: ⁊ nō dolet ꝙ rapuerat: q̄m ex h̄ ditatꝰ eſt. Rn̄det̄ ſm Henri. de Gandauo in q̄dlibeto: ꝙ circa pctm̄ pn̄t cōſiderari tria. Primo ſubſtātia actꝰ pctī. Scd̄o aliqd̄ bonū qd̄ euenit ex pctō: puta filium generauit ex adulterio vt dictū eſt: et hmōi. Tertio inordinatio actꝰ ipſiꝰ. ſ. ꝙ ꝯ legē dei factū eſt tale. Hō autē tenet̄ dolere ſolū de inordinatiōe actꝰ: eo ꝙ deū offendit: ꝯtra eiꝰ legem faciēdo. Ideo q̄ꝫ lꝫ hō nō poſſit dolere de delectatōe quā habuit in actu peccati vl' de ſubſtantia illius actus: aut etiā de bono ſecuto; puta de filio generato: ⁊ hmōi. Nihilo minus talis poteſt ſaluari ſi doleat ꝙ talē delectationē et filiū ſeu aliā vtilitatē habuit ex inordina

co mō ⁊ cū offenſa dei. Et hoc dolere ſufficit ad ꝯtritionē ſaluificā. Tertia regula ꝙ ad verā cōtritionē nō neceſſario reqͥritur dolor ſenſualis: ſed ſufficit dolor volūtatꝭ. ſi tñ concurrit dolor ſenſualis: meritoriꝰ eſt ⁊ mltū vtilis. Rō. qꝛ dolor ſenſualis nō eſt in poteſtate homis vt poſſit ſe excitare hō ad ſenſibiliter dolendū ⁊ plorandū. Nā vt Phus dicit: mulieres ſunt naturalr ad fletū faciles. viri aūt duri. Sed deꝰ nō reqͥrit ab homie id qđ eſt impoſſibile. Nā. ff. đ regu. iurꝭ. l. Impoſſibiliū. Ad ipoſſibile nemo obligať. Proptera ad contritionē veram qñ hō nō pōt ſenſualiter dolere: ſufficit ad ſalutē dolere ſaltem intellectualiter ⁊ voluntarie. hoc eſt: velle nō feciſſe ꝯ deū. aut ſaltē dolere de hoc ꝙ nō poteſt dolere ſenſibiliť flendo. vł dolere ꝙ nō pōt ſic velle nō feciſſe. Nam vt Cancellariꝰ Pariſieñ ꝗdā tractatu. et ſequiť eum Antoñ. florēñ. aliiꝗ moderni di. Aliqñ inqͭt nō tāmeritoriū eſt dolere ſenſibiliť de pctis: ſicut velle dolere ⁊ nō poſſe. Probať hoc ꝑ Pſ. dicentē. Deſideriū paupeꝝ exaudiuit dñs: ꝑparationē cordis eoꝝ audiuit aurꝭ tua. Et ita iudicat nos deus ſcḋm rōnis ſuꝑioris arbitriū: volūtatē: ⁊ iudiciū. ⁊ nō ſcḋm ea ꝗ nobis inuitꝭ ⁊ cōtra nitētibꝫ ex rōnis electiōeꝗ nolentibus: portio ſenſualis inferior aduehit. Hec ille. ¶ Exemplū ad hec narrať: ꝙ ꝗdam nobilis ⁊ ditiſſima mulier illegitime cōcepit ⁊ pepit ſucceſſiue tres filios ꝗs fecit erudiri ⁊ facti ſunt doctores maximi: ita ꝙ ꝑ eos multi de eccleſia ſunt illuminati. Unus illoꝝ fuit theologꝰ maximꝰ. Alius canoniſta. Tertius hiſtoriaꝝ magiſter. Cūꝗ mulier illa ad extremā tandē horaꝫ in infirmitate ꝑueniſſet: acceſſerūt ꝑdicti filii eius ⁊ monebāt eam ad pniaꝫ. Illa di. Nō poſſum dolere pctā illa ex ꝗbꝫ tāta ꝓuenit vtilitas; vt tales doctores genuerim. At illi monētes eā diligēter ⁊ ſollicite induxerunt vt doleat de hoc ſaltē ꝙ nō pōt dolorē hr̄e. Illa aſſentiēs ſic deceſſit. Et tādē cuidam viro bono apparuit dicēs ſe eſſe in purgatorio et ſic de ſaluandoꝝ numero.

Quarta regula ꝙ ad veritatē contritionis ſalutifere ſufficit in ꝓpoſito voluntatē nō peccandi de futuro hr̄e. nec requiriť neceſſario cōtinuatio de facto ꝓ oī futuro tēpore vt non ꝯtingat a penitētia vera poſtmodū aliqñ de facto excidere. Nā vt Thomas in. iiii. di. xiiii. dicit. Erroneū eſt dicere ꝙ nō fuerit vera pniā vel contritio vera qñ inqͥnať ſequenti culpa: vel ꝙ a vera penitentia non poſſit ꝗs excidere vł penitentiam iterare. Uñ ſufficit ad veritatē contritionis hoc in ꝓpoſito hr̄e ꝙ de cetero nunꝗ velit mortaliť peccare dei gr̄a adiuuante ⁊ iuxta ſuum poſſe: ꝗuis neſciat ſi aliqñ peccabit: aut lꝫ putet ꝙ aliqñdo peccabit. Uñ ⁊ xp̄s Joan. viii. loqͥns adultere deꝑhenſe: et etiaꝫ aliis ꝗs abſoluit: dixit. Uade ⁊ ampliꝰ noli peccare. hͦ eſt: habeas voluntatē vel ꝓpoſitū nō peccādi. et nō dixit: nō peccabis ampliꝰ. De hoc patebit clarius etiā in ſeqͥnti articulo. O ergͦ homo diſce quō ꝑ ꝯtritionē ſaluari poſſis.

¶ Circa tertium de

ſalutari reiteratione qͥriť. Utrū hō ꝗ ſcit ſe cōſuetudinarie iteratꝭ vicibꝫ in peccatū futuꝝ cadere: poſſit verā ꝯtritionē ſꝑ ꝗtiens vult ſibi formare ⁊ vere penitere: Rationes queſtiōis ſunt pro vtraꝗ parte. Nam poſſes arguendo dicere ꝙ nō. quia ꝓut de pe. diſt. iii. §. j. Auguſtinꝰ c. Jnanis eſt penitentia (inquit) quam ſequēs coinquinat culpa. ergo videtur ꝙ talis non vere penitet: cum ſciat ſe iterato peccare. quoniaꝫ ad veram penitentiam requiriť ꝓpoſitum nō peccandi. Sed in contrarium eſt. quia vt ibidem ſcꝫ de pe. diſt. iii. §: Hac autoritate. Gratianus dicit: ꝙ iteratam penitentiā deus non contemnit. ⁊ ſepiſſime iterata penitentia ſemꝑ peccata remittuntur. Item Chryſoſtomꝰ ibidem c. Talis mihi (inqͭt) credē eſt erga homines pietas dei ꝙ nunꝗ ſpernit penitentiam ſi ei ſimpliciter ⁊ ſincere offeratur: etiamſi ad ſummū quis perueniat malorum: et inde tamen velit reuerti. Hec ibi. Ad hec rñdetur ergͦ ſcḋm Rich. ſuꝑ iiii. diſt. xiiii. q. ix. ar. ii. ⁊ Tho. concord. aliosꝗ recolligendo per quattuor documenta. Primū eſt de preterite penitentie veritate. vicꝫ ꝙ penitentia quam ſequens inquinat culpa nihilo minus vera eſt: nec dicitur inanis ꝑ Aug. vbi ſupra: ſic intelligendo ꝙ non fuerit vera. quia potuit eſſe vera Sed inanis dicitur ſic intelligendo ꝙ per peccatū ſequēs mortificať ⁊ reddiť inſufficiens ad vitam eternaꝫ. Et bene ſic dicitur inanis eo ꝙ erit ſine fructu penitentie vere perſeuerantis in gratia: cuius fructus eſt vitatio gehenne ⁊ adeptio glorie. Hec patet in gloſa ibidem. Secundum documentum de huiuſmodi penitētie equalitate. ꝙ ſcꝫ pctōr ꝯſuetudinarie recidiuans pōt iteratis vicibus ſemꝑ velle nō peccaſſe ⁊ ꝓpoſitum habere non peccādi: licet putet ſe nō impleturū hoc ꝓpoſitū: ſed iterū caſurū ex fragilitate vel praua conſuetudine. Et hoc ſufficit ad verā ꝯtritionē ſcꝫ habere ꝓpoſitum: vt patuit ex ſupradicta regula. iii. articulo ꝑcedenti. Nam vt Augꝰ. lib. retractationū. j. ca. xviii. dicit. Nullus ſceleratus ꝗñtūcunꝗ peſſimus ꝗdiu in hac vita eſt conſtitutus debet vel habet deſperare. quia ſꝑ quotienſcūꝗ cadit poteſt reſurgere ad verā penitentiam ꝑdicto modo. O ergo dei miſericordia maxima. ¶ Tertium documentum de excuſationis falſitate. ꝙ videlicet illi qui ſe excuſant ꝑ ꝯſuetudinem dicētes ꝙ ideo nō poſſunt veraciter penitere, qꝛ ſciunt ſe iteruꝫ ꝓlapſuros in peccatum; falſum dicunt. Primo quia neſciunt ſi forſitā moriantꝰ anteꝗ iterato peccabūt: ideo habeant nūc ꝓpoſitum ⁊ ſufficit. Secūdo qꝛ forſitan deus dabit ſibi virtutē perſeuerandi vt decetero nō peccet. ſicͭ multꝭ fac̄ ex miſericordia deus. Tertio quia tali occaſione non reſurgere fatuum eſt. Sicut exēpli gratia. Si tu ſcires ex certa dei reuelatione ꝙ inde tranſiens anteꝗ peruenias ad domū tuam ter es caſurus in lutum. Dum ergo prima vice vel ſecunda cecideris ſi non vis reſurgere eo ꝙ adhuc habebis pluries cadere: ſtultus es. Sic in ꝓpoſito de caſu peccati. O ergo homo exurge de fecibus peccati quotienſcūꝗ cadis. Quartum documentum de iterate ⁊ creberrime ꝯtritionis ſalubritate. ꝙ videlicet multum valet ad ſalutem homini crebro cadenti: crebro ⁊ ſtatim ꝑ contritionem reſurgere. ¶

Ad qđ docet nos Primo ſcriptura tam ſacra ꝗ canonica. Nam Hiero. ad Ruſticum monachum. de pe. diſt. iii. §. ꝙ aūt dicit. Septies in die cadit iuſtus ⁊ reſurgit. Si iuſtus quō cadit. ſi cadit quō iuſtus. Sed iuſti vocabulū nō amittit qui per penitentiā ſemꝑ reſurgit. Et nō ſolum ſepties ſed etiam ſeptuagieſſepties delinquenti ſi conuertať ad penitentiā peccata donāť. Hec ille. Scḋo exemplū ⁊ ratio ex lege phiſica pariter ⁊ ciuilica. Nam oīs homo naturaliter optaret ꝗtienſcūꝗ occideret ſi poſſibile foret ſemꝑ reuiuificari ⁊ a morte reſurgere. quanto magis debet a morte anime ꝑ verā ꝯtritionē ſtatim reuiuificari ⁊ reſurgere. Nimirum. ff. de legibꝫ. l. Ex his in. ff. veteri gloſa querit: vtrū reſuſcitatꝰ ſicut lazarꝰ debeat rehabere poſſeſſiōes ꝗs prius tenuit an filius qui ſtatim intrauit patre mortuo. Et videtur magꝭ tenere cū patre. Et bñ. quia princeps ꝗ conceſſit illi ꝑncipale ſcꝫ vitam: intelligiť etiaꝫ ꝯceſſiſſe acceſſoria. extra de regulis iuris. li. vj. tex. cū glo. Sic quem deus reſuſcitat ad vitaꝫ gratie quotienſcunꝗ ſꝑ reddit ei oīa bona ſpūalia ⁊ merita opeꝝ que habuit anteꝗ peccaſſet. ¶ Tertio pro finali ponamus miraculum ex hiſtoria. Nam Ceſarius i dialꝰ. narrat ꝙ quidā iuuenis horrēda peccata cōmiſit ꝗ confiteri nulli ſacerdoti poterat. Sed poſt tempora multa extimuit dei iudicium ⁊ compunctus eſt; venitꝗ ad ſanctuꝫ Uictorem priorem ⁊ cepit confiteri tot lachrymis ⁊ ſingultibꝫ vt loqui nō poſſet: iterum atꝗ iterū incipiēs confeſſionē loqui nō poterat pre fletu. Tunc prior dixit ei Uade ſcribe peccata tua in cedula ⁊ defer ad me. Et fecit ſic Jteruꝫ volēs verbis confiteri defecit. ſed cedulam porrexit cum rugitu. Prior perlecta cedula dixit. Non ſufficio tibi conſilium dare. ſed ſi vis preſentabo cedulam abbati ⁊ conſiliū requiram. Juuenis licentiauit eum. Uenit prior ad abbatem ⁊ narrauit ſibi ⁊ porrexit cedulaꝫ. Et ecce tota illa ſcriptura inuenta eſt fore deleta in ſignum ꝙ deus dimiſerit ſibi oīa peccata. Ad quod obſtupuerunt ⁊ iuueni cedulam oſtenderūt. Jlleꝗ ſummo gaudio repletus deo gratias egit ⁊ decetero ſemꝑ contritionē ⁊ confeſſionem frequenter iterando bene vixit. Rogemus chriſtū ⁊c̄.

Dominica eadē poſt prandiū Sermo XIIII. de cōtritionis ſalubris formatiōe ⁊ ſufficientia.

Oꝛ contritū

c ⁊ humiliatū deus non deſpiciet Pſ.l. Hec verba dixit Dauid dū peniteret de peccatꝭ. In qͦb⁹ oſtēdit ꝙ deus multū amat hominē ꝯtritum de peccatis. Ideo minus dicēdo plus ſignificat per figuraꝫ Litote dicēs. Coꝛ cōtritū ⁊ humiliatū.ſ.ad penitēdū: de⁹ non deſpiciet: id ē mltū diligit. A Sed q̄re hoc. Utiqꝫ ideo.qa per contritionem ſacrificatur homo ipſi deo. Primo in anima vel ſpiritu per doloꝛis interni afflictioneꝫ. ideo ibidē p̄mittit Pſ. dicens. Sacrificium deo ſpūs cōtribulatus. Secundo in coꝛde: vbi eſt fons ſanguinis per amoꝛis ignē ⁊ ardoꝛem. qa amoꝛe dei cōpungit͛ et punit pctm̄. Tertio in oculis ⁊ capite ꝑ lachꝛymationē. Bern̄. Lachꝛyme penitentium vina ſunt angeloꝝ. ⁊ ſic etiam dei illorum. Quarto in oꝛe: gutture: ⁊ in lingua ꝑ confeſſionē. Item quinto in facie per ruboꝛeꝫ erubeſcētie. Sexto in toto coꝛpoꝛe ꝑ omnimodā ſacrificationē. Iſtꝭ modis chꝛiſtus dn̄s ſe in ſacrificiū in cruce obtulit ꝓ nobis. ſcꝫ in anima: coꝛde: oculis patiendo ergo exēplo ſuo debemus ⁊ nos ⁊c̄. Unde etiā .i. epiſtola hodierna Apl's.j. Theſ. iiij. dicit. Nō vocauit nos deus in immundiciā: ſed in ſanctificationē in chꝛō ieſu domino noſtro. qd̍ poteſt eſſe aliud thema. Propterea merito Pſ. dicit ꝙ coꝛ ꝯtritū deus diligit vt ſanctū ſacrificiū. Itaqꝫ de ſacra ꝯtritiōe tria myſteria p̄ter p̄dicta declarem⁹ in h̄ ſermone.

Primū dꝛ ſalubꝛitatis.
Secūdū dꝛ ſerioſitatis.
Tertiū dꝛ ſingularitatis.

Circa primū de ſalubꝛitate

ꝯtritōis q̄rit͛: vtrū ad ꝯſequēdā ſalutē ſufficiat peccatoꝛi habere quātūcūqꝫ ꝑuaꝫ ꝯtritōeꝫ. Nā mlti ſūt q̄ valde modicū dolēt d̄ peccatis ſuis. B An g̊ tales ſaluentur. Reſpondet͛ ex Richardo. doctoꝛūqꝫ dictis in. iiij. diſt. xvj. ⁊ xvij. recolligēdo ꝙ cōtritio poteſt dici modica tripliciter. Uno mō vicꝫ ſic ꝙ deficit a vere cōtritiōis rōne. ⁊ ſic potius dꝛ attritio q̄ꝫ ꝯtritio: puta quando qͥs ex ſolo timoꝛe ſeruili ꝓpter euadēdā penā aliquātulū doler peccaſſe ⁊ nō ex amoꝛe dei: vel quando aliqua tm̄ pctā deteſtatur ⁊ nō oīa: vel ſi oīa deteſtet͛ tamen non habet plenā voluntatē oīa cauēdi ī futurū. vel nō vult occaſiōes pctōꝝ ꝑut tenetur euitare: videlicet meretricē quaꝫ tenet nō vult eijcere: aut aliena nō vult reſtituere: aut iram ⁊ odiū erga ꝓximū nō vult deponere ⁊c̄. Talis ꝯtritio deficiēs vl' potius attritio nō ſufficit homini ad ſalutē: ſi in tali qͥs decedat ſtatu. ſm̄ tamen Scotuꝫ facienti qd̍ in ſe eſt attrito gratia infūditur v͛tute clauiū in ꝯfeſſiōe: attritioqꝫ foꝛmatur in ꝯtritiōis gratiā. qd̍ patꝫ īfra ſermone. xxvij. H. ſm̄ Scotuꝫ in. iiij. di. xiiij. q. vl. ⁊ ꝯcoꝛd. Tho. in q̄dlibeto. iiij. Und̄ Joannes Gerſon Cancellari⁹ Pariſien̄. tractatu ſuꝑ queſtiōe quadā facta d̄ ſtatu to Oꝛdis Carthuſien̄. notat hāc doctrinaꝫ ꝙ abſolutio ſacramētalis pōt delere pctā que nōdū erāt ꝯtrita ſufficiēter ſed ſoluꝫ attrita. Stat enī ꝙ ꝯfitēs non ſit ꝯtritus actu: ſed ſufficit attritio cū receptione abſolutiōis vicꝫ ſacramētal'. Hec ille. Et h̄ intelligēdū puta quādo obicē diuīe gr̄e talis non poneret: manente fixa voluntate in pctō aliq̄. Nam attritio foꝛmari in ꝯtritione ꝑ inſtructionē ꝯfeſſoꝛis in tali poſſet videlicet vt doleret non ſolo timoꝛe ſeruili. ⁊ de oīb; ⁊ ꝓponeret cauere decetero et hmōi. Alij defect⁹ aūt poſſent ſuppleri v͛tute clauiū in nō ponente obicē gr̄e. Scdo modo ꝯtritio dꝛ modica vel ꝑua: ſic ꝙ vera eſt cōtritio charitate infoꝛmata ⁊ gr̄a g̃tū faciēte: q̄ꝫuis modica ſit affect⁹ deuotione. Et talis q̄ntūcūqꝫ ſit modica dūmō ſit infoꝛmata charitate in ſolo infimo etiā gradu charitatis: ſufficit ad ſaluteꝫ. quia pctō ꝯtrat͛ charitas ⁊ ip̄a opit multitudinē pctōꝝ.j. Pe. iiij. Un̄ ſi qͥs habet pctōꝝ diſplicētiā in volūtate cū ꝓpoſito cauendi oīa decetero moꝛtalia: q̄ꝫuis iſta cōtritio ſit modice deuotiōis vel quaſi nulle affectionis: dūmō anim⁹ moueat͛ ad hec ex dei dilectiōe p̄ncipali⁹ ſm̄ volūtatꝭ electionē. talis ꝯſequit͛ remiſſionē pctōꝝ ⁊ ſalutē: et ſi ꝑ ignē purgatoꝛij. Tertio mō cōtritio dꝛ ſic ꝙ paruꝫ habet de doloꝛe ſenſuali et ꝯtriſtatōe Et tal' modicitas ſlet⁹ vl' doloꝛꝭ ſenſual' nō ipedit rōnē vere ꝯtritōis. nec requirit͛ neceſſario. ſed eſt ad pn̄ie ꝑfectionē. vnde ſine ea eſt ſalus. Nec pōt hō ſemꝑ flere: ſed ſufficit volūtari⁹ doloꝛ homis queꝫ pōt ſꝑ habere ad gr̄am dei acq̄rendā.

C Rō eſt ſm̄ Rich. in. iiij. di. xvij. qꝛ deus ex ſua ineffabili miſc̄dia oī facīēti qd̍ in ſe eſt attrito: nec obicē gr̄e ponēti oꝛdinauit et ꝓmiſit ſe daturū gr̄am Luc̄. xj. Omnis qui petit accipit ⁊ qui querit inuenit. Et. ij Paral'. vl. Tu dn̄e ſm̄ bonitatē tuaꝫ ꝓmiſiſti pn̄iam remiſſiōis pctōꝝ. Ideoqꝫ neceſſariū eſt aliq̄ mō a deo dari gr̄am gratū facientē pctōꝛi dū facit qd̍ in ſe eſt attrit⁹ nec ponit obicē gr̄e. et hoc eſt neceſſariū nō neceſſitate coactōis vl' imutabilitatꝭ abſolute. qꝛ de⁹ nulli debitoꝛ eſt. ſed nec̄itate imutabilitatꝭ ex ꝓmiſſiōe liberali q̄ de⁹ ſic oꝛdinauit ⁊ ꝓmiſit. Exēplū ad id ponit Petr⁹ de pal'. ſuꝑ. iiij. ꝙ in ciuitate Lugdunen̄ reꝑtū eſt a fodiētib; fundamētū cuiuſdā palatij teſtudo in q̄ erat vnuꝫ caput hn̄s os: linguā: ⁊ labia ac dentes viua ⁊ recentia. et audierūt ab eo vocē dicētē Uocate Epm̄. Illi admirātes cucurrerūt nūciātes Epō. Qui veniēs interrogauit qͥs eſſꝫ ⁊ qͥd vellet. rn̄dit. Ego fui iudex legū: gentil' fui ſed v͛tuoſe vixi ꝑut cogṽi debere: nil iniuſte iudicaui: neminē iniuſte leſi: in fine vite d̄ oībus pctīs dolui: ſed abſqꝫ fide chꝛi deceſſi q̄ ad me n̄ ꝑuenit. ꝓpter qd̍ de⁹ miſericoꝛs in hoc capite aīam meā reſeruauit. Nunc g̊ da mihi ſacrū baptiſma ⁊ aīa mea volabit in celū. et ꝓ ſigno v͛itatꝭ h̄ caput mox redigēt͛ in pulueres. Ep̄s g̊ baptiẓauit. et ſic factū ē vt dixit. O g̊ mira dei miſc̄dia. o peccatoꝛ chꝛiane age pn̄iam.

B Circa ſecundū de

ſerie cōtritiōis foꝛmāde q̄rit͛ ꝓ practica infoꝛmatiōe vtiliter Quali ſerie ⁊ modo debeat cōtritionē foꝛmare ſibi pctōꝛ hō: Ad qd̍ ſm̄ theologos doc. ſuꝑ. iiij. Scotum ⁊ alios recolligēdo rn̄det͛: ꝙ ad habendā cōtritionē charitate foꝛmatā ⁊ pctā moꝛtalia delentē ac bn̄ circūſtantionatā: cōgruit talē ſeriē in cōtritione foꝛmāda tenere ſm̄ ꝙ ad talē verā ꝯtritionē req̄runt͛ hec. Primo req̄rit͛ examinatio cōſcientie ⁊ diſtincta oīm moꝛtaliū recogitatio cū ſuis circūſtantijs in aliud genus vel ſpeciem trahentib;.

Secundo ſinguloꝛū moꝛtalium deteſtatio ⁊ omniū nolitio. Nā ſanctus Thomas in. iiij. diſt. xvij. dicit: ꝙ nō ſufficit ꝯtritio generalis. Uerbi gratia Si qͥs dicat generaliter ſic. Ego doleo omnia pctā mea. h̄ non ſufficit q̄ꝫtum ad p̄ncipium cōtritionis: vt latius dicet͛ ſermone. xxiiij. O. Sed opoꝛtet ꝙ ſit ſpecialis doloꝛ ſaltem attritionis de ſingulis de quibus nōdum penituit: tamen quo ad terminū contritionis q̄ eſt doloꝛ gratia infoꝛmatus ſufficit vna general' deteſtatio de omnibus. quia agit in virtute omnium. Pro exēplo conſolatoꝛio ad excitandū narrat͛ ꝙ quidam paſtoꝛ videns lepoꝛem iacere ſub rubo: gauiſus cogitauit capere illum: et vendēn̄ de precio diuitias plures ſucceſſiue acq̄rere. et tandē ꝙ ſic diceret exclamando. Uxoꝛ: poꝛta de optimo vino. Ad hāc autem eius exclamationē lepus mox aufugit. Et ſic paſtoꝛ fruſtratus eſt tali cogitatione ſua. Unde multo magꝭ debet homo ſollicite ꝓ ſe cogitare de penitentia ꝓ ſingulis peccatꝭ vt ditetur celeſtibus bonis in eterna beatitudine. E

Sed quid de illis qui nō habent oppoꝛtunitatem tempoꝛis ⁊ ſufficientiā: vt.ſ. poſſint de ſingulis recogitare: puta in articulo accelerate moꝛtis: Reſpondetur ſm̄ doctoꝛes modernos ⁊ fratrē Angelū de Clauaſ. in ſua ſumma: ꝙ q̄ntum adeſt oppoꝛtunitas ꝓpoꝛtionata fragilitati hūane tenet͛ homo ſpecialiter de q̄libet moꝛtali cogitare vt peniteat: aliter non remittunt͛ peccata moꝛtalia de cōmuni lege que ſūt cognita. Secus de ignoꝛatis ⁊ oblitis. Uꝛ ſi non adeſt opoꝛtunitas tp̄is vel ſtatus aut hmōi: vt in bello conſtitutis: aut graui infirmitate p̄euentis: aut ſubito in mari vel alibi periclitantibus: vel in articulo moꝛtꝭ: tunc ſufficeret generalis contritio omnium peccatoꝝ: ſiue optatiua. vtputa Utinā in nullo peccaſſet. ſiue implicitum ꝓpoſitum confitendi et ſatiſfaciendi. hoc eſt: ꝙ lꝫ non actualiter ꝓponeret cōfiteri: haberet tamē diſplicentiam talem ꝙ ſi ibi cogitaret hoc ꝙ de his cōfeſſio eſt facienda faceret ſi adeſſet tempus ⁊ copia ſacerdotis. F

Exemplum ad id legitur in ſermonib; ⁊ in Speculo exemploꝝ. diſt. ix. exemplo. xlj ꝙ quidam nobilis ſceleratus quodam tp̄e

ab inimicis captus: cum ſtatim vellẽt eum occidere: dixit ad illos. Rogo ꝓpter deum differte mortẽ ad modicũ quiſq̃ confitear ſacerdoti. Illi noluerũt. ſed p̃ceperũt vt proſternat ſe ad decollandũ. Tũc ille dixit hoc verbũ. Deus tu ſcis volũtatẽ meã: en animã meã ꝟginis filio chr̃o cõmẽdo. Sicq̃ decollat᷒ eſt. Erat aũt q̃dã obſeſſus a demone in ciuitate: cui cũ diceret̃ ꝙ de tãfacinoroſo occiſo gaudiũ magnũ cõplices ſui ĩ inferno haberẽt. Rñdit demon. Nequaq̃ Unũ eñ verbũ dũ mori debuit ꝓtulit propter qđ ſaluat᷒ eſt. Et ſic patet ꝓpoſitum. O q̃ magna dei pietas. Tertio ad verã contritionẽ formandã requirit̃ ignoratorũ pctõꝝ ⁊ oblitoꝝ generalis ꝯtritio. Quarto ꝓpoſitũ cauẽdi oĩm mortaliũ de cetero. Quinto ꝓpoſitũ cõfitendi et ſatiſfaciendi tp̃e oportuno ⁊ loco. Sexto liberi arbitrij in deũ mot᷒ ⁊ intentio: vt. ſ. oĩa hec faciat p̃ncipali᷒ ꝓpter dei amorẽ. Ultio vna vniuerſalis oĩm pctõꝝ deteſtatio. Nimirũ phyſici dicũt ꝙ qñ in ĩfirmo eſt ſudor vniuerſalis. i. in oĩbus partib᷒ corporis: ſignum eſt ꝙ talis in ꝓximo ſanabit̃. Sed qñ vnũ mẽbrũ ſudat ⁊ aliud non ſudat: ſignũ eſt ꝙ nõ cõualeſcat. Sic ſpũaliter qñ hõ vniuerſaliter de oĩb᷒ peccatis formata contritiõe dolet: ſignũ eſt ſalutꝫ eterne. Si aũt nõ de omnib᷒: ſignũ eſt damnatiõis. O q̃ hõ diſce conteri p̃dicto modo.

H **Circa tertium de** ſingularitate ꝯtritionis q̃rit̃ Utꝝ cõtritio ſingulariter ⁊ ſe ſola ſine cõfeſſiõe ⁊ ſatiſfactione ſufficiat ꝓ pcti remiſſiõe. De hoc ꝑ magiſtꝝ in. iiij. di. xvij. varie adducunt̃ autoritates ꝓ ⁊ cõtra: tñ in hoc ꝯcorditer dicũt oẽs doc. theologi ⁊ canoniſte ꝙ dũmõ hõ cõtrit᷒ habeat volũtatẽ ꝯfitẽdi ⁊ ſatiſfaciendi: ſtatim in cordis cõtritiõe ante factã actu cõfeſſionẽ ⁊ ſatiſfactionẽ pctm̃ dimittĩt. Probat̃ Primo autoritate Pſ. Dixi cõfitebor aduerſum me iniuſticiã meam dño: ⁊ tu remiſiſti impietatem pcti mei: pſ. xxxj. Ubi Caſſiodo. Dixi. i. deliberaui in corde ꝙ ꝯfitebor aduerſum me ⁊c̃. et tu remiſiſti pctm̃. Sed di. Quare q̃ debeo cõfiteri cum remiſſum ſit ante in contritione: Reſpondet̃ ꝙ ꝓpter ſatiſfaciendũ p̃cepto. Nã deus q̃ p̃cepit cõtritionẽ: p̃cepit etiam facere confeſſionẽ homini dum poteſt: ⁊ ſatiſfactionem. et cum hoc ꝓpter eccl'ie recõciliationem que fit ꝑ abſolutionẽ ſacramentalẽ ẜm Scotũ. Secundo ꝓbat̃ ratiõe. quia vera ꝯtritio non poteſt eſſe que tollat pctm̃ niſi ſit cũ ꝓpoſito confitendi ⁊ ſatiſfaciẽdi. ſup̃ ſermone. xiij. Q. Volũtas aũt ꝓ facto capit̃. Proinde ſiq̃s in articulo mortꝫ nõ p̃t confiteri: q̃a ommuteſcit. vl' q2 ñ habet ſacerdotẽ: ſaluat̃ ꝑ cõtritionẽ habendo ꝓpoſitum confitendi. Si autem nollet confiteri ⁊ ſatiſfacere: nõ eſſet eius contritio ſalubris. H Tertio probatur exemplificatione. Narrat eñ Jacobus de vitriaco ꝙ mulier q̃dã mortuo viro viduata facta eſt occulte meretrix: que cum eſſet antiq̃ta: ab amatoribus cõtempta: in paupertate magna deſꝑata diabolo ſe daturam iurauit ſi eam ditaret. Tunc diabolus iniunxit ſibi p̃mo ꝙ omnia peccata q̃ poſſet facere non deſiſteret. Secũdo ꝙ nullam miſc̃diam in paupes exhiberet. Tertio ꝙ nunq̃ peniteret nec cõfiteret̃. Dirata ergo cepit hec oĩa obſeruare. Tandẽ cum mortis hora aduenißet: monet̃ a filio ꝓprio ad pniam: q̃ dixit ſibi nil valere: nec poſſe penitere. ſed cũ a filio cum lachrymis peteret̃ vt confiteret̃ victa illius ꝟbis ⁊ lachrymis: cepit ipa flẽdo reuelare quomodo confederata ſit cum diabolo. Ad illius autem inſtantiã docentis veniam penitentie repromiſſam: mulier ait. Uoca ſacerdotem: parata ſum facere quod hortaris. Filio abeunte poſt ſacerdotem: ecce demones irruerũt ſuper eam: quoꝝ timore cõcuſſa: mortua eſt in gratia contritionis cum ꝓpoſito confitendi anteq̃ aduenißet ſacerdos. Tunc ei᷒ filius ſibi predicta peccata reuelata ſacerdoti confeſſus eſt: et magnam penitẽtiã pro matre fecit. Cunq̃ ſeptimo anno oraret pro ea: apparuit ſibi mater gratias agens ꝓ liberatione. O ergo penitentia felix et benedicta O ſacra contritio ⁊c̃. Rogemus chriſtum dñm vt ⁊c̃.

Feria ſecunda poſt dominicã ſecundam Quadrageſime Sermo decimuſquintus de contritione p̃teritoꝝ peccatoꝝ futuroꝝ et alienoꝝ.

I **Si non credi**deritis q2 ego ſum moriemini in peccato veſtro Joan. viij. et in euãgelio hodierno. Uerba ſunt ſaluatoris noſtri: q̃ vt oſtenderet q̃ grave malum ſit eſſe in ſtatu peccati pluries replicauit ꝑ eadem verba ⁊ per eandem ſententiam loquens iudeis peccatorib᷒ ſcꝫ ꝙ in peccatis morerent̃: quatenus omnes pctõres cognito periculo pctõꝝ ſollicite quererẽt ſibi medicinã ſalutis ꝑ verã ꝯtritionẽ ⁊ penitentiã. Proinde ip̃e chr̃s dñs dicit. Si nõ credideritis ſcꝫ fide formata per charitatem dei verã vel gratiã: que vtiq̃ peccatori infũditur in ꝯtritione. Quia ego ſum ſcꝫ chr̃s deus tollens peccata hominum ⁊ ſaluãs eos ꝑ paſſionẽ. Moriemini in peccato. q d. ẜm Origenis expoſitionẽ ꝑ contrariũ hortando. Si ergo creditis q2 ego ſum: non moriemini in peccato: ſed viuetis ꝑ fidem ⁊ gratiã vere penitẽtie. Et de his verbis chriſti loquit̃ euãgeliũ. Itaq̃ de ipa contritione proſequeñ. notem᷒ tria myſteria preter p̃dicta in hoc ſermone.

Primũ de ꝯtritiõe pctõꝝ p̃teritoꝝ.
Scõm de emẽdatiõe pctõꝝ futuroꝝ.
Tertiũ de dolore pctõꝝ alienoꝝ. I

Circa primũ de contritione p̃teritoꝝ pctõꝝ ꝓ iſtructiõe occurrũt vtiles q̃ſtiuncule. Prima q̃ſtio vtꝝ vere cõtrit᷒ debeat dolere de pctõ originali ac penaꝝ inflictiõe. Rñdet̃ ẜm Petꝝ ð tharañ. in. iiij. di. xiiij. ꝙ penitẽtia nõ eſt ꝓprie niſi ð aliq̃ actu volũtario: ideo non req̃rit̃ ꝯtritio de pctõ originali. q2 nõ eſt in nobis volũtariũ ꝓpriũ: tñ req̃rit̃ in adulto diſplicẽtia cũ ꝯſiderat illð. Itẽ ẜm Tho. di. xvij. Cõtritio ꝓprie nõ eſt etiã de penis ſꝫ de culpis: vt patet ex ꝯtritiõis diffinitiõe ſup̃ ſermone. xiij. Q. Nã nec debem᷒ de penis cõfiteri vel emẽdare ſꝫ patiẽter tolerare: vt ſic per eas meritũ ⁊ p̃miũ valeam᷒ acq̃rere: verũ tamẽ de malis pene ſiue originalis culpe: vt ſunt fames: ſitis: laboris anxietas: infirmitas: mors ⁊ hmõi: ſiue etiã de pẽnis culpe actual': vt ſũt iudiciales pene iuſte ĩflicte põt hõ dolere nõ rõne pene ſꝫ rõne pctõꝝ. q̃b᷒ deſeruim᷒ tales penas. Et ſic accipiẽdũ eſt dictũ Aug. li. de pnĩa ſcꝫ. Nemo vitã eternã deſiderat: niſi eũ hui᷒ vite mortalis peniteat. Hec ille. Intelligẽdo ſcꝫ ꝙ de mortalitate vite q̃ eſt q̃dã pena. ⁊ ſic etiam de aliȷ̃s penis debem᷒ penitere nõ rõne ſui ſed rõne pctõꝝ. K Scõa q̃ſtio: vtrũ vere ꝯtritus debeat dolere etiã de amiſſione vel p̃uatiõe ꝟtutꝫ ꝑ pctm̃ ꝑdite. Reſpõdet̃ ẜm Tho. in. iiij. di. xvij. ꝙ dolor de priuatione ꝟtutis nõ eſt de eſſentia cõtritiõis exp̃ſſe. Unñ ſine tali dolore põt eſſe vera cõtritio de pctis: tñ talis dolor ꝑtinet ad p̃ncipiũ vere ꝯtritiõis ſicut aliquis mouet̃ ad dolendũ de aliq̃ facto ꝓpter malũ qđ inde ſecutum eſt. puta dolet ſe ludum feciſſe. q2 multa ibi perdidit. Proinde bonuꝫ eſt dolere de meritorum omniũ ⁊ virtutũ ac operum bonoꝝ a puericia adquiſitorum perditione facta per peccatũ. Inſuꝑ de meritoꝝ paſſionis chr̃i ac celeſtium bonoꝝ ꝑpetuorũ ⁊ totius eccl'ie orationũ ⁊ ſuffragiorum amiſſiõe. q2 omnia ꝑ peccatũ mortale amittunt̃ vt ꝓ tantis damnis acrius doleat de peccatis ꝑ que talia ꝑdidit. Unñ Aug. dic̃. Penitens debet dolere etiaꝫ de hoc ꝙ virtute ſe p̃uauit. Exemplũ. Cõiugata debet dolere nõ ſolũ ꝙ adulteriũ cõmiſit. ſed etiã q2 bonũ matrimonij ſcꝫ fidem ⁊ ſacramentũ leſit ⁊ fregit ⁊ fructũ triceſimũ perdidit. vidua ſil'r de h̃ peccauit ⁊ ꝙ fructũ ſexageſimũ ꝑdidit. ⁊ ꝟgo de h̃ ꝙ tantũ theſauꝝ ⁊ fructũ centeſimũ ꝑdidit. O q̃ pctõr: o peccatrix cogita ⁊ dole de tãtis dãnis. L

Circa ſecũdũ queritur vtꝝ ꝯtrit᷒ dolere debeat nõ ſolũ de p̃teritꝫ pctis: ſꝫ etiã de futurꝫ. Rñdet̃ ẜm Tho. in. iiij. di. xvij. ꝙ ꝯtritio p̃ncipali actu reſpicit pctm̃ p̃teritũ vel cõmiſſũ: ſꝫ ex ꝯñti reſpicit etiã pctm̃ futuꝝ. ⁊ h̃ p̃mo nõ q̃dẽ ad dolẽdũ de pctõ futuro qđ nõdũ eſt: ſꝫ ad cauẽdũ ab illo. Scðo ad pcti futuꝝ effectũ ꝯſequẽdũ. Nã q̃nq̃ pctm̃ aggrauat̃ ex effectu futuro ꝯſequẽdo. Nam. xj. q. iij. precipue. Greg. dicit. Tot mortib᷒ quiſq̃ dign᷒ eſt quot prauitatis exẽpla in poſteros reliq̃t. Et ꝓpterea Aug᷒. dicit. ꝙ pena arrij non dum eſt determinata. quia plures hereſim eius ſequunt̃ q̃tidie. Sic eſt ⁊ de aliȷ̃s inuẽtorib᷒ hereſum ⁊ nouitatũ mortaliũ pctõꝝ.

Proinde vere contritus tanto plus debet dolere quāto putat ꝙ plures ipm̄ imitabūtur in tali peccato quib⁹ ipe cauſam vel occaſionem dedit ſequēdi. Nam ⁊ talibus in inferno totiens augetur pena accidentalis Sic ergo dicendum ꝙ contritio ꝓprie debet fieri de pctīs p̄teritis: tn̄ cū h̄ de futuris debet fieri cauēdi ꝓpoſituꝫ ⁊ ſatiſfactio vel emendatio quantū talis hō pōt cohibēdo ne ſequanť ex ſuo pctō in futuꝝ plura mala. O ḡ hō chriſtiane diſce ex p̄dictis ꝯteri de tuis pctīs. Nam de ſimilib⁹ idem eſt iudicium: vt de huiuſmodi caſibus patebit articulo ſequenti. M

Circa tertiū de contritione alienoꝝ pctōꝝ

querit̃: vtrū vere ꝯtritus debeat dolere de pctīs non ſolū ꝓprijs ſed ⁊ alienis. Ad qđ reſpondeť ſm̄ Tho. in.iiij.diſt.xvij. ⁊ alios. ꝙ licꝫ contritio neceſſaria nō ſit proprie loquendo niſi de peccatis proprijs. nihilo min⁹ vere contritus debet de peccatis alioꝝ: ⁊ teneť exhibere dolorē p̄cipue in tribus caſibus videlicet.

Primo in caſu fraterne dilectionis et correctionis. q̄a tenemur proximum diligere ſicut noſipſos. Ideoqꝫ tenentur preſertim prelati et alij homines pro ſuo modulo q̄s poſſunt a peccatis cohibere vel retrahere et dolere ꝙ peccant. Claret de eccleſie p̄latis. Item de principibus. Item de iudicibus. Item de patrefamilias ⁊ huiuſmodi qui teneńt dolere de increſcētib⁹ pctīs: et corrigere vt poſſunt. Nam ca. culpam vel facientis. lxxxvj. diſ. Joannes Chryſoſto. ait. Culpam proculdubio facientis habet qui qđ poteſt negligit emēdare. Exemplū ſcripture habetur de Heli ſūmo ſacerdote j. libro Regū: qui ꝓ iniq̄tate filioꝝ dānatus eſt: vt dicit Hiero. ⁊ male mortuus eſt.

Secūdo in caſu date occaſionis. Nam ſcribiť extra de iniurijs ⁊ dam. dato cap̄. Si culpa. Qui occaſionē dāni dat: damnū dediſſe videť. Sicut exempli gratia. Qui fodit foueam in publica platea in quā cadūt boues ⁊ animalia teneť dominis illoꝝ ad reſtitutionē damni. Sic q̄ occaſionē dāni dat ad peccandū: ipe reus eſt animarū peccantium. Propterea ⁊ chr̄s dn̄s ait. Mat. xviij. Ve illi per quē ſcandalū venit. Unde talis peccator dans ſcandalū ⁊ occaſionē peccandi alijs: teneť penitere de peccatis alioꝝ. Exēplū de mulierib⁹ ſe ornātib⁹ ad ꝯcupiſcentiā prauā. Item de ſacerdotibus ⁊ religioſis male vite alios ſcandalizātibus. Item de ſeducentibus virgines vel mulieres ad peccatuꝫ. N

Tertio in caſu male cōmunicationis. Unde Ps. orat dicens. Ab alienis parce ſeruo tuo. quia ſepe quis peccat in cōmunicando alienis peccatis. ⁊ ſic tenetur conteri etiam de alienis quibus conſenſit cōmunicando. Et hoc fieri poteſt noueꝫ modis iuxta verſus. Juſſio conſiliū conſenſus palpo recurſus. Participans tacens: non obſtans nō manifeſtans. In iſtis peccatis alienis contritio eſt formanda. Exemplum habemus de Salomone: qui cuꝫ multis mulieribus peccauit ⁊ occaſionem ac exemplum peccandi multis preſtitit. Nam ſingulis ſuis vxorib⁹ idola deorū ſuoꝝ erexit. Dicunt autem quidā doctores ꝙ ſaluatus ſit finaliter eo ꝙ penitentiaꝫ egerit. Sed Lyra dicit hoc eſſe valde dubium eo ꝙ idola non deſtruxit que erexit cum tenebatur ⁊ poterat autoritate regia facere. Ideoqꝫ videť ꝙ veram penitētiam nō fecit etiamſi penituit exteriori oſtēſione: ſed reliquit in futurū occaſionē peccādi multis. O ergo ſi talis ſapientiſſimus rex ⁊ deo acceptiſſimus antea: adeo vt ſibi deus apparuerit. Si inqꝫ tātus ⁊ talis damnatus eſt propter falſam penitentiam: quid fiet de miſeris cōmunibus hominib⁹ peccatorib⁹ enormia crimina cōmittentib⁹. Rogemus ḡ chr̄m vt det ⁊c̄.

Feria tertia poſt dn̄icam ſecundā Sermo. xvj. de contritionis neceſſitate generali ⁊ medicamine.

Qui ſe humi

q liat exaltabiť. Matth. xxiij. ⁊ in euāgelio hodierno. Uerba hec dixit ſaluator noſter docens diſcipulos ſuos verbo ⁊ exemplo euitare ſuperbiam ⁊ maliciā ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ ⁊ humilitatē tenere in oīb⁹. q̄r inq̄t. Qui ſe exaltauerit ſcꝫ in p̄ſenti ſuperbiendo ⁊ diuinis p̄ceptis ſe nō ſubdendo humiliabitur. ſcꝫ in futuro ꝑ gehenne penā. Et q̄ ſe hūiliat. vicꝫ in p̄ſenti ad verā ⁊ humilem penitentiā. exaltabiť. ſcꝫ ad celeſtē gloriam Unde Bern̄. ſuper cantica ſermone. xxxv. Qui ꝓcelſus eſt ad maxima ſcꝫ celeſtia bona: humilitate mereť. Ideo chr̄s dicit. Qui ſe hūiliat exaltabiť ⁊c̄. vt patꝫ in euāgelio. Itaqꝫ de humili ꝯtritione per quaꝫ hō exaltatur in grā ⁊ gloria notemus tria myſteria ꝓ hoc ſermone.

Primū de ꝯtritionis neceſſitate
Scđm de obligatiōis generalitate.
Tertiū de ꝯtriti cordis ſanitate. Q

Circa primū de neceſſitate ꝯtritōis

q̄rit̃ vtrū ꝯtritio ſit ad ſaluteꝫ pctōꝝ hoīm neceſſaria. Ad qđ ex doctorū theologoꝝ ⁊ canoniſtaꝝ ſentētia recolligēdo poniť talis ꝯcluſio. vicꝫ ꝙ cōtritio vera ad ſalutē peccatoꝝ hoīm adeo eſt neceſſaria. ꝙ nec ꝯfeſſio nec abſolutio nec ſatiſfactio nec quecūqꝫ penitentie oꝑa valent ad ſalutem ſine ipā. Et hoc ꝓbatur precipue tripliciter.

Primo autoritatib⁹.
Secūdo rationibus.
Tertio exēplis ⁊ reuelationib⁹.

Primo inquā autoritatib⁹. Nam ps̄. dicit Sacrificiū deo ſpūs ꝯtribulatus ⁊c̄. Ubi gloſa dicit. Contritio cordis eſt ſacrificiuꝫ in quo peccata ſoluunť. ergo ſine ea non eſt ſalus. Item ꝙ q̄ntūcūqꝫ aſſint alia ſine cordis ꝯtritione nullum peccatū dimittiť hoī. Aug⁹. ⁊ Gratianus de pe. diſ. j. §. Econtra. ⁊ ea vero teſtantur. Item. xxiiij. q. j. ca. Ubi. idem Aug⁹. dicit. ꝙ vbi charitas nō eſt: non poteſt eſſe iuſticia. Deniqꝫ Rhom̄. vj. Apoſtol⁹ ait. Stipendia peccati mors gratia autē dei vita eterna. Sed qui nō eſt vere contritus de peccato mortali non eſt in charitate nec in gratia. ⁊ per ꝯſequēs in morte peccati manet. ꝓpterea nulla ei alia opera valent ad premium celeſte.

Scđo ꝓbať rōnib⁹. Nam Leo papa. xxiiij. q. j. ca. Manet inquit petri priuilegiū vbicūqꝫ ex equitate fertur iudiciū. vbi glo. dicit. ꝙ hoc dicitur de ſententia qua quis ligatur quo ad deū. Eſt ergo ratio talis ꝙ nunqꝫ inferior iudex poteſt abſoluere quem ſuperior tenet ligatum. Sed in abſolutione deus eſt autor p̄ncipalis ⁊ ſupior iudex. ⁊ ſacerdos eſt miniſter dei. ⁊ ſic inferior. Cum ergo aliquis nō eſt vere ꝯtritus coram deo tenetur ligatus in peccato. ergo non poteſt abſolui a ſacerdote. Etſi ſacerdos talem ſciēter abſoluat peccat. ac ille nullo mō eſt abſolut⁹. Non enī tenet ꝓtūc ſacerdotalis abſolutionis priuilegium petro datum. quia non ex equitate fertur iudicium in tali caſu. Sententia enī iniuſte lata nō tenet. extra de ſentē. excō. c. Per tuas. Alia rō theologica. q̄r ad iuſtificationē impij req̄riť vera ꝯtritio: vt teneť ꝓ cōmuni regula apud oēs doctores theologos ſup. iiij. ſentētiaꝝ. Ideo nō p̄t pctōr iuſtificari. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec ſaluari ſine vera ꝯtritione etiāſi ꝯfiteať ⁊ operetur ſatiſfactoria. Sꝫ tn̄ ꝓpterea nō debet deſiſtere a ꝯfeſſione ⁊ bonis opibus. quia nihilominus valent ad alia ꝓut opera in mortali facta. P

Tertio probatur exemplis ⁊ reuelationibus. Nam in ſpeculo exemplorum diſtin. ix. exemplo. xxx. ſcribitur. qđ refert magiſter Jacobus carthuſien̄. in li. de peccatis mortalib⁹ ꝙ rhomanus quidā pōtifex fini vite appropinquās: capellano ſuo autoritateꝫ apoſtolicam contulit: vt ſcꝫ abſolueret ſe plenaria remiſſione. ſicut ſolet fieri in anno iubileo. capellanus papam abſoluit. ⁊ ſic obijt. nō multo poſt morteꝫ ipſi capellano papa apparuit triſtis ⁊ dixit ſe eterne morti adiudicatum. Ille interrogauit. Quare. cum plenarie autoritate te abſoluerim. Reſpōdit. Quia ſummus iudex abſolutioneꝫ illam nō habuit ratam. Hoc ideo. quia vere contritus nō fui. ⁊ ſic diſparuit. ergo patꝫ ⁊c̄. Item ſimile narratur etiam de quodam fratre apoſtolici abſoluto. Propterea narratur etiam ꝙ quidā cardinalis pape charus cum morti appropinquaſſet papa eidem abſolutionem plenariam liberaliter obtulit. Cui ille ait. Sanctiſſime pater da potius mihi cōtritionem ſi potes. O ergo ſctā ⁊ virtuoſa ꝯtritio vtinā te pctōres agnoſcerēt. M

Circa ſcđm de obligatione generali

querit̃. vtrum general'r obligetur neceſſario omīs peccator homo ad contritionem vt ꝯſequať peccati remiſſionem. Ad quod reſpondet Scotus ſup. iiij. diſt.

xiiij. q. j. ꝙ ꝗuis deꝰ poſſet remittere peccatum ſine omni actu hominis illius cui remittit ſicut facit ſanctificatis in vtero remittendo peccatum originale ſine ſacramento. Deniqꝫ poſſet etiam remittere peccata hoī per aliquem feruentem motuꝫ dilectionis in deū abſqꝫ actu ꝯtritionis ſub ꝓpria ratione: vtpote in actu feruoris ad martyrium ſtatim ſuſtinendū: vbi forte non eſſet cogitatio de aliquo peccato mortali prius cōmiſſo. Nam talis ſaluaretur. qđ ꝓbat ideꝫ Scotus ſic. quia inquit nullus excluditur a regno celoꝝ q̇ facit illud qđ ſimpliciť eſt neceſſariū. ſed poſſibile eſt aliqueꝫ vſqꝫ ad inſtans. A. exiſtentē in peccato mortali. ab inſtanti. A. hoc eſt ab iſto pūcto hore neceſſitari tam vehementer a toto corde inſiſtendum circa actus martyrij diſtrahētes a cogitatiōe de peccato cōmiſſo: vtpote ſtatim expoſito martyrio artiſſimo. Verbi gratia p̄cipitando repente in ignem vel in aquam ſūmergendo ⁊ huiuſmodi. Sed quādo deus ſic remitteret tali peccata mortalia: hoc faceret ex ſpeciali lege ⁊ non lege cōmuni regulariter. Regulariter em̄ dicitur hoc fieri qđ fit ſm̄ regulas determinatas a ſapientia diuina. R Quarum inquit hec eſt vna ſcꝫ generalis regula ꝙ peccatuꝫ cōmiſſum nō deleatur ſine diſplicentia de peccato cōmiſſo. ⁊ hoc fit per veram contritionē Hec Scotus. Sed dice. Quare ſic ordinaſſe congruit. Reſpondet idem Sco. ibidē ꝙ rōnabile multuꝫ hoc apparet vt ſicut pctm̄ auertit a fine hoc ē a deo ⁊ cōuertit hoiem ad creaturā ita rōnabile eſt ꝙ nō deleať pctm̄ niſi ꝑ motū oppoſitū. ſcꝫ auertendo a creatura vel pctō ⁊ ꝯuertēdo ad deū. Hec Scotus. O ergo pctōr cōuertere ad deū ꝑ contritionem. Ex his claret ꝙ benedictus deus de cōmuni lege ſic ſtatuit ⁊ obligauit homines vt nō remittanť eis peccata niſi per contritionem veram generaliter quo ad omnes adultos ⁊ ſane mentis vel rationis compotes: de peccatis memorari valentes. Itaqꝫ ab hac generali obligatione excipiunť tria genera hominuꝫ. Primo pueri nondum doli capaces: ⁊ ſimiliter adulti vſu rōnis carentes vt fatui ⁊ amentes quos ignorantia inuincibilis excuſat ſicut a peccato: ita ⁊ a cōtritionis obligatione. xv. q. j. ca. Siquis inſaniens. Secundo excipiunť: peccata aliqua omnino obliuioni tradentes nec recordari potentes. Nam ad impoſſibile nemo obligatur. Si tamen aliquando in memoriā veniāt tenenť. Tertio peccato mortali actuali ꝑ dei gratiaꝫ carentes. Naꝫ de veniali nō eſt neceſſaria ſpecialis ꝯtritio. ſed ſufficit generalis ⁊ implicita. tamen de venialibꝫ ꝯteri ſpecialiter eſt ꝑfectiōis. vt legimus de ſctō Auguſtino ⁊ Franciſco ⁊c̄. q̇ etiā de minimis ꝯfitebanť cum dolore. S

Circa tertiū de ſanitate vel medela ꝯtritionis ſiue ꝯtriti cordis.

Aduertendū ꝙ aīe hūane vel cordis medela in ſcꝑtura ſuꝑ oīa attribuiť ꝯtritiōi. Vn̄ in veteri teſtamēto. Eſa. lxj. chriſtus dei filius dicit ſic. Spūs dn̄i ſuꝑ me ſm̄ Lyraꝫ humanitas chriſti dicit hec. ſequiť. ad annūciandū miſit me: vt mederer cōtritis corde. Hec ibi. Unde ſi querať. Que eſt medicina in toto mūdo preoptima. Reſpondet Augꝰ. lib. de penitentia di. Nil eſt qđ medicamentū penitētie p̄cellere poſſit. naꝫ ſine ea nil valent omnia alia. Ipa aūt ſola valet ad eterna conſequenda vite premia. Reuera ſi tot legerenť miſſe quot ſunt celi ſtelle ⁊ maris arene: non ꝓdeſſent homini exiſtenti ſine vera contritione ⁊ penitentia. Proinde queri poteſt. Quare ſcriptura potius attribuit contritioni medelam anime. Reſpondeť ꝙ p̄mo ſm̄ Lyram ibidem. qꝛ ꝯtritio habet ſanare oīa ꝯſcientie vulnera. Secūdo qꝛ ipa eſt quaſi ꝯfectio amara abſinthiatica de qua Diaſcorides dicit ꝙ ꝯfectio facta arte apothecarioꝝ de abſinthio cū zuccaro valet p̄cipue ad q̄tuor. Primo epati ⁊ interioribꝫ viſceribꝫ ſubuenit. Secundo ſtomachū confortat. Tertio appetitū excitat. Quarto ebrietati reſiſtit. Hec ille. Spūaliter abſinthium ſignificat ꝯtritionē amarā que ſi conficiať cum zuccaro diuini amoris dulciſſimi. ſubuenit. Primo interioribꝫ. i. affectionibꝫ deuotis. Secūdo ꝯfortat ſtomachū aīe in ſuſcipiendo verbo dei. Tertio excitat appetitū aīe ad deſideriū celeſtiū. Quarto reſiſtit ebrietati ſcꝫ mundialiū bonoꝝ cupiditati. O ergo chariſſimi hanc medicinā ſalubrem accipi-

re. Rogemus ergo chriſtum ⁊c̄.

Feria quarta poſt dn̄icam ſecundā Sermo. xvij. de contritione lachrymoſa ⁊ eius virtuoſitate.

Filius hoīs

f

tradeť p̄ncipibꝫ ſacerdotum ⁊ ſcribis: et cōdēnabūt eū morte. Mat. xx. et in euāgelio hodˀ. Sicut Rabanus ſuꝑ hoc euāgelio dˀt. Dn̄s ieſus idcirco ī hoc mūdo noluit ꝓſꝑari: ſed grauia pati vt oſtēderet nob̄ viā pnīe: q̄tinꝰ nos q̇ ꝑ delectationem culpe cecidimꝰ ſciremꝰ cū qua amaritudinē redire. ſ. ad patriā celeſteꝫ debeamꝰ. Propterea chr̄s ipſe dn̄s voluit cōdēnari morte vt nos ꝑ pnīam diſceremus euadere dānationem eterne mortꝫ: et nos mortui peccatꝫ viuere chrō. Itē tradi voluit chr̄s ad illudēdū: vt exēplo ſui trahamus nos ad ꝯtemptū mūdanoꝝ: nec curemꝰ illuſiōes hoīm. Itē flagellari voluit et crucifigi: vt nos exēplo eiꝰ corpꝰ flagellemus in pnīe auſteritatibꝫ; et vicia ac cōcupiſcētias crucifigamꝰ in nob̄. Gal. v. Qui chrī ſūt carnē ſuā crucifixerūt cū vicijs ⁊ cōcupiſcētijs. Vn̄ ⁊ diſcipulˀ ſuis chr̄s paſſiones iſtas p̄dixit. Et cū mr̄ filioꝝ Zebedei ꝑ filijs gl̄iam regni peteret: de hmōi ſeq̄la illos interrogauit dicēs. Poteſtꝫ bibere calicē quē ego bibiturꝰ ſum: Et tandē hūilitatē docuit eſſe neceſſariā ad ꝯſeq̄ndū regnū celeſte ſuo exēplo, vt patꝫ in euāg. Itaqꝫ de pnīali cōtritiōe q̄ debemꝰ chrīm dn̄m ꝓ nob̄ paſſū ⁊ mortuuꝫ imitari: tria myſteria (p̄ter p̄miſſa) in h̄ ſermone declaremꝰ.

Primū de intellectuali dolore
Scōm de ſenſuali lachrymatione
Tertiū de lachrymabili p̄pōderatione.

L Circa primum de

intellectuali dolore ſiue voluntario vel cordiali queriť Qualē dolorē exigit vel req̄rit deus in vere cōtrito pctōre ꝓ pctōꝝ remiſſione: Ad qđ rn̄deť ſm̄ Rich. ⁊ Petrū de Tharan. ſuꝑ. iiij. diſt. xvij. ꝙ duplex eſt dolor de pctis. Vnꝰ eſt intellectualis ſiue rationis dolor: quando hō ex electiōe deliberata peccatū deteſtať: ita ꝙ nollet peccaſſe ⁊ velit nunqꝫ de cetero mortaľr peccare. et talē dolorē deꝰ exigit neceſſario in vere cōtrito: vt iā pluribꝫ alijs ſermonibꝫ etiā tactuꝫ eſt. Aliꝰ eſt dolor ſenſualis q̇. ſ. excitať ex p̄dicto dolore intellectuali. qn̄ vicꝫ hō intantū dolet de pctis ꝙ ſenſibiľr eiꝰ cor amaricať vel etiā ad fletū cōpungiť. Et de hmōi dolore tria documenta traduntˀ. Primū eſt: ꝙ ſenſualiter dolere de pctis nō req̄riť neceſſario in ꝯtritione. qꝛ ſine hmōi dolore ſufficit intellectualis dolor ꝓ pcti remiſſione. Ratio huiꝰ eſt. q̇a generalis regula iurꝫ dictat: ⁊ eſt dictū Chryſ. qđ poniť extra d̄ reg. iurꝫ. c. j. Omnis res ꝑ q̄ſcunqꝫ cauſas naſcitur: ꝑ eaſdem diſſoluiť. ſed pctm̄ oīe ſufficiēter ꝑ actum ſolius voluntatꝫ pōt naſci. ḡ ſufficienter etiam ꝑ ſolum voluntatis actū ꝯtrariū poteſt tolli. h̄ eſt: ꝑ diſplicētiā et dolorē rōnis q̄ꝫtū eſt ex ꝑte nr̄a. et ſic cōcurrente p̄ncipalius gr̄a dei pctm̄ dimittiť

Secundū documentū: ꝙ hō qn̄ nō pōt de pctis ſenſibiliter dolere: nō debet ex hoc timere quaſi non dimitteretˀ ſibi peccatū: ſi tamen habeat dolorem in voluntate. Naꝫ miſericors deus nō req̄rit ab hoīe plus q̄ꝫ poteſt. Tertium ꝙ homo quādo poteſt etiam ſenſibilem dolorē d̄ peccatꝫ habere: multū debet de hoc deo gr̄as agere. quia hoc ē ſūme vtile ⁊ ſignū pnīe ꝑfecte. vt patebit articˀlo ſequenti

V Circa ſecūdum de

lachrymis cōtritiōis Notādū eſt: ꝙ lachrymaꝝ effuſio in contritiōe eſt mirabilis ⁊ indicibilis v̄tutis ⁊ potētie Vn̄ eam habere eſt ſumme vtile. Et hoc declarať ſic. Nam ſi q̄rať Que ſunt in toto mundo ſuꝑ oīa fortiſſima vľ potētiſſima: Ad id reſpōdet magnus Albtus ſuꝑ Miſſus eſt. probando ex ſcripturꝫ ꝙ p̄cipua fortiſſima ſūt tria Primū eſt mors que oīa mortalia p̄mit et mordet ac necat. ij. Reg. xiiij. Oēs morimur: et q̄ſi aq̄ dilabi. in terrā. Vn̄ Augꝰ ī hyponoſticon. rn̄ſione. j. dicit: ꝙ mors hoc vocabulū accepit: eoꝙ morſu venenoſi ſerpentꝫ. i. diaboli in hoīes introducta oēs mordeat tā potētes reges q̄ꝫ omnes alios. Scōm fortiſſimū eſt diabolus. Iob. xlj. Nō ē ptās que comparˀ ei ſuꝑ terrā. et loq̄tur de diabolo. Tertiū ſuꝑ oīa p̄dicta eſt

deus qui eſt omnipotẽs. Sed deus benedictus tantã virtutẽ dedit lachrymis vere contritiõis vt vincere poſſit omnia hec fortiſſima. X Primo nãq; lachryme vincunt mortẽ triplicem. Vnã mortẽ corꝑalẽ: vt patet in Ezechia rege q̃ lachrymis meruit mortꝫ dilatõez ꝛ vite ꝓlõgatõez annis xv. vt patet Eſa. xxxviij. Aliam mortẽ ſpiritualẽ vincũt. q: animas viuificãt. Ezech. xviij. Si impius egerit pniam de oib; iniquitatib; que fecit vita viuet ꝛ non morietᷣ. Tertiã mortem gehennalẽ vincunt lachryme. quia eternã penã gehenne pro peccatis debitã aut oino extinguunt: aut in penam tꝑalem .i. purgatoriã cõmutãt. Vñ Ber. dr. O q̃nta vis cõſiſtit in peccatoꝝ lachrymis que omnẽ abluũt culpam ꝛ extinguũt gehennam. Scdo lachryme vincunt diabolum. Unde Chryſ. Sicut aqua calida expellit canẽ a coq̃na: ita calide lachryme cõtritiõis expellũt diabolũ ab aĩa. Exẽplũ habem⁹ in Magdalena q̃ per lachrymas ꝓmeruit vt chr̃s ab ea eijceret ſeptez demonia. Tertio lachryme vincũt oipotentẽ deum: qd̃ eſt valde mirabile. ꝛ hoc in tantũ vt etiã ſniam latam imutare faciant. ſicut patet in rege Ezechia ſupra. et in Niniuitꝫ. Itẽ lachryme vincunt deũ intantũ vt q̃cquid poſtulatᷣ impetret. Vñ Chryſ. Nemo aliq̃n ad deũ flens acceſſit q̃ nõ acceperit qd̃ poſtulauit. Hec ille. Propterea Bern̄. exclamañ dicit. O felix pnĩe lachryma: tuũ eſt regnũ: tua eſt potentia: tu añ iudicem intrare non vereris: q̃cquid petieris impetrabis: tu accuſantib; (etiam demonibus) ſilẽtiũ ĩponis. Quid plura dicã de te o ſacra lachryma: tu vincis deum inuincibilem ꝛ ligas oipotentẽ: inclinans dei filiũ et ṽgĩs natũ ad fedũ pctõrem. Hec Ber.

De lachrymarum valore plura ſermone xxij. per totum.

Y **Circa tertium de** ponderatiõe lachrymaꝝ inq̃rẽdũ eſt q̃les lachryme ꝑpõderantᷣ: et ꝑ ceteris meliores fore reputantᷣ: Ad qd̃ rñdetᷣ ꝙ ẜm ſanctũ Vincen. de Valeñ. in ẜmõe. aliosq;. Gradus valoris lachrymaꝝ ſic aſſignantᷣ q̃ ad meritũ ꝛ ꝑmiũ hois. Primo ꝙ lachryme ſũt in ꝑmo gradu bone de tꝑali miſeria ꝓximi vel corꝑali afflictõe. puta de morte patris vel matris aut fratris vel amici: q̃ põt eſſe meritoꝛi⁹ cõformãdo ſe diuiẽ volũtati ꝑſertim ſi talis dolor eſt ex amore dei ꝑncipalius ꝛ recta intentione. Scdo lachryme meliores ſunt ex cordiali cõpunctiõe. de q̃bus Pſ. Exitus aquaꝝ deduxerunt oculi mei: q̃a nõ cuſtodierũt legẽ tuã. Iſte dicuntur meliores. q̃a lauant aĩam ad ꝑpetuam ſalutẽ ꝯſeq̃ndã. et ipſi homi pctõri ſũt vtiliſſime. Tertio lachryme optĩe ſunt ex ſpũali deuotione. vicꝫ ſiquis defleuit peccata ſua: iam dulciter paſſionẽ chr̄i cõtẽplando deplorat ex compaſſione. ſicut legimus de ſancto Franciſco qui iugiter chriſtum dominũ crucifixum quaſi oculis ꝑſentem cerneret mente: lachrymabatᷣ. Z Vltimo lachryme ſunt ex pietate ꝓcedentes ꝓ aiaꝝ zelo ꝛ ſaluatiõe. Proinde Bern̄. ſuꝑ Can. ſermone. xj. ꝛ. xij. dicit. Bonũ eſt cõtritiõis vnguentũ quod de recordatiõe peccatoruꝫ conficitᷣ: mittitᷣq; in pedes dñi (.ſ. per Magdalenã) q: cor contritũ ꝛ hũiliatũ de⁹ non deſpiciet. Lõge aũt melius eſt vnguentum deuotionis factum de recordatione beneficiorũ dei: quod ꝛ capiti idoneum reputatᷣ. de quo dr. Sacrificiuꝫ laudis honorificabit me. Porro vtrũq; vincit vnctio pietatꝫ que de reſpectu miſeriarum accipitur. Hec Bern̄. li. originaliũ. et intelligendũ eſt potiſſime de anime miſerijs periculoſis. ꝛ

Exemplũ de ſctõ Ladiſlao rege noſtro: de quo legitᷣ ꝙ peccata popl̃i maxis ꝛ multis lachrymis planxit adeo vt lachrymis etiam lapides duros cauaret. Narratur etiam ꝙ dum quidam doctor ſanct⁹ expelleret demonẽ de quodam obſeſſo. Demõ queſiuit que eſſet optima aqua ſuper oẽs aquas mundi. Cunq; doctor ille diceret d̃ aqua benedicta et de aqua baptiſmi. Demon irridebat. Adhuc eſt alia aqua melior his. Vnd̃ doctor ille dixit de aqua q̃ ex latere chriſti fluxit in cruce. et de aqua q̃ immiſcetᷣ vino in calice: eoq; tranſit in ſanguinem chriſti. Demon dixit ꝙ adhuc ꝑ his ẽ aqua homib; vtilior .ſ. que fluit ſurſum a ſuo fonte. Quod cũ nõ intelligeret doctor ille adiurauit illum ꝑ crucifixum dicere nudam ṽitatẽ. Tunc rñdit. Aqua ſuꝑ omnia optima ẽ lachrymaꝝ fluẽtiũ d̃ cordis fõte

ꝯtriti ſurſum in oculos. Sine enĩ iſta alie paruũ valent. hoc eſt ſine ꝯtritiõe vera ꝛc̃. Rogemus ergo dñm vt ꝛc̃.

Feria q̃nta poſt dñicã ſecundã Sermo xviij. de remiſſione pctõꝝ ꝑ ꝯtritionẽ. ꝛ de erroꝛib; circa hoc refutandis.

I Si quis ex mortuis ierit ad eos pniaꝫ agent Luc. xvj. ꝛ in euãgelio hodier. In h̃ ſacro euãgelio dñs ieſus ponit terribilẽ ꝑabolã. vel ẜm aliq̃s narrat factã hiſtoriã de dãnatiõe diuitis epulonis q̃ Lazaro pauperi micas panis negauit. ꝛ cũ eſſet poſt mortẽ in tormẽtis petiuit guttã aque ꝓ refrigerio ꝛ nõ obtinuit. Item petiuit vt Lazarus mitteretur ad ſuos fratres quinq; in hac vita vt moneret illos ad penitentiã ne damnarentᷣ diceñ. verba iſtius thematis premiſſi. Si q̃s ex mortuis ierit ad eos penitentiã agẽt. Et Abraã reſpondit. Si moyſen ꝛ ꝓphetas nõ audiũt: neq; ſi q̃s ex mortuis reſurrexerit credent. Et hoc patuit de iudeis ꝑ effectũ: q: lazaro reſurgenti non crediderũt ſed eum interficere voluerunt Ioã. xij. Et nos g̃ chariſſimi agamus penitẽtiã ne cũ illo diuite dãnemur ꝛ torq̃amur ꝑpetuo vt dr̃ in euangelio. Itaq; de ꝯtritione adhuc tria myſteria declarabimus.

Primũ de pctõꝝ remiſſione.
Scdm de erroꝝ refutatione.
Tertiũ de pnĩe poſt mortẽ dilatione.

A **Circa primũ de re**miſſione pctĩ per ꝯtritionẽ q̃ritᷣ. Vtrũ poſſit eſſe pctm̃ tã graue ꝛ totiẽs iteratũ ꝙ ꝑ cõtritionẽ non remittatᷣ. Ad qd̃ poſſet argui ſic. q: põt hõ maxima pctã quaſi innumerabiliter facere ꝛ iterare quotidie tota ſua vita vt poſſit cũ pſ. dicere. Peccaui ſuper numerũ arene maris. Mirum ergo videtᷣ ꝙ per ꝯtritionẽ omnia ꝛ tam innũerabilia a deo dimittantᷣ. Sed ad hec reſpondetᷣ ꝑ ꝯcluſionẽ ꝙ nullũ poteſt eſſe peccatũ tam graue ꝛ tam multipliciter iteratum a principio mundi quotidie vſq; ad finẽ quin ꝑ ṽã ꝯtritionẽ hoi remittatᷣ. Et ꝓbatᷣ.

Primo autoritate.
Secũdo ratione.
Tertio exemplificatione.

Primo inq̃ã autoritate. Ezech. xviij. Si impius egerit pniam ab omnib; pctis ſuis que operatus eſt ꝛ cuſtodierit omnia ꝑcepta mea ꝛc̃. omniũ iniq̃tatũ ei⁹ quas operatus eſt nõ recordabor. Itẽ Aug⁹. de ſũma trinitate ꝛ fide catholica ca. Firmiter. dicit. Si poſt ſuſceptionẽ baptiſmi quiſq; prolapſus fuerit in pctm̃ ꝑ veraꝫ ſemꝑ pniam poterit reꝑari. Idem li. j. retractationũ ca. xviij. dr ꝙ nemini q̃tũcũq; peſſimo ĩ hac vita conſtituto eſt deſperandum. ꝛ ſic patet.

Secũdo ꝓbatᷣ rõne. Naꝫ ẜm Bonauẽ. in. iiij. diſ. xiiij. Peſſimus eſt error ꝛ crudeliſſimus dicere ꝙ penitẽtia non poſſit quotienſcũq; reiterari ꝛ peccatũ tolli hoĩ in hac vita ꝯſtituto: q: claudit viſcera diuine miſericordie. cũ ſic omnes peccatores cogeret deſperare. B Nam quare peccatũ nõ poſſit tolli quotienſcũq;: Si dicas ꝙ ideo q: hõ nõ poſſet de peccato ſuo penitere. ſicut eſt in demonib; ꝛ dãnatis. hoc falſum ꝛ erroneũ eſt. q: hõ q̃diu viuit habꝫ ſemꝑ flexibile liberꝝ arbitriũ ſiue ad bonũ ſiue ad malum. Et g̃ dicere ꝙ aliqd̃ pctm̃ ſit de q̃ quis in hac vita penitere non poſſit erroneũ eſt. Tũ quia tolleretᷣ liberũ arbitrium. Tũ q: ꝑ hoc derogaretᷣ efficacie gr̃e dei q̃ põt moueri cor cuiuſcũq; pctõris ad penitendũ. iuxta illud Prouerb. xxj. Cor regis in manu dñi quocũq; voluerit vertet illud. Sic etiam cor oĩs hoĩs in manu dei. Iteꝫ ſi dicas ꝙ peccatuꝫ frequentiſſime iteratuꝫ non tollitur ꝓpterea quia etſi homo poſſit penitere: tñ deus dedignatᷣ tã multotiens iterata dimittere. Sed hoc eſt impoſſibile q: ſic peccatũ hoĩs excederet dei miſericordiam infinitaꝫ qd̃ eſt impoſſibile. quia oĩs creatura finite eſt menſure ſiue in malicia ſiue in bonitate. ſed deus infinite bonitatis eſt ꝛ miſericordie. ſed finiti ad infinitum ꝓportio nulla. viij. phyſicoꝝ. ergo ꝛc̃. Item ſi dicas ꝙ peccatum eſt infinite malicie in q̃tum eſt contra deum infinite bonitatis penitentia aũtẽ hoĩs parui valoris eſt ꝛ finite bonitatis. ergo nõ põt dolere peccatũ. Ad hoc dicendum eſt ẜm Richar. in. iiij. ꝙ q̃uis noſtre penitentie bonitas ſit finita. tamen virtus meriti paſſionis chriſti ac ſaꝫ

guinis eſt infinita q̃ ſcʒ chr̄s incᵽtū deꝰ eſt
bonitatis ⁊ meriti infiniti. Uirtus etiā gra
tie ſpūſſancti q̄ opaꝛ in nobis verā pniam
eſt infinita Uñ Bern̄. d̓t.ꝙ vna gutta ſan
guinis chr̄i ſufficeret ꝓ pctis totius mūdi
O ḡ pctōꝛ aduerte magnitudinem miſeri/
cordie diuie. pēſa chr̄i paſſionē ⁊ age pniaꝫ
Tertio ꝓbaꝛ exēplificatiōe. Nā a princi
pio mūdi ſemꝑ deus hoib͛ oſtendit ꝙ par
cit penitētib͛. Primo in parētib͛ ṗmis q̊s
monuit ad pniam di. Adam vbi es: q.d.
Cognoſce pctm̄ tuū vt parcā tibi ꝑut dic
Aug. Secūdo in diluuio vbi paulatim et
nō ſubito ſuccreuerūt aque vt hoīes inte/
rim peniterēt. Tertio ī dauid ⁊ in manaſſe
in achab ⁊ iudeis ⁊c̄. Itē in nouo teſtamen
to in magdalena: paulo ⁊ ī latrone ſero pe/
nitente. ⁊ alijs innūerabilibus. E

Circa ſecundū de erro/

rū circa h̄ refutatiōe ſciendū. ꝙ de pctoꝝ re
miſſione ꝑ pniam verā inter alios: tres er/
rores vt plurimū vertunꝛ inter ignaros et
infideles. p̄ſertim q̊s accipiūt ex ſcripturis
nō ſane ītellectis ⁊ hmōi ꝯfutanꝛ ꝑ ſanum
intellectū. Primus error ex veteri teſtā/
mento accipiꝛ Amos. cap. j. vbi ſcribiꝛ ſic.
Hec dicit dn̄s ſuꝑ trib͛ ſcelerib͛ Damaſci.
⁊ ſuper quarto nō ꝯuertā eum. Ubi Lyra
d̓t. hebrei dicūt ex hoc ſcʒ erronee. ꝙ ſi ho/
mo peccauerit bis vel ter codeꝫ genere pec/
cati eſt remiſſibile. ſʒ ſi q̄ter peccauerit eodē
genere pcti nō erit remiſſibile. ſʒ h̄ eſt mani
feſte ꝯ̄ ſcṗturā ⁊ ideo eſt erroneū vt ptʒ de
Manaſſe rege q̃ non ſolū q̄ter: ſed pluries
pctm̄ idolatrie ⁊ homicidij incurrit. ⁊ tamē
finaliter veniam obtinuit. iiij. Reg. ⁊ ſic de
plurib͛ alijs legiꝛ. Propterea ad autorita/
tē illā dicit Hiero. de pe. diſt. j. ca. ſuꝑ trib͛
ſcelerib͛ ſic. hoc poſſumus dicere. primum
peccatū eſt cogitaſſe mala. Secundū cogi/
tationib͛ adquieuiſſe peruerſis. Tertium
opere compleuiſſe. Quartū poſt peccatum
nō agere penitentiā ſcʒ vſq̈ in finem vite.
Et de hoc quarto intelligitur dictuꝫ ꝓphe
⁊ in eius gloſa dictū Hiero. ſcʒ ꝙ eadē pec
cata cōmittenti ſcʒ quarto. nec penitentiaꝫ
nec indulgentiā ſe daturū deus denunciat
quia poſt mortem nō eſt locus penitentie ⁊
ſic error iſte refutatur. D Secundus
error ex euāgelio accipitur vbi chr̄s Mat/
thei. xij. dicit. Omne peccatū remitteꝛ: ſed
ſpūs blaſphemie nō remitteꝛ hominibus.
Iterum. Qui peccauerit cōtra ſpiritūſan/
ctū nō remitteꝛ ei neq̈ in hoc ſeculo neq̈ in
futuro ⁊c̄. Ex hoc errorem acceperunt mul
ti quē ſequunꝛ huſſite ꝙ q̃ peccauerit ꝯtra
chr̄i deitatē vel ꝯ̄ ſpm̄ſctm̄ nullo mō remit
teꝛ: ſed alia pctā remittunꝛ. Pctā aūt in ſpi
ritūſctm̄ ſunt ſex. ſcʒ obſtinatio: deſperatio:
impugnatio agnite veritatis: p̄ſumptio: in
uidētia fraterne gratie: ⁊ finalis impenitē/
tia. Sed iſte error peſſimus eſt ⁊ reprobaꝛ
ex ſentētia dim doctoꝝ. qꝛ chriſtus dn̄s nō
vult dicere ꝙ talia peccata ſic ſint irremiſſi/
bilia negatiue; ita ꝙ nullo modo remittan/
tur. quia etiam iſta penitenti in p̄ſenti vita
remittunꝛ; vt patʒ de Paulo apl̓o: qui fuit
blaſphemus ꝯtra chriſti deitatem ⁊ ꝑſecu
tor fidei; ⁊ tamen veniam conſecutus eſt. j.
Tim̄. j. ⁊ alijs plurib͛. Sed dicunꝛ irremiſ
ſibilia iſta peccata. quia difficilius remittū
tur q̄ʒ alia peccata: eo ꝙ obuiant gratie ſpi
ritusſancti. ⁊ difficilius tales cōuertuntur
ad penitētiā. Augꝰ. aūt de verbis dn̄i acci/
pit peccata in ſpm̄ſanctū ꝓ finali impenitē
tia que non habet ſtatum remiſſionis. De
iſtis latius alio quadrageſimali. Tertiꝰ
error ex eodem chriſti verbo accipitur ꝙ in
futuro ſeculo poteſt homo penitere pecca/
toruꝫq̈ mortalium remiſſionem obtinere,
ideo chriſtus Matth. ſ. dicit. Neq̈ in fu/
turo. q.d. ꝙ aliqua remittanꝛ in futuro ſed
hoc eſſe falſum patet arti. iij. E

Circa tertiū ergo de pe

nitētia poſt mortē queriꝛ vtꝝ aīe poſt mor
tem habere poſſint penitentialē dolorē vel
ꝯtritionē. Ad qꝺ reſpondeꝛ ſm̄ Alexā. de
ales Tho. Rich. in. iiij. di. xiiij. ⁊ alios vicʒ
ꝙ in ꝯtritione tria includunꝛ. Primo dolor
de peccatis ⁊ triſticia. ⁊ hoc non poteſt eſſe
in beatis ꝓpter plenitudinem gaudij. ideo
in eis nō eſt penitentia vel ꝯtritio. niſi actu
quodā qui eſt gaudere de peccatoꝝ remiſ/
ſione ⁊ operibus penitentie: ac deo gratias
agere. Secūdo eſt forma ſcʒ dolorē infor/
mans gratia. ⁊ ſic anime in purgatorio ha
bent de peccatis penitentiā: hoc eſt dolo/
rem gratie informatū. tamen dolor non eſt

meritorius: eo ꝙ non ſunt in ſtatu merendi
ſed tm̄mō in ſtatu ſoluēdi penam ſm̄ meri
ta in carne. Nam ſi poſſent meritorie dole/
re: in tantū dolerēt ꝙ celerrime ſufficeret ad
ſatiſfaciendum de culpa ⁊ pena totali: ⁊ ſic
ſtatim euolarent in celuꝫ. Proinde patet ꝙ
dolor pnie ibi non eſt meritoriꝰ: ſed tm̄mō
ſatiſfactorius. et ſic d̓t chr̄s ꝙ in futuro fit
remiſſio peccati. ſ. in purgatorio ſm̄ Greg.
Tertio in contritiōe eſt efficacia. ſ. remiſſio/
nis ꝑ dolorē grā iformatū. Sed qꝛ hmōi
remiſſio non pōt eſſe in damnatꝭ. Ideo lʒ
habeāt dolorē pnie Sap. v. Pniam inq̄t
agen̄ ⁊ p̄ anguſtia gemen̄. et hoc ꝓpter pe/
nam quā ſuſtinēt ꝓ pctis, nō ꝓpter culpaꝫ
incᵽtum eſt ꝯ̄ deū. nec dolent amore dei vt
placent ipm̄. ḡ pnīa ibi eſt ſine gratia ⁊ ſine
fructu venie. O itaq̈ fatui ⁊ decepti tales
q̃ in futurū differunt penitere: ve eis. Sed
ſapientes h̄ penitendo vitam eternā adqui
runt. Exemplū habemꝰ in phenice aue re/
gia. de q̄ Ariſto. li. aīaliū. et etiā btūs Am
bro. in hexamerō: di. ꝙ ſine pare viuit vſq̈
ad q̄ngētos annos q̄nq̈: q̄ auis cum ſibi fi
nē vite aduertit facit nidū ex lignis aroma
ticis. ſ. myrrhe: ⁊ hmōi mlt̓ū ſiccꝭ: et flante
vēto calidiſſimo in eſtate illū intrat ⁊ verbe
rando alaꝝ flatu accendit ⁊ incineraꝛ inꝛ il
la ardentia ligna: ex q̊ cinere infra triduum
q̄dam ꝟmiculus naſciꝛ qui paulatim plu/
mas recipit creſcentibus alis: et fit phenix
auis noua. Spūaliter debet ſic peccator
in p̄ſenti ante finem vite in ligno crucꝭ chri
ſti ꝑ amorē ſe ſuccendere in corde et in cine/
rē penitentie redigere. ⁊ per triduum. i. tres
ꝑtes vere penitentie. ſ. contritionem: cōfeſ/
ſionē: et ſatiſfactionem reuiuificari. Roge/
mus ḡ chr̄m ⁊c̄.

Feria ſexta poſt dn̄icam ſcd̓am Sermo
xix. de tꝑe obligationis ad conterendū de
pctis ⁊ deletiōe reatus.

Auferetur a

vobis regnū dei ⁊ dabiꝛ gēti
facienti fructꝰ eiꝰ Matth. xxj
et in euāgelio hod̓. Uerba ſunt ſaluatoris
contra iudeos obduratos. ſic ⁊ cōtra pecca
tores obſtinatos penitere nolentes. Nam
hanc parabolam de vinea agricolis locata
Moral̓r exponēdo Rabanus d̓t: ꝙ vinea
ſignificat aīam bonis opib͛ excolendam.
Serui miſſi ṗmo ſūt lex. Scd̓o Pſ. Ter/
tio ꝓphetia. Heres eſt chr̄i euangeliū. Iſti
ceduntꝛ: eijciunꝛ: occidunꝛ dū ſmōes illorū
a pctōrib͛ ꝯtēnunꝛ. Uñ a talib͛ vt d̓t chri
ſtus in themate auferet regnū dei. et vinea
dabiꝛ alijs qn̄ dona grē ⁊ glīe q̄ mali ꝑdi/
derunt dabunꝛ vere penitentib͛ Et ſic pa/
tet euāgeliū. Itaq̈ de cōtritione in qua
p̄cipue cōſiſtit fructus adq̄ſitiōis regni dei
tria myſteria notabimus

Primū de contritionis tꝑalitate.
Secundū de eiꝰ ṽtutꝭ poteſtate.
Tertiū de renouatiōis exemplaritate.

F Circa primū queri

tur Utrū hō cōmiſſo mortali pctō teneaꝛ
cōteri ſtatim de facto: aut quāto tꝑe poſſit
differri eiꝰ ꝯtritio: Ad qꝺ rn̄dēdo ſm̄ Ale
xan. de Ales in. iiij. ꝑte. Itē Petꝝ de pal̓. ⁊
Angelū d̓ Clauaſ̓. alioſq̈ recolligēdo po
nemꝰ tria documēta. Primū documētū
ꝙ cōteri de pctō eſt de p̄cepto affirmatiuo
Generalis aūt regl̓a eſt ꝙ p̄cepta affirma/
tiua obligant ſemꝑ: ſed nō ad ſemꝑ: niſi ſo
lū qn̄ materia occurrit ꝓ loco ⁊ tꝑe. Uerbi
gratia. Preceptū diligēdi deū vel honorā/
di parentes obligat q̄dem ſemꝑ ne ꝯtrari/
um faciam. ſed nō obligat ad ſemper actū
diligendū vel honorandū: niſi qn̄ materia
occurrit practice in caſu q̄ debere actu dili/
gere deū. ſ. cum cōſideraꝛ deus vt diligēdꝰ
tunc teneor diligere. et cū deberē actu exhi
bere honorē parentib͛ tūc teneor. Sic etiā
pctm̄ mortalē cōmiſſum lʒ ſit ſemꝑ deteſtā
dū. qꝛ ſemꝑ debet diſplicere homini pctm̄
Tn̄ actu cōteri vel deteſtari n̄ teneꝛ q̃s niſi
ꝓ loco ⁊ tꝑe opportunis. ſ. qn̄ menti occur/
rit practice recogitando peccata ſua: tūc te/
neꝛ vt nō delecteꝛ in eis. ſed deteſteꝛ illa.
G Sed quādo ſpecialiter teneꝛ recogi
tare Scd̓m ad id documentū poniꝛ: ꝙ re/
cogitare pctā et cōteri de eis teneꝛ hō ſpeci
aliter in die feſto colendo. qꝛ ſm̄ Scotū in
iij. diſt. xxvij. Tēpus opportunū ad ſacrifi/
candū ꝑ pniam videtur eſſe dies domica:
iuxta illud p̄ceptum Exod̓. xx. Memen/
to vt diem ſabbati ſanctifices. Et idē eſt

de alijs feſtꝫ colendis ſm canoniſtas. quia
nimiꝝ vt Sco. ibidē dic: tenet hō die dñi-
ca ex debito vacare deo vel deū recogſcere.
etſi nō tota illa die: ſaltē in aliq̄ hora illius
diei. et ꝓ tūc tenet hr̄e actū aliquē illi⁹ ꝑce-
pti. ſ. ad diligendū deū gratuite ⁊ ad fugi-
endū oppoſitū: ne. ſ. inſit act⁹ odij: ħ ē pctm̄
mortale. aliter peccat mortalr̄ in hoc. q: nō
ſctificat feſtū. Tertiū ḡ documētuꝫ ꝙ q̄-
cunq̄ eſt in mortali pctō tenet conteri ſal-
tē die dñico vel feſto: ne peccet mortalr̄ de-
nuo feſtū nō ſctificādo. et ad id tenet hora
opportuna: ꝑſertim cū dr̄ miſſa. Nā ⁊ ob ħ
ecclia ꝑcepit cuilibet audire miſſam die fe-
ſto. de cōſe. diſt. j. Miſſas. Ex his ḡ ſequit
ꝙ hō exiſtens in pctō mortali q̄tq̄t feſta et
dñicas ſine cōtritione tranſigit: totiēs mor-
taliter peccat. et debet ꝯfiteri. O ḡ chr̄iane
diſce obſeruare ꝓdicta.

H Circa ſecundū de

ꝩtute ꝯtritiōis ⁊ ꝑtāte q̄rit Vtꝝ contritio
ſit tante ꝩtutis vt poſſit tollere totū reatū
pctōꝝ hoīs: Ad qd̄ rn̄det ſm Rich. ⁊ Pe-
trū d̄ Tharan. ſup. iiij. di. xvij. Tho. alios
q̄ ꝑ cōcluſionē ꝙ ſacra cōtritio pōt intendi
intantū ꝙ tollat totū reatū peccatoꝝ. Et ħ
poteſt fieri tripliciter.

Vno mō ex ꝑte charitatis.
Alio modo ex ꝑte doloris.
Tertio mō ex ꝑte frequentatōis.

Primo mō ex ꝑte charitatꝫ. Nam vt dicit
j. Petri. iiij. Charitas opit multitudinē
pctōꝝ. Et Prouer. x. Vniuerſa dlicta ope-
rit charitas. Proinde tāta pt̄ eſſe charitas
in hoīe q̄ cauſat diſplicētiā pcti ꝙ tollat to-
tū reatū: ita ꝙ in morte ſtatim euolat ſine
igne purgatorij. Exemplū habem⁹ i Ma-
gdalena de q̄ chr̄s Lu. vij. ait. Remittunt
ei pctā multa qm̄ dilexit multū. Scd̄o
mō ex ꝑte doloris q̄ in ſenſitiua ꝑte tantū
pōt excitari ꝙ tot⁹ reatus pene remittat. ſic
legim⁹ de btō Franciſco ꝙ tāto dolore de-
plorauit pctā adoleſcētie ſue vt ſibi dñs re-
uelauerit ꝙ oīa pctā ſua ſibi forent remiſſa
vſq̄ ad nouiſſimū q̄drātē. I Sed di.
Quid ḡ de illis q̄ multū intēſo dolore de-
fleuerūt pctā adeo vt credāt illa ſibi fore re-
miſſa totalr̄: nunq̄d adhuc tenent ꝯfiteri il-
la ⁊ pniaꝫ iniūctā implere: Rn̄det ſm ꝑdi-
ctos doc. ⁊ Rich. di. xiiij. ꝙ nihilo min⁹ re-
q̄rit faciēda cōfeſſio ⁊ pnie iniūcte ꝑ virib⁹
impletio. Tū ꝓpter ꝑceptū cōfeſſiōis. Tū
vt recōciliet eccl'ie. Tū ꝓpter incertitudinē.
q: nō eſt q̄s cert⁹ ꝙ ſua cōtritio ſit ſufficiēs
ad tollēdū totū reatū. Tertio mō contri-
tio pōt eſſe tāta ꝙ tollat totuꝫ reatū pctōꝝ
ex freq̄ntatiōe. Nā tā mltis vicib⁹ freq̄nter
pōt hō ſua pctā deflere ⁊ cōfiteri ꝙ ſatiſfa-
cit de totali reatu ſucceſſiue. Vn̄ Alex. de
Ales dr̄. ꝙ ſi dolere de pctis eſt bonū. ḡ fre-
q̄ntius dolere eſt magꝫ bonū. et ſꝑ dolere ē
optimū ⁊ btm̄. iuxta illud Math. v. Be-
ati q̄ lugēt qm̄ ipi ꝯſolabunt. Vbi glo. dr̄
Luct⁹ ꝓ pctō ꝯſolationē meret. ḡ freq̄nti⁹
lugere maiorē ꝯſolationē meret. Exēplū d̄
hoc habem⁹ in Petro Apl'o q̄ cōmēdatur
in legēda de ħ ꝙ. ſ. qñ culpaꝫ negatiōis ad
gallicantū recordabat vbertim flebat con-
ſuetudinarie adeo vt facies ei⁹ tota aduſta
lachrymis videbat. Vn̄ in ſinu ſꝑ ſudariū
portabat q̄ crebro fluentes lachrymas ter-
geret. O ḡ pctōr fac ſimilr̄.

K Circa tertiū de re

nouatōis exēplo Notādū ē ꝙ pniaľ ꝯtritio
renouat hoīeꝫ. vt patꝫ ꝑ Aug. d̄ pe. di. j. §.
Ea ꝓo. ⁊ c. Tres ſt̄ actōes. vbi i glo. dr̄ ꝙ
pnia de hoīe vetuſto. i. q̄ habuit ꝓus culpe
vetuſtatē: facit nouū hoīem. i. grē nouitatē
hn̄tē. Et ħ ad pn̄s breuit ſufficiat oſtēdi i (exēplis.

Primo exēplo canonico.
Scd̄o ſimul theologico
Tertio philoſophico.

Primo inq̄uā exēplo canonico. hoc eſt ex
iure canonico accepto. nā d̄ pe. di. j. c. Quā-
obrē. text⁹ Hiero. cum glo. ponūt exēpluꝫ
de Nabuchodonoſor. Itē ſcd̄o idē exēplū
eſt etiā theologicum in li. Dan. iiij. c. ꝙ Na-
buchodonoſor ꝑ ſupbiā elatus dei iudicio
mentem vel rōnis vſum ꝑdidit: ⁊ beſtijs ac
feris ſociatus eſt: fenū vt bos comedit do-
nec capilli ⁊ vngues in ſimilitudinem aq̄la-
rum ⁊ auiū creſcerēt. et ſic a regia dignitate
eiectus fuit. ſed poſtea cum penituit: deū ⁊
pctm̄ ſuū recognouit: ſenſus ei denuo reſtitu-
tus eſt: figuraq̄ faciei reuerſa ē ad eū. et ſic
totus renouatus: in regnum ⁊ regiam ma-
gnificentiam reſtitutus eſt: ⁊ deum lauda-
uit. Sic ſpūaliter peccator per penitētiaꝫ ⁊

grām renouat in aīa mente mutata i me-
lius ad cognitiōeꝫ ſui ⁊ dei. ⁊ de ſtatu be-
ſtiali fit denuo dignus celeſti regno. facieſ
q̄ ei⁹ grōſa in baptiſmo adq̄ſita redit ei-
dem. L Tertio oñdit exēplo philo-
ſophico. Nā videm⁹ ⁊ teſtat glo. ſup pſal.
xlij. ac Oroſius ſup Cañ. Ceruus ſenio ḡ-
uatus pilis ⁊ cornib⁹ creſcētib⁹ ſerpentē na-
ribus haurit: ⁊ veneno eſtuans fonteꝫ ad
bibēdū ardent deſiderat. q̄ hauſto cornua
⁊ pilos deponit vetuſtos. ⁊ viſum nouuꝫ
cornuaq̄ noua ⁊ pilos renouat. Itē aq̄la
dū ſenio ḡuat roſtro creſcente cibū cape ñ
pōt. ḡuat in alis. caligat ocul'. ꝓpterea ſerpē-
tes comedit: quoꝝ venena calore coq̄t in-
terno. deīde aſcendit in altū vt ex calore ae-
ris ⁊ labore volat⁹ forti⁹ īcaleſcat. ⁊ ſic po-
ris aꝑtis ⁊ pēnis relaxatis ſubito deſcēdit
in fontē: īmutat plumas: ⁊ renouat i ocu-
lis. roſtrū etiā ad petrā excutit: ⁊ ſic iuuene-
ſcit. vt hec dicunt recolligēdo Amb̄ Plini-
us ⁊ glo. p̄s. cij. Spūaliter. pctōr grauat⁹
vetuſtate pctōꝝ debꝫ deuorare pcti vene-
nū occidēdo ⁊ in ſe decoq̄ndo ignito calo-
re ꝩbi dei ⁊ amoris diuini ꝯſumēdo. q̄ in-
caleſcens currat ad fontē viuū. ſ. ad ſangui-
nis chr̄i in cruce effuſionē recordādo: cui
ſe totū īmergat ꝑ deuotā cogitatōeꝫ: iuno-
rando. ⁊ roſtrū. i. onus pctōꝝ excutiat ad
petrā chr̄m paſſum. ⁊ ſic renouabit in pre-
ſenti ꝑ grām in ocul' mentis. ⁊ pilis vel
plumis meritoꝝ ac cornib⁹ ⁊ roſtro. i. viri-
bus anime. Ac tādē renouabit vt aq̄le iu-
uentus in futura reſurrectōe. Rogem⁹ er-
go dominū Jeſum ⁊c̄.

Sabbato poſt dñicam ſcd̄am. Ser. xx.
de contritōis multiplici vtilitate.

Iter pecca

P-
ui in celū ⁊ corā te: iā nō ſū
dign⁹ vocari filius tuus.
Luce. xv. ⁊ in euāgelio hodierno. Chariſ-
ſimi hodie nobis ꝓponit exemplū peniten-
tie in filio ꝓdigo: q̄ hec ꝩba dixit pr̄i ſuo.
Nā ꝑ hūc filiū ꝓdigū deſignat peccator:
q̄ habꝫ q̄deꝫ pr̄eꝫ. ſ. deū q̄ eſt pr̄ oīm creati-
one ⁊ redemptōe. Peccator q̄ppe tanq̄ ꝓ-
digus ille filius elongat ab hoc pr̄e ꝑ pec-
catū. q: teſte p̄s. Lōge a pctōrib⁹ ſal⁹. Itē
oīa bona ſua diſſipat viuēdo luxurioſe cū
meretricib⁹ qñ bona corporis ⁊ nature ac
etiā fortune expendit in prauas ꝯcupiſcen-
tias carnis ⁊ mūdi tanq̄ in meretrices. q̄-
bus adheret ſequēdo illas. Ideoq̄ fame
ſpūalium bonoꝝ egēs adheret vni ciui re-
gionis illius. hoc eſt diabolo: cui⁹ porcos
paſcit. i. vicioꝝ multitudinē fouet i ſe. Sꝫ
tandem ꝑ dei grām recognoſcit ſuam mi-
ſeriam ⁊ ſpiritualē egeſtatē dicens. Quā-
ti mercēnarij. hoc eſt ſerui dei. mercedē ce-
lēſtem expectañ. in domo patris mei. i. i ec-
cleſia dei abundant panib⁹. ſ. grē. Surgā
ergo. ſ. ad penitentiā faciendā. ⁊ ibo ad pa-
trem. i. deū ꝑ ꝯtritionē q̄ hō appropinq̄t
deo. ⁊ dicam. ſ. in ꝯfeſſione pctōꝝ. pr̄ pec-
caui coram te ⁊c̄. vt patꝫ in themate ⁊ euā-
gelio. Vnde d̄ ꝯtritōe qua pctōr recogno-
ſcit ⁊ confitet peccaſſe corā deo notabim⁹
tria myſteria.

Prim d̄ ꝯtritōis vtilitate q̄ ad icipiētes
Scd̄m d̄ eiuſdē vtilitate q̄ ad ꝑficiētes
Tertiū de ipius ſalubritate q̄ ad dece-
dentes. M

Circa primuꝫ de vtili

tate ꝯtritōis q̄ ad incipiētes. i. q̄ incipiunt
ꝑmo ad deū ꝯuerti Notandū ꝙ talib⁹ cō-
tritio ꝯfert tres vtilitates. Prio aīaꝫ reui-
uificat. Secūdo culpā expiat. Tertio ꝯſci-
entiā rectificat. Pria vtilitas eſt aīe reui-
uificatio. Hanc oſtēdo ꝑmo autoritate tā
veteris q̄ etiā noui teſtamēti. Nā Ezech.
xviij. dicit dñs. Si impius egerit peniten-
tiā ab omnib⁹ peccatis ſuis vita viuet ⁊c̄.
Deniq̄ Jo. v. chr̄s ait. Amen amen dico
vobis: q: venit hora ⁊ nūc eſt qñ mortui. ſ.
pctis audient vocē filij dei. ⁊ q̄ audierint
viuēt. ſ. i aīa q̄ nūc viuit ꝑ grām. Secūdo
rōe: q: in ꝯtritōne infundit grā ſpūſſcti q̄
viuificat aīaꝫ. Rhoma. vj. Stipēdia pcti
mors. grā aūt dei vita etn̄a. Et ħ clarius
declarat. Si eni q̄ras. q̄lit morit vel viui-
ficat aīa: Rn̄det Aug. de pe. diſt. j. §. Si
anteq̄. ⁊ ſup p̄s. lxij. dicens. De⁹ eſt vita
aīe. ⁊ aīa ē vita corꝑis. Sicut corp⁹ viuere
nō pōt niſi ꝑſente aīa: ita nō niſi deo pn̄te
aīa viuere valet. Hec ibi. Sed q: ꝑ ꝯtriti-
onē de⁹ eſt ꝑſentialit inhabitans animaꝫ

Eſa.lvij. Hec dicit dñs in ſctõ habitãs: ⁊
cũ ꝯtrito ⁊ hũili ſpũ vt viuificet cor ꝯtrito
rũ. Ecce ḡ patꝫ. Tertio oñdo exẽplifica
tiõe in pabola huiꝰ euãgelij: vbi chrs ð fi
lio ꝓdigo dicit. Mortuꝰ erat. ſ. pctõ ⁊ reui
xit. ſ. ꝑ pniã. Itẽ ꝑ exẽplo philoſophico
ad idem exprimur ꝙ cor hũanũ ẽ pmũ vi
uens ⁊ vltimũ moriẽs. ẜm Phm li. ð vita
⁊ morte. Quis aũt oĩa mẽbra hoĩs emor
tua videanẜ: tñ ſi aĩa pſens eſt ĩ corde hõ
adhuc viuit: ⁊ põt totũ corpꝰ reuiuificari.
ſecꝰ ſi aĩa e corde egreſſa eſt. Sic ſpũalr ꝙ
diu grã ꝯtritõis manet ĩ aĩa viuit. ſꝫ ſepa
ra vel deficiẽte ipa grã moriẜ. O ḡ hõ ob
ſerua hec. ¶ Secũda vtilitas ẽ pctõ
rum oĩm expiatio. Si eñi q̃raẜ: qliẜ ⁊ per
qd tolliẜ ⁊ totaliẜ expiaẜ culpa ⁊ eiꝰ pena
debita: an ꝑ ſolã internã ꝯtritiõem: an per
actũ exteriorẽ: Rñr ẜꝫ Rich. in. iiij. di. xiiij
arti. vij. q. ij. ꝙ per actum interiorem. Naꝫ
actus exterior non acceptatur niſi propter
actum interiorem. Nam Glo. ſuper Gene
ſim. iiij. vbi dr. Reſpexit dñs ad Abel ⁊
ad munera eiꝰ: dr. Deꝰ attẽdit offerentis
mentẽ nõ oblatõeꝫ q̃ placꝫ ex mũdicia of
ferentis. Cũ aũt ꝑ actũ extiorẽ pnĩe poſſit
remitti tota pena pctõ debita: multo forti
us h̃ põt fieri ꝑ ſolũ actũ pnĩe intiorem. q̃
tantũ põt intẽdi ꝙ expiat culpã ⁊ etiaꝫ pe
nã purgatorij. Hec Rich. Tertia vtili
tas ẽ ꝯſcie rectificatio ⁊ ſanatio. Quero nã
ꝙ quõ rectificari põt ꝯſcia ĩ homĩe: Audi
qd rñdet Hugo ð ſanc. vic. ⁊ ꝯſilr Bern.
di. Puni p̃terita pctã: fuge futura. ⁊ ſi pec
catũ ſentis nõ ꝯſẽtias. ⁊ ſic erit pura ⁊ bo
na ꝯſcia. Exẽplũ ad hec. Si vis ſcabies
manuũ ſanare aq̃ ſalſa calida. ſepe laua et
ꝯfert. Et ſi vis carnes p̃ſuare a fetore ⁊
putrediẽ: ſale ꝯdi. Itẽ medicia amara plꝰ
ꝯfert expurgatõi ꝙ dulcꝫ ẜm Cõſtãẜ. ptꝫ
ĩ pilẜ. Sic ſalſa aq̃ lachrymaꝝ vere ꝯtriti
onis multũ ꝯfert aĩe purgatõi: ſanitati et
ꝓſeruationi. ¶

Circa ſecundũ de ali

is vtilitatib; eiuſdẽ. ſ. q̃ ad ꝓficiẽtes ĩ vita
bona. Nã tria facit. Prio ꝑdita bõa recu
ꝑat. Scdo amorẽ dei dulcificat. Tertio
qꝛ merita ꝯſuat. Pria ḡ vtilitas dr re
cuꝑatiõis. Queriẜ nãqꝫ. vtꝝ ꝑ pniãꝫ vł
ꝯtritõeꝫ recuꝑet hõ oĩa bona ꝑ peccatum
amiſſa. ſ. ꝟtutes: oẽmqꝫ grãm ⁊ merita p̃
ſtina. Rñdeẜ ẜm Rich. i. iiij. di. xiiij. ar. viij
q. j. ⁊ Tho. ⁊ alios ꝑ ꝯclõnẽ affirmatiuaꝫ.
Et ꝓbaẜ autoritate rõe ⁊ exẽplis. Primo
autoritate. Nã in h̃ euãgelio legiẜ ꝙ iuſſit
pater ſeruis di. Cito ꝓferte pmã ſtolã: ⁊ ĩ
duite illũ. ſ. filiũ ꝓdigũ. ⁊ date anulum in
manu: ⁊ calciamẽta in pedes: ⁊ occidite vi
tulũ. Nimirũ ẜm Aug. de q̃ſtio. euãge. et
doctores ꝑ ſtolã pmã ſignaẜ dignitas pri
ma quã habuit in virtutũ meritis. Iteꝫ ꝑ
anulũ in manu ẜm Bedã ſignificaẜ opera
tio bona in fide ⁊ gratia. Itẽ ꝑ calciamen
ta terrenoꝝ ꝯtẽptus: ẜm Aug. ſup. Et ꝑ
vitulũ occiſum paſſionis chr̃i meritũ: qd
cõmunicaẜ penitẽti. Et ſic ptꝫ ꝙ oĩa recu
ꝑantur: vt hoc idẽ ꝓbat Rich. ꝑ glo. Eſa.
lij. ⁊ ſic ptꝫ ꝯcluſio. Secũdo ꝓbaẜ rõne
qꝛ ꝑ ꝯtritõem remittunẜ pctã. ⁊ talis r̃miſ
ſio eſſe nõ poteſt ſine charitate ⁊ infuſio
ne grẽ ꝑ quam peccator iuſtificaẜ. ſed cum
gratia ⁊ charitate ſimul infundunẜ om̃es
virtutes neceſſarie ad rectitudinẽ vite ſpi
ritualis. Intelligendo hoc de virtutibus
que habenẜ ꝑ infuſionẽ: ſcꝫ fide ſpe ⁊ cha
ritate q̃ virtutes ꝯnexe ſibi ſũt. ⁊ ſic fit ho
minis iuſtificatio. Iuſticia aũt generaẜ q̃
qs dr iuſtificari comꝓhẽdit oẽs ꝟtutes. ḡ
⁊c. Tertio ꝓbaẜ ſilitudiẽ ⁊ exemplis. Nã
videmꝰ ꝙ nubes aufert nobis lumen ſo
lis. ſed qñ ꝑ ventũ tolliẜ nubes totaliẜ lu
men ſolis in ſplẽdore calore ⁊ pulcritudi
ne prius habita reſtituiẜ. Sic facit ⁊ peni
tentia: ita ꝙ ſi tu homo in charitate merui
ſti tantũ ꝙ eſſes de tertio vel vltimo ordĩe
angeloꝝ. ⁊ hoc peccato poſtea interuenien
te ꝑdidiſſes. iaꝫ quoqꝫ ad pniam redires:
eũdem ſtatũ meriti recuꝑares in quo priꝰ
eras anteqꝫ caderes ꝑ peccatũ: puta ſi eras
in merito ꝑueniẽdi ad tertiũ ordinẽ beato
rum angeloꝝ: iã nũc penitẽs eundẽ ordinẽ
recuꝑas. O ḡ dei clementia Exẽpla ad
ideꝫ ponũẜ di. l. c. Si poſt ordinatõeꝫ. In
ter alia de Dauid: q̃ poſt adulteriũ ⁊ ho
micidiũ ſpm̃ ꝓphetie reaccepit. ⁊ in pmo ḡ
du ꝑmanſit. Itẽ ð Achab q̃ poſt peccatũ
ꝑ pniam hũiliatus regia in ſede remanſit.
Itẽ Petrus poſt negatõem chr̃i ĩ apłorũ
ꝓncipatu remanſit: ⁊ ſic de alijs. O ḡ hõ

vide bonũ pnĩe. Scda vtilitas: qꝛ amorẽ
dei excitat ⁊ dulcificat. qꝛ vt Hugo ð arca
Noe. c. j. dr Amor di ab amaritudiẽ. ſ. cõ
tritiõis incipit. ſꝫ vltĩa eiꝰ dulcediẽ plena
ſũt. ꝓpẜ qd ⁊ pſ. dr. Scdm multitudineꝫ
doloꝝ meoꝝ ꝯſolatio. tue leti. ani. me.
Tertia vtilitas. qꝛ merita ꝯſuat ⁊ accumu
lat. Sic eĩ arma ꝯſeruãt in bello ꝓtegẽdo
corpꝰ a vulnerib; ⁊ hoſtes fugãt: ſic ꝯtri
tio freq̃ntata aĩam ꝯſeruat. alioq̃n vt Gre
go. dr. pctm̃ qd ꝑ pniaꝫ citiꝰ ñ deleẜ mox
ſuo põdere ad aliõ trahit. ⁊ ſic vulnꝰ inſti
git. vñ aſſilaẜ carbũculo de q̃ Diaſcorides
dr. ꝙ carbũculꝰ vincit canes ⁊ fugat tene
bras. Sic ꝯtritio vicit demões tãqꝫ canes
⁊ fugat tenebras ⁊ lapſũ pctõꝝ. ¶

Circa tertiũ de vtilita

te ꝯtritiõis ĩ fine. ſ. q̃ ad decedẽtes notãdũ
ꝙ ꝯtritio ẽt ſera valet dũmõ ſit vera: vt dr
Aug. ⁊ h̃ ad tres vtilitates. Prio qꝛ ĩ mor
te etiaꝫ ſubitanea ⁊ ĩopinata aſſecurat. qm̃
vere penitẽti venia nũqꝫ negaẜ: vtꝫ ꝑ Au
gꝰ. ⁊ Gratianum pe. di. di. iij. §. ſiue ãt qs
dicat. Scdo qꝛ ab et̃na dãnatiõe liberat
vt ptꝫ ex p̃dictꝫ in h̃ ⁊ alijs ẜmõib;. Ter
tio qꝛ regnũ celoꝝ ꝯſeq̃ fac̃ ⁊ beatificat. iu
xta chr̃i ꝓmiſſionẽ. Mat. iiij. Pniam agi
te appro. reg. ce. Exẽplũ finale ponamꝰ qd
narraẜ ex Apiario. c. lxxviij. ꝙ q̃dã nobilis
vidit ĩ ſilua ſolꝰ q̃ndã plagꝫ ⁊ vulnerib; a
trociẜ cruẽtatũ clamãtẽ. ⁊ territꝰ mãdauit
ex ꝑte dei vt loq̃reẜ ⁊ diceꝛ q̃s eẽt. Rñdit
Ego fui pctõr imũdiſſimꝰ luxurie deditꝰ
tãdeꝫ ĩ hora mortꝫ nõ ꝯfeſſus nec euchari
ſtĩa munitꝰ õmutui. ſꝫ tñ miſcdia dei p̃ue
tus valida ꝯtritiõe ꝑmotꝰ lachrymas ex
cuſſi. loq̃ tñ nõ poterã ſꝫ corde deũ ⁊ btãm
ꝟginẽ cũ lachrymis ĩuocãs (vt tales puta
mꝰ q̃ñqꝫ poſſe) Ecce inq̃t deo ꝓpitiante ſic
vitã terminaui. Vñ lꝫ traditꝰ ſiꝫ demõib;
vſqꝫ in diẽ iudicij cruciandꝰ: tñ ꝑ dei miſi
cordiã: eo ꝙ lachrymas pnĩe in morte fu
di ſaluatuꝝ me ĩ die iudicij ſpero. Ordinã
te aũt deo tibi appui vt ĩ me miſero exem
plũ ſumas penitẽdi. O ḡ pctõr age pniaꝫ.
ĩuoca chr̃m ⁊ btãm mariã vt nõ ꝑeas ĩ et̃
nũ. Rogemꝰ ḡ chr̃m ⁊c.

Dñica. III. q̃dragesime mane. Sermo
XXI. ſ. de ꝯtritionis intenſo dolore cum
fletꝰ ablutione.

E Rat ieſus

eijciẽs demoniũ ⁊ illõ erat
mutũ Luc. xj. ⁊ ĩ euãg. ho
dier. Sic Alex. de ales in
poſtilla ſuꝑ hec ꝟba dr. Demoniũ ẽ pctm̃.
eo ꝙ pmo a demõe fuit inuẽtũ ꝑ qd hoieꝫ
tãqꝫ ſuũ pecꝰ ſubiectũ ptãti poſſidet. Et qꝛ
naturaẜ ꝓprietas demonũ ẽ: vt pꝰ qꝫ hoieꝫ
induxerit ad pctm̃ inducat ad celandũ illõ
ne ꝯfiteaẜ ſicut fecit pmis parẽtib; in ꝑadi
ſo Gen. iij. Idcirco demoniũ dr mutũ ab
effectu qꝛ facit hoiem mutũ a ꝯfeſſiõe. Di
cit aũt Hiero. in home. ꝙ in hoc vno hoĩe
tria ſigna ꝑpetrata ſũt ſiẜ eo ꝙ mutꝰ iſte e
rat ⁊ cecꝰ ẜm Mattheũ. Vñ cecus vidit:
mutꝰ locutus eſt. ⁊ demoniacꝰ a demone
eſt liberatꝰ ad ſignificãdũ ꝙ expulſo a cre
dentib; demone. i. pctõ: tũc hõ videt ꝑ fidẽ
lumen ipm dei ⁊ ſe acloq̃tur in confeſſiõe
Sed phariſei hoc chr̃i miraculum demo
nio beelzebub attribuerũt. Cõtra q̃s chr̃s
plures rões ponit ꝓbanũ. ꝙ ꝟtute diui
na id fecerit: vt patet in euangelio. Ita
qꝫ de ꝯtritione adhuc plura myſteria tra
ctañ. poſſumꝰ ꝓ alio themate ponere illõ
pſ. xciiij. Ploremꝰ corã dño q̃ fecit nos qꝛ
ipe eſt dñs deꝰ nr̃. Et hec ꝟba poſſunt ac
cipi ſiue de ploratu interiori ꝯtritõis: ſiue
ð extiori. Proinde tria myſteria libeat de
clarari in h̃ ẜmone.

Primũ de doloris intẽſiõe
Scdm de meroris exp̃ſſiõe
Tertiũ de criminis abluẽiõe. ¶

Circa primũ de intẽſo

dolore ꝯtritiõis q̃riẜ. Vtꝝ vere ꝯtritiõis
dolor debeat eſſe intẽſior qꝫ oĩs aliꝰ dolor
ꝓ q̃runcumqꝫ tꝑaliũ damno. Et ratio hu
ius q̃ſtionis eſt. qꝛ allegat magiſter in. iiij.
di. xv. ca. penuł. Aug. li. de penitẽtia dicẽ
tem ſic. Satis durꝰ eſt cuius mentis do
lorẽ oculi nõ declarãt. ſ. ꝑ lachrymas. ſꝫ ſci
at ſe culpabiliter durũ q̃ defleẜ dãna tꝑis
vel mortem amici. ⁊ dolorem peccati non
oſtendit lachrymis. Hec Augꝰ. ibi. Sed
ſi ſic intenſus dolor requiriẜ in contritione

ꝗs carnaliũ ⁊ mũdanoꝝ hoĩ3 vere pẽiteret
qm̃ rariſſimi ſunt q̃ fortius fleãt de pctis
q̃3 de morte filij ſui vel amici: aut q̃3 de da
mno mille aureoꝝ ⁊ hmõi. Ad q̃onem ḡ
rñdeo ſm Bonauẽ.in.iiij.Thomãq3 ⁊ a-
lios doc.theologos ⁊ canoniſtas recolligẽ
do tres ꝟitates.

Pria ẽ obiectiõis ſolutiua.
Scda ẽ q̃onis reſpõſiua.
Tertia ẽ ex dictis corollaria.

Prima veritas ꝙ doloꝛ ſenſualis in ꝯtri-
to hoĩe nõ requirit ꝙ ſit intẽſioꝛ in oĩm do
loꝝ alioꝝ cõparatiõe. Nam ſm oẽs docto
res theologos exq̃ doloꝛ ꝯtritionis ẽ du-
plex. Vn⁹ eſt in volũtate rõnis hoc eſt vel
le nõ peccaſſe.⁊ in hoc tota ꝯſiſtit eſſentia
contritionis. Alius aũt eſt doloꝛ in ſenſua
litate: vt lachrymari de peccatis ⁊ ꝯtriſta
ri.⁊ hmõi doloꝛ eſt ꝑfectiõis ⁊ nõ neceſſita
tis. Ideoq3 ꝟbum Auguſti.ſupra in obie
ctione adductũ intelligendũ eſt vt Tho.i
iiij.dicit.ꝙ qñ in homĩe eſſet defectus la-
chrymaꝝ exterioꝝ ex hoc: q2 in eo foret de
fectus doloꝛis mẽtalis.i.defectus diſplicẽ
tie peccatoꝝ ⁊ deteſtatiõis volũtarij. Tũc
eñ talis damnabiliter dur⁹ eſt aľs qñ do
loꝛ vel fletus interioꝛ in voluntate bñ oꝛ-
dinatus eſt.etiã talis ſi plus d̃fleat ſenſibi
liter tempalia q̃3 peccata.nõ ergo damnat̃
R Scda veritas ꝙ q̃uis nõ ſit neceſſe
ſenſibilit̃ dolere: tñ doloꝛ q̃ ẽ in volũtate.i.
diſplicẽtia culpe debet eſſe intenſioꝛ ⁊ ma-
xim⁹ in genere in oĩm alioꝝ doloꝝ cõpati
one. Rõ pma eſt ſc3 diuine dilectionis. Re
gula enim generalis eſt in theologia ꝙ de-
us d3 diligi ſup oĩa.ḡ ei⁹ charitati ꝯtrariũ
ſc3 pctm̃ moꝛtale ſup oĩa eſt deteſtãdũ: ita
ꝙ nullo caſu d3 ꝓ euitãda q̃cunq3 pena q̃ſ
peccare vel peccaſſe velle. Vñ Aug⁹. ſup
Io.dicit. Melius eſt deo dilecto moꝛi q̃3
ipõ offenſo viuere Exẽplũ philoſophi-
cũ ad idẽ Albert⁹ magn⁹ li.de aĩalib9 d̃r
ꝙ auis q̃dam noĩe arpia habitat in deſer-
to in terra ſerapades vocata.iuxta mare io
nicũ q̃ habet faciẽ q̃ſi hoĩs.⁊ eſt multũ fe-
rox adeo ꝙ ſtimulante fame hoĩe3 inuadit
⁊ occidit.q̃ dũ ſitit vadit ad aquã vt bibat
ibiq3 imaginem ſue faciei in aqua intuens
recolit ſibi ſimilem.i.hominẽ occidiſſe. Et
ꝓptera tantum dolet ⁊ plangit ꝙ ex dolo-
re moꝛit̃. Exemplo hoc docemur ꝙ hõ rõ
nalis d3 intenſe dolere in volũtate ſup oĩa
mala de hoc ꝙ aĩam ſiľem deo occidit ꝑ
pctm̃ moꝛtale ſepando a dei gr̃a ⁊ charita
te quẽ diligere eſt vita eterna. Scda rõ
infinite offenſionis.q2 deũ offendere vel of
fendiſſe ꝑ pctm̃ moꝛtale eſt malũ infinitũ
ex oĩ ꝑte.ſ.ex ꝑte d̃i q2 offenſa ẽ ꝯ deũ iſini
te bonitatis ⁊ maieſtatis Ite3 ex ꝑte boni
ꝑditi.q2 ꝑpetuũ regnũ celeſte ꝑdit̃. Et de
niq3 ex ꝑte penalis mali.q2 ꝑ pctm̃ incur-
rit̃ obligatio ad ꝑpetuũ ſuppliciu3 inferni.
Alia aũt queq3 mala tempalia vel coꝛpa-
lia finita ſunt.ḡ de pctõ plus debet hõ in
voluntate dolere.q2 finiti ad infinitũ ꝓpoꝛ
rio nulla.viij.phyſicoꝝ. Tertia rõ recte
ꝑelectiõis.q2 q̃libet recta rõne ꝑeligere d3
minus ꝑiculũ q̃3 maius.q2 inter duo ma-
la minus malũ eſt ꝑeligendũ.iij.Topicoꝝ.
Sed bona aĩe ſũt optima bona.vij. Po
liticoꝝ.⁊ ꝑiculũ ꝟtutis vel aĩe eſt ſũmu3
ſup oĩa alia ꝑicula.q2 vt Berñ.⁊ Aug.di
cũt. Totus mũdus coꝛpoꝛe⁹ vni⁹ aĩe ꝑ-
cio eq̃parari nõ põt.ḡ de ei⁹ ꝑiculo pl⁹ do
lendũ eſt. S Tertia veritas ꝙ contri
tus vere debet velle omne malum pati.q̃3
peccando aĩam ledere.q2 vt chr̃s Mat.
xvj.dicit. Quid ꝓdeſt homini ſi vniuerſũ
mũdu3 lucret̃.aĩe ꝟo ſue det̃. pati.aut quã
dabit hõ cõ.ꝓ a.⁊c. Item ad idem etiam
phs.iij.Eth.d̃r.ꝙ melius eſt moꝛi q̃3 face
re ꝯtra bonũ ꝟtutis. Deniq3 etiã lex.ff.q̃d
metus cauſa.l. Iſti q̃dem dictat.ꝙ ſc3 bo-
nus hõ plus debet timere pctm̃ q̃3 moꝛtẽ.

Inſup exemplũ habem⁹ in ſctis marty
rib9 q̃ moꝛi voluerũt poti⁹ q̃3 vnico pecca-
to ꝯſenſiſſe. Iõq3 Anſ.li.ſiľitudinũ dicit
magnũ q̃d.ſic. Si hinc peccati pudoꝛe3: ⁊
illinc cernerẽ inferni hoꝛroꝛe3: ⁊ neceſſario
vni eoꝝ imergi haberẽ ꝑus me in infernũ
demergerẽ q̃3 pctm̃ admitterẽ.⁊ hoc intel-
ligendũ eſt ſm Alex. ꝯſiderata pena infer
ni vt ſuſtinẽda ſine demerito culpe.⁊ vt nõ
infligẽda a deo.q2 peius eſt pctm̃ q̃3 pena
ſine pctõ. S3 di. Quid ḡ de infirmis ⁊ fra
gilib9 hoĩb9 q̃ putãt ſe nõ poſſe taliter vel
le ⁊ ꝑeligere. Rñdet̃ ſm Tho.in q̃dlibet.⁊
Durãdũ.ꝙ nullus ꝯtrit⁹ tenet̃ apud ſe ta
lẽ cõparationẽ facere: nec debet q̃s ſeip3 d̃
h̃ tẽtare deſcendeñ.in ſpeciali ad hanc vel

illã penã ꝑeligendã: imo ſtulte facit ꝑſtim
infirm⁹ neſciẽs regere affect⁹ ſuos ſi ſeipm
de h̃ ſollicitat. Sed ſiq̃s fecerit talẽ cõpa-
tionẽ tenet̃ ꝑeligere quãcũq3 penã q̃3 pec-
care vt ꝑdictũ eſt. O ergo pctoꝛ ſtude vo-
luntatẽ firmare ꝯ peccatũ.vt velis ſuper
oĩa d̃teſtari q̃uis ſenſualit̃ dolere vľ defle
re neq̃as.tñ ſi potes multũ valet T

Circa ſecundum de ex

ꝑſſione meroꝛis. h̃ ẽ de exterioꝛi fletu ꝯtri
tionis queruntur tria.

Prio d̃ magnis pctõꝛib9 breui tꝑe peni
Scdo de ſanis iuuenib9 pctã (tẽtib9.
deflere ad moꝛtem tardantib9

Tertio de exceſſiuis fletib9 in certis ho
minib9 ꝓ peccatis lugentib9.

Queſtio pma eſt.vtrũ hõ q̃ntũcũq3 deſpe
ratus ⁊ peccatis oĩb9 ad ſũmũ plen⁹ obti
neat veniã pctoꝝ fletib9 ꝑ quodcũq3 breue
tps: Ad hanc rñdet Ioãnes Chryſ.d̃ re
paratione lapſi.⁊ h̃r de pe.di.iij.§.ecce.c.ta
lis.ſic. Talis mihi crede: talis eſt erga ho
mines pietas dei ꝙ nunq̃3 ſpernit pniã3 ſi
ei ſincere ⁊ ſimplicit̃ offerat̃: etiamſi ad ſũ
mũ q̃s ꝑueniat maloꝝ: ⁊ inde tñ velit r̃uer
ti ad ꝟtutis viã: ſuſcipit. Glo.ſ.deus eũ li-
benter amplectit̃. facit oĩa q̃tinus ad ꝑoꝛẽ
reuocet ſtatũ. Et q̃d eſt adhuc ꝑſtanti⁹ ⁊
eminenti⁹: etiamſi nõ potuerit q̃s explere
in ꝑſenti ſatiſfaciendi oꝛdinẽ: quantulãcũ-
q3 tñ ⁊ q̃ntũlibet breui tꝑe geſtã nõ reſpu
it penitentiã.glo.i.ſatiſfactionẽ. Suſcipit
etiã ipam nec patit̃ q̃uis exigue ꝯuerſio-
nis ꝑdere mercedẽ. Hec ibi. Sed h̃ intel-
lige q̃3tum ad remiſſionẽ culpe ⁊ euaſionẽ
damnatõis eterne. Ad hec enim ſuffic̃ q̃n
tũcunq3 breuis tꝑis ⁊ modicus flet⁹ exte
rioꝛ: dũ vera fuerit in volũtate ꝯtritio.ſed
q̃3tum ad penã totam remittendã nõ ſuffi
cit: ſed q̃d deeſt optet ꝑſolui: vel in ꝑſenti
ſatiſfaciendo.vel i purgatoꝛio: vel ſaltem
ꝑ indulgentias expiãdo ſm theologos do
ctoꝛes Secũda q̃ſtio. Quid de ſanis iu
uenib9 q̃ ſolũ in hoꝛa moꝛtis volũt pecca-
ta deflere: Reſpõdet̃ ꝙ lic3 tales ſtulte dif
ferant ⁊ ꝑiculoſe: tamen adhuc nõ debent
deſpare: ſed in dei miſicoꝛdia confidentes
defleant ſaltẽ in extremis peccata.q2 pnia
q̃ntũcunq3 ſera melioꝛ eſt q̃3 nulla.vt dicit̃.
Mgr̃ in.iiij.di.xx.melius eſt ergo i ſanita
te penitere.q2 Aug.d̃r. ꝙ in ſano hoĩe pe-
nitẽtia eſt ſana: i infirmo infirma.ſ3 i moꝛ-
tuo moꝛtua. V Nimirũ tales ſũt in
caſu ꝯſili.ſic ſi vnus hõ haberet vnã ma-
nũ ꝑalyticã ⁊ aliã ſanã.iſte ꝯdẽnat̃ ꝑ iudi-
cem ꝓpt̃ delictũ ad amputatiõe3 vni⁹ ma-
nus iue: ipe vult ꝙ amputet̃ man⁹ ꝑalyti
ca. An ḡ ſic fieri debeat: arguĩ põt ꝙ ſic.q2
pene ſunt poti⁹ emolliẽde q̃3 exaſꝑande.ex
tra de regu.iur.li.vj. Itẽ de pe.diſ.j. Hec
aũt.⁊.ff.de penis.l.vlti. S3 ꝯ. Man⁹ ari-
da nõ ẽ man⁹: ſicut nec repꝛoba pecũia d̃r
pecunia.ff.de pigneraticia actõe.l.elegant̃
Et hoc tenet̃ ꝓ vero. Iudex ḡ ſm iuſticiã
poteſt illum punire in manu ſana niſi velit
miſicoꝛdiã facere puniẽdo in manu arida
Sic ſpũaliter hõ habet duo tꝑa vite qua
ſi duas manus.ſ.ſanitatis ⁊ infirmitatis.
⁊ deus iudex iuſte illum punire vult pꝛo
pctis i ſanitate ꝑ pniam.ꝙ ſi in infirmita
te velit ſibi miſericoꝛditer pnĩe gratia3 in-
fundere: magne pietatis eſt. Sicut etiãſi
ꝯuictus foꝛes ꝓ birſagio ſoluere bouẽ et
pecuniã.⁊ iudex miſicoꝛditer acciper debi
lem ⁊ falſam monetã. X Tertia q̃ſtio
Quid de illis qui exceſſiuũ doloꝛẽ ⁊ fletũ
aſſumũt ꝓ peccatiſ: Reſpõdet̃ ſm Bona
uen.in.iiij.⁊ Richar.di.xvij.ꝙ doloꝛ volũ
tatis non poteſt eſſe exceſſiuus.quia ta-
lis eſt peccati contra deum commiſſi diſ-
plicentia cauſata ex charitatis dei dilecti-
one q̃ nimis intendi nõ poteſt: cũ deus ſit
diligibilis in infinitũ.⁊ ſic peccatũ eſt dete
ſtabile indiabiliter.ſed doloꝛ ſenſualitatis
eſt paſſio ⁊ poteſt nimis intendi. Vñ ſi ad
uertat homo ſibi eſſe in detrimẽtũ coꝛꝑis
debet tꝑare ne ꝑimat naturã. Rhom.xij.
Rõnabile obſequiũ veſtꝝ. Si autẽ nõ ad
uertit: ⁊ ideo nõ tempat non peccat.q2 da-
bat opam rei licite. Vñ ⁊ Holkoth ſup
li.Sap.dicit.ꝙ ſi penitens ex vehementiſ
ſimo amoꝛe ⁊ doloꝛe moꝛeret̃: eſſet doloꝛ
virtuoſus et ꝑfecte pnĩe opus.h̃ tñ ſuppo
ſito ꝙ voluntas penitentis non ferret̃ dire
cte in iſtam paſſionẽ cauſandã ꝓpter moꝛ-
tẽ ꝯſequendã: ſed propter diſplicentiã pec
cati inq̃3tũ offendit deũ. ⁊ ſic legim⁹ ꝑſes
foꝛe cõmendatos de ꝑfectione contritiõis
⁊ amoꝛis coꝛ ſcindentis. y

Circa tertiũ de crimis

ablutiõe ꝑ ꝯtritõez. Notãdũ ꝙ lachꝛyme ꝯtritõis ſuꝑ oĩa habẽt abluere ſoꝛdes criminis. Nã ſi qrat᷑. Quid ſit meliꝰ ad anime emẽdatõem a pctis: an lachꝛymas fundere ꝯtritiõis. an facere lõgioꝛis tpis pniam in oꝑe ſatiſfactõis. ſ. ꝑegrinatõis: ieiunij: elemoſyne multe: oꝛõis ꝓlixi tpis. ⁊ hmõi. Ad h̃ rñdet Hiero. de pe. di. j. c. menſurã. di. ſic. Apud deũ nõ tantũ valet mẽſura tẽpoꝛis q̃ntũ doloꝛis. nec abſtinẽtia tantũ ciboꝛũ q̃ȝ moꝛtificatio vicioꝛũ. hec ille. Nõ qꝛ alia oĩa oꝑa ſine vera ꝯtritiõe nõ valẽt ad ſalutẽ: eo ꝙ charitas ⁊ grã ꝑ ꝯtritionez ꝑmo adq̇rit᷑: ſine q̃ nõ põt hõ iuſtificari: vt dictũ ẽ ſmonib⁹ p̄cedentib⁹. ḡ habet᷑ ꝓpoſitũ. Ad idẽ ꝓbanduȝ ponit᷑ exemplũ de Petro. ſ. apl'o. de q̇ Amb. ſuꝑ Lu. ð pe. di. j. circa p̃n. ðt ſic. Petrꝰ doluit ⁊ fleuit qꝛ errauit vt hõ. nõ inuenio q̇d dixerit: ſcio ꝙ fleuit. lachꝛymas eiꝰ lego: ſatiſfactionẽ nõ lego. Seq̇t᷑ ca. ſeq̄nti. Lachꝛyme lauãt delictũ. Hec ibi. Et glo. exponẽs dic̃. ꝙ non inuenit᷑ q̇d dixerit. ſi foꝛte ꝯfeſſus ẽ vl' cui ꝯfiteret᷑: cũ oẽs a fide receſſiſſent. Nec ſatiſfactõem exterioꝛẽ feciſſe legit᷑: ſȝ tm̃ fleuiſſe amare. ⁊ tñ h̃ plꝰ ſibi valuit. ḡ ⁊c̃. Verũtñ ꝯfeſſus ẽ poſtea lȝ nõ legat᷑: vt ðt Alber. Vñ ⁊ Aug. ðt. ꝙ plꝰ valet vniꝰ lachꝛyme ꝯtritio q̃ȝ totiꝰ mũdi ꝑegriatio: ſcȝ ſine ꝯtritione. vel intelligẽdo q̇ ad p̃miũ eſſentiale qð debet᷑ charitati. q̇ ſm Chꝛyſ. plus intendit᷑ in ꝯtritõe q̃ȝ peregrinatõe: ceteriſ parib⁹. F Exemplũ finale legit᷑ i ſpeculo hiſt. ⁊ ſpecl'o exẽ. lvij. exẽ. di. iiij. ꝙ ãno dñi. Mciiij. q̇dam clericꝰ apud Lugdunũ vidit q̄ndam vallẽ ſub monte q̇ ciuitas pulcerrima ſita videbat᷑: in viſiõe adeo delectabil' aſpectui ꝙ de eius aſpectu ſatiari nullus poſſȝ. Laboꝛabat ḡ quõ ad illam intrare poſſet. Intea vidit fluuiũ ſub pede mõtis currentẽ: quẽ dum circũiret querens qua arte trãſmearet illũ: ecce vidit ſuꝑ ripam flumis pauꝑes lauantes in flumine tunicas ſuas. Inter quos erat q̇dã veſte candidiſſima indutus: q̇ iuuabat illos in ablutõe. quoꝝ vnuſq̇ſq; poſtq̃ȝ eſſȝ tunica abluta ibat in illã ciuitatẽ. Tũc clericus interrogauit illũ adiuuantẽ q̇d foꝛent hec. Et ille rñdit. Illi ſũt hũilit᷑ penitẽtes ⁊ ſe i flumie lachꝛymaꝝ a pctis lauãtes. et ego ſũ filiꝰ dei Jeſus chꝛ̃us. Ciuitas hec pulcra celeſtꝭ ꝑadiſus vbi ego maneo. ⁊ q̇ſq̇s lauerit tunicã ſuã. i. vitã. fluuio lachꝛymarũ auxilio meo: vicȝ i ſanguie paſſiõis mee lotꝰ: itrabit i celũ. Hec eſt via q̃ ducit ad patriã. Nã de latere meo trãſfixo i cruce ſãguis ⁊ aq̄ effluxit ad abluẽdũ pctõres. Clericꝰ exꝑgiſcẽs mirari cepit. ⁊ oĩb⁹ relictis clauſtꝝ intrauit. vbi videbat᷑ ſibi ꝙ illi frẽs erãt q̇s ip̃e in viſione viderat lauãtes tunicas ſuas lachꝛymis. ⁊ ip̃e ſil'r faciens ſaluatꝰ eſt. O ḡ pctõꝛ accede ⁊ tu ad ſãguinẽ ⁊ aquã fluẽtẽ de cruce chꝛ̃i ⁊ lauare. Rogemus chꝛ̃m ⁊c̃.

Dñica tertia Quadrageſime pꝰ p̃ndiũ Sermo. xxij. de cõpunctiõis dilectõe apð deũ ⁊ duratõis valoꝛe.

b Eati qui nũc

flet̃: qꝛ ridebitis. Lu. vj. ⁊ pro ſmõe hodierno. Verba ſt̃ nr̃i ſaluatoꝛis: in q̇b⁹ btõs foꝛe p̄dicat oẽs eoſ q̇ deflent in p̄ſenti pctã penitẽdo. Et aduertendũ ꝙ vt Chꝛyſ. ſuꝑ hec chꝛ̃i verba dicit. Magnũ q̇d btm̃ eſt ſm deũ triſtari de pctis ⁊ flere. Pꝛio q̇dẽ qꝛ eternã btitudinẽ ꝯſeq̇t᷑. Jõ notãter chꝛ̃s ðt. Bti. ſ. in ſpe future felicitatis. Scðo qꝛ caſus damnatõis euitat᷑. Qui lugent (inq̇t idẽ) pro pctis ꝓꝓꝛijs vel etiã alienis: nõ facile labẽtur in icelꝰ. Et ſubdit di. Nõ diſſoluamur leticia in hac breui vita: ne fleamꝰ in futura vita infinita. Vñ chꝛ̃s notant᷑ ðt. q̇ nũc flet̃. q. d. Nũc breue eſt tp̃s qð meliꝰ eſt i fletib⁹ expẽdere q̃ȝ eternũ fletũ in futuro incurrere. Hꝛe. Melius eſt ſufferre modicaȝ amaritudinẽ in faucib⁹ q̃ȝ eternũ toꝛmentũ i viſcerib⁹. Tertio deniq; talis chꝛ̃o cõfoꝛmat᷑ q̄tinꝰ cũ eo gaudere i futuro valeat. Jõq; idẽ Chꝛyſ. ſubdit ibidẽ. Dñz ſepius repimus lugentẽ: ridentẽ nunq̃. Eũ ḡ imitemur q̇ fleuit ſepe ꝓ pctis nr̃is: non ſolũ lachꝛymas: ſȝ qð maximũ ẽ ſanguinẽ fundẽdo ⁊ aĩam i moꝛtẽ tradẽdo: vt cum eodẽ ſil'r i btitudie cõſolemur. Nã ⁊ Mat. v. ip̃e idẽ chꝛ̃s ait. Bti q̇ lugent qm̃ ipi cõſolabũt᷑. Lyra. i. ſil'r cũ chꝛ̃o deo ⁊ angelis

ꝯſolatiabunt᷑. ij. Coꝝ. j. Sic ſocij paſſionuȝ eſtis: ſic eritis ⁊ ꝯſolatiõis. Idcirco addit chꝛ̃s. qꝛ ridebit̃. O ḡ chariſſimi ðfleamꝰ pctã vt digni ſimus btitudine ⁊ dicat nob̃ chꝛ̃s. Bti vos q̇ nũc flet̃ ⁊c̃. Itaq; de cõtritiõis fletu ꝓ pctis tria myſteria declaremus in h̃ ſmone.

Pꝛim de diuiali cõpũctõis deſideratõe

Scðm de tꝑali ꝯtritiõis duratõe.

Tertiũ de p̄amabili compunctiõis apꝑciatione. A

Circa pꝛimũ de cõpun

ctõis amoꝛe apð deũ vl' ðſiderio. q̄rit᷑ vtꝝ deꝰ miſericoꝛs ſũme deſideret ꝙ pctõꝛ de ſuis pctis fleat. Ad h̃ rñdet p̄cipue Chꝛy. ſuꝑ Matt. vt allegat᷑ li. oꝛigi. di. ſic. Nil ita ꝯglutinat ⁊ vnit deo. ſ. ꝑ amoꝛẽ ip̃m pctõrem ſicut penitẽtis lachꝛyme. Pꝛoptera ẽt Aug. li. ſolilo. ſic oꝛabat dicẽs. Da mihi dñe in h̃ exilio panẽ doloꝝ ⁊ lachꝛymarũ quẽ eſuris. i. deſideras ſuꝑ oẽm copiã deliciaꝝ. Ex q̇b⁹ claret ꝙ chꝛ̃s dñs ſũmo deſiderio optat ꝙ hõ pctõꝛ ſua pctã defleat. Sed q̄lib⁹ ſignis h̃ euidẽtiꝰ oſtẽdat᷑ q̄tinꝰ ex illis pctõꝛ magis ad pniam ⁊ cõpunctionẽ moueat᷑: q̃ȝuis ſuꝑ ſmone. v. declarauimꝰ plurib⁹ ſignis ꝙ deus amat pniam tñ hic ſpecialiꝰ de cõpunctiõis ⁊ vere ꝯtritionis fletu agemꝰ. Deſiderari nãq; a chꝛiſto talem fletum in peccatoꝛib⁹ oſtenditur clare pluribꝰ ſignis ſm ſcripturas ⁊ doct.

Pꝛimũ dicit᷑ attractionis. Nã ſi q̇rat᷑ Quõ poſſit hõ pctõꝛ attrahere in ſuũ coꝛ chꝛ̃m dñm queȝ ſuis peccatis elongauit a ſe. Dico ꝙ ꝑ fletum vere penitentie. Unde Matth. iiij. ip̃e chꝛ̃s ait. Penitentiã agite appꝛopiquabit em̃ regnũ celoꝝ. in quo caput eſt chꝛ̃s. Et circa hoc nota tria p̄cipua

Pꝛimũ ꝙ chꝛ̃us intantũ deſiderat pnie fletũ ꝙ mox inclinat᷑ ⁊ attrahit᷑ ad peccatoris hois amplexũ ⁊ oſculuȝ: ꝑut edocet᷑ in ꝑabola Lu. xv. de filio ꝓdigo. q̇ cũ luxurioſe viuẽdo diſſipaſſet oĩa bona ſua: tandeȝ ſe recognoſcens venit ad patrem ſuum. pater aũt accurrens cecidit ſuꝑ collũ eius ſcȝ amplexando: ⁊ oſculatus eſt eum. Sic facit chꝛ̃s deus penitenti. O qualis ⁊ q̃ȝ magna grã hec. Nam magna clementia dei fuit ꝙ chꝛ̃us incarnari voluit ⁊ ſe ꝑmiſit a ꝟgine matre Maria balneari: amplexari: et oſculari. Nec minoꝛ grẽ clementia eſt ꝙ a pctõꝛe ꝑmittit ſe ſpũaliter ãplexari: oſculari ⁊ in aq̇s lachꝛymaꝝ balneari. Exẽplũ pꝫ dñ Magdalene peccatrici ꝑmiſit pedes lachꝛymis lauari: amplexãdoq; oſculari. in ſignuȝ huiꝰ. Scðm qð eſt maiꝰ vicȝ ꝙ chꝛ̃s dñs ñ tm̃ nõ oſculari ſe ꝑmittit hoĩ peccata deflẽti. ſed etiã vinci ⁊ vinculari. Ber. O felix lachꝛyma pnie tu vincis inuincibilẽ ⁊ ligas oĩpotentẽ. Et ſic patet ſigñi deſiderij. Tertiũ ꝙ ſcȝ chꝛ̃s intantum deſiderat fletũ pnie vt ſine pnia nulliũ velit acceptare ſacrificiuȝ. Unde Iſido. li. de ſummo bono dicit. ꝙ deus in lege ꝓhibuit ſacrificiũ ſale nõ conditũ. ad deſignandũ ꝙ lectio: oꝛatio: ⁊ quecũq; operatio vel ſacrificatõ ñ ẽ accepta deo ſine ſalſedine lachꝛymaꝝ penitentie. Vñ nec miſſe ſacrificium eſt deo placitũ a peccatoꝛe q̇ non vere penitet. Scðm ſignũ dicit᷑ beatificationis. qꝛ chꝛ̃s beatos foꝛe p̄dicauit lugentes ꝓ peccatis vt patet Matth. v. ⁊ Luc. vj. ⁊ in themate ſ̃. ⁊ illis ꝯſolationẽ beatificam repꝛomiſit. B Sed di. Quid: ſi q̇s defleat etiam pctã alioꝝ hoim: Rñdet Chꝛyſ. ⁊ cõfoꝛmiter glo. ſuꝑ. j. Eſdre. di. Beati q̇ ſua ꝓꝓꝛia pctã lugent. qꝛ accepta remiſſione ꝯſolant᷑. Sed beatioꝛes qui aliena peccata deflent: quales ꝯuenit eſſe p̄latos ⁊ doctoꝛes. Hec ibi. Tertium ſignum dicit᷑ ꝯdonationis. quia homini deflenti pctã multo plꝰ ꝯdonat chꝛ̃s q̃ȝ ipſe hõ putaret. Exẽplũ habemus in latrone pendente in cruce q̇ h̃ ſolũ petiuit di. Memento mei in regno tuo. Chꝛiſtus aũt dedit ꝑadiſum ſtatim eodẽ die. Nam doctores cõmuniter tenent ſuper. iiij. ꝙ tantꝰ p̄t eſſe ꝯtritiõis fletus ꝙ etiã ſi neq̇ret ꝯfeſſionẽ actu facere: ſufficeret corã deo ad remiſſionẽ tã culpe q̃ȝ pene purgatorij totalem. Deniq; vt Aug. ðt. Minima gutta lachꝛyme in pñti effuſa ex vero coꝛde ſufficit decẽ annoꝝ penas in purgatoꝛio debitas delere. ſicut allegat hec Ludol. pte. ij. c. lxxxviij. li. vite chꝛ̃i. Quid ḡ erit de guttis multis: O ergo pctõꝛ audi Ambꝛo. ſuper Luc. li. iiij. hoꝛtantẽ ſic. Abluere o hõ lachꝛymis lauare fletib⁹. ſi tu ipſe te fleueris in futuro non flebis. Sed quare ſic large chꝛ̃s ꝯdo

nat penitēti niſi ꝑ ſigno deſiderij vt oibuſ
pctōꝛib; ſit ꝯfidētia qꝛ chrs deſiderat oēs
ſaluare. ſicut ait apl's. j. Timo. ij. Vñ i ſignū
hui⁹ cū latroni in cruce pendēti ꝓmiſiſſet
ꝑadiſum ꝑ ipi⁹ pnia: poſtea clamauit Si
tio. i. ſalutē pctōꝝ deſidero. ſ. ꝑ pniam. O
ḡ tu pctōꝛ penſa hec ⁊ ꝑ chri paſſione plo
ra ſuꝑ pctīs tuis vt habeas ꝑadiſuꝫ ſicut il/
le latro: alioqn ꝑibis cū latrone altero.
¶ Quartū ſignū dꝛ delectatiōis. Nam
chrs ⁊ oēs ei⁹ angeli btī delectanꝛ ⁊ gau/
dēt ſuꝑ pnie fletu Luc. xv. Gaudiū ē ange
lis dei ſuꝑ vno pctōre pe. agē. Vñ Bern.
ſuꝑ Can. Angeli gaudēt in ꝯuerſiōe ⁊ pe
nitētia pctōꝝ ſalutē hoim ſitiētes. Lachꝛy
me ei penitētiū ſūt vina angeloꝝ: ſic ⁊ chri
⁊ toti⁹ trinitatꝭ. Nā ſicut vinū letificat coꝛ
hois. teſte ps. ſic flet⁹ letificat celeſtes bea
tos. Sed q̄re de⁹ ⁊ angeli gaudēt de fletu
pnie. Ludol. li. de medita. vite chri. dat ta
lē rōnē. qꝛ lachꝛyme ebulliūt ⁊ emanāt ex
coꝛde vbi eſt fons ſanguinis ⁊ amoꝛis. Iō
ſicut ſacrificiū ſanguinis ꝑ chro effuſi pla/
cet deo ⁊ angel'. ſic effuſio lachꝛymaꝝ pro
pctīs ē placitū ſacrificiū Ps. Sacrificiuꝫ
dō ſpūs ꝯtribulat⁹ coꝛ ꝯtri. ⁊c. Alia rō. qꝛ
ꝑ hoies penitētes repaꝛ ruina celeſtꝭ. Ter
tia: qꝛ chri deſideriū i hoie ꝑ hoc ipleꝛ: qꝛ
hō ſacrificaꝛ chro. ¶ Quintū ſignuꝫ
dꝛ efficacꝭ ꝟtutis qꝛ de⁹ dedit ipis lachꝛy
mis infinitā ꝟtutē expiādi ſoꝛdes aie plus
q̄ꝫ facere poſſent oēs aq̄ mūdi. Nam malū
culpe moꝛtalis qd̄ ē infinitū abluūt: penā
infinitā. ſ. ꝑpetuā gehēne extinguūt. ⁊ infi/
nitā btītudineꝫ merenꝛ. Vñ Eccl'i. j. Are/
nā maris ⁊ pluuie guttas ⁊ dies ſeculi q̇s
dinumerauit altitudinē celi. latitudinē ter
re ⁊ ꝓfundū abyſſi q̇s dimēſus eſt: q. d. nl'
lus ſcit hec niſi ſol⁹ de⁹. Spūal'r ꝑ arenā
q̄ ē pōderoſa: ꝗuitas pctī ſignificaꝛ. ꝑ plu/
uiā de celo venientē lachꝛymaꝝ vtilitas. ꝑ
dies lux grē. ꝑ altitudinē celi btītudo. per
latitudinē terre charitatꝭ latitudo. ꝑ abyſ/
ſum gehēna. Hoꝝ q̄ntitatē ſol⁹ de⁹ nouit
certa mēſura. Cū ḡ talē ꝟtutē indicibilem
chrs dedit lachꝛymis. ptꝫ ꝙ diligit ⁊ deſi/
derat in hoie ſic theſauꝝ ſaluificū ¶

Circa ſcd̄m de durati/
one ꝯtritōiſ ſiue ꝯtinuatiōe q̄riꝛ. Vtꝝ hō
ſcl' vere ꝯtrit⁹ d̄ pctō cōtrito vl' remiſſo de
beat ſꝑ vita durāte ꝯteri de cetero ꝯtinuā
do vel aliqn̄ repetendo ꝯtritionē de eodeꝫ
pctō: Rō q̄onis eſt. qꝛ Aug. de pe. diſ. iij.
circa ꝓncipiū dꝛ. Semꝑ pctōꝛ doleat ⁊ de
doloꝛe gaudeat. qꝛ vbi finiꝛ pnia nil rema
net de venia. Hec ille. Sed in ꝯtrariū ē. qꝛ
poſtq̄ꝫ hō curauit vuln⁹ nō req̄riꝛ vt am/
pli⁹ vtaꝛ medicina curatiua. ſed ſufficit me
dicina ſanitatis ꝯſeruatiua. Sic in ꝓpoſito
Ad hec rñdeꝛ ꝯm Rich. ſuꝑ. iiij. diſt. xiiij.
ar. ix. q. j. ꝯcoꝛ. Tho. j. ꝑte ⁊ Pe. de tharā.
alioſq̄ꝫ recolligēdo. ꝙ pnia diſtinguiꝛ eſſe
duplex. Vna exterioꝛ q̄ ꝯſiſtit in ieiunio:
ozone elemoſyna ⁊ fletu. Alia eſt interioꝛ
q̄ ꝯſiſtit in coꝛdis doloꝛe ⁊ ꝯtritōe. Et hec
etiā ꝯſideraꝛ tripliciꝛ. ſ. vel ꝯm actū. vl' ꝯm
habitū habilitantē hoiem ad penitenduꝫ
vel ꝯm ꝓpoſitū. Et notanꝛ iuxta hec q̄nq̄ꝫ
documēta. Primū eſt ꝙ pnia exterioꝛ n̄
req̄riꝛ eſſe ꝯtinuanda. tum qꝛ nō ē hoc poſ
ſibile ꝯm ſtatū p̄ſentis vite. tū q̇a nō teneꝛ
homo exterioꝛem pniam facere ampli⁹ de
peccato ſemel remiſſo ⁊ curato. ſic etiaꝫ de
vulnere. ¶ Scd̄m documentuꝫ eſt ꝙ
pnia iterioꝛꝭ ꝯtritiōis ꝯm actū ampli⁹ faci
enda nō req̄riꝛ neceſſario niſi in duob; ca/
ſib; ꝯm Rich. Primo qn̄ nō adeſt ꝓbabi/
lis ꝯiectura de remiſſiōe pctī. ſ. qꝛ nō vere
ꝯtrit⁹ fuit vel nō vere ꝯfeſſus ⁊ hmōi. Se
cūdo qn̄ actu recogitat deliberate de pctō
ſuo: tūc eīn teneꝛ illud deteſtari. qꝛ ſi place
ret peccaſſe deliberate ſtatī rūpereꝛ fedus
diuine amicicie: qm̄ delectareꝛ in h̄ qd̄ fu/
it inꝛ ipm ⁊ deū cā iimicicie. Exceptis his
caſib;. Sicut nō teneꝛ hō ad ampli⁹ q̄ꝫ. ſ.
ſcl' ꝯfitendū qd̄ rite ꝯfeſſus eſt vel ſatiſfa/
ciendū qd̄ ſoluit. ita nec ad ampli⁹ actu cō
terēduꝫ qd̄ ſcl' rite ꝯtritū eſt. Tertiū do
cumentū ꝙ pnia vel contritio interioꝛ h̄ eſt
pctī diſplicētia debet eſſe ꝯm habitū ꝑpe/
tua qꝛ vt Hugo de ſan. vic. dꝛ. Cū de⁹ ab
ſoluit aliquē a pctō ligat eum vinculo ꝑpe
tue deteſtatiōis. Et ſic etiā intelligiꝛ illud
Aug. ꝙ vbi finiꝛ pnia. ſ. habitualis: nil re/
manet de venia. Secus de actuali pnia
Quartū ꝙ pnia ꝯm ꝓpoſitū cauēdi a moꝛ
tali culpa debet eſſe ſempiterna. al's nō eſ/
ſet vera cōtritio ſi haberet ꝓpoſitū peccādi
in futuꝝ. Vltimū ꝙ pnia tāto pl⁹ ē me

ritoꝛia q̄nto q̇s lachꝛymaꝛ pluries ⁊ diuti⁹
ꝓ pctīs tota ſua vita. Ptꝫ ex p̄dictis. Vñ
ps dꝛ. Scd̄ꝫ multitudinē doloꝝ meoꝝ cō
ſolatōes tue do. let. ani. m. O ſacer flet⁹ ⁊c.
¶ Sꝫ multi ſūt heu alleuiātes ſua pctā
grauioꝛa nec curāt deflere: licꝫ aliena pon/
derēt. Sicut fabuloſe narraꝛ ꝙ leo ⁊ lup⁹
cū aſino dū vellēt tranſire fluuiū aſcēderūt
in nauiculā in ripa herentē terre. q̄ cuꝫ fixa
maneret: dixerūt ꝙ ꝓpꝛ culpā alicui⁹ illoꝝ
h̄ foret: ideoq̄ꝫ deberet facinoꝛa ꝯfiteri. Vñ
leo ꝯfeſſus ē quō inter beſtias ſilue pingui
oꝛē deuoꝛauerit. Lup⁹ alleuiauit di. Hoc
nil eſt: qꝛ fames te coegit. Itē lup⁹ ꝯfeſſ⁹
eſt ꝙ poꝛcā cū oib; ſuis ſuellis deuoꝛauit.
Leo dixit. Nō magnū ē: ꝑ fame feciſti Aſi
nus ꝯfeſſus dixit. Neſcio aliud feciſſe niſi
ꝙ ſemel nimis fatigat⁹ ſub onere ⁊ fame/
ſcens vidi ſtraminis vnā feſtucā ex calcia/
mentis dñi mei laceratis extra pēdere ⁊ il/
lā comedi. Ad qd̄ leo ⁊ lup⁹ dixerūt. Hoc
maximū ē pctm̄ ⁊ infidelitatis ꝯ dñm tu/
um. dignus ergo es moꝛte. ⁊ ſic deuoꝛaue
rūt aſinū. Hmōi exēplū idcirco inſerui vt
doꝛmitās ꝑpl's in ꝯmōe poſt p̄ndiū expgi
ſcaꝛ ad audiēdū tali cōſolatiōe. ¶

Circa tertiū d̄ ꝓamabi
li p̄cioſitate inq̄rendū ē: quō poſſit q̇s effi/
cere vt cōpunctiōis lachꝛyme reddanꝛ dō
p̄cioſioꝛes ⁊ ꝓamabilioꝛes Ad qd̄ ꝯm di/
cta doc. notādū ꝙ ad ꝓualoꝛē cōpunctōis
coꝛā deo faciūt ꝯſerti q̄nq̄ꝫ.

Prio doloꝛ deteſtatiōis.
Scd̄o amoꝛ diuie dilectiōis.
Tertio ꝓpoſitū firmū cautiōis.
Quarto cōpaſſio crucis chri ⁊ paſſiōis
Quito obſecratio ei⁹ lachꝛymatiōis

Primū eſt doloꝛ deteſtatōis. qꝛ lachꝛyme
q̄nto ex intēſioꝛi doloꝛe coꝛdis ꝓcedūt de/
teſtādo pctā: tāto ſūt dō amabilioꝛes. Au
g⁹. li. de pnia dicit. Comes pnie doloꝛ eſt
lachꝛyme aūt ſūt teſtes doloꝛꝭ ⁊ ꝑ cōſeq̄ns
deo grate. qꝛ teſtimoniū ꝓferꝛ ꝙ coꝛ deo ꝑ
pniam ſacrificaꝛ. Et de⁹ infundēs hoi la/
chꝛymas teſtaꝛ ꝙ illū diligit ⁊ pniam ei⁹
acceptat tāto plus q̄nto intēſius dolere ꝓ
baꝛ. Scd̄m eſt amoꝛ diuine dilectionis
Nam j. Petri. iiij. Charitas operit multi
tudinē pctōꝝ ergo maioꝛ charitas excitās
lachꝛymas magis opꝛ. ⁊ ſic deo gratioꝛes
facit: vt patꝫ in magdalena. Tertiū ē ꝓ
poſitum firmum cautionis quod quanto
firmatur in charitate: tanto facit deo acce
ptioꝛem: vt patꝫ ex p̄dictis. ¶ Quar/
tū ē cōpaſſio crucꝭ chri ⁊ paſſiōis. Queriꝛ
ei h̄: an deo pl⁹ placeat flet⁹ de pctīs an fle
tus cōpaſſionis ſuꝑ chri paſſione. Rñdet
Ber. ſuꝑ Can. ꝯmone. xij. di. ſic. Bonū eſt
ꝯtritōis vnguētū qd̄ de recoꝛdatōe pctōꝝ
ꝯficiꝛ. qꝛ coꝛ cōtritū ⁊ hūiliatuꝫ de⁹ nō de/
ſpicit. Lōge aūt meli⁹ ē id qd̄ dꝛ deuotio/
nis factū de recoꝛdatiōe bñficioꝝ dei. ſ. in/
carnatiōis ⁊ paſſiōis. Hec ille. Sed h̄ in/
telligendū ē p̄miſſa vera cōtritione q̄ ē ne
ceſſaria ſaluti: al's ſine illa flet⁹ cōpaſſiōis
non valet. Sicut ſi q̇s hoim eēt in veſte de
aurata: ſoꝛdidat⁹ tn̄ ſtercoꝛib; fedis: nō fo
ret placidū ſedere taliꝛ in mēſa regis. Sic
i ꝓpoſito. Nā aqua neceſſaria eſt ad abluē/
duꝫ ſoꝛdes: ſed aurū p̄cioſius eſt aq̄ Proī
de aqua compūctionis ad abluēduꝫ aiam
p̄miſſa: ſi precioſum auꝝ cōpaſſionis ſan/
guinis chri appliceꝛ erit p̄cioſioꝛ. Quin/
tū ad ideꝫ facit obſecratio lachꝛymaꝝ chri
ſpecialiꝛ. Exēplū legiꝛ in ſermonib; mgrī
Deſtret. ꝙ mulier q̄dā lachꝛymas chri q̄
tidie deuote honoꝛādo obſecratiōes facie
bat vt dñs ieſus daret ſibi lachꝛymas ve
re cōpūctiōis. ⁊ dedit chrs ſibi tātas ꝙ to
tā penā purgatoꝛij ſibi deleuit. Deniq̄ꝫ le/
giꝛ in ſpeculo exēploꝝ di. ix. exē. dix. ꝙ q̇dā
grauiꝛ ferēs opa pnie ⁊ fletuꝫ: ecce chrs ſi/
bi apparuit cū vulnerib; ſanguine fluētib;
dicēs. Intinge in lat⁹ ⁊ ſanguinē meū pa/
nē tuū ⁊ dulceſcet. qd̄ ille fecit ⁊ oia dulce/
ſcebant. O ergo homo ⁊ tu vnge oculos
tuos ſanguine chri: coꝛ iunge coꝛdi chri.
oſculare ei⁹ vulnera: ꝯſidera ſingulas ei⁹
paſſiōes: ⁊ ſic aniam tuā balnea in ſangui
ne chri ⁊ dulce erit penitere. Rogem⁹ er/
go chriſtum ⁊c.

Poſtq̄ꝫ in p̄cedētib; egim⁹ de p̄ma ꝑte
pnie. ſcꝫ de ꝯtritione: iā agem⁹ de ꝯfeſſiōe

Feria. ij. poſt dñicam tertiā Quadrage
ſime Ser. XXIII. ſeq̄tur de ꝑparatiōe de/
bita an̄ confeſſionem recogitando peccata
amariſſime.

Clauſū ē celū

Clauſū ē celū ānis trib᷒ ꝛ mēſib᷒ ſex. Luce. iiij. ꝛ in euāg. ho. Verba ſūt nr̄i ſaluatoꝝ q̇b᷒ cōminādo nos admonet ꝙ ſic̄ in dieb᷒ helie ꝓpt̄ pctā clauſū fuit celum annis trib᷒ ꝛ ſex menſib᷒ ne plueret ſup terrā ꝛ facta eſt fames magna. Sic timendū eſt nobis ne ſpūalit̄ claudat̄ celum ꝓpter peccata nr̄a ne pluat nobis a deo grā celeſtis ꝛ famē incurram⁹ oīs penurie infernal̄. Et notāter dr̄ chr̄s. Trib᷒ inq̇t annis. q2 ꝓpt̄ defectū pnīe habētis tres ptes ſcꝫ cōtritionē: ꝯfeſſionē ꝛ ſatiſfactionē celū nobis claudit̄. Si aūt illas implem⁹ aperit̄. q2 pnīa celū aperit qd̄ culpa claudit vt dr̄ Bern̄. Itē addit Et mēſib᷒ ſex. q̇b᷒ ſignificāt̄ ſex opa miſcdīe. De q̇b᷒ v̄ſus Viſito cibo poto redimo tego colligo condo. Cib᷒ ei ꝛ potus ſub eodē reducunt̄. Hic Aug. in ſer. dedicatōis dicit. Laboremus fratres chariſſimi vt nobis bonoꝝ operū clauib᷒ ianuā regni celeſtis apire poſſim⁹. Sicut em̄ vite nobis ianua malis operib᷒ q̄ſi q̇buſdam ſeris ac vectib᷒ clauditur: ita abſq3 dubio bonis opib᷒ apit̄. Hec ille. Itaq3 de confeſſionis p̄paratiōe p quā celū clauſuꝫ apit̄ nobis vt dictū eſt tria myſteria declarem⁹ h̄ ſmone.

Pumū dr̄ admonitiōis
Scōm dr̄ p̄cogitatiōis
Tertiū dr̄ amaricatiōis. R

Circa p̄mū de admonitione

Circa p̄mū de admonitione notādū ꝙ ad p̄paratiōeꝫ faciēdā an̄ cōfeſſionē admonēt nos pl'a ꝓpt̄ q̄ oportet diligent̄ p̄pari ad illā.

Pio ſcriptura ſacra autētica.
Scōo rō theologica
Tertio rō canonica
Quarto exēpla plīma.

Primo ſcriptura. Ps. Meditat⁹ ſum em̄ cū corde meo ꝛ exercitabar ꝛ ſcopebā ſpm̄ meū Ps. lxxvj. Lyra. Meditat⁹ ſum nocte cū corde meo. ſcꝫ recolēdo culpā meā ꝛ diuinā iuſticiaꝫ. ꝛ exercitabar. ſ. p̄parando me in talib᷒ meditationib᷒ ad pnīam. ꝛ ſcopebā ſpiritū meū. ſ. confitendo. ꝛ ſic expurgan̄. Itē Eccli. xviij. An̄ iudicium. Lyra. ſcꝫ mortis. interroga teipm̄. ſ. p diligentē ꝯſcientie diſcuſſionē. ſibi ꝛ an̄ confeſſionē Iō ſubdit̄. Humilia te. Lyra. Corā ſacerdote ꝛ in tpe infirmitatꝭ ſcꝫ ſpūalis. oſtēde cōuerſationē tuā. ſ. p aptā ꝯfeſſionē. Deniq3 Eſa. xxxviij. Ezechias in pſona pctōꝝ dixit. Recogitabo tibi oēs annos me. i a. a. mee. Scōo admonet rō theologica. q2 ad ꝯfeſſionē dō gratuitā reqrit̄ vera cōtritio vt ſit hō in charitate ſine q̄ nil valēt queq3 opera. j. Coꝝ. xiij. Sed vera ꝯtritō reqrit pctōꝝ mortaliū ſinguloꝝ recognitionē. ꝛ ſic ꝯſcie examinationē ſaltē q̄. ad p̄ncipiū ꝯtritionis vel doloreꝫ attritiōis ſm̄ Tho. in. iiij. di. xvij. vt ſmōe. xiiij. D. E. tactū fuit niſi in articulo mortis excuſet̄. ḡ an̄ cōfeſſionē debitā vt cōiter p̄patio requirit̄

Tertio admonet rō canonica: q2 Ray. i. in glo. de pe. ꝛ re. §. Iteꝫ circa p̄ncipes. ſcꝫ ſup ca. Oīs vtriuſq3. Siq̇s ex ignorantia ſiue obliuione p̄cedente a ꝓpria ꝛ notabili culpa omittit confiteri vnū pctm̄ mortale aut ei⁹ circūſtātiā ad cōfeſſionē neceſſariā non excuſat̄ nec vere ꝯfeſſus dr̄. Iōq3 ſiq̇s ex culpa ſua ignorat q̄ dꝫ confiteri ſeu oblitus ē pctā ꝯfitēda: debet de hmōi negligētia penitere: vt notat̄ in ſūma ꝯfeſſoꝝ li. iij. ti. xxxiiij. q. xix. Vn̄ etiā confeſſor ſi aliqueꝫ impatū inuenerit ad ꝯfeſſionē acceſſiſſe debet ipm̄ monere vt cū p̄patiōe veniat examinādo ſaltē de p̄ceptis ꝛ pctis capitalib᷒ ꝛ fidei articulis. Ex his ptꝫ ꝙ male ꝛ piculoſe faciūt heu multi q̇ impati ad confitendū accedūt ſine oī p̄cogitatiōe. ꝛ q̇d dicāt confeſſori neſciūt: ſed dī. Interroga pr̄ q̄ fecerīꝫ. ꝛ dicā de talib᷒. ſer. xxviij. R. Itē alij dicūt Pat̄ audi me. in duob᷒ v̄bis ſtati expediā confeſſionē meā: cū tn̄ a toto anno ſine confeſſiōe pctā multiplicāt q̄tidie. L

Quarto admonēt exēpla. ꝛ p̄mū exēplū habem⁹ in negociatorib᷒. Si em̄ vt videm⁹ mercatores ratiocinijs q̇b3 obligati ſūma diligētia diſcutiūt ſua regiſtra quanto magis pctōr debet ꝯſciētiā ꝓpriā examinare: p q̄nto aīa melior eſt oī pecunia. ꝛ q̇ pdit eā plus pdit ꝙ oīs mōi diuitias. put dicit Bern̄. ꝛ chr̄s dn̄s Matth. xvj. ca. Quā dabit hō cōmutationē p aīa ſua. q̄ſi di. nullā. Scōm exēplū ad idē in philoſophicalib᷒. Nā Seneca de ira dei li. iij. dic. Qui q̄tidie ad rōnē reddēdā vocand⁹ eſt

ſcꝫ p mortē. ꝛ neſcit q̄ hora vocādus ē: faciat inq̇t h̄ qd̄ Sextius: q̇ ꝯſūmato die cū ſe ad nocturnā q̇etē recepiſſꝫ: intrrogabat animū ſuū d. Qd̄ hodie malū tuū ſanaſti. cui vicio obſtitiſti: q̄ pte melior es ꝛc̄. Sic chrīan⁹ debꝫ i his trib᷒ ſe examiare mlto forti⁹. ſ. Prio q̄ pctā ſua ſanauerit p penitentiā verā. Scōo cui vicio in tētatōe ſuc cubuerit. Tertio q̄ꝫtū a bonis moribus defecit. ꝛ ſic q̄nta bona pdidit gr̄e ꝛ glorie ac q̄nta mala pene p pctm̄ incurrit ꝛc̄.

Tertiū exemplū i iudicialib⁹: q2 q̇cūq3 vadit ad iudiciū diligēt̄ diſponit p̄cogitādo q̇d ꝓponat vl' q̇d rn̄deat. q̄nto magꝭ faciēdū ē in iudicio aīe. in q̄ ſi hō ꝯuict⁹ fuerit etn̄a morte pibit. Ad id habes etiā exemplū pulcrū infra ſermōe. xxix. y. M

Circa ſecundū de precogitatōe

Circa ſecundū de precogitatōe pctōꝝ q̄rit̄. qualit̄ hō volēs ſe p̄pare ad ꝯfeſſioneꝫ debeat p̄cogitare pctā ſua ad ꝯſcie examiatōeꝫ. Ad h̄ notādū ꝙ edocet nos ſcptura Eſa. xxxviij. c. vbi Ezechias ſcpſit in Cātico di. ſic. Recogitabo tibi oēs annos meos i amaritudie anime mee. Quib᷒ docemur ꝙ debeam⁹ p̄cogitare modis q̄ttuor. Prio cōpenſatiue. ſcꝫ de pctōꝝ multitudine ꝛ ingratitudine ad beneficia dei reſpectiue. Ideo dicit̄. Recogitabo tibi. ſ. dn̄o deo q̄t pctīſ ꝯ immenſa ſua bn̄ficia ingtus te offenderim. Recogitabo inq̇t. i. iteꝝ atq3 iteꝝ cogitabo quō i ꝯfeſſiōe vera apiam. Nā Gre. in mora. docet ꝙ debꝫ vnuſq̇ſq3 ſollicite diſcutere ꝛ pēſare q̄ a deo bona pcepit: ꝛ q̄ mala bonis illius ꝯuerſe viuēdo r̄ddit. Quia nimiꝝ cū oī momēto tpis de⁹ nob̄ bn̄ficia p̄ſtet mlt̄timoda vel ſaltē ꝯſuationis vite ꝛc̄. ꝛ tn̄ vt idē Greg. ſubdit. Nemo inq̇t ſufficiēter extimare poterit q̄nta mala p ſingula momenta cōmittim⁹. quia ſicut nō ſentimus q̄ntū creſcūt mēbra: vngues capilli ꝛ huiuſmodi immutant̄ in caniciē ꝛc̄. ita mens nr̄a p momēta viuēdi pmutat̄. ſ. vicijs ſuccreſcentib᷒. Proptea vigilāti ſtudio nr̄os defectus pfect⁹ q3 pēſem⁹ vt pnīaꝫ d̄ mal' agam⁹ ꝛ in bono pficiam⁹: iuxta illō Pythagore dictū. ꝙ ſapiētib᷒ duoꝝ inq̇t rerū poꝝ cura habēda ē. mane q̇d acturi ſim⁹: ſero q̇d fecerim⁹ Iōq3 Gerſon dr̄. Singulis dieb᷒ mane ꝓpone. ſ. bene facere: ꝛ ſero diſcute. ſ. qd̄ ꝯtigit te peccaſſe Scōo debem⁹ recogitare itegre. iō dr̄. Oēs. ſ. cl'pas ſingulas mortales ꝛ circūſtātias ꝯfitēdas ita ꝙ nullū pctm̄ negligam⁹ q̄ꝫtū ē nobis poſſibile. Tertio ſerioſe: iō dr̄. annos meos. q2 de anno in annū. ꝛ de mēſe in menſē debꝫ recogitare ſm̄ diuerſitatē etatis. ſcꝫ puericie: adoleſcētie: ꝛ ſic de alijs. Itē officioꝝ: ſocietatū: locoꝝ. Et in ſingul' pōt ſerioſe cogitare h̄ ordie. Prio cogitando de pctis capitalib᷒ mortalib᷒. Scōo de preceptis decalogi q̄ tranſgreſſus ē. Tertio de q̇nq3 ſenſuū exceſſib᷒. Quarto d̄ pctis alienis. Quito de pctis in ſpm̄ ſanctū. Sexto de opeꝝ miſicordie neglectione. Septio de fidei articulis ꝛ ſacramētis. Quarto debem⁹ recogitare amaricate. ideo dicit. In amaritudine anime mee. Et de h̄ ſeq̄nti articulo patebit. N

Circa tertiū de amaricatōe

Circa tertiū de amaricatōe recogitatiōis pctōꝝ. Notādū eſt ſm̄ Bona. ꝙ pctōr dū r̄cogitat d̄ pctis carnalib᷒: dꝫ cauere ne nimis moroſe talia excogitet ꝓpt̄ piculū delectatōis euitādū. ſꝫ dꝫ cor pctōris amaricari ne delectet̄. Nā Eccli. xiij. Qui tāgit picē inq̇nabit̄ ab ea. Sꝫ quō pctōr recogitādo pctā ſua poſſit amaricari nota. ꝙ p̄mo dꝫ recogitare mortis ſue amaritudinē ꝛ icertitudinē. Scōo pctōꝝ dānificatōeꝫ ab oī bono gr̄e ꝛ gl'ie. Tercio etnaliū pēaꝝ idicibilē cruciatōem q̄ ſibi debet̄. Quarto dꝫ adhibere corpis caſtigatōeꝫ ad mortificatōeꝫ. Quito paſſionis chr̄i acerbitatē. Hec eni tāq3 ſal' amara ꝯdimēta cor pctōris amaricāt ne delectet̄ i pctis: ſꝫ deteſtet̄ illa. Exm̄ legit̄ i vitaſpa. ꝙ q̇dā dū tētaret̄ d̄ carnali vicio ſtatim digitū igni applicabat di. Si hunc ignē ſufferre nō potes: quō ſufferres igneꝫ iferni: ꝛ ſic vincebat tētatōeꝫ. Aliō exm̄ d̄ q̇dā cui ꝯfeſſor ꝯſuluit vt q̄ties de pctō tētaret̄: ſeniſtro ſuā carneꝫ nudā fortit̄ fricaret: aut vnguib᷒ dilaceraret. ꝛ ſic viceꝫ recogitādo chr̄i paſſiōeꝫ. Rogem⁹ ꝛc̄.

Feria tertia poſt dn̄icā tertiā Quadrageſime. Sermo. xxiiij. ſ. de regulis correctis p p̄paratione confeſſionis.

Quecũq3 ſolueritis ſup terrã: erũt ſoluta ⁊ in celo Mat.xviij. ⁊ ĩ euãgelio hodierno. Verba ſunt ſaluatoris nr̃i: q̇b⁹ ĩſinuat ꝙ ſacerdotib⁹ maximã dedit ptãtẽ ſcʒ ſoluẽdi pctã in ꝯfeſſiõe: vel ligãdi ĩcorrigibilẽ pctõrem: etiã ſentẽtia excõmunicatiõis. Nam talẽ abſolutionẽ vel alligationem deus in celo approbat: dum tñ ſacerdos nõ errauerit in iudicio ꝯſcie. Nã Leo papa.xxiiij.q.j.c.Manet inq̇t Petri.l.ſacerdotij p̱uilegiũ: ſi ex eq̇tate ferẽ iudicium. Chr̃s itaq3 docet nos de correctione fraterna in occulto: quãdo pctã ſunt ſecreta: vt ſic illum ſaluare poſſim⁹ cũ integritate fame. q̇ ſi corrigi nõ vult: teſtes ſunt adhibẽdi. Etſi nec ſic corrigiẽ: dic inq̇t eccľie. h̄ eſt plato: q̇ põt ligare p̱ cenſurã eccľiaſticã vel ſoluere confitẽtẽ: vt patet in euangelio. ⁊ de abſolutõe in ṽbis thematis. Q

Vñ ex quo in themate notaẽ myſteriũ cõfeſſiõis ⁊ abſolutiõis: ideo de p̱paratione ad ꝯfitẽdũ tria myſteria p̃ter ãdicta notabimus ſm̃ tres regulas correq̇ſitas.

Prima regula de peccatorũ mortaliuʒ recognitione.

Secũda regula de venialiũ deletione.

Tertia regula de oblitoꝝ exquiſitõe

Circa primuʒ de mortaliũ recognitõe p̱ regula generali tenendũ eſt ꝙ de peccatis mortalib⁹ non ſufficit recognitio generaľ: ſʒ req̇riẽ de ſingulis recordatio ⁊ ꝯtritio ſpecialis vel diſtinct⁹ dolor ſaltẽ attritõis iuxta poſſibilitatẽ hũane fragilitatʒ. Et hec regľa p̱batur pluribus modis.

Primo ratione theologica.

Secũdo ſcriptura autentica.

Tertio ſimilitudine phyca.

Quarto pſuaſione iuridica.

Primo ratione theologica ſm̃ Sco.i.iiij.di.xvij.ſic. q2 p̃ceptũ eccľie de ꝯfitẽdo obligat: ſic ꝙ om̃e pctm̃ mortale teneaẽ q̇s confiteri de q̃ haberi poteſt memoria: p̃miſſa diligẽti inq̇ſitõe ſm̃ poſſibilitatẽ hois. ergo de ſinguľ debʒ recordari: ⁊ ſe p̱ ꝯtritionẽ vel attritionẽ p̱pare. Hãc rõnem ponit etiã Tho. Cõfirmaẽ ſm̃ Pe.e.di.q̃rti. q2 in oĩ pctõ mortali voluntas hoĩs actualiẽ auertiẽ a deo ad pctm̃. ⁊ q2 ꝯ̃ria ꝯ̃rijs curãtur: opʒ ḡ ꝙ ab oĩ pctõ mortali mẽs ꝯuertaẽ ad deũ. Et ſic pʒ p̱poſitũ. Scdo p̱baẽ ſcp̃tura autẽtica. Nã p̃s. dt. Lauabo p̱ ſingulas noc.lec.meũ.la.m.ſtratũ meũ rigabo. Vbi glo. dt. ꝙ p̱ ſingulas noctes ĩtelligi debẽt ſingľa pctã lauãda lachrymiſ. Itẽ Eſa.xxxviij. Recogitabo tibi oẽs annos meos ⁊c̃. Oẽs dt vt nullũ excipiat peccatũ. Vñ et Aug.li.d pnĩa dt. Dñs Jeſus legionẽ eijciẽs de hoie Lu.viij. neminẽ reliq̇t d oib⁹ demõib⁹ q̇ libatũ poſſideret. oñdẽs ꝙ ſi etiã pctã ſint mille opʒ de oib⁹ pẽitere. Hec ille. Tertio p̱baẽ ſiľitudie phyca. q2 phyſici tradũt ⁊ expiẽtia docet diuerſoꝝ morboꝝ diuerſas fore neceſſario medicinas. Nã Hiero. dt ⁊ certũ eſt ꝙ nõ ſanat oculũ medicina q̃ ſanat calcaneũ. Sic ⁊ in medẽdis ſpũaľr vulnerib⁹ viciorũ ⁊ morbis ñ ſanat pnĩa auariciã q̃ ſanat ſup̱biã vel luxuriã. Nã auaricia ſanaẽ eleẽoſyne largitate. Sup̱bia aũt hũili orõe Luxuria ieiunio ⁊ carnis mortificatõe. In aliq̇bus etiã pctis nõ põt fieri ſanatio niſi aſſit reſtitutio fame vel rei. Jdꝙ ſic d ſingulis medicina eſt neceſſaria. ſic ĩ p̱poſito. Quarto p̱baẽ pſuaſiõe iuridica. Nã d pe. di.j.c.porro. Proſper dt. ꝙ q̇ pctã ſua emẽdare noluerit deũ hñt teſtẽ ⁊ habituri ſũt ipm̃ vltorẽ. Et q̇d p̱deſt eis vitare hũanũ iudiciũ. ſ. pctm̃ ſuũ occultare ⁊ penitere negligẽdo: cũ ſic ituri ſũt ĩ etñũ ſupp̱liciũ. Nã ⁊ ff. de re militari.l. deſertorẽ. §. miles. i. ff. nouo. Miles q̇ ĩ bello arma necãria abijcĩt vel illicite amiſit: capite puniẽ. Arma militie chr̃iane ꝯ̃ diabolũ pugnãtʒ ſũt lachrymẽ. ſ. pnĩe. ſʒ ꝙ dt Amb.xxiij.q.viij. ꝯueior. Qui eas abijcĩt vľ tenere ñ curat: etñia morte iuſte puniẽ a deo. O ḡ pctõr ſtude debite recognoſcere omnia. P

Circa ſcdm̃ de vẽialiũ deletõe p̱ rľa tenẽdũ ẽ ꝙ pctm̃ q̇dcũq3 veniale manẽte ĩ eo fixa volũtate ñ tolliẽ ab hoie ꝙuis ñ ſit dãnabile. Et hec regľa hr̃ ex dictʒ Rich. ⁊ Tho. ĩ. iiij. di. xvj. Rõ eiuſdẽ ẽ: q2 nõ põt tolli culpa niſi reordieẽ volũtas: q̃ reordiari nõ poteſt ꝙdiu manet ĩ deordinatõe ad volendũ pctm̃: aľs eſſent duo oppoſita ſimul. Ideoq3 nullũ veniale põt dimitti ꝙdiu ad illud volũtas manet fixa. Veruntñ peccatũ veniale nõ damnat hoiem in gehẽnam ſed expiaẽ in purgatorio ſaltẽ ſi hic nõ tolleẽ. Juxta hec ergo notãda ſũt q̃ttuor p̃cipua documẽta. Primũ ꝙ nõ eſt ſimpliciẽ neceſſaria contritio ⁊ abſolute de pctis venialib⁹ ſicut neceſſaria eſt de mortalib⁹: ſed tm̃ p̱fectiõis eſt vt venialia tollanẽ in hac vita vel dimittanẽ Et oſtẽditur ſm̃ Tho. vbi ſup̃ tali rõne inter cetera. q2 p̱pter ſola pctã venialia hõ nõ incurrit dãnationẽ p̱petuã: nec p̱ ea tollitur amicicia dei. Ergo ſequiẽ ꝙ ſi q̇s nõ ſit ſpecialiẽ ꝯtrit⁹ d venialib⁹ ⁊ ſic decedit ſalu⁹ erit: licʒ p̱ ignẽ vt dicit glo. ſup̱. j. Coꝝ. iij.

Sʒ ſi di. Ego vellem ſaluari ſine igne. Jõ Scdm̃ documẽtũ ad id ẽ. ꝙ ad tollendũ pctm̃ veniale ĩ pñti vt q̇s poſſit trãſire ſine igne purgatiõis req̇riẽ diſplicẽtia ꝯtritionis. Rõ ſm̃ eundẽ Tho. ibid. q2 ꝙdiu fixa manet volũtas nõ dimittiẽ peccatum etiã veniale vt dictũ ẽ Sed volũtatẽ retrahere a peccato q̇d p̱us volebat: eſt diſplicere ipĩ q̇d voluit. Et talis diſplicẽtia qñ eſt gratia informata diciẽ dolor cõtritionis. Ideoq3 veniale in p̃ſenti ſine aliq̃ contritione non deleẽ: ꝙuis nõ ſit dãnabile. Sed poſſet q̃ri q̃lis ꝯtritio req̇raẽ ad ea. Tertiũ ergo documẽtũ ẽ ꝙ ad tollenduʒ pctm̃ veniale nõ req̇riẽ neceſſario diſtincta recogitatio in p̱ticulari de vnaquoq3 ſicut req̇riẽ ad mortalia delenda: ſed ſufficit explicita ꝯtritio in generali de oib⁹ venialib⁹: vel ſaltem ꝯtritio implicita. qñ ſcʒ in ṽtute actus quẽ hõ agit ſeq̃reẽ diſplicentia explicita pcti veniaľ ſi cogitatio ad illud ferreẽ. p̱ talẽ eñ actũ dimitti pñt venialia vtputa p̱ generalẽ ꝯfeſſionẽ: p̱ aq̃ bñdicte aſp̱ſionẽ. p̱ ep̃alẽʒ bñdictionẽ. p̱ deuotã orõnẽ dñicã ⁊ hm̃oi. Hec ex Tho. Quartum documẽtũ eſt ꝙ ad tollendũ pctm̃ veniale nõ req̇riẽ neceſſario p̱poſitũ cauẽdi ſingula in futuꝝ ſicut hoc req̇riẽ ad tollendũ mortalia: ſed ſufficit p̱poſitũ minuendi p̱ poſſe ⁊ aliq̃ cauẽdi ſpecialiẽ q̃ ẽẽnt occaſiões alioꝝ. O ḡ hõ obſerua hec. Q

Circa tertiũ de oblitorũ pctõꝝ inq̇ſitione p̱ regula generali tenẽdum eſt ꝙ q̇libet pctõr adhibere oẽm diligentiã teneẽ vt de oib⁹ oblitʒ mortalib⁹ recordeẽ. alioq̇n de eis nõ excuſaẽ. q2 ignorãtia craſſa vľ ſupina nõ excuſat: vt pʒ etiaʒ p̱ Aug.xxxij.q.vij. Queadmodũ. Vñ nota documẽta. Primũ Si q̃riẽ ḡ: q̃nta diligentia in hm̃oi inq̇ſitione req̇rit: Rñdet Sco. in. iiij. di. xvij. ꝙ tãtã dʒ hõ adhibere diligẽtiam iuxta poſſibilitatẽ fragilitatis humane q̃ntũ q̇s adhiberet circa q̇dcunq3 multũ arduũ. Jõ Aug. dicit. Cũ gaudio debet facere immortalis futur⁹ q̇cũq3 faceret p̱ differẽda morte moritur⁹ Hec ille.

Scdʒ: ꝙ bonũ ẽ vt pctõr regiſtret ſecreto ſua pctã vel lapilľ aut pũcturʒ numeret vel alio mõ ne obliuiſcaẽ. Tertiũ documẽtũ ꝙ de oblitʒ de q̇b⁹ etiã nullo mõ p̃t recordari vel ſcire ſe peccaſſe dʒ ꝯteri in generali vt dictũ eſt de venialib⁹. Quartũ ꝙ qñcunq3 etiã poſt ꝯfeſſionẽ factã: pctm̃ mortale oblitũ ad mẽoriaʒ reuocaẽ: de eo ſpecialiẽ hõ ꝯteri ⁊ ꝯfiteri teneẽ. Plura ſermone.xxxiiij.p̱ totũ. R Exẽplũ finale legiẽ in ſpeculo exẽploꝝ di.ix.exẽ.cxlvij. ꝙ duo ſcholares intrauerũt clauſtꝝ. vn⁹ ſegni⁹ ſe agẽs in recognitione ⁊ emẽdatione pctõꝝ ⁊ ꝯfeſſiõe ac alijs ⁊c̃. Tẽtat⁹ a diabolo vict⁹ eſt vt ad ſeculũ rediret. Q̇d ſocio ſuo manifeſtauit. Illeq3 dixit eidẽ Veniam⁹ ambo añ altare b. ṽginis ⁊ eã ſalutemus. ⁊ ſic tãdem recedas ſi nõ vis manere Iſte aũt ſoci⁹ ſu⁹ feruẽs erat: deplorãs ſepe in recordatiõe pctã ſua oĩa. Orantib⁹ illis vidit in ſpũ ille tẽtat⁹ btãm ṽginẽ mariã pallio ſuo lachrymas ſocij ſui illi⁹ flentis colligentẽ ⁊ filio chr̃o ieſu offerentẽ di. O dulciſſime fili has lachrymas ſerui tui ſuſcipe ⁊ q̇d petit ꝯcede. Chr̃s rñdit. Fiat mr̃ chariſſima vt vis. Tũc ille tẽtat⁹ p̱cidẽs ad pedes hui⁹ fr̃is di. Hodie meritis lachrymaꝝ tuaꝝ ſuʒ liberat⁹. ſuiam⁹ ḡ iã feruẽti⁹ btẽ ṽgini. ⁊ ſic p̱ſeuerauit. Ex h̄ ⁊ nos ſp̱are poſſum⁹ ꝙ ſi feruenter ⁊ lachrymoſe de pctis pnĩam agim⁹ btã maria offert chr̃o ⁊c̃. Rogem⁹ ergo chr̃m ⁊c̃.

Feria q̃rta poſt dñicã tertiã. Ser.xxv.ſ. de ſancte cõfeſſionis veritate ⁊ puritate ac charitate.

q Ie proce-

dūt de oꝛe de coꝛde exeunt ꝛ ea coinq̄nant hoiem. Mat. xv. ꝛ in euāgelio hodierno. Verba ſūt nr̄i ſaluatoꝛis q̄ in h̄ euāgelio redarguit iudeos q̄ de ſuis traditiōib⁹ plus curabāt ſuare q̄ꝫ de diuinis p̄ceptis: ꝛ intēdebāt falſe hypocriſi ꝛ ſimulatōi. Nā ad hoc ꝙ eſſent in reuerētia in populo oñdebāt ſctitatē in ꝟbis ꝛ exteriori ꝯuerſatiōe. ꝛ mundicia in manuū ablutiōib⁹ cū māducarēt: i oblationib⁹ q̄ꝫ faciendis docē. ꝙ offerrēt hoies in templū ſacerdotib⁹ munera q̄ deberent exhibere in parētes: ꝛ hmōi ſub p̄textu diuini cultus inducēdo: cū tn̄ eſſent hypocriſi ꝛ intētiōe ac auaricia coꝛrupti. Vn̄ chr̄s dn̄s eos redarguit vt doceret redarguendos multos etiā chꝛianos hoīes q̄ male ſimulāt ſepe ſctitatē in op̄ib⁹ bonis. ꝛ qđ peſus etiā in ꝯfeſſiōe pctōꝝ. Et ſic verificat̄ i. talibus hoc ꝟbum chr̄i in themate. ꝙ verba illoꝝ que p̄cedūt de oꝛe: de coꝛde. ſ. malo exeunt. ꝛ ſic ea coinq̄nant hoiem potius q̄ꝫ mūdēt tali ficta ꝯfeſſiōe. Itaq̄ꝫ de ꝯfeſſiōe oꝛis ſctiſſima tria myſteria declarem⁹ i h̄ ſermone

Primū de ſctā oꝛis ꝟitate
Scđm de ſctā coꝛdis puritate.
Tertiū de ſctā amoꝛ̄ charitate S.

Circa p̄mū de ſctā veri-

tate ꝯfeſſiōis in oꝛe notandū ē ꝙ hec ē vna potiſſima ꝯdicio coꝛreq̄ſita ad ꝯfeſſionis ſctitatē ꝙ ſit ꝟitate plena ſine oī mendacio. Querit̄ ḡ: vtrū aliq̄ cauſa ſaltē humilitatꝭ liceat alicui falſum dicere vel mētiri in cōfeſſione oꝛis: Ad hoc r̄ndet̄ ſm̄ Alexā. pte iiij. ꝛ Rich. in. iiij. diſt. xxj. ac alios theologos ꝛ canoniſtas ꝙ nec hūilitatꝭ nec deuotiōis vl' alteri⁹ cā mētiendū eſt i ꝯfeſſione. Et h̄ pbat̄ triplicit̄.

Prio ex autoꝛitate canonica:
Scđo ex rōne theologica:
Tertio ex ſilr̄itudine ciuilica.

Primo ex autoꝛitate. q2. xxij. q. ij. ca. Cum humilitatis. Aug. dicit ſic. Cū hūilitatis cauſa mentiris: ſi nō eras pctōꝛ añq̄ꝫ mentireris: mētiēdo pctōꝛ efficieris. Hec ꝛ plura ibi. Et cā breuitatis ſufficiat. Scđo pbat̄ rōne theologica. q2 ſm̄ theologos q̄ in ꝯfeſſiōe mētit̄: moꝛtalit̄ peccat. Et duplicat̄ ſm̄ Rich. ſup̄. Tū q2 ꝯſciētiaꝫ ſuaꝫ ſacerdoti nō vere manifeſtat. ꝛ ſic p̄cepto ꝯfeſſiōis eſt inobediēs: occultādo ꝯſciētie veritatē. Tū q2 mētit̄. qđ ſine aliq̄ peccato eſſe nō pōt: vt dicit magiſter ea. di. T Sꝫ di. Nunquid ergo omne mendacium dictum in confeſſione ſit peccatum moꝛtale: Reſpondet frater Ange. in ſumma ꝙ n̄ ſed ſolum illud mendaciuꝫ eſt moꝛtale qđ eſt p̄niciosum. ſicut mentiri contra famā ſuam ꝓpꝛiam vel alterius: aut contra id qđ neceſſario deberet cōfiteri. Unde ſi taceret vel negaret aliquod peccatuꝫ moꝛtale qđ fecit ꝛ de q̄ nō eſt ꝯfeſſus legitime: peccaret moꝛtaliter. Hoc tamen excepto ꝙ ſiq̄s foꝛte timeret p̄babiliter de reuelatione ꝯfeſſionis: vel ꝙ ſollicitaret eum ad malum tal' confeſſoꝛ: nec poſſet alium habere confeſſoꝛem. In tali caſu tacens vel negans mendaciter nō peccaret moꝛtaliter ſed venialiter: vt claret ex capitulo. Primum eſt. xxij. q. ij. ac notatis ibi in gloſa. Veruntamen talis in huiuſmodi caſu melius faceret cuꝫ verbis palliatis vtendo taliter ꝙ mendaciū nō dicat. Hec in angelica. Tertio p̄bat̄ ſimilitudine ciuilica. q2 ſm̄ leges nō tm̄ mō ciuiles: ſed etiā oēs alias nemini licet ferre falſum teſtimoniū ꝯtra p̄ximū in q̄cunq̄ꝫ iudicio: al's punit̄ falſus teſtis: vtꝫ. ff. de teſtib⁹. l. ſiti. ſic foꝛtius nō licet ꝯtra ſe ferre falſum teſtimoniū alicui in iudicio ꝯſciētie. Vn̄ ꝛ dicit Aug. j. de ciui. dei ca. xxj. Teſtimoniū inq̄t falſum nō min⁹ re⁹ eſt q̄ de ſeipo falſuꝫ fatet̄ q̄ꝫ ſi aduerſus p̄ximū h̄ faceret. Hec ille. Et ſic patet ꝙ cōfeſſio debet eſſe ſancta in oꝛe abſq̄ꝫ oī mendacio. Sed diceres. Tamen Gre. di. v. Ad eius dicit. ꝙ bonaꝝ mentiū ē agnoſcere culpam vbi culpa nō eſt. ḡ cur nō liceat ꝯfiteri ſe culpabilē in quo nō peccat: R̄ndet̄ ſm̄ Rich. ſup̄. ꝙ agnoſcere ibi intelligendum eſt p̄ foꝛmidare ne foꝛte defecerit in aliq̄ ex pte ſua: al's hoc eſſet errantis ꝛ nō bone mentis cognoſcere peccaſſe ſe i eo in quo non peccauit. O ergo peccatoꝛ veraciter confitere. V

Circa ſcđm de ſctā pu-

ritate ꝯfeſſiōis nota: ꝙ hec eſt ſecūda cōdicio potiſſima vere ꝛ ſancte ꝯfeſſiōis vt ſit pura in coꝛdis intentōe: h̄ ē vt fiat pure p̄pter amoꝛē dei: ꝛ vt dō ſatiſfaciat quē offēdit: ꝛ etiā eccl'ie recōciliet̄. ꝛ vt de pctis ſui ſ veniā ꝯſeq̄t̄. Ad hec eni ꝯfeſſio ſacral' eſt oꝛdiata. Vn̄ ſiq̄s ꝯfeſſiōem faciat ꝓpt̄ aliū ſiniſtꝝ finē intendēdū peccat moꝛtalit̄ Rō aūt hui⁹: q2 general' regula eſt ſꝫ Henri. de Gand. i q̄dli. j. q. xxxiiij. ꝙ q̄cunq̄ꝫ vtitur aliq̄ p̄ncipalit̄ ad id ad qđ illud nō eſt oꝛdinatū a deo in q̄ deū ꝯtēnit peccat moꝛtaliter. Sicut exēpli gr̄a Siq̄s p̄ncipali fine oꝛdinaret p̄dicatōem facere ad vanam gl'iam vel alia ꝟtutis op̄a ad hmōi. Gr̄a hui⁹ aliqua hic q̄rūt̄ de ſacra ꝯfeſſiōe.

Primo de intentōe vane gl'ie.
Scđo de intentōe infamie vitāde
Tertio de coacta ꝯfeſſione.

Pria q̄ſtio: vtrū hō ꝯfitēs ꝓpt̄ vanā gl'iaꝫ p̄ncipaliter: vel etiā ꝓpter q̄ēcunq̄ꝫ malū finem peccet moꝛtaliter: Ad qđ ex dictꝭ reſpondet̄ ſm̄ frēm Angelū in ſūma ꝙ talis peccat moꝛtaliter: quia p̄uertit finē ſacramenti: imo nec ſacramentū ſuſcipit. q2 p̄s eſſentialis hui⁹ ſacramenti q̄ ꝯſiſtit i actu ſuſcipiētis eſt act⁹ interioꝛ. Vn̄ ſine eo nō eſt ſacramētū ſuſceptū. Sicut nō eſſꝫ ſacramentū matrimonij ꝯtractū ſiq̄s ꝯtrahendo nō intēderet niſi in carnaleꝫ copulā ad tēpus. Sic in ꝓpoſito. Vn̄ ꝛ hō talis tenetur ꝯfeſſiōem iterare in caſu q̄ ſm̄ ōe. xxxvj Q. Hec in Angelica. Vn̄ ſiq̄s confitet̄ intentiōe cuiuſcunq̄ꝫ pcti: ſiue ꝓpt̄ ſup̄biā vt gl'iet̄ de factis mal': ſiue ꝓpt̄ auariciā vt ei dent̄ tp̄alia p̄ viſa ſctitate freq̄ntis ꝯfeſſionis. ſiue ꝓpter carnalē familiaritatē cōtrahen. ſiue propter vindictā a deo p̄ h̄ obtinendam. ꝛ ſic de alijs mal' inuētiōib⁹ ſemp̄ peccat moꝛtalit̄: ſed debꝫ hō intēdere in ꝯfeſſiōe finē debitū oꝛdinatū: vt ſup̄ dictū eſt. X Scđa queſtio. q̄d de illo q̄ nō ꝓpt̄ vanā gl'iam ꝯfitet̄: ſed ſolūmodo ne reddat̄ notat⁹ i ꝓpl'o: R̄nr ſm̄ fratrem Ange. in ſūma. ꝙ ſi ibi ꝯſtituit̄ finis p̄ncipalit̄: nō valet: imo tenet̄ iteꝝ ꝯfiteri. ꝛ tūc ꝯſtituit̄ ibi finiſ p̄ncipalit̄ q̄n nullo mō cōfiteret̄ ſi nō timeret de infamia. Sec⁹ q̄n nō ꝯſtituit̄ ibi finis p̄ncipalit̄: puta q2 ꝯfitet̄ p̄ncipali⁹ ꝓpt̄ deū vl' ꝓpt̄ pctōꝝ r̄miſſionē. induct⁹ tn̄ ad id ex pudoꝛe vel timoꝛe ꝛ hmōi. Tertia q̄ſtio. Quid de illis q̄ cogūt̄ ꝯfiteri a ſup̄ioꝛib⁹ ſuis vel p̄latꝭ: R̄nr fr̄ Ange. ꝙ idē ē dicēdū de talib⁹ ſic̄ dictū ē in p̄ria q̄ſtiōe. vicꝫ ꝙ ſi talis nullo mō vellet ꝯfiteri niſi cogeret̄: nō valet ei⁹ ꝯfeſſio coacta. Sec⁹ ſi confitet̄ ꝓpter deū p̄ncipali⁹: licꝫ timoꝛe coact⁹ y

Circa tertiū de charita-

te notandū ꝙ ad h̄ vt ꝯfeſſio ſit meritoꝛia req̄rit̄ ꝙ fiat in charitate. ſ. dei ꝛ p̄ximi. q2 ſcribit̄ Ecci. xvij. A moꝛtuo q̄ſi nihil perit ꝯfeſſio. h̄ ē a moꝛtuo. i. ab hoie exn̄te ſine vita gr̄e vel charitate: q̄ ē vita aīe: vt dicit Aug. q̄ſi nihil perit ꝯfeſſio. q2 nulluꝫ fructū meritoꝛiū vite et̄ne p̄cipit. Auguſ. Si charitas vera nō adeſt nō iplet̄ p̄ceptū ſed fingit̄. Hec ille. Sꝫ q̄b⁹ ſignis h̄ coḡſcitur: R̄nr ꝙ trib⁹ p̄cipuis. Prio ſiq̄s nō coacte ſꝫ volūtarie ꝯfitet̄. Scđo: ſi h̄ amoꝛe dei facit ſctā intētōe vt patuit. Tertio ſi oīa dolet ꝛ ꝓponit cauere Sꝫ di. Quid ſiq̄s n̄ vult pctā ſua dolere vl' relinq̄re. R̄nr ſꝫ Alex. de ales ꝙ talis ſi ꝯfiteat̄ ꝓpter h̄ ne ſtatutū eccl'ie trāſgrediat̄ nō peccat moꝛtaliter in h̄ ꝙ ꝯfitet̄ manēs in pctō moꝛtali: imo bn̄ facit ſatiſfaciēdo p̄cepto eccl'ie. ꝙ ſi ꝯtēneret peccaret denuo: tn̄ tal' nō adq̄rit pctōꝝ remiſſiōeꝫ. nec meritū vite et̄ne: ſed alia bōa tp̄alia ſic adq̄rit p̄ q̄cūq̄ꝫ bōa op̄a i moꝛtali pctō facta. X Exm̄ ad hec narrat Ceſa. ꝙ i Brabātia q̄dā demō in puella hoim pctā oīa nō ꝯfeſſa ip̄ꝛopabat. Tūc vir q̄dā voluit videre: ſꝫ timēs ne ſua pctā turpia reuelaret ꝯfeſſus ē ſacerdoti: volūtate peccādi retēta. Quē vidēſ demō ait. Amice veni huc veni: certe te bn̄ dealbaſti. ꝛ ſtatī oīa pctā illi⁹ in faciē ip̄ꝛopañs ꝯfudit illū nimis corā hoib⁹. Triſtꝭ ille in ſe rediit ad ſacerdotē. ꝛ vera ꝯtritōe ac ꝓpoſito cauēdi oīa pctā ꝯfeſſ⁹ ē: ꝛ r̄uerſus ad demonē dixerūt q̄dā circūſtātes dmoni Ecce amic⁹ tu⁹ iteꝝ vēit. Demō reſpōdit Quis ē. Ille inq̄unt cui turpia pctā ip̄ꝛopaſti. R̄ndit Ego iſti nihil ip̄ꝛopaui. neq̄ꝫ d̄ iſto aliq̄d mali ſcio. ꝛ ſic illi extimauerūt demonē mētitū fuiſſe. Sicq̄ꝫ ille p̄ ꝯfeſſionē verā euaſit notā ꝯfuſionis maxie. O q̄ ſctā ꝯfeſſio q̄ pctā abluis. Rogem⁹ ꝛc̄.

Feria q̄nta poſt dn̄icā tertiā Ser.xxvj.
de confeſſionis ſacre cōditiōib ſedecim a
theologis poſitis.

Afirmos va

rijs languorib ducebāt ad ieſū
At ille ſingul' man⁹ imponens
curabat eos Lu.iiij. ⁊ in euāgelio hodier/
no. In q̄ clare oſ̄ndit cōfeſſionis myſteriuʒ
q2 dn̄s Jeſus miracl'oſe tactu manuū cu/
rabat infirmos. ad ſignificandū ꝙ ꝑ ma/
nuū ſacerdotaliū ipoſitionē vel ꝯſignatio/
nem ſigno crucis. in q̄ cruce chr̄s man⁹ ex/
tēdens pepēdit: ſanari deberēt oēs lāguo
res pctoꝝ ꝯfitētiū. ⁊ demonia vicioꝝ exi/
rēt ab hoib. Vn̄ Cirill⁹ ibidē dr ꝙ chr̄s
q̄ ſolo ꝟbo potuit (vt de⁹) curare: tn̄ manu
tāgebat: ad ſignificādū ꝙ ſicut vas eneuʒ
appoſitū igni: ab igne ptātē calefaciendi
in tāgētes ſumit, ſic man⁹ chr̄i vnite deita
ti ab ea ptātē habuerūt ſanādi ꝟtute diui
na. Sic etiā ſignū crucꝫ ⁊ man⁹ ſacerdotū
in ꝑſona chr̄i tāgēdo i ꝯfeſſiōe ſanāt aīas
ꝯfitētiū. O ḡ chariſſimi orem⁹ chr̄m vt tā
gat ⁊ nos vt ſanemur ⁊ a demonū ptāte li
beremur i ꝯfeſſiōe. Hec Ciril. i ſnia. ⁊ d h̄
euāge. Iuxta hec de ꝯfeſſiōe i q̄ curāt lan
guores aīaꝝ tria myſteria ꝑ h̄ ſer. notabi⁹
Primū de ꝯfeſſiōis q̄lificatōe.
Scd̄m de offenſiōis declaratōe.
Tertiū d reuelatōis exēplificatōe. A

Circa primū de qualifi

catōe q̄rit: q̄lit ꝯfeſſio ſit faciēda vt ſit legi
tima ⁊ pctoꝝ remiſſiua? Ad qd̄ notanduʒ
ꝙ ſm theol' cōiter in. iiij. di. xvij. tradūt ſe
decim ꝯditiōes q̄s debʒ hr̄e ſacra ꝯfeſſio
q̄ ꝯtinēt his ꝟſib. Sit ſimplex hūilis cō/
feſſio pura fidel', Atq3 freq̄ns nuda diſcre
ta libēs verecūda. Integra ſecreta lachry
mabilis accelerata. Fortis ⁊ accuſans ⁊ ſit
parere parata. Has Rich. i. iiij. di. xvij. ar
ti. iij. q. vi. exponit ſic. Sit ſimplex. i. vt ni/
hil admiſceat qd̄ nō facit ad pcti q̄ntitatē
ſcʒ exp̄mendā. Hūilis. ſ. tā in ꝟbo q̄3 i ſig.
Pura. i. recta intētōe facta ⁊ nō mala Fide
lis. i. vera vt nil de falſitate admiſceat. Fre
q̄ns. ſ. q2 freq̄nter ꝯfiteri ē valde vtile. Nu
da. i. nō obuoluta ꝟboꝝ obſcuritate. Diſ/
creta. ſ. vt maiora cū maiori ḡuitate dicat.
Libēs. i. nō neceſſitate coactōnis ſʒ libera
volūtate Verecūda: ḡ nō cū iactātia dicat
Inteḡ. ſ. vt nullū pctm̄ retineat q̄n ꝯfiteat
Secreta. i. nō publica. Lachrymabil'. ſ. ex
dolore cordis. Accelerata: ne nimis diffe/
rat de die i diē. Fortis: ne ꝟecūdia victus
dimittat aliqd̄ pctm̄ ꝯfiteri. Accuſans. ſ.
ſeip̄m nō alios. Parere pata. ſ. ad obedien
tiā ꝯfeſſoris. Sʒ di. Nūq̄d iſte ꝯdicōes
oēs ſūt de necītate ꝯfeſſionis? Rn̄det ſm
Rich. ſup̄ ꝯcordit Tho. ꝙ nō oēs: ſʒ q̄dā
req̄runt ad ꝯfeſſionē de neceſſitate. q̄dam
autē eaꝝ ſunt de ꝯgruitate. Et de h̄ clari⁹
dicem⁹ in ſeq̄ntib. O ḡ hō diſce bn̄ ꝯfite
ri vt merearis vitam eternā. B

Circa ſecunduʒ de of/

fēſione ꝯfeſſiōis notādū ꝙ iuxta p̄miſſas
ꝯdicōes req̄ſitas ad ꝯfeſſionē pn̄t poni mlt
ti modi q̄b poteſt q̄s offendere ⁊ peccare
in ꝯfeſſiōe. Prio ꝯ̄ ſimplicitatē peccat q̄s
culpā leuiādo ⁊ alios incuſando. ſ. iponē/
do diabolo vel ſue cōplexiōis fragilitati.
vel fato, ſicut fecit Adā ⁊ Eua. ⁊ tales pec
cant ḡuit. Vn̄ Aug⁹. libro de vera ⁊ falſa
pnīa dic̄. Non velit hō ſe excuſare ne auge
at crimen vt Adā: cui nō ſuffecit peccaſſe
ſed ampliabat crimen culpādo vxorem: et
culpā trāfferens in deū. Non itaq3 peccan
tes dicam⁹. Nō potui aliud niſi vt furarer
vel rapem; q2 deus fecit me paupeʒ. Nec
mirum ꝙ fornicatus ſum, q2 nature fragi
lis creatus ſum. fragilitas mea cogit me
multa pctā cōmittere. Errat q̄ ſic fallitur.
Natura eni talis eſt vt poſſit q̄ſq3 reſiſtere
malo ſi velit. Hec Aug. Itē idem Aug⁹.
li. l. hom̄. homelia. xij. dicit. ꝙ in ꝯfeſſione
multi diabolū accuſant. ſi dr eis. Quare h̄
feciſti? Reſpondēt q2 diabol⁹ fecit vt hoc
facerem. Nō eſt vnde plus gaudeat dia/
bolus niſi quādo homo hoc dicit, diabo/
lus fecit vt peccarem. ⁊ ſic non ſe accuſat. ⁊
dum peccata ſua diſſimulat confiteri: idul
gentiā nō meretur accip̄e. Diabolus enim
ſuadere poteſt. cogere omnino nō poteſt.
Hec ille. Heu heu q̄3 multi ſic peccant: pre
cipue coniugati in alterutrum retorquē/
do culpam dicentes. Cōiunx mihi nō ſer
uat fidē ⁊ debitū. ergo nec ego ſibi ſeruo.

Itē iracundi di. Ille mihi cōuicia dixit. er
go ⁊ ego ſibi. Sed tu bone chr̄iane cōfiteri
ſtude ſimplicit' accuſan̄ teip̄m vt venia tibi
det. C Scd̄o ꝯ̄ humilitatē peccat q̄s
ſupbiendo ⁊ pompoſe ſe tenēdo. Proinde
q̄rit Vtꝝ ad cōfeſſionē requirat ꝙ fiat ge/
nu flexo: capite diſcoopto: ⁊ hmōi? Rn̄det
frater Ange. ꝙ nō req̄rit de neceſſitate: ſed
de cōgruitate ⁊ bn̄ eſſe. Nā cordis hūilita/
te r̄q̄rit de⁹ poti⁹. xiij. q. v. Si q̄d. Tn̄ hu
miliatione corꝑali meremur. ideo debem⁹
hūiliari corā ſacerdote tenēre in ꝯfeſſiōe vi
ce dei: vt docet Bonauē. ſm illd Ecci. iiij.
Pbro hūilia aīam tuā. Tertio ꝯ̄ purita
te peccat q̄s nō recta intētiōe ꝯfitēdo. ſed ꝓ
vana gl'ia ⁊ hmōi. De hoc ſermōe p̄cedēti
Quarto ꝯ̄ fidelitatē vel ꝟitatem peccat
mentiēdo. vt patuit ſer. p̄cedēti Quinto
ꝯ̄ freq̄ntiā peccat nimis negligēdo: p̄ſertiʒ
ſi ad min⁹ ſemel in anno q̄s non ꝯfitet pec/
cat mortal'r. de pe. ⁊ re. c. Ois. Sexto ꝯ̄
nudā aptionē peccat q̄s obſcuris ꝟbis ob/
uoluēdo ita ꝙ cōfeſſor plene nō intelligat.
et talis cōfeſſio nō valet. Prouerb. xxviij.
Qui abſcōdit ſcelera ſua nō dirigēt. Iſid.
Sicut nullū medicamentum valet vulneri
q̄3diu ferrū infixū nō educit: ſic nulla opa/
tio valet q̄3diu pctm̄ in cōfeſſione celat.
D Sed di. Quid de turpib pctis q̄
horret hō apte dicere? Rn̄det frater Ang.
ꝙ cōfitēs debet q̄dem loq̄ de pctis ꝑ ꝟba
pudica ⁊ cū honeſtate q̄ntū pōt: dū tn̄ ſuffi
ciēter exp̄mat factū: vt confeſſor intelligat
q̄le ſit pctm̄ illud. Sed q̄d de illo q̄ dū cō/
fitet ſacerdos interim obdormit: aut eū nō
intelligit? Rn̄det idē frater Ange ꝙ ſciēter
tali cōfeſſus tenet iterato cōfiteri pctm̄ ſi ē
mortale. et ſacerdos debet eidē dicere. Rō
q̄a ꝯfeſſio importat pctoꝝ reuelationē q̄ n̄
pōt fieri niſi cōfeſſor dictū cōfitentꝫ ꝑcipi/
at. quo deficiēte nō ē ꝯfeſſio. Sec⁹ de pctō
veniali. Septimo ꝯtra diſcretiōem pec
cat: generalit' ſolū ſe peccatorē fatēdo: nec
in ſpeciali exp̄mēdo: puta di. Ego ſum ma
gn⁹ pctōr: peccaui in oīb capitalib pecca/
tis. vl' ꝯ̄ oīa dei precepta feci. ⁊ hmōi Nā h̄
nō ſufficit. ſed oportet confiteri de ſingulis
mortalib i ſpecie ei⁹ ſpecialiſſima. et ſingu
la iuxta grauitatē pōderan̄. vt lati⁹ patebit
ſer. xxxj. H. Octauo ꝯ̄ libent' ꝯfiteri pec
cat coacte ⁊ nō aliter cōfiteri volēdo: vt de
hoc ſer. p̄cedēti X. patuit. Nono ꝯ̄ vere/
cūdationē peccat q̄s nō ꝑ ſe ip̄m ſed ꝑ aliū
vl' ꝑ ſcp̄tū ꝯfeſſionē faciēdo ꝓ rubore vitā/
do. Cōtra tales Aug⁹ dr. Per vos pecca/
ſtis: ꝑ vos erubeſcatꝫ. Erubeſcētia eīm ma
xima ps eſt ſatiſfactiōis. Decimo ꝯ̄ inte
gritatē peccat q̄s ꝯfeſſionē diuidēdo. ſ. ali/
q̄ pctā vni: alia alteri cōfitēdo. qd̄ ē morta/
le. et tenet iterare totū. E Undecimo
ꝯ̄ ſecretū peccat q̄s pctā ꝯfeſſa reuelando.
qd̄ eſt mortale. q2 ꝯ̄ charitātē ꝑdit ⁊ infa/
mat ſeip̄m. Deniq3 aliq̄ incaute publicant
pnīam ſibi in ꝯfeſſiōe iniūctā ꝑ quā deno/
tant de pctō ḡui: et tales peccant etiā ḡuit.
q2 Aug. xij. q. j. c. Nolo. di. Duo ſunt nob
neceſſaria: cōſcīa: et fama. Crudelis ē q̄ fa/
mā negligit. Preterea pbr reuelan̄ ꝯfeſſio/
nē: peccat ſuper oīa ḡuiſſime. Duodecio
ꝯtra lachrymabilitatē peccat. internas la/
chrymas ꝯtritiōis vl' attritiōis nō curādo
vel reſpuēdo. Lachryme aūt exteriores nō
ſunt neceſſarie: ſed de bn̄ eſſe. et patet ſupra
de ꝯtritiōe. Tredecimo ꝯ̄ acceleratōem
peccat: nimis tardādo. ⁊ p̄ſertim ī caſu mor
tis ꝯfiteri nolēdo: ē dānabile. Quarto/
decimo ꝯ̄ fortitudinē peccat q̄s ꝟecūdie ce
dēdo ⁊ nō ꝯfitēdo. Decioq̄nto ꝯ̄ accuſa
tionē ſui peccat alteꝝ īfamādo ⁊ in crimine
nominādo: qd̄ ē ꝯ̄ charitatē. ideo mortale.
Decimoſexto ꝯtra vltimū peccat q̄s: in
licitꝫ et rōnabilib p̄ceptꝫ ꝯfeſſoris nō obe
diendo: qd̄ ē mortale ſm Scotū. Hec bre
uiter tacta h̄ ſufficiāt. q2 lati⁹ de pleriſq3
iſtoꝝ agem⁹ in ſequentib.

F Circa tertium de

reuelationis exemplo amore breuitatꝫ ſuf/
ficiat ponere h̄ vnū exemplū qd̄ ſcribit in
Specl'o exēploꝝ. diſt. ix. ca. cxlviij. Quidā
inq̄t fili⁹ ꝓ ſuo pr̄e iam an̄ defuncto. xxxij.
annis q̄tidie ſpecial'r orauit. Cui tandē pr̄
apparuit dicēs ſe i magnis penis fore. quē
fili⁹ interrogauit. Et ille rn̄dit ſe nō eſſe da
mnatū: ſed in purgatorio: a q̄ non poſſet li
berari donec ſatiſfaceret vſq3 ad q̄drantem
nouiſſimū. Ad quē fili⁹ ait. Tot annis ora
ui ꝓ te: cur n̄ ꝓſūt tibi orōnes mee? Rn̄dit
pr̄. q2 ſp ꝑ tātū tp̄s in pctō mortali fuiſti.
Cui filius. Quomō h̄: cum ſingl'is annis

cōfeſſus cōicaui. Rn̄dit pr̄. q2 idigne ſemꝑ
cōicaſti. q2 ꝯtritio tua ⁊ cōfeſſio n̄ fuit vera
Tū q2 nō ex charitate ꝓceſſit: ſed ex cōſue-
tudine vł ꝓ vitāda cōfuſiōe. Tū q2 diſtuli-
ſti aliq̄n vſq3 ad vltimā ſeptimanā q̄drage
ſime. et ſic ō alijs cōdiciōib3 ꝑdict3 itelligē
dū. Tū q2 i nullo te emēdare ꝓpoſuiſti. iō
tibi deus nullū pcm̄ indulſit tāto tpe. Ad
hec fili9 ille cōpunct9 vereq3 ꝯtrit9 ⁊ ꝑ oīa
rite cōfeſſus: vanitates mūdi ſpreuit: ⁊ to-
t9 deo ſuieñ. ꝓ pr̄e orauit ⁊ in breui illū de
purgatorio libauit. hec ibi. Rogē9 chꝛ3. ⁊c̄

Feria ſexta poſt dn̄icam tertiā Sermo
xxvij. de confeſſionis ꝑcepto diuina lege et
naturali obligante.

Spiritus eſt

deꝰ, ⁊ eos q̄ adorāt eū3 in ſpū
et ꝟitate oportet adorare. Jo
an. iiij. ⁊ i euāge. hoð. Uerba ſt̄ ſaluatoris
nr̄i q̄b3 doc3 nos ad ꝑcipua duo. Prīo q̄dē
vt ſpūales eē ſtudeamꝰ. et ſic deo nos i ſpū
cōformemꝰ pure ⁊ ſcte viuēdo: ⁊ carnis de-
ſideria n̄ ſeq̄ndo. Un̄ Rho. viij. Frēs ſpūi
debitores ſumꝰ: nō carni vt ſm carnē viua
mus. Quicūq3 em̄ ſpū dei agunt: hi filij ði
ſūt. Propt̄ea chr̄s ðr. Spūs eſt deus. q. d.
ſm ꝙ expōit Orige. ḡ ⁊ vos debet3 eē ſpū-
ales vt angeli mūdi ⁊ deo cōformes. Se-
cūdo docet chr̄s vt i oīb3 ⁊ ꝑcipue in cōfeſ-
ſione veraces ſimꝰ. ⁊ ſic deū in ꝟitate chr̄ia
na adoremꝰ vt oportet. Jdeo Theophilꝰ
ſuꝑ hec ꝟba: ⁊ Orige. di. Quia em̄ deꝰ ſpi
ritꝰ ē: ſpūales adoratores q̄rit: ⁊ victimas
ſpūales ac oblatiōes diligit. Et q2 veritas
eſt deus. ḡ veros orātes ⁊ cōfitētes req̄rit.
Ex q̄b3 pat3 ꝙ deꝰ diligit ſacrificiū cordis
vere cōtriti ⁊ fidei. amoris q̄3 diuini ac de-
uotionis atq3 vere ꝯfeſſiōis pctōꝝ. pat3 in
euāgelio. Un̄ de ſacra cōfeſſiōe: ꝑter ꝑdi
cta: tria adhuc myſteria declaremꝰ.

Primū de legis naturalis indictiōe vel
coartatione.

Scðm de legis diuinalis iniūctione.

Tertiū de leg3 euāgelicalis ꝑceptione.

Ex iſt3 patet vn̄ orta ⁊ iſtituta ē ꝯfeſſio.

Circa primum de

indictōe cōfeſſiōis ꝑ legē nature q̄rit̄ Utrꝝ
lex nature a ꝑncipio mūdi obligauit hoīes
ad pctōꝝ ꝯfeſſionē ſub neceſſitate ſalutis:
Ad qð ſm theologos ponit̄ ꝓ ꝯcl'one: ꝙ a
ꝑncipio mðī etiā in lege naturali nunq3 q̄s
potuit hr̄e remiſſionē pcti niſi ꝯfeſſiōe ſal-
tē mētali. Declarat̄ ſm tres doc. ſit̄ colligē
do. ſ. Bonauē. ⁊ Alexanð. in. iiij. ꝑ. ⁊ Rich.
in. iiij. Nā Bonauē. lucide in. iiij. diſt. xvij.
declarat ſic. ꝙ cōfeſſio pctōꝝ ē duplex. ſ. mē
talis ⁊ vocalis. Cōfeſſio mētalis ē recogni
tio pcti ⁊ offenſe dei. et hec ē de dictamie le
gis nature in ſpeciali. Nā ꝯgſcere culpā eſt
de dictamie nature hūane ꝑ ſe ſm ꝙ ē rō-
nalis. Sed cogſcere offenſam ði eſt de di-
ctamie nature adiute aliq̄ mō ꝑ fidē. Quō
aūt ſcit hō offendiſſe deū quē nō videt niſi
ꝑ fidē h̄ cogſcat: Cū ḡ deū cogſcit hō ꝑ ꝑ-
uaricatione ihonorari e: natura dictat ꝙ ab
ipſo deo miſcðia ē hūilit̄ petēda. et h̄ nūq3
eſt niſi recogſcat̄ culpa. Uocalis aūt cōfeſ-
ſio pōt fieri dupl̄r. Uno mō deo. Alio mō
homī. Uocalit̄ cōfiteri deo nō dictauit na
tura ſimpl̄r. ſed i caſu q̄n deꝰ exegit. Sicut
exēpli gr̄a q̄n exegit ab Adā ⁊ a Cain Ge
neſ. iij. di. Adā vbi es: Ubi glo. ðr. Uer-
ba ſunt vocāt3 ⁊ ad pniam ac ꝯfeſſionē in-
ducent3. Jtē Gen̄. iiij. dixit dn̄s ad Cain.
Ubi eſt Abel frater tuꝰ: De q̄b3 de pe. di.
j. c. Uoluiſſent. §. Deniq3. ſcribit̄: ꝙ nemi-
nē ſine ꝯfeſſiōe a pctō mūdari ab ipſiꝰ hūa
ni generis ꝑncipio inq̄t ſumamꝰ exordiū3.
ſequit̄. Pctō trāſgreſſiōis ꝑmi gentes cor-
rupti: a deo ſunt req̄ſiti de culpa vt cōfiten
do deleret̄. Cain q̄3 ð culpa fratricidij req̄
ſitꝰ pctm̄ ſuꝑ b3 cōfiteri noluit. ſed mēdacit̄
deū fallere conatꝰ di. Nunq̄d cuſtos frat3
mei ſū ego: Jdeo idignꝰ venia iudicatꝰ eſt.
Significat ḡ eos q̄ pctm̄ nō cōfiteñ. miſe-
ricordiā dei n̄ merent̄. Hec ibi in ſnia bre-
uiata. Et ſic pat3. Sed vocalit̄ ꝯfiteri hoī
nō erat neceſſe in lege nature: ſm Alex. vbi
ſ. eo ꝙ deꝰ nōdū erat factꝰ hō. Tn̄ Bona.
ðt ꝙ vocaliter cōfiteri hoi l3 nō dictat na-
tura i ſpeciali: ſic̄ dictat i ſpeciali honorare
parētes. verūtn̄ dictat i generali. Dictat ei
oīb3 modis recōciliari oportere ðo q̄b3 ipe
ſtatuit. Jdeoq3 natura dictat ꝙ ſi deꝰ arbi
trū ꝯſtitueret int̄ ſe ⁊ pctōrem ꝙ ipſi eēt cul
pa reuelāda. ⁊ ita dictat i generali. Un̄ lex

nature indncit nos ad ꝯfitendū obligādo
a ꝑncipio ⁊ arbitro a deo ꝯſtituto. i. ſacer-
doti. Ad hec ex dict3 Rich. ſ. exēplū. Siq̄ſ
h3 vulnꝰ in corꝑe in ꝑte inhoneſta: natura
cōpellit vt oñdat illð medico cauſa medē-
di: lic3 de h̄ verecundet̄ nimis: ſic a fortiori
vulnera aīe turpia ſt̄ in ꝯfeſſiōe vera medi
co ſpūali. i. ſacerdoti māifeſtāda. Boetiꝰ. j
ð ꝯſol. Si opa3 medicāt3 expectas opt3 vt
vulnꝰ detegas. O ḡ hō q̄ nō vis ꝯfiteri ec
ce natura tua ꝯ te clamat ad dānationē.

Circa ſecundū de di

uīo iure q̄rit̄. vtrꝝ ꝯfeſſio ſit ð iure diuio ve
ter3 leg3 iniūcta: Rn̄r ſ3 Sco. i. iiij. di. xvij.
q. vnica. ꝙ ſic. ⁊ ꝓbat̄ rōne triplici ſm doc.

Primo rōne ꝑcepti diuine dilectionis.

Scðo rōne legalis ꝑfiguratiōis.

Tertio rōne ſcripture multiplicis.

Prīo ſm Scotū ſic. q2 q̄libet tenet̄ diuino
iure recuꝑare gr̄a3 dei ꝑditā ꝑ viā faciliorē
⁊ certiorē. ⁊ h̄ ex ꝑcepto diuino q̄ ðr Dili-
ges dn̄m deū tuū. Aliter em̄ videt̄ ꝯtēnere
deū ⁊ ꝓpriā ſalutē. S3 h̄ nō pōt fieri certiꝰ
⁊ facilius niſi ꝑ ꝯfeſſionē. ḡ q̄libet tenet̄ ad
ꝯfeſſionē. S3 di. Quō ꝓbat̄ ꝙ hec via ſc3
ꝯfeſſionis ſit ſūme facilior ⁊ certior ad recu
perandū gr̄am: Rn̄det̄ ꝙ ꝓbat̄ ſm eundē
Sco. ſic q2 attritꝰ ꝯfitēs q̄uis nō habeat
actū talē ſc3 ꝯtritiōis q̄ ſufficiat ad meritū
de ꝯgruo tn̄ habēs volūtatē ſuſcipiēdi ſa-
cramentu3 eccl'ie ⁊ ſine obice pcti mortalis
actualiter ſibi facto vel in volūtate inherē-
tis recipit nō ex merito ſ3 ex pacto diuio ef-
fectū iſtiꝰ ſacramēti in vltimo inſtāti ꝓlati-
onis in q̄ eſt vis huiꝰ ſacr̄i. ⁊ ſic paꝝ attri-
tus attritione q̄ nō meret̄ remiſſionē pcti ſi
ꝯfitet̄ ſine obice pcti recipit gr̄am penitēti
alē ⁊ remiſſionē pcti nō ex merito vt dixi. q2
nō erat. ſ3 ex pacto dei aſſiſtēt3 ſacr̄o ſuo ad
effectū illū ꝟtute clauiū. alioq̄n nō appare-
ret quō ſacr̄m pnie eſſet ſecūda tabula ſm
Hieroñ. ſi nunq3 ꝑ ipm vt ſacr̄m eſt poſſet
recupari ſcða gr̄a amiſſa. ſ3 tm̄ ꝑ attritionē
diſpoſitiuā ⁊ ꝯtritionē cōpletiuā. Jſta po-
nit Sco. in. iiij. di. xiiij. q. vi. ⁊ h̄ idem tenet
ſctūs Tho. in. iiij. q̄dli. q. x. ⁊ Hēri. de gan.
in q̄dli. q. xxxij. J Ex iſtis pt3 ꝙ nō eſt
alia via facilior ad inueniēdū gr̄a3 dei q̄3 ꝑ
ꝯfeſſionē, q2 in ꝯfeſſione nō requirit̄ aliud
niſi ꝙ hō nō ponat obicē gr̄e. qð eſt multo
minꝰ q̄3 habere attritionē q̄ ꝑ modū meri
ti de ꝯgruo ſufficiat ad iuſtificationē. Jte3
nō eſt etiā via certior. q2 magis pōt hō eſſe
certꝰ ꝙ nō ponat obicē ſc3 actual'r peccādo
q̄3 ꝙ habeat attritionē. ⁊ ſic pt3. Scðo
ꝓbat̄ ꝙ ꝯfeſſio ſit diuia lege ꝑcepta rōne ꝑ
figuratōis i lege. vbi ſacerdoti faciēda ꝯfeſ
ſio ⁊ ſacr̄alis eſt ꝑfigurata in h̄ ꝙ ſacerdoti
bus data erat ptās diſcernēdi int̄ leprā ⁊ n̄
leprā. ⁊ in ſacrificijs ꝓ pctis offerēdis ꝑ ſa-
cerdotes. ⁊ ſic ope ꝯfitebāt̄ pctā ſua hoīes.

Tertio ꝓbat̄ rōne ſcripture multiplicis.
q2 oīs ſcriptura tā legis q̄3 ꝓphaꝝ ⁊ libroꝝ
ſapiētialiū teſtat̄ ꝙ tenent̄ hoīes ꝯfiteri. pt3
intuenti. ⁊ vide ſer. xxx. Si q̄ras. Cur ḡ nō
eſt expſſe inſtituta ꝯfeſſio ſacr̄alis in veteri
lege ſ3 tātūmodo in figura. Rn̄det Bona
uen̄. ꝙ q2 ꝯfeſſionē oportuit inſtitui ꝓpter
manifeſtationē pcti ⁊ ꝓpter recōciliatione3
faciendā deo ⁊ eccl'ie ꝑ arbitrū ⁊ iudicē me
diatorē ſc3 ꝯſtitutū inter deum ⁊ hoīem vt
poſſit apponere manū in vtrūq3 ſc3 deū ad
miſericordiā inclināndo: ⁊ pctā hoīs redar-
guendo. Talis arbiter aūt non potuit eſſe
q̄uſq3 deꝰ factꝰ eſt hō q̄ ſolꝰ potuit ſatiſfa
ciēdo ꝑ ſanguinē deum recōciliare pctōri: ⁊
autoritatē abſoluēdi ꝟtute ſue paſſiōis cō-
cedere ſacerdotib3. Jdeo in ſola lege noua
cōfeſſio ſacramētalis expſſe debuit inſtitui
ꝑ chꝛiſtū deum. K

Circa tertiū de ꝑcepto

legis euāgelice ad ꝯfitendū q̄rit̄. vbi ⁊ q̄n
chr̄s dn̄s in euangelio ꝑcepit hoīb3 facere
confeſſionē de pctō. Et ſm oēs theologos
maxie Rich. in. iiij. di. xxvij. rn̄det̄. ꝙ chr̄s
dn̄s h̄ ꝑcepit iplicite ⁊ explicite. Nā iplicite
in figura ꝑcepit cum dixit leproſo mūdato.
Matth. viij. Uade oſtēde te ſacerdotib3.
Sed explicite ſine figura ꝑcepit quādo di-
ſcipulis dedit poteſtatē iudicādi conſcien-
tie. Nā Petro dixit Matth. xvj. Tibi da-
bo claues regni celorum. quodcūq3 ſolue-
ris ⁊c̄. Et tandem poſt reſurrectionē oīb3
expreſſe dedit hanc poteſtatē Joā. xxij. di.
Accipite ſpiritūſanctum quoꝝ remiſeritis
peccata ⁊c̄. Sed ſacerdotes non poſſunt re
mittere niſi confitentib3 ſibi. ergo confeſſio
ꝑcipit̄. Nimirū papa eſt ſucceſſor petri, epī

aūt ſunt ſucceſſores aploꝝ. Ceteri ꝟo ſacerdotes ſunt ſucceſſores .lxxij. diſcipuloꝝ ſm Sco. ⁊ Rich. ⁊ alios. Et h idē habeť i decretꝫ .xxj. di. c. In nouo. ⁊ pluribꝫ. Proinde eccľia ſacrꝫ canonibꝫ p̄cepit oībꝫ fidelibꝫ facere ꝯfeſſionē. de q̄ ſcꝫ eccľie p̄cepto patebit ſer. xxix. T. Sꝫ di. Amb. de pe. di. j. circa p̄ncipiū dr. ꝙ petrꝰ doluit ⁊ fleuit. qꝛ errauit vt hō. nō iuenit aūt q̄d dixerit. glo. id ē ſi ꝯfeſſus eſt vel cui ꝯfiteret cū oēs a fide receſſiſſent. Hec ibi. Rn̄det Rich. ſ. ꝙ multa ſūt facta q̄ nō ſūt ſcṗta. Vn̄ frať Ange. dicit nō eſſe credēdū ꝙ apľi ⁊ eccľia tale iugū ꝑiculoſū hoibꝫ ipoſuiſſent niſi chr̄s ꝟbaliť aplis h p̄cepiſſet. g̃ ⁊c. Vn̄ exēplū legiť i chronicꝫ minoꝝ ꝙ ꝑiſius q̄dā clericꝰ phica ſcia p̄clarꝰ. ſꝫ lubricꝰ infirmitatē incurrit: a ſocijs monitꝰ vt ꝯfiteret. vocatū ꝯfeſſorē frēꝫ minorē repulit vt deſꝑatꝰ. vn̄ frať iſte ꝓ illo orauit. Et ecce infirmꝰ vidit iuxta lectū aptū puteū d̄ q̄ aſcēdebat draco ingēs ore apto ſpirās flāmā ſulphureā volēs infirmū deuorare. Tunc ille timore ꝑcuſſus oculis in celū leuatis vidit ieſū veluti cruci affixū in aere. ſ. ſanguinē fūdētē, ac p̄dictū fratrē vidit ad pedes chr̄i orātē vt infirmo miſereret. Ait ieſus. Cōfiteať ⁊ non negabo veniā (vt i euāgelio. ſ. p̄cepi ⁊ ꝓmiſi) Ille g̃ ad ſe reuerſus mox ꝓ dicto fratre miſit: ⁊ plene ꝯfeſſus eſt. tandē dei nutu ꝯualuit ⁊ ordinē minoꝝ intrauit ⁊ ſancte vixit. O g̃ chariſſimi confiteamini vt a crucifixo detur gratia. ⁊ venia Amen.

Sabbato poſt dn̄icā tertiā Ser. xxviij ſcꝫ de ꝯfeſſore eligendo ꝓprio ſacerdote et peccatoꝝ inquiſitione.

Dixit ei ieſus

nec ego te ꝯdēnabo. vade ⁊ iam ampliꝰ noli peccare. Joā. viij. ⁊ in euāg. hod. Sic Aug. dr. dn̄s ieſus volēs oñdere ꝙ venit pctōres penitētes ſaluare: nō ꝯdēnare. Jō mulieri quā in adulterio deꝑhēſam adduxerāt iudei ad ipm dixit hec ꝟba. Nec ego te ꝯdēnabo. vade et ampliꝰ noli peccare. Quibꝫ ꝟbis p̄mo cōſtrauit iudeoꝝ malignitatē volētiū eū capere in ſmōe vt accuſarēt ſi diceret eā nō lapidari debere ꝯ legē moyſi tāq̄ legꝫ trāſgreſſorē. Si aūt diceret eā lapidādā rep̄hēderēt eū dicere ꝯ ſuā p̄dicationē de pietate ac miſericordia. Sꝫ chr̄s dn̄s oñdit ſcribeñ i terra ꝙ illi eſſēt maiores pctōres ⁊ iō inepti ad legis penā exeq̄ndā vtpote ipi potius digni pena ꝓ pctis. Scd̄o his ꝟbis docuit i myſterio etiā ꝯfeſſores ꝙ ipi iponāt pniaꝫ ſm ꝯditionē pctōris ⁊ pcti ⁊ talē potiꝰ miſericordiť iniūgere curēt q̄ caueať clpa d̄ cetero q̄ penitētē pctōrē nimis exaſperēt crudeli ⁊ indiſcreta pnia vt dr Chryſ. xxvj. q. vij. c. Alligāt. Itē ꝯfitētes docꝫ etiā chr̄s oi ſtudio conari āpliꝰ cauere vt ptꝫ i themate ⁊ euāgelio. Ex q̄ g̃ i ꝟbis his myſtice doceť ꝯfeſſor ⁊ ꝯfitēs: Idcirco d̄ ꝯfitēte ⁊ ꝯfeſſore ſiť tria myſteria declarabimꝰ in h ſermone.

Primū de eligēdo idoneo ꝯfeſſore.
Scd̄m de req̄rendo ꝓprio ſacerdote.
Tertiū de inq̄rēdo pctō a ꝯfitēte pctōre.

M Circa primū de eligēdo idoneo ꝯfeſſore q̄lē debeat vnuſq̄ſq̄ ſibi ꝯfeſſorē eligere ꝓ ſalute. Ad qd̄ rn̄deť cōiter ſm doc. ꝙ q̄libꝫ ꝯfitēs debet q̄rere ſibi ⁊ eligere ſacerdotē talē ꝓ ꝯfeſſore q̄ p̄cipue tres ꝯdicioēs videť habere.

Prima eſt ꝯſcie vel vite ſctitas.
Scd̄a ꝯdicio eſt ſciētie claritas.
Tertia eſt abſolutiōis ꝯferēde ptās.

Primo inq̄ in ꝯfeſſore req̄riť vite vel ꝯſcie ſctitas vel bonitas. Vn̄ Augꝰ. de pe. di. j. ca. Quē peniteť. ꝟſus fi. dr. Qui vult ꝯfiteri ſacerdoti meliori q̄ pōt ꝯfiteať. Et. j. di. vj. ca. Qui vult. idē Aug. dicit. Sacerdos cui offerť pctōr in nullo coꝝ ſit iudicādus q̄ in alio iudicat. Iudicās eñ aliū de eo de q̄ ipe eſt iudicādus: ſeipm ꝯdemnat. Hec Aug. Et idē ꝓbať rōne. qꝛ ſꝫ Bonauē. in iiij. di. xix. ⁊ ꝯcor. Durā. Ray. ac Tho. ſup iiij. Quicunq̄ ſacerdos in mortali peccato exiſtēs abſoluit penitētē vel executionē alicuiꝰ ordis opať: mortaľr peccat: niſi prius peniteat de ſua mortali culpa. g̃ confeſſor nō debet eſſe in mortali. Sꝫ q̄d de illo q̄ cōfiteť tali ꝯfeſſori quē ſcit eſſe i pctō mortali Rn̄deť ſm doc. p̄cipue fratrē Ange. ꝙ ad id ſi ſciēter inducit illū mortaliť peccat. Et ideo ſi p̄t hr̄e aliū ꝯfeſſorē dꝫ alteri ꝯfiteri. ſi āt ꝑatꝰ ē ille audire ꝯfeſſiōes: ⁊ ipe ſacerdos nō eſt notoriꝰ nec excōicatus vľ p̄ciſus et hmōi. tali licet cōfiteri: p̄ſertim cū alium hr̄e nō poſſis. Caueāt g̃ q̄ ꝯfiteri volūt ne fiāt ꝯfeſſoꝝ iudices curioſi. ſed ſufficiat eis ꝙ ñ videāt expꝰſſe in illis malā vitā. Ad hec exēplū hr̄ in euangelio hodierno. vbi chr̄s iudeis dixit. Qui ſine pctō eſt veſtꝝ p̄mꝰ i eā lapidē mittat. Quo doceť vt Aug. vbi ſ. c. Qui vult. dicit: ꝙ q̄ vult alios corrigere: p̄us debet ſe mūdare. Ideoq̄ Greg. j. q. j. c. Neceſſe eſt (inq̄t) vt mūda ſit manꝰ q̄ diluere ſordes curat ne tacta inq̄net. N

Scd̄o debet q̄rere q̄libet confeſſorē habentē ſufficientē ſciaꝫ ne ſibi accidat incidere in foueā. Nā teſte chr̄o Mat. xv. Cecus ſi ceco ducatū preſtet: ambo i foueā cadūt. Sic in ꝓpoſito. Sed quātā ſciam debeat hr̄e ꝯfeſſor neceſſario. Rn̄deť ſm ſanctum Bonauē. i. iiij. di. xvij. ⁊ eliciť ex c. Nulli ſacerdotū. di. xxxviij. vt ponit frater Ange. h tenendū: q̄uis diuerſa ſup h dicta ſint a diuerſis. Et dicendū ꝙ cōfeſſor teneť habere ſaltē ad minꝰ ſciam tantā ꝙ ſciat diſcernere in pctis cōmunibꝫ qd̄ veniale ⁊ qd̄ mortale ſit. et ꝙ ſciat ad q̄ pctā ſua ptās ſe pōt extendere. Rō. q̄a alia pnia ꝓ mortali. alia ꝓ veniali pctō eſt imponēda. Et ſi ptātē extēderet ad aliqd̄ pcti genus ad qd̄ nō poſſet abſolueñ. ꝑiculū aīe eſſet ſibi ⁊ cōfitētibꝫ Unde hoīes q̄ hoc cogñſcūt debēt cōſulere diſcretos ⁊ ſcientificos. Deniq̄ ꝯfeſſor nō tenetur de ſingulis q̄ in confeſſione audiuit determinare ſi ſint mortalia vel ne. et maxime nō debet aſſerere mortale id de q̄ nō eſt certꝰ ne inijciat laq̄os alteri. ſed ſufficit ſcire ꝙ ſūt mortalia illa de q̄bꝫ eſt claꝝ cōiter. nō aūt de q̄bꝫ ſunt varie opiniones. Unde optimū eſt ꝯfeſſori vt ſalteꝫ ſciat dubitare ſemꝑ in caſibꝫ in q̄bꝫ nō eſt certus ſe legiſſe deciſionē: et de nouo ſtudere vľ ꝑitos cōſulere. vľ ſi non pōt: ſaltē confitenti dicat ꝙ ꝑitos cōſulat: nec abſoluat niſi q̄ntū ſua auctoritas ſe extendit. Hec in Angelica. O

Sed q̄d ſi q̄s cōfitetur ſacerdoti ignaro: Rn̄deť ſm Antoñ. floreñ. ꝙ dūmō taľ confeſſor nōn ſit nimis imꝑitꝰ: excuſať tā confeſſor q̄ ipſe ꝯfitens in tribꝫ caſibꝫ. Primꝰ q̄n ꝑiculum mortis iminet cōfitenti: nec alius cōfeſſor poſſet haberi. tunc q̄libet ſacerdos pōt ⁊ debet audire ꝓpter efficaciaꝫ ſacramenti ne ea p̄ueť. Secūdus eſt q̄n cōfitens eſt ſufficiēter ꝑitꝰ: ita ꝙ doceat confeſſorem. Tertiꝰ q̄n ꝯfitēs ſpūaliť viuit ⁊ crebro cōfiteť q̄ nō conſueuit hr̄e niſi venialia. aľs p̄ter hos caſus mortaliter peccat vterq̄ ꝑiculo aīe exponendo ſeipm ⁊ aliū. Eccľi iij. Qui amat ꝑiculū: ꝑibit in illo. Tertio debet q̄rere q̄s cōfeſſorē talem q̄ habeat. ſ. abſoluēdi ptātem: et iſte eſt ꝓpriꝰ ſacerdos. de q̄ in ſeq̄nti.

N Circa ſecūdum de ꝓprio ſacerdote q̄riť Utrū q̄libet teneať ſoli ꝓprio ſacerdoti ꝯfiteri: Rn̄deť cōiter ſm oēs doc. theologos ⁊ canoniſtas: ꝙ loquēdo de cōfeſſione, ꝓut eſt ſacramētalis et de p̄cepto iuris diuini ⁊ eccľie: faciēda ē ꝓprio ſacerdoti ſoli. vt patꝫ de pe. ⁊ re. c. Ois. Niſi in certꝫ caſibꝫ ſm Thom. in. iiij. diſt. xvij. Primꝰ: ſi talis ſacerdos eſſet excōicatꝰ vel hereticus aut ſciſmaticꝰ ⁊ hmōi. Secūdꝰ: ſi ſollicitaret ad malū illū qui ei cōfiteretur Tertiꝰ ſi ꝓbabiliter videť ꝙ ſit ꝓnꝰ ad reuelandū cōfeſſionē. Quartus ſi pctm̄ de q̄ q̄s confiteri debet cōmiſſum ſit ꝯtra illum In his ⁊ ſilibꝫ in q̄bꝫ ꝓbabiliter timet cōfitens ex cōfeſſione ꝑiculum ſibi vel ſacerdoti iminere: nō debet cōfiteri. ſed licentia petita alteri ſacerdoti. quā ſi nō dat. ſ. licentiam: recurrere pōt ad ſuꝑiorem ꝓ licentia. vel confiteať alteri ſi nō poteſt recurrere vel mittere ⁊c. Nec in hoc tranſgrediť p̄ceptū eccľie. q̄a p̄cepta iurꝫ nō ſe extēdūt vltra vel ꝯtra charitatē. O Sed q̄s dicať ꝓprius ſacerdos. Rn̄detur ſm Rich. in. iiij. di. xvij. et cōcor. theoľ. ⁊ cano. et ſummā Ange. Primo papa eſt ꝓpriꝰ ſacerdos in toto mūdo. Scd̄o legatus in tota ſua ꝓuincia. Tertio penitētiarius deputatꝰ ab eiſdem. Quarto archiepus vľ epus in ſua dioceſi. Quinto eoꝝ vicariꝰ generalis epi. Sexto parochialis pbr in ſua parochia. Septio oēs hn̄tes licentiā ab aliq̄ p̄dictoꝝ. Octauo ex p̄uilegijs ⁊ indultis fratres Miores et p̄dicatores. Nono ex cōmuni conceſſiōe iuris ſunt multi de quibus habeť in ſūmulis: ideo breuitatꝫ amore ꝑtrāſeo. Sic etiā in articulo mortis quilibet ſacerdos quando non poteſt ꝓprium habere poteſt abſoluere. et ſic ē ꝓpriꝰ ſacerdos illiꝰ Patet. xxvj

q.vj. Si pbr̄.et c.ſeq̄n. Itaqꝫ qui confitet̄ alicui ꝑdictoꝝ: ꝓprio cōfitetur.

R Circa tertium de inq̄rendo a cōfitēte de pctō cōmiſſo Notādū ꝙ hoc eſt valde neceſſariū vt cōfeſſoꝛ diligenter inq̄rat ꝛ interroget cōfitentē: tamē diſcrete: ne in particulari de carnalibꝫ q̄rendo pctm̄ cōfitens addiſcat qđ an̄ neſciuit.

Queſtio nancꝫ ꝟſat̄ An hō q̄ ſic cōfitet̄ et rn̄det ſacerdoti ad interrogata ſatiſfaciat ꝑcepto de cōfeſſione: Et rn̄det Rodo. ꝙ ſic: q̄ꝫtum ad ea de q̄bꝫ iterrogat̄. Item ſil'r ſatiſfacit q̄ rogat ꝯfeſſoꝛē ꝙ eū interroget: vt ſic ſciat pleniꝰ cōfiteri. Verūtn̄ ſi tal' dimitteret confiteri potiꝰ q̄ꝫ oꝛe ꝓprio cōfiteret̄ ſuū pctm̄: talis eſſet damnabilis. qꝛ đ ſupbia ꝛ hypocriſi ꝑuenit. de pe. di. v. c. j. ꝑ Aug. q̄ q̄dē eſt pctm̄ moꝛtale. Vn̄ prudēs cōfeſſoꝛ qn̄ h̄ ꝑpendit: faciat illū rectificare ꝯſciam ꝛ dolere de tali indiſpoſitōe. Hec ī Angelica. Pꝛoinde Aug. đ pe. di. vj. Qui vult. đr. Sacerdos diligēs inq̄ſitoꝛ ꝛ ſubtilis iueſtigatoꝛ ſapiēter ꝛ q̄ſi aſtute interroget a pctōꝛe qđ foꝛſitan ignoꝛat vl' ex verecundia velit occultare. Hec ꝛ plura ibidē.

Pꝛo finali ḡ Exemplū legit̄ ꝙ q̄dā habuit dubitationes de fide euchariſtie. et ſic incarnatiōis diuīe ex ꝟgine. Cōfeſſus ē autē cuidā ſacerdoti. ſed ſacerdos negligēs ſine inq̄ſitiōe ꝛ doctrina eundē titubantē reliq̄t. Moꝛtuꝰ ē hō ille ꝛ poſt moꝛtē eidē ſacerdoti terribiliter apparuit di. O maledicte cōfeſſoꝛ tu me ꝑdidiſti. Ve mihi et ve: q̄a dānatꝰ ſum. Si me docuiſſes diligēter ego ſaluatꝰ fuiſſem in vera fide. Et voluit interficere ſacerdotē di. Vere te ſtatim occiderē ſi ꝑmitterer. ſ. a chr̄o ꝛ virgīe Maria. Et ſacerdos vix euaſit ꝛ pnīaꝫ egit. hoc iō foꝛte. qꝛ btē ꝟgini ſeruierat ꝛ ſibi ſupplicauit. Illaqꝫ anīa dānata cū mag̃ ſtrepitu et clamoꝛe diſceſſit. Rogemꝰ ḡ chr̄m ꝛc̄.

Dn̄ica q̄rta quadrageſime ī mane Sermo. xxix. ſcꝫ de obligatiōe cōfeſſionis ꝛ aliquoꝝ excuſatiōe ꝓ impotentia.

Abiit Jeſus

trans mare galilee qđ ē tyberiadis ꝛ ſeq̄bat̄ eū multitudo magna. Joan. vj. ꝛ in euāgelio hođ. Dn̄s Jeſus in h̄ euangelio docet nos ad pnīaꝫ pluribꝫ myſterijs. Pꝛimo q̄dē in hoc ꝙ abijt trans mare galilee. Et ſic nomīat̄ a ꝓuincia galilee circūiacēte. et tyberiadis đr ꝓpter ciuitatē adiacentē: vt đr Alchuinꝰ: q̄ tyberiadis appellata fuit eoꝙ in honoꝛē Tyberij ceſaris erat edificata. Et mare h̄ ẜm Bedā eſt lacꝰ magnus lōgitudinis. xxiiij. miliarium. O, ḡ chr̄s dn̄s đr abijſſe vltra hoc mare cū diſcipulis ꝛ magna m'titudine ſequen̄. voluit docere ꝙ chr̄m dn̄m ſequamur per amaritudinē pnīe ꝛ aq̄s lachꝛymaꝝ ſi volumus ad celeſte conuiuiū vbi ꝑ chr̄m implebimur ſatietate oīm bonoꝛum ꝑuenire. Ideocꝫ poſt tranſitū huiꝰ maris conuiuiū hoc ſaturitatꝭ ꝑſtitit. Scđo docet ī hoc ꝙ quīcꝫ panes hoꝛdeaceos ꝛ piſces duos multiplicauit. Vn̄ đr. Accepit Jeſus panes ꝛ cum grās egiſſet diſtribuit diſcūbentibus. Et hoc poteſt poni ꝓ alio themate ſermonis. Nimirū queri pōt q̄re chꝛiſtꝰ multiplicando panes non mutauit ſubſtātiā vt fierēt triticei ſapidi: cum eēnt hoꝛdeacei inſipidi: Rn̄det̄ ẜm Chꝛyſ. Ne videret̄ deſeruire gule Et etiam vt doceret ꝙ in ꝑſenti vita amara pnīa debemꝰ anīas nr̄as cibare cum piſce. i. paſſiōe chꝛiſti recoꝛdan̄. q̄ ſcꝫ chr̄s tancꝫ piſcꝭ aſſatꝰ fuit in veru ligneo crucꝭ: toto ſanguīe ꝛ humoꝛibꝫ naturalibus effuſis arefactꝰ. Et ſic cibati ſatiabimur a chr̄o dulcedine ꝯſolatiōis celeſtꝭ Pſ. ẜm multitudinē doloꝝ meoꝝ. ſ. penitētialiū: cōſolatiōes tue letifica. ani. m. Nam ſicut panes iſti ẜm Alb: magnū erant optimi nō ſimpl'r ſed ī ſpecie panū hoꝛdeaceoꝝ. et ſic quodāmō amari: tn̄ dulcoꝛē ſapoꝛis accipiebant a piſcꝭ pinguedine. ſic penitentia amara ſapit in chr̄i paſſionis dulci memoꝛia. Et de iſtꝭ vide euangeliū. Itaqꝫ de pnīali confeſſione quā docet chr̄s pluribꝫ myſterijs euāgelicꝭ tria myſteria notemus ꝓ hoc ſermone.

Pꝛimū de cōfeſſionis obligatione
Scđm de obligatiōis huiꝰ excuſatiōe.
Tertium de ꝟecūdationis ſugatione

S Circa pꝛimum de cōfeſſiōis obligatiōe q̄rit̄ Vtrū oēs homīes

huius mūdi obligent̄ generaliter ſub neceſſitate ſalutis ꝯfiteri pctā ſua ſacerdoti. Cū em̄ omnes peccatoꝛes teneant̄ penitere ꝛ confeſſio eſt ꝑs ꝑ̄ncipalis penitētie q̄ ſcꝫ cōfeſſio eſt de iure diuino. ergo q̄re non obligarent̄ omnes. Et hoc etiā in hoc euāgelio videt̄ myſtice chr̄s inſinuaſſe cū tūc hoꝛdeaceo pane omnes non ſolum bonos pauit ſꝫ etiā incredulos qui erant in multitudine illa. Sꝫ ꝛ quare eis vinū bibere nō dedit cū tn̄ illud creare potuit vel ex aqua mutare ſicut in nuptijs fecit. Reſpondent aliqui di. ꝙ tum ꝓpter ebꝛietatem vitandam in tanta multitudine. Tum ꝓpter ſignificandum penitētie myſteriū. qꝛ vt dicit Pſ. Vinum letificat coꝛ hoīs. ꝛ ſic tāta multitudo fecaſſet diſſolutiones leticie ꝛ cantꝰ ꝛ hmōi. que contrariant̄ ſtatui pnīe lachꝛymabilis. Tū etiam qꝛ vinum ꝑ̄ſertim in copia ſumptuꝫ linguā a loquela recta impedit. ꝛ hoc eſt cōtra pnīe myſteriū. qꝛ debꝫ loqui recte. id eſt vere in cōfeſſiōe peccatoꝝ. ergo ꝛc̄. Sed ḡ. Ad q̄ſtionē rn̄detur ẜm Bonauen̄. ꝛ Richar. in. iiij. di. xvij. alioſcꝫ ſimul colligēdo ꝙ dupliciter obligantur homines ad ꝯfeſſionē. Vno modo ex lege ꝛ inſtitutione pꝛimaria hoc eſt diuina. ꝛ ſic om̄es hoīes tam fideles q̄ꝫ et infideles regulariter tenēt̄ ad confeſſionē faciendam ſacerdoti chꝛiſtiano ita ꝙ non confitens peccatum moꝛtale cōmiſſum tam ante baptiſmū q̄ꝫ poſt: ſi habeat copiā confeſſoꝛis ꝛ peccati memoꝛiaꝫ ꝛ loquelā ad ꝯfitendnm oīno dānabit̄. Et ꝓ hoc ꝙ noluit confiteri ſpecialem penā in inferno habebit. Ratio eſt. quia cōfiteri ſacerdoti eſt ꝑ̄ceptū dei ꝛ chr̄i ieſu filij dei vt dictum eſt ſermone. xxvij. ꝛ ideo om̄es obligat. qꝛ deus qui habꝫ plenitudinē poteſtatis vniuerſaliter ſuꝑ omnes hoc preceptuꝫ vniuerſaliter dedit. ergo om̄es tam fideles q̄ꝫ infideles tenent̄ confiteri. ¶ Secūdo modo obligant̄ homines ad confeſſionem ex inſtitutiōe eccl'iaſtica. hoc eſt: ex ꝑ̄cepto eccl'ie in generali concilio. Precepit nāꝗ generale ꝯciliū ſancte eccl'ie extra de pe. ꝛ re. ca. omnis. ſic. Omnis vtriuſcꝫ ſexus fidelis poſt q̄ꝫ ad annos diſcretiōis ꝑuenerit om̄ia ſua ſolus peccata ſaltē ſemel in anno fideliter ꝯfiteatur ꝓprio ſacerdoti. ꝛ iniunctam ſibi penitentiā ꝓ viribꝫ ſtudeat adimplere: ſuſcipiens reuerēter ad minꝰ in paſca euchariſtie ſacramentū. niſi foꝛte de ꝓprij ſacerdotis cōſilio ob aliquā rationabilē cauſam ad tēpus ab hmōi perceptiōe duxerit abſtinenduꝫ. Alioq̄n ꝛ viuens ab ingreſſu eccl'ie arceat̄ ꝛ moꝛiēs chr̄iana careat ſepultura. Hec ibi. Et q̄ꝫtum ad hoc ꝑ̄ceptū eccleſie non tenent̄ illi q̄ ſacramētū baptiſmi nunq̄ꝫ ſuſceperunt vt ſunt pagani. Sꝫ obligant̄ om̄es q̄ baptizati ſunt ad ꝯfeſſionē ſaltē ſemel in anno. ſiue boni chr̄iani ſint ſiue mali ꝛ heretici. Nam vniuerſaliter ponitur ꝑ̄ceptū di. Oīs vtriuſcꝫ ſexus ꝛc̄. Qui autē dicit oīs nihil excludit vel excipit ẜm philoſophū. Et patet etiam. xix. di. ca. Si rhomanoꝝ. §. Dicendo. cum glo. Ratio hoꝛum eſt. quia vt Richar. ſupꝛa. dicit. vicario chꝛiſti non fuit poteſtas directe cōceſſa ſuper illos qui baptiſmi ſacramentū nō ſuſceperūt qđ eſt ianua qua intratur ad eccleſiam militantem. Ideo infideles vel pagani nondum baptzati non obligātur pꝛecepto eccleſie ſed tantūmodo ꝑ̄cepto iuris diuini ad confeſſionē. j. Coꝝ. v. Quid mihi de his qui foꝛis ſunt. id eſt extra eccleſiā iudicare. Lyra. quaſi di. non ꝑtinet ad me. quia ſunt extra foꝛum eccleſie. Nam eos q̄ foꝛis ſunt iudicat deus. Hec ap'lus. Pꝛecepto autē eccleſie ꝛ ſedis ap'lice omnes baptizati obligant̄ tancꝫ ipſiꝰ petri diuīa voce firmato. di. xix. Sic om̄es. ergo baptizati boni ꝛ mali ꝛ heretici confiteri obligant̄ ſaltem ſemel in anno. quia omnibꝫ ꝑ̄cipit eccleſia. Si ergo queritur an papa poſſit diſpēſare obligationē hmōi relaxando alicui ne teneat̄ confiteri. Reſpondet Richar. ſupꝛa. ꝛ ꝯcoꝛ. Tho. ꝙ q̄ꝫtum ad eſſentiam ꝓut obligat ex vi ſacramēti: non poteſt papa cum aliq̄ diſpenſare. quia contra ius diuinum vel contra euangeliū papa non pōt diſpenſare. xxv. q. j. Sunt quidam. Vnde non pōt papa diſpēſare ꝙ aliquis nullatenus teneat̄ ꝯfiteri. imo etiā ip̄e papa obligat̄ ꝯfiteri iure diuino ꝛ euangelico. Sed q̄ꝫtū ad circūſtātiā ẜm ꝙ obligat ex ꝑ̄cepto eccl'ie pōt cum aliq̄ diſpenſare ſcꝫ vt poſſit diutius confeſſionē differre. puta vltra annum. O ergo quāto periculo ſtant qui nō confitentur duobus aut tribus aut pluribꝫ annis. O peſſima chꝛiſtianoꝝ taliuꝫ malic

cia. Ve ve talibꝫ q̄ꝛ digni ſt̄ dānatiōe etna.

V Circa ſcōm de excuſa
tione ab obligatōe hmōi q̄rit. Quales ho
mines pn̄t excuſari ne teneant̄ ꝯfiteri in ca
ſu hmōi. Ad qd̄ notandū eſt ꝙ ꝓ generali
regula tenet̄ ꝙ nemo obligat̄ ad īpoſſibile
ff. de regu. iu. l. Impoſſibiliū. Ideoq̄ꝫ ab
obligatiōe faciēde ꝯfeſſionis excuſant̄ aliq̄
ex impoſſibilitate rationabili. Et iſti ſunt
ſex generꝫ homines.

Primo pueri nōdum dolicapaces.
Scd̄o amētes ⁊ rōne carētes.
Tertio muti loq̄ nō potētes.
Quarto idioma neſciētes.
Quinto ſacerdotē hr̄e nō valētes.
Sexto innocētes nullū pctm̄ habētes.

Iſti ꝓ q̄bꝫ modis excuſent̄ ⁊ q̄bꝫ nō: ꝓſe
quemur de ſingulis. Primo inquā pue
ri nondū dolicapaces excuſant̄. Ideo in p̄
dicta decretali notāter addit̄. poſtq̄ꝫ ad an
nos diſcretiōis ꝑuenerint ⁊c̄. Sed quis ſit
iſte annus diſcretionis glo. ibidē. ⁊ ſup. c. j.
de delictis puerorꝫ dicit. ꝙ puer ⁊ puella ſe
ptē annorꝫ dolicapaces ſūt. ⁊ ſic obligant̄.
⁊ ad ꝯfeſſionē ꝑ parētes debēt induci. Alij
dicūt ꝙ nō tenent̄ niſi tpe q̄ ſunt dolicapa
ces vt tenēt Rich. ⁊ Hoſtien. q̄ꝛ hmōi tem
pus diſcretiōis citius acceleratur in puero
vno q̄ꝫ in alio. Ideoq̄ꝫ de hoc debēt aduer
tere parētes i illis. q̄ꝛ ꝑire poſſūt. Sic exē
plum habemꝰ in libro dialo. de puero q̄n
q̄ꝫ annorꝫ blaſphemāte deū quē demones
violēter rapuerūt. Sꝫ quō poſſit agno
ſci puer dolicapax fore Nota ſm̄ Scotū in
iiij. di. xvij. ⁊ cōmuniter doct. ꝙ q̄n puer fa
cit iſta q̄ ſequūtur vel aliqd̄ horꝫ. obligat̄
ꝯfiteri ⁊ induci debet a parētibꝫ etiā cogen
do ad ꝯfeſſionē ante ſeptenniū. Primo q̄n
puer interrogatur ⁊ reſpondet ad interro
gatiōes ordinatas ordinate ad ꝓpoſitū. vt
exēpli gr̄a. interrogando. qd̄ eſt primū qd̄
ſcōm ſcꝫ in digitis vel in numeris vel in lu
dis ⁊ hmōi. vel in globulis dū ab eo aufe
runt̄ vel dant̄ plures vel pauciores ſi ꝑcipit
⁊ dolet fraudari. ⁊ ſic de alijs. Secūdo q̄n
vadens ad ecclīam facit ſigna diſcretionis
⁊ deuotionis diſcooperiēdo caput ⁊ hmōi
Tertio q̄n verecūdat̄ de malo alijs vidēti
bus. Nā vt dicit̄ Prouerb. xx. Ex ſtudijs
ſuis agnoſcit̄ puer. Et ſic patet ꝙ parētes
debent pueros inſtruere ⁊ ad ꝯfitēdum in
ducere etiā ante ſeptēniū. ſi ꝑceperit eos fo
re dolicapaces. q̄ꝛ oēs tales obligantur ad
ꝯfeſſionē al's mortaliter peccāt. Qꝛ ſi q̄s di
cat tales nō poſſe peccare in carnalibꝫ pec
catis. cogitet q̄ꝛ ſaltē mendacijs: vituperijs
⁊ hmōi plena eſt etas puerilis. ideo tutius
eſt ꝯfiteri debere. Vn̄ etiam q̄ꝫuis Anton̄.
flo. ꝑte. ij. ti. ix. c. viij. dicit. ꝙ puer vt in plu
ribus nō habet vſum rōnis niſi circa decē
annos. ideoq̄ꝫ de neceſſitate non obliga
tur antea ꝯfiteri ſicut nec cōmunicare. Tñ
piū inq̄t ⁊ laudabile eſt p̄dicare vt parētes
aſſuefaciāt ꝯfiteri filios ſeptēnes ⁊ q̄nquē
nes. Hec ille. Scd̄o amētes excuſantur
a ꝯfeſſione. q̄ꝛ nec mereri nec demereri poſ
ſunt. ſed ſunt in ſtatu ſaluatiōis vel damna
tionis ꝓut erant quādo ꝑdiderunt ſenſum
⁊ in eodem ſtatu ꝑſeuerant. extra de bapti
ſmo ⁊ eius effectu. c. maiores. obligātur tñ
tales ad ꝯfeſſionē q̄n habent lucida inter
ualla. Tertio excuſant̄ muti: q̄m nō poſ
ſunt loquendo ꝯfiteri. Quarto idioma
ignorātes eadē rōne. X Sed de vtriſ
q̄ꝫ Rich. ſup̄ dicit ꝙ nihilo minꝰ tenent̄ ta
les cōfiteri ſigno vel nutu eo modo q̄ pn̄t.
xxvj. q. vj. Qui recedunt. Sed di. Nun
quid ignorātes idioma tenentur confiteri
ꝑ interpretē vel ꝑ ſcriptū. Rn̄det̄ ſm̄ Sco.
in. iiij. di. xvij. ⁊ Rich. ꝙ licꝫ aliqui dixerit
ꝙ ſic. tamen verius dicendū eſt ꝙ non tenē
tur confiteri niſi ꝑ ſignū vt muti. quia nul
lo iure nec diuino nec poſitiuo eſt conſtitu
tum vt quis ꝑ interpretē confiteat̄. nec vi
detur tutū plus artare aliquē ad confeſſio
nem q̄ꝫ artet̄ per ip̄a iura. Deniq̄ꝫ nec ꝑ ſcri
ptum debet confiteri. quia eſt contra ratio
nem ſacramenti qd̄ requirit confeſſionem
verbo oris. Ideo nullo modo debet facere
confeſſionē ꝑ ſcriptum. ſed ſufficit confiteri
per ſignum. Hec ſm̄ Scotū ⁊ in angelica
Quinto excuſant̄ ſacerdotem non habē
tes. ſed ſufficit deo ꝯfiteri. Unde ſi que
ratur An cōfeſſio faciēda ſit laico quando
non poteſt haberi ſacerdos. Rn̄detur ſm̄
Scotū. Richar. Pe. ⁊ cōmuniter theolo.
in. iiij. di. xvij. ꝙ licꝫ magiſter ⁊ Aug. de pe.
diſt. j. Quē penitet. ⁊ alij dixerint ꝙ debet
ſaltem in articulo mortis confeſſio fieri lai

co abſente ſacerdote. tñ veriꝰ dicendū ꝙ nō
req̄rit̄ de necītate: ſꝫ de ꝯgruo ꝓpt̄ meritū
hūilitatꝫ licꝫ ꝯfiteri laico ſolum in articulo
mortis: tñ nō eſt neceſſe. al's aūt nō licet: q̄ꝛ
ſine vtilitate ꝑderet talis ſeip̄m ei q̄ nō pōt
abſoluere. Sexto excuſant̄ innocētes nul
lū pctm̄ habētes. Sed q̄m Bona. dicit ꝙ
vix poſſibile eſt ſm̄ ſtatū viatoris vt aliq̄s
vnū diē vel ſeptimanā tranſeat ſine remor
ſu venialis pcti: ⁊ a fortiori ꝙ trāſeat annū
eſt impoſſibile. nec credi pōt in aliq̄ hoc do
nū fore niſi in chr̄o ⁊ eiꝰ matre. ideo vnuſq̄ſ
q̄ꝫ debet habere ꝯſcientiā ſaltē de veniali
bus ⁊ confiteri. Vel ſaltem ſm̄ Rich. tenē
tur tales (vt ſatiſfaciāt precepto ecclīe) ſe re
p̄ſentare ſacerdoti dicētes ſe nō habere con
ſcientiā pcti mortalis. O ḡ pctōres exper
giſcimini ⁊ confitemini ⁊c̄. Y

Circa tertiū de ſupera
tione verecundatiōis. Ex quo diabolus ni
titur multos a ꝯfeſſione retrahere ꝑ vere
cūdationē pudoris de pctō: maxime ſuper
bos: hypocritas ⁊ mlīeres: idcirco hic opꝰ
eſt ſubiungere qualiter q̄libet homo poſſit
ſuꝑare verecūdatiōis tentationē vt fortit̄
currat ad ꝯfeſſionē. Et ꝓ hoc nota ꝯſidera
tiones tres multū valere. Prima diuina
lis intuitionis. Nam ꝯſiderare debes o tu
peccator ꝙ quātūcūq̄ꝫ celes pctm̄ tuū deꝰ
bene videt: ⁊ punit: ideo confitere vt remit
tat. Ambro. lib. ij. de pnīa ca. viij. Quid ve
reris confiteri pctā tua: nouit omnia deus
ſed expectat vocem tuam vt tibi ignoſcat.

Exemplū ad id eſt qd̄ narrat̄ in geſtis
rhomanorꝫ: ꝙ rex quidā vidēs ī ſuo regno
multos fore malefactores: talē legē ſtatuit
vt ſaltem aliquibꝫ fieret miſ̄icordia: ꝙ vicꝫ
quicūq̄ꝫ morti iudicatus poſſet dicere tres
veritates tales: vt nullꝰ eis obijcere poſſet:
mortē illa vice euaderet. Accidit aūt inter
multos quendā dep̄hendi de latrocinio: ⁊
morti eſt ille adiudicatꝰ. Ille aūt cogitans
quia oēs ſcirēt ſuā maliciā ⁊ iam deberet
occidi: dixit tres veritates ſe fateri. Primā
dixit. A principio ſemꝑ malus fui ⁊ mala
feci. Reſpondit iudex ⁊ qui illum nouerāt.
Verum dicis ideo nunc mori iuſte debes.
Secundā veritatē ait. Mihi diſplicet val
de ꝙ in iſta forma mori me oportꝫ. Reſpō
derunt omnes. Credimus hoc. Tertiā ve
ritatē dixit. Si hac vice euaſero nunq̄ꝫ ego
ad iſtū locum iudicij ⁊ formā huius mor
tis voluntarie veniā. Omnes rn̄derūt. Cre
dimus. Et ſic liberatꝰ eſt ab illa morte iu
xta decretū regis. Sic deꝰ ſtatuit ꝙ homo
qui confitet̄ peccata: que licꝫ nouit deus iu
dex ⁊ angeli: ⁊ ſi eidē pctm̄ diſplicet ⁊ caue
re de cetero ꝓponit: liberet̄ a morte eterna.

Z Secūda cōſideratio in iudicio fina
lis ꝯfuſionis. vn̄ Augꝰ. de viſitatione infir
morū ſermone. ij. dicit. Heu cur erubeſcis
o homo confiteri quod facere nō erubuiſti
Lautius eſt corā vno confeſſore aliq̄ntulū
ruboris ſuſcipe q̄ꝫ in die iudicij coram tot
milibꝫ hoīm mūdi graui notatu erubeſce
re. Hec ille. Et de talibꝫ hoībus exemplū
ſumamus ex ſententia Amb. li. ij. de apolo
gia. ꝙ in hora extrema iudicij omnis qui ce
lauit pctā ſua clamabit dicen̄. Ve mihi in
felici: ve mihi maledicto pctōri: latere cupi
ui ⁊ latere nō potui. Sed ecce in faciē meā
nudant̄ omnia pctā mea coram toto mun
do: ergo ve mihi. O ſi confeſſus fuiſſē nō
confunderer nec damnarer: nunc aūt cōfu
ſus de omnibꝫ eternaliter cruciabor. Ter
tia cōſideratio crucis chr̄i ⁊ paſſiōis. Nam
ſi tu o homo cogitas ꝙ magna tibi verecū
dia eſt confiteri pctā ſcꝫ tua conſidera q̄ntā
erubeſcentiā pro te ſuſtinuit manifeſte chri
ſtus dn̄s. quia inter latrones crucifigi de
nudari ⁊ vilipendi voluit: ergo eius amore
ſuſtine tuam erubeſcentiam. Si graue tibi
videtur humiliari: cogita caput eius ſpinis
coronatum ⁊ inclinatum in cruce. Si gra
ue eſt tibi cōfiteri turpia vicia cogita quot
⁊ qualia pro te ſuſcepit chriſtus vulnera in
ſuo toto corpore virgineo: quō plorauit ꝓ
tuis peccatis vt ⁊ tu plores: afflictus eſt vt
tu in penitentia te caſtiges. Exemplū le
gitur in ſpeculo exēplorꝫ de pluribꝫ: ſicut et
de Alexā. de ales: ꝙ cum graue reputarent
onus penitentie in ordine ſufferre apparuit
eis chriſtus dn̄s q̄ſi ſanguinolētus crucem
trahens in dorſo. ⁊ quaſi talia illis dicen̄.
Ecce ego qui multo te delicatior fui: vtpo
te virginis filius: multo te honorabilior et
dignior: vtpote rex regum ⁊ deus. ⁊ ſic no
bilior ⁊ ſapientior ⁊ omni bono p̄clarior: q̄n
tam penitentiā ſuſtinui in cruce ꝓ peccatis

tuis. quantū ſanguinē fudi. q̄ntā ꝯfeſſionē ⁊ verecūdiā ꝑtuli. ⁊ ceťa hm̄oi. O ḡ tu mi-ſer pctōꝛ diſce amoꝛe chr̄i ⁊ tu pn̄iaꝫ agere ⁊ verecūdiā ꝯfeſſiōis ſuſcipe: vt euadas toꝛ-mēta gehēne: ⁊ ꝯſequi p̄emia vite eterne. Rogemus ḡ chr̄m dn̄m ⁊c̄.

Dn̄ica eadē poſt prandiū Sermo. xxx. ſcꝫ de confeſſionis diuina acceptatiōe ⁊ q̄-litate ſacramentali.

Qui abſcon-derit ſcelera ſua nō dirigetur: qui aūt confeſſus fuerit ⁊ reli-querit ea miſericoꝛdiam con-ſequetur. Prouer. xxviij. A In quib⁹ docet ꝙ deus multū odit nō ꝯfitētes ⁊ ſū-me diligit ꝯfeſſionē. qꝛ ſicut Aug⁹. de pe. di. j. c. Que penitet. dicit. Juſticia dei da-mnat ſcꝫ pctōꝛē īpenitētē. ſed dign⁹ eſt mi-ſericoꝛdia: q̄ ſpūali laboꝛe ſcꝫ pn̄ie petit gra-tiā. Laboꝛat eīm mēs patiēdo in ꝯfeſſione erubeſcētiā: qm̄ verecūdia magna eſt pena. ſed q̄ erubeſcit ꝓ chr̄o. ſ. ꝯfitēdo: fit dign⁹ miſcd̄ia. Hec ille. Pro exēplo videmus ſicut docet Joānicius in li. de oꝛganizatio-ne coꝛpis hūani. ꝙ in cūctis ꝓxime moꝛitu-ris aut moꝛtuis tria fieri ſolēt. Unū ꝙ pe-ctus ſolito alti⁹ eleuať. qꝛ ob fluxū ſanguis ad coꝛ vt ip̄m adiuuare poſſit pect⁹ altius intumeſcit. Scōm fit ꝙ viſus frangitur et introꝛſum decidit ocul⁹ aliꝙ̄tulū. Tertiū fit ꝙ os apiť. ⁊ h̄ ꝓpter difficultatē reſpira-tionis ſcꝫ trās gutturis regionē. Iſta fiūt in hoīs agone: pro quo tp̄e debet ſe hō ad miſericoꝛdiā ꝯſeq̄ndā p̄parare. Sic ſpūali-ter oīs aīa que pctō moꝛtali moꝛtua eſt: vt d̄r Ezech. xviij. Aīa que peccauerit moꝛieť in pctō ſuo. ſꝫ ſi vult ſe p̄pare ad miſericoꝛ-diā a deo ꝯſequēdam debet primo pectus ſuū eleuare ad ſpem in deo ponendā. quia Ps̄. teſte. Sperantē in dn̄o mi̇ſcoꝛdia cir-cūdabit. Scōo debet oculos frangere ad fletū pn̄ie. Tercio dꝫ os ſuū apire in pctōꝝ ꝯfeſſiōe. Proinde ꝓuerb. vbi ſupꝛa ſcribiť. Qui abſcōderit ſce. nō dirigeť ſcꝫ ad ſalutē qui aūt confeſſus fu. ⁊c̄. Itaq̄ꝫ de ſacra ꝯfeſſione tria myſteria ꝑ ſer. declarabim⁹. Primū de ꝯtēnentiū diuina deteſtatiōe

Scōm de ꝯfitētiū diuina dilectiōe.
Tertiū de ꝯfeſſiōis ꝓpꝛia diffinitione.
Itē ſi placet potes ponere aliud thema ex autoꝛitatib⁹ ſubſcriptis.
Circa p̄mū de ꝯtēptu ꝯfeſſionis: quia oppoſita iuxta ſe lucēt amplius. B

Circa ſecundū ergo ſi-mul ⁊ de ꝯfeſſionis diuina dilectiōe notan-dū ꝙ bn̄dictus de⁹ omni lege oſ̄dit ꝙ vicꝫ multū odit ⁊ dānat eos q̄ nolunt ꝯfiteri: ac ſūme diligit hoīes pctā ſua libēter ꝯfiten̄.
Primo oſtēdit lege paradiſica.
Scōo lege nature intrinſeca.
Tertio lege diuina ⁊ ꝓphetica.
Quarto lege euangelica.
Quinto lege ap̄lica.
Sexto lege canonica.
Septimo lege ph̄ica.
Ultimo lege ciuilica.
Primo lege paradiſi. Nam de⁹ Gen̄. ij. p̄-cepit hoī ne comederet de ligno vetito: ne moꝛtis neceſſitatem incurreret. ſed homo deceptus a ſerpēte tranſgreſſus eſt p̄ceptū Volens aūt deus hoīem ad penitentiaꝫ et confeſſionē inducere dixit eidē. Adam vbi es: vbi gloſa dicit. Uerba ſunt vocātis ſcꝫ ad pn̄iam ⁊ ad ꝯfeſſionē inducentis. Hec gloſa. Sꝫ quare hoc niſi quia amauit ideo optauit confeſſionē deus quaꝫ quia homo facere renuit ſed pctm̄ excuſauit in mulierē retoꝛquēdo: ⁊ mulier in ſerpentē. ⁊ ꝯſequē-ter in deū. ideo deus illos de ꝑadiſo expu-lit ꝓ ſigno odij. quos ſi confeſſi fuiſſent ex amoꝛe penitentie non expuliſſet: ſm̄ docto. Proinde de pen̄. diſ. j. §. deniq̄ꝫ. Gratian⁹ tacitā queſtionē mouet ſcꝫ quare p̄mi parē-tes a dn̄o de culpa ſunt requiſiti in paradi-ſo. ſerpens aūt nō eſt req̄ſitus. Rn̄det ꝙ ſcꝫ Quia deus volebat vt p̄mi parentes pec-catū quod trāſgrediēdo cōmiſerāt confitē-do delerēt. ſerpens aūt: Glo. i. diabolus in ſerpente loquēs de culpa requiſitus nō eſt quia ꝑ ꝯfeſſionē non reuocabať ad veniā. Hec ille. Ecce ergo patet ꝙ deus intantuꝫ diligit confeſſionē hoīs ꝙ nō ſolum veniā pctōꝝ preſtat: ſed inſuꝑ paradiſum celeſtē dat confitēti. ⁊ nō confitentes odit adeo ꝙ de paradiſo eijcit ⁊ dānat. O homo quare nunc pateris oēs miſerias hui⁹ vite: famē

ſitim: infirmitates ⁊ moꝛtē: niſi q̄a p̄mi pa-rentes noſtri nō ſunt cōfeſſi. q̄nto magꝭ pu-nieris in inferno ſi nō ꝯfiteberis. Secū-do oſtendit lege nature in Cain ante dilu-uium: cui dixit Gen̄. iiij. Ubi eſt Abel fra-ter tuus. Qui vt Gratian⁹ dicto. §. Deni-q̄ꝫ. d̄r. ex q̄ ſupꝫbus peccatū confiteri noluit ſcꝫ fratricidij. ſed poti⁹ mendaciť negando dn̄m fallere conat⁹ eſt dicen̄. Neſcio. Nun-q̄d cuſtos fratris mei ſum ego: venia indi-gnus extitit ⁊ deſꝑatus vagus ⁊ ꝓfugus. Et in ſignū maximi odij de⁹ eum maledi-xit di. Nūc ergo maledict⁹ eris ſuꝑ terram: et poſuit in eo ſignū. Lyra. hoc eſt tremoꝛē hoꝛribilē oīm mēbꝛoꝝ: vt abomīabilis d̄o et oīb⁹ hoīb⁹ redderet. Et ꝑ hec ſignifican-tur oēs q̄ pctm̄ ſuū cōfiteri diſſimulant: vt dicit Gratian⁹ s̄. Item poſt diluuiū oſten-dit in ꝟbis Job. x. dicēs. Loquar in ama-ritudine aīe mee dicam deo: noli me cōde-mnare. q. d. Si loquar cōfitendo in amari-tudine pn̄ie non cōdemnabis me. Et iterū xxxj. dicit. Si abſcondi q̄ſi homo peccatuꝫ meū. Lyra. i. ꝑut m̄lti hoīes ſolent. Infra ſequiť. Quis mihi tribuat vt deſideriū me-um audiat oīpotens: q. d. non. ergo ⁊c̄.
Tertio oſtendit de⁹ lege diuina ⁊ ꝓphe-tica ꝙ diligit confitentes ⁊ odit nō confitē-tes. qꝛ Leuit. xxvj. d̄r dn̄s. Propť pctā af-fliguntꝛ donec confiteanť iniq̄tates ſuas q̄-bus p̄uaricati ſunt in me: tunc oꝛabūt ⁊ re-coꝛdaboꝛ federis mei ⁊c̄. Ex quo patet ꝓ-poſitū. Itē ꝓpha p̄ſ. xxxj. Dixi confiteboꝛ aduerſuꝫ me iniuſticiā meā dn̄o: ⁊ tu remi-ſiſti impietatē pcti mei. Itē Prouer. vbi s̄ in themate exp̄ſſe hoc patet. Et Ecc̄i. iiij. Pꝛo hūilia aīam tuā: nō ꝯfūdarꝭ cōfiteri pctā tua. Et c. xvij. Añ moꝛtē cōfitere pec-cata tua. Itē Eſa. xliij. Narra ſiq̄d habes vt iuſtificerꝭ. Ex q̄b⁹ patet ꝙ ſcꝑture ſacre ideo monēt nos multipl'r ad confeſſionem q̄a deus amat illam. Quarto oſtēdit le-ge euāgelica. qꝛ in ſignū amoꝛis chr̄s p̄rece-pit confeſſionē: et ꝑ conſeq̄ns damnat non cōfitentes. et patuit ſer. xxvij. K Quinto lege ap̄lica. Nam Jaco. v. ſcribiť ſic. Infir-matꝛ q̄s ex vobis: inducat pb̄ꝛos eccleſie et oꝛent. Et infra. Confitemini ḡ alterutrum pctā vr̄a ⁊ oꝛate ꝓ īuicem vt ſaluemi. Hec ibi. Suꝑ quo Rich. d̄r ꝙ oſ̄ditur ꝯfeſſio

facienda ſacerdoti. ideo p̄mittit: pb̄ꝛos ec-cleſie. et ſub neceſſitate ſalutis. ideo addit: vt ſaluemini. Et ſm̄ Scotū ap̄li nunq̄ꝫ h̄ p̄ceptū foꝛe ꝓmalaſſent homib⁹ niſi chꝛiſt⁹ exp̄ſſe mādaſſet. et ſic ſciuerunt ꝙ hoc chr̄s diligit. et contemptoꝛes hui⁹ p̄cepti odit ⁊ eternaliter dānat. C Gratia hoꝝ q̄riť Quod hoꝝ deo pl⁹ diſplicet ⁊ odio habe-tur: An p̄cepti dei trāſgreſſio: vel pctm̄ cō-miſſum: an cōfitēdi cōtempt⁹: Ad quod rn̄deť ſm̄ Ludol. Carthuſ. de vita chr̄i: ꝙ cōtēpt⁹ cōfeſſiōis multo deteſtabili⁹ ē deo Chryſ. in ſermōe. Pei⁹ eſt nolle cōfiteri q̄ꝫ legē cōtemnere. Sicut exēpli gr̄a. Grau⁹ indignať rex de hoc ꝙ ſeruus ſu⁹ eius gra-tiā petere ꝯtēnit q̄ꝫ ꝙ añ offēdit Et ſic pa-tet. Nam Aug⁹ li. de vera ⁊ fal. pn̄ia. ⁊ etiā Chryſ. ſuꝑ Matth. concoꝛ. dicunt: ꝙ hu-manū eſt peccaſſe. chꝛiſtianum eſt penitere et a pctō deſiſtere. ſed diabolicū eſt in pecca-to ꝑſeuerare cōtemnēdo penitere. Et ſic pa-tet. Sexto lege canonica. q̄a ſpūſſanct⁹ voluit ꝑ decreta canonica ſancire: vt ſcꝫ nul-lus poſſit iuſtificari a peccato niſi pctm̄ añ fuerit cōfeſſus: vt dicit Amb. de pen̄. di. j. c. Non poteſt. Et ꝙ ipſa cōfeſſio a moꝛte li-beret ⁊ ꝑadiſum apiat. ibidē. §. Ecce. et ſic canūt oēs ſacri canones ti. de pen̄. Deniq̄ꝫ de pen̄. ⁊ re. c. Oīs. ſtatuere voluit ꝙ cōte-mnentes ſemel in anno cōfiteri careant ec-cleſiaſtica ſepultura: in ſignum deteſtatōis ⁊ damnationis. Septimo oſtendit lege ph̄ica in exemplis naturaliū creaturarum. Nam elephas cum ſit maximū animaliuꝫ cum ceciderit, ñ vereť barrhire vt ſubleueť. Item leones leguntꝛ ꝙ oſtēderūt ſuas pla-nas homi vt ſanarentꝛ. ſicut patet in Legen-da ſcti Hiero. D Itē legiť in vita ſan-cti Frāciſci ꝙ cum homines indigene circa heremitoꝛiū Grecij a deo punirentꝛ annua-tem peſtate: grandine: ⁊ lupoꝛum rapaciuꝫ multitudine qui ⁊ bꝛuta ⁊ homies deuo-rabant: et multꝭ malis ꝓpter peccata nō cō-feſſa grauarentꝛ: ſanct⁹ Franciſcus in p̄di-catione ꝓmiſit eis ꝙ ſi cōfiterentꝛ ⁊ penite-rēt: oīa mala ceſſarent. Qd̄ cū feciſſent: oīa ceſſauerūt. imo cū vicinos grādo ꝑuaderet iſtoꝝ termis appꝛopinq̄ns termiabať: aut diuertebat. vt d̄r Bonauen. Ultimo le-ge ciuilica: que ſolet in ciuitatib⁹ bone po-

licie punire eos q̄ non cōfitent̄ ſemel in an/
no: mācipādo illos corā forib) eccl'ie in cyp
pū: ne. ſ. ira dei deſcendat in ciuitatē negli/
gentē. Sed qm̄ hodie ē dñica Letare: po/
nam⁹ exemplū letificatiuū p excitatiōe dor
mitantiū. Legit̄ in geſtis Rhomanoꝝ. ca.
clxiij. ꝙ fili⁹ cuiuſdaꝫ Alexādri impatoris
nomie Celeſtin⁹ magr̄i norme tradit⁹ ad
diſcendū. Exeuñ ſpaciatum: viderūt oues
duas breui chorda colligatas comedere
herbas ꝓpe q̄ndā equū ſcabioſum iacētē in
prato. q̄ oues in paſtu vna ad dexterā: alia
ad ſiniſtrā eq̄ trāſierūt: ſic ꝙ chorda media
p dorſum eq̄ aſcēdēs: ſcabiē leſit. ꝓpter qd̄
equ⁹ repēte ſurrexit. Ducēꝫ ille oues depē
dentes calcitrare ceperūt. Vñ equ⁹ ex pon
dere grauat⁹ ⁊ leſus calcitrans furioſe cu/
currit in domū molēdini iuxta exiſtētē ap/
ta ianua in q̄ ardebat ignis: vbi calcib) di/
ſpergeñ ignē: ſe cū ouib) ⁊ domo cōbuſſit.
Tūc mgr̄ ille ait filio imparoris. Ecce vi/
diſti geſta hec: fac ſup hac re ꝟſus: ⁊ q̄s ho
rū debeat dāna iſta ſoluere: al's flagellabe/
ris. At ille cū neſciret recte ꝟſus cōponere
et timeret ꝟberari: contriſtat̄ ml'tū. Cui cū
eſſet (abſente mgr̄o) ſolitari⁹: apparuit dia/
bol⁹ di. Promitte ꝙ eris ſeru⁹ meus fidel':
et faciā optimos ꝟſus. Celeſtino ḡ conſen/
tiente diabolus edidit iſtos. ſ. ꝟſus.

Nex⁹ ouē binā p ſpinā traxit eq̄nam. ꝟ.
Leſus ſurgit equ⁹ pēdet vtrūꝗ pec⁹. ꝟ.
Ad molēdinū pōdus portabat eq̄nū. ꝟ.
Diſpgēdo focū ſe cremat atꝗ locū. ꝟ.
Cuſtodes aberāt ſinguli damna ferant

Cūꝗ attuliſſet hos ꝟſus mgr̄o mirat⁹ ē
et inq̄ſiuit eū. Et tādē Celeſtin⁹ puer retu/
lit quō ſe diabolo obligauerit ꝓ his. Vñ
mgr̄ contriſtatus: ipſum induxit vt cōfite/
ret̄ cum contritiōe magna ac diabolo abre
nunciaret. Et poſt hec factus eſt hō ſctūs
vt ſcribuntur hec li. eodē. Et ſic habet̄. O
ḡ pctōr. o peccatrix: penſa ex iſtis in quāto
dei odio ⁊ maledictiōe permanes ſi nō vis
cōfiteri tua pctā: et tandiu in poteſtate ſtas
diaboli. O chr̄iana tu aīa feſtina ad cōfeſ
ſionem: vt ſis dilecta chr̄o: cuius ſanguine
es redempta.

C Circa tertium de

ꝓria diffinitiōe. ſ. cōfeſſiōis q̄rit̄ Quid eſt
confeſſio ſacramentalis: Rñdet̄ breuit̄ ſm
Raym̄. ⁊ Hoſti. ꝙ diffiuit̄ ſic Eſt legitima
corā ſacerdote pctōꝝ ſuoꝝ declaratio. Vñ
ſm directoriū: cōfeſſio dr̄ a con. qd̄ ē ſil' ſeu
ex toto vl' vndiꝗ faſſio. ſ. ꝓprioꝝ pctōꝝ.

Ex iſta diffinitiōe Notādū eſt ꝙ ad ve/
rā ⁊ ſacr̄alem cōfeſſionē vt ſit deo grata et
placita ac homi meritoria eterne ſalutꝫ req̄
runt̄ q̄ttuor eſſentialia ſm cauſas q̄ttuor

Primo actio fine debito regulata.
Scdo materia debita.
Tertio efficiens cauſa.
Quarto forma correq̄ſita.

Primo inquam actio debito fine regulata
Ideo dr̄ legitima declaratio. Naꝫ ad h̄ ꝙ
ſit ſacramētalis cōfeſſio req̄rit̄ Prio ꝙ ipa
actio. ſ. manifeſtatio pcti ſit expſſa. Secun
do ꝙ ſit ꝓ fine debito. h̄ ē: ꝓ venia ſpanda
Propt̄ea Aug⁹ ſic cōfeſſionē diffinit. Cō/
feſſio eſt per quam morbus latens ſpe ve/
nie aperit̄. Alioq̄n ſiquis confiteat̄ peccata
ſua quocūꝗ fine indebito: non eſt ſacramē
talis confeſſio. Tertio ꝙ ſit modo determi
nato: ꝓprio. ſ. ore ſui accuſatiuo. et hoc fit in
actu loquēdi ꝓprio. Proinde q̄runt do/
ctores Vtrū confeſſio poſſit fieri per inter/
poſitā pſonā vel p ſcriptum: Rñdent ꝙ nō
loquendo de cōfeſſione ꝓut eſt ſacramētū:
vt cōiter tenēt theol'. Facit ad id de pe. di.
j. c. Quē penitet. q̄a qui peccauit tenetur ſe
ore accuſare ꝓprio ſacerdoti. Scō. ſup. iiij.
diſt. xvij. dicit: ꝙ poteſt ſic cōfiteri p ſcptuꝫ
ſcꝫ ſi ſacerdos eſt pſens et ipe pctōr legit p/
prio ore quod ſcripſit. Si aūt ſacerdos nō
eſt pñs: non eſt neceſſitatꝫ vt dirigat in ſcri
ptis ad ſacerdotē pctā ſe accuſando: ſm Ri
char. in. iiij. diſt. xvij. Sacramentū em̄ pe/
nitentie eſt in iudicio ſecreto: in q̄ ſacerdos
tenet̄ penitentē diligenter examiare de pec
catis ⁊ pctōꝝ circūſtātijs vt ſciat ꝓberere/
mediū. extra de pe. ⁊ re. c. Omnis. Cōfiten
do aūt p ſcriptū eſſet defectus in hmōi exa
minatiōe: et etiā immineret piculū. q̄r litte/
re facilit̄ poſſent pdi vl' apiri aut p malici/
am ſacerdotꝫ pdi abſꝗ h̄ ꝙ poſſet in iudi/
cio hois dephēdi. ḡ ⁊c. Vñ nō eſt cōfiten/
dū p ſcptū. vt patuit ſer. pcedēti X. Se
cundo ad confeſſionem ſacramētalē req̄rit̄
materia debita. hoc eſt: peccatū de q̄ debet
fieri cōfeſſio, et pctm̄ ꝓpriū: nō alienū, iō dr̄
ſupra in diffinitiōe: pctōꝝ ſuoꝝ ꝓprioꝝ de
claratio. F Sed iuxta hoc q̄rit̄: vtꝝ li/
ceat in ꝯfeſſiōe noiare pſonā cum qua quis
peccauit. Rñdet̄ ſm Rich. in. iiij. di. xvij.
ꝙ ſi noiatio pſone eſt neceſſaria ad pcti ſpe
ciē exprimendā. puta q̄r peccauit cū ſorore in
pmo gradu vel ꝯſanguinea: vel q̄r cū ma/
rito ꝓprio contra naturā: ⁊ ſic de alijs: tunc
optet noiare. Sil'r ꝓpter ꝯſiliū dandū ⁊ pe
nitētiā imponendā a ꝯfeſſore oportet noia
re. Si aūt noiatio nō ptinet ad expſſionē
ſpeciei pcti. Vel etiā qñ poteſt ſufficienter
exprimere ſpēm ſine noiatiōe pſone. puta di
cēdo. peccaui cū quodā cōpatre vel cōma/
tre aut pſbytero quodā: tūc tenet̄ tacere de
pſona ne illū nominet: alioq̄n vt dicit ſctūs
Bonauē. peccat mortali pctō detractiōis
ſi pſonā noiat. Sil'r peccat ⁊ ꝯfeſſor de no
mine inq̄ren. vel ꝯſentien. ſm eundē Bo/
nauē. in. iiij. di. xxj. par. ij. ar. j. q. iij. ⁊ in an
gelica. Tertio requirit̄ ad ſacramētalem
ꝯfeſſionē efficiens cauſa: hoc eſt cui debeat
fieri ꝯfeſſio ⁊ quis habeat abſoluere. ⁊ hic
eſt ſacerdos qui habet claues abſoluēdi in
ꝯfeſſione ſacramētali: ideo dicit̄. corā ſacer/
dote. Quarto requirit̄ forma verboꝝ ſi/
ne qua nō eſt ſacramētalis confeſſio ⁊ legi/
tima. G Sed que ſit forma notandū
ꝙ cōiter ſm theologos ⁊ canoniſtas: pſer/
tim Thomā ⁊ Alber. forma abſolutionis
eſſentialiter ꝯſiſtit in hoc vicꝫ cū dicit ſacer
dos. Ego te abſoluo. licꝫ ly ego nō ſit de ne
ceſſitate ſacramēti: tamen peccaret q̄ omit/
teret. Unde q̄ mutāt formā iſtā. puta dicē
do ſic. Autoritate dñi Jeſu ⁊ aptoꝝ Petri
⁊ Pauli ſis abſolutus in noie patris ⁊ filij
⁊c. nō abſoluūt ſacramentaliter. Item de
forma iſta Joānes gerſon dicit ꝙ nō debꝫ
addi ly cōtritis: dicēdo ſic. Ego abſoluo te
a pctis ꝯtritis ⁊c. quia poteſt eſſe ꝙ confi/
tens nō ſit ꝯtritus ſed ſolū attritus: ⁊ tamē
virtute clauiū abſoluit̄: ſm Scotū vt pa/
tuit ſupra ſermone. xxvij. H. ideo nocet ad
dere ly contritis. Hec ⁊ plura in Gerſon.
Unde alia documēta plura tradūt docto/
res de forma abſolutiōis que ad ꝯfeſſores
ptinet ſcire ideo dimitto. quia cōmuni po/
pulo nō ſunt neceſſaria. Sed practice note
mus ꝓ inſtructiōe ſimplicium ꝙ vicꝫ debeat
confitens tali forma confiteri corā ſacer-
dote. Primo pmittat dicēdo. ſi ſcit ſolitam
confeſſionē cōmunē. Confiteor deo om̄ipo
tenti ⁊c. vſꝗ ibi. Mea culpa. Secūdo q̄ꝗ
ad ſingl'a mortalia dicat ſic. Dico deo meā
culpā. in ſupbia ſic ⁊ ſic peccaui. Sil'ter et
de auaricia. ⁊ ſic de alijs mortalib). Itē de
preceptoꝝ ſinguloꝝ tranſgreſſione. Itē de
alienis peccatis. Itē de quinꝗ etiā ſenſib)
Item de operū miſericordie negligentia. ⁊
de articulis fidei ſi errauit in aliquo. Ter/
tio tandē de venialib) ⁊ oblitꝫ dicat ſic. In
ml'tis alijs ſcio vel credo me peccaſſe. iō de
oib) dico Meā culpā. vel. Cōfiteor ⁊ tibi
pater. ⁊ concludens dicat in fine. Ideo ro/
go beatiſſimā virginē Mariā ⁊ om̄es ſan/
ctos ⁊c. orare p ⁊c. Rogemus ḡ dñm ieſū
vt det nobis ⁊c.

Feria ſecūda poſt dñicā quartā q̄drage/
ſime Sermo. xxxj. ſcꝫ de confitēdis pctōꝝ
circūſtantijs.

Ipſe Jeſus

i nō credebat ſemetipm eis eo
ꝙ ipe noſſet omnes. Joā. ij.
⁊ in euāgelio hodier. In hoc
euāgelio chariſſimi h̄ vnuꝫ myſteriū inter
alia mirū videt̄. vt dicit Aug⁹. ꝙ ml'ti cre/
debāt in noie Jeſu vidētes ſigna que facie
bat. ſed tamē dñs ieſus nō credebat ſeipm
eis eo ꝙ ipe noſſet om̄es. Exēplū ponit idē
Aug⁹. diceñ. Plus em̄ nouit artifex quid
eſſet in ope ſuo: q̄ꝫ. ſ. nouerit ipm opus q̄d
eſſet in ſemetipo. Sic chr̄s deus plus no/
uit q̄d eſſet in hoie ⁊c. Et ſm Orige. mul/
ti credētes in chr̄m quib) tamē ſe nō credit
chr̄s: deſignāt chr̄ianos min⁹ bonos: qui
licꝫ fide credāt in noie chr̄i tamē nolūt ope
pficere que tenent̄ ⁊ incedere per artā viam
penitētie. talib) chr̄s ſe non credit dando ſe
ipm eis per gratiā ⁊ gloriā. q̄r nouit om̄es
tales fore indignos. vtpote qui confitētur
ſe noſſe deū: factis aūt negāt. Proinde cha
riſſimi agamus pniam ⁊ ꝯfiteamur de pec
catis: vt chr̄s credat ſe nobis ad ſalutē. vi
de euangeliū. Itaꝗ de ꝯfeſſione facien/
da vt ſe chr̄s credat nobis hic per gratiaꝫ
⁊ in futuro p gl'iaꝫ tria myſteria notabim⁹.
Primū de mortaliū pctōꝝ expſſione.

Scđm de circūſtātiaꝝ correqſitiōe.
Tertiū de circūſtātiaꝝ declaratiōe.

H Circa primū de mor

taliū pctōꝝ ꝯfeſſiōe ſcꝫ expꝛſſa querit̃. Quō tenet̃ q̇s neceſſario expꝛſſe ꝯfiteri de mortali pctō. nōne ſufficit in generali ꝯfiteri talia ſcꝫ mortalia. ſicut loquit̃ Aug. in ꝑſona taliū: dicendo ſic. Ego pctōꝛ (inq̇t) dn̄e ſacerdos peccaui peierādo: fornicādo: adulterādo hoīem occidēdo: ſacrilegiū cōmittēdo: furādo: rapiēdo. hec oīa cōmiſi oꝑe vel voluntate ꝛc. Opus eſt g̊ ſcire quō ꝯfiteri debeamus. Ad hāc queſtionē rn̄det̃ ſm doc. cōiter ꝙ oīa pctā mortalia de quib' haberi pōt mēoria neceſſario ſūt ꝯfitēda ſingillatim in ſpecie vltima ꝛ ſpecialiſſima. Ratio ſm Alex. ꝛ Tho. in. iiij. di. xxj. Quia ꝑ q̇d libet pctm̄ mortale auertit̃ hō a deo ꝛ conuertit̃ ad creaturā: ac obligat̃ ad penā eternā ſm ſpeciē ꝛ q̄ntitatē pcti. qꝛ ipa ꝯuerſio ad creaturā trahit pctm̄ in ſpeciem. Et ſm diuerſitateꝫ ſpeciei diuerſis penis obligat̃ pctōꝛ in iferno: vbi reddet̃ vnicuiqꝫ ſm culpaꝝ mēſurā. Deut̃. xxv. ſed qꝛ ꝯfeſſio fit ratione pene remittēde ꝛ ꝑ ſacerdotē iniungēde: vt cōmutet̃ pena eterna in tpalē. Sacerdos aūt non poteſt taxare quantitatē pene niſi ſibi innotuerit ꝑ confeſſionem quantitas culpe. nec quātitas culpe pōt inoteſcere ſibi niſi fiat confeſſio ꝑticulariter de ſingulis pctis mortalib' in ſpecie vltima. g̊ ꝛc. Et ponamus exemplū in trib'. Primuꝫ exemplū in phyſicalib'. Siquis habet vulnera mortifera plura: vnū in gutture: alteꝝ in capite: tertiū in pectore vel corde. ꝛ ſic de alijs. non ſufficit generaliter medico dicere habere plura vulnera: ſed ſingula oportet detegere ꝛ alligare. Sic in ꝓpoſito. vnde Bern̄. Omne qđ remordet ꝯſcientiā confiteri oportet pure ꝛ fideliter. Hec ille ſuper Can̄. Ideꝫ ſentit ꝛ Magr̄ in. iiij. diſt. xxj.

Scđm in opib'. Nō ſufficit dicere peccaui in luxuria multipliciter: ſꝫ optet expꝛimere ſpeciē peccati vltimā. hoc eſt: ſi peccauit cū ꝯiugata qꝛ ſic eſt adulteriū: vel ſi cuꝫ ꝟgine ſic eſt ſtuprū: vel ſi cū vidua voto obligata qꝛ ſic eſt ſacrilegiū. ꝛ ſic de alijs ſpeciebus. Siliter dicere: peccaui in auaricia nō ſufficit: ſed expꝛimere ſpeciem oportet. ꝛ ſic in alijs generib' peccati. Tertiū exēpluꝫ in cogitatiōib'. Quia vt etiā dicit Anton̄. in ſūma ꝯfeſ. nō ſufficit dicere. Ego cogitaui deliberato conſenſu cogitationes luxurioſas ꝑficere opere licꝫ nequiui: qꝛ hoc poteſt eſſe multipliciter in diuerſis ſpeciebꝫ. ſꝫ oportet expꝛimere ſpecies: quas ſcꝫ cogitatio accipit ab obiecto. vt ſi deliberauit tale pctm̄ cōmittere cū ſoluta ipe ſolutus: fornicatio eſt. ſi cū ꝯiugata: adulteriū. ſi cū ꝯſanguinea: inceſtus. Silr̄ ſi deliberauit de ſpeciebus alioꝝ pctōꝝ. I

Circa ſecunduꝫ de cir

cūſtantijs ꝯfitēdis q̄rit̃: vtꝝ correq̇rat̃ neceſſario ad ꝯfeſſionē pctōꝝ mortaliū ꝯfeſſio eorūdē circūſtātiaꝝ. Rn̄det̃ ſm Bonauen̄. alioſqꝫ doctores in. iiij. diſt. xvij. diſtinguēdo. Nā primo circūſtātie ſūt q̄dā pctm̄ alleuiātes: ꝛ tales ꝯfiteri licet non ſit pctm̄: ad ꝑfectionē ꝯfeſſiōis tn̄ nō ꝯfert niſi ſit ꝓpter hoc vt ſatiſfaciat inq̇ſitioni ꝯfeſſoris: vel qꝛ timet ſcandalū accipe ex h̊: vel ꝑturbari illū ꝯfeſſorē. Exēpli grā Siq̇s fecit malū ex ignorātia vel bona intētione talem circūſtantiā ꝯfiteri eſt impꝑfectiōis. Similiter ſiq̇s peccaſſet cū muliere ab ipa tentatus ꝛ ꝓuocatus ꝛ hmōi. ꝛ hoc ꝓ generali tenendū eſt ꝙ quādo circūſtantia aliqua alleuiat pctm̄: vt ſit ſm ſuuꝫ genus veniale aut nullū: tunc illa circūſtantia nō debet cōfiteri. ſicut comedere carnes in q̄drageſima ꝓpter infirmitatē. in tali caſu cōfiteatur homo peccatū: ſed nō circūſtātiā ſcꝫ ꝙ fecit ꝓpter infirmitateꝫ: qꝛ habet ſe accuſare non excuſare: niſi ꝓpter confeſſoreꝫ. vt dictū eſt Silr̄ ſupbire ꝓpter honeſtatē: diuitias cumulare ꝓpter vtilitatē publicam: mulieruꝫ familiaritatē habuiſſe ꝓpter dei charitatē inuidie ſtimulū pati ꝓpter ꝓſperitatē illius quē ſcio malū. ꝛ hmōi. Nam hmōi circumſtantias ꝯfiteri eſt impꝑfectiōis: ſm Petrū de Paluđ. ꝛ Anton̄. Secūdo quedam circūſtantie ſunt pctm̄ aggrauantes: ſed in eadē ſpecie: nec in aliā ſpeciē trahētes. vt ſi quis luſiſſet ad taxillos nimis libenter vel fuiſſet fornicatus cū multa delectatiōe: vel ſi cōmiſiſſet aliquod pctm̄ ex ꝓpꝛia malicia nulla precedente tentatione. ꝛ hmōi. tales circūſtantias cōfiteri congruū eſt: tamē nō eſt neceſſitatis. Hoc excepto ſm Petrū de Pal'. et Aure. pl'imoſqꝫ alios vt cōmuni' tenet̃: ꝙ tutū eſt cōfiteri tales circūſtantias cū notabiliter aggrauāt i eadē ſpecie. Sic exēpli grā. Furari cētū florenos mlt̄o grauius eſt q̄ꝫ furari vnū. Nō ſufficit g̊ tali dicere Furtū feci: niſi expꝛimat q̄ntitatē. qꝛ forte ille ꝛ oēs ſui filij ex hoc depaupati ſunt. et iſte tātū furat' tenet̃ ampli' ad reſtitutōeꝫ.

Tertio q̄dā ſunt circūſtantie ad aliā ſpeciē vel gen' trahētes. et tales neceſſario ſūt cōfitende. q̇a qn̄qꝫ circūſtantia graui' facit pctm̄ q̄ꝫ eſſet in ſeipo genus pcti. puta peccare cū cōſanguinea grauius eſt q̄ꝫ peccare in ſimplici fornicatiōe. g̊ ſequit̃: ſi pctm̄ ſm gen' eſt cōfitendū: a fortiori ei' circūſtātia. Ideo Aug' de pe. di. v. c. j. dr̄. Cōſideret q̄litatē criminis i loco: in tpe: in varietate ꝑſone: in multiplici executiōe. Et infra. Oīs iſta varietas cōfitenda eſt ꝛ deflenda. Hec ille. Sed q̄lis circūſtātia trahit pctm̄ in aliam ſpeciem vel in aliud gen'? Notandū ſm Scđ. in. iiij. di. xvij. ar. ij. et doc. ꝓ generali regl'a: ꝙ oīs circūſtantia pcti que aliq̄ p̄cepto ſpeciali diuine legꝭ ꝓhibet̃ vl' ꝯtrariat̃ trahit ipm pctm̄ ad aliud gen' vel ſpeciem ſicut patet in exemplo ſm Lyrā ſup Exo. Pctm̄ mortale ſuperbie vl' ire vl' luxurie. ꝛ ſic de alijs: ſi fiat in die feſto: trahit̃ in aliaꝫ ſpeciē. ſ. violatōis feſti. q̇a ꝓhibet̃ precepto ſanctificatiōis feſti oē op' ſeruile. ſed opus pcti eſt opus ſuile plus q̄ꝫ manuale. g̊ illa circūſtantia eſt confitenda. Item furtuꝫ eſt pctm̄ ꝯ illud p̄ceptū Nō furtū facies. ſed ſi fiat i loco ſacro iā ꝯtrariat̃ etiam alteri p̄cepto. ſ. de veneratione ſacroꝝ. et ſic eſt noua ſpecies. et ſic de alijs.

K Circa tertium de

circūſtātiaꝝ declaratiōe querit̃ Quot et q̄les ſunt circūſtātie pctōꝝ: et qn̄ aggrauant pctm̄: ſic ꝙ neceſſe ſit illas circūſtātias cōfiteri: Ad qđ ſm Ray. et Antonin̄. rn̄det̃ ꝙ ſunt octo circūſtātie: q̄ ꝯtinent̃ in hoc ꝟſu. Quis: q̇d: vbi: ꝑ q̇s: q̊ties: cur: quō: qn̄ Et de ſingul' qn̄ ꝛ quantū aggrauāt declarat̃ ſic

Prima dr̄ q̇s. h̄ eſt: q̇s in ꝑſona ꝛ cū q̄li ꝑſona peccauit vl' ꝯ quā ꝑſonā Hec em̄ cōfitēda ſunt neceſſario. quia alia ſpecies peccati eſt peccare ſolutū cū ſoluta ꝑſona. ꝛ aliud cum cōiugata. aliud cū ꝟgine. Itē alid eſt ꝑcutere laicū. alid ſacerdotē. ꝛ ſic đ alijs Itē aliud ē p̄latū vel religioſū peccare ꝓpt̃ ingratitudinē maiorē ꝛ ſcādaluꝫ. Scđa dr̄ q̇d. hoc eſt: q̇d mali fecit: an mortale vel veniale. et q̄ pctā ꝯſecuta ſūt i vno pctō: puta in vna luxuria cōcurrūt mēdacia vl' ꝑiuria: deceptiōes: furta: ꝛ ſilia. q̄ ſunt ꝯfitēda q̇a alie ſpēs. Tertio dr̄ vbi. h̄ eſt: an i loco ſacro. qđ eſt cōfitendū. Quarta ꝑ q̇s. h̄ ē: ſi n̄ ſolū ipe peccauit: ſed etiā alios peccare fecit inducēdo: cōſulēdo: fauendo: p̄cipiēdo: vl' occaſiōem dādo. L Quinta dr̄ q̊tiēs. Nota de nūero ꝙ q̊tiēs hō peccat totiēs diſtincta. ſ. ꝛ pl'a pctā mortalia committit. iō tenet̃ ꝯfiteri q̄ntū recordari p̄t de nūero: ſm Tho. ꝛ Antonin̄. in ſūmula cōfeſ. Rō. q̄ꝫuis em̄ nūer' pctōꝝ ſit eiuſdem ſpeciei: tn̄ qꝛ mlt̄ū nō ſunt vnū mortale. ſed q̄libet vice nouū pctm̄ mortale cōmittitur: ꝓpt̃ea oportꝫ expꝛimere numeꝝ quē pōt q̇s extimare ꝟiſimilr̄. qꝛ ſi nō pōt: extimet ſaltē q̄nto tꝑe vl' q̊t annis i pctō ſtetit: et q̄ꝫ freqūter in die vl' hebdomada vl' menſe peccauit. et ſic tenet̃ cōit̃. Q; ſi nō pōt recordari q̇s de iſtꝭ: tūc vt Archiđ. ꝛ directoria dr̄ ſufficit dicere ſe multotiens peccaſſe. et debet dolere ꝛ ꝯfiteri ꝙ ex ꝓpꝛia culpa nō pōt recordari. Sexta dr̄ cur. hoc eſt: ex q̄ cā peccauit: an ex ignorātia: vel elatiōe: vel q̄li intentiōe. qꝛ mortalia ꝛ etiā de genere venialia ſepe trahūt ſpeciē a fine. ideo cōfitendū eſt. Septima dr̄ quō. h̄ eſt: an naturali mō vel ꝯ naturā peccauerit etiam cum ꝓpꝛia vxore. ſic em̄ eſt alia ſpecies. g̊ ꝛc.

Octaua dr̄ qn̄. qꝛ ſi in die feſto peccauit duplex ē pctm̄ mortale: vt ſ̄ tactū eſt. Idē de tꝑe ieiunij. de ꝯſe. di. v. c. nil ꝓdeſt. Exemplū a fidedigno fratre miore circa ānū dn̄i M. ccccxcv. accepi: ꝙ q̄dā vetula in Hungaria ciuitate Strigonien̄. duas filias innuptas hn̄s: accidit illas peſtꝭ morbo i fectas vno die morte decedere. Cūqꝫ cōfeſſoꝛ vocatus aduenīſſet: vnam eaꝝ ꝑus audiuit ꝛ poſtea alterā: ꝛ iſtꝭ cōiōnē dedit. Poſtq̄ꝫ ſacerdos receſſit: vna illaꝝ deuote mortua ē. poſt horā altera illaꝝ in agone ꝯſtituta ait matri. O mater ſcito quia ſoror mea migrauit ad chꝛiſtum: cui in morte vidi aſſiſtere angelos in ſpecie auium candidiſſimaꝝ co

ꝙ puriſſimā fecit ꝯfeſſionē. ſed ego miſerri ma nō bonā feci ꝯfeſſionē de pctis: ſed pec catū p̄ verecūdia tacui. ideo ecce aduenerūt demones in ſpecie horrēdoꝝ coruoꝝ q̄ du cent aīam meā in infernū. ſicq; ſtatim expi rauit. Rogem⁹ ḡ chr̄m ⁊c̄.

Feria tertia poſt dn̄icam quartam Ser mo. xxxij. de ꝯfitēdis publicꝫ pctis ⁊ radi cibus ac tentationib⁹ pctoꝝ.

Vtrū homi

t nē ſanū feci in ſabbato. Ver ba ſunt nr̄i ſaluatoris Joan. vij. et in euāg. hodier. Sicut Aug⁹ de pe. di. iij. c. Sūt plꝛes. dr̄. Dn̄s ieſus nunq̄ ali quē ſanauit quē oīno n̄ liberauit. Totū ei hoīem ſanauit ī ſabbato. q̇a ⁊ corp⁹ ab in firmitate: ⁊ aīam ab oī ꝯtagione libauit: indicās penitētes oportere ſic dolere de oī crimīe orto ī aīa ⁊ in corpe. Glo. i. miſterio corpis. Hec ibi. Sed q2 dn̄s hūc paly ticū iuxta piſcinā pbaticā ſanauit pfecte in die ſabbati: et ei p̄cepit dicens. Tolle grabatū tuū ⁊ ambula: in ſignū pfecte ſanitatꝫ. Iu dei maligni īponebāt chr̄o ꝙ violaret ſab batū: et q̄rebāt eū interficere. ꝓpterea chr̄s oñdit p rōnem ex lege ꝙ ipe totū hoīez ſa nādo ſolo v̄bo in ſabbato: nō ſolueret ſab batū: redarguēs illos d̄ irrōnabili iudicio. vt patet in h̄ euangel. Ex q̄ iſta totalis ſanatio deſignat p̄ſertim anīe curationē to talē. i. ab oībus pctis. vt dixit vbi ſ. Aug⁹ Que q̇dem fieri h̄z p pniam ⁊ ꝯfeſſionem oīm Idcirco de ꝯfeſſiōe p̄ter ea q̄ dicta ſūt tria myſteria h̄ notabim⁹.

Primū de publicoꝝ pctoꝝ accuſatiōe.
Scḋm de vicioꝝ ꝯfitēda radice.
Tertiū de pctoꝝ apienda tentatione.

Circa primū de pu

M blicoꝝ pctoꝝ accuſatōe q̄rit Vtꝝ pctā etiā publica ⁊ ſacerdoti bn̄ māifeſta ſint neceſ ſaria in ꝯfeſſiōe accuſanda: Rō q̄ſtiōis eſt q2 Aug⁹ ꝯfeſſionem diffiniēs dr̄: Eſt per quā morb⁹ latēs ſpe venie apit. Ideo n̄ vi det rō quare ſit confitendū id qḋ non latet Itē extra de accuſatiōib⁹ ⁊ inq̄ſitionib⁹. c. Euidētia. dr̄. Euidentia patrati ſcelerꝫ nō īdiget clamore accuſatoris. ḡ ⁊c̄. Ad hec rn̄det ſm Alex. de Al. Bonauē. in. iiij. diſ. xvij. Rich. ibidē ⁊ Tho. ꝙ oīa pctā nō ſo lū occulta ſed ⁊ publica ſunt in ꝯfeſſiōe ac cuſanda ſub neceſſitate ſalutꝫ obligatoria. Et hec ꝯcl'o oñdit tripl'r ad ꝓpoſitū.

Primo p diſtinctionē theologicā
Scḋo p rōnem iuridicam.
Tertio p q̄ſtionem practicam.

Primo p theologicā diſtinctionez. Nā ſm theol. trib⁹ modis poteſt q̇s accuſare pctā ſua. Primo in foro iuſticie. Scḋo in fo ro ꝯſcie. Tertio in foro pnie. Et ſm hec triplex diſtinguit confeſſio. ſ. pctoꝝ. Pri ma confeſſio eſt que fit in foro iuſticie. ſ. iu diciarie ⁊ mūdane curie. et hec differt mul tum a ſacramētali confeſſiōe. quia q̇ pctm̄ ſuū in iudicio ꝯfitet: p ꝯuicto habet. xv. q. v. Pbr. et ſtatim taliter in penā ꝯdemnat. Sed in curia vel foro iudicij dei et ꝯfeſſi one ſacramētali ꝯtrariū eſt. vbi q̇ confitet ſuū pctm̄ totaliter: liberat ſtatim. ꝓpterea ī ꝯfeſſiōe morb⁹ latēs ſpe venie apitur: ſm Aug. q̄nto magꝫ debet apiri morb⁹. i. pec catū patens ſpe venie. Ideoq; ſm Rich. il la autoritas iurꝫ p̄dicta: q. ſ. euidētia patra ti ſcelerꝫ: hoc eſt q̄n crimen eſt notoriū in fo ro iudiciali: eſt intelligēda. ꝙ vicȝ nō īdiget ibi clamore teſtium vel inq̄ſitione. quia ibi ſufficit euidētia vel confeſſio ad conuincen dū ⁊ ꝯdemnandū. Nō eſt aūt ſic intelligē dū de foro pnie: in q̄ ex ꝯfeſſiōis ꝓprie eui dentia nō ꝓcedit ad ꝯdēnādū: ſed ad deo recōciliādū ⁊ iuſtificādū. Et ſic patet ſolu tio obiectoꝝ. Scḋa ꝯfeſſio ē ī foro ꝯſcie q̄ hō deo ſe accuſat ī ꝯſcia. Tertia q̄ȝ ꝯ feſſio eſt in foro pnie: qua hō ſe accuſat nō ſolū deo: ſed ⁊ eius vicario. i. ſacerdoti. Et vtraq; haꝝ fit in ſpe venie ad recōciliandū deo ⁊ iuſtificandū. ḡ debet fieri de oīb⁹ pec catꝫ etiā publicꝫ. Sed q̄re publica pec cata debeo dicere N Nota ḡ ꝙ ſecūdo oñdit dicta ꝯcluſio p rōnem iuridicā. Qꝛ generalis regl'a iuridica eſt: ꝙ iudex debet iudicare ſm allegata ⁊ probata: put patet iij. q. xij. c. Iudicet. per dicta Amb. Proin de nō ſufficiat ad iudicandū aliquid notum eſſe iudici niſi ſit notū eidē in forma iudicij Nam Euariſt⁹ papa. ij. q. j. c. De⁹ oīpo tens. dr̄: ꝙ q̄n crimen notū eſt iudici ⁊ alijs

veluti ſi q̇s in ꝯſpectu iudicis ⁊ alioꝝ inter fec̄ hoīez. ⁊ tal' ſe reū negat. ſine examiatōe iudicij feriri nō pōt. Hec ibi. Vbi glo. dr̄. ꝙ intelligendū eſt q̄n iudex nō ſederet pro tribunali. q2 ſi iudex p tribunali ſederet et ꝯtigeret aliq̇d ibi te facere poſſes ſtatī pu niri: acſi pbaret p teſtes corā eo. Meli⁹ ei pbat aliq̇d p ipm factū q̄ȝ p teſtes. ff. de ferijs. l. ij. Hec glo. Ad ꝓpoſitū. Ex quo ꝯfeſſor eſt iudex in foro pnie. iō q̄uis pec catū ſibi ſit manifeſtū aliūde. q2 tn̄ non eſt notū ſibi in foro ꝯfeſſiōis: ideo optȝ ꝯfite ri. ⁊ nō tm̄ ī generali dicen̄. Pr̄ ſcitis q̇d fe cerim ſed in ſpeciali. O Tertio oñdit ꝯcluſio p̄dicta p q̄ſtione p̄cticā. Queritur nāq; an ꝯfeſſor q̇ aliūde audiuit vel ſcit vl' pbabilit' opinat de ꝯfitēte aliqḋ pctm̄ ꝯ miſiſſe qḋ tn̄ nō ꝯfitet pctōr de ſe: teneat ſi bi ad mēoriā reducere: ⁊ ꝯſciam ponere: Rn̄r ſm Guil'. ꝙ ſic: q2 timere pōt ne. ſ. ꝯ fitens ſup h̄ craſſam habeat ignorantiaȝ: vel ꝙ non adhibuerit debitā diligentiam ad recolenda ſua pctā: ideoq; nō excuſatur Vn̄ in ſūma Angelica dicit: ꝙ in tali caſu ſi ꝯfeſſor nō faceret interrogatōes a confi tente mortaliter peccaret p negligētiā. Ex quib⁹ patet ꝙ publica peccata ⁊ nota ſunt confitenda. P

Circa ſecundū de radi

cibus pctoꝝ: que ſūt: ignorātia: infirmitas maliciaq; ⁊c̄. querit. vtrū radices pctorum neceſſario ſunt ꝯfitēde: Rn̄det ſm Alex. d̄ ales p ꝯcl'onē ꝙ radices pctoꝝ nō ſunt ne ceſſario ꝯfitende niſi q̄tinus ſunt volunta rie. tūc de neceſſitate ſunt confitēde. Exem pli grā. q̄n in aliq̄ hoīe ē ignorātia affecta ta vel craſſa: ſupina ⁊c̄. Itē q̄n infirmitas vel fragilitas ꝯplacet: vt ex his habeat licētia q̄dam peccādi. tūc q̄dāmodo ſūt vo lūtarie. iō de neceſſitate ſunt ꝯfitēde. Vn̄ Aug. li. ij. q̄ſtionū noui ⁊ vete. teſta. q. lxxx vij. dr̄. Illi a culpa nō excuſant. nec eis cul pa ignoſcit q̇ habētes a q̄ diſcerēt operam nō dedert. Hec ille. Sed d̄ peccato ex ma licia nota ſm ſūmā Angelicā ꝙ dupl'r pōt q̇s peccare ex malicia. Vno mō ex malicia id ē ex electiōe mali ꝓpt' inclinatiōnē habi tus vicioſi. ⁊ ſic non eſt pctm̄ in ſpirituſctm̄ Et vt ſic ſufficit homini ꝯfiteri peccatum qḋ fecit. puta blaſphemiā vel luxuriam ⁊ hmōi. ſine h̄ ꝙ dicat feciſſe ex malicia: vt dr̄ Alex. ſup̄. Alio mō peccat q̇ſ ex malicia id ē ex ꝯtēptu. ⁊ ſic pōt eē pctm̄ ī ſpm̄ſctm̄. ideo vt ſic neceſſario ē confitēda. Q

Circa tertiū de pctorū

tentatōe q̄rit. vtꝝ tētatōes ſint necario a periēde in ꝯfeſſiōe. Rn̄r ſm doc. p ꝯſilem ꝯcl'onē ſic de radicib⁹. ꝙ tētatōes nō ſūt ne ceſſario ꝯfitēde niſi q̄tin⁹ ſcȝ ſunt volūtarie Rō q2 nō ſunt pctā nec circūſtātie illorum ſed reſiſtētib⁹ ſunt meritorie. Ber. Quoti ens reſiſtis toties coronaberꝫ. Si āt q̄rat q̄n tentatōes reputāt eſſe volūtarie: ⁊ per ꝯſeq̄ns ꝯfitēde neceſſario. Rn̄det ꝙ trib⁹ modis. Primo q̄n ſine reſiſtētia tētationē q̇s admittit. q2 ſic eſt volūtaria interp̄tati ue q̄ſi ſerpentē ī gremiū aſcendentē admit tere. nec aliq̄ten⁹ ꝓhibere. ſ. malas cogita tōes. Scḋo q̄n q̇s occaſiōib⁹ tentationuȝ ſe exponit. vt ſpectādo mlr̄eres: ⁊ familiari ter cū eis ſe habēdo. Tertio q̄n q̇s ſine vl la tentatōe p̄uia volūtatē vltro ad peccan dū offert ⁊ ingerit. Ve ve talib⁹. Nam niſi penituerint pibūt in pctis: vt Aug. dic̄ de pe. di. v. c. Conſideret. Ideo tentatōes hu iuſmodi ſunt ꝯfitēde. R Pro exēplo finali legit in chronicꝫ minoꝝ: ⁊ ī ſpeculo exēploꝝ. di. vij. exē. xxiiij. ꝙ frater Rufin⁹ a diabolo tentabat de h̄ ꝙ eſſȝ p̄ſcitus ad dānatiōez. ⁊ apparuit ſibi diabol⁹ ī ſpecie crucifixi di. Noli credere Frāciſco ſȝ mihi. ſcito p certo ꝙ es de numero dānādoꝝ in ppetuū. ⁊ ipe Frāciſcus ⁊ pr̄ ei⁹ ⁊ tu dāna bimī. ⁊ q̇ ſequimi illū decepti eſtꝫ. Frat ru finus ꝯtriſtat⁹ de ceto noluit ire ad ſanctū Frāciſcū. nec ꝯfiteri volebat ſuā tentatio nem: nec orare ⁊ hmōi. Sȝ in ſpūſctō cog uit hec ſctūs Franciſc⁹. ⁊ vocato illo ad ſe oēm tentationē quā habuerat ī corde ⁊ ex tra ſibi dixit ⁊ edocuit ꝙ ē diabolica tēta tio. Et ait. Vade fili confitearis: ⁊ ſolitas orōnes nō dimittas: ⁊ ſi venerit diabolus ad te: dic illi. Aperi os tuū ⁊ ibi ponā ſter cus. Cūq; ille rediēs ad cellā oraret: iteruȝ venit diabol⁹. ⁊ frater Rufin⁹ dixit ei p̄di cta. Tūc īdignat⁹ diabol⁹ receſſit cum tan to ſtrepitu vt lapides montꝫ diſcinderent. ⁊ ſaxa ſe collidēdo ignē emitterēt in vallez

ꝑcipitata: ita ꝙ adhuc hodie apparet ibi
lapidū ruina. Vñ frater Rufinꝰ culpā re
cognoſcēs ꝯfeſſus eſt ⁊ tentationē. ⁊ cū la
chrymis tādē orāti apparuit chr̄s eidē d.
Bñ feciſti ꝙ credidiſti Frācīſco ⁊ ꝯfeſſus
es. ⁊ ſcito me eſſe chr̄m q̄ te bificabo. hoc
ſigno certo ꝙ donec eris in mūdo nūq̄ de
cetero triſtis eris timore dānatōis: ſ; dul-
cedine ſpūs ⁊ gaudio diuini amoris reple
beris in ſpe ſalutis eterne. Vñ ſctūs Fran
ciſcus ſepe fratribꝫ dicebat. Frater Rufi-
nus iam in celo eſt canonizatus. ⁊ hec oīa
impleta ſunt. O ergo Jeſu bone da nobis
gratiam confitendi. Amen.

Feria q̄rta poſt dñicā; quartā. Sermo
xxxiij. de ꝯfeſſione venialiū peccatorū in
caſibus oportuna.

Ille hō qui

dicit Jeſus lutū fecit et vn
xit oculos meos. ⁊ dixit mi-
hi. vade ⁊ laua ⁊c̄. Jo. ix. ⁊ i
euāge. hod. Sicut exponit Chryſ. Dñs
Jeſus cecū a natiuitate curādo ꝓpt myſte
ria voluit ſic agere. vic; Prio expuit i trā
⁊ fecit lutū ex ſputo. nō ex aq̄ ne aſcribat
miraculū ꝟtuti aq̄: ſ; ꝟtuti oris eiꝰ q̄ expuit
Nec terre d̄ q̄ fecit lutū. q; lutū ſol; magis
oclos excecare q̄ illumiare. Et hec i myſte
rio: vt doceret q; ipē ē q̄ formauit ꝑmū ho
minē de limo: vt etiā Lyra dic̄. Nā ſ; Be
dam ꝑ hūc cecū ſignificat genꝰ hūanū a
natiuitate cecū: q; in pctō originali ig̃rans
naſcit: ſ; ꝑ fidē chr̄i illuminat. Scdo chr̄s
lutū factū liniuit ſuꝑ oclos ceci: ad ſcandū
ꝙ homo debet ſe oclo mētis aſpicere reco
gnoſcēdo q; tota eiꝰ vita luto ⁊ ſordibus
terrenis ꝑ pctm̄ eſt ſordidata. Tertio ꝑce
pit di. Vade ⁊ laua in natatoria ſiloe: qd̄
interp̄tat miſſus: ad deſignādū myſteriū
chr̄i miſſi ad ſalutē hoīm. cuiꝰ natatoria q̄
abluit aīa hūana eſt lachrymoſa pnīa ⁊ cō
feſſio quā chr̄us ꝑcepit. ⁊ ſic illuminat ad
videndū ſpūalia ⁊ celeſtia: ac poterit cum
iſto ceco dicere hec ꝟba. Ille hō ⁊c̄. pz in
euāgelio. Itaq; de ꝯfeſſione in q̄ abluitur
aīa ꝑter ea que dicta ſunt notabimꝰ i hoc
ſmone tria myſteria.

Primū de venialiū ꝯfiteri tentione
Secūdū de caſuū certoꝝ neceſſitatōe
Tertiū de venialiū multoꝝ agg̃uatōe.

Circa primū de venialiū pctoꝝ ꝯfeſſiōe

Circa primū de ve-
nialiū pctoꝝ ꝯfeſſiōe q̄rit. vtꝝ hō de pctō
veniali teneat necario ꝯfiteri: Et poſſes ar
guere ꝙ ſic. q; d̄ oī eo neceſſaria ē pnīa qd̄
ſit ſtare nō pōt cū glīa celeſti ⁊ impedit ab
ea. ſed ſic eſt de pctō veniali: qd̄ l; nō g̃uat
obligādo ad mortē et̄nā vel gehēnā: tn̄ ad
glīam nō pōt hō cū veniali intrare: niſi pe
nitēdo ſatiſfaciat: vel in p̄ſenti vel i purga
torio. g̃ neceſſaria eſt de eo pnīa. ſed penitē
tie integral' pars eſt ꝯfeſſio. g̃ tenet ⁊c̄. S;
ad hec rñdet ſm Rich. i. iiij. di. xvj. ⁊ Bo
nauen. Petrūq; de tharā. ⁊ alios recolli-
gendo documēta breuit tria. Primū ꝙ
confiteri venialia nō eſt ꝑceptū. nec de ꝑ ſe
penitentiā agere de venialibꝫ in ſpeciali ē
neceſſariū. Ratio. q; vēialia peccata ſimul
poſſunt ſtare cum gratia. in cuiꝰ ꝟtute cū
ea deteſtat voluntas. ſ. i generali: poſt mor
tem in purgatorio remittunt. Nam ⁊ ſan-
cti homines in gratia exiſtentes ⁊ ꝑmanē-
tes de lege cōmuni veniali peccato omni-
no carere nequeūt. iuxta illud. j. Jo. j. Si
dixerimus q̄m peccatū nō habemus veri
tas in nobis nō eſt. Secūdū documē
tum ꝙ ad delenda venialia in p̄ſenti ſuffi-
cit generaliter cōfiteri ⁊ penitere explicite
vel implicite. hoc eſt quādo in virtute actꝰ
quē facit ſequeret diſplicētia explicite pec-
cati venialis ſi cogitatio ad illud ferretur.
Unde abſq; ꝯfeſſione multiplici actu ve-
nialia remittunt quo ad hoc ꝙ homo con
ſequat celeſtem gloriā cū qua ñ poteſt ſil
ſtare q̄ntūcunq; leue peccatū. vt patuit in
obiectione. Remittunt eni ꝑ aque benedi
cte aſperſionē. ꝑ epiſcopalē benedictionē;.
ꝑ cōmunē confeſſionē. ꝑ elemoſynas ⁊ bo
na opa. Tertiū documentū ꝙ q̄uis cō-
fiteri venialia de ꝑ ſe nō ſit neceſſariū: tn̄ d̄
ꝑ accidens: vic; in certis caſibus cōfiteri ē
obligatoriū. eo ꝙ in illis caſibus actꝰ veni
ales de ſe fiunt ꝑ accidēs mortales: idō ne-
ceſſario ſunt tūc confitēdi. Sed q̄ ſint hu-
iuſmodi caſus: articlo. ij. ꝓſequemur. ¶

Circa ſcd̄m de caſibus

q̄bꝫ ncārio ꝯfitēda ſūt venialia pctā. notā-
dū ꝙ ex doctoribꝫ ꝑdict; recolligēdo ſex ſūt
caſus ſpc̄ales in q̄bꝫ tenet q̄s neceſſario cō
fiteri venialia.

Primꝰ caſus rōne dubitatiōis
Scd̄s rōne affectꝰ ꝑiclitātis.
Tertiꝰ rōne ꝯſcie dictātis
Quartꝰ rōne inſtitutiōis.
Quintꝰ rōe ꝯſuetudinis
Sextꝰ rōne intētiōis.

Primꝰ inquā rōne dubitatōis. hoc eſt q̄ñ
dubitat an illa pctā cōmiſſa ſint venialia
vel mortalia. Vñ ꝓ regula generali ponit
ſm Bonauen. ꝙ omnis dubitans de aliq̄
peccato an ſit veniale vl' mortale tenet illd̄
confiteri ne exponat ſe diſcrimini. al's mor
taliter peccat. concor. Tho. Scd̄s rōne
affectus periclitantis quando vic; ꝑpen-
dit homo aliquam affectionem deordina
tam venialē tantū in ipō intendi ꝙ ꝓbabi
liter coniecturat ꝙ niſi ipam ꝑ pniam vel
confeſſionem abijciat trahet ipm in pctm̄
mortale. Hec Rich. ¶ Proīde Bo
nauē. ſ. di. xvj. diſtinguit tria genera veni
aliū. Quoddā em̄ eſt veniale ex ſurreptio
ne ⁊ ex indeliberatione. ⁊ de tali non tene-
mur penitere niſi de ꝯgruo. Quoddā ē ex
cogitatione moroſa: ſine tn̄ opis conſenſu.
Verbi grā. Cum hō ſentit turpē in ſe co-
gitationē carnalem ⁊ conſeq̄ntem delecta-
tionem. ⁊ voluntas nō ſufficienter ſe oppo
nit ſ; negligenter in aīo morari ꝑmittit
q̄uis in opꝰ nō ꝯſenſit. ⁊ d̄ talibꝫ tenemur
penitere p̄ſerti q̄ñ delectatō intantū ē ꝑdu
cta ꝙ niſi ſe homo ab ea auertat trahere; in
mortale. Tertio q̄ddam eſt veniale ex vo-
luntate pleno conſenſu. ſicut mendaciū io-
coſum. ⁊ de talibꝫ quādo nimis multipli-
cantur vt vergant in periculū ꝑiurij tenet
homo confiteri. Tertius rōne conſcien-
tie dictantis. quando. ſ. aliquē actū venialē
conſcīa dictat eſſe peccatū mortale: tūc te-
net confiteri. q; aug. ꝓ generali regula po-
nit. ꝙ oīe qd̄ fit ꝯ conſciā; edificat ad ge
hennā. xxviij. q. j. ca. Oīs. §. ex his. Exē
emplū. Si conſcientia mea dictat ꝙ ſecare
ligna ad ignem die feſto eſt cōtra illud ꝑ-
ceptum Sabbata ſanctifices. ⁊ ſic d̄ alijs
Quartus caſus ratione inſtitutiōis. q̄n
do ſc; homo non habet peccatum niſi ve-
niale cū tenet ſemel in anno confiteri ex in-
ſtitutione eccl'ie debet illud ꝯfiteri vt ſtatu
to vel ꝑcepto eccleſie ſatiſfaciat ⁊ hoc ē tu-
tius ¶ Quintꝰ rōne cōſuetudinis. q̄ñ
ſc; q̄s ſcienter in conſuetudinē ducit venia
lia. q; ſm Rich. in q̄dlibet. talis interp̄ta-
tiuo contēptu contēnit venialia. Sed vt d̄
pe. di. j. ca. Tres ſūt. Glo. d̄r. ꝙ ſiq̄s conte-
mnit venialia ꝓpt ꝯtēptū conſtituit dignꝰ
morte eterna. Vñ ⁊ Ber. de ꝑcepto ⁊ diſ
penſatiōe. ca. xxiiij. d̄r. Aliq̄ ſtultiloq̄a ⁊ o-
cioſe dicta: facta ⁊ cogitata ſunt pctā veni
alia. ⁊ tn̄ cū ꝑ ꝯtemptū vertunt in vſum ⁊
ꝯſuetudinē;. criminalia reputant. Hec il-
le. Ad idē; facit dictū Aug. xxv. di. §. Al's
aūt ea demū. Sextꝰ caſus ratione inten
tionis ſc; mortalis culpe. Nā q̄ñ q̄s ꝑ ali-
quē actum venialis peccati: puta ꝑ iocoſa
ꝟba vel aſpectum vel ꝑ tactū manuū ⁊ hu
iuſmodi intendit mulierē inducere ad lu-
xuriā. tunc fit peccatū mortale. idō oport;
confiteri. Vñ Matth. v. Qui viderit mu
lierem ad concupiſcendū eam iā mechatꝰ
eſt in corde. O ergo chr̄iane diſce confiteri
venialia. ¶

Circa tertiū de aggrauatione

Circa tertiū de aggra-
uatione venialiū multoꝝ q̄rit. Vtꝝ multa
pctā venialia aggrauēt hominē intantum
ſicut vnū mortale: Ideoq; confiteri de il-
lis mult; ſit neceſſe. Huius ratio eſt. quia
magiſter in. iiij. di. xvj. ⁊ Aug. de pe. diſt. j
ca. Tres ſunt. dicūt. ſic. Illa que humana
fragilitate q̄uis parua. id eſt venialia: ta-
men crebro ſurrepunt ſi collecta ꝯtra nos
fuerit: ita nos grauabūt ⁊ opprimēt ſicut
vnum aliquod grande peccatū. Et ponit
ibidem exemplū dicens. Quid em̄ intereſt
ad naufragium vtrum vno grandi fluctu
nauis obruatur: an paulatim ſurrepēs aq̄
in ſentinam ꝑ negligētiam ⁊ derelicta im-
pleat nauem atq; ſummergatur. Hec ibi.
Videt ergo ꝙ ſic ⁊c̄. Sed reſpōdetur ſm
Rich. ſuꝑ eadem di. ꝙ ex iſtis dictis nō eſt
intelligendum ꝙ multa venialia equiuale
ant vni mortali. quia deordinatio vnius
peccati mortalis plus ponderat q̄ deordi
nationes centummiliū peccatoꝝ veniali-
um ſimul. Nam peccatū mortale ⁊ veniale
differūt in infinitū. q; mortali debet pena

eterna ⁊ ſic infinita a pte poſt. veniali autē
pena finita. ⁊ ſic ꝓportio nulla. Vñ venia/
lia nō grauabūt nos intātū vt mortale ni/
ſi diſpoſitiue. q̄ꝛ multiplicata diſponūt ad
caſum mortalis peccati p̄ſerti modis ī ca/
ſib⁹ dictis ſup̄. Propterea Aug. dicit. Vi
taſti grādia vide ne obruarꝭ arena ſcȝ mul
ta. Et ex his ptȝ ꝙ ſufficit ea ꝯfiteri in ge/
nerali: ſed in p̄dictis caſib⁹ in ſpeciali ſūt cō
fitēda. ¶ Exēplū finale narraꝛ in ſpe
culo exem. xlv. diſt. vij. ꝙ in ꝓuincia Lon/
gobardie q̇dam frater ordinis Predicato
rū vita ⁊ fama p̄clar⁹: cū erat adhuc noui/
tius tp̄e bti Dominici ꝯfeſſionē fecit purā
ſcȝ omniū mortaliū pctōꝝ ſuoꝝ. poſtea aūt
cū añ altare orās paululū obdormiuiſſet:
audiuit vocē dicētem ſibi. Vade ⁊ iteꝝ ca
put tuū rade. q̇ euigilās intellexit ꝙ iteruȝ
melius moneret cōfiteri om̄es circūſtātias
ſcȝ etiā venialia pctā q̄ ſibi mente occurre/
rent. vnde acceſſit ad beatū Dominicuȝ ſe
ꝓſterneñ. ⁊ ꝯfeſſus ē meliori attētione oīa
q̄ꝫ p̄us ꝯfeſſus fuerat. Cūq̄ꝫ poſtea rece/
piſſet ſe ad q̇etem vidit angelū dei deſcen
dentem de celo ⁊ portantē ſibi coronā au/
ream miro modo ornatā ac poſuit in capi
te ei⁹. euigilās frat̄ ille ſe multū ꝯſolatū in
uenit: ⁊ grās deo egit. ⁊ tandeȝ in grā cre/
uit. Rogem⁹ ḡ chrm

Feria q̇nta poſt dñicaȝ q̄rtam Sermo
xxxiiij. de ꝯfeſſiōe generali oblitoꝝ morta
liū ⁊ regulis debitis.

Eſedit qui

r erat mortus ⁊ cepit loqui
Luc. vij. ⁊ in euāgelio ho
dier. Dñs ieſus reſuſcitās
mortuū voluit vt r̄ſideret ⁊ loq̄ret Primo
vt p̱ hec ꝓbaret: q̄m vere foret reſuſcitat⁹:
vt dicit Tit⁹. Scđo quoq̄ꝫ vt doceret nos
moraliter in myſterio. ꝙ q̇cunq̄ꝫ vera peni
nitētia a morte pcti mortalis vult reſurge
re ad vitam gratie neceſſe habet ſurgere a
peccatis p̱ deteſtationem ac loqui in cōfeſ
ſione. Nam de pe. di. j. c. Non poteſt. Am
bro. dicit. Non poteſt q̇s grām dei celeſtꝭ
accipere niſi prius purgat⁹ fuerit ab omni
ſorde peccati p̱ p̄nie confeſſionē vel p̱ do/
num baptiſmi ſalutaris ſcȝ q̄ ad infantes.
Hec ibi. Jō dicit̄ ꝙ cepit loq̄ ⁊ patet in eu
angelio. Itaq̄ꝫ de ꝯfeſſione p̄ter p̄dicta
declarabimus adhuc tria myſteria in hoc
ſermone.

Primū de oblitoꝝ cōi ꝯfeſſiōe.
Scđm de eoꝝ diligēti recordatiōe.
Tertiū de illoꝝ reglari obſeruatiōe A

Circa p̄mū de oblitorū

ꝯfeſſione cōi q̄rit Rich. vtrū p̱ ꝯfeſſioneȝ
generalē deleant̄ mortalia oblita. Et rati/
ones poſſunt accipi de hac q̄ſtione ex eodē
Rich. in. iiij. di. xxj. ar. iij. q. j. ⁊. iij. ſic. Prio
q̄ꝛ p̱ ſolā ꝯfeſſionē generalē factā ſine ꝯtri
tione nō poſſunt remitti venialia vt claret
q̄ꝛ q̄cunq̄ꝫ confeſſio ſine ꝯtritione nō ſuffi/
cit ad ſalutē. de pe. diſt. j. §. Ecōtra ea. Sȝ
de venialib⁹ debet hō in generali ꝯtritōeȝ
habere. ⁊ ſic generalit̄ ꝯfiteri vt ſibi remit
tant̄ in p̄ñti vita ergo ⁊ multo forti⁹ nō vi
det̄ ꝙ remittant̄ mortalia oblita p̱ genera
lem ꝯfeſſionem ſed p̱ ꝯtritionem. Confir
matur. q̄ꝛ regula iuris ⁊ iuſticie ē. extra de
regul̄ iuris. Qȝ. ſcȝ ꝙ de ſua negligentia
vel dolo cōmodum reportare nullus de/
bet. Et ptȝ extra de eo q̇ duxit in matrimo
niū quā pollluit. ca. ꝓpoſitū. vbi h̄ dicit̄ cla
re. Sed ſi homo purgaretur p̱ generalem
confeſſionem de peccatis ex negligētia ſua
oblitis. talis cōmodum reportaret nō cō/
fitendo in ſpeciali ꝓpter obliuionem. ergo
habet̄ ꝓpoſitum. Sed ad q̄ſtionem ⁊ ob/
iectiones huiuſmodi reſpondet̄ ſm Rich.
ibidem alioſq̄ꝫ doctores recolligendo do/
cumenta tria. B Primū eſt ꝙ confeſ/
ſio generalis eſt duplex. Quedaȝ eſt ſacra/
mentalis que fit ſacerdoti in occulto Que
dam non ſacramētalis que fit in Prima ⁊
completorio in publico. Illa prima eſt cū
homo de peccatis venialib⁹ ſacerdoti con
fitetur in occulto de generib⁹ ſinguloꝝ nō
de ſingulis generum. Et per hanc remittū
tur venialia dupliciter. ſcilicȝ. Vno modo
per modum meriti inq̄ntum excitat motū
voluntatis ⁊ feruorem charitatis per que
fit venialium remiſſio. Alio modo ex vi ſa
cramenti ſcilȝ p̱ abſolutionem ſacerdotis.
Illa autem ſcđa confeſſio ſcȝ communis

que fit in prima vel in miſſa nō facit venia
liū remiſſionē ex vi ſacri. ſed tm̄mō p̱ mo/
dū meriti. qđ p̄ncipaliter ꝯſiſtit in ꝯtritōe.
ad quā habendā iuuat̄ homo p̱ talē ꝯfeſ/
ſionē generalē ⁊ p̱ oratōem ſacerdotalem.
Hec Rich. Ex q̄bus ꝯſequent̄ idē Rich.
dicit. ꝙ venialia habēt remitti p̄ncipalius
p̱ contritōem generalē q̄ꝫ p̱ confeſſionē ge
neralē vt concludit ratio prima ſup̄ poſita
Tamen cōfeſſio generalis iuuat ad illam
contritōnē habendā ⁊ ad augendū iā ha/
bitā. Hec ille. Et ſuo modo intelligenduȝ
eſt de remiſſione oblitorū in obliuiōe ma
nentiū vt ſic. Sic ⁊ de cooꝑatione actuum
qui faciūt ad venialiū ſcȝ remiſſionē. ſcȝ aq̄
benedicte aſperſio ⁊ oratio dominica ⁊ hu
iuſmodi. q̄ꝛ vicȝ per contritōeȝ p̄ncipalius
fit remiſſio. ſed iſta iuuant ⁊c̄. C Se
cundū documentū ꝙ ex obliuiōe peccati
non adq̄rit homo ſibi cōmodū ſed potius
detrimentū. ⁊ p̱ hoc ſoluit̄ ꝯfirmatio ſup̄
poſita. Declarat̄ ſic ſm eundē Richar. q̄ꝛ
q̄ñ homo aliqua pctā tradit obliuiōi. ſcȝ
mortalia ſi hoc fit p̱ ſuā negligentiam aut
dolū malicie. hoc ſibi imputat̄ ī peccatū. ⁊
ſic pena grauiori damnat̄. Sed ſi de illis
in ſpeciali homo contereret̄ ⁊ confiteret̄ fa
cilius obtineret remiſſionē p̱ erubeſcentiā
⁊ maioris ptis pene relaxatōem v̄tute cla
uium. Et ſic patet ꝓpoſitū. O ḡ q̄ꝫ ſtulti ſt̄
q̇ p̄ v̄ecundia ꝯfeſſionis cōplacentiā ha/
bent de h̄ ꝙ pctā ſunt oblita ſicut q̇ gau/
dent de furto abſcondito ad tempus. de q̄
poſtea. ſ. in morte ꝯuicti ſuſpendent̄. ⁊ pro
pter abſconſionē ſpeciali pena. ſ. excoriatio
nis vel hmōi punient̄. Tertiū documē
tum ſm Richar. ſup̄. ꝙ ad oblitoꝝ pctōrū
mortaliū remiſſionē nō ſufficit general̄ cō
feſſio nō ſacramētalis: ſi homo habeat co
piam ſacerdotis ⁊ facultatē ꝯfitēdi: q̄ꝛ hiſ
habitis tenet̄ de mortalib⁹ oblitis genera
liter confiteri. ⁊ a ſacerdote recipe abſoluti
onem. Hec Rich. Sed quō poſſit de ta/
libus confiteri q̄ hō nō pōt ſcire vel recole
re declarabit̄ ī articul̄ ſeq̄ntib⁹ h⁹ ſmonis.

B Circa ſcđȝ de oblito

rū r̄cordatōe q̄rit̄. quō ꝺ oblitꝭ pctiſ morta
libus tenet̄ hō diligent̄ recordari ⁊ ꝯfiteri
Ad qđ notandū ſm Pe. de tharā. ⁊ Tho.
alioſq̄ꝫ recolligēdo ꝙ obliuio de aliq̄ pctō
mortali pōt fieri tripl̄r. ſ. Prio nō totaliter
ſȝ ita ꝙ partim a mēoria exciderit: partim
maneat: ſic̄ cū recolo me audiuiſſe vl̄ egiſſe
aliq̄d in gñali. ſȝ ñ occurrit mih⁹ q̄le illđ fu
erit in ſpeciali. Et tūc tenet̄ hō oī diligen/
tia laborare ad recordandū in ſp̄ali. ⁊ te/
net̄ ꝯteri ⁊ ꝯfiteri in ſpeciali: ꝑut ſana ꝯſci
entia dictat vel putat ſe peccaſſe. Scđo
totalit̄. ita ꝙ ſic a memoria exciderit ꝙ nul
lo modo recordat̄: q̄ꝫuis ꝯſcia ſufficient̄ diſ
cutiat̄. ⁊ tūc ſufficit de hmōi conteri ⁊ cōfi/
teri in generali. Nā ſm Rich. di. xxj. q̄rti.
⁊ etiā Tho. p̱ ꝯfeſſionē generalē cū gene/
rali ꝯtritōe remittūt̄ mortalia oblita ⁊ ve
nialia ex q̄ttuor q̄ꝫtum ad culpā vel penā.
vel in toto vel in parte. Primo ex contritio
ne cōfitentis. Scđo ex humilitate ꝯfeſſio
nis. Tertio ex oratōe ſacerdotis. Quarto
ex vi clauiū. Et hoc intelligendū eſt ꝺ con
feſſione generali ſacramētali. vt patuit p̄
mo articlo. Tertio pōt eſſe obliuio ne/
gligent̄. ita vicȝ ꝙ non ſufficient̄ quātū de
buit homo diſcuſſit conſciaȝ laborādo vt
omnia ad memoriā reuocet mortalia com
miſſa in ſpeciali. Et talis nō excuſat̄ de ob
litis ſed damnat̄. Ratō ſm Rich. ſupra et
Sco. q̄ꝛ quilibȝ homo neceſſario tenet̄ fa
cere qđ in ſe eſt ſm ꝙ humana patit̄ fra/
gilitas. vt oīa pctā in ſpeciali ad memoriā
reuocet et conterat̄ ac confiteat̄. ergo ⁊c̄. et
ſic patet. E

Circa tertiū de regula/

ri obſeruatōe in confitēdo oblita mortalia
Nota tres regulas collectas ex doctorib⁹
Prima eſt ꝙ de pctis oblitis debȝ quis
ꝯfiteri in generali. ⁊ cū hoc de negligentia
q̄ fuit cauſa illi⁹ obliuiōis tenet̄ in ſpeciali
confiteri. Ratio. q̄ꝛ ibi duplex peccatū acci
dit. Vnū negligentia obliuiōis. aliud ſe/
quens omiſſio confeſſiōis. Hec ex Alexā.
Proinde etiā Bonauen. dīt ꝙ tenet̄ talis
conteri non ſolū de peccatis illis oblitis:
ſed etiā de obliuione illoꝝ ex negligentia
Nā ſi placeret obliuio peccati mortal̄ mor
taliter peccaret hoc ip̄o. Secūda regl̄a
eſt ꝙ nulli pctm̄ mortale oblitū in cōfeſſi/
one generali abſoluit̄: niſi ſic ꝙ ſi poſtea ad
memoriā reuocat̄ ꝯfiteri vicȝ in ſp̄ali te/

neatur. Hoc ſm Richar. in.iiij.di.xxj. ar.
iij.q.iij.⁊ Cancel.pariſieñ.ꝓbaṫ.q꞉ de ob/
litis mortalibꝫ q̄re nō teneṫ hō in ſpeciali
cōfiteri:niſi q꞉ nō poteſt recordari.deꝰ au/
tem nō requirit ab homīe vltra id qđ po/
teſt:cū non obligat ad impoſſibile vt dicit
Hiero. Si ergo ceſſat talis impotentia.ſ.
cum peccatū ad memoriā redit: iam teneṫ
illud conteri ⁊ confiteri in ſpeciali. Si di
cas. Nūquid ſacerdos abſoluit me de ob
litis aliquo mō: Rñdet Richar.diſt.xvij.
ar.ij.q.vj.ꝙ ſꝫ abſolutio ſacerdotꝭ de ob/
litis debet intelligi ſub hac cōdiciōe.vt.ſ.
qñ reducunṫ ad memoriā teneanṫ ꝯfiteri.
⁊ ſic non niſi ꝙ diu ſtant in obliuiōe ſūt ab
ſoluta. ita ꝙ homo non damnabiṫ ſi fecit
diligentiā recordandi. Utrū autē teneaṫ
q̇s eidem ꝯfeſſori recolitū ꝯfiteri cui ātea
fuit ꝯfeſſus:ob breuitatē hic tranſeo.vide
ſmone.xxxviij. E F Tertia regula ꝙ
penitēs de pctis oblitis nō debꝫ ſimplici
ter omnino ſub ꝯdicione ꝯteri ⁊ ꝯfiteri in
generali:dicens:ſi peccaui. ſed recognitōe
veriſimiliter ꝓbabili.ita ꝙ videaṫ ſibi pro
babile ꝙ de ceteris ſit oblitus q̄ deberꝫ cō
fiteri. Nam q̇libet poteſt ⁊ debꝫ veriſimi/
liter extimare:q꞉ in multis offendimꝰ oēs
quoꝝ nō recordamur.⁊ ſic ex tali extimati
one dolere debet vere acſi certus eſſꝫ i cre/
dendo.⁊ ſic ꝯfiteaṫ ſe peccaſſe vt credit in
multis. Et ſic dimittenṫ ſibi illa ꝟtute ab
ſolutōnis que debet fieri abſolute nō ſub
condicione.quia cōdicio nil ponit. Hanc
regulā ponit Bonauen. ⁊ ſufficiat ꝓ bre/
uitate. Pro exemplo finali Narrat Ce/
ſarius in dial. ꝙ iuuenis q̇dam in q̄dra/
geſima cepit ſacerdoti cōfiteri nimis enor/
mia ad q̄ multos iduxit. Cui ſacerdos ait
Fili ſi eſſes mille annoꝝ adhuc multū eſſꝫ
tibi tot ⁊ talia feciſſe. Rñdit. Amplius ꝙ
mille annorū ſum.nā demon ſum.⁊ innūe
ra feci:ſꝫ confiteri volo. q꞉ vidi ꝙ pctōres
ꝑ confeſſionē pulcrificanṫ: ⁊ eis vita ꝓmit
titur eterna. Sacerdos dixit. Age ergo pe
nitentiā. Rñdit demon. Faciā quicquid
mihi impones dūmodo ſit illud mihi to/
lerabile. Tūc ſacerdos ait. Uade ⁊ tribus
vicibꝫ humiliter ꝓſtratꝰ dic. Dñe deꝰ cre/
ator meus peccaui tibi:ignoſce mihi. Re/
ſpondit demon. Nō poſſum me intantum
humiliare:⁊ euanuit. Sic faciūt multi q̇
nolunt ſe deo ꝑ oīa humiliare in ꝯfeſſi/
one:atqꝫ multa volūt obliuiſci ne erube/
ſcant.iō cū diabolo ꝑibunt. nec miſcōiam
conſequenṫ a deo. Rogemꝰ ḡ chrm ⁊c̄.

Feria ſexta poſt dñicā quartā. Sermo
xxxv. de Confeſſione frequenter facienda
ꝓ gratia amplianda.

DIcit ei Je/
ſus. Ego ſum reſurrectio ⁊ vi
ta:q̇ credit in me etiāſi mortu
us fuerit viuet. Jo.xj.⁊ in euāgel̕ hodier/
no. Jn q̇bꝫ ſaluator docet tria. Prio ꝙ
ipē ſit verus deꝰ ⁊ dñs vite ⁊ mortis di.
Ego ſum reſur. ⁊c̄. Secūdo ꝙ q̇cunqꝫ
hoim in ipm credit habet vitā aie. Jdeo
dicit. Qui credit in me viuet. Aug. quia vi
ta aie fides eſt.q꞉ iuſtus ex fide viuit. Rho
ma.j.ſcꝫ in chro. Tertio docet ꝙ homo
in chrm credens:etiāſi mortuus fuerit pec
cato mortali:viuificaṫ a chro ⁊ reſuſcitaṫ ꝑ
penitentiā verā ⁊ ꝯfeſſionē ad vitam eter/
nam. Jn cuiꝰ ſignū Lazaꝝ mortuū domi
nus Jeſus lachrymādo ⁊ fortiṫ clamādo
dicens. Lazare veni foras reſuſcitauit: ſi/
gnificans ꝙ q̇ vult a morte pcti reſurgere
debet lachrymari in contritōne ⁊ clama/
re corā ſacerdote in confeſſiōe. Uñ Amb.
de pe.di.j.c. Ecce nunc. dicit. Cōfeſſio ani
mā a morte liberat ⁊ ſpem ſaluādi tribuit
⁊c̄. Et de iſta reſuſcitatōe Lazari loquiṫ h̄
euangeliū. Jtaqꝫ de confeſſiōe p̄ter ea
que dicta ſunt adhuc tria myſteria decla/
rabimus in hoc ſermone.
Primū de ꝯfitendi freq̄ntatione.
Scōm de obligandi determinatōe.
Tertiū de freq̄ntandi ḡtificatiōe. G

Circa primuꝫ de freq̄n
tatiōe Notādū eſt: ꝙuis eccl̕ia ſtatuerit.ſ.
ad minus ſemel ꝯfiteri i anno ſub p̄cepto:
nihilo minus tñ cuilibꝫ chriano multū va
let ⁊ expedit freq̄ntiꝰ ꝯfiteri ⁊ ſepiꝰ. Et h̄
ꝓbaṫ pluribꝫ ratōnibꝫ q̄ notanṫ i ſumma
confeſ.li.iij.ti.xxxiiij.q.lxv.
Primo ꝓpter incertitudinē tꝑis
Scōo ꝓpter accumulatōem criminis.
Tertio ꝓpṫ difficultatōeꝫ ꝯfeſſionis
Quarto ꝓpṫ indignationē iudicis.
Ultio ꝓpṫ euitationē ꝑiculi obliuiōis.
Primo inqꝫ ꝓpter incertitudinē tꝑis Naꝫ
tꝑs noſtre mortis eſt incertū. Luc.xij. Ue
niet dñs ſerui illius qñ nō ſperat ſcꝫ malꝰ
ſeruus.⁊ hora qua neſcit: ⁊ diuidet eū. Ly
ra.ſ.animā a corꝑe ſeꝑando in morte. par/
temqꝫ eius cū infidelibus ponet.i. cuꝫ dā
mnatꝭ. Jdeo qñ cōmode poſſumus ꝯfite/
amur.ne preoccupati die mortiſ queramꝰ
ſpacium penitentie ⁊ ꝯfeſſionis nec inueni
re poſſimus. Secundo ꝓpter accumu/
lationem criminis. Nam q̄nto quis maio
ri tꝑe manet in pctis ſine ꝯfeſſione: tanto
plura ⁊ maiora pctā accumulat ⁊ ampliꝰ
ruit.q꞉ vnum peccatū cauſa eſt diſpoſitiua
alteriꝰ. Uñ Grego. Peccatū qđ ꝑ pniam
citius non diluiṫ mox ſuo pondere ad ali/
ud trahit. Exemplū. Quanto diutiꝰ ma/
net vas eneum non bene mundatū: tanto
plꝰ ſordeſcit ⁊ rubiginaṫ. Propṫea Apo
cal̕.vlti. Qui in ſordibꝫ ē ſordeſcat adhuc
Lyra.i.ſordeſcit ampliꝰ:ponendo optati/
uū ꝓ indicatiuo Tertio ꝓpter difficulta
tionem ꝯfeſſionis. Nā q̄nto q̇s tardat cō/
fiteri tāto difficiliꝰ cōuertiṫ ⁊ ꝯfiteṫ. Qui
dius. Qui nō eſt hodie:cras minus aptꝰ
erit. Ex freq̄nti aūt actu ꝯfeſſionis habi/
tus generaṫ.⁊ ſic facilitaṫ. Quarto ꝓpṫ
indignationē iudicis. Nam tanto deꝰ am/
plius indignaṫ q̄nto diutius q̇s in peccatꝭ
ſtat nec curat cōfiteri Pſ̄. Cor ꝯtritum ⁊
humiliatū ſcꝫ ad ꝯfitendū deꝰ nō deſpici⁊
et ḡ ꝑ ꝯtrariū deſpiciet negligentē. Ul
timo ꝓpṫ euitationē ꝑiculi obliuionis.q̇a
q̄nto q̇s tardiꝰ confiteṫ:tanto plus incurre
re pōt ꝑiculū obliuionis ſcꝫ pcti mortalis
⁊ eius circūſtantiaꝝ q̄ teneṫ cōfiteri Nam
vt in p̄cedenti ſermone dictum eſt obliuio
peccati mortalis cōmiſſi ſi fit ex negligētia
⁊ a fortiori ſi fit ex dolo damnabilis eſt ḡ
⁊c̄. Unde plurimū laudabile eſt ⁊ tutū fre
quēter ꝯfiteri.⁊ ſatis ꝑiculoſuꝫ ē in foro cō
ſcientie tantummō ſemel in anno confiteri
ꝙuis ex precepto eccleſie nō niſi ſemel i an
no obligetur. O ergo homo attende tibi
vt ſaltem ad feſta maiora ſcilꝫ natiuitatis
dñi:⁊ Penteco.ac btē ꝟginis ꝯfiteri ſtude
vt ſic grām dei ⁊ amorē conſequaris ⁊ pe/
riculum euites. H

Circa ſcōm đ obligādi
determinatiōe q̄riṫ Quare eccl̕ia ſctā deṫ/
minauit tm̄ ſel̕ in anno obligari chrianos
ad faciēdā ꝯfeſſionē.cū eīm vt p̄dictū ē tu/
tius ⁊ meliꝰ eſſꝫ freq̄ntare.q̄re ḡ nō niſi ad
ſemel obligauit eccl̕ia. Ad hec rñdeṫ ꝙ p̄/
cipue q̇nqꝫ ſūt rōnes q̄ꝝ aliq̄ ponunṫ de h̄
q̄re vicꝫ ad ſemel in anno obligauit. Alie
aūt q̄re nō pluries cōfiteri p̄cepit. Prio
nanqꝫ ad ſemel cōfitendū obligauit oīs
ꝓpṫ indigētiā vniuerſalē.q꞉ oēs hoies pec
cant ⁊ egent grā dei. Jdeo debet q̇libet re
cognoſcere ſe ꝙ deū offendit ⁊ eius miſeri/
cordia indiget.ac ſic deū glorificare ꝑ con/
feſſionem. Uñ Joſ.vij. Fili da gl̕iam đo
⁊ ꝯfitere q̇d feceris. Scōo ꝓpter reuerē
dam cōmunionē quā oēs teneṫ eodeꝫ
p̄cepto ſemel in anno ſcꝫ in paſcate:cōmu/
nicare tā perfecti ꝙ imꝑfecti.ideo munda
ri debent chriani ꝑ confeſſionē ſub p̄cepti
neceſſitate. Tertio ꝓpter hereticoꝝ i gre
ge dñi diſcretionē.ne lupi.i.heretici laterēt
in grege q̄ đuorarent agnos.i.chriſtianos
ſimplices Jdeo ſaltē ſemel omnes chriani
debent ex p̄cepto ſe oſtendere ſacerdot,ꝓ/
prio vt diſcernanṫ. Sed heu plures nō cō
fitenṫ vſqꝫ ad decem annos.⁊ hmōi ꝑſeq̄n
di ſunt. Quarto deniqꝫ q̄re non obliga
uit ad pluries cōfitendū eſt ꝓpter maioris
ꝑiculi euitandā trāſgreſſionem. Quia ex q̄
cōfeſſio oim peccatoꝝ ⁊ circūſtantiaruꝫ eſt
multū ardua:multi nō implerēt hmōi p̄ce
ptū frequentius.cum experimur qm̄ vix ⁊
difficulter ſemel in anno confiteantur. Et
vt in pluribꝫ minus pure ⁊ infideliter fierꝫ
confeſſio ⁊c̄. Quinto ꝓpter cōmendādā
bonoꝝ deuotionē. Nam nimis durus eſt
chriſtianus qui nil plus vult facere niſi ad
qđ p̄cepto obligaṫ Cōmendabilis eſt aūt
deuotio coꝝ q̇ plus faciūt ſcꝫ pluries i an/
no confitenṫ ⁊ pluries cōicant. Proinde o
hō ſi tu in hora mortꝭ excuſare te velis di.
Non ſum pluries ꝙ ſemel cōfeſſus q꞉ ec/
cleſia nō p̄cepit.timendū eſt ne forte deꝰ di
cat. Etſi nō pluries tenebaris confiteri:tñ
ꝓ illo ſemel debebas cōfiteri oīa pctā illo
anno cōmiſſa vt codē p̄cepto habeṫ. Sed
tu multa nō es ꝯfeſſus q̄ oblitus es a tāto
tꝑe anni. Tu reſpondebis. Dñe nō potui

oia recordari. Tūc deus dicet tibi. Cur ḡ nō feciſti qđ potuiſſes cōmode: confitēdo pluries. ⁊ ſic euaſiſſes illa. ⁊ qꝛ neglexiſti ſalutē: dānaberiſ. Vñ Aug. ſup Cañ. hom. x. ait. Dic deo o hō q̇ſ es ꝯfitēdo. qꝛ ſi ñ dixeris: dānat de⁹ qđ inuenit ī te. Nō vis vt ille dānet te: tu dāna te in ꝯfeſſiōe. Et cū cōfeſſus fueriſ oia delicta tua. ex oib⁹ purgabit te. hec ille. O ḡ chr̄iane accuſa te ī ꝯfeſſione freq̄nter vt ſaluet te de⁹ ſp. I

Circa tertiū de frequētia ꝯfeſſiōis ⁊ gratificatōe q̄rit̃

Quales gr̄ias ꝯfert de⁹ hoi ꝯfeſſionē freq̄ntāti. Ad qđ rñdet̃ ꝙ freq̄ntatio ꝯfeſſiōis multas gr̄ias pmeret̃ a đo ampli⁹ q̄ꝫ ꝯfeſſio illa ſel' in anno debita ex p̄cepto. ⁊ h̃ ceteris paribus. Primo q̇dē ſanitatē celeriorē. Vñ Iſid. de ſūmo bono đr. Cito corrigit̃ culpa q̄ cito cognoſcit̃. Tardi⁹ aūt ſanat̃ vulnus cui iā putreſcētib⁹ mēbris longo poſt tp̄e curatio adhibet̃. Hec ille. Scđo penarū pluriū liberationē. qꝛ pluries ⁊ freq̄ntius erubeſcētiā talis ſuſcipit. de q̄ Aug⁹. de pe. di. j. Quē penitet. dicit. Erubeſcentia magnā habet p̄tē remiſſiōis q̄nto pluries erubeſcit p chriſto Hec ibi. Proinde Tho. in. iiij. di. xvij. đr. ꝙ q̄nto q̇s plurib⁹ ſacerdotib⁹ ꝯfitet̃ tāto pl⁹ ei đ pena remittit̃. tū ex erubeſcētia. tū ex vi clauiū. vñ totiens pōt ꝯfiteri ꝙ ab omni pena liberat̃ Tertio aīe aſſecurationē ampliorē ſcꝫ xp̄e ꝯſcīe ſerenitatē. qꝛ nō tā habꝫ timere đ oblīuiōis negligētia vt iā ſup̄ dictuꝫ eſt. Sic exēpli gr̄a. Siq̇s accipit ad vſurā ⁊ freq̄ntius ꝓſoluit: ſecurior eſt. q̄nto autē magis ꝓrogat ſolutionē: tanto ſe onerat. K Quarto indulgentiā pmptiorē. Hugo đ ſacra. li. ij. Si voluntas ſcꝫ confitendi pig̃ non fuerit: indulgētia tarda non erit. ergo plus de facto. Quinto mortē ſalubriorem ſcꝫ cū meritis ⁊ p̄mijs accumulatis. Exemplū legit̃ in Specu. exem. di. x. exē. j. ꝙ erant fratres duo vterini in ſtudio pariſieñ. Iunior fuit deuꝫ timēs ⁊ deuotus. ſenior peſtilentis morbus ⁊ tot⁹ carnalis. Iunior ergo hunc ſepe monebat ad penitentiā ⁊ ꝯfeſſionē. ſed nō curauit. Tandeꝫ cū ſenior foret infirmat⁹ ⁊ morti pxim⁹ vidit chr̄m ſibi apparentē ſpinis coronatū. ⁊ crucem humeris ferentē: de vulnerib⁹ ſanguinē fundentē ⁊ dicētē ſibi. Ecce q̄nta ſū paſſ⁹ p te Sꝫ qꝛ tu infelix tātiſ bñficijs meis imemor fuiſti. Accipe ḡ in cōfuſionē tuam ſanguinē meū p̄cioſum. Et his dictis cruorē de latere pfluentē manu cōprehenſum: in vultū infirmi piecit. ⁊ ſic diſparuit. Tc̄ miſer ille tremēs vocauit fratrē ſuuꝫ ⁊ ei oia q̄ viderat narrauit. Cui ille cū fiducia ait. Noli frater deſperare ſꝫ ppone emēdam ⁊ dole de pctīs ac confitere ſacerdoti pctā ⁊c̄. Vocato ergo ſacerdote cum ingēti gemitu ⁊ lachrymis confeſſus eſt. Et ſpiritus ſctūs eidem apparēs in ſpecie viri habentis in dextera ſcapula colūbaꝫ cādidiſſimam pmiſit ſibi veniam ⁊ p̄dixit ꝙ poſt triduū migraret. ⁊ ſic factū ē. Frater auteꝫ iunior in iuſticia ⁊ ſanctitate pfecit ad premia p̄celſa ꝑpetuo poſſidenda Rogemus ḡ chriſtum ⁊c̄.

Sabbato poſt dñicā q̄rtā. Ser. xxxvj. de ꝯfeſſiōis verecūdatiōe ⁊ ſolitudine. ⁊ đ ꝯfitētis indiſpoſitiōe.

Ego ſum lux

mūdi q̇ ſequit̃ me nō āmbulat in tenebris Io. viij. ⁊ in euāgelio hodierno. Verba ſunt ſaluatoris noſtri ieſu: in q̇bus oſtendit ꝙ ipē ſit ver⁹ deus q̇ ē lux ꝑ eſſentiā illuminās oēm hoiem venientē in hunc mūdum Nam ab ipō deriuat̃ omnis noticia aīe. Eſt ergo chr̄s ñ lux corꝑalis vel viſibilis vt ſol ſcꝫ materialis. ſed ſp̄ūalis q̄ mens hoīm illuminat̃ ad cognoſcendū deū ⁊ quecūqꝫ neceſſaria ad ſalutem. Ideo ſubdit dñs dicens. Qui ſequitur me. Lyra. ſcꝫ ꝑ fideꝫ formatā charitate: non ambulat in tenebris ſcilꝫ ignorantie ⁊ culpe Proinde omnis bonus chriſtianus debet chriſtum ſequi per fidem ſic ꝙ tenebras culparum abijciat penitendo ⁊ confitendo ⁊c̄. ⁊ in luce gratie chriſti ambulet ad vitam eternam vt dicit̃ in euangelio. Itaqꝫ de confeſſione peccatoꝝ qua abijcimus tenebras vicioꝝ tria myſteria declaremus.

Primū de ꝯfeſſiōis verecūdatiōe.

Scđm de ſolitudinis ꝯdiciōe.

Tertiū de ꝯfitētis indiſpoſitōe L

Circa p̄mū de verecundatiōe ꝯfeſſiōis q̄rit̃

Vtꝝ hō debeat verecūde pctā ſua ꝯfiteri ⁊ q̄li erubeſcētia. Ad qđ rñr ſm doc. ꝙ hō debet ꝯfiteri ꝟecūde. Rō Quia deū offendim⁹ inuerecūde nec erubui⁹ ei⁹ maieſtatis vultū ⁊ oculos cernentis cūcta nr̄a oꝑa. iō ꝯfundi debem⁹ ⁊ ꝟecunde ꝯfiteri: vt ꝑ verecūdiā deo ſatiſfaciamus. O hō aduerte tuā dementiā ī peccādo. nōne erubeſceres luxuriā facere corā aliq̇b⁹ hoib⁹: ⁊ pl⁹ corā iudice ⁊ ciuibus: ⁊ adhuc ampli⁹ corā regē ⁊ militib⁹ ac p̄ncipib⁹ ſic a fortiori debes erubeſcere coram deo ⁊ angelis cernentib⁹. Sed quia ñ erubuiſti offendere ideo debes erubeſcēdo ſatiſfacere. Vñ Auguſ. de pe. di. j. ca. quem penitet ait. Qui ꝑ vos peccaſtis ꝑ vos erubeſcatis Erubeſcētia eñ ipā p̄tē habet remiſſionis. Multū eñ ſatiſfactōis obtulit q̇ erubeſcentie dominans nil confeſſori negauit. Iuſticia ei dānat pctā: ſed dign⁹ ē miſericordia q̇ ſp̄ūali labore petit gratiaꝫ. Laborat eñ mens patiendo erubeſcentiā Et qm̄ verecūdia eſt magna pena: q̇ erubeſcit p chr̄o fit dignus miſcđia Vñ patꝫ ꝙ q̄ꝫto plurib⁹ confitebit̃ turpitudineꝫ criminis: tanto facili⁹ ꝯſequit̃ gr̄am remiſſionis. Hec ibi Aug. Sed nota ꝙ iſta erubeſcentia vel verecundia debet eſſe de peccatiſ: nō de confeſſione. qꝛ natura dictat ꝙ ſicut hō nō erubuit peccare ſimiliter ⁊ a fortiori nō erubeſcat peccata confiteri deo ⁊ eius vicario. Sed heu heu multi đcepti a diabolo ecōtrario faciūt. ſ. ꝙ nō erubeſcūt peccare corā deo ⁊ angelis: ⁊ tñ erubeſcunt ꝯfiteri: ⁊ hmōi q̄ꝫ ſtulte ⁊ dānabilit̃ agāt: trib⁹ rōnib⁹ patꝫ. M Primo qꝛ ſtult⁹ eſt q̇ in lutū caderet ⁊ oia veſtimēta fedata nō erubeſcit: ſed erubeſcit ſurgere đ luto ⁊ emundare. Sic diabol⁹ taleꝫ ſtultiaā perſuadet hoi vt caderet ⁊ đ caſu nō reſurgat ꝑ ꝯfeſſioneꝫ: ſic̄ fec̄ p̄mis parentib⁹. put dic̄ Aug. li. l. homel'. Scđo qꝛ ſtult⁹ eſt q̇ ñ verecundat̃ de re confuſibili vicioſa ⁊ damnabili q̄le eſt pctm̄: ſed verecundari vult de v̄tute honorabili ⁊ gl'ioſa q̄lis ē ꝯfeſſio Exempli gr̄a. Siq̇s nō erubeſcit đ hoc ꝙ vn⁹ latric⁹ cui poſſet reſiſtere eū ſtercoriꝫat ⁊ occidit: ſed erubeſcit de h̃ ꝙ illū vincat: flagellat ⁊ expellit triūphans: tanqꝫ miles đ hoſte. p q̇ triumpho coronat̃ a rege. Vnđ Aug⁹. li. de pnia dicit. Facilius a diabolo nō vincimur ⁊ fedamur niſi cū ſupbiēdo illum imitamur: nec vehementi⁹ euꝫ pſternimus: nec acriores ei dolores infligimus q̄ꝫ cū pctōꝝ plagas confitemur. Hec ille Vñ legit̃ ꝙ cuidā diabol⁹ multimode vulnerat⁹ apparuit. Qui interrogauit q̇s ſibi hec feceri: Et rñdit Tu inq̇t. qꝛ q̄tiens cōfeſſus es totiēs cultrū mihi infixiſti ⁊c̄. Tertio qꝛ ſtult⁹ eſt q̇ nō erubeſcit ſe ſtercore ꝓprio fedaſſe: ſed erubeſcit abluere. Vñ Bern. exclamat d. O inſania peſſima pudet ablui ⁊ ñ pudet inq̇nari: abſtergit̃ caliga ⁊ nō abluit̃ aīa. O q̇d ſtulti⁹ q̄ꝫ cū diabolo velle iacere in pctīs: ⁊ in ceno cū porcis potius q̄ꝫ velle iuxta regeꝫ ſedere ī mūdicia veſtium ad menſaꝫ delitijs plenā aureis fulgentib⁹. N

Circa ſcđm de cōditione ſolitaria.

qꝛ de⁹ ſic voluit ⁊ eccl'ia ſic inſtituit ꝙ ſol⁹ ꝯfitēs ſoli ꝯfeſſori ī ſecreto cōfiteat̃. vtꝫ de pe. ⁊ re. c. Ois vtriuſqꝫ. Sed circa h̃ q̄runt̃ tria.

Prīo de cā hui⁹ ⁊ rōne
Scđo de e⁹ neceſſitatiōe
Tertio de ei⁹ plurificatiōe

Primo q̄ritur q̄re bñdictus de⁹ voluit cōfeſſionē ſic fieri. ſcꝫ a ſolo ꝯfitente ſoli ſacerdoti. Ad id rñdet Aug. de pe. diſt. j. ca. quē penitet dicēs ſic. Ex miſericordia ei h̃ p̄cepit dñs vt neminē p̄iteret in occulto: ſed erubeſcentiā vinceret cum ꝑ ſeip̄m ſacerdoti dicit Hec ibi. Scđo q̄rit̃ Vtꝝ confeſſio ſit facienda neceſſario ſoli ſacerdoti ⁊ a ſolo: Rñdetur ſm fratrem Angelū in ſumma: ꝙ ſic de neceſſitate p̄cepti eccleſie dicto c. oīs. de pe. ⁊ re. O Ex h̃ documenta duo accipiunt̃. quoꝝ. ſ. vnū eſt ꝙ ſacerdos q̇ plures quādoqꝫ pueros ad cōfitendū obligatos: ⁊ a fortiori adultos inſimul facit confiteri vtroſqꝫ ſimul audiēdo: vnū. ſ. dextera: aliū aure ſiniſtra. niſi cogeret articulus mortis nō euadit mortale qꝛ ſic facit contra p̄ceptū eccl'ie. Secundū documentū ꝙ. ſ. vt Rich. dicit. in articulo

neceſſitatꝫ qñ moꝛs iminet de ꝓpinq̄ ita ꝙ vnꝰ poſt aliuꝫ nō pōt expectari ad ꝯfitendū: tūc lꝫ plures ſil' audire in ꝯfeſſione: nec ꝑ h̄ euacuaẗ ꝟtus ſacri. Tertio q̄riẗ vtꝝ confeſſio facta pluribꝫ ſil' ſacerdotibꝫ ſit cōfeſſio ſacramentalis: Ad hoc Scotꝰ dicit ꝙ nō. qꝛ vnus chꝛs eſt quē ſacerdos repꝛeſentat. veruntñ ſm Rich. ſiq̄s vellet confiteri duobꝫ ſimul ſacerdotibꝫ ꝓpter hoc vt certius conſiliū haberet: vel ꝓpter feruoꝛē ⁊ vt ſit magis tranquilla eius ꝯſcientia illi poſſunt ſine peccato audire ⁊ abſoluere al's aūt peccarent: quia facerent contra pꝛeceptum eccl'ie. P

Circa tertiū ꝺ indiſpo

ſito confitēte q̄riẗ Utrū confeſſio ſit acceptanda ⁊ aliq̄d valeat qñ confitens eſt indiſpoſitus ad gr̄e ſuſceptionē. h̄ eſt: qñ manet in volūtate adhuc peccādi. vel nō vult ſatiſfacere qđ teneẗ. vel qñ ex mala intētione confiteẗ ⁊ hmōi: Ad qđ rñdeẗ ſm fratrē Angelū in ſumma: ⁊ doceẗ. ꝑ tria documenta recolligeñ. Pꝛimū q̄dē documētum qđ notāt doctoꝛes in ca. ꝙ quidaꝫ. de pe. ⁊ re. vicꝫ. ꝙ licet pnīa ⁊ confeſſio talium ſit acceptanda ⁊ ſalubꝛibꝫ monitis eis penitentia indicenda: tamē abſolutio non eſt talibꝫ impendenda. Ratio. Quia tales nō ſunt capaces abſolutōis ⁊ remiſſionis peccati. Scōm ꝙ valet talis ꝯfeſſio ad mlta: ſicut valēt alia bona opera in pctō moꝛtali facta: ſed non valet. ſ. directe ad vitam eternam ⁊ ad celeſtem gl'iam merendaꝫ: ſꝫ ad illam indirecte valet inq̄ntum diſponit ad conuerſionem. Exemplū legiẗ lib. de dono timoꝛis: ꝙ miles q̄dam taliẗ confeſſus eſt cui in pnīa iniunctuꝫ eſt ꝙ qñcunq̄ anulum in manu videret de moꝛte ⁊ penis inferni memoꝛ eſſet Quod cum pluries feciſſet emollitus eſt ad vere penitendum Q Tertiū documentū qđ ſcꝫ tutiꝰ tenēdum eſt ꝙ talis in caſu hmōi teneẗ confeſſionē iterare. qꝛ ſic tenet cōioꝛ opinio theologoꝝ. vt dicit ſanctus Bonauen. patꝫ in angelica. Et hoc veꝝ eſt ꝙ oīno teneẗ iterare qñ mutat ꝯfeſſoꝛem. Secus ſi ad eūdem ꝯfeſſoꝛem redeat. ⁊ iſte adhuc in memoꝛia habeat pctā q̄ ꝯfeſſus fuit ſibi: vel ſaltem ſcit quaꝫ pniam impoſuerat ꝓ eis: ſm Petrū de palu. nā ſic ſufficeret iplicite ꝯfitēdo dicere. De illis etiam pctis q̄ al's vobis ꝯfeſſus fui dico meā culpā. Et ſufficit ꝙ cōfeſſoꝛ idem recoꝛdeẗ in genere de pctis ꝯfeſſis ⁊ de q̄litate vite eiꝰ: licꝫ nō recoꝛdeẗ de pctis in numero vel ſpecie. alioq̄n teneẗ iterare. Hec in Angelica. Exēplum finale narrat Arnoldꝰ ꝙ q̄dam vir multuꝫ honoꝛabat beatā mariā attñ q̄ddā ſuū graue pctm̄ ꝑ pudoꝛe nō ꝯfitebaẗ: alijs ꝯfeſſis. tandē in ſecreto deo ꝯfitebaẗ di. Deꝰ ꝓpitiꝰ eſto mihi pctōꝛi. Quadaꝫ vice ſic ꝯfitenti appuit ſibi diabolꝰ in foꝛma ſacerdotis di. Ecce miſit me deꝰ ad te vt ꝯfiteaꝛ h̄ vnū. Et ſtatī ꝯfeſſus eſt illi. Ait diabolꝰ. Iniūgo tibi vt h̄ pctm̄ nūq̄ ampliꝰ alicui ꝯfitearis: ſcito tibi eſſe remiſſum. Cūq̄ iſte hō veniſſet ad extremā horā vidit ꝙ angeli cū demonibꝫ ꝯtendebāt de aīa. Demōes dixerūt In moꝛtali ñ cōfeſſo deceſſit: ḡ nr̄a ē. ⁊ rapuerūt eā ducentes ad infernū Sed ſubito btā ꝟgo Maria occurrit diceñ. Doloſe hunc decepiſtis ne confitereẗ: ideo p̄cipio ꝑ tremendū iudicium vt aniam ad coꝛpꝰ ſuū reducatis Et ſic ille reuixit ⁊ cōfeſſus eſt ſacerdoti de oībus ⁊ de h̄ retēto. ⁊ ſic pniam egit. Rogemꝰ ḡ chꝛm̄ ⁊c̄.

Dñica ꝺ paſſiōe i mane Ser. XXXVII. de ꝯfeſſiōe retardanda vel acceleranda in caſibus.

Amen amē

dico vobis. ſiq̄s ſermonē meū ſeruauerit moꝛtē nō videbit in eternū. Uerba ſunt ſaluatoꝛis nr̄i Io. viij. ⁊ in euāg. hoꝺ. In quibꝫ ip̄e deus noſter mirabilem erga nos amoꝛem inſinuat tripliciẗ. Pꝛio cū dicit Amē amen dico vobis. Lyra. i. fideliter. ⁊ duplicaẗ ad maioꝛeꝫ certitudinem. Hec Lyꝛa. Naꝫ in hoc maxima charitas oſtendiẗ ꝙ deus ip̄e tante maieſtatis infinite q̄ nulli teneẗ: ⁊ tñ ex charitate dignaẗ iuramēto ſe nobis obligare. O q̄nta charitas tantū regem tāmiſeris peccatoꝛibus quibꝫ in nullo eget iurando ſe pꝛomittere.

Scđo charitatē oñdit cū ſubdit. Siq̄s ſmonē meū ſuauerit moꝛtem nō videbit. qꝛ ꝓmittit vitā que eſt ſūme amabil'. Nam ſm Phm. ij. de aia. Oīa eſſe ⁊ viuere appetūt. O ḡ pctōꝛes q̄ hoꝛretis moꝛtē ſeruate ſermōes chr̄i ⁊ viuetꝫ. Tertio charitatē inſinuat cū addit. in et̄nū. qꝛ et̄na vita eſt ſūme amabilis ſuꝑ omnia ad quam creati ſumus. O ḡ dulciſſimū. o charitate plenū ꝟbū Ieſu ꝑdictū. o pctōꝛes auſcultate di. Amen amen dico ⁊c̄. patꝫ in euāgelio. Ex q̄ aūt inẗ chr̄i ſmones q̄s debēꝰ ſuare vt et̄nā moꝛtē euadamꝰ ē p̄cipua cōfeſſio ⁊ pnīa. iō de ip̄a p̄ter ea q̄ ꝑdicta ſūt tria myſteria notemꝰ i h̄ ſmōe declarāda

Pꝛimū de t̄pali retardatione.

Secundū de caſuali acceleratōe.

Tertiū de ſalutari eiꝰ libatione. R

Circa pꝛimū de retar-

datōe tēpoꝛali queriẗ. vtrū hō pctōꝛ commiſſo moꝛtali pctō poſſit licite retardare vel differre ꝯfeſſionē vſq̄ ad tp̄s q̄ obligatur ꝯfiteri ſcl' in āno. Ad qđ nota ꝙ hec q̄ſtio magna ⁊ difficil' ventilaẗ inẗ docto. Nā Sco. in. iiij. di. xvij. ar. iij. dicit. ꝙ dubium eſt: alijs dicentibꝫ ꝙ ſic. alijs ꝙ nō. Et p̄mo Archiđ. ⁊ Inno. de pe. ⁊ re. c. Omis vtriuſq̄. dixerūt cōfeſſionē differri nō debere: habita opoꝛtunitate confitēdi poſt lapſum in moꝛtale. alioq̄n differēdo nouū pctm̄ incurreret hō. quia licꝫ eccl'ia ſtatuerit dictū ca. Ois vtriuſq̄. ſemel in anno cōfitendū: tñ illa conſtitutio nō intēdit artare ad tp̄s. ideo ibidē ꝺꝛ. Saltē ſemel inq̄t ⁊ ad minus. Sed hec conſtitutio punit negligentiā hoīm: q̄ nollent ſemel confiteri ī anno. Sed hec opinio cōiter nō tenetur Secūdo quoq̄ tutioꝛ eſt opinio Bona. in. iiij. di. xvij. ſ. ꝙ religioſi habita opoꝛtunitate idonei ꝯfeſſoꝛis nō poſſunt differre ſed teneñẗ ſine moꝛa confiteri. qꝛ eoꝝ vita tota eſt ⁊ eſſe debet pnīe tēpus. De clericꝫ autē ſecularibꝫ nō audet affirmare: ſed de puris laicis ſecularibꝫ ꝺꝛ: ꝙ ſi differūt ꝓpter maioꝛē opoꝛtunitatē tp̄is ⁊ ꝯfeſſoꝛis vſq̄ ad q̄drageſimā excuſanẗ. ſi ꝟo talem opoꝛtunitatē hr̄ent: ita ꝙ maioꝛē non ſperant hr̄e anno illo: tūc nō p̄nt differre vſq̄ ad annū. Tertio ꝓinde notandum ſm theol'. docto. colligēdo: ꝙ votū ſiue ꝓpoſitū ꝯfitendi omnes tā laici q̄ clerici ⁊ religioſi teneñẗ poſt pctm̄ habere ſtatim cū teneñẗ ꝯtritiōem foꝛmare: hoc eſt qñ excitāẗ a gr̄a dei ſm Alex: vt patuit ſmōe. xix. F. Sed confeſſionē actu faciēdā poſt lapſuꝫ pcti. ſ. moꝛtalis differre vel retardare pōt eſſe licitū ⁊ illicituꝫ: ſicut dilatio baptiſmi actu ſuſcipiēdi p̄t fieri bene vl' male ex cauſa ex qua fit. ſic ⁊ confeſſiōis dilatio poteſt fieri tripliciter.

Pꝛimo ex cauſa meritoꝛia.

Secundo ex cauſa viciosa

Tertio ex cauſa nimis ꝑiculoſa. S

Pꝛimo inquā ex meritoꝛia cauſa. ſcꝫ q̄ndo quis rōnabiliter confeſſionē differt ex cauſa bona. que ſm wilh. pariſieñ. poteſt fieri licite Pꝛimo rōne ꝯfeſſoꝛis. h̄ eſt ſiquis pꝛopterea differt vt melioꝛē vel pꝛudentioꝛem ꝯfeſſoꝛē hr̄e poſſit q̄ ſibi meliꝰ ꝯſulere valeat. Secūdo ratiōe maioꝛis recoꝛdatōis de ſuis pctis. Tertio rōne maioꝛis deuotōis ⁊ ꝓcurāde contritōis amplioꝛis ꝓ ſacro tēꝑe ⁊c̄. In caſibus hmōi differre confeſſionē non eſt peccatū ſed meritoꝛiū.

Secūdo poteſt differri ex cauſa vicioſa. ſcꝫ ex negligentia. Siq̄s enim in caſibꝫ in quibus neceſſe eſt cōfiteri ſtatim (de q̄bus infra dicemus) negligit vel omittit confiteri moꝛtaliter peccat talis. Tertio ꝯfeſſio poteſt differri ex cauſa nimis ꝑicl'oſa. ſ. quando quis differt ex contēptu. quod eſt grauiſſimū. Sed di. Qualiter reputatur quis ex cōtemptu differre cōfeſſionē Rñdetur ꝙ hoc iudicatur pꝛimo rōe culpe. cū idcirco differt vt interim liberiꝰ peccata iteret. Sicut exemplū de tenentibus meretrices: vel aliena bona: ⁊ ſic de alijs q̄ differūt ꝯfiteri ne ꝯuicanẗ ⁊ coganẗ relinq̄re. Scđo rōe obſtinate malicie: qñ dei gr̄a hoīem efficaciẗ moueret ad ꝯfeſſionē: ⁊ tñ obſtinata mente contradicit. ita ꝙ ſi etiam putaret eſſe moꝛtale adhuc differre vellet

Ex iſtis oībꝫ p̄dictis patet ſm Richar. in. iiij. di. xvij. cōcoꝛditerq̄ Alexā. Scotū Tho. cum q̄bus cōiter ꝯcurrūt theologi. videlicꝫ ꝙ confiteri pluries q̄ ſemel i anno non eſt pꝛecepti ſed conſilij. ſicut ⁊ euchariſtiam ſumere chꝛiſtiano populo pluries q̄ ſemel. ſ. in paſca nō eſt p̄cepti ſed cōſilij. nā

eodem decreto vtrūqꝫ p̄cipit̃.quare ſeqˀt̃
ꝙ ſiq̇s differt vel r̃tardat cōfeſſionē nō pec
cat mortalit̃: etiāſi differat habita oportu
nitate cōfeſſiōis. Exceptis tñ caſibꝫ q̇ arti.
ij.ſubſeq̄ntur. qꝛ in illis tenet̃ nō retardare
confeſſionē ſꝫ ſtatiꝫ facere. Et etiā excepto
ꝙ dilatōem nō faciat ex cā mala.ſ.contēnē
do:ſed ex cauſa bona vt p̄dictū eſt. Sic tñ
ꝙ habeat ꝓpoſitū ꝯfitendi tp̄e ſtatuto ab
eccl̄ia. Et ſic ſoluunt̃ oēs obiectōes hic fiē
de q̄s p̄tereo:qꝛ nō eſt nec̄e ꝓpl̄o p̄dicare
illas. O ḡ chrīane diſce hec vt p̄l̄es ꝯfite
aris q̄ʒ ſel̄:nec differas niſi cā legitīa. T

Circa ſecundū de caſua

li acceleratōe q̄rit̃. Qualibꝫ in caſibꝫ tenet̃
q̇s nec̄ario accelerare confeſſioneꝫ actu: ita
ꝙ nō poſſit differre ꝓtūc ſine mortali pec/
cato: Ad qꝺ nota ꝙ pl̄es ſunt hmōi caſuſ
quos.ſ.p̄ſertim ex Rich.ſup.iiij.di.xvij.ar
ti.iij.q.vj. ⁊ alijs recolligimꝰ.in q̇bꝫ tenet̃
homo ſtatim ꝯfiteri:habita oportunitate
ſ̄m doctores ꝯcor.

Primꝰ caſus rōe ſacr̄i ſuſcipiendi.
Scōs rōne miniſtrādi ſacr̄m alteri.
Tertius rōne actus ſolēnis eccl̄iaſtici.
Quartus ratōne dubij.
Quintus ratione inſtituti.
Sextus ratione ſtimuli.
Septimus ratōne p̲iculi.
Vltimus ratione articuli.

Quō autē iſti caſus obligent ad acceleran
dum de neceſſitate:⁊ quādoqꝫ de ꝯgruita
te ⁊c̄.declarabimus ꝓſeq̄ndo de ſingul̄ iu
xta doctorū dicta. Primus caſus ratiōe
ſacramenti ſuſcipiēdi.vicꝫ qñ q̇s vult cōi/
care vel miſſam celebrare. tunc enī habita
oportunitate tenet̃ omnino. nō ſolū conte/
ri ſed etiā ꝯfiteri:niſi excuſet̃ propter ſcāda
lum vel p̲ſone vel populi:puta qꝛ iā indu
tus recolit de aliquo peccato mortali.⁊ ſi/
ne ſcādalo nō poteſt dimitti vel confeſſio
bene fieri: tūc ſufficeret ꝯtritio cū ꝓpoſito
ꝯfitendi.patet in Angelica. Similit̃ laicꝰ
cū in cōicando recolit iuxta altare exiſtēs:
quia tūc nō poteſt ſine ſcādalo dimitti ⁊c̄.
al̄s tenet̃ ſ̄m Sco.⁊ cōiter docto. Itē An
toninꝰ flor̄.p̲te.ij.ti.ix.c.xiij.§.iiij.dt ꝙ Pe
trus de palude extēdit ſe etiā ad oē ſacr̄m
ſuſcipiendū vt ſit neceſſaria prius ꝯfeſſio

de mortali nōdum ꝯfeſſo :excepto bapti/
ſmi ſacr̄o. Hec in.iiij.partꝫ in Antonina ſu
p̲ra. Vñ ⁊ qñ q̇s habꝫ ſuſcip̲e ſacrū ordi/
nem tenet̃ confiteri habita oportunitate.
vt vult Petrus de tharan.in.iiij.di.xvij.⁊
Tho.in.j.q̄dli.q.vj.⁊ Ioan. Nea. Ideo
⁊ de alijs ſacramentis ſuſcipiendis ꝯſimi/
liter videt̃.ſ.de ꝯfirmatōe ⁊ mr̄imonio: et
extrema vnctōe.cū non videat̃ ratio diuer
ſitatis.qꝛ de ſil̄ibus idē eſt iudiciū. Vñ f̄ꝫ
Bona.in Angelica dr̄: ꝙ extrema vnctio
tm̄ debet dari infirmis q̇ in mortali ñ ſūt.
Propter dicta tutius videt̃ vt homo ſi ha
bita oportunitate ⁊ cōmode pōt faciat cō/
feſſionē ante ſacr̄i ſuſceptiōem.⁊ hoc p̄ſer/
tim quando eſt peccatū eius manifeſtū. qꝛ
Glo.i p̄n.ꝺ pe.di.v.dt ꝙ qñ peccatū mor
tale eſt manifeſtū ſtatim homo tenet̃ con/
fiteri. Et ſ̄m fratrē Angelū limitat̃ in ca/
ſu ratōe ſacr̄i ſuſcipiēdi vel miniſtrādi:vel
actus ſolēnis in eccl̄ia ⁊c̄. Si autē ꝓtunc
nō poteſt cōmode confiteri. vel qꝛ quis de
ꝓpinquo expectat aliū cui deuotiꝰ atqꝫ ſe/
curius cōfiteri ſe credat.ſic lꝫ ſ̄m Richar.
poſſit ꝯfeſſionē differre: tñ cū ꝟa ꝯtritōne
⁊ ꝓpoſito confitendi tenet̃ ſacr̄m ſuſcipere.
Secundꝰ caſus rōne miſtrādi.ſ.ſacr̄m
quodcunqꝫ alteri. Nam ꝓ generali regula
j.q.j.c.omnia ſacr̄a.ponit Augꝰ.dicēs ſic.
Omnia ſacramenta obſunt indigne tractā/
tibus: ꝓſunt tñ p̲ eos digne ſumentibus.
Ergo tenet̃ in hoc caſu ſicut ⁊ in primo ca/
ſu iam dictum eſt.⁊ patet in Angelica.
V Tertius caſus ratione actus ſolēnis
eccleſiaſtici. Nam Landulphus ſup.iiij.
di.xvij.q.ij.⁊ ponit̃ in angelica:dicit ꝙ qñ
quis debet adminiſtrare ſacr̄a vel aliquē a/
ctum ſolennē in eccleſia exercere. puta lege
re euangeliū ⁊ hmōi: ꝙ tunc tenet̃ ꝯfiteri.
Et hoc p̄ſertim ſi peccatū cōmiſſum ē ma
nifeſtum. vt in p̄mo caſu patuit. Idē tenet
ſctūs Bernardinus i ſuo q̄drageſimali ꝺ
epl̄a ſolēniter in eccl̄ia canenda. Ideꝫ etiā
videt̃ de p̄dicatōe facienda.vt patꝫ p̲ glo.
ſup ca.oīa ſacr̄a.j.q.j. Vñ Antoñ. floreñ.
in Cōfeſſionali dicit: ꝙ quotiēs q̇s ī mor
tali exiſtens p̄dicat ſcienter :totiēs mortali
ter peccat. Idē etiā de illis q̇ ſcient̃ i mor/
tali exñtes ꝯfeſſiōes audiūt ⁊ abſoluūt De
niqꝫ iſte caſꝰ p̄t extēdi et ad illos q̇ ſolēnit̃

ter in eccl̄ia habēt aliquē tenere ad bapti/
ſmū vel cōfirmationē:vt compatres.qꝛ eſt
actus ſolēnis in eccl̄ia. Idcirco idē iudiciū
qꝺ de p̄cedentibꝫ:vt vicꝫ cū ꝯſcientia p̄cti
mortalis ſine ꝯtritione p̄uia tales actꝰ nō
exerceant ⁊ debēt ꝯfiteri ſaltem de cōgruo
Ad ꝓbandū p̄miſſa eſt taliſ ratio quaꝫ
ponit Tho.in.iiij.di.xxiiij.q. Vtrū q̇s in
p̄cō mortali exñſ poſſit ſine p̄cō vti ordīe
ſuo ⁊c̄. Quia lex(inq̇t)p̄cipit vt hō ea que
iuſta ſunt iuſte exequat̃. Deut̃.xvj. Et ad
dit ꝙ ius nature eſt indiſpenſabile. Hoc ē
autem de iure naturali vt homo ſancta ſan
cte p̲tractet q̇cunqꝫ aūt in p̄cō mortali ali
quod ſacrū officiuꝫ p̲tractat:nō eſt dubiū
quin indigne ⁊ non ſancte illud faciat. Cō
cludit ergo ꝙ q̇cūqꝫ in peccato mortali ex/
iſtens ſcienter exhibet ſe in aliq̄ actu vt mi
niſter eccl̄ie:totiēs mortaliter peccat q̄tiēs
hmōi actum facit. Proinde ⁊ Amb.dicit
Melius eſt diuina ſacramentalia oīno di
mittere q̄ʒ indigne tractare. Exēpluꝫ legit̃
in ſpecu.di.ix.exem.cx.ꝙ magnꝰ Carolus
quadaꝫ die feſtiuitatis dū miſſam audirꝫ
diaconus qui nocte illa peccauerat cū mu/
liere nec penitēs euāgeliū canebat. Et ecce
dei iudicio aranea deſup̲ in caput eiꝰ filan
do deſcendenſ in aſpectu imp̲atoris caput
illius pupugit:ac ſine mora illū miſeꝝ ex/
tinxit. O dei iudiciū. Quartꝰ caſus rati
one dubij.hoc eſt qñ q̇s ꝓbabiliter videt
vel dubitat ꝙ ampliꝰ illo anno copiā ido
nei confeſſoris habere non poterit qui ſcꝫ
ip̄m poſſit abſoluere ſaltem ꝓ tp̲e ab eccle
ſia ſtatuto. Exēpli gr̄a ſiq̇s tale p̄ctm̄ ha/
bet ꝙ ad papā vel legatū abſolutio p̲tinet
⁊ nūc habet copiā ꝯfeſſoris a quo pōt ab/
ſolui tenet̃ ꝯfiteri ſi dubitat ꝙ poſtea non
habebit. X Sed heu aliqui cauillan
tes dicunt. Quid mihi de obſeruandis ca
ſibꝫ hmōi ſufficit mihi eccl̄ie p̄ceptum ſim
pliciter tenendum ꝙ tm̄ ſemel in anno ꝯfi
tear. Sed pro exemplo ad ſubleuationem
mentiū ponat̃ ꝙ Petrꝰ accepit a iudice vi
neā excolendā ꝓ ſalario cōpetēti. q̇ merce/
de accepta cū vineam colere cepiſſet iuenit
multas labruſcas. i.ſilueſtres vineas ſpi/
nas ⁊ vepres q̄ꝝ tedio affectꝰ vult vineaꝫ
deſereret ſalariū retinere. Querit̃ ḡ an poſ
ſit hoc:ip̄e Petrꝰ arguit ſic.ꝙ ꝺ labruſcis

⁊ ſpinis nihil fuit cogitatū vel actū in pa
ciſcēdo:ſꝫ ꝺ vinea tm̄ fructifera.ḡ ab h̄ pa
cto nō eſt recedendū.ff.de legatꝭ ⁊ fideicō/
miſſis.l.nō alit̃. Sed iudex ꝯ h̄ dicit Abſ
qꝫ hmōi vinee cultura nullā habebit vtili
tatē nec fructuū redditionē.ḡ hoc fuit ſub
intellectū.argu.ff.ad legē aq̄.l.illud.ergo
opꝰ eſt cōplendū oīno vt pactū teneat no/
ciua auferēdo.al̄s ſalariū p̲dat:qꝛ pactuꝫ
nō tenuit.⁊ h̄ eſt veꝝ ac ſentētia ſic fertur.
Sp̄ūaliter:ſic homo in vita p̄nti accepit a
deo aīam tanqꝫ vineā excolendā ꝟtutibꝫ
⁊ pnīe op̲ibꝫ:eradicādo oēs ſpinas vicioꝝ
⁊ eijciēdo p̲ ꝯtritionē ⁊ ꝯfeſſioneꝫ.qꝺ ſi fi/
deliter nō fecerit p̲det mercedē eterne bea/
titudinis. O ḡ p̄ctōr diſce fidelit̃ ꝯfiteri.
Quintꝰ caſus rōne inſtituti.hoc eſt: qñ
inſtitutione ſpeciali q̇s eſt obligatꝰ ad plu
ries ꝯfitendū:⁊ ſtatutum obligat ſub p̄ce
pto.ſicut ſunt religioſi habentes ſtatutum
bis in hebdomoda confiteri vel ſemel: tūc
tenet̃ confiteri die ſtatuta habita oꝓportu
nitate. Sextꝰ rōne ſtimuli.ſ.ꝯſciētie di/
ctantis ꝙ ſtatim teneat̃ ꝯfiteri.qꝛ Auguſ.
xxviij.q.j.ca.omnes.§.ex his.dicit. Omē
qꝺ fit ꝯtra cōſciam edificat ad gehēnam
y Septimus rōne p̲iculi.hoc eſt:qñ q̇s
debꝫ exponere ſeip̄m p̲iculo mortis vt pu
ta intrat bellū vel iter latronū p̲iculis ple/
num vel peſtilētie terrā et alias p̲iculoſas
infirmitates incurrit. Naꝫ generalis regu
la eſt ſ̄m Petrū de palude.ꝙ ſemp̲ tūc eſt
p̲iculuꝫ mortis cum q̇s eſt in tali caſu in q̄
frequent̃ hoīes moriunt̃. Hec in angelica
Ex quo ptꝫ ꝙ mulieres in partu conſtitu/
te ſunt in p̲iculo mortꝭ:ideo ante tenent̃ cō
fiteri de ꝓpinquo. Octauꝰ caſus eſt rō/
ne articuli.ſ.mortis:qꝛ tūc q̇libet tenet̃ ſe p̄
p̲are p̲ confeſſionē ⁊ pnīam veram ad dei
miſericordiam conſeq̄ndam in iudicio tūc
imminēti. Vñ ſctūs Aug.in ſua legenda
dixiſſe legit̃ in hora mortis:ꝙ nullꝰ hoīm
q̄ntūcunqꝫ excellētis meriti ſine ꝯfeſſiōe ⁊
euchariſtia debeat mori. O ḡ chariſſimi
nolite p̲dere aīas vr̄as ſed ꝯfitemini ꝓut
tenemini in caſibꝫ p̄dictis ſaltē ꝓpter vtili
tatē ꝯfeſſionis. X

Circa tertiū de ſalubri

liberatōe.ſ.a morte.p̲ ꝯfeſſionē. Ex q̇ chr̄s

dñs in hodierno euāgelio iuxta thema p̄-
acceptū iurādo ꝓmittit di. Amē amē di-
co vobis: ſiqs ſmonē meū ſuauerit mortē
nō videbit in eternuꝫ. Et inter oēs chr̄i ſer
mones obſeruādos p̄cipue ſmo de faciē-
da ꝯfeſſiōe hꝫ hoīem liberare ſalubriter a
morte: ſm ꝙ teſtat̃ Amb. in ſermōe q̄dra-
geſime. ⁊ de pe. di. j. c. ecce nūc. dicen̄. Con
feſſio aīam a morte liberat. Ideo breuitatꝭ
amore finē ponēdo huic ſermoni ſufficiat
notare q̄m ꝯfeſſio liberat a morte triplici.
vicꝫ qꝛ p̄mo a morte aīe: q̄ fit p pctm̄: a q̄
liberat excludēdo. 2° a morte nature: a q̄
ſepe miraculoſe liberat. 3° q̄ꝫ a morte gehē
ne. p̄cauendo. Hoc oñdit deꝰ p tale exēplū
miraculoſuꝫ qḋ narrat Ceſariꝰ in dial. di
cens. ꝙ in ciuitate Parbacen̄. clericus qui
dam depauperatꝰ habens ſororē dixit cui
dam aurifabro. Apporta ad domū meam
vaſa aurea ⁊ argētea: eſt em̄ q̄dam merca-
tor apud me qui vult talia emere. Aurifa-
ber lucrū deſiderans accepit plurima va-
ſa hmōi ⁊ venit. Quē vidēs clericꝰ eſſe ſo-
lū in domo occidit ꝓpter habendū theſau-
rū illū. ⁊ cū ſorore adiuuāte in cloacā ꝓie-
cit. Cūqꝫ aurifaber ñ rediret domū altera
die familia inq̄rere cepit illū. Tandē ſuſpi
tione mota clericꝰ ille atꝫ ſoror captiuant̃:
ſed crimē negāt. Poſtea ꝯuicti p aliq̄ indi
cia res innotuit ⁊ morti adiudicant̃ ambo
Tūc ſoror dixit fratri. Cōfiteamur pctā no
ſtra vt ſi morimur in corpe nō moriamur
eterna morte gehēne. ſ. iuxta chr̄i ꝓmiſſuꝫ
ſup̄dictū. Sed clericꝰ induratꝰ noluit con
fiteri. Puella aūt cōfeſſa eſt cū maxia cōtri
tione ⁊ lachrymis multis ſacerdoti. De-
inde colligati ſimul ad cōcremādum. igne
magno accenſo clericꝰ mox ꝯſumit̃: puel-
la vero ꝟtute ꝯfeſſionis vinculis cōbuſtis
nō aliter ſenſit ignis ardorē q̄ꝫ ventū roris
flantē. Quo viſo miraculo oēs q̄ ibi aſta-
bant deū laudauerūt: ⁊ multi ꝯfeſſionē fre-
q̄ntare ceperūt. O ḡ chr̄iāe pēſa valorē cō
feſſionis. de q̄ ſubſeq̄nti ſer. plura alia dice
mus. Rogemꝰ ḡ chr̄m ⁊c.

Dñica de paſſiōe poſt prādiū Sermo
xxxviij. de ꝯfeſſionis fructibꝫ ⁊ reiteratiōe
neceſſaria.

P Reoccupe

mus faciē dñi in ꝯfeſſione
pſ. xciiij. Sctūs pſal. in ſpi
ritu ſctō inſtruit nos ꝟbis in p̄miſſis: vt p̄-
occupemꝰ faciē dñi dei nr̄i in ꝯfeſſiōe. Sꝫ
q̄m iuxta ſcp̄turas p̄mo q̄dā eſt ꝯfeſſio di
uine laudis. ⁊ hāc debemꝰ nos p̄occupare
ſm Lyrā ſic intelligēdo ꝙ tētationē diabo
li a tali ꝯfeſſione impedire conantis debe
amꝰ anticipare. qḋ facimꝰ qñ a pctis ad de
um diligendū ⁊ laudandū ꝯuertimur. Nā
Eccli. xv. Nō eſt ſpecioſa laus in ore pctō-
ris. Scḋo q̄dam eſt ꝯfeſſio pctōꝝ ⁊ accu
ſatiōis. ⁊ in hac debemꝰ deū iudicē p̄occu
pare in p̄nīi faciēdo. Nam in exemplo vi-
demꝰ ꝙ qñ q̄s extimat a iudice ſnīam mor
tis ꝯtra ſe ferēdā iuſto iudicio: tūc feſtinat
p̄occupare faciem iudicis anteq̄ꝫ ſnīa lata
ſit ⁊ ꝓlata: vt negocia ſua cōpōat antea q̄ꝫ
ſnīaꝫ dānatōis excipiat. Sic ſpūalit̃ debe
mus chariſſimi ⁊ nos anteq̄ꝫ in hora mor
tis iudex chr̄s ferat dānationis ſnīam vt
ponamꝰ cū chr̄o p̄occupando ⁊ p̄ueniēdo
tp̄us iudicij ⁊ ſnīe in ꝯfeſſiōe pctōꝝ ne ſen
tētia eterne dānatiōis feriamur. Proinde
Eccli. xvij. Añ mortē ꝯfitere a mortuo q̄ſi
nihil perit cōfeſſio. qḋ p̄t poni ꝓ alio the-
mate. Et ſm Lyrā exponit̃. qꝛ ꝯfeſſio pec
catoꝝ añ mortē valet ad ſalutē multiplici
ter. ſꝫ poſt mortē inutilis eſt ſibi. O ḡ cha
riſſimi: o viri: o mulieres: o ſenes: o iuuenes
o diuites: o paupes: o p̄ncipes: o oms̄ cōit̃
hoīes: hortor vos ⁊ me iuxta p̄miſſuꝫ the
ma. p̄occupemꝰ faciē dñi in ꝯfeſſiōe. Ita
q̄ꝫ de ꝯfeſſiōe adhuc tria myſteria ꝓ hͦ ſer-
mone declarabimꝰ p̄ter ea q̄ tacta ſunt in
p̄cedentibꝫ.

Primū d̄ ꝯfeſſiōis ſaluifica iteratiōe.
Scḋm d̄ reiteratiōis nc̄aria obligatōe
Tertiū de omiſſiōis duriſſia dānatiōe

A Circa primū de ꝯfeſ

ſiōis reiteratōe q̄rit̃: vtꝝ ꝯfeſſiōeꝫ factā re
ſpectu eorūdē pctōꝝ debeat hō reiterare:
Rñdet̃ ſꝫ Rich. i. iiij. di. xvij. ⁊ cōiter doc.
ꝙ vere ⁊ legitie ꝯfeſſus ñ tenet̃ de nc̄itate
de eiſdē pctis ꝯfeſſionē reiterare. Notāter
d̄r vere ⁊ legitie confeſſus. qꝛ in certis caſi-
bus quibus confeſſio non fit rite vel legi-

time: tenet̃ neceſſario ꝯfeſſionē pctōꝝ ite-
rare vt fiat legitima ꝯfeſſio. de quibꝫ pa-
tebit arti. ij. Alꝭ nō tenet̃ q̄s obedire etiaꝫ
confeſſori p̄cipienti ſibi vt iteꝝ eadē pecca
ta ꝯfiteat̃ de q̄bꝫ rite ꝯfeſſus eſt ſm Pe. d̄
palude. Rō Richar. eſt. quia nō ē rōnabi-
le vt ꝓ eadē cauſa neceſſe ſit hoīeꝫ bis iudi
cari in eodem foro. Si tamē quis ex bono
cōſilio velit iterare ꝯfeſſionē de eiſdē pec-
catis laudabile eſt ⁊ meritoriū. de pe. diſ. j.
menſurā. Hec in angelica. B Proin
de Alex de ales in. iiij. nō tamē ꝓ nc̄itate
ſed quadaꝫ ꝯgruitate laudat illos q̄ ſepiꝰ
iteꝝ ꝯfitent̃ pctā: ⁊ ſtatim aſſerēs freq̄nteꝫ
ꝯfeſſionē valere ad plr̄es vtilitates.

Prima eſt culpe cognitio.
Secūda erubeſcētie ſatiſfactio.
Tertia mentis ſecuratio.
Quarta pene diminutio.
Quinta interceſſorū multiplicatio.
Sexta gratie augmentatio.
Septima remiſſionis ꝯſecutio.
Octaua offenſiōis euitatio.
Nona dei gl̄ificatio ⁊ demonū ꝯfuſio

Prima vtilitas dicit̃ culpe cognitio. qꝛ ſa-
cerdos inſtruere debet ꝯfitentē: ⁊ ei oſten-
dere peccatoꝝ grauitatē: ſi eſt mortale vel
veniale: vt ſciat ſe cauere. ⁊ ſic ſepe confitē-
do clariꝰ cognoſcit peccata ſua: ⁊ ꝯſcientiā
ſcit rectificare. Scḋa d̄r erubeſcētie ſatiſ
factio. Aug. de pe. diſt. j. quē penitet. dicit.
Erubeſcentia magna ps eſt ſatiſfactōnis.
Tertia dicit̃ mentꝭ ſecuratio: q̄ fit ex co-
gitatione venie accepte. Quarta pene di-
minutio: que fit ex vi clauiū. Quinta iter
ceſſorū multiplicatio: qꝛ confeſſores tenen
tur orare ꝓ illis q̄ ſibi confitent̃. ⁊ ſic pluri-
bus confitēdo plr̄ificant̃ orantes. Sexta
gr̄e augmētatio. quia q̄libet confeſſione
gratia adquirit̃. Septima remiſſiōis cō
ſecutio. Vñ magr̄ in. iiij. di. xvij. c. iiij. dic̄.
Quāto plr̄ibꝫ cōfitebit̃ q̄s in ſpe venie tur
pitudinē crimis: tāto faciliꝰ conſeq̄t̃ gr̄aꝫ
remiſſionis. Octaua dicit̃ offenſiōis eui-
tatio: quia deus auget gr̄am vt poſſit ca-
uere peccata. Nona: dei gl̄ificatio ⁊ de-
monū deiectio: qꝛ totiēs deus p humilita
tē confitētis gl̄ificat̃ ⁊ diabolꝰ cōfundit̃ ⁊
deijcit̃ C Vñ Aug. li. d̄ pnīa dic̄. Nec
vehementius diabolū ꝓſternimꝰ q̄ꝫ cum
humilitatē ſequimur. nec acriores ei dolo
res infligimꝰ q̄ꝫ cum pctōꝝ nr̄oꝝ plagas
ꝯfitendo ſanamꝰ. Hec ille. Exemplū nar
rat Ceſariꝰ in dial. ⁊ in ſpe. exem. diſt. vj.
exēplo. lxxxiij. ꝙ q̄dā mgr̄ Thomas theo
logꝰ cū i caſtro quodā moriturꝰ eēt vidit
diabolū ſtantē in angulo. cui dixit. Quid
hic ſtas cruenta beſtia: adiuro te p deū vi
uū: dic mihi q̄d voꝫ maxime noceat. Ad
quod demon rñdit. Nihil nobis tantum
nocet ⁊ virtutes nr̄as ſic eneruat quantuꝫ
frequens cōfeſſio. Quo audito doctor ille
letus expirauit. O ergo chr̄iane diſce con
feſſionē frequētare. Sꝫ vt ꝓ conſolatō
ne aliquod inſerā exēplū ad excitandum a
ſomno. nolite cōfiteri ficte. vt narrat̃ de q̄-
dam q̄ iuit ad macellū: volens vicꝫ carnes
aſtute rape. ⁊ p̄us intrauit eccl'iaꝫ. viditqꝫ
ibi ſacerdotē ꝯfeſſiōes audiētē. Acceſſit q̄
q̄ꝫ ⁊ ſecreto q̄ſi ficta ꝯfeſſione dixit eidem.
Dñe habeo q̄ndā ſociū peſſimū q̄ non eſt
ꝯfeſſus a multꝭ annis: nūc induxi eūdē vt
ꝯfiteat̃. audite ḡ eūdē ⁊ corrigite dure: qꝛ
auarꝰ ē. ⁊ de pecunia vobis potiꝰ loq̄t̃ q̄ꝫ
de alijs. Sacerdos ait. Adduc illū ad me
Tūc ille in macello acceptis carnibꝫ dixit
carnifici. Mitte ſuū tuū mecū ⁊ illi pſol-
uā in hoſpitio. Quē adduxit ad ſacerdotē
Cui ſuſurrañ dixit. Iſte eſt hō de q̄ dixi
vobis. Sacerdos ſimplex neſciens doluꝫ
dixit illi ſeruo carnificis. Expecta fili q̄uſ-
q̄ꝫ pficiā iā iſtiꝰ ꝯfeſſionē. ſ. quē audire ce-
pi. ⁊ poſtea diſponemꝰ. Hͦ iſte de ſoluendo
putauit. Ille aūt cū carnibꝫ interim abſceſ
ſit. Poſtea ḡ ſacerdos dixit illi ſeruo. Con
fitere fili pctā tua. At ille. Quid mihi de
ꝯfeſſione: pſolue p̄ciū ꝓ carnibꝫ. Sacer-
dos dixit. Miſer audiui de te qꝛ totus es
auarus ⁊ ſemp pecuniā ſomnias. ſcito qꝛ
nūc te ꝯfiteri oꝑꝫ q̄ nō es ꝯfeſſus a mul-
tis annis: vt dixit mihi ſociꝰ tuus. Sicqꝫ
altercatōe mota mag̃ rixa ē int̃ eos exorta
Sed iā conuertamur ad ſermonē D

Circa ſecundū de rei-

terādi obligatōe q̄rit̃: in q̄bꝫ caſibꝫ nec̄e ſit
it̃are ꝯfeſſionē d̄ eiſdē pctis factā. Ad qḋ
rñr ſm doc. ꝙ mlt̄i ſūt hmōi caſus. Ex q̄-
bus tm̄mō illos q̄ cōmuniꝰ approbant̃ ⁊
tutiꝰ vident̃ teneri hic ꝓſeq̄mur.

Primo ꝓpt abſolutōis impotentiā
Scdo ꝓpter confeſſoris ignorantiā.
Tertio ꝓpter diuiſionis maliciā.
Quarto ꝓpter obliuiōis negligentiā
Quito ꝓpter debite diſpoſitōis carētiā

Primus caſus ꝓpter abſolutiōis ipotentiam. h eſt. qn̄ confeſſus eſt primo aliqs cōfeſſori tali. ſ. q̇ illū nō potuit abſoluere. vel quia ille confeſſor nō habuit iuriſdicionē: eo ꝙ fuit ſacerdos alienꝰ: nō aliq̄ modo ꝑ prius. vel q2 excōicatus aut interdictus vl' ſuſpēſus. vel q2 confitēs habuit tale pctm̄ quod ſacerdos nō potuit ſua autoritate abſoluere. ꝓpterea debet ad ſupiorē recurrere ꝑ abſolutione: ⁊ illi tenet iterato cōfiteri. In p̄dictis caſib9 qn̄ cōfitēs poſtea audit vel ꝑcipit talia tenet iterare cōfeſſiōez. Ratio. q2 abſolutio non valet ab eo q̇ non poteſt abſoluere. extra de ſentē. excō. c. non dubium. Unde ſm Richar. oportz tunc recurrere ad ſupiorem ⁊ iteꝝ ꝯfiteri illa de q̇bus non potuit abſolui. alia aūt pctā a q̇bus potuit abſolui iterato ꝯfiteri nō tenetur de neceſſitate: ſi tn̄ integre oīa cōfeſſus eſt ꝓprio ſacerdoti ꝑ oīa rite ⁊ abſolutꝰ ē legitime: al's tenet. Quia qd̄ non eſt rite factū ꝓ non facto reputat. ff. quid de his q̇ ſatiſdare cogunt. l. quotiens. Scdꝰ caſus propter confeſſoris ignorantiā. Nā ſi quis ſcienter confitet ignorāti ꝯfeſſori i caſu ꝑiculoſi peccati quo ille neſcit abſoluere tenet confeſſionē iterare alicui ꝯfeſſori diſcreto ne ſe ꝑiculo exponat. Tertius caſus ꝓpt diuiſionis maliciā. ſ. qn̄ q̇s nō cōfitet integre omnia vni ꝯfeſſori ex malicia: ſcient tacendo aliquod mortale vel eiꝰ circūſtantiā que eſſꝫ neceſſario confitēda: tūc tenet iterato omnia confiteri. Et de h exēplū ponemꝰ in fine huiꝰ ſermōis. E

Sed q̇d ſi aliqd̄ pctm̄ mortale tacuit: nō ex malicia ſcient: ſꝫ ex obliuiōe vl' igrātia: Rn̄det ſm Rich. in. iiij. di. xvij. ⁊ in ſūma Angelica. ꝙ ſi cōfitens adhibuit debitam diligentiā ſufficient prout potuit vt mēoriam haberet oīm pctōꝝ mortaliū: tūc nō tenet ꝯfiteri alia peccata ꝯfeſſa: ſed ſufficit ꝯfiteri ſolū hoc peccatū de quo recordat: ſcꝫ qd̄ fuerat oblitus confiteri priꝰ. Sed an hoc debeat cōfiteri eidē ſacerdoti cui p̄ꝰ fuit confeſſus qn̄ fuit iſtud pctm̄ oblitus: Reſpondet ſm eundē ꝙ de neceſſitate non tenet. ſꝫ ſufficit confiteri alteri. Si autē confitēs nō adhibuit debitā diligētiam ad memorādū ſꝫ fuit ignorās igrātia craſſa vel affectata: tunc tenet oīa pctā ſua ꝯfeſſa ⁊ talit oblita ꝯfiteri vni ſacerdoti. excepto ſm Bona. ꝙ ſi p̄orē ſacerdotē haberet cui fuit recent ꝯfeſſus: ita ꝙ in mēoria haberet confeſſa pctā. vel ſaltem pniaꝫ impoſitā: tūc ſufficeret confiteri oblitū cuꝫ ſua negligētia. ⁊ de illis p̄us cōfeſſis dicere culpā implicite: vt ſmōe. xxxvj. Q. F

Ex his documentū eſt ſm Petrū d̄ palude in. iiij. ꝙ qn̄ p̄mus confeſſor habebat autoritatē abſoluendi ab omni excōicatōe ⁊ ab omnib9 caſib9. ⁊ ſic intēdebat abſoluere ab oīb9 ꝯfitētē: tūc lꝫ pctm̄ oblitū ex negligentia eſſet caſus reſuatꝰ vl' excōicatio. poterit nihilo minꝰ ꝯfeſſor ſecundꝰ eū abſoluere. q2 nō p̄ōt eē ampliꝰ caſus reſuatꝰ nec excōmunicatio: ſed ſolū pctm̄ ſimplex Aduertāt g̃ illi q̇ eligūt ꝯfeſſorē autoritate ap̄lica. vel q̇ intrāt religionē. vt. ſ. faciant ſe abſoluere. ſic ꝙ in abſolutōe ꝯfeſſor intēdat ab omni excōmūicatione ⁊ omnib9 reſeruatꝫ caſib9 abſoluere q̄tū autoritas eorū ſe extēdit. alioq̇n oporteret recurrere ad eū qui de iure poſſet a tali abſoluere. Fac extra de ſen. excō. c. officij a ꝯrio. ⁊ d̄ reſcꝑ. c. ſuꝑ lr̄as. Hec angelica Quartꝰ caſus. ſcꝫ in q̄ q̇s tenet reitare ꝯfeſſionē ē ꝓpt obliuiōis negligētiā. h ē qn̄ q̇s ꝯtēpſit vl' neglexit implere iiunctā pniaꝫ pro mortali: ⁊ iam oblitus eſt illam. Si autē recordatur non tenet iterū confiteri niſi de negligentia vel cōtemptu omiſſe penitētie. Excipitur ſm Bona. qn̄ rediret ad eundē cōfeſſorē qui recordaret de ꝯfeſſis. vel pnia quā iniunxerat tūc ſine iteratōe ſufficeret illā penitētiā reacceptare. Quītꝰ caſus ꝓpter diſpoſitōis debite carētiā. ſ. qn̄ ficte ē confeſſus ſine debita diſpoſitōe ꝯtritōis vl' attritōis. De h vide ſmōe. xxxvj. Q. Aliq̇ ponūt pl'es alios caſus circa h. ſꝫ qm̄ non approbāt illos doctores moderni cōmūniter: ideo dimitto. G

Circa ꝗtiū de omiſſionis

dānatōe duriſſima nota ꝙ i ꝯfeſſiōe aliqd̄ pctm̄ omittēs ſcient ſm theol'. tāduriſſime dānat a deo ꝙ nullū pctm̄ etiā qd̄ cōfeſſus ē tūc ſibi remittet. ſed ꝓ oīb9 penam habebit. Excuſat tn̄ ſi ex ignorantia inuincibili omittit. ſic pueri ⁊ puelle faciūt plura pctā. ſ. mētiēdo vl' peierando vl' blaſphemādo: vitupando: maledicēdo: ⁊ hmōi modis alijs. Silr fatui ⁊ amētes q̇ cū ad confeſſionē inducunt: plura ſepiꝰ cōfitēdo dimittūt. et tales excuſant a dānatione ꝓpter igrantiā inuincibilē ſm oēs doc. cōiter. Et ſm ꝙ d2 in Angelica ſūma: tales etiam qn̄ adulti facti recog̃ſcunt illa cōmiſiſſe mortalia ⁊ omiſiſſe in cōfeſſione: ꝓpter talē ignorantiā nō tenent iterare cōfeſſiōes p̄us factas a p̄ncipio. ſed ſufficit de illis ꝯfiteri ſolū qn̄ talia ꝯgnouerūt fore mortalia. Sed q̇ ſciēter talia dimiſerunt: cōfiteri tenentur iterato q̄ ad oīa quantū recolūt. alioq̇n damnabunt ⁊ punient ꝓ oīb9 ꝯfeſſis i tali cōfeſſiōe nō legitime facta q̄tq̄t annis ſic ſteterunt ſine vera ꝯfeſſiōe. Et patet ꝑ H

Exemplū notabile qd̄ legit in libro dicto Scala celi. ⁊ i Specl'o exē. diſt. ix. exē. xxxj. ꝙ duo fratres q̄ꝝ vnꝰ habebat autoritatē penitētiarij pape: ⁊ alter erat innocens. Cū irēt ꝑ viam: venerūt ad caſtꝝ cuiuſdā nobilis matrone: q̄ pctm̄ q̇ddā cū ſuo ꝯſanguineo cōmiſſum i adoleſcētia vſq3 ad annos vndecim pre ꝟecūdia cōfiteri nō fuit auſa. hec cogitauit d. Iſti fratres nō cog̃ſcūt me et forte nunq3 de cetero videbūt me. ido ſecure iſtꝫ ꝯfitebor. Cūq3 ꝯfiteret p̄mo iſtoꝝ fratꝝ: ſcdꝰ ſtās ex oppoſito ad orādū videbat ꝙ ad ſingl'a q̄ cōfitebat bufo de ore illius exibat: ſaltan̄ ꝑ eccl'iaꝫ exiēs. vltio oīm vidit bufonē teterrimū ex ore illiꝰ pluries caput extēdentē q̄ſi exiret. ſed ſe iteꝝ retraxit. Ad qd̄ oēs alij bufones turmatim reintrauerūt ſalien̄ in os euſdē mulierꝫ. Facta abſolutiōe. ſ. eoꝙ hec ꝯfeſſor neſciuit: receſſit mlier. Et tandē frēs cū incederēt in via: is q̇ vidit talia narrauit ꝯfeſſori: q̇ ex h itellexit ꝙ nō fuerit bn̄ cōfeſſa mlier. Redeuntes g̃ reppererūt eādē mlierē ecce ſubitanea morte mortuā. Un̄ cōtriſtati exorauerunt deū vt reuelaret ſtatū illius. Et ecce mulier apparuit eis eq̇tans ſuꝑ draconē ⁊ duo ſerpentes accingebāt collū illiꝰ ſugen̄ vbera illiꝰ. duo bufones erant ſuꝑ oculos. duo canes deuorātes brachia. ſagitte ignite ꝑ aures exibāt. et de ore ignis ſulphureꝰ ſpirabat. in capite lacerte ſtabāt. Quā ſic videntes frēs territi itrogauerūt. Et dixit Ego ſum iſta mlier infelix q̄ celaui pctm̄ et ſum dānata ꝑpetuo. Tūc frater penitētiariꝰ dixit. Per deū adiuro te dic q̇d ſignificāt iſta q̄ in te video: Rn̄dit Serpētes i vbera data ſūt mihi ꝓpt tactꝰ imūdos. Bufones in penas ocl'oꝝ aſpiciētiū p̄ue. Canes i penā. q2 elemoſynas qs debuiſſem paupib9 dare dedi canib9 ⁊ amatorib9 carnalib9. Sagittas ob cātilenas ⁊ d̄tractōes auditas. ignē vrentē ſpiro ꝓpt ꝯcupſas ⁊ oſcula ⁊ turpiloq̇a. Lacerte i penā ornatꝰ capitꝫ. Draconi data ſum q̇ inextiabili dolore me cruciat ꝓpt pctā. q̄ oīa cruciāt me eoꝙ vnum pctm̄ tacui. Tūc Fr iteꝝ. Dic mihi ꝓpt q̄lia peccata pl'es dānant: Rn̄dit. Uiri dānāt ꝓpt mlta vario mō: ſed mlieres p̄ſertim ꝑ q̄ttuor plime dānant. Primū ſortilegij Scdm ornatꝰ vani. Tertiū pctm̄ lingue. Quartū cōfeſſiōis tacite ex ꝟecūdia. His dictꝫ draco ſubito leuās eam clamātez Ue ve mihi maledicte: ad infernū portauit. Rogemꝰ g̃ dn̄m Ieſum ꝑ grā ⁊c.

Predicta myſteria de ꝯfeſſiōe ſufficiāt: alijs que nō ꝑtinēt ad ſermonem popularē omiſſis.

Feria. ij. poſt dn̄icam de paſſione Sermo. xxxix. de ſatiſfactionis diffinitōe: diſtinctione: et iniunctione.

ſ Tabat Ieſus ⁊ clamabat dicens Siq̇s ſitit veniat ad me ⁊ bibat. Ioan. vij. et in euangel'. hod̄. Dn̄s ieſus (ſicut Chryſ. ſuꝑ hec ꝟba d2) neminē violētia vl' neceſſitate cogere vult ad ſalutē trahendo. Sed ſiq̇s hꝫ deſideriū ſalutis hunc vocat. ꝓpterea dn̄s ipe ſtabat ⁊ clamabat: di. Si q̇s ſitit. i. ardenti amore deſiderat diuinam grām: veniat ad me ⁊ bibat. ſ. in aīa aquā hanc. Spūal'r et nunc dn̄s ieſus expectando pctōres ad pniaꝫ: clamat. ſ. vocādo oēs di. Siq̇s ſitit. ſ. ſalutē eternā: veniat ꝑ conuerſionē verā ad me vt habeat potum gratie ⁊c. vt patet in euāgelio hodierno ꝙ h dixit de ſpūſctō. Exq̄ aūt nemo p̄ōt venire

ad chri grām habendā poſt pctm̄ mortale niſi ꝑ verā pniām q̄ cōſiſtit in cōtritione: confeſſione: ⁊ ſatiſfactione. Et q̄ꝛ de p̄mis duob⁹ ſufficienter egim⁹ in p̄cedētib⁹: Reſtat iam agere de ſatiſfactōe. De hac ḡ tria myſteria notabim⁹ ꝓ ſermone

Primū de ſatiſfactionis diffinitione.
Scōm de ſatiſfactionis diſtinctiōe.
Tertiū de ſatiſfactionis iniunctione.

I Circa primum de ſatiſfactionis diffinitione: vt ſciam⁹ q̄d ſit ſatiſfactio Ad qḋ ē Notandū ſm Pe.i.iiij diſt.xv. ꝙ ſatiſfactio facit p̄cipua duo. Primo q̄ꝛ p̄terita pctā curat recompenſando. Scdo q̄ꝛ a futurꝭ p̄ſeruat cauēdo. ꝓpterea varie diffinit̃ a doctorib⁹ theologꝭ. Primo nanq̄ȝ ſm Anſ.li.j. Cur de⁹ hō.ca.xiij diffinit̃ ſic. Satiſfacere ē deo debitū honorē reddere.ſ. quē honorē hō ꝑ pctā p̄terita abſtulerat. Nā ſm Alexā. hō peccando facit deo iniuriā: et ei⁹ honorē q̄ntū in ſe ē aufert. q̄ꝛ ip̄m n̄ honorat vt deberet: obediendo ei⁹ p̄ceptꝭ. ſed cōtemnit: erigēdo ſe ꝯtra creatorē ſuū peccando Sed cū hō penitēs humiliat ſe deo: ꝑ penā recōpenſando: deo honorē debitum reddit. et ſic ſatiſfacit.

Scdo q̄ȝ q̄ ad pctā futura ꝑ Aug. ḋ eccleſiaſticꝭ dogmatib⁹. et h̄r in.iiij.di.xv. diffinit̃ ſic. Satiſfactio ē pctōꝝ cauſas excidere ⁊ eoꝝ ſuggeſtionib⁹ aditū nō indulgere. Et ſm Bonauē. ac Tho. vocat cauſas.ſ. intrinſece motiuas ad peccandū. vt ē cōcupiſcētia peccādi: cōſuetudo: ⁊ hmōi. Suggeſtiōes aūt vocat occaſiōes extrinſecas vl' opportunitates ad peccādū: vt ſunt loc⁹: tēpus: ſocietas ⁊ hmōi. nā vere ſatiſfaciēs vl' penitens debet talia remouere ⁊ cauere. puta eijcere a ſe male mlierꝭ ſocietatem: declinare locū ⁊ tp̄s opportunū. al's nō vere ſatiſfacit. Silr ſiq̄s n̄ vult reddere alienū per qḋ ꝯtractū eſt pctm̄ Nā.xiiij.q.vj. Si res: Aug⁹ ḋt. Pctm̄ non dimittit̃ niſi reſtituat̃ alienū. K Tertio deniq̄ȝ Rich.in.iiij. diſt.xv. diffinit: ambas illas cōplecten̄. ſic Satiſfactio eſt ꝓ illata iniuria voluntaria recōpēſatio ſm iuſticie eq̄litatē cū ꝓpoſito nō cōmittēdi nouā iniuriā. Dicit̃ i hac diffinitiōe: volūtaria. q̄ꝛ al's n̄ eſſet ex charitate: nec meritoria. Vn̄ de pe.di.vij. Nullus. Aug⁹ ḋt. Null⁹ expectet q̄n̄ peccare n̄ pōt Arbitrij em̄ q̄rit de⁹ libtatē vt dlere poſſit cōmiſſa: nō neceſſitatē ⁊c̄. Itē ḋꝛ: ſm iuſticie eq̄litatē. q̄ꝛ debet fieri ſm ḋbitū iuſticie vt q̄ plus peccauit pl⁹ ſatiſfacere velit. Vn̄ Mat.iij. Facite dignos fruct⁹ pnīe. Greg. In h̄ vniuſcuiuſq̄ȝ ꝯſcīa conuenit̃ vt q̄nto q̄ſq̄ȝ maiora ſibi dāna itulit ꝑ culpā: tanto ampliora lucra q̄rat ꝑ pniāȝ ⁊ cetera opando bona pl'a. Itē ḋꝛ: cū ꝓpoſito nō cōmittēdi ⁊c̄. Nā ḋ pe.di.iiij. Irriſoꝛ. ḋt Iſiḋ. Irriſoꝛ ē ⁊ n̄ penitēs q̄ adhuc agit qḋ penitet O ḡ pctōꝛ diſce quō ſatiſfacias ꝓ pctis.

L Circa ſecūdum de diſtinctiōe ſatiſfactōis Notādū ꝙ ſm doc. ſatiſfactio accipi vel intelligi p̄t tripliciẽ.

Primo ꝓ ſatiſfactiōe q̄ fit homini. h̄ eſt: ꝓ reſtitutōe rei aliene. ⁊ hec ē neceſſaria: vt patebit alijs ſermonib⁹. Scdo ꝓ recōciliatione. Et ſic exq̄ oēs ꝑtes pnīe.ſ. cōtritio et cōfeſſio ordinant̃ ad recōciliationē faciēdā cū deo: q̄lib ȝ eaꝝ dici p̄t ſatiſfactio: vt patȝ i ſūma Ange. ſm Bonauē. Tertio mō accipit̃ ꝓ pene debite ſolutiōe. Et ſic ē vna ꝑs pnīe: q̄ eſt aſſūptio ſiue adipletio pnīe quā ſacerdos iniūgit in ꝯfeſſiōe. Et ꝯſiſtit in trib⁹.ſ. orōne: elemoſyna: ⁊ ieiunio principalit̃. q̄m alia oīa q̄ poſſent in pnīa iniungi ad hec tria reducunt̃. Iſto mō tertio q̄uis ſatiſfactio ſit diſtincta ꝑs pnīe de ꝑ ſe: tn̄ ꝑ accn̄s cōuenit etiā cū alijs ꝑtib⁹ pn̄ie. q̄ꝛ ſic ſatiſfactio ſoluit penā debitā ꝓ pctis: ita et ꝯtritio ꝑ dolorē ſenſibilē ꝯiūctū ſatiſfacit. ⁊ ꝯfeſſio ꝑ erubeſcētiā. Hec ex Bona.i.iiij di.xvj. circa l'raȝ. Et ḋ iſta ſatiſfactōe i ſeq̄.

M Circa tertium de iniunctiōe ſatiſfactiōis.ſ. ꝓ pnīa q̄rit̃ Vtrū vere penitēs teneat̃ de neceſſitate acceptare ⁊ explere ꝓ ſatiſfactiōe quācunq̄ȝ pniam iniunctā a cōfeſſore: Ad hāc r̄ndet ſm Richar.in.iiij.diſt.xviij. et alios recolligendo tria documenta

Primū de indiſcreta pnīa
Scōm de diſcrete iniuncta.
Tertiū de pnīa cōmutanda.

Primū ē ꝙ q̄n̄cūq̄ȝ ꝯfeſſoꝛ iniūgit idiſcretam pniam: nō tenet̃ confitens illam acceptare nec explere. Ratio. quia taliter iniungens pniam ſcȝ indiſcretā ꝯfeſſoꝛ abutitur claue ſua. videlicȝ claue ſcientie ⁊ ꝑtātis. ḡ ⁊c̄. Scōm documētū ꝙ q̄n̄ ſacerdos iniungit pniam diſcretā ⁊ rationabilē: penitens tenetur ⁊ debet eā recipe ⁊ ꝓ viribus adimplere. Ratō. q̄ꝛ penitentiā imponendo diſcretā ſacerdos recte vtitur clauibus. Quilibet aūt tenet̃ ſui iudicꝭ iuſtā ſentētiā ſeruare. Vn̄ ſi penitēs talē penitētiā ſciēter et ex deliberatione omiſerit implere: mortaliter peccat cū facit abſq̄ȝ legitima cauſa. N Sȝ di. Ex quo ꝓ q̄libet pctō mortali poteſt ſacerdos imponere pniam ſeptennē regulariter vt ꝑ Hoſtien̄. patet de pe. ⁊ re. Et.xxxiij.q.ij.ca. Hoc ip̄m. ⁊ §. ſequenti. ⁊ xxij.q.j. Predicandū. Si ergo tenet̃ accipere tantā penitentiā homo ꝓ ſingulis peccatis: quis poteſt ſaluari. cum vix inueniatur q̄ taliter peniteat. Ad hec reſpondet̃ ꝙ q̄ȝuis regulariter deberet ſeptēnis penitentia ſm canones antiquitus factos imponi. tn̄ hodie penitētie ſunt arbitrarie vt tenet̃ cōmuniter ſm doctores de pe. ⁊ re. c. De⁹ q̄. ⁊ de pe.di.j. Menſurā. Ita ꝙ Ioānes andree extra de emptiōe ⁊ vēditiōe. c. Vt mēſure. tenet ꝙ canones penitētiales hodie de nihilo ſeruiūt niſi ꝙ bonuȝ eſt vt ſacerdos ſciat ſm eos ſe tꝑare ⁊ pctōꝛi inoteſcere q̄d meretur. Idcirco ſacerdos pōt recedere a dictis canonib⁹: imponēdo penitētiaȝ quā vult ꝓpter fragilitatē hominum. ⁊ ex cauſa diſpenſare: vt patet in Angelica. Imo ſm Hoſtien̄. de pe. ⁊ re. §. Ad quid valēt. Ex quō deus eſt largus dimittēdo penitēti penam eternam. ſeruus.i. ſacerdos nō debet eſſe parcus in mitigādo penitentiā tꝑalem quia melius eſt ꝓpter miſcōiaȝ reddere rationē q̄ȝ ꝓpter ſeueritatem. vt dicit Chryſ. xxvj.q.vij.ca. Alligāt. Vn̄ confeſſoꝛ diſcretus debet eſſe vt imponat talē penitentiaȝ qualē veriſimiliter pōt cōfitens portare ne deterius eidē cōtingat poſtea non implen̄. Et ſi videt illū non inclinatū ad penitentiā magnā. imponat q̄ntūcūq̄ȝ paruā penitentiā quā ſponte velit. vt ſi non pōt gaudere de oīmoda illi⁹ purgatiōe in p̄ſenti: ſaltem gaudeat illū liberatū a gehēna ad purgatorium trāſmittere. Caueat tamen confeſſoꝛ vt ſic arbitretur: ne vileſcat ſcȝ eccl'ie autoritas: ⁊ ne contemnat̃ poteſtas clauiuȝ: atq̄ȝ ne venie facilitas prebeat incentiuū culpe. Ad id di.l. Abſit. O Tertium documentū ſm Rich. ē. ꝙ ſi penitēs ſentiat penitētiā ſibi iniunctā fore nimis grauē ⁊ ad obſeruandū periculoſam: debet ad eundeȝ confeſſorem vel ad alium ſi illum nō poteſt habere: recurrere. ⁊ alleuiatōēȝ vel cōmutationem petere. ⁊ confeſſoꝛ debet concedere

Sed quid: ſi confeſſoꝛ non concederet. Reſpondet̃ ſm Donal. ⁊ Angelicam. ꝙ confeſſoꝛ tenet̃ ex ratiōe charitatis (ne periculo illum exponat) talē penitētiā cōmutare ⁊ talem imponere quā ſine murmure ille velit portare. ⁊ ꝯcedere vt ieiunia impoſita poſſit redimere. Unde ꝓ regula eſt ſm Innocentiū ⁊ Scotum diſ.xv. Q̄ꝛ nullo modo confeſſoꝛ debet ꝑmittere peccatorē a ſe deſperatū recedere. etiamſi nollet aliena reſtituere vel in futurum a peccatis abſtinere Sed debet eidem conſilium dare ⁊ penitētiā iniūgere ⁊ hortari vt non deſiſtat benefacere quicquid poteſt ⁊ illuminabit eum domin⁹. Et valēt ad multa bona ſm doc. de pe. ⁊ re. Q ḋ quidā. Tamen talem qui non vult abſtinere vel reſtituere non debet abſoluere: al's mortaliter peccaret tam abſoluens q̄ȝ penitens ſm Richar.in.iiij.diſ. xvij. Hec in angelica. Exemplum narratur in hiſtorijs fore ꝙ quidam ebrioſus cōfeſſus eſt: cui confeſſoꝛ imponere voluit vt nō biberet vinū. Ille nō acceptauit penitentiā. Cui confeſſoꝛ. Quid ergo vis ꝓ penitētia facere: Reſpōdit. Impone mihi nunq̄ȝ aquā bibere ⁊ h̄ implebo. Quo impoſito: ille ſuſcepit. Tandem cum longam viā quodā tēpore iret nimis ſitiuit. Et cuȝ fontes ꝓpe viam reppeiſſet noluit aquam bibere ꝓpter penitentiā: licȝ in tali articulo nō teneret̃. Ex quo accidit ꝙ infirmatus eſt ⁊ mortuus ꝓ vera penitētie obſeruatiōe et ſaluatus eſt. Rogemus ḡ chrm̄ ⁊c̄.

Feria tertia poſt dominicā de paſſione. Sermo.xl. de reſtitutiōe alienorum neceſſario debita.

Q Uidā dicebāt q̄ꝛ bon⁹ eſt. Alij āt dice

bãt nõ ſʒ ſeducit turbas. Joã.vij. ⁊ in euãgelio hodierno. Scðm Chryſ. multitudo pp̄li dicebat de dño ieſu q꞉ bon⁹ eſt. Sed p̄ncipes ſacerdotũ ⁊ phariſei inuidia moti ip̄m infamabãt di. eſſe pctõrẽ ⁊ ſeductorẽ. Sic ⁊ mõ vnuſq̄ſqʒ de altero loq̄r ſm ꝙ afficit̃. Nã q̄ diligit laudat. Qui aũt odit ⁊ iuidet detrahit ⁊ vitupat ꝓximũ ⁊ ĩfamat. Et tales detrahẽtes ſũt ĩ p̄iculo maxio. q꞉ nõ ſolũ mortal̃r peccãt ſʒ et tenẽt̃ ad r̃ſtõnẽ fame. alioq̄n nõ vere penitẽt. Nã ſm Sco. in.iiij.di.xv. ⁊ Rich. ibidẽ añ oẽm p̄nie p̄tẽ req̄rit̃ reſtitutio: vl' volũtate ſiue ꝓpoſito vl' actu. qð ẽ valde rarũ ⁊ difficile. Jõ v̄ſificator ð̄r. Diffamare caue nã reuocare graue. Vñ phariſei ⁊ ſacerdotes iudeorũ chr̃o detrahẽn. demeruerũt cadere in maius pctm̃ ſcʒ homicidij innocẽtis. ⁊ tandẽ obſtinati p̄diderũt regnũ ⁊ vitã ⁊ incurrerũt eternam dãnationẽ ⁊ ſic q꞉ non reſtituere famã chr̃i ſʒ extinguere voluerũt: iã in ĩferno obligati ſemp̄ penas reſtituũt ⁊ nũqʒ p̄ſoluũt ſʒ in p̄petuũ cruciãt̃. De q̄b⁹ euãgeliũ h̃ ⁊ thema loq̄t̃. Jtaqʒ de reſtitutiõe ad quã ꝓ omi dãno obligãt̃ hoĩes declarabim⁹ tria myſteria h̃ ſmone (Et ꝑ h̃ aliud thema poterit aſſumi ex autoritatib⁹ ſubſcriptis.)

Primũ de legali obligatiõe.
Scðm de dãnabili neglectione.
Tertiũ de exẽplari oſtenſione. P

Circa primuʒ de legali

obligatiõe ſcʒ ad reſtitutionẽ in q̄uis dãno illato general̃r. ſiue fame ſiue rei ſiue p̄ſone vel ꝯſcie ⁊c̃. Notandũ ꝙ oĩs lex obligat ad reſtitutionẽ vniuerſal̃r oĩm alienorũ.

Primo lex diuina ⁊ ꝓphetica.
Scðo lex euãgelica ⁊ ap̄l'ica.
Tertio lex canonica ⁊ ciuilica.
Quarto lex intrinſeca ⁊ phĩca.

Primo inqʒ lex diuina veteris teſtamẽti et ꝓphetica. q꞉ ſcribit̃ p̄ceptũ duplex in decalogo. Vnũ ſcʒ Nõ furtuʒ facies. Quo ſm Aug. ⁊ doc. ꝓhibet̃ oĩs vſurpatio rei aliene cuiuſcũqʒ. Aliud eſt. Non cõcupiſces rẽ ꝓximi tui. q̊ ꝓhibet̃ retẽtio ⁊ affectio illicita. Deniqʒ Exo.xxij. p̄cepit de⁹ di. Siq̄s furatus fuerit bouẽ aut ouẽ ⁊ occiderit vel vẽdiderit. q̄nqʒ boues ꝓ vno reſtituet. ⁊ q̄tuor oues ꝓ vna oue. Hec ibi. Et ſm doctores. Nota p̄cipue ſm Rayne. ĩ ſũma ꝙ ꝑ hec deſignat̃ reſtitutio faciẽda in oĩ damnõ ꝓximi. Quare nãqʒ quinqʒ boues ꝓ vno reddi p̄cepit niſi ad recõpẽſandũ danũ illatũ. Nã bos vtilis eſt ad q̄nqʒ. q꞉ ĩmolat̃ carnib⁹ paſcit. lac dat. coriũ diuerſis vſib⁹ miniſtrat. ⁊ arat. Sʒ ouis vtilis ẽ ad quatuor p̃ma dicta. ⁊ nõ arat. g̃ ⁊c̃. Jtẽ Leuit. xxiiij. ⁊ Deut̃. xix. lex mãdat di. Qui irrogauerit maculã Lyra. deformitatẽ notabilem in mẽbro mutilãdo: cuilibet ciuiũ ſuorũ. ſicut fecit: ſic fiet ei. fracturã ꝓ fractura: oculũ ꝓ oculo: dentẽ ꝓ dente reſtituet. Qui ꝑcuſſit iumentũ reddat aliud. q̄ occidit hominẽ moriet̃ ⁊c̃. Jtẽ Tobie.iiij. Quicũqʒ aliq̄d tibi opat⁹ fuerit ſtatim ei mercedem reſtitue. Alias autoritates cauſa breuitatis trãſeo. Q Scðo obligat ad reſtitutionẽ lex euãgelica ⁊ etiã ap̄l'ica. Matth.xxij. Reddite q̄ ſũt ceſaris ceſari: ⁊ q̄ ſũt dei deo. Et Luc̃.xix. Stãs aũt Zache⁹ dixit. Dñe ecce dimidiũ bonorũ me. do pau. ⁊ ſiq̄d ali. defrau. reddo quadruplũ. Dixit autẽ ieſus Hodie ſal⁹ huic domui facta ẽ. Per qð inſinuat chr̃s ꝙ ad ſalutẽ req̄rit̃ alienorũ reſtitutio. O vtinã moderni redderent ſimplũ: cũ ille reddidit q̄druplũ. Jtẽ ap̄ls Ro.xiij. dicit. Reddite oĩb⁹ debita. Cui tributum tributũ: cui vectigal vect. cui timorẽ timo. cui honorẽ honorẽ ⁊c̃. Jtẽ Jac̃.v.ca. Ecce merces operariorũ veſtrorũ q̄ fraudata eſt a vob̃ clamat. ſcʒ vos accuſando vt exponit Lyra. ⁊ ibi notat quattuor pctã clamantia ad deũ ꝯ̄ peccatorẽ accuſando ⁊ vindictaʒ peten̄. Primũ ſanguinis innocẽtis effuſio. Scðm viciũ ꝯ̄ naturã. Tertiũ pauperum opp̄ſſio. Quartũ mercẽnariorũ defraudatio. vñ ptʒ ꝓpoſitũ. Tertio lex canonica ⁊ ciuilica. Nam vt Aug. ait. xiiij.q.vj. Si res inq̄t ꝓp̃t quã pctm̃ ꝯtractũ ẽ reddi poſſit ⁊ nõ reddit̃: p̄nia nõ agit̃ ſʒ ſimulat̃. non em̃ remittit̃ pctm̃ niſi reſtituat̃ ablatũ. Jtẽ extra de vſuris c. Cũ tu. ⁊ c. Tua nos. ad reſtitutionẽ tenent̃ etiã heredes. Et. xxiiij.q.v.c. Forte. Aug. dicit. Multi ſũt qui dicũt Auferã a diuite ⁊ paup̄ib⁹ dabo. ſʒ h̃ diaboli calliditate ſuggerit̃. q꞉ ſi etiã totũ pauperi tribuat qð abſtulerat: auget poti⁹ peccatũ q̄ʒ minuat. Hec ille. Plura alia p̄tranſeo ꝓ breuitate. Jteʒ ex lege ciuilica ſiue

ſmp̄iali ⁊ politica vbi habet̃ ꝙ non liberat̃ q̄s a debito rei male ablate ſi ſcit cui ẽ reſtituenda: q̄ʒuis det paup̄ib⁹ vel indulgẽtiarijs. ſed inſup̄ pctm̃ auget. q̄a ille q̄ ſcienter recipit: furtũ cõmittit. ff. de furtis. l. Falſas. Et hoc eſt intelligendũ niſi verus creditor ratũ habeat. Jtem p̄niam agũt in corpore ſed pctm̃ detinẽt in aĩa q̄ volunt ð rebus male adq̄ſitis facere eccleſias vel elemoſynas ⁊ nolũt reſtituere. ff. Quib⁹ modis pignus vel hypotheca ſoluit̃. l. Jterũ liberat̃ §.ij. Quarto lex intrinſeca ⁊ phĩca. Nã lex nature dictat vt quod tibi nõ vis fieri: alijs non fac. ſed nemo vult ſuũ ꝓpriũ ipſo inuito detineri. ergo ⁊c̃. Vñ Policrates li. iij.ca.iij. dicit. Philoſophi gẽtiũ iuſticiã q̄ politica ð̄r informãtes vnũquẽqʒ ſuis reb⁹ et ſtudijs voluerunt eſſe cõtentũ. Nam manus nõ vſurpat id qð eſt pedis. i. ambulare. etſi ex cauſa vſurpauerit: ſtatim ceſſante cauſa: illud reſtituit pedi. qð ſi reſtituere nõ p̃ot: q꞉ forte pes nõ p̃ot ambl'are: ideo manibus reptat: tamẽ ſemp̄ affectat vt reſtituat. O g̃ peccator q̄ nõ reſtituis: ſcito q̄a veram p̄niam non agis. O infelix ꝓ reb⁹ animam p̄dis.

R Circa ſecũdum de

damnabili neglectiõe. ſ. reſtitutiõis Notãdũ ꝙ reſtituere nolens ẽ in multiplici p̄iculo dãnatiõis. ideo q̄ʒtoti⁹ debet hõ aliena reſtituere ⁊ nõ differre. Primũ p̄iculũ diabolice captiuitatis. q꞉ vt Aug⁹ ð̄r Quãdiu tenes alienũ: tãdiu teneris a diabolo. Secundũ ire dei ⁊ maledictiõis. Nã q꞉ ſcp̄tuʒ eſt ꝑ Ps̄. Maledicti q̄ declinãt a mãdatis tuis. Tenens aũt alienũ facit ꝯ̄ p̄ceptũ dei triplex. ideo triplici maledictioni ſubiacet. Nã p̃mo facit ꝯ̄ illud p̄ceptũ Diliges ꝓximũ tuũ ſicut teip̄m. q̄a cũ ſe nolit dãnificari: tñ ꝓximuʒ dãnificat. Scðo ꝯ̄ illud p̄ceptũ Non furtũ facies. Tertio ꝯ̄ illud Non concupiſces rem ꝓximi tui: vt ſupra dictuʒ eſt de iſtis. Vñ exp̄ſſe deus maledixit talib⁹ Deuter̃.xxvij. di. Maledict⁹ qui tranſfert terminos ꝓximi ſui. Lyra. vt ſic partẽ terre illius habeat ⁊ teneat. Tertiũ p̄iculũ punitiõis multiplicis. q̄a ex q̊ nullũ peccatũ remittit̃ q̄ʒdiu alienũ nõ reſtituit̃: vt ſup̄ dictũ eſt ꝑ Aug. Jdeo ꝓ oĩb⁹ ⁊ ſingul' puniẽtur in ĩferno etiã de q̄b⁹ ꝯfeſſus ẽ interim. Quartũ leſionis crudelis. q̄a talis crudeliter ledit nõ ſolũ ꝓpriam aĩam dãnãdo ſed etiam vxorem ⁊ filios et cõſanguineos quib⁹ dat occaſionem ſuccedẽdi in alienis. et ſic p̄iculum eis infert dãnatiõis. q꞉ oẽs ſcienter tenentes damnant̃ etiã heredes et ſuccedentes: vt dictum eſt s̃. Secus ſi neſciẽter. O g̃ chr̃iane ꝑtimeſce talia p̄icula ⁊ noli perire.

S Circa tertium de

exemplari oſtenſiõe Notãdũ ꝙ plurib⁹ exẽplis oſtendit̃ ꝙ hõ obligat̃ ad reſtitutionẽ faciendã: alioq̄n dãnabit̃. Primũ exemplũ legit̃ in veteri teſtamẽto de Dauid qui adulteriũ cũ Berſabee ⁊ homicidiũ Vrie faciẽs redargut⁹ a deo ꝑ ꝓphetã Nathan parabola ꝓpoſita ꝙ diues tulerit pauperis ouem vnicam. Dauid ſnĩam tulit di. Fili⁹ mortis eſt vir q̄ hoc fecit: ⁊ ouem reddet in q̄druplũ ij. Reg.xij. Et ſic factũ eſt ꝙ diuino iudicio q̄ttuor filios ex hoc amiſit. ſ. filium paruulũ de Berſabee natum. ⁊ Amõ et Abſalon ⁊ Adoniã. Scðm exemplũ de diuite epulone Lu.xvj. Tertiũ q̊ʒ de finali iudicio Matt.xxv. Jn q̊ chr̃s iudex dicturus eſt ſnĩam damnatiõis contra eos qui ꝓpria non dederunt paup̄ib⁹. Proinde ſi diues epulo et alij reprobi tradunt̃ cũ diabolo igni ꝑpetuo eoꝙ non dederũt ꝓpria paup̄ib⁹: q̄nto magis dãnabit̃ qui nõ dat alteri illud quod de iure illius eſt. Quartum exemplũ de Juda traditore diſcip̄l'o: de quo ð̄r Matth.xxvij. ꝙ retulit triginta argenteos q̄bus vẽdiderat chr̃m ⁊ ſe ſuſpẽdit. et in hoc ꝙ reddidit melior eſt vſurario eoꝙ nihil reddit qð male adq̄ſiuit. Si ergo Judas damnat⁹ eſt: ergo male retinẽs aliena peius damnatur q̄ʒ Judas. peior ẽ enim talis diabolo et inferno qui ſanctos quos detinebat in limbo: chriſto iubente reddidit. Jſte autem non reddit aliena ad chriſti preceptum. Ve ergo et ve talibus. Vnde rogem⁹ dñm Jeſum ⁊c̃.

Feria q̄rta poſt dñicam de paſſiõe Sermo. xlj. de reſtitutiõe q̄ñ ⁊ cui debeat fieri. et q̄d de impotente.

Oues mee

voce meam audiunt ⁊ ego cognoſco eas: et vitã eternã do eis. Joan. x. ⁊ in euãgelio hod. Uerba ſũt ſaluatoris noſtri in quibus edocet qles chriãnos eligit ad vitam eternaꝫ. Ideo dicit. Oues mee. i. chriani q debẽt eſſe tanq̃ oues ſimplices ⁊ innocentes q a chriſto bono paſtore paſcunt corpe et ſanguine ſuo pcioſo. Iſti inquã vocẽ chriſti debẽt audire. Un̄ Alchuin⁹ exponẽdo dicit. Oues mee vocẽ meã audiũt. i. pceptꝭ meis ex anio obediunt. Et ego cogſco eas id eſt eligo approbãdo ⁊ ad vitã eternã introducẽdo. Et patet in euãgelio. Sed qm̃ inter oĩa pcepta chri q debemus audire vt pueniam⁹ ad vitã eternã: eſt vox penitentie vere: et p ↄn̄s ſatiſfactiõis ⁊ reſtitutiõis: ſine q nõ habebit vita eterna: vt patuit pcedenti ſermone. Proinde de reſtitutione declarem⁹ in hoc ſermone tria myſteria.

Primũ de tpe q tenemur reſtituere.

Scõm de hoie cui debem⁹ pſoluere.

Tertiũ de impotente q nõ valet reddere

Aliud thema Matth. v. Non exibis inde donec reddas nouiſſimũ quadrantem.

Z Circa primum de

tpe q fiat reſtitutio Notãdũ ſm Scotũ in iiij. diſt. xv. ⁊ doc. p regula generali tenẽdũ q reſtitutio facienda eſt ſine tpis dilatione q̃toti⁹ poterit fieri cõmode. Ratio. qa tenere alienũ eſt peccatum mortale ↄ dei pceptũ: vt dictũ eſt pcedenti ſermone. Sed p nullã morã tpis licet i pctõ pmanere. g ⁊c. Uerũtñ ſm eũdẽ Scotũ ⁊ alios doc. excipiunt aliq caſus in qb põt differri reſtitutio cũ pposito tali: q reſtituet q̃toti⁹ poterit i futuro. Prim⁹ caſus ex pte dñi cui debet. ſi vicꝫ ille dñs rei: voluntarie facit dilatione vel relaxatione: vt patet i angel. Secus ſi h fieret p metũ aut p fraudem vl deſperatione: h eſt qñ dñs rei relaxauit. qꝛ timuit ne incurreret indignatione iſti⁹ q tenet. Uel qꝛ deſpauit ſe hre poſſe aliqd ab iſto vel paruũ. Uel qꝛ iſte p fraudẽ obtinuit ab illo relaxationẽ aut dilatiõem: tũ c tenet reddere citi⁹. Secũdus caſus ex pte incõmodi qd ſequeret videlicꝫ quia ſtatim reddeñ noceret illi dño. Sicut exempli gratia. Si redderẽ ei gladiuꝫ ſtatim occideret in furia aliquẽ vl aliud malũ ſeqret cõitati vel alicui pſone: tunc poteſt differri ad tps reſtitutio. Terti⁹ caſus ex pte reſtituentis q obligat vicꝫ qñ ſtatim reſtituẽdo incurreret magnũ dãnũ aĩe vel corpis aut fame ⁊ hmõi. Nã reſtitutio ſic poteſt differri q̃diu ceſſent hmõi pericula. Rõ. qꝛ ordine charitatis aĩa ⁊ corp⁹ ⁊ fama debẽt pponi reb tpalib. Un̄ fur occult⁹ ñ tenet ſeipm pdere: ſed tpe cõgruo ⁊ opportuno põt per aliũ caute reſtituere. excipit extrema neceſſitas. Quart⁹ caſus ex vtraq̃ pte colligit vicꝫ qñ ſtatim reſtituere eſſet ipſi reſtituenti nimis damnoſum ⁊ oneroſum: ac cum h dilatio nõ eſſꝫ multũ damnoſa dño rei cui debet. tũc ſufficit ſtatim affectu vl in pposito reddere ⁊ poſtea etiã actu ceſſante impedimto. vt hec patet etiã ex Angelica. Y

Documẽtũ ex iſtꝭ ibidẽ tradit q ↄfeſſor in hmõi ſibi formare ↄſciam nõ debet dũmodo intẽdat negociũ vtiliter gerere p creditore: eo q non ita cito vel ita cõmode vel nunq̃ poſſet rẽ ſuam recupare. Un̄ ſic dare põt abſolutionẽ pctõri: dũmodo bona fide pmittat ſatiſfacere certo die: vl aliã cautionẽ faciat. nec debet iuramẽtũ exigere niſi in caſib iure expſſis. Hec pbant in Angelica. Ultim⁹ caſus eſt rõne impotẽtie. ſed de hoc articlo tertio patebit. Queſtio g h orit Utrꝝ ille q poſſet: ſed tñ reſtituere nõ vult: attñ heredib vel ſucceſſoribus vt reſtituãt poſt mortẽ imponit: ſit in ſtatu ſalutis: Rñdet ſm fratrẽ Ange. ⁊ cõiter doctores: q per hoc non eſt in ſtatu ſalutꝭ. ſed ſi ſic morit omnino dãnat. ſi tñ ob h imponeret heredi reſtitutionẽ qa melius p heredes poterit fieri q̃ p ſeipm. dum tñ pponeret p ſeipm facere ſi ſic poſſet: ita erit in ſtatu ſalutꝭ. Hec in Ange. O g pctõr diſce citius reſtituere ne peas in eternum.

X Circa ſecũdum de

eo cui debet reſtitui querit Utrꝝ res aliena ſit ſp dño vero reſtituẽda: Ad h ſm Sco. in. iiij. di. xv. cõcor. Tho. ij. ij. q. lxij. Itẽ ſm iura. iij. q. j. Reintegrãda. Et extra de reſtitutiõe ſpoliatoꝝ qſi p totũ. atq̃ ſm Rayne. et cõiter doc. rñdet: q reſtitutio regulariter ſemp facienda eſt dño a quo fuit alienata vel iniuſte accepta. Ratio. quia hoc iuſticie equitas reqrit. Et ſm Tho. ſup. Sicut accipe rem alienã eſt cõtra iuſticiã: ita ⁊ detinere ac nõ reſtituere ei cuius eſt. Unde de reſtitutiõe ſpoliatoꝝ ca. Sepe ↄtingit. dr. Non multũ intereſt quo ad periculum aĩe. iniuſte detinere ac inuadere alienũ. ⁊ ſic patꝫ ppoſituꝫ. Excipiunt tamẽ pcipue ſex caſus ſm doctores pdictos.

Primus rõne nociue ſequele.

Secũdus rõne inhoneſte cauſe.

Tertius rõne ignote pſone.

Quartus rõne pſone remote.

Quintus rõne indigne.

Sextus rõne mortue. Y

Caſus primus quando res illi domino fieret nociua: ſicut gladiũ reddere furioſo tũc non illi ſed tutori vel curatori debet reſtitui

Secundus caſus quando non ex cauſa honeſta res illi itererat: puta quia furatus erat vel rapuerat ille rem iſtam ab alio tũc non illi debet reſtitui furi: ſed illi a quo rapuit. ſi tamen illius fuit iuſte. alꝭ debet reſtitui ei cuius erat iuſte vel cauſa honeſta.

Tertius caſus quando perſona eſt ignota ⁊ etiã heredes vel conſanguinei ſũt ignoti. tunc premiſſa diligenti inquiſitiõe ſcꝫ p pdamari faciendo. ſi ſcientur heredes ei⁹ vel perſona reddi debet eidem: vel heredibus dum neſcit pſona ipa: alioquin furtum cõmittit. Si autẽ nec pſona nec heredes ſciri poſſunt: faciẽda eſt nihilo minus reſtitutio in pias cauſas vt pbatur clarius in Angelica. Quartus caſus quãdo pſona eſt remota. tunc ſi res eſt minoris valoris q̃ ſũptus ſine quib non poteſt tranſmitti tunc poteſt reddi cõſanguineis ppe exiſtentibus qui ſi neſciunt: ⁊ ille cui debet eſt abũdans tunc ſm Rodoneñ. poſſet dari pauperib p anima illius. Si vero res eſt magni valoris debet tranſmitti eidem etiam ſumptibus huius qui cauſa damni fuit ſi non põt aliter reddi. Quintus caſus quãdo perſona eſt indigna ſcꝫ recipere. ſicut ille qui ſimoniace dedit nõ põt rehabere nec q accepit retinere poteſt; ſed debet in pios vſus erogari. Similiter quãdo meretrices ⁊ huiuſmodi ab eccliaſticis pſonis aliquid acceperunt debent in vtilitatem ecclie expendi. vel ſi ecclia ſatis abũdat dabit paupiorib ſm Hoſtieñ. ⁊ Mo. Sext⁹ caſus qñ pſona eſt mortua. tũc debet reddi heredib: niſi dñs in teſtamẽto legaſſet in vſus pios. tũc dꝫ i illos dari. Si aũt heredes nõ ſciũt debet dari paupib p illius ſalute conſilio ↄfeſſoris. ⁊ ſic patet. Z

Circa tertiũ de impotẽ

te reſtituere qrit quõ dãnificãs aliũ ⁊ non habẽs vnde poſſit reſtituere. poſſit vere penitere ⁊ ad ſalutẽ eternam puenire. Ad qd ſm Richar. in. iiij. diſ. xv. arti. v. q. iiij. atq̃ ſm Scotũ ⁊ doct. recolligẽdo reſpondet. q tenet talis hec q̃nq̃ obſuare. Primũ tenet de hmõi ex corde dolere. confiteri. ac firmũ ppoſitũ reſtituẽdi habere: alꝭ nõ eſt in ſtatu ſalutꝭ. Secũdo quantũ põt tenet q̃ntotius reddere cõmode cũ pposito plenarie reſtituẽdi cũ puenerit ſcꝫ ad pinguiorẽ fortunã. Un̄ ſm Jo. de Neapol. i qdlibet. ix. q. xxij. ſi põt annuatim aliqd reſtituere: tenet. Si aũt eſt oĩno impotens excuſat. Non eni ad pl⁹ q̃ qd põt tenet. .ff. De ceſſione bonoꝝ. l. iij. Et hec faciat caute p ſe vel per alium. nec debet pdere ſe ipm. patꝫ ex dictis. Tertio q a ſupfluis i victu ⁊ amictu ſm ſcꝫ decẽtiã ſue pſone ⁊ familie tenet cauere vt poſſit reſtituere. qꝛ nõ ẽ licitũ d alieno viuere cũ ſeculari honore ſm Rich ⁊ i Angel. Quarto q debet nõ ſolũ de ſua ſꝫ de illi⁹ neceſſitate cui tenet ↄſiderare: ſic q ſi ille cui tenerꝭ ẽ abundãs ⁊ tu eges: ita q nõ potes reſtituere niſi cũ magno tuo dãno tpali. ſ. q oporteret te vẽdere artꝭ iſtrumẽta vel libros vl capitale ex qbus victũ qris tibi ⁊ familie tue. tũc nõ teneris ſtatĩ reſtituere ⁊ te ac familiã tuã ad mendicitatẽ ponere ſꝫ deberes dilationẽ petere vel p te vel p aliũ ſi pt fieri ſine piculo. Naꝫ nõ ſolũ extrema: ſꝫ etiã alia magna neceſſitas hominem excuſat a ſtatim reſtituẽdo vt. ſ. patuit. Sꝫ tñ ſi ille cui teneris ita eget ſicut ⁊ tu. nec põt cõpetẽter tranſigere vitã ſine eo qd ſibi debet. tũc teneris q̃ntoti⁹ cõmode reſtituere. qꝛ nõ licet cũ incõmodo alieno facere meũ cõmoduꝫ de alieno. qm̃ ordinata charitas incipit a ſeipo. lxxxvj. di. Non ſatis. niſi is cui tenerꝭ liberaliter relaxaret. Ultimo tenet q ſi

nota

ipſe in vita non potuit ſatiſfacere debet in teſtamento reſtitutionem legare ⁊ heredib⁹ iubere ne et illi damnentur. Hec in Angelica. Exemplū de q̄dam legitur in Speculo exemplo. di. ix. exē. ccxij. Quē q2 non reſtituit nec penituit p̄dict⁊ modis vidit in viſiōe q̄dā frat̄ ꝙ iacebat in ꝓfūdo inferni ⁊ ex ei⁹ vētre i alta arbore ꝑ ramos illi⁹ ſuſpenſi oēs de illi⁹ genealogia q̄ ſcient̄ retinuerūt ſucceſſiue torquebant̄ ꝑ flāmā ꝓcedētem ex illo patre eorum. Rogemus ergo chriſtum ⁊c.

Feria quinta poſt dominicaȝ de paſſiōe Sermo. xlij. de Reſtitutiōe debita in damno aie ⁊ caſtitatis ac damno corporis.

Duo debito

res erāt cuidā feneratori. vnus debebat denarios q̄ngētos. ⁊ ali⁹ q̄nquaginta Luc. vij. ⁊ i euāgelio hodierno. Verba ſūt ſaluator⁊ ꝑabolice dicta. q̄b⁹ clare iſinuat ꝙ hō debitor ad reſtitutionē tenet̄ ſm varietatē debiti maioris vl' minor⁊. ⁊ q̄nto alicui pl⁹ de debito donat̄ a feneratore: tāto pl⁹ illū diligere tenet̄ Sic ⁊ reſpectu dei: quanto pl'a pctā alicui de⁹ remittit: tāto deū diligere tal' tenet̄. vt pȝ i euāgelio de magdalena ⁊ ſimōe. Vn̄ d reſtitutiōe i dāno aie erit ſmo iſte. Et pōt poni aliō thēa ex. iij. Rꝫ. xx. h. Si lapſ⁹ fuerit erit aīa tua ꝓ aīa ei⁹. ſ. obligata ad reſtituēdū. Et circa h. tria myſt. declarabim⁹.

Primū de reſtitutiōe in damno ꝯſcie.
Scd̄z de reſtitutiōe i dāno caſtimonie.
Tertiū de reſtitutiōe ꝓ dāno i corpore.

A **Circa primū de reſti**tutiōe i dāno cōſcie notādū ꝓ generali regl'a ꝙ dānū i aīa vl' ꝯſcia alicui⁹ iferre: ē ſuꝑ alia dāna ꝗuiſſimū. ideoq̄ȝ de h obligat̄ fieri reſtituto. Nā ph's. vij. politicor⁊. dic̄ ꝙ bonū aie ē optimū bonū ſuꝑ alia bona. Nūc ḡ q̄rit̄ d dāno aie q̄re obligat̄ vicȝ q̄s reſtitutionē facere d dāno aie vl' ꝯſcie cū h videat̄ ipoſſibile. ſȝ null⁹ obligat̄ ad ipoſſibile. ff. d regu. iur⁊. l. ipoſſibiliū. Sȝ manifeſte pȝ oppoſitū: ꝙ vicȝ cū hō teneat̄ reſtituere bona rer⁊ tēporaliū q̄ ſunt m'lto minora m'lto plus tenet̄ reſtituere bona aie q̄ ſūt potiora vt dt Gre. vj. q. j. c. Sūt pl'imi. Ad hec reſpōdet̄: tria documēta recolligendo ſm Richard. in. iiij. di. xv. ar. v. q. iij. ⁊ Scotū ea. di. q. ij. ⁊ alios.

Primum de aie leſione.
Scd̄m de modificatione.
Tertiū de ſatiſfactione.

Primū documētū ꝙ aīa pōt ledi dupliciter. Vno modo in naturalib⁹ bonis indirecte: puta ſm Bonauen. in. ij. di. xxv. ar. j. vſu rōnis ꝓuando ſic ſi q̄s poculum daret: vel alio modo q̄ amentē redderet aliqueȝ. Alio modo ledere poteſt q̄s aīaȝ i bonis accidentalib⁹ vt ſunt bona gr̄e ⁊ ꝟtutū ac morum. ⁊ h indirecte vel diſpoſitiue ſcȝ inducendo ad pctm̄. Scd̄m documētum ꝙ multis modis pōt quis alter⁊ ledere in anima indirecte vel diſpoſitiue. Nam licȝ nemo poteſt directe alteri⁹ animaȝ ledere niſi ille velit. quia peccatū eſſe nō poteſt niſi ſit voluntariū. xv. q. j. Nō eſt. per Aug⁹ Tamē diſpoſitiue ⁊ indirecte pōt corrumpere aliū peccato: vel ſuadendo ad peccandū: vel p̄cipiendo: vel adulando: vel exemplo malo inducēdo: ſcandalizando: retrahēdo ⁊ hmōi. Tertiū documētū ꝙ ledēs aīaȝ alteri⁹ q̄ȝuis ſatiſfacere vl' reſtituere nō pōt dignā recōpēſationē faciēdo cū h ſit ipoſſibile vt tactū ē i obiectōe. qm̄ bona aie ſunt incōmutabilia bona p̄cioſiſſima. nihilo min⁹ tn̄ arbitrio boni viri ſcȝ cōfeſſoris ſatiſfacere tenet̄ q̄ȝtuȝ pōt. nec liberat̄ q̄n nō teneat̄ ſatiſfacere ſaltē q̄ȝtum pōt ſm Scotū. Vn̄ ad arbitriū boni viri tenetur petere veniā ꝑ ſe ſi pōt vel ꝑ interpoſitaȝ ꝑſonā ⁊ deinde ſatiſfaciat ſm poſſe de damnis etiā q̄ ſequunt̄ leſo. ſcȝ ex tali leſione ⁊ etiā aliis ſuiſ. ꝓpterea tenet̄ ꝑſuaſiōe: doctria auxilio: ꝯſilio: orōne: ⁊ hmōi q̄ȝtū pōt ⁊ in ſe eſt ꝑ ſeip̄m ⁊ per alios (dūmodo peccatū non pandat ſi eſt occultū ipi leſo) p̄ȝ ad bonum reducere. Vnde ⁊ ꝓ regula traditur a doctoribus vt notat Rich. vbi ſupra. ꝙ quandocūq̄ȝ res male ablata non poteſt in ſeip̄a reſtitui. reſtitutio fiat in equiualenti ſi eſt poſſibile. quando autem reſtitutio non poteſt fieri in equiualenti ſm damnū datū tunc arbitrio boni viri relinquatur. Hec ꝓbantur in ſūma angelica: etiā per iura: Sȝ

qm̄ p̄cipuū bonū anime eſt inter alia caſtitas ⁊ continētia ꝟtuoſa. Nam ſcribit̄ Eccl. xxvj. Omis pōderatio nō eſt digna ꝯtinētis aie. Qd̄ etiā poteſt poni ꝓ themate huius ſermonis. Proinde circa bona aie reſtituenda de hoc ꝯn̄ter agemus. B

Circa ſecundū ergo prīcipale ſcȝ de reſtitutiōe faciēda in dāno caſtimonie: eo ꝙ heu multi in talib⁹ peccāt et ꝯſciētiā ꝑdūt tā ſuā q̄ȝ alior⁊: querit̄. Quō tenet̄ reſtituere q̄ ſtuprauit virginē. Rn̄det̄ in ſūma angelica ſm Alexandrū. ij. ij. tract⁊. de ſtupro. ⁊ Sco. in. iiij. diſt. xv. ac Rich. ⁊ alios. Itē ſm Panor. in. c. j. de adulteriis ꝑ tria p̄cipua puncta recolligendo Primū eſt ꝙ ſi ſeduxit eā vel decepit eā: tenet̄ dotare eā ⁊ vltra dotationē accipere eam in vxorē ſi pater voluerit eā ſibi dare. Vn̄ ſola ꝯſtitutio dotis nō liberat eū ſm Panor. ſup̄. ſi parētes volunt eā ſibi dare: ꝙ ſi nolūt dare. ſaltē ad dotationē tenetur etiā in ꝯſciētia: niſi ſm Rodo. cōponeret cū ea vel illa ſibi remitteret. Secūdū eſt ꝙ confeſſor nō debet abſoluere illos qui ſub deceptiōe accipiēdi in vxorē puellas decipiunt aliter q̄ȝ p̄dictuȝ eſt: quia tales ex q̄ acceperūt eas vel ꝓmiſerūt accipe i vxores ⁊ ſic habuerunt copulā carnalem: tenent̄ eas de neceſſitate accipe: licȝ tūc habuerūt animū decipiēdi ip̄as ⁊ habēdi copulā. Qꝛ ſi ꝯtraxerūt matrimoniū cū alia: vel pater nō vult eā ſibi dare ſaltē tenet̄ ad dotē: niſi ſm Tho. eſſet tanta inequalitas ꝙ potius decipi ſe finxit q̄ȝ ſit decepta. Vn̄ aliter abſolui nō poſſunt anteq̄ȝ cōtrahāt cū alia verū matrimoniū. ſi parētes volūt eam ſibi dare niſi vere eā accipiat in vxorē ⁊ faciat dotē: niſi ip̄a dotē ſibi remiſerit. Tertiū punctū eſt ꝙ ſi nō ſeduxit eā ſȝ ſponte illa adq̄euit in pctm̄: ſufficit in foro ꝯſcie ꝙ q̄rat eaȝ in bonū ſtatū reducere q̄ȝtū in ip̄o eſt vt ꝓbant̄ hec in angelica. Vn̄ debet operā dare vt aliq̄s accipiat illā: vel ſaltē verbo ⁊c. auxilio inducere ne oīno exponat ſe ad publicū meretriciū. qd̄ heu ſepe fit in hmōi. O ḡ pctōr: o peccatrix ſtudē vere penitere ne pereas in eternū. C

Circa tertiū de reſtitutiōne damni corꝑis q̄rit̄. Quomodo tenet̄ ad reſtitutionē ledēs aliquē in corꝑe. Ad qd̄ ſm Sco. in. iiij. diſ. xv. ⁊ Rich. ⁊ Landul. ac in ſū. ange. colligēdo videt̄ ꝑ tria p̄cipua documēta vel pūcta notabilia. Primū eſt ꝙ homicida tenet̄ totam vitā ſuam expendere contra infideles vel hereticos in ſatiſfactionē occiſi. Vel ſi nō poteſt: vel nō vult: tenetur in orationib⁹: ieiuniis ⁊ hmōi tota vita faciēdis. Vel ſaltē ad aliquā reſtitutionem arbitrio boni viri tenet̄. ⁊ vltra hec tenetur placare leſum q̄ȝtum poteſt.

Secundū documentū ꝙ ſi occiſus aliq̄s ſuſtētabat. puta patrē vel matrē: pauperes vel filios ⁊c. tenet̄ vltra ꝓmiſſa illis etiam ad tantā ſatiſfactionē quantā vtilitatē ſiue lucrū occiſus illis dediſſet: ⁊ extimabit̄ ſm tēpus quo veriſimil'r fuiſſet victurus operaturus. ſicut extimat. l. hereditatū computationē. ff. ad legē falcidiā. ⁊. l. cum hi. §. de tranſactionib⁹. Cōſiderabit̄ ergo ars quaȝ faciebat: qualitas ꝑſone: etas ⁊ lucrū quod adq̄rebat: ⁊ hmōi: vt fiat digna reſtitutio. Et hec documēta limitātur intelligēda fore vera niſi quis aliquē occidiſſet qui eum aggreſſus eſt ⁊ occidiſſet cauſa ſue defenſionis licȝ aliq̄liter modū exceſſiſſet. quia talis nō ſic ſtricte teneret̄: quia difficillimū eſt iuſtum tempare dolorē. Excipit̄ etiaȝ niſi q̄s ordine iuſticie occidiſſet: quia talis nō tenetur reſtituere. Et ſic patet. D Tertiū documentū ꝙ de vulnerāte idē eſt iudiciū: vicȝ ꝙ ſi vulnerauit irremediabiliter. puta abſcindēdo mēbrū vel mutilādo: tenet̄ nō ſolū ad placationē leſi ⁊ expenſas in medicos. ſed etiā ad omne lucrū quod potuiſſet. adquirere. ſi aūt vulnerauit remediabiliter nō tenetur niſi ad placationē ⁊ ad expēſas. ad lucrū aūt omne non tenet̄ ſed ad ſolum lucrū quod ꝑdidit tēpore infirmitatis huiuſmodi ſi fuiſſet lucraturus. Hec in angelica. Exemplū habemus de Conſtātino imꝑatore: qui cū multā ſtragē martyr⁊ dediſſet ⁊ plurima mala feciſſet a deo lepra ꝑcuſſus eſt: ⁊ cum horruiſſet ſanguinē innocentiū fundere miſcdiam ⁊ gratiam baptiſmi ꝓmeruit: ⁊ reſtitutionē fecit eccl'iaȝ chriſtianā exaltādo. vt habet̄ in legenda ſancti Silueſtri. Aliud quoq̄ȝ exemplū in legēda habet̄ ꝙ ſancte Beatricis ꝟginis prediū Lucrerius prefectus ambiēs fecit eā

teneri: quã noctu fecit prefocari. Poſt hoc Lucretius p̄dictũ intrauit ip̄m: vbi facto cõuiuio cũ amicis ecce infantul⁹ quidã in gremio matris lactens ibidẽ cunctis audiẽtib⁹ miraculoſe exclamauit dicẽs. Audi Lucreci occidiſti ꝛ inuaſiſti: ecce dat⁹ es in poſſeſſionẽ inimici. Mox q̃ʒ Lucretius a demone vexatus ꝑ tres horas mortuus eſt ibidẽ Quod videntes q̄ aderant cõuerſi ſunt ad chr̄m. Rogemus ergo ꝛc̄.

Feria ſexta poſt dñicã de paſſione Sermo. xliij. de reſtitutiõe rerum qui tenenẽ reſtituere cum fructib⁹.

Ollegerũt

c

pontifices ꝛ phariſei ↄciliũ aduerſus ieſum. Joã. xj. et in euãgelio hodierno. Dominꝰ ieſus poſtq̃ʒ ſuſcitauit Lazaꝝ a mortuis põtifices ꝛ phariſei collegerũt ↄciliũ aduerſus eundẽ ꝛ dicebãt. Quid facimus qꝛ hic hõ multa ſigna facit: ſi dimittimus eũ ſic oẽs credẽt in eũ: ꝛ veniẽt rhomani et collẽt noſtrũ locũ ꝛ gentẽ. Aug. Iſti ꝑditi hoies plus cogitabãt quõ nocerẽt chr̄o q̄ʒ quõ ſibiipis ↄſulerẽt ne perirẽt. ſ. in chr̄m credẽdo: nec tñ dicebãt: credamus. Timebant ĝ t̄palia ꝑdere. ſ. locũ ꝛ t̄eplũꝛ gẽtẽ. ꝛ vitã eternã ꝑdere nõ cogitauerũt. ꝛ ſic vtrũq̃ʒ ꝑdiderũt. Nã poſt. ꝑ chr̄m occiderũt romani tulerũt eis locũ ꝛ gentẽ expugnãdo ꝛ transferẽdo. Hec Augꝰ. Sic multi chr̄iani mali timẽt ꝑdere res male acq̄ſitas nec volũt reddere. ꝛ non timent perdere vitam eternã ꝑ eas retinẽdo. ꝛ ſic in morte vtrũq̃ʒ perdunt. Tales colligũt ſepe concilium in ſua mente cogitañ. tenere aliena: qd̄ eſt contra ieſum ſicut ꝛ cõtra eũ collegiſſe iudeos dicit euangeliũ. Itaq̃ʒ de alienarũ reruʒ reſtitutiõe: de qua multi malo conſilio decepti peribunt negligendo: tria myſteria hoc ſermone declarabimus.

Primũ de illis q̄ tenenẽ reſtituere.

Scdm̄ de emẽte an teneaẽ reddere.

Tertiũ de fructu rei an quis tenetur ſatiſfacere.

E

Circa primũ queritur.

qui ꝛ quales homines tenentur ad faciendam reſtitutionem. Ad quod ſm doctores cõmuniter theologos ꝛ canoniſtas reſpondetur per concluſionem: ꝙ non ſolum principales ſed etiam cauſaꝫ dantes in damnis efficacem tenentur ad faciendum reſtitutionẽ. Ratio. Quia famoſiſſima regula eſt que habetur extra de iniurijs ꝛ damno dato. c. Si culpa. ꝛ. ff. ad. l. aquil. l. q̄ occidit. ac pluribꝰ alijs. ꝙ qui occaſionem damni dat damnum dediſſe videẽ. puta ſi equus te inſtigante recalcitrauit ꝛ aliqueʒ leſit. vel ſiquis lapidẽ ꝓijciat vbi homines tranſeunt: ꝛ hmõi. Sed qui ſint intelligendi cauſam dantes ſic ꝙ teneanẽ ad reſtitutionem vel in toto vel in parte. ſm Thomã ij. ij. q. lxij. Alber. ꝛ Guilh. ꝛ alios ponunẽ ꝟſus. Juſſio conſiliũ cõſenſus palpa recurſus. Participãs mutus non obſtans non manifeſtans. Primo teneẽ iubẽs. ideo dicitur in verſu. iuſſio. Talis eñ teneẽ ad reſtitutionẽ de omni damno quando ex hoc ſecuta eſt ablatio rei iniuſta: etiamſi nil vtilitatis inde habuit. Silr̄ tenetur etiam exequẽs furtũ vel rapinã. vt in angelica. Secũdo conſiliũ prebẽs. ſ. quãdo nõ aliter niſi ex ſuo ↄſilio crediẽ ꝓbabiliter tale damnũ ſecutũ; al̄s nõ tenetur. In predictis caſibꝰ tenetur quilibꝫ inſolidũ. Tertio tenetur conſentiẽs ſm Rich. in. iiij. diſ. xv. ꝛ in Angelica. intelligendũ eſt ſi conſenſit expreſſo ↄſenſu ſine quo cõſenſu non fuiſſet factum damnũ tale tunc tenetur: al̄s conſentiendo mortaliter peccat: ſed reſtituere nõ tenetur

Quarto palpãs. i. adulatorie laudãs vl̄ blãdiẽs ꝙ ipe actor ſtrenue ꝛ bene hoc facit; ꝙ vel ille eſt dignus dãnificatione vel ſpoliatione ꝛ hmõi. talis tenetur inſoliduꝫ ſm Richar. vbi ſup̄: ſi credit ꝓbabiliter ꝙ ex tali adulatiõe motus eſt ille ad damnificandũ proximũ iniuſte: al̄s non tenetur inq̄ʒtum ex damno adquiſiuit. Quinto recurſus. i. receptãs recurrẽtes ad ſe malefactores tuẽdo vel celando rem; ita ꝙ ſi per hoc impediẽ reſtitutio tenetur inſolidum: ſi fecit ſciẽter. Sexto participãs. ſ. in crimine furti vel rapine ſociando eos; ita ꝙ ille vel illi ſine iſto nõ feciſſent tale furtuꝫ vel damnũ tenetur ſoluere inſolidũ: al̄s tenetur ꝓ portione ſua. Similiter participans comedendo vel bibẽdo: ꝛ hmõi ſciẽter faciẽdo tenetur ad reſtitutionem inq̄ʒtũ ꝑticipauit: niſi in caſu extreme neceſſitatꝭ. ſecus ſi ignoranter. Septimo mutꝰ. i. doloſe tacẽs cum poſſet impedire ne fieret tale furtum. Etſi ex officio obligaẽ ad hoc: teneẽ reſtituere. ſi aũt ex officio nõ obligaẽ: nõ teneẽ. Octauo nõ obſtans. i. qui poſſet obſiſtere ꝛ non facit. Et de hoc eodẽ modo dicendũ ſicut de muto patuit. Ex his claret ꝙ in ꝑiculo ſunt ꝑncipes q̄ ꝑmittũt ꝑ vſuras nimis grauari paupes cũ poſſent ꝓhibere. ſimilr̄ iudices iudicañ reddi vſuras. F Nam timere habent ꝙ fiet eis ſicut accidit cuidã de q̄ exẽplum terribile legiẽ cõtra hmõi in Apiario ꝛ in Speculo exẽploꝝ diſt. v. exẽ. xlix. ꝙ q̄dam vſurꝭ ꝑ ſe ꝛ alios mlr̄os pauperes ſpoliauerat ſupra modũ: petebat frequẽter religioſos quaſi cũ lachrymis orari ꝓ ſe. ſed in nullo ſe penitꝰ correxit nec ceſſauit: q̄ʒuis ſepius redargutus fuiſſet. Accidit ĝ vt repentina infirmitate correptꝰ ad exitum appropinq̄ret: et ecce ſubito duo canes magni tenebraꝝ: h̄ eſt demões lectum iacentis circũitibus ambiebãt. Ipſe ꝟo ꝓtracta lingua prope ad longitudinẽ pedis et hoc in penam: q̄a tacuit ꝓhibere: ſic dehiſcens expirauit. et ſic demonibꝰ traditus eſt in damnationẽ eternaꝫ. Ve ĝ talibꝰ.

Nono teneẽ reſtituere non manifeſtans. id eſt qui ſcit vbi res furata vel rapta eſt et nõ manifeſtat req̄ſitus in iudicio vel extra cum poteſt dicere ſine ꝑiculo ꝓprie ꝑſone ꝛ etiam alterius ꝑſone. qꝛ tenetur inſolidum niſi ſciret hoc in cõfeſſione. Similr̄ tenetur dicere veritatẽ quando produciẽ in teſtem. al̄s teneẽ inſolidum ad reſtitutionem. Hec ſm doct. et ĩ Angelica. O ĝ chriſtiane obſerua hec.

G

Circa ſecundũ de

emente rẽ queriẽ Vtrũ emens rem raptaꝫ aut quõcũq̃ʒ male ablatã teneaẽ vero dño reſtituere: Rñdeẽ ſm doctores recolligẽdo ꝑ tria p̄cipua documenta: ſm ꝙ poteſt quis emere tribus modis talia. ſ. aut bona fide: aut ſciẽter: aut recta intentiõe. Primũ documentũ ꝙ ſiquis emit talem rẽ bona fide. ſ. quia credidit non eſſe raptam vel furatam aut male ablatam: non teneẽ reſtituere: bona fide durante Si autem poſtea comperit rem fore furatam vl̄ raptam aut vicioſam: tenetur reſtituere ei cuiꝰ erat. Et quia ipſe prius bona fide emit hoc confert ſibi quinq̃ʒ: vt patꝫ in Angelica. Primũ ſi durante bona fide perijt res ipſa: non tenetur quicq̃ʒ pro ea reſtituere. Secũdum ꝙ ſcꝫ expenſas quas interim ſub bona fide fecit circa rem conſeruandam vel meliorandam: retinere ſibi poteſt. Tertiũ. q̄a fructus cõſumptos bona fide durante: nõ teneẽ reſtituere. Quartũ ꝙ fructus q̄ nõ ſũt adhuc conſumpti ſed extãt: ex q̄ incipit habere malam fidem: tenetur quideꝫ reſtituere ſed non rem ipſam: ſi iam alienauit vendeñ. vel alio modo. nec precium vel aliud pro re tenetur niſi lucrũ quod extat: vel aliquod ex quo factus eſt locupletior. Quintum ꝙ agere poterit in iudicio cõtra vẽditorem ſi ipſe rem ipſam coactus fuerit reſtituere. Hec probanẽ in Angelica. H

Secundũ documentũ: ꝙ ſiq̄s emit rem male ablatam ſcienter: ſiue ſit primus emptor ſiue ſecundus ꝛ quicunq̃ʒ alius in infinitum: teneẽ reſtituere. Et in hoc teneẽ ad quinq̃ʒ. Primo ſi non perijt teneẽ omnino eam reddere. Secũdo ſi perijt vel aliquo modo alienata eſt: qualitercunq̃ʒ amiſit etiam violenter eam: teneẽ p̄cium eiꝰ reſtituere ſm optimũ ſtatum rei. ſ. quantum valuit quando emit eam. Ratio. quia furtum cõmiſit: rem alienã inuito domino cõtrectando cum ſcienter emit. ff. de furtis. l. ꝗ

Tertio precium non poterit petere a domino rei: nec etiam a venditore in foro cõtentioſo. ſecus in foro conſcientie. quia bene põt a vẽditore p̄cium recipere ꝛ rẽ eideꝫ reſtituere. quia poteſt potius ſibi conſulere q̄ʒ alteri: ſm Alex. de Ales in. iiij. niſi ex officio tenereẽ rẽ dño vero reddere. Quarto fructus perceptos et que percipi potuerũt intermedio tempore reſtituere tenetur. vt infra patebit. Quinto expenſas voluntarias perdit. ſecus de expẽſis quas fecit ad conſeruandã rem. vt paſcendo equũ et huiuſmodi; vel ad opportunam meliorationem: vt curando animal morboſum: vel impinguando porcum et huiuſmodi. quia tales expenſe etiam a male fidei poſſeſſore deducuntur ſm leges ꝛ in foro conſciẽtie etiam ſm Monal. titu. vſura. v. Et

ꝓbanť hec in Angelica. Et ſic patʒ. Ter
tiū documentū ꝙ ſiqs emit rem male abla
tam recta intentiōe.ſ.vt retineat ad redden
dū dn̄o vero: q̄ al's non poſſet tā bene reha
bere ipam: poteſt licite preciū q̄d emit a dn̄o
repetere ſm̄ Hoſt. ⁊ Mo. q: vtiliter geſſit
negocium eius.ſ.cuꝰ res erat. ſilr ⁊ expen/
ſas moderatas. Hec in Ange.

I Circa tertium de
fructu rei reſtituendo q̄riť Vtꝝ hō q̄ mala
fide poſſidet rem teneatur reſtituere nō ſo/
lum ipſam rem ſed etiam fructus rei: Re/
ſpondeť ſm̄ doctores theologos ⁊ canoni/
ſtas ꝑ tria documēta recolligendo. Pri/
mū eſt: ꝙ ſi res de ſui natura nō eſt lucroſa
ſicut ſunt denarij: frumentū: vinū: oleum: ⁊
ſilia: tūc nō teneť qs reſtituere lucrū. ſed ſuf
ficit reſtituere ṗncipale acceptū. et hoc ī fo/
ro ꝯſcie eſt tenendū. vt patet ꝑ Scotum ⁊
Rich. in. iiij. di. xv. niſi in caſu ſi directe de/
dit damnū. puta q̄a ꝓpter carentiā talis rei
neceſſe fuit illiꝰ rei dn̄o poſſeſſiones diſtra/
here pro minori ṗcio: vel accipe ſub vſuris
ab alio. ⁊ hmōi. tunc de damno tenetur ſa/
tiſfacere. Scōm documētū eſt: ꝙ ſi res ē
de ſui natura lucroſa vel fructuoſa: tunc te
netur reſtituere non ſolum rem ſed etiā eiꝰ
fructum vel ꝓuentū quē ꝑcepit ex eadeʒ: et
etiam fructꝰ q̄s ipſe dn̄s ꝑcepiſſet interim
ſi eam poſſediſſet. Exempli gratia. Sicut
domus eſt lucroſa locando: et vinee: agri:
et ville: ⁊ ſimilia fructum vel ꝓuentū faci/
unt. Item equꝰ ⁊ bos ⁊ hmōi ꝑ labore lu
crum faciunt. Hec in Angelica. Tertiū
documentū ꝙ q̄ aliena ṗdictis modis non
vult reſtituere eſt in ſtatu damnationis ꝑ/
petue. Exēplū legiť in Apiario ⁊ ī Spe/
culo exem. di. v. exēplo. xxij. ꝙ mulier ſan/
cta noīe Maria de Ognies cū lachrymis
petebat deum vt de ſua matre iam añ mor
tua redderet eā certā. Unde die q̄daʒ miſ/
ſam audienti apparuit tenebroſus ſpiritus
ſtans prope ſe: interrogatꝰ reſpondit. Ego
ſum anima tue matris eternaliter damna/
ta: eo ꝙ vixi in his que per iniuſta mercimo
nia ⁊ vſuras adquiſita fuerūt: nec reſtitue/
re curaui. arguentē me de eis ſpreui. ido ṗ/
ces tue me non iuuant. et ſic diſparuit. Ro
gamus ḡ chr̄m ⁊c.

Sabbato poſt dn̄icā de paſſione Ser/
mo. xliij. de reſtitutiōis legitima actiōe: tē/
tione: ⁊ inductione.

C Ogitauerūt
ṗncipes ſacerdotū vt ⁊ Laza/
rū interficerent. q̄a multi ꝓpter
illum abibāt ex iudeis ⁊ credebāt in Jeſū.
Joan. xij. ⁊ in euangelio hod. Sicut Au/
guſtinꝰ dt Exq̄ miraculū dn̄i ī Lazari re/
ſuſcitatione tanta euidentia erat diffama/
tū vt ñ poſſet occultari vl' negari: cogitaue
runt vt iterficerēt ⁊ Lazaꝝ. O ceca ſeuicia
q̄ſi dn̄s qui ſuſcitare potuit mortuū nō poſ
ſit ſuſcitare occiſum. Ecce ḡ dominꝰ vtrū/
ꝗ fecit ⁊ Lazarū mortuū ⁊ ſeipm̄ ſuſcita/
uit occiſum. Hec ille. Myſtice ꝑ Lazarūʒ
ſignificantur hi q̄ a morte peccati ſurrexe/
rūt ad pniaʒ: vt dicit Alchuinꝰ. Sed heu
multi ex malicia crucifigētes Jeſum in ſe/
ipſis per peccatum: vt dicit Apoſtolus ad
Heb. vj. volunt ſepe Lazarum quoq; cū
hoc interficere in ſeipſis quando ꝓpoſitūʒ
reſtituendi ⁊ ſatiſfaciendi omittēdo ꝑimūt
animā ſuſcitatā a pctīs in contritione ⁊ cō
feſſione. quia multi ꝯfitentes cum ꝓpoſito
reſtituendi poſtea nō implent reſtitutioneʒ
facto. et ſic Lazarū volunt interficere. i. pe/
nitentiam mortificare ne credant fide for/
mata charitate in Jeſum. De hoc ḡ loqui
tur myſteriū euangelij. Proinde de reſti
tutiōe debita poſt ṗdicta reſtāt adhuc tria
myſteria declaranda hoc ſermone.

Primum de reſtitutionis legitima exe/
cutione.

Secundū de reſtitutionis multimoda
tentione.

Tertiū de reſtitutōis iductiua monitōe

K Circa primum de
iuſta ⁊ legitima executiōe queruntť aliq̄ edi
ficatoria pro popl'o. Primū eſt vtrum is
q̄ nō pōt rehabere rem ſuā ꝑ viam rectam
iuſticie poterit ſibiipſi reſtitutionē facere vl'
ꝑ occultū furtū ſoluere: Ad hoc reſpōdet
Henricꝰ de Gand. in q̄dlibet. ⁊ alij: ꝙ ſm̄
regulā cōmunē debet q̄libet recuꝑare debi
tū ſuum ꝑ viam rectā iuris ⁊ iuſticie publi/
cam. Nam Augꝰ. xiiij. q. v. c. Non ſane. dt

Non ſane quicq̄d ab inuito ſumiť iniurioſe
auferť: nec quod ab inuito accipiūt per iniu
riā: iuſte accipiūt. Hec ille. Si aūt nō pōt ꝑ
iuſticiā publicam rehabere tunc conſiderā/
da ſunt tria precipua ſm̄ doct. Primum
ſi ſuū debitum poteſt bono modo ſine ꝯmi
periculo recipere in occulto. ⁊ ſic poteſt ſibi
ſatiſfacere in duobus ſcʒ caſib. Primo qñ
rerum ipius debitoris efficitur diſpenſator
⁊ ſic bono modo poteſt ſuū debitū recipere
ſine ſcitu illius dn̄i. ſi tamen aduertit ꝙ do
minus nō vult vnq̄ ſibi reſtituere: al's ſi re
ſtituet nō debʒ accipe: cū iam ſibi plene ipe
met ſatiſfecit. Scōo caſu quando res aliq̄
debitoris ad ipm̄ per aliam viam licite de
uenit poteſt retinere ſibiipi. Secundū de/
bet conſiderare ꝙ ſiquis non poteſt debitū
ſuum ſine ꝑiculo ſibi furtiue reſtituere nul/
latenus debʒ ſic ſatiſfacere vel recipe. L

Sunt autē q̄ttuor pericula que poſſunt
occurrere in hmōi. Primū eſt ſcandalū ſui
vel proximi inocētis quia poteſt pro furto
imponi ſibi vel ꝓximo cui erat res cōmen/
data. Secundū periculūʒ eſt in fama: qua
quis fur poteſt credi de facili. Tertium eſt
ꝑiculū leſionis in corꝑe vel mortis in tor/
q̄ndo talē ex ſuſpitione. vel q: ſi ꝑ teſtes ꝓ
baretur iuſte puniretť. Quartū eſt periculū
anime peierando. quia poſſet ſibi imponi
vt iuret ſe non abſtuliſſe nec ſcire quis abſ/
tuliſſet. ⁊ ſic de facili periuriū icurreret ī ani
me periculū. Unde in talibus teneť homo
ſuū debitum nō accipe etiamſi poſſet: ne in
talib periculis ſe exponat. imo ſi etiam ſuū
debitū occulte accepiſſet. ⁊ imineret tale pe
riculū aliquod ṗdictoꝝ teneť reſtituere ſm̄
iuſticiā naturalē. q̄m contra eam eſſet reti/
nere ſic in periculūʒ ſui ⁊ proximi vel fame
ꝓprie vite q̄ʒ ⁊ anime. vn̄ teneť hec cauere.

Tertiū debet conſiderare ꝙ ſi clarum eſt
hoc ꝙ debeat ſuūʒ debitū rehabere poteſt
predictis modis ſibi ſatiſfacere. Si autem
eſt dubiū nō debet facere: quia in dubio ſe
periculo exponeret: qd̄ eſt pctm̄. M

Secūdo queriť. quare nō licet vnicuiq;
ſuū debitum extorquere quōcunq; poteſt
accipere. Rn̄detur ꝙ ideo: quia ſtatutū eſt
ꝙ nemo ſibi debʒ iuſticiā facere in cā ꝓpria
C. Nequis in cauſa ꝓpria. l. j. niſi ſm̄ In/
nocen. quādo q̄s nō habet copiā ſui ſupio/
ris: tūc em̄ poteſt ꝓpria autoritate ſibi ius
dicere vt patet di. j. §. ius gentiū. in gloſa.
Hoc aūt iuſtum eſt pluribꝫ rationibꝫ. Pri/
mo ne raptor vel fur quilibet dicat. ego ra/
pui id qd̄ mihi debebatur. ſʒ iudicetur ab
alijs quod iuſtū eſt. Secūdo ne quis plus
debito ſuum extimaret de facili: ⁊ ſic pecca
ret imoderate plus accipiendo q̄ꝫ deberet.

Tertio queriť. Quid ſiquis hec ṗdicta
non conſiderans ſibiipi ſoluit. Rn̄detur ꝙ
peccauit mortaliť furādo niſi. (vt in q̄ſtiōe
ṗma ſuṗdicto ṗmo modo faceret) ſed reſti/
tuere nō tenetur. quia ſibi debebať qd̄ acce
pit: niſi plus debito acceperit. N

Circa ſecundū de mul/
timoda tētione reſtitutiōis notādū ꝙ mul/
ti ſūt caſus ⁊ modi in q̄bꝫ teneť hō reſtituti
onē facere in ꝑticulari: ḡ de ſingul'ꝛ hic age/
re nō poſſumꝰ: ſʒ ſufficiat ꝓ breuitate aliq̄s
modos general'r tāgere. Nā ṗmo (vt in pce
dētibꝫ actuʒ eſt) teneť hō reſtituere de oībꝫ
dānis aīe rōnalis. Itē ſcōo de oībꝫ dānis
corꝑis ⁊ effuſionis ſanguis. vt patuit ſuṗ.
Tertio q̄ʒ de oībꝫ dānis rei tꝑalis. vt etiaʒ
patuit. Quarto de oībꝫ dānis fame exterio
ris. Et de hoc reſtat queſtio. vtꝝ infamās
aliū minus iuſte teneatur famā reſtituere.
Ad qd̄ rn̄deť ſm̄ docto. vt patet etiā in an
gelica. eliciēdo plura documēta. Primū
eſt ꝙ q̄cūq; aliūʒ iniuſte infamauit tenetur
de neceſſitate reſtituere. Ratio. Quia ex q̄
neceſſe eſt reſtituere rem tꝑalē iniuſte abla/
tam. vt patʒ ex precedētibꝫ ſermōibꝫ: m'lto
fortius teneť quis famam iniuſte ablatam
vel denigratā ſiue ꝑ contumeliā vel ꝯuiciū
aut vituperiū ſiue per detractionē. quia fa/
ma eſt tante dignitatis vt omībꝫ bonis tē/
poralibꝫ ṗſtet. Prouerb. xxij. Melius eſt
nomē bonū q̄ꝫ diuitie multe. O Sed
di. Quid ſi verū crimē de ꝓximo q̄s dixit.
Ad hoc ſecundū ergo documentū eſt ꝙ ſi
quis infamauit aliū de vero crimine impo
nendo nō ſeruatis ordine ⁊ modo debitis
ſcʒ id quod occultū erat manifeſtando: ta/
lis licʒ grauiter peccet tamē nō tenetur dice
re ꝙ falſum dixit. quia ſic mentireť qd̄ eſt
peccatū. ⁊ nō ſunt facienda mala vt eueniāt
bona. Rhom. iij. ſed teneť aliquo modo li/
cito reddere famā ſic dicēdo. Non credatis

hunc hoīez eſſe talē: qꝛ male dixi vel fatue
dixi. Uel dicat ſic. Nō reputetis eũ eſſe ma
lũ: bonꝰ eſt eñ. Rō. qꝛ q̇libꝫ p̄ſumēdus eſt
eſſe bonꝰ donec ꝓbeť ꝯ̄riũ. extra de ſeruti-
nio in ordine faciēdo. c. vnico. excepto ſcꝫ niſi
ſi tale verũ dixerit cā iuſta vt ꝓſit. Item de
detractore latiꝰ tractabiť in alio q̄dragesi-
mali ſermone de detractiōe. Tertiũ do-
cumentũ ꝙ ſiq̇s infamauit: ſciēter iponēdo
falſũ crimē: etiāſi remaneret ex fame reſtitu
tione faciēda infamatꝰ: teneť retractarē ⁊ fa
mā reddere ſcꝫ dicēdo ſe mēdaciter vel non
veꝝ dixiſſe corā illis q̇bꝫ dixit: ⁊ ſicut dixit
in publico vel in occulto. Rō eſt: qꝛ magis
teneť famā iuſte ſeruare ꝓximo ſuo ꝙ̄ iniu
ſte ſibi. excepto ſi maius periculũ infamie il
lius proximi ex hmōi reſtitutione vel pecca
ti mortalis: vel mortis corporalis ſequereť
vel quando dixit talia q̄ nō ſunt infamato-
ria de ſui natura ſcꝫ vt eſſe iracũdũ vel aua
rum ⁊ hmōi. Aliȷ̃s etiam caſibꝫ certis exce-
ptis. de quibꝫ in alio q̄dragesimali vide ſer
monē de detractiōe. Quartũ documen-
tum ꝙ ſiquis nō poteſt reddere famā infa-
mato tenetur reddere aliq̇d equiualēs in re
bus ad arbitrium boni viri: ſm̄ Richar. ⁊
Tho. in. iiij. di. xv. ⁊ in Angelica. ¶

Circa tertiũ de inducti

one reſtitutiōis notandũ eſt vobis o pctō-
res ꝙ oīs ſcriptura: oēs p̄dicatoꝝ voces ⁊
in ꝑſona oīm ego indignꝰ moneo ⁊ exhor-
tor ſicut ille monēt. Nolite decipi a diabo-
lo aliud ſuggerēte: ſꝫ ꝯſiderate p̄mo vt re-
ſtituatꝭ aliena ſi vultꝭ habere veſtrũ deũ in
aīa. Scdo moneo: reſtituite aliena ſi vultꝭ
vt nō ꝑeat aīa vr̄a ꝓpria: ſed reſtituať ad ce
leſtia gaudia. Tertio moneo: reſtituite alie
na vt vobis reſtituať grā ⁊ omnia merita
que fecit ab infantia. Quarto: reſtituite ali
na vt reſtituantur vobis omnia paſſionis
chr̄i ⁊ ſanguinis p̄mia in celeſti glīa. Ad
hec exemplũ legiť in ſpecu. exē. di. ix. exē. cj.
ꝙ quidā puer nouē annoꝝ ſatis facerꝰ ceci
dit in infirmitatē ⁊ obijt: poſt mortē matri
ſue apparuit lamētabiliter dicēs ſe in maxi
mis penis eſſe adeo ꝙ ſi omnes carbones
totius mundi a p̄ncipio in vno cumulo ar-
derent. ⁊ tu (inquit) o mater in medio arde-
res tanti ignis non ſentires tantas penas ſi
cut ego in purgatorio. Mater interroga-
uit dicēs. Un̄ tu fili hec demeruiſti cũ libē
ter (vt videbā) orabas: nec maledicus eras:
nec iurans: ⁊ hmōi. Puer rñdit. Ego con-
ſueuerā accōmodare denarios a familia et
inde emi pira ⁊ fructus: ⁊ hoſpitibꝫ adueni
entibꝫ dabanť ſepe mihi ab eis denarij: q̇s
retinens non perſoluebam familie plena-
rie accōmodata: ideo talem penā ſuſtineo:
Si ergo talia debita exolueres ꝓ me libe-
rarer. ⁊ ſic diſparuit. Mater aũt vocauit fa
miliā ⁊ inq̇ſiuit ac omnibꝫ cōputatis reppe
rit ꝙ puer tenebať nouē denarijs ⁊ mater
ſtatim ꝓ eo ꝑſoluit. ac eodē die puer matri
ſecũdario apparuit dicēs. O mater gratias
tibi ago qꝛ ꝓ me reſtituiſti: ⁊ ſic me a purga
torio liberaſti: ecce iam celos introibo. ⁊ ꝓ
te ac pro conſanguineis deũ exorabo. Hec
ibi. Si ergo ꝓ nouē denarijs hallenſibus
tantũ cruciatũ ſuſtinuit puer vſq3 ad reſtitu
onis tempus: quantũ patieť quis ꝓ multꝭ
debitis: ⁊ inſuꝑ ꝓ damno in fama ꝓximi il
lato: cũ fama preſtet diuitijs. Rogemus ğ
dñm ieſum vt det nobis grām vere penitē
tie ⁊ reſtitutionis Amen.

Itē de reſtitutiōe: hec predicta expediē-
tia ꝑ ſermonibꝫ ſufficiāt: pro alijs ꝑticula-
ribus caſibꝫ occurrentibꝫ recurrendũ eſt ad
ſũmas editas.

Dñica in ramiſpalmarũ Sermo. xlv.
in mane. ſcꝫ de ſatiſfactiōis neceſſitate ꝑ ſe
vel per alium implende.

Sanna filio

David: benedictus qui venit
in noīe dñi. Itē aliud thema.
Ecce rex tuꝰ venit tibi māſue-
tus ſedēs ſuꝑ aſinā ⁊c̄. Uerba hec ſcribūť
Mat. xxj. ⁊ in euāg. hoď. Chariſſimi dñs
nr̄ rex regũ ⁊ dñs dñantiũ. ſ. dñs ieſus ve-
niēs in hũc mũdũ mira hũilitate ſedēs ſuꝑ
aſinā intrādo hierl'ꝫ ad paſſionē: ſic laudari
voluit vt diceret oſanna: qď ſm̄ Ly. hebra
icũ eſt cōpoſitũ ex oſi. i. ſalua. ⁊ āna. i. vtinā
vel obſecro ſalua nos. Sed ⁊ letis cantibꝫ
triſtia quedā miſcuit amara: qꝛ vidēs ciui-
tatē fleuit eiꝰ futurā deſtructionē. Et quia
a ſacerdotibꝫ ⁊ phariſeis iniuriā contradi-
ctiōis ⁊ inſidiaꝝ ꝑtulit patienter. Et qꝛ ad
mortē paratꝰ vltro ſe obtulit aſcēdēdo in
eā ciuitatē vbi ſe occiſurũ p̄uidit ⁊ ante p̄di
xit. Ideoq3 hodie eccl'ia duas ꝓceſſiōes re-
colit. ſ. vnā letā de chr̄i ſuſceptiōe ⁊ i hieru-
ſalē deductiōe cũ laudibꝫ diuinis ramoꝝ ⁊
veſtimētoꝝ ſtratu ī via. Aliā triſtē ⁊ flebilē
q̄ facta ē feria ſexta in chr̄i eductiōe ad cru-
cifigendũ. ꝓterea hodie legit paſſionē. et
ſic hodie ꝓponit duo ꝯtraria. ſ. glīam diui
nitatꝭ: et ignominiā paſſiōis. hoc ideo ſm̄
Ber. voluit chr̄s ꝓ amore nr̄o: q̄tinꝰ ex p̄-
cedente honore amarior fieret paſſio igno
minie ꝓ nobꝭ ſuſcepte. O chr̄i ſanguie redē
pti chriani cogitate quō chr̄s dñs ꝓ nobꝭ
voluit ignominiā pati ī oībꝫ honoribꝫ ſuis
Nā hodie ip̄m vt regē ſuſceperũt ī hierl'm.
ſed feria. vj. magna eũdē vt latronē crucifi
xerũt. Hodie ip̄m regē cecinerť: feria ſexta
negauerũt: di. Nō habemꝰ regē niſi ceſarē.
Itē hodie dixerũt ſaluatorē: poſtea dixerť
ſeductorē. hodie bñdictum: poſtea maledi
ctũ. hodie veſtimēta ſua ſtrauerunt: poſtea
veſtimētꝭ ꝓprijs ſpoliauerũt. hodie ramos
in via ponebāt: poſtea ſpinas in capite po-
ſuerť. Ecce ꝙ̄ mľtiplr̄ dñs ſatiſfecͭ ꝓ pctis
nr̄is: q̄tinꝰ exēplo ſuo diſcamꝰ nos ſatiſfa-
cere ꝓ pctis nr̄is ꝓprijs. Itaq3 exq̊ chr̄s
dñs ꝑ grāꝫ penitētialis ſatiſfactiōis ſaluat
et venit in nos. ideo de ſatiſfactiōe tria my-
ſteria ħ notabimus

Primũ ď ſatiſfactōis necāria obligatiōe
Scōm de ſatiſfactiōis aliena adipletiōe
Tertiũ ď ſatiſfactiōis ſic altutra libatōe

Q Circa primum de

neceſſitate ſatiſfactiōis q̄riť: vtꝝ ſatiſfactio
ſit adeo neceſſaria vt ſine aliq̄ ſatiſfactione
nulli velit deꝰ pctm̄ remittere: Ad qď rñr
ſm̄ Rich. ī. iiij. di. xv. et alios: ꝙ ď remiſſi-
one pcti poſſumꝰ loq̇ dupliciter. Uno mō
de lege cōi. Alio mō de priuilegio ſpeciali.
Et ſm̄ hec elicimꝰ tres ꝯcl'ones doctrina-
les ꝓ ꝓpl'o vtiles: vt. ſ. tales pnīaꝫ ſciāt age
re. Prima ꝯcl'o ꝙ de lege cōi nō pōt di-
mitti actuale pctm̄ mortale ſine aliq̄ ſatiſfa
ctiōe. vt tenent oēs doc. qꝛ ſꝑ ad ħ vt pctm̄
remittať req̇riť actꝰ penitendi. in quo p̄nci-
palior pars ſatiſfactiōis conſiſtit. Un̄ pec-
catũ ſine aliq̄ ſatiſfactione vel interna. ſ. cō
tritionis vere: vľ externa: vel in p̄ſenti: vľ in
futuro. ſ. in purgatorio: dimitti non poteſt.
Ratio. quia vt Anſ. li. j. Cur deus homo
ca. x. dicit. In deo q̇dliber paruum incōue-
niens eſt impoſſibile. Et poſtea ca. xij. dicit
ꝙ non decet deum dimittere peccatũ impu
nitum. quia ſic dedecꝰ culpe remaneret ſine
decore iuſticie: et dimittereť peccatũ ſola di
miſericordia ſine omni iuſticia: quod eſt in-
cōueniens ⁊ impoſſibile. Ad id eſt verbum
Greg. in moral. ſuper illud Iob. ix. Uere-
bar omnia oꝑa mea ſciens ꝙ non parceres
delinquenti. vbi Greg. dicit. Delinq̄nti ne-
quaq3 parciť. quia peccatũ ſine omni vltōe
nunq3 deſeriť: ſed aut homo penitēdo in ſe
punit: aut deus ħ vel in futuro ferit. R
Secunda concluſio ꝙ de lege ſeu p̄uile-
gio ſpeciali bene deus poſſet dimittere pec
catũ mortale ſi vellet ſine omni ſatiſfactōe.
quia hoc non derogat ſue iuſticie alicui ex
p̄uilegio ſpeciali facere. et hoc rariſſime: qď
tamen cōiter facere derogaret: vt ꝓbat Ri
char. vbi s̄. Et ponit exemplũ dicens. Si-
cut qñ rex vt oſtendat ſue potentie plenitu-
dinem ⁊ benignitatē miſericordie vt magꝭ
timeať ⁊ diligatur: parcit aliqñ homini ſce
lerato: hoc nō derogat iuſto regimini regni
ſui: imo confert quandoq3. qď tñ ſepe mul-
tis factum vľ iteratũ derogaret. qñq3 etiaꝫ
in caſu iuſte poteſt facere filio ſcelerato cuiꝰ
pater voluntarie mortem ſuſtinuit ꝓ vtili-
tate regni. Sic ⁊ deus poteſt ad oſtēdendũ
ſuam bonitatem ⁊ miſericordiā ⁊ potentiā
aliquando dimittere alicui peccatũ ſine ſa-
tiſfactione. ſicut ⁊ fecit mulieri in adulterio
dep̄henſe: nil aliud iniūgendo niſi Uade ⁊
amplius noli peccare Ioh. viij. Sic fecit
etiam Paulo: qui cũ eſſet in actu ꝑſequēdi
deus ip̄m iuſtificauit Act. ix. Et ħ ex p̄uile
gio ſpeciali. vel forte tunc deꝰ īmiſit illi grā
tiam ꝑfecte penitentie. Quando aũt ſic fa-
cit deus non relinq̇t peccatum totaliter im-
punitũ: ſed iuſticie ſatiſfit ex merito paſſiō-
nis chr̄i. quia chr̄s non tm̄ ꝓ noſtro pecca-
to originali ſed etiā ꝓ pctis hoīm actualibꝫ
⁊ p̄teritis ⁊ ſeq̄ntibꝫ mortem ſuſtinuit Hec
Rich. Sed quoniam priuilegia paucoruꝫ
non faciunt legē cōmunē. xxv. q. j. c. vltimo.
Ideo nobis de hoc non eſt confidenduꝫ

Tertia ergo ꝯcluſio ponit ꝙ ſimplr deꝰ pctm̄
nō vult dimittere ſine aliq̄ ſatiſfactiōe. et ideo
ſatiſfactio neceſſaria eſt ꝓ ſalute: cū ſit vna
pars vere pn̄ie. Unde ſcp̄tura p̄cipit Luc. iij.
Facite dignos fructꝰ pn̄ie. S Sꝫ di.
Exq̄ ꝑ cōtritionē ⁊ ꝯfeſſionē ſufficiēter de-
letur pctm̄: ⁊ in his eſt exterior ſit cū interno
dolore pn̄ia: cur req̄rit amplior ſatiſfactio
ꝓ pn̄ia? Rn̄detur ꝙ req̄rit Primo ꝓpter inte-
gritatē pn̄ie. qꝛ deꝰ p̄cipit pn̄iam integraꝫ
agere. Pn̄ia aūt integratur ex iſtis tribꝰ. ſ. cō-
tritione: confeſſione: ⁊ ſatiſfactione ſcḋm oēs
theologos ⁊ canoniſtas. Sc̄do ꝓpter remiſ-
ſionem pene. qꝛ cōtritio ⁊ cōfeſſio ſepe non
ſufficiūt ad remiſſionē totalē reatꝰ vel pe-
ne pctōꝝ. ideo ſatiſfacere oportet vel ī pre-
ſenti ꝑ bona opa ⁊ īdulgētias. vel ſaltē qḋ
deerit: in purgatorio ſoluetur: ſcḋm doc. Ter-
tio ꝓpter p̄ceptū eccl'ie qḋ hr̄ de pen̄. ⁊ re. c.
Omis vtriuſqꝫ. Naꝫ Hoſtien̄. ibi. §. Ad qd
valent, dicit tenendū ꝙ vicꝫ ꝓ q̄libet pecca-
to mortali duplex pena debetur. Una eterna
q̄ ꝑ ꝯtritionē dimittitur. Alia tpal' q̄ ꝑ eccle-
ſiam imponitur ⁊ remouetur. ſ. ī ꝯfeſſiōe. Pro-
inde vnuſq̄ſqꝫ pctōr debet ſatiſfacere vt po-
teſt de pctis. vicꝫ a confeſſore rōnabilit̄ im-
poſitam ⁊ ſuſceptā pn̄iam implēdo. T

Exēplū ad id ex lege ciuili. Ponatur ca-
ſus ꝙ Petrꝰ telo vulneratꝰ ferro infixo con-
ueniat cū medico vt ip̄m ſanet ꝓ certa mer-
cede: is bn̄ curari nō pōt niſi ferrū extrahatur
p̄us: ad qḋ req̄rit vulneris ⁊ carnis inciſio.
ſed Petrꝰ dolorē inciſionis non admittat.
medicꝰ qꝫ ip̄m vulnꝰ ſanat ferro intus ma-
nente. Si poſt ſanitatē peiorē infirmitateꝫ
incidat: q̄ritur an ille medicꝰ ꝓ eodem ſala-
rio tenetur ip̄m curare iteruꝫ? Rn̄detur ex. ff. de
regul' iu. l. Siq̄s ex culpa ſua: ꝙ ꝓ generali
lege hr̄. ſ. ꝙ qn̄ ex culpa infirmi redijt infir-
mitas: medicꝰ nō obligatur eundē curare niſi
ꝓ noua mercede ⁊ nouo pacto. alioq̄n ſi re-
dit ex culpa medici: tenetur. Et ſic patꝫ ad
ꝓpoſitū ꝙ non tenetur. qꝛ Petrꝰ fuit in culpa
Spūaliter ſi pctōr nō admittit nec facit
p̄cepta medici. i. cōfeſſoris explēdo ſatiſfa-
ctionē: q̄ſi ferro pcti reatu manēte: ſibi im-
putabitur acerbior pena ī futuro. Ad qḋ tol-
lendū oportet de nouo pn̄iam ſuſcipe a cō-
feſſore ſi oblitꝰ ē illā p̄us iniūctā pn̄iam. vt
patuit ſermōe. xxxviij. F.

V Circa ſecūdum de
aliena impletiōe ſatiſfactiōis q̄ritur Utrum
vnꝰ hō poſſit ꝓ alio ſatiſfacere: vl' impoſi-
tā alteri ſatiſfactōem adīplere? Ad quod
rn̄detur ſcḋm doc. cōiter Bona. in. iiij. di. xx. ibi-
dē Rich. ⁊ Sco. ea. diſt. Duran. Tho. ali-
oſqꝫ: ꝙ duplex eſt. ſ. ſatiſfactionis effectus:
Unꝰ eſt excidere cauſas pctōꝝ futurorū: et
ſic p̄ſeruare a futurꝭ culpis. Aliꝰ ē recōpen-
ſatio iniurie illate. hoc ē: ſoluere debitū pec-
catoꝝ. Et ſic ſatiſfactio accipitur varijs mo-
dis: ſcḋm q̄s tria p̄cipua documēta traduntur
breuit̄ h̄. qm̄ cogit hodie breuiare ſermo-
nē ꝓlixitas paſſiōis ⁊ cerimonie miſſe.

Primū eſt ꝙ ſatiſfactionē intelligēdo ꝓ
p̄ſeruatione ⁊ cautela culpe future: vel pro
cauſe pctōꝝ exciſiōe. ſic vnꝰ ꝓ alio n̄ poteſt
ſatiſfacere. Rō. q̄a ꝑ ieiuniū iſtiꝰ nō domatur
caro alteriꝰ: nec affligitur corpꝰ alteriꝰ vt vi-
uat caſte. Nec ꝑ hoc ꝙ iſte dat elemoſynaꝫ
ꝓ illo ille aſſueſcit ſua largiri. nec iſto orāte
ille orat. niſi forte ꝑ bonū huius exēplū ille
induceretur ad ſil'ia faciēda. vel niſi iſte mere-
retur augmentuꝫ gr̄e ꝑ talia illi: vt facilꝰ ille
euitet pctm̄ ex gr̄a dei adiuuāte. Secun-
dū documētū ꝙ ſatiſfactiōeꝫ intelligēdo ꝓ
recōpenſatione illate iniurie p̄terite: bn̄ po-
teſt vnꝰ ꝓ alio ſatiſfacere. ſicut hoi cui iniu-
riam fecit poteſt aliꝰ ꝓ iſto recompenſare.
ſic etiā ⁊ deo poteſt vnꝰ ſatiſfacere ꝓ iniuria
illata ꝑ aliū peccātē: dūmō ille qui cōmiſit
pctm̄ ſit vere contritꝰ de pctō. al's non. Et
ſic ſancti dei ſuis orōnibꝰ et meritis ꝓ nob
placāt deū ⁊ ſatiſfaciūt dūmodo nos ſumꝰ
contriti. X Tertiū documētū ꝙ ſatiſ-
factionē accipiēdo ꝓ pn̄ia a confeſſore iniū-
cta: tenetur q̄libet ꝑ ſeip̄m ſatiſfacere ſi eſt po-
tēs: ſicut etiam tenetur ꝑ ſe cōfiteri ⁊ conteri
Etſi nō pōt adhuc tenetur habere paratum
animū ad ſatiſfaciendū pro ſeipſo ipſemet.
alioq̄n ſatiſfactio alteriꝰ ſibi nō ꝓdeſſet di-
recte ad vitam eternā; ſi nollet ꝓ ſe ſatiſface-
re etiamſi poſſꝫ. Ratio. Quia ad ſatiſfaci-
endū ꝓ viribꝰ ꝑ ſeip̄m tenetur q̄libet ex p̄-
cepto. de pe. ⁊ re. c. Omis vtriuſqꝫ ⁊c. Neceſ-
ſe eſt em̄ vt penitens recognoſcat pctm̄ ſuū
ꝑ aliquem actū ſatiſfactionis. vt patet per
Auguſtinū de peni. diſt. j. non ſufficit. ergo
tenetur ꝑ ſe ſi poteſt. qui ſi nō pōt: iuuari po-

teſt ꝑ alterum et ſatiſfacere ſicut pro his q̄
ſunt in purgatorio impotentes ꝓ ſe ſatiſfa-
cere: ſatiſfaciunt alij viui. ⁊ hoc maxime po-
teſt ꝑ alterū ſcꝫ ſatiſfacere q̄s cū interuenit
autoritas ꝯfeſſoris que in h̄ pōt diſpēſare
cū eo qui per ſeip̄um nō poteſt ſatiſfacere.
hēc etiā in Angelica. O ergo homo chri-
ſtiane diſce ex dictꝭ ꝙ qn̄ non potes per te
ip̄m pn̄iam implere p̄cipue in mortꝭ hora
diſpone ex tuis bonis vt alter faciat ꝓ te.

Y Circa tertiū p̄ncipale
de alterutra liberatōne. i. vniꝰ ⁊ alterius vel
amboꝝ ꝑ ſatiſfactōꝫ ab alio iplēdā. Prio
queritur de p̄ncipali Utrū ille cuius ſatiſfa-
ctionē pn̄ie alter ſuſcepit in ſe: ſi ſtatim mo-
riatur libere euolabit in celuꝫ. Ad h̄ rn̄detur
in Angelica ſcḋm Bonauē. in. iiij. di. xx. q. j.
ꝙ nō. ſed oportet ꝙ prius iſte q̄ ſuſcepit ſa-
tiſfactionē impleat. qꝛ nemo ꝑadiſuꝫ ingre-
ditur niſi ſit extra om̄e debituꝫ. ita ꝙ nec ip̄e
nec aliꝰ ꝓ eo ſit debitor. O Jeſu bone, ve-
re formidanda eſt tua pccōribꝰ iuſticia.

Sc̄do queritur de ſuſcipiēte. Utrū talis
ſuſcipiēs ſatiſfactionē alteriꝰ liberetur. ſ. per h̄
⁊ ſatiſfaciat etiā ꝓ ſeip̄o cū implet ꝓ altero
Rn̄detur vbi. s. ſcḋm Rich. di. xx. q̄rti. ꝙ licet
alij aliter ſint opinati, tamē ſatiſfactoriuꝫ ē
etiā ꝓ ſeip̄o. nō quidē ex debito ſcḋm rigorē
iuſticie: qua eadē ſolutio non parit duas li-
beratōes. ſed ꝑ diuinā miſcḋiam in q̄ magis
attendit charitatē q̄ꝫ opus. Et etiā ꝑ mo-
dū meriti de ꝯgruo. Nā ſcḋm Bonauen. in
iiij. di. xv. Credenduꝫ eſt ꝙ diuine miſcḋie
benignitas tāta eſt ꝙ acceptat totuꝫ ꝓpter
charitatem q̄ſi ꝓ ſe fieret: ⁊ q̄ſi ꝓ nihilo ſal-
uat nos. hec vbi. s. Z Tertio ergo exem-
plum finale ſubiungamꝰ qḋ legitur in ſpecu-
lo exemploꝝ diſt. viij. exemplo. ij. ꝙ ſanctꝰ
Dūſtannus in mane diei aſcēſiōis domini
ceexn̄s ſolus in oratiōe in eccl'ia. ecce vidit
candidatoꝝ multitudineꝫ innumerā coro-
nas capite aureas geſtantes ⁊ fulgore mi-
cantes, di. Salue inquiūt Dūſtāne nr̄ ſal-
ue: mādat tibi filiꝰ dei Jeſus venire ſi para-
tus es nobiſcū hodie gaudia celebraturꝰ.
Ad qḋ iſte rn̄dit interrogās. Qui eſtis, di-
xerūt. Cherubin ⁊ ſeraphin ſumꝰ. Rn̄de:
quid velis. Dūſtannus rn̄dit. Hodie ſolē-
niſſimꝰ dies eſt ⁊ incūbit mihi p̄dicare po-
pulo ⁊ oſ̄ndere qūo ad gaudiū celeſte poſ-
ſint ꝑuenire. ſ. per ꝯtritionē ꝯfeſſionē ⁊ ſa-
tiſfactionē pn̄ie. ad qḋ p̄dicandū multi cō-
uenerūt. ⁊ nolo decipe illos. ꝓpterea hodie
nō poſſum venire. hec dixit ex charitate et
zelo aīaꝝ vt plures ſecū ſaluaret ꝑ ſermo-
nē. dixerūt ergo eidē. Eia patꝰ eſto in diē ſab-
bati. Tunc Dūſtānꝰ p̄dicauit ꝓpl'o talit̄ ꝙ
nunq̄ꝫ an̄ ſic p̄dicauerat vt nō hoiem ſꝫ an-
gelū putares. Tandē dixit ſui obitꝰ inſta-
re diē Et ecce facies eiꝰ reſplēduit ſic ꝙ ne-
mo cū aſpicere poſſet: tandē locū in q̄ volu-
it ſepeliri deſignauit. Mox ꝓ languor eū
inuaſit feria ſexta om̄s aduentātes penite-
re ⁊ chr̄i veſtigia ſeq̄ hortabatur cōionē acce-
pit. Et ecce ſubito cū lecto in q̄ iacebat ele-
uatꝰ eſt vſqꝫ ad trabes domꝰ. Et h̄ tertio
factū ē in die ſabbati Sicqꝫ oēs hortabatur
ad ſeq̄ndū chr̄m in celū ꝑ pn̄iaꝫ ⁊ ꝑ opera
ſatiſfactoria ꝑ q̄ ip̄e inceſſit ac ſic ip̄e feliciter
in chr̄o q̄euit. Rogemꝰ ergo dn̄m Jeſum ⁊c.

Dominica Ramiſpalmaꝝ poſt prandi-
um Sermo. xlvj. de ſatiſfactiōis modo re-
gulari ⁊ iteratione

Facite dignos

f fructus pn̄ie. Math. iij. ⁊ etiaꝫ
Luc. iij. ⁊ ꝓ ſermone hodierno:
In q̄bus v̄bis pn̄ie p̄dicator Joānes ba-
ptiſta hortatur om̄s ad dignā pn̄iam agen-
dam: qḋ facimꝰ ꝑ verā ꝯtritionē ꝯfeſſionē
⁊ ſatiſfactionē. alioq̄n timendū eſt illḋ qḋ
ſcribitur Eccl. ij. Si pn̄iam nō egerimꝰ inci-
demus in manꝰ dn̄i. qḋ pōt poni pro alio
themate in h̄ ſermone. Lyra. Si pn̄iaꝫ nō
egerimꝰ ſcꝫ de peccatis veraciter. incidemꝰ
in manꝰ dn̄i. i. in diuinā punitionē valde g̃-
uem Heb. x. Horrendū eſt incidere in ma-
nus dei viuentꝭ. Ue ergo ⁊ ve peccatoribꝰ
impenitentibꝰ. Propterea chariſſimi diſca-
mus facere dignos fructus pn̄ie ſatiſfaciē-
do. vt de pe. di. j. ca. Non ſufficit. Aug. dr.
Non ſufficit inquit mores in meliꝰ cōmu-
tate ⁊ a preteritis malis recedere: niſi etiaꝫ
de his que facta ſunt ſatiſfaciat homo per
pn̄ie dolorem cooperātibus elemoſynis ⁊
ieiunijs Hec ille. Sꝫ heu licꝫ multi faciāt
pn̄iam: tamen rari faciūt dignum fructum

penitentie. Nam Greg. dicit. Dignos fru/
ctus pnīe facit qui oīa deo in ſacrificiū
offert ꝑ que ī culpa eū meminit offendiſſe.
Cum aūt offendim⁹ deū corde ore ⁊ ope.
ḡ hec tria debem⁹ dō offerre. ſcꝫ cordis cō
tritionem. oris ꝯfeſſionē. ⁊ opis ſatiſfactio
nē: qđ rari faciūt vt debēt ꝑ̄ſertim ſatiſfa/
ctionē Nos igr̄ chariſſimi audiam⁹ ⁊ ope
impleamus ſcripture hortamenta dicentꝭ.
Facite dig. fruc. pnīe. vt in themate Itaqꝫ
đ ſatiſfactōe vt ſciam⁹ facere dignos fruct⁹
pnīe tria myſteria declarabim⁹ in h̄ ſmo.

Primū de regulari modificatōe
Scđm de diuinali acceptatōne
Tertium de ſalutari reiteratiōe

A **Circa primū de re/**
gulari modo ſatiſfactionis Querit̄ qlī mo
do debeat regulariter fieri ſatiſfactio ꝓ pec
catis debita ipſi deo Ad qđ ex dictis Sco
ti in. iiij. diſt. xv. Item Alex. de Ales Bo
nauē. Richar. ⁊ alioꝝ recolligēdo eliciun
tur ꝓ̄poſite regule ſex: ſm quas debet mo/
dus ſatiſfactiōis obſeruari.

Prima regula dr̄ bone opatiōis.
Scđa dr̄ integre perfectionis
Tertia dr̄ placāde intentōis.
Quarta dr̄ aliūde nō obligatiōis.
Quinta dr̄ laborioſe conditionis.
Sexta dr̄ amoroſe executionis.

Prima inqꝫ regula dr̄ bone opationis. qa
ad hoc ꝙ de peccatis aliqs deo ſatiſfaciat
requirit̄ vt faciat ꝑ bona opa: recta ⁊ bona
intentione facta q̄ pūt cedere in glīam dei.
vt ſunt ieiuniū. oratio. elemoſyna. ⁊ hmōi.
Unde ꝑ opa mala vel etiā opa bona đ ge
nere facta. tñ ſiniſtra intētione: puta ex va/
na glīa. vt hypocriſi non p̄t fieri ſatiſfactio
qꝛ vt ait Anſ. li. ij. Cur de⁹ hō. ſatiſfacere
eſt deo debitū honorē reddere. talia autem
opa ſcꝫ male facta nō ſunt in honorē dei ſꝫ
in offenſionē. B Scđa regula dr̄ inte
gre ꝑfectionis. Nā qrit Rich. in. iiij. di. xv.
Utrū homo p̄t ſatiſfacere de vno pccō ſi/
ne alio. Et rñdet dicens ꝙ dupliciť poſſu/
mus loqui de ſatiſfactōe. Uno mō de ei⁹
actu exteriori. ⁊ ſic poteſt qs ſatiſfacere de
pena tēporali debita vni pccō ſine alia: ⁊ đ
vna pte pene ſine alia. qꝛ exñs in charitate
poteſt ſimľ remanere debitor pene ꝓ alio
pccō: habēdo ꝓpoſitū ſatiſfaciendi de illo
poſtea. ſcꝫ in elemoſynis. ⁊ tunc ꝓ vno pōt
ſoluere ꝑ ieiuniū vel orōnē. q̄ ſi poſtea ꝓpo
ſituꝫ mutet ita vt nolit poſtea ſatiſfacere in
elemoſynis. nihilo min⁹ ſolutio p̄cedens re
manet acceptata Alio mō aūt loqui poſſu
mus de ſatiſfactiōe in ei⁹ actu aīe interiori:
⁊ ſic non p̄t homo ſatiſfacere de vna culpa
mortali ſine alia. ſed oportet ꝙ integre de oī/
bus peniteat ſicut ⁊ de omībꝫ tenet̄ cōteri
⁊ ꝯfiteri. Uñ q̄ implet ieiunia iniūcta a cō
feſſore: ſed non vult reſtituere aliena cū poſ
ſet: non ṽe penitet vt patuit in p̄cedentibꝫ.

Tertia regľa dr̄ placāde intētiōis. hoc ē
vt opa ſatiſfactionis ſint ad placandū deū
intēta. Uñ ipe Scot⁹ vbi. s. diffiniēs ſatiſ
factionem dīt. ꝙ eſt operatio bona exterior
penalis volūtarie aſſumpta vľ tolerata ad
puniēdū pccm̄ a ſe cōmiſſum: ⁊ ad placan
dū deū offenſum Uñ ſiqs facit bona opa
non intētione punitiōis peccati: vel vt deū
placet quē offendit peccatꝭ: lꝫ ſit bonū me/
ritoriū gr̄e ⁊ glīe: tñ non dr̄ op⁹ ſatiſfactio
nis de ſe ⁊ directe. puta ſiqs dat elemoſy/
nā ex pietate: nō intētione tali ꝙ ꝓ pnīa ad
placāduꝫ deū h̄ fiat. Silr̄ cū aliqs malefa
ctor punit̄ ſi patienter ſuſtinet: bñ facit. ſed
ſi vult vt ſatiſfaciat ſcꝫ ꝓ pccis directe, de/
bet intēdere vt ſufferat ad placādū deuꝫ ꝓ
pccis ſm Sco. Exēpluꝫ: ſi q̄d offerat̄ regi
ꝓ exenio: non ſatiſfacit ꝓ debito niſi fiat ꝓ
illo exp̄ſſe. Quarta regľa dr̄ aliūde non
obligatōis. h̄ ē vt ſatiſfactio fiat ꝑ tľia opa
ad que homo aliūde nō obligat̄ facere. qa
alš non correſponderet ꝓ ſatiſfactione h⁹
peccati. ſicut ſiqs ex voto tenet̄ ieiunare fe/
ria ſexta. tali iniungeret ꝯfeſſor ieiunare fe
ria ſexta. ⁊ ſic de alijs. Silr̄ ꝙ qs nō furat̄
vel nō latrocinat̄ cū poſſet: bñ facit p̄ceptū
implēdo: ſꝫ non ē ſatiſfactoriū culpe com/
miſſe: qꝛ ex p̄cepto ad h̄ tenet̄ C Quin
ta regľa dr̄ laborioſe ꝯditionis. hoc eſt vt
opatio ſatiſfactiōis ſit penalis ⁊ laborioſa
vel afflictiua vt per illaꝫ ſubtrahat hō ſibi
aliquā carnis delectationē vel cōmodum:
quaten⁹ ꝑ carnis caſtigatiōeꝫ p̄ſeruet̄ a fu
tura culpa. Uñ Aug. de vera ⁊ falſa pnīa
dicit. Penitētia grauiores expoſtulat dolo
res vt mortuis impetret vitā. Et ratio eſt
ſm Alexā. ⁊ Bonauē. ⁊ Rich. qꝛ homo

per delectationem culpe infirmatur. et ſm
legem dei culpe debet̄ pena contra delecta
tionem ut curetur ⁊ reordinet̄. ac de futuro
p̄ſeruetur. Unde. ij. ethicoꝝ phūs dicit: ꝙ
pene ſunt q̄dam medicine. nō tm̄ curatiue
ſed etiā p̄ſeruatiue. Ex quo patet documē
tū ꝙ q̄ penitētiale ieiuniuꝫ ſic implet ꝙ de/
licatiſſima ⁊ ſumptuoſa cibaria comedit ⁊
pleno ventre: nō ſatiſfacit ad reatus deleti/
onem. ſimiliter qui dat elemoſynā đ eo de
quo ipſe nullo modo indiget. Sed di.
Nūquid ergo auarus homo qui plus af/
fligitur dando decem denarios: q̄ꝫ largus
dando centū. magis ſatiſfacit. Reſpondet
Richar. et Ambaldus q̄rto ſcripto ſnīaꝝ
di. xv. ꝙ opus dupliciter poteſt intelligi pe
nale. Uno modo ratiōe operantis: quādo
ipe operans difficilius facit ex diſpoſitiōe
mala ī ipo. ſicut auarus difficilius dat ele
moſynā. ⁊ talis penalitas nō magis ſatiſ/
facit. nec ꝓpter eaꝫ auaro minor elemoſyna
iniungēda ē q̄ꝫ largo. ſed potius maior de
bet imponi q̄ꝫ largo. Alio modo poteſt in
telligi opus penale ratione operis ⁊ ei⁹ gē
nerꝭ. ⁊ ſic ſatiſfacit opus plus penale. ſicut
ieiuniū in pane ⁊ aqua penalius eſt et ma/
gis ſatiſfactoriuꝫ q̄ꝫ ieiunare cum cibis co/
ctis. ⁊ elemoſynā maior q̄ꝫ minor. D

Sexta regľa dicit̄ amoroſe executionis
hoc eſt vt homo exequat̄ ſatiſfactionem in
charitate ⁊ amore dei. ⁊ de hoc in ſequenti
bus dicemus. Sꝫ ꝓ excitādo populo dor
mitāte inſeramus conſolatoriū Exemplū
qđ legit̄ in Scala celi. ⁊ ī Speculo exem.
di. ix. exemplo. clxvij. ꝙ miles quidam faci
noribꝫ plenus fuit vt dicit̄ ꝑſuaſu vxoris
ad cōfeſſionem: ſed penitentiā ꝓ ſatiſfacti/
one dixit ſe non poſſe facere. vnđ confeſſor
queſiuit dicens. Poſſes ne in illa ecclīa de/
ſerta ꝓpe caſtrum tuum vna nocte vigilare
ꝓ peccatorum tuorū remiſſione. Reſpōdit
hoc bene poſſum ⁊ faciam. Tūc hac peni/
tentia iniuncta intrauit ſero ſolus ecclīam
⁊ ecce nocte vnus demon in ſpecie ſororis
militis: cuius cōcilio ſepe vtebat̄: apparuit
dicens. Quid hic ſtas: exi cito ad caſtrum
quia ſtatim inimici tui ſuꝑuenient et occi/
dent h̄ te. alioqn nec vnqꝫ ego amplius ti
bi conſiliū dabo. Ille autēꝫ non adquieuit
dicēs. Uolo h̄ permanere ꝓ penitētia iſta
nocte. Scđo alius demon poſtea aduenit
in ſpecie vxoris ſue: deferēs in brachijs du
os illius filios ꝑuulos q̄ſi nudata veſtibꝫ ⁊
laceratis crinibꝫ di. Ecce hoſtes tui dñe in
uaſerūt caſtrū. ceperūt oīa ⁊ ſic turpiter eie/
cta ſum cū filijs. ſꝫ ſi cito exieris ꝑſequi po
tes illos alioqn ⁊ te hic interficiēt ⁊ me Sꝫ
miles noluit exire. Tūc illa dixit Niſi veni
atis. ecce filios veſtros ꝓijciā. ⁊ illiſit illos
ad pauimentū. ac in faciē militis ꝓiecit. ſed
ille in deo cōfortatus nō curauit. ⁊ ſic cōfu
ſa illa euanuit. Tandē poſtea tertio ali⁹ de
mon venit in ſpecie hoſtium cum multꝭ ec
cleſiam vallans ⁊ expugnans ac accēdens
igne ex lignis circūcirca aggregatis. ita ꝙ
flāma videbat̄ ꝑ feneſtras ⁊ ianuas intra/
re ⁊ cogere militē vt effugeret. Sꝫ ille im/
mobilis ꝑmanſit. Poſtremo venit quart⁹
in ſpecie ſacerdotis quaſi miſſaꝫ dicere vo
lens ⁊ officium legere. Proſpiciēſqꝫ ait mi
liti. Tu excōicatus es. exi hinc ne impedi/
as diuina. ⁊ cepit muſſitando altius quaſi
oraret dicere. der der ⁊c̄. Reſpondit miles
ſicut ⁊ prioribus. Ille cepit cum haſta cru
cis ꝑcutiens expellere ipm̄. ſed miles oīa
ſuſtinuit. ⁊ diabol⁹ ꝯfuſus diſceſſit. Ma/
ne facto egrediens cognouit et repperit ca
ſtrū. vxorē. ⁊ oīa illeſa. ſed tātūmodo fo/
re phantaſmatū deluſiōes illas factas ſibi
in nocte apparitiones. ⁊ cum retuliſſet con/
feſſori. ecce audiuit ꝙ reuelatum fuerit ſan
ctis patribꝫ quoniā miles iſte quattuor co
ronas adquiſiuit in celis. q̄ttuor dictas tē/
tationes vincēdo. ⁊ ſic miles poſtea in bo/
na vita firmatus fuit E

Circa ſcđm đ diuinali ac
ceptatōe q̄rit̄ Utrꝫ ſatiſfactio pnīe in toto
vľ in pte expleta in ſtatu mortaľ culpe. vel
ſine charitate ſit accepta diuīe clemētie Ad
hoc cōiter ſm doc. reſpōdet̄ ꝙ nō accepta
tur directe valendo ad vitam eternā niſi ꝓ
q̄nta parte ſit ſatiſfactio ī charitate ⁊ ī grā
expleta. tamen talis ſatiſfactio valet ad ea
ad que valēt opera facta in peccato morta
li Ideoqꝫ etiāſi homo ſit ī peccato morta/
li non debet dimittere talia opa ſatiſfacto/
ria ſed debet implere. Et huius ratio ſm
Rich. qꝛ cū deus nō eget bonoꝝ noſtrorū.
ideo opa non acceptat ad vitā eternam re/

muneradā: niſi operātē acceptet ipm ⁊ ſic. nec acceptat ad ſatiſfactōem placātē deū ⁊ gratuitā ad pmiū vite eterne. Ad id ponamꝰ exēplū ꝺ illo ꝗ ſemīat vł plātat ī ſolo alieno ipo dño neſcio vel inuito. totū illꝺ pditū erit ſemināti qm̄ illiꝰ ē cuiꝰ eſt ſolū. Inſtit. de rez diuiſiōe. §. ex aduerſo. Sic ſpūalit̃ hō cū ſit ipē ꝺ ſolo ⁊ t̃ra diaboli ꝑ pctm̄. Ideo totū qꝺ ī ſe ſic manēte ſemīat bn̄ agēdo ē diaboli. ita ꝙ nō ꝓficit ad vitā etnā directe. ſꝫ tm̄ ad tpalia.

Circa tertiū gꝺ reiteratione qꝺ reſtat Utꝝ neceſſe ſit ad ſalutē reiterare talē ī pctō mortali expletā ſatiſfactionē. Ad qꝺ rn̄r ꝙ diuerſe ſt̃ opiniōes. Aliqui dixerūt ꝙ ſi pnīa ē tal' ꝙ ex ea pacta manet aliqs effectꝰ ſicē eſt ieiunū ⁊ elemoſyna ⁊ hmōi. poſtq̄ ſemel qs ſatiſfecit lꝫ ī pctō mortali. nō eſt neceſſario iteranda. Si aūt pnīa nō relinqt aliquē effectū vt ē orō modica. optet iterare. qꝛ talis videt̃ eē impoſita potiꝰ ad impetratōem recōciliatōis diuine q̄ ad ſatiſfactōem pene. Reconciliari aūt qs deo nō pōt niſi ꝑ opa in charitate facta. g̊ talis in pctō pacta debent iterari. Sco. aūt in. iiij. di. xv. q. j. circa fi. quē in hꝰ cōiter ſequūt̃ doctores moderni. vt patꝫ in Angelica ꝺt ꝙ ſic dicere eſſet magna occaſio ſcꝫ deſerēdi pnīam iniūctā. ⁊ ſic trāſgrediēdi ⁊ deſpandi. Nā cū qs recidiuat iteri ꝙ expleuit pnīam audiēs ꝙ nō ſatiſfacit in pctō. ſed tenet̃ iterare nō explebit eā ſed dimittit. ⁊ ſic peccat mortalit̃. aut deſperās nūq̄ faciet pnīam nec iterabit. Ideo ex dictis Scoti ibidē dant̃ documēta pulcra

Primū eſt: ꝙ ꝗ vere ſemel penitet ⁊ recipit pnīam cōdignā impoſitā claue nō errāte q̄ncūq̄ poſtea recidiuet nō tenebit̃ ꝓ illis pctīs eiſdē niſi ad illā pnīaꝫ ſibi impoſitā. ⁊ ſi illā implet in charitate ſcꝫ ꝯtritionem formādo ꝓpus de recidiuo. ſic implēdo nō tm̄ ſoluit penā: ſꝫ etiā meret̃ grām. Si aūt implet extra charitatē ſcꝫ nolēs cōteri de recidiuo: tūc ſoluit penā: ſꝫ nō meretur graꝫ. Scōm documentū ꝙ ſatiſfactio eſt duplex. Quedā eſt ſoluēs debitū ⁊ placās ſil' offenſum vt ē illa ꝗ fit in charitate. Alia ē ſoluēs debitū: ſꝫ nō placās offenſum vt ē illa ꝗ fit extra charitatē ſcꝫ ī pctō mortali. Ideoq̄ ptꝫ ꝙ qui ſatiſfecit ſemel etiāꝫ ſi in pctō mortali ſatiſfecit: ſoluit. nec tenet̃ iterare. Nā ⁊. ff. de regulis iurꝫ. l. bona fides. ꝺr ꝙ bona fides non patit̃ vt bis ab eodē idez debitū exigat̃. Et Scotꝰ ibidem ponit exemplū ꝺ eo ꝗ offendit aliquē puta dādo alapā. ſi cōponit cū eo ita vt tribus diebus fodiat in vinea illius. ⁊ poſtq̄ fodit vno die: ſcꝺo die iterū illi dat alapā: et tn̄ fodit ſcꝺo ⁊ tertio die. talis ſoluit penam prime alape. ſed non meret̃ grām vel amiciciam illius offenſi. Sic in ꝓpoſito.

Tertiū documentū ꝙ ſi talis ꝓpter peccatū in qꝺ denouo recidiuauit dānaretur anq̄ totaꝫ pnīam impleuiſſet. talis ꝓ iſta pte inexpleta penitentie nō puniret̃ eternaliter: ſꝫ tpaliter ſolū pena correſpondēte illi parti pnīe ꝗ non fuit hic expleta. quia ex quo ꝑ iuſticiā punitiuā impoſita ē ſibi pena temporalis ſemel hic ꝓ peccato de quo vere penituit nunq̄ ei debet̃ niſi pena tpalis et illa ſoluta nulla pena debet̃ alia ꝓ illis peccatꝭ ſed tm̄ ꝓ alijs qbus peccauit recidiuando puniet̃ eternaliter. Hec ibi. Quartū documentū elicit̃ ex iſtis ꝙ cōfeſſor diſcretus ad vitandū tales ambiguitates debet penitenti imponere talem penitentiā quā ſtatim exequatur in ſtatu grē ⁊ declaret eidez ꝙ ſi in ſtatu peccati explebit nō tātū valebit ſed feſtinet implere in gratia. ⁊ ſic patet. Ultimū documentū ꝙ q̄uis homo non teneat̃ iterare ſatiſfactōem ſemel expletam: tamen ſiquis iterabit illa que in mortali perficit valet ad multa ꝯm Alexan. de ales. Primo ad iocūditatē mentis. Secūdo ad purgationeꝫ peccatoris. Tertio ad refrenationē diabolice poteſtatis. Quarto ad victoriam tentationis. Quinto ad confirmationē charitatis. Sexto ad augmentum grē ⁊ glorie celeſtis. Cōſulo ergo iterare. Exemplū narrat Heffret ī ſuis ſermonibꝫ: ꝙ iuuenis ī luxuria recidiuās iuit ad meretrices Cui obuiauit diabolꝰ ſcꝫ in ſpecie hominis dicens. Uade bn̄ tibi erit. Poſtea in via occurrit ſibi chrs: ⁊ oſtendit vulnera cruentata in manibꝫ ⁊ latere dicēs talia. Ego ſum pater tuus creator ⁊ redēptor tuꝰ. Ecce qualibꝫ vulneribꝫ redemi te vt qd ergo das te diabolo per peccata. At iſte ꝯterritꝰ di. Dñs meus ⁊ deꝰ meꝰ Cui

dñs. Uade cito ꝯfitere ⁊ pnīam fortē age alioqn ille diabolus qui tibi occurrebat expectat te vt frangat collum tuū. Qui cum iret ad ꝯfitendū vidit diabolū in via expectantem in ſpecie qua priꝰ. Et dixit diabolo Quid tu hic expectas. Reſpōdit diabolus. Certe non tu es ille quē expecto. quia ille erat totꝰ noſter ⁊ poterā ipm occidere. tu ꝟo alter es. neſcio quis. hoc ideo dixit: qꝛ iſte in ꝓpoſito ꝯfitendi ⁊ ſatiſfaciēdi fuit mundatꝰ. Qui ex his circa ſe intellexit dei miſcꝺiam: ⁊ intrauit clauſtrum ⁊ ſancte vixit. Rogemus ergo chriſtum ⁊c̄.

Feria ſecunda poſt dñicam palmarum Sermo. xlvij. videlicꝫ de ſatiſfactiōis deo ſoluende poſſibilitate ⁊ cōmenſuratiōe pro peccatis ac iniunctionis vtilitate.

Venit ieſus

bethaniā vbi Lazarꝰ fuerat mortuus quē ſuſcitauit Jeſus Jo. xij. ⁊ in euāge. hodierno Scōꝫ ꝙ Lyra in poſtilla hꝰ euangelij ꝺt. īmediate poſt ſuſcitationeꝫ Lazari. que facta eſſe dicit̃ feria ſexta ante dominicā de paſſione. Judei diffinierūt occidere chriſtū vt putatur ipſa die dñica de paſſiōe. Ideoq̄ dñs Jeſus receſſerat ī regionē iuxta deſertuꝫ in ciuitatem que dr̃ effrem. ⁊ ibi morabat̃ cū diſcipulis quouſq̄ appropinquaret paſca in quo immolabat̃ agnus paſcalis. ſcilicet feria qnta cene: vt ſic chriſtus qui eſt verꝰ agnꝰ immolaret̃ ꝓ nobꝭ immediate pꝰ immolationē agni paſcalis. ſ. feria ſexta. Unde. appropinquāte paſca an̄ ſex dies paſce. hoc eſt ſabbato ante diem palmaꝝ venit in Bethaniā que eſt ꝓpe hierl'm vbi fuit Lazarus. ⁊ inde poſtea aſcendit in hieruſalem ad patiēdū. Ibi aūt ſcꝫ in Bethania fecerunt dño cenā ⁊ Martha miniſtrabat Lazarus vero vnꝰ erat ex diſcūbentibꝫ: vt veritas eius reſurrectiōis clareret. Hec auteꝫ myſtice ſignificant ꝙ dñs Jeſus libēter venit ⁊ cenat delectabiliter in anima vere penitentis ⁊ ſatiſfacientis de pccīs. Nā Lazarus a mortuis reſuſcitatꝰ ſignificat peccatorem ꝑ pnīam a morte pcci reſurgentē. vt ꝺt Aug. Bethania etiā interpretat̃ domus afflictiōis ⁊ domꝰ gratificata dño vt dicit Hiero. Ideo ſignificat ſatiſfactionis pnīalis afflictionē que gratū facit deo hominē. Ideo ꝯuenienter dr̃ ꝙ venit Jeſus in bethaniā ⁊ cenauit ibi cū lazaro qꝛ diligit manere in corde penitētis ⁊ cibari pane pnīe vere ⁊ potu lachrymaꝝ. De iſtis ptꝫ euangelium. Itaq̄ de ſatiſfactione tria myſteria hic declarabimus.

Primū de eius poſſibili recompēſatōe.
Scōm de eius ꝓſoluēdi cōmēſuratiōe.
Tertiū de eius efficaciori expiatione

I Circa pmū de poſſibilitate recōpenſandi vel ſatiſfaciēdi q̄rit Richar. in. iiij. di. xv. arti. j. q. ij. Utruꝫ homo poſſit deo ſatiſfacere ꝓ culpa recōpenſando. Ratio. qꝛ deꝰ eſt in infinitū honorādus. Quō g̊ homo peccator ꝗ rapuit honorem dei ſoluit. qꝛ vt ꝺt Anſ. primo lib. Cur deꝰ homo. ca. xiij. Omis qui peccat honorem deo quē rapuit ſoluere debet. qꝛ ꝯm Aug. li. lxxxiij. q̄ſtionū. ⁊ Bern. de diligendo deo. Omis creatura debet deo totum id qꝺ eſt. g̊ homo nil habet p̄ter debitum deo de quo libere poſſit ſatiſfacere ꝓ peccato. Diꝫ eſt ergo q̄uo poſſit. Sed in ꝯtrarium. qꝛ deꝰ eſt miſericordiſſimꝰ ⁊ mādauit ſatiſfactionem ꝗ nihil impoſſibile p̄cepit vt ꝺt Hiero. g̊ poteſt homo ſatiſfacere. Reſpondet̃ g̊ ex eodē Richar. ibidē eliciēdo documēta tria p̄cipua ad ſciendū vtilia ꝓ populo ſimplici. Primū eſt ꝙ homo ꝑ ſeipm ſine adiutorio alterius. ſ. chriſti non poteſt ſatiſfacere deo ꝓ peccato. vt patuit ꝑ rationes p̄tactas Et hoc claret in exemplo. qꝛ ꝓ peccato pmoꝝ parentū nulla pura creatura ſuffecit ſatiſfacere. ſꝫ oportuit eſſe deum ⁊ hoiem ꝗ per merita infinita poſſet deo ſatiſfacere ꝓ peccatis infinite grauitatis: ſicut ptꝫ per Anſ. li. Cur deus homo. ca. vij. Unde ſi hō per ſe poſſet tantas lachrymas fundere ſicut mare nō ſufficeret ſatiſfacere ſine merito chriſti Secūdum documentū ꝙ hō cū adiutorio dei in virtute ſcꝫ meriti chriſti poteſt deo ſatiſfacere de peccato. quia homo poteſt eē particeps meriti chriſti per veram fidem ⁊ charitatem. ⁊ cum ſic ſatiſfactio hois ꝯiungat̃ merito chriſti: pōt homo reddere deo debi

tum honorē faciendo qđ in ſe eſt ⁊ qđ tenetur. Sic eñ fit ſatiſfactio ſm equalitatem iuſticie non compenſañ. ſolū meritū penitētis. ſed ſm ↄdecentiā diuine bonitatꝫ ⁊ virtutem infinitā paſſiōis chr̄i dei. Sicut exempli grā. Si ego deberē regi decem milia florenoꝝ nec haberem vn poſſem ſoluere tūc ſi fili⁹ regis ex pietate ꝓ me appenderet theſauruꝫ equalentē ⁊ facerem qđ ego poſſem: vtiqꝫ liberarer. ſic in propoſito.

K Tertiū documentū ꝙ de⁹ miſericordiſſim⁹ ex liberalitate ↄdeſcendēs infirmitati humane non exigit pl⁹ ꝙ̄ homo bene pt. imo nec totū poſſe exigit de neceſſitate. Nā menſurā poſuit ⁊ ↄſtituit eorū ad q̄ homo de neceſſitate teneat̄. h̄ eſt ad obſeruantiā pceptoꝝ. vt ſic de reliqs opibus. ſcꝫ ſupererogationis poſſint hoies ſatiſfacere ꝓ peccatis cōmiſſis. que opa etſi debeamus deo ex ↄgruo: tñ non vult (tanꝙ̄ nob̄ parcens) vt ſibi talia debeant̄ debito neceſſitatis: niſi rōne voti vel iniūctiōis ꝓ ſatiſfactione. Proinde de lege cōmuni ex talib⁹ operib⁹ ſupererogationis reqrit de⁹ aliquā ſatiſfactionem penitentꝫ. nō ꝓpt̄ impfectionez meriti chr̄i paſſi cū illud ſit ſufficiētiſſimū. Sed q̄ de⁹ vult. Tum ꝓpt̄ ſui honorez. Tum ꝓpter nr̄am vtilitate. vt ꝓ noſtris exceſſib⁹ voluntate ꝓpria ſatiſfactionē aliquā faciam⁹ Hec ex Rich. O pccōr diſce hec.

L Circa ſecunduꝫ de

ꝓſoluendi cōmenſuratiōe querit̄ quātam ſatiſfactionē debeat qſqꝫ cōmenſuratiue ꝓ quolibet pccō pſoluere. Ad hoc ſm Hoſtieñ. de pe. ⁊ re. ⁊ cōiter doctores dr̄ ꝙ pro quolibet peccato mortali deberet qs regulariter ſatiſfacere in pnia ſeptē annoꝝ magis vel min⁹ aſpere prout pcci reqrit grauitas. Ratio. vt ſicut pccōr ſeptiformē ſpiritusſancti grāꝫ amiſit. ita ꝑ ſeptennē pniāꝫ recuperet. ſed tñ ꝓpter hoim fragilitatem ⁊ vite breuitatē hodie pnie ſunt arbitrarie. vt patet ſm Joannem Andree. ⁊ Anto. de But. alioſqꝫ. Quapropter ↄfeſſor non peccat ſi minorem penitentiam imponit. Tum quia non poteſt determinate quantitatē pene cognoſcere. Tum q̄ qñqꝫ ex induſtria minorem penā imponens plus ꝓdeſt penitenti qui forte ꝓpter pnie magnitudinem poſſet impediri ab implendo vel deſperare. vel q̄ paulatim ↄfortat̄ in penitente diuinus amor ad plura pagēda opa. Et hec patent ꝑ Tho. in. iiij. di. xx. ↄcord. Petrū et in Angelica.

M Unde circa hec tres regule general̄r tenende ſunt ꝓ documento Prima ſm Tho. ſ. Cōfeſſor ſiue diſcrete iniungat pniam: ſiue non. ſemper tamen remanet reatus ad penā eiuſdē quantitatis. Et ido ſi eā hic non implet: in purgatorio exiget̄. Ex hoc ſequit̄ ſecunda regula doctrinalis. ꝙ quilibet homō lꝫ nō neceſſario: tñ de congruo debet ſe exercere in opere bono multiplicādo intentione ſatiſfaciendi pro peccato. Nam hoc valde cōfert. vt ſi pnia impoſita non ſufficeret taliter ſuppleret. Unde Greg. ſup illo verbo. Facite dignos fruct⁹ pnie. dt. In hoc vniuſcuiuſqꝫ ↄſcientia conuenit̄ vt tāto bonorum operū lucra querat per pniam: quanto quiſqꝫ ſibi maiora damna intulit ꝑ culpam Hec ille. Exemplū legit̄ de philoſophis ꝙ dicebant vitam hominis currere debere per quattuor rotas. In prima rota ſic ſcribit̄ Lego quid feci. id eſt reuoluo in memoria peccata que feci. In ſecūda lego quid facio. ſcꝫ vere penitendo. In tertia lego quid faciā. ſcꝫ ſatiſfaciendo dietim. In quarta lego quo vadam. quia ſcꝫ in breui tranſeo ad futuram vitā vbi perpetuo ero. O chriſtiane penſa hec. Tertia regl̄a ꝙ omīs ↄfeſſor in ↄfeſſione ſemꝑ poſt iniunctam pniam debet iniūgere penitenti. ꝙ omnia bona que fecerit ⁊ omīa aduerſa que ſuſtinuerit cedant in ſatiſfactionez ⁊ remiſſionem peccatoꝝ ſuoꝝ vt ſic liberet̄ a reatu peccatorum. Hec ſm Ray. Hoſtieñ. ⁊ cōmuniter doc. ⁊ ptꝫ in ſeqn.

N Circa tertiū de ex-

piatiōe efficaci qrit̄. Utrū bona opa q̄ penitens facit ſint magꝫ efficacia ad expiandā culpā pteritā qñ ꝑ ↄfeſſorem ei iniūgūtur ꝙ̄ ſi ille ꝓprio arbitrio faceret. Rñdet̄ ſm Tho. in quodlibeto. ⁊ Ray. Hoſtieñ. alioſqꝫ ꝙ ſic. Nā mlt̄o plus valent ex iniunctione ↄfeſſoris opa bona ad expiādū peccata pluribꝫ modis. Primo ex ipa vi ⁊ natura opis Scđo ex ꝟtute clauis ſacerdotalis: ꝓpter quā plus habēt expiare culpam

preteritā. Tertio ex ꝟtute obediētie: videlꝫ ipius penitentis. Nā ſm Bonaueñ. libro de ꝓfectu religiōis. omne bonum qđ fit ex obedientia eſt meritoriuꝫ dupl̄r. ſcꝫ ex ipo ope: ⁊ inſuꝑ ex obediētie ꝟtute: que vt dicitur. j. Regꝫ. xv. melior eſt obediētia inquit ꝙ̄ victime ipe Sequit̄ ergo ꝙ talis ex obedientia eccl̄ie ⁊ ↄfeſſoris faciens bona opa plus expiat peccata. ⁊ ſic patet ꝓpoſitum.

Unde ꝓ documēto tradit̄ in Angelica ſūma ꝙ cōfeſſor laudabiliter ⁊ bñ facit qñ poſt iniunctā penitentiā penitenti dicit ſic vicꝫ. Omīa bona q̄ facis vel que intendis facere: ⁊ etiā quicqd mali paſſus fuerꝫ oīa ſint in remiſſiōem peccatoꝝ tuoꝝ. Et additur ibidē ꝙ hec imponi debent a cōfeſſore penitenti ita ꝙ intelligant ⁊ nō ſecrete ꝓut aliqui ↄfeſſores faciūt ꝑ modū abſolutōis hec dicendo. q̄ ſic nō valet niſi ex vi operꝫ. Sed ſi imponit̄ h̄ intelligibiliter plus valet vt dictū eſt. ſcꝫ faciendo bona opa ex iniunctione ⁊c̄. hec ex Angelica. O Exemplū legit̄ in hiſtorijs rhomanoꝝ geſtis ca. xviij. ꝙ qdā Julianus nobilis iuuenis die quadā venationi inſiſtēs ceruū pſequi cepit. Cui dixit ceruus miraculoſe. Tu me inſeqris q̄ patris ⁊ matris tue occiſor eris Hoc ille vehemēter extimuit, ⁊ ne forte ſic cōtingeret relictis omīb⁹ clam remotius fugit. vbi pncipi ſeruiens cōplacuit adeo vt caſtellanam quandā viduā ei in coniugem traderet et caſtellum ꝓ dote ſibi donaret. Tūc ipi parentes Juliani eū requireñ. vagabundi peruenerūt tādē ad idem caſtellū Juliano tūc abſente. Quos vxor benigne ſuſcepit audiens ꝙ eſſent parentes viri ſui ⁊ in lectum ꝓpriū reclinari fecit. Mane illa ad eccleſiā trāſeunte interim Julianus rediens: ⁊ in thalamo illos dormientes videns ſuſpicatus ꝙ aliqs cum ſua vxore eēt ſilēter ambos interemit gladio. Tandē redeunte vxore de eccl̄ia dū hec didiciſſet fleuit amare dicens. Heu heu mihi ecce impletū eſt qđ ceruus mihi pdixerat. Unde ad ↄfeſſionem cucurrit ⁊ talem penitentiā iniunctā acceptauit vt iuxta quedā fluuiū vbi multi piclitabant̄ hoſpitale ſtatueret ⁊ omnes qui volebāt trans fluuiū duceret, ⁊ hoſpitio reciperet. Poſt multū tpis quadaꝫ nocte media frigidiſſima audiuit quendaꝫ voce lugubri: Julianum vt traduceret aduocantem. Conatus de lecto ſurgens illū in domū duxit ⁊ in lectū ꝓpriū cooptuꝫ calefecit. Poſt paululū intuēs in illū leproſū viderūt Julian⁹ ⁊ vxor ei⁹ ꝙ cū ſplendore nimio in celū aſcendit: ⁊ dixit eis dñs ꝙ penitētiā eoꝝ acceptauit de⁹. Et ambo ī breui in celū migrarēt pmia laboꝝ accepturi. Et ſic factū eſt. Rogemus ꝰ chr̄m ⁊c̄.

Feria tertia poſt dominicam palmaruꝫ Sermo. xlviij. de partib⁹ ſatiſfactōis ⁊ de pualore eaꝝ ac diſpenſatione.

e Go quaſi a

gnus māſuetus q̄ portat̄ ad victimā. Uerba ſunt Hiere. ca. xj. in pſona chriſti pnunciata ⁊ canunt̄ ī epiſtola hodierna. quib⁹ inſinuat̄ ꝙ dñs ieſus quaſi agnus manſuetus voluit occidi et imolari ꝓ nobis vt ſatiſfaceret deo pro peccatis noſtris Et cum hoc exempluꝫ nobis daret quatenus pro peccatꝫ noſtris ſatiſfacere ſtudeamus in cruce vere penitētie ⁊ ſic imolemus deo animā ⁊ corpus ac ſanguinem attediādo ꝑ opera penitētie Unđ j. Petri. iij. hortatur ad id ſcriptura dicēs ſic. Dominū chriſtum ſanctificate in cordibus veſtris: parati ſemper ad ſatiſfactionē Et hoc poteſt poni ꝓ alio themate in hoc ſmone. Et ibidem Paulo infra beat⁹ Petrus dicit: Chriſtus ſemel ꝓ peccatis nr̄is mortuus eſt iuſtus ꝓ iniuſtis vt nos offerret deo mortificatos carne viuificatos aūt ſpiritu ⁊c̄. Idcirco chariſſimi diſcamus exemplo chr̄i penitentiā agere ⁊ ſatiſfacere ꝓ peccatis. Itaqꝫ de ſatiſfactiōe preter ea que dicta ſunt in pcedentib⁹ reſtant adhuc tria myſteria declaranda.

Primū de ſatiſfactōis integratione
Scđm de valoris pponderatōe
Tertiū de ſolutōis diſpenſatiōe.

P Circa pmū đ inte-

gratōe ptiū ſatiſfactiōis ſiue ↄſtitutiōe aliquā queruntur.

Primo de pncipalibus partibus ſatiſfactiōis.

Scđo de alijs opib⁹ ſecundarijs.

Tertio de flagellis ⁊ aduerſis.

Prima queſtio que ſunt partes ſatiſfactionis. vel in qb॰ opibus conſiſtit ſatiſfactio. Ad qđ reſpōdet ſm Bonauen. in. iiij. di. xv. ꝙ pncipales ꝛ primarie ptes ſatiſfactionis ſunt tres, ſcꝫ. oratio ieiuniū ꝛ elemoſyna: vt ꝯcorditer dicunt oēs doctores theologi ꝛ canoniſte. Et aſſignatur talis ratio pcipua. Quia tres ſūt radices omniū peccatorū. vt ſcribit. j. Joā. ij. ca. Omne qđ ē in mundo aut eſt ꝯcupiſcentia carnis: aut concupiſcentia oculoꝝ: aut ſupbia vite. Ideo tres debent eſſe ptes ſatiſfactionis que militant cōtra illas. ſcꝫ Contra concupiſcētiā carnis eſt ieiuniū. Cōtra cōcupiſcētiā oculorum. id eſt auariciā ē elemoſyna. Cōtra ſupbiā vite ē oratio que debet eſſe humilis. De iſtis ptib॰ ſatiſfactionis đr Tobie xij. Bona ē oratio cū ieiunio ꝛ elemoſyna. Vere bona ē quia bene ordinat hō p iſta tria ſcꝫ p orationē quo ad deū. per ieiunium in ſeipo. ꝛ p elemoſynam ad primū ꝛ ſic patet ad primū queſitū. ¶ Secūdo querit. Nūqd alia pter hec opa ſunt etiā ſatiſfactoria. Rūdet ſm eoſdē doctores. ꝙ ſunt pter tria illa etiā alie ptes ſecundarie vel opera ſatiſfactoria. Sꝫ illa oīa reducūtur ad tria illa pncipalia. exēpli gratia. oēs afflictiōes carnis reducuntur ad ieiuniū ſicut ſunt vigilie, ciliciuꝫ. diſciplina peregrinationes. ꝛ ſimilia. Iteꝫ oīa opera miſericordie reducūtur ad elemoſynam vt ſunt viſitare infirmos. cibare. potare. tegere ꝛc. Item omnia opera ſpiritualia reducuntur ad orationē: vt ſunt lectio meditatio. doctrina ſalubris. cōſilium. conſolatio tribulatoꝝ. ꝛ hmōi. vel aliqua hoꝝ ad elemoſynā reducūt. ℞ Tertio qrit Vtꝝ flagella ꝛ aduerſa a deo imiſſa. vel etiaꝫ ab hoib॰ illata ſint ſatiſfactoria. Rūdetur ſm Rich. in. iiij. diſt. xv. ꝙ flagella pōt qs ſuſtinere trib॰ modis. Vno mō impatienter remurmurādo. ꝛ ſic nō habēt rōnem ſatiſfactiōis ſed vindicatiōis. Alio modo poteſt qs ea ſuſtinere patienter tolerādo. ꝛ vt ſic inqꝫtum eſt tātūmodo patiēs ſi talis eſt in charitate vel ſine peccato mortali meretur grām ꝛ gloriā. ſed nō ſatiſfaciunt directe p moduꝫ meriti. quia actiuū pncipium meriti eſt volūtas illius hominis qui meretur. Volūtas aūt patiētis put eſt tantūmodo patiens non opatur ad flagella p modum ſatiſfactiōis pro peccatis niſi id intendat. Vn̄ tertio modo pōt quis flagella ſuſtinere patiēter volūtarie acceptādo vel ſuſtinere volēdo intentiōe remiſſiōis pene debite p peccatis. ꝛ ſic flagella vel aduerſa quecūꝗ ſunt ſatiſfactoria. O ergo ieſu bone tibi laus ꝛ gratiarūactio: quia facis vt diligētibus te omnia cooperent in bonum tam flagella ꝗ opera. ℭ

Circa ſcđm de pponderatione valoris.

Querit q̄ pars ſatiſfactiōis iter hec tria pdicta pualeat ſatiſfacere pro pctoꝝ pēa ꝛ ppōderet fore magꝭ ſatiſfactoria. Ad qđ aliqs poſſet arguere ꝙ pcellat oro. qꝛ p alijs in ipa mens plus eleuatur i deum et quaſi pſens deo loquitur. Item alius poſſet arguere ꝙ plus ſatiſfacit ieiuniū. qꝛ ē p alijs penalius opus. penalitas autē debet eſſe in opa ſatiſfactoria. ſed his obuiat ꝙ ſcriptura p ceteris approprīat ſatiſfactionē elemoſyne. qꝛ poſtꝗ Tob. xij. dictū eſt. Bona eſt oratio cuꝫ ieiunio ꝛ elemoſyna. ſtatim ſimpliciter de elemoſyna ſubiungit dicens ꝙ elemoſyna a morte liberat: ꝛ ipa eſt que purgat peccata et facit inuenire vitam eternā. hec ibi. Et ſm Lyram ibideꝫ eſt ratio. qꝛ per ieiuniū ſanātur peſtes corporis. ſed per orationem peſtes mentis. ſed p elemoſynā ſimul vtriuſꝗ peſtes ſanantur. ergo videt ꝙ ſit plus ſatiſfactoria Reſpōdet ergo ad hec recolligendo ex Rich. in. iiij. diſt. xv. alijſꝗ doctoꝝ dictꝭ ꝙ tria ſunt in ſatiſfactione. Primum eſt vitatio culpe. ꝛ ad hāc maxime valet oratio. Secundū eſt augmētatio gratie ad quod elemoſyna pualet. Tertiū eſt ſolutio pene ꝛ hoc eſt infimū in ſatiſfactiōe ℑ Ad hoc autē plus valet ieiuniū. quia p penalitatē magis exoluit culpe penam. Subdit Rich. di. ꝙ exquo augmentū gratie nobilius eſt ꝗ vitatio culpe. quia nō vitat malum niſi pter bonum ſcꝫ ad conſeruanduꝫ bonum gratie ꝛ augendū. Finis auteꝫ melior eſt ordinatis in finē. j. phyſicoꝝ. Ideo elemoſyna vtilior eſt ad ſatiſfaciēdū ꝗ oratio. ꝛ oratio ꝗ ieiuniū inter partes ſatiſfactionis. nam quodlibet iſtorum ſcꝫ tam augmētatio grē ꝗ etiā vitatio culpe. melius

eſt ꝗ ſolutio pene. ideoꝗ (vt ptactum eſt) ſcriptura plus attribuit elemoſyne p alijs ipam ſatiſfactionem p pctis. Et hoc patet etiā p Aplm. j. Tim. iiij. dicen. Corpalis exercitatio ad modicū vtilis eſt: pietas autem valet ad oīa pmiſſiōem habēs vite pſentis ꝛ future. ℣ Vn̄ documentū ex dictis accipiamus triplex. Primū ſm Rich. ſ. ꝙ ꝗuis oratio ſm ſuā eſſentiā ſit dignior ꝗ elemoſyna. qa orō plus eleuat mentē hoīs in deū p cōtemplationē qſi pſentialit deo loquat. tn̄ ꝗtum ad vſum ſatiſfactiōis vtili॰ eſt dare elemoſynā ꝗ orare. ſicut exempli grā: ꝗuis aurū ſit pcioſi॰ ꝛ dignius aqua tn̄ aqua vtilior eſt ad abluendū ꝗ aurū: ſed elemoſyna eſt vt aqua extinguēs ignē pcti. Ecci. iij. vn̄ ꝛ elemoſyna đr ab eli qđ eſt deus: ꝛ mois aqua: qſi aqua dei Scđm documentū ꝙ cōfeſſor p pnia debet ceterꝭ parib॰ ei qui pōt iniungere elemoſynā magis ꝗ orōnē vł ieiuniū p ſatiſfactōe niſi cā aliud reqrat in tali iniūctiōe pnie. Rō. qꝛ elemoſyna in ſe includit ꝟtutē orōnis ꝛ etiā ieiunij tāꝗ vniuerſalis medicina pcti plus ꝗ alia. Proptea plus idicit Lu. xj. Date elemoſynā ꝛ oīa mūda ſunt vob. ꝛ Dan. iiij. Pctā tua elemoſynis redime. Et ſm doc. rō ponit. Qꝛ elemoſyna in ſe includit ꝟtutē orōnis ꝛ ieiunij ꝓpt duo ſcꝫ ꝓpter q̄ plus meret augmentū grē Primo qꝛ ꝯſtituit eū cui dat debitoreꝫ ad orandū p eo cui dedit. Itē qꝛ elemoſyna ē qſi oblatio deo facta ꝛ exorās deū. vt patꝫ Ecci. xxix. ꝛ ſic duplicit habet vim orōnis Deniꝗ elemoſyna habet ꝟtutē ieiunij. qꝛ bona ſibi ſubtrahēdo ꝛ alijs largiēdo tūc ꝓprio corpi min॰ ſatiſfacit: ꝛ ſic maceratur corp॰. vn̄ ptꝫ ꝙ elemoſyna cōpleti॰ habet vim ſatiſfactōis Tertiū ꝙ ꝗuis ieiuniū ſit penalius ſimplr ꝗ elemoſynaꝫ dare: tn̄ in ſatiſfactōe pl॰ attēdēda eſt bonitas operis ꝗ penalitas. qm̄ plus valet vtilitas elemoſyne ꝗ ieiuniū. Hec ex Rich. O ꝗ chriſtiana aīa diſce hec. ℵ

Circa tertiū đ diſpenſatione pnie

querit: vtꝝ vnus ꝯfeſſor poſſit relaxare vł diſpēſare aut cōmutare pniam ſatiſfactoriā quā alter impoſuit Rūdetur breuit i Ange. p certa documēta Primū eſt ꝙ ſi talis ꝯfeſſor habꝫ autoritatē abſoluēdi a tali pctō ſcꝫ ꝓpter qđ fuit illi impoſita pnia ſacramētalis pōt diſpēſare vel cōmutare ꝯfitenti talē ſcꝫ pniam: etiāſi ille q̄ impoſuit eſſet ſupior. vn̄ glo. xxvj. q. vij. c. tempora. tenet ꝙ eps poteſt diminuere penitentiā quaꝫ papa impoſuit: intelligendo qn̄ non poteſt haberi recurſus ad ſupioreꝫ cōmode. ꝛ ex cauſa pſertim ſi euidēs ſit penitentē nō poſſe ferre iniunctā pniam: alꝭ nō. Et hec etiā tenet Aluar॰ ℣ Excepto tamen qn̄ alicui in pnia fuiſſet impoſitū vt iret ad terrā ſanctā. qꝛ tūc ſine autoritate pape nō poſſet cōmutari ſi iniūctū eēt vt iret in ſubſidium terre ſctē: alꝭ poſſet vt ptꝫ in Ange. Scđm documētū ꝙ ſi cōfeſſor nō habet autoritatē abſoluendi a tali pctō ꝓpter qđ fuit pnia impoſita nō poterit eaꝫ relaxare nec cōmutare niſi necitas vrgeat vel pietas ſuadeat. Piū em̄ tunc eēt interptari ꝙ ſupior in hmōi caſib॰ acceptet diſpēſatiōem ſm Rodonen̄. Tertiū documentū ꝙ qn̄cūꝗ ꝯfeſſor vult facere cōmutatōem vł diſpenſatōem pnie quā alter impoſuit debet examiare cauſaꝫ ꝓpter quā fuit pnia impoſita. vt đt Ray. in cōfeſſiōe ſcꝫ noua generali vel pticulari: vt diſcrete ſciat relaxare vel cōmutare ꝛ nō niſi ex cauſa debita relaxet. ꝛ ſic patet. ℨ Exemplū finale legit in ſpeculo exē. di. iij. exēplo xxxiiij. ꝙ quidā poſt multa pctā religioneꝫ intrauit. ꝛ ꝯtinuas lachrymas p pctis fundebat ieiunia vigilias orōes ꝛ magna opera pnie faciebat. Ecce aūt nocte quadā vidit dn̄m ieſum qſi indutum ſacerdotalib॰ indumētis miſſam celebrantē: et quotiens iuxta ritum miſſe ad populū ſe ꝯuertebat manib॰ calicē videndū offerebat cunctis q̄ aderāt. Cui frater ait. Obſecro dn̄e vt qđ oſtēdis nobis calicē iſtum. Reſpōdit ieſus Vt videant (inquit) ꝛ ſciant vniuerſi ꝗtū mihi placet contritiōis fletus ꝛ penitentia Nam in hoc calice ſunt lachryme quas fudit maria magdalena ſec॰ pedes meos penitēs. In hoc oſtendit ꝙ libēter debemus pniam facere ꝛ flere p peccatis: ꝛ ꝙ eſt hoc ſacrificiū pnie acceptabile adeo ꝙ ſatiſfacit p ſanguine chrī fuſo qui conſecrat in calice Et ſic frater ille hoc viſo pła opa pnie ꝛ luctus cepit facere. Rogemus ꝗ chrm̄ ꝛc.

Feria q̄rta poſt dñicā palmaꝝ Sermo q̄drageſimuſnonus de ſacratiſſimis indul gētijs quas facit eccleſia in remiſſiōem pe/ ne pctōꝝ.

Ipſe aūt .ſ.

chr̄s vulneratꝰ eſt ꝓpter ini/ quitates nr̄as: attritꝰ eſt ꝓpt̄ ſcelera noſtra Eſaie. liij .⁊ in ep̄la hodierna. Olim Eſaias hec de chr̄o ꝑdixerat: q̄b oñdit ꝙ paſſio chr̄i eſſet nob valde fructuoſa. Naȝ nō eſt paſſus chr̄s ꝑ pctis ꝓprijs q̄ pctm̄ nō fecit neq̧ inuētus eſt dolus in ore eiꝰ: ſȝ paſſus ē ꝑ pctis no/ ſtris expiādis: ⁊ attritꝰ .i. afflictus eſt ꝑ ſa/ tiſfactōe noſtroꝝ pctōꝝ. vt hec ꝑ ep̄le huiꝰ patēt paſſus. Vñ exq̄ dñs ieſus clemētiſſi me nob ꝓuidit ⁊ diſpoſuit vt de theſauro meritoꝝ paſſiōis ⁊ ſanguis eiꝰ miſtri eccl̄ie pctōrib diſpēſarēt idulgētias ad penarū pctōꝝ remiſſiōem ⁊ purgatorij acerbiſſi/ mi euaſiōem. nā ipis eccl̄ie ꝑlatis dedit in h̄ ptātem Joā. xx. di. Quoꝝ remiſeritȝ pec cata remittunt̄ eis. Et hoc pōt poni ꝓ alio themate huiꝰ ſmōis. Et qm̄ ꝓ iſtis ſacris dieb cene dñi ⁊ ſubſeq̄ntib certȝ eccleſijs indulgētie cōceſſe ꝓmulgant̄ viſitantibus fidelib, vt clarū eſt. Ideo de indulgen/ tijs ꝯuenit hodie facere ſmonē in quo my ſteria tria declarabimus

Primū de indulgētiaꝝ vigore.
Scōm de eaꝝ valore
Tertiū de indulgētiaꝝ ꝯſecutōe. A

Circa ꝑmū ꝺ indulgētia

rū vigore q̄runt̄ ꝑcipue tria ꝓ ſimplicibus vtilia. Primo querit̄ q̄d ſit indulgentia. Ad qđ breuiter r̄ndet̄ ſm Frā. de may. tra ctatu de idulgentijs ⁊ etiā in angelica ſum ma ꝙ accipiēdo ꝓ indulgētijs que dantur in eccleſijs diffinit̄ ſic. Indulgentia eſt que dam remiſſio pene debite ꝓ pctis poſt cō/ tritōem habitā de eis. Ex qua patet ꝙ iſta remiſſio eſt pene tēporalis ad quā pctōr re manet obligatꝰ poſt remiſſionē culpe ⁊ pe ne eterne factā in ꝯtritione. Nam in ipa cō tritōe remittit̄ culpa quo ad penā eternam ſed nō remittit̄ tota pena niſi eſſet cōtritio feruētiſſima ſufficiēs delere totā, remanet itaq̧ obligatus peccator ſepe ad ſatiſfaciē dum tꝑaliter ꝓ reſiduo pene quā contritio non ſuffecit expiare: ⁊ debet ſoluere vel hic ꝑ opa ⁊ indulgētias vel in purgatorio.

B Secūdo querit̄. vñ aſſumunt̄ indul/ gentie ⁊ habēt vigorē liberādi aīas a pur gatorij penis debitis Rñdent cōmunit̄ doct̄. in. iiij. di. xxij. ꝙ ex abundātia merito rum oīm ſanctoꝝ ꝑſertim beate marie ꝟgi nis: ⁊ maxime chr̄i ac eiꝰ paſſiōis. ſm Frā. may. Nam mlt̄a ſuperogauerūt ſcti vltra menſurā debitoꝝ ſuoꝝ quoꝝ merita tāq̄ theſauri eccl̄ie: ⁊ ꝑmaxime chr̄i merita ſūt in tanta abūdātia ꝙ oīa pctā hoīm que ſunt: fuerūt ⁊ erunt nil ſunt reſpectu illiꝰ cū mīma gutta ſanguinis vel ſudoris chr̄i ſuf ficeret ad expiandū oīa. Nam chr̄s q̄ deꝰ eſt ⁊ homo infiniti meriti eſt Et hec patēt extra de ſūma trinit̄. c. dānamꝰ. circa finez. ⁊ de cele. miſ. c. cū marthe. ſed qm̄ huiꝰ the ſauri diſpenſatio tradita eſt prelatis eccl̄ie ſuꝑ terrā qui habēt poteſtatē ⁊ curā ſuꝑ fi delib militib chr̄i, vnđ Math xvj. dicit chr̄s Petro. Tibi dabo claues regni celo rum: quodcūq̧ ſolueris ſuꝑ terrā erit ſolu tum ⁊c̄. Jdeo ex hoc papa habȝ poteſtatē plenarie indulgentie vniuerſalit̄ vbiq̧ ⁊ in oēs vt diſpēſet meritoꝝ chr̄i theſauꝝ ꝓ ne ceſſitate ⁊ vtilitate filioꝝ eccl̄ie. Alij autem ꝑlati inferiores habent ptātem limitatam Vñ ptȝ ꝙ indulgentie valent nō ſolū in fo ro eccl̄ie ſed etiam in foro dei: ſm doct̄.

C Tertio querit̄. quali modo indulgen tie habent liberare a penis debitis in pur/ gatorio cū ad illas obligat̄ homo ex diui/ na iuſticia. mirū ergo eſt ꝙ inferior deo mi niſter: hoc eſt ꝑlatus eccl̄ie poſſit facere in/ dulgētie remiſſiōem de obligatiōe penarū ad quas ſuꝑior .i. deus hoiem ligauit. qm̄ dicit̄. xxj. di. c. Jnferior (inq̄t) ſedes nō po/ teſt abſoluere potiorē Rñdet̄ ſm Rich. in. iiij. diſ. xx. ⁊ Tho ꝙ inferior ſcȝ ſedes vl̄ iudex: a pena impoſita a ſuꝑiore bñ poteſt abſoluere autoritate ſuperioris ſibi cōceſſa Et ſic quādo ꝑlatus habens autoritatē a chr̄o ꝯceſſam dat indulgētias ⁊ homo ſuſ cipit talē: nō ſimplicit̄ abſoluit ꝑlatus a de bita pena, ſed ſic ꝙ de theſauro eccl̄ie ſcȝ ꝺ meritis paſſionis chr̄i pro eo ꝑlatus ſoluit quantū debet. ⁊ ſic liberat̄ ille ꝑ ſolutiōem

alterius ꝓ ipo. Sicut obligatus regi libe ratur dum theſaurarius hñs poteſtatē ſu per regis theſauro diſpenſando ſolueret ꝓ illo ex volūtate regis ꝓpter fidelitatē illius ſatiſfaciendo ex eodem theſauro regio

D Circa ſecūdū que/

ritur quantū valeāt indulgentie. Rñdetur ſm Bona. ⁊ Tho. in. iiij. di. xx. ac in ange lica: ⁊ docto. breuiter omiſſis opinionibus diuerſ certa documenta ponendo que ma gis valent ꝓ ꝑplo. Primū documentuȝ eſt ꝓ regl̄a generali .ſ. ꝙ indulgētia tantuȝ remittit de pena q̄ntuȝ ſonat de pnīa. De/ claratur. Qr ſi indulgētia eſt data ad certum numerū dieꝝ .ſ. xl. vel. l. ānoꝝ ⁊ hmōi. tātū habet remittere de pnīa taxata ſiue a ꝯfeſ/ ſore ſiue a iure ſiue a iuſticia diuina. Unde ſi ꝯfeſſor alicui impoſuit pnīam ſeptē āno rū ieiunādoꝝ vel q̄draginta dieꝝ ⁊c̄. talis ſi ſuſcipit indulgentiā ſeptē annoꝝ vl̄ qua/ draginta dieꝝ abſolutꝰ eſt. Tñ meliꝰ eſt ſi/ bi pnīam implere ⁊ indulgentiaȝ reſeruare ad purgatoriū ꝓ reſiduo, q̄ forte illa pnīa iniuncta non ſufficit ꝯdigne ſibi. ⁊ ſic ꝓ reſi duo ꝑſoluere habet in purgatorio. ⁊c̄.

E Si ꝟo indulgentia eſt data plena/ rie ad oīm peccatoꝝ remiſſionē. tunc q̄ eaȝ ſuſcipit ⁊ in eodē ſtatu morit̄ ſtatim euolat ſine purgatorio in celū: ſm Hoſtien. et do/ cto. de pe. ⁊ re. §. ad quid. q̄ talis nullū ha bet impedimentū euolandi: cū ꝑ indulgen tiā ſit ꝓ eo totū ſolutū: niſi forte poſtq̧ in/ dulgentiā ſuſcepit in vita: poſtea cōmiſerit aliqđ pccm̄ Scōm documentū ꝙ q̧uis indulgentia q̄ ad augmentū gr̄e ⁊ gl̄ie tan to plus valet quanto q̄s eā maiori deuoti/ one ſuſcepit. tñ ꝯtrā ad remiſſionē pene de/ bite in purgatorio vel impoſite a ꝯfeſſore. non valet plus q̄ ſonat in forma. vicȝ iu/ xta dierū vel annoꝝ numerū vel quātitatē Unde ⁊ de pena valet dimittere tantū vt ſonat ⁊ non plus F Jdeo nota ꝙ dies ſiue anni indulgentie non ſunt anni celi nec purgatorij ſed hꝰ vite vel mundi. q̄ nec in celo nec in purgatorio eſt hmōi diſtinctio dieꝝ: ſed in hoc tm̄ mūdo. Et h̄ eſt dicere ꝙ indulgētie tantū diminuūt de pena q̄n/ tum diminueret pnīa ſi ꝑ tot dies vl̄ ānos impleſſet pnīam in pñſenti. Tertiū do/ cumentū ꝙ indulgentia q̄ñq̧ dat̄ de oīm/ bus peccatis vel de centū annis de pnīa ſi/ bi iniuncta. ⁊ tunc reſtricta ad pnīam iniū/ ctā ſolum remittit pnīam impoſitā a ꝯfeſ/ ſore. que ſi non eſt eque digna pnīa iniūcta non ſtatim euolat cū morit̄. Alr̄s ſecꝰ ſi ſim pliciter indulgentia de oīb eſt data ſm Hoſtien. vt ꝑdictum eſt. Jtē q̄ñq̧ indul/ gentia dat̄ de oīb pccīs de quib contri tus ⁊ ꝯfeſſus eſt. ⁊ tunc pena oblitoꝝ pec/ catoꝝ vel ignoratoꝝ non remittit̄. Vñ ver ba forme ſunt inſpicienda.

G Circa tertium de

ꝯſecutōne indulgentie q̄rit̄. Que req̄rūtur ad hoc vt aliquis ꝯſequatur indulgētias. De hoc breuiter ꝓſequar hic: q̄ latiꝰ tra/ ctaui ſermonib de dedicatione eccleſie. vi/ de q̄ ibi ſi tibi placet de hoc latius agere.

Notandū ergo ꝙ ꝓ valore totali indul/ gentie requirūtur precipua quinq̧ vt quis conſequatur eas

Primo autoritas in ꝯcedente.
Scđo cauſa licita pro fine
Tertio fides pro deuotione
Quarto veritas pnīe
Quinto effectus in iniuncto oꝑe.

Jſta poſui pro ampliori expreſſione ad populum in ꝑticulari: licet doctores tm̄ ad quattuor hec reducant

Primo req̄ritur autoritas in cōcedente vel dante Nam ſiquis non habet autorita tem dandi indulgentias tales vel tantas: nulla eſt talis conceſſio. Jtem ſiquis prela torum concederet indulgētias nō ſuis ſub/ ditis non poteſt valere: quia non habet au toritatem in eis niſi in certis caſibus. Sed quoniam hec ſcire ꝑtinet ad ꝑlatos nō ad populum: ideo dimitto H Secundo req̄ritur cauſa licita ꝓ fine ꝓ qua ſunt dan de indulgentie. Et ſm doctores cōiter hoc poteſt fieri. Primo pro dei laude ⁊ gloria et ſanctorum honore: in quib deus hono/ ratur in ꝯſtructōe eccleſiaꝝ: ⁊ celebrantibꝰ eorum feſta ⁊ viſitantibus eccleſias ⁊ ꝑdi/ cationes. Et pro operibus pietatis ⁊ pere/ grinationibus ⁊ huiuſmodi. Secundo quoq̧ dari poſſunt pro cōmuni vtilitate ⁊ defenſiōe fidei. terre ſctē, extirpatōe hereti/

coꝛũ: ⁊ hmõi ſine meritoꝛio. Si autẽ daret
quis ꝓ cauſa illicita. vt trãſeũtibꝫ ad duel-
lum vel iniuſtũ belluꝫ vel ad foꝛũ ⁊ hmõi.
non valent. Tertio requirit̃ fides vt ho-
mo habeat deuotionẽ fidei qua credat tan
tã poteſtatẽ eſſe apud eccl'iam ⁊c̃. Quar
to requirit̃ vera pnĩa vt ſit homo ꝟe contri
tus Nam exñti in pccõ moꝛtali non valent
indulgentie ſm Rich.ſ. q2 non poteſt eſſe
remiſſio pene manente culpa. ſed tñ vtile ẽ
etiã peccatoꝛi facere illa: q2 valent ad plura
alia Item ad ꝯſequendũ etiã ſufficit foꝛe
ꝯfeſſum ſemel in anno: vt patuit ſupꝛa ſer
mone dedicationis. Quinto requirit̃ effe-
ctus vt faciat homo illud ꝓ q̃ date ſunt in-
dulgentie. al's non ꝯſequit̃ licet habeat bo
nam voluntatẽ: vt volunt cõmuniter doc.
I Sed quid ſi facit tñ minus q̃ȝ decet.
Rñdetur ſm Bona.in.iiij.di.xx. qñ aliq̃d
imponit̃ generaliter: tũc debet illud imple-
ri ſm ꝙ ꝯdecet hoĩ facere Verbi grã: qñ
indulgentia data eſt poꝛrigentibꝫ manus
adiutrices eccl'ie. tũc ſi pauꝑ dat vnũ dena
rium: ꝯſequit̃ ſicut ⁊ diues q̃ dat vnũ duca
tum. ſi aũt diues dat vnũ denariũ non ha-
bet tantũ de indulgẽtia vt ille pauꝑ: q2 nõ
fecit ſm ſuã ꝯdecentiã. melius tamen facit
dando modicũ q̃ȝ nil. Hec in Angelic. R.
Sed reſtat adhuc q̃rendũ: nũquid valet
ſi alius facit id qꝺ imponit̃ in indulgentijs
ꝓ aliq̃ viuo vel etiã moꝛtuo exñti in purga
toꝛio. Reſpondet̃ ꝙ cõis eſt opinio doctoꝝ
pꝛout ponit̃ etiã in Ange. ꝙ ſi indulgentiã
cõcedens ſic expꝛimit valebit viuo pꝛo quo
facit directe per modum indulgentie: ſed
moꝛtuo valet ꝑ modũ ſuffragij. ita tamen
ꝙ q̃ hoc facit ⁊ pꝛo q̃ facit ſint in ſtatu grẽ.
alioq̃n ſi non expꝛimit̃ nõ valebit: vl' ſi etiã
expꝛimit̃. Sed is q̃ facit ꝓ alio non exiſten
ti in gratia: tunc illi non valebit. Silr dum
is qui facit eſt in peccato moꝛtali: pꝛo moꝛ-
tuo pꝛo quo facit exiſtẽti in purgatoꝛio nõ
valebit: niſi illud faceret vt publicus mini-
ſter dei ⁊ eccl'e. puta miſſã diceret. ⁊ h mõi.
Hec ſufficiãt Exẽplũ applicare poteris
de ſctõ Fran. qui a chꝛiſto apparente ſimul
cum beata ꝟgine ⁊ angelis in eccl'ia ſancte
Marie de poꝛtiũcula Aſſiſij ĩpetrauit ple
narias indulgentias offerẽdo roſas q̃ mira
culoſe excreuerãt ex aſꝑſione ſanguinis bti

Franciſci inter vepꝛes ⁊ ſpinas. vt patet in
actibus Franciſci. O itaq̃ȝ peccatoꝛes agi-
te penitentiam ⁊c̃.

Feria quinta magna in mane Sermo
quinquageſim⁹. ſcȝ de pace ſctiſſima quaȝ
chꝛiſtus hodie diſcipulis reliquit.

Pacem relin

quo vob̃ pacẽ meã do vob̃
Joã. xiiij. Verba hec dixit
ip̃e dñs Jeſus hodie in vltima cena quan
do erat receſſur⁹ a diſcipl'is ꝑ moꝛtẽ. Tũc
em̃ quaſi vltimũ vale in teſtamento pacem
reliquit ⁊ cõmendauit. vt ꝺt Ambꝛo. et in
hoc docuit ꝙ chꝛ̃iani maxime debent ama
re pacem cũ fratre ſuo. Ad q̃d quidẽ etiaȝ
hoꝛtat̃ ratio. ſcȝ neceſſitatis. qm̃ vt Aug⁹.
li. de ꝟbis dñi ꝺt Pax eſt ſerenitas mentis
vinculũ amoꝛis: ꝯſoꝛtium charitatis. hanc
qui habet teneat: qui nõ habȝ repetat. qm̃
qui in ea reptus nõ fuerit exhereditat̃ a pa
tre. negabit̃ a filio: ⁊ alien⁹ efficit̃ a ſpũſſan
cto. Hec ille. Hoꝛtat̃ etiam ſcꝓtura apl'ice
autoꝛitatis Rho. xij. di. Qꝺ ex vob̃ eſt cũ
omĩbꝫ hominibꝫ pacẽ habentes date locũ
ire. Et hoc põt poni ꝓ alio themate ſmo-
nic. Deniq̃ȝ exemplũ hoꝛtat̃. q2 ſum⁹ mẽ-
bꝛa chꝛiſti g̃ debem⁹ eſſe ꝯcoꝛdes ſicut mẽ
bꝛa eiuſdẽ coꝛpis. Vñ Aug⁹. Non p̃t eſſe
ꝯcoꝛs cũ chꝛ̃o q̃ fuerit diſcoꝛs cũ chꝛ̃iano.
ꝓpterea chꝛiſt⁹ ait. Pacem relinq̃ vob̃ tan
q̃ȝ caput imperãs membꝛis. Pꝛoinde de
pace tria myſteria declarabimus
Pꝛimũ dr̃ diſcretiue diſtinctiõis.
Scꝺm dr̃ inductiue cõmendationis
Tertiũ dr̃ diuine acceptationis.

L Circa pmũ de diſtin
ctõe pacꝭ diſcernẽda vt ſciam⁹ diſcernere q̃
lẽ pacẽ vult chꝛ̃s in ſuis Notãdũ ꝙ colligẽ
do ex ſcꝓturꝭ pax ẽ diuerſa. Pꝛio q̃dam eſt
pax iniq̃nata. ſicut ẽ pax illoꝝ q̃ ſt̃ ꝯcoꝛdes
in malo. vt latrones ⁊ mali hoies. Nã talis
pax ẽ etiã int̃ ꝺmões ĩ ꝑdẽdo aĩas ꝯcoꝛdit̃
ſatagẽtes Cõtra hmõi pacẽ chꝛ̃s ꝺt Mat
thei. x. Nolite putare ꝙ veni mittere pacẽ ĩ
terrã. nõ em̃ veni mittere pacẽ ſȝ gladiũ. h̃
eſt volo ꝙ nec pr̃ filio nec aliq̃s alteri ꝯſen-
tiat ĩ pace tenẽda cũ diabolo. ſ. in pccã faciẽ

do: vel aĩaȝ ꝓpꝛiã aut ꝓximi ꝑdẽdo Scꝺo
q̃dã eſt pax ſimulata. de q̃ pſ. Qui loq̃tur
pacẽ in oꝛe ſuo: mala aũt ĩ coꝛde. hec etiã ñ
placet chꝛ̃o. Tertia eſt pax oꝛdĩata. de iſta
chꝛ̃s ſupꝛa loq̃t̃ ĩ thema. Sed q̃rit̃: qua
lis pax ꝺr oꝛdinata quã chꝛ̃s vult ĩ ſuis et
reliq̃t illis. Ad h̃ nota ſm Frã. may. ſer.
de natiuitate ꝙ pax oꝛdinata q̃dã pmo ꝺr
thearchica: de q̃ Leo papa ſer. de natiuita
te q̃ incipit. Excedit q̃dẽ. ꝺt. Chꝛ̃iano vera
pax eſt a dei volũtate nõ diuidi. i. nõ diſcoꝛ
dari: ſȝ in his ſolis q̃ deus diligit delectari
hec ille. Sed heu mõ hãc pauci habẽt: nã
null⁹ in pctõ moꝛtali exñs habet hãc pacẽ
qm̃ vt ꝺt Aug. Oĩs criminoſus eſt inimi
cus deo. Scꝺo q̃dã ꝺr pax hierarchica
i. hoim cũ angelis: vicȝ dũ moꝛẽ gerim⁹ an
gelis nr̃is cuſtodibꝫ. Ad qꝺ hoꝛtat̃ Ber.
di. In q̃uis diuerſoꝛio in q̃libet angulo re
uerẽtiã exhibe tuo angelo. nec audeas face
re coꝛã illo qꝺ me p̃nte nõ auderes. Ter-
tio q̃dã ꝺr pax monaſtica. i. vni⁹ ad ſeipm
dũ rõ tãq̃ȝ ſupioꝛ impat ſuis inferioꝛibꝫ vi
ribꝫ. ⁊ iſte obediũt rõni. pȝ in ſcris. Nã di-
cẽte pho. ix. Ethi. Malus nec ad ſe habet
amicitiã nec ad aliũ. ⁊ ſic nec habet pacem
q2 caro eſt cõtra ſpm̃ Quarto quedã ꝺr
pax iconomica. hoc eſt habitãtiũ ĩ vna do
mo. ſicut cõiugatoꝝ ⁊ fratrũ. de hac Eccl'i.
xxv. In tribꝫ bñplacitũ eſt ſpũi meo. que
ſunt grata deo ⁊ hoibus. amoꝛ fratrũ. con
coꝛdia pꝛimoꝝ. vir ⁊ mulier bene ſibi ꝯſen
tientes. O hõ penſa hec. Quinto quedã
eſt pax politica. i. habitantiũ in aliq̃ vno re
gno vel in vna ciuitate: q̃ dicit̃ q̃ſi ciuiũ vni
tas. M Querit̃ hic. vñ eſt ꝙ aliq̃ ciui
tas magnã diſcoꝛdiam patit̃ in ſuis ciuibꝫ
⁊ diſſenſiõem nec põt pacari. ſilr aliqꝺ re-
gnũ vel cõitas qñq̃ȝ a deo ꝑmittit̃ diſcoꝛ-
dia deſolari. Rñdet̃ recolligẽdo ex ſcriptu
ris. talia ꝑmittit de⁹ ꝓpter pctã. vt ꝺt etiaȝ
Aug⁹. v. de ciuitate. c. xxij. Ex pmo aliq̃ñ
ꝓpter ſupbiã hoim illoꝛum. Pꝛouerb. xiij.
Inter ſupbos ſemꝑ iurgia ſunt. Secũdo
aliq̃ñ ꝓpter iniuſticiã. Pꝛouer. x. Regnũ ꝺ
gẽte in gentẽ trãſfert̃ ꝓpter iniuſticias ⁊ do
los. Tertio aliq̃ñ ꝓpter homicidiũ et luxu
riã. patet in Dauid cui dictũ eſt. Non rece
det gladius de domo tua. ⁊ ita factũ eſt ꝙ
filij ſui ſeſe occiderunt. Quarto aliq̃ñ ꝓpter

oppꝛ̃ſſionẽ iudicij iniquã. ſicut fit ſepe in ci-
uitate ꝑ iudicia falſa q̃bꝫ oppꝛ̃imunt̃ paupe
res ⁊ vidue a diuitibꝫ iniq̃ auferẽdo ill' bo-
na Eſa. xxxiij. Ve q̃ p̃daris. nõne ⁊ ip̃e p̃-
daberis. Quĩto aliq̃ñ ꝓpter ꝑiuria ⁊ fidei
fracturã. pȝ ꝺ Sedechia rege: ⁊ regno iſra
el deſolato a babylonijs Hiere. xxxiiij. Se
xto aliq̃ñ ꝓpter mltoꝝ publicã maliciã. im-
punitã Pꝛouerb. xj. In bonis iuſtoꝝ exal
tabit̃ ciuitas. ⁊ ĩ ꝑditõe impioꝝ erit lauda
tio. Hec ſufficiãt. O g̃ chꝛ̃iani cauete hec
vt pacẽ habeatis. N

Circa ſcꝺm de inductiua
cõmendatõe nota ꝙ pacẽ amplecti ⁊ tene-
re inducimur ex oĩ lege. qm̃ oĩs lex eã ꝯmẽ
dat tãq̃ȝ bonũ maximũ. Et bꝛeuit̃ ꝓſe-
q̃ndo pmo oñdit̃ ex lege nature hoĩs itri-
ſeca ex condicõne pmaria. nam Aug. xij. de
ciui. dei. hãc ꝑcipuã queſtionẽ. q̃re deus ex
vno hoie ſcȝ Adã fecit omẽs hoĩes. cũ hoc
nõ fecerit in alijs aĩalibus ſoluit dicens ſic
De⁹ fecit ex vno hoie oẽs hoĩes vt eo mo
do vehemẽti⁹ cõmendaret̃ ſocietatis ⁊ vni
tatis vinculũ. ⁊ ſic in multis cõcoꝛs vnitas
nature ſuaret̃ in pace. Vñ ⁊ ꝓpterea deus
hoĩ nõ dedit talia mẽbꝛa ſcȝ q̃bꝫ poſſet la-
cerare vel tanq̃ȝ armis vulnerare ſicut de-
dit aĩalibꝫ. puta dentes ⁊ vngues acutos
ad ſignificãdũ ꝙ ſicut ꝺr etiã. j. Poli. Hõ
eſt aĩal naturalr̃ mãſuetũ ⁊ ſociale. ⁊ ſic pa
cis ſectatiuũ. alioq̃n cõtra naturã peccat
Scꝺo ex lege theologica q̃ ꝓhibet ini-
micicias ⁊ odia ac diſcoꝛdiã. ⁊ dictat ex p̃-
cepto chꝛ̃i Matth. v. etiã inimicos diligere
⁊ recõciliari offenſo fratri ⁊ ſic pacẽ habere
Ratio p̃cipua eſt. q2 debem⁹ tendere ad ce
leſtẽ patriã ⁊ ad deũ ꝑpetuo poſſidendum
in quo beatificamur ſed ad hec nõ eſt alia
via niſi pax. Pꝛouer. iij. Oẽs ſemite illius
pacifice. Nec in patria regnat aliud niſi ſũ-
ma pax ⁊ concoꝛs oĩm volũtas. Eſa. xxxij.
Sedebit populus me⁹ in pulcritudine pa
cis. Vñ ciues ill'⁹ patrie ſcȝ angeli quibus
aſſociabimur. pacẽ cecinerũt dicẽtes. Glia
in excelſis deo. ⁊ in terra pax. g̃ ⁊c̃. Ter-
tio oſtendit̃ ex lege canonica. Nam Aug.
xxiij. q. iiij. ca. j. ⁊. c. ecce. dictat ꝙ ꝓ pace ſer-
uanda etiã mala qñq̃ȝ ſunt tolerãda. ⁊ idẽ
ſe. c. quiſq̃s. dicit ꝙ pacific⁹ ille dicit̃ q̃ coꝛ-

rigi ꝙ̃ pōt.ꝛ ꝙ̃ ſaluo vinculo pacis cor/
rigi nō pōt equanimiter ſupportat.nā ꝛ.xxiij
q.j.c.qui cōtra:dicit ꝙ diuerſis penis pu/
niendi ſunt pacē eccl'ie turbātes etiā exilio
ꝑpetuo Quarto ex lege ciuilica.q etiam
punit malefactores ꝛ pacē cōitatis turban
tes. Itē.C.de fideicōmiſ.l.amplꝰ.ſtatuit
ꝙ heres nō ſeruans teſtamentū patris de/
functi eſt exhereditādus. ſic qui non ſeruat
teſtamentū pacis.quā chr̄s nobis legauit.
put patuit in themate.exhereditat a celo.
Quinto ex lege phica.q: oia natura
liter appetūt pacē.nam ſm Phm.j. Celi.
Oē graue tendit deorſum et omne leue
ſurſum.ꝛ hoc ideo vt q̇eret in ſuo loco na/
turali Proīn.Augꝰ.ix.de ciui.dei dicit.
Sicut nemo eſt q̇ gaudere nolit.ita nemo
eſt q̇ pacē habere nolit. Quare etiā ſanctꝰ
Tho.ij.ij.q.xxix.ar.ij.ꝓbat ꝙ oia appetūt
rationali vel naturali appetitu pacē vt con
ſeruent in eſſe ꝛ vita. ꝛ oia ꝯgaudent paci
Ad hec exēpla phicalia ꝓponamus aliqua
Primū de apibus.Quādo eñ apes inui/
cem ſtrepūt ꝛ clamorē ac diſcordiā faciunt
ſignū eſt ꝙ rex vult alueare dimittere. Itē
in auib dicit Solinus in li.rex.ꝙ eo anno
q̄ videntur aues in alto aere pugnare futurū
eſt peſtilentiā ꝛ ſtrages ꝛ neces in inferiori
regione fieri. Quia inſtinctu naturali aues
terrā ꝛ aerem inferius ſentiūt eſſe corrupti
oni ꝓximā.ideo in altū leuāt ſe Sic ſpūali
ter qñ hoies diſcordāt ſtrepunt vel contra
ſeſe pugnare vident ſignū eſt ꝙ rex chr̄s re
cedit ab eis.ꝛ peſtilentia viciorꝝ ac damna
tionis ſequitur in eis. vñ Orige.lib. de ritu
eccl'iaſtico dt.Bella ꝛ litigia hoim pſtigia
ſunt damnationū eternalium.O ḡ hō per
timeſce ¶ Sed di.Quid ergo faciā
cū ille ꝯtra me iratꝰ feruet ad rixandū. nec
vult mitigari Ad hoc rñdendo conſulo cū
aplo Ro xij. dicēte Q̄d ex vob eſt pacē
habete cū oib:ſaltē date inq̇t locū ire ſcꝫ
declinādo vel fugiēdo.ꝙ ſi hoc nō poteris
quia forte obligatꝰ illi es ſicut vxor mari/
to,tūc mitē te prebeas ꝛ humilit loq̄re.q̇a
reſponſio mollis frāgit iraꝫ Prouerb.xv.
Sexto ex lege poetica Nā Saluſtiꝰ in
iugurtino ait.idēq ꝛ Hiero. dt Concor/
dia parue res creſcunt.ſed diſcordia maxi/
me dilabunt Itē Seneca li.iiij.ꝓuitū dt
Scito honeſtū ꝛ magnanimū vindicte ge
nus eē oīa ignoſcere Propterea etiā q̇dā
ſicut allegat Hugo de clauſtro aie dic ſic.
Quattuor ſūt necaria viro bono. Primū
vt oēs faciat ſibi amicos ſi pōt Scdꝫ ꝙ
ſi nō poteſt facere amicos nō faciat ſibi ini
micos Tertiū ꝙ ſi nec hoc poteſt.quia ille
vult eū ledere tunc recedat ꝛ fugiat. Quar
tum eſt ꝙ ſi eū leſerit nō vindicet. Hec ille
Ad idē ſcꝫ d pacis cōmēdatiōe Priſcianꝰ
volumie minoris dicit. Si querit q̇d eſt ſū
mū bonū in hac vita. Rñdet(inq̇t) ꝙ pax.
Ecce ergo chariſſimi prꝫ ꝙ debemꝰ ama/
re valde pacē Septimo oſtendit ex lege
politica. Nam vt Phus.iij. Polit.ꝛ.v.etiā
lib.docet ad policiā bonā req̄ritur ordo in
ꝓncipādo ꝛ ſubijciēdo:ꝛ ſeruanda eſt iuſti
cie eq̄litas ꝓ bono pacis ſcꝫ vt minores re
uereant maiores:ꝛ maiores adiuuent mi/
nores:ꝛ eq̄les eq̄lib iura ſua reddāt: alio/
q̇n vbiq ſeditio erit. Hec ex Pho. Idō oq
Augꝰ.xix.de ciui.di dt:ꝙ in rebus creatis
nil eſt gratioſius:nil ſecuriꝰ bono pacis ſo
let audiri. Tolle bonū pacis q̇d ſunt regna
niſi quedā latrocinia. Hec ille. Vñ ex pre/
dictis daret cōmendatio pacis. Vtinam
hoc regnū nr̄m ꝛ hec ciuitas penſaret bo/
num pacis ꝛ illaꝫ teneret. ¶ Sed de
inimicicijs quot mala q̊t cedes ſequantur.
Heu heu deꝰ magne a ꝓncipio mundi.q̊t
inter hoies ſecuta ſunt homicidia q̇s enu/
merabit: vere res horrenda nimis ſi cōme
moramur ex hiſtorijs.nā Paulus oroſius
lib.ij.refert ꝙ ſub tribus regibus Perſarꝝ
ſuccedentib ſibi:vicꝫ Cyro:Athamire: et
Xerſe: decies nonies cētena milia hominū
ī bellis ꝑempti ſunt ex perſis. Deniq Eu
tropiꝰ narrat ꝙ Rhoma cōq̇ſito dñio or/
bis poſtea in vrbe ſubortis diſcordijs ꝛ ꝑ/
tialitatib facta eſt cedes hoim ſparſim per
varia bella intantū ꝙ plures q̄ ſedeci mi/
lia hoim occiſa ſunt ꝑter captiuos et famē
mortuos:ꝛ hmōi. Itē in biblia q̊t centena
milia hoim legunt ꝑempta per diſcordias
Et in varijs chronicis gentiū quot legunt,
Et in noſtro regno etiā; ſolus deus nouit
Vtiq ſi oia ſimul colligere poſſemꝰ ex tā
ta multitudine interfectorꝝ poſſent cōſtrui
montes excelſi:ꝛ ex ſanguine corꝝ larga flu
mina flueret. O ergo maledicta diſcordia
O benedicta pax que tanta mala compe/
ſcis:vere maledictus qui te reſpuit

R Circa tertium de
acceptatione diuina nota ꝙ deus oſtendit
pluribꝰ ſignis ꝙ diligit pacem hoim. Pri
mū ſignū natiuitatis.q: chriſtꝰ tpe pacis
naſci voluit. Scdm angelice exultatōis.q:
angeli exultantes in chri natiuitate pacē in
terra hoibꝰ bone volūtatis adeſſe cecinerūt.
Tertiū btificationis. q: chriſtꝰ beatos fo/
re ꝑdicauit pacificos.d.Math.v. Beati
pacifici qm̄ filij dei ſcꝫ dilecti vocabuntur.
Quartū teſtamentalis legationis;quia di
ſcipulis pacem legauit:vt patuit. Quintū
emptionis.quia caro ꝓcio ſanguinis ſui pa
cem hominibꝰ emere voluit reconciliando
nos deo.vt dt Aplus. Sextū ſalutatōis:
quia poſt reſurrectionē apparens diſcipu/
lis pacem annūciando ſalutauit:ꝛ apl's pa
cem ſalutarē mādauit Luc.x. In quācūq
domū intraueritis primū dicite. Pax huic
domui. Septimū orationis ꝛ ſacrificatio/
nis. Unde Chryſ. ſup Math. dt. Per/
pendite q̄ntum malum ſit diſcordia. quia
a diſcordantibꝰ non vult deꝰ acceptare ſa/
crificiū nec orones exaudire. plus eñ dili/
git ꝯcordiam fideliū q̄ munera. Hec ille
S Propterea exemplū legit ꝙ demo
nes multum gaudent de hoim diſcordia.
Cum eñ btūs Franciſcꝰ Aretiū veniſſet:
vidit demones exultare de illius ciuitatis
inteſtino bello: ꝛ ꝑ ſociū mādauit ex pte d
vt exirēt demones de ciuitate. Et ecce ſta/
tim receſſerūt: ꝛ ciuitas ꝯcordiā fecit. O ḡ
pax bñdicta q̄ demones expellis ꝛ deū in
hoie habitare facis:ꝛ celeſtē patriā ꝓmere
ris Quā nob ꝓſtare dignetur. Jeſus chr̄s q̇
cum prē ꝛ ſpūſancto viuit in ſecula Amen

Item pro cena domini ꝛ pro alijs ſequen/
tibus diebus plures ſermones feci in alijs
partibus Pomerij.

Explicit hoc q̄drageſimale de peni
tentia in laude chriſti ꝛ bte ꝟginis matris:
beatiq Franciſci ac oium beatorꝝ.

In nomine do

mine Jeſu chri incipit tabula de materijs
ꝯtentis in hoc quadrageſimali Pomerij
de penitentia ſm alphabetū

a
Bſtinentia moderari debet
Abſinthiaca ꝯfectio (vij K
valet ad plura xvj.S.
Adam ꝛ Eua requiſiti ſunt
de culpa:ſed non ſerpens diabolus ꝛ qua/
re. xx.B
Adoleſcentia habet plures caſus mortis
q̄ ſenectus iij.L.
Anima quomodo ledit xlij.A.
Aie pꝰ mortē an poſſint penitere.xviij.E.
Anni in partibus quomodo corpus hois
variatur ij.H.
Annus diſcretionis q̇s ſit xxix.V
Aquila q̄ꝰ renouatur in ſenectute. xix.L
Arbor q̄ꝰ iudicat fore alicuiꝰ v.ꝛ.
Arpia auis qualis eſt ꝓprietatis. xxj.R.
Attritio quid eſt ꝛ quomodo differt a cō/
tritione xiij.Q
b
Eati dicūtur q̇ lugent.xxij. in prin
cipio:ꝛ.B.
Bibere pluries an liceat in die ie/
iunij viij.R
Bibentes immoderate die ieiunij an pec/
cent.ibidem
Bona aie ſit optia ꝛ incōmutabilia.xlij.A
Bona opa efficacꝰ ſatiſfaciūt pro peccatis
ex iniunctione cōfeſſoris xlvij.N
c
Audam caſtoris an liceat in die ie/
iunij comedere ix.X.
Ceruus q̄ꝰ renouat xix.L.
Cibi quales prohibentur vel permittūtur
in ieiunio viij.O.
Cinerꝝ die hortamur ad pniaꝫ cerimonijs
Cinerꝝ de ꝯſecratione ibideꝫ (j.A
Item de contemptu:ibidem
Circūſtantie peccorꝝ qualiter aggrauant ꝛ
ſunt ꝯfitende.xxxj.J.K.per totū
Item ꝯcordia hoim ꝛ pax inter fideles cō
mendat multipliciter.L.ꝛ per totū
Cogitationes q̄ꝰ ſunt confitēde.xxxj.H
Comedere ꝛ bibere quotiens licet die ieiu
nij. viij.R
Confeſſio quomodo ad eam fiat prepara
tio.xxiij.per totum.

In ꝯfeſſione an liceat mentiri.xxv.S.T.
De confeſſionis puritate: ⁊ ꝙ in charitate
fiat.xxv.V.⁊.xxxvj.P.
Cõfeſſiõis ꝯditões ſedeci.xxvj.A.ꝑ totū
Confeſſionē peccõꝝ facere leges q̄les obli
Confeſſionē facere ꝙ (gant.xxvij.ꝑ totū.
oēs hoies generalr̄ obligāt.xxix.S.T
De ꝯfeſſione an papa poſſit diſpēſare.ibi
A ꝯfeſſione qui excuſant (dem.T.
xxix.V.⁊ quid de illis qui ignorāt idio
ma.ibidem.X.
Confeſſio quid ſit ⁊ que requirunt ad eā.
et de forma. xxx.E.G.
Confeſſio an requirit etiam de manifeſtis
peccatis ⁊ de peccatoꝝ radicib⁹ ⁊ d̄ ten-
tationibus xxxij.P.⁊ ſeq.
Confeſſio an requirit de venialib⁹ ⁊ qui-
bus caſibus xxxiij.S.T
Confeſſionē frequētare plib⁹ rõnib⁹ debe
mus.xxxv.G.⁊ de vtilitate ibidem.I.
Confeſſio general. de h.xxxiiij.A.B.C.
Confeſſionē ſemel facere in ãno quare ob
ligauit eccleſia xxxv.H.
Confeſſionē dimittere ꝓpter verecundiam
ſtultum eſt xxxvj.L.M.
Cõfeſſio faciēda eſt in ſecreto ſoli ſacerdo
Confeſſionē an liceat (ti.xxxvj.N.O
retardare vl' differre xxxvij.R.S
Confeſſionē accelerare tenet q̄s nec differ
re in octo caſibus. xxxvij.T.
Confeſſio ſemel facta an ſit iteranda.⁊ de
valore iteratiõis ⁊ de caſibus obligatio
nis. xxxviij.A.B.D.
Cõfeſſor q̄lis ſit eligend⁹.xxxviij.ꝑ totũ.
Confeſſor cum obdormit in audiēdo con-
feſſionem q̄d faciendū xxvj.D.
Confeſſor nūq̄ debet peccõrem a ſe deſpe
ratum dimittere xxxix.O.
Cõfitēs q̄n nõ vult ꝯfiteri niſi ad interroga
ta an ſufficiat ſibi ad ſalutem.xxviij.R.
Confiteri nolle an ſit deo plus odibile q̄
ipſum peccm̄ commiſſum. xxx.C.
Cõtritionē an poſſit habere peccõr q̄ eſt cõ
ſuetus ſepe recidiuare. xj.H.⁊.xiij.V.
Contritio quid ſit.xiij.O.⁊ plura ibi ꝑ to
tum: ⁊ in ſequentibus.
Contritionis de modicitate. xiiij.A.B.
De formatiõe ibidem.D.⁊ de cõtritis
in extremis.ibidem.E.
Contritio ſine ꝯfeſſione et ſatiſfactiõe an
ſufficiat xiiij.G.
Contritio an requirat de peccato origina-
li ⁊ eius penis xv.I.
Cõtritio an requirat dolere de priuatione
virtutis ⁊ de futuris etiam peccatis: et
de alienis xv.K.vſq̄.N.
Cõtritiõis de neċitate xvj.O.P.⁊ ſeq.
Contritio qualem dolorem req̄rit.xvij.T
Item de ꝯtritionis lachrymis. vide infra
ſub littera huius tabule.L.⁊.F.
Contritiõis de vtilitate.xx.M.et ſequen.
Contritio an deleat omne peccatum quo-
tienſcunq̄ iteratum xviij.A.B
Cõtritio an poſſit tollere totū reatū.xix.H
Cõtritio an p⁹ peccm̄ cõmiſſū ſit differen-
Contritionẽ formare ſibi hõ (da.xix.F.
in die feſto an teneat! xix.G.
Contritione de peccato facta an teneatur
quis penitere poſtea. xix.I.
Contritionis dolor an debeat eſſe inteńſiſſi
mus. xxj.O.
Contritõnis de duratiõe vel ꝯtinuatione
Contritio ſpecialis requirit de (xxij.E
ſingulis mortalibus. xxiij.O
Conuerſionis de modo.iij.M.de dilatio
ne.ibidem.O.
Creſcunt in hoibus peccã impceptibiliter
ſicut vngues ⁊ capilli xxiij.M.
Culpa an ꝑ actū interiorē tollit xx.N

D

Eſtimatio vite noſtre eſt annualis
obſeruantia quadrageſime. j.L.
Deus diligere confeſſionem oſtē-
dit omni lege. xxx.B.
Deo diſplicet non confiteri peccm̄. xxx.C.
Dilatio pnie ē nociua.iiij.ꝑ totū.⁊.xxj.V.
Diſcretõis annus quot⁹ reputat.xxix.V.
Dolicapax puer q̄n̄o agnoſcit ibidem
Dolor ꝯtritionis.de hoc vbi de ꝯtritiõe.
Dominica dies in quadrageſima q̄re non
ieiunatur j.D.

E

Brietas an frangit ieiuniũ.x.D.
Elemoſyna an melior ſit ieiunio:
vl' ecõuer.x.B.⁊.xlviij.S.T.V
Exempla plurima tota hac pte deſcpta
Exemplũ de carnifice contenente cineres
conſecratos j.F.
Exemplum de fletu cõpaſſionis chr̄i vti-
liſſimo iij.N.
Exemplum ꝙ ſeruitus beate marie indu-
cit ad pniam. iiij.T.

Exemplum de penitentie dilatione exem-
plum ciuilicum.v. ⁊
Exemplum quomodo heremita vidit cru
ciari in inferno patrem ſuũ cum filio ꝓ-
pter vſuram.vj. F
Exemplū ꝙ pluries q̄ ſemel in die come-
dere brutale eſt. viij. R
Exemplum de damnatione fratris nõ ie-
iunantis.ix. X
Exemplum de ceruo et aquila quomodo
renouantur.xix. L
Exemplum de viſione ꝙ peccator ꝑ pecca
ta ignem ſibi auget.xj. L
Exemplum ꝙ abſtinentia ſanat infirmita-
tem.x. F
Exemplum ꝙ ſpes debet fiduciam habe-
re cum timore.xij. P
Exemplum ꝙ penitentia attritionis in ex-
tremis valet.xiij. T
Exemplum ꝙ contritio fortis delet pecca
ta omnia.xiij. X
Exemplum ꝙ facienti quod in ſe eſt ſalus
datur.xiiij. C
Exemplum conſolatorium ad excitandũ
populum.xiiij. D
Exemplum de contritione generali in ex
tremis.xiiij. F
Exemplum ꝙ contritio ſola dum non põt
confiteri ſaluat.xiiij. H
Exemplū ꝙ indulgentia plenaria non va-
let ſine contritione.xvj. P
Exēplum de aqua q̄ dr̄ optima.xvij. ⁊
Exemplum de phenice.xviij.in fine
Exemplum de pnia ſerotina.xx. P
Exemplum de differentibus penitentiam
exemplum legale.xxj. V
Exemplū ꝙ peccm̄ abluit ꝑ pniam. xxj. X
Exemplū de his q̄ culpas ꝓprias alleuiāt
⁊ alienas grauant fabuloſum.xxij. G
Exemplũ ꝙ vtile eſt memorari de lachry
mis chriſti.xxij. I
Exemplum ꝙ pnia dulceſcit ex memoria
paſſionis chriſti.ibidem,⁊.xxix. X
Exemplum ꝙ carnalis tentatio vincit ca-
ſtigatione.xxiiij. N
Exēplum ꝙ lachrymas acceptat chriſtus
tanq̄ ſacrificium.xlviij. X
Exemplū ꝙ lachryme fuſe pro alio proxi
mo valent.xxiiij. R
Exemplum ꝙ fictã ꝯfeſſionē demon con
fundit: ſed vera ꝯfeſſiõe ꝯfūdit.xxv. X
Exēplum ꝙ opa facta in mortali nõ iuuãt
exn̄tes in purgatorio.xxvj. F
Exemplū ꝙ chriſt⁹ p̄cipit ꝯfiteri.xxvij. L
Exēplū ꝙ piculoſū ē ꝯfiteri ſacerdoti igna
ro vel ꝯfeſſori negligenti. xxviij. R
Exēplū ꝙ homo ꝑ ꝯfeſſionē peccatoꝝ li-
berat a morte.xxix. Y
Exemplum ꝙ beatus Franciſcus dixit ꝑ
pniam liberari a malis tpalibus diuerſis ⁊
cladibus.xxx. D
Exemplum de Celeſtino filio impatoris
quomodo verſus a demone editos ac-
cepit ꝯſolatorium.xxx. D
Exemplū de ſancto Franciſco ⁊ fratre ru-
fino tentato a diabolo.xxxij. R
Exemplum ꝙ confeſſio iterata diligenter
valet.xxxiij. X
Exemplum ꝙ diabolus ꝓmiſit ſe cõfiteri
ſed nequit ſe humiliare.xxxiiij.in fine.
Exemplum ꝙ negligens cõfiteri a chriſto
exprobrat in morte.xxxv. K
Exemplū ꝙ diabolus toties vulnerat q̄-
tiens homo ꝯfitet.xxxvj. M
Exemplum aliud ad idẽ.xxxviij. C
Exemplum ꝙ quidã ſoli deo ꝯfitebatur ⁊
non ſacerdoti.⁊ damnabatur; niſi beata
virgo liberaſſet.xxxvj.in fine
Exemplum de vinea excolenda exemplũ
legale.xxxvij, X
Exemplum ꝙ ꝯfeſſio liberat a morte tem
porali ⁊ eternali.xxxvij. X
Exemplum de fraudulento confitente fa-
buloſum.xxxviij. E
Exemplū ꝙ peccm̄ vnū ſciēter tacēti in cõ-
feſſione nec alia remittunt.xxxviij. H
Exemplum de diacono peccatore ⁊ euan-
gelium mala ꝯſcientia canente in miſſa
q̄n̄o perijt.xxxvij. V
Exemplum de ebrioſo qui noluit ſuſcipe-
pere penitentiam aliã niſi ꝙ aquam nõ
biberet.xxxix. O
Exempla plurima de reſtitutione facien-
Exemplū de heredibus (da.xl.S
vſurarioꝝ non reſtituentiū.xlj. X
Exemplum de Lucrecio occupãte poſſeſ-
ſionem ſancte Beatricis.xlij. in fine. et
de Conſtantino.
Exemplum de mala morte vſurarij ⁊ op-
preſſoris.xliij. F

Exemplum de matre ſancte marie de ognies.xliij.i fi.
Exēplū ꝙ puer punit⁹ eſt in purgatorio ꝑ obligatione.xliij.P.
Exemplum de medico curante. exemplum legale.xlv. T
Exemplum de ſancto Dūſtanno feliciter migrante in pnia.xlv. Z
Exēplū de milite penitēte pſeuerāter in deſerta eccleſia.xlvj. D
Exēplū ꝙ confeſſio facta celat peccatū diabolo.xlvj. H
Exēplū ꝙ vita hominis currit ꝑ q̄ttuor rotas.xlvij. M
Exēplū de Juliano parentes occidente quomodo ſatiſfecit.xlvij. O
Exemplum de indulgentia porciuncule a chriſto obtenta.xlix.in fine.
Exemplum de pace ꝙ eam turbāt demones.l.in fine.

f
Enicis auis ꝓprietas.xvij E
Flagella an ſint ſatiſfactoria ꝑ peccatis q̄ infligunt̄.xlviij. R
Flere pro peccatis placet deo et angelis. (xxij.A E
Flere ꝑ pccis an ſit meli⁹ q̄ꝫ flere ſup paſſiōe chriſti.xxij. J
De fletu Petri apl'i.xxj. Y
De fletu exceſſiuo ꝑ pccis.xxj. X
Fortiſſima pre oībus tria ſunt.xvij. V
Frangētes ieiunium qualiter peccāt.ix. T
Ibidem plures queſtiones de h̄.
Frangit ne gula ieiunium.vel cū aliq̄d ſumitur de ſero die ieiunij.x. C D
Frangit̄ ieiuniū quattuor modis.viij. S
Fructus de aliena re perceptos an teneat̄ reſtituere aliquis.xliij J
Furari rē ꝓpriā ab alio an liceat cū nō pōt aliter rehaberi.xliij K

g
Audium an habeāt aliquo modo infernales ex ſocietate.xj. L
Generalis confeſſio eſt duplex.xxxiiij. B
De hoc plura ibidem ꝯſequēter.
Genus humanū a ꝑncipio vixit tm̄ de his q̄ terra ſponte gignebat.vij. M
Gula an frangit ieiuniū.x. C D

h
Omicida quomodo tenetur facere reſtitutionem.xlij. C D
Hora comedendi in ieiunio que ſit viij. O
Humilitas qualiter debet haberi in confeſſione.xxvj. C
Humilitatis cauſa an mentiri liceat in cōfeſſione peccatoꝝ.xxv. S T

i
Eiunium quadrageſimale quare eſt inſtitutū verno tempore.ij. H
De eodem q̄uo ſancti patres diffinierunt celebrari.ibidē K
Ieiunium quadruplex diſtinguit̄.vij. H
Ieiunandi varia eſt intentio, de quo verſus.vij. J
Ieiuniū q̄uo ſit moderandū.vij. K
Ieiunium non eſt laudabile in quinqꝫ caſibus.ibidem.
Ieiunium a ꝑncipio mundi cōmendatū eſt ab omnibus.vij. M
De ieiunij obligatiōe ⁊ plura de h̄.viij. N
De ieiunij violatōne.viij. S
De fractione plura vide.vbi frāgere
A ieiunando quales excuſant̄.ix. Y
Ieiunium quibus ſanctificatur vt deo placeat.x. A
Ieiunij fructus ſeptē ponunt̄.x. E
Ieiunium in peccato mortali factū an valeat.x. A
Ieiunij die an liceat ſero aliquid ſumere. (x.D
Ieiunium an ſit meli⁹ q̄ꝫ elemoſyna.vel econuerſo.x. B
Indulgētia quid ſit ⁊ plura de ea.xlix.A.
De valore ibidem.D.E. An valeāt mortuis.ibidem. K
Pro indulgentijs ꝯſequendis que requiruntur.xlix G
Item ꝑ indulgentijs q̄uo porrigende ſunt manus adiutrices.xlix. J
Infamans ꝓximum quomodo tenetur reſtituere.xliij. N O
Inferni penas quomodo debet quis preeligere q̄ꝫ peccare.xxj. S
Iudex debet iudicare ſm̄ allegata et approbata.xxxij. N

l
Achryme contritōis ſunt virtutis mirabilis.xvij. V X
Lachryme quales ſunt meliores alijs.xvij. Y
Lachryme breui tēpe delent pccā.xxj. T
Lachryme an plus valeāt q̄ꝫ diuturna opera.xxj. Y
De lachrymis exceſſiuis:⁊ pl'a de lachrymis.ſupra.vbi flere
Lex multiplex obligat ad pniam.vj.A.B
Legis caſus de manu paralytica amputanda.xxj. V
Legis caſus de vinea excolenda.xxxvij. X
Legis caſus de medico curante vulnera. (xlv.T

m
Edicina tēpore verno cōuenit homini.ij. G
Medicina que eſt optima pre omībꝫ.xvj. S
Medicus an tenetur recidiuantem eodem ſalario curare.xlv. T
Mortem ⁊ omne malum debet quis ꝑeligere q̄ꝫ peccare.xxj. S
Morituri in ꝓximo vel mortui tria ſigna ꝑferūt.xxx. A
Mulieres multe propter qualia peccata damnant̄.xxxviij.finali exemplo.

n
Egligentia penitētie eſt dānabilis.iiij.per totum
Negligentia reſtitutionis ꝑiculoſa eſt.xl. R
Negligens ſe preparare ad confeſſionem periculo ſe exponit damnatiōis.xxiij. K et.xxxiiij. D E
Negligentia cōfeſſoris in inquirendo peccata a cōfitente periculoſa eſt. de hoc exemplum.xxviij. R

o
Bediētia ī bono duplicat augendo meritū.xlvij. N
Obligat̄ homo ad ieiunium q̄nqꝫ.viij. N
De obligatione ꝯtritionis.xvj. O
Obligatur ad reſtitutionem quis omne lege.xl. P
Oblita peccata. quomodo tenet̄ quis penitere de oblitis.xxiij.O.⁊.xxxiij.ꝑ to.
Item de talium detrimentis ⁊ regulis cōfitendi.ibidem

p
Acis multiplex cōmendatio.l per totum.
Parētes primi quo tempore anni peccauerūt.ij. J
Peccata ſunt precogitanda ad confitendum.xxiij. M
Peccata creſcūt imperceptibiliter ſicut vngues.ibidem.
Peccata mortalia ſingillatim ſunt deteſtāda.xx. O
Quid de venialibus ⁊ quid de oblitis.ibidem.P O
De peccatorum venialiū ꝯfeſſione.xxxiij per totum.
Pro peccato mortali quanta debetur penitentia.xxxix.N ⁊.xlvij. L
Penitentia de taxata in canone.ibidem
Penitentiā facere admonet chriſtus multipliciter.iij. L
Pnie dilatio eſt ꝑiculoſa.iiij.P.⁊ ſe.
Penitentia deo fore accepta oſtenditur ſignis pluribꝫ.v. V
Penitentia quid ſit.et ꝙ mirabilia operat̄ et an pōt omnia facere.v. X Z
Penitentia ꝑfertur multiplici gratia.v.Y.
Ad penitentiam obligamur multiplici lege.vj.A plura ibi.
Penitentia vera ⁊ falſa quibus ſignis diſcernitur.vj D E
De penitentie impedimentis et remedijs xj.G.et.xij.per totum
Penitere an poſſit hō poſt mortē.xviij. E
Penitentia renouat hoīem.xix. K
De penitentia ſera.xx. P
De pnie duratiōe ꝯtinua.xxij. E F
Penitentiam impoſitam ab vno cōfeſſore an alius pōt relaxare.xlviij. X Y
Penitens an teneatur ſuſcipere quācunqꝫ penitentiā que imponit̄ a confeſſore. et plura vbi ſatiſfactio.
Petrus fleuiſſe legitur. ſed an ſit cōfeſſus et ſatiſfecerit.xxj.Y.et.xxvij. L

q
Uadrageſima cur ſub tali numero celebrat̄.j. C
Item quare verno tp̄e celebratur.ij.G.⁊ ſeq̄n.
Quadragenarius numerus a chriſto eſt conſecratus multipliciter.j. E
Quattuor temporum de ieiunio ⁊ inſtitutione.ij. H

r
Ecogitāda ſunt peccata cū amaritudine cordis.xxiij. N
Regule tres de penitentia vera ⁊ falſa.vj. E
De regulis ad contritionem correquiſitis (xiij.R S
Regule de ſatiſfactiōe xlvj.A.⁊ ſe.⁊.xlvij.M
Remiſſo peccato an debeat homo iterum penitere.xix. J
Reſtituere an poſſit contritio omnem gratiam ⁊ virtutes.xx. O
Reſtituere d̄ damno oīs lex obligat.xl. P

Reſtitutio qñ et cui faciēda eſt.xlj. T X y
Reſtituere nolens in vita ſed poſt mortez imponens heredib9 an ſaluet.xlj. V
Reſtituere qui non põt.xlj. Z
Reſtitutio quomodo facienda ſit in dãno ꝯſcientie.xlij. A
Itē quõ in dãno caſtitatis.ibidē. B
Itē quõ in dãno corporis.xlij. C D
Reſtituere qui tenentur: ⁊ an emens teneatur.xliij. E et G H
De reſtituendo fructu rei.xliij. I
Reſtitutõem an quis poſſit facere ſibiipſi
Reſtitutiõem de q̇b9 te/ (xliij. K L M
net q̇s facere ⁊ d̉ iductõe ibidē. N ⁊ P
De reſtitutione fame.xliij. N O
Reſuſcitatus an rehabeat poſſeſſiones p̄/oꝛes.xiij. y
Sacerdos prius ꝓ audienda cõfeſſione q̇s d̉r.xxviij. P Q
Sacramēta oīa dū ſuſcipiunt p̄cedere dꝫ ꝯfeſſio de nōdū ꝯfeſſis.xxx/
Salomõ rex an ſaluat9 ſit.16. N (vij. T
Sanitas cõſcientie quõ poſſit adquiri vel (haberi.xx. N
Satiſfacere d̉o faciliter põt quis ꝑ pniam.xj. I
Satiſfactio quõ diffinit.xxxix. I K. ⁊ xl/
Satiſfactio diuerſimode acci (vj. B
pitur.xxxix. L
Satiſfactiõ ez a ꝯfeſſore iᵽoſitã an teneat penitēs ſꝑ ſuſcipe ⁊ explere.xxxix M
De ſatiſfactiõis neceſſitate.xlv O
Satiſfactio pnie quare req̇ritur poſt ꝯtri/tiõem ⁊ ꝯfeſſiõem.xlv. S
Satiſfacere vnus ꝓ alio an poſſit. xlv. V
De ſatiſfactiõis modo regula (X y
lari.xlvj. A B. ⁊.xlvij. M
Satiſfactio extra charitatem an valeat et an iteranda ſit.xlvj. E F
Satiſfacere ꝓ culpa an p̄t q̇s.xlvij. I K
Satiſfactionis de ꝑtib9 ⁊ valore ⁊ an poſſit diſpēſari de eis.xlviij. P vſq̇ finem
Scīa q̄nta ē ꝯfeſſori ncãria.xxviij. N O
Spē quõ dꝫ q̇s hr̄e ī mortꝭ hora.xij O P
In ſpm̄ſctm̄ pctã q̄ ⁊ q̄t ſunt.xviij. D
Stulticia eoꝝ qui differunt penitere ad finem quadrageſime.iij. O
Tacens pctm̄ ſciēter in ꝯfeſſiõe damnatur.xxxviij. G
Temporib9 anni variatur corpus hoīs.ij. H
Tempus hore comedendi in ieiunio qḋ ē (viij. Q
Tentationes quõ cognoſcūtur fore volūtarie.xxxij. Q
Trib9 de ſceleribus damaſci ⁊ de quarto (xviij. C
Turpia ꝟbis honeſtis ſunt confitenda.xxvj. D
Venialia multiplicata an equaleant mortali.xxxij. y
Verecūdia quomodo ſuperatur in ꝯfeſſione.xxix. y
Via facillima ⁊ certiſſima ad ſalutē ē per ꝯfeſſionem.xxvij. H
Vini potus quare non ꝓhibet in ieiunio (viij. P
Virginem ſeducens quõ te/netur reſtituere.xlij. B
Vita hominis debet currere ꝑ quattuor rotas.xlvij. M
Voluntate fixa manente in peccato etiam veniali non remittit.xxiiij. P
Vouere nimiã maceratõem an licꝫ.vij. L
Xp̄i honorabilis ſuſceptio ⁊ ignominia paſſiõis q̄re ſimul recolitur die palmaꝝ.xlij. in p̄ncipio
Xp̄s pluries eſuriuit ⁊ ſitiuit.vij. G
Xp̄s quomodo panes multiplicauit ⁊ huiuſmodi plura.xxix.in p̄ncipio.
Xp̄i paſſio recogitata ad penitentiaꝫ inducit.xxix. Z
Xp̄i ploratus et lachrymas recolere valet xxij. I

Finit ad laudem chriſti tabula ſcḋm ordinem alphabeti. Deniq̇ tabulam aliaꝫ ſcḋm ordinem ſermonū nõ eſt neceſſe deſcribere quia ſatis patet intuēti in hoc ipſo ope ordinate ꝑ titulos conſcriptos.

In nomine domini

Ieſu incipit Quadrageſimale ſecundū ſiue ſermonariū Pomerij.ſ.de Vicijs. Et p̄mo in generali Scḋo de ſeptē capitalib9 pccis. Tertio de filiab9 eorū aliquib9 cum ꝑtinentijs certis.vt p̄tꝫ diſcurſiue.

In capite ieiunij.ſ. die Cineꝝ Sermo primus de peccato deteſtãdo.q2 placꝫ diabolo: nocet homini ⁊ diſplicet deo.

Tu aūt cū

ieiunas vnge caput tuū ⁊ faciem tuã laua. Mat.vj ⁊ in euangelio hodi. A

Verba ſunt ſaluatoꝛꝭ nr̄i Ieſu. In q̇b9 monet ⁊ docet nos ad ſacrū ieiuniū: qḋ iam inſtat faciēdū. Qḋ q̇dēꝫ.ſ.ieiuniū vt hoīeꝫ eleuet in celū debet hr̄e alas duas p̄cipue. ſcꝫ op9 pietatis.⁊ mundiciã ab oīb9 pccis. Vn̄ Leo papa ſuꝑ h̄ euãgelio d̉r. Impleri debet ieiuniū nõ ciboꝝ tm̄mõ ꝑcitate: ſꝫ maxie vicioꝝ p̄uatiõe. Propterea chriſtus dn̄s d̉r. Tu.ſ. chr̄iane cū ieiunas vnge caput tuū ⁊ faciē laua. Chryſ. Caput nr̄m chr̄s ē quem debem9 vngere oleo miſcḋie paupib9 erogãdo. Per faciē autē ꝯſcientia ſignat. Sicut em̄ in ꝯſpectu hoīm gratioſa eſt facies pulcra. ſic in ocl'is dei ſpecioſa eſt mūda ꝯſcīa. Hec ille. O anīa peccatrix q̄ multꝭ ſordib9 pccõꝝ fedaſti faciē.i.ꝯſciētiã. Audi iã ꝓpham Hieremiã.iiij.clamãtem. Laua a malicia coꝛ tuū vt ſalua fias: qḋ p̄t poni ꝓ alio themate. Audi ⁊ chriſtū monētē. Laua faciē tuã. Sꝫ q̄li aq̄ lauab: vtiq̇ aq̄ lachrymaꝝ. Iuxta illud pſ. Lauabo ꝑ ſingl'as noctes.i.vicia.lectū.ſcꝫ conſciētie.lachrymis meis.i.ſtratū ⁊c̄.vt ſic requieſcat in te de9 chr̄s Ieſus q̇ nos monet in h̄ euãgelio: p̄tꝫ. Itaq̇ de pccõꝝ omniū deteſtatiõe ⁊ emendatiõe in hoc ſermo. tria myſteria declarabim9: ſcḋm q̇ tres rõnes ad id inducunt generaliter.

Primū d̉r diabolice cõplacentie.
Scḋm d̉r humane nocentie
Tertiū d̉r diuine diſplicentie.

Circa primuꝫ de diaboli cõplacētia

Notandū.q̇ pccm̄ oē ſummo conatu eſt fugiendū ⁊ cauēduꝫ.q2 diabolo ſumme placet vt ꝑdat hoīem ꝑ peccatū. Qḋ claret p̄cipue trib9 ſignis.ſcꝫ

Primū aſſidue laboratiõis.
Scḋm multimode tentationis.
Tertiū ꝯgratulationis

B Primū inq̇ ſignum. q2 diabolus licet ſciat q̇ q̄ãto plures hoīes decipit: tanto ⁊ ipe accidentalē penaꝫ ſibi acerbioꝛem adquirit dei iudicio: tamē aſſidue laborat vt hoīeꝫ peccare faciat.j. Pet.v. Aduerſarius veſter diabol9 tãq̇ leo rugiens circuit querens quē deuoꝛet. Grego. Nil feciſſe ſe extimat cum aīas nõ ſauciat. O mira diaboli inuidia vt ſe velit cruciatib9 maioꝛib9 exponere vt peccet hõ. Nam hoc propꝛiū eſt inuidis ſicut narrat.q̇ quidã inuid9 petiuit ſibi erui vnum oculū quatenus alteri eruant ambo oculi iuxta regis edictuꝫ.ſ.q̇ qui pꝛioꝛ rogauerit alteri duplum detur.

Si querat An diabol9 poſſit dici cauſa peccati directe in hoīe peccãte Ad quod reſpondet ſcḋm Tho.j.ſcḋe.q.lxxx. q̇ cū oē pccm̄ ſit voluntariū vt d̉r Aug. Nil eſt directe cauſa peccati niſi ſola volūtas hoīs: que nõ neceſſitate mouet. Sꝫ diabolus ē cauſa peccati ſolū ꝑ modū ꝓponentis ⁊ ꝑſuadentis appetibile. Et ſic Aug. d̉r.iiij. de trini.q̇ diabolus ſue ſocietati malignos affectus inſpirat.ſed in homie eſt ꝯſentire vel diſſentire. Ergo homo debet ſe culpare et accuſare: nõ diabolū incuſare C Secūdū ſignū q̇ pccm̄ hoīs placet diabolo eſt multimode tentationis. Tentat em̄ ſemꝑ multimode vt mille artifex. Greg. Aſſidua tentatione nos diabolus tentat: vt ſaltem tedio vincat.ergo ⁊c̄. Vnde Dionyſius libro de diuinis nominib9 dicit.q̇ multitudo demonū eſt cauſa omniū maloꝛū ſibi et alijs. ⁊ Damaſcen9 dicit.q̇ omnis malicia et immundicia a diabolo ſunt excogitata.

Sed diceres. Nunquid aliqḋ peccatuꝫ fit ſine inſtigatõne diaboli. Reſpondet ſcḋm Thomã p̄ma ꝑte.q.cxv.breuiter dicendo. q̇ ſicut ille qui ſecat ligna ad ignē dat occaſionem cõbuſtionis lignoꝝ.ſic diabolus occaſionalis cauſa eſt omniū peccatoꝛuꝫ noſtroꝝ.quia ipe inſtigauit primū hominem ad peccandū: ex cuius peccato ꝯſtituta eſt

in toto hūano genere quedaꝫ pronitas ad
peccandū quocunꝙ peccato. ⁊ ſic intelligē
da ſunt ƀba p̄dicta dionyſij ⁊ Damaſce.
Verūtamē multa pcc̄a cōmittuntur ſepe
ex carnis corruptiōe ⁊ libertate arbitrij nō
a diabolo inſtigante. Unde Aug. li. de ec
cleſiaſticis dogmatibꝫ dī. ꝙ non oīs ma/
le cogitatiōes a diabolo excitanꝫ. ſed aliq̄/
tiens ex motu liberi arbitrij emergunt. Et
Origeñ. dī. ꝙ ſi diabolus non eſſet: adhuc
hoīes appeterēt cibos ⁊ venerea. D

Tertium ſignū ꝯgratulatiōis. qꝛ iocun
datur de pccis hoīm Sed q̄uo poſſint io/
cundari in aliquo demones cū ſint pleni tri
ſticia q̄ expellit oīe gaudiū velut ꝯtrium.
Sicut em̄ angeli bti pleni gaudio nō poſ/
ſunt triſtari. ſic nec angeli mali pleni triſti/
cia damnatiōis poſſunt letari in aliquo. qꝛ
p̄mo Ethicoꝝ. Delectatio fortis expellit
oēm triſticiā ⁊ ecōuerſo. Rñdeꝫ ſm Rich.
in. ij. di. vj. ꝙ demones ante iudiciū ꝗuis
ſint in triſticia grauiſſima. tñ non ita cōple
te quin ſint capaces alicuꝰ vani gaudij de
malis. ſcꝫ euentibus que deſiderant eueni/
re. Nam vt Aug. iiij. de ciui. dei dī. Praua
docent turpibꝫ gaudent. ſed poſt iudicium
erit completa pena eorum adeo vt in nullo
poſſint letari. Beati aūt angeli iam ſunt ꝑ
fecte pleni beatitudine ſubſtātiali. Ideo in
eis nulla poteſt eſſe triſticia. Ex iſtis ptꝫ ꝙ
peccatū diabolo cōplacet ſumme. O ergo
qualis demētia hominis q̄ vult peccando
cōplacere diabolo. O peccatores excecati
non ꝯſideratꝫ ꝙ diabolus ꝑ pccm̄ vos tra
hit in infernū. ⁊ q̄nto eoꝝ cōplacētiam im/
pletis ſoluet tormētis. Exemplum ad hec
habemus in euangelio ꝙ diabolus totum
mundū offerebat chr̄o dī. Hec oīa. ſ. re/
gnū mūdi tibi dabo ſi cadens adoraueris
me q̄d erat vnū pccm̄. ꝭ ptꝫ ꝙ diabolo ſū/
me placet peccatū pre toto mundo.

E Circa ſecunduꝫ de
humano nocumēto ꝑ pccm̄. Querit̃ vnde
poſſit ꝓbari ꝙ pccm̄ ſit ſūme nociuū hoī.
Rñdeꝫ ꝙ ex regulis generalibꝫ p̄cipue tri/
bus q̄ claret in theologia. Pria regl'a ne
gatiua eſt. ꝙ nihil in toto mūdo p̄t nocere
hoī niſi ꝑ pccm̄. Uñ ſi ſolū ab iſto hoſte. ſ.
a pccō caueat ſibi hō nō ē timēdi alij ho/
ſtes. nec diabolꝰ nec hō malus. nec infirmi
tas. nec mors. nec infernꝰ. Hec regl'a ptꝫ ꝑ
illud Eccs. viij. Qui cuſtodit mādatū non
expieꝫ q̄cꝙ mali. Lyra. ſ. in futuro. etſi in p̄
ſenti expietur h̄ erit augmentū gr̄e ⁊ gl'ie.
Et ſic ptꝫ. Propterea Greg. in collecta dī.
Nulla nocebit aduerſitas ſi nulla dominet̃
iniq̄tas Berñ. O q̄ iocūdū dī iudiciū ꝙ il
le ſuꝑbus. ſ. diabolꝰ humiliū malleator eis
coronā fabricat ꝑpetuā cū impugnat ⁊ ſuc
cumbit Scd̄a regl'a affirmatiua ē ꝙ pec
catū eſt intantū nociuū: ꝙ q̄cq̄d eſt hoī ſa/
luberrimū efficit noxiū. Declarat̃. Nā vitā
iſtā ad ſalutē a deo datā cōmutat hoī pec/
catū in mortē ⁊ dānationē ꝑpetuā. Itē me
ritū paſſiōis chr̄i ⁊ ſacr̄m euchariſtie ⁊ me
rita beate marie ac oīꝫ ſctōꝝ q̄ ſunt ſaluber
rima pccm̄ facit vt indigni ſint ad hec ho/
mines. ⁊ euchariſtia indigne in pccō acce/
pta fit talibꝫ in dānationē. Preterea ip̄um
deuꝫ q̄ eſt totus benignꝰ ⁊ māſuetiſſimus
pccm̄ noſtrū reddit nobis furibundum vt
proijciat in ignem ꝑpetuū. O q̄nta ira dei
filios ꝓ pccō ꝓijcere in ignē: nec vnꝙ retra
here. Tertia regula ꝑemptoria. ꝙ pecca
tum in hoīe oīe bonū perimit ⁊ oīe ma/
lum inducit. Nam pccm̄ ideo dr̄ mortale:
qꝛ mortificat oīe bonum. perimit etiā ani
mā. Ezech. xviij. Anima q̄ peccauerit ipſa
morieꝫ. Perimit etiā corpus. qꝛ ꝑ pccm̄ in/
currimus mortē aīe et corꝑis. Et ꝑ pccm̄
demerenꝫ q̄daꝫ citius mori. Ps. Uiri ſan
guinum nō dimidiabunt dies ſuos: p̄terea
aufert deū ⁊ oīe bonū. ⁊ p̄uat meritꝫ paſ/
ſionis chriſti ⁊ beate Marie ⁊ totꝰ eccl'ie.
et omne malum inducit: vt patebit in ſer/
monibꝫ ſequentibꝫ. O ꝭ pccōr pertimeſce
pccm̄ ⁊ age pniam: alioq̄n meliꝰ tibi fuiſſꝫ
ſi natus non fuiſſes.

F Circa tertium de
diſplicētia peccati apud deū querit̃. Unde
probat̃ ꝙ deꝰ ſumme odiat pccm̄. Rñdeꝫ
ꝙ h̄ ꝓbat̃ Primo ꝑ ſcp̄turā ſacrā. Eccl. xij
Altiſſimꝰ odio habet peccatores. Et Sa
pieñ. xiiij. Odio eſt deo impius ⁊ impietas
eius. Et h̄ intantū ꝙ nec videre vult pccō/
res ꝓpꝫ pcc̄a. Abachuch. j. Mūdi ſūt ocu
li tui dn̄e ne videas malum ⁊ reſpicere ad
iniq̄tatē non poteris. Scd̄o ꝑ rationem

claram. qꝛ ſumme odit quis interfectorem
ſui filij vt patet. ſed ꝑ peccatū crucifigit ho
mo dei filiū. ad Hebre. vj. Rurſuꝫ crucifi/
gentes chr̄m in ſe. hoc eſt ꝓ tāta iniuria de
us reputat peccatuꝫ ac ſi crucifigeret chr̄m
Sequit̃ ergo ꝙ deus ſumme odit pctm̄.
Ue ergo peccatori. Tertio ꝑ ſigni vl' ex
empli euidentiam patet ꝑ plura mirabilia
ſigna. Primū in chriſti paſſiōe. Nā ma/
gis voluit deus coronā maieſtatꝫ ⁊ glorie
ſue deponere ⁊ inter latrones ſuſpēdi i cru
cē tanꝙ viliſſimus oīm hoīm q̄ peccatuꝫ
ſine pena dimittere. Uñ Augꝰ. ſuꝑ Col.
Dū innocēs chr̄s occidit̃ pctm̄ crucifigit̃.
Itē quero te o homo. nonne mirabile eſſꝫ
odiū dum q̄s diceret ſe intātum odire ali/
quem ꝙ vellet ſeꝫ ꝓpriam matrem gladio
trāſuerberari q̄ illū ſuſtinere impune. Sic
chriſtus fecit ſe occidi: ⁊ matri ſue gladiuꝫ
cōpaſſiōis acerbiſſime inferri: q̄ ꝙ nō pu
niret peccatum hoīm. Scd̄m ſignū mi
rabile in creaturaꝝ deſtructōe. Nam deus
oīm creaturam deſtruxit in odium peccati
Etem̄ angelos nobiliſſimos de celo: ꝓpter
peccatū eijcit in ꝑpetuū. Item homīes de
paradiſo eijcit. ſiderū ſplendorē diminuit.
vt dicit glo. ſuꝑ illud Eſa. Erit lux lune ſi
cut lux ſolis et lux ſolis ſeptupliciter lucēs
ſicut lux ſeptem dieꝝ. Iteꝫ totū mundum
diluuio perdidit. ciuitates ſodomoꝝ ſum/
merſit. Tertiū ſignū in ꝑpetua dānatio
ne. qꝛ ꝓ peccato vnico ꝑpetuo damnat cru
ciatu. nō mille vel centū milibꝫ annoꝝ: ſed
ſine fine ſeculorū. O infinita dei maieſtas
vbi eſt dulcedo tua. cur tam dure damnas
homines quos creaſti niſi ꝓpter peccatum
nam potius deus deſcenderet in infernum
q̄ peccatuꝫ dimitteret impunitū. O ergo
chariſſimi fugiamus pctm̄ ne pereamus.
Rogemus ergo chr̄m dn̄m ⁊c̄.

Feria quinta poſt cinerum. Sermo. ij.
De malis que facit peccatum homini i vi
ta p̄ſenti.

f Ilii regni
eijcient̃ i tenebras exterio/
res Mat. viij. ⁊ in euāge.
hodier. Uerba ſunt ſaluatoris noſtri q̄bꝫ
inſinuat q̄ indicibile malū ſit pctm̄ ꝓ quo
damnāt̃ hoīes ⁊ e celo eijcient̃ in tenebras
infernales. O q̄ntū deberet terrere h̄ ƀbuꝫ
chr̄i pctōres chriſtianos: qꝛ dic̄ filij regni.
Chryſ. Filij regni ſunt q̄bꝫ regnū dī eſt p̄
paratū ſcꝫ ꝑ fidē ⁊ dilectōem vt erāt iudei
⁊ nunc ſunt chr̄iani: q̄ ꝓpter pctm̄ demeren
tur vt eijcianꝫ in tenebras. hoc eſt ſꝫ Hie/
ro. excludent̃ a vero lumine deo. Et quāta
mala ibi ſint paſſuri ſubdit. Ibi erit fletꝰ
⁊ ſtridor dentiū. Tali peccatori dn̄s Hie/
remie. ij. ca. dicit. Scitu ⁊ vide qꝛ malum ⁊
amaꝝ eſt reliquiſſe te dn̄m deum tuūꝫ. q̄d
poteſt poni ꝓ alio themate huius ſmōis
Reuera qui nolunt nunc intelligere maluꝫ
culpe videbūt ꝑ experientiā i futuro. quia
vt. xxxviij. di. c. Qui ea. Grego. dic̄. Stul/
tus i culpa erit ſapiēs i pena. O ꝭ pctōres
ꝑtimeſcite pctm̄ qꝛ eijciemini i tenebras in
ferni vt ptꝫ in euangelio. Ex q̄ ꝭ ꝑ pctm̄
demeret̃ hō eijci in tenebras exteriores de
pctō quanta mala in p̄ſenti facit vt cauere
ſciamus tria myſteria declarabimus.
Primū de malis q̄ facit in aīo vel mēte
Scd̄m de malis que facit in toto hoīe.
Tertiū de malis q̄ facit in cuncto oꝑe.

G Circa primum de
malis q̄ facit pctm̄ in aīa. Notādū ꝙ recol
ligēdo ex ſcp̄turis ⁊ doctoꝝ dictꝫ m̄lta ma
la facit pctm̄ i aīa. Primo qꝛ aīam ma/
culat Threñ. iiij. Denigrata eſt ſuꝑ carbo
nes facies eorum. Nam diabolicaꝫ effigiē
facit in anima. quia diabolicam facit eam
Propterea chriſtus de Iuda dixit Ioan.
vj. Unus ex vobis diabolus eſt. Secū
do quia animaꝫ occidit ⁊ vitam priuat ſcꝫ
deo. Unde Augꝰ. xiij. de ciuitate dei ca. ij.
dicit. Quāuis anima humana veraciter i/
mortalis ꝑhibeatur. habet tamē quandaꝫ
etiam ip̄a mortē ſuam. mors anime fit cuꝫ
eam deſerit deꝰ ſicut mors corporis eſt cuꝫ
id deſerit anima. hec ille. O ꝭ homo pen/
ſa hoc. nōne crudelis eſt in ſeip̄m qui occi/
dit corpus ꝓprium. quāto crudelior eſt pec
cator qui occidit animam que oīm̄ corpo/
re eſt precioſiſſima. Nam Sap. xvj. Ho/
mo ꝑ maliciam occidit animaꝫ Tertio
cor indurat Prouer. xviij. Peccator cum i
ꝓfundum peccatorū venerit contēnit. Pro

quo nota ꝙ ꝑtractat̃ a doctoribꝫ q̄buſdaꝫ

H Queſtio ſcꝫ quomodo peccatoꝛ indurat̃ ⁊ gradatim ruit in ꝓfundū peccatoꝝ ⁊ infernoꝝ. Et ad hoc dicūt ꝙ h̃ fit ſepteꝫ gradibus. Primo gradu peccatuꝫ qđ homo facit videt̃ graue onus quaſi eſſet ī inferno talis cū primo cepit peccare. Et hoc ꝓpter ꝯſcientie remorſum. Vñ Aug⁹. li.j. confeſſionū dicit: Juſſiſti domine et ſic eſt vt pena ſibi ſit omis inordinatus animus Sic ergo in primis peccatū eſt graue. In ſcđo gradu cum iterat̃ peccatū videtur minus graue. In tertio reputat̃ leue. In q̄rto ꝓ nullo videt̃. In quinto videtur delectabile. In ſexto fit inſuꝑ deſiderabile vt ſine omni tentatione diaboli querat̃ committi. In ſeptimo fit defenſabile tāq̄ bonum ⁊ iuſtum. ⁊ ſic impius cū in ꝓfunduꝫ peccatoꝝ venerit cōtemnit dei iuſticiam ⁊ iudicia ac ludens ⁊ ridens facit peccatum. Cōtemnit redarguētes excuſando ⁊ defendendo. O quot ſunt vſurarij. o quot fornicarij ⁊c̄. ſic faciētes.

I Tertiū malum pcti eſt ꝙ deū elongat. Pſ. Lōge a peccatoribꝫ ſalus q̄ iuſtificationes tuas non exquiſierūt. Sed di. quomodo elōgat̃ deus a peccatore cū ſemꝑ equaliter eſt vbiq̄ deus. Reſpōdet Hiero. in epiſtola ad Damaſū đ filio ꝓdigo di. Quia nullus abſq̄ deo locus eſt. Igit̃ ſciendū eſt non locoꝝ ſpacijs ſꝫ affectu vł amore aut nos cū deo eſſe. aut ab eo recedere. hec ille. Exempluꝫ ponam⁹ iuridicū. Siq̄s de familia vł domo epi excōmunicationē incurrit maioreꝫ ꝓpter facinus vel ꝯtemptū lꝫ ſit eps cū eo in eadem curia vel domo. quādoq̄ tamen eundem vitat vt debet. Juxta verſus. Os orare vale cōmunio menſa negat̃. vt patet xj. q. iij. excōmunicatos. Et ca. ſe. ⁊ ſic longe diſtare ſe facit ab illo amoris ſignis. ſic cū peccatoꝛ ſit maledict⁹ a deo ꝑ omne peccatuꝫ mortale. Juxta illud pſ. Maledicti qui declināt a mādatis tuis lꝫ ſit in eadem domo eccleſie cuꝫ chr̄o ſūmo pontifice tñ longe ſe chr̄s facit eideꝫ. quia odit ipi⁹ maliciam. nec orationeꝫ eius gratā habet. nec oſculū pacis. nec ſalutatōem gratie ſue. nec cōmunionē corꝑis ſui eidem dare vult niſi peniteat Quarto malū facit peccatuꝫ q̄ excecat intantū ꝙ nec malū culpe. nec penas eis debitas ſentiat Sap. ij. Excecauit eos malicia eoꝝ. Vñ Aureo. in cōpē. dicit Sicut beſtia in aq̄s ſummergēda nō ſentit lapidē in collo donec in aquā extra nauem ꝓijciat̃. ſic peccatoꝛ nō ſentit onus peccati donec in morte de corꝑe eijcit̃. Quintū q̄ fatuū fore demōſtrat. Nā ſtultus eſt q̄ voluntarie ad laqueū diaboli ⁊ ſuſpendiū aut in ignē currit ⁊ ſe p̄cipitat ⁊ ignē ſibi accumulat dietim. ſic facit pctōꝛ. Itē Greg. Stultū eſt ſuire diabolo q̄ nullo placatur obſeq̄o. ſꝫ q̄nto magꝫ q̄s ei ſuierit tāto amplius eū ille torq̄bit. Itē inſan⁹ eſt q̄ ſe emptū a chr̄o p̄cio chariſſimo vēdit diabolo ꝓ ſtercore pcti fediſſimo ad eterna ſupplicia. Ve ḡ ⁊ ve peccatori impenitēti. Exemplū h̃ occurrit de viſiōe Arſenij ꝙ q̄daꝫ ligna ſuꝑaddebat ſarcine importabili.

K Circa ſecundum de malis q̄ facit in toto hoie ipm pctm̄. Notemus pl'a ꝯtinuādo ad dicta. Sextuꝫ malū in ordie ad p̄dicta ponit̃ ꝙ pctm̄ fallendo totū hoiem necat ſcꝫ in aīa ⁊ corꝑe. ſicut eſca in hamo piſcem vel in laqueo auē ⁊ qđ pei⁹ eſt decipit inopinata morte. Eccleſiaſtes. ix. Neſcit hō finem ſuū. ſed ſicut piſces capiunt̃ hamo ⁊ aues laqueo. ſic homines in tpe malo cū exti. ſuꝑ ⁊c̄. Septimū q̄ gehēne et̃nali obligat tā in anīa q̄ i corꝑe poſt reſurrectōeꝫ Mgr̄ i. xlij. di. pctm̄ mortale eſt qđ ad penā eternā obligat. Ve tibi ḡ o pctōꝛ ⁊c̄. q̄ in eadē aīa et eodeꝫ corꝑe q̄ peccas ardebis ꝑpetuo. Octauū q̄ honorē humanū ſūme deturpat. Nā pſ teſte. Hō cū in honore eēt nō intellexit cōparat⁹ ē iumētis ⁊c̄. Imo pl⁹ q̄ brutalē facit. q̄ Areſto. vij. ethicoꝝ dicit ꝙ homo prauus peioꝛ ē omi beſtia cēties ⁊ milleſies. q̄ dignus dānatiōe eterni cruciatus. Deniq̄ vt fortius dicā peioꝛ et vilioꝛ ē omi ſtercore. iuxta illđ Sap. xv. Luto vilioꝛ ē vita ei⁹. q̄ ꝯtrariat̃ deo ⁊ inimicat̃. ſꝫ nō lutū. Nonū q̄ infernū in hoie facit ⁊ parat. Aureolus in cōpendio dicit. Pctm̄ ex hoie infernū facit inq̄t. q̄ ī peccatore ē ignis inextinguibilis auaricie ſicut ī inferno. fetoꝛ luxurie. tenebre ignorātie. vermis mordēs cōſcientie. demones ꝑ effectū ſuperbia ira odium ⁊ hmōi que ſūme ſunt

in inferno. Decimū malū. q̄ calamitati ſeruituꝫ ſubiugat Joā. viij. Qui facit peccatū ſeruus eſt pcti. Aug. Pctōꝛ ſuus eſt tot demonioꝝ quot vicioꝝ. Chryſ. Diabolus poteſtatē habet ſuꝑ pctōre ſicut homo in ſubiugato pecore. O ergo īfelix peccatoꝛ vide malū pcti ⁊ ꝯuertere.

L Circa tertium de malis q̄ facit pctm̄ in oꝑe notādū ꝙ pctm̄ facit pl'a mala hoī in oꝑe Et ꝯtinuādo ad p̄dicta. Undecimū malū in ordie ponit̃ ꝙ labores oīm opeꝝ p̄mijs euacuat: vicꝫ q̄ hō fecit a puericia orādo: miſſam audiēdo ⁊ ſic de alijs. Aureo in cōpē. li. iij. ca. vij. ponit exemplū: ꝙ ſicut (ait) ram⁹ p̄ciſus ab arbore areſcit cū fructibꝫ habitis in eo: ſic exciſa aīa ꝑ pctm̄ a virore gr̄e ⁊ p̄mioꝝ areſcit ⁊ ad icēdiū īferni habilitat̃ Sꝫ d. Quo ḡ deꝑeunt illa Rñdet Aureo. ibideꝫ. ꝙ ne aliqđ bonū (inq̄t) pereat: illa bona oꝑa que q̄s peccādo mortificat alijs ſaluādis dabūtur. Sicut q̄ñ mortuo aliquo corꝑaliter in bonis ſuis alij ſuccedunt. Hoc aūt intelligendū eſt ſm doct̃. ꝙ illa alijs dabūtur ad gaudiū in celo inq̄ntū beati omes gaudebunt nō ſolū de bonis operibꝫ a ſe factis ſꝫ etiā de illis que alij fecerūt ad laudem dei. Deniq̄ duodecimū malū facit: quia mortificat queq̄ oꝑa in pctō facta ita vt nūq̄ reuiuiſcāt ad vitā eternā. Unde Ray. dicit ꝟſus. Illa reuiuiſcunt que nata viua fuerūt. ꝟ. Nō poterunt viuere q̄ mortua nata fuere. Decimūtertiū malū: q̄ naturalibꝫ in bonis vulnerat ita ꝙ intellect⁹ obſcuret̃ in cognitiōe veri ⁊ affectus tepeſcat in oꝑatiōe boni: ac memoria in recognitiōe b̄ñficioꝝ dei hebetet̃ ꝑ pctm̄. vt hec đt Aureo.

Decimoq̄rto quia omibꝫ gratie ⁊ glorie bonis expoliat. vt patuit ex dictis. Ultimo quia oīa dei opera contra hoiem ꝓuocat. nam Aug⁹. dicit ꝙ offenſo creatore offendit̃ oīs creatura. Ideo ad vindictā contra peccatorē armabit̃ in fine mūdi in iudicio Sap. v. Armabit creaturā ad vltioneꝫ inimicoꝝ: ⁊ pugnabit cum illo orbiſterrarum contra inſenſatos. O ergo miſerrime pctōꝛ quid facies quādo terra ⁊ aqua clamabūt cōtra te dicēt. Summergat̃ in ꝓfundū inferni. Ignis dicet. Cōburat̃ iſte maledictus in eternū. Demōes clamabūt O maledicte veni nobiſcū ad penas. Angeli dicent. Diſcedite maledicti ad penas ſempiternas. Creatura oīs dicet. Ad infernum ad infernū ad mortē ⁊ ignē o maledicti pctōres: quia offendiſtis deū nr̄m creatorē. Ve ve miſeris. Age ergo chariſſime pniām: vide chr̄m paſſum te vocantē ⁊c̄. Rogemus ḡ ipm chr̄m ⁊c̄.

Feria ſexta poſt Cinerum Sermo. iij. de peccatoꝝ nocumentis alijs. ſ. in morteꝫ poſt mortē in oibus.

ſ Itis filii patris veſtri qui in celis eſt. q̄ ſolē ſuū oriri facit ſuꝑ bonos et malos Mat. v. ⁊ in euange. hodier. Verba ſunt ſaluatoris nr̄i q̄bꝫ docet nos tāq̄ bonos filios dei imitari ipm in dilectione proximoꝝ etiā inimicoꝝ. Et quō hoc faciamus Aug⁹. contra Fauſtū edocet ꝙ ſicut deus ſic diligit hoīes ꝙ odit in eis peccatū licet diligat id quod bonū eſt in hoīe. ſ. rationalē creaturā: tamē odit illius iniq̄tateꝫ ꝓpter qđ aliquos odire đr ob pctm̄ quod ſūme odit. ſic nos debem⁹ ꝓximos diligere ſed pctm̄ odire vt ſimus filij dei. Unde in ꝓximo naturā debem⁹ diligere ⁊ nō niſi ꝓpter pctm̄ odire. Itē Chryſ. ſuꝑ Mattheū ad id dicit ꝙ deus oīa bona dat: ⁊ ſolem oriri facit ꝓpter bonos non ꝓpter malos: ſed flagella ⁊ oīa mala dat ꝓpter malos. nō ꝓpter bonos vt ſic oſtendat amorē ad iuſticiā ⁊ odiū ad peccatū. Sed quare de⁹ intātū odit pctm̄ niſi ꝓpter malū qđ facit pctm̄ hoī ꝑdendo creaturā dei nobiliſſimā. Sic ḡ ⁊ nos debem⁹ ꝓximū diligere. odiēdo ⁊ corrigēdo. ſ. illoꝝ pctā: ⁊ cauēdo ꝓpter mala q̄ infert. De his in euāgel. etiā dicit̃ dictū fore antiq̄s. Diliges ꝓximū et odio habebis inimicū. Et hoc ſm Orig. intelligit̃ de diabolo ⁊ pctā q̄ ſunt odiēda

Itaq̄ de malis que facit pctm̄ hoī tria myſteria declarabim⁹ p̄ter p̄dicta.

Primū de malis q̄ facit in hoīs morte.
Scđm de mal' q̄ facit p⁹ mortē ī pctōre
Tertiū de mal' q̄ facit ī leſiōe oīs creat̃e
Itē aliud thema ꝓ hoc ſmōe Pſ. xxxiij.

Mors peccatoꝝ peſſima .ſ. ꝓpter mala q̄ facit pctm̄ in morte.

M Circa primum notandũ ꝙ pctm̄ facit multa ⁊ maxima mala ⁊ nocumẽta hoĩ tã in vita (vt in p̄cedẽti ſmõe dictũ eſt) ꝙ̄ etiã in morte ⁊ poſt mortẽ. vt pꝫ h̄ ſmõe. Primo nãqꝫ qꝛ pctm̄ mortale ſolatio oĩ in morte ꝑuat. vt pꝫ ꝑ Aureo. in comp ẽ. li. iij. c. vij. Et declaratur Quia ꝑuat hoĩem p̄mo ſolatio reꝝ viſibiliũ q̄ dilexit. ſ. cibo ⁊ potu: amicis: vxore rebus: diuitijs ⁊ corpe. Si dicas ꝙ nõ ſolũ pctõres: ſed etiã iuſti ꝑ̄uabunť talibꝫ ĩ morte. Rñdeť ꝙ veꝝ eſt. tñ iuſti ex hmõi ꝑuatiõe nõ habẽt totalẽ meroris deſolatõem: qꝛ letificat eos ſpes maioꝝ bonoꝝ obtinẽdoꝝ in futuro. ſ. ꝓ cibo ⁊ potu eternas delectatões felicitatis celice: ꝓ amicis habebũt chr̄m: btãm ṽginem. ⁊ oẽs angelos ⁊ btõs: ꝓ diuitijs ⁊ rebꝫ indeficientẽ theſaurũ ⁊ regnũ celeſte: ꝓ vxore ⁊ filijs ſempiternũ gaudiũ. corpus aũt qḋ corruptiõi relinquiť ſperãt reſurrectuꝝ in gloria. ſed pctõr totali merore plenus erit: qꝛ nõ habet ſperare bona celeſtia ſꝫ penas debitas ꝓ pctis Scḋo q̈ ꝑuat pctm̄ ſolatio fiducie aĩe ⁊ cordiũ: qꝛ timere habet hõ ob pctm̄ ſupra ſe deũ iudicẽ quẽ ꝯtempſit. infra ſe infernũ quẽ demeruit: añ ſe vitã futurã ad quam ibit vbi nil ſibi ꝯgregauit: retro ſe oĩa pctã p̄terita ꝓ quibꝫ. ſ. rationẽ reddere debet et penã incurrit. Hec Greg. ſnĩaliter. Tertio peccatũ ꝑuat ſolatio bonis debito in morte ꝑ bona opa que oĩa perdidit ꝑ peccatũ vt in precedentibꝫ ſermonibꝫ dictũ eſt.

N Exẽplũ habemꝰ ex euãgel'. de diuite epulone Luc. xvj. qui ex oibus bonis que habuit ⁊ q̄ geſſerat nec ꝯſolatiõem vnius gutte aque obtinere potuit vnq̄ꝫ in futuro Itẽ audiui a narrantibꝫ fidedignis ꝙ in hoc regno ſtipẽdiariꝰ q̇dã dum moreret: aĩam ſuã alloquebať taliter di. Egredere maledicta aĩa mea egredere: noli me cruciare: nullũ bonũ feciſti in hac vita: vade ḡ iã cũ diabolo. ⁊ ſic infelix expirauit. Secũdo quia peccatũ in morte turbat. Aure. vbi ſupra dt. Turbabiť pctõr ĩ morte qñ videbiť cõcurſum demonũ ad aĩam rapiẽdam: ⁊ concurſum ꝓpinquoꝝ vel alioꝝ ad diripiẽdas res ſuas cũ maximis laboribꝫ adquiſitas. Treñ. j. Non eſt qui ꝯſoleť eã ex oibus charis ſuis: oẽs amici eiꝰ ſpreuerunt eã ⁊ facti ſunt inimici. O qualẽ ⁊ q̄ntam elemoſynã tũc faciet pctõr trifarie oĩa ſua dando. ſ. corpus ramis et ṽmibus: res hoĩbus mũdi: et aĩam demõibꝫ. Ve ergo pctõribꝫ. Vñ Haymo ſuꝑ Apoca. dicit. Nulla maior acerbitas ꝙ̄ mors ipa ĩ peccato moriẽtis. Tertio peccatũ in morte hoĩem accuſat ⁊ teſtimonio ſuo reprobat: ſicut furtũ repertũ apud furẽ ipm dãnat ⁊ accuſat. Ps. In opibꝫ manuũ ſuaꝝ comprehẽſus eſt pctõr. Berñ. O q̇d faciet miſer pctõr cum ſtabũt oĩa pctã contra eũ dicẽtia. Tu nos egiſti: tua opa ſumꝰ: iam te nõ deſeremꝰ ſed ad iudiciũ tecũ ꝑgemus ⁊ teſtimoniũ cõtra te ꝑhibebimꝰ: opera eñ illoꝝ ſequnť illos. Apoc. xiiij. O ḡ hõ fuge pctm̄. Vltio qꝛ ſniam dãnatiõis expoſtulat ſic ⁊ iuſticia dĩ dictat vt nullũ malũ ſit ĩpunitũ: ſm dictũ Aug. ĩ Enchy. Ecce q̄nta mala facit pctm̄ hoibꝫ. O maledictũ pctm̄ vtinã nõ eẽs ꝙ̄ bñ ſine te eſſemꝰ

O Circa ſecundum de malis q̄ facit pctm̄ pꝰ mortẽ nota p̄cipua q̄ttuor indicibilia q̄ ꝯtinuãdo ad p̄miſſa ĩ ordine ſunt hec Quinto pctm̄ poſt mortẽ oĩa mala penalia incurrere facit. ſ. famẽ: ſitim. ignẽ. vermẽ. eſtum. frigus. cruciatũ ⁊ mortẽ ⁊c. ⁊ in ſũmo ḡdu penalitatꝫ Deuť. xxxij. Cõgregabo ſuꝑ eos. ſ. pctõres mala ⁊ ſagittas meas cõplebo in eis. hoc eſt plenarie vſqꝫ ad ſũmũ ꝑficiaꝫ in eis vt ãplioꝛ cruciatꝰ eſſe nõ poſſit in mõdo. Quis nãqꝫ dicet q̄t ſunt cruciatꝰ in hoc mũdo ⁊ ãpliꝰ in inferno. Sexto qꝛ ſuffragia eccľie oĩa infructuoſa ſibi reddit. Vñ nõ valebit peccatori mortuo ille cantꝰ eccľie. Requiẽ eternã dona eis dñe. nec oblatio miſſe. deniqꝫ nec meritũ paſſiõis chr̄i: qḋ ẽ ĩdicibile: nec alijs gaudebit. Septio qꝛ nihil qḋ deſiderat habebit: ſed ꝑ cõtrarium omne qḋ nollet ſuſtinebit. vt pꝫ ꝑ Augꝰ. Vñ Ps Pctõr videbit. ſ. ꝙ boni ſaluati ſunt in celo ⁊ ipẽ nõ. ⁊ iraſceť: dentibꝫ ſuis fremet et tabeſcet deſideriũ pctoꝝ peribit. Octaua quia in inferno ſine releuatõe omĩ imitigabiliter ꝑpetuo manebit: ſciẽs illḋ Eſa. vlť.

Vermis eoꝝ nõ morieť ⁊ ignis eoꝝ nõ extingueť. Berñ. Ille pene infernales nõ habebũt momẽtaneũ interuallũ nec finalem terminum. Heu ergo ꝙ̄ amariſſima et indicibilis illa penitentia

P Circa tertium de malis q̄ facit pccm̄ in vniuerſo: nota ꝙ ꝓ regula generali theologica habeť. vicꝫ ꝙ peccatũ toti vniuerſo mũdo nocet in multiplici malo. Ideoqꝫ cauẽdũ eſt conatu ſũmo. Declarať ſm Aureo. vbi. ſ̄. ⁊ doc. alios in oibus. Prio eñ nocet viatoribꝫ vniuerſ. Primo qꝛ ſepe deꝰ iratus ꝓpť pccã maloꝝ hoim mũdo ⁊ certis regionibꝫ vľ ciuitatibꝫ flagella infert: q̇bꝫ etiã innocentes ⁊ iuſtos ſent. vt pꝫ in diluuio ⁊ ſodomitꝫ vbi pľes infantes ſunt ꝑempti. Et in peſte mľtiplici ⁊ in exterminatõe regnoꝝ ⁊ iudeoꝝ ⁊ hmõi. Sicqꝫ nocet oibꝫ creaturis mũdi: qꝛ omĩa plagant ſepe. vel multa etiã bruta ⁊ inſenſibilia ꝓpť hoium pccã grandinibꝫ ⁊ alijs cladibꝫ. Scḋo qꝛ ꝓ eo ꝙ hoĩes peccãt aciẽs demonũ magꝭ inſoleſcũt ⁊ inualeſcunt: ſm Aureo. ibidẽ. ſ̄. Sicut exẽplũ. cum hoſtes inſoleſcũt qñ bella ꝯ̄ria in ꝑncipio deprimunť. Tertio qꝛ pccõres multos ſcãdalizant ad peccandũ ⁊ inficiũt: ⁊ ſic dei ira ꝯ̄ oĩs ꝓuocať. Scḋo pccm̄ nocet in purgatorio expiãdis. qꝛ pccõres nõ poſſũt eos tam efficaciter iuuare ſuffragijs ſicut ſi eẽnt in gr̃a. vt pꝫ ⁊c. Tertio nocet dãnatꝫ. ſꝫ quõ hoc Aureol'. ſ̄. rñdet. ꝙ ꝑ modũ ꝯiunctionis. Quãto eñ plures erũt in inferno: tãto maior horror ⁊ maior illoꝝ pena erit. Subdit. Fallit eñ in inferno regula illa. Solatiũ eſt miſeris ſocios habere penarũ. Exemplũ. Quãto plura ligna ſunt ĩ igne: tãto fortiꝰ ardere habebunt. Sic in ꝓpoſito. Q Quarto nocet ſaluatꝫ. ſed quõ poteſt peccator nocere ſaluatis ⁊ btĩs angelis ac ſanctis in celeſti beatitudine ꝑfecta. Reſpondet Aureo. vbi. ſ̄. ꝙ per modũ abſtractiõis. qꝛ ſi peccator nõ peccaret ſed ſaluaretur: ex ꝯſortio et ſocietate ſua in beatꝫ augereť gloria accidẽtalis oĩm beatorũ: vt claret ſm oẽs doctores ſuꝑ. iiij. Et ſic peccator ipẽ abſtrahẽdo ſe a gľia q̄ntum ad ſe minuit illoꝝ gľiam accidentalem. Sed ſi queras. Nunq̇d ergo beati minus gaudebunt ꝓ eo ꝙ iſte vel ille peccator non ſaluatur. Rñdetur ſm doctores ꝙ in nullo minuitur illoꝝ gaudiuꝫ. qꝛ ꝙ iſte peccator ꝑdit coronã gaudij alius accipit. Et ſic dicitur Apocaľ. iij. Tene quod habes vt coronam tuã nemo accipiat Vñ non minuitur gaudium illoꝝ: ſed erit de alio q̇ accipit coronam. ⁊ nõ de iſto peccatore qui perdidit illoꝝ gaudia quo ad ſeipm: ⁊ beate Marie ac chr̄i merita ⁊c. Exemplũ ad id legiť de pluribꝫ euntibꝫ ad peccãduꝫ: ꝙ obuiauit chriſtus dñs vulneratꝰ ⁊ ſanguĩe recenti fluens ſingulis ſic diceñ. O miſer: ecce quõ te ⁊ oẽs chr̄ianos redemi: vt q̇d redditis odium pro dilectõne. quare vos perditis: ⁊ ſic p̄cium ſanguinis mei vilipenditis. ⁊c. O ḡ peccator chriſtiane cur infelix in pccõ viuens non parcis tibi. non amicis tuis. nõ purgandis. nõ beatis, non creaturis. deniqꝫ nõ chriſto paſſo. O miſerrime cur viuis vt omnibꝫ noceas. ⁊ ſic teipm cũ demonibꝫ perdas: miſerere ſaltẽ tuijpſius et paſſionis chriſti ac beate Marie cõpaſſionis vt penitentiam agas. Rogemus ergo chriſtum vt det nobis in preſenti gratiam et in futuro gloriam. Amen.

Sabbato poſt Cineꝝ Sermo quartꝰ de nocumẽtis alijs peccati. ſ. que facit etiã penitenti poſt veniã et recidiuanti.

E Rat enĩ cor illoꝝ. ſ. diſcipuloꝝ obcecatuꝫ. Marci. vj. ⁊ in euange. hodi. Quibꝫ ṽbis inſinuať pccĩ malũ graue. q̇a obcecat cor etiã in ipis pccm̄ deſerentibus: vt fuit in diſcipulis chr̄i. ⁊ q̄nto plꝰ in alijs Ecce enim vt dt euãgeliũ. dñs Ieſus poſt ꝙ̄ q̇nqꝫ milia viroꝝ ſatiauerat de q̇nqꝫ panibus ⁊ duobꝫ piſcibꝫ: p̄cepit diſcipulis vt p̄cederẽt eũ trãs fretũ. Nã ipẽ ſolꝰ aſcẽdit ĩ montẽ orare. Et cũ ſero eſſet erat nauis in medio mari et vento ꝯtrario flante laborabant remigãdo. ac circa quartã vigiliã noctis. h̄ eſt añ aurorã venit Ieſus ambulãs ſuꝑ mare. Illi aũt turbati ſunt putãtes eẽ phãtaſma. Et ieſus dixit. Cõfidite ego ſũ ⁊ aſcẽdit ad illos in nauim ⁊ ceſſauit ventꝰ Et ſtupebãt. nõ eñ intellexerãt de panibꝫ

Erat eñ cor eoꝝ obcecatū. vbi Beda dt. Carnales adhuc diſcipuli ſtupebāt ꝺ magnitudine miraculoꝝ: necdū tñ in chřo veritatem diuine maieſtatꝫ cogſcere valebāt. erat eñ cor eoꝝ obcecatū. ſ. ex pccis pcedētibꝯ. Sic mlti chřiani intātū obcecāt pccis ꝙ licꝫ qtidie audiāt ex ſcřiptúris mala pcci ꝛ dānationē reproboꝝ. ac etiā pmiſſa chriſti penitentibꝯ ꝛ eius mira myſteria qbꝯ docet fugere vicia: ſed tñ nō valent effectu cogſcere. De iſtis ptꝫ in euangel. Vñ de nocumentis pcci tria adhuc myſteria declarabimus hoc ſer. Pro q̄ aliud thema. j. Cor. xv. Euigilate iuſti ꝛ nolite peccare

Primū de malis que facit etiā in peccatore penitēte

Secundū de malis que facit etiaꝫ poſt obtentum venie.

Tertiū de malis que facit in homie recidiuante.

R Circa primū notādū eſt. p generali regula ſm Aureol. in cōpeñ. li. iij. c. vij. ꝙ pccm̄ eſt tale malū ꝙ non tm̄mō nocet in pccō exñti ac in eo morienti: ſed etiā multiplr̄ nocet hoi pccm̄ deſerenti et de illo penitenti. Declarat̄ in plꝫbꝯ nocumētis q̄ facit etiā penitēti. Primū nocumentū facit: qꝛ oculū cognitiōis etiā in penitēte obſcurat. Hoc claret manifeſte primo ex rōne. Qꝛ quāto q̄s ē mūdior a pccō tanto plꝰ illumiat̄ in cognitiōe diuinoꝝ. iuxta illud Mat. v. Bti mūdo corde qm̄ ipi deū videbūt. ḡ amplꝰ mūdi: amplius videbūt. iuxta topicā maximā. Sicut ſimplicit̄ ad ſimplr̄: ſic magꝭ ad magis ꝛc. Et h̄ ptꝫ in religiōe q̄cūꝗ etiā aploꝝ. ꝙ Joānes q̄ erat mūdior ceterꝭ. vtpote ꝟgo plꝰ illumiatꝰ fuit. Sic ꝛ ꝓ ꝯtrariū. qntū q̄s in plꝫbꝯ peccauit tāꝗ oculꝰ ꝑdebilitatꝰ vt̄ in tenebris detentꝰ minꝰ de luce habebit etiā poſt liberationē. Aug. Egris oculis odioſa eſt lux.

Scōo claret ex diſcipuloꝝ chři obcecatiōe. vt ptꝫ in euāge Jn huiꝰ etiā figuram chřs dñs quendā cecū illumiauit expuēs in oculos illius: tñ nō vidit ꝑfecte ſed videbat hoies quaſi arbores ambulātes: ꝛ poſt ea impoſuit iteꝝ ſup oclos illius manꝰ: et cepit videre clare. vt ptꝫ Marci. viij. ad ſignificandū ꝙ pccōr penitēs minꝰ videt ꝗ ſi eſſet mundꝰ niſi a chřo amplꝰ illuminet̄.

S Scōo qꝛ ad penā tꝑalem obligat. Nā lꝫ pccm̄ q̄ ad penā eternā remittat̄ per pniam: tñ obligat̄ hō ad ſatiſfaciendū vel in pſenti vl̄ in purgatorio. iuxta illō Mat. v. Nō exibis inde donec reddas nouiſſimū q̄drantē. Tertio qꝛ regnuꝫ celoꝝ intrare retardat. Nā tādiu differt̄ a glia quouſꝗ de oim̄ peccoꝝ mortaliū ꝛ venialiū reatu ſatiſfacit vel hic vel in purgatorio. ꝛ fit hō ſine omi macula ſicut in baptiſmo Hec Aureol. ꝛ doct. in. iiij. Quarto qꝛ innocentie pme gliam nūꝗ recupat. Idez Aureol. dt. Sicut (inqt) ꝟgo ſi corrupta fuerit de cetero nūꝗ ꝟgo erit. ita ꝛ ſemel peccās nūꝗ ſe nō peccaſſe gaudebit. Verūtñ ſaluabit̄ ꝑ pniam ſꝫ gliam innocētie nō recuperabit Nā ſm phm. ij. peri her. Preteritū impoſſibile eſt poſtea fore nō pteritū cū implicat ꝯdictionē. Exēpla plura ponit Aureolꝰ ibidē. ꝙ poſt ſanationē etiā vulneris ſꝑ manet cicatrix vel ꝙ fuerit vulneratus. Itē q̄ ſemel furat̄ ꝛ de hoc ꝯuincit̄ ſꝑ dr̄ fur. Itē Simō quē dñs a lepra mūdauit ſꝑ vocatus eſt Simon leproſus. Et Magdalena peccatrix ꝛc. Sic in ꝓpoſito. Q̄ quale ꝛ quantū malum eſt pccm̄ qō ſic nocet. Nam ſi perdis aurū vel veſtē recupare potes: ſed nō recupabis innocentiā quam perdis per pccm̄: licet ſalueris peniteñ.

V Circa ſecundū de malis que facit pccm̄ etiā poſt obtentū venie ſiue remiſſionē totalē culpe. Pro q̄ nota ꝯtinuādo ad pdicta in ordie. Quinto nocet hoi pccm̄ etiā poſt remiſſionē. qꝛ affectū tepidū reddit ꝛ amorꝫ feruorē minuit. vt oñdit Aureol. ſ. Sicut eñ in pede vulneratꝰ etiā ſanatꝰ claudicat. ꝛ ſicut eclipſis ſolis diu poſtmodū nocet terre: eo ꝙ modico tꝑe ſibi ꝟtus radioꝝ ſubtrahit̄: ſic pccm̄ etiā pꝰ remiſſionē relinqt effectū nociuū in hoie. Vñ dcm̄ eſt hoi poſt pccm̄. Gen. iij. Maledic. terra in ope tu. Ly. h̄ eſt: ſterilis erit terra ꝓpt̄ pccm̄ tuū. qꝛ poſt pccm̄ nō ꝓducit fructū ꝯuenientē hoi niſi cū labore ꝛ cultura q̄ añ ſponte ꝓducebat fructꝰ ꝯuenientes in abundantia. ꝛ ꝓduxiſſet ſi hō non peccaſſet: ſic poſt peccatuꝫ ſterilis fit homo a fructu charitatꝫ niſi cū labore ſe exerceret

Sexto nocet qꝛ bene operari impedit ꝛ difficilē facit. vñ Aug. de ſe poſtꝗ ꝯuerſus fuit dt. Plus valebat malū inolitū ꝗ bonū inſolituꝫ. X Septimo qꝛ ꝯtra tentatiōes reſiſtentiā diminuit: ꝛ debilē efficit. ſicut arbor inciſa cito deijcit̄. vñ Samſon poſt crinū abſciſiōem vires pdidit Judic. xvj. Et poſtꝗ homo pmus peccauit licꝫ illud pctm̄ ꝑ chřm nob ſit deletū tñ ſepe in vicia ꝛ miſerias labimur. Octauo qꝛ dolorē ꝛ timorē aie bone ſꝑ infligit. qꝛ eñ certū eſt peccaſſe ideo ſemꝑ habet dolere ꝛ timere: qꝛ incertus eſt de venia Aug. de pe. diſt. iij. circa pncipiū dicit. Vere penitens ſemꝑ doleat ꝛ de dolore gaudeat ꝛ nō ſemꝑ doluiſſe doleat. qꝛ vbi finit̄ penitētia nil remanet de venia. Hec ex compendio ſm Aureolum. O ergo ꝗ peſſimū eſt peccatum.

Y Circa tertium nota ꝙ pctm̄ facit plurima mala in hoie recidiuāte ſm eundē Aureo. vbi ſ. Primo qꝛ hō fit impotētior ad reſurgendū ex aſſuefactiōe. qꝛ ꝑ Phm de memoria ꝛ remi. Conſuetudo eſt altera natura. Secūdo qꝛ culpa fit grauior ad puniendū. nam nullū pctm̄ remanet impunitū vt dt Aug. Tertio qꝛ diabolus difficilior fit ad expellendū. quia plures demones in tali dominant̄ Luc. xj. Tūc aſſumpſit diabolus ſeptē alios ſpūs neqores ſe: ꝛ ingreſſi habitāt ibi: ꝛ fiunt nouiſſima hois illius peiora pꝛioribꝯ Quarto quia deus fit inexorabilior ad placandū: eo ꝙ talis facit ſe indigniorē ad dei miſcōiam ꝛ gratiā: ſꝫ peccatoribꝯ ſūmū remediū eſt ſeruire btē Marie ꝟgini ꝛ ad ipam recurrere vt ſaluentur eius interuētu. X Exēplū ad id ponamus de ipa beata maria. qm̄ dies hodierna. ſ. ſabbati ipſi eſt deputata per hebdomadas. Legit̄ quippe lib. apū ꝛ in ſpeculo exemploꝝ diſt. v. exēplo. lxiiij. ꝙ vir quidā deuotus ordinē ciſtercieñ. intrauit vbi diu ſancte vixit. ſed poſtea diabolo tentante victus in peccatum cecidit cū multoꝝ ſcandalo ꝓpterea grauit̄ tribulatꝰ vt ꝯſtitutōes ordinis dictāt: poſtea ad cor rediꝫt et beatiſſimā ꝟginē mariā precibꝯ ꝛ lachrymis nō modico tēpore rogauit. Et quadaꝫ die orans raptꝰ eſt in exceſſum mētis: viditꝗ glioſam ꝟginē ſpecioſiſſimā in brachio ieſum paruulū tenentē: ꝛ pcidit poſtulās liberari a pctō ꝛ tribulatiōibꝯ ꝛ ad gratiam prioris vite reſtitui. Viditꝗ matrē ꝟginem ſupplicantē filio: ſed puer ieſus vultū auertebat a fratre illo. mater iterū rogabat vultum benignitatis cōuertere ad illū. tandeꝫ poſt piā ſupplicatōem plurimā chřs ꝓ matre indulgentiā illi pſtitit ꝛ ipm ad gratiā pmā reddidit. Rogemus ḡ chřm ꝛc.

Dñica pma q̄drageſime Sermo quintus in mane. ſ. de cauendo mortali peccato ſup oīa cōmoda ꝛ incōmoda.

D Uctus eſt ieſus in deſertū a ſpū vt tentaret̄ a diabolo. Matth. iiij. ꝛ in euāg. hodierno Ad ideꝫ thema aliud. Accedēs tentator dixit ei. ſi filius dei es dic vt lapides iſti panes fiant. Ibidē. Dñs ieſus dei filꝰ ſicut voluit naſci in mūdū ꝓ noſtra ſalute: ita ꝛ tentari et pati ꝓ nobis voluit: q̄tenus ſua tentatiōe ꝛ paſſione diabolū vinceret ꝛ ꝯfunderet: ꝛ nobis exemplū vincēdi pberet ad oēe peccatū vitandū. vide euāgelium. Nota ꝙ vt Grego. in homel. dt. Quibꝯ modis (inqt) diabolꝰ pmū hoiem pſtrauit eiſdē modis ſecundo hoi. ſ. chřo tentator ipe ſuccubuit Hec ille. Ex quo videt̄ ꝙ idē diabolꝰ ſummus. ſ. lucifer tentauit chřm: qui ꝛ primuꝫ hoiem tentauerat: in cuius ſignū eiſdē modis tētauit chřm ſicꝫ ꝛ illū: vt declarat ideꝫ Grego. ibidē. qꝛ primū hoiem tentauit de tribꝯ. ſ. de gula vt comederet de ligno veti to: ꝛ de vana glia di. Eritis. ſ. glorioſi ſicut dij. Ac de auaricia. ſ. de ſciētie boni ꝛ mali appetitu. Nā auaricia eſt oīs rei inſatiabilis cupiditas: ſic ꝛ ſcie. Sed ꝛ ipm chriſtū de his tribus tētauit. ſ. de gula di. Si filius dei es dic vt lapides ꝛc. ꝛ de vana gloria di: Mitte te deorſum. nā ſm Ly. intendebat demon illuc chřm portās. ſ. ad tēpli pinnaculū vt ipe ieſus a ꝓplō ciuitatis q̄ſi volare videret̄: ꝛ ſic illis collaudātibꝯ in vanam gliam ferret̄: ſed chřs diuina ꝟtute fecit ꝙ nullus eū vidit: nec ꝙ ſuadebat demō

Diliges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo
Et idem allegat Mat.xxij.per chr̄m con/
firmatū. Ideo ꝓ dei charitate omnia ſunt
ſuſtinenda vel ꝯtemnenda potius ꝗ̄ deuꝫ
ꝗs offendat. Ad idem autoritas eſt chriſti
Mat.xvj.di. Quid ꝓdeſt hoī ſi vniuerſū
mundū lucret̄:anime vo ſue detrimentum
patiat̄.aut quā dabit homo cōmu.ꝓ aīa
ſua.q.d.nullam. Vn̄ ex ordie charitatꝫ te
netur hō diligere deū ſuꝑ oīa:etiā ſuꝑ ani
mā ꝓpriā.⁊ poſt deū aīe ꝓprie ſalutē dili
gere ſuꝑ oīa.et ſic ptꝫ. Scd̄o ꝓbat̄ rōne
Quia qn̄to aliqͩ bonū eſt meli⁹ tāto eligi
bilius.et tanto ꝑ ꝯ̄riū malū eſt magis eui/
tanduꝫ qn̄to peſſimū. Ponant̄ ḡ oīa bona
mūdi cū omibꝫ cōmodis p̄dictis ex parte
vna:et ex ꝑte altera ponat̄ de⁹ bn̄dict⁹:qͩ
hoꝝ eſt meli⁹.certū eſt ꝙ de⁹ eſt ꝗ eſt infini
te bonitatis ꝑ eſſentiā. Vn̄ Anſ.li. Mo/
nol.dt. Deus eſt qͩdā bonū ꝗ nil mai⁹ co/
gitari poteſt ⁊ Phus.xij.Metaphy. Deū
dicim⁹ eſſe ſempiternū ⁊ optimū. Alia au/
tem om̄ia ſimul ſunt finite bonitatꝫ:nec ha
bet eſſe bonuꝫ niſi a deo. Relinquit̄ ergo ꝙ
ꝓpter nullū creatū bonū vel cōmodū toti⁹
mundi debet homo ſeꝑari a dō quod fit ꝑ
pecc̄m. ⁊ per ꝯtrarium nec ꝓpter quodcūqꝫ
incōmodū .qꝛ ſeꝑari a deo ſumme bono ꝑ
pecc̄m:grauius maluꝫ eſt incōparabiliter p̄
omibꝫ incōmodis ⁊ ſupplicijs. Hinc Aug.
xxxij.q.v.c.ita ne.ait. Potius debet ꝗs ma
la ꝗ̄libet tolerare ꝗ̄ malo culpe conſentire.
et ſic patet G Tertio ꝓbatur doctorū
dictamine. Nam Anſ.j.lib.ſilitudinuꝫ dt.
Si hinc inferni horrorē ⁊ illic cernerē pcci
fetorem ⁊ neceſſario vni eoꝝ immergi debe
rem:prius me in infernuꝫ mitterē ꝗ̄ pecc̄m
in me admitterem. Mallem em̄ pur⁹ et in
nocens gehennā intrare ꝗ̄ ſorde pollut⁹ ce
leſtia regna tenere. Hec ille. Itē ſub eiſdeꝫ
verbis dt etiā Aug.in ſermonibus cōmu/
nibus.ſermone.j.deniqꝫ.xxij.q.ij.ca.faciat.
Aug⁹.li.de mendacio ad ideꝫ facit. Item
ibideꝫ Iſidor⁹.c.om̄e genus mendacij ⁊c̄.
et in pluribꝫ paſſibꝫ decreti patēt ſilia:que
ꝑtranſeo. O ergo pccōr miſer ꝗ ꝓ nullo du
cis pecc̄m:aduerte hec.

H **Circa tertium de**
exēplari oſtenſiōe:nota plura ad hec exem
pla tam in veteri ꝗ̄ in nouo teſtamento
Primū exēpluꝫ in Abraam pr̄iarcha ꝗ
poti⁹ voluit occidere filiū vnigenitū ꝗ̄ non
ſeruare dei p̄ceptū. Gen̄.xxij. Secundū
exemplū de tribꝫ pueris ꝗ potius voluerūt
mitti in caminū ignis ardētis ꝗ̄ idolū ado
rare. Dan̄.iij. Item tertiū de Suſanna
que poti⁹ voluit lapidari cū infamia ꝗ̄ pec
care. Dan̄.xiij. O femina timēs deum.
Quartū de Eleazaro.ij. Machab.vj.
qui dixit velle ſe p̄mitti in infernū ꝗ̄ ꝯ̄ le/
gem carnes porcinas edere. Quintū ex/
emplū in nouo teſtamēto habem⁹ in euan
gelio hodierno:ꝙ chriſto ꝓmittebat diabo
lus oīa regna mūdi ſi adoraret illū:ſꝫ chri/
ſtus poti⁹ voluit mori ꝓ noſtra ſalute. Se
xtum in apl̄is. Rho.viij. Certus ſum em̄
ꝙ nulla creatura nos ſeparabit a charitate
chr̄i. Septimū in omibꝫ ſanctis martyri
bus:ꝗ elegerunt mori ⁊ queqꝫ tormēta pa
ti ꝗ̄ peccare. Rogemus ḡ dn̄m ⁊c̄.

Dn̄ica eadeꝫ poſt prandiū Sermo.vj.
de peccati deſcriptione:⁊ de ſeptē capitali/
bus peccatis periculoſis.

e xhortamur

vos fratres ne inuacuū gra
tiam dei recipiatis. Verba
hec dt apl̄us.ij. Coꝛ.vj.⁊ in epl̄a hodier/
na. Miſericors ⁊ pius dn̄s Ieſus ꝑ ſuum
apl̄m hortat̄ nos om̄es chr̄ianos qͣtenus
gr̄am dei inuacuū non recipiamus. Quid
nēpe eſt accipe:qͩ aliud eſt gr̄am dei inua
cuū ſuſcipe:niſi gr̄am baptiſmi ſuſceptam
ꝑdere ꝑ pecc̄m mortale:⁊ ſic inuacuū dr̄ re/
cepta gr̄a. qꝛ non attingit finē ſuū.ſ. beati/
tudinē eternā. Sicut medicina dr̄ inuacuū
vel fruſtra acceptū que nullam ꝯfert ſani/
tatē.ij. Phyſi. Fruſtra eſt qͩ nō attingit ſu
um finē. Vn̄ ſcp̄tura hortat̄ nos om̄s con
tra pecc̄m vt caueam⁹ ne gr̄am dei ꝑdam⁹
vt claret in veteri ⁊ nouo teſtamēto. Etem̄
dr̄ Tobie.iiij. In mente habeto deū:⁊ ca/
ue ne aliqn̄ pccō cōſentias ⁊ pretermittas
p̄cepta dei. Hec ibi. Et hoc etiā pōt poni
pro themate hui⁹ ſermonis. Deniqꝫ in no
uo teſtamēto precipue in epl̄a hodier. hor
tatur nos:vt patet in v̄bis premiſſis. ſed ⁊

in euangelio hodierno ꝓponit̄ nobis i exē
plū quō diabolus tentator volebat chr̄m
inducere in peccatū gule ⁊ vane gl̄ie ac aua
ricie.ſed chr̄s nullo modo cōſenſit.⁊ ſic di
abolū deuicit. In quo nobis exemplū vin
cendi dedit. Audiamus ergo chariſſimi
apoſtolū dicentē. Exhortamur vos.ſ. vi/
ros ⁊ mulieres ne ⁊c̄. Itaqꝫ de peccato
quod habet euacuare gr̄am dei ⁊ extigue
re tria myſteria declarabim⁹ in h̄ ſmone.
Primū de peccati deſcriptione.
Secundū de radicali ꝓgreſſione
Tertiū de ꝑiculi p̄ponderatōe. I

Circa primū de pecca/
ti deſcriptiōe vt nouerim⁹ qͩ confiteri de
beamus. Pro quo notandū ꝙ vt Bona.
ſuꝑ.ij.di.xxxv.docet. multis modis pecca
tū deſcribit̄.ſed omiſſis alijs accipiamus
Auguſtini deſcriptionē li.ꝯ̄ Fauſtū:quaꝫ
ponit Magr̄ vbi ſupra dicēs. Pecc̄m ē oē
dictū vel factū vel concupitū qō fit ꝯ̄ legē
dei. Et ibidem magiſter dicit ꝙ hec aſſig
tio intelligit̄ de peccato actuali mortali: et
non de veniali. Exinde quadruplex elicit̄
regula. Prima generalis regula ꝙ oīs
voluntas:⁊ oīs locutio:⁊ omnis operatio
que eſt contra p̄cepta decalogi eſt peccatū
mortale: ideoqꝫ confitendū. Propt̄ea etiā
Ambro.li.de ꝑadiſo ait ſic. Quid eſt pec/
catum niſi legis diuine p̄uaricatio:⁊ cele/
ſtium inobediētia p̄ceptoꝝ. Hec ille. Ad
hec ꝓ documēto nota p̄cepta decalogi bre
uiter epilogando.ꝙ ꝗ contra qōcūqꝫ illo/
rū peccat:mortalit̄ peccat.⁊ ꝯfiteri neceſſa
rio tenet̄. Secūda regula ꝙ ꝗcunqꝫ fac̄
aliquid ꝯtra legis nature ⁊ gr̄e p̄ceptum:
peccat mortalit̄. Nam Bonauen. vbi ſuꝑ
dicit ꝙ p̄dicta in notificatōe lex dei nō eſt
accipiēda ſtricte ꝓ lege ſcripta .ſ.decalogi.
ſed large ꝓut comp̄hēdit triplicē legē. ſ.tā
legē ſcripture ꝗ̄ legē nature:ꝗ̄ etiā legem
gr̄e.qꝛ ꝗlibet haꝝ eſt lex dei. ⁊ ſic peccat ꝗ
facit ꝯ̄ p̄ceptū legis nature.qō eſt duplex.
Vnū affirmatiuū.ſ. Quodcūqꝫ vultis vt
faciant vob hoīes ⁊ voſ facite illis. Aliud
negatiuū. Qō tibi nō vis fieri alijs nō fa/
cias. Cōtra hec directe facit odiēs ꝓximū
fraudans ⁊ hmōi. Itē qui etiam facit ꝯ̄ p̄
ceptū legis gratie.i.euangelij peccat mor/
taliter.vt exempli gratia de tenentibꝫ here
ſim.⁊ de contemnētibus ſacramenta eccle
ſie baptiſmi:confirmatiōis:euchariſtie ⁊c̄.
Tertia regula generalis:ꝙ ꝗcūqꝫ facit
contra licitū p̄ceptū p̄lati vel eccl̄ie peccat
mortaliter.⁊ talis ꝑ ꝯſeqn̄s de hoc cōfite
ri tenet̄. Ratio ſm̄ Bonauen. ibidem ſuꝑ.
qꝛ totū hoc pēdet ex mandato dei:⁊ ei⁹.ſ.
legis.qꝛ diuina lex mandat ꝙ obediatur
homini p̄lato ſicut ⁊ eccl̄ie. Matth.xviij.
Siꝗs eccl̄iam nō audierit ſit tibi ſicͭ ethni
cus ⁊ publicanus. Vnde peccāt mortalit̄
non ꝯfitentes ſemel in anno.ſimilit̄ nō cō/
municātes. Itē ꝗ non audiunt miſſaꝫ die
feſto niſi ſit cauſa excuſabilis ⁊ hmōi que
p̄cipit eccleſia. K Sꝫ di.quid dō pec/
cato omiſſionis. Reſpondet Bona. ibidē
ꝙ licꝫ ꝗs omittendo peccet mortaliter ⁊ n̄
minus ꝗ̄ faciēdo.ſed tale peccatū orit̄ ex
amore.vicꝫ malo.ſicut exempli gr̄a.n̄ ſur/
git quis ad matutinas vel miſſaꝫ ideo qꝛ
vult qͥeſcere in lecto cū deberet ex precepto
ſurgere. Itē non corrigit filiū peccantem:
qꝛ diligit illū carnali amore. Itē nō facit
iuſticie penā.qꝛ amat illū:vel ꝓpt̄ pecuniā.
ideo talia qͣcunqꝫ reducunt̄ ad peccatū cō
cupiti ꝯtra dei legem. Et ſic patet quib⁹
modis quis peccat mortaliter ⁊ tenet̄ con/
fiteri.⁊ de his plura patebunt ſmone.xiiij
Quarta regula.ꝙ quicunqꝫ facit aliqͩ
qō nō eſt contra legem dei licꝫ ſit p̄ter legē
dei aliquo modo nō peccat mortaliter ſed
venialiter. Exempli gratia.ſiquis diligit
deū ſic ꝙ nō facit contra eius preceptū:ſed
tamen facit aliqͩ vēiale amādo honores ⁊
diuitias ⁊ hmōi citra deū. Item ſiꝗs aſſu
mit nomen dei in modico:ſed nō in mēda
cio. Item ſiquis colit feſtū miſſis auditis
ſed poſtea ſolaciat̄ vel ſpaciatū vadit. Itē
ſiquis non vult mechari:tamen nimis de/
lectatur cum propria vxore ⁊ huiuſmodi.
L Item pro exemplo cōſolatorio ad
excitandū dormientes Nota ꝙ homo qui
nimis ſollicitus eſt de mundialibus pec/
cat ſaltē venialiter.⁊ ideo faciente deo frau
dabit̄ ſpe. Contingit enim ſibi vt fabulo/
ſe narratur de quadā puella que nimis ſol
licita fuit vt traderetur nuptui.propt̄ qō
ſepe etiā de hoc ſomniabat. Cunqꝫ ollam
lacte plenam ad forū duxiſſet vt venderet

⁊ reſcediſſet. cogitauit ꝙ de ꝓcio lactis cal-
ceos pulcros emeret: quibꝫ ſe poſſet oſten
tare vt viro placeret in matrimoniū. i hac
cogitatione obdormiuit: ⁊ vidit in ſomnis
calceos ſibi pulcros emptos q̄s cum cona
retur ad pedes trahere: ecce lac totū in olla
calcaneo eliſo repente ꝑfudit. ⁊ excitata fle
re cepit ꝙ lac ⁊ ꝓcium perdidit. nec calceos
habere potuit: ſꝫ verberari demeruit. Sic
erit omnibus qui nō cōfidunt in deo vicia
q̄ſ ſomniāt. Nam in morte videbūt trāſiſ
ſe oīa mūdana ſine fructu: ⁊ flere habebūt
tp̄s ꝑditum ⁊ ꝓciū vite eterne. i. merita bo
na ⁊ ꝓbera infernalia incurrūt. D

Circa ſcdm de peccati

ortu radicali ⁊ ꝓgreſſione reſtat inq̄rendū
quō orit᷑: ⁊ ex q̄li radice ꝓgredit᷑ peccatū: vt
nouerimꝰ ip̄m in ꝓncipio extinguere. nec ꝑ
mittamꝰ pullulare in nobis: ſꝫ ꝯfiteri. Ad
quod ſm Aureo. in cōpen. li. iij. ca. xiiij. ali-
oſq̄ doc. recolligēdo notemꝰ ꝙ omnium
pctōrum actualiū ē vnū initiū: ſed duplex
radicale fundamētum. Itē triplex fomen
tum ⁊ quadruplex incrementū. Item qui-
tuplex ligamētū. ſ. ad infernū. ⁊ ſextuplex
ſuppliciū. Deniq̄ ſeptiforme caput: ⁊ inu
merabile nocumētū. Hec doctores. Pro
declaratōe ex iſtis nota quattuor documē
ta. Primū eſt ꝙ omniū peccatoꝝ actua-
liū eſt vnū initiū: ſꝫ duplex radicale funda
mentū. Nam Anſ. li. ſilitudinū. x. ⁊. xj. ca.
dicit: ꝙ ſicut dei voluntas bona: eſt origo
ois boni: ita hoīs mala voluntas ꝑ ꝯri
um eſt origo ois peccati. de iſto fonte q̄ bi
berit morit᷑. ſ. de voluntate praua. Nā vt
narrat Solinus de mirabilibꝫ mūdi Var
ro dicit. ꝙ eſt fons in Achaia: cuiꝰ hauſtꝰ
ſe bibentes interimit. Et Iſidorus. xij. ety
mol. dicit. ꝙ ſtix eſt aqua ſic appellata: q̄
potata interficit hominē. ſic facit mala vo
luntas peccati. Rho. vj. Stipendia pecca
ti mors. Iſte fons male voluntatis oritur
ex duabus radicibus ſm Aureolū. ſ. ſ. ex
amore male accēdēte. ⁊ ex timore male hu
miliāte ad peccatū. Unde o hō aduerte ꝙ
deus ſūme odit malā volūtatē. q͛ vt Ber.
dr̄ in ſer. de paſca. Oia q̄ dei ſunt aufert ⁊
diripit: ⁊ q̄ntum in ſe eſt deum perimit dū
nō vult puniri: ⁊ ſic deū fore iniuſtū. O er

go chriſtiane depone malā voluntatē ⁊ pe
nitere. A Secundū documentū eſt ꝙ
omne peccatū habet triplex fomentū. ſ. cō
cupiſcētiā carnalē. ꝯcupiſcentiā mūdialē. ⁊
ſuꝑbie ꝯcupiſcentiā vel elatōez. iuxta illō
j. Ioan. ij. Omne qd̄ eſt in mūdo aut ē cō-
cupiſcētia carnis. aut ocloꝝ: aut ſuꝑbia vi
te. Deniq̄ ꝑ talia fomenta vel nutrimēta
pctm̄ creſcit ⁊ ingrauat᷑ q̄druplici ḡdu Pri
mo in cogitatōe. ſcdo in delectatōe. tertio
ꝑ ꝯſenſum in oꝑe. quarto ꝑ iteratōez i acti
one. ⁊ ſic tāto plꝰ ḡuat᷑ q̄nto iterat᷑. Ter
tiū documētū ꝙ omne pctm̄ q̄nq̄ catenis
ligat hominē ad infernū: ita vt nō euadat
Prima ē ꝯſuetudo. ſ. in peccato. ſcda ex h̄
ſeq̄t᷑ neceſſitatio. tertia deſꝑatio. q̄rta obſti
natio. q̄nta finalis impenitētia. hec Hugo
Deniq̄ oē peccatū facit homini ſextu
plex ſuppliciū. Primū eſt puniri tempora
li pena vel in mūdo vel in purgatorio. Se
cundū eſt ſeꝑari eternaliter a dei viſione.
Tertiū torqueri a diabolo. Quartū affli-
gi a v̄me cōſcientie. Quintū vri igne gehē
ne. Sextū ledi vltōe ois creature. Hec pa
tēt in ſcripturis. Ve ḡ pctōribꝫ. ve multi-
plex. q͛ v̄mis coꝝ nō morit᷑ ⁊ ignis nō ex
tin. Eſa. vlt. Quartū documētū ꝙ oim
pctōꝝ actualiū eſt ſeptiforme caput. ſub
quibus capitibus cōprehēdit᷑ oē viciū ge-
neralit᷑: qd̄ habet inferre innumerabile no
cumentū. Hec patent ſm lr̄as huiꝰ dictio
nis ſaligia. Primū caput eſt ſuꝑbia. Secū
dū auaricia. Tertiū luxuria. Quartū ira.
Quintū gula. Sextū inuidia. Septimū
acidia. de his omnibꝫ ꝯfitendū eſt. Sicut
eni mortifera vulnera ſunt oia medico oſtē-
denda vt medicina adhibeat᷑. ſic iſta pecca
ta mortalia ꝯfeſſori. Nam ſuꝑbia eſt qua-
ſi vulnus in capite aīe mortiferū. auaricia q̄
ſi vulnus i pectore. luxuria in lūbis. ira fer
uens in venis ⁊ ſanguine. gula in gutture.
inuidia in corde. acidia in ſtomacho. Ecce
mortalia vulnera iſta tā in corꝑe q̄ in aīa
Unde Orige. glo. Numeri. xij. dicit. O ſi
poſſemus videre quō ꝑ vnūqdq̄ peccatū
anima vulnerat᷑ vſq̄ ad mortē: contra pec
cata reſiſteremus. O

Circa t͛tiū de ꝑiculi ꝓ-

pōderatōe inq̄rendum ē qbꝫ ratōibus vel

ſignis ꝓbantur ſingula pctā capitalia fore
ſūme ꝑiculoſiſſima ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns ſummoꝑe
vitanda ac ꝑ pniam expianda. Ad quod
ex ſcripturis ⁊ doctoꝝ dictis ponimꝰ plu-
ra ſigna. Primū ſignū abominabil᷑ red-
ditionis. q̄a quodlibet peccatum mortale
reddit hoiem ſūme abominabilē deo ⁊ an
gelis ⁊ hominibꝫ ⁊ omnibꝫ creaturis. pſ.
dicit. Corrupti ſunt ⁊ abominabiles facti
ſunt in iniquitatibꝫ ſuis. Et hoc adeo ꝙ nl᷑
la res fediſſima eſt tā abominabilis ſicut
peccator ſtanſ in peccato. vt ꝑꝫ ꝑ exemplū
ſcꝫ in vitaſpatrū ꝙ angelꝰ cū quodā here-
mita dū irent ſimul ⁊ reperiſſent quēdaꝫ
vulneratū in fecibꝫ fetidū iacentē. quē he-
remita nec aſpicere poterat. ſed angelꝰ eun
dem amplexatꝰ ē ⁊ ꝯſolatꝰ illū. tandē ob-
uiauit eis q̄dā iuuenis pulcre veſtitꝰ ⁊ āge
lus obturauit nares. dixitq̄ ꝙ fetorē pec-
cati illiꝰ nō poſſet ſuſtinere ⁊ ꝙ deꝰ ⁊ an-
geli omnes abominant᷑ pctm̄ ſuꝑ oia Unū
ſcribit᷑ Eccl'i. xij. Altiſſimꝰ odio habet pec
catores. ḡ ⁊ oēs ſcti ꝑ ꝯſequēs ⁊ angeli.
P Sed hic q̄rit᷑ Utrū deꝰ ⁊ chr̄s dn̄s
beata v̄go ⁊ oēs ſcti atq̄ angeli magis o-
diant ⁊ abominent᷑ pctōres hoies impeni
tentes q̄ demones. an ecōtra: Rn̄det᷑ ꝙ ſi
hō in pctō vult ꝑmanere plꝰ odibilis ē q̄
diabolꝰ. Primo q͛ paſſioni chr̄i ⁊ bn̄ficijſ
eſt plꝰ ingratꝰ. q͛ chr̄s nō fecit talia bn̄fi-
cia demonibꝫ. Scdo q͛ diabolꝰ ide nō pe-
nitet de pctō: q͛ nō pōt ſed hō poſſet. ḡ ⁊c̄.
Tertio q͛ ꝯtra pctōres finalit᷑ in iudicio i-
ſurget deꝰ ⁊ oēs bōi angeli. ⁊ oēs creature
Sap. v. Pugnabit ꝓ eo orbiſter. ꝯ inſenſa
tos. ⁊ dānabunt᷑ ad penas in corꝑe ſimul
⁊ aīa. ſed demones ſine corꝑe. ḡ ⁊c̄. O
Scdm ſignū beſtialis vilificationis Unū
Chryſ. ſuꝑ Matth. di. O hō ſi pctōr es
nō poſſū te dicere rationalē hoiem ſꝫ ma
nifeſte beſtiā. Nam etiā. vij. Ethicoꝝ dr̄ ꝙ
hō beſtialiter viuēs ⁊ nō ſm dictamē recte
rōnis cētieſmillies peior ē beſtia. hinc Au-
reolꝰ vbi ſupra dicit ꝙ ſeptem vicia aſſimi
lant hoiem ſeptē beſtijs. ſuꝑbia leoni. aua
ricia rane que in terra repit ⁊ timēs defice-
re terrā non audet comedere ſatis ex ea vt
dicit᷑. Item luxuria porco aſſimilat. ira vr
ſo. gula lupo. inuidia cani. acidia aſino ⁊c̄.
Tertiū ſignū cōtemptus chr̄i ⁊ crucifixi-

onis. Heb. vj. Rurſum crucifigētes in ſe-
pſis filiū dei. Aug. Per omne pctm̄ mor-
tale qd̄ cōmittimꝰ q̄ntū in nobis eſt chr̄m
crucifigimꝰ. i. talem iniuriam chr̄o facimꝰ
acſi crucifigeremꝰ. ⁊ ꝑ ꝯſequēs indicibilē
penā in inferno demeremur niſi penitentiā
egerimꝰ Quapropter chr̄us dn̄s ſeptupli
citer paſſus fuit vt ſeptē vicia curaret ⁊ vi-
tanda oſtenderet. Nam ꝯtra ſuꝑbiam ca-
put inclinauit in crucē ſpinis coronari vo
luit. Contra auariciā nudus pependit. Cō
tra luxuriā totū corpus v̄gineū flagellis
cedi ⁊ dolores pati voluit. Contra iram
ꝓ inimicis orauit. Cōtra gulaꝫ felle ⁊ ace
to potatꝰ eſt. Cōtra inuidiam cor tranſfi-
gi ꝑmiſit. Contra acidiam crucē ſuis hu-
meris portare voluit. Hec Aureolꝰ ſupra
R Unū poſito caſu. ſi vniuerſi homines
tyranni ⁊ oēs demōes ⁊ oēs fere atq̄ vene
noſi ſerpētes ⁊ hmōi. ⁊ clibanū ignis ardē
tis eſſent ꝯgregate ex vna ꝑte: ⁊ ex alia par
te vnum peccatū cōmittendū vel in eo per
horam ſtandum: magis deberet hō time-
re ⁊ cauere peccatū q̄ oia mala. ⁊ ꝓdictis
oībꝫ cruciari mille annis minꝰ eēt malū
q̄ hora ſtare vnica in peccato: cuꝫ iſtud ſit
ſtare in maledictione dei: ſed illud non.
Quartū ſignū diabolice poſſeſſionis.
Nam vt Orig. glo. Numeri. xxv. dic̄ Per
omnia pctā q̄ ſtudio cōmittimꝰ demonibꝫ
cōſecramur ⁊ tot demonibꝫ ꝓ habitaculo
erimꝰ quot peccata facimꝰ. Et Aug. dicit
ꝙ ſi peccator ſe cruce ſignat potiꝰ includit
in ſe diabolū q̄ excludat niſi peniteat quia
iam in eo ꝑ effectū diabolus habitat Ve
rūtamē bonū eſt ſe ſignare cruce etiā pecca
tori. q͛ valet ſicut opus factum in morta-
li ad plura. Pro finali ergo ꝯcluſiōe no
temꝰ ꝙ pctā iſta mortalia ſunt horrēdiſſi-
ma q͛ ꝑ ſingula ꝑiculoſe dmonia poſſidēt
hoiem in aīa: inhabitādo effectu. ſ. ſuꝑbie
diabolꝰ lucifer: auaricie mamō: luxurie aſ
modeꝰ: ire ſathan: gule beelzebub: inuidie
leuiathan: acidie vehemoth. Iſti eīn in
ſcripturis noīantur fore capitales demōeſ
Proinde aduerte o hō q̄ periculoſum ma
lū ſit pctm̄. q̄m peiꝰ ē q̄ ſi mille legiōes de
monū corpꝰ vexantiū q̄s in ſe haberꝫ. hoc
eīn ſolū corpꝰ ꝑderet: ſꝫ pctm̄ aīam ꝓcioſiſ
ſimā ꝑdit occidendo in eternū. Itē peiꝰ eſt

hoi ſtare ꝑ horã in pctõ mortali vno ꝙ̄ ſi-
ne pctõ mille annis cruciari in inferno: q̃a
pctm̃ ſepat a deo. non aũt pena ſine pctõ.
O ergo tu anĩa chriſtiana penitere ⁊ luge ꝓ pec
catis ne peas in illꝰ. O miſera ꝯſidera chrĩ
ſanguinẽ q̃ es redẽpta ⁊ noli locũ dare di-
abolo. Rogemꝰ ergo chrm̃.

Feria.ij.poſt dñicã ṗmam. Sermo.vij.
de pctõꝝ tẽtatione ꝑmiſſa ⁊ cautela obſer
uanda.

Ibunt hi in

i ſupplicium eternũ. iuſti aũt in
vitam eternã. Matth.xxv.
⁊ in euãgelio hodi. Dñs ieſus ꝓut Orig.
dicit cõminatur pctõrib⁹ futuꝝ diſtrictũ iudi
ciũ. in q̃ dãnabunt̃ ad eternuʒ ſuppliciũ: vt
cognoſcant in quẽ finẽ ꝑducunt peccata. ⁊
penitentiã ageñ. euadãt eterna tormenta.
Propterea dicit Ibũt hi ſcʒ pctõres ipe-
nitentes in ſuppliciũ ⁊c̃. Sed iuſti q̃ ꝑ pe
nitentiam ſunt a peccatis iuſtificati ibunt
in vitaʒ beatã. Vñ manifeſte patet ꝙ finiſ
pctõꝝ ad quẽ ꝑducũt eſt ſepari in iudicio
ab ouib⁹. i. electis chrĩ. ⁊ maledictio ac diſ
ceſſio in ignẽ eternũ cũ diabolo ac ſupplici
um eternũ. Sic ꝑ ꝯtrariũ: finis iuſticie eſt
regnare cũ choroꝝ angelis benedictio ⁊ cele
ſtis beatificatio. vt patʒ in hoc euãgelio
S Itaqʒ d̉ peccatis ꝑ que quis ibit in
ſuppliciũ ageñ. ex quo actuale peccatuʒ fre
quenter ortum habet ex tẽtatiõe. ⁊ de chri
ſti tentatione dominica heſterna in euãge-
lio egit. idcirco de ipa tentatione ꝓſequen
do tria myſteria in hoc ſermone declarabi
mus. Pro quo aliud thema Eccli.ij. Sta
in iuſticia ⁊ timore ⁊ ꝑpara aniam tuã ad
tẽtationẽ.

Primũ de tẽtatõis ꝑmiſſiõe.
Scd̃m de cautiõis obſeruatiõe.
Tertiũ de valoris exẽplificatõe

Circa ṗmũ de ꝑmiſſio

ne tentationis Querit̃ q̃re miſericors deꝰ
ꝑmittit ⁊ vult q̃nq̃ʒ vt hõ tentatiões gra-
ues pcti patiat̃. Ratio q̃ ſm Bonauent̃.
ſup.ij.di.xxj.arti.ij.q.j. Tẽtare eſt aliquẽʒ
ꝓbare certitudinaliter de aliquo vtruʒ ſit
huiuſmõi! ⁊ ſic eſt expimẽtũ noticie alicuꝰ
accipe vt ẽt Lyra dicit. Cũ aũt deo ſint oĩa
nota ⁊ ſciat q̃ntũ poſſit hõ: miꝝ eſt ꝙ hoĩeʒ
tentari ꝑmittit: Ad qđ rñdet̃ ſm doc. ꝙ ꝑ
generali regula tenendũ eſt theologica ſcʒ
vt ait Aug. in Enchyridion. ꝙ deus bene
dictus eſt adeo bonus ꝙ nil vult nec ꝑmit
tit fieri in mundo niſi aliq̃d melius inde eli
ciat ſaltem pro vniuerſo. Unde etiã dãna
tionẽ maloꝝ angeloꝝ ⁊ hoĩm vult ⁊ ꝑmit
tit ad decoreʒ iuſticie diuine. Sic ergo ad
ꝓpoſitum deus ꝑmittit hoĩes tentari pro
pter finem bonuʒ qui exinde elicitur. vt pa
tet rõnibus.

Prio ꝓpt̃ aĩe ad deũ excitationẽ.
Scdõ ꝓpt̃ baſſaʒ hũiliationẽ
Tertio ꝓpt̃ culpaꝝ expurgationẽ
Quarto ꝓpt̃ demonũ ꝯfuſionẽ
Quito ꝓpt̃ exercitandũ ad ṗmiationẽ

Et iſte rationes pluṙb⁹ aliȷs dimiſſis ac-
cipiunt̃ ex Bona. li. de ꝓfectu religionis ⁊
aliȷs doctorib⁹ Prima ratio ꝓpter aĩam
excitãdã ad deũ. Cũ eñ homo ſentit ſe ad
uerſis tẽtationib⁹ grauari recurrit ad deũ
ꝓ auxilio petendo. Vñ. Hiero. Quis ĩ vi
ta ſerpẽtib⁹ ⁊ ſcorpionib⁹ plena ſecure dor
mitat aut torpens lento gradu incedit. q̃n
potiꝰ feſtinat ⁊ ad deũ ſuſpirat vt euadat
ſic homo in pñti vita tẽtationib⁹ vicioꝝ
plena debet feſtiare ad patriã ⁊ deum ora
re di. Et ne nos inducas in tentationẽ ſed
libera nos a malo. T Pro exẽplo li.
collationũ dicit̃ ꝙ ſcti pr̃es in deſerto adeo
in tentationib⁹ recurrebant ad deũ ſollicite
vt etiã dũ aliq̃ eoꝝ dormirẽt alios vigilan
tes ⁊ orantes interim ſtatuerũt ꝓpter ten-
tationis atrocitatẽ nec audebant ſimul o-
mnes dormire ſed viciſſim. Scda ratio
ꝓpter baſſaʒ. i. ꝓfundã humiliationẽ ne.ſ.
ex dono gr̃e diuĩe q̃s extolleret̃ ſi non tẽta
ret̃. ⁊ ſic grauiꝰ per ſuꝑbiam caderet. Iõ
j. Coꝝ.ix. apl̃s dicit. Ne magnitudo reue-
lationis extollat me datus eſt mihi ſtimu-
lus carnis mee angelus ſathane ⁊c̃. Ter
tia ratio ꝓpter culparum expurgationem.
Grego. dicit. vj.q.j.c. Sunt plurimi. inq̃t
qui vitam bonoꝝ fortaſſe amplius ꝙ̄ de-
bent laudant. ⁊ neq̃ elatio de laude ſurre-
pat ꝑmittit oĩpotens deus malos in ob-
trectationẽ ⁊ obiurgationẽ illis ꝓrumpere

vt ſiqua culpa ab ore laudantiũ ĩ corde na
ſcit̃: ab ore vituꝑantiũ ſuffocet̃. Hinc do-
ctor gentiũ ſe in ꝑdicatõe teſtat̃ currere in-
ter infamiã ⁊ bonã famã. Hec ibi. Idem
Grego. Noli o hõ de tentatõe deficere cuʒ
turbaris. quoniã ſi ferrũ es purgaris. ſi au
tem aurũ ꝓbarꝭ. quod enim facit lima fer
ro ⁊ fornax auro: h̄ facit tribulatio viro iu
ſto. h̄ eſt purgat. V Quarta rõ ꝓpter
demonũ ꝯfuſionẽ. Unde Chryſ. in hom.
d̉t. Ideo deus a te tentationẽ non ꝓhibʒ
vt diabolus expientia certa cognoſcat ꝙ
ꝑfecte ab eo receſſiſti. ⁊ ꝑ hoc fortior red-
daris ꝯ eundẽ. Sicq̃ʒ diabolꝰ ꝯfundit̃ a-
deo ꝙ nõ audebit ceteros de vicio ſiti ten
tare. vt dicit Hugo de ſctõ vict̃. addeñ ꝙ
multũ ꝓſunt nobis ſpũales viri ꝑfecte vi
centes diabolũ. q̃ ꝯfundunt̃ demones in
hoc ⁊ ptãs tentãdi in eis debilitat̃. Sic in
exemplo pzʒ de chrõ: q̃ vincẽdo diaboluʒ
tentantẽ debilitauit eiꝰ ptãtem ligãs vſq̃ʒ
ad tpa antichrĩ q̃ñ ſoluet̃: vt d̉r in Apoc.
Etenim idem diabolꝰ poſtq̃ʒ vicerat pri-
mos gentes acrius tẽtabat ⁊ vincebat pri
us homines in idolatria. ſed ꝑ chriſtũ de-
uictus eſt debilitatus ĩ tantũ vt idolatria
ceſſauerit iam ꝑ mundũ. O ergo Ieſu bone
tibi laus. Ultima ratio ꝓpter exercitan
dũ ad ṗmiatõem. Vñ Gre.xxiij. mora. d̉t
Nemo vires ſuas in pace cognoſcit. ipro-
uidus miles eſt q̃ ſe forteʒ in pace gloriat̃.
Et Glo. ſuꝑ ps.lx. dicit. Nemo ſibi inno-
teſcit niſi tentatus ſit. nec poteſt coronari
niſi vicerit. nec vincere niſi ꝯtra tentatões
certauerit. Proinde Berñ. in medita. dic̃.
Demonũ eſt malas ſuggeſtiones imitte-
re: ſed noſtrũ eſt illis nõ conſentire. nã q̊ti
ens reſiſtimus totiens diabolũ ſuꝑamus:
angelos letificamus: deũ honorificamus
. ⁊ totiens coronamur in celeſtib⁹ X

Circa ſcd̃m de cautio-

nis obſuatione inq̃rendũ reſtat quõ ho-
mo debeat obſuare caute tentatões ne ca
dat ⁊ ꝑiclitet̃ in eis. Ad hoc ſʒ theologos
recolligendo notemus cautelas generales
Prima cautela eſt attẽdere de origine. ſ.
a quo orit̃ ſibi tal̃ tẽtatio. an. ſ. a diabolo:
an a carne vel a mũdo: vt ſciat q̃le remedi
um adhibeat. q̃ contra tentatõem carnis
requirit̃ mortificatio ꝯcupiſcentie. Itẽ ꝯ
tentationẽ a mũdo. ſ. q̃ñ allicit̃ homo per
honores ⁊ ꝓſꝑitates: vel deterret̃ ꝑſecuti-
one ⁊ hmõi. cõſiderare debet exempla chri
ſti ⁊ ſanctorũ contemnentiũ mundũ ⁊ oĩa
eius bona. valet etiã conſideratio mortis.
Cõtra tentatões aũt diaboli requirit̃ orõ
ad deum ⁊ ſanctos. Sed querit̃. qualit̃
agnoſcit̃ ſi videlicʒ tentatio eſt a carne vel
a diabolo. Reſpondet̃ ſm Aureol̃. in com
pen. li.ij.c. vlti. ꝙ hec eſt differentia int̃ tẽ-
tationes. ꝙ tentationes q̃ ſunt a diabolo
ſepe oriunt̃ ꝑter rationẽ: vt nuꝑ ſatiatꝰ fa-
mem patiat̃. ⁊ poſt longã dormitatõeʒ ſo
mno ꝑgrauet̃ in oratione vel diuina laude
⁊ huiuſmodi. Sed tentatiões q̃ ſunt a car
ne frequenter ſurgũt ꝓpter neceſſitatẽ. ſʒ in
terdũ inſurgunt in ſuꝑfluitatẽ. ſicut dũ ci-
bus ꝓpter ieiuniũ immoderate ⁊ ſine men
ſura appetit̃. Secunda cautela in omni
bus ſe humiliter gerere cũ dei timore. Nã
Hiero. dicit. ꝙ tunc maxime impugnaris
ſi te impugnari neſcis: ſed victorẽ te confi-
dis. Itẽ Ber. In veritate cõperi nil tã effi
cax remediũ fore ad gr̃aʒ adquirẽdã ⁊ reti
nendã ꝙ̄ te hũilit̃ ſꝑ gerere ĩ dei tiore. Nã
ſicut in duello pugnãtes dũ interim quie-
ſcunt cogitãt quõ noceant alterutro. Et ſi
cut bellantes dũ poſt aliquã victoriam ſe
dant quieti ſecure vel prede ſepe debellãt̃
a victis. Sic in ꝓpoſito. Tertia cautela
obſuare de peccatorum palliata ſpecie. q̃
vt Gre.xxj. moral̃. dicit. Hoſtis antiquus
quẽ non poteſt in malo apto decipe conat̃
palliando ſub boni ſpecie fallere. Y
Et ſm Aureo. declarat̃ ſic. Quia ſuꝑbia
dicit. Adhuc volo ꝑeſſe vt poſſim ꝓdeſſe.
Item dicit auaricia. Adhuc ſunt plurima
ꝯgreganda ꝓpter familiã ne ꝓpter inopiã
cõmittat̃ furtũ vel rapina. Luxuria dicit:
Ad tempus laſciuie ſatiſfaciã poſtea forti
ter penitebo. Ira dicit. Non debet iniuria
tolerari: ne cõſueſcat inferri. Gula dic̃. Ad
hoc eſt corpus delicate nutriendũ vt poſ-
ſit eſſe fortius ad deo ſeruiẽdũ Inuidia di
cit. Aliȷs bona nõ cupio ideo ꝙ in ſucceſſi
bus non eleuent̃. Acidia dicit. Ad hoc ĩ la
boribus mihi parco ne temeritate indiſcre
tionis arguar. Hec ibi. Hec debet homo
obſeruare ne decipiatur. Quarta caute

la cauſam tentationis quãtotius in pncipio reſecare. Unde Iſidorus. Lubric⁹ eſt antiquus hoſtis: niſi capite teneat̃ tot⁹ illabitur. Item Hiero. Ille p̃dicat̃ beatus qui ſtatim vt ceperint cogitat⁹ allidit eos ad petrã qui chriſtus eſt. hoc eſt ad chriſti paſſionem fortiter eã cogitando. vt ſic fortes motus amoris chriſti ꝛ compaſſiões expellãt contrarios motus minores. F

Circa tertiũ de exempli

ficatõe ſufficiat cauſa breuitatis exẽplum ponere qȯ ponit Gre. iiij. dial. q. ſ. miſericors deus quendã magnis tentatõnibus ꝑmiſit tribulari. ꝛ cecitatẽ illi oculoꝛuʒ. xl. annis ꝑmiſit vt penit⁹ in tenebris eſſet. Quẽ ꝛ miſericordia dei ab impatiẽtia tot annis cuſtodiuit: ꝛ cõſolabat̃ in corde cõſolatõe ſpũſancti. Tandẽ poſt cõpletũ annũ xl. dñs eidẽ lumẽ reddidit: ꝛ vicinũ ſuum denũciauit obitũ. atq; vt in monaſterijs ꝓbũ vite p̃dicaret admonuit: q̃tin⁹ corpis accepto lumine fratrib' lumen cordis apiret. Qui iuſſa ꝑficiens tandẽ p̃dicatõe circũquaq; finita ad monaſteriũ ſuũ reuerſus ibiq; fratrib' cõuocatis aſtans in medio: euchariſtiã ſumpſit. ꝛ pſallens cũ fratrib' ac orans mox aĩaʒ reddidit. Et ecce om̃es fratres qui aderant ex ore eius colũbã exiſſe viderũt in celũ aſcendiſſe. Et ſic ptʒ ꝙ tentatio ſiquis bene ſuſtineat patient̃ ꝛ cõſtanter multũ valet oĩbus. ſicut clare oſtenſum eſt in p̃dicto miraculo. Rogem⁹ ergo chriſtum ꝛc̃.

Feria tertia poſt primã dominicã Quadrageſime. Sermo. viij. de multimoda tẽtatione diaboli ꝛ ei⁹ aggũatõe ac victoria

Intrauit Ie-

ſus in templũ dei ꝛ eijciebat oẽs vẽdentes ꝛ ementes in templo. Matth. xxj. ꝛ ĩ euãgelio hodierno. Sicut dicit Aug⁹ in homel̃. ꝛ etiam Origenes ſuꝑ hoc paſſu docet ꝙ chr̃s domin⁹ eiecit improbos de tẽplo myſtice inſtruit ꝙ peccatores in eccl̃ia in peccatis viuentes eijci et in hora mortis de tẽplo eccleſie militantis ꝛ etiã patrie celeſtis in gehennã. Nã tẽplũ dei eſt eccl̃ia chr̃i in qua qui in peccatis viuunt domũ orationis faciũt ſpeluncam latronũ. id ẽ demonũ actibus ſuis. diabolus eni latitat in malo corde ꝑ poteſtatem: Unde Aug. Peccator eſt ſeru⁹ tot demoniorũ quot vicioꝛũ. Ideoq; ſũmopere debet chriſtianus cauere peccata ne cadat in tentationẽ: ꝛ ꝑ chriſtũ eijciat̃ in damnatione flagello vltionis. patʒ in euãgelio. Uñ chr̃s dñs docet nos orare dicẽs ſic. Mathei. vj. Et ne nos inducas in tentatõem. ſed libera nos a malo. quod poteſt poni ꝓ alio themate hui⁹ ſermonis. Itaq; de peccatorũ tentatione p̃ter p̃dicta tria alia myſteria notemus ꝓ ſmone vt caueamus eijci de templo chr̃i.

Primũ de multimoda diaboli tẽtatõe.
Scðm de inualeſcẽdi aggrauatõe
Tertiũ de ſalubri remediatõe A

Circa primuʒ de multi

moda tentatione diaboli Notandũ ꝙ diabolus milleartifex innumerabiles habet modos tẽtãdi vt dicit Bern. ſuꝑ Qui habitat. adeo ꝙ q̃diu viuit aĩa in carne nũq; poteſt oĩno tentatione carere vſq; ad vltimũ punctũ ſeꝑationis a corpore. Et q̃ ab vna liberat̃ expectet ꝓtinus alterã. Hec ille. Non ſufficim⁹ ergo oẽs modos exp̃mere: ſed hic ꝓſequamur aliquos tm̃ generales modes vt ex iſtis ſciam⁹ plura ꝑticlaria diſcernere ꝛ cauere Primo mõ tentat aiam ſubito motu incitando. Grego. xiiij. moral̃. dicit. Quedã tẽtatio eſt repentina quãdo in mente iuſti hominis ꝑ repentinũ euentũ agitur: quatinus hũc ſubito ꝛ inopinato euentu cõcutiat ꝛ ſic proſternat: vt caſum ſuũ nõ niſi poſtq; ceciderit videat. Hec ille. Querit̃ ergo. quõ q̇s peccat in primis motibus. Reſpondet̃ ſm Aureo. in compen. li. iij. ca. x. ꝙ motus primus nõ eſt aliud q̃ mot⁹ ſenſualitatis ſm impulſum fomitis impetuoſe tendẽtis ad fruitionem creature delectabilis. Et diſtinguit̃ q: q̇dam eſt motus primo prim⁹. ꝛ iſte eſt motus naturalis. nec ĩ tali eſt aliquod peccatũ. eo ꝙ non ſequit̃ imaginatõem: ſed ſolũmodo naturaliũ qualitatũ actionẽ. Itẽ q̇dã ẽ mot⁹ ſcðo prim⁹. ꝛ tl'es mot⁹ ſũt pctã vẽialia. ſ; ei pctã q: mouẽt ad illicitũ. ꝛ hũt annexã delectationẽ. ꝛ q: nõ impediunt̃ a voluntate. Et ſic aĩa ꝑ delectationẽ creature obtenebrat̃: maculat̃ ꝛ peioꝛat̃. Sic ꝑ contrariũ dũ deo heret ꝑ amorẽ illuminatur ꝛ melioꝛat̃. Sed tñ tales motus ſũt veniales. q: volũtas nõ habet plenuʒ dominiũ ſuꝑ hmõi mot⁹. vtpote q̇ nõ ꝑ imperiũ rõnis ꝓcedũt p̃ueniendo iudiciũ rationis. Sed q: voluntas poterat q̇dẽ impedire tales motus: vel ſtatiʒ reſpuere ꝛ ñ fecit. ideo ſunt peccata venialia. Proinde regula Auguſtini eſt ꝙ omne peccatuʒ adeo pctm̃ inq̃ntum voluntariuʒ. Si autẽ voluntas deliberate cõſentiat in tales motus peccati mortalis iam erit pctm̃ mortale. B Scðo ergo tentat diabol⁹ carnali delectatiõe moroſa ĩ cogitãdo. Et q̇ ĩ talem cogitationem peccati mortalis conſentit peccat mortaliter: etiãſi opꝫe nolit ꝑficere. Unde Aureol⁹ vbi ſuꝑ. ca. xj. dicit. Delectatio carnalis moroſa peccatum eſt mortale. Sed nulla dicit̃ moroſa niſi quãdo ex conſenſu rationis eſt. Unde hic non intelligit̃ mora tꝑis ſed ꝯſenſus. Sciendũ ergo ꝙ ſi delectatio ſiſtit citra conſenſũ veniale eſt peccatũ. ſi vero accidat conſenſus nõ ꝑ deliberataʒ rationem: ſed ex ſola corruptione carnis ſubitoꝛ talis conſenſus dicit̃ ſurreptio ꝛ adhuc veniale pctm̃ eſt. Si vero ꝓcedit vlteri⁹ ꝯſentiendo in cogitationẽ ſolam. ita ꝙ homo vult intra ſe cogitando delectari nec tñ vult in opus ꝓcedere: mortale pctm̃ reputat̃ maxime in carnalib' peccatis. deniq; ſi ꝓcedit vlterius conſenſus cum deliberatõe ꝓponẽdo op⁹ cõſummare. tunc volũtas ꝓ facto reputat̃ Hec ibi. C Iuxta hec queritur: Cui tentationi ſit facilius reſiſtere. An tentationi carnis: an diaboli. Reſpõdet Bonauentu. ſuꝑ. ij. diſt. xxj. ꝙ ex quo omnis caro corrupit viam ſuã hoĩes ꝓ maiori ꝑte carnales ſunt ꝛ deſiderijs carnis obſequunt̃. ideo difficilius eſt reſiſtere tentatõi carnis vt communiter in hominib'. q̃uis in particulari q̇buſdam hominib' q̇ ſunt magis inclinati ad vicia ſpũalia puta ſuperbiam: inuidiam: iram ꝛ huiuſmodi. difficilius ſit reſiſtere diabolo in iſtis q̃ carnalitati. ꝛ ratio. quia caro eſt hoſtis familiarioꝛ ꝛ amabilioꝛ homini. ideo minus ei reſiſtunt homines vt cõiter. ſed diabolus licʒ ſit potentioꝛ homie. tñ nõ ꝑmittit̃ a deo tentare q̃ntum põt. ſed tantũ eſt debilitat⁹ ꝑ chr̃m vt vincere nõ poſſit niſi volẽtẽ. ꝛ ſic ptʒ D Tertio tẽtat diabol⁹ obduratione culpe ĩ ñ penitẽdo vt ſic efficiat hoĩem diabolicũ Hinc Helinandus dicit. Cadere hoĩem ĩ tentatiõe humanũ eſt. ſed nõ reſurgere diabolicũ eſt. cui⁹ tota vita ruina eſt. Idẽ dicit q̃ttuoꝛ puncta. Primo. ſcʒ ſtare in tentatione abſq; caſu: angeli boni eſt Itẽʒ cadere humane fragilitatis. Itẽ reſurgere poſt caſum. eſt gratie dei in homie. ſed q̃rto ſcʒ cadere ꝛ nõ reſurgere ſolius diaboli ẽ. hec Helinandus in ſententia. O ergo homo noli fieri diabolicus. ſed reſurge a pctis.

Quarto bona oꝑa noſtra polluẽdo. vñ Gregorius ꝑmo libro moraliũ dicit. Bona noſtra tribus modis hoſtis inſequitur quia aliquando initiuʒ ꝛ intentionẽ in bono opere polluit vt actio ſequat̃ immũda. exempli gratia. facere intentione vane glorie. Itẽʒ aliquando in medio operis facit ꝙ laus humana q̃uis non queſita tamen oblata delectat. aut vt opus reddatur tedioſuʒ ꝛ difficile reputetur quatinus homo a bono cepto deſiſtat. ſic tẽtauit filios iſrael. de tedio laboris in itinere propter quod volebant non intrare in terram promiſſionis. Exodi. xvj. ꝛ alibi. Deniq; aliquãdo bonum opus in fine illaqueat. vel per impatientie ſtimuluʒ vel per blaſphemie ſpiritum. Unde maximus dicit. Quando incipit mens in charitate dei ꝓficere. tunc et demon blaſphemie incipit inquietare. hoc facit inuidẽs deũ amanti vt in deſperationem inducat. vtpote quia talia cogitauit non audeat amplius per conſuetam orationem oculos ad celũ leuare. Hec ille. Uñ hmõi tentatiões nõ ſunt curande ſicut latratus canum. quia ſignum dilectiõis dei eſt. Quinto tentat aduerſitate flagellando vt Iob Sexto mala ſub ſpecie boni ſuggerendo vt ieiuniũ indiſcretum. ꝛ huiuſmodi. Similiter ꝛ de vicijs palliatʒ vt patuit ſmõe. vij. y E

Circa ſcðm d̃ aggraua

tione inq̇renduʒ reſtat quõ diaboli tentatio in hoĩe inualeſcit ꝛ aggrauatur vel per

oppoſitum quō alleuiatur. Ad qd ſm Fraciſcū maro. notant quattuor modi Primus eſt qn in tentatione quis diutius immoratur tunc tentatio roboratur vt patuit ſ de cogitatione moroſa ſed ſi ſtatim in principio reſcinditur alleuiatur Eccli.x. Languor prolixus grauat medicum. breuē languorē pſcidit medicus Scds mod? qn tentatio non diligenter obſeruat. ſed ſi attendit cito eijcit. io Prouer.iiij. Omni cuſtodia ſerua cor tuū. Terti? qn debiliter reſiſtitur. fortiter aūt reſiſtendo vincitur. vn Greg. dicit Diabolus cum ei fortiter reſiſtitur debilis eſt vt formica. cum vero ei? ſuggeſtio recipit fortis eſt vt leo. Quartus mod? eſt qn frequēter ſuccumbitur. qz ſic in hoīe firmabit habit? ad min? reſiſtēdum. ſed quādo frequēter reſiſtit generat ex cōſuetudine habit? bonus. nam de memoria ꝛ remi. dicit q cōſuetudo eſt altera natura. Exemplum ad id de bellis q ſepe victi deſperant vt nō audeāt reſiſtere patꝫ Judicū.xv. q iudei ſepe ſupati a philiſteis non audebant reſiſtere O ḡ chriani dicā vobis illud Jaco.iiij. Reſiſtite diabolo ꝛ fugiet a vobis. F

Circa tertiū de ſalubri remedio ꝛ ſuperatiōe tentationū Notandū q ad vincendū tētatiōes plurima remedia ſalubria tradunt a ſctis. de qb? breuit pſequmur. Primū eſt in corde paſſionis chri recogitatio. Exeplū ponit Aug. dicēs Sicut ppls q mordebat a ſerpēte in heremo intuebat ſerpētē eneū ꝛ ſanabat: ſic ꝛ mō qncūqz momorderit aſtutia ſathane itueat chrm in ligno pendentē. ꝛ ſic patet

Scdm eſt in ore ſcꝫ deuota oratio. Vn Matth.xxvj. Vigilate ꝛ orate ne intretꝫ in tentationē. Ad h legit in vitaſpatrū q beat? Pachomi? dicebat ſe audiuiſſe demones colloqntes de artib? ſuis deceptorijs. qdā demon dī. Ego immitto cogitationes hoī ꝛ ſuſcipit eas. ꝛ ſic inualeſco in hoīe. Ali? demō dixit Quedā duriſſimū ego tēto q cū ſentit ſtati ſurgit ꝛ pſternit ſe in orōne cuꝫ gemitu ꝛ ego mox cōfuſus ab ipo egredior. ꝛ ſic ptꝫ Tertiū ē in ope vt hō nō ſit in ocio. Vn i vitaſpatꝝ qdaꝫ dī. q hō occupat? in bono ope ab vno diabolo tētat. ocioſus aūt ille a mille demonib?. Quartū eſt in carne fortis leſio ꝛ mortificatio. Ad id legit exēplū in ſpeculo exē. di.ix.exē.ccj. qdā monach? Ciſtercien. q̄dā nocte carnali tētatiōe grauiter tētat? reſtitit fortit diſciplinā n. ſe ꝛ vic Et ecce ali? frater in remotis exiſtens vidit in ſomnijs columnā altā ꝛ i ea coronā regiā. ꝛ qdā pulcerrim?. ſ. angel? attulit coronā. deditqz i man? hui? fratris dī. Accipe hāc coronā ꝛ defer illi monacho. qz hac nocte meruit illam p ſue tentatiōis victoriā. ꝛ ſic ptꝫ q victoria coronat in cel. Rogem? ḡ chrm ꝛc.

Feria qrta pme dñice Ser.IX. de peccatoꝝ grauitate pōderanda modis plurib? ꝛ ex circūſtātia.

Jūt nouiſſima hoīs illi? peiora porib? Mat.xij. ꝛ in euāge. hodier. Verba ſūt ſaluatoris nr̄i. qb? oñdit grauitatē pctoꝝ iudeorū. Nā vt in h euāge. dī. ḡui? peccauerūt iudei q chri pdicationē ꝛ fidē cōtēpſert q̄ niniuite pctōres q ſūmergi merebāt: ſꝫ penitētiā egerūt ad pdicatioēm Jone pphe. ꝛ ſic ſaluari meruerūt. Jō inqt. Viri niniuite ſurgēt in iudicio ꝛ cōdēnabūt generationē iſtā. ſ. iudeoꝝ Jdē dī ꝛ de regina auſtri q cōdēnabit eā. Poſtea chrs poīt pabolā cō iudeos ſm remigiū ꝛ Hiero. qz immundus ſpūs exijt a iudeis qn acceperūt ſcꝫ iudei legē āmbulauit p loca arida. i. gētiliū corda ab hñore ſalutariū aqꝝ. i. ſcpturaꝝ ꝛ ḡtiaꝝ aliēa. ſꝫ n īuenit ibi reqem. qz dei filio apparēte gētilitas credidit. Reuerſ? ḡ ē in iudeos ſcopatos ꝛ ornatos legꝫ obſuātia ꝛ ſacrificijs Et aſſūpſit ſeptē ſpūs neqores ſe. i. ſeptē pctā criminalia cō chrm blaſphemañ. ꝛ ſic chrm occidēdo ḡuiſſime peccauerūt. de his ptꝫ i euāge. Jtaqz de pctī ḡuitate q ppōderat vnū vicꝫ pctm fore ḡui? altero ꝛ pei? tria myſteria notabim?.

Primū ē ḡuitatꝫ inter oia ppōderatiōe
Scdm de ḡuitatꝫ int capitalia dijudicatiōe
Tertiū ē grauitatꝫ i circūſtātia cōpenſatiōe

S Circa pmū de grauitatis ppōderatiōe: exquo h p generali ꝛ certa regula habet in theologia: q vnum pctm ſit graui? alio: ꝛ ſm h graui? puniri meret i inferno ſicut habem? ēt in canonicis xvij. q. iiij. ſic q ſacrilegiū eſt graui? peccatū q̄ fornicatio: ꝛ adulteriū graui? ē ſimplici meretricio: ꝛ ſtuprū q̄ adulteriū ꝛc. Jtē exēplū habem? in phycis q vna infirmitas grauior eſt altera: ſic eſt etiā de īfirmitatib? anie. i. pctīs Preterea in theologicis chrs expſſe dixit Jo.xix. pilato Qui me tradidit tibi mai? pctm hꝫ. Rō ſm Lyrā. qz iudas occidēdo chrm peccauit ex cupiditate: pncipes aūt ſacerdotū peccauert ex inuidia: ſed pilat? peccauit ex hūano timore qd fuit min?. Querit ḡ qb? mōis vnū pctm ppōderat alteri. vt ſciam? de ḡuiori plus penitere: Ad qd recolligēdo ex plurib? docto. pſerti Aureo. in cōpen. li.iij ca.v. rñdet q multis modis pctm vnū dī ꝛ ppōderat fore mai? alio ꝛ graui?. Prio dī vnū pctm graui? altero ꝛ grauiſſimū ſuper pctā inter ſe cōpando cauſalitate: ꝛ ſic pctm luciferi iudicat fore grauius oib?: qz vt dicit Sap.ij. Jnuidia diaboli mors introiuit in orbē terraꝝ. Lyra. qz p tētatiōe ipius pmi parētes mandatū trāſgredientes mortē incurrerūt. Deniqz morte culpe oēs mali angeli corruerunt p luciferum Scdo vnū peccatū dicit alio graui? generalitate. ꝛ ſic pctm Ade inter hoīes reputat graui?. qz oēs generaliter homies leſit ꝛ corrupit pctō originali ꝛ ei? penis Vnd Bona. in.ij. diſt. xxj. ex hoc arguit dicens. q extēſiue loquendo pctm ade fuit maximum: quia nullū peccatū eſt qd tot pſonis nocuerit ꝛ in tot ptranſeat. ſ. vſqz ad finē mundi p cōtractionē originalis peccati. nā ēt pctm angeli nō trāſit in poſteros. Tertio dicit graui? remiſſiōis difficultate. Et ſic pctm in ſpm ſctm dicit grauiſſimū oim qz difficili? eſt remiſſibile eo q directe obuiat gratie p quam poſſet remitti pctm

H Pro declaratione querit: vtrū oē peccatū quod fit in mūdo ſit remiſſibile. Ratio qſtionis eſt. qz chrs Matth.xij. dicit. q qcunqz peccauerit contra ſpmſctm non remittet ei neqz in hoc ſeculo neqz in futuro. ergo videt irremiſſibile. Rñdet ad hec ſm Alexā. de ales in.iij. pte ſūme tractatu de incarnatiōe del q aliqua dicunt irremiſſibilia negatiue q nullo modo remitti pñt. Et iſta ſunt ſolū duplicia. Vnuꝫ eſt peccatum demonū: aliud pctm hoim dānatoꝝ. Alia oia pctā ab iſtis non ſunt irremiſſibilia negatiue. Jtē ſecudo aliqua pctā dicuntur irremiſſibilia priuatiue. i. habēt aptitudinē ex ſe vt nō remittant. ꝛ ſic omne pctm mortale hꝫ talē aptitudinē ex ſe vt n remittatur: eo q vt Hiero. dicit p minimo peccato nō poſſent ſatiſfacere oēs hoīes vniuerſi niſi in virtute paſſiōis chri: ex qua habem? ſatiſfactionē ꝛ pctōꝝ oim remiſſionē. Deniqz tertio aliqua dicunt pctā irremiſſibilia cōtrarie: eo q cōtrarie diſponūt ad gratiā p quā poſſent remitti. Et ſic pctā in ſpirituſanctū pprie dicuntur irremiſſibilia. vt etiā chrs dicit ſup. Non ſic itelligēdo q nō poſſunt remitti peniteti: qz hoc modo remiſſibilia ſunt. ſed ſic intelligēdo q difficilius poſſunt remitti eo q contrarie diſponūt hoīem ad remiſſionē. Nam peccatū in ſpirituſanctū dicit quādo qs ex malicia cōtendit abijcere illd qd pcti electionē poſſet ipedire: ꝛ hoc eſt cōtra remiſſionē. Et ſunt eius ſpecies ſex. Prima pſumptio qua preſumit qs de dei miſericordia impune peccare ꝛ nihilo min? ſaluari. Secūda eſt deſpatio. ſ. de venia. Tertia eſt obſtinatio. ſ. i peccando. Quarta impugnatio vitatis agnite. ſ. in his que ſunt fidei. Quinta inuidentia fraterne gratie quā dolet in pximis creſcere. Vltima ē finalis ipenitētia: ꝛ hec eſt grauiſſima. Quarto vnū dicit peccatuꝫ altero grauius deformitate. ꝛ ſic pctm Jude chrm deū tradentis dicit ḡuiſſimū oim ſm Aureo. ſup. Quinto periculoſitate. ꝛ ſic ignorātia culpa eſt grauiſſima pſertim affectata. qz eſt mater oim erroꝝ. di.xxxviij c. ignorātia. Sexto diuinitatis offenſione. Eſt eñ generalis regula theologica q omne peccatū qd eſt directe cōtra diuinitatem graui? eſt peccato qd eſt cōtra chri humanitatē vel cōtra pximū: vt patꝫ ex Lyr. ſup Matth.xij. Vnde idolatria ꝛ dei blaſphemia ſunt grauiſſima. Simlr pctā contra primā tabulā decalogi. hoc eſt cōtra prima tria pcepta ſunt alijs ḡuiora. puta piu-

rium grauius ē ꝙ̄ furtū vel adulteriū ⁊ ſic
de alijs. O ḡ pctōꝛ fuge talia Sed videa
mus ꝑ capitalibꝫ pctīs. I

Circa ſcđm đ grauita
tis exceſſu iter ſeptē capitalia pctā ꝗrit: qđ
eoꝝ dijudicat̄ foꝛe grauius alijs: Ad qđ
ſm Aureolū vbi ſup̄ alioſqꝫ doc. Notādū
eſt ꝙ int̄ ſeptē capitalia ē exceſſus ſm vari
os modos Pꝛio ei ſupbia excedit: initi
ali radice Eccli. x. Initiū oīs pcti ē ſupbia
qꝛ ex ea oꝛiunt̄ oīa. Declarat̄ ſic. Supbia
eīn qꝛ vult oēs excellere: dolet ſi aliqs ei eq
tur: ⁊ ſic naſcit̄ inuidia. Inuidia ꝓo qꝛ de
facili iraſcit̄ ei cui inuidet iō ex ea naſcit̄ ira
Sꝫ ira cū nō pōt ſe vīdicare triſtat̄: ⁊ iō ex
ea oꝛit̄ acidia. Acidia aūt ꝯſolationē ꝗrēs
in exterioꝛibꝫ facit auarū Auaricia ꝓo qꝛ ī
tpalibꝫ abūdat pōt magis exercere gulaꝫ.
Gula aūt ex ventris repletiōe ⁊ ebꝛietate
de facili cadit in luxuriā. Ad hec Iſiđ. lib.
de ſūmo bono li. ij. c. xxviij. dicit. Oē pecca
tū ꝓcedit ex ꝯtemptu diuinoꝝ p̄ceptoꝝ: iō
initiū omnis peccati ſupbia eſt. Vn̄ oīs
peccans ſupbꝰ eſt: eo ꝙ ſe extollit ⁊ nō ſub
dit obedientie pꝛeceptoꝝ. Sic ergo ſuper
bia grauius eſt pctm̄ cauſali perditione.

1. ſuperbia
2 invidia
3 ira
4 accidia
5 avaricia
6 gula
7 luxuria

Secundo auaritia: vt Aureolus dicit vbi
ſupꝛa: grauius eſt peccatum p̄ ſuperbia et
alijs innouatione. quia ſemꝑ innouat̄ vel
iuueneſcit ⁊ nunqꝫ ſeneſcit. Hiero. Cū oīa
vicia in homine ſeneſcunt ſola auaricia iu
ueneſcit. nā ſenes ſunt plus auari ſm Phi
loſophū. Tertio luxuria ſm Aureoluꝫ
ſup̄. grauꝰ pctm̄ eſt alijs ꝓnitate ⁊ macu
latione. Nam nō ſolum aīam ſeđ ⁊ coꝛpꝰ
⁊ famā polluit. Ideo Iſidoꝛꝰ. xxxij. q. vij
ca. Nō ſoluꝫ. dicit ſic. Inter cetera ſeptem
vicia foꝛnicationis maximum ſcelus ē qa
per carnis immundiciā templū dei violat̄
Hec ibi. Glo. ibidē dicit eſſe maximū: qa
cōmune vicium ob pꝛonitatem: adeo ꝙ vt
Grego. dicit. di. l. ca. quia ſanctitas. dicit:
pauci inueniant̄ ſine luxuria. O ergo male
dictū hoc viciū ꝙ̄ multas ꝑdit aīas. Hec
ſufficiant. K

Circa tertiū đ grauita
te pcti ex circūſtātiis. qꝛ Chꝛyſ. ſup Luce.
xij. dicit. Nō ſimiliter in oībꝫ oīa iudicā
tur ſm dignitatē ꝑſone ⁊ loci ⁊ tempoꝛis
⁊ numeri iterati ⁊ ſciētie ⁊ hmōi fit maio
ris pene materia. Querit̄ ergo vtrū pꝛe
ſbyteri pꝛelatiqꝫ eccl'iaſtici ⁊ religioſi in ſta
tu perfectionis exiſtentes grauꝰ peccēt ea
dem ſpecie pcti ꝙ̄ laici cōmunes. Reſpon
detur ſm Tho. ij. ij. q. clxxxvj. ꝯcoꝛ. Aure.
ꝙ ꝑfectiōis ſtatus nō mutat ſpeciē pcti. vt
pctm̄ veniale in laico fiat moꝛtale in ꝑfecto
vel religioſo: ſed tamē ꝗtitatē auget. ⁊ ſic
grauius peccat religioſus vel eccl'iaſticus
in tribꝫ caſibꝫ: qbꝫ etiā pōt fieri moꝛtale.
Pꝛimo ſi illud ſit ꝯ votū religiōis. Scđo
ſi ex ꝯtēptu peccet. Tertio ꝓpter ſcandalū
qꝛ plures ad illos reſpiciūt. Alioqn illi ſpi
rituales minꝰ peccāt. qꝛ leuiꝰ in eis abſoꝛ
bet̄ peccatū fragilitate factū. Quā grauit̄
iudicent̄ a deo omnes hmōi ſcandalū dā
tes ⁊ etiā ꝓ̇ncipes ⁊ patreſfamilias ꝑ ſcan
dalo Exemplum narrat Ceſariꝰ et in ſpe
culo diſt. vj. exēplo. xcj. ꝙ qdam religioſus
vidit in ſpiritu vicꝫ ꝙ ꝗndā ſacerdotē exē
plo malo parochianos ſuos coꝛrumpēteꝫ
in locis infernalibꝫ ſaxis iacien̄. impetebāt
imitati d. Tu es occaſio nr̄e damnationiſ
Sic ⁊ omnes ſcandaloſos religioſos ſeq
ces ſui. ſic ⁊ ꝓ̇ncipes malos ⁊ patreſfamili
as. Tales etiā viſi narrant̄ ꝙ lucernis accē
ſis ad infernū ꝑ malos ꝯfeſſoꝛes deduce
bant̄. Hec nota bene. Rogemꝰ ergo do
minū Ieſum ⁊c̄.

Feria qnta poſt dn̄icā p̄mam Ser. X.
de iniuria multiplici q̄ fit deo in peccato ⁊
dei deteſtatione.

R

Eſpōdēs ie
ſus ait. Non eſt bonū ſume
re panem filioꝝ ⁊ mittere ca
nibꝫ. Matth. xv. ⁊ in euāge. hodier. Dn̄s
ieſus vt oſtēdat ꝙ̄ ſūme deus abominatur
peccatoꝛes in pctīs iacētes: ⁊ ꝙ̄ ſumme di
ligit humiliter penitentes ſic egit ꝙ cū mu
lier chananea ſupplicaret vt filiā ſuā a de
monio vexatā liberaret. pctōꝛes idolatras
cōtemptibiliter appellauit canes: ſm Hie
ronymū ⁊ Rabanū dicēs. Non eſt bonuꝫ
ſumere panē filioꝝ: hoc eſt gratiā ⁊ mira

cula ⁊ hmōi q̄ ad ſalutē electoꝝ dei filioꝛū
ꝑtinēt. ⁊ mittere. i. ꝓijcere canibꝫ. i. pctōꝛibꝫ
impenitentibꝫ ⁊ infidelibꝫ. Qui bn̄ aſſimi
lant̄ canibꝫ. q̄ ſicut canes dediti ſunt eſui ca
dauerū moꝛtuoꝝ animaliū. ita peccatoꝛes
oꝑibus moꝛtuis dediti delectant̄ in pecca
tis moꝛtalibꝫ. Item ſicut canes ſunt viles
⁊ cōtemptibiles. ſic peccatoꝛes coꝛā deo et
angelis. Deniqꝫ vt ſcribit̄. ij. Petri. ij. Ca
nis reuerſus ad ſuū vomitū: ſic pctōꝛ poſt
baptiſmū ⁊ confeſſionē ad pctm̄ conuertit̄
Unde peccatoꝛ ſi vult grām dei conſequi
humiliet ſe ad penitentiā ⁊ oꝛatōem: ſic̄ fe
cit hec chananea ml'ier. ⁊ ſanabit̄ filia eius
id ē conſciētia a diabolo. i. peccato. Patꝫ. i
euangelio Ex quo ergo chr̄s dn̄s pecca
toꝛes reputauit ꝯtemptibiles in peccatis.
ideo vt oſtendamus ꝙ deo ſūme abomia
bilis ⁊ cōtēptibilis eſt peccatoꝛ impenitēs
tria myſteria declarabimꝰ in hoc ſmone.
Ex iſtis eni id clareſcit
Pꝛimū dicit̄ diuine ꝯtrariatōis.
Scđm dꝛ diuine iniuriationis.
Tertiū dꝛ diuie deteſtatōis. L

Circa pꝛimū de diuina
contrariatiōe notandū eſt ꝑ regula genera
li ꝙ pctōꝛ in pctō manens ſuꝑ oīa ꝯtrariꝰ
⁊ cōtemptibil' ē deo. vn̄ Sap̄. xiiij. Odio
eſt deo impius ⁊ impietas eiꝰ. hec pꝛo the
mate. Declarat̄ p̄cipue vnica bꝛeui ratōe.
ſcꝫ incōpaſſiōis. Quia ꝯtrarioꝝ eſt hec na
tura ꝙ ſeſe nunqꝫ ſimul in eodē ſubiecto cō
patiunt̄. ij. peri herm̄. Exempli grā. Cali
dū ⁊ frigidū ſimul nō ſtant: ſed vnū expel
lit reliquū. ſimilit̄ vita ⁊ moꝛs. ⁊ ſic đ alijs
Eſt autē hec ratio incōpaſſibilitatꝭ. qꝛ deꝰ
nunqꝫ poteſt ſil' ſtare in aīa cū pctō: ſꝫ ꝙ̄
diu quis ſtat in peccato tādiu lōge ē a deo
Hinc Bern̄. Valde ſtrictū eſt coꝛ hūanū
nō poſſunt ſimul ſtare deus ⁊ diabolus: ſi
habitat in te diabolꝰ ꝑ peccatū nō eſt i te
deus. ſi autem habitat in te deus ꝑ chari
tatē longe abeſt a te diabolꝰ Nam deꝰ cha
ritas eſt: ⁊ qui manet in charitate i deo ma
net ⁊ deus in eo. j. Ioan. iiij. ca. Unde pꝛo
exemplo ſanctus ps̄ Dauid pſalm̄. xlj. la
chrymās dixit. Fuerūt mihi lachryme mee
panes die ac nocte dū dicit̄ mihi ꝗtidie: v
bi eſt deꝰ tuus. O aīa peccatrix: o infelix
audi hec quia ꝑdidiſti deū tuū. vbi nanqꝫ
eſt deꝰ tuus qui te creauit: tot bn̄ficijs di
tauit. te paſſiōe ſanguie ⁊ moꝛte redemit.
Quid agis o ferreū coꝛ: ſi ꝑdidiſſes manū
vel pedē vl' pecuniā ploꝛares vtiqꝫ ⁊ reme
dia ꝗreres. nūc autē cū ꝑdideris deū cur ñ
ploꝛas: cur nō reqris: Ve ve tibi ſi nō re
qres. qꝛ ſine deo in eternū ꝑibis. Sed ꝗre
hec: clarius patebit in ſubſeqntibꝫ. M

Circa ſcđm ergo myſte
riū de iniuriatōe ꝗrere aliquis poſſet. qua
re deꝰ ſūme odit peccatū: nec vult dilige
re hominē ꝙ̄ diu manet in eo. Et reſpōde
tur ꝙ ideo: quia in quolibet pctō moꝛtali
ſūma ac multiplex iniuria irrogat̄ deo al
tiſſimo: ꝓpter qđ merito ⁊ iuſte damnatur
peccatoꝛ eternalit̄. Pꝛima iniuria dicit̄
abnegatiōis: quia deū cui in baptiſmo ꝓ
miſimus abrenūciare ſathane ⁊ oībꝫ ope
ribus eius. i. pctīs abnegamus: ⁊ fidē frā
gentes diabolo ſacrificamꝰ noſipos. Vn̄
Auge. glo. Nūe. xxv. dicit. Per oīa pecca
ta que cōmittimꝰ maxime ſi nō ſurreptōe
aliqua ſed ſtudio peccamꝰ: demonibꝫ cul
turā exhibemꝰ ⁊ ipis cōſecramur. ⁊ tot de
monibus cōſecramur quot pctā cōmitti
mus. Hec ibi. O ꝗnta hec iniuria deo ⁊c̄.
Secūda iniuria dicit̄ vilipenſiōis: quia
deum ſumme bonū ꝓpt̄ viliſſimū ſtercus
pcti deſpicimus. Aug. de libero arbitrio.
Peccatū eſt bono incōmutabili ſpꝛeto bo
no cōmutabili adherere. ⁊ ſic patꝫ. Ter
tia dicit̄ inobeditōis. quia cū oīs creatura
obediat deo: magna iniuria eſt ꝙ ſola rati
onalis creatura quā p̄ oībꝫ nobilitauit nō
obedit. vt đꝛ Rich. Quarta đꝛ crucifixio
nis. ſ. chr̄i. Tantā eni iniuriā facimꝰ deo ꝑ
peccatū acſi iterato chr̄m crucifigeremus.
Heb. vj. Rurſū crucifigētes chr̄m i ſemet
ipīs. O hoꝛrēdū. Quita iniuria đꝛ expul
ſionis. quia cū deus diligat manere in aīa
tanqꝫ in hoſpitio gratiſſimo. iuxta illđ ꝓ
uer. viij. Delitie mee eſſe cū filijs hoim: tā
to regi maxima iniuria eſt ꝙ miſerrimꝰ hō
ipm̄ de tali hoſpitio expellit ⁊ dat diabo
lo tale dei tēplū ſctm̄. iuxta illud apl'i. Tē
plū dei ſanctū eſt qđ eſtis vos. Sexta
đꝛ fruſtratōis: qꝛ ꝑ pctm̄ moꝛtale fruſtrat̄
oīs laboꝛ chr̄i ⁊ meritū paſſionis ac moꝛ

tis eius que pro nobis ſaluãdis ſuſtinuit. Omnia enim quo ad ipm peccatorẽ fru‑ſtrantur vt ſibi nõ ꝓſint ad vitã eternam: cũ ſe indignũ ad hec facit ꝑ peccatũ. Uidemus autẽ ꝙ quãto quis plus laborauit ꝓ adquirenda re aliqua ⁊ ꝑcia chariora ꝓ eadẽ exoluit: tanto plus dolet de illi⁹ rei amiſ‑ſione. ſic in ꝓpoſito. Hinc .j. Cor. vj. hortatur omnes apl'us dicens. Empti eſtis precio magno: glorificate ⁊ portate deũ in cor‑pore vr̃o. Sz heu quãmultis pctõrib⁹ dicit chr̃s illõ Eſa. xlix. Inuacuũ laboraui: ſm Lyrã. ſ. vigilãdo in carne aſſumpta: docẽdo: patiẽdo ⁊ hmõi ꝑficiendo. ſeq̃r. Sine cauſa ⁊ vane fortitudinẽ meam cõſumpſi. ſcz ꝓ ſalute taliũ pctõꝝ. O pctõr dñe ſine peccare ſaltẽ propter labores chr̃i. ſaltẽ ne crucifigas iteꝝ chr̃m. Septima iniuria dr̃ auerſe fornicatõis. Ponamus caſuz ꝙ rex accipet ſponſam de ignobili genere quã ſũme nobilitaret vt reginã. Et illa ſi auerſa a rege tãte maieſtatis cõtẽpto ipo ꝓ tanto bñficio tãingrata eſſet ꝙ vellet magis for‑nicari cũ vno latrico viliſſimo: vtiqꝫ maxima iniuria eſſet regi. ſic eſt in ꝓpoſito. Cuz anima ſpõſa dei altiſſimi ipo cõtẽpto fornicat̃ cũ viliſſimo diabolo. Proptea Hiere. iij. Tu autẽ fornicata es cũ amatorib⁹ multis. ſ. demonib⁹ ꝑ vicia: tamẽ reuertere ad me dicit dñs ⁊ ego ſuſcipiã te. O ꝟbuz pietate plenũ: reuertere o peccatrix anima noli tot ⁊ tantas iniurias (vt dictũ eſt) facere do in pctis. Reuertere ⁊ ecce pi⁹ Jeſus ſuſcipiet te in gratiã. A

Circa tertiũ de diuina

deteſtatione ⁊ punitõe notandũ ſm Antoninũ flor. ij. pte ſũme in proemio: ꝙ de⁹ oĩpotens i ſignũ ꝙ ſũme deteſtat̃ ⁊ odit peccatũ omnes pctõres q̃ in p̃ſenti nõ penitue‑rũt maledicet ⁊ odibilib⁹ demonib⁹ aſſoci‑bit ꝑpetuo cruciãdos. Mat. xxv. dicente. Ite maledicti in ignẽ eternũ q̃ parat⁹ ẽ diabolo ⁊ angelis ei⁹. Deniqꝫ iuxta ſeptẽ capitalia peccata torquebunt̃ ſeptupliciť. Primo q2 ꝑ ſupbiam ſe erexerũt ponũt̃ in ꝓfundiſſimo carcere ſub terrã. ⁊ ibi a demonib⁹ conculcant̃. Secũdo propť auariciã inſatiabilẽ cruciabũt̃ igne inextiguibili. Tertio ꝓpť luxurie fetorẽ: ſm Pſalm. Ignis ſulphur ⁊ ſpũs ꝓcellaꝝ ps' calicis eoꝝ. Quarto ꝓpť inuidiã: q2 nõ libenter viderũt bona alioꝝ. iõ nunqꝫ videbũt ſummũ bonũ deũ ⁊ ſctõs dei. Eſa. xxvj. Quinto q2 guloſi fuerũt vt diues epulo nec guttã aq̃ habere poterũt Lu. xvj. ſz ꝑpetua fame ⁊ ſiti cruciabunt̃. Sexto iracũdi ex ira ibi blaſphemabũt deũ: ⁊ liguas proprias mordebũt. Apoca. xvj. Septimo acidioſi: q2 triſtes fuere ⁊ tedio ſi i bono: iõ ꝟmis corrodet corda eoꝝ. Eſa. vlti. Uermis eorũ nõ moriet̃ ⁊c̃. Ad hec legit̃ exẽplũ in Ceſario ⁊ i ſpe. diſti. vj. exẽplo. v. ꝙ cleric⁹ q̃dam necromãticus adiurauit demonem vt oñderet ſibi aĩam dñi ſui ducis. Adductus aũt a demone ad os. ſ. inferni vidit teterrimũ demonẽ tuba enea imiſſa buccinare tãvalide vt videret̃ clerico tot⁹ mund⁹ tremere. ⁊ pute⁹ eructabat flãmas ſulphureas horrendiſſimas: in q̃b⁹ vidit cruciari animã illius ducis clamantẽ. Ue mihi vtinam nunqꝫ natus fuiſſem. Quib⁹. ſ. penis viſis tantũ extimuit vt vix ꝙ non mortu⁹ fuerit: tamẽ tãpallidus ⁊ languidus rediijt vt vix etiam a notis agnoſceret̃. Et relictis omnibus factus eſt monach⁹ ordinis Ciſtercien. omnẽqꝫ laborem ſubijt temporalem vt penas viſas euaderet. Rogem⁹ ergo dominũ Jeſum ⁊c̃.

Feria ſexta poſt primã dominicã Sermo vndecimus de peccati grauitate infinita ⁊ ꝑmiſſione.

Erat quidaz

homo ibi triginta ⁊ octo annos habẽs in infirmitate ſua Joan. v. ⁊ in euangelio hodierno. Sicut Chryſoſtomus ſuper hoc euangelio dicit Iſti homini ex ſuis peccatis nata fuit hec egritudo paralyſis. Exquo enim anima ſe pe in nobis inquit egrotat inſenſibiliter: iõ deus punit corpus pro his que anima deliquit: vt oſtendat peccati grauitatem: pro quo. ſ. peccato demeretur homo in preſenti longum ⁊ in futuro infinitũ ſupplicium Proinde chr̃s dñs permiſit huic palytico talem languorem tãdiutinum: ſcz triginta octo annoꝝ: nec vnqꝫ curari potuit niſi per

ipm chr̃m q̃tin⁹ doceamur ꝙ tãgrauis eſt aĩe ifirmitas: h̃ eſt pctm̃: ꝙ valde diutinũ h̃ eſt infinitũ i inferno demeret̃ ſuppliciũ ſi h̃ nõ fuerit ꝑ pñiam emẽdatũ. Et talis ac tãte etiã grauitatis ẽ pctm̃ ꝙ nõ niſi ꝑ chr̃z ⁊ ei⁹ paſſiõis meritũ põt ſanari vel remit‑ti: iõ chr̃s huic palytico de pctis mentionẽ fecit ⁊ ſolus eũ ſanauit. vt patz in euãge. Itaqꝫ exq̃ ꝑ infirmitatẽ hãc grauẽ grauitas pcti ſignificatur de ipa tria myſteria notabim⁹.

Primũ de grauiſſima dei offenſiõe.
Scõm de infinita mali incurſiõe.
Tertiũ de iuſtiſſima peccãdi ꝑmiſſione

Circa primũ de grauiſſima offenſiõe dei q̃rit̃:

Uñ ꝓbat̃ offenſa dei ꝑ pctm̃ mortale fore grauiſſima: Ad qõ rñdet̃ ꝙ h̃ oĩ lege patet: ſed ꝑcipue hic ꝓbari ſufficiat triplici regula.

Prima ex lege ſumit̃ theologica.
Scda ex lege canonica ⁊ ciuilica
Tertia ex lege philoſophica.

Primo inqꝫ ex lege ſacra theologica ſumitur: que dictat ꝙ deus diligat̃ ſuꝑ oĩa: vt in veteri teſtamẽto ⁊ etiã in nouo ꝯtinet̃. ſ. Deut̃. vj. ⁊ Matth. xxij. ergo ſequit̃ ꝙ deum offendere eſt ſuꝑ oĩa grauiſſimũ. ꝑ maximã topicã. Sicut ꝓpoſitũ in ꝓpoſito: ſic oppoſitũ in oppoſito. ꝓpterea Pſ. ait. Si mei. ſ. affectus ſenſuales: nõ fuerint dñati ſcz rationi: tũc imaculat⁹ ero ⁊ emũdabor a delicto maxio. h̃ eſt a mortali pctõ qõ eſt maximum. Secunda regula ex lege canonica ⁊ ciuilica: ꝙ tanto offenſa ⁊ iniuria eſt grauior quanto ꝑſona que offendit̃ eſt dignior. inſtit̃. de iniurijs. §. atrox. ⁊ extra de ſententia excõmu. ca. cũ illoꝝ. Exempli gratia. Dare alapã grau⁹ eſt iudici q̃ ruſtico: ⁊ regi dare grau⁹ eſt q̃ iudici: ſz q̃a de⁹ eſt infinite maieſtatis ⁊ dignitatis ⁊c̃. O ergo quãte grauitatis ẽ tãte maieſtatis deũ offendere nulla capit mẽs: nulla explicabit lingua. P Tertia regula ex lege phica que dictat ꝙ cui⁹ habit⁹ melior: ei⁹ priuatio eſt peior: ⁊ econuerſo. vt patet. ij. Topicoꝝ. ⁊ .j. Meta. vbi Phus queſtionem. vtrũ melior ſit viſus q̃ audit⁹ determinat: ex hoc ꝙ priuatio viſus eſt peior q̃ priuatio audit⁹. quia habere viſum eſt melius eo ꝙ plures rerũ differentias oſtẽdit q̃ habere auditũ. nam ſi homo vn⁹ ſit ſurdus tñ vidẽs iudicare poteſt ꝑ viſum d̃ colorib⁹ ⁊ de guſtãdis ⁊ tãgendis ⁊ odorandis reb⁹: ⁊ etiã q̃dãmõ de his q̃ audiri deberẽt. ſed ſi ipe hõ ſit cec⁹ tñ audiẽs nõ pt̃ iudicare niſi ex auditu ꝗ ⁊c̃. Sic ad ꝓpoſitum: exq̃ deus eſt obiectũ infinite bonitatis ergo deũ habere eſt ſumme bonũ. ⁊ ipo ꝑuari ꝑ pctm̃ eſt ſumme malũ ſuꝑ oĩe qõ‑cunqꝫ maluz etiã pene inferni. Hinc ⁊ phs viij. Ethicoꝝ dicit. Peſſimũ eſt ꝯtrariũ eſſe principi optimo. i. deo. O peccator penſa hec ⁊ caue peccatũ Nam ſpũaliter iuxta queſtionẽ phicam premiſſam: peius eſt carere viſu fidei vere q̃ videt̃ deus ⁊ celeſtia ac ſalubria: q̃ ſiqs credens careat auditu verbi dei. licet ⁊ hoc ſit malũ tñ illud pei⁹. Malus eñ eſt chr̃ianus ignarus nolens audire ꝟbum dei: ſed peior eſt infidelis nolens credere. Q

Circa ſcõm de infinito

malo. ſ. pcti mortalis Notandum ꝙ pctm̃ mortale plurib⁹ ex cauſ reputat̃ ifinite malicie ⁊ grauitatis adeo ꝙ nulla creatura etiã angelica poſſit ꝯphendere vel effari q̃ malum ſit peccatũ ideoqꝫ ſumme cauendum Primo nanqꝫ q2 ab infinito bono: hoc eſt a deo ſepat. hoc aũt pei⁹ eſt homini q̃ quodcunqꝫ malũ. Ideo Aug⁹. xxxij. q. v. ca. ita ne. ait Potius debet quis mala quelibet tolerare q̃ pctõ ꝯſentire. Exempluz habemus in apl'o q̃ ad Rhoma. viij. dicit Quis nos ſepabit a charitate dei que eſt i chriſto. tribulatio: an gladius: an fames: an piculũ: ⁊c̃. Certus ſuz eñ ꝙ neqꝫ mors neqꝫ vita neqꝫ creatura aliqua poteſt nos ſeparare ⁊c̃. Secũdo quia ifinito bono id eſt deo iniuriã irrogat. vt patuit primo articulo. ideo peccatũ eſt viliſſimuz ⁊ peſſimũ. Unde Seneca dicit. Si ſcirem deuz ignoſciturũ ⁊ demones nõ noſcituros: adhuc peccare erubeſcerẽ ꝓpter pcti vilitatẽ. Exempluz. Bonus filius non lederet patrem etiãſi ſciret illũ ignoſciturũ: ſimiliter ⁊ fidelis ſeruus regẽ Tertio q2 infinita felicitate celeſti priuat. Nam fraternitas illa eſt ꝑpetua ⁊ ſic infinita a pte p⁹. Ob ob ergo malũ eſt peccatũ: quod nõ q̃dez vnũ

comitatū: nō vnū tꝑale regnū: nō diuitias dicam totius mundi: ſed qđ ſummū eſt eternū regnū ⁊ eternas diuitias ⁊ oīa bona: eterna ꝑdere facit. Eccl'es. ix. Qui in vno offendit multa bona ꝑdet. Quarto qꝛ infinita ad ſupplicia infernalia obligat q̄ etiam ſūt ꝑpetua ⁊ ꝑ ꝯñs a ꝑte poſt īfinita. Vñ Bern. O miſerabiles miſeri q̊s huiꝰ vite miſerie ſeducūt vt in bonis dies ducūt ⁊ ī puncto ad inferna deſcendant: vbi nō vno die aut anno nec decē aut centūmilibꝫ annoꝝ cruciabunt̄ ſed ſine fine ſeculoꝝ. Ve ergo ve tibi peccatoꝛ niſi penitueris. Quinto qꝛ infinitos in potētia hoīes moꝛte damnat. Nam ſm Bona. in. iij. diſt. xx. q. iiij. concoꝛ. Rich. Si deo placeret indiuidua humana multiplicari in infinitū: oīa illa ꝑ pctm̄ Ade vnicū coꝛrūperent̄ ⁊ in potētia eſſent coꝛrupta ac moꝛti dānata. Itē ſi ponem̄. caſum ꝙ oēs homīes quot fuerunt a principio mūdi ⁊ fierent ſine fine: ꝯſentirēt in vnum peccatuꝫ commiſſum ab aliquo: omnes digni eſſent moꝛte. ⁊ damnatione. Rho. j. Digni ſunt moꝛte non ſolū qui faciunt ſed etiam q̇ ꝯſentiūt facientibꝫ. O ergo chariſſimi ꝑtimeſcamus qꝛ ecce omnes moꝛi habemus ꝓ peccato lꝫ in baptiſmo remiſſo. q̇d ergo erit ꝓ actualibꝫ pctīs:

Ultimo quia peccatū: infinitū meritū paſſionis chr̄i ⁊ beate Marie ac oīm ſanctoꝝ ⁊ totiꝰ eccl'ie abalienat. vtpote ab inimicꝫ dei ⁊ occiſoꝛibꝫ chriſti Aug. ſuꝑ Hebreos. Per oīe pctm̄ moꝛtale qđ cōmittimus q̄ntū in nobis eſt chr̄m crucifigimꝰ. ⁊ ſic oīa bona q̄ fecimꝰ ⁊ bona eccleſie ꝑdimus O q̊s ſufficiat enarrare q̄nta mala infinita facit pctm̄. R

Circa tertiū ergo de ꝑmiſſione

peccati querit̄. Cur deꝰ bonus ꝑmittit tantū malū: h̄ eſt pctm̄ fieri ꝑ mōm. Ad qđ breuiter rñdet̄ ſm Bonauē. in p̄ncipio diſt. xlvij. ꝙ deus oꝛdinatiſſime permittit primo ꝓpter hoīs liberū arbitriū ⁊ peccare potentē. Decet em̄ vt vnāquanq; rem ꝓprios motus agere ſinat: ⁊ nō cogat libertatem arbitrij quā cōdidit. vt dicit Aug. vij. de ciuitate dei. nam ſi cogeret ⁊ nō ꝑmitteret peccare iam non eſſet liberꝝ arbitrium. Secundo ꝓpter electoꝛum gl'iaꝫ ⁊ maioꝛē iocūditatē. ſ. quā hēbūt ex h̄ ꝙ peccare noluerūt cū potuerūt. Tertio ꝓpter miſericoꝛdie dei claritatē in penitente vt manifeſtet̄. Quarto ꝓpt̄ iuſticie eq̇tatē in reꝓboꝝ punitiōe. Exēplum ꝙ peccatū eſt grauiſſimuꝫ ⁊ dānabile: Legit̄ in vita ſocioꝝ btī Frāciſci: ⁊ in Diſcipulo: de q̊dā apoſtata ex oꝛdie; cui apparuit chriſtus fundēs ſanguineꝫ q̄ſi recentē ex q̊nq; vulneribꝫ abundāter dicen̄. Ecce quō peccatū tuū vulnera mea renouat ⁊ me crucifigis ad tuā dānationē. Et ille territꝰ veniam petijt ⁊ fidelis ī oꝛdine ꝑmāſit. Rogemus ergo chr̄m ⁊c̄.

Sabbato poſt p̄mā dñicā Ser. XII. ſcꝫ de pctōꝝ venialium euitatione ⁊ diſcernendis eis.

p

Recepit

eis ieſus dicēs. Nemini dixeritis viſionē donec filiꝰ hoīs a moꝛtuis reſurgat Mat. xvij. ⁊ in euāge. hodier. Dñs Ieſus tā v̄bis q̄ factis in ſeip̄o docuit nos cauere oīe peccatū nō ſolū moꝛtale ſed etiā veniale q̄ntū poſſumus. Sic em̄ conari debet bonus chr̄ianus: ideo Apl's in ep'la o hdierna. j. Theſ. v. oībꝫ dicit. Ab omni ſpecie mala abſtinete vos. ⁊ hoc ꝓ themate alio. Proinde dñs ieſus exēplū nobis p̄bens dū diſcipulis oſtendiſſet in mōte gl'iam ſuam in trāſfiguratiōe tandem deſcendentibꝫ illis de monte p̄cepit eis ne viſionem illam dicerent. Hoc ideo ne in populo hoc foꝛꝫ incredibile ꝓ rei magnitudine: ſm Hiero. ⁊ etiā ideo ſm Remigiū ne ſi maieſtas chr̄i in populo diuulgaret̄ populi reſiſtēdo p̄ncipibꝫ ſacerdotū impedirēt eiꝰ paſſionē et ſic redemptio humani generꝫ retardaretur Inſuꝑ ideo etiā vt nobis exēplū daret occultare bona noſtra ne ſaltē venialit̄ ī vana gloꝛia eleuemur: ideo p̄cepit vſq; in diē moꝛtis nō publicari. vt patꝫ in euangelio

Ex q̄ ergo docet chr̄s cauere etiā venialia idcirco de pctīs venialibꝫ tria myſteria in h̄ ſermone declarabimꝰ:

Primū ꝺ venialiū diligenti euitatōe
Scđm ꝺ hoīm ſine veniali vite ductōe
Tertiū de venialiū a moꝛtali diſcretōe.

S Circa primuꝫ de diligenti

euitatōne peccati venial' notandū ꝙ valde vtile eſt ſcire q̄re q̇libꝫ chr̄ianꝰ debet diligent̄ cauere nō ſolū pctm̄ moꝛtale ſed etiā pctm̄ veniale ꝓ poſſe. Et ad id notant̄ ſm Aureo. in cōpen. li. iij. c. xiij. plures rōes: q̄ etiā ab alijs doctoꝛibꝫ ſit̄ colligūt̄.

Prio quia animā maculat
Scđo qꝛ boni ops impedimētū p̄ſtat.
Tertio qꝛ charitatis feruoꝛē laſſat
Quarto quia diſpoſitiōem ad moꝛtale cauſat.
Quinto qꝛ abſoluere penā obligat.
Ultimo qꝛ a felicitate celeſti retardat

Primo inquā qꝛ peccatū veniale animam maculat. ⁊ ſi nō totalit̄ obtenebrādo tm̄ aliqualit̄ obſcurādo. Unde ſctūs Greg. dicit ꝙ veniale pctm̄ obſcurat: moꝛtale obtenebrat. Exemplū. aliquādo denigrat̄ imago aliqua depicta intantū vt videri nō poſſit Aliquādo v̄o ſic obſcurat̄ ꝙ videri quideꝫ poſſit ſed nō plene diſcerni. ſic eſt in ꝓpoſito ſm Aureo. vbi ſupꝛa. Itē aliud exēplū de armis totaliter rubigine denigratis: et de partiali eoꝛū rubigine. Itē de ſoꝛdidata veſte in parte vel in toto. in qua nō licet conſpectui regis apparere. T Secundo veniale cauendū eſt: quia boni operis īpedimentū p̄ſtat. ſicut quādo pondus graue ponitur ſuꝑ equuꝫ minus ꝓmptꝰ erit ad currendū. ⁊ ſic premiū accidētale quod debetur bonis operibꝫ in celo minuit. non quidem illud quod habemꝰ iam repoſitū per merita. ſed quod mereremur per bona opera que medio tēpoꝛe faceremus ſi venialia non fierent. Propterea poſt venialiuꝫ ꝑpetrationē opoꝛtet nos opera quedā cōuertere ad ſolutionē huiuſmodi debitoꝛū. per que nobis deberet creſcere cumulꝰ eterni premij in celo. Hec Aureolus. Tertio quia charitatis feruoꝛē laſſat ⁊ diminuit. ſicut aqua in ignē ꝓiecta: ⁊ ſi ignem non extinguat: feruoꝛē tamē illius tēꝑat. Auguſt. Minꝰ te dñe amat qui tecū aliquid amat quod nō ꝓpter te amat. V

Quarto quia diſponit ad moꝛtale. Nam venialia ſepe ſunt occaſiones moꝛtaliū peccatoꝛū. Et hoc accidit quādoq; ex conſcientia. quia vt Augꝰ dicit. Omne qđ fit contra conſcientiā edificat ad gehennā. Secundo quādoq; fit ex cōplacētia. Auguſt. Nullū pctm̄ eſt adeo veniale qđ non fiat moꝛtale dū nimis placet. Glo. ſ. vſq; ad cōtemptū. di. xxv. §. criminis. Tertio ex intentōnis malicia. Matth. v. Qui viderit mulierē ⁊c̄. Quarto diſpoſitiue ex frequentia. Nam ꝑ lapſum freq̄ntē in venialia diſponit̄ homo ad moꝛtalia. Sicut exēpli gratia. freq̄nter ſine cauſa iurans labit̄ in periuriū. nam ⁊ gutta cauat lapidem non vi ſed ſepe cadendo. Ideo Greg. Uitaſti grandia: vide ne obruaris arena. Quīto q̄nq; fit ex ꝓgreſſus inualeſcētia. Nam licꝫ peccatum veniale in ſubſtantia nō poſſit fieri moꝛtale: ſed ex veniali occaſionalit̄ pōt fieri ꝓgreſſus ad moꝛtale ſi nō ꝓhibet̄. Exēplum patet. in p̄mis motibꝫ venialibꝫ q̄nq; delectatio inualeſcit ꝙ conſenſus accedit ⁊ tunc moꝛtale erit. Itē poſt baptiſmū in paruulis primo inſurgunt venialia. puta vituꝑia: mendacia: ⁊ hmōi. poſtea moꝛtalia. Hec Aureolus ſup̄. Quinto quia exolutioni pene obligat. Nam licꝫ nō obliget ad penam eternā: tamē obligat ad temꝑoꝛalem ſatiſfactōem: vel in p̄ſenti: vel ſi h̄ non ſoluit grauius ſoluet in purgatoꝛio.

Ultimo quia a felicitate celeſti retardat Nunq̄ eni ab aliquo facies dei videbitur donec ſoluat minimū quadrantē venialiū peccatoꝛū: vel hic vel in purgatoꝛio. vl' ſaltem ꝑ indulgentias plenas. Opoꝛtꝫ enim quēlibet ita mundū eſſe ante introitū paradiſi ſicut fuerat in innocentia baptiſmali. Hec Aureo. ſ. O ergo homo chr̄iane cohibe in te pctā etiā venialia q̄ntū potes. quia penam lues pꝛo omnibus. X

Circa ſecūdū de vite

ductione ſine pctō veniali q̄rit̄. vtꝝ aliq̇s hoīm poſſit vitā ducere in p̄nti ſine peccato veniali. Rñdet̄ ſm Aureo. vbi ſup̄. c. xij al ioſq; doc. ꝙ ſi loq̇mur de tota vita hoīs qui peruenit iam ad etatē adultam de excellenti ⁊ ſpecialiſſima gratia eſt ꝙ talis ſine veniali peccato ſit: ſicut dicut Aug. ꝺ beata v̄gine: nec excipit̄ aliq̇s alius pꝰ chr̄m

niſi ſola beata virgo: ſed omnes alij peccauerũt quãdoq̃ venialr̃ in vita. Unde. j. Joan. j. Si dixerimus q2 pctm̃ nõ habemus veritas in nobis non eſt. Itẽ ſi ꝟo loq̃mur de aliq̃ pticula vite p̃ſentis: ſic ad aliquod tp̃s põt aliq̃s viuere ſine pctõ veniali. Iſta patẽt ꝑ exemplũ. q2 nauta poteſt ſingula foramina nauis ad horã obſtruere ne aqua intret: ſed non põt ſimul oĩa obſtruere. ſic q2 aqua nuſq̃ 2 nunq̃ ſubintret. Unde ſi in aliq̃ hoĩe ſit charitas etiã ꝑfecta. hec nõ facit q2 peccatũ veniale non adueniat: ſed facit q2 non duret. q2 queadmodũ caminus ignis guttã aque appoſitã citius cõſumit. ita ꝑfecta charitas ſtatĩ inflãmat hominẽ vt de veniali pctõ doleat 2 peniteat. quod nõ facit charitas imꝑfecta. ſed imꝑfecti aggregant multa venialia ꝑ q̃ diſponunt̃ ad ꝯuia. Hec vbi ſ. Y

Circa tertiũ de noticia

venialiũ 2 diſcretõne a mortalib9 peccatis q̃rit̃. quõ diſcerni habeant 2 differãt venialia peccata a mortalib9. Ad qᵭ nota q2 in pluirib9 differũt 2 diſcernunt̃. Primo i gratie cõpaſſibilitate: q2 pctã veĩalia ſtãt ſimul cum grã ſpũſſancti. etiã in ſctis: ſed mortale nõ. Secũdo in obligatõis grauitate. q2 vt Mgr̃ in. ij. di. xlij. deſcribit vtrũq̃. Mortale inquit eſt ꝑ quod hõ mortem eternã meret̃. Sed veniale eſt qᵭ hominem vſq̃ in reatũ ꝑpetue mortis nõ ꝑuat: verũtamẽ penam meret̃ ſed facile indulget̃. Hec ibi. Tertio differũt i r̃miſſionis qualitate. q2 mortale nõ remittitur niſi ꝑ ſpecialẽ contritõem 2 confeſſionẽ: ſed ad venialis peccati remiſſionẽ ſufficit generalis cõtritio 2 hmõi: vt dictũ eſt ᵭ penitentia. Quarto in cauſalitate. Nã mortale plerũq̃ fit ex certa malicia: lz q̃nq̃ etiam q̃s peccet mortalr̃ ex fragilitate. vt cũ fornicat̃. Sed peccatũ veniale vt cõmuni9 fit ex ignorantia vel infirmitate. Fit etiam veniale pctm̃ ex euentu. ſm̃ q2 de pctõ mortali fit veniale. i. venia dignũ. 2 ſufficiat. X Ultimo in offenſe modicitate. Unde Aug. vt habet̃. xxv. di. §. al's ea demũ. ᵭr que ſint minuta pctã licz omnib9 nota ſint. tamen quia longũ eſt vt omnia replicẽtur opus eſt vt ex eis aliqua noiem9. Quotiens ait aliquis in cibo vel potu plus accipit q̃ neceſſe eſt. quotiẽs pl9 loquit̃: pl9 tacet q̃ expedit. q̃tiens pauꝑes iportune petentes exaſꝑat. q̃tiens ſan9 aliis ieiunãtib9 prandet. aut ſomno deditus ad ecclĩaz tardius ſurgit: ad minuta pctã nouerit ꝑtinere. quotiens excepto filioꝶ deſiderio vxorem ſuam cognouerit: incarceratos tardi9 requiſiuerit. infirmos tardius viſitauerit. diſcordes cõcordare neglexerit. plus q̃ oportet ſuos exaſꝑauerit: aut amplius blãditus fuerit: ſi maiori adulari voluerit: ſi fabul' ocioſis ſe occupauerit 2c̃. Hec 2 plura ibidem Auguſ. que inductiue ponãtur ꝓ exemplo. Nam legit̃ in Ceſario 2 ſpeculo. diſt. vj. exemplo. xcix. q2 quedam incluſa vidit in nocte lucẽ magnam q̃ſi diei fulgere. 2 ecce vidit iuxta ſepulcrum cuiuſdaz clerici btãm virginẽ Mariã aſtare. 2 aĩa clerici ſtabat ſupra tumulũ q̃ſi columba nivea. quam beata virgo in brachia accepit. Interrogauit incluſa illa q̃ eſſet. Et reſpõdit. Ego ſum mater chriſti. 2 aĩaz hui9 clerici in celũ afferre veni: q2 innocenter vixit. Rogemus chriſtum 2c̃.

Dñica ſecunda i Quadrageſima. Sermo. xiij. in mane de regulis cognitõis peccatoꝶ mortaliũ.

Eſpondens

r Jeſus ait illi. O mulier magñ eſt fides tua. fiat tibi ſicut vis. 2 ſanata eſt filia eius ex illa hora. Matth. xv. 2 in euangelio hodierno: ſm̃ ꝯſuetudinem ecclĩarum pluriũ. Suꝑ quibus ꝟbis Rabanus dicit ſic. Siquis conſcientiam habet alicuius vicij ſorde pollutam: filiã habet male a demonio vexatam. Item ſi quis bona que geſſit pctõꝶ peſte fedauit: filiã habz imundi ſpũs furijs agitatã. ideoq̃ neceſſe eſt vt ad p̃ces lachrymaſq̃ ꝯfugiat ſctõrũq̃ interceſſiões 2 auxilia q̃rat. Hec Raba. Et nos ḡ chariſſimi qui multis peccatis leſimus animas noſtras: 2 demonijs ſubiecimus: recognoſcamus nosipos: exẽplo huius mulieris chananee: 2 accedam9 ad chriſtũ miſcdiam poſtulañ forti fide et humillime peniteñ. q̃tin9 audire valeam9

pijſſimũ Jeſum dicentẽ ꝟba p̃dicta. Fiat tibi ſicut vis: 2 ſanet̃ filia. i. ꝯſcia nr̃a ex oĩbus pctis. Itaq̃ vt agñſcere valeam9 peccata mortalia: 2 de eis ſanitatẽ a chr̃o q̃rere ꝑ pñiam 2 ꝯfeſſionẽ: ac de cetõ cauere: declarabun9 certas regulas theologicas i trib9 myſterijs diſtinctas ꝓ h̃ ſmone.

Primũ de regulis ex ꝑte cognitõis
Scõm de regul' ex ꝑte dilectõis
Tertiũ de regulis ex ꝑte volitõnis A

Circa p̃mũ de cognitio

ne peccatorũ mortaliũ 2 venialiũ nota q2 p̃cipue tres regule tradũt̃ a theologis circa cognitionem.

Prima dicit̃ inquiſitionis.
Secunda dicit̃ dubitationis
Tertia dicit̃ ignorationis.

Prima regula quã ponit Antoñ. flor. ꝑte j. ſũme. ti. ix. ca. j. ſm̃ Cancel. pariſieñ. ſ. q2 cuilibet hoĩ multũ expedit inq̃rere 2 ſcire ᵭ q̃litate ſue culpe: q̃uis non q̃lib3 teneatur ſcire de q̃lib3 pctõ an ſit mortale vel veniale. Declarat̃. q2 cões hoies de ſingul' ſcire nõ poſſunt. ſed iuxta vires vniuſcuiuſq̃: 2 ſtatũ ꝓut pñt tenent̃ 2 pl9 ecclĩaſtici q̃ laici. 2 inter ecclĩaſticos p̃lati ex officio pl9 obligant̃. vt p3. xxxvj. di. ꝑ totũ. Et hui9 regule rõ eſt. q2 Seneca ad Lucillũ ᵭr. Nõ eſt extrinſec9 malũ noſtrũ: intra nos eſt: in viſcerib9 noſtris ſedet. ſed ideo difficulter ad ſanitatẽ venim9 q2 nos egrotare neſcimus. Hec ille. Ideoq̃ op9 eſt inq̃rere 2 ꝟba dei audire vt ſciamus curare 2 cauere. Si enim inquirim9 2 ꝯſulim9 medicos ᵭ infirmitatib9 corꝑalib9. q̃nto magis debemus inq̃rere 2 ꝯſulere de peccatis. Ad id eſt autoritas Aug. xxj. de ciui. dei. ca. vlti. dicentis ſic. Que ſint illa pctã q̃ impediũt ꝑuentõem ad regnũ dei difficillimũ eſt inuenire 2 ꝑiculoſiſſimũ diffinire. Ego inq̃t certe vſq̃ ad hoc tp̃s cũ inde ſatagerẽ ad eoꝶ indaginẽ ꝑuenire non potui. Hec Auguſt. B Sed poteſt queri q̃re voluit deus pctõꝶ qualitatẽ occultã nobis fieri quo ad plurima eorũ. Rñdet ibidẽ Aug. ſic. Forṫaſſis inq̃t ꝓptea latent ne ſtudium ꝓficiendi ad omnia pctã cauẽda pigreſcat q̃m ſi ſciret̃ q̃ vel q̃lia ſint delicta ꝓ q̃bus etiã ꝑmanẽtib9 nec ꝓuectu vite melioꝶ interceſſio ſit a ſctis inq̃rẽda 2 ſperãda eis ſecura ſe obuolueret hũana ſegnicia. nec inuolui talib9 implicamẽtis vlli9 ꝟtutis expeditõe curaret. Hec ibi. O ḡ hõ diſce q̃ peccata ſint ꝯfitenda. 2 q̃re talẽ ꝯfeſſorẽ qui meli9 nouit diſcernere. Scõa regl'a q2 q̃cũq̃ fac̃ aliq̃d de q̃ dubitat eſſe pctm̃ mortale: tal' peccat mortalr̃. q2 diſcrimĩ mortalis pcti exponit ſeipm̃. Uñ Bona. ſuꝑ. iiij di. xvij. ᵭr. q2 dubitãs de aliq̃ pctõ cõmiſſo ſi ẽ mortale vel veniale tenet̃ ꝯfiteri ne diſcrimini ſe exponat. Hec regula etiã ponit̃ ꝑ Anto. vbi ſ. C Tertia regula q2 ig̃rantia nõ ſꝑ excuſat hoiez a pctõ q̃n illud ſit mortale. Declarat̃ ſm̃ Bona. ſuꝑ. ij. di. xxij. Richar. alioſq̃. q2 ig̃rãtia q̃dã eſt inuincibil'. vt in infantib9 2 amẽtib9. 2 hmõi ig̃rãtia excuſat a toto. Silr̃ i ebrijs q̃ ſine culpa incidit q̃s ebrietatẽ: q2 nõ aduertit fortitudinẽ vini: vt Noe excuſat̃. al's ſi ex culpa: nõ excuſat̃ a toto ſed a tanto: vt Loth. Itẽ ig̃rãtia q̃dam eſt vincibilis ſed craſſa 2 ſupina: cũ q̃s ex negligentia nõ curat ꝟitatẽ diſcere cũ poſſz. 2 hec excuſat a tãto. ſ. q2 nõ eſt tã graue pctm̃. ſz nõ excuſat q̃n ſit mortale i his q̃ ſunt de p̃cepto diuino 2 nature. xxxviij. diſt. Qui ea. Deniq̃ alia ẽ ignoratia affectata: q̃ q̃s nõ vult ſcire ꝟitatẽ vt liberi9 peccet. 2 hec nõ excuſat nec alleuiat pctm̃. vt ᵭr i Angelica: q̃n potius ꝯuat. Sic exempli grã. Si ſuus nec vult audire ꝟba dñi ſui nec facere ꝯui9 offendit q̃ q̃ audit tñ nõ implet. Ex his p3 quõ ſit ꝯfitendũ de hmõi D

Circa ſcõm de regulis

pctõꝶ q̃ accipiunt̃ ex ꝑte dilectõis. 2 ſic in ordie ad p̃dicta Quarta regula ᵭr ꝯtrarietas diuine charitatis. Et ẽ talis. Oẽ qᵭ directe ꝯriat̃ diuie charitati eſt pctm̃ mortale. Et hãc ponit Tho. ij. ij. q. lix. ar. iiij. Rõ q2 charitas 2 pctm̃ mortale ſunt ꝯria que ſe mutuo nõ cõpatiũt̃: vt ᵭr Aug. ſuꝑ Joan. Nam ſm̃ Rayne. in ſũma. ꝑ charitatẽ mẽs ꝯuertit̃ ad deũ 2 deo ꝯiũgit̃. j. Joan. iiij. Qui manet in charitate in deo manz 2 de9 i eo 2c̃. S3 ꝑ pctm̃ mortale mẽs auertit̃ a deo. Sic ḡ ꝯuerti ad deum 2 auerti a deo nõ pñt i eodẽ hoĩe eſſe ſil'. ſic charitas 2 pctm̃ mortale. Proide oẽ qᵭ ẽ ꝯ charita

tem directe: ſicut odire deū: blaſphemare: idolatrare: peierare ī noīe eius ꝛ hmōi: eſt de genere ſꝑ pctm̄ mortale. Si aūt aliq̄d nō ſit directe ꝯ charitatē dei: lꝫ ſit ꝯ feruorē charitatꝭ veniale ē: puta ſiq̄s nimis diligit diuitias ꝛ hmōi. tn̄ citra deū. ita ꝙ ꝓpt̄ amorē talē creature nullo mō vellet facere ꝯ dei ꝑceptū veniale pctm̄ ē. alioq̄n ſi in tātū diligeret ꝙ ꝓpt̄ amorē. ſ. diuitiaꝝ vl' honoꝝ vel filiorū ꝛ hmōi ꝑatus eſſꝫ facere ꝯ dei ꝑceptū: eſſꝫ ꝯ charitatē ꝛ mortale.

Quinta regula dꝛ offenſa fraterne dilectionis. ſ. ꝙ oē illud in q̄ notabilit̄ offendit̄ ꝓximi dilectio eſt mortale pctm̄. Dī notabilit̄: qꝛ ſm̄ Tho. ij. ij. q. lxvj. ar. vj. id quod modicū ē rō appḣēdit q̄ſi nihil. ex. ij. phyſ. iō in modico offendere vēiale reputat̄: puta furari obolū vel acū. Sꝫ notabilit̄ offēdere ꝯ charitatē ꝓximi mortale ē. Exēplū de ſingul' ꝑceptis ſecūde tabule. ſ. de ꝓxīs. ſiq̄s prēm vel mrēꝫ notabilit̄ exaſpat. vl' ꝓximū in corꝑe vel reb' vl' vxore vel fama ledit aut ledere intēdit notabilit̄ in aliquo. Silr ſiq̄s min' iuſte iudicat ꝓxīo: vl' calūniat̄ vel oppimit illū. oīa hmōi ſunt ꝯ ꝑceptū charitatis. ꝑ ꝛc. E Sexta regula dꝛ ꝯtrariatio ꝯſcientie ꝓꝑie aliq̄d dictātꝭ. ſcꝫ ꝙ oē qḋ fit ꝯ ꝯſciam edificat ad gehēnam. Hāc ponit Aug. xxviij. q. j. oīnes. §. ex his. Et intelligit̄ ſi ꝯſcia ſit fixa ꝙ illud ſit mortale. Silr ſi ꝯſcia eſt dubitās de hꝰ vt patuit ex ſcḋa regula. Si aūt ꝯſcia eſt timida d̄ hꝰ ꝛ ſcrupuloſe titubās dūmodo ſub ꝯditione actualit̄ vel habitualit̄ nolit peccare mortalit̄ nō peccat: ſm̄ Antoninū flor. vbi. ſ. ꝛ Aureo. in compen. niſi eſſet ī his que ſunt manifeſte ꝯ legē dei ꝛ nature. Rō regule eſt ſm̄ Tho. ī quodlibet. iij. q. antepenul. qꝛ act' hūanus iudicat̄ ſꝫ id in qḋ volūtas fert̄. Nam ꝛ Hiero. xxiiij. q. j. c. Odi. dī. ꝙ deus iudicat cauſas poti' q̄ꝫ opa. Sicut exempli grā. Siq̄s volens occidere prēm occidit ceruū: patricida ē corā deo. Et ecōuerſo. ſiq̄s volēſ occidere beſtiā occidit hominē debita diligētia adhibita nō eſt homicida. Sic ad ꝓpoſitū qui in ꝯſcientia dictat hoc nō eſſe faciendum: quia mortale eſt: ſi contra conſcientiā facit iudicat̄ reus. Unde o tu peccator diſce ꝙ de omnib' que feciſti contra charitatē dei ꝛ etiā ꝓximi ꝛ ꝯtra ꝯſcientiā debes ꝯfiteri. Exemplū legit̄ in ſpeculo diſ. iij. exē. ix. ꝙ q̄dam nō tenēs conſciam rectā in cauendis vicijs infirmat' corā aſtātib' dixit. Ecce video infernū aptū. ꝛ ſathan ꝛ caipham cū ceterꝭ q̄ occiderūt chr̄m in ꝓfūdis ꝛ flāmis tartari. Int̄ q̄s heu mihi infelici locū ꝑditōis ꝯſpicio paratum. Cūq̄ꝫ exhortaret̄ ad penitentiā ꝛ ſpem: rn̄dit deſperañ. Nō eſt mihi tp̄s penitēdi cū iā viderim iudicium meū. ꝛ ſic expirauit. F

Circa tertiū de aliis regulis que accipiunt̄ ex ꝑte voluntatis. ꝛ ī ordine ad ꝑdicta

Septima regula dicitur ꝯſenſus ratōnis. Et ponit eā Cancellari' pariſienſ. ꝛ Antonin' vbi ſuꝑ. vicꝫ ꝙ nullum eſt peccatū mortale actuale abſq̄ꝫ conſenſu deliberato rōis vero vel interꝑtatiuo. Et declarañ ſubdit. Interꝑtatiuū aūt ꝯſenſum eſſe dicim' dū habuit rō tempus ſufficiēs deliberādi ea circa que vitāda eē ꝑuigil tenebat̄: ꝛ non reſtitit dū repugnare debuit. Nam ſicut qui tacet ꝯſentire videt̄: vt dꝛ de reg. iuris. ſic q̄ nō reſiſtit dum debꝫ interꝑtat̄ ꝯſentire. quēadmodū q̄ nō reſiſtit ſerpenti intrāti ſinū eius. Ad idē de pe. di. j. c. voluiſſent. Gre. dicit. ꝙ quicūq̄ꝫ nunq̄ꝫ peccare deſinūt dū viuūt: tales oñdunt. ſ. interꝑtatiue ꝙ ſemꝑ in peccato manere cupiunt. ꝛ ꝑ conſeq̄ns iuſte in ꝑpetuū in peccatis damnari digni ſunt. Rō autꝫ hui' regule dicte eſt. qꝛ vt Aug. xv. q. j. ca. j. dicit. Pctm̄ vſq̄ꝫ adeo voluntariū malū eſt ꝙ niſi ſit voluntariū nullo modo pctm̄ eſt. ꝑ ptꝫ regula. G Octaua regl'a dꝛ final' intentōis. vicꝫ ꝙ oīs actus intentus ad pctm̄ mortale ꝑncipalit̄ eſt mortal' etiā ſi nō ſequat̄ intentū. Et hꝰ ſm̄ Antoñ. ſiue intendat̄ actu ſiue habitualit̄: qḋ ſcit̄ ꝑ hꝰ ꝙ ſi talis opans interrogat' cur hoc facit: rn̄deret. Ad hunc finē feci ꝛc. Hec regula ꝓbat̄ ꝑ vbū chr̄i Mat. v. dicentꝭ. Qui viderit mulierē ad concupiſcēdū eā iā mechatus eſt in corde ſuo. Ex hoc patet primū documētū ꝙ ſi d̄liberate cogitat ad peccādū cū aliq̄. ꝛ q̄tiēſ ad hūc finē illā alloq̄tur vel aſpicit vel mancipat vel amplexat̄ ꝛc. peccat mortaliter totiēs: dūmō inferior intētio ꝛ actio exterior ſunt ſeꝑata ſm̄ temp'.

ꝛ ſic ſūt diuerſa pctā. ꝛ iō ſingula ꝯfitenda ſm̄ doct̄. vtpote plura deordinata ꝛ deordinationes Secus ſi ſūt ꝯiuncta ſm̄ tp̄us ꝛ coordinata vt cā ꝛ effect'. qꝛ ſic ſūt vnūꝫ pctm̄ formaliter illa plura. Scḋm documentū. ꝙ exq̄ cogitatōis ꝛ intētionis ſpecies ex obiecto iudicat̄: iō debet hō ꝯfiteri ſi illud pctm̄ voluit exercere cū vgine vel cōiugata vel vidua. Nā ſiq̄s deliberate intēdit peccare cū vgine: eſt ſtupri ſpecies. ſi āt cū ꝯiugata: eſt adulteriū. ſi cū vidua voto ꝯſecrata: eſt ſacrilegiū. ſi cū ꝯſanguinea: inceſtus eſt. ſi ꝯtra naturā: ſodomiticūꝫ eſt. ꝛ ſic debet confiteri. Nona regula dicit̄ nimie affectiōis. q̄ accipit̄ ab Aug. xxv. di. § Criminis. ꝛ doc. vicꝫ ꝙ nullū eſt adeo peccatū veniale q̄n fiat mortale dū nimis placet: hꝰ eſt dū ꝯſenſ' fit vt in mortale vel dū ꝯtemptus ſequit̄. qꝛ ſic fit mortale ꝑ ꝯtēptum. Un̄ de pe. di. j. tres ſūt in gloſa ſcribit ſic. Siq̄s ꝯtemnit venialia ꝓpter cōtēptum eoꝝ ꝯſtituit̄ digni' morte eterna Sicut ſiq̄s ꝯtenit obſtruere foramina nauis: ſūmergit̄. Et ecōuerſo nullū pctm̄ eſt adeo mortale q̄n fiat veniale dū diſplicet. i. non placꝫ ꝯſenſu deliberato. H Et hꝰ claret ex regula ſeptima ꝑdicta. Nā nec pctm̄ mortale nec ēt veniale dꝛ pctm̄ actuale niſi ſit volūtariū. qꝛ nemo peccat etiā venial'r niſi cū habet voluntatis vſum. Et nemo etiam venialiter peccat in eo qḋ nullo modo pōt ꝓhibere: nec etiam potuit ꝑcauere: vt ptꝫ ſm̄ Bona. ſuꝑ. ij. di. xlj. O ꝑ hō ñ potes ꝯq̄ri ꝯ deū. qꝛ ſi vis potes deo auxiliante cauere oē pctm̄. Nā licet oīa venialia ꝑcaueri vl' ꝓhiberi nō poſſunt q̄n in aliq̄d eoꝝ tota vita incidat q̄s: tn̄ nullū ē ſingulariter qḋ nō poſſit ꝑcaueri Hec Bonauētura. Decima regula dꝛ penitētie actionis: vicꝫ ꝙ oē pctm̄ q̄ntūcunq̄ꝫ mortale graue ꝑ pniam verā ſequentē ſit veniale. i. venia dignū. Un̄ Matth. iiij. Penitētiaꝫ agite appropinq̄bit em̄ regnum celoꝝ. Et ad ꝑmiſſa ponem' finale exemplū in ſpeculo exem. di. vij. exemplo. liiij. ꝙ in anglia rector cuiuſdam eccleſie pecunioſus ꝛ luxurioſus infirmat' grauit̄ ordinē Predicatorū intrauit. Et cū aliq̄ntulū ꝯualuiſſet exiuit ꝛ multis ſe criminib' expoſuit. Un̄ vidit in ſōnijs chrꝫ dūm ī aere ſedentē ad iudicādū. ꝛ oīa pctā ſua ſuꝑ caput ſuū eē ſcripta. ꝛ infernū ſubt' hiantē ad ſe recipiēdū. Cūq̄ꝫ territ' ad chr̄m reſpiceret vidit terribilē ꝛ intolerabilē pl' q̄ꝫ infernū ꝛ dicētē aut ſoluat ꝑcīū ꝓ pctis: aut in infernū vadat. Euigilās cū lachrymiſ ꝯfeſſus ē ꝛ habitū ordinis reſūpſit: ꝛ dimiſſa ſūt ſibi peccata. Poſt menſem migrauit ſacris munitus in chr̄o: ꝛ ſaluat' ē ꝓut reuelatū eſt cōfeſſori ſuo apparendo Rogemus ergo ieſum chriſtum ꝛc.

Domica ſcḋa Quadrageſime poſt ꝑndium Sermo decimuſquart' de alijs regulis pctōrum.

Uon vocauit

nos deus in immūdiciā ſed in ſanctificationē ī chr̄o ieſu dño nr̄o Uerba ſūt apl'i. j. Theſ. iiij. ꝛ in epl'a hodierna. I Itē aliud thema. A peccato meo mūda me deus qm̄ iniq̄tatē meam ego cognoſco Pſ. l. Chariſſimi ſi diligenter aduertimus ſūme neceſſariū eſt homini cognoſcere ſua pctā: ꝛ illa ſūmo ſtudio deceꝑo cauere. ac de commiſſis pniam agere vt miſericordiā a dō poſſit obtinere Nā ad id monet nos ratio noſtre vocationis. Quare em̄ nos deus vocauit ꝛ elegit ad chr̄ianitatē niſi vtiq̄ꝫ vt ſim' ſancti ꝛ immaculati ab oī pctō ꝛ digni gratia ac glorie dei. vt docet apl's in epl'a hodierna di. Hec eſt voluntas dei ſanctificatio veſtra. id eſt emundatio ab omni peccato Et infra. Nō in paſſione deſiderij ſicut ꝛ gētes q̄ ignrant deū. Et infra. Nō ei vocauit nos de' in imūdicia. ſ. pcti: ſed in ſcrificationeꝫ ꝛc. Sed qm̄ initiū ſcrificatiōis eſt noticia pcti ꝓꝑij ꝛ ſuꝑius: ꝓut dicit Bern. Un̄ ꝛ Seneca in epiſtolis. Qui peccare ſe neſcit: neſcit nec vult corrigi. ꝑ ꝛc. Secūdo q̄ꝫ monet rō curatiōis. ſ. a pctis. Un̄ Auguſti. ſuꝑ Pſ. l. dicit Nemo eſt inſanabilior eo q̄ ſibi ſanus videt̄. Sicut eī infirm' q̄ non cognoſcit infirmitatē ꝛ ꝑiculū nō curat q̄rere ſanitatē. Sic in ꝓpoſito multe aīe chr̄i ſanguine redēpte heu vt videm' ꝑeūt in pctis. qꝛ nō cognoſcūt ſua pctā nec

ꝑicula ꝓpēdūt. Quo ↄ Ber.i.ſer.⁊ Aug.
in ſoliloq̄o docēt ꝙ nulla breuioꝛ ⁊ melioꝛ
oꝛo eſſe pōt ꝗ̄ illa oꝛatio a ſctis tradita.ſ.
Deꝰ da vt nouerim me nouerim te. Jōcqꝫ ⁊
pſ̄.oꝛat dicēs ſup̄. Ampliꝰ laua me ab ini
q̄tate m.⁊ a pec. m. mū.m. Subdit. Om̄
inq̄.meā ego co.⁊c̄. Itaqꝫ ꝺ pctoꝝ cogni
tōe p̄ter p̄dictas ſup̄ regulas ponemꝰ ad/
huc plures alias i h̄ ſmōe vt meliꝰ ſciamꝰ
diſcernere int̄ lepꝛā ⁊ lepꝛā.ſ.moꝛtalē ⁊ ve
nialē Et hec i trib⁊ articul̄ myſterioꝝ

Prim de regul̄ delictoꝝ in ſacr̄is
Scōm ꝺ regul̄ trāſgreſſionū i p̄ceptꝭ
Tertiū de regul̄ offenſionū i ꝓxīs

K **Circa primū de ſa/**
cramētis ſuſcipiēdis notandū ſm doc.tra
dunt̄ certe regule ad cognoſcenduꝫ delicta
moꝛtalia vel venialia. Et de iſtaꝝ regula/
rū p̄mis duab⁊ plima ſcripſi etiā in q̄dra/
geſimali de pnīa ſermōe.xxxvij. ℭ Vl.vi/
de ſi placet ibi. Pꝛīa regula ꝺꝛ indigne
ſuſceptōis: vicꝫ ꝙ q̄cūqꝫ aliquod ſacr̄m ec
cleſie ſuſcipit indigne: hoc eſt cū ↄſcia moꝛ
talis culpe: totiens q̄tiēs ſic ſuſcipit peccat
moꝛtalit̄. Et hanc ponūt ⁊ tenēt cōiter do
ctoꝛes ſup.iiij. Declaratur ex autoꝛitate.j.
Coꝝ.xj. de euchariſtia. Qui inq̄t mandu
cat ⁊ bibit indigne. iudiciū ſibi manducat
⁊ bibit. Vn̄ de alijs etiam ſacr̄is generalit̄
Aug.ↄ Permenā.li.j.dicit.ꝙ mali om̄es
dicunt̄ polluere ſacramentū q̄ntū in ip̄is ē
cum tamen illa ſacramenta impolluta per
maneant Sed hoc ꝓ tanto. quia in bonis
digne ſuſcipiētib⁊ ꝑmanēt ad p̄miū: i ma/
lis aūt ad iudiciū. Hec ille. Itē Bern̄.ſu/
per cātica ſermōe.xxiiij.exp̄ſſe ꝺt.ꝙ abſqꝫ
ſpūſctō ſacramentū oē ad iudiciū ſumitur
Itē hoc idē ptꝫ ex rōne. qꝛ q̄cunqꝫ indi
gne cū ↄſciētia moꝛtalis culpe ſumit ſacra
mentū: facit ſacramento iniuriam ⁊ irreue
rentiā. Sed vt Aug.li.ꝺ vnico baptiſmo
exp̄ſſe dicit ſic. Nulli ſacramēto facienda
eſt iniuria.⁊ ptꝫ li.oꝛiginaliū.g̃ ⁊c̄. Deniqꝫ
exēplificatione patꝫ. Nōne iniuria fieret re
gi ſiq̄s eū ſuſciperet in hoſpitium ſtercoꝛe
plenū Sic q̄ regē chꝛīm ſuſcipit in ſacramē
to q̄cunqꝫ in pctīs. Exēplū de ſingulis ſa/
cramētꝭ pone. Pꝛio de baptiſmo. Siquis
adultus baptiſmū ſuſcipet i volūtate pec/
cati exiſtēs. Sil̄r ſcdo de ↄfirmatiōe. ſiq̄s
incōtritꝰ accedit. Tertio de oꝛdinis ſuſce/
ptione. Quarto de euchariſtia. Quinto ꝺ
pnīa ficta. Sexto de matrimonij ſacramē
to cū ↄſciētia moꝛtalis pcti ſuſcipiēdo. Et
vltimo de extrema vnctione ſimiliter i pec
cato ſuſcepta. Vn̄ in Angelica ſumma ſm
Bonauentu. dicit̄ ꝙ vnctio debet dari in/
firmis tm̄ q̄ in moꝛtali pctō nō ſunt g̃ ⁊c̄.
Vn̄ q̄tiēs q̄s aliq̄ꝺ ſacr̄m indigne ſuſcipit
tenet̄ confiteri. L Scđa regula dicit̄
indigne adminiſtratiōis. vicꝫ ꝙ q̄cunqꝫ in
digne: hoc eſt cuꝫ ↄſcientia peccati moꝛtal̄
vt miniſter eccl̄ie aliq̄ꝺ ſacramentū admi/
niſtrat vel ꝑtractat: totiēs moꝛtaliter pec/
cat q̄tiens hmōi actū indigne facit. Et ptꝫ
autoꝛitate Aug. ad Parmenā vt habet̄.j.
q.j.ca. Oīa ſacr̄a inq̄t obſunt indigne tra
ctantib⁊: pſunt tm̄ digne ꝑ eos ſumentibꝰ.
Itē Diony.j.ca. eccl̄iaſtice hierarchie dic̄.
Immundis nec ſymbola id eſt ſacramen/
talia ſigna tangere fas eſt. Pꝛoinde Am/
bꝛo. Melius eſt ſacramentoꝝ celebꝛitateꝫ
oīno dimittere ꝗ̄ indigne tractare. Vn̄ p̄/
ſbyter tenet̄ ↄfiteri quotiens immundus
tractauit vel miniſtrauit quodcunqꝫ ſacra
mentū. Nota ſm Petrū de palude ⁊ An/
to.ꝑte.ij.ti.ix.ca.xiij. ad oē ſacramētuꝫ ſuſ/
cipiendū p̄terqꝫ ad baptiſmū neceſſaria eſt
vt ſit p̄us ↄfeſſio de moꝛtali nondum con
feſſo. Hec illi. In adminiſtrante aūt cum
ip̄e n̄ ſuſcipit req̄rit̄ ſaltē ↄtritio. Itē rōe
ptꝫ Nā Tho.in.iiij.di.xxiiij.q̄rit: vtꝝ ali/
q̄s in pctō moꝛtali exiſtens poſſit ſine pctō
vti oꝛdine ſuſcepto. Et r̄ndet di. Qꝫ exq̄
lex p̄cepit Deutero.xvj. Iuſte qꝺ iuſtū eſt
exequaris. Ideo q̄cunqꝫ hoc qꝺ ſibi cōpe/
tit ex oꝛdine facit indigne qꝺ iuſtum ē iniu
ſte exequit̄.⁊ ſic ↄtra p̄ceptū legis facit: ac
ꝑ hoc moꝛtaliter peccat. Quicunqꝫ aūt in
pctō moꝛtali exiſtens aliq̄ꝺ ſacrū officium
ꝑtractat. nō eſt dubiū q̄n indigne faciat. g̃
⁊c̄. Addit idem Tho.ꝙ de iure naturali ē
vt hō ſcrā ſcē ꝑtractet: ideo nullus contra
hoc pōt diſpenſare. Vn̄ ↄcludit ꝙ q̄libet
miniſter eccleſie exiſtēs in pctō moꝛtali q̄ti
ens ſciēter exhibet ſe in aliq̄ actu vel tāgit
res ſacras q̄ſi ſuo officio vtēs: totiens pec/
cat moꝛtaliter. Secus ſi aliq̄ neceſſitate ali
q̄d ſacrū ↄtingeret vel exeq̄ret̄. Sicut exē/

pli grā. ſi baptizaret i articlo moꝛtis. Hec
Tho. Ex iſtis ꝑ exēplo patꝫ ꝙ ſacerdos i
moꝛtali exiſtēs q̄tiēs ſcient̄ miſſā celebꝛat:
vel ſacr̄m admīſtrat alteri: vel abſoluit vl̄
baptizat extra articulū neceſſitatꝭ: vel mr̄i
monia ↄſecrat: vel vnctōem extremā dat:
moꝛtalit̄ peccat. Itē ſi diaconꝰ euāgeliuꝫ
legit vl̄ ſubdiaconꝰ ep̄l̄aꝫ ſolēnit̄ in eccl̄ia.
Itē ep̄s q̄tiēs ↄfirmat in pctō peccat: vel
oꝛdines ↄfert ⁊c̄. Itē opinari foꝛſitan pōt
idē iudiciū de leuāte i baptiſmo vl̄ ↄfirma
tōe cū ſint actus ſolēnes. Ad hec exēplum
de Oza ſacerdote: quē ſubito ꝑcuſſit dn̄s
eo ꝙ arcā tetigit indigne.ij. Reg.vj. M
Tertia regula ꝺꝛ ↄtēptꝰ euāgelij ⁊ grē
ſacramētal̄.ſ.ꝙ ↄtēptus de ſuſcipiēdis ſa/
cramētis ⁊ etiā de ↄſilijs euāgelicꝭ ē culpa
moꝛtal̄ ⁊ dānabil̄.⁊ ideo ↄfiteri ē necītatꝭ
Declarat̄ qꝛ ſm frēꝫ Ange. de claua. ⁊ do
cto. aliq̄ ſunt ſacr̄a oīno volūtaria. qꝛ ſine
ip̄is hō pōt ſaluari ſi ea nō vult ſuſcipere:
vt ſunt mr̄imoniū ⁊ oꝛdo. tm̄ ⁊ iſta tenetur
hō nō ↄtēnere q̄ſi nō eſſet ſalutifera. vt pꝫ
ꝑ Anto. in ſū. qꝛ h̄ ad hereſim ꝑtineret.
Itē alia ſunt ſacr̄a oīno ad ſalutē neceſſa/
ria: vt baptiſmꝰ ⁊ maxime pnīa poſt pec/
catū moꝛtale. Sil̄r neceſſaria eſt ſaltē i vo
to ↄfirmatio ⁊ euchariſtie ſumptio: ⁊ ex/
trema vnctio.j.q.j.c. remiſſionē. § .ſed no/
tandū. Et iſta ſi ex ↄtēptu omittūt̄ cū ha
beri poſſunt dānabile pctm̄ ē. Deniqꝫ ſm
Sco.in.iiij.diſ.xv. Cōſilia oīa euāgelica:
puta caſtitatis: obediētie: paupꝑtatis ⁊ alia
ꝗ̄uis nō aſtringāt oēs ad ſuandū: niſi qui
ſe voto ad ea obligauerunt vt religioſi: tm̄
oēs obligāt ad nō ↄtemnendū tanqꝫ non
eſſet ſalubꝛioꝛ obſuatio eoꝝ ꝗ̄ oppoſitoꝝ.
Vn̄ ptꝫ ꝙ ↄtēnere talia eſt pctm̄ moꝛtale:
⁊ ↄfitendū. N Sꝫ ꝓ excitatōe doꝛmi
tantiū dicamꝰ ↄſolatoꝛiū exēplū qꝺ narra
tur ↄtigiſſe in regno vicꝫ iſto. ꝙ q̄dam p̄di
ues cū multos floꝛenos auri ↄgregaſſet i
ciſtā deſuꝑ foꝛamen habētē: ꝑ qꝺ imitte/
ret ſꝑ ſucceſſiue plures. q̄dā pauꝑ eiꝰ ↄui/
caneus picā tenebat. q̄ ſepiꝰ ꝑ feneſtrā di/
uitis illiꝰ abſentis intrās: roſtro ꝑ foꝛamē
de floꝛenis extrahebat q̄tq̄t poterat. ⁊ aſcē
dens ad pilā cucurbite iſtiꝰ q̄ pendebat in
ſignū medōis ꝓpinati (vt moꝛis eſt) raptos
floꝛenos reponebat. Poſt multū tp̄is ho/
mo ille pauꝑ deficiēte medone ꝺpoſuit pi
lā ſuā.ſ.cucurbite: ⁊ inuenit i ea aliq̄t cente/
nos floꝛenoꝝ. Admirās de h̄ iteꝝ expoſu
it pendentē pilā: ⁊ ↄſiderāſ ſepiꝰ vidit pi
cā ibi reponentē floꝛenos. Tādē diues ille
q̄dā die effundēs de ciſta floꝛenos ⁊ nume
rās vidit i multis deficere. ⁊ neſciēs q̄ deo
ꝑijſſent triſtatꝰ ē: ⁊ obdoꝛmitare cepit co/
gitādo. Inſuꝑ pica veniēs rapuit vnū ex
floꝛenis effuſis in mēſa. excitatuſqꝫ repēte
diues vidit illā rapientē: ⁊ cogitauit vt in
iudiciū attraheret illū pauꝑem ↄuicaneū.
Tūc in iudicio interrogatꝰ ille pauꝑ dixit
ſe nolle ꝓ illa pica in ſuis factis ⁊ rapinis
reſpōdere. Quid plura: Iudiciū diffiniuit
picā ſuſpendi debere. ⁊ data eſt in manus
diuitis vt ſuſpēdat. Ille aūt turbatꝰ ↄtē/
pſit ſententiā: ⁊ picā illā eliſit ad parietem.
Tūc pauꝑ ille recōueniēs diuitē de h̄ ꝙ
picā ↄ ſnīam iudicij tādire occiderit aliter
ꝗ̄ diffinitū fuerat: ecce in iudicio de homa
gio q̄draginta floꝛenoꝝ auri diues ↄdēna
tus eſt ꝓ ↄtēptu. Sic erit in iudicio diui/
no ꝙ hō ꝓ ↄtemptu g̃uius punit̄. O

Circa ſcdm de regulis
trāſgreſſionis in p̄ceptis notabimꝰ breuit̄
hic ſolū ꝓ memoꝛia ⁊ foꝛtioꝛi mētis inda
gatōe tres regulas ſup̄ vicꝫ ſer.vj. late de
ſcriptas. Vn̄ in oꝛdie ad p̄dicta quar/
ta regula ꝺꝛ trāſgreſſio decalogi legꝭ. vicꝫ
ꝙ oīs trāſgreſſio ↄ q̄dcūqꝫ p̄ceptū decalo
gi eſt pctm̄ moꝛtale. Pꝛo exēplo enarra p̄
cepta decalogi. ⁊ ꝙ de ſingul̄ neceſſario eſt
ↄfitendū. Quinta regula ꝺꝛ trāſgreſſio
nis eccl̄iaſtice iniūctōis. vicꝫ ꝙ oīs trāſgreſ
ſio ↄ qꝺcūqꝫ p̄ceptū iniūctū ab eccl̄ia ē pec
catū moꝛtale ⁊ ↄfitenduꝫ. Unde ſaluatoꝛ
Mat.xviij. ꝺt. Si eccl̄iaꝫ nō audierit ſit ti
bi ſic ethnicꝰ ⁊ publicanꝰ. Exēpli grā. Ec
cleſia p̄cepit ꝙ q̄lib⁊ in anno ſel̄ ↄfiteatur
⁊ cōicet. de pe. ⁊ re. Oīs vtriuſqꝫ. Itē die fe
ſto miſſam integrā audire. Itē in q̄drage
ſima ieiunare. ⁊ i vigilijs apl̄oꝝ ⁊c̄. Itē p̄/
cepit manꝰ violētas in clericū nō inijcere ſb
excōicatōe.xv.q.iiij. Siq̄s ſuadente. Iteꝫ
p̄cepit eccl̄iaꝫ nō infrīgere. Itē cū hereticꝭ
⁊ excōicatis nō ꝑticipare. ⁊ hmōi pl̄a. ↄ q̄
facere ē moꝛtale. Sexta regula ꝺꝛ tranſ/
greſſiōis p̄cepti liciti p̄ſidentꝭ. vicꝫ ꝙ oīs

trāſgreſſio ꝯ quodcūqꝫ licitū ꝑceptū perti
nens ad officiū cuiuſcūqꝫ ꝑſidentis ſiue ec
cleſiaſtici ſiue tp̄alis dū fit ex ꝯtēptu ē pec
catū mortale. Nā Rhom.xiij.dr. Qui reſi
ſtit ptāti: dei ordiationi reſiſtit. q̄ autē do
reſiſtūt: dānatōem ſibi adqrūt. Vn̄ Sco.
in.iiij.di.xv.dicit. ꝙ nō implēs penitētiam
iniunctā rōnabilit a ꝯfeſſore mortalit pec
cat. Itē ſiq̄s ad mādatū epi nō exoluit iu
ſte decimas q̄s tenet: vel nō ſeruat interdi
ctū impoſitū. Silr ſiq̄s ꝓuentū iuſtū paro
chiali nō reddit cuȝ poſſꝫ ꝛc̄. Silr ſi licito
mandato regꝭ vel dn̄i ſui aut pr̄is aut ma
tris ꝯtēnit obedire, ꝑſertim in his q̄ ad ſa
lutē ptinent: mortaliter peccat. P

Circa tertiū alie regule

ſequent. ꝛ in ordine Septima regula dr
ꝑiculoſe expoſitōis. vicȝ ꝙ q̄cūqꝫ ſeipſuȝ
vel ꝓximū ex ꝓpria culpa exponit ꝑiculo
pcti mortal' peccat mortalit. Rō qꝛ facit ꝯ
charitatē. Vn̄ Ecci.iij. Qui amat ꝑiculuȝ
Lyra.i. occaſiōes pctōꝝ: in illo ꝑibit, ſicut
auicula volitās circa laqueū. Hec ibi. Ex
empli grā. Dū q̄s aduertent inebriat ſeu'
ꝓximū peccat mortalit: ſꝫ Tho.ij.ij.q.cl.
Itē dū q̄s ocioſe viuit. Cato. Diuturna
q̄es vicijs alim̄ta miſtrat. Itē dū q̄s ad ſa
lutē neceſſaria addiſcere nō vult: ꝛ ꝟbū dei
audire ꝯtēnit. Itē q̄ cū mulierib' ſine cau
ſa rōnabili incaute familiarit ꝯuerſatur.
Itē mulier vicina partui dū nō confitetur
Silr q̄ bellū ingreſſur' nō ꝯfitet ꝛ hmōi:
ꝑiculo ſe exponūt. Octaua regula dr cō
ſenſus aliene offenſiōis. vicȝ ꝙ q̄cūqꝫ cō-
ſentit peccanti mortalit ꝓximo: peccat et
ip̄e mortaliter. Rho.j. Digni ſunt morte
nō ſolū q̄ faciūt ſed etiā q̄ ꝯſentiūt facien
tib'. Dicit aūt q̄s ꝯſentire plurib' modis,
iuxta illos ꝟſus. Iuſſio conſiliū conſenſus
palpo recurſus. Participās mutus: nō ob
ſtans nō manifeſtās. Nona dr ſcādaliza
tōis. vicȝ ꝙ q̄cūqꝫ ex ſe ꝑbet ſcādalū alte
ri vel occaſionē mortalit peccādi: etiāſi nō
placeat ſibi peccat mortalit. Nā extra d̄ in
iurijs ꝛ dā. dato. c. ſi culpa. ſcribit. ꝙ q̄ occa
ſionē damni dat: dānū dediſſe videt. Vn̄
ꝛ Mat.xviij. Ve hoī ꝑ quē ſcandalū vēit
Q. Et hoc patȝ ꝙ vt Aug.xxij. q.v. ille
q̄ dr. Qui ꝓuocat hoiem ad iurādū quem
ſcit falſum iuraturū eſſe: vincit homicidā.
qꝛ homicida ſolū corpus occidit: ille autē
duas aīas. ſ. ſuā ꝛ illi'. Hec ibi. Aliō exē-
plū de ꝯiugatis facientib' dormire puel-
las in eadē domo in qua cū maritis copu
lant. Itē aliud de mulierib' ſe ornantib'
vt ꝯcupiſcant. ꝛ ſic de alijs. Itē de prelatꝭ
male viuētib' quoꝝ exēplo alij ſcandalizā
tur. Vltima dr neglectōis. vicȝ ꝙ q̄cun
qꝫ negligit corrigere peccatū mortale qđ-
cūqꝫ dū ex officio tenet obuiare ꝛ poſſet
facere: etiāſi ſcādalū nō dedit ip̄e: nec ſibi
placeat: mortalit peccat. Et ptȝ ꝑ Innoc.
di.lxxxiij. c. error. ꝛ ꝑ Gre. aliosqꝫ ibiđ plu-
ribus capitul'. Exemplū habem'. j.li. Reg.
de Heli ſacerdote. q̄ ꝓ iniq̄tate filioꝝ ſuo
rū: eo ꝙ nō corripuit vt debuit dānat' eſt,
vt dicit Hiero. Aliđ exemplū legit ad idē
in li. de ſeptē donis. ꝛ in ſpe. di. ix. exemplo
lxxxvij. ꝙ in ordinis Ciſtercien̄. ꝑncipio q̄
dam ip̄m ordinē intrauit: ꝛ tentat' exire ꝓ
poſuit. Cui apparuerūt pater ꝛ mater diu
iam antea mortui redarguētes cum ne exi
ret. Et tandē cum tertia vice omino exire
vellet: apparuit ſibi mater multū triſtis: q̄
rens quare vult exire. Reſpōdit ꝙ aſperi-
tatē ordinis non poteſt ſufferre. Mr ait.
Et quō poteris aſperitatē inferni ſuſtine-
re: cui' vide modicū experimentū. Et ecce au
diuit horridū grūnitū porcoꝝ: vt videret
quaſi celum ſcindi: ꝛ cadere ſuꝑ caput eius
Et cū p̄ timore deficeret: ipſum ꝯfortauit
mater. Poſt hoc audiuit ineffabilē ſuauita
tē oīs armonie celeſtis. Tunc mr ait. Si
vis infernū euadere ꝛ celū tenere perſeue-
ra. ꝛ ſic ꝑſeuerauit. O ḡ pctōr elige ꝛ tu ce
lū cauēdo a pctīs. Rogem' chr̄m ꝛc̄.

Poſt ſmones ꝑmiſſos de vicijs i gene-
rali: iā reſtat agendū in ſpeciali de vnoq̄
qꝫ pctō capitali cum filiabus.

Feria ſecunda poſt dominicā ſecundaȝ.
Sermo.xv. de ſuꝑbie deteſtatione: ꝛ reme
dio contra eam.

In peccato

i vr̄o moriemini. ꝛ q̄ ego vado
vos n̄ poteſtꝭ vēire. Io.viij

ꝛ in euāge. hodier. Verba ſūt redēptoris
nr̄i dn̄i Ieſu loq̄ntꝭ ad iudeos. ſuꝑ q̄b' ꝟ-
bis Orig. dr. ꝙ q̄cūqꝫ nō credit in chr̄um
morit in pctīs ſuis. ꝛ q̄ intēdit ad ꝯria co-
rū q̄ ꝯſiderant in chr̄o i pctīs ſuis morit.
Hec ille. Sȝ q̄d aliđ ꝯſideran̄. reperim' i
chr̄o niſi maximā hūilitatē. Nā de' ip̄e ſū-
me hūiliauit ſeip̄ȝ carnē mortalē in vtero
ꝟgis aſſumēdo: hūilitqꝫ de mr̄e hūillima
int bouē ꝛ aſinū naſcēdo i ſtabulo. Deniqꝫ
tota vita chr̄s hūilitatē tenuit. ꝛ tādē hūil
lima morte int latrōes mortu' ē in cruce.
vt ſic nr̄am ſuꝑbiā ꝯfunderet ꝛ hūilitateȝ
ſuo exēplo nob̄ cōmēdaret. Quare hec: ni
ſi qꝛ q̄ vult hr̄e grām dei ꝛ glīam celeſtē ꝑ
hūilitatē ſolā ꝓmeret. qm̄ Iac.iiij. Deus
ſuperb̄ reſiſtit: hūilib' āt dat grām. ſ. viui-
ficantē. Vn̄ dr. In pctō moriemini. ꝛ quo
ego vado. ſ. ad glīam ꝑ hūilitatē ꝑaſſiōis
ꝛ mortꝭ. vos ſuꝑbi ꝛ icreduli nō poteſtꝭ ve
nire ꝛc̄. vtȝ i euāge. Itaqꝫ de ſuꝑbia q̄ ani
mā mortificat ꝛ glīam celeſteȝ ꝑdere facit
tria myſteria notabim'.

Primū dr deteſtatiōis
Scđm dr extirpatiōis.
Tertiū dr remediatiōis. R

Circa primū de ſuper-

bie deteſtatiōe ingrēdum ē: q̄re q̄libȝ fidel'
dȝ ſuꝑbiā ſūme int oīa vicia deteſtari. Ad
qđ ſm theologos tradunt plures rōnes.

Prima rō diuine execrationis. Intātū
em̄ de' execrat ſuperbiā ꝙ a ꝑncipio mūdi
nūqꝫ aliq̄ ſuꝑbi placuerūt deo Iudith, ix.
Suꝑbi nō placuerūt tibi dn̄e ab initio. et
intantū ꝙ p̄ ceteris pctīs grauī' a ꝑncipio
vltus ē: vt ptȝ ꝑmo i angelis. q̄ꝝ innume-
rabilē multitudinē d̄ celo eiecit. ꝓpter vnā
ſuꝑbiā ꝑpetue dānādo ꝛc̄. Itē i ꝑmis pa-
rētib' q̄ voluerūt eē vt dij: q̄s cū oī poſterita
te innumerabili de ꝑadiſo eiecit. ꝛ innume
rabilib' miſerijs hui' vite ſubiecit oīs vt
diſcam' nō ſuꝑbire: ſȝ hūilitatꝭ cauſam ex
his habeam'. Vn̄ Ecci.x. Odibilis ē co-
rā deo ꝛ hoib' ſuꝑbia. Et ifra. Sedes du
cū ſuꝑboꝝ deſtruxit dn̄s radices gētiū ſu-
perbaꝝ arefecit a ꝑncipio. Itē deniqꝫ de'
intātū odit ſuꝑbiā ꝙ ꝓpt eā etiāſi lateat in
hoīe ſp̄uali. ꝛ q̄ ſctūs videt ꝑuat illum gra
tia ꝛ ꝑmittit cadere. Bern̄. ſuꝑ cantica ſer
mone.xlj. Argumētū ſuꝑbie ꝑuatio ē grē
Iſiđ. de ſūmo bo.li.ij. De' nōnūqꝫ deijcit
occultā mētis ſuperbiā ꝑ carnis manifeſtā
ruinā vt humiliet ſuꝑb' ꝑ id qđ erubeſcit
ꝛc̄. O ḡ hō caue. S Sȝ diceres. Qua
re de' perſequit intātū ſuꝑbiā: Rn̄det ſm
Aureolū in cōpē. li.iij. ca.xv. qꝛ ſuperb' id
qđ dei eſt vſurpat ſibi. ſ. glīam. cū tn̄ dicat
de' Eſa.xlij. Glīam meā alteri non dabo
In bonis em̄ oꝑib' q̄ facim' duo ſūt. ſ. ho
nor ꝛ vtilitas. ſȝ ꝑmū de' ſibi reſeruat. ſe-
cūduȝ nobis tribuit. Vn̄ debem' deo ꝑtē
ſuā relinq̄re ſi nr̄a ꝑte nolum' ſpoliari. hec
ibi. Et ſic ptȝ rō. Scđa rō q̄re debet ſu
perbia deteſtari dr inuide ꝑturbatiōis. qꝛ
vt Aug. dr ꝓut allegat Aureol' vbi ſuꝑ.
ſuperbia oīb' inuidet. ſ. maiorib': qꝛ eis
n̄ equat. inferiorib' qꝛ eis equari timet. pa
rib': qꝛ ei eq̄nt. Hec ille. Et ꝓpterea oēs
perturbare nitit. Vn̄ odibilis eſt deo ꝛ eti
am hoib' ſuperb' vt ſuꝑ. T Tertia rō
dr diabolice d̄ſignatōis qꝛ per ſuperbiā ſi
gnū certū habet ꝙ hō a diabolo poſſidet:
ſicut in caſtro erecto vexillo alicui' d̄ſigna
tur caſtri illius poſſeſſio ab eo cui' eſt vexil
lū. Unde qn̄ in homine depoſitum eſt ve
xillum crucis chr̄i qđ eſt humilitas penitē
tie ꝛ erigitur vexillum diaboli: ſignū eſt ꝙ
talis eſt caſtrū ꝛ poſſeſſio diaboli. Iob.xlj
Ip̄e eſt rex ſcȝ diabol' ſuper oēs filios ſu-
perbie. Vn̄ Greg. Euidētiſſimū ſignū re
proboꝝ ē ſuperbia. Quarta rō dr infa-
tuatiōis. qꝛ hoiem ſuperbia infatuat ꝛ fa-
tuū demōſtrat Ptȝ ħ. qꝛ vt dicit Grego.
xxviij. moral'. Stult' ē oīs ſuperb'. qꝛ cuȝ
alia multa ſcit ꝛ ſeip̄ȝ neſcit. Et qꝛ magna
ſcȝ celeſtia gaudia ꝓ vili ſtercore ꝓprie vo-
luntatis ꝛ paruo vento glīe vēdit. ꝛ qꝛ cre
dit ſe poſſe cū ſua ſuꝑbia celū obtinere qđ
diabol' in celo exn̄s ſuperbiēdo perdidit.
In hui' exēplū Nabuchodonoſor ſuper-
bus infatuat' fuit rōneȝ amitten̄. ꝛ vt bos
fenū comedit, Daniel'.iiij. V Quin-
ta ratio dicit exēplificationis. Nam vide-
mus naturaliter oīa etiam aīalia ferocia
ſuperbis eſſe infeſta: ꝛ humilib' mitiora vt
claret de leōe. q̄ ſuperbos ꝛ rubea veſte pō
poſos inuadit. ꝓſtratis aūt parcit. Simi-
le dicitur de vrſo ꝛ de apro ſm Ambroſ.
in hexamerō. Itē Ariſtoteles.ij. rhetorice

ca.vij. dicit. ꝙ canes nõ mordẽt eos q̄ reſi//
dẽt. Et ſic ptꝫ ꝙ ẽt bruta deteſtant̄ ſuꝑbiã
Deniq̈ ꝛ ipi ſuꝑbi ꝑ̄rimi dũ ꝯgregant̄. ſ.
deteſtari mutuo in ſeipis oñdũt eo ꝙ ſeſe
mordent. Prouer.xiij. Int̄ ſuꝑbos ſꝑ iur//
gia ſunt. ꝛ h̄ ob ſuꝑbiã ſinguloꝝ. Preter//
ea oĩs creatura deteſtat̄ ſuꝑbiam. qꝛ vt d̄r.
Tob.iiij. Ab ipa ſũpſit initiũ oĩs ꝑditio.
ſcꝫ in oĩbꝫ creaturis mũdi. Cum em̄ ꝑmo
angelus peccauit ſuꝑbiẽdo: ꝛ tãdẽ hõ: oĩa
creata punita ſũt a deo q̈dãmõ. O ḡ dete
ſtabile viciũ peſſimũ: o maledicta ſuꝑbia:
q̄ totũ ꝑdidiſti mõm X

Circa ſcd̄m d̄ ſuperbie

extirpatõe q̄rit̄: vtꝝ ſuꝑbia poſſit aliq̄ idu
ſtria hũana ex corde penitꝰ extirpari. Rñ//
det̄ ſm Joãnẽ Climacũ. li. ſcale ſue. ꝙ ſu//
ꝑbia ẽ duplex in homĩe. Una interior q̄ ẽ
in mẽte. ꝛ hec extirpari vel curari nõ p̄t ni//
ſi a ſolo deo q̄ ſolus hꝫ dñiũ plenũ ſuꝑ cor
hũanũ. Vñ. Prouer.xxj. Sicut diuiſiões
aq̄ꝝ: ita cor regꝭ in manu dñi q̈cũq̈ volue
rit inclinabit illud. Lyra. Sicut diuiſiões
aq̄ꝝ q̄ ſũt ſunt ſuꝑ firmamẽtũ ab his q̄ ſũt
ſub firmamẽto facte ſũt a dei volũtate ita
cor regꝭ ꝛ ꝑ ꝯñs alioꝝ hoĩm ĩ ꝑtãte ẽ dei:
iõ a d̄o debemꝰ petere. Itẽ Hiere.x. ſcribi
tur. Scio dñe qꝛ nõ ẽ hoĩs via eiꝰ. Lyr̄. i.
nõ ẽ in ꝑtãte hoĩs recte ambulare ĩ via iu//
ſticie: ſꝫ a deo ẽ. Alia ẽ ſuꝑbia exterior. ꝛ hec
p̄t curari facilꝰ dei grã adiuuante ꝑ reme//
dia q̄ ſubſcribemꝰ. Exẽplũ ad id ĩ Antio//
cho ſuꝑbiſſĩmo. ij. Machab. ix. q̄ licꝫ eſſet
hũiliatꝰ exteriꝰ qñ apꝑ̄hẽdit eũ dolor vi//
ſcerũ ꝛ vermes ſcaturieñ. ꝛ fetor ĩtolerabil̄
tñ ĩ corde ꝟitatẽ hũilitatꝭ plene ñ hũit vt
d̄buit: iõ nec veniã ꝓmeruit pctõꝝ. Y
Itẽ exẽplũ aliud legit̄ ĩ Specu. exẽ. di. vij
exẽ. xxxj. ꝙ q̄dã miles victorias multas fe
cit ꝛ poſtea ordinẽ Minoꝝ intrauit: ꝛ ad//
huc etiã in ordĩe tẽtabat̄ de ſuꝑbia: ꝛ dixit
militibꝫ. Cũ fueri hactenꝰ fortis alios im
pugnãdo decet̄o volo eẽ fortis meipm̄ im
pugnãdo deo iuuãte. Z

Circa tertiũ de reme//

dijs ſuꝑbie Notãdũ ꝙ pl̄a tradunt̄ reme//
dia ſm Anto. ĩ. ij. ꝑte ſũme q̄ valent facere
ne in hoĩe dominet̄ ſuꝑbia. Primũ eſt chr̄i
exẽplũ ꝛ inſtructio Ptꝫ in euãgelio. Se

cũdũ eſt exercitijs vilibꝫ occupatio: vt ablu
ere ollas ꝛ ſcutellas ĩ coq̄na: vel ĩfirmis ſer
uire ꝛc̄. Tertiũ eſt vilitatis ꝓprie ac mi//
ſeriaꝝ aĩe ꝛ corꝑis ꝯſideratio. Ber. Mi
rũ eſt vñ ſuꝑbit hõ cuiꝰ ꝯceptio culpa: na//
ſci pena: viuere miſeria: mori neceſſaria an
guſtia: poſt mortẽ ꝟmis fetor ꝛ horror ꝛc̄.
Quartũ ẽ alioꝝ vite meliorꝭ intuitio. Gre.
Sic incẽtiuũ elatiõis ẽ ꝯſideratio deterio
ris ita cautela hũilitatꝭ ẽ ꝯſideratio melio
ris Vñ ꝑpẽde ſctõꝝ vitã Ultimũ ẽ iu//
dicij dei aĩaduerſio. qꝛ deꝰ nullo mõ pati
tur ſuꝑbos q̄n humiliet ꝛ ꝯfundat. pſ̄. Re
tribuet dñs abũdãter ſcꝫ penas faciẽtibus
ſuꝑbiã. Et ptꝫ ex p̄dictis. O ḡ chariſſimi
caueamꝰ ſuꝑbiã: deo ꝛ angelis ac omnibꝫ
creaturis odibilẽ. ꝛ humillime ꝓſternamꝰ
nos Rogãtes chriſtuꝫ dñm noſtrũ vt det
nobis in p̄ſenti gratiam ꝛ in futuro glori//
am Amen.

Feria tertia poſt dñicaꝫ ſcd̄am Sermo
decimuſſextꝰ de ſuꝑbia peſſima q̄d ſit: ꝛ d̄
eiꝰ ſpeciebꝫ ꝛ filiabꝫ.

Qui autẽ ſe

exaltauerit hũiliabit̄ Mat.
xxiij. c. ꝛ in euãge. hodierno.
Verba ſũt chr̄i Jeſu q̄ ſuos diſcipulos ꝛ
oẽs nos ſepe tã ꝟbo q̄ȝ exẽplo monuit fu//
gere ſuꝑbiã ꝛ ſectari hũilitatẽ ꝓponẽs pe//
nã ſuꝑbie di. Qui ſe exaltat ſcꝫ ꝑ ſuꝑbiã ĩ
p̄ñti: humiliabit̄. ſ. in futuro ꝑ penã infer//
ni. Itẽ ecõtrario ꝓponẽs meritũ hũilitatis
d̄t. Et q̄ ſe hũiliat exaltabit̄. ſ. ĩ celo. ꝓpter//
ea ꝛ redarguit ſcribas ꝛ phariſeos q̄ vaca
bant ſuꝑbie ambitiõi ꝛ gl̄ie vane ꝑ oĩa vt
patꝫ in h̄ euãgelio. Vñ de ſuꝑbia peſſima
p̄ter p̄dicta adhuc tria in hoc ſermõe d̄cla
rabimꝰ myſteria.

Primũ d̄r diffinitiõis
Scd̄m d̄r ſpecificatiõis.
Tertiũ d̄r germinatiõis A

Circa ꝑmũ de diffiniti

one ſuꝑbie ingrediẽdũ ẽ quõ diffinit̄: q̄d ſit ſu
ꝑbia vt cog̃ſceñ. melꝰ ſciamꝰ ipam cauere
Ad q̄d notãdũ ꝙ Aug. xiiij. d̄ ciui. dei dif
finiẽs d̄t. Suꝑbia ẽ ꝑuerſe celſitudis appe

titꝰ. Vñ ſuꝑbꝫ d̄r q̄ ſuꝑ vult videri q̄ȝ eſt.
ſm Iſiđ. li. Etym̄. Suꝑbꝫ eñ d̄r ſuꝑ id q̄d
eſt iens vel vadẽs. ſ. extollendo. Sed q̄rit̄:
Quare appetitꝰ ꝓprie excellẽtie reputatur
pctm̄ mortale ꝛ graue: cũ hmõi appetitus
ꝑtinet ad bonũ ꝟtutis ꝛ etiã naturalis ra//
tionis. quia homo naturaliter deſiderat ꝑ
fectionẽ boni q̄d conſiſtit in quadam excel
lentia ꝛ honorabili exiſtentia. B Rñ
det̄ ad hec ſm ſctm̄ Tho. ij. ij. q. clxij. ꝛ in
q̄ſtionibꝫ de malo, ac Antoni. ij. ꝑte tit̄. iij.
ꝙ appetitus ꝓprie excellẽtie quãdo fit ſm
regulam recte rationis. ſ. debitis modis ꝛ
medijs in operando magna ꝛ ardua virtu
tis ꝛ ſanctitatis opera ꝛ ad debitum fineꝫ
iuxta ſuam ꝯdicionem: ad virtutem ꝑtinet
magnanimitatis Sicut ꝑ ꝯtrariũ defice//
re ꝛ retrahere ſe ab opere magno ꝛ bono//
re ſibi ꝓportionato timore deficiẽdi: ꝑtinet
ad vicium puſillanimitatis. Sed quãdo
quis appetit ꝓpriam excellentiam exceden
do regulam recte rationis ſuꝑ ſuã ꝯdicio//
nem: vel nõ ad debitum finem: hoc ꝑtinet
ad vicium ſuꝑbie. Sicut cum q̄s ſacerdos
vellet agere ea q̄ ſunt t̄palis autoritatis: ꝛ
ruſticus ea que ſunt iudiciarie vel regie di//
gnitatis. Itẽ ſicut etiã cũ ꝑmi parẽtes vo
luerunt fieri vt dij. ꝛ mali angeli noluerũt
ſubeſſe deo ꝛ eius regulis obedientie. Et
hmõi appetitus eſt pctm̄ graue. imo p̄ ali//
is grauiꝰ mortale pluribꝫ rõnibꝫ ſm An//
toni. vbi ſuꝑ. q̄rum aliq̄s ponamꝰ C
Prima ratio ꝯtemptꝰ ꝛ oppoſitionis q̄a
ſuꝑbꝫ ꝯtemnit deum eo ꝙ nõ vult ſubijci
p̄ceptis ꝛ regulis eiꝰ Iõ aſſimilat̄ diabo//
Job. xlj. Ipe ſcꝫ diabolꝰ eſt rex ſuꝑ oĩs
filios ſuꝑbie. Deniq̈ p̄ alijs vicijs oppo//
nit ſe deo ſuꝑbia. Vñ Boeciꝰ dicit. ꝙ cuꝫ
oĩa vicia fugiant a deo: ſola ſuꝑbia oppo//
nit ſe deo. ptꝫ in filijs Nemroth: q̄ cuꝫ vel//
lent edificare turrim ꝑtingentẽ vſq̈ ad ce
lum vt poſſent defendi a diluuio ꝯtra de//
um. deꝰ ꝯfudit linguas eoꝝ. Idem ptꝫ in
Pharaone ſuꝑbo bellãte ꝯtra deũ. Se
cũda rõ aggrauatiõis Nã grauiꝰ eſt a d̄o
auerti ꝛ peccare ex ſuꝑbia q̄ȝ ꝓut eſt in ali//
is pctĩs. ſ. auerti ex ignorãtia vel ex cõcupi
ſcentia vel ex fragilitate. qꝛ ꝑ ſuꝑbiã plus
hõ iniuriat̄ excellenti maieſtati diuine q̄ſi
appetẽs equalitatẽ dei. Et ꝯtrariat̄ p̄ cete

ris charitati dei. Ideo ex ſuo genere ſuper
bia mortale peccatũ eſt. Hinc etiam eſt ꝙ
vnũquodq̈ peccatũ q̄d fit ex ſuperbia re//
putatur grauius, ideo ipm̄ eſt grauiſſimũ
Nam ſm Ariſto. primo Poſterioꝝ Pro//
pter quod vnunquodq̈ tale ꝛ ipm̄ magis
D Tertia ratio permiſſiõis. quia mino
ra mala ꝑmittunt̄ ꝓpter maiora euitanda
iuxta illud philoſophi in Topicis. Inter
duo mala minus malum eſt eligẽdũ Sed
in remediũ peccati ſuperbie ſepe videmus
ꝙ deus ꝑmittit hominem ruere in peccata
alia turpia. Quia vt beatꝰ Grego. in mo//
ralibꝫ dicit. Deus permittit etiam ſpiritu
ales viros cadere in luxuriam vt recogno//
ſcant ipi ſuam ſuꝑbiam. ꝛ ſic humilientur
Ergo ſequitur ꝙ ſuperbia grauis eſt. Ex//
emplum in Vitaſpatꝝ de quodam tante
ſanctitatis vt quotidie paſceret̄ ab angelo
Cumq̈ ſuꝑbire cepiſſet in ſe ita fuit deiu//
ctus a ſtimulo carnis vt ad ſeculum fuge//
re cepit. ꝓ ꝑficiẽda luxuria. ſed in via apd̄
duos germanos religioſos hoſpitatꝰ dũ
ad eorum inſtantiam eos inſtrueret in ſe re
uerſus pñiam egit. Quarta ratio aĩa//
tionis. ſcꝫ demonis. Nam diabolꝰ in nul//
lo ſic ꝓſternitur ſicut in hũilitate. ita in nul
lo plus animat̄ ꝛ ꝯfidit vincere hoĩem q̄ȝ
in ſuperbia ꝓut dicit Aug. li. de penitẽtia.
Unde legit̄ etiaꝫ exemplũ in ſpecu. exem.
diſ. vj. exemplo. xxviij. ex Ceſarij dialogo
ꝙ cum q̄dam magne opinionis monachꝰ
virgo corpore vellet a q̈daꝫ obſeſſo demo
nẽ eijcere. demõ rñdit. Iſtius nõ timeo ca
ſtitatẽ nec opera. ſuꝑbꝫ em̄ eſt. ḡ ꝛc̄. O er//
go chariſſimi. o vere chr̄iani diſcite deteſta
ri ſuperbiã. E

Circa ſcd̄m d̄ ſpeciebꝰ

ſuperbie Notãdũ ꝙ ſm Greg. xxxij. mora.
quẽ ſequũt̄ doctores: ſuꝑbia habꝫ q̄ttuor
ſpecies in q̄bꝫ eſt peccatuꝫ mortale ſm ge//
nus quãdo fit ſm deliberationẽ rõnis: vt
dictat Anto. vbi ſupra. alioq̄n ſi nõ fiat de
liberate venialis eſt ſuꝑbia. Nam qñ hõ ñ
vult ſubijci deo ꝛ regulis eius deliberato
animo mortale eſt: vt patet ex p̄dictis alꝰs
motus ſuperbie dum eis ratio nõ cõſentit
deliberate veniales ſunt. Species aũt ſu//
perbie a Greg. enumerant̄ ꝛ ſunt. cõfitẽde

Prima ſpecies cũ ꝗs extimat bonũ qḋ habet a ſeipo habere. H̄ declarat̃ ſic a doctoꝛib⁹ ⁊ in angelica ſũma atq̃ Antonina ꝙ extͣ recta fides tenet ꝙ oĩa bona ſunt a deo autoꝛe Jaco. j. Omne datũ optimuꝫ ⁊ oẽ donũ ꝑfectũ deſurſum eſt deſcẽdens ⁊c̃. aliud tenere infidelitatis eſſet. Sed ꝙ aliquis ꝓpter inoꝛdinatũ appetitũ ꝓꝛie excellentie: ita gl'iet̃ de ſuis bonis aci ea a ſe ipo haberet h̄ ꝑtinet ad ſupbiam vt qñ ꝗſ bonũ naturale. ſ. ingeniũ: foꝛtitudinẽ: pulcritudinẽ ⁊ hmõi. vel tp̄ale. vt diuitias: potentias: honoꝛes: dignitates ⁊ hmõi. vl' ẽt ſpũale. vt ſapiam: p̄dicationẽ: ꝓphetiã: gratiam ⁊ hmõi ſibi attribuit q̄ſi a ſe haberet nõ a deo: hoc eſt ſupbia. ſicut fecit Antiochus ꝗ a ſe extimauit nõ a deo ꝙ ptãtẽ haberet in iudeos. Sic multi ex ſuperbia elati ſunt intantũ ꝙ extimãt ſe habere diuitias dignitates ⁊ hmõi ex ſua induſtria nõ a deo. Silr ꝙ ſapiẽtes ſunt: vl' bene pꝛedicant vel ꝓphetant ⁊ hmõi. Secũda ſpecies ſupbie eſt: cũ ꝗs bonũ qḋ habet a deo aſcribit ſuis ꝓpꝛijs meritis obtinuiſſe vel obtinere. Unde ſuperbus extimat ꝙ meritis ſuis bona ꝗ habet a deo adꝗſiuit. ſ. diuitias ⁊ alia p̄dicta. Et ſuperbo videtur ꝙ deus ſit ſibi obligatus. ꝯtra illud ad Titum. iij. Non ex operib⁹ iuſticie ꝗ fecimus nos ſed ſm miſericoꝛdiã ſuã ſaluos nos fecit. Tertia ſpecies cũ ꝗs iactat ſe habere bonũ qḋ non habet vel apud ſe exiſtimat aut plus habere q̃ȝ habeat in veritate. vt pꝛudentiam magnã in agendis. vel induſtriã aut ingeniũ aptiſſimũ vel ſciam vl' ſe ſanctioꝛẽ putat ꝓpter bona opa. Quarta ſpecies eſt cũ deſpectꝫ ceteris ſingularit̃ vult videri. ſcꝫ tanq̃ȝ melioꝛ p̄ alijs. ſic ſcribit Luce. xviij. de phariſeo dicẽte Nõ ſum ſicut ceteri hoim ⁊c̃. F

Circa tertiuꝫ de vicijs

ꝗ naſcunt̃ ex germine ſupbie tanq̃ȝ ex radice nota ꝙ q̃ȝuis generalr̃ ex ſupbia habeãt oꝛiri oĩa vicia. vt dicit Gꝛe. Pꝛopt̃ea Caſſiod. ſup pſ. xviij. ait. Supbia ex angelo diabolũ fecit ⁊ hoi moꝛtẽ intulit. oĩm maloꝝ mr̃. ſceleꝝ fons. vena neq̃cie. Hec ille. Tamen ſpecialiter ex ſuperbia naſcuntur filie criminoſe. vt patꝫ ꝑ doctoꝛes. Pꝛima eſt ſeculi ambitio. Scḋa vana gl'ia Tertia p̄ſũptio. Quarta exceſſus curioſitatꝫ. Quĩta rixoſa ꝯtẽtio. Sexta bñficioꝝ ingratitudo. Septia irriſio. Octaua alioꝝ temerariũ iudiciũ. de ꝗb⁹ ꝯfitendũ ẽ. Et iõ alibi de certis eaꝝ vt videbit̃ neceſſe ꝓl'o tractabim⁹. hec ad pñs ſufficiãt. Et p̄ finali ꝯcludam⁹ ꝙ oĩs hõ diligent̃ debet cauere ſupbiaꝫ in ſingulis ſpecieb⁹ ⁊ filiab⁹. ꝗa deus ſemp deſtruxit ⁊ ꝯfudit ſupbos Un̄ btã virgo dicit Luce. ij. Depoſuit potentes de ſede ⁊ exaltauit humiles. Itez legit̃ exemplũ etiaꝫ in Antonina vbi ſup̄. ꝙ dum ꝗdam doctoꝛ magnus legeret ep̄l'as Pauli. ⁊ ex ſuperbia dixiſſet ꝙ meli⁹ intelligeret q̃ȝ ipſe Paulus ap̄l'us. ſtatim eũ deus ſic puniuit ꝙ oblitus eſt penitus oĩs ſcientie: ita vt nec lr̃am cognoſceret. Rogemus ḡ chꝛiſtum ⁊c̃.

Feria. IIII. poſt dñicaꝫ ſcḋam Sermo XVII. de ambitione q̄ naſcit̃ ex ſuperbia

Si volue-

q

rit inter vos prim⁹ eſſe: erit veſter ſeruus. Matth. xx. ⁊ in euãgelio hodierno. Uerba ſunt ſaluatoꝛis noſtri in ꝗb⁹ rep̄hẽdit ⁊ ꝯfutauit ac fugiendũ docuit ambitionis viciũ periculoſum. Cũ eñ chꝛs p̄dixiſſet ſuã paſſionẽ ⁊ reſurrectionẽ futurã. ilico chꝛm i mũdo regnaturũ mũdialiter. filij zebedei Joãnes ⁊ Jacob⁹ queſierũt per mr̃is interceſſionẽ habere p̄matũ ſuper ceteros in regno chꝛi vt vn⁹ ad dexteram ſederet ali⁹ ad ſiniſtrã Sapiebant aũt adhuc aliquid terrenũ atq̃ȝ carnale. ⁊ de hoc alij diſcip'li adhuc carnales indignati fuerunt. ꝓpterea chꝛs dñs humilitatꝫ magiſter redarguit tã illos duos dicens. Neſcitis quid petatis. ⁊ oĩes alios vt ambitionem p̄ſidentie ⁊ honoꝛis euitarent admonuit. ptꝫ in euãgelio. Itaq̃ȝ de ambitionis vicio ꝓpter qḋ multi periclitant̃ tria myſteria in hoc ſermone declarabimus.

Pꝛimũ de culpabili offenſiõe.
Scḋm de moꝛtali grauatiõe.
Tertiũ de ei⁹ mali abomiatiõe. G

Circa primũ de offenſi

one culpabili ambitõis querit̃. vnde ambitio reputat̃ offendere deũ culpabilit̃ ⁊ grauiter. Cũ ei honoꝛ ſit p̄miũ ꝟtutꝫ. iiij. eth. ergo ſaltẽ virtuoſus põt licite ambire honoꝛes. q2 ꝗlibet licite põt appetere illḋ qḋ ſibi debet̃ p̄ p̄mio. Mirũ eſt ḡ ꝙ ꝓbo viro nõ liceat honoꝛẽ appetere. cũ etiã vt idez Phs. vj. Topi. dic̃. ꝙ oẽs hoies honoꝛez appetũt. Sꝫ ad hec rñdet̃ ſm frẽz Ange. i ſũma ꝙ ſcꝫ honoꝛ bñ põt licite appeti qñ nõ ꝓpter ſeipm̃ homo appetit honoꝛẽ: ſed ad gl'iam ⁊ laudẽ dei. vel ꝓpt̃ ſalutẽ aiaꝝ. ⁊ ſic ſoluit̃ obiectio. al'as autẽ appetere ſp eſt peccatũ ꝓpt̃ inoꝛdinatõem. Un̄ ſꝫ alexan. ij. pte ſũme. ⁊ Tho. ij. ij. q. cxxxj. ambitio diffinit̃ ſic. Eſt inoꝛdiat⁹ appetit⁹ honoris vel potẽtie vel dignitatꝫ. Et q2 inoꝛdinat⁹ appetit⁹ opponit̃ oꝛdiato. ḡ ambitio pctm̃ ẽ. ⁊ h̄ declarat̃ ex triplici rõe

Pꝛima ratio oꝛiginatõis
Secũda ꝯtrariationis.
Tertia inoꝛdinationis.

Pꝛima rõ oꝛiginis: q2 a peſſima radice ꝓpagat̃. Nam Aug. li. de vera religiõe dicit ꝙ ambitio ꝓcedit ex ſupbia ⁊ cupiditate. que ſunt grauia peccata. Sꝫ q2 omnis arboꝛ mala fructus maloſ facit. Matth. vij. ergo ſicut fructus eſt infectus qui ex infecta radice vel arboꝛe generat̃: ita ⁊ act⁹ human⁹ ꝗ ꝓcedit ex peccato opoꝛtꝫ ꝙ ſit peccatũ. Hec Alexan. Secũda ratio ꝯtrariationis. q2 generalis regula eſt ꝙ oĩe illud eſt peccatũ moꝛtale quod ꝯtrariat̃ directe charitati dei vel ꝓximi: vt patuit ſermone dñice. ſed ambitio eſt hmõi. Un̄. j. Coꝛin. xiij. Charitas nõ eſt ambitioſa. vbi Glo. dicit. i. non vult alijs p̄poni. Charitas enĩ diligit ꝓximũ ſicut ſeipm̃. ⁊ ideo ñ vult ꝓximũ ſubijcere ſibi ſꝫ ſociũ eſſe. imo appetit ſuire ꝓximo ⁊ nõ ſibi ſeruiri. Sic filius hominis nõ venit miſtrari ſed miniſtrare. Deniq̃ȝ ambitioſus facit etiã deo iiuriã ꝯtra charitatẽ. dũ vult dignitatẽ vl' honoꝛẽ aut p̄ſidẽtiã ab homine. q2 ſic iniuriã faceret regi ꝗ ſine regis conſenſu ab aliquo vellet p̄fici i regno vt eſſet loco regis. ſic ꝗ dignitatẽ q̄rit ab aliquo alio q̃ȝ a deo. Heb. v. Nec quiſq̃ȝ ſibi ſumat honoꝛez: ſꝫ qui vocat̃ a deo. H Tertia rõ inoꝛdinatõis. q2 ſm Tho. vbi ſup̄. Honoꝛ oꝛdinate debet exhiberi ꝓ reuerẽtia excellentie ꝟtutis vel dignitatis hois. Hoc aũt ꝙ hõ excellit aliũ hoiez nõ habꝫ hõ a ſeipo: ſꝫ ẽ qḋdã diuinũ i eo donũ a deo datũ ſibi. iõ q̃ȝ ex h̄ nõ debet̃ ſibi p̄ncipalit̃ honoꝛ: ſed deo cui⁹ eſt ⁊ a q̄. Itẽ h̄ ꝙ hõ excellit dat̃ a deo hoi ꝓpt̃ea vt alijs ꝓſit. ꝓpt̃ea nõ oꝛdinate appetit homo honoꝛẽ vel p̄ſidẽtiaꝫ niſi appetat ꝓpter deũ ei deſeruien̄. vel vtilitatem alioꝝ. Et q2 ambitioſus inoꝛdiate appetit. q2 nõ ꝓpter p̄miſſa: ideo ambitio pctm̃ eſt. ⁊ eoipo quo appetit ſe indignum honoꝛi reddit vel p̄ſidentie: q2 eoipo vicioſus eſt ⁊ prauus. ꝗ nõ eſt dignus honoꝛe. iiij. ethico. Exempluꝫ ſm Bern̄. de vmbꝛa que inſequentẽ fugit. ⁊ fugientẽ ſequit̃. Pꝛoinde. j. q. j. c. p̄ncipatus. dt ꝙ ambitioſus ad p̄latõꝫ etiã ſi ſctũs ſit rp̄pꝛobat̃. J

Circa ſcḋum de moꝛtali

grauatiõe querit̃ Utrũ ambitio ſemp ḡuat hoiem moꝛtalit̃. Rñdet̃ ſm Antoninũ. ij. pte. ti. iij. ca. v. ⁊ etiã in Angelica. ꝙ ñ ſemp: ſꝫ appetit⁹ honoꝛis vel p̄ſidentie vel potẽtie inoꝛdiat⁹ poteſt eſſe tripl'it̃. ⁊ ſic grauare poteſt moꝛtalit̃. Pꝛimo qñ appetit honoꝛẽ de excellentia quam non habet quod eſt appetere honoꝛẽ ſupꝛa ſuam pꝛopoꝛtionẽ. vt ſi malus vult honoꝛari tanq̃ȝ bonus: vel aci eſſꝫ ſanctus: ⁊ tamen nil curat de virtute. vel ſi deſideret regimen et p̄ſidentiaꝫ que nõ debetur niſi virtuoſis. vt eſt p̄latio eccl'iaſtica. Unde ꝓ generali regula tenendũ eſt ſm Angelicã ꝙ quicũq̃ȝ appetit aliquod bñficiũ eccl'iaſticũ: vel etiã officiũ ſeculare aut p̄ncipatũ ſciens ſe indignum ad illud ratõe criminis vel ignoꝛãtie ⁊ hmõi peccat moꝛtalit̃. Et rõ: q2 d[illegible]rate vult qḋ lex ꝓhibet. di. lxj. miramur. ⁊ alibi. Secũdo qñ appetit honoꝛẽ ꝑ illicita media vl' periculoſa. puta quando ꝗs appetit plura beneficia eccleſiaſtica extra caſum licitum: moꝛtale eſt. patet extra de pꝛebendis. ar. ca. quia in tantum. Item ſi etiam licitũ tñ ſimoniace vult adquirere. Similiter ſi appetit tale officiũ ſecl'are qḋ eſt periculoſum: vt ſunt telonea iniuſta vel exactiones ⁊ officia vſuraria ⁊ huiuſmodi

Tertio quādo appetit fine illicito. ſ. qꝛ in ipō honore ꝯſtituit finē nō referens ad honorē dei vel vtilitatē alioꝝ. Vñ ſiq̇s appetit dignitatem q̄ habet curā animaꝝ. vł etiā aliud bñficiū ꝑncipaliter ꝓpť honorez videť mortale. Silr̄ ſi appetit officiū ſeculare ꝑncipaliter ꝓpter honorē vel ꝑncipatū: ꝑatuſ quodcūq̧ mortale cōmittere pro ꝯſequenda tali potētia vel honorificentia mortale peccatū eſt. ꝛ ſic ptꝫ. Sed magnanimitas virtuoſa tēdit ad honores ordinare. cū q̇s ꝟtuoſos actus ꝓſequiť intendens ꝑncipaliter ex illis honorare deū: vel ſuire deo ꝛ ꝓdeſſe ꝓximis. licꝫ ex conſequenti ſibi ꝓueniat honor de quo gaudet ꝛ ꝯtētatur. Ex iſtꝭ ptꝫ quō ābitio ꝯſitēda ſit K

Circa tertiū de abomi

natōe Notandū ꝙ ambitōis viciū abominandū eſt ꝛ fugiendū ꝓpter tria

Primo qꝛ multa crimina inducit.
Secūdo qꝛ q̇etē mentis tollit.
Tertio qꝛ oīs iuſtus illud fugit

Primo inquā quia multa crimia inducit. Nam Antoninꝰ vbi ſup̄ allegat q̄ndam Phm̄ dicentē ſic. Hoc maximū malū habet ambitioſus: qꝛ nō reſpicit deū vel ſe vł alios. ſed ꝑ fas ꝛ nefas ꝛ ꝑ mille ꝑicula ad dignitatē tendit quā appetit. mentiť: adulatur. humilitatē ſimulat: nulli parcit etiā ſuoꝝ vt ſolus regnet. Nam ꝓpter hoc romulus occidit fratrē remulū vt ſolus regnaret. Similiter Athila occidit frēm ſuum Budā qui ciuitatē ſuo noīe Budā noīauit. Item Julius ceſar plurima bella geſſit contra Pompeiū multis occiſis vt ſibi imperiū vſurparꝫ. Itē Alexander magnꝰ ex ambitione multa bella fecit. Preťea abſalon patrem ꝓpriū Dauid de regno eijcere voluit. vxoreſq̧ illiꝰ publice cognouit. ꝛ male ipe in quercu pendens occubuit. ij. Regū. xviij. Itē Athalia vt ſola regnaret oēs filios regis occidi fecit ꝑter Joas abſconditū. iiij. Regū. xj. O quis poſſit enūerare q̄nta mala fecit ambitio. Secundo qꝛ mentis q̇etem tollit. Vnde Berñ. lib. iij. de ꝯſideratōe ad Eugeniū dic. O ambitio ambientiū crux: quō omnes torques ꝛ oīb places. Nil acrius cruciat. nil moleſtius inquietat: ꝛ nil apud miſeros mortales celebrius negocijs eius. Hec Berñ. Propterea fugiēda eſt ambitio. Tertio quia omnis iuſtus illud fugit. Patet h̄ ꝑmo in dño Jeſu. qui fugit cū eū vellēt facere regem. Joan. vj. Itē Moyſes cū dominus vellet eū mittere vt eſſet dux ppłi iſrael excuſauit ſe Exo. iiij. Et Hieremias cum mitteret ad annunciandū ſuper regn̄ ꝛ reges Rñdit. A a a dñe deꝰ neſcio loqui. Hiere. j. Itē Marcus euāgeliſta pollicez amputauit ſibi vt ſacerdotio reprob habereť. Et Gregorius magnꝰ fugit cum in papā acclamareť. Sic innumerabiles iuſti ambitionē deteſtati ſunt. Rogemus ergo dominū Jeſum ꝛc̄.

Feria q̇nta poſt dñicam ſcdaꝫ Sermo xviij. de vana głia pompaꝝ variarum: et ꝑſertim in ornatu.

Omo quidā

h erat diues ꝛ iduebať purpura ꝛ byſſo. Luce. xvj. ꝛ i euāgelio hodierno. Verba ſunt dñi Jeſu: q̇ in hoc diuite plīma vicia inſinuat: ꝓpter que dānatus eſt. Nam primo inſinuat ꝙ erat valde ſupbus pompoſus ꝛ vanigloriosus in h̄ ꝙ dicit. quia induebať purpura. ſcꝫ ad pōpam glorie ſue. Secūdo ꝙ erat carnał et delitioſus in hoc ꝙ dicit. Et byſſo indutū ꝑ delitijs carnis. Tertio ꝙ erat guloſus: quia epulabať inquit ſplendide. Quarto ꝙ peccatis lingue erat plenus. ſcꝫ mendacijs. iactantijs: falſidicis: detractōnibus: ꝑiurijs et huiuſmodi. Ideo dicit chriſtus. ꝙ in lingua cruciabať acrius in qua refrigerari petebat. vt hoc dictat Bernardꝰ. Deniq̧ quinto ꝙ erat immiſericors pauperibus. quia Lazaro mendico nec micas dabat. vt hec patent in euangelio. Ex quo autem diues iſte damnatus inter alia vicia denotať de pompa vane głie in veſtiūꝫ ornatu. de hoc tria myſteria in hoc ſmone declarabimus.

Primo de deteſtabilitate
Secūdo de mortalitate.
Tertio de varietate. L

Circa ꝑmū ð ðteſtabilita

te pōpaꝝ i veſtib ꝛ ornatu vł apparatu notandū ꝙ plures ſunt ꝯſideratiōes q̄ corda hoim retrahūt ab affectione pompe ꝛ huiuſmodi vane glorie in veſtib vel ornatu ꝛ deteſtari faciunt ſicut hortať etiā ſcriptura Eccłi. xj. In veſtitu ne glorieris vnq̧ nec i die honoris tui extollaris ſcꝫ in ſupbiā pōpoſam. ꝛ hoc ꝓ alio themate. Prima cōſideratio eſt primordialis oſtenſio. qꝛ deus cum hominē creauit: ꝓcioſam animā eius ad imaginem ſuam factam ſub vili carnis ſacco abſcondit ad oſtendendum ꝙ corpꝰ noſtrum vile non debet ꝓcioſum tegumentuꝫ habere. Deniq̧ deus qñ eiecit ꝑmos parentes de paradiſo non fecit eis tunicas ſericas ſed pelliceas: de pellib ſcꝫ animaliū Geñ. iij. vt cognoſcerent ſe ſimiles beſtijs effectos ꝛ viliter inducēdos ad tegēdum nuditatē ꝛ frigus arcendū. Sed vñ adinuente ſūt tot ꝓcioſe veſtes mō: Rñdꝫ Antoni. flor̄. ꝑte. ij. ti. iiij. ca. v. ꝙ adinuenit ꝓſumptio nouitatū que eſt filia vane glorie ꝛ vanitas hoim que prius pannos laneos ex lana ouium confecit. Poſtea ſcđo lineos in molliciem carnis ex corticib herbaruꝫ adiunxit ꝯtexendo. His nō ꝯtenta Tertio ſupinduxit ſerica ex ſtercorib vermium. Quarto adiunxit varia ex pellibus murium ſcꝫ hermellinis ſabellinis vulpinis: ꝛ hmōi precioſ. Poſtremo addidit gēmas: aurū ꝛ argentū ex vanitate. ſed timēdum eſt ꝙ in inferno cum reprobis dicant tales illud Sap. v. Ve nobis: quid ꝓfuit nobis ſuperbia aut diuitiaꝝ iactantia q̇d cōtulit nobis M Scđa eſt verecundialis confuſio. qꝛ ſm veritatē homo deberet potius verecundari ꝛ erubeſcere de veſte q̧ gloriari. qꝛ veſtis eſt ſignū peccati parentum noſtroꝝ ꝓpter qđ introductus eſt vſus veſtium. Vnde Berñ. Qui gloriať de veſte ſimilis eſt furi glorianti de cauterio vel auriū abſciſſione. Itē Guił. in ſumma vici. đr Sicut ad głiam loripedi nō cedit ꝙ pedē ligneū habꝫ. etiāſi ipm pedeꝫ ligneū ðpingeret vł deauraret. cū ñ ſit remediū infirmitatis. ſic nō eſt ad verā gloriam ornatus veſtium ſed ad confuſionem hominis. qꝛ ſignū eſt ꝙ homo hꝫ ex pctō turpitudinis erubeſcentiā Geñ. iij. Tertia eſt diuinalis dehonoratio. qꝛ per hoc ꝙ ſi hō ſe ornat. oſtendit quaſi deus non ſatis bene ꝛ pulcre fecerit hoīem. ꝛ ſic iniuriam facit deo. Ideo Inno. de vilitate c. lxv. đr Artificialis ſpecies hoī duꝫ ſupducit ſiue in fucatōne ſiue in veſte hoīs: artificiū artē ſupare ꝯtendit creatoris. N Quarta ꝯſideratio eſt irrationalis infatuatio. Naꝫ fatuitas ornandi ſe oſtendiť ex multis. Primo qꝛ aniaꝫ ꝓcioſiſſimā ornare nō curant. ꝛ tñ vilem ſaccū ſtercoꝝ ſcꝫ corpꝰ magnis expenſis ornant vt alioꝝ oculos in aſpectib ſtercoꝝ talium paſcant. a q̇b ſcꝫ ſtercorib corpoꝝ nil aliud q̧ vermes ꝛ ſerpentes hereditabūt. Vñ Guil. in ſūma. allegat ꝙ q̇dā phs cuidā militi turpia ꝟba proferenti ait. Aut veſtes aureas depone. aut teipm̄ mundicie tuarum veſtium conforma. Alius quoq̧ dixit. Valde mirabile eſt ꝙ hoies maiores habēt oculos q̧ ventrem ꝛ ora. quia ꝓ oculo ſcꝫ vt videanť glorioſi in veſtib multas expenſas ꝑdunt ſed ꝓ ore famelico ꝛ ventre ac aia minus curant. Scđo fatui ſunt tales vt Seneca epła. iiij. ad Lucil. đr. Queadmodū ſtultꝰ q̇ equum emptūrꝰ nō ipm aſpicit. ſed ſtratum ꝛ frenos. ſic ſtultiſſimus eſt q̇ hoiem ex veſte exiſtimat ꝛc̄. ſic eſt in propoſito. Tertio quia ſtultus eſſet quis ad mortem damnatus q̇ cū duceref ad ſuſpenduꝫ potius cogitarꝫ de ornatu vt ſericis funibus ſuſpendať q̧ quō aniam a morte tali liberaret. ſic in ꝓpoſito. qꝛ vt Aug. dicit. Nil aliud eſt tempus ꝑſentis vite q̧ q̇dam curſus ad mortem. O ergo demētia ſūma vane glorie. Quinta ꝯſideratio eſt ruinał occaſio. qꝛ ornatus vanus multos ad laſciuiam ꝓuocat ꝛ occaſionē ꝓbet ruine aniarum. Vñ ꝯſideret homo ꝙ vt Greg. dicit tot mortib dignus eſt ꝛ tot penis inferni quot animab ꝓbet ruine occaſionez. extra de iniurijs ꝛ dāno dato. c. ſi culpa. Qui occaſionē damni dat. dānum dediſſe videť. ꝛ talis fortius damnať q̧ occaſionē corporalis mortis daret. Exemplū narrat Antoni. vbi ſup̄. de q̄dam comitiſſa que licet erat liberalis ad oēs paupes ꝛ orōnib deuota: ſed in ornatu vana. ꝛ poſt mortē apparuit cuidam deuote mulieri ſibi familiari habens caput plenum ſerpentib mordentibus. ꝛ dixit ſe damnatam propter ornatum capitis. O

Circa ſcđm ꝑncipale ꝺ

mortali culpa q̃rit in q̃b; caſib; ſit licit⁹ vi
ri vel mulieris ornat⁹ ac etiã alioꝝ ſcʒ do/
moꝝ ⁊ ſupellectiliũ cultus. ⁊ in q̃b; illicit⁹
Rñdet ſm fratrẽ Angelũ de clauaſ. in ſũ/
ma ⁊ doc. ꝙ ad hoc vt ſit licit⁹ req̃runt ꝑci
pue ſex. Primo recta intẽtio. Naʒ ſi fiat
ꝓpter libidinẽ indubitãter eſt mortale. ⁊ ſit
ꝓpter ſuꝑbiã vel aliã cauſã q̃ eſt pctm̃. tale
erit quale pctm̃ intendit Nam fingere pul
critudinẽ nõ licet. ſed occultare turpitudi/
nem licitũ eſt niſi talis occultatio fieret in/
tentione praua. Unde ꝓpter cauſam ratio
nabilem etiã fucare moderate licʒ. vt qñ ꝑ
hoc aliqua turpitudo in facie nõ naturalis
ſed ex aliqua egritudine accidens occultaſ
ſicut dicit Tho. ij. ij. q. clxix. ⁊ in Antoni. ⁊
ꝑſertim vt ꝯiuges ſibi mutuo placeant ſcʒ
vir vxori ⁊ econuerſo. Item cũ mulier in/
nupta ornat ſe vt placeat alicui accipere eã
in vxorem non eſt peccatum. ⁊ ſimiliter cũ
quis ſe ornat vt non ſit in contemptũ ho/
neſtis ꝑſonis. ſed fucis vti vix ſit ſine pec/
cato ſm Alexã. ideo tutius eſt cauere: vt in
Angelica. Scđo requiritur honeſtatis
obſeruatio Unde qñ aliqui veſtimẽta bre
uia portant ſic ꝙ turpia virilia appareãt. vl'
in mulierib; pectus ⁊ mamille videnſ taleſ
non excuſanſ a mortali qñ notabiliter ex/
cedũt: niſi aliqua ex neceſſitate hoc facerẽt
aliqui. vel intra domũ ſuã coram ꝓpria cõ
iuge q̃s faceret. Hec latius in Angelica
Tertio requiriſ ꝑſone ꝯuenientia ⁊ ꝯdicio
Nam alium habitum debet habere religi
oſus. alium clericus. ⁊ ſimiliter alium vir:
aliũ mulier. vñ qñ ſine legitima cauſa mu
lier ornaret ſe veſte virili vel vir veſte muli
ebri peccaret mortaliter: vt ptʒ ibidem. ſe/
cus ſi cauſa legitima Quarto requiritur
moderatio. Nam in ſuperfluitate notabili
ter exceſſiua tã q̃ ad multitudinem ⁊ diuer
ſitatẽ q̃ꝫ q̃ ad ꝑcioſitatẽ ⁊ curioſitatẽ pec/
catum eſt mortale vt cõiter volunt docto.
⁊ iſte exceſſus conſiderari debet ſm Alex.
ij. ij. ſm cõſuetudinem ⁊ morem patrie vel
terre illius. ⁊ ſm nobilitatem ꝑſone. ⁊ di/
gnitatẽ officij. ita tñ in omnib; intelligeñ.
ꝙ aſſit intentio ſancta. Quĩto vt euiteſ
nimia ſollicitatio ⁊ ſcandalizatio. Nam ſi/
quis nimis ſollicitus ẽ circa ornatũ ⁊ pom
pã vt ꝓpt h̃ dimittat neceſſaria ad ſalutẽ.
vl' ñ curet ꝯeuiteſ ſcãdalũ ruine i ꝯcupiſcẽ
tiã mortale ẽ Sexto vt nouitatʒ caueaſ
adiñuẽtio q̃. ſ. laſciuiã eſſʒ ꝓuocatiua. hec ẽt
Anto. in ꝯfeſſionali. P

Circa tertiũ ꝺ varieta/

te põpaꝝ Notandũ ſm Anto. ij. ꝑte vbi ſ̃
Multi ſũt ⁊ varij mõi peccãdi in põpis ⁊
ornatib;. Nã ꝑmo aliq̃ gloriãſ in veſtimẽ
tis ⁊ fuca pulcritudinis vt dictũ ẽ. Scđo
alij in eq̃s ⁊ equitaturʒ ⁊ apparatu in illis
ſed aduertãt ꝙ angel⁹ dñi de hoc redargu
it Eracliũ imꝑatorẽ cũ crucẽ chri portarʒ
in hieruſalẽ ⁊ portas clauſit ac humilitatẽ
chri ſuꝑ aſinã ſedentis in exẽpluʒ ꝓpoſuit.
Tertio alij gloriãſ in ꝯuiuijs ⁊ vaſis au
reis ⁊ hmõi ſed aduertant ꝙ diues epulo
ſplẽdide epulãs dãnat⁹ eſt. Quarto alij i
edificijs ⁊ palatijs. ſʒ aduertãt maledictio
neʒ dei Hiere. xxij. Ue q̃ dr edificabo mi/
hi domũ latã ⁊ ſpacioſam. Quinto alij in
nobilitate generis ⁊ potẽtia ac diuitijs. ſʒ
aduertãt illud Apocal. xviij. Quãtũ ſe glo
rificauit tantũ date ei tormẽtum. Ultimo
alij gloriãſ in lectis ⁊ lectiſternijs. ſed au
diãt ve maledictiõis eterne a deo. Amos
vj. Ue vobis q̃ dormitis in lectis eburne
is ⁊ laſciuitis in ſtratis vr̃is. Deniq̃ tales
aduertãt ꝙ vt Aug dicit. Chr̃s lectũ ſuũ
in q̃ dormiuit ꝑ mortẽ. ſ. crucẽ in teſtamẽto
dimiſit diſcipulis. q̃ ergo vult cũ chr̃o q̃e/
ſcere in celo iaceat in crucis lecto. moraſ i
cruce ſi vult chr̃m videre. ꝯſiderent etiã ta
les q̃lem lectuʒ habebũt in futuro. Sicut
exemplũ narrat Anto. ibidẽ ꝙ frater q̃dã
viſitans q̃ndam mundanũ ſcholarẽ cõpa
triotam ſuum: vidit in illi⁹ camera põpaʒ
lecti delicati ⁊ ait ei. Chariſſime recorderʒ
q̃d dicit Eſaias. xiiij. de talib;. Cõcidit ca
dauer tuuʒ ſcʒ in morte. ſubter te ſternetur
tinea ⁊ operimentũ tuũ erũt ver. Et h̃ ver
bum adeo impſſum eſt cordi illius ꝙ non
potuit q̃eſcere ſed religionem intrauit. Ro
gem⁹ chr̃m ⁊c̃.

Feria VI. poſt dñicam. II. Ser. XIX
de peccato contentiõis q̃ naſcitur ex vani/
tate ſuꝑbie.

Alos male

m ꝑdet: ⁊ vineam ſuaʒ locabit
aliis agricolis. Mat. xxj. ⁊
in euangelio hodierno. Hanc ſñiam ꝓtule
runt ꝯtra ſeipſos iudei: ⁊ chr̃s dñs appro
bauit eam tanq̃ verã: vt dicit Lyra. Cuʒ
eni ſacerdotes iudeoꝝ ſcribe ⁊ phariſei cõ
ueniſſent ꝯtra chr̃m: ⁊ ſuꝑbia pleni ac in/
uidia cõtentioſe agerẽt cõtra dñm: ipſe chri
ſtus dñs ꝓpoſuit eis ꝑabolã de vinea loca
ta agricolis. qui ſuos dñi occiderũt ⁊ here
dem. Sic fecerũt iudei ꝓphetis dñi ⁊ tan/
dem aplis. ac ipm filiũ dei chr̃m occiderẽt
Interrogauit ergo chr̃s dicens eis. Cum
venerit dñs vinee. i. eccl'e. ſ. ad iudicandũ:
q̃d faciet agricolis: Rñderũt. Malos ma
le ꝑdet. ⁊ hoc fecit ꝑ rhomanos ꝑdeñ iude
os: ⁊ vineã. i. eccl'iam ſuã tradidit aliis ſcʒ
diſcipulis ⁊ ꝯuerſis ex gentib;. patʒ in euã
gelio. Ex quo autẽ hec peſtʒ vicioſa ſuꝑ/
be ꝯtentõis ex vana glia naſciſ: ⁊ eſt valde
ꝑiculoſa ac dãnabil': ideo de ipa vt cauere
ſtudeam⁹ tria myſteria h̃ ſmõe declarabi⁹
Primũ diciſ effugationis.
Scđm dr diuerſificationis.
Tertiũ diciſ circũſpectionis
Item aliud thema ꝓ hoc poteſt poni illð
Phil. ij. Nihil facietis ꝑ ꝯtentõem neq̃ ꝑ
inanem gloriã. Q

Circa primũ de effuga

tione ꝯtentionis Nota ꝙ ꝯtẽtio litigatio/
nis repheñſibilis eſt ⁊ fugienda ꝓpter pl'es
rationes. Pͥo ꝓpter aſſimilatõeʒ. Nã cõ/
tẽtioſus aſſimilaſ diabolo. Uñ Aug⁹. vt
allegaſ in ſũma vicioꝝ dr. ꝙ vicʒ nihil eſt
ita ſimile actib; demonũ q̃ litigare Ratio
quia ſicut diabol⁹ ſemꝑ ſuꝑbe ⁊ ꝑtinacit
contradicit deo: ⁊ ſuam ſententiã falſaʒ de
fendit. ſic talis ⁊c̃. Unde Prouerb. xvij.
Semꝑ iurgia querit malus. ſ. hõ. angelus
autẽ crudelis mitteſ ꝯtra eũ. Lyra. ſ. vt a
iudice occidaſ tanq̃ ſeditioſus. Exemplũ
etiam habemus de iudeis: quib; ait Mo
yſes Deute. xxxj. Scio ꝯtentionẽ veſtram
⁊ ceruicem duriſſimã. ⁊ adhuc me viuente
ſemꝑ contẽtione egiſtis contra dominum.
quanto magis cum mortuus fuero. ſcʒ qꝛ
contentioſe cõtra chr̃m egerũt Uñ tũc oĩs
interfecti ſunt in deſerto deo ordinãte qui
exierãt de egypto: ꝑter Ioſue ⁊ Caleph fi
delibus. et poſt chriſti aduentũ om̃es ſunt
ꝑ Rhomanos partim occiſi: partim capti/
uati. R Item inter beſtias aſſimilaſ ſm
Cõmeſtorẽ in ſũma ipſi cani. Nam ſi que/
ritur. Cur vel vnde eſt ꝙ canis ſtati vt ſtre
pitum audit vel ſentit alicui⁹: latrare inci/
pit. Reſpõdet magnus Albertus de aĩa/
libus: ꝙ ex innata ſibi melancholia canis
ſtatim vt ſentit aliq̃d latrare incipit: nõ cõ/
ſiderans ſiue ſit amic⁹ ſiue inimic⁹ vl' extra
neus ſit ille de quo. ſ. latrat. Sic facit ho/
mo cõtentioſus. ſtatim eni vt fatu⁹ canis
poſtq̃ aliqua verba audierit loqui incipit
⁊ contẽdere: non curans an ſit ad ꝓpoſitũ
vel nõ. Hec Cõmeſtor. Fuge g̃o homo ⁊c̃
Scđo fugienda eſt ꝓpter ꝑturbatõem.
qꝛ hõ ꝯtẽtioſus alios ꝑturbat: ⁊ i ſe ꝑtur/
baſ. Prouer. xvj. Hõ ꝑuerſus ſuſcitat liteſ
Et rõ: qꝛ in ſeipſo ꝯdictõnes habʒ carnis
ad ſpm̃: ⁊ vicioꝝ ꝯ ſeſe ꝯtendentiũ. Nã cõ
tentio ſignũ eſt ꝙ tal' ſit carnal'. ⁊ caro non
obedit ratõi. j. Cor. iij. Cũ ſit int̃ vos zel⁹
⁊ ꝯtentio nõne adhuc carnales eſtis: S
Proinde Egidi⁹ de rhoma. li. ij. ꝑti. j. c.
viij. tractat q̃re mulieres pl⁹ q̃ viri ſunt cõ/
tentioſe. ⁊ in litigãdo ꝑſeuerãt. Et rñdet:
qꝛ in eis min⁹ viget rõ q̃ poſſʒ hoĩes retra
here. ſed ſi qñq̃ retrahũſ h̃ eſt ex ꝟecũdia.
Itẽ ſm alios: qꝛ vir fact⁹ eſt imediate de
terra: ſed mulier de coſta viri. ſi autẽ coſta
ꝯcuſſa fuerit ſonat: non ſic eſt de terra: er/
go ⁊c̃. Pro exemplo ꝯtra hec i Uitaſpa.
q̃dam pater remediũ docuit dicẽs. Siq̃s
loquiſ tecũ de quacunq̃ cauſa noli ꝯtẽde
re cum eo. ſi bñ dicit dic bñ. ſi male dic. tu
ſcias q̃d loqueris. ⁊ ſic mens tua erit paci/
fica. Tertio ꝯtẽtio fugienda eſt ꝓpt vici
orum deriuatõnem. ab ea enim ſepe deri/
uantur pl'ima ſcãdala: odia: diſſenſiões: ri
xe. ⁊ qñq̃ p⁹ ꝟba veniſ ad ꝟbera. ⁊ aliqñ
tota cõitas turbaſ vſq̃ ad ſanguis effuſio
nẽ. Ecci. xj. Ab vna ſcintilla augeſ ignis:
⁊ a doloſo augeſ ſãguis. Uñ Phs. v. po
lit. ca. vij. docʒ ꝙ ꝯtẽtiões in q̃libʒ politia
ſunt ſumme vitande tanq̃ communitatis
deſtructiue. Oh quot principes ⁊ militeſ
inter ſe diſſidentes ⁊ contendentes mouẽt

bella ī quibꝫ ſequiť paupeꝝ oppꝛ̃ſſio ꝛ plu
ra mala. Heu iã impletū videmꝰ illð p̃s.
Effuſa ē ꝯtentio ſup pncipes ꝛ errare fecit
eos. Lyra. i. iuſto iudicio deꝰ pmiſit errare
illos in inuio deuiãdo a iudicio rõis recte.
ꝛ nõ in via ſupple dei eſſe q̃ eſt via charita
tis ꝛ mãdatoꝝ a q̃ deuiãt Quarto fugi
enda eſt ꝯꝑ adquiſitõem. ſ. honoris digni
ꝛ gr̃e dei ac glie. Nã Prouerb. xx. dr̄. Ho/
noꝛ eſt hoī q̇ ſepat ſe a ꝯtẽtõibꝫ. Itẽ Rho.
xiij. Nõ in ꝯtẽtõe ꝛ emulatõe. ſ. ambuletis
ſed induimi dñm Jeſum chr̃m: imitando
eiꝰ hũilitatẽ. ꝛ ſic habeñ in aīa chr̃m ꝑ grĩ
am ꝛc̃. De h̃ exẽplũ in fine ſmonis. T

Circa ſcðm de diuerſi

tate ꝯtentiõis Notandũ ꝙ ꝯtẽtio ꝑut eſt
viciũ ꝓꝛie diffiniť ſm Alex. in. ij. ſũme. ꝛ ī
Angelica ſic. Cõtentio eſt impugnatio ꝟi
tatis cũ ꝯfidentia clamoꝛiſ. vñ naſciť ex va
na glia ſupbie. qꝛ vult vincere cũ clamoꝛe
ꝓpter apparere. ꝛ põt fieri diuerſis modis
ꝛ cauſis. Pꝛio mõ ꝑ defenſatõe ꝟitatis p̃t
fieri ꝯtentio. qꝛ vt ſcribiť. xlvj. diſ. in pnci/
pio. Ruſticoꝝ arrogantia garrulitatẽ pu/
rat autoꝛitatẽ. Vñ quãdo ꝯtra hereticos
q̇s nõ ꝯtenderet: ruſtici ſcandalizarenť ī ta
li diſputatõne. ſicut narrať fuiſſe Cracouie
in diſputatõe cũ huſſitis corã rege. q̊s ma
giſter Kozlinczki ſagaciter ꝟboꝝ multitu
dine ꝛ argumentoꝝ ꝯuicit. ꝛ hmõi ꝯtẽtio
meritoꝛia eſt. vt dr̄ Antoñ. ij. ꝑte. Scðo
mõ põt fieri cauſa coꝛrectõis ſm Alexan.
nec h̃ eſt pctm̃ qñ ſic neceſſe eſt frẽm coꝛri/
gi. Tertio põt fieri cauſa diſputatõnis
vel eruditõis. ꝛ h̃ lꝫ nõ ſit pctm̃ ſi fiat mo/
do debito: põt tñ ibi ꝯcurrere vẽiale pctm̃
ex inoꝛdiato clamoꝛe: vel ex aliq̃ titillatiõe
vane glie vel honoꝛis: ſic legiť de apoſtoľ
Lu. xx. ꝙ facta ē ꝯtẽtio inť eos q̇s eoꝝ vi/
dereť maioꝛ. V Quarto cã emulatio
nis. ſicut diſcipuli Joãnis ꝯtẽdebãt ð ſuo
mgr̃o. ſ. baptiſta. ꝛ de chr̃o. Sic ꝛ mõ con
tendũt aliq̇ de religioſis ꝛ eoꝝ fundatoꝛi/
bus: vel de doctoꝛibꝫ ꝛ p̃dicatoꝛibꝫ. ꝛ h̃ eti
am lꝫ ſit veniale de ſe: tñ ſepe ꝯcurrũt moꝛ
talia. puta detractiões ꝛ hmõi. Itẽ ſiľe eſt
de illis q̇ p̃ferre ꝯtẽdũt aliquẽ ſctm̃ ī celo
alijs. Vltimo põt fieri ꝯtẽtio cã male li
tigationis. vt cum quis contendit ꝯtra fi/
dem: vel contra bonos moꝛes: vel contra
veritatẽ notabilẽ: peccatũ moꝛtale eſt. Si
autẽ ꝯtẽderet ꝯtra veritatẽ aliquã in his
in quibꝫ nullũ eſſet ꝑiculum: ꝛ ex quadã le
uitate nõ eſſet peccatũ moꝛtale. Item ſi q̇s
etiam in notabilẽ iniuriã vel damnũ ꝓxi/
mi cõtenderet. ſicut faciũt ſepe aduocati et
ꝓcuratoꝛes: vel litigaret ꝯ̄ iuſticiã: moꝛta
le peccatũ eſt ſcienter talia facere. O ğ hõ
diſce talia confiteri ꝛc̃. X

Circa tertiũ de circũ/

ſpectõe Notãdũ ꝙ recolligẽdo ex ſcꝓtur
plura ſunt genera hoīm q̃ valde circũſpe/
cte debet hõ obſuare vt nõ contẽdat cum
talibꝫ. Pꝛimo cũ diuite ꝛ potente. Eccĩ.
ca. viij. Ne litiges cũ hoīe potẽte, ne foꝛte ī
cidas in manus illiꝰ, nõ ꝯtendas cum vi/
ro locuplete: ne foꝛte ecõtra ꝯſtituat litem
tibi. Hec ibi. Secũdo nõ eſt contenden
dum cũ ꝟboſo garriẽte. Eccĩ. viij. Ne liti/
ges cũ hoīe linguato: ne ſtruas in ignẽ illi
us ligna. h̃ eſt fomenta rixe amplioꝛis.
Tertio cũ peſtilente infamãte. qꝛ talis
ꝯuitia ꝛ infamatoꝛia oppꝛobꝛia obijcit ti/
bi. Pꝛouer. xxiij. Ne ꝯtẽdas cũ peſſimis.
Lyra. incoꝛrigibilibꝫ. y Nam talis ꝛſi
tunc non dicat infamatoꝛia: poſtea dicit.
Sicut de lupo Phs. viij. de aīalibꝫ dicit.
ꝙ cũ maxime iraſciť diſſimulat: ꝛ ſe inuaſ
dentẽ abire ꝑmittit acſi non attendat quo
uſqꝫ imp̃meditatũ illum inueniat: ꝛ tũc eũ
occupat ne euadat. Quarto cũ vxoꝛe nõ
tacente p̃ſertim coꝛam aliquo p̃ſente. Naꝫ
ſepe ſcandala exoꝛiuntur intra patrẽ ꝛ fili
um. ꝛ inter fratres vel vicinos pꝛopter cõ
tentiones mulierum. ſed vir ſapiens ratio/
ne debet vti: non litigio. ꝛ vnuſquiſqꝫ de/
bet ſuam coꝛrigere in ſecreto. Juxta illud
Apoſtoli Cum patientia ſuppoꝛtantes in
uicem in charitate. Ephe. iiij. Sic enim
melius ſcandalũ alioꝛũ caueť ꝛ pax teneť.
Quãmagni meriti ſint coniuges ſine con
tentione viuẽtes Z Exemplũ legiť in
Vitaſpatrũ. ꝙ ſancto Machario oꝛante
vox inſonuit ad eum dicens. Nondum ad
menſuram perueniſti duarum mulierum
habitantiũ in pꝛoxima ciuitate. Vñ Ma
charius veniens interrogauit illarũ con/
uerſationem. Reſponderũt ꝙ erãt mulie/

eres duoꝝ fratrũ ꝛ quindecim annis ſimul
habitañ. nec ꝟbum ꝯtentionis nec factuꝫ
ꝯtriſtationis vnqꝫ ſibi inuicẽ fecerant. hoc
audiens Macharius: edificatus receſſit.
Rogemus ğ chꝛiſtuꝫ dñm ꝛc̃.

Sabbato poſt dñicã ſecundã Ser. xx.
de ſupboꝝ ingtitudie ad deũ ꝛ ad hoies.

Doleſcen

a tioꝛ filiꝰ ꝑegre ꝓfectꝰ ē in
regionem longinquã: ꝛ ibi
diſſipauit ſubam ſuã. Lu. xv. ꝛ in euãgelio
hodier. Verba ſunt ſaluatoꝛis nr̃i ꝑaboli
ce dicta. in q̇bꝫ deſignat ingratitudinẽ ho/
minũ ad deũ. Propoſuit nanqꝫ ꝑabolã ta/
lem di. Hõ quidã habuit duos filios ꝛc̃.
Lyra. i. deꝰ ꝓ nob hũanatus. duos filios.
id eſt iuſtos ꝛ pccõꝛes hꝫ. q̇ peccatoꝛes licꝫ
non ſint ꝑ gr̃am filij dei. tñ ſunt ad imagi/
nẽ dei ꝛ ꝑ baptiſmũ adoptati. ꝛ ſic filij dei
adoleſcentioꝛ. i. peccatoꝛ q̇ moꝛibꝫ eſt iuue/
nis ꝑegre ꝓfectus eſt longius ꝑ pccã elon
gando ſe a deo. ꝛ ibi diſſipauit om̃ia bona
gratuita ꝛ etiam nature inq̃ntũ ꝑ pccm̃ pe
ioꝛauit luxuriãdo cum diabolo. facta fame
verbi diuini adheſit vni ciuiũ. i. diabolo. pa
ſcit poꝛcos. i. vicia que īmunda ſunt. ꝛ tan/
dem in ſe reuerſus ad pniam rediens ſuſci
pitur a ðo in gr̃am. et de h̃ gaudere opoꝛ/
tet oẽs angelos ꝛ bonos hoīes ꝑut ð his
pꝫ in euãgelio iſto. Ex quo aũt iſte adole/
ſcens filius ingratiſſimꝰ pr̃i relinquens il/
lum: ſignificat ingratos peccatoꝛes. vt di/
ctum eſt. ꝛ videmus iſtis tꝑibꝫ multos fa/
ctos ingratos ad deũ ad parentes ꝛ quoſ/
cunqꝫ benefactoꝛes. q̊d oꝛitur ex radice da
mnabilis ſupbie. Idcirco de ingratitudi/
nis ſuperbia in hoc ſmone declaremꝰ tria
myſteria.

Pꝛo hoc ſermone aliud thema vide ex
infra ſcriptis.

Pꝛimũ dr̄ qualificationis.
Scðm dr̄ moꝛtificationis.
Tertiũ dr̄ periclitationis

A Circa pꝛimũ de q̃/

litate ingratitudinis notemꝰ tria pꝛecipua.
Pꝛimo q̇d ſit ingratitudo
Scðo q̊t modis cõmittiť ingratitudo.
Tertio de exemplari documento
Pꝛimo ergo notanduꝫ vt nouerimꝰ q̊d ſit
ingratitudo ꝙ ſm Tho. ij. ij. q. cvij. ſic dif/
finiť. Ingratitudo eſt viciũ q̃ beneficiatus
nõ retribuit bñfactoꝛi q̊d debet. Et ꝓ hoc
aduertendũ eſt ꝙ p̄mo oīum ꝛ pncipalius
quilibet debet deo: eo ꝙ ip̃e eſt p̄mum pn
cipiũ a q̊ eſt om̃e bonũ noſtrũ. Ab ip̃o nã/
qꝫ rõnales ꝯditi ſumꝰ. ab ip̃o oẽm creatu/
ram ſubiectã habemus: ꝛ ſuſtentationẽ vi
te recipimꝰ quotidie. ab ipſo toleramur in
noſtris malis equanimiter. cum tñ vt Au/
gu. dr̄. Peccatoꝛ non eſt dignꝰ etiã pane q̊
veſcitur. ğ nec veſte. Item ab ip̃o deo poſt
grandia peccata reuocamur ꝛ venia datur
Ab ip̃o gr̃a datur ꝛ auxilium vt ꝓficiamꝰ
in bono. Ab ip̃o regni celeſtis glia ꝓmitti
tur et reddiť. Ideo ipſi debemꝰ ꝛ tenemur
reddere amoꝛẽ. timoꝛem. laudem ꝛ gr̃arũ/
actionẽ. Vnde aplus. j. Theſſa. v. ait. In
om̃ibꝫ deo gr̃as agite. Et Coll. iij. Om̃e
q̊dcunqꝫ facitis in ꝟbo aut in oꝑe: in noīe
dñi Jeſu chr̄i facite gr̃as agentes ðoꝛ pa
tri ꝛc̃. Cũ ğ homo peccat moꝛtaliť ꝯ̄ deũ:
offendit et non reddit ei debitum amoꝛẽ ꝛ
honoꝛẽ. ğ ingratus eſt. Scðo debet hõ
parẽtibus a quibus eſſe et educationẽ ac/
cepimus. Tertio debet ꝓlatis et recto/
ribus ac ꝑſonis dignioꝛibꝫ. ex quibus cõia
beneficia hoīm cõmunicati ꝓcedunt.

Quarto debet hõ q̇buſcũqꝫ benefacto
ribꝫ a quibꝫ aliqua ſp̃alia bñficia percepi/
mus ꝓ quibꝫ ꝑticulariter tenemur eẽ gra/
ti. Vnde ſi his non reddimꝰ q̊d debemꝰ:
ingratitudo eſt B Sꝫ di. Quid et q̃/
liter debemꝰ reddere. Reſpondeť ſm do/
cto. theologos. ꝙ homo ex ꝟtute gratitudi
nis teneť pꝛimo beneficium recognoſcere.
Scðo ꝑ ipſo gr̃as agere et laudes. Ter/
tio retribuere ꝓ loco et tꝑe ſm ſuam facul
tatem. et pꝫ infra ex dictis Senece lib. de
bñficijs tertio. Scðo reſtat notandum.
quot modis cõmittiť ingratitudo. Rñdeť
in Angelica ſm Tho. s. vicꝫ. ij. ij. q. cvij.
ꝙ in toto ſex modis q̇ accipiunť ex iam di/
ctis in p̃cedentibꝫ. Pꝛimo qñ q̇s beneficia
dei vel hoīm vt debet nõ recognoſcit. Se
cundo qñ gr̃as et laudes benefactoꝛi non
agit. Tertio qñ non recõpenſat benefacto/
ri dũ poſſit. vicꝫ faciẽdo honoꝛẽ vľ ſeruitiũ

vel auxiliū illi tp̄e ſuo. Ad hec Seneca.iij
de beneficijs ordie retrogrado d̄t ſic. In-
gratus eſt qui accepit bn̄ficiuꝫ ⁊ non retri-
buit.quo ad tertiū. Ingratior eſt qui diſſi
mulat.q̊ ad ſecundū. Ingratiſſim⁹ oīm eſt
qui oblitus eſt. ſcꝫ vt nec velit recordari.
Hec ille.et hoc q̊ ad p̄mū. Quarto qn̄ q̇s
in corde ↄtemnit beneficiū receptū vl' ip̄m
benefactorē quaſi ei nō benefecerit:ſed ma
le dando beneficiū tale. Quinto quādo
murmurat vitupando bn̄factorē vel bn̄fi-
cium vilificando. Sexto qn̄ facit iniuri
am vel ↄtemptū illi benefactori vel aliq̄d
reddens malū ꝓ bono. ⁊ h̄ eſt diabolicuꝫ.

E Tertio in exemploꝝ documento.
Nota ꝙ corā deo ingrat⁹ eſt nimis: ⁊ dāna
tur qn̄ q̇s patrem ſuū vl' m̄rem ↄtemneret
recognoſcere:ſed negaret ꝓpt̄ paupertatem
vel defectū corpis.ſ.cecitatē vel claudicatio
nem ⁊c̄. Item ſil'r qn̄ q̇s nō ſubuenit parē
tibus ⁊ alijs benefactorib⁹ cū p̄t vel nō lau
dat in q̇b⁹ laudādi ſunt. Hec.Antoñ. De-
niqꝫ qn̄ q̇s p̄ri matriqꝫ maledicit vel iniuri
am facit. Preterea qn̄ q̇s ſūmo deo ↄtem-
ptū facit maledicen̄.ſ.in tribulatōe.d. Vti
nam non creaſſet me de⁹ vel de filijs etiā
tale q̇d loq̄ndo vel deum blaſphemando.
⁊c̄. Heu q̄ꝫ multi ſic peccant

B Circa ſecunduꝫ de
mortali offenſa Querit̄ p̄mo. vtrū ingrati
tudo ſit pcc̄m mortale ⁊ ↄfitendū ſp̄aliter.
Ad q̊d r̄ndenduꝫ ſ̄m Petrū aureo.in.iiij.
di.xxij.q.ij.in fine.ꝙ ingratitudo p̄t cadere
in hoiem dupl'r. Vno mō tanq̄ꝫ circūſtan-
tia actus.ſicut dum q̇s recepit multa bn̄fi
cia a deo.tn̄ ↄcupiſcentia duct⁹ fornicat̄.et
ſic non eſt ꝑ ſe ſp̄ale pcc̄m: ſed circūſtantia
pcc̄m aggrauās.et tūc licet bonum ſit con-
fiteri ꝙ ingrat⁹ fuerit deo:tn̄ non eſt neceſ-
ſarium:q̄ non peccauit ex tali fine.ſ. inten-
tione ingratitudinis.ſed ſufficit ↄfiteri pec
catuꝫ fornicatōs q̊d cōmiſit. ⁊ hoc tenetur
oīno ↄfiteri. Alio modo ingratitudo conſi
derat̄ ⁊ cadit in hoiem ꝑ ſe.ſicut qn̄ nō alio
fine mouetur ad tale faciēdū:niſi quia de-
ſpicit vel paruipendit bn̄ficia dei vel nō re
cogitat.et ſic ē pcc̄m ſp̄aleꝫ ↄfitenduꝫ. Nā
ſ̄m Tho.ij.ij.ſil'r Antoñ.pte.ij.ti.iij. ⁊ ſū-
mam angelicā quādo quis ex ↄtemptu p̄-
termittit recognitionē bn̄ficioꝝ vel bn̄fici-
um.puta p̄rem matrē ⁊ quencūqꝫ bn̄facto
rem ↄtemnit:mortale pcc̄m eſt. Sil'r quā-
do q̇s non recompenſat:ſed ſubtrahit recō
penſationem debiti q̊d neceſſario tenet̄ be
nefactori a bn̄facto .puta nō ſubuenit ei in
magna neceſſitate cū poſſꝫ ſubuenire:mor
tale eſt. Item cum quis omitteret laudare
benefactorē qui ē laudand⁹: ⁊ ex tali omiſ-
ſione ſequeret̄ illi vitupiū vel infamia mor
tale eſt. Et a fortiori cū non ſolū p̄termittit
ſed ↄ̄rium agit vt p̄dictuꝫ eſt. Sꝫ qn̄ p̄ter
hos caſus dictos eſſet aliqua omiſſio ſola.
puta q̄ non recognoſcit vel nō retribuit in
his ad q̄ non tenet̄ neceſſario :veniale eſt.
Hec vbi.ſ̄. E Scd̄o querit̄ Quid d̄
ignorante. R̄ndetur ſ̄m Anto.ſ̄.cū Tho-
ma q̇ ignorat beneficiū ſibi factū nō eſt in-
gratus ſi bn̄ficium non recōpenſat :dūmo
do ſit ꝑatus recompenſare ſi noſceret. Vn̄
a peccato excuſat̄ qui oblitus eſt q̇s fuerit
eius pater ignorans defectu rationabili

Tertio querit̄ quid de impotēte Reſpō
detur ſ̄m Antoñ. vbi ſupra .ꝙ non poteſt
aliquis ſe excuſare a vicio ingratitudinis ex
impotentia.ꝙ ſcꝫ non poſſit recompenſare
benefactori.q̄ ad debitum gratitudis red
dendū:magis attendit̄ voluntas q̄ꝫ opus.
vt dicit Seneca lib.de beneficijs. Et ideo
ſufficit volūtas recompenſandi cum facul-
tas deeſt. Vnde nec obliuio ex negligentia
facta excuſat.

F Circa tertium de
ꝑiculo ingratitudis. Nota ꝙ ex ingratitu-
dine multiplex ꝑiculū incurrit̄. P̄rio q̄ ḡ-
tia dei aufert̄. Aug. Qd̄ de⁹ dederat gra-
tis aufert ingratis. Exemplū in p̄mis pa-
rentib⁹ q̊s de⁹ in ꝑadiſo poſuit ⁊ gratia im
pleuit:ſed ꝓpter ingratitudinē eiecit Se
cundo q̄ infirmitates et alia mala immit-
tūtur. Nam Ezechias rex poſt ꝑcuſſioneꝫ
exercitus Sennacherib ab āgelo d̄i: Cen
ties ⁊ octogintaq̄nqꝫ milia . q̄ ꝓ gratiarū
actione non fecit canticū:egrotauit ad mor
tem vt d̄t Lyra. Eſa.xxxviij. Tertio q̇a
chr̄o maxima iniuria irrogat̄. Vn̄ Bern̄.
in perſona chriſti d̄t. Vide homo que pro
te patior.ad te clamo.ꝓ te morior.vide cla-
uos quib⁹ ↄfodior et cum ſit tantus dolor

plus tamen crucior ꝙ te ingratuꝫ experior.
Et ꝑ ↄn̄s ſequit̄ ꝙ etiā beate virgini ma-
tri maior fit iniuria. Vltimo q̄ aduerſa
rio ſuꝑ ingrato poteſtas cōcedit̄ ⁊ peſſime
periclitat̄.ſicut patꝫ factū in abſalon ingra
tiſſimo ſuo patri Dauid qui male perijt in
corpore ⁊ anima . Exemplum ad idem
narratur ex libro apum in ſpe.diſt.v.exem
plo.xl.ꝙ in partib⁹ Gallie quidaꝫ iuuenis
ab adoleſcentia ſemꝑ parentib⁹ ingratus ⁊
inobediens illos ⁊ alios ad amaritudinem
perducebat. Tandem poſtq̄ꝫ mortui ſunt
parentes eius:ip̄e poſt aliquot annos infir
matus eſt . et in agone ſumptis ſacramen-
tis ecce demones vidit turmatim ingredi-
entes.quos qui aſſiſtebant licet non vide-
bant tamē quaſi turmas ſtrepen̄.audiebāt
Exclamauit iuuenis infirmus horribiliter
di. Accipite om̄es arma iuuate me .q̄ ecce
pater meus conat̄ me occidere .hec dicens
exiluit . videbat̄ em̄ ſibi ꝙ in ſpecie patris
ſui diabolus eum occidere vellet ꝓpter re-
bellioneꝫ ⁊ ingratitudinem ad patrē. Nec
mora cadens in terraꝫ terribiliter clamans
expirauit. Rogemus ergo ch̄m ⁊c̄.

Dn̄ica tertia in quadrageſima. Sermo
xxj.de execranda vana gloria que eſt p̄mo
genita ſuperbie.

Erat eiciens

C Erat eiciens, mit „Erat“ als großer Zierinitiale:

Erat eiciens ſet ſcꝫ ieſus demoniū locut⁹
eſt mutus ⁊ admirate ſūt tur
be Lu.xj. ⁊ in euāgelio hodierno. Sancta
eccl'ia ꝑ p̄n̄ti dn̄ica legit euange.quō ch̄s
dn̄s eiecit demoniū mutū ad ſignificandū
ꝙ multi ſunt q̊s diabolus ꝑ hoc tp̄e q̄ de-
berent ch̄riani loqui in pctoꝝ ↄfeſſiōe facit
mutos vt nō ↄfiteant̄. ⁊ ſic in pctis pereāt
Nam vt Lyra ⁊ doctores dictant. diabo-
lus nō in ſe ſed ab effectu d̄r mutus:q̄ mu
tum efficit hoiem peccatorē queꝫ poſſidet
vt nō ↄfiteat̄. Et q̄m ſ̄m Bonauē.ſuꝑ.ij.
demones habent diuerſa maledictōis offi
cia inter ſe q̇s coꝝ q̇d efficere habeat . Ta-
citurnitatē autem ↄfeſſionis peccatoꝝ ma
xime facit demō ſuperbe vane gl'ie ne pec-
cator ſeip̄m humiliet et accuſet.ideo demō
iſte q̇ fecerat hūc mutum fuit demon vane
glorie ⁊ ſuperbie. Sed ſi liberari q̇s vult a
tali demonio et q̄cūqꝫ alio accedat ad chri
ſtū dn̄m petatqꝫ vt liberet̄: ⁊ ſic loquat̄ in
ↄfeſſiōe. Etſi pctōr q̇ habebat demonium
mutū ſuꝑbie ⁊ vane gl'ie.i.luciferū ab hoc
fuerit liberatus : tunc ꝑ ↄfeſſiōem poterit
liberari gr̄a ch̄ri ab alijs etiā demonijs.ſcꝫ
mām̄ona auaricie. Sathan ire.beelzebub
gule.aſmodeo luxurie.leuiathan iuidie.be
lial acidie. Videam⁹ itaqꝫ euāgeliū Ex
q̊ aūt vana gl'ia eſt p̄mogenita filia ſuꝑbie
ex q̄ oriunt̄ ſeptem alia ſ̄m Greg.xxxj.mo
ral'. ⁊ tāq̄ꝫ p̄ncipali electa alia ↄſequēter fa
cile eijciuntur. Idcirco de ip̄a in h̄ ſermone
agen̄.tria myſteria declaremus
Primū de modali notificatione
Scd̄m de execrabili ↄditione
Tertiū de mortali offenſiōe ⁊ ↄfeſſione
Itē ꝓ alio themate huius ſ̄mōis p̄ōt acci
pi illd̄ apl'i Gal'.vj. Sp̄ū ambulemus nō
efficiamur inanis gl'ie cupidi. B

Circa p̄mū myſteriū .ſ. d̄
modali notificatōe vane gl'e tria ↄſiderē⁹.
Primo q̄lis gl'iatio reputat̄ vana
Scd̄o q̇d ſit diffinitiue vana gl'ia
Tertio quō differt vana gloria a ſuꝑbia
Primo inquā ↄſiderandū eſt vt diſcerna-
mus q̄lis gloriatio reputat̄ fore vana Pro
quo notandū ſ̄m doct̄. ⁊ ſcripturas ꝙ gl'ia
tio diſtinguitur ſic
Primo em̄ q̄dam eſt diabolica
Scd̄o quedam eſt beatifica
Tertio quedā vera ⁊ ſanctificatiua
Quarto quedā eſt vana ⁊ dāmificatiua
Primo quedā eſt gl'iatio diabolica qn̄ q̇s
gl'iat̄ de malicia ſua de qua pſ̄. Quid gl'a
ris in malicia q̇ potens es iniquitate. Ni-
co.de Lyra.q.di. Hec eſt peſſima gl'ia. ⁊ ꝑ
ↄſequēs diabolica. Nam vt Detriſta ait
Dupliciter peccat qui ſe d̄ crimine iactat. ⁊
hoc eſt diaboli ꝓpriuꝫ.quia peccat ex certa
malicia. vnde diaboliċuꝫ facit hoiem Pro
pterea ibidē pſ̄. d̄t. Dilexiſti maliciaꝫ ⁊ ini
quitateꝫ magis q̄ꝫ loqui equitatem. ꝓpter-
ea deus deſtruet te in finem.ſcilicet perden
do cum diabolo et euellet te de tabernacu
lo tuo ſcilicꝫ per mortem Secundo que
dam eſt gloriatio beatifica.ſcilicet que da-
bitur iuſtis in patria. Pſ̄. Exultabunt ſan
cti in gloria. Et idem. Gloriabuntur in te

om̄es q̄ diligūt nomen tuū. q. t. benedi. ⁊c.
O ꝙ̄ſtulti q̄ illā ꝑ caducis ꝑdunt ; Ter//
tio q̄dā eſt gl'ia vera ⁊ ſanctificatiua q̄ eſt
ꝯſcientie ſancte teſtimoniū. iuxta q̄d apl's
ij. Coꝝ. j. dicit. Gl'ia noſtra hec eſt teſtimo
niū ꝯſcientie noſtre. ꝙ in ſimplicitate. ſcʒ re
cte intentionis. ⁊ ſinceritate. i. puritate vite
ſancte in gratia dei cō uerſati ſumus. Hec
ibi. quaſi di. ſm̄ Lyrā. In his cōſiſtit vera
gl'iatio hois ⁊ ſancta non in oꝛe hoim̄ ⁊c.
Quarto eſt q̄dam gl'ia vana ⁊ damnati
ua vt eſt gl'ia mūdana ſiue de coꝛpalib' ſcʒ
pulcritudine ſanitate foꝛtitudine ⁊ hmōi ſi
ue de ſpūalibus. ſcʒ ingenioſitate vel ſcien//
tia vel ſctitate: ſiue de exterioꝛib' ſcʒ diui//
tijs: pompis ⁊ hmōi. in talib' gloꝛiari va
nū eſt. Tū quia non ſunt vere gl'ioſa cum
ſint ſtercoꝛa. Ideo. j. Macha. ij. Matha//
thias dicit. Gloꝛia peccatoꝝ ſtercus ⁊ ver
mis: vt patet ſi ꝑſpicis ſepulcra. Et etiam
quia grauioꝛi ſupplicio obligant Apoca.
xviij. q̄ntū ſe gl'ificauit tā. d. i. toꝛ. ⁊c. Vnd̄
nō licet gloꝛiari de hoc ꝙ q̄s altius ceteris
ſuſpendit̄ ⁊ toꝛquet̄. Propterea Augu. v.
de ciui. dicit. Sanius videt q̄ amoꝛem lau
dis vicium eſſe cognoſcit. H Sed ſecun
do videnduʒ q̄d ſit. Alexand. ij. p̄te diffinit
ſic. Vana gloꝛia eſt appetitus inoꝛdinatus
⁊ delectatio inoꝛdinata hūane laudis Vn̄
d̄r gl'ia ſm̄ Lyram quaſi claria c mutata
in g. quia eſt clara. i. manifeſtatiōis ad lau//
dem delectatio Ambꝛo. d̄ offi. Gl'ia eſt cla
ra cum laude noticia ſcʒ coꝛam hominib'
Tertio aūt de differentia eius a ſupbia
Nota ſm̄ Antoñ. ij. parte ti. iij. ꝙ vana glo
ria ſue genitrici ſuperbie multuʒ aſſimulat̄
vt quaſi vnū ſint. q2 vtrobiq̄ʒ eſt appetitus
ꝓꝑie excellentie. ꝓpterea aliq̄ doctoꝛes po
nunt vtrūq̄ʒ pꝛo vno capitali. tamen reali//
ter differūt in h̄ ꝙ ſupb' appetit excellentiā
⁊ ſibi apparet magnus intus. ſed vanigl'io
ſus appetit excellentie huius manifeſtatio
nē exterius vt laudet̄ in oꝛe hoim̄ ⁊ famet̄
Sed di. quare talia appetere ſit peccatū
cum tñ dicat̄ Ecci. xlj. Curaʒ habe de bo
no noie. i. fama. Et Pꝛouer. xxij. Melius
eſt nomen bonū ꝙ̄ diuitie multe Rn̄detur
ſm̄ doctoꝛes. ꝙ bene curandū eſt de bono
noie inq̄ʒtū eſt vtile ad dei gl'iam ⁊ ꝓxioꝝ
edificationē ⁊ ſalutē. ſed ꝓpter ſolaʒ laudē
ꝓꝑiā appetere viciuʒ eſt ſm̄ Tho. ij. ij. q.
cxxxij. q2 eſt cōtra oꝛdinationē diuinā. I
Pꝛo q̄ notemus ſm̄ theologos ꝙ de9
bn̄dictus eſt menſus hoib' regulas neq̄s
ſup id q̄d ꝑfixum eſt a diuina regula exce//
dat ſup ſupbiā ⁊ vanaʒ gl'iam. Propterea
apl's. ij. Coꝝ. x. d̄r. Nos aūt nō in imēſum
gl'iamur ſed ſm̄ menſurā gl'ie quā menſus
eſt nob' d̄s. Pꝛia regula obedictie p̄cepto//
rū neq̄s ea traſgrediat̄. Scd̄a eſt p̄eminē
tie ꝓximoꝝ in honoꝛe ⁊ dignitate neq̄s ta
lia appetat niſi ad ſuiendū deo ⁊ ad vtili//
tatē ꝓxioꝝ licitis modis. j. Coꝝ. xiij. Cha
ritas nō eſt ambitioſa. nō q̄rit q̄ ſua ſunt ſʒ
q̄ ieſu chꝛi. Vn̄ pctm̄ ē ambitio. Tertia re
gula eſt innoteſcētie bonoꝝ opeꝝ. vt nō ad
ꝓꝑiā laudē oſtētem9 oꝑa nr̄a: ſʒ ad d̄i lau
dē ⁊ ꝓxioꝝ vtilitatē vel edificatōeʒ Mat.
v. Sic luceat lux vr̄a coꝛā hoib' vt videāt
vr̄a bona oꝑa ⁊ gl'ificent ⁊c. Quarta regu
la eſt gl'ie diuie in attributōe oim̄ bonoꝝ.
q2 om̄ia a d̄o ſunt tā bōa tpalia ꝙ̄ ſpūalia
Iac. j. Iō nō p̄ot veracit̄ de quocūq̄ʒ bo//
no gl'iari cū nō ſint ſua. ſed vt d̄r ꝑ aplm̄.
Regi ſecl'oꝝ ſoli deo honoꝛ ⁊ gl'ia in oib'
eſt attribuēda. g̊ peccat hō gl'iam ꝓꝑiā q̄//
rens in quocūq̄ʒ. Vn̄ Bern̄. ſup can̄. ſmōe
xxiij. Quicq̄d captas fauoꝛis q̄d ad deuʒ
nō referas ꝑtem dei furaris ⁊ crimen leſe
maieſtatis incurris. K

Circa ſcd̄m de execratio

ne vane gl'ie. Nota ꝙ deteſtāda eſt ⁊ execrā
da ꝓpt̄: pl'a Pꝛimo ꝓpter altiſſimoꝝ de//
iectōem. q2 vt Chꝛyſ. d̄r. Cetera vicia tm̄
mō in ſuis diaboli habitāt. vana gl'ia aūt
etiā in ſuis dei habitaculū reperit. ⁊ altiſſi
mos deijcit. patʒ in angelis de celo in infer
num deiectis ⁊ p̄mis parentib' de paradi
ſo. Ratio aūt ſm̄ Antoñ. ē. ti. iiij. eſt quia
ex quo rōnalis creatura facta eſt ad gl'iam
ꝑpetuā. idō naturaliter appetit gl'iam ⁊ cū
nō p̄ot in vita perpetuari: eo ꝙ moꝛi opoꝛ
tet querit per famā in hoim̄ memoꝛia per
petuari. ideo etiam viri alte ſanctitatis de
gloꝛie appetitu tentantur ⁊ cum offertur d̄
lectant̄ niſi per gratiam ſe cohibeant. Pꝛo
exēplo g̊ d̄ū ſanctiſſimus apl'icus creat̄ q̄//
dam eleuans ſtupam accenſam in arūdine
poſitam clamat di. Pater ſancte ſic tranſit

gl'ia mundi. vt ſcʒ caueat. L Scd̄o ꝓ//
pter bonoꝝ operū ⁊ meritoꝝ deꝑditionē.
Unde Chꝛyſ. ſup Mat. d̄r. Sicut ex li//
gno naſcit̄ vermis q̄ lignū exterminat ⁊ ex
veſtimento tinea q̄ comedit illud. ſic de bo
nis oꝑibus naſcit̄ vana gl'ia perdens illa.
Hinc Aug. queſtionē pulcrā q̄s hoim̄ ſit
melioꝛ. ſoluens lib. de vera innocentia dic̄.
ꝙ melioꝛ eſt in malefactis humilis ꝯfeſſio
ꝙ̄ in bonis ſupba gl'iatio. Hec ille. Exem
plum ptʒ de phariſeo ⁊ publicano oꝛātib'
Lu. xviij. Tertio deteſtāda eſt ꝓpt̄ cre//
brioꝛem infeſtationem. Nam veluti muſca
canina ingerit ſe crebꝛo operi bono. M
Sed querit̄. an ꝓpter vane gl'ie infeſtati
onem debeat hō dimittere op9 bonū. Re//
ſpōdet̄ ſm̄ Chꝛyſ. ſuper Matth. ꝙ vana
gl'ia tripl'r ingerit ſe bono operi. Pꝛimo
p̄cedendo. ſ. per p̄uiam intentionē malā. et
tunc Chꝛyſ. di. Melius eſt nō facere bo//
nū. puta elyniam ⁊ hmōi. ꝙ̄ ꝓpter vanam
gl'am facere Quia q̄ nō facit: in celo nil in//
uenit: et in terra nil ꝑdit. Qui aūt ꝓpter ho
noꝛē facit: ⁊ in terra ꝑdit et in celo nil inue//
nit. Hec ille. g̊ tūc dimittendū eſt Scd̄o
ingerit comitādo. et tunc op9 nō eſt dimit//
tendū ſed ꝑficiendū op9 bona intentōe in//
choatū. ſicut ſeminatoꝛ nō dimittit ſemina
re ꝓpter aues deuoꝛantes plura ex ſemine.
Exemplum narrat̄ de ſancto Bern̄. p̄//
dicāte. cū in medio ſermonis videns ꝓplm̄
flentem incidiſſet ſibi vana gl'ia. cogitauit
vt dimitteret p̄dicationē. ſed ſpūſſancti in//
ſtinctu ait Non ꝓpter te cepi nec ꝓpter te ꝑ
ficiā. ⁊ ſic ſmonē nō dimiſit Tertio ſub//
ſeq̄ndo. ⁊ tūc oꝛone vincēda eſt ſm̄ Chꝛy.
Quarto vana gl'ia deteſtanda eſt ꝓpter
difficilioꝛē remediationē. Chꝛyſ. vbi. ſ. d̄r
Quāto plura bona facis vanam gl'am nō
cōpeſcis ſʒ excitas. q2 cū om̄e malū ex ma//
lo naſcit̄. ſola hec de bono ꝓcedit. ideo non
extinguit̄ ꝑ bonū ſed magis nutritur Hec
ille N Queritur g̊ q̄d faciendū ſit pꝛo
remedio. Rn̄det̄ ſm̄ doc. ꝙ p̄mū ⁊ ſūmuʒ
ꝯtra vanā gl'iam remediū eſt oꝛonis hūi//
lis ſupplicatio. vt d̄r Chꝛy. ſ. Scd̄m ē
bonoꝝ oim̄ ⁊ gl'ie deo attributio: vt cū tibi
gl'ia offert̄. dic cum Pſ. Non nobis domi
ne: ſed nomini tuo da gloꝛiā Tertiuʒ eſt
moꝛtis ⁊ penaꝝ futuraꝝ ꝯſideratio. Nam
Pauo gl'iam pennaꝝ extenſarū deponit vi
ſo pede. ſic ⁊c. Quartū eſt execratōis d̄i
recognitio. Nam tā in veteri ꝙ̄ in nouo te//
ſta. de9 oſ̄dit ꝙ ſumme odit vanā gloꝛiam
etiā in regib'. vt patʒ p̄cipue in ſancto rege
Dauid: q̄ cū nūeraſſet ꝓplm̄ ex vana gl'ia.
ij. Reg. xxiiij. deus ꝑ ꝓphām Gad penam
denūciauit vt eligeret. aut ſeptē ānis famē
in terra ſua. aut trib' menſib' fugere coꝛaʒ
aduerſarijs. aut trib' dieb' peſtē. ⁊ h̄ tertio
electo ſeptuaginta milia moꝛtui ſunt ex po
pulo ⁊c. Deniq̄ʒ in nouo teſtamento patet
in chꝛō dei filio q̄ contēpſit gl'aʒ mūdi oēm
et diſcipulos q̄ de miraculis factis gl'iabā
tur: redarguit exemplo ſathane. Lu. xj. O
ergo homo chꝛiſtiane tu caue.

O Circa tertium de

moꝛtali offenſa. Notādū ſm̄ doc. vt in An
gelica cōpen. ⁊ Antoñ. habet̄ ꝙ vana gl'ia
ex ſe venialis eſt ſʒ fit moꝛtalis ⁊ ꝯfitenda
neārio. Pꝛimo caſu ex p̄te oꝑis de q̊ quis
gl'at̄. Nā ſiq̄s gl'iat̄ de oꝑe q̄d ē pcm̄ moꝛ
tale ex deliberato aīo peccat moꝛtaliter. ſe//
cus ſi de veniali vt de mēdacio iocoſo. Se
cundo caſu ex p̄te affectionis. vt ſiq̄s tantū
afficit̄ ad aliq̄d bonū. puta diuitias. ſciam.
⁊ hmōi: ⁊ ad coꝝ gl'iam q̄d p̄fert deo: moꝛ
tale eſt. q2 ꝯtrariatur charitati. Exemplū.
ſiq̄s ꝓpter talia bona ⁊ coꝝ gl'iam non per//
denda non ꝯfitet̄ deum vel fidē aut nō p̄//
dicat vel non d̄r v̄itatē dum tenet̄ Ter//
tio caſu ex p̄te intenti finis. Nam laus p̄ot
queri aliq̄n ꝓpter vitanduʒ malū infamie.
ſicut Samuel ſe laudauit. j. Reg. xij. ⁊ ali
q̄n pꝛopt̄ dei gl'iam ⁊ ꝓximi edificationeʒ.
et in iſtis caſibus nullum eſt peccatū Nam
⁊ Paulus ſic ꝯmēdauit ſe. ij. Coꝝ. ij. De//
niq̄ʒ aliquādo laus querit̄ ꝓpter lucrū aua
ricie ſicut phariſei faciebant. et tunc ē moꝛ//
tale ſm̄ Aureo. in compen. Et ibi ꝑ regu//
la generali ponit̄. ꝙ quantūcunq̄ʒ laus cō//
ſtituit̄ ꝑ fine vltimo. ⁊ querit q̄s eam ꝓpt̄
ſe paratus facere etiam ꝯ̄ p̄ceptum vt aſſeq//
tur laudem moꝛtale peccatuʒ eſt. Sec9 qn̄
q̄s in aliquo actu venialis peccati vult lau
dari ꝑ eo ꝙ venialiter in laude delectatur.
quia ſic veniale eſt. Quarto caſu ex par
te boni ſpūalis cum ſit pꝛopter laudem vel
gl'iam vanitatis p̄cipaliter. vt ſiq̄s predi

cat vel miſſam ꝺt vel ſacramenta ꝯfert ꝑncipal'r ꝓpter gl'iam ſuā ꝓpriā: mortale peccatum eſt. ſili'ter faciēdo alia opa virtuoſa. Hec in Angelica. P Inſup ꝯfitendū eſt de filiabꝫ vane gl'ie que dr̄ cenodoxia ſm Papiā. Et enūerātur iſte ſm doct. vicȝ ꝯtentio. electio. ptinax. nouitatū pſumptio. obedire nolle. diſcordia. ornatus vanus. chr̄i a fide error. hypocriſis. iactantia. adulatio. De his latius practica ſubſcpta ſi placet pſequere eā. Rogemꝰ ergo chr̄m ⁊c.

Notemus final'r ꝓ documento ſimplicium practicā de modis qbꝫ debeant hoies ꝯfiteri vel ꝯfeſſores interrogare ſciant ꝓut videbit' expedire. ⁊ ſi ꝯfitens intelligat talia. vicȝ de peccato ſupbie ⁊ eius pmogenita vana gloria cū filiabꝫ eaꝝ q̄ ſunt mortalia in caſibꝫ iſtis. Primo ꝯfitēdū de ſupbie ſpēbꝫ. de qbꝫ ſer. xxvj. E Scd̄o de vana gl'ia. vt in ſmone p̄ſenti. Tertio de ſupbie filiabꝫ per ordinē. ſmo. xvj. F De ſeculi ambitōne. ſermo. xvij. I De pſumptiōe ꝯfitendū eſt ſic. Si pſumpſit facere talia q̄ ſunt ſupra ꝯdicionem vel poteſtatem ſuā. puta iudex ſecularis iudicat clericos vel non ſubditos: mortale eſt ſm Antoñ. Itē ſi exn̄s medicꝰ ignarus medicat. vel ꝯfeſſor ignarus ꝯfeſſiones audit ⁊ abſoluit q̄s non p̄t. Itē ſi iudex ignarus vel aduocatus ignarus fuit: ⁊ ex hoc dānum accidit alicui minꝰ iuſte De curioſitate ſiqs vult ſcire altiora q̄ non capit. vt ꝺ trinitate vel p̄deſtinatione. ⁊ ſic in errorem cecidit: mortale eſt Itē ſi ſcire vel experiri de effectu incantationis. vel artis magice vel ꝓhibite. ⁊ hmōi voluit. Item ſiquis videre vel audire vult q̄uo agit' pccm̄ mortale delectanter: mortale eſt. De ꝯtentione ſer. xix. U De ingr̄itudīe. ſer. xx. D

De irriſione. ſi irriſit ſacramenta vel alia diuia vilipēdens ea: mortale eſt. Itē ſi irriſit p̄latos aut ſanctos aut deo ſuiētes vel religioſos vt ſic retrahat eos mortale ē. Itē ſi irriſit quēcunqȝ intēdens ex hoc iniuriaȝ notabilē vel ꝑturbationē illiꝰ: mortale eſt. ſecꝰ ſi ex leuitate vel cauſa ioci De alioꝝ temerario iudicio. Si deliberate alterꝰ facta dubia q̄ neſcit q̄ aīo facta ſint vel fiant in malam ꝑtem interp̄tatus ē. ⁊ ſine ſignis ſufficientibꝫ iudicauit eundē peccaſſe mortaliter ex ꝓpoſito. ipe ſic ſine ſignis ſufficientibꝰ ad maliciā illius oſtendendā iudicans mortal'r peccauit. Secꝰ ſi de veniali iudicauit. Idē ſi iudicauit de mortali ſȝ non ſic q̄ ille intendit tale feciſſe ꝓpoſito deliberato peccandi mortal'r veniale eſt Quarto tandē ꝯfitendū de filiabus cenodoxie. De ꝯtentione. ſ. tactuȝ eſt. De electione ptinaci. ſiquis elegit tenere ſniam aliquā vel opinionem tam ptinaciter q̄ nec doctoribꝫ nec ſi eccleſia determinaret contrariuȝ crederet mortale eſt. De nouitate. Siquis adinuenit nouū modum peccādi mortaliter vel inducendi ad tale. vel taxandi iniuſte. vel fraudandi proximum mortale eſt. De inobedientia. ſermo. xiiij. O De diſcordia Siqs diſcordat in neceſſarijs ſaluti: p̄ſertim tenēdo hereſim. vel ſi ex odio in notabilibꝫ mortale eſt. Secus in opinionibꝫ de his q̄ non ſunt neceſſaria ad ſalutem De ornatu. ſermone. xviij. O De chriſti fidei errore. Siquis dubitauit de fide vel errores ſectat' eſt mortale. De hypocriſi. Siqs ſimulauit ſanctitatē vel virtuoſa fecit opera ad decipiendū aliquem vt aſſequat' p̄lationem. vel vt dent' ei elemoſyne ſicut ſancto viro cū ſit malus mortale eſt. De iactātia: Siquis iactauit ſe de aliquo fctō mortali. Item ſi iactauit ſe in vituperiuȝ notabile alioꝝ mortale eſt De adulatiōe. Si adulatus eſt alicui de peccato facto. ſ. mortali. Uel ſi adulando ꝓuocauit ad faciēdū tale mortale eſt. Item ſi laudando adulatorie intendit decipe illū notabil'r in tp̄alibus vel ſp̄ualibꝫ mortale eſt. Secus ſi aliquid iuſtū intēdit ab illo hr̄e ꝑ moduȝ doni. vt hiſtriones. Hec ſufficiant ꝓ breuitate epilogādo poſuiſſe quatenus ſciat quis p̄dicta fore vt cōiter mortalia ⁊ ꝯfitenda. Et ſic de alijs etiam vicijs tractabimꝰ ſuis locis. Rogemus ergo chriſtum. ⁊c.

Dn̄ica eadem poſt prandium. Sermo xxij. de periculoſiſſimo vicio ire.

f Ratres ambulate in dilectione ſicut et chr̄s dilexit nos. ad Eph. v. ⁊ in epl'a hodierna. Sanctꝰ paulꝰ apl's

in his v̄bis hortat' nos oēs. chr̄ianos vt exemplo chr̄i diligamus inuicē deponentes irā ⁊ odium. Aduertenduȝ ergo chariſſimi q̄ chr̄s dn̄s dilexit nos Primo dilectiōe pleniſſima. q2 om̄ia nobis dedit que ꝓ noſtro amore in ſe aſſumpſit. vicȝ ex virgine Maria ſcȝ carnē in cibū: ſanguinē in potū aīam in p̄ciūm redemptōis. deitatē aūt ꝓmiſit in p̄miū eterne felicitatis. Sic ⁊ nos debemus ꝓximos diligere vt in oībꝫ ſalutem eoꝝ pleno corde velimus. Sicut etiaȝ ptȝ de pe. diſt. ij. Charitas. Scd̄o chr̄s dilexit nos dilectiōe ſanctiſſima. q2 dilexit nos: ſȝ nō dilexit imo redarguit ⁊ reprobauit nr̄a vicia. Sic ⁊ nos debemus ꝓximos diligere. Aug. Sic diligant' hoies vt eoꝝ nō diligāt' errores. id eſt pctā. Tertio dilexit nos chriſtus dilectiōe pacatiſſima. q2 cum eſſemus inimici reconciliauit nos deo ⁊ angelis. Exemplum dans vt omnē iram ⁊ odiū deponamus ⁊ pacē cum deo ⁊ ꝓximis teneamus. Et ad hec apl'us hortat' in verbis p̄dictis dicens. Ambulate in dilectione ⁊c. patet in epl'a. Itaqȝ de ira que ꝯtrariatur dilectioni tria myſteria declarabimus ꝑ ſermone

Primū de retentiōis ꝑiculoſitate.
Scd̄m de offenſionis mortalitate
Tertiū ꝺ ꝓductōis vicioſitate M

Circa p̄mū ꝺ ꝑiculoſitate ire retēte. q2m mlt'i ſunt q̄ faciliter iraſcunt' ⁊ diu iram tenent ꝯtra ꝓximū nec volūt pacificari. tales ergo audiant quot periculis damnationis ſubſūt. Primū periculū abominationis diuine Eccl'i. xxvij. Ira ⁊ furor execrabilia ſunt Gloſa. in conſpectu dei Sed quare Dicendū q̄ p̄mo q2 trinitatis ſanctiſſime imaginem deſtruit et diaboli imaginem in ſe ponit Greg. ſup Iob. v. ꝺr Manſuetudo ſeruat in nobis imaginem dei q̄ ſemper trāquillus eſt. ſed ira diſſipat ⁊c. Si ergo quis crucifixi imaginē de eccleſia eijceret ⁊ deſtrueret loco illius diaboli imaginē poneret. ſic ⁊c. Secundo q2 diuinam maieſtatē de ſuo habitaculo deturbat ⁊ diabolo locū dat. Un̄ Bern̄. ⁊ Auguſt. ſup pſ. Sicut in pace factus eſt locus dei: ita in ira ⁊ diſcordia non niſi locus eſt diaboli ⁊c. Unde ſiquis regem de ſuo grato hoſpitio exturbaret ⁊ inimicum introduceret ſic ⁊c. Tertio q2 q̄ꝺ ſolius dei eſt ſibi vſurpat ſcȝ vindictam quam ſibi ſoli deus ſuauit Rhom̄. xij. Mihi vindictam ⁊ ego retribuā dicat dn̄s. Sicut ergo vſurpans coronā regis offendit. ſic ⁊c. Exempluȝ legitur in vitaſpatruȝ. q̄ quidam ſanctus pater dixit q̄ iracundus etiamſi mortuos ſuſcitaret non poſſet deo placere. ⁊ hoc Antoñ. parte. ij. ti. vij. ca. j. ponit intelligendo de eo qui leuiter iraſcit' ⁊ tenet iram. R

Secundum periculum breuiatiōis vite hoc oſtenditur. Primo ex lege theologica Eccleſiaſtici. xxx. cap̄. Zelus ⁊ ira minuunt dies. Secundo ex lege ph̄ica. quia ph̄us p̄mo de anima dicit. q̄ ira eſt aſcenſio feruidi ſanguinis circa cor. Et ergo Damaſcenus lib. ij. cap̄. xviij. diffinit eam ſic dicens Ira eſt feruor ſanguinis circa cor ex euaporatione fellis vel per returbationem fellis. Hec ille. Ex tali autē paſſione corpus maxime tranſmutatur vt ptȝ ꝑ Grego. v. moral'. dicentem. Ire ſtimulus accenſum cor palpitat: corpus tremit: lingua ſe prepedit: facies igneſcit: exaſperantur oculi. nō recognoſcunt' noti. quid loquatur ignorat: licet ore ſermonem format: veluti arrepticius. Hec ille. Et conſequenter ex his ſequitur diminutio vite. Unde ⁊ Philoſophus dicit q̄ animalia iracunda ſicut ſunt canes ꝺ facili mordentes ⁊ latrantes ſunt breuis vite. Item narrat Auguſtinus de ciuitate ꝺi q̄ quidam conſul rhomanorum noīe Silla cum pre ira turbulentiſſimus eſſȝ fracta eſt ſibi vena ſanguinis in corpore vnꝺ mortuus eſt Tertio declaratur ex lege canonica. xiij. q. j. ca. j. Et extra de iudeis. capi. ⁊ ſi iudeos. vbi dicitur ſic. Mus in pera. ignis in ſinu. ſerpens in gremio male ſuos remunerāt hoſpites ⁊ cetera. Sic facit ⁊ ira que corrodit cor tanq̄ꝫ Mus peram: et accendit et mordet ac ſic conſequenter vitam breuiat. Et hoc videmus in multis q̄ pre ira feruidi nec ſibijpſis parcunt: ſȝ morti ſe exponunt. Nec etiam curant proximos nec vxorem nec filios nec parentes. ſed contumelijs omnes afficiunt et in illis ſe vindicant cum in taberna vel alibi cōmoti ſe vindicare nequiuerūt. ⁊ ſic quādoqȝ tale nocumentū alijs inferunt q̄ ꝑ leges occidentur.

Et ſic ptz. S Quarto oſtendit̃ preter
eã ex lege poetica. Nam ſm Valerium de
naturis rex. Antiqui ire vicium ſub ſpecie
martis depingebant ſic. Erat figura hoīs
furentis in curru ſedentis: flagellum in ma
nu gerentis, ante quem lupus ſtare depin/
gebat̃ ⁊c̃. Hec autem ſignificabāt pmo ꝙ
ira eſt inſana furia. vt dicit Seneca lib .ij.
de ira. Ideo in figura furentis hoīs erat.
Secundo ꝙ volubilis foret ⁊ homo talis
vite breuis. ideo in curru. Tertio ꝙ vindi/
catiua eſſet. ideo flagelluꝫ tenebat. Quar/
to lupus depingebat̃ corã eodẽ. quia ſicut
lupus dilacerat oues. ſic irati principes di
lacerant ⁊ deuaſtant pauperes: etiã ꝑ calũ
niã. Sicut ad idem Eſopus ponit exem/
pluꝫ parabolicũ. vicꝫ ꝙ dũ lupus iret cum
oue quadã ⁊ veniſſent ad fluuiuꝫ: bibere ce
perũt. Lupus a parte ſupiori fluentꝫ aque
ouis autẽ ab inferiori. Et impoſuit oui ſcꝫ
calũnioſe ꝙ turbauerit aquam. Ouis ſim/
plex reſpondit veritatem. Dñe tamen ego
ſuꝫ ab infra. ſi a me eſſet aque turbatio iſta
deflueret ⁊ vos non impediret. Lupus re/
ſpondit. Ah tu loqueris ſic ſuperbe ſicut ⁊
pater tuus ſemper contra me ſuperbit. Et
ſic deuorauit eã. Sic multi diuites ⁊ pnci
pes falſa calũnia deuorant paupes Ter
tiũ periculũ in ira eſt crucifixionis chriſti ⁊
iniurie. Nam adeo ira facit iniuriaꝫ chriſto
paſſo: vt videat̃ ſingulas eius paſſiones re
nouare. Iuxta illḋ Hebre.vj. Rurſus cru
cifigentes chriſtum in ſemetipis. Nã chr̃s
captiuari voluit vt nos liberaret a diabo/
lica captiuitate. Cõtra hoc chriſtianus ꝑ
iram captiuari vult a diabolo. Guilhel. in
ſuma. Tenes iram cum primo tãdiu tene
ris a diabolo. Item chr̃s flagellatus eſt ⁊
ſanguinẽ fudit. iracundus mẽbra chriſti. i.
primos flagellat ⁊ ſanguineꝫ fundit illoꝝ
vindicañ Item chriſtus iniuſte iudicatus
eſt ⁊ ꝯdẽnatus a Pilato: qui debuit poti/
us penã inferre iudeis cũ ſciret ꝙ illi chr̃m
ꝑ inuidiã tradiderant. Sic iracundus non
punit quẽ deberet. id eſt ſeipm iratum. ſed
primũ ꝗ eſt chriſti membꝝ: ⁊ ſepe innocẽs.
Itẽ chriſtus in cruce orauit p inimicis vt
ꝯuertant̃: nec ſe vindicauit. Sed iracũdus
vindictã expetit. O ergo iracunde cõpate/
re ſaltẽ chr̃o ⁊ noli eũ in mẽbris ꝑſeq cuiꝰ
ſanguine redẽptus es a diabolo. T
Quartũ piculũ dãnationis iuridice Nã
in hora mortis diabolus pōt allegare con
tra iracunduꝫ ⁊ iuridice illum poſſidere in
eternũ. Primo ex regula iuſticie euangeli/
ca. q̃ habet̃ Matth. vj. vbi chr̃s dicit. Si
nõ dimiſeritis homĩbꝫ: nec pater veſter di
mittet vobis peccata veſtra. Secundo ex
regula canonica ſimul q̃ꝫ ⁊ Tertio ex lege
ciuilica. quibꝫ ꝯcorditer ſancitũ eſt ꝙ heres
nõ ſuans teſtamentũ defuncti exhereditã/
dus eſt. xj. q. j. c. ſilueſter. ⁊. C. de fideicom
miſſis. l. amplius Sed qꝛ chriſtus legauit
hereditatẽ celeſtẽ illis ꝗ obſeruant charita
tem ⁊ pacem fraternã. ið iuſtũ eſt vt exhe
reditet̃ ⁊ damnet̃ is ꝗ iram tenuit V
Quintũ periculũ exorationis ꝯtra ſeim/
pcatorie. qa talis orando dñicam oronem
cõtra ſe impcat̃. Vñ Athanaſius ſup dñi
ca orone dic. Si nõ dimittis iniuriã q tibi
facta eſt nõ oronẽ p te facis ſed maledictio
nem ſup te inducis cũ in orone dñica dicis
Dimitte nobis debita noſtra ſicut et nos
dimittimus debitoribꝫ noſtris. Si dicas.
nõne ḡ melius eſt talibꝫ nec orare pater nr̃
Rñdet̃ ſm Alexan. de ales ⁊ Aſtex. ꝙ non
debent ꝓpterea dimittere qn orent. qꝛ ſi nec
orant nec ꝗcq̃d boni faciũt diabolus maio
rẽ ptãtem in eis habebit. Sed tales orent
pater noſter in ꝑſona eccl̃ie ⁊ non in ꝑſona
ꝓpria. qꝛ ſic mentirent̃ ⁊ ſup ſe maledictõeꝫ
impcarent̃: vt dictũ eſt. Ecce ḡ patꝫ quãto
in periculo ſunt poſiti irã tenentes. Ve ḡ ⁊
ve talibꝫ. O chriſtiane noli in te fouere dia
boluꝫ ꝑ iram ⁊ odiũ ex quibꝫ innũera mala
oriunt̃. ſcꝫ homicidia et hmōi. Item bella
maledictiones et rixe. et qñq̄ recurſus ad
ſortilegia Exemplum ꝯſolatoriũ p exci
tatiõe dormitantiũ narrat̃ ꝙ vxor cuiuſdã
viri recurrens ad mulierez ſortilegã voluit
maritũ ſuũ vt incantatõibꝫ puocaret illuꝫ
ad amorẽ ſuũ. Et illa cõmiſit vt ſibi appor
taret de pilis oculoꝝ mariti Cumq̄ vir ille
ad mercandũ cũ ſocijs deberet ire longius
vxor eius dixit ei O mi dñe da mihi aliq̃d
de pilis oculoꝝ tuorum vt teneam interim
apḋ me p memoria tue dilectõis Vir aſtu
tus dedit ſibi de pilis faretre ſue quaꝫ ſup
ſe habebat. Cũq̄ ꝑtranſita dieta cũ ſocijs
hoſpitati foret in hoſpitio ⁊ ſero lete ꝯuer

ſarent̃: ecce faretra illius pendẽs in gomfo
cõmota ſtrepitũ fecit. Dixerunt oẽs. Quid
ħ. Vir ille recognoſcens dixit. Forſitã vias
vult currere. ⁊ ſic tertio commota reuerſan
do ſagittꝫ excidentibꝫ ħ ⁊ illic exiuit ꝑ oſtiũ
donec domũ ꝑuenit. Vñ illiꝰ vxor cõfuſa
ꝯ intentũ ꝓbera incurrit. X

Circa ſcḋm de mortali of

fenſa ire q̃rit̃: q̃re ira reputat̃ pctm̃ graue ⁊
mortale cũ ei vt Aug. ḋr: nullꝰ peccat in eo
qḋ vitare nõ pt̃. ſꝫ irã nullꝰ hō vitare pt̃ cũ
ſit natural' paſſio hoīs. Vñ pſ̃. iiij. ſcribit̃.
Iraſcimini ⁊ nolite peccare. Vbi glo. ḋr.
Motꝰ ire nõ eſt in ptãte nr̃a. ḡ nõ videtur
pctm̃. Sꝫ ad hec rñr ſꝫ Tho. ij. ij. q. clviij
⁊ Anto. ij. ꝑ. ti. vij. ⁊ etiã Ange. ſũmã. Au
reolũ in cõpen. ⁊ alios regl'as certas recolli
ꝑẽdo Pria ḋ paſſiõe q̃ q̄s turbat̃ ꝙ nul
la paſſio ire vel alteriꝰ cuiuſcũq̄ ē pctm̃ ſo
rõe paſſiõis pure: ſꝫ hꝫ potiꝰ rõe pene Rõ
qꝛ ineſt nob̃ a natura ſic paſſio famis: ſitis
⁊ triſticie mẽtis ⁊ hmōi. Vñ. iij. ethi. Paſ
ſionibꝫ naturalibꝫ nec meremur nec deme/
remur. Et qm̃ ira ꝓprie loquẽdo eſt paſſio
naturalis aĩe ſenſitiue a q̄ vis iraſcibil' de
noiat̃: iō vitari nõ pōt; vt ptꝫ ꝑ obiectioneꝫ
iaꝫ pfatã. ⁊ ſic nõ eſt pctm̃. Nã vt ſic etiã in
brutꝫ eſt ira: ⁊ oẽs hoies iclinati ſunt ad irã
magꝭ tñ cholerici rõne ignee cõplexionis ⁊
mulieres rõne debilis rõnis Eccl̃i. xxv. Nõ
eſt ira ſup irã mulieris Secunda regula
de ipa paſſione dũ rõne regulat̃ ꝙ oīs paſ
ſio inq̄tuꝫ rõne recta regulat̃ eſt bona: ⁊ in
q̄tũ ordinẽ rõnis excludit eſt mala. Proin
de paſſio vel motꝰ ire in hoīe pōt eſſe q̄ñq̄
ꝓtuoſa ⁊ bñ meritoria ſicut cuꝫ q̄s rõnabi
liter iraſcit̃ ꝓpter pctã ſubditoꝝ vel aliorꝫ
et hec eſt ira ꝑ zelũ. Nã ſic chr̃s etiã iratꝰ cõ
tra phariſeos redarguit eos ⁊ eiecit emen/
tes ⁊ vendẽtes in tẽplo. Itẽ pōt ira eſſe vi
tioſa quando nõ eſt ſm ordinẽ rõnis et ta/
lis ḋr ira per viciũ. q̃ diffinit̃ ſic. Eſt inordi
natus appetitꝰ vĩdicte. ſm doctores ſupra
Et notãter ḋr inordinatus. quia ſi eſſet or
dinatus appetitus vindicte non eſſet pecca
tũ: ſed zelus laudabilis. Sed quō fit iordi
natus talis appetitꝰ. Dicendũ ꝙ tribꝫ mo
dis. Primo ex parte mali qḋ alteri appetit̃
Secũdo ex parte modi q̃ q̄s irra ſe iraſcit̃.
Tertio ex pte facti qḋ extra oſtendit̃ vt pa
tet in regulis ſubſequentibꝫ. Y Tertia
regula ꝙ ira nõ pōt eſſe mortalis culpa ex
pte mali qḋ alteri appetit̃ p vindicta vicꝫ ſi
appetit q̄s iniuſtã vindicta vel punitionem
primi notabilẽ deliberate. hoc aũt fit pmo
ſi puniri vult eũ ꝗ nõ meruit. Scḋo ſi plꝰ
q̄ꝫ meruit Tertio ſi nõ ſm modũ legitimũ
pceſſit ad puniendũ illum. Quarto ſi nõ p
pter bonũ iuſticie ꝯſeruandũ hoc ſcꝫ volu/
it: ſed pncipaliter ꝓpter vindicandũ vl' ꝓpt̃
malũ illiꝰ vt ex eo ſatiet̃. qḋlibet hoꝝ mor
tale eſt. qꝛ ꝯtra charitatẽ ⁊ ꝯtra iuſticiã in
tendit: al's veniale eſt: vt punire in modico
ſic trahere puerũ capillis ⁊ hmōi Quar
ta regl'a ꝙ ira poteſt eſſe mortalis culpa ex
parte modi q̃ q̄s iraſcitur ab intra: ſcꝫ cum
quis tãta vehementia ire feruetꝰ vt decidat
a dilectõe dei ⁊ p ximi qḋ ꝯtingit quando
ira tranſit in odiũ. tũc em̃ fit mortale. Hec
Antoñ. Quinta regl'a de facto vl' ſigno
qḋ oñdit̃ eſt. ſ. ꝙ ira pōt eſſe mortalis cul/
pa ex parte ſigni vl' facti qḋ q̄s oñdit ab ex
tra vicꝫ cũ quis ex ira oſtenderet ſigna odij
⁊ ex hoc ſcandalizaret notabiliter primos
q̄a negat ſigna cõmunia charitatis vicꝫ ſa/
lutantẽ nõ reſalutat: interroganti dũ debe/
ret nõ reſpõdet: vel cũ cõiter orans illũ ini
micũ excludit ab oratione. Hec ſm Rich.
Secus de ſignis ſpecialibꝫ ad que q̄s non
tenetur oſtendere. qꝛ veniale eſt. Similiter
eſt de ira coꝝ ꝗ gerũt curã domoꝝ ⁊ ſubdi
toꝝ in q̄bus accidit q̄tidiana ira ⁊ ꝑturba/
tio aliqua. ſicut dicit chr̃s marthe Luce. x.
qꝛ venialis. ⁊ nõ mortalis ē talis ira vt cõ/
muniter. Hec Anto. ſupra. Z

Circa tertiũ de filiabus q̃

pducit ira q̃rit̃: q̃les ſunt filie ire criminoſe
ḋ q̄bꝫ ꝯfiteri tenet̃ hoies ex neceſſitate Ad
qḋ ſm Grego. xxxj. moral. ponunt̃ alique
q̄bꝫ in Angelica ſupaddunt̃ plures: aliter
tñ pſequemur practice. Et prima ḋr indi/
gnatio. Secũda rixa. Tertia animi tumor
Quarta ꝯtumelia. Quinta vituperij cla/
mor. Sexta maledictio. Septima dei vel
ſctõꝝ blaſphemia. Octaua iniuſtũ bellum
Nona ſanguinis effuſio. De aliq̄bꝫ hoꝝ po
pulo magꝭ. ſ. neceſſarijs agemꝰ etiã i ſpāli
bus ſmōibꝫ. Sꝫ hic breuius notemus p

p̄ tractica ꝯfeſſiōis ꝙ ꝯfitēdū eſt ꝺ̄ indigna rōe. Siq̄s ex ira nō loquit̄ primo in caſu q̄ tenet̄ ex p̄cepto, mortale eſt. vel ſi h̄ fac̄ cū ſcandalo notabili vt dictū eſt q̄nta regula De rixa. Si rixat̄ q̄s pcutiendo primū aīo vindicādi vēl nocēdi notabilit̄: mortale eſt: al'ſ veniale vt in puerꝭ. De animi vl̄ mētis tumore: hoc eſt qñ q̄s implicat mentē deliberate excogitando vias diuerſas et modos q̄bꝫ poſſet ſe vindicare. ꝛ de h̄ iudicandū eſt co mō q̄ ꝺ̄ ira ex q̄ pcedit vt patuit. De ꝯtumelia vel ꝯuitio. Si dixit talia ꝟba ſcꝫ ꝙ ſunt infamatoria coram aliis mortale eſt. de h̄ ſermōe. xxiiij. K. De clamore: h̄ eſt ſm̄ Aureo. dū q̄s exaltat vocez p vituperiū: idē vt de ꝯtumelia. De maledictiōe ſer. xxv. O. De blaſphemia dei ꝛ ſctōꝝ ibidē. T. De bello. Siq̄s mouet bellū iniuſtū. ꝛ oīs q̄ dat auxiliū ꝯſilium ꝛ fauorē mortaliter peccāt ꝛ ad reſtitutionez tenent̄. Sec⁹ de iuſto. De ſanguinis effuſione ſcꝫ notabili vel enormi ſi ſine iudicio iuſto fecit vel homicidio ꝯſiliū vel cauſam dedit. Hec ſufficiant ad p̄ſens. Rogemus aūt dñm ieſum vt det ꝛc.

Feria ſecunda poſt dñicā tertiā Sermo viceſimuſtertius de ira peſſima capitali et eius remediatiōe

Epleti ſunt

r oēs in ſynagoga ira Luc. iiij. ꝛ in euāgelio hodierno. Sic Lyra dicit dñs ieſus multꝭ miraculis ſuā deitatem ꝯfirmañ. int̄ ſuos ꝓpinq̄s pauca miracula fecit. qꝛ erant indigni eo ꝙ miracula chr̄i nō credebāt eſſe vera. ꝛ ip̄m deſpiciebāt ꝓpt̄ paupertatē ſuā ꝛ parētuz ſuoꝝ: q̄ licet forēt nobiles: erant tñ paupes. Vnd̄ phariſei illi de nazareth dixerūt ad Ieſuz deſpectiue. Quanta audiuimus facta ī caphar. fac ꝛ hic in patria tua: acſi di. Si faceres vera miracula citi⁹ faceres inter ꝓpinq̄s ꝛ in ciuitate tua q̄ꝫ inter extraneos. Sꝫ ip̄e chr̄s dñs rñdit oſtēdeñ p exēpla helie ꝛ heliſei ꝙ nō niſi ex ipoꝝ malicia eēt ꝙ nō faceret inter eos talia. Sic nec helias miſſus fuit ad mulieres alias eo ꝙ nō eēnt ita deuote: ſꝫ ad ſareptanā gentilē deuotā: nec Heliſeus mūdauit alios leproſos ꝓpt̄ ingratitudinē erga deū. qꝛ declinauerat regnū iſrael ad idolatriā: ſꝫ naamā mūdauit gētilē q̄ erat bon⁹ ꝛ ad deū ꝯuerſur⁹. Tūc illi de nazareth repleti ſt̄ oēs ira. hec audieñ. ſ. ꝙ p̄ponebat eis gētiles ꝛ voluerūt occidere eū ſꝫ dñs ꝟtute deitatꝭ p mediū illoꝝ illeſus trāſiuit. Et vt Beda d̄t. deſcēdēs ꝺ̄ mōte ſb rupe latere voluit vbi ſaxū illō tāq̄ꝫ cera ſoluta ſinū fec̄ ī q̄ chr̄s ē recept⁹ ꝛ oīa lineamēta ꝛ ruge veſtꝭ ibi adhuc apparēt. ꝺ̄ his ī euāgelio. Itaq̄ꝫ ꝺ̄ ira ī q̄ ꝛ mō mlt̄i plenī ſūt ꝛ peccāt ꝯ chr̄m: reſtāt adhuc tria myſteria declarari in hoc ſmōe.

Primū de eius peccati grauitate.
Scōm de capitali ſublimitate.
Tertiū de remediali q̄litate. A

Circa p̄mum ꝺ̄ grauitate

pcti ire q̄rit̄: vtꝝ ira ſit ḡuiſſimū oīm pctōꝝ ꝯ primū cōmiſſoꝝ. Nā chryſ. homelia xlviij. ſup Ioā. videt̄ dicere ꝙ ſic. Nil inq̄t turpi⁹ viſu furētꝭ. ire em̄ ꝛ inſanie nil ē mediū. Sꝫ rñr ſm̄ Rayne. in ſūma iuxta dicta ſcti Tho. ij. ij. q. clviij. ꝙ circa ḡuitatem pcti p̄nt tres attēdi ꝯſideratōes ſm̄ q̄s iudicat̄ ḡui⁹ vnū alio. Primo pōt ꝯſiderari ḡuitas pcti ex ei⁹ nocumēti illatōe. Nā illō pctm̄ ḡui⁹ eſt qō maī⁹ nocumētū infert ꝓximis ꝛ ſic ira in effectu exteriori vicꝫ rapina homicidio ꝛ bello ac h̄mōi pōt eſſe grauī⁹ pctm̄ q̄ꝫ internū odiū Sꝫ ſi ꝯſiderem⁹ irā put tm̄ mō manet in corde ꝛ ſilr̄ odium ſic grauius pctm̄ eſt odiū q̄ꝫ inuidia. ꝛ inuidia eſt ḡuius q̄ꝫ ira. Rō. qꝛ odiū appetit ꝓximo malū vel nocumētum ſub rōne mali ſꝫ inuidus appetit ſub rōne ꝓprie glīe. irat⁹ aūt ſub rōne vindicte. qō hꝫ aliq̄d iuſticie qñq̄ꝫ: ideoq̄ꝫ minus malum eſt vt ſic ira q̄ꝫ inuidia. qꝛ ira appetit vindictā ſub ratione cuiuſdaꝫ boni iuſtioris qō eſt vindicta: ſed inuidia ſuper rōne ꝓprie glīe vt ip̄e ſit felicior altero cui inuidet. odiuꝫ vero qꝛ appetit ſub rōe mali malū: qō eſt peſſimuꝫ ꝛ ꝯtra charitatem B Secūdo pōt ꝯſiderari grauitas peccati ex charitatis oppoſitione ꝛ ſic ceteris paribꝫ inter oīa peccata que cōmittuntur in primū odiū eſt grauiſſimū ꝓpter directā ꝯtrarietatē charitatis Sicut em̄ charitas eſt virtutū potiſſima: ita a cōtrario odiū eſt oīm vicioꝝ peſſimū. Et ſic claret ꝙ odiū multo graui⁹ eſt q̄ꝫ ira. Primo qꝛ odiū ꝯriat̄ charitati directe. Ideoq̄ꝫ ex ſuo genere eſt mortale. ſed ira nō ſp nec ex ſuo genere ē mortal'. Vñ Glo. ſup illud pſ. Iraſcimini ꝛ nolite peccare. d̄t. Venialis eſt ira q̄ nō ducit̄ ad effectū. ſ. notabilē Scōo q̄ꝫ qꝛ paſſio ire ani⁹ tranſit. ſꝫ odiuz pmanet. Vñ Ph̄s. ij. Rhetori. d̄t. ꝙ odiū eſt magis inſanabile q̄ꝫ ira. Tertio pt ꝯſiderari grauitas pcci ex modali deordinatione. ꝛ ſic illud pccm̄ graui⁹ eſt q̄d magis aufert rōnem hoīs ꝛ minus hꝫ de miſericordia in primū. ꝛ ſic ira eſt grauiſſimum pccm̄. qꝛ ſup oīa alia aufert rōnem hoīs. Catho. Ira impedit animū ne poſſit cernere verū. Et qꝛ eſt ferociſſima ꝛ impetuoſa ſine vlla miſcdia Prouer. xxvij. Ira non habet miſcdiam nec erūpens furor. Et ſic intelligendum eſt dictū Chryſ. ſ. in obiectione. Et ſic patet. C Sed di. Quid de ꝯcupiſcētia an grauius pccm̄ ſit q̄ꝫ ira. Rñdet̄ ſm̄ p̄dictos doct̄. ac alios cōiter. ꝙ ex q̄ ira tendit in vindictā q̄ eſt iuſticie boni ideo eſt min⁹ malū q̄ꝫ ꝯcupiſcentia q̄ tēdit in bonū delectabile q̄d non hꝫ rōnem iuſticie. Vnde ph̄s. vij. Ethicoꝝ d̄t. ꝙ incontinens ꝯcupiſcētie eſt turpior q̄ꝫ incōtinens ire. Verūtamē ſi ira deducit̄ ad odiū perſeuerās eſt grauiſſimū oīm peccatoꝝ in primū cōmiſſoꝝ ceterꝭ paribꝫ. qm̄ vt Aug. et Chryſ. de cōpūctōe di. Hūanū ē peccare: ſed diabolicum in odio pſeuerare. O ḡ homo chriſtiane noli fieri diabolus per iram.

D Circa ſecunduz de

capitali ſublimitate inq̄rendū eſt: quare ira magis ponit̄ p vicio capitali q̄ꝫ odiuꝫ: q̄d tñ grauius pccm̄ eſt cōiter. Rñdet̄ ſm̄ Anton. par. ij. ti. vij. c. j. Quia inq̄t. Ira habꝫ finē multum appetibilem. qm̄ appetit malum ſub rōne boni. i. iuſti magis q̄ꝫ odiuꝫ: q̄d appetit ſub rōne mali. Item quia habꝫ plures ſpecies. ꝛ odium ac alia multa vicia ex ira tāq̄ꝫ ex p̄ncipali oriunt̄. vt patuit ſermone precedenti. Sed q̄t ꝛ q̄ ſunt ſpēs ire ph̄s. iij. li. Ethicoꝝ ponit tres.

Prima acuta
Secunda d̄r amara
Tertia d̄r grauis.

Prima d̄r acuta qua q̄s cito ꝛ ſubito iraſcitur ꝛ leuiter ceſſat ab ira. ꝛ hoc ē optimū in talibꝫ ꝙ non retinent irā in corde. qꝛ dicitur Ecci. ca. vj. Ira in ſinu ſtulti requieſcit et tales ſūt ſepe cholerici ſm̄ Alber. li. j. de motibꝫ animaliū. trac. ij. Scōa d̄r amara que pmanet ꝛ in vetuſtatem deuenit. et ſunt amariſſimi in ſe donec diutius irā digerant ad quā maxime diſponunt̄ melancholici ſm̄ Alber. ſ. Tertia dicitur grauis vel difficilis q̄ obſeruat tempus ad penam inferendā. nec ceſſat ab ira ꝯcepta donec vindictā faciat. ꝛ hoc eſt peſſimū. E

Notandū aūt ꝙ vt ph̄us. vij. Ethicoꝝ. et ſuper eodem Alber. d̄t. ꝙ ira ſup omes alias paſſiones corporales eſt valde naturalis. quia frequenter innaſcit̄ a parentibꝫ: et tranſit ab eiſdem in genitū. Cauſaꝫ quā ponit dimitto. Exemplum recitat ibidē Albertus. ꝙ quidam accuſatus de hoc ꝙ patrem pcuſſerit: excuſañ. ſe dixit. ꝙ ira foret ſibi ex parte ingenita: in cuius ſignū pater ſuus patrem ꝛ auus proauū percuſſerat. ꝛ oñdit filium ſuum puerum dicēs Et iſte filius percutiet me cum increuerit. omībus inquit nobis ſm̄ totaꝫ genealogiā ira eſt. ꝛ alius p filium ſuū tract⁹ ad oſtiū dixit filio. Vlterius iam non trahe. qꝛ ꝛ ego ip̄e antea patrē meū non vltra q̄ꝫ ad oſtiū traxerā. et ſic ira a parentibꝫ contrahitur: licet inequaliter ſit in patre ꝛ filio. Hec Albertus. Ecce ergo peſſimum hoc viciū q̄ntum debent cauere omnes.

F Circa tertium de

remedioꝝ qualitate nota plurima remedia ire tradita a doctoribꝫ: q̄ debet hō ꝯſiderare vt iram poſſit vincere ꝛ patiens fore. Primum d̄r aduerſe ire a deo admiſſio. qꝛ Aug. p generali reg̃la ponit. ꝙ nil fit ī mūdo q̄d nō ex aula impiali diuie maieſtatꝭ pcedat. Sic ḡ cogitās ꝙ de⁹ pmiſit tibi talia aduerſa ꝛ pati vult vincēs te ne iraſcarꝭ. ſicut vicit Dauid ſe cū malediceret̄ a ſemey di. Dñs miſit eum vt maledicat dauid. ij. Regꝭ. xij. Secundā d̄r beatitudinis future p̄miatio: quā chr̄s pmiſit patientibus Tertiū d̄r crucis chr̄i cogitatio. Greg. Si paſſio chriſti ad memoriam reuocetur: nil tam durum qō non equo animo toleretur.

Quartum dr̃ defectuũ ꝓprioꝝ recognitio
q꞉ facilꝰ q̇s portat defectꝰ alienos dũ ꝓ/
prios agnoſcit. Augꝰ. Iraſceris ſeruo tuo
ne peccet: iraſcere tibi ne pecces. Quintum
dr̃ elocutionis euitatio. pſ̃. Poſui ori meo
cuſtodiã dum ꝯſiſteret pccõr aduerſũ me.
G Unde legit̃ exẽplũ in vita phoꝝ.
ꝙ Diogenes ſilẽtio irã vicit. Nã cũ q̇dam
in eũ ꝯſpuiſſet ꝓterue: ⁊ ip̃e nil diceret: in/
terrogatꝰ an ꝯ̃ illũ eẽt iratꝰ. Rñdit: nõ ira/
ſcor. ſed dubito an iraſci oporteat vt narrat
Seneca li.iij. de ira. Rurſum cũ alius euȝ
ṽbis dehoneſtaret ⁊ taceret: interrogatus
cur nõ rñderet. Rñdit Nolo ꝯtẽdere cum
hoie ſuꝑ re in q̃ ille q̇ obtinet vilior habet̃.
Itẽ Theodoſiꝰ impator cũ ſe iratũ ſenti/
ret nũq̃ ſniam ferebat niſi ꝓus. xxiij. litte/
ras moroſe intra ſe diceret: ⁊ precepit mini
ſtris vt nil põderoſum q̈d ſero ꝑcepiſſȝ ex/
equerent̃ niſi mane idẽ ꝯfirmaret. O q̃tũ
ḡ chr̃iani deberẽt ſe ab ira cauere. Sextuȝ
dr̃ future morṫ incerta ꝯditio. Uñ Ecci.
xxviij. Memẽto nouiſſimorũ ⁊ deſine ini/
micari. Exẽplũ in vitiſpa. legit̃ de ſctõ Iſa
ac abbate: q̇ req̇ſitus q̃re demones eum ti
merẽt ⁊ fugerẽt. Rñdit. ex q̊ factꝰ ſũ mona
chus ſtatui in me vt ira extra guttur meuȝ
nõ ꝓcederet. Ideoq̃ ſic me timẽt demões
Et ꝑ ꝯ̃rium ad iracũdos accedũt ꝑſertim
in morte; q꞉ ius poſſeſſiõis hñt in eis. Ve
ḡ talibus. Rogemus chriſtum ⁊c̃.

Feria tertia poſt dñicam tertiã Sermo
xxiiij. de ꝯtumelijs ⁊ vicijs ac vituperijs q̃
naſcuntur ex ira

Domine quo

ties peccauerit in me frat̃ meꝰ
⁊ dimittã ei. Mat. xviij. ⁊ in
euãgelio. Hãc q̄õnẽ fecit petrꝰ chr̃o: ⁊ ipſe
dñs chr̃s docuit eũ ⁊ oẽs diſciplos. i. chr̃ia
nos ꝗnũq̃ debeãt irã tenere: ſed dimittere
proximis ſeptuagieſſepties. i. totiẽs q̃tiẽs.
q꞉ numerꝰ determinatꝰ ponit̃ ꝓ indetermi
nato. Docuit etiã quõ debeat quiſq̃ corri
gere fratrẽ ſuũ peccãtẽ. Primo in occulto.
Scdõ in alioꝝ ꝯſpectu. Tertio in publi/
co ꝑ ecclãm ⁊ eꝰ ꝑlatos. vt de iſtṡ ꝑtȝ clare
in euãgelio. Sȝ qm̃ multi ſolẽt q̃tidie pec
care in ira ꝯ̃ ꝓximos ꝑ ꝯtumelias ⁊ conui/
tia ac vituꝑia. ⁊ hmõi q̃ſi conſuetudinarie.
Idcirco de iſtis vicijs vt ſciant ꝯfiteri tria
myſteria declarabimꝰ in hoc ſermone
Primũ dr̃ ſollicite cohibitiõis.
Scdm̃ dr̃ mortifere offenſionis
Tertiũ dr̃ pacifice toleratõis
Aliud thema ꝓ hoc ſmone Prouer. x. qui
profert ꝯtumeliã inſipiens eſt. Lyra. id eſt
oñdit ſe inſipientẽ ꝑ ꝯuitia. q꞉ cũ ex abun/
dantia cordis os loquit̃. Mat. xij. patȝ ta/
lem eſſe in corde malum

H Circa primũ de co
hibitiõe ꝯtumelie vel ꝯuitioꝝ ⁊ vituꝑioꝝ
vt nouerimꝰ talia vicia fore valde deteſta/
bilia notemꝰ tria. Prio de noticia q̇d ſit
ꝯtumelia. Et ſm Antoñ. ij. ꝑ. ti. vij. ca. vj.
ac fratrẽ Angelũ alioſq̃. Cõtumelia ẽ ex/
preſſio defectꝰ alterius corã eo ꝑ verba vel
etiã ꝑ facta ad ip̃m dehonorandũ. Unde
glo. ad Ro. j. dr̃. Cõtumelioſi ſunt qui di/
ctis vel factis iniurias ⁊ turpia alijs infe/
runt. Exẽpli gr̃a de ṽbis. Siq̇s dicat ali/
cui in vituꝑium ꝙ eſt latricus fur ⁊ hmõi.
Si aũt ꝓijciat lutũ vel ſputũ ⁊ hmõi in il/
lis factis irrogat ꝯtumeliam. Scdõ de
differẽtia; q̃uo vicȝ differũt ꝯtumelia ⁊ cõ
uitiũ. Et ſm Alexã. ⁊ Tho. ij. ij. ac theolo
gos. ꝯtumelia ꝓprie eſt ſolũ culpe. vt ſi di/
cat aliquẽ furẽ adulterũ ⁊ hmõi. Sȝ conui/
tium extendit ſe generalr̃ ad oẽm vicȝ de/
fectũ culpe vel etiã pene. vt dicẽdo aliqueȝ
ſlauũ. ſpuriũ. mendicũ. cecũ cũ ſit: ꝯuitium
dr̃ tm̃mõ. Sȝ dicẽdo illum furẽ iniurioſe:
ꝯtumeliã ſil̃ ⁊ ꝯuitiũ infert: tñ vnũ pro re/
liquo ſepe accipit̃ indifferẽter Et apd̃ nos
cõiter vituꝑiũ nominant̃. i. Sythol꞉. I
Tertio ḡ de malicia deteſtabili taliũ pec
catoꝝ notandũ. ꝙ pluribꝫ rõnibꝫ debẽt ho
mines deteſtari ⁊ ſe cohibere ab huiuſmo/
di vicijs. Prima dr̃ vulneris charitatṡ. q̈a
talia verba multũ vulnerãt ⁊ ledunt chari
tatem ⁊ amiciciam hominũ: quia penetrãt
et vulnerãt cor amici. Uñ Ecci. xxij. Mit
tens lapidẽ in volatilia deijciet ea. Sic qui
ꝯuitiat̃ amico diſſoluit amiciciã. Unde ſi
cut debet quis cauere ne lapidibus impe/
tat ꝓrimũ vel ꝑcutiat illuȝ baculo aut vul
neret iaculo: ſic nec ꝑcutere debet conuitio.

Secũda rõ dr̃ infernalis idiomatis Nã
Chryſ̃. dicit. Uniuſq̇ſq̃ de q̃ gẽte ſit ꝑ lin
guã. i. idiomate cognoſcit̃. Sic q̇ eſt d̃ t̃ra
vel gẽte infernali ꝑ talia maliloq̇a ⁊ ꝯuitia
agnoſcit̃. q꞉ hec hñt eẽ in inferno Sic̃ per
ꝯ̃riũ ṽba laudis diuie hñt locũ ꝑpetuũ in
celo. Iõ Prouer. x. Labia iuſti ꝯſiderant
placita. ſ. deo. os aũt ipioꝝ ꝑuerſa ⁊c̃. Sȝ
heu mõ videmꝰ ꝙ curiales mĺti gl̃iant̃ et
gaudẽt de h̃ ꝙ nouo ⁊ iaudito mõ vituꝑia
formare norũt. Sȝ h̃ q̇d aliđ eſt q̃ gaude
re d̃ diabolica ſilr̃itudie ⁊ dãnatiõe. Nã ṗ/
mo oim̃ diabolꝰ dixit vituperiũ mẽdax ꝯ̃
deũ in paradiſo di. parẽtibꝫ ṗmis. Neq̃q̃
moriemi. ſcit em̃ d̃s ꝙ q̃cũq̃ hora comede
ritṡ aperient̃ ocli vr̃i ⁊ e. ſic̃ dij ⁊c̃. ⁊ ſic iu/
dũ deũ eẽ dixit. Tertia rõ dr̃ ꝯcurrẽtis
culpe multiplicṡ Nã ĩ talibꝫ ꝯcurrũt innũe
rabilia mẽdacia dicẽdo filiũ aliq̇ canis vel
aſini vl̃ filiũ meretricṡ ⁊ hmõi. Itẽ q̃nq̃ cõ
currit infamia: q̃nq̃ ꝑiuriũ ⁊ dei blaſphe/
mia: bella iniuſta: homicidia: ⁊ ſanguinis ef/
fuſiões. q꞉ inde ꝓximꝰ ꝯcitat̃ ad irã: rixas
ṽbera ⁊ ꝑlia Deniq̃ talibꝫ aſſuetꝰ nec ſuffi
cit ꝯfiteri oia hmõi pctã: ⁊ vix corrigit̃: iu
xta illđ Ecci. xxiij. Hõ aſſuetꝰ ṽbis ipro/
perij oibꝫ diebꝫ ſuis nõ erudiet̃. Ve ḡ mul
tiplex talibꝫ cũ mortalr̃ ĩ hmõi peccauerit.
K Sȝ q̃rit̃: an liceat correctõis cã dicere
alicui hmõi ꝯuitia vel ꝯtumelias ſiue vitu
peria. Rñr ſm Tho. ij. ij. q. lxxij. ⁊ in An/
gelica. ꝙ ſic̃ licȝ ṽberare vel in rebꝫ dãnifica
re cã diſciplie: ita ⁊ ꝯuitiũ dicere Nã ⁊ chr̃s
dñs dixit diſciplĩs. O ſtulti ⁊ tardi corde.
Et Paulꝰ inſenſatos galatas dixit. Tñ
Aug. li. d̃ ſer. dñi in monte dr̃. ꝙ raro ⁊ ma
gña neceſſitate obiurgatões ſũt adhibẽde
in q̇bꝫ nõ vt nob: ſȝ vt dño ſuiat̃ inſiſtemꝰ
Deniq̃ in Angelica ca. interrogatões. cir/
ca irã dr̃. Aduerte h̃ ꝙ licet q̇s nõ dicat cõ
uitiũ vel ꝯtumeliã vt illi auferat honorem
ſed cauſa correctõis: ſi tñ dr̃ talia q̃ d̃ ſe no
tabilit̃ ledũt: puta mulieri dr̃ ꝙ eſt putana
i. meretrix peſſima vel alicui ꝙ eſt tradit꞉
vel hmõi. ⁊ audiẽtes ſcãdalizant̃ d̃ tali cui
dicit̃. quia ſic credũt eſſe nõ excuſat̃ a mor/
tali pctõ. Hec Ange. L

Circa ſcdm̃ de mortali of
fenſiõe querit̃: vtrũ ꝯtumelia vel ꝯuitiũ ſit
mortale pctm̃ Rñdet̃ ſȝ Tho. ſ̃. Alex. et
Anto. ⁊ Angelicã. ꝙ ꝓ generali tenendum
eſt hoc vicȝ ꝙ in pctis ṽboꝝ maxime attẽ/
dendũ eſt q̊ aio ṽba ꝓferant̃. Põt aũt ver/
bũ hmõi dici triplicit̃. Primo aio iniuriã/
di vt ꝑ ṽba q̃ ꝓfert auferat honorẽ alteri/
us. ⁊ h̃ ꝓprie ⁊ ꝑ ſe eſt dicere ꝯuitiũ vel con
tumeliã. ⁊ ſic loq̇ndo eſt pctm̃ mortale nõ
minꝰ q̃ furtũ. q꞉ ledit ꝓximũ in honore ꝯ̃
iuſticiã ⁊ charitatẽ. honor aũt diuitijs pre
fert̃. Sȝ ſiq̇s talia alio aio dicit nõ eſt ꝯui/
tiũ formalit̃ ⁊ ꝓprie: ſȝ ꝑ accidẽs ⁊ materi/
aliter inq̃tũ ſcȝ dicit̃ id qđ põt eſſe ꝯuitiũ
Uñ põt hmõi dici ſecũdo ex aio ſolaciãdi
⁊ tũc eſt veniale peccatũ ſcȝ cũ verbũ ꝓfert̃
ex aliq̃ animi leuitate vel leui ira abſq̃ fir/
mo ꝓpoſito dehoneſtãdi: vt puta q꞉ inten/
dit ꝯtriſtare leuit̃ ſoluȝ illũ Si aũt etiã ani
mo ſolaciãdi ex leuitate vl̃ ludo ꝓferret ṽ/
bũ tale qđ eſſet ꝯ̃ honorẽ alterius vel de q̈
extimare poſſȝ ip̃m notabilr̃ iraſci ⁊ odiuȝ
incurrere vel aliqđ graue pctm̃ nõ excuſa/
ret̃ a mortali etiãſi h̃ nõ intenderet. Sicut
cũ q̇s in ludo grauiter ꝑcuteret mutilando
nõ excuſaret̃ a culpa Proinde debet homo
eſſe moderatꝰ. q꞉ chr̃s dic̃ Matth. v. Qui
dixerit fratri ſuo fatue: reus erit gehenne.
Sȝ h̃ ꝑcipue intelligit̃ ſi dixerit aio iniuri/
andi. ⁊ talis vltra mortale tenet̃ ad ſatiſfa/
ctõem. Sed di. Quõ tenet̃ q̇s ſatiſfacere ꝓ
ximo quẽ ṽbo leſit. Rñdet̃ ſm Umbertũ
in expoſitiõe regule. ⁊ Antoñ. ti. vij. ca. vj.
§. v. ꝑtis ſecũde. ꝙ tenet̃ ꝓut offendit in ſe/
creto vel in publico. Nam ſi offendit ver/
bo in ſecreto et offenſus q̃rat ſibi ſatiſfacti/
onẽ fieri in publico nõ tenet̃ offendẽs ſicut
fur q̇ latenter accepit nõ tenet̃ publice ſȝ in
occulto reſtituere. Excipit̃ ſi factũ in occul/
to eſt publicatũ. deniq̃ ſi offendit in publi
co nõ ſufficit ſatiſfacere ĩ occulto. Sed q̇d
ſi offenſus nõ vult ꝯtentari niſi offendens
dicat ſe fuiſſe mentitũ. Rñdet̃ ꝙ ſi veꝝ di/
xit nõ tenet̃: nec ille debet exigere: ſed ſi ſcit
vel credit eſſe falſuȝ vel incertũ aut dubiuȝ
põt dicere aliq̃ ṽba alleuiantia: puta ꝙ au
dierat ⁊ tũc credebat. nũc aũt nõ credit: vel
ꝙ ex ira dixit ſi ſic eſt: nec debet dicere ſe fu
iſſe mẽtitũ ſi nõ fuit mẽtitꝰ. Hec in Anto.
Tertio põt dici tale ṽbũ ex aio corrigendi
⁊ tũc nullũ eſt pctm̃ ſi fiat debito mõ vt di

ctū eſt ſupra: nec debet ſatiſfacere M

Circa tertiū ꝺ toleratio/

ne ꝗrit̃ vtꝝ hõ teneat̃ illatas ꝯtumelias ſꝑ
tolerare patiēter. Rñr ſm Tho. vbi ſupra
⁊ Anto. ⁊ in Angelica. ꝙ ꝗtū ad ꝑparati/
onē animi ſcꝫ qñ opꝰ eēt ſꝑ ſuſtinere debet
ſicut ⁊ alia dāna. Vñ chrs dicit ꝑcutienti
maxillā ꝑbere. Et ſm Augu. h̃ quis tenet̃
ſm ꝑparationē animi qñ opꝰ eēt: ſꝫ ꝗtū ad
actū nõ ſꝑ tenet̃ ſuſtinere: ſed

Aliqñ tenet̃ nõ ſufferre
Aliqñ aūt decet tolerare.
Aliqñ ꝓ ſatiſfactōem exigere

Primo aliqñ tenet̃ ꝗs nõ ſufferre ſꝫ rephē
dere. Nā ⁊ ſaluator ꝯtumeliatꝰ facto cū ꝑ
cuſſus eſt in faciē ꝑcuſſorē rephēdit Joā.
xix. Et ad h̃ tenet̃ hõ triplici caſu. Pmo qñ
tal' rephēſio cedit in bonū ꝯtumeliātis: vt
puta ad repmēdū eiꝰ audaciā. Scđo qñ
ex ſufferētia alioꝝ ꝑfectꝰ impediret̃. Vnđ
Greg. ſuꝑ Ezech. đt. ꝗꝝ vita in exēplo imi
tatiōis eſt poſita debēt ſi pñt ꝟba detrahē
tiū ſibi ꝯpeſcere ne eoꝝ ꝑdicatiōem nõ au/
diāt ꝗ audire poterant ⁊ in prauis moribꝫ
remanētes bñ viuere ꝯtemnant. Hec ille.
Tertio qñ ex taciturnitate ꝯtumeliatꝰ in/
famiā incurreret. q̃ vt Aug đt. crudelis eſt
ꝗ famā negligit ꝓpriā. xij. q. j. ca. Nolo.
Scđo aliqñ decet tolerare ſcꝫ rõne euitan
de temeritatꝭ ne magꝭ ad irā accēdat ꝯtu/
meliantē. ⁊ rõne ꝯſuande ꝟtutis patientie
⁊ etiā rõne incorrigibilitatis. Cū em̃ cõtu/
meliās eſt icorrigibilis: nec in eū habes au
toritatem ſufferre debes. Sicut ⁊ chrs co/
rā herode ⁊ pilato obſtinatꝭ iudeis ꝯtume
liantibꝫ nõ rñdit. Tertio aliqñ licet ſatiſ
factiōem exire in iudicio. q̃ ſm Lyrā et in
Angelica. Cõuitiator vltra pctm̃ tenetur
per ſe vel ꝑ interpoſitā ꝑſonā cõtumeliato
culpā ſuā dicere ⁊ veniā petere ſatiſfacien/
do vt ꝑmo articulo dictū eſt. N Exci
pit̃ ꝑlatus ⁊ paterfamilias ꝗ corrigendo li
cet exceſſerit nõ tenet̃ petere veniā a ſubdi/
to: ſed a domino deo: ne dū nimiuꝫ ſeruat̃
hūilitas: regendi frangat̃ autoritas: vt di/
cit Aug. in regula Intelligendū tamē hoc
eſt dūmodo ꝑlatus vel paterfamilias non
exceſſerit nimis liuore vindicte ex ꝓpoſito
q̃ ſic tenet̃ petere veniam. Exemplū legit̃
in ſumma Anto. par. ij. ti. vij. ca. vj. §. iij. in
fine. ꝙ quidā ꝯtumeliā intulit cuidā fratri
noīe Nicolao nec veniaꝫ petiuit. poſt pau/
cos dies ille mortuꝰ eſt. ⁊ poſt morteꝫ ecce
idē apparuit ipi fratri Nicolao petens ve/
niā de ꝯtumelia. Cui Nicolaus ait. Veni
am pete a chro in cuius ſtas iudicio. Et il/
le. Chrs mihi nõ vult dimittere niſi pꝰ ve
niā a te petā hūiliter. Quod Nicolaus liben
ter fecit. ⁊ ſic diſparuit ⁊ veniā a chrō obti/
nuit. Rogemus chrm ⁊c̃.

Feria quarta poſt dñicaꝫ tertiā Sermo
viceſimuſqntus de maledictiōe creaturarū
⁊ dei blaſphemia vel ſanctoꝝ.

Ui maledi

q xerit patri vel matri morte
moriat̃ Mat. xv. ⁊ in euan.
hodierno. Hec ꝟba deus dixit in veteri te
ſtamento ⁊ allegat chrs in euāgelio vt ho
mines caueāt a maledictiōibꝫ quarūcunq̃
creaturaꝝ: ꝑcipue autē patris ⁊ matrꝭ car/
nalis ⁊ ſpūalis: ⁊ maxime a maledictione
blaſphemie dei ⁊ ſanctoꝝ eius. Nam deus
eſt ſummus pater oīm: ideo ipm blaſphe/
mare eſt ſuꝑ omnia peſſimū. Sꝫ heu hor
rendiſſimuꝫ eſt ꝙ iam in vſum venit etiam
apud chrianos maledictiōes facere vel di/
cere cõtra creaturas vel filios aut filias ex
ira vel prēm ⁊ matrē. ⁊ qđ eſt peſſimū deo
maledicunt a pio deo impcañ. malū. Hu/
go. Blaſphemia eſt cuꝫ opprobrioſa iacit̃
in aliquē maledictio: ꝗ fit deo contumelia.
Eapropter in hoc ſermõe agemus de pec
catis maledictionis ⁊ blaſphemie vt audi
ta grauitate peccati caueant hoīes ne mor
te moriant̃ eterna. Nā euangeliū hoc dicit
Qui maledixerit patri vel mr̃i morte mo/
riatur. Itaq̃ de ipa maledictiōe ⁊ blaſ/
phemia declaremus tria myſteria hoc ſer/
mone. Pro ꝗ aliud thema Bñfacite perſe
quētibꝫ ⁊ nolite maledicere Rho. xij.

Primū de creature maledictōe
Scđm de huius culpe offenſiōe
Tertiū ꝺ blaſphemie euitatōe Q

Circa ꝑmū ꝺ maledictōe

creature tā rõnal' ꝗ irrõnalis notādū. ꝙ ſꝫ
Augu. xxiij. q. iij. ca. deꝰ. ⁊ doctores. Ma

ledictio ꝓprie eſt impcatio mali facta alicui
ſub rõne mali. h̃ eſt intendēs malū inꝗntū
malū. Hoc aūt ꝗ peſſimū ſit viciū. Jđoq̃
cauendū oñdit̃ ex pluribꝫ rõnibꝫ. Pmo
rõne amiſſionis regni celeſtis. Nā. j. Coꝝ.
vj. aplus đt. Nolite errare q̃ neq̃ fornica
rij neq̃ idolis ſeruientes neq̃ maledici ne/
q̃ rapaces regnū dei poſſidebūt. Ecce ꝗ
grauibꝫ peccatis connumerat̃ Scđo ra
tione diuine vltionis. quia deꝰ ſepe vlciſcit̃
hoc pctm̃: ita ꝙ maledictionē quā aliquis
impcatur alteri: ſuꝑ caput maledicētis cõ/
uertit. Geñ. xxvij. Qui maledixerit tibi: ſit
ille maledictꝰ. Et Eccī. xxvij. Qui in altū
mittit lapideꝫ. Lyra. ſ. directe ꝓijciēdo ſur
ſum: ſuper caput eius cadet. ⁊ plaga dolo/
ſi diuidet vulnera. id eſt plaga a doloſo ho
mine impcata diuerſa mala ſuꝑ eū multi/
plicabit. Unde Berñ. Inexcuſabilis es o
homo. in quo em̃ alium iudicas. ſ. maledi/
cēdo: teipm ꝯdēnas Tertio rõne crude/
liſſime malignatōis. Nam cū ꝗs maledicit
agentibꝫ ꝯ ſe eſt magna crudelitas. ꝗa po
tius compati deberet illis tāq̃ infirmis in
aīa. Item cum pr̃ vel mater maledicit filio
eſt maior crudelitas: q̃ impcatur maluꝫ fi
lio quod non liceret impcari etiaꝫ diabolo
Silr̃ ne cuicunq̃ inimico diceñ. Deus ꝑ/
dat te ⁊ hmōi. eſt impietas maxima. Ra/
tio. quia ſe ꝯſtituit iudicem ⁊ deū vult eſſe
ſuum tortorem qđ eſt iniuria deo. Jđ Au
gu. in quodam ſmone in perſona dei dic̃.
Tu miſer homo iraſceris et dicis. Deꝰ ꝑ/
das vel occidas illum meum inimicuꝫ: ille
malus eſt. et tu impcando malum plꝰ ma
lus factus es. ergo petis vt primum te oc/
cidam cum ſim deus tuus tortorem tuum
me ꝯſtituis. ⁊ ſic mihi iniuriaꝫ facis. Pre/
terea tales ſunt etiaꝫ crudeliſſimi contra ſe
ipſos. quia aīaꝫ ꝓpriam occidūt ex ira Si/
miles ergo ſunt apris ſeuiſſimis qui impin
gunt in lanceā venatoris vt illum ledant ⁊
ſe in lanceam magis ⁊ magis intrudūt Et
ſic patet. P Quarto ratione inhibitio
nis. quia ſacra ſcriptura inhibet maledice/
re omni creature: etiam diabolo. Eccī. xxj.
Cum maledicit impius diaboluꝫ: maledi/
cit ipe animam ſuam. hoc eſt ſm Lyram:
cum peccator homo dicit diabolū iuſte cõ/
demnatū: maledicit animam. id eſt denun
ciat damnandā. eo ꝙ in factis diabolū ma
ledictum imitatur. Unde nec diabolo de/
bemus maledicere inquantuꝫ eſt creatura
dei. quia vt ſic bona eſt: ſed per culpam in/
currit maledictionem. ⁊ ſic culpam tm̃mo/
do illius poſſumus maledicere: nõ naturā
Exemplum in epiſtola Jude dicit̃ ꝙ Mi
chael archangelus: cum altercaretur cum
diabolo de corpore moyſi. ſcꝫ quia diabo/
lus volebat illud reuocare propter idolatri
am filijs iſrael quod michael occultauerat
Tunc Michael nõ eſt auſus diabolū ma
ledicere. ſed ait. Imperet tibi deus. Sꝫ
diceres. Quid ergo de ſanctis de quibꝫ le/
gimus ꝙ Dauid maledixit montibꝰ Gel/
boe. ij. Regum. j. ⁊ Job diei ſuo. Itē chri
ſtus maledixit ficulnee. Preterea Noe ma
ledixit chanaan. Geñ. ix. ⁊ Heliſeus pue/
ris di. irridendo. Aſcēde calue. ⁊ huiuſmo
di. Reſpondet̃ cõmuniter ſm doctores. ꝙ
ſancti qui legūtur maledixiſſe creaturis: in
hoc non peccauerūt. q̃ non niſi licitis mo/
dis ex inſpiratione ſpūſſancti hoc fecerunt.
Ideo non eſt trahendum in ꝯſequentiam
vt vnuſquiſq̃ pro ſuo libito creaturis ma
ledicat. Et patet in ſeq.

Q Circa ſecūdum de

offenſione queritur Utrū maledicere ſit ſꝑ
peccatuꝫ mortale. Ad quod ſm doctores
cõmuniter: preſertim Alexandrū et Tho/
mam. ij. ij. q. lxxvj. et Antoñ. ij. parte. titu.
vij. reſpõdetur. ꝙ maledictio poteſt fieri ꝑ/
cipue quattuor modis ⁊ cauſis. Primo
ex animi indeliberatōe. ſcilicet ex ſubita ira
et quaſi cauſa correctiōis vt talis terreatur
ſicut quotidie faciunt parentes erga filios
et magiſtri diſcipulis et domini ſeruis. qui
tamen non optant illis mala illa. ⁊ hoc eſt
veniale Nam et Auguſt. xxv. diſt. §. al's ea
demum. huiuſmodi inter venialia compu/
tat. Uerūtamen cauendū eſt ne in conſue/
tudinem ducātur. quia ſm Alexā poſſunt
fieri mortalia ꝓpter ꝯtemptuꝫ. ⁊ quādoq̃
deus tales punit. ſicut Auguſt. đt ꝺ qua/
dam vidua habente decē filios. et cū vna
dierum ex aliquo illorum opere ſibi diſpli/
cente maledixiſſet: omnes effecti ſunt toto
corpore tremuli vt videntes oms miraren/
tur de eis Q dei iudicia terribilia in talibꝫ.

Scđo ex animi deliberatōe ⁊ liuore vin dicte vel odij vel inuidie. ⁊ ſic eſt ꝯ charitatem ⁊ mortale: puta cū optādo maluꝫ dī. Mors ꝑdat te vel infirmitas accidat tibi: vl' pes frāgať vl' diabolꝰ accipiat aīam tuam. ⁊ hmōi. Et tāto grauiꝰ pecm̄ eſt q̄nto ꝑſonā cui maledicit plus deberet diligere ⁊ reuereri, vt ſunt pať mater ⁊ p̄lati. Silr ſi quis ſeip̄m maledicit ex īpatiētia mortale eſt ⁊ ꝯfitenduꝫ. R Tertio ex dei ꝯformatiōe ⁊ amore iuſticie. q̄ talis videt deū velle tale malū hoī illi. ⁊ ſic ex inſtinctu ſpiritusſancti viri ſancti leguntur aliq̄bꝫ maledixiſſe: vt petrꝰ ſimoni mago. d. Pecunia tua ſit tecū in ꝑditionē. ⁊ paulꝰ helime reſiſtenti v̄bo dei di. Percutiat te deus cecitate filij diaboli. ⁊ hmōi oīa q̄ legūtur: dixerunt ſcti p̄nūciādi aīo: nō aūt imp̄cādo vt cōiter teneť. Item ſic Noe maledixit chanaā. q̄ Cham deriſit ip̄m patrē. ⁊ Heliſeꝰ pueꝝ deridētibꝫ ſe q̄ erāt filij idolatrantiū patrū ſm̄ Lyrā. iiij. Reg. ij. ⁊ dauid mōtibꝫ gelboe ꝓpť cedē iſrl' ibi factaꝫ. ⁊ Job diei ſuo di. Maledicta dies in q̄ natꝰ ſum ⁊c. intendēs q̄ dies natiuitatꝭ non poſſit dici dies gaudij ſꝫ meroꝝ: eo q̄ ꝯxit pecm̄ origiale. Sic etiā chr̄s maledixit ficulnee ad ſignificandū q̄. ſ. ꝓpľs iudeoꝝ ꝓpť pccā ſua maledictōi ſubijciebať. Silr cū aliq̄s maledicere alicui optādo vel p̄nūciādo aliquā egritudinē vel aliđ impedimētū. nō ꝓpť aliud niſi vt ꝑ hoc bonꝰ efficiať vl' a bonoꝝ alioꝝ ip̄edimēto ceſſet p̄t eē ſine pccō. q̄ amore iuſticie facit. hec in Anto. Quarto p̄t quis maledicere irrōnali creature vl' demoni vel alteri cuicūq̄ facture. ⁊ h̄ pōt etiā eē mortale ſi facit in deteſtationē dei in tali opere: nā blaſphemia eſſꝫ. Silr mortale eēt ſi faceret referēdo in poſſeſſorē illiꝰ ex maliuolētia q̄ vult vt dānificeť ꝓximꝰ. ſ. ꝑ mortē equi. bouis. ⁊ hmōi notabili dāno. Si aūt maledicat creaturā ſm̄ ſe tm̄ reſpiciēdo vt q̄ aliq̄d brutū nō moueť vt vult vl' nocet ſibi ⁊ hmōi. ex q̄ iraſciť ap̄petēs ei penā: veniale pecm̄ eſt. ſicut vanū ⁊ ocioſum. ⁊ ꝓ tanto illicitū. Hec oīa Antonina

S Circa tertium de blaſphemia notādū. q̄ ſup̄ oīa debꝫ hō cauere blaſphemiā dei ⁊ ſctōꝝ. Pⁱo q̄ eſt crimē ḡuiſſimū. Vn̄ glo. ſup̄ Eſa. xviij. dē Om̄e pecm̄ blaſphemie cōpatū leuiꝰ eſt. Vn̄ pr̄es veterꝭ teſti nec audire volebāt eā. Nā ſm̄ Tho ij. ij. q. xiij. blaſphemia ḡuiꝰ pecm̄ ē infideli paganiſmo. q̄ paganꝰ loq̄ť de dō q̄ credit eē vera lꝫ ſint falſa. ſꝫ chr̄ianus blaſphemās loq̄ť ꝯ v̄itatē quā credit Grauiꝰ etiā dī eē q̄ꝫ homicidiū inq̄ꝫtū ē directe ꝯ bonū deū. homicidiū aūt ꝯ ꝓximū tm̄mō ſepe intendiť. Itē grauiꝰ ē pccō crucifigentiū chr̄m. Aug. Magꝭ peccāt blaſphemātes deū triūphātē in celis q̄ꝫ q̄ crucifixerūt ambulātem in terrꝭ T Scđo q̄ eſt mortale pecm̄ ſm̄ genꝰ ſuū. Naꝫ ſm̄ Alexā. ⁊ Anto. in ꝯfeſ. Blaſphemia ſiue ſit in ore dicendo ſiue in corde credēdo deū non eſſe iuſtū in oībꝫ vel nō curare de actibus hoīm. vel nō poſſe h̄ vel illud: ſemꝑ ē mortale. niſi ex ſurreptōe hmōi diceret vel nō aduerteret aut non intelligeret q̄đ dicit. q̄ tūc nō haberet rōnē blaſphemie: ſꝫ eſſet veniale. vt in Angelica Tertio q̄ ē oīmi lege dānabile. graui pena dignū. vt pꝫ etiam apud ſaracenos ⁊ alios. Quarto q̄a mirabilr a deo ē punitū in oīm exēpluꝫ. vt pꝫ. iiij. Dial'. Greg. in puero q̄nq̄ annoꝝ. Aliud exēplū refert Petrus Damiani: q̄đ habeť in ſpeculo di. j. q̄ in Bononie ꝑtibꝫ duobꝫ viris amicꝭ in mēſa ꝯſidētibꝫ aſſato gallo oblato vnꝰ in fruſta illuꝫ diſſecuit piperato liquamine ſup̄ fuſo. tūc alter ait q̄ ſctūs Petrꝰ hunc gallū reintegrare nō poſſet. Aliꝰ dixit. Sꝫ etſi ip̄e deꝰ imp̄et: h̄ non ſurget. Mox ecce gallus viuus ⁊ plumis plenus exiluit: alas ꝑcuſſit ⁊ cecinit. ⁊ plumis ꝯcuſſis totū liq̄rē ſup̄ ꝯueſcētes aſperſit: in q̄ aſꝑſiōe mox lep̄ ꝑcuſſi ſť. Quā plagā nō tm̄mō ipſi vſq̄ ad obitū ꝑtulerūt: ſꝫ ⁊ poſteris ſuis in oēs generatōes velut q̄đdā hereditariū reliquerūt. Rogemꝰ ḡ ⁊c.

Feria q̄nta poſt dn̄icā tertiam Sermo xxvj. de peccato luxurie turpiſſimo cauendo ⁊ eius occaſione

e xibāt demonia a multꝭ clamātia ⁊ dicētia q̄ tu es filius dei Lu. iiij. ⁊ in euangelio hodier. Chariſſimi ſi diligenter aduertimus aperte cognoſcimꝰ q̄m̄ diabo

lus libēter diligit habitare in luxurioſis: vt patꝫ tā in veteri q̄ꝫ nouo teſtamēto. Nā Job. xl. dicit. q̄ Vehemoth .i. diabolꝰ libenter dormit ī locꝭ humētibꝫ. i. ī luxurioſ. vt exponit Gre. ⁊ doctores. Et Mat. viij. legiones demonū q̄s chr̄s voluit eijcere de duobꝫ demoniacꝭ petiuerūt vt mitterenť in porcos. ⁊ ſic factū eſt. Per porcos auteꝫ luxurioſi figuranť ſm̄ doctores: Idcirco chr̄s dn̄s volens nos in aīa curare a peccatis oībꝫ curauit. ī ſignū huiꝰ varios corporū lāguores ⁊ dmonia eiecit vt doceꝛꝫ nos q̄tinꝰ peniten̄. eijcere curaremꝰ demonia vicioꝝ ꝑ grām chr̄i. Vn̄ h̄ euāgeliū dicit q̄ chr̄s varios lāguores curauit ⁊ exibāt demonia. ſ. ad eiꝰ iꝑiū a multis. Itaq̄ de pctō luxurie vt ſciamꝰ eiꝰ a nobis demoniū eijcere ⁊ cauere: tria myſteria in h̄ ſmone declaremꝰ. Aliud thema. Hec eſt voluntas dei ſctificatio vr̄a vt abſtineatꝭ a fornicatiōe. j Theſ. iiij.

Primū de nocumēti multa leſione.
Scđm de ruinali ꝑua occaſione.
Tertiū de diuinali mira punitōe V

Circa primū notandū q̄ luxuria ⁊ eiꝰ ꝯcupiſcētia ſi ꝯſentiť eideꝫ multa mala ⁊ nocumenta infert hoībus. idcirco ſūmo ſtudio ē deteſtāda ⁊ vitanda Pⁱo q̄ aīe rōem obnubilat ⁊ īfatuat. Q̄đ pꝫ p̄mo aucte p̄s. lvij. Supceciđit ignis ⁊ nō vide. ſolē. Glo. ignis p̄ue ꝯcupiſcētie ſup̄ coꝛ cadēs nō ſinit videre ſolē iuſticie chr̄m Jō Gre. ī dial'. dī. Carnal' delectatio mētē quā inficit obſcurat vt videre claritatē veri lumis nō valeat: ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns nec ꝑicula dānatōnis et̄ne ⁊ alia q̄ incurrit aduertat. Vn̄ ⁊ Sen̄. ī ꝓlogo declaman̄ ait. Nihil ē tā mortiferꝝ ingenijs q̄ꝫ luxuria Siq̄dē rōem ꝑturbat: intellectū hebetat: mēoriā eneruat: obliuionē ⁊ igr̄atiā īducit Hec ille. Scđo pꝫ rōe ſm̄ Egidiū đ rhoma. li. ij. ꝑ. j. c. xx. q̄ aīe ratiocinatio viget ī ip̄o cerebro, q̄đ eſt inſtrumētū aīe: ſic martellꝰ fabro vel dolabrū carpētario. ⁊ ḡ ſic debilitato illo debilitať actio carpētarij in fabricando. ſic ⁊ debilitato cerebro ⁊ alijs mēbris nobilibꝫ. tūc ip̄ediť aīa ab vſu rōiſ vt nō poſſit. ſ. bn̄ ꝯſiliari de expediētibus ad ſalutē. Propterea et phs. vj. eth. dicit q̄ actꝰ venereꝰ intātū ip̄am ratōem abſorbet q̄ impoſſibile eſt aliq̄đ intelligere ī ip̄a delectatōne tali. Et ſm̄ q̄ſdā relinq̄ť ꝑ. xxiiij. horas in aīa hmōi ꝑturbatio. Tertio pꝫ exēplaritate. Nā rex Salomō ſapiētiſſimꝰ fuit ꝑ luxuriā infatuatꝰ adeo vt in ſenectute idola coleret ſingulaꝝ vxorū. Itē ſāſon amore Dalide fuit deceptꝰ: ita q̄ pluries vinculatꝰ ꝑicl'a nō aduertit: ⁊ captꝰ eſt ac excecatꝰ. Judic. xvj. in figurā q̄ luxurioſus excecať ī mēte a demonijs Secūdo q̄ beſtijs aſſilať: ⁊ fetidiſſimo ſtercore inq̄nat. Joel. j. Cōputruerūt iumēta ī ſtercore ſuo. Q̄đ Gre. xxiiij. moral'. expōnēs dī. Qui carnali affectōe ſuccūbūt nō hoīes ſꝫ iumēta narranť. Iumenta q̄ppe ī ſtercore ſuo cōputreſcere eſt carnales hoīes ī fetore luxurie vitā finire. Hec ille. O ḡ peſſimuꝫ viciū. X Sed q̄libꝫ brutis aſſilat hominē? Rn̄deť ſm̄ Chryſ. ſup̄ Math. et doctores ac phos. q̄ potiſſime aſſimilať luxurioſus porco hircinos oculos habenti in fetidiſſimo ſtercore iacenti. Rō q̄ porcus eſt aīal luxurioſū ⁊ delectať in ſtercoribus vel luto iacere fetido: Sic hō luxurioſus nō libenť vult exurgere de ceno luxurie. vt dī Gre. moral'. quo ſupra. Ocli aūt hircini libidinoſi ſunt vt dī Iſi. xij. etym. ⁊ ſignificat illud Aug. dictū. q̄m̄ impudicus oculꝰ impudici cordis eſt nunciꝰ. O ḡ homo caue tibi ⁊c. Tertio q̄ corpꝰ debilitat ⁊ fortitudinē eneruat. Vn̄ Hugo de ſancto victo. Luxuria eſt venenū delectabile q̄ hūanū corpus debilitat: ⁊ virilis animi robur eneruat. Exemplū habemus in pluribꝫ fortiſſimis q̄s luxuria infirmauit Primo ī Samſone. de q̄ Hieron̄. ad Euſto. dic. Samſon leone fortior: q̄ vnꝰ ⁊ nudus mille ꝑſecutꝰ ē armatos: ī Dalide molleſcit amplexibꝫ. Hec ille. Secūdo in Dauid: q̄ leonē vicit ⁊ in oībꝫ bellis triūphū habuit: vnius mulieris. ſ. Berſabee ꝯcupiſcētia v̄tutē amiſit: vt dī Amb. Proinde etiā Antoninꝰ ī ſūma. ꝑ. ij. ti. v. c. j. §. xiiij. rōem huiꝰ. ſ. q̄re antiq̄tꝰ plꝰ viuebāt hoīes ⁊ robuſtiores erāt: nūc aūt paruꝫ viuūt: ⁊ pleni ſunt debilitate dī hāc eſſe q̄ erāt magꝭ ꝯtinētes. Nā tarde ꝯhebāt mr̄imoniū. ſ. circa. xxvij. vl'. xxx. annos vt dicit Phs. interim ſuādo caſtitatē. nūc aūt ab

adoleſcētia ꝯhūt:ab etate adhuc puerili in
cipiūt luxuriari:ideo nō ſunt fortes nec mł
tū viuūt. Quarto q2 diuitias ⁊ oia tpa
lia diſſipat.vt patz de filio ꝓdigo q̄ omnē
ſubſtantiā ſuā diſſipauit viuēdo luxurio
ſe.Lu.xv.Job.xxx.Qui nutrit ſcortū per
dit ſubſtantiā.O q̄t ⁊ q̄nta expēdunt̄ i hu
iuſmodi ſtercora ad ꝯſeq̄ndū et̄na tormē
ta ꝑ q̄ poſſent lucrari celeſtia regna ſi ero
garent̄ in paupeꝝ ſubſidia.de q̄b9 rō exi
get̄. Ultimo vt plima cōprehēdam9 lu
xuria vilis extminat oia bona.⁊ expoliat:
ac extremis malis obligat.Nā aufert hoiſ
rōem.corp9:gl̄iam:famā:diuitias:hono
res:vitā.⁊ qd̄ mai9 eſt oia ſpūalia.i.virtu
tes:merita:grām ⁊ gl̄iaz.⁊ inſuꝑ ad et̄naz
penā obligat.de q̄bus hic cauſa breuitatꝫ
ꝑtrāſeūt.in alijs ſmōib9 tangem9 Y

Circa ſcōm de occaſi

one ruine in luxuriā notādū ꝙ Robt9 hol
koth ſuꝑ li. Sapiē ponit ꝑles occaſiones
luxurie.ex q̄b9 p̄cipue ſeptē ꝓſeq̄t Antoñ.
ꝑte.ij.ti.v.Et hec bonū ē ſcire vt caueam9
Pria occaſio ḋr ocioſitas. Ber.Omni
um tentationū malaꝝ cā ⁊ ſentina viciorū
eſt ociū .Exēplū de ſodomis. Ezech.xvj.
Hec fuit iniq̄tas.i.cā iniq̄tatis ſodome:ſu
ꝑbia:ſaturitas panis ⁊ ociū.Jō Hieroñ.
Sꝑ aliq̄d facito vt te diabol9 inueniat oc
cupatū. Secūda ḋr ſomnij ⁊ q̄etis diu
turnitas.Cato.Nā diuturna q̄es vicijs a
limēta miſtrat. Tertia mulieꝝ familiari
tas.Prouer.vj.Nunq̄d hō ꝑt ignē abſcō
dere in ſinu ſuo vt nō ardeāt ſua veſtimen
ta:ſic q̄ ꝯuerſat̄ cū mł̄iere familiarit̄. Z
Jdeo Eccłi.xlij.ſcribit̄ qd̄dā mirū dictuꝫ
ſic vicꝫ.Jn medio mł̄eꝝ noli cōmorari.me
lior eſt enī iniq̄tas viri q̄ bñ faciēs mł̄ier.
Hec ibi.Sꝫ h̄ exponit Lyra ſic.Melior
eſt iniq̄tas viri.i.min9 mala:q̄ bñfaciens
mł̄ier.ſ.ad cohabitādū.Magꝫ enī ꝑiculo
ſū eſt hoi cohabitare cū mł̄iere extranea.i.
bona q̄ cū viro iniq̄.Hec ille Quarta ḋr
vini ſuꝑfluitas.Jō Eph.v.Nolite inebri
ari vino in quo ē luxuria.Exemplū ḋ loth
⁊c̄. Quīta ſenſuū curioſitas:q̄ eſt in aſpe
ctu pulcre rei:vel choreaꝝ.vel i auditu tur
piū cantilenaꝝ ⁊ hmōi.Jō Eccł.ix.Auer
te faciē tuā a muliere cōpta. Sexta car

nis delicioſitas:ꝓſertim in cibis:veſte ⁊ le
ctiſternijs.Berñ.Periclitat̄ caſtitas in de
litijs Septima ḋr elatōis prauitas.Uñ
Hugo.Sepe hō intra ſe ſuꝑbit ⁊ neſcit:
ideoq̄ ꝑmittit̄ cadere in luxurie viciū mani
feſtū qd̄ erubeſcit.⁊ patuit.s̄.ſer.ḋ ſuꝑbia
⁊

Circa tertiū de puniti

one luxurie notandū ꝙ bñdict9 ⁊ iuſt9 de9
vt oñdat deteſtabilē fore luxuriā hoib9 et
dānabilē atq̄ euitādā:mirabilia exēpla fe
cit ⁊ mōſtrauit ꝑ mūdū. Primū i diluuio
in quo totū mūdū iſtū inferiorē diſſipauit
⁊ oia aialia terreſtria ac volatilia ⁊ hoies
occidit:p̄ter illa q̄ in arca Noe fuerūt colle
cta.terrāq̄ totā ſteriliorē reddidit ex ſalſis
aquis maris ex quib9 diluuiū ꝓ maiori ꝑ
te efferbuit ſm Lyrā.⁊ ſic oia terrenaſcen
tia ⁊ plāte ⁊ ſemina ⁊ herbe defecerūt i vir
tutis valore.Et hec omnia fecit de9 i pu
nitōe deteſtabilis luxurie.vt patz Geneſis
vj. Secundū exemplū in ſodomitaꝝ in
cendio.Geñ.xix.ſuꝑ quos pluit de9 igneꝫ
⁊ ſulphur de celo:ad ſignificandū ꝙ luxu
ria fetidiſſima punit̄ ꝑpetuo igne iferni fe
tidiſſimo:vtpote ſulphureo.⁊ ſic etiā ſodo
mitarū paruulos ⁊ boueſ ⁊ oia q̄ habebāt
in deteſtatōem ꝑdidit. Tertiū exemplū
patet in hiſtoriaꝝ documēto.Et int̄ multa
legit̄ in dialogo Grego.⁊ in ſpe.diſt.j.exē.
lxj.ꝙ q̄dā peccauit cū q̄dā iuuēcula:⁊ itra
uit eccłiam ſubſequēti feſto Paſce.⁊ ꝑ ſex
ꝯtinuos dies ſub octaua.Die aūt ſeptima
ſubitanea morte defunctus eſt ⁊ ſepulture
traditus.Et ecce videntib9 cūctis ḋ ſepul
cro eius flāma exibat ꝑ longū tēpus:⁊ tā
diu oſſa eius concremauit quouſq̄ omne
ſepulcrū illius ꝯſumeret.⁊ terra q̄ in tumu
lo collecta fuerat defoſſa videret̄.Subdit
ibidē Gregoi.ꝙ in h̄ exēplo nobis formi
dabili oñdit deus vt ꝯſiderem9 nos quid
aia ſentiēs ꝓ reatu ſuo in iferno patit̄:ſi tā
to ignis ſupplicio etiā inſenſibilia oſſa con
cremant̄.Ue itaq̄ ⁊ ve luxurioſis q̄ nolūt
penitere:q2 punient̄ ꝑpetuo igne in aīa et
corꝑe.Rogem9 g̃ ⁊c̄.

Feria ſexta poſt tertiā dñicā.Ser.xxxvij
de luxurie graui offenſione:⁊ de eius ſpe
ciebus.

Dicit ei idē
mulieri ieſus.Bñ dixiſti q2
nō habeo viꝝ.q̄nq̄ ei viros
habuiſti.⁊ hūc quē habes nō ē tu9 vir Jo
an.iiij.⁊ in euāgelio hodier.Dñs ieſus oñ
dit̄ pietate fore plen9 ꝑ oia in h̄ euāgelio.
Primo:q2 diſcurrebat ꝓ hoim ſalute pe
deſter vſq̄ ad fatigationē nimiā itinerꝫ eti
am i eſtu maximo diei eſuriēs ⁊ ſitiēs.Jō
dicit hoc euāgeliū ꝙ fatigat9 xp̄s ex itine
re venit ad fontē hora ſexta.i.meridiei qua
ſolis eſtus feruet ⁊ petiuit a muliere bibe
re ꝓpt̄ ſitiꝫ ⁊ eſtus refrigeriū vt ait Chry.
Scd̄o q̄ꝫ maximā pietateꝫ oñdit.q2 a tali
muliere quā ſciuit fore adulterā bibere pe
tiuit ⁊ eidē ſermonē de altis myſterijs fec̄.
vt eā a pctis ꝯuerteret.Et etiā in hoc exē
plū dedit ꝙ p̄dicator libenter p̄dicare de
bet paucis cū nō hēt ſufficiētē ꝑplm Ter
tio q2 nō dure obiurgādo ſed pctā illi9 ſe
creta reuelādo ex rñſione illi9 ꝑijſſime ⁊ cō
uenient̄ reā oñdit:⁊ eā a pctis luxurie:ad
ulterij ⁊ ficti mēdacij de marito illegitimo
redarguit ⁊ ꝯuertit.vtinā ⁊ nūc tales con
uertent̄ de iſtis.Patet euangeliū Jtaq̄
de luxurie vicio in q̄ ſicut hec mulier:ſic ⁊
multi nunc peccāt tria myſteria declarabi
mus in hoc ſermōe.

Primū de ei9 mortifera offenſiōe
Scōm de ei9 ſpecifica variatiōe.
Tertiū de ei9 maligna ꝯditiōe

Aliḋ thema ꝓ h̄ ſmōe p̄t poni illḋ Eph.
v.Hoc ſcitote intelligētes ꝙ ois fornica
tor aut imūd.aut aua.nō hꝫ hered.in regno
xp̄i ⁊ dei.Et ſm Lyr.ꝑ h̄ ꝙ ḋr aut immū
dus:includūt̄ oia ad viciū luxurie ꝑtinētia
vt ſpecies ei9 ⁊ filie. A

Circa p̄mū de offenſio

ne q̄rit̄:quō luxuria ꝓbat̄ eē mortalis cul
pa ſꝑ extra legitima matrimonia. Ad qd̄
breuit̄ rñdet̄ ſm doc.ꝙ ſm oēs leges ſcri
pture patet luxuriā ſꝑ eſſe peccatū morta
le:niſi excuſet̄ matrimonij lege.Uñ maxie
errant q̄ dicūt heretice ꝙ ſimplex fornica
tō q̄ ē ſoluti cū ſoluta nō ſit pctm̄ mortale
imo ſemꝑ eſt mortale ſm oīmes leges.
Primo quia eſt contra legem diuinalem.
Exodi.xx.Nō mechaberis.Suꝑ q̄ Aug.
dicit ꝙ nomine mechie ois illicit9 ꝯcubit9
ſcꝫ extra matrimoniū atq̄ illoꝝ mēbrorūꝫ
nō licit9 vſus intelligit̄ fore ꝓhibit9:vt pa
tet.xxxij.q.iiij.Meretrices.Itē Iſidorus
ibidem.q.v.ca.Nō mechaberis.i.nec quiſ
q̄ preter matrimonij federa alijs feminis
miſceat̄ ad explendā libidinem:nec ad ali
am cauſam vt addit gloſa.Et ſic ptꝫ ꝓpo
ſitum Scd̄o q2 eſt ꝯ legem ꝓpheticaleꝫ
Tob.iiij.Attēde tibi:id eſt caue ab omni
fornicatione ⁊ p̄ter vxorē tuā nunq̄ patia
ris crimen ſcire qd̄ ꝓprie mortale dicit̄
Tertio ꝯtra legē euangelicalem Matth.
v.Qui viderit mulierem ad ꝯcupiſcendū
eam:iaꝫ mechatus eſt in corde ⁊c̄.Ecce cō
muniter dicit:mulierꝫ.ergo intelligenda
eſt non ſolum de coniugata:ſed etiam de
ſoluta quam ſolo viſu ꝯcupiſcere eſt pec
catū mortalis mechie:vt ptꝫ ꝑ Greg.xxx
ij.q.v.Qui viderit.Et intelligit̄ ḋ viſu ad
ꝯcupiſcendū turpiter deliberate. A fortio
ri ergo mortale eſt opere fornicari. B
Quarto contra legem apoſtolicalem.Nā
in primo concilio per apoſtolos hieroſoly
mis facto mandatum fuit conuerſis ad fi
dem ex gentilibus vt abſtinerent ſe a for
nicatione Act.xv.c.quia pagani putabāt
ſibi hoc licere.Et Apl̄s Gal.v.dicit.Ma
nifeſta ſunt opera carnis que ſunt fornica
tio:immundicia:impudicicia:luxuria.Ly
ra.Sic omnia que pertinent ad hoc viciū
ſub nomine generali ſcꝫ luxuria includunt
tur que nō ſunt etiā annumerata.Et ſub
dit Apl̄us.Que p̄dico vobis ſicut p̄dixi:
quoniā qui talia agunt regnum dei nō cō
ſequent̄.Sed non excludit hoieꝫ a regno
dei niſi peccatū mortale.g̃ ⁊c̄. Quinto
q2 eſt contra legeꝫ canonicalē ſimul ⁊ Se
xto cōtra legem ciuilē:vt patꝫ.xxxij.q.iiij.
ꝑ Ambroſiū ca.Nemo.dicētē.Nemo ſibi
blandiat̄ de legib9 hoim ſcꝫ ciuilib9 tolerā
tibus meretrices in lupanari.quia non ex
cuſant̄ per hoc a peccato mortali Jdcirco
ibidem ſubdit.Amb.dicēs.Nulli licꝫ ſcire
mulierē p̄ter vxorē.Jtem in Angelica ſū
ma ꝓbat̄ ꝑ Hoſtieñ ⁊ Joannē Andree.⁊
Panormitanū.ꝙ nō licet ꝯcubinatus:eti
am de iure ciuili.Jdeo ſm iura non debet
abſolui concubinari9 niſi a ſe abijciat mu
lierem malam.xxiiij.q.ij.capitulo Legat̄.

E Exemplū narrat Anto.ꝑte.ij.ti.v.c.ij.ꝙ q̄dā ꝯcubinari⁹ cū eſſet infirm⁹ ⁊ confeſſor nollet illū abſoluere niſi ꝯcubinā de domo emitteret ille aſſenſit:ſicq̧ cū lachrymis ſacris ſuſceptꝫ deceſſit tandē ꝯfeſſori ꝓ eo orāti vt poſſet illū liberare ex purgatorio q̄ putabat trāſiſſe ꝓpt̄ pn̄iam. Ecce apparuit eidē aſſerēs ſe fore dānatū ꝓpt̄ h̄ ſolū q̄a itēdebat ꝯcubinā raſſumere ſi euaſiſſet. Septimo q̄ ē ꝯ̄ legē naturalē. q̄ de⁹ ab initio fecit hoīez:ſic ꝙ vnā vni tm̄mō voluit copulari ad generationē ꝑlis legitimo matrimonio. Vn̄ ꝯ̄ dictamē legꝫ nature ē vag⁹ ꝯcubit⁹:vtꝫ ꝑ exēpla naturalia ēt in aīalib⁹ plurib⁹. Naz vt Iſid.xij. Etym. dr̄ Palūbes.i.colūba ſilueſtris ſm̄ Cathol. q̄ in arborib⁹ nidificat amiſſo corporali ꝯſorte ſolitaria incedit nec p̄ter illaꝫ carnalē copulā req̄rit. Itē de turture li.ꝓprietatū.⁊ ꝑ Bern̄.ſup Cañ.ſer.lx.dr̄ ꝯſimile.ꝙ vno ꝯtēta cōpare illo amiſſo aliū n̄ req̄rit ⁊ nūq̧ in viridi ramo reſidet ſꝫ vbiq̧ gemit. Deniq̧ ſm̄ Tho.ij.ij.q.liiij.i omnib⁹ aīalib⁹ generalr̄ cernit̄ ꝙ in eis nō ē vag⁹ ꝯcubit⁹ ſꝫ certi maris ad certā feminā vnā vel plures. O g̊ hō agnoſce q̄ntas leges violat luxuria tua ⁊ caue. D

Circa ſcd̄m d̊ ſpecieb⁹

luxurie varijs q̄rit̄ ꝓ ſimplicib⁹ edocendis q̊t ⁊ q̄ ſunt ſpecies vel mōi differentie ipi⁹ pcti luxurie. de q̄b⁹ tenet̄ ſe hō accuſare in ꝯfeſſione. Ad qd̄ rn̄det̄ recolligēdo ſm̄ doctores p̄cipue Aureolū in cōpen. ꝙ ſunt octo differentie q̄s ꝓ captu ponem⁹ ſm̄ litteras hui⁹ dictionis luxuria:reſoluēdo x i c ⁊ ſ. Prima ſpecies vel differētia dr̄ ab l.libidinoſus exceſſus ꝯiugalis. q̄ q̄nq̧ eſt venialis q̄nq̧ mortalis. vt cuꝫ amor talis delectationis p̄ponit̄ deo:puta cū q̄s pat⁹ eſt facere q̄cunq̧ turpia ꝯ̄ deū i talib⁹ ſine vllo timore dei. tūc ē mortale:al's ſec⁹ ſi fiat vt debet naturalit̄. De his p̄dicatoꝝ n̄ eſt loq̄ in p̄dicatiōe. ꝯfeſſoꝝ em̄ eſt in p̄uato docere. Scd̄a ſpecies vel differentia dicit̄ ab u vaga.ſ.fornicatio ſimplex que ē ſoluti cū ſoluta.ſ.a vinculo matrimonij:cōſanguineitatis.ordinis.voti ⁊ h̄mōi.ſicut ſunt meretrices vel ꝯcubine vel corrupte. Tertia ab x.⁊ ei⁹ ſono.c dr̄ ꝯ̄ naturā:vt ſodomia.⁊ h̄ viciū ē graui⁹ oīb⁹ alijs ſpēb⁹ luxurie. de q̄ ꝯfeſſores hn̄t iterrogare modos. Quarta ab eodē x.⁊ ſono eius ſ dr̄ ſacrilegiū q̄ ꝯtinētia deo dicata ledit̄ vt in clericis ⁊ religioſis viris ⁊ monialib⁹ vel alijs q̄cunq̧ emiſerunt votū ꝯtinētie.⁊ tales grauiter peccāt. Quīta differētia ab u dr̄ ꝟginis ſtuprū vel d̄floratio Sexta dr̄ ab r rapt⁹ ſiue ꝟginū ſiue nupte alteri. Septia ab i dr̄ iceſt⁹ q̄ viculū ꝯſanguinitatꝫ vel affinitatꝫ vel ſaltē cōpaternitatꝫ corrūpit̄. Hec cōpen. Octaua ab a dicit̄ adulteriū qd̄ ē aliei thori violatio. De iſtꝫ oīb⁹ ⁊ ſingul' cōfiteri q̄s tenet̄ ꝑut peccauit q̄ ſingl'a mortalia ſūt. Itē de filiab⁹ luxurie ēt ꝯfitēdū eſt. de q̄b⁹ cā breuitatꝫ hic ꝑtrāſeo. ſꝫ in ſubſequētib⁹ ſmonib⁹ ꝓſequemur vt patebit intuēti. E

Circa tertiū de luxurie

malignitate Notādū ꝙ glorioſus Hiero. in epl'a q̄dā eā aſſilat igni īfernali. Silr̄ ⁊ Hugo de ſcō vic. vt ꝑ h̄ clareſcat malignitas.i.mala igneitas ei⁹. Primo q̄dē ꝓpter inſatiabilitatē. q̄ ſic ignis infernalis nūq̧ ſatiat̄ aīaꝝ ꝑiculis:ſic ⁊ luxuria. Vn̄ phs iij. Eth. dicit. Inſatiabilis eſt ꝯcupiſcētia q̄nto q̄s pl⁹ ſe dat venerī:tāto ampli⁹ excitat̄ appetit⁹ ad illā. Ideo Prouerb.xxx. Tria ſunt inſatiabilia.ſ.infernus ⁊ os vulue.i.luxurie:⁊ terra q̄ nō ſatiat̄ aqua. Ido fatui ſunt q̄ dicūt:nūc ſatiſfaciam ꝯcupiſcētie ⁊ poſtea abſtinebo. Scd̄o ꝓpter fetiditatem. quia ſicut ignis infernalis eſt fetid⁹ vt pura ſulphureus:ſic luxuria fetet Ps. Ignis ſulphur ⁊c. Tertio ꝓpter malorum multiplicitatem. q̄ infernali igne oīa vicia habent penas ſuas:ſic in luxuria ꝯcurrunt plura. Vnde Hiero. in epl'a ſupra exclamañ. dicit. O ignis infernalis luxuria: cuius materia vel ligna gula:cuius flāma ſuperbia:cui⁹ ſcintille p̄ua colloquia. cui⁹ fum⁹ infamia:cui⁹ cinis inopia:cui⁹ finis gehēna. Hec ille. Exemplū narrat̄ in ſermone wan. ꝙ q̄dam ſodomita dū in extremis admoneret̄ ad ꝯfeſſionem ⁊ ſpem reſpondit. Quid mihi d̄ deo ecce ego video aptū mihi infernum ⁊ demones ꝑatos ad rapiendū. ⁊ ſic cū diabolo expirauit. F

Vltimo ꝓpter demonū localitatē. q̄ ſi

cut ignis inferni ꝑatus eſt diabolo:ꝑut dicitur Mat.xxv. ita luxurioſi corpus ⁊ aīa tradēda eſt demōi ꝓ loco habitatōnis niſi peniteat:⁊ ſubijcit̄ ei⁹ ꝑtāti. Exēplū legitur in ſpe.exem.di.ix.exēplo.xxxiij. ꝙ iuuenis quidā luxurioſus cū vidiſſꝫ mulieres malas intrātes rubetū:intrauit ⁊ ipe intētiōe peccādi cū illis. ⁊ diabol⁹ accepta i eū ꝑtāte occurrit eidē di. Vade bn̄ tibi ſoluā Cui vlteri⁹ ꝓgrediēti:ecce occurrit chr̄s i habitu religiōis di. Quo vadis fili. Et ille. Quid ad te: nō es tu pater meus. Tūc chr̄s apte oñdit ei man⁹ cruētatas ⁊ lat⁹ ⁊ pedes. Ecce vide q̄ ego ſum pater tuus ꝓ te crucifixus. Ait ille. Dn̄e de⁹ me⁹. Dixit ei chr̄s. Vade ꝯfitere cito:q̄ diabol⁹ q̄ tibi occurrit expectat te ꝑtātem habens vt iam frangat collū tuū. Diſparuit quoq̧ chr̄s. Et ille cepit exire ſtatim de rubeto ⁊ feſtinare ad ꝯfeſſionē. Cūq̧ exiſſet diabolus expectās ibidē eū nō agnouit: ſꝫ reſpiciēs in eū dicebat. Certe tu nō es ille ſuꝑ q̄ ego acceperā ꝑtātem vt occiderē eum. vicꝫ ꝓpter intentiōeꝫ luxurie. Qui cōpūct⁹ ꝯfeſſus eſt: ⁊ dei miſcd̄iā talē circa ſe penſañ intrauit religionem ⁊ ſancte vixit. Rogemus ergo ⁊c.

Sabbato poſt p̄mam dn̄icaꝫ Sermo xxviij. de ꝑiculoſo vicio luxurie ⁊ filiabus eius:ac de remedijs.

Magiſter hec

m mulier mō dep̄hēſa eſt i adulterio. Jo.viij.⁊ i euāge. hodierno. Hec ꝟba iudei impij pleni iniq̄tate dixerūt dn̄o Jeſu tētantes eū vt poſſent accuſare eū. Vn̄ ſꝫ Lyrā maligne inſidiabātur chr̄o in iſta īterrogatōe. Prīo i h̄ ꝙ mulierē hāc in adulterio dep̄hēſam adduxerūt ad ieſum. ſꝫ ei⁹ adulteꝝ nō adduxerūt:cuꝫ ſm̄ legē eadē pena vtriq̧ eſſent plectendi. ⁊ h̄ fecerūt ex malicia vt ſic poſſent ponere in corde populi ſuſpitionē ꝙ ille adulter fuerit aliq̄s diſcipuloꝝ chr̄i. ⁊ iō nō adduxerūt illū ad iudiciū chr̄i. Scd̄o q̄ ꝓpoſuerūt queſtionē ꝑigoſam:cui⁹ rn̄ſio ad q̄ālibꝫ ꝑtem videbat̄ eſſe ꝯ̄ chr̄m. Nā ſi dicerꝫ nō lapidandā accuſaret̄ ꝙ eſſet trāſgreſſor legis moyſi:q̄ mandauit tales lapidari. Si aūt dixiſſꝫ lapidādā illi impoſuiſſent chr̄o ꝙ faceret contra ſua dicta ⁊ p̄dicatōnes de miſericordia ⁊ pietate. Sed chr̄s ſapiētiſſime illos ꝯfutauit ſcribēs in terra illoꝝ peccata vt eos oñderet ineptos ad accuſandū illā mulierē. q̄ ꝑuiora ipi fecerāt. ⁊ ſic ꝯfuſi exierūt. Pꝫ in euāgelio. Itaq̧ ex iſtꝫ claret ꝑiculoſitas luxurie. idcirco de ea i h̄ ſmone tria adhuc reſtant myſteria declaranda.

Primū de condemnatiua ꝑiclitatōne.
Secūdum de maledicta generatōe.
Tertiū de ſaluifica remediatōe.

Item aliud thema ꝓ hoc ſmone pōt poni illud. j.Cor.vj. Fugite fornicatōeꝫ. Itē aliud eiuſdē.x. Quidā ex ipis fornicati ſūt ⁊ ceciderūt vna die.xxiij.milia. Ad id hiſtoria patet Numeri.xxv. G

Circa primū de pericu

lo damnabili luxurie notandū. ꝙ multiplici ratōne ꝓbat̄ luxuria fore ꝑicl'oſiſſima ⁊ dānabil' culpa ſuꝑ alia pctā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s deteſtanda. Primo rōne amplioris infectōnis Nā Gre.di.l.c. Quia ſanctitas. in fine. dic̄ ꝙ pauci inueniunt̄ ſine carnis luxuria. Et ſic patet ꝙ omnes inficit ⁊ ꝑdit p̄ter paucos. Vn̄ etiā Aug. li. de agone chr̄iāo dr̄. Int̄ omnia chr̄ianoꝝ certamia q̄tidiana ē pugna caſtitatis ⁊ rara victoria. Hec ille. Patet ḡ amplitudo vniuerſal' infectōnis hoim̄. Secūdo ratōe breuiatōis vite hoīſ ⁊ accelerate mortis. Nam triplicē mortem accelerat.

Primo mortem naturalē
Scd̄o mortē caſualem.
Tertio gehennalem

Primo mortē naturalē:q̄ vt Ariſto.iiij.⁊ vj.ꝓble.⁊ libro de longitudine ⁊ breuitate vite dicit. Luxuria calorē naturalē ⁊ humidū pingue minuit ⁊ deſiccat:corpus nimis debilitat:⁊ ſic mortē accelerat. H

Vnde anīalia luxurioſa ſunt breuioris vite. vt patet de paſſerib⁹. Et mulus eſt longioris vite q̧ equus ⁊ aſina ex quib⁹ generatur:ꝓpter hoc quia equus ⁊ aſinus ſunt luxurioſa:vt ibidē deducit Phs. Nā etiaꝫ de hoib⁹ legūt̄ pl'es fore repente mortui i luxurie actu:vt narrat Valeri⁹ lib.viij. de

duobꝫ.ſ.de Cornelio balbo.⁊ de Cicerio
rhomano. Narrat etiã Petrꝰ damiani de
qbuſdã. Idẽ legit̃ ⁊ de Athila rege Hu/
noꝝ in chronicis.⁊ ſic de alijs. Secundo
mortẽ caſualẽ accelerat. Quot eni ꝓpt lu/
xuriã intoxicant̃.qt violent̃ occidunt̃.qt in/
fatuant̃.qt a dño in puniciõnem peſte ⁊ cla
dibus ꝑuant̃ vita celeriꝰ: certe innumeri.
Patet in diluuio:in ſodomitis. in ſichimi/
tis ꝑcuſſis ꝓpter Dinã: in tribu Benia/
min deleta ꝑ vxore leuite. Itẽ ꝓpt Hele/
nam ꝑ decẽ annos Troia fuit deſtructa ⁊
multa milia hominũ occiſa. vt Boe. tãgit
iiij.de conſo. Tertio accelerat mortẽ ge/
hẽnalẽ. Hiero.ad matrẽ ⁊ filiaꝫ dic̃. Qui
luxuriat̃ viuens mortuꝰ eſt.ſ.morte culpe
⁊ gehenne. Ve ergo ve luxurioſis. Ter
tio ꝑiculoſa eſt luxuria rõne coinquatõnis
nedũ aĩe ſed ⁊ corꝑis ⁊ inſuꝑ etiam fame.
Vñ.j.Coꝛ.vj. Qui fornicat̃ in corpus ſuũ
peccat. Et ca.iij. Neſcitis qꝛ tẽplũ dei eſtis
Si qs aũt tẽplũ dei violauerit diſꝑdet il/
lũ dñs. Quarto rõe diabolice ſubiectio
nis. Nam in luxurioſo diabolꝰ ꝑtãtẽ ha/
bet ſicut in pecore ſuo habꝫ qs ad occiden
dũ.vt patet Tob.vj. expꝛſſe. vbi legit̃ ꝙ de
moniũ occidit ſeptẽ viros Sare ꝓpter lu/
xuriã. **V** Quinto rõne expoliatõis g̃/
tie oĩs. Geñ.vj.ca. Nõ ꝑmanebit ſpũs me
us in hoĩe qꝛ caro eſt.i.carnalis. Nã luxu/
ria aufert non ſolũ grãm gratũ facientẽ v/
tutis ſed etiã g̃tis datã. Ad qđ Gre.li.di/
alogoꝝ exemplũ narrat ꝙ cũ qbuſdam ꝑ/
dicantibꝫ veritatẽ fidei lingue ꝑ wãdalos
fuiſſent abſciſe radicitus: poſtea miraclo/
ſe loquebant̃ ore vacuo ꝑfecta vba formã/
do. Sꝫ vnus illoꝝ in luxuriã poſtea cadẽs
ꝑdidit hoc donũ. Itẽ narrat Petrꝰ dami
ani ꝙ qdam ſanctus pſbyt̃ dum miſſaꝫ ce/
lebraret ꝯſueuerat angelꝰ aduenire ⁊ cor/
pus domini ex offerentis manibꝫ aſſume
bat vidente ꝑncipe cuiꝰ erat capellanus.
Sed poſtea cecidit in luxuriã. ⁊ ab eo tpe
grãm hanc amiſit. Et ſic patꝫ. Ultimo
ratõe fortioꝛis inheſiõis. Vñ Gre. dic̃ ꝙ
luxuria eſt turpioꝛis inquatõis ꝑ alijs vi/
cijs: infamieꝙ g̃uioꝛis ⁊ adherẽtie fortio/
ris. ita vt raro eã qs dimittat vſꝙ ad ſeniũ
ob delectatõem aſſuetã: ⁊ ſic raro tales ve
re penitent. O q̃ ꝑiculoſiſſimũ viciũ. **R**

Circa ſcõm de maledicta

cta generatõe filiaꝝ luxurie ingrẽdũ reſtat
q̃.⁊ qt ſint filie luxurie. Ad qđ rñdet̃ ꝙ ſm
Gre. in moꝛal. ponunt̃ octo. Pꝛia dꝛ ceci/
tas mẽtis.qꝛ vt Aug.dt.ꝑ luxuriã tota rõ
abſorbet̃.⁊ ſic cognitõem dei ⁊ ſuꝑius ⁊
neceſſarioꝝ ad ſalutẽ aufert: vt patuit ſer.
xxvj. **V** Scða dꝛ incõſideratio.ſ.mortis
inferni ⁊ alioꝝ nouiſſimoꝝ ſm Aureo. in
cõpen. Pꝛoĩde tales inuerecũde ſe oĩ luxu/
rie dãt ſine timore. Tertia dꝛ ꝑcipitatio
q̃ qs currit ꝑcipitant̃ exponẽdo ſe etiã ꝑi/
culis mortis ꝓpt luxuriã faciẽdã ſm Au/
reo. Quarta dꝛ amoꝛ ſui q̃ qs deſiderat
longã vitã ad h̃ vt ampliꝰ expleat volu/
ptatẽ ſuã. ibidẽ Aureo. Quĩta dꝛ futu/
ri ſeculi horroꝛ vel deſꝑatio. ex q̃ hõ vellet
nũꝙ mori: ſꝫ dic̃ ſibi ſufficere vt frueretur
bonis huiꝰ ſecli: vxore: diuitijs ⁊ hmõi in
ꝑpetuũ: mortale ẽ ſm Anto. in ꝯfeſ. Se
xta dicit̃ inconſtantia. ſ.qñ qs nõ ſtat ꝯſtã
ter in bono qđ deliberauit agere: ſed fac̃ ꝯ
riũ amore vel paſſionẽ luxurie. Hec in An
gelica. Septima dꝛ mundanoꝝ affectio
ſcꝫ qñ qs toto cordis amore affectat ꝑſen/
tis ſeculi bona. hoc eſt diuitias: ſanitatem:
fortitudinẽ ⁊ hmõi. vt ꝑ hec voluptatẽ ſue
luxurie quã optat ꝑ fine ꝯſequat̃. Hec Au
reo. Octaua dꝛ odiũ dei.ſ.qñ qs odio
habet deũ vel eiꝰ legẽ: eo ꝙ ꝓhibet ꝯcupi
ſcentiã vel punit. Et hoc eſt grauiſſimũ ſꝫ
ꝑdictos ſimul. **L**

Circa tertiũ de remediis

is luxurie Notandũ ꝙ plurima valẽt con/
tra eam. Primũ dꝛ abſtinẽtia ieiunij ⁊ af/
flictio. Nã oĩe caſtꝝ expugnari põt cum
ſubtrahit̃ cibꝫ ⁊ potꝰ illi. Sic qñticunꝙ
fortit̃ teneat̃ qs a diabolo ꝑ luxuriã: expu/
gnari põt ieiunio ꝑ dei grãꝫ ⁊ vigilia orõ/
nis aſſidue. Vñ ⁊ chrs dñs dic̃ Marc.ix.
Hoc genꝰ demonioꝝ nõ eijcit̃ niſi ĩ orõne
⁊ ieiunio. Ideoꝙ Gre. ad Celantiũ dicit.
Ardentes diaboli ſagitte.ſ. ꝯcupiſcentie
carnis: vigiliaꝝ ⁊ ieiunioꝝ frigore ſunt re/
ſtringende. Scõm dꝛ bonoꝝ opeꝝ occu
patio. Unde Hieroñ. ad Ruſticum dicit.
Nunꝙ quis ocio vacet ſed continue alter/
natim laboret: ne vno labore nimis atte/
diatus ſe fatiget: ſed modo legat: modo

oret: modo agros colat: nunc ſcribat: ſicꝙ
tẽpus occupatus deducat: ne eũ ſpũs for/
nicationis opprimat. Idẽ. Ama ſciẽtiam
ſcripturaꝝ ⁊ carnis vicia nõ amabis. Hec
de ꝯſc. di.v.ca. Nunꝙ. Tertiũ dꝛ crucis
chri ⁊ paſſionis cogitatio. Vñ Ber. Nil
tã efficax remediũ ꝯtra oĩa vicioꝝ tẽtamẽ
ta queadmodũ paſſionis chri freqũes me
moria. Quartuꝫ dicit̃ dura carnis do/
matio. Eccli.xj. Malicia vnius hore obli
uionem facit luxurie magne. Et loquitur
de malicia id eſt pena carnis. **V** Ad
hec habemus exemplũ in vitaſpatrũ ꝙ q/
dam ſancti cum ſenſerunt carnis tentatio/
nem in vrticas ⁊ ſentes ſe ꝓiecerunt: qdaꝫ
in foueam niue plenã: qdaꝫ manꝰ in igne
cõbuſſerũt: qdã etiã adoleſcẽs grecꝰ vt di/
cit Hiero. ad Ruſticũ. cũ nulla abſtinẽtia:
nullo ope: tentatiõis flammã poſſet extin/
guere: abbas ꝑcepit cuidã fratri vt iurgia
⁊ ꝯuitia atꝙ iniurias illi irrogaret ⁊ ſic ve
xatione tribulationis liberatꝰ fuit anno ex
pleto: ſepius infra illũ annũ ꝑturbatꝰ.
Quitũ remediũ euitatõ occaſionũ. de qbꝫ
ſermõe.xxvj. Ultimũ dicit̃ finis ꝯſide/
ratio.ſ. mortis: iudicij: ⁊ infernaliũ penaꝝ
ac ꝑuatiõis regni celeſtis. Vñ ſctũs pater
Frãciſcꝰ legit̃ ꝙ amore caſtitatis ſe nudũ in
ter vepres ponẽs ſpinis laceratꝰ ſanguinẽ
ſpargebat ⁊ exinde roſe excreſcebãt: qs an
gelo mãdãte chro ⁊ btẽ vgini marie in ec/
cleſia apparentibꝫ obtulit ⁊ indulgentiam
porciuncule ĩpetrauit. Chrs aũt ꝑcepit ei
dem vt roſas illas ꝑſentaret pape in teſti/
moniũ vitatis. ⁊ ſic papa ꝯfirmarꝫ illas in/
dulgẽtias qđ ⁊ factũ ẽ. Rogemꝰ g̃ chrm
dñm ⁊c. Amen.

Dñica.iiij. quadrageſime ĩ mane Ser.
viceſimuſnonus de abominãda gula ⁊ ſpe
ciebꝫ eiꝰ ac mõ offenſiõis.

Ecepit ieſus

panes: ⁊ cũ grãs egiſſꝫ diſtri/
buit diſcũbẽtibꝫ Ioã.vj. ⁊ in
euãgelio hodier. Dñs nr̃ Ieſus chrs vo/
luit pães bñdicere cũ grãruactõe in ſuo cõ
uiuio facto ꝑplo **N** Et hoc ſm Chry
ſoſto. ſõ: vt oñdat eos q comedere incipiũt
gratias agere oportere do ⁊ benedicere in
nomine dñi cuiꝰ vna rõ eſt vt dei bñficiuꝫ
recognoſcamꝰ in hoc ꝙ q̃tidie paſcat nos:
licꝫ ſimus peccatores ⁊ dei inimici. Nã vt
Augꝰ. ait. Pctõꝛ nõ eſt dignꝰ etiã pane q̃
veſcit̃: ſed dei benignitate paſcit̃. Nã vide
mꝰ ꝙ boues oues ⁊ porci ac alia bruta cũ
comedũt faciẽ inclinẽt terre vnde hñt ca/
pere cibum. ⁊ recognoſcũt ſuos nutritores
⁊c. q̃nto magis debet hõ recognoſcere de
um q dat eſcam oĩ carni: ⁊ pullis coruoꝝ
inuocantibꝫ eũ. vt dicit pſ. Vñ beſtijs pe
ioꝛ eſt q ꝑ cibo ⁊ potu deo nõ regratiatur
Alia ratio eſt: vt vtute orõnis ⁊ grãrũactĩ
onis ĩſidias demonũ effugare poſſimꝰ: q
nos decipe ⁊ in pctm̃ gule ſatagit deijcere
ꝑ actũ cõmeſtiõis. ſicut decepit ⁊ ꝑdidit ꝑ
gulam ꝑmos ꝑentes nr̃os Geñ.iij. O qs
enumerare ſufficiat q̃t aĩas diabolꝰ ꝑ gu
lã ꝑiclitari facit etiã mõ int̃ chrianos ſan/
guine chri ablutos. Idcirco vt caueamus
audiamꝰ qm̃ chrs panes bñdixit gratias
agens: vt dicit euãgeliũ. vide textũ ſi pla/
cet. Ecq̃ itaꝙ dñs ieſus panes cũ grãrũ/
actiõe bñdixit vt ꝑ h̃ doceret nos maledicti
onẽ gule euitare ⁊ cauere. Iõ de ipa gula
tria myſteria declarabimꝰ in h̃ ſmõe Pro
q̃ aliud thema Luc.xxj. Attẽdite vob ne
forte grauẽt̃ corda vr̃a crapula ⁊ ebrietate
Hec ibi dt chrs.

Primũ dꝛ abominatiõis.
Scõm dꝛ offenſiõis.
Tertiũ dꝛ ſpecificatõis. **O**

Circa ꝑmũ de abominatione

tiõe vicij gule vt magis inducamur ad ca
uendũ Notãdũ ꝙ multis rõnibꝫ gula hoĩ
eſt abominabilis. Primo qꝛ eſt aĩarũ
multaꝝ ꝑiclitatiua. nã ipa totũ genꝰ hu/
manũ in ꝑmis ꝑentibꝫ ꝑdidit ⁊ morti da/
mnauit. Ecce exꝑientia teſte oẽs hoĩes ca/
pite plectunt̃ ꝑ vna gula: iuxta illđ Gñ.iij.
Quacunꝙ hora comederitis morte morie
mini: id eſt neceſſitatẽ mortis incurretis.
Itẽ ipa Eſau cũ oĩbꝫ ſuis poſteris bñdi
ctione ꝑuauit cũ ꝑmogenita pro edulio lẽ
tis vendidit Geñ.xxv. Itẽ ipa ſodomitice
peccati cauſa fuit ⁊ quinꝙ ciuitates ſub/
uertit: vt patꝫ Ezech.xvj. Hec fuit inıqtas
ſodome abũdantia panis ⁊ vini. Vñ Pe/
trus Damiani in epiſtolari ſuo dicit. ꝙ cũ

vēter ı̄cāute reficit̄ luxuria accēdit̄. Et po/
nit exēplū ꝺ ꝗdā ꝙ dū frixas ſtudioſe car
nes furtiue comediſſet: ilico tantꝰ ardoꝛ li
bidinis eū inuaſit ꝙ pctm̄ ꝯtra naturā qꝺ
nunꝙ̄ antea fecerat diabolo inſtigāte com
miſit. Preterea ipa gula filios iſrael magna
plaga ꝓſtrauit ꝑ ꝺſiderio carnis ⁊ nauſea
māne ſapidiſſime. vt ptꝫ Numeri.xj. Pre
terea ꝗt anie etiā modernis tpꝫ ꝑ gulaꝫ
peccēt ⁊ piclitent̄: expiētia teſtis eſt: nec ſuf
ficimꝰ enarrare. Nā apud oēs ſtatꝰ hoim
cōmune ⁊ ꝙ̄tidianū pctm̄ eſt. Et ſic de Ju
da legimꝰ ꝙ poſt buccellā panis intrauit ı̄
eū ſathanas: ita in innūerabilibꝫ chꝛianis
implet̄ ꝙ ꝑ gulā intrat in eos ſathanas: vt
Petrus damia. vbi ſupra tangit. P

Nimirꝫ vt exēpla naturalia ꝓponamꝰ dia
bolꝰ ſic ſolet nobis facere ſicut ſerpēs: De
ꝗ Ariſto.vij. de anialibꝫ dicit ꝙ ſerpēs car
nes libēter comedit ⁊ ſugit earꝫ humidita/
tes. habet aūt ꝗttuoꝛ ordines dentiū. du/
os in mādibula inferioꝛi ⁊ duos in ſupio
ri: qbꝫ voꝛat coluber ſerpēs carnes: vt dic̄
idē v. de anialibꝫ. ꝓpterea videmꝰ in ſepul
cris latitare ſerpētes. Sic diabolꝰ libent̄
delectat̄ in gula hoim ⁊ moꝛdet taliuꝫ ani
mas ꝗttuoꝛ dētiū oꝛdinibꝫ ſcꝫ moꝛſu ꝯſcie
⁊ amara moꝛte: ⁊ dira pena ignis: ⁊ ꝟmis
infernal̄. Deniꝙ̄ narrat̄ a phiſologo. ⁊ lib.
xviij. de ꝓprietatibꝫ rerꝫ. ꝙ cocrodrillꝰ her/
bas bonas guloſe comedit libēt̄ int̄ ꝗs cin
doꝛes ſerpēs ꝗdā puulꝰ ꝗ ei inimicat̄ cau
te ſe inuoluit. ⁊ ſic int̄ herbas cocrodrillus
ſꝑpētē trāſglutit ꝗ ipiꝰ viſcera coꝛrodit ⁊ i/
pſuꝫ occidit: ſic facit diabolꝰ guloſ. Pro/
pter ꝑdicta bn̄ ſcribit̄ Eccı̄.xxj. hoꝛtando
ſingulos. Quaſi a facie colubꝛi fuge pctm̄
ſcꝫ ꝑmo a ſꝑpēte pſuaſiuꝫ. Scꝺo qꝛ ē bo/
norꝫ oim leſiua. Et ptꝫ.

Pꝛio in bonis ſpūalibꝫ.
Scꝺo in bonis coꝛpalibꝫ.
Tertio in bonis tpalibꝫ

Q Primo ledit in bonis ſpūalibꝫ. qꝛ vt
Greg. dicit. xxx. moꝛal. dū vent̄ a gula n̄ re
ſtringit̄ cūcte ꝟtutes obꝛuunt̄. Idem. In/
caſſum inꝗt bellum ꝯ̄ exteros gerit̄ ſi intra
menia vꝛbis hoſtis inſidiās habet̄. ſic in/
caſſum ꝯ̄ mūdum ⁊ diabolū ꝗs pugnat ſi in/
tra ſe gulā nō refrenat. Scꝺo ledit in bo/
nis coꝛpalibꝫ. qꝛ Eccli.xxxvij.c. In multꝭ

eſcis nō deerit infirmitas. Et auiditas ap
propinquat ad choleraꝫ. Sup ꝗ Guil. in
ſūma viciorꝫ. dicit. Qui vicio gule laboꝛat
ſepe ꝑ delectatiōe vniꝰ hoꝛe patiet̄ mole/
ſtias ⁊ infirmitates vniꝰ mēſis. Tertio le/
dit in bonis tpalibꝫ. Prouer.xxj. Qui dil/
git epulas in egeſtate erit. Exēplū de filio
ꝓdigo Luce.xv. Tertio qꝛ gula ē coꝛpa
lis moꝛtꝭ acceleratiua. Qꝺ oñdit ꝑmo ſcri
ptura ſacra Eccı̄.xxxvij. di. Propt̄ crapu/
lā multi obierūt: ꝗ aūt abſtinēs eſt adijciet
vitā. Nā abſtinētia ē ſūma medicina: vt ꝺꝛ
Galienꝰ ⁊ Lyra ibidē Vn̄ idē Galienus
fert̄ dixiſſe ꝙ multo plures ꝑ mūdum occidit
crapula vel gula ꝙ̄ gladiꝰ vel moꝛs violē
ta Q ꝗ ꝙ̄ fatuꝰ ꝗ ꝑ gula explēda toto ſtu
dio laboꝛat ꝗſi ꝗ ſibi moꝛtē ꝓcurat. Scꝺo
h̄ idē oſtēdūt exēpla hūana. qꝛ cū hoieſ añ
diluuiū nō comedebāt carnes: ſed contenti
erant herbis terre ⁊ fructibꝫ: ⁊ aquā bibe/
bant. multoꝙ̄ ꝓpterea plus ⁊ ſaniꝰ viue/
bant: vt ꝑ Lyrā ꝺꝛ. Deniꝙ̄ ⁊ ſcti patres in
heremo ſobꝛie viuētes lōgiꝰ vixerūt. R

Tertio oſtendit ipa natura ꝗ vt doceret tē
perantiā gule: dedit hoi os paruuꝫ reſpe/
ctu coꝛpalis ꝗntitatis vt dicit phs. Et ſic
oꝛdinauit ꝙ delectatio ꝗ ad guſtuꝫ vit eſt
latitudīs duorꝫ digitorꝫ in lingua ⁊ in fau
cibꝫ: put dic̄ Albertꝰ ⁊ Bern̄. li. de miſeria
hominis. Vn̄ Ariſto.iij. Ethicorꝫ c.xij. re
probat ꝙ philoxeus exiliꝰ piſciū ⁊ pulmē/
ti voꝛatoꝛ exiſtēs oꝛabat Jouem vt dum
comederet fieret guttur eius longuꝫ. ſicut
gruis vt ſic longius delectaretur in guſtu.
Nam omnes philoſophi tenent temperā/
tia vitam ꝓlongari. Nimirꝫ ſicut teſte Ari
ſtotele li. de plantis. Arbores ꝗ in plenilu
nio inſerunt̄: fructꝰ ꝓducunt putridos vl̄
cito putreſcentes ꝓpt̄ humoꝛē nimiuꝫ qui
in plenilunio auget̄ in illis: ita arboꝛe coꝛ/
poꝛis noſtri ſi plena humoꝛe ingluuiei ſit
ex ſuperfluitate citius putreſcit vlceribꝫ ſca
bie ⁊ apoſtematibꝫ infirmitatibꝫ ⁊ moꝛbis
exinde generatis. S Quarto abomi
nabilis eſt gula. quia eſt dei honoꝛi maxi/
me derogatiua ⁊ iniuriatiua. qm̄ vt Apo
ſtolus dicit. Guloſi ventrem ſuum ſterco/
re plenum habent ꝓ deo Phil.iij. Multi
ambulant quos ſepe dicebam vobis. nūc
autem ⁊ flens dico quorꝫ finis interitꝰ. ꝗꝛ

deus venter ē ⁊c. ⁊ ſic peiꝰ idolatrāt ꝙ̄ pa
gani. Sꝫ ꝗre ꝺꝛ deꝰ foꝛe guloſo vēter ipiꝰ
Ad h̄ rn̄det̄ ſꝫm Hugo. l. de clauſtro anie.
ca.xviij. ⁊ Alanū de planct̄. pſa.vj. ꝙ ꝑ ſili
tudīneꝫ inꝗt. venter deo aſſilat̄ in guloſo:
qꝛ tota eiꝰ aīa circa vētris cultū deuote mi
niſtrat ſua facta celebrādo. Naꝫ ſicut in tē/
plo dei laudes canunt̄: ſic cātilene in come
ſatione. ibi oꝛo. hic detractio ⁊ fabula ⁊ ca
lix inebꝛians. ibi fiūt ꝓceſſiones. hic choꝛee
⁊ tripudia. ibi dicit̄ dn̄s vobiſcū Rn̄det̄ ⁊
cū ſpū tuo. hic mutua exhoꝛtatio ad ingur
gitādū di. vt tecū ſic ⁊ mecū deꝰ: debes bi/
bere. h̄ piccariū eſt dei. h̄ eſt amoꝛ ſcti Joā
nis. vel Nicolai. ibi ꝑ licētia canit̄. Ite miſ
ſa eſt. hic ꝺꝛ Ite mēſa eſt. ſ. euacuata: ⁊ va/
ſa vini exhauſta. Hec ⁊ plura ibi. Nam cū
hodie dn̄ica Letare dicitur. ideo talia leta
ſint ꝓ doctrina. Vltimo qꝛ gula eſt eui/
dentis fatuitatis oſtēſiua. Primo qꝛ fatu/
um eſt ꝓ tā vili ſtercoꝛe vt ipo impleat ſac/
cū coꝛpis ſui tantū laboꝛare ꝙ ꝓ ea aniam
ſuā ꝑcioſiſſimā ꝑdat. Nā gula nō niſi ſter/
cus ꝯgregat Scꝺo qꝛ fatuū eſt lardū ver
mibꝫ ad ſepulcrū ſplēdide nutrire. Naꝫ vt
Seneca.iiij. declamationū dicit. Quicꝗd
auiū volitat: ꝗcquid piſciuꝫ natāt: quicꝗd
ferarꝫ diſcurrit totū in noſtris ventribꝫ ſe/
pelit̄. ⁊ ſic ſtercꝰ ⁊ eſca vermiū efficit̄. Deni
ꝙ̄ tertio qꝛ fatuū ē ꝓ tā vilibꝫ ſtercoꝛibꝫ cō
gregādis deū offendere ⁊ ꝓximū cū tantū
expēdit guloſus vno die ꝙ viginti diebꝫ ſuf
ficeret aut decē ꝑ pauꝑe ꝓximo paſcēdo ꝺ
pane. Et inſuꝑ ex gula multa alia vicia cō
mittit qbꝫ aggregat ſibi penā ſcꝫ rixas: ra/
pinas: luxuriā ⁊c. T

Circa ſcꝺm ꝺ offenſiōe

gule ꝗrit̄ Vtrū gula ſit pctm̄ moꝛtale: Et
rō. qꝛ cibi ⁊ potꝰ delectatiō eſt natural̄ ho
mini ſano: nec vitare pōt Quō ꝗ eſſe dicit̄
pctm̄: cū etiā ſaluatoꝛ Matth.xv. ꝺꝛ. Qꝺ
intrat in os nō coinꝗnat hoieꝫ ⁊c. Deniꝙ̄
nō videt̄ ꝑcepto ꝓhiberi aliꝗ. Mirū ꝗ vn̄
reputat̄ eē moꝛtale. Ad hec rn̄det̄ ſꝫm Ale
xandrū de ales in cōpendio ſuo ⁊ in Ange
lica ꝯcoꝛdat Tho.ij.ij.q.cxlix. ⁊ in Anto.
ꝑte.ij.ti.vj. ꝙ ꝙ̄uis gula ſit capitale viciū:
tn̄ nō ſemꝑ eſt moꝛtale pctm̄. ſed qn̄ꝙ̄ ꝗs i
ea peccat venialiter: qn̄ꝙ̄ moꝛtaliter Et h̄

ꝓ generali regula tenendū eſt. ꝙ qn̄cunꝙ̄
aliꝗs ꝓpter delectationē gule auertit̄ ab vl
timo fine. i. a deo patꝰ facere ꝯ̄ ꝑcepta dei
vel ecleſie eſt pctm̄ moꝛtale. Nam ꝙ̄uis ſit
directe ꝯ̄ ꝑcepta decalogi. tn̄ indirecte per
ꝗndā reductionē eſt ꝯtra ꝑceptū de ſancti
ficatione ſabbati in quo intelligit̄ ꝑcipi vt
hō ꝗeſcat ı̄ vltimo fine. ſcꝫ in deo nec auer
tat̄ ab illo. V Vn̄ ꝓ clarioꝛi noticia
aduertendum ſꝫm doctoꝛes ꝑdictos ꝙ ap
petitus vel delectatio comedendi vel bibē
di poteſt eſſe ꝑcipue ꝗnꝙ̄ modis. Pri/
mo appetendo ſolū naturalit̄ vel delectan
do vt ſic eſt naturale. vn̄ nō eſt pctm̄. qꝛ vt
ꝺꝛ.iij. Ethicorꝫ. In naturalibꝫ deſiderijs
nō eſt ꝑ ſe pctm̄. ⁊ ſic qꝺ intrat in os id ē ci
bus ⁊ potꝰ ſꝫm ſuā ſubſtātiā ⁊ naturā: nō
coinꝗnat hominem ſpiritualiter: vt ſupꝛa.
Proinde ſi ꝗs ſanus indigens cibo vel po
tu cū delectatōe cōedat vel bibat. ⁊ in ſapo
re plus vel minus delectat̄ ſꝫm ꝙ habꝫ gu
ſtū meliꝰ diſpoſitū. ⁊ ſꝫm qualitateꝫ cibi ⁊
potus: ipa hmōi delectatio de ſe nō ē ma/
la cum ſit naturalis. ſed cū hoi cōplacet in
cibo ⁊ potu ꝑncipaliter ꝓpter delectationē
nō ꝓpter ſuſtentationē. hoc eſt peccatū ſed
veniale. Scꝺo affectu nimio occupādo
ſe totaliter hmōi delectationi ſicut fecit di
ues epulo quotidie: hoc eſt viciuum moꝛ/
tali. vt in Angelica. Tertio ꝯtra pꝛece/
ptum dei vel eccleſie tranſgrediendo ſcilicꝫ
frangēdo ieiunia extra neceſſitatē Quar
to delectationi tali finaliter inherendo ſcꝫ
dū ꝑatꝰ eſt facere ꝗcūꝙ̄. puta vſuras: fur
ta ⁊ hmōi vt ſue gule ſatiſfaciat. ⁊ ı̄ iſtꝭ du
obus caſibꝫ eſt moꝛtale. Quinto eſcam
nociuam vel potuꝫ aduertenter ſumendo
puta ſi ꝓpter gulaꝫ comedit ſcienter aliꝗd
ꝗ infirmitatē notabilē vl̄ malū incurrit: vl̄
bibit potū in ꝗntitate tāta ꝙ ꝑdit vſuꝫ ra/
tionis eſt moꝛtale. ſecus ſi nō aduertenter
ſumeret. Sed ſi modicū nocumētum ex ta
li incurrere ſe credat veriſil̄r ſicut infirmꝰ ꝗ
potiꝰ vult pati augmentū febꝛis ꝙ̄ ſitiꝫ ⁊
hmōi. tunc eſſet veniale: vt in Angelica.
O ergo hō diſce confiteri de gula. O chꝛi
ſtiane vide chꝛm̄ ꝓ te in cruce felle cibatuꝫ.
ideo abſtine. X

Circa tertiū de ſpecie/

bus gule ꝗrit̃ Quot ſunt ſpecies gule: Re
ſpōdet̃ ſm Greg. in moral. Et de ꝯſe. diſ.
v.c. ꝗnqꝫ modis. ꝙ ſunt ꝗnqꝫ de qb9 ſūt v.
Propere laute nimis ⁊ ardenter ſtudioſe
Hec ſm oēs doc. Et iſtis modis eſt ꝯfeſ-
ſio facienda dū pctm̄ eſt mortale qd̄ com-
miſit iuxta p̄dicta. Prima ſpecies vel mo-
dus eſt ꝓpere comedere. i. horā debitā co-
medendi p̄uenire p̄ſerti die ieiunij: vtꝫ ſer-
mone de ieiunio in alio ꝗdrageſimali. Se
cūda eſt lautiores cibos ꝙ̄ ꝯueniat ſue q̄li
tati ꝗrere. diſti. xli. c. j. ⁊ ſeqn. Tertia eſt ni-
miū mēſurā comedēdi vl̄ bibēdi excedere
Sed de q̄ntitate cibi ⁊ pot9: vt dicit An-
to. ſup̄ nō pōt dari certa regula oibꝫ ſm eā
dem menſurā. qꝛ pl9 ⁊ min9 exigit̃ ſm va-
rietatē hūane cōplexiōis ⁊ fatigationum.
Vn9 etiā ⁊ idē hō pl9 indiget vno tp̄e ꝙ̄
alio ſm variā diſpoſitionē ſue corꝑis. Y
Vñ phs li. Ethi. narrat d̄ ꝗdā fortiſſimo
viro milone ꝗ comedebat ſolus aliq̄n ſine
grauamine ouēz. ⁊ ali9 d̄ paucis buccellis
grauabat̃. Hoc tñ p̄ documento q̄s tene-
at vt ñ vſqꝫ ad nauſeā ſumat ſꝫ cū aliq̄li ad
huc appetitu cōedēdi finē faciat. Iō Hie
rony. in ep̄la ad athletā dicit ſic. Comedat
vt ſp̄ aliq̄ntulum eſuriat vt ſp̄ poſt cibū le
gere poſſit. ſ. diſtincte. Quarta ſpecies ē ar
denter ſeu nimia auiditate ſumere. tales ſe
pe ſine debita maſticatione ſumūt. ⁊ ſic nō
poſſunt bene digerere ſꝫ infirmitatē incur-
runt. Quinta ſpecies eſt ſtudioſe nimis ⁊
accurate cibos p̄parare ꝓpter maiorē dele
ctationē capiēdā in cibis exq̄rendo varios
ſapores cū aromaticis p̄cioſis. Et iſte ſpe-
cies gule q̄n ſint mortales vel nō iudican-
dū eſt ex dictꝭ ſcd̄o articulo. X Pro ex
emplo finali legit̃ in ſpecu. exē. exem. lxxxij.
di. vij. ꝙ ꝗdam ſctūs monach9 Helias ra
ptus vidit ab angelis p̄pari tribunal mi-
ro ornatu in ꝗ rex chr̄s ſole lucidior ſociat9
multitudine ſctōꝝ ꝯſedit ⁊ cepit facere iu-
dicium. ⁊ ecce demones adduxerūt q̄ndaꝫ
aīam igneis catenis ligatā: inſtar fornacꝭ
ſulphureā flammā erumpentē. ꝗ cepit di-
ris vocibꝫ clamare. Ve ve mihi. digna ſuꝫ
q̄ ēternis ignibꝫ: q̄m in pōpis mūdi ⁊ cō
uiuijs ac comeſationū ſtulticijs nimis dele
ctabar. Tūc iudex ſniam tulit dānationis
ꝑpetue ꝯtra eam: ⁊ ſic demones rapieñ. eā

dire clamañ. receſſerūt. Ibidē legit̃ di. vij.
ꝙ nocte ꝗdaꝫ miles ꝗ antea fuerat mortu
us fortiter pulſauit oſtiū dom9 vbi filius
ſu9 morabat̃. ⁊ forte tūc epulabat̃. Inter-
rogat9 q̄s foret: Rñdit. Ego ſum miles il
le dñs q̄ndā hui9 poſſeſſiōis intromittite
me. Cūqꝫ diutius pulſaſſet ⁊ territi illi ſi-
bi ñ aperirēt tandē dixit: Decꝫ piſces iſtos
qb9 ego veſcor in inferno filio meo ecce ad
portam illos ſuſpendo. Hanc facto exeū
tes de domo repperūt multitudinē hor
rendoꝝ bufonū atqꝫ ſerpentiū ſuſpēſoꝝ in
porta. Ve ꝗ gulof̃ qꝛ ī inferno habebūt ci
bos hmōi. ꝗ igne ſulphureo d̄coquēt̃ Ro
gem9 ꝗ chr̄m ⁊c̃.

Dñica eadē poſt p̄ndiū Ser. xxx d̄ ebri
etate. ⁊ filiabꝫ q̄ naſcunt̃ ex gula.

Ratres ho

F neſte ambulem9 nō in come-
ſationibꝫ ⁊ ebrietatibꝫ: ſed in-
duimini dñm Ieſum chr̄m. Verba ſunt
apl̄i Rho. xiij. ⁊ canit eccleſia in ep̄la dñice
p̄me In qb9 hortat̃ nos ad cauendū gulā
oēm ⁊ p̄ſerti ebrietatē: ⁊ ſeq̄ chr̄m induen-
do ꝑ imitationē ei9 ſctitatis ꝯuerſationē
A Nimirꝫ dñs ieſus multiplr̄ nos do-
cuit gulā: comeſatiōes ac ebrietates oīno
de cauere ⁊ refrenare tā ſuis ſacris exēplis
ꝙ̄ dictꝭ. Primo q̄dē in puericia: q̄n vt ca
nit eccl̄ia. Feno iacere ꝑtulit p̄ſepeñ abhor
ruit: paruoqꝫ lacte paſt9 eſt ꝑ quē nec ales
eſurit. Paruo inq̄t lacte. ſ. v̄gineo ad ſigni
ficandū ꝑcitatē. lꝫ em̄ btā v̄go hr̄et vbera
de celo plena lacte: tñ chr̄s parꝝ ſumpſit ꝓ
commēdanda tꝑantia Cū em̄ de ſctō Ni
cola legat̃ ꝙ ī infantia ieiunabat quarta ⁊
ſexta ferijs ſel̄ ſēmel tm̄modo ſugens vbera. for-
tius credendūꝫ eſt ꝙ chr̄s in ſugendo par
citatē tenuit. Scd̄o ī vita. Nā ⁊ euāge. ho
die d̄r ꝙ chr̄s panes ⁊ piſces d̄dit ꝑp̄lo mi
racloſe multiplicādo: tñ vinū cū bñ poſſet
eis nō dedit bibere ne inebriarent̃. Itē licꝫ
chr̄s cōem vitā duxerit. tñ vinū raro legit̃
bibiſſe in euāgelio. ſ. in nuptijs q̄n aquam
cōuertit in vinū. ⁊ in vltima cena q̄n de vi-
no ſuū ſanguinē ꝯſecrauit: vt doceret exē-

plo ſobrietatē. Tertio in doctrina. qꝛ Lu.
xxj. dixit. Attendite vobꝫ ne forte ḡuēt̃ cor
ꝑa vr̄a crapula ⁊ ebrietate. ⁊ ſuꝑueniat in
vos repētina dies. ſ. iudicij. Quarto ī mor
tis hora: qꝛ vinū myrrhatū ſibi oblatum
cū guſtaſſꝫ noluit bibere vt acerbior eſſet
pena. ſꝫ ⁊ in cruce felle cibat9 ⁊ aceto pota-
tus. ⁊ ſic patꝫ. Vñ de ebrietate quā debem9
vitare exēplo chr̄i tria myſteria declarem9
ꝑ iſto ſer. applicādo ſil̄r ⁊ d̄ filiabꝫ alijſ gule
Primū de execrabili ꝯdicione
Scd̄m d̄ eius mortali offenſione
Tertiū de modali ꝯfeſſione B

Circa p̄mū d̄ execratio

ne ebrietatis vt inducamur ad cauendū no-
ta pl̄es rōnes. Primo qꝛ autoritas oīs le-
gis ipām ꝯdēnat vt claret p̄mo lege diui-
na. Geñ. ix. vbi legit̃ Noe fuiſſe inebriatū.
de ꝗ Amb. d̄r. c. Sexto die. diſt. xxxv. In
p̄ncipio generꝭ hūani ignorabat̃ ebrietas. p̄
mus Noe vineā plātauit ⁊ inebriat9 ē: vbi
malū ebrietatꝭ agnouit ad remediū. ſ. ſobrietatꝭ
ſe tꝑauit. Et īfra d̄r. Nō eſſꝫ hodie ſuitus
ſi ebrietas nō fuiſſꝫ. hec ibi. Vñ ꝙ̄ mala ſit
ebrietas patꝫ ex malo pene ex ea ſecuto. qꝛ
ex h̄ factū ē ꝙ Noe denudaret̃ ⁊ a filio ſuo
Cham irrideret̃. ⁊ ꝯſiter Noe ip̄m chana
an malediceret ⁊ ſuituti ſubijceret Secū
do lege ꝓphetica ebrietas ꝯdēnat̃ Eſa. v.
Ve ꝗ ꝯſurgitꝭ mane ad ebrietatē ſectādā
⁊ potādū vſqꝫ ad veſꝑam. Et infra. Ve. ſ.
damnatōis eterne ſm Hiero. ꝗ potētes eſtꝭ
ad bibēdū vinū: ⁊ fortes ad miſcēdā ebrie
tatē ⁊c̃. Sic ꝗdā faciūt duſcas. Itē Ioel
j. Exꝑgiſcimi ebrij Lyra. ſ. aduertite h̄ ma
lū. flete ⁊ vlulate oēs ꝗ bibitis vinū ī dul-
cedie. q̄m ꝑijt ab ore vr̄o. q. d. Sitietis ī in
ferno in eternū. Pl̄es autoritates cā breui
tatis traſeo. Tertio lege euāgelica vt pꝫ
ex v̄bis chr̄i Lu. xxj. ſup̄dictis C
Quarto lege apl̄ica. vt patꝫ ī themate p̄aſ
ſumpto. ⁊ Eph. v. Nolite inebriari vino ī
ꝗ eſt luxuria. ſꝫ implemini ſp̄ūſctō. Quīto
lege canonica. Nā. xj. q. iij. c. ad mēſā Chry
ſoſt. dicit. ꝙ cū ebrioſis nec cibū dꝫ q̄s ſu-
mere. ſꝫ debꝫ eos vitare. Itē ſm Ray. ep̄s
vl̄ p̄ſbyter vel diacon9 ebrioſus ſi admoni
tus nō deſiſtat deponit̃. inferiores v̄o aūt
etiā laici cōione p̄uant̃ vel v̄berant̃. xxxv.

di. ep̄s. ⁊ c. vlti. Itē de vita ⁊ honeſt. cle. a
crapula. Sexto lege ciuilica ꝗ dictat ꝙ ſē
tentia lata a iudice temulēto nō valeat. C.
de penis. Vñ ⁊ Valeri9. li. vj. ca. ij. narrat
ꝙ mlier ꝗdā innocēs dānata fuit a philip-
po rege temulēto. Illa aūt appellauit ad
philippū ſꝫ ſobriū. Rex ꝗ aduertēs cā illi9
ꝑſpecta ſniam reuocauit. Septimo lege
phica. qꝛ phs. iij. eth. d̄r. ꝙ ebrioſus meret̃
duplices maledictōnes. Et h̄ ſm Tho. ⁊
Anto. p̄te. ij. ti. vj. c. iij. ꝓpt̃ duplex pctm̄. ſ.
ebrietatis ⁊ culpe ſeq̄ntꝭ ex ea. ſ. ꝯtūelie: ri-
xe ⁊ hmōi. Om̄ lex cuiuſdā pictaci vt dici
tur. ij. polit̃. ſtatuit. ꝙ ebrij ſi ꝑcuterēt plus
punirent̃ ꝙ̄ ſobrij. qꝛ tales p̄lieſ iiuriantur
O ꝗ q̄nto magꝭ debent chr̄iani execrari ⁊
cauere ebrietatē quā etiā pagani damnāt.
D Secundo execranda eſt quia beſtijs
vilius hominē deturpat. Tum qꝛ ī anima
rationali peccati turpitudinē facit tanqꝫ di
aboli cum excludit dei grām: qd̄ nō habet
locum in beſtia. Tum quia rationis vſum
tollit quo ſolo homo p̄cellit beſtias. Tum
quia turpiſſimos actus facit homo ebrio-
ſus: quos nulla faceret beſtia. ſ. infundēdo
potū vltra menſurā: ſecreta pandēdo: tur-
piter vomēdo: in luto reptādo. ⁊ alia hu-
iuſmodi. ac pctā cōmittēdo. Nam quādo-
ꝙ vmbram ſalutat. Vñ phs. vij. ethico.
dicit. ꝙ homo prauus centies milleſies pe
ior eſt omni beſtia. Ad hec in geſtis Rho-
manoꝝ legit̃ ꝓ exēplo caplō eiuſdē. clix. ꝙ
Ioſeph9 inq̄t li. de cauſis reꝝ naturalium
refert. ꝙ vicꝫ Noe inuenit vitē ſilueſtrē. i. la
bruſcam. ꝗ cū eſſet amara tulit ſanguinem
animaliū iſtoꝝ. ſ. leonis: agni: porci: galli: ⁊
vrſi. qb9 terre cōmixtis fecit fimū quem ad
radices labruſcaꝝ poſuit. ⁊ ſic vinū dulco-
ratū fuit. Indeqꝫ d̄r ꝙ aliq̄ potātes vinūꝫ
fiunt ſup̄ba loq̄ntes vt leōes. aliq̄ deuoti-
zantes vſqꝫ ad lachrymas tāqꝫ agni. alij p̄
cipites in lutū ⁊ luxuriā vt porci. alij ſecre-
ta ꝓpalātes vt galli canētes. alij autē repē-
te iraſcētes ⁊ murmurātes vt vrſi. Hec de
vite non habemus ex ſcriptura autentica.
tamen de ebrioſis ſic facere expertum eſt
E Tertio ebrietas deteſtabilis eſt. qꝛ
cruci chr̄i ⁊ paſſioni multimodā iniuriam
irrogat. Iō apl̄s Phil̄. iij. vocat tales cru-
cis chr̄i inimicos di. Multi ambulāt quos

ꝛ nũc flens dico crucis chr̄i inimicos q̄ruz
deus venter eſt ꝛ gl̄ia in ↄfuſiōe. Quia ni/
mirũ tales p̄mo ↄ̄riant chr̄o: cũ chr̄s paſ/
ſus ſit ꝑ nobis famē ꝛ ſitim. Iſti nec vo/
lunt ꝑ chr̄o pati vt temperēt ſe a ſuꝑfluita
te. Sc̄do chr̄s ꝑ nobis ↄtinue laborauit:
iſti ociant̄ in taberna ludētes: peierātes in
nomie chr̄i. ꝛ ſic tp̄s expēdũt. Tertio chr̄s
triſtis fuit ꝑ nob̄ vſqꝫ ad mortē: ꝛ ſepe fle/
uit ꝑ pctis nr̄is. ebrioſi autē lete cantāt et
turpia. Quarto chr̄s affixus ē cruci mani/
bus ꝛ pedibꝫ: iſti ſaltāt plaudũt ꝛc̄. Quin
to chr̄s ſe totũ expoſuit ꝑ nobis vt redime
ret a pctis ꝛ a ptāte diaboli. Nam aīaꝫ cor
pus ꝛ ſanguinē expoſuit. ſꝫ ebrioſus ſe to/
tũ exponit pctis ꝛ dat diabolo. Vn̄ alle/
gat̄ in ſũma viciorꝫ Gre. d. ſic. Ebrietas ē
bland⁹ demon: dulce venenũ: ſuaue pctm̄:
quā q̇ habꝫ ſe nō habꝫ. quā q̄ facit n̄ ſoluꝫ
peccatũ facit ſꝫ tot⁹ peccatũ eſt. Deniqꝫ vt
dr̄ di. xxxv. c. vlt̄. et. xv. q. j. c. ſane. ꝑ Amb̄.
Ebetas oīm viciorꝫ fomes ꝛ nutrix ē. per
quā crimina cauere nō poſſum⁹ q̄ ſobrij ca
uemus. Hec ille. Exemplũ de Loth F

Quarto deteſtabil̄ ē. qꝛ debilitates ac/
cumulat ꝛ vitā extēminat. Nā. ij. rhetori. et
ij. li. ſecreti ſecretorꝫ Ariſtoteles ponit mul
ta mala q̄ facit vinũ multũ ſumptũ in aīa
ꝛ corꝑe ꝛ in ſenſibꝫ. Et horꝫ pl̄a etiā Aug.
tangit. Nā cerebꝝ turbat: intellectũ obſcu
rat: vſum rōis tollit: ꝛ memoriā obliuioſaꝫ
facit. linguā ↄfundit. Itē in corꝑe debili/
tat iũcturas corꝑis: vt nec ſtare nec ambu
lare q̄at. ſanguinē corrũpit. mēbrorꝫ tremo
rē generat: ꝛ appetitũ fugat: cōplexionē diſ
tempat: cholerā accendit; ſomnia phātaſti
ca facit: ꝛ leprā inducit: mortēqꝫ accelerat.
Vn̄ etiā in ꝓblemat̄. iiij. ꝑticula idē Ariſ.
dicit ꝙ creſcentes iuuenes citi⁹ moriuntur
ſi multũ vinũ biberint nō lymphatũ. Nō
nota bn̄. Deniqꝫ de ſenſibꝫ vbi ſuꝑ dic̄. ꝙ
ledit vinũ multũ oēs quinqꝫ ſenſus. ſ. audi
tum guſtũ ꝛc̄. ꝛ p̄ſertim facit lippitudineꝫ
oculorꝫ. ꝛ vnā rē facit apparere q̄ſi duas.
Exemplũ ad id ꝑ cōſolatione excitatōnis
refert Rober. Holkoth ſuꝑ li. Sap. lect̄.
xxxj. ꝙ ruſtic⁹ q̇dam inebriat⁹ q̇cq̇d vide/
bat duo ſibi apparebant. rediȷ̄t domum ꝛ
videns filios ſuos duos apparuit ꝙ eēnt
quattuor. Impoſuit ergo vxori ꝙ duos il
lorum generaſſet ſine ſcitu ſuo. Illa negan
te: iuſſit ꝑ purgatōne vomerem afferri: et
poni in ignem. dixitqꝫ vxori ꝙ omnino nō
crederet niſi ferrũ ignitũ manu nuda por/
taret. At illa prudens femina dixit. Ego
faciam: ſed tamen ferrũ ipſuꝫ ignitum ma
nibus tuis capiens mihi trade. Quod ille
tangens manũ combuſſit ꝛ ſobrius eē ce/
pit. Addit̄ quod etiā narrat̄ ab aliquibꝫ.
ꝙ mulier cepit virũ ſuũ in aure capta ad iu
ga trahere. Cui ille. Quid ſic facꝭ. Illa re
ſpondit. quia bos fact⁹ es quadrupes ma
nibus ꝛ pedibus reptans: iugum te trahe
re oportet. Sicqꝫ ille ſe recognouit ꝛ tan/
dem abſtinuit. O vtinā moderni ebrij ho
mines corrigerent̄ ex dictis. G

Circa ſecundũ de mor

tali offenſione querit̄. vtrũ ebrietas ſit ſem
per peccatũ mortale. R̄ndet̄ ſꝫ Alex. ij. ij.
ꝛ in Angelica. concor. Tho. ꝛ Anto. ali/
oſqꝫ doctores recolligēdo. ꝙ in ebetate pt
quis peccare quadrupliciter.

Vno modo vſum ratiōis non totaliter
priuando ſed alterādo.

Alio modo vſum rationis totaliter tol/
lendo: ſed hoc raro

Tertio modo vſum ratōnis frequenter
ꝛ aſſidue ꝑdendo.

Quarto alijs occaſionē dando vel con/
ſentiendo. ꝛ ſm̄ hec iudicādũ eſt ꝛ ↄfitēdũ

Primo in quā q̄n q̇s in ebrietate nō to/
taliter p̄uat̄ vſu rōnis ſed alterat̄. ita ꝙ ſcit
q̇d facit. tũc ſi hoc accidit inaduertent̄ ſiue
raro ſiue etiā freq̄nter non eſt peccatũ mor
tale. qꝛ nō facit a ꝓpoſito ꝛ ſcienter. nec ita
tenet̄ talem alteratōem vitare ſicut ebrieta
tem q̄ p̄uat vſũ rōis totaliter. Si autē ſci
enter tantũ biberet ꝙ talem grauedinem
incurreret: ꝛ hoc cum notabili leſione rati/
onis nō excuſat̄ a mortali. qꝛ ꝑiculo ebri/
etatis ſe ſcienter exponit: vt dicit̄ in Ange
lica. Secus ſi ſine notabili leſione ratio/
nis grauaret̄. qꝛ veniale eſſet ſic. H

Sc̄do q̄n i ebetate tollit̄ totalit̄ vſus rōis
ſꝫ accidit raro. Et tũc nota tres caſus. Pri
mus ſi homo inebrians ſe neſcit vini potē
tiam. vel neſcit ꝙ ex tali potu poſſit inebri
ari. vel non aduertit potum eſſe immode/
ratũ: ſic poteſt eſſe nullum peccatum ſicut

excedit̄ de noe. vel ſaltē ē pctm̄ veniale. Se
cundus: ſi aduertit potũ immoderatũ eſſe
tn̄ dubitat an poſſit inebriari ex tali. tũc in
hmōi dubio nō debet ſe ꝑiculo ebrietatis
exponere bibēdo adhuc de potu. alioquin
mortaliter peccat ſm̄ Bona. ꝛ Tho. Se
cus ſi extimaret ꝙ nō pōt inebriari ex ſũpti
one. qꝛ tũc veniale eſſet: ſed in dubio mor/
tale. Terti⁹: ſi aduertit bn̄ potuꝫ eſſe imo/
deratũ ꝛ inebriare valēteꝫ: ſciēs ſuā cōple/
xionē diſpoſitā ad ebrietatē: ꝛ tamē mag̃
vult ebrietatē incurrere q̄ꝫ a potu abſtine/
re: tũc mortalit̄ peccat ſꝫ oēs doc. qꝛ ſe ſciē
ter p̄uat vſu rōnis ꝛ exponit ꝑiculo pcti.
Tertio q̄n ebrietas eſt aſſidua vel ↄſuetu
dinaria ꝑdendo vſum rōis. Nā ebri⁹ ꝓprie
dr̄ q̄ſi extra briā. i. regulā rōnis ſm̄ Anto/
ninũ Et de h̄ Aug. xxv. di. §. Al̄as ea de/
muꝫ. dicit. ꝙ ebrietas ſi ſit aſſidua mortale
pctm̄ eſt. ꝛ h̄ ſm̄ doc. p̄dictos nō ꝓpter ite
rationē act⁹ vel freq̄ntationē qꝛ ꝓpt̄ h̄ ve/
niale non fit mortale. Sed qꝛ nō pōt eē ꝙ
hō aſſidue inebriet̄ q̇n ſciēs ꝛ volēs ebrie/
tatē icurrat dũ multotiēs experit̄ ſuā inha
bilitatē ad vinũ. I Quarto q̄n occaſi
onē dat q̇s vel ↄſentit in alteri⁹ ebrietateꝫ
ꝛ de h̄ ſm̄ doc. ſuꝑdictos ponunt̄ caſ⁹ tres

Prim⁹ eſt generalis. ꝙ q̇cunqꝫ ꝓcurat
vt q̇s inebriet̄. ſiue h̄ faciat ex leuitate vt in
de ſolaciũ ſumat. ſiue ſtudioſe: peccat mor/
taliter: ſi etiā nō ſequat̄ ebrietas in illo. qꝛ i
dānũ notabile ꝓximi ↄſenſit. ꝛ occaſioneꝫ
pcti mortalis illi dedit q̄ntũ ex ſe. extra de
iniurijs ꝛ dāno dato Si culpa. Sc̄ds
caſus de tabnarijs. ꝙ q̄ncunqꝫ tabernarij
ꝑpendũt aliq̄s ex vino nimio ſũpto inebri
ari q̇d exꝑti ſũt pluries in eis vt in ebrioſ
ꝛ nō curāt reſiſtere q̄ntũ licet. ſꝫ ꝓpt̄ auarici
am dant illis plus de vino q̄ꝫ oꝑtet graui
ter peccāt ſm̄ Antoni. ꝑte. ij. ti. vj. ca. iij.
Terti⁹ caſus eſt de infirmis q̇bꝫ licꝫ poſſit
dari vinũ ſuꝑfluũ ad ꝓuocandũ vomituꝫ
tn̄ nō vſqꝫ ad ebrietatē. al̄as dās ꝛ bibens
mortalit̄ peccāt niſi crederēt ex illo potu n̄
poſſe iebriari Hec ſufficiāt. K

Circa tertiũ d̄ mō ↄfeſ

ſiōis nota ꝙ ſm̄ Greg. xxxj. moral̄. ꝛ doct̄.
ponunt̄ p̄cipue q̇nqꝫ filie gule de q̇bꝫ faciē
da eſt ↄfeſſio. Vnde practice ponēdo pro
ſimplicibꝫ p̄mo ↄfitendũ eſt de gula iuxta
ſpecies dictas ſermone. xxix. Itē p̄ſertim ſi
ieiunia de p̄cepto exiſtentia non ſeruauit.
Sc̄do de filiabꝫ ei⁹. quaruꝫ p̄ma eſt ebrie
tas ſm̄ fratrē Angelũ in ſũma. Sed Gre
go. vbi ſupra ponit hebetudinē mentis h̄
eſt rationis ſubuerſionē: vt dicit Aureo. in
compē. ꝛ ſic ꝑ eodē accipiunt̄: licꝫ aliq̄ mō
differāt. Vn̄ de iſtis primo confitendũ eſt
ſi ſcienter ſe inebriauit: vt patuit hoc ſmo/
ne. Iteꝫ ſi alteri cauſam inebriādi dedit ſci
enter mortale eſt. Itē ſi induxit aliq̄s iuue
nes vl̄ mulieres ad tabernā vt ꝑuertat ad
turpia vel fecit frangere ſine cā ieiunia ꝛc̄.
hec ↄfitēda ſunt Sc̄da filia eſt ꝓbi mul
tiloquiũ. Nam gula facit effluere in multi
loq̇a iania. ꝛ h̄ cōiter veniale eſt: niſi ſint ni
mis turpia vel infamatoria vel ex cā mala
dicta Tertia eſt leticia inepta vt ſũt cho
ree tripudia ꝛ hmōi. ꝛ ↄfitēda ſũt hmōi ſi
facta ſũt intētiōe luxurie vel cũ ſcādalo.
Quarta filia eſt leccacitas. Gre. dic̄ ſcurri
litas. ꝛ idē eſt. Nā ſm̄ Cathol̄. librꝫ ſcurrili
tas dicit̄ a ſcurra. q̇d eſt leccator. vulgo in
lingua noſtra dr̄ leubezes. Proinde de h̄
ↄfitendũ eſt vicꝫ ſi fecit actus vel geſt⁹ ſcur
riles que ꝓuocāt ad luxuriā vel ob hoc di
xit ioculatoria verba laſciua. qꝛ mortale eſt
niſi cũ legitima vxore ſꝫ Tho. et i Antoni
na. Itē ſi fecit tact⁹: amplexum vel oſcula
vel cantus laſciuos vel litteras vel exeni/
um miſit ob amorem libidinoſum morta/
lia ſunt. Itē ſi mediator fuit inter tales vel
aſſociauit euntē ad hmōi ſcienter peccauit

Quīta filia gule eſt abominanda immun
dicia. Et ſm̄ Tho. ꝛ Antoni. ſuꝑ. intelligi
tur de quacũqꝫ ſuꝑfluitate. ſicut eſt eructa/
tio fetida: vomitus: ꝛ p̄ſertim pollutio car
nalis. Proinde confitēdũ eſt ſi tātum ſe in
gurgitauit ex delectatiōe gule ꝙ vomituꝫ
facere oportuit: licet ei vomere ſit vtile tn̄
vicioſum eſt ex gula ſe ſubdere huic neceſſi
tati. Itē ſi comedit vel bibit vt poſſit luxu
riari mortale eſt p̄terq̄ꝫ cuꝫ vxore. Item ſi
pollutus eſt in ſomnijs ex gula vel cogita
tione moroſa p̄cedenti: ꝛ ſi hoc intēdit mor
tale eſt. Similit̄ ſi poſtea in vigilia delibe
rate complacuit ꝙ delectationē hmōi ha/
buerit mortale ē: al̄s ſi accidat oīno preter
voluntatē pollutō, nec ↄſentit rō: nō eſt pec

catū mortale ¶ Pro exemplo finali legitur in Ceſario ⁊ in ſūma Frāciſci comeſtoris de vicijs. ꝙ ꝗdam ꝑegrinus veſtem ſue ꝑegrinationis ꝓ vino forti exponēs inebriatus eſt: ita ꝙ a circūſtātibꝫ putaretur mortuꝰ ⁊ aīa eiꝰ ducebatᷣ ad infernū: vidit ꝗ̃ puteū ꝓfundiſſimū: ⁊ ſuꝑ os ꝑncipē tenebrarū diabolum ſedere. Interim ꝗdaʒ abbas ipi ꝑegrino bene notus fuit adductꝰ. quē diabolꝰ ipe ꝑnceps ſalutañ. potū ſulphureū ignitū i calice ſibi porrexit quē bibēs in puteū illū ꝑcipitatꝰ eſt. tūc ꝑegrinus nimiſ timuit. ⁊ ille diabolꝰ alte clamauit di. Adducite huc ⁊ illū ꝗ veſtē ꝑegrinatiōis vino exponēs ſe inebriauit. tūc vidēs ꝑegrinꝰ angelū ſuū aſtantē ꝓmiſit ꝙ nūꝗ̃ ampliꝰ inebriaretᷣ ⁊ petiuit liberari. ⁊ ſic liberatꝰ ⁊ expgefactꝰ diē ⁊ horā notauit ⁊ i terrā ſuā rediēs dictū abbatē illo die obijſſe cognouit. Ecce ḡ ꝗ̃ damnabilis eſt ebrietas. Rogemꝰ ḡ ⁊c.

Feria ſcḋa poſt dn̄icam quartam quadrageſime Sermo. triceſimuſpꝛimꝰ de auaricia vendentium ⁊ ementiū vel mercatoꝝ ⁊ negociatoꝝ.

Scendit ie

ſus hieroſolymā ⁊ inuenit i tēplo vendentes. Itē aliud thema. Nolite facere domuʒ pr̄is mei domū negociationis Jo. ij. ⁊ in euāge. hodi. Dn̄s ieſus voluit de tēplo eijcere vēdētes ⁊ emētes oues: boues ⁊ colūbas ad oſtēdū ꝙ multa pctā cōmittuntᷣ intᷣ negociatores ꝓptᷣ ꝗ dignū ⁊ iuſtū eſt tales a dei regͦ eijci. Vn̄ Alchuinꝰ ſuꝑ h̄ euāgelio dr̄ ſic. Myſtice dn̄s ꝙtidie ſuā ecclſiam ſpūalitᷣ intrat. ⁊ ꝗlitᷣ ibi vnuſꝗſꝗ̃ ꝯuerſetᷣ attēdit. Caueamus ergo ne in eccleſia chꝛiana fabulis vl̄ odijs vel cupiditatibꝫ ⁊ ſic fraudibꝫ ac ꝗbuſuis vicijs inſiſtamus ne chr̄s veniens ſcʒ in morte nos flagellet ⁊ de eccleſia ſancta eijciat ſcʒ in infernum. Hec ille. Proinde chr̄s facto flagello eiecit tales de tēplo ⁊ dixit. Nolite facere domū patris. i. aīam que eſt domus dei: domum negociatiōis ſcʒ vicioſe: vt patet in euangelio. Itaꝗ̃ de auaricia mercantium ⁊ negociatoꝝ in qua multi peccant tria myſteria declaremꝰ in h̄ ſermone.

Primū de licita ꝯdiciōe.
Scḋm de iuſta appciatiōe
Tertiū de illicita defraudatiōe. ⁊ ꝑ ꝯn̄s de ſollicita cautiōe. ¶

Circa pꝛimuʒ de licita

cōditione ꝗritᷣ: vtrū licitū ſit mercari vel negociationes exercere chꝛiano ita ꝙ poſſit i tali ſtatu ſaluari. Rō ꝗſtiōis eſt. qꝛ Chꝛy. ſuꝑ Mat. xxj. dicit ꝙ mercatoꝛ nō pt̄ deo placere. Nullus ḡ chꝛianus debet eſſe mercatoꝛ aut ſi voluerit eſſe ꝓijciatur ab eccleſia. Qui em̄ emit ⁊ vēdit nō pōt eſſe ſine ꝑiurio. Hec ille. Sed ad hec rn̄detᷣ ſm̄ Alexandruʒ. iij. pte ſūme. alioſꝗ̃ theologos ⁊ canoniſtas vt i Angelica. ꝙ negotiatio vl̄ mercātia ꝺ ſenō eſt mala nec illicita Sed Chꝛyſ. ſuꝑ loquitᷣ execratiue ꝓ eo ꝙ pauci ⁊ raro ſine peccato eam exercent. iuxta illud Leonis dictū de pe. diſt. v. Qualitas. Difficile eſt inqt inter vendētis ementiſꝗ̃ cōmerciū nō interuenire pctm̄. Proinde notādum ꝙ negociatio poteſt eſſe mala ex pluribꝫ a ꝗbꝫ eſt cauendū ſm̄ Alexandruʒ ⁊ Tho. ⁊ Anto. ꝑ. ij. tit. j. c. xvj. ponit ſeptē rationes.

Pꝛio rōne intēti finis cupidi
Scḋo rōe ꝑſone clerici.
Tertio rōe offenſiui medij
Quarto rōne loci ſacri
Quito rōne tꝑis feſti,
Sexto rōne iniuſti ꝯſortij.
Septio rōne mali adqrēdi.

Pꝛimo rōne intenti finis cupidi. Nam ſiquis ꝑncipaliter intendit ſolū ꝓpter cupiditatem negociari: finem vltimuʒ in lucrū ponendo ⁊ ſolū diuitias in immenſum augere intendens in ſtatu damnatiōis eſt talis, quia ē peccatū moꝛtale auaricie tali intentiōe ꝯgregare ſm̄ oēs. ¶ Sʒ diceres Quali ergo intentiōe debeā negociari: Rn̄detᷣ ſm̄ ꝑdictos docto. ꝙ nō niſi ꝓpter finem honeſtū ⁊ neceſſariū: vel vtilitatem reipublice. Vn̄ pōt negociatio ⁊ mercātia eſſe licita. Pꝛio ꝓptᷣ ncītatē ad ſuſtentationē ſui ⁊ familie iuxta ſtatū ſuū cōdecentem. ꝙ ſi nimis ſuꝑflua cōgregat ad

ditandū ſe ⁊ ſuos vltra ꝯdecentiā peccatū eſt. Secūdo pōt etiā eſſe licita ꝓptᷣ pietatē vt inde pauꝑibꝫ ſubueniat: vel in cauſas pias eroget Tertio ꝓpter publicam vtilitatē ne res neceſſarie ad hominū vitā patrie deſint vel ꝓximis. ſic fit fine bono. ⁊ lucrū talis inde licite expetit. nō ꝗ̃ſi finem: ſed ꝗ̃ſi ſtipendiū laboꝛis ſuatis alijs circūſtantijs nō damnatᷣ talis mercātia. Secūdo illicita fit rōne ꝑſone clerici. qꝛ talibꝫ ꝓhibetᷣ negociatio. di. lxxxviij. ꝑ totū. Vn̄ ij. Timot. ij. Nemo militās deo iplicat ſe negocijs ſecularibꝫ. Tertio rōne offenſiui medij. hoc eſt: mediantibꝫ mendacijs: ꝑiurijs ⁊ fraudibꝫ. Nam ſiꝗs intendit pꝛoximū decipe per talia mendacia notabiliter: peccatū moꝛtale eſt. Secus ſi in modico. Sil'r ſiquis mendacio vtitur in emēdo vl̄ vendendo vt cōſeruet ſe indemnē, puta vt vendat rem ſuā iuſto ꝑcio mentitᷣ ſibi conſtitiſſe plꝰ ꝗ̃ ꝯſtitit peccat venialiter: ſm̄ Antoninū ſuꝑ. ⁊ hoc tene. ꝗ̃uis ꝗdam dixerūt eſſe moꝛtale, verūtamē ſi peierat moꝛtale eſt ſm̄ oēs. ¶ Quarto rōe loci ſacri. ſicut qn̄ in cimiterio vel in ecclſia venderetᷣ aliquid Nam ſic irreuerētia fieret ſacro loco. Et vt ſcribitᷣ in Angelica ſūma in eccleſia nō poteſt fieri ſine peccato moꝛtali negociatio niſi magna neceſſitas excuſet: vt patet extra de immunitate ecclie. decʒ domū dei. li. vj. iuncto ca. Relinqui nolumꝰ. de cuſtodia euchariſtie. Et hoc intelligendū dicit de actuali ꝯtractiōe reꝝ ꝗ ſine ſtrepitu fieri nō poteſt. Secꝰ i ꝯuētiōe alicuiꝰ rei emēde vel vendēde poſtea: qꝛ non eſſet moꝛtale peccatū. Hec ibi. Sed ꝗd de candelis que ibi venduntᷣ. Et ibidē rn̄detur ꝙ poſſunt ibi vēdi. qꝛ ſine ſtrepitu ⁊ ꝑbis fit vēditio illa. Anto. aūt vbi. ſ. dr̄. ꝙ ꝗ h̄ faciunt ad ſatiſfaciēdū deuotiōni fideliū ꝗ eas offerūt in honoꝛē dei excuſantᷣ. Si aūt ꝑncipaliter faciūt ꝓptᷣ cupiditatē ⁊ lucrū non excuſantᷣ a peccato. ſicut nec ſacerdotes veteris teſtamēti i his ꝗ vēdebant i templo. Hec ille. Quito rōe tꝑis feſti: qꝛ h̄ ꝓhibetᷣ extra de ferijs. ca. j. Et de h̄ late ſer. de ſctificatiōe feſti. Sexto rōe iniuſti ꝯſoꝛtij. qn̄ ꝗs ſocietatē facit cū eo quē nouit eē male ꝯſcie ꝑ fas ⁊ nefas male negociari. Nā tenetᷣ ꝓhibere ſociū ꝗ̄ntū pōt. vel ſocietatē ſoluere. ⁊ de iniuſtꝫ lucrꝫ ꝑticipare nolle. Hec Antoñ. Septio rōe male adꝗrēdi. ſ. ꝑ vſuras: ꝑ ſimoniā ⁊ hmōi negocia ꝗ de ſe ſūt mala. Sil'r ꝑ ea negocia ꝗbꝫ homīes vt plimū abutūtᷣ ad malū. vt facere taxillos ⁊ chartas: aleas: ⁊ oꝛnamēta laſciua ⁊ oīa hmōi ꝗ hō tenetᷣ ñ vēdere eis ꝗs ſcit abuti ad pctm̄ moꝛtl'e: puta meretꝛicibꝫ qꝛ cooꝑantᷣ tali i crimīe. Idē ꝺ baliſtas vēdētibꝫ: vl̄ lāceas: vl̄ ſagittas: vl̄ gladios: vl̄ venena ⁊ hmōi: de ꝗbꝫ leduntᷣ hoīes. Nā ſiꝗs talia illi ſcientᷣ vendat ꝗ abutitᷣ: penā incurrit omniū eiꝰ ſceleꝝ tanꝗ̃ cooꝑatoꝛ. ij. q. j. Notū. Hec in Antonina. ¶

Circa ſcḋum de iuſta ap

ꝑciatiōe ꝗritᷣ. Vtrū aliꝗs poſſit ſine peccato vēdere rē ꝑcio carioꝛi: vel emere ꝑcio minoꝛi ꝗ̃ valeat iuſte. Ad hoc breuiter reſpōdendo: ⁊ plurima que circa hec doctoꝛes tractant dimitteñ. ꝓ ſimplicibꝫ dicere ſufficiat tria ꝑcipua documenta. Primū eſt ꝙ regularitᷣ ⁊ vt cōmuniter nō licʒ rē vendere vel emere niſi iuſto ꝑcio. Vn̄ ꝗ ſcientᷣ vendit notabilitᷣ plꝰ ꝗ̃ valeat i reſpectu ad vſum noſtꝝ. vel qui minus emit: peccant moꝛtaliter ⁊ tenētur ad reſtitutionē: vt patet ex ſūma Angelica ⁊ Antonina vbi ſuꝑ.

Si dicas. Quare nō licʒ mihi ſm̄ meū placitum vendere carius cum nullus cogit me ad vendendū. Et qꝛ ꝓuerbiū legale eſt ꝙ res tantū valet ꝗ̃tuʒ vendi poteſt Rn̄detᷣ ſm̄ Antoninū ⁊ doc. ꝙ ꝗ̃uis te nō cogat ꝗs vēdere: tn̄ ſi vēdere vis: iuſticie regulā ſuare tenerꝫ. Et cū dr̄. ꝙ res tātū valet ꝗ̄ntū vendi poteſt: intelligitᷣ de iure ꝗ̄ntū valet: nō de facto. vt dicit Antonius de butrio. Vn̄ accipe ꝑciū ꝑualēſ eſt pctm̄. qꝛ ꝯ iuſticiā. ¶ Secundū documētuʒ ꝙ ſm̄ iura qn̄ ꝑciū ꝗ venditᷣ res excedit medietatē iuſti ꝑcij. ſeu ꝑcium quo emitᷣ deficit a medietate iuſti ꝑcij: contractꝰ eſt nullus ⁊ vicioſus. extra de emptione ven. c. cū dilecti. Exempli gratia. Valʒ res decē florenos ꝑut cōmuniter extimatᷣ. ⁊ tamē venditoꝛ vēdit ꝓ. xvj. floꝛ. vel cuʒ valet decem emptoꝛ emit ꝓ ꝗttuoꝛ cuʒ dimidio. Et talis contractus pōt ꝑ iudicē irritari ⁊ defectus ſuppleri. Tertiū ē ꝙ i foꝛo ꝯſcie etiā mioꝛ in pꝛecio exceſſus ꝗ̃ medietas iuſti pꝛecij

ſi notabil' ſit eſt pctm̃ mortale. ſm̃ Sco. in iiij. di. xv. ꝛ Tho. ij. ij. q. lxxvij. qꝛ ibi eſt in/iuſticia: ꝛ ꝑ ꝯñs eſt reſtitutio faciẽda ab eo ꝑ quẽ fit deceptio aduertent̃ in ꝑcio, nota bilit̃. Sec⁹ ſi fiat deceptio hmõi ignorãter qꝛ extimat emptor vel venditor tantũ va lere. ſic nõ eſt mortale cũ fit ꝑ errorẽ. Sꝫ cũ poſtea ꝑpendit tenet̃ ad ſatiſfactõem leſo. Sed cũ in hmõi ledit̃ ꝓxim⁹ ĩ modico ve niale ẽ. ꝛ debet ſatiſfactio erogari paupibꝫ xiiij. q. v. Qui habetis. Hec Antonina. ſ.

R Circa tertiũ de frau/dibus varijs in negociãdo vt ſciat q̃ſq; ca uere vel cõmiſſa ꝯfiteri: notabim⁹ plures modos peccãdi in fraudãdo Prĩo enim peccat q̃s alterãdo. i. aliã rẽ ꝓ alia vẽden do: vt auricalchũ ꝓ vero auro. vl' vinũ lym phatũ ꝓ puro. vilẽ pannũ ꝓ ꝑcioſo; ſicut narrat̃ d Ipri ꝛc. Scḋo bonis mala mi ſcẽdo. vt vinũ defectuoſum vino bono in/fundẽdo. corruptas carnes cũ ſanis vẽdẽ/do: oua vetera cũ nouiſ ꝛc. vl' aromata anti q̃ta ꝛc. ꝛ ſic ꝟtute debilitata ꝓ recẽtibꝫ ꝛc.

Tertio cõpaciſcẽdo. ſ. ꝙ null⁹ mercatoꝝ det minori ꝑcio tales merces. Quarto de fectũ rei tacẽdo vel ſophiſticãdo. ſicut q̃dã dicũt ꝙ equus tal' nõ aſcendit arborez: et huiuſmodi S Querit̃ ğ an venditor teneat̃ ſp dicere defectũ rei quam vendit: Rñdet̃ ſm̃ Tho. ſup̃ ꝛ Antoninũ. ꝙ ſi de fectus eſt occultus ꝛ reddit vſum rei noxi/um. puta vendit equũ claudicantẽ ꝓ velo/ci. vel cibũ corruptũ ꝓ ſano; tenet̃ manife/ſtare ꝓpter ꝑiculũ ꝓximi vitandũ. Si autẽ defectus nõ totaliter impedit vſuꝫ rei nec reddit noxiũ. ꝛ tũc demit de ꝑcio q̃ntũ im/portat talis defectus; nõ tenet̃ manifeſta/re. Itẽ ſi defectus ẽ manifeſtus: puta equ⁹ eſt monocul⁹: nõ tenet̃ manifeſtare; ſꝫ tene tur ꝑciũ diminuere, niſi vſus eius eſſet ꝑi/culoſus vel noxius: tũc enĩ tenet̃ dicere em ptori illud ignorãti. Hec in Antoñ. Qui to peccat exteris ꝛ hoſpitibꝫ cari⁹ venden do. hoc ptꝫ extra de emp. ꝛ ven. ca. placuit.

Sexto falſificãdo. ſ. pond⁹ vel menſurã vel modiũ vel monetã vel computatiõem.

Septimo fraudẽ quõcũq; cõmittẽdo. ſcꝫ ore mẽtiendo vel peierãdo; vel ope q̃c/q; iniuſte faciendo Exemplũ legit̃ ex Ce ſario: ꝛ in ſpe. di. vj. exem. xxv. ꝙ duo ciues Colonieñ. ꝯfeſſi ſunt pctã iniuſtaꝝ merca tionũ. ꝛ dixerũt ſe nil poſſe lucrari ſine mẽ/dacio: ꝑiurio ꝛ fraudibꝫ ꝛc. Quibꝫ ꝯfeſſor ait. Promittite talia cauere: ꝛ ego ꝓmitto vobiſ ꝙ iuſte negociãdo ditiores eritꝭ. Qḋ cũ illi ſuſcepiſſent primo illo anno diabolo tẽtante nil ꝓfecerũt: ſed ad ꝯfeſſoris ꝯfor/tatõem ꝑſeuerãtes poſtea fuerũt nimis di/tati ĩ breui: ꝛ grãs deo egerũt ꝛ confeſſori. Rogemus ergo dñm Jeſum chrm̃ ꝛc.

Feria tertia poſt dñicam q̃rtã. Sermo xxxij. de peccato mendacij quod ſepe naſci tur ex auaricia.

S I dixero qꝛ neſcio eũ. ſ. deuꝫ pꝛem: ero ſimĩs vobĩ mẽdax. Jo. vij. ꝛ ĩ euãgel. hoḋ. Hec ꝟba chrs dñs dixit ad iudeos q̃ erãt multũ mẽdaces. Nã vt ḋr h euãge/liũ: cũ eis chrs dixiſſet. Nemo ex vobĩ facit legẽ: q̃d me q̃r:tis interficere, q. d. Lex ꝓhi bet occidere innocẽtẽ ſic ſum ego innocens Rñderũt iudei dicẽtes, Demoniũ habes: q̃s te q̃rit interficere? Et in h mẽdaciũ di/xerũt; qꝛ cũ q̃rebãt interficere. vt in textu ex ꝓſſe ḋr. Chrs itaq; dñs redarguit illos d mẽdacio vt ptꝫ in themate. Sꝫ qm̃ multi ſunt etiã chriani q̃ q̃tidie peccãt in menda/cio. ꝯ q̃s ſcptura cõminat̃ ꝑs. v. di. Perdeſ oẽs q̃ loquũt̃ mendaciuꝫ. ꝑdes. ſ. tu deus. Et ideo Ecci. vij. Noli velle mẽtiri oẽ mẽ daciũ; aſſiduitas enĩ eius nõ eſt bona. Et hec pñt poni ꝓ themate alio. Vñ de men dacio tria myſteria declaremus.

Primũ ḋr realis notificationis.
Scḋm ḋr mortalis aggrauatõis
Tertiũ dicit̃ damnabil' ꝑditionis T

Circa ꝓmũ d reali noti ficatõe q̃d ſit mẽdaciũ, Mgr̃ in. iij. di. xxx viij. diffinit ſic. Mendaciũ eſt falſa vocis ſignificatio cũ intentõe fallendi. In q̃ no/tant̃ duo que conſtituũt mendaciũ. Prim eſt falſitatis expſſio. Scḋm fallendi inten tio. Nam ſiquis dicat falſum nõ intẽdens dicere falſũ: qꝛ. ſ. credit eſſe verũ quod tñ

nõ eſt veꝝ. tũc nõ eſt mẽdaciũ. vt ḋr Aug. xxij. q. ij. Is aũt. Nam formale in menda/cio eſt loqui ꝯ mentem. Mentiri em̃ dr̃ q̃/ſi ꝯ mentẽ ire. Vnde ſm̃ Ray. ꝛ doc. Ali/ud eſt dicere falſum ꝛ aliud dicere menda/cium. quia falſum ḋr qui dicit id qḋ nõ eſt veꝝ: licet ipe dicẽs credat eſſe verũ. Sꝫ mẽ daciuꝫ ḋr qui dicit id ore quod non credit mente: ſed intendit fallere. Vnde ſi iudeus dicit chriſtũ eſſe deum: veꝝ ḋr. ſi tñ aio nõ ita credat: ipe verum dicẽs mentit̃ in ſe. vt hoc dr̃ in Catholicon. Eſt ğ mendacium nõ ſolũ in falſo dicto: ſed etiam in vero q̃d mente q̃s non credit. vt dr̃ in Antoñ. ꝑ. ij. ti. x. ca. j. V Notandũ ğ ꝓ captu ſim/pliciũ ꝙ loquendo general'r vel large men/daciũ fit pluribꝫ in materijs. Primo ali/q̃n in ſolo corde nõ in ore. vt q̃ loquit̃ verũ de ꝓximo qḋ nõ credit. ſicut q̃ in faciẽ lau/dant. ꝑs. Qui loquit̃ pacẽ cũ ꝓximo ſuo: ma. aũt in cor. ꝛc. Scḋo aliq̃n mentitur quis ſolo ore. nõ in corde. vt cũ q̃s ḋr ſicut credit corde: licet nõ ſit ſic in re. ꝛ tal' non ḋr mendaciũ ꝓprie nec peccat mortal'r: niſi in caſu q̃ tenebat̃ adhibere debitã diligentiaꝫ ꝛ non adhibuit. puta in actu teſtificãdi vbi proximo imminet notabile damnuꝫ. vel in iudicio: qꝛ ſic eſſet mortale. vel cũ habet iu rare. xxij. q. ij. aiaduertendum. Hec Ange lica. Tertio quis mentit̃ in noĩe. ſcꝫ falſe nomen portãdo. Vnde Anſ. ix. de ſil'itudi nibꝫ ꝓ regula generali ponit ꝙ oĩe pccm̃ mendaciũ eſſe ꝓbatur. qꝛ q̃tiens q̃s peccat totiens deo mentit̃ ꝯ id qḋ promiſit in ba/ptiſmo. ſ. abrenunciare ſathane ꝛ oĩbꝫ ope/ribꝫ eius. de ꝯſe. di. iiij. c. ꝓma igitur. Ideo Amb. xxij. q. v. Cauete inquit fratres oĩe mendaciũ Mendaciũ eſt chrianũ ſe dicere noĩe: ꝛ chriſti opa nõ facere. Mendacium eſt epm̃ vel ſacerdotẽ vel clericũ ſe ꝓfiteri ꝛ contraria huic ordini operari. Hec ille.

Quarto in fictiõe vel ſimulato ope. Vn de dicto ca. Cauete Amb. ḋr. Non ſolum in falſis verbis ſed etiam in ſimulatis ope/ribꝫ mẽdaciũ eſt. q̃d intelligit̃ q̃n fit hoc in/tentione fallendi ꝓximuꝫ. ſecus ſi fiat fictio ꝓpter bonum. X Nimirũ ſm̃ Alexan. ſcḋa ſcḋe de Hypocriſi. ꝛ Bonauẽ. in. iij. di. xxxviij. Simulatio. q̃n fit rõe cautele vt aliq̃d malũ euitet; nõ eſt pccm̃. Sicut fecit Dauid mutãdo faciẽ ſuã coram Abime/lech. Sil'r q̃n fit rõne inſtructionis vel do/ctrine: nõ eſt pccm̃. ſicut religioſus maiores ſanctitatẽ quã hꝫ ſimulãs in ſe: obſeruãdo a diſſolutõe ꝓpter hoc vt ꝓximi bonũ exẽ/plum capiãt imitãdi: nõ peccat ſed meret̃. vt ptꝫ ꝑ Gre. xxxj. moral. Sic ꝛ de ꝟbis ꝛ factis inſtructorijs. Ideo Aug. li. de que/ſtionibꝫ euangelicis ḋr. Non oĩe q̃d fingi mus mendaciũ eſt. ſed q̃n fictio nil boni ſi/gnificat mendaciũ eſt Cũ aũt fictio nr̃a re/fert̃ ad aliquã ſignificationẽ nõ eſt menda/ciũ ſed figura alicui⁹ veritatis. Sicut autẽ dicta: ita fingunt̃ etiã facta ſine mendacio ad aliquã rẽ ſignificãdã. Hec Aug. Exẽ/plũ ſubiungit ibidẽ de figuratꝭ locutiõibꝫ in q̃bꝫ fingit̃ aliq̃d: nõ vt aſſerat̃ ita eſſe fa/ctũ ſicut narrat̃. ſed eã ꝓponimus vt figurã alteri⁹ q̃d aſſerere volum⁹. Sicut Iudic. ix. Iuerũt ligna vt ſibi ꝯſtituerent regem: et in multis ꝑabolis noui teſtamẽti. Item de factis ꝯſil'r legit̃ ꝙ chriſt⁹ finxit ſe longi us ire Luc. vl. ad ſignificandũ quia iturus erat in celũ. Hec in Antoñ. vbi. ſ. Itẽ q̃n etiã q̃s ſimulationẽ facit rõne ſignificatio/nis. ſicut Jacob ſimulauit ſe Eſau ꝓ acci/piẽda bñdictiõe q̃ ſibi a deo fuit ordinata: h nõ eſt pccm̃. Sicut etiã ſiq̃s in repſenta/tione myſterij paſſionis chri fingit ſe eẽ pi/latũ vel iudeũ vel chrm̃ ꝛ hmõi: nõ peccat vt dr̃ in Angelic. Sed q̃n fit ſimulatio ad decipiendũ: hoc eſt pccm̃. Y Quinto mendaciũ põt cõmitti in ꝓmiſſiõe. ſicut fre quẽter artifices faciũt de ꝑparãdis opib⁹ ad certũ tps. vel de ſoluendis debitis ꝛ nõ implent. De hoc ſm̃ Tho. q. cx. ar. iij. et in Antoñ. dr̃. ꝙ cũ q̃s ꝓmittit ſimpl'r. ſcꝫ ſine iuramento. ſi habet animuꝫ id faciendi q̃d promittit non mentit̃. qꝛ non facit ꝯ id q̃d hꝫ in mẽte. al's ſi nõ intendit facere q̃d pro mittit peccat mẽdaciter ꝓmittendo. ꝙ ſi in/tendit facere ſed poſtea nõ facit videt̃ age/re infideliter ꝑ h ꝙ animũ mutat. Põt ta/men excuſari ex duobꝫ. Vno mõ ſi ꝓmiſe/rat id q̃d eſt illicitũ. qꝛ ſic ꝓmittẽdo peccat. ꝛ illud ſeruare nõ dꝫ. Vñ Iſiḋ. xxij. q. iiij. ca. In malis inq̃t ꝓmiſſis reſcinde fidem. Alio mõ excuſat̃ q̃n ſuꝑuenit cã rõnabilis nõ implendi. puta nouus caſus impmedi/tatus. aut mutatio ꝯdictõis ꝑſonaꝝ et ne/

gocioꝝ. ſicut apl's nõ fuit mentit⁹ nõ eundo Corinthum q̃ ire promiſerat: q̄ poſtea impedimẽta ſuperuenerũt. Sil'r Petr⁹ dicẽs chro Nõ lauabis mihi pedes ⁊c. xxij. q. ij. btũs Deniq; etiãſi nõ ſuperuenit ipedimentũ non ſꝫ eſt pcc̃m mortale non implere promiſſum. niſi ẜm Antoñ. s. ſcꝫ qñ q̄s ſe obligare intendit ad implendũ: tũc tenet̃ ſi põt de neceſſitate: et maxime qñ pmiſſio ẽ alicuius importantie: ita q̄ graue dãnũ ſequeret̃ ex fractione pmiſſi Hec ibi

Z Circa ſecunduꝫ de mortali grauitate mẽdacij q̄rit̃. Utrũ oẽ mẽdaciũ ſit pcc̃m. Ad q̄d ẜm Bona. in. iij. di. xxxviij. ⁊ Rich. ibidẽ. ac Alexã. ij. ij. ⁊ doc. cõit̃. etiã Canoniſtas. q̄ mẽdaciũ ꝓpe dc̃m non p̄t eſſe ſine aliq̄ pccõ ſaltem veniali. Et ideo nulla cã mentiendũ eſt. Tñ ꝟitatẽ occultare p̄t q̄s ſine pccõ. vt ptꝫ p Aug. xxij. q. ij. Neq̄s. Sicut legimus de Abraam ⁊ Iſaac. vterq; eñ vxorẽ ſuã dixit eẽ ſororẽ. et in h̃ non eſt mentit⁹ ſed ꝟitatẽ occultauit ꝓpt̃ obuiandũ malis. Et h̃ mõ ẜm Anto. poſſet q̄s ſine pccõ vti ꝟbis ſophiſticis ad obuiandũ malis. vt dũ q̄s ad mortẽ queritur: interrogantib⁹ te an illũ videris p illam via trãſiſſe: tu dicas. nõ trãſiuit hinc: intendens loq̄ de loco in q̃ ſtas p nũc. ⁊ ſic dicis veritatẽ occultañ. eã tñ in iudicio nõ liceret ſic loq̄ ſophiſtice iuridice interrogato. Hec Antoñ. Sciendũ tñ p declaratõe vt ſciamus qñ peccat q̄s in mẽdacio venial'r vel mortal'r. q̄ ẜm Augu. ⁊ Magrm in. iij. ſen. di. xxxviij. mẽdaciũ diuidit̃ in tres ſpẽs generaliores. Primũ dr̃ iocoſum q̄d fit ſerioſe. ſicut Joſeph dixit fratrib⁹ ſuis. exploratores eſtis. ⁊ hmõi plura Scõꝫ dr̃ officioſum q̄d nulli nocet: ſed alicui vtile eſt. Tertiũ dr̃ pnicioſum q̄d eſt nociuũ alicui notabil'r. De pmis duob⁹ general'r tenet̃ q̄ de ſe ſũt venialia. Sꝫ mẽdaciũ pnicioſum de ſe ⁊ ex ſuo genere ẽ mortale. Uerũ tamẽ p accñs etiã illa iocoſa ⁊ officioſa pñt eſſe mortalia. Proinde nota q̄ in q̄nq; caſib⁹ pcipue iudicat̃ eſſe mendaciuꝫ mortale ẜm theolo. ⁊ ꝯfitendũ Pmo fidei ⁊ dei charitati ꝯtrariando. puta qñ ꝟitatem fidei occultat vel corrũpit vt heretici faciũt ſcpturarũ ꝟitatẽ puertẽdo vel corrũpendo. Scdo q̄ꝫ ꝟtuoſos mores dãnando ⁊ vicia admittendo. puta qñ fornicationẽ vel vſurã dr̃ nõ eẽ pcc̃m. Secus ſi dr̃ aliq̄d qd̃ non refert ad ſalutem vtrũ ſic vel ſic cognoſcat̃. q̄ ſic veniale eſſet. vt ſi p̄dicator vel doctor aliquid tale mentiat̃ in predicatione vel lectura: niſi ſcandalũ vel ꝯtemptus eſſꝫ annexus: vt dr̃ in Angelica. Tertio proximo notabil'r nocendo in corpe vel reb⁹ vel fama. ſicut fit in teſtificãdo ⁊ hmõi Quarto affectu nimio mentiendo. ita q̄ p nihilo ducit mentiri: et ſi eſſet etiã mort'e nollet abſtinere. tunc licꝫ eſſet mendaciũ iocoſum fieret mortale ꝓpt̃ ꝯtemptũ. Quinto ſcãdalizando. vt cũ q̄s aduertit ſcãdalizari alios ex mẽdacio: et tñ non veretur publice mentiri etiã in põderoſis mortale eſt. Sic etiã mortal'r peccãt pnunciãtes publice falſas indulgentias ⁊ reliquias ⁊ autoritates ſe hr̃e abſoluẽdi mendaciter. Hec in Antoñ. ⁊ Angelica.

⁊ Circa tertium de dãnabili pditõe q̄rit̃: q̄lib⁹ ſignis euidẽter ꝯprobat̃ q̄ de⁹ dãnat ⁊ pdet mẽdaces Reſpõdet̃ ponẽdo pl'a ſig̃ Primũ abominatiõis diuie. Prouer. vj. Odit de⁹ linguam mendacẽ. Et h̃ intantũ q̄ ſicut dr̃ Anſ. nõ p̄t de⁹ diſpẽſare vt hõ dicat mẽdacium ſine pccõ. q̄ non p̄t recedere a ꝟitate pma ſua. De furto at̃ p̄t diſpẽſare: q̄ cũ oia ſint ſua creata p̄t dare alteri cui de⁹ vult auferendo a q̃ vult. Sic ⁊ de homicidio p̄t diſpẽſare ⁊c. Scõm ſignũ poſſeſſionis diabolice. Nã mẽdax diabolũ portat in corde et ore: qm̄ pmo diabol⁹ adinuenit mendaciũ cum dixit Neq̄q̃ moriemini. Jo. viij. Mendax eſt. ſ. diabol⁹ et pr̃ mendacij Tertiũ exheredítationis iuridice. q̄. xxij. q. v. Cauete. Amb. dr̃. Om̄s q̄ amãt mẽdaciũ filij ſunt diaboli Filijs aũt iuridice debet̃ hereditas prĩs. ſꝫ hereditas diaboli eſt infern⁹. Apocal'. xxj. Mẽdacib⁹ ps coꝝ in ſtagno ignis ⁊ ſulphuris. Ue g̃ talib⁹ Quartũ ſignuꝫ deteſtationis oĩs creature. Nã mendax cõmuniter exoſus eſt hoĩb⁹ ⁊ aĩalib⁹. q̄ cuilibet diſplicet ſe decipi ab alio. ⁊ nulla creatura vult mentiri niſi diabol⁹ ⁊ homo malus. Quintũ occiſionis repentine tam in aĩa q̄ in corpe. Nam Sap. v. Os mẽdax occidit aĩam. Exemplũ de Anania ⁊ Sa-

phira Act'. v. c. q̄ repentẽ mortui ſunt ꝓpt̃ mendaciũ Rogemus g̃ chrm ⁊c.

Feria quarta poſt dñicam quartã Sermo. xxxij. de execrabili pctõ piurij.

S Iquis dei cultor eſt ⁊ voluntatẽ eius facit hũc exaudiuit. ſ. dñs Joannis. ix. ⁊ in euãgelio hodier. Uerba ſunt dicta p cecũ natũ quẽ dñs ieſus illuminauit Quib⁹ pbauit iudeis ꝯtradicentib⁹ miraculis chriſti atq; ſctitati eius derogantib⁹ dicendo. Nos ſcimus q̄ hic hõ pctõr eſt: q̄ hoc falſe mentiren̄t. Et hoc pbauit per effectũ miraculoſum dĩ. Scimus qm̄ peccatores deus nõ exaudit Lyra ſcꝫ in faciendo miracula ad teſtimoniũ ſctitatis illoꝝ Sed ſi q̄s cultor dei eſt (p actũ latrie debitũ) ⁊ voluntatẽ eius facit (implendo mandata) hũc exaudit ſcꝫ faciendo miracula in teſtimonium p declaratione ſctitatis ipius ⁊ ſic pbauit chrm eſſe ſctm̃. vt patꝫ de his in euangelio A Ex quo g̃ cultus dei req̄rit ei⁹ noĩs reuerentiã ⁊ volũtas dei eſt in h̃ p̄cepto. Nõ aſſumes nomen dei tui in uanũ Exo. xx. qd̃ põt eſſe aliud thema. Et qm̄ ẜm docto. cõiter h̃ p̄cepto directe phibet̃ piuriũ. q̄ cũ dr̃. Non aſſumes nomen dei tui inuanũ. glo. interli. dr̃. iurãdo p vano id ẽ p iutili vl' nihilo vl' p falſo ⁊ hmõi eſt periuriũ. Idcirco de periurio agen̄. tria myſteria declaremus h̃ ſmone

Primũ dr̃ execrationis
Scõm dr̃ modificationis
Tertiũ dr̃ punitionis

Circa pmũ d̃ execratione piurij. Notandũ q̄ peſſimũ viciũ piurij eſt oĩb⁹ execrabile: ⁊ cauendũ plrib⁹ rõnib⁹ p̄cipue trib⁹ Primo rõne periculoſitat̃. q̄a periur⁹ deũ ꝯ̄ ſe inuocat dĩ. Sic me deus adiuuet. ⁊ ſic per ꝯtrariũ ẜm Guil'. Lugd̃. in ſũma vicioꝝ tantũ eſt ac ſi dĩ. Deus perdat me ſi falſuꝫ dico. vñ tal' ꝓprio laqueo ſe iugulat. iuxta illd̃ Prouer. vj. Illaqueat⁹ es ꝟbis oris tui. ⁊ ſic ptꝫ q̄ eſt piculoſum. Itẽ q̄ ẜm eũdẽ Guil'. q̄ talis ſeipm dãnari eternal'r exorat: cũ dr̃: Sic me de⁹ adiuuet ſcꝫ tãq̄ mẽdaces demones q̄s dñs damnat. Deniq; q̄ tal' manũ ſuã illã q̃ tãgit euangeliũ vel reliq̄as in q̄b⁹ iurat diabolo dat. ſi. r. linguã falſo iurando atq; aniam diabolo dat ⁊ obligat. Uñ donec de piurio peniteat manus illa ⁊ lingua ⁊ aĩa ſunt diaboli. ⁊ qñ ſe ſignat manu illa vel comedit vl' bibit totũ fac̃ manu ⁊ lingua diabolica vt hec dr̃ idẽ Guil'. s. Jdõ Ecci. xxiij. Uir mltũ iurãs replebit̃ iniq̄tate. ⁊ ſic plene habebit̃ a diabolo B Scdõ rõne enormitatis. q̄ piuriũ eſt enorme viciũ Et h̃ oñdit̃. pmo: q̄ de⁹ p ipm ſũme inhonorat̃. Nã ẜm Aug. Iurare eſt deũ in teſtem inuocare ſcꝫ locutõis ſue. Sꝫ de⁹ eſt ſũma ꝟitas q̃ mentiri nõ põt. iõ ipm inducere in teſtẽ falſitatis eſt iniquũ ⁊ blaſphemia dõ certe h̃ nõ faceres vni hoĩ cui quẽ ſcires q̄ ⁊ diſplicet mendaciũ vel piuriũ. deo autẽ ſũme h̃ diſplicet vt ſit teſtis falſitatis qd̃ ẽ ipoſſibile. g̃ ⁊c. Scdõ q̄ peierare enormi⁹ ⁊ peius eſt adulterio. vt ptꝫ per Rich. ⁊ in Angelica. q̄ iniuriat̃ deo. ⁊ ad dei blaſphemiã plus approximat ⁊ ſacrilegiũ q̄dãmõ. Tertio q̄ peierans peius peccat q̄ crucifixores chrm crucifigentes. q̄ illi intulerunt chrõ penã tm̃mõ. iſte autẽ inuoluit chrm ĩ culpã ad teſtificandũ. Quarto q̄ pei⁹ peccat talis demonib⁹ et infernalib⁹. q̄ demones et dãnati credũt et ꝯtremiſcũt Jaco. ij piuri aũt nõ ꝯtremiſcũt nomẽ dei execrabiliter offendere Exemplum habemus q̄ diabolus qñ tentauit pmos parẽtes: mendaciũ q̄dẽ dixit dĩ. Nequaq̄ moriemĩ. ſed iuramentũ mendacio nõ addidit. et ſic piuri peius peccãt demonib⁹: q̄ mendacio iuramentũ addunt Nam. iij. ſniaꝝ magr̃ dr̃. q̄ periuriũ eſt mẽdaciũ iuramẽto firmatuꝫ O g̃ chriſtiane horror caue C Tertio rõne inexcuſabilitatis quia periuriuꝫ nullo cãu excuſat̃ a pctõ mortali. nec ex ioco peierãdo. nec ex lapſu lingue. nec ex vſu diũnõ aduertit vt infra patebit Sꝫ querit̃ vtruꝫ metus vel violentia excuſet a mortali piurium Rñdet̃ in ſũma Angelica q̄ cõiter tenet̃ a doctorib⁹ q̄ in iuramento aſſertorio nõ excuſat. extra de his q̃ vi metuſq; cauſa fiunt. ca. Sacris. q̄ nullus poteſt abſolute cogi ad iurandũ falſum. Unde quando dñs mandat villico ad piurandũ vterq; piurus eſt. xxij. q. v. ca. j.

B Circa ſcōm de mo-
dis peierãdi querit᷑.qlibꝫ modis ð̄r q̄s pe-
ierare mortalit᷑. Rñdet᷑ ſm doctores recol
ligẽdo ex ſũma Anto.par.ij.ti.x.c.vij.⁊ ex
Angelica plꝛes modos ꝓ ſimplicibꝫ. Pri-
mo aio ꝯtrariũ credendo: vt duꝫ q̄s iurat
eſſe verꝝ qð tñ credit eſſe falſum.⁊ econuer
ſo dũ iurat eſſe falſum qð credit eſſe veruꝫ
Et qm̃ reã linguã non facit niſi rea mens:
vt ð̄r Aug.xxij.q.ij. Hoies.ġ ſic eſt morta
le. Scðo blaſphemiã ſonãdo. Sic iurare
ꝑ dei vel ſctōꝝ mẽbra vituperioſe.⁊ ſic ſm
Angelicã mortale eſt. Nã talis laicus ex-
cõicat᷑.clericus deponit᷑.xxij.q.j.ſi q̄s ꝑ ca-
pillũ. Vñ iurans ex irreuerẽtia vel ꝯtẽptu
ꝑ caput vel oculos vel vulnera chr̄i ⁊ ſan-
guinẽ ⁊ hmõi honeſta mẽbra: mortalit᷑ pec
cat Secus ſi cũ reuerẽtia.dicendo ꝑ ſanctũ
caput dei ⁊ raro.q꜡ ſic veniale.Exemplum
legit᷑ ꝙ q̄dã miles in alea dũ ꝑ oclos ð̄i iu
raſſet.mox ipſius xxij oculi de capite exili-
entes ſup aleã ceciderũt. Cauendũ ġ eſt
E Tertio ꝯſuetudinari ⁊ ex ioco vl' ex la
pſu lingue peierando.⁊ tunc ſi q̄s aduertat
ſe iurare.⁊ aduertit etiam falſuꝫ eſſe qð iu
rat mortaliter peccat ſm Bonauen.⁊ Ri-
char.in.iij.diſ.xxxix.⁊ Tho.ij.ij. Rõ.q꜡ nõ
euitat diuinã irreuerentiã: ſꝫ magis auget
q̄dã mõ ꝯtemptũ cũ in ioco aſſumit᷑ in te-
ſtimoniũ falſitatis q̄z ſi in neceſſitate aſſu-
meret᷑ vl' ꝓ vtilitate. Sꝫ ſi nõ aduertit de
altero illoꝝ ſcꝫ vel de dicto.licꝫ aduertat ð
iuramento vel ecõuerſo.puta aduertit ꝙ iu
rat in deo: ſed nõ aduertit eſſe falſum.imo
putat verꝝ.⁊ hmõi in omĩ locutiõe nõ ſunt
mortalia ſed venialia peccata.⁊ a fortiori
ſi de neutro aduertit nec deliberat: ſed totũ
ꝓfert ex ſurreptione.niſi q̄s deliberare poſ-
ſet ⁊ tñ ꝯtẽneret.q꜡ ſic mortaliter peccaret
etiam ex ſurreptione ꝓpter ꝯtemptũ. Vnð
ſm Aureo.ſup.iij.di.xxxix.⁊ in Angelica
qñ quis ð̄r. Iuro ꝑ deũ: vel ꝑ fidem meã:
in veritate ⁊ hmõi: ſine aio tñ iurandi.ſicut
cõiter iurat᷑ in locutõe cõmuni hoim pluri
moꝝ ꝑſertim mulieꝝ: nõ eſt mortale pctm̃
q꜡ talis nec iurare intendit: nec q̄bꝫ iurat᷑ ac
cipiũt ꝓ iuramento. Et ſilr q̄ iurant per
ignẽ vel celũ vt nõ peccent: ꝑꝫ in Angelica
Quarto de crimine vl' illicito ſe obligan

do.vt de occidendo ⁊ hmõi.ſic peccat mor-
taliter iurando.⁊ tenet᷑ neceſſario vt nõ im
pleat.xxij.q.iiij.c.in malis(inq̄t)ꝑmiſſis
ſcinde fidẽ ſcꝫ nõ obſeruando. Hec Iſido.
Quinto dubia ⁊ incerta affirmãdo. Nã
in re dubia nullo mõ debet hõ iurare aſſe-
rendo ꝓ vero.ſed tenet᷑ debitã diligentiam
ꝑſcrutationis adhibere.nec excuſat a pctõ
mortali ignorantia craſſa cum poterat ſcire
certitudinẽ ſm Rayn.xxij.q.v.qui peierat
Et ſic debet homo iurare.ſcita ꝓ ſcitis.au
dita ꝓ auditꝫ.dubia ꝓ dubijs.credita pro
creditis ⁊c̃. Et ſm Aureo.dꝫ dubia aſſere
re hũano mõ.ſicut rñdet q̄s ꝓ ordinandis
di.q̄ntũ ꝑmittit hũana fragilitas. Sic em̃
aſſerere nõ eſt mortale.vt ð̄r in Angelica.
F Sexto exigendo ꝑiuriũ ab alio. Vñ
Aug.xxij.q.v.ca. Qui exigit(inquit) iura
tionẽ multũ intereſt ſi neſcit illũ iuraturum
falſum an ſcit. Si enim neſcit ⁊ ideo ð̄r Iu
ra mihi: vt fides ei ſit: nõ eſt pctm̃.tñ hũa-
na tentatio eſt. Si aũt ſcit eum feciſſe ⁊ co
git eũ iurare: homicida eſt. Ille em̃ ſe ꝑiu-
rio interimit.ſed iſte manũ interficiendi im
p̄ſſit.hec ibi. Sed di. Quid ġ mihi cuꝫ ille
me damnificauit.nec vult reſtituere ſꝫ vult
peierare diuo. Rñdetur ꝙ in iudicio nõ de
bes ad eius fideꝫ hoc cõmittere Itẽ iudex
ſi ꝑcipit aliũde: tenet᷑ ſi iuris ordine p̄ōt vi
am tenere vt nõ ꝑmittat tali peierare.ſed
potius alteri parti quã putat veridice pce
dere iuramentũ imponat.⁊ teſtes adhibi-
tos diligenter examinet Exemplũ bonũ
legit᷑ ad id in geſtis rhomanoꝝ.ca.cxxviij.
ꝙ regnãte Maximiano q̄dã miles iuſtus
mortuus eſt.cuꝰ p̄dia alius miles cupidꝰ
volens poſſidere: chartam ſibi ſcribi fecit ⁊
falſos teſtes tres ꝯduxit q̄ teſtarent᷑ ꝙ pre-
dia illius pecunia emiſſet ab illo dum viue
bat. Mota ergo lite cũ filio defuncti ⁊ ad-
hibitis teſtibꝫ: iudex prudens vocato vno
teſtiũ interrogauit euꝫ ſecrete an ſciret dñi-
cam orationẽ. At ille. Scio. Dic inq̄t.⁊ re
citauit.huic ġ ſtatim iuſſit intrare i domũ
Euocato altero dixit ſecrete audientibus
coaſſeſſoribꝫ ſic: Chariſſime ecce ſocius tu
us dixit nobis ita verꝝ ſicut pr̄ nr̄.ideo ſcito
ꝙ niſi ⁊ tu veritatẽ fatearis ad patibulũ te
iudicabimꝰ. Iſte ġ putauit ex h̄ ꝙ ſocius
ille p̄mus eiſdẽ veritatẽ aperuerit ⁊ timens

totã ꝟitatem faſſus eſt. Quo ſeorſum ſepa
to Tertiuꝫ vocauit ⁊ dixit. Ecce p̄mꝰ vꝫm
ita verꝝ dixit ſicut pr̄ noſter. Scðs q̄ꝫ veri-
tatem dixit. Niſi ġ ⁊ tu ꝟitatem fatearꝭ: pa
tibulo iudicaberis. Et ſic iſte pertimeſcens
ꝟitatem faſſus eſt et fraudem apuit Et ſic
actor conuictus fuit de iniq̄tate.
G Circa tertiũ de pu
nitione Nota ꝙ peierãtes multꝭ modis pu
niunt᷑. Pꝛio q꜡ infames efficiũt᷑.vj.q.j. In
fames.et reſtitutioneꝫ de dãno tenent᷑. Se
cũdo q꜡ ꝯuicti ad teſtimoniũ in iudicio nõ
admittunt᷑ etiã poſt pniam.ibidem Tertio
terribilr mala morte a deo ⁊ aduerſitatibꝰ
puniunt᷑. Nam vt habet᷑.ij. Reg.xxj. Tpe
Dauid facta eſt fames tribꝫ ãnis ꝓpt᷑ hoc.
ſcꝫ ꝙ Saul iuramento filioꝝ iſrl' Gabao-
nitis firmato fracto: mltos gabaonitaꝝ oc
ciderat.nec ceſſauit fames vel ſterilitas do
nec filij Saul occiſi ſunt. Item Sedechi-
as poſtq̄z fregit iuramentũ fidelitatꝭ factũ
Nabuchodonoſor: ſterilis effectus eſt et in
nullo ꝓſperatus.ſed tandẽ captus ⁊ exocu
latus. Hiere.xxij. Deniq̄z in vita ſcti Nico
lai legit᷑: ꝙ quidã dum artificioſe perierauit
mutuatã iudeo pecuniaꝫ reſtituiſſe.di.hoc.
eo ꝙ in baculo cauato illi tenenduꝫ interim
dederat: male fuit mortuus. Deniq̄z ꝑiuri
in futuro eternalr cruciabunt᷑ Vñ in ſpecu
lo hiſtoriali Vincẽ.li.x.c.cxv.ð̄r.ꝙ in Ale-
xandria quedã vidua ditiſſima noie Me-
lantia: in iudicio accuſauit Eugeniã ꝟginẽ
de ſtupro.⁊ oĩs familia vidue falſuꝫ dedit
teſtimoniũ. Et ecce non diu poſt vidue do-
mus cum om̃ibꝰ ibi exiſtentibꝫ celica flam
ma fuit combuſta. Rogemus ġ ⁊c̃.

Feria q̄nta poſt dñicaꝫ q̄rtam Sermo
xxxiiij.de iuramẽto debite et licite faciẽdo

A Ccepit oẽs
timor et magnificabãt deuꝫ.
Lu.vij.⁊ in euãge.ho. Dñs
Ieſus poſtq̄z ſuſcitauit defunctũ filium vi
due in porta ciuitatꝭ Naym corã diſciplis
et multitudĩe ꝓpli: accepit oẽs timor ⁊ deũ
magnificauerũt. In q̄ docemur nos chꝛia
ni ꝙ poſtq̄z ſcimꝰ ex euãgelio qm̃ chr̄s ve-
nis ð̄s q̄ vſq̄z mõ et in finẽ mũdi nõ ceſſet

mortuos ſuſcitare ſpũalr ⁊ corꝑalr miracu
loſe Nã ꝑſertim in fine mũdi ſuſcitabit oẽs
mortuos hoies ad iudiciũ vt fides catholi
ca tenet. Idcirco debemꝰ timere ne ipꝫ de-
um offendamꝰ: irreuerenter et ꝑſertim illi-
cite iurãdo: ſꝫ potiꝰ magnificemꝰ ipm̃ omĩ
reuerẽtia: debito cultu et licito iuramẽto: vt
poſſit ꝟificari in nob́ hoc q̄d ð̄r. Accepit ti
mor ⁊c̃.ꝑꝫ in euãgelio. Itaq̄z ð timore ð̄i
in iuramẽto obſeruãdo ⁊ magnifica reuerẽ
tia nois domini inuocãdi in ipo: tria myſte-
ria in hoc ſermone reſtant declarãda
Primũ de iuramẽti liciti circũſpectione.
Scðm de iuramenti legitimi ꝯdiciõe.
Tertiũ ð iuramẽti aſſuefacti remediatõe.
Itẽ ꝓ his aliud thema p̄t poni illud Hie.
re.iiij.c. Iurabũt in noĩe meo viuit dñs in
veritate ⁊c̃.vel aliq̄ð ex intraſcriptis
H Circa primum de
circũſpectiõe licite iuratõnis: Notãdũ ꝙ ex
oĩ lege et ſerie ſcꝑture tenet᷑ hõ vt ſit valde
circũſpectꝰ in iuramẽto ad faciẽdum licite.
Pꝛio ex lege naturali q̄ dictat hoi ꝙ deuꝫ
ſũmo honore reuereat᷑: et fidel' ſit ꝓxio in ꝓ
miſſis.ġ ⁊c̃. Proinde ſꝫ Tho.ij.ij.q.xcviij
Si paganꝰ etiã ꝑ idola iuraret: lꝫ peccet iu
rãdo.tenet᷑ tñ ſuare iuramentũ factũ de re
in ſe licita.q꜡ fidelitas in ꝓmiſſis eſt de iu-
re naturali. Et licet non ſit licitũ exigere ab
infideli vl' inducere vt per idola iuret.tñ ad
firmandũ pacem vel pactũ cum eo de re li
cita: non eſt illicitũ vti eiꝰ iuramento.rõe.ſ.
fidelitatꝭ ad quã ille tenet᷑. Et ſic Macha
bei cũ fecerũt ligã cũ rhomanis vſi ſunt iu
ramento eoꝝ vt credit᷑ ꝑ idola q̄ colebant.
ſicut ð̄r.xxij.q.j.§.ſic etiam. Vñ dꝫ homo
circũſpectus eſſe in iurãdo. Scðo ex lege
diuinali.quia deꝰ ꝑcepit Exo.xx. Nõ aſſu-
mes nomen dei tui inuanũ. Contra q̄d ꝓ-
ceptum peccat q̄s duplr Vno mõ qñ aſſu
mit nomen dei iurãdo ſine cã debita: vt di-
cit Lyra ibi. Scðo qñ aſſumit invano.i.in
falſo q̄d nõ hꝫ firmamentũ ꝟitatꝭ: vt ꝑꝫ ꝑ
glo.interli.⁊ Tho.ij.ij.q.xxij. I Ter-
tio ex lege ꝓpheticali Zach.viij. Iuramẽtũ
mendax ne diligatis.hec em̃ odit deꝰ. Itẽ
Eccl.xxiij.cap. Vir multum iurãs imple-
bitur iniquitate et non diſcedet a domo illi
us plaga. Etſi in inuacuũ iurauerit Lyra.

id eſt ſine cā debita non iuſtificabit̃.replebi
tur eīm retributōe peſſima dom⁹ illi⁹. Hec
ibi Lyra. qꝛ aliqñ etiā filij puniunt̃ ꝑ parē
tibꝫ tpaliter ꝑ aduerſa Nā et filij audiētes
pr̄em freqnter vane iurantē: ꝯſilem modū
et ipi accipiunt. Vñ ſm ꝓuerbiū cōe tales
nūq̄ ꝓſperāt̃ poſtq̄ peierauerint Quar
to ex lege euāgelicali.ptꝫ Mat.v. Audiſtꝭ
qꝛ dcm̄ eſt antiqs. Nō peierabis. Reddes
aūt dño iuramēta tua. Ego aūt dico vobis
nō iurare oīno neq̄ ꝑ celū neq̄ ꝑ terrā ne/
q̄ ꝑ caput tuū. Hec ꝛ pl'a ibi. Ubi notāt
doctores q̄ chr̄s dñs nō ꝓhibet nec vult di
cere q̄ in nullo caſu debeat q̇s iurare: cū in
caſu ncītatis et magne vtilitatꝭ rōnabil'r p̄t
et dꝫ hō iurare. Vñ et ſctōs hoīes legim⁹
iuraſſe. Dauid. Abraā. ꝛ Pauluꝫ in ep'lis
ſ[ui]s Al's h̄ ꝑtinacit̃ dicere q̄ nūq̄ liceat iu
rare: ꝑtinet ad hereſim. Sꝫ ꝓhibet chriſt⁹
iurare ſine cā et incaute vel indiſcrete: tam ꝑ
nomen dei q̄ ꝑ creaturas. vt dī Lyra. Nā
ſm Bonaue.in.iij.di.xxxix.et cōit̃ logicos.
Negatio ꝓpoſita ſigno vl'i eq̇pollet ꝑticula
ri negatiue. Vñ chriſt⁹ di. non iurare oīno.
hūc ſenſum vult dicere. nō iuretis omī mo
do vel non ſp. qꝛ ſine cā ꝛ neceſſitate non eſt
iurandū: ſed aliqñ cū debitꝭ circūſtātijs iu/
randuꝫ eſt. Hec in Antoñ. Quinto lege
canonicali. Nam.xxij.q.v. Chryſ.ca. Qui
peierare (inquit) ꝑatus eſt anteq̄ iuret per/
iurus eſſe videt̃ corā deo. Et poſtea cū iu/
rat cum ſolennitate grauı⁹ eſt pcc̄m. idō ſol
licite cauendū eſt. Sexto lege ciuili q̄ ꝓ/
hibet ꝛ varie punit corꝑaliter truncādo ꝑ/
iuros tāq̄ infames. ff. de iureiurā. ꝛ ꝑ'tibꝫ.
K Ultimo ex lege gētili ꝛ phīcali Naꝫ
Ariſtoteles.j. Metaphy. dt̄. q̄ iuſiurāduꝫ
apud gētiles erat honoratiſſimū ꝛ nll'o mo
do putabant licere ꝯ illud venire. Vñ Va
lerius refert li.vij.ca.iiij. q̄ Alexā. dum iret
ad diruendū Lapſacū ciuitatem: obuiauit
ei q̇dam ſibi charus p̄ceptor Anaximenes
quem Alexāder ſciens q̄ p̄ces ire ſue oppo
neret: iurauit ſe non facturū q̇cq̇d ille pete/
ret. Tūc ille ait. Precor vt Lapſacum di/
ruas. ꝛ ſic vrbs illa ſaluata eſt. Itēꝫ narrat
Uirgilius.ij. Eneid. q̄ cum Aſaricus vel/
let edificare Troiam: ꝛ videns q̄ op⁹ iſtud
vires proprias excedebat: iurauit in deo q̄
viꝫ ſi eum adiuuaret ſingulis annis certa
ſacrificia offerret. et ſic fuit edificata ipſa.
Cum poſtea a ſacrificijs deſtitiſſent ill'troy/
iani: per grecos fundit⁹ ſunt deleti. Et hec
ſufficiāt. Unde ex oīnibꝫ iſtis ptꝫ q̄ q̇ illi/
cite iurat ꝯ oīnes leges peccat

L Circa ſecunduꝫ de
condicione iuramenti: Nota ſm Hoſtieñ.
Goff. ꝛ in Angelica ſeptē ſunt attendenda
in omī iuramento vt fiat legitime. v. Quis
cui ꝑ quo ꝑ q̄d ꝛ cur q̄uo qñ Primo q̇s
p̄t legitime iurare. Et rñdet̃ ſm doc. predi
ctos. q̄ois q̇ eſt dolicapax Vñ nec pueri q̇
nō ſunt dolicapaces obligant̃ ex iuramēto
xxij.q.v. ꝑuuli. nec etiā admittūt̃ ad iurādū
Sil'r etiā nec furioſi: amētes: nec ebrij oīno
Scdō cui fiendū eſt iuramentū. Rñdet̃
q̄ in iudicio iudici cōpetenti: ſed extra iudi
cium p̄t fieri cuicūq̄. M Sꝫ di. An
peccat ꝑſona ꝓuata q̄ cū dubitat de ṽitate
puta q̇s ex ſuis in domo furat⁹ ſit hoc vel
illud. ꝛ in hmōi caſu exigit iuramentuꝫ ab
illis. Rñdet̃ ſm Aug.xxij.q.v. Qui exigit
q̄ veniale pcc̄m eſt. qꝛ ex infirmitate huma
na ꝓcedit. Sed dū ſcit ṽitatem ꝛ cogit fal
ſum iurare illū quem ſcit peieraturū: morta
liter peccat. Et ideo nunq̄ eſt deferenduꝫ
iuramentū illi ꝯ quem eſt vehemens ſuſpi
cio de peierando. al's mortal'r peccat defe
rēs. niſi hoc faceret q̇s vt ꝑſona publica ex
ordine iuris ad inſtantiā ꝑtis. qꝛ ſic ſm Ri
char.in.iij.di.xxxix. non peccaret. tñ q̄ntum
iuris ordo admittit debet iudex imponere
iuramentū ei quem putat nō peierare. Itē
addit̃ in Angelica q̄ etiā ille q̇ dat iuramē
tū vt ꝑſona ꝓuata iſti quem ſcit falſum iu/
ratuꝝ: qñ iſte eſt diſpoſit⁹ iam peierare. pu
ta qꝛ obtulit ſe iurare. non peccat ille q̇ dat
faciendo ex aliq̄ rōnabili cā. ſed ſi induceret
vel cogeret non diſpoſitū iurare: eſſet mor
tale. Et ſic intelligit̃. c. ille.xxij.q.v. Nam q̇
ꝑatus eſt peierare iam ꝑiurus ē ſm Chry
ſoſtomū. Tertio pro quo p̄t iurari. Re/
ſpondet̃ q̄ pro re licita iuſta ꝛ honeſta. Nā
ꝓ illicita. puta pro peccato mortali: non te/
net iuramentū. quia vergit in interitū ſalu/
tis eterne. Sil'r qñ quod iurat̃ eſt peccatuꝫ
veniale in ſe. Vel quādo iuratur ꝯ cōſilia
euāgelica. puta q̄ non efficiet̃ religioſus. et
hmōi. Sil'r qñ iuramentū excludit op⁹

ꝑia intentione faciendū ꝓ deo. vt iurans q̄
nunq̄ mutuabit vel nō erit ꝓ aliquo fide/
iuſſor: vel nō ibit ad domū alicui⁹. Itē qñ
vergit iuramentū in diſpendiū corꝑis ma/
gnū vl' reipublice. vt q̄ nūq̄ erit iudex ꝛc̄.
Hec ꝛ pl'a in Ange. N Quarto ꝑ q̇ō
liceat iurari. Et rñdet̃ q̄ iuramentū fit ali/
qñ nō ꝑ aliq̇ō ſed ſolo ſmone. ſicut in vete
ri lege dr̄. viuit dñs. vel in noua Teſtis eſt
mihi de⁹. vel: veritatē dico in chr̄o. Itē te/
ſtis eſt mihi ꝯſcia. vel ꝑ deū dico. vel ꝑ fi/
dē. vel ꝑ aīam. Aliqñ fit ꝑ aliq̇d vt ꝑ euan
geliū vel crucē vel ꝑ ſctōs ꝛ reliq̇as vel per
ordinē ſacrū. xxij. q.j. ſi aliqua. Sꝫ q̄rit̃ an
liceat iurare ꝑ creaturā Rñdet̃ ſm Bona.
in.iij. ꝛ in Angelica q̄ iurare ꝑ creaturas:
ſic q̄ inuocent̃ in teſtem ſm ſe. ſic non licet.
ne honor dei transferat̃ ad creaturā. Naꝫ ꝑ
eas iurare ſic eſſet in eis credere aliq̇d nu/
minis rōne cuius poſſet veritas cōfirmari
Et ſic intelligit̃ illud. Matth.v.ca. Dico
vobis nō iurare oīno neq̄ ꝑ celuꝫ neq̄ per
ter. ꝛc̄. Si tñ creaturā inuocaret q̇s in teſteꝫ
inq̄ntū relucet in ea diuine ṽitatꝭ veſtigiuꝫ
ſic licet. qꝛ ſic iuraret per deū. ſicut Ioſeph
dixit fratribꝫ Per ſalutem pharaonis non
exibitis hinc. i. ſic det deus ſalutem. Vñ ō
iurare ꝑ creaturas ꝑ imp̄catione vt dicen/
do. Ita viuat filius meus. ſic licꝫ qꝛ de⁹ in
uocat̃. Quinto Cur. i. quo fine ꝛ cauſa
debeat iurari. Nam iurare ſine cauſa neceſ/
ſitatis vel vtilitatis ꝓpꝛie vel ꝓximi: pecca
tum eſt. Similiter iurare ꝓ illicita vl' turpi
cauſa. Sexto quō fieri debet iuramentum
Reſpondet Hiero. ſuꝑ Hieremiā. xxij. q.
ij. c. Animaduertendū eſt inq̇t q̄ iuſiurandū
hos habeat comites: veritatē: iudiciū: atq̄
iuſticiā. ſi iſta defuerint nequaq̄ iuramen/
tū erit ſed ꝑiuriū Hec ibi. Ratio ſm Bo/
nauē ſuꝑ. iij. in l'ra. qꝛ iuramentū cōꝑat̃ ad
tria. Primo ad rē de qua fit. ꝛ ſic debet̃ ve
ritas ꝯſcie. Scdō ad eū qui iurat. ꝛ ſic de/
bet̃ iudiciū hoc eſt diſcretio vt diligent̃ ad
uertat ac diſcernat quid et qualiter iurat.
Tertio ad cauſam ꝓ qua fit. ꝛ ſic debet̃ iu
ſticia. i. cauſa iuſta. ptꝫ Septimo qñ. i. q̇
tpe liceat ꝛ q̇ nō liceat iurare. Et rñdet̃ q̄
in iudicio illicituꝫ eſt diebꝫ feſtiuis iurare.
niſi fieret ꝓ pace ꝛ alijs pijs cauſis. extra ō
ferijs. c. ꝯqueſtus. Hec ſufficiant.

O Circa tertium de
iuramenti aſſuefacti remedio nota q̄ Pri/
mū remediū eſt aliquā penā ſibi ſtatuere q̇
tiens accidit peierare. Legit̃ q̄ q̇dā miles i
ſmone cōpūctus ſtatuit ſibi ea die a carni/
bus abſtinere q̄ die peieraſſet. ꝛ ſic aſſueuit
in ꝯtrariū Scdm̄ eſt orare q̄tidie vt poſſit
cauere. Vñ in dñica orōne ꝓma petitio eſt
Sanctificet̃ nomen tuū ſcꝫ ꝑ debitā reue/
rentiā hoīm. Tertiū eſt a dei punitiōe exti/
meſcere. Nam Vin. in ſpe. li. xxiiij. narrat q̄
tꝑe Karoli magni dux q̇dam falſe iurauit
q̄ nil teneret ſororibꝫ que in iudicio contra
eum erant ꝯqueſte. Et ſtatim q̄ peierauit
crepuit medius ꝛ ſanguine ꝑ os oculos et
aures ac nares effluente: mortuus eſt infra
duas horas. Itē in ſpe. exem. di. ix. exē.
clxix. legit̃. q̄ refert Oroſius q̄ rhomani le
gatos miſerūt ꝓ pace firmāda. Et gentes
q̇dam cū iuramento pace cū eis firmata: ꝓ
ditorie illos occiderūt. ꝛ in deteſtatione per
iurij panis qui frangebatur ab eis ſangui/
nem emittebat. Aīalia etiā domeſtica cum
balatu ab eis ad ſiluas fugerūt. Impera/
tor rhomanoꝝ bellū ꝯtra eos mouit ꝛ eos
in cāpo victos occidit p̄ter .4000. q̇ fuge/
rūt ad montes. ꝛ ibi illi ſtatim cōgelati ad
modū lapidū facti ſunt īmobiles a dī vin/
dicta Rogemus ergo chr̄m ꝛc̄.

Feria ſexta poſt dñicaꝫ quartā Sermo
xxxv. ō execranda vſura auaricia.

It ieſus. tol
a lite lapidē Ioā. xj. ꝛ in euange.
hoō. Dñs ieſus ait hec dū reſuſ
citauit Lazaꝝ de monumēto. vbi Aug⁹.
ꝛ Chryſ. di. q̄ dñs ieſus reſuſcitañ. Laza
rū fleuit. vt doceret flere debere hoīes ſuꝑ
pctōres tanq̄ mortuos in aīa Sꝫ q̄re p̄ce
pit lapidē remouere cū ꝓterat etiā de ſub
lapide iacente reſuſcitare. ꝛ poterat etiam
ſola voce lapidē remouere qui potuit voce
mortuū ſuſcitare. vtiq̄ ꝓpt̃ myſteriū. ad ſi/
gnificādū q̄ ſi q̇s vult reſuſcitari ꝑ pniam
ad gr̄e vitā dꝫ remoueri lapis. i. ꝑuitas et
frigiditas cordis obdurati in pctīs que ſi/
gnificant̃ ꝑ lapidē durū graue ꝛ frigidū. h
ē: vt hō velit abijcere pctm̄. Sꝫ qm̄ auari

vſurarij in peccato valde ſunt obdurati vt
nolint deſiſtere. aut ſi deſiſtūt nolūt reſtitu
ere vſuras. Idcirco talibꝫ p̄cipit dn̄s ieſus
inter alios potiſſime di. Tollite lapidē ſcꝫ
ſi vultis reſuſcitari. vide euangeliū. Itaqꝫ
de vſura q̄ multū viget in chꝛiano oꝛbe: vt
poſſit dici de eis illud pſ. liiij. Non defecit
de plateis eius vſura ⁊ dolus. hoc ꝑ alio
themate. Tria ꝑ myſteria in h̄ ſmone de
clarabimus oppugnan. eam.

Primū dꝛ execratiōis
Scōm dꝛ offenſionis
Tertiū dꝛ modificationis.

Circa pꝛimum de
execratōe vſure Notādū ꝙ h̄ vicium ē exe-
crandū plibꝫ rōnibꝫ Pꝛio rōne difficillie
ꝯuerſiōis qꝛ vſurariꝰ valde difficulē pt fa
cere verā pn̄ie ꝯuerſionē. qm̄ vltra ꝯtritio
nē: ꝯfeſſiōez ⁊ ſatiſfactionē q̄ ſufficiūt pꝛo
alijs pctis penitēdo vſurariꝰ inſup tenet ꝙ
reſtituat aliena, qꝛ vt Augu. dꝛ. xiiij. q. vj.
Si res. Pctm̄ nō remittit niſi reſtituat ab
latū. Nec ꝯfeſſoꝛ nec eps vel alius p̄latus
pōt ſibi remittere ius alienū. ſꝫ h̄ ipi nolūt
facere vt burſaꝫ euacuēt Similes em̄ ſunt
vaſculo terreo in q̄ denarij ponūt nec extra
hi ex eo p̄nt niſi frangantur ſic iſti vſqꝫ ad
moꝛtē nō reſtituūt. ⁊ ſic dānant. Scdo
rōe ampliſſime ꝑiclitatōis. Pꝛimo qꝛ alia
pctā actoꝛes ſuos ꝑdūt Ezech. xviij. Filiꝰ
nō poꝛtabit iniq̄tatē pr̄is: ſed vnuſq̄ſqꝫ in
iniq̄tate ſua moriet. Sed vſura ſicꝫ alia in
iuſte adq̄ſita trāſit de ꝓgenie i ꝓgenies ob
ligādo dānatōi i ꝑpetuū niſi reſtituāt So
la ignorātia inuincibilis in h̄ habet excuſa
re ⁊ nō craſſa ſm Anto. par. ij. Se
cūdo qꝛ oēs ꝑticipātes in vſura digni ſunt
damnatione. Pꝛimo notarij ſcient ꝯficien-
tes ſup vſuras inſtrumenta. Secūdo aduo
cati patrocināres. Tertio ſtatuta facientes
ſup vſuris ⁊ iudicātes ſm ea ⁊ ꝯſilia p̄ben
tes ad hmōi ſtatuta. Nam ſunt excōmuni
cati extra d̄ vſur. c. Ex gui. i cleme. Quar
to domos locantes ad feneranduꝫ ⁊ hmōi
plures participan. Preterea periculoſa eſt

Tertio ipi vſurario. qꝛ omi vice q̄tiens
deliberate de tali contractu illicito cogitat
moꝛtaliter peccat totiens. Simil̄r in omni
verbo: in omni cōpoto: in omi nūeratione:
in omni ſcriptura vel regiſtro: ⁊ in omi co-
gitatiōe cum dolet nō poſſe aſſequi ſuū in-
tentū ſp moꝛtaliter peccat ⁊ ſic die ac nocte
vſura rodit aīam illius ad damnationem.
vt dꝛ etiā Leo papa q̄dam ſmone. Quar-
to deniqꝫ ꝑiclitant dānatione quicūqꝫ dn̄i
ꝯſentiūt ⁊ permittūt vſuras ꝓpter quotaꝫ
inde recipiendam vel ꝓpter munera exinde
ſibi ꝓuenientia Quinto p̄terea ꝑiclitantur
etiā ꝯfeſſoꝛes ſcienter abſoluētes ſine debi
ta reſtitutione. O ꝑ ꝑiculoſiſſimū viciū ⁊c.

Tertio execranda eſt rōne multimo-
de punitionis ⁊ maledictionis: vt ponit in
angelica ſūma. Pꝛimo qꝛ ſunt infames: in
famia iuris manifeſti vſurarij. Scdo quia
ad cōioneꝫ altaris nō ſunt admittendi. nec
ad oblationē offerendam. Tertio ꝙ teſta-
mēta eoꝝ nō valēt. nec debet aliq̄s intereſſe
eoꝝ teſtamentis niſi ſatiſfecerint. Quarto
ꝙ ad modum raptoꝝ ⁊ furum nō ſolū tene
tur reſtituere rem quā accipit ꝓ vſuris vſu
rarius: ſed etiaꝫ tenet reſtituere fructus q̄s
percepit. ⁊ q̄ ꝑcipi potuerūt a vero dn̄o ſm
Rich. in iiij. di. xv. ⁊ cōiter docto. Quinto
ꝙ vſurarij nō ſepeliant eccleſiaſtica ſepultu
ra. extra de vſuris. c. qꝛ in oibꝫ. Nā ſepelien
tes tales vſurarios ſunt excōicati ipo facto
vt patꝫ in clemē. de ſepultur. c. eos. Hec ⁊
pl'a in Ange. Exemplū legit ꝙ q̄daꝫ di
ues vſurarius cū eſſet moꝛtuꝰ: ipm pleba-
nus nolebat in cimiterio ſepelire. Inſtanti-
bus aūt ꝓpinq̄s illius foꝛtiter. tandem in h̄
ꝯuenerūt ꝙ coꝛpus moꝛtuū poneret ſuper
aſinū plebani q̄ non fuerat aſſuetus niſi li-
bꝛos plebani poꝛtare ad cimiteriuꝫ vbi ple
banꝰ p̄dicabat. Impoſito ꝑ cadauere ſup
aſinū nullo ipm ducente ſub patibuluꝫ ex-
poꝛtauit ⁊ ibi ſtetit donec depoſuerūt. ⁊ ſic
patuit ꝙ ibi ſepeliri debuit. Sed q̄s dicat
manifeſtus vſurarius vt p̄dictas penas in
currat. Rn̄det in eadeꝫ Angelica ꝙ ille qui
notoꝛius ē de iure ſcꝫ qꝛ ꝯuictus in iudicio
ꝯfeſſuſqꝫ de vſuris ſponte ꝯdēnatꝰ a iudi
ce vel corā ſacerdote ⁊ teſtibꝫ in articl'o moꝛ
tis ꝯfeſſus ſe foꝛe vſurariū. Itē ſi cuꝫ h̄ qꝛ
notoꝛius eſt de facto. i. notoꝛietate facti. q̄a
publice tenet mēſaꝫ mutuādi oibꝫ volētibꝫ
qn̄ ꝑ oīa hec ſil' ꝯcurrūt tūc māifeſtus vſu
rariꝰ eſt ſꝫ Federicū: al's ꝯfeſſio ſola extra-
iudicialis non faceret manifeſtū vſurariū.

Circa ſecundum de
offenſiōe q̄rit p̄mo q̄d ſit vſura. Ad qꝺ rn̄r
ſm Goff. in ſūma ſua. diffinit ſic. Uſura ē
q̄cq̄d ſoꝛti accedit p̄cedēte intētōe vl' pacto
Soꝛs aūt capit h̄ ꝓ p̄ncipali mutuata reuel'
capitali. Ex q̄ pꝫ ſm docto. oēs ꝑ regl'a. ꝙ
vſura nō ꝯſiſtit niſi in ſolo mutuo ꝟo vl' in
terp̄tatiuo. Un̄ ⁊ a mḡris diffinit ſic Uſu
ra eſt lucꝝ ex mutuo p̄ncipalit intentū Ex
empli gr̄a. Mutuo tibi cētū flozenos hac
intentōe p̄ncipalit vt aliq̄d plꝰ recipiā vl-
tra illos cētū floꝛenos: ſiue eſcā ſiue veſtē vl'
frumētū vel quōcunqꝫ nomīe illꝺ: vſura ē
vt Amb. dꝛ. xiiij. q. iij. Plerīqꝫ. Un̄ ſi q̄s n̄
mutuaret niſi ſperaret ſe plus acceptuꝝ ſo
la ſpes lucri: etiā ſine interuētōe pacti vſurā
facit Excipit ſi ſperaret ex h̄ captare amoꝛē
tm̄ nō illiꝰ vl' beniuolētiā ⁊ hmōi q̄ nō mē
ſurant pecunia. Nā etſi mutuo tibi vt ⁊ tu
mutues mihi poſtea cū indiguero: non eſt
vſura niſi in pactū ducēdo facerē in h̄ obli
gationem. Hec ſm Tho. ⁊ in Angelica.

Secundo q̄rit: q̄re vſura eſt dānabi-
lis culpa. Et vſurarij arguunt in ꝯtrariuꝫ
ſic. qꝛ nō eſt ꝯtra charitatē: ſed ꝓ charitate
eo ꝙ vergit in vtilitatē vtriuſqꝫ partꝫ. Cuꝫ
ꝑ ego feci illi magnam gratiā ⁊ charitateꝫ
mutuādo: q̄re ꝑ nō licet vt ille mihi refun-
dat aliq̄ lucro. Iteꝫ ille q̄ accipit mutuum
a me volūtarie dat mihi aliq̄d vel vſuram
qꝛ nullus cogit eū vt ad vſurā accipiat: ſed
voluntate accipit ⁊ dat. ꝑ ⁊c. Ad hec rn̄de
tur ſm Tho. ij. ij. q. lxxviij. ⁊ doc. ꝙ vſura n̄
eſt ꝯ charitatē tāqꝫ aliq̄d inutile: ſed eſt cō
tra charitatē tāqꝫ vicioſum ⁊ malo admi-
xtū: nec accipiēs mutuū dat volūtarie vſu-
rā: ſed cū quadā neceſſitate inq̄ntū indiget
pecuniā accip̄e mutuo quā iſte nō vult ſine
vſurā mutuare. Pꝛoinde ſm oēs theolo-
gos in. iiij. diſt. xv. ⁊ canoniſtas: vt patꝫ in
Angelica. Uſura eſt dānabilis culpa. Et
ꝓbat p̄mo autoꝛitate legis diuine tā vete-
ris q̄ꝫ noui teſtamēti. Nā Pſ. xiiij. ſcribit
Dn̄e q̄s habitabit in tabernaculo tuo id ē
in celo. Et ſubdit. Qui pecuniā ſuā nō de.
ad vſurā. Itē Ezech. xviij. ꝯſil'e dꝛ. Deni-
qꝫ chꝛs dn̄s Luce. vj. ait. Mutuū dare ni
hil inde ſperantes ſcꝫ tp̄ale. Secūdo ꝓbat
rōne etiā legꝫ nature. Uſura em̄ eſt maluꝫ
in ſe ⁊ ſm ſe ꝓpter ꝙ nulla circuſtantia pōt
bn̄ fieri de ꝑtāte oꝛdiata etiā a deo. ſic ho-
micidiū vel furtū poſſet bn̄ fieri in caſu ſcꝫ
ſuato debito oꝛdine ⁊ hmōi. ⁊ ſic homici-
dio peiꝰ eſt malū vſure. qꝛ eſt ꝯ rōem natu
ralē. Nā phs. j. li. politi. ⁊ v. eth. dꝛ. ꝙ vſu-
ra quā vocat achatos qꝺ eſt ꝑtus denario
rū eſt maxie p̄ter naturā. eo ꝙ nec a natura
nec ab arte denarijs ꝯpetit parere denar. oſ
Quicq̄d ꝑ vtilitatis ꝓuenit ei cui mutuuꝫ
dedi: h̄ n̄ pecunia fecit ſed induſtria eiꝰ qui
ipa pecunia ſagaciter vſus eſt. dū ꝑ vltra ca
pitale q̄s exigit plꝰ eſt ꝯ naturā ap̄p̄ciatio
nis q̄ dedit viro iduſtriā: ⁊ eſt etiā ꝯ iuſticiā
ꝙ in re p̄ximi ſui lucꝝ q̄rat ex alieno. Hec
eſt rō Scoti in. iiij. vbi ſupꝛa Plures alias
rōnes cauſa bꝛeuitatis dimitto. Tertio ex
dictamine legis canonice q̄ ꝓhibet ⁊ pnnit
vſuras vt ſupꝛa patuit. Et q̄ ꝑtinacit aſſe
rit vſuras nō eſſe pctm̄ ꝯdemnat tanq̄ꝫ he
reticos. in clemēt. ex graui ſcꝫ. de vſuris

Tertio q̄rit: vtꝝ peccatum ſit recipere
mutuū ſub vſura. Rn̄det ſm Rich. in. iiij.
⁊ Tho ſupꝛa. ꝙ nō licet inducere aliquē vt
mutuet ſub vſura: tamē ab illo q̄ ꝑatus eſt
facere ⁊ exercet vſuras bene licet mutuo ac
cipere ꝓpter aliqꝺ bonū: puta ꝓpter neceſſi
tatem ꝓpꝛiā vel alteriꝰ: ſed accipere ꝓpt ma
lū puta in alea luden. vel ad ſcoꝛtandum ⁊
hmōi moꝛtale eſt. Patet in Angelica. O
vtinā deus meus p̄ſaret chꝛiani ꝙ in hoc
peioꝛes ſunt iudeis: quia illi non accipiunt
vſuram ſuper iudeos: ſed iſti ſuper fratres
ſuos chꝛianos accipiūt

Circa tertiū notandū ꝙ
multi modi ⁊ caſus ſūt in vſuris. ſꝫ h̄ aliq̄s
tm̄ plus aſſuetos in iſta p̄ria ⁊ neceſſarios
ꝯfiteri bꝛeuit ponemꝰ. Pꝛio vſura cōmit-
tit aīo intēdendo. ſ. p̄ncipalit lucꝝ ⁊ ob hoc
mutuādo Nā ſi q̄s p̄ncipaliꝰ ꝓpt charitatē
mutuat: ⁊ ille ſpōte ei ⁊ gratꝫ aliq̄d mūerꝫ
offert: nō eſt vſura cū accipit nō ꝓpter mu-
tuū: ſꝫ tāqꝫ gratꝫ oblatū: p̄ſertim ſi ꝟbote-
nus h̄ exp̄mat: al's ſi acceptaret ꝓpter mu-
tuū: vſura eſſet ſm Ray. Secūdo cōmitti-
tur bona fructifera impignerādo ⁊ fructꝰ
in ſoꝛte nō cōputādo: puta agrū: poſſeſſio
nes. domos ⁊ hmōi. Tertio ꝯſociando in
cōdiuidendo lucro: ſed non in ſoꝛtis ꝑiculo

ꝫ iuta ille dat tibi pecuniā tm̄ ⁊ tu ponis te
ad q̄ſtus laborē: ſi qd lucraris: ptē accipit
ſi aūt ꝑdis q̄litercūqꝫ pecuniā datā itegrā
reddi ſibi vult. ſilr. ⁊ de alia re quā extimat
in capitale intelligendū. xiiij. q. iij. Si fene/
raueris. Quarto dilationē tpis in ſoluēdo
ſuſpendendo. Nā ſm Scotū tps q̇s ven
den. vſurā cōmittit. quia nō eſt ſuū. Quin/
to emolimentū a lingua expectando vt qui
mutuat ꝓpterea vt cōmendeꝛ ad obtinēdū
bñficiū aliqḋ vel officiuꝫ: vſura eſt. Sexto
famulatū recipiendo ab obſequio vt q̇ mu
tuat paupi ꝓpter h̄ ꝙ laboret in agro vl' vi
nea vel alio ſeruitio. ca. Conſuluit. de vſu/
ris. Septimo granū vel bladū vetus mu/
tuādo ꝓ nouo recipiēdo ſi facit ꝓpter meli
orationē obligādo de ſoluēdo nouo eadeꝫ
mēſura: vſura eſt. vt in Angelica. Exēpluꝫ
finale narraꝛ in Anto. p. ij. ti. j. ca. vj. ꝙ qui
dam vſurarius de lecto ſuo ſubito exiliens
dixit. En raptus fui ad iudiciū dei ⁊ audi/
ui iudicē ꝯ me ſniam tuliſſe vt demones in
me ꝑtātē habeāt eo ꝙ vſqꝫ mō nolui peni
tere. Tūc feſtināter ad q̇ddā mōaſteriū cu
currit. Cūqꝫ eū ad pniam ⁊ ſpem miſcōie
monerēt nil ꝓfecerūt. Tandē hora ſexta ꝓ
pinq̇ eū ducebāt domū ꝑ pontē trāſeuñ. ⁊
viderūt nauē quādā ꝑ fluuiū aſcēdērē cur/
ſu rapido a nullo vt videbaꝛ ꝯducta: ſꝫ ſo
li vſurario videbaꝛ eē demōib⁹ plena. Qui
ait. Ecce venīūt demōes vt ad ſupplicia me
rapiāt. Statī aūt de manib⁹ illoꝝ rapt⁹ in
nauim ꝓiectus clamās. Ve mihi ve. diſpa
ruit. Rogemus ḡ chrīm ⁊c̄.

Sabbato poſt dñicā quartaꝫ Sermo
triceſimuſſextus de furto multiplici ⁊ rapi
na in bonis etiā mortuoꝝ.

Qui ſequi/
tur me nō ambulat in tene
bris: ſꝫ habebit lumen vite
Joā. viij. ⁊ i euā. hodier. Verba ſūt ſalua/
torꝭ nr̄i ieſu q̇b⁹ docet nos ipꝫ ſeq̇ fide for
mata charitate vt exponit Lyra. ⁊ ſic non
ambulabim⁹ i tenebris ignorātie ⁊ vicioꝝ
ſꝫ habebim⁹ lumē vite. ſ. eterne in pria Sꝫ
q̄m mlti ſꝫ mali chriani q̇ nō ſequūꝛ chrꝫ
ſed ambulant in tenebris vicioꝝ inter q̄s
ſunt plurimi fures ⁊ raptores q̇ ſolent in te
nebris etiā corꝑalib⁹ ambulare ⁊ ꝑ peccat
ta lumē vite eterne ꝑdere. Vñ qꝛ de furto
⁊ rapina in hoc ſermōe reſtat agendū. Pro
quo aliḋ thema. j. Coꝝ. vj. Neqꝫ fures ne
qꝫ auari neqꝫ rapaces regnum dei poſſide
būt. Jdcirco de ipo furto ⁊ rapina decla/
remus h̄ ſmone tria myſteria.

Primo generaliter de furum ⁊ raptorū
offenſione.

Scḋo ſpecialiꝛ ḋ mortuoꝝ ſpoliatiōe

Tertio differēter ḋ modoꝝ variatōe

X Circa primum ge/
neraliꝛ ḋ offenſiōe furū ⁊ raptoꝝ vt moue
anꝛ ad deteſtādū q̄riꝛ: vñ ꝓbaꝛ furtū ⁊ ra/
pina fore mortal' ⁊ ḡuis culpa. Rñr ſꝫ do
to. ⁊ Anto. p. ij. ti. j. c. xiiij. ꝙ plurib⁹ rōnib⁹
Prio qꝛ ḡuiter ledit charitatē q̇ ē vita ſpūꝫ
alis aīe ⁊ ſic eā occidit. Nā eſt ꝯ dei charita
tē ⁊ etiā ꝯ ꝓximi dilectōem: vt infra. Se/
cūdo q̇a grauiꝛ offendit ꝯ iuſticie eq̇tatem
Nā iuſticia eſt q̄ reddit vnicuiqꝫ qḋ ſuū eſt
vt etiā ḋt Bern. ⁊ Tulli⁹. Jſti nō reddūt
ſed auferūt alienū. ḡ ⁊c̄. Tertio qꝛ peccat ꝯ
legū vniuerſitatē. Nā p̄mo dupliciꝛ offen/
dit decalogū diuinaleꝫ: vbi duo p̄cepta po
nunꝛ ꝯ hoc. ſ. Nō furtū facies. Vbi ꝓhibe
tur oīs vſurpatio illicita rei aliene vt dicit.
Aug. xiiij. q. v. Penale. ⁊ ſic noīe furti intel
ligitur etiā rapina ꝓhibita. Jtē aliud p̄ce
ptum. Nō ꝯcupiſces rē ꝓximi tui. ⁊ ſic qua
druplicater peccat. qꝛ ꝯ deū dupliciꝛ tranſ/
grediēdo duo p̄cepta: ⁊ ꝯ ꝓximi charitatē
etiā dupliciꝛ. Scḋo offendit ꝯ legē natu/
ralē q̄ ḋt. Qḋ tibi nō vis fieri aliis nō faci
es. Tertio ꝯ ꝓphetalē: vt ptꝫ. Quarto con
tra legē euāgelicalē Matth. xxij. Diliges
ꝓximū ⁊c̄. Quinto ꝯ legē apſtlicalē. Rho.
xiij. Plenitudo legis ē dilectio ⁊c̄. Sexto ꝯ
legē canonicaleꝫ q̄ multipliciꝛ ꝓhibet ſub
penis grauib⁹. Nā ſm canones excōicanꝛ
raptores manifeſti: vt patꝫ. vj. q. iij. Placu
it. Jtē raptorib⁹ ⁊ etiā furib⁹ denegaꝛ pe/
nitētia niſi reſtituāt ablata: etſi decedāt in
penitētes viaticū ⁊ ſepultura eis negabiꝛ.
extra de rapto. c. Sup eo. Deniqꝫ tam di/
ſtricte ꝓhibeꝛ ꝙ nō ꝑmittit canon ⁊ ſcptu/
ra furari etiā ꝓpterea vt elemoſynas faciat
q̄uis ſit vſurarius cui furatur. ⁊ ſi furatus

q̄uis ē teneꝛ reſtituere. xiiij. q. v. c. Forte ali/
q̇s. ⁊ in Angelic̄. Septio peccat ꝯ legē
ciuilē q̄ turpi morte ꝯdēnat fures ⁊ rapto/
res. Q ḡ qḋ patam⁹ q̄ꝫ acerbe puniāꝛ in in
ferno. Y Si aūt q̄raꝛ: qḋ hoꝝ ḡui⁹ ſit
pccm̄ ⁊ ḡui⁹ in inferno crucieꝛ: an furtū an
rapina. Rñdetur ſm Tho. ij. ij. q. lxvj. ⁊ in
Antoñ. ꝙ rapina eſt ḡui⁹ pccm̄. ꝓpterea et
ḡui⁹ puniꝛ etiā ſm leges. Rō: q̇a ꝑ rapinā
non ſolū inferꝛ ꝑ[i]ciō in reb⁹ dānū: vt in fur
to. ſꝫ etiā inferꝛ violētia ⁊ iniuria ꝑſone Ve
runtñ hoīes vanigl'ioſi pl⁹ verecūdātur de
furto: cū tñ veraciꝛ deberēt de rapina plus
erubeſcere. qꝛ verecundia eſt de turpi actu.
iij. Ethicoꝝ. ⁊ rapina ē turpior Sꝫ qꝛ in ra
pina magꝭ apparet exteri⁹ ſtrenuitas q̇daꝫ
virtutꝭ ſue corꝑalis. hinc ē ꝙ min⁹ verecūdaꝛ.
Hec ibi. Sꝫ q̄m mlti terioſi⁹ peccāt rapiē/
do bōa mortuoꝝ q̄ꝝ ſꝫ executores in teſta
mētis. Jdcirco de hoc agem⁹ in ſeq.

Z Circa ſecūdū ſpe
cialiꝛ de mortuoꝝ ſpoliatōne q̄ꝫ graue ſit h̄
pccm̄ oñditur ptib⁹ rōib⁹. Pria rō ē ab/
ominationis dei ſpālis. Eſa. lxj. Ego dñs
amās iudiciū et iuſticiā: ⁊ odio hñs rapinā
in holocauſto. qꝛ talis rapit ex his q̄ ſūt ec/
cleſie legata vel in pias cauſas ad ſacrificā/
dū deo. Ratio: qꝛ q̄nto amabilē ſeruuꝫ re/
gis depdarerꝭ vel ſpoliares: tāto pl⁹ regis
odiū incurreres. Sꝫ exñtes in purgatorio
ſunt deo grati ⁊ electi ſpāliter. Jdeo etiam
Eſa. iij. Rapina paupis in domo vr̄a q̄re
atteritis ꝑplm meuꝫ ḋt dñs. Pauperrima
quippe eſt aīa in purgatorio. qꝛ non p̄t ali/
unde ſe iuuare et liberare niſi ꝑ ſuffragia. et
his ꝑ tales fraudātur. ḡ tales ſunt ḋo odi/
biles. Scḋa ratio excōicationis legalis.
quia ꝯcilium ḋt. xiij. q. ij. ca. Qui oblatōes
inq̇t defunctoꝝ aut negāt eccleſijs aut dif
ficulter reddūt tāq̄ꝫ egentiū necatores excō
municētur. Et ca. ſeq. in textu cū glo. tales
dicūtur fures. homicide. ⁊ ſacrilegi. rapto/
res. ⁊c̄. Rō aūt dictat ꝙ p̄ his ſunt adhuc
peiores. qꝛ illi nocēt viuis in reb⁹ vel corꝑe
qui pñt ſe ſubleuare. ſed iſti nocent aīe que
cruciaꝛ acerbiſſimo igne q̄ꝫ diu liberaꝛ ali/
unde ⁊ eſt paupꝛima Tertia rō diaboli/
ce crudelitatis. qꝛ ſicut diabolus vult torq̄/
ri aīas: ſic et iſti. ⁊ peiores ſunt in hoc ꝙ cū
illi torqueāt aīas reprobas. iſti torq̄ri per/
mittunt electas in purgatorio tandiu. Vñ
etiā phs. iij. rhetorice ḋt. Q; qui mortuos
ſpoliāt aſſimilanꝛ canib⁹ q̇ mordēt lapides
ſcꝫ ꝯ ſe ꝓiectos ex crudelitate. ſic fit ꝙ mor/
dendo dentes ꝓprios ledunt. ⁊ ſic iſti ꝓpriā
aīam. Vltima rō iuſte punitiōis eterna/
lis. Nam ſm iuſtas leges heres nō ſeruās
teſtamentū parentꝭ defuncti eſt exheredita/
dus. xj. q. j. Silueſter. ⁊ in autenꝛ. vt cū de
appellatiōe cognoſcitur. §. cauſas. Sic iu/
ſte tales executores mali ⁊ heredes de cele
ſti patria exheredītātur. Jtē qꝛ dei iuſticia
dānat qui paupib⁹ nō dant ꝓpria ꝓ deo. ḡ
plus dānat illos q̇ auferunt bona paupeꝝ
aīaꝝ. De his alibi latius

T Circa tertium de
modoꝝ variatōe ⁊ differētia notem⁹ aliq̄s
caſus ꝓ doctrina vel modos de q̇b⁹ cōfeſ/
ſio eſt faciēda ſpālius. Prio de filiofami
lias furāte a parēte. Nā ſm Antoñ. p. ij. ti.
j. ca. xv. Si aliq̇d notabile de bonis ꝑntuꝫ
abſtulit ꝯ volūtatē eorū furtum cōmiſit et
mortl'e eſt. ac teneꝛ reſtituere. ⁊ forti⁹ emāci
pat⁹ teneꝛ niſi haberet remiſſionē a parenti
b⁹ ſm Ray. Scḋo de vxore ſi ꝯ volūta/
tem mariti occulte de bonis illi⁹ in notabili
q̄ntitate dedit ꝯſanguineis ſuis vl' in vani
tatib⁹ expēdit mortl'e furtū cōmiſit niſi i ex
trema ncitate alicuius ⁊ ſine notabili detri/
mēto ſtat⁹ ſui dediſſet. lxxxvj. di. Nō ſatis.
qꝛ tūc p̄t etiā ꝯ volūtatē viri dare AA

Sed q̄ritur: an vxor poſſit dare elꝭynam
vel pro pijs cauſis dare ſine conſenſu viri.
Rñdetur ſm Antoñ. vbi. ſ. ⁊ in Angelica
ꝙ pñt in plurib⁹ caſib⁹. Primo in caſu ex/
treme ncitatis in paupe vt p̄dcm̄. ē. Et ſe/
cundo. ſi hꝫ parafernalia. hoc eſt quecunqꝫ
habet vxor p̄ter dotes. vt ſūt ſucceſſiones
hereditarie vel legata ei facta vel donata ⁊
hmōi. qꝛ ſua ſunt. Tertio. ſi lucroſa eſt. pu/
ta ſcit aliquā artē. vt aurificiū. lanificiū. ſeri
ficium. ⁊ hmōi. tunc de lucro ſuo pōt dare
notabiliter. Quarto ſi vtiliter gerit negoci/
um viri. vtputa quia videt viꝝ crudelem ⁊
ſcelleratū vt de⁹ auertat ꝑicula dat elemo/
ſynas. ſic fecit Abigail. j. Reg. xxv. Quin/
to. ſi cōiter ꝯſueta dat. puta de pane. de vi/
no ⁊ hmōi. que cōiter ꝯſueuerūt viri cōce/

vtrum Sed vi
poſit dare ele
moſinaz et
a ille. in Ve
niel in dñica
2 poſt epiph
in Ser. 2

dere eis erogāda familie. Et licet talia viri
aliqñ ꝓhibeāt dꝫ ſibi formare ꝯſcientiam
ſm Rodo. ⁊ Jaco. de laude. ꝙ intendāt ꝓ-
hibere ſic eas a nimio ⁊ nō a toto. Sexto
ſi aſſignatū hꝫ certū ꝗd ſibi a viro ꝓ victu:
et ex his dare pt Septimo ſi domꝰ diſpen
ſatio ꝑtinet ad vxorem. dū ſcꝫ fatuꝰ eſt vir
vel abſens vel ꝑegrinans ⁊c. Hec ſm Pe
trum de palude. Preter hos caſus furtiue
dādo peccāt ⁊ tenent̄ reſtituere. Tertio mō
de genita ꝑ adulteriū prole vel alienū par-
tū ſuppōnēte. Nā ꝗcꝗd vxor expenderet ꝓ
nutritione et gubernatiōe illiꝰ poſtꝙ iam a
puericia excreuit furtuꝫ cōmittit. ⁊ ad id in
quo ſuccederet putatiuo pr̄i tenet̄ totuꝫ re
ſtituere q̄ntū poſſibile eſt. et q̄uo debeat in
hoc ꝓcedere ꝯfeſſoribꝫ relinq̄. BB

Quarto de inuētione. Nā Augꝰ. xiiij. q.
v. c. Si ꝗd (inq̄t) inueniſti ⁊ non reſtituiſti:
rapuiſti. Unde debet ꝓclamari. etſi nec ſic
ſcit̄ cuius eſt dꝫ in p:as cauſas dari: niſi ip̄e
inuētor eſſꝫ multū paup. qꝛ tūc d̄ licētia cō
feſſoris ſibi poſſet retinere. Quinto de pti-
cipatiōe. Nā h̄ fit pluribꝫ modis. Verſus
Juſſio ꝯſiliū ꝯſenſus palpo recurſus. Par
ticipās mutꝰ non obſtās non manifeſtans.
Et q̄uo tales tenent̄ reſtituere habes pri-
mo quadrageſimali, ſermo. xliij. E Ul-
timo de iniq̄ deceptione in artificio vel in ſo
cietate negociationis ⁊ hmōi. qualitercūꝙ
fraus fiat furtū eſſe pt. Exemplū finale ex
Ceſario legitur in ſpeculo. di. vj. exem. ciij.
Religioſus quidā retulit ꝙ dum adhuc q̄
ſi puer infirmatꝰ expiraſſet: angelus aīam
iudici p̄ſentauit. cuiꝰ vultū iratū ꝑ velamen
vidit ⁊ diabolꝰ accuſauit. d. Puer iſte obo-
lum a germano ſuo furatꝰ eſt: nec penituit.
ḡ dānari dꝫ ſm iuſticiam. Chriſtus rn̄dit.
Juſticia mea eſt cum miſcdia. non debet ḡ
ꝓ tanto dānari ſed purget̄. Unde ꝓiectus
in ignem purgatorij indicibiles penas ſen-
ſit. Poſt horā iterꝝ iudici p̄ſentatꝰ vidit cla
re faciem chr̄i ⁊ cū eo btām ꝟginē ⁊ in cir
cūitu multitudinē angeloꝝ ac ſcꝫoꝝ oīm in
ſplendoribꝫ maximis: quibꝫ petentibꝫ reſti-
tuta eſt aīa corpi. Mirantibꝫ cunctꝫ ꝗ ad-
erāt: ⁊ videñ. ſigna in eo crediderunt dictis
eius. Tandem ip̄e tā amore gl'ie ꝙ timore
pene experte intrauit religionem Rogemꝰ
ergo chriſtum ⁊c.

Dñica de paſſione in mane Sermo tri
ceſimuſſeptimꝰ de iniqua auaricie cupidi-
tate generaliter cum filiabꝫ ſuis.

Tulerunt la

pides iudei vt iacerēt in euꝫ:
Jeſus āt abſcōdit ſe ⁊ exiuit
de tēplo. Joā. viij. ⁊ in euāge. ho. Chariſſi
mi ſctā eccl'a hodiernā diem vocat dñicā de
paſſiōe. qꝛ hodie diffinierūt iudei in ſuo cō
cilio interficere dñm Jeſū: poſtꝙ feria ſexta
ꝓxime p̄cedēti ſuſcitauerat Lazaꝝ a mor-
tuis. ꝓpt̄ ꝗd miraculū manifeſtū mlti crede
bāt in Jeſū. ⁊ in ſignū hꝰ eccl'ia in illa feria
ſexta legit euāgeliū de reſuſcitatōe lazari. ⁊
hodie euāgeliuꝫ legit q̄uo chr̄m voluerūt a-
ctu lapidare iudei Sꝫ chr̄s volēs mortem
crucꝫ pati abſcōdit ſe ⁊ exiuit d̄ tēplo In q̄
facto ſm Aug. ⁊ Bedā deſignat̄ myſterialr
ꝙ ſic iudei ꝗ erāt cordis lapidei. qꝛ ī pccīs
obdurati voluerūt chr̄m lapidare. ita ⁊ mlti
chr̄iāi obdurati chr̄m lapidare volūt. Uñ
Beda Quotq̄t malas cogitatōes et affe-
ctōes ꝗs ī corde aſſumit: tot lapides in Je
ſū mittit vl' ꝓijcit vt ipꝫ extinguat in ſeipo
⁊ ſic ieſus a tlibꝫ ſe abſcōdit: ⁊ de tēplo cor
dis illiꝰ exit Sꝫ ⁊ Aug. ait. ve ill' a q̄ꝝ lapi
deis cordibꝫ d̄s fugit: ve. ſ. et̄ne dānatiōis.
Videamꝰ ḡ textū euāgelij Exq̄ de auari-
cia reſtat nob̄ ſmo ꝑ quā mlti etiaꝫ chr̄iani
lapidāt ſpūal'r Jeſū ⁊ expellūt d̄ tēplo cor
dis ſui. Jdcirco tria myſteria in h̄ ſer. decla
remꝰ. Aliud thema ex inſcriptis autori
tatibꝫ in ſmone iſto pt accipi

Primū dr̄ deteſtationis
Secundū dr̄ offenſionis.
Tertium dr̄ modificationis.

A Circa p̄mū de aua
ricie deteſtatōe notādū. ꝙ h̄ viciū eſt maxie
deteſtabile ꝓpt̄ plīmas rōes ſm doc. Pri
mo rōne multiplicꝫ maledictiōis. qꝛ in ſcri-
pturꝫ nō inuenit̄ aliq̄d viciū cui tā multipli
cit̄ve maledictioꝙ et̄na denūciet̄ ſic auari-
cie. Et patꝫ inductiue p̄mo. in lege diuina
q̄ ꝓhibet effectū ⁊ affectū. et ſic duplex p̄ce
ptū pōit ꝯ auariciā ꝗd nō facit ꝯ alia talit̄
Nā p̄cipit. Nō furaberꝫ. ꝗ ſm Aug. ꝓhibe
tur oīs vſurpatio rei aliene. Et iterū p̄cipit

Nō ꝯcupiſces rē ꝓximi tui Exo. xx. Uñ ⁊
Deutꝫ. xxvij. dicit. Maledictus ꝗ trāſfert
terminos ꝓximi ſui. Lyra vt ſic furet̄ ptēꝫ
terre ꝓximi. Et ibidē. Maledictus ꝗ acci-
pit munera ſcꝫ vt ꝑuertat iudiciū ⁊c. Se
cundo in lege ꝓphetica multiplicit̄ maledi
cit̄. Eſa. v. Ve ꝗ domū ad domū cōiūgitꝫ
⁊ agrū agro copulatis. Et. xxxiij. Ve ꝗ p̄-
daris nōne ⁊ ip̄e p̄daberꝫ Jtē Abachuch.
ij. Ve ꝗ multiplicat nō ſua vt ꝗd ꝯgregat
ꝯ ſe denſū lutū. Jbidē. Ve ꝗ ꝯgregat aua
riciā domui ſūe. Plures alias in ꝓphetis ꝑ
tranſeo B Tertio in lege euangelica
Nam Luce. vj. chr̄s dicit. Ve vobis diui-
tibꝫ ꝗ habetis hic ꝯſolationem veſtrā. Et
ſm Hiero. vbicūꝙ in ſacra ſcp̄tura ve de-
nunciat̄ ſꝑ maledictio eterne dānatiōis de
ſignat̄. ḡ ⁊c. Propterea idem dn̄s ieſus ad
monuit nos Luce. xij. di. ſic. Videte ⁊ ca-
uete ab omī auaricia. Et ſubiūxit exēpluꝫ
terribile de h̄ ꝙ auari ſepe inopinate ⁊ mor
te repētina moriūt̄ de diuite ꝗ di. Amplia
bo horrea mea ⁊c. Et dictū eſt ei. Stulte
hac nocte repetent aīam tuā a te ⁊ ꝗ ꝯgre
gaſti cuius erūt. Hec ibi. Ecce maledictio
mortꝫ ſubite. Quarto in lege apoſtolica
Jaco. vl. Agite nūc diuites: plorate vlulā-
tes in miſerijs que adue. vob̄. diuitie. v. pu
trefacte ſunt auꝝ. v. ⁊ argētū eruginauit: et
erugo e. in teſtimoniū vob̄ erit ſcꝫ dānatio
nis. ⁊ manducabit carnes ve. i. affliget cor-
pus cū aīa poſt iudiciū. Jtē Apoca. viij.
Ve ve ve habitātibꝫ in terra ſcꝫ ꝑ totalem
affectū terrenoꝝ. Et d̄r ter ve. Primū ī aīa
Scd̄m in corpore poſt reſurrectiōem. Ter
tiū in ꝑpaliū bonoꝝ ſimul ⁊ celeſtiū ꝑuati-
one Jō Aug. Ve illis ꝗ ſic viuūt vt auge
ant res perituras vñ amittant et̄nas. Hec
ille E Secundo deteſtāda eſt rōne in
ſatiabilis appetitionis Nā Eccs. v. ſcribit̄
Auarꝰ nunꝙ implebit̄ pecunia. Et Boe.
ij. de ꝯſo. ac Ouidꝰ. j. faſtoꝝ ꝯcordit̄ di.
ꝙ ſi hoī tot darent̄ opes (vel aurei) q̄t ſunt
arene maris ⁊ q̄t ſidera celi: adhuc cor hu
manū ſꝑ cuperet ditari pluribꝫ. Si petas
cur hoc: reſpōdet̄. ꝙ hoc eſt p̄mo ꝓpter aīe
creationē ad imaginē dei: iō ipiꝰ appetituꝫ
nō pōt ſatiare aliud ꝙ ſolꝰ deꝰ. ſicut cera
ſigillata nō bñ ꝯuenit implere niſi figuraꝫ
ſui ſigilli ꝗ eſt figurata. Alia rō eſt ꝓpt̄ aua
ricie igneitatē. qꝛ ignis ſcꝫ auaricie nūꝙ d̄r
ſufficit. Prouer. xxx. Nā ignis ꝑ appoſitio-
nē lignoꝝ nō extinguit̄: ſed creſcit ⁊ auget̄
in infinitū. ij. de aīa. Sic auaricia nō extin-
guit̄ appoſitiōe diuitiaꝝ ſed auget̄. Uñ. j.
politicoꝝ ca. ij. Appetitꝰ pecunie eſt infini-
tus nec eſt terminus nec finis pecuniatiue.
Jtem dicit Juuenalis li. iij. Creſcit amor
numi quantū pecunia creſcit D Ter-
tio rōne ꝑiclitatōis. qꝛ vere totꝰ mūdus h̄
vicio ꝑiclitat̄ ⁊ diaboli laqueo capit̄. Nam
j. Timo. vj. Qui volunt diuites fieri inci-
dunt in laqueū diaboli ⁊ in deſideria mul
ta ⁊ no. ꝗ mergūt in ꝑditionē. Et claret de
oī ſtatu ſeculariū: regū: p̄ncipū: mercatorū:
nobiliū ⁊ ignobiliū. Jtē eccl'iaſticoꝝ prela
toꝝ: ſacerdotuꝫ: clericoꝝ: doctoꝝ ⁊c. Jtem
monachoꝝ ⁊c. Jn q̄bꝫ impletū videmꝰ il-
lud Hiere. vj. A minore vſꝙ ad maiorem
oēs auaricie ſtudent. ⁊ a ꝓpheta vſꝙ ad ſa
cerdotē cūcti faciūt dolum. Deniꝙ h̄ vicio
captos diabolꝰ ꝑiculoſius tenet vt nō eua
dāt vſꝙ ad mortē. qꝛ vt Hiero. dicit. Cuꝫ
cetera vicia in hoīe ſeneſcant: ſola auaricia
iuueneſcit. Et qꝛ ḡuitate pōderꝫ auri ⁊ ar
genti trahunt̄ deorſuꝫ in infernū. Uñ quā
to de ꝓfundiori terre viſcere tollunt̄: tanto
plꝰ fetent dū exurūt̄ in furno. qꝛ appropin-
quāt plꝰ ad ignē ſulphureū inferni. ⁊ ſic da
tur intelligi etiā ex h̄ ꝙ locus auare diligen
tiū auꝝ eſt infernus E Quarto ratiōe
iniuriatōis. qꝛ h̄ vicio ſūma fit iniuria. Pri
mo diuīe maieſtati eo ꝙ auaricia ē idoloꝝ
ſuitus: vt d̄r Eph. v. Hoc ſcitote ait ꝙ oīs
fornicator aut auarꝰ qd̄ eſt idoloꝝ ſuitus
nō hꝫ hereditatē in regno chr̄i ⁊ dei. Sꝫ q̄
re. rō ſꝫ Chryſ. ſup Joā. home. lxv. eſt. qꝛ
ſicut homo idolatra ſacrificat ſimulacro au
reo vel ereo ⁊ in eo latenti diabolo: ſic aua-
rus aīam ſuā ⁊ totū corpꝰ ſacrificat theſau
ro ⁊ eiꝰ diabolo. ſ. cor ꝑ amorē diuitiaꝝ: ca
put ꝑ ſupbiā: ⁊ corpꝰ ꝑ luxuriā. ꝗa Aug
dicit. Vermis diuitiaꝝ eſt ſupbia ⁊ luxu-
ria: p̄terea manꝰ ſacrificat̄ diabolo ꝑ furtū
⁊ rapinā: os ⁊ lingua peierādo: pedes cur-
rēdo ꝓ adq̄rēdis. Scd̄o iniuria fit chr̄o
⁊ btē marie ꝟgini ⁊ ſctīs ac angelis dī. ꝗa
grauꝰ ꝙ iudas vēdit chr̄m vt ait Aureo.
in cō pen. Judas vēdidit ꝓ triginta denā-
rijs ſemel. ſed auarꝰ ſepe ꝓ vno denario ꝑ

iurãdo nomen chri ⁊ ſctoꝝ. Tertio fit ſibi
ipi.qa nõ audet ad ſufficientiã ſue neceſſi/
tati ſatiſfacere ne defectũ patiat̃ i pecunijs
Et q2 ſeipm ꝓ eis exponit multis ꝑicul' id/
circo aſſimilatur bufoni.ꝺ q̃ Alb.li.ꝺ aialib9
ꝺr.ꝙ de terra nõ audet mãducare ad ſuffi/
ciẽtiã.timẽs ꝙ terra ſibi deficiat Propter/
ea Hiero.in ꝓlogo ꝺr. Auaro deeſt tã qꝺ
habet ꝗ̃ qꝺ nõ habet F Quarto iniu
ria grauiſſima fit ꝓpinq̃s ⁊ filijs ⁊ vxori Tũ
q2 dei iudicio iuxta ꝓuerbiũ cõe. Reb9 ma
le q̃ſitis nõ gaudebit terti9 heres. Tũ qa
male adq̃ſita illis relinq̃ndo oib9 ſcient̃ re/
tinẽtib9 dat occaſionẽ dãnatõis. q2 ⁊ illi te
nent̃ reſtituere.extra de vſu.ca.Tua. Nam
pctm̃ non dimittit̃ niſi reſtituat̃ ablatũ. vt
ꝺr Aug.xiiij.q.vj.Si res. Ultimo iniuri
atur oi ꝓximo ꝑſertim paupi ꝓpter qꝺ ſe/
pe de9 punit auaꝝ. Un̄ legit̃ exẽplũ etiaʒ
apꝺ phos ⁊ poetas fabuloſũ vt habet̃.j.
politi.c.xviij.⁊.xj.Meta.Ouidij.ꝙ My
da rex frigie dñi ex auaricia petiuit vt quic
q̃d tangeret ↄuerteret̃ in auꝝ iudicio iuſto
dũ ſic cib9 ⁊ pot9 ↄuerteret̃ fame perijt Ex
emplũ aliud de chrianis legit̃ in chronica
martiniana. ⁊ ponit Anto.ꝑ.ij.ti.j. ꝙ q̃dã
diues ex auaricia emebat i meſſe blada mł
ta ea ſeruans vt chariſtiã induceret. Et ecce
dei iudicio mures innũeri egrediẽtes ſuper
eũ corroſerũt corp9 ei9 corã oib9. nec ab vl
lis hoib9 potuit defendi. ⁊ ſic peſſime mor
tuus eſt ad dãnatiõem. Plures rõnes pñt
accipi ex infra ſcriptis ſi placuerit G

Circa ſcdm de offenſione

auaricie q̃rit̃:q̃re auaricia iudicat̃ fore pec/
catũ graue Rõ q̃nis eſt.q2 cũ tꝑalia ſint bo
na ⁊ a deo facta vt ſint ad vſũ hoim ⁊ ſuſ/
tentatõeʒ. Un̄ ⁊ pſ.ꝺr. Celũ celi dño ter
rã aũt dedit filijs hoim. Cur g̃ non liceat
ea hoi amare. Ad hec rñr ſm docto.theo/
logos ⁊ canoniſtas. ꝙ tꝑalia bona amare
⁊ poſſidere bñ licet ad vſuʒ: ſed nõ licet ad
abuſuʒ vt dicit textus Hiero.xij.q.j.Duo
ſunt cuʒ gloſa.Sʒ abutit̃ tꝑalib9 q̃ iniuſte
⁊ male ea poſſidet vel immoderate ⁊ ſuꝑ/
flue amat hr̃e. Nã ſm Tho.ij.ij.q.cxviij.⁊
⁊ Alexã.tꝑalia bona ad vſum hoim ordia
ta ſunt in debita ſcʒ cõmẽſuratõe ⁊ iuſto or
dine poſſidenda:al's ẽ auaricia Nota g̃ q̃d
ſit auaricia. Et diffinit̃ ab Aureolo in com
pen.ſm Tulliũ ſic. Auaricia eſt inordina/
tus amor habendi. Itẽ ſm Bern.eſt qua
rũlibet rerum inſatiabilis ⁊ inhoneſta cupi
do. Nam Iſiꝺ.j.etymol. dicit. Auar9 ꝺr
q̃ſi auidus eris. H Eſt g̃ auaricia ſꝑ
pctm̃ vel mortale vel veniale ſm Tho. Et
pmo q2 eſt ↄ̃ria legi naturali;vt ptʒ ꝑ Am
bro.di.xlvij.Sicut hi. Et Hiero.ꝺ.c.duo
ſunt. Et ptʒ ꝑ exẽpla naturalia.q̃a videm9
ꝙ terra oĩa ꝓcioſa ↄcupiſcibilia abſcondit
in ſe ab oculis hoim Itẽ hõ in maxia pau
ꝑtate nud9 naſcit̃ ⁊ corꝑe eſt erecte ſtature
ꝟſus celũ ſolis plantis calcãs terrã:ac tan/
dẽ in morte nil ſecũ aufert. g̃ debet ↄtẽne/
re hmõi.q2 ꝓ luto natura horret aiam ꝑde
re. Nã ſmõe de aduentu dicit Ber. Quid
eſt auꝝ niſi terra rubea: ⁊ argentũ terra al/
ba. Sʒ q̃d fecit ea tã ꝓcioſa:niſi extimatio
hoim fatua. Hec Bern. Secundo q2 ẽ
ↄ̃ria dilectõi dei ⁊ ꝓximi:vtpote radix oĩs
pcti.j.Timoth.vj. Radix oim maloꝝ cu/
piditas. Tertio q̃a ↄ̃ria tꝑantie ꝟtuti ex
imoderãtia ꝓpt̃ qꝺ ẽ vicioſa ⁊ ꝑicl'oſa. Nã
ſcribit̃ Eccs.ix. Sic piſces hamo et aues
laqueo:ſic hoies capiunt̃ in tꝑe malo:ſcʒ ꝑ
auariciã. Nimiꝝ eſca poſita ſuꝑ hamũ bo/
na eſt piſci.ſʒ ham9 nociu9. Sic tꝑalia ſũt
bona hoi: ſʒ ham9 cupiditatis imoderate
eſt nociu9 hoi. Itaq3 ſi piſcis diligẽs eſcaʒ
i hamo latẽti poſitã caperet ꝺ ea paulatim ⁊
moderate nõ capet̃ hamo.ſʒ q̃a totũ ſimul
vult deglutire:iꝺ ſua culpa perit. Sic in ꝓ
poſito. I Quarta q2 eſt ↄ̃ria iuſticie ⁊
pacis q̃eti. Nã q̃ro te o hõ.q̃d eſt qꝺ ↄtur/
bat toti9 mundi pacẽ ⁊ nõ ſinit hoies q̃e/
te viuere. Audi rñdentẽ Sene.di.ſic. Qui
etiſſime viuerẽt hoies ſi hec duo ꝓnomia
meũ ⁊ tuũ de medio tollerent̃. Hec ille. Et
in his ſignificat̃ auaricia. Ad id exẽpluʒ in
vitaſpa.legitur.⁊ Anto. ponit etiaʒ ꝙ duo
fratres nũq3 potuerũt rixari:licet vn9 aliũ3
ꝓuocaret de matta in q̃ dormire habebãt
dicẽdo. Mea ẽ.ali9 ſtati ſibi ceſſit:di. Sit
tua in noĩe ꝺi. O ſi moderni ꝑncipes ciui
ues obſeruarẽt pax eſſet. Sʒ q̃a auaricia re
gnat i eis;ꝑdãt ⁊ ꝑdant̃ ⁊ bellãt. O g̃ cha
riſſimi chriani nos attẽdam9 exẽplũ chri q̃
oĩa terrena ↄtẽpſit: pauꝑrimus nat9 eſt
⁊ in paupertate vixit:⁊ ſũma pauꝑtate mu

dus ꝓ nobis in cruce pendẽs.mortu9 eſt.

K **Circa tertium de**

modificatiõe varia ſpecieꝝ vel differẽtiarũ
auaricie vt ſciamus diſcernere qñ ſit culpa
mortalis ⁊ nccãrio ↄfitenda vł venialis ſm
Alex.⁊ Tho.ij.ij.q.cxviij.⁊ ſũmã Angeli/
cã recolligendo.alioſq3 doc. generales mo/
dos ponem9 octo q̃b9 peccat q̃s in ipa aua
ricia Prio appetẽdo ⁊ ſic eſt mortꝉe:ſi ap
petit volũtate deliberata illicite aliena:niſi
illud eſſʒ paruũ. Itẽ ſilr ſi appetit ea q̃ ſine
pccõ non pñt teneri.puta telonea iniuſta et
hmõi exactõnes vł bñficia plura Scꝺo
vtendo.⁊ ſic eſt mortꝉe:exponẽdo ad pcca
faciẽda ſua bona.ſ.ad meretrices.⁊ hmõi
Tertio adq̃rẽdo.⁊ ſic mortale eſt ſi ꝑ in/
iuſta media adq̃rit.vt ꝑ furtũ.rapinas.ꝑiu
ria ⁊c.vel etiã ꝑ artẽ illicitã aut ꝓhibitã.vt
ꝑ necromãtiã ⁊ hmõi. Silr mortale ẽ ſi ad
quirit ſuꝑflua:ſic ꝙ ꝓpterea dimittit ea que
ſunt ncãria ad ſalutẽ.vt miſſã audire in fe/
ſto ⁊ hmõi. Quarto retinẽdo.⁊ eſt morta
le ſi ſciẽter retinet q̃ tenet̃ reſtituere ⁊ pt.vel
ſi retinet ſuꝑflua ſibi ⁊ familie in caſu q̃ ali
q̃s ꝓxim9 eſt in ncitate extrema. Quinto
iniuſto titulo poſſidendo. puta vſurario vł
calũnioſo mortꝉe eſt. Sexto ↄdendo. h
eſt ex auaricia theſaurizãdo. ⁊ ſic mortale ẽ
ſi ſolũ ex affectu auaricie facit Sec9 ſi ꝓ vti
litate reipublice vł cultus diuini ampliãdi:
vel filioꝝ aut filiaꝝ ſeruato ꝑſone ſtatu ⁊ mo
do. Septimo inutilr ſeruare tĩmmõ inten
dẽdo nec erogãdo dũ oꝑtet. ⁊ h ꝓhibetur
eccłiaſticis.xij.q.ij.auꝝ. Octauo affectu
nimio amãdo.⁊ ſic eſt mortale ſi amore di/
uitiaꝝ ꝑatus eſt facere ↄ̃ ꝓcepta.al's cõiter
eſt veniale L Deniq3 de filiab9 auari/
cie notãdũ.ꝙ ſm doc plime ſt̃ ei9 filie. Sʒ
ꝓcipue ſunt ↄfitẽde iſte q̃s ponã h ꝓ captu
iuxta lr̃as mr̃is eaꝝ q̃ ꝺr cupiditas. Pri/
ma ꝺr ↄcupiſcẽtia rei aliene. ita ꝙ vellet il/
licite carꝑe furãdo ſcʒ vł rapiendo vel alio
mõ malo. Hec ſm Iſido.vocat̃ rapacitas
Scꝺa ꝺr vſura.vt ponit̃ in Angel.de hac
vide ſmone Tertia ꝺr ꝓditio.ſi vicʒ ꝓdi
dit ꝑſonã aliquã vel ciuitatem vł caſtrũ ini/
micis vel res iniuſte auferentib9. vł ſecreta.
niſi ttia eſſent iniq̃.vt ↄiuratiões ↄ̃ aliqueʒ
bonuʒ vel ↄ̃ ciuitatẽ.q2 ſic liceret.al's in ꝑ/
dictis ſingł'is vltra mortale pccm̃ tenet̃ ad
reſtitutionẽ de oi dãno inde ſecuto. Quar/
ta ꝺr iuratio falſa.vt in emptione. de q.ſ.
Quinta deceptio.ſiue fiat ꝑ fallacias ver/
boꝝ ſiue ꝑ fraudes in factꝭ. Sexta inhũa/
nitas.h eſt immiſcõia ad pauꝑes in ncitate
ꝑſertim extrema. Septima turpe lucrum.
ſi q̃ſiuit pecuniã ꝑ ludũ vel ꝑ meretriciũ vł
ꝓ teſtimonio ferendo ⁊ hmõi. Octaua ꝺr
acceptio ꝑſonaꝝ.ſ.in iudicio ꝑuertẽs iuſti/
ciã ꝓpt̃ mũera vel ꝓpt̃ amorẽ vel odium.et
hmoi Nona ꝺr ſimonia.ſi dedit aliquod
tꝑale ꝓ ſpũali vt ꝓ ſacramẽtis.vt ſi accepit
ſilr ꝓ bñficijs ↄferendis vel obtinẽdis.vel
ꝓ ordinib9 ꝓmouẽdo ꝓpt̃ pecuniã ⁊ hmõi
plura remitto ad ſũmas ↄfeſſionũ Pro fi
nali exẽplo legit̃ in Dialogo Ceſarij. et in
ſpeculo di.vj.exẽ.lxxxv.ꝙ q̃dã mł'ier auara
⁊ vſuraria cũ eſſʒ moritura vidit campũ to
tum coruis ⁊ cornicib9 repleri. et clamauit
Ue q2 ecce ꝺmones laniãt pect9 meũ. ⁊ ite
rũ ve q2 extrahũt aiam meã.⁊ ſic mortua ẽ
Tandẽ eadem nocte corp9 de feretro vide
bat̃ ab illis q̃ aderãt ꝓijci i altũ vſq3 ad tra
bem impingẽdo. indeq3 decidit iuxta limẽ
oſtij ↄfractũ.⁊ ſic a diabolo extinctꝭ lumia
rib9 fugerũt oẽs hoies. Tãdem mane illꝺ
beſtiali ſepulture tradiderũt in ſignũ dãna
tionis Rogemus g̃ chrm̃ vt nos caueat ab
hoc vicio et dãnatione ⁊c.

Dñica eadẽ vicʒ de paſſiõe p9 prandiũ
Sermo.xxxviij.de malig̃ vicio detractõis.

S Anguis chri
ſti emũdabit ↄſciam nr̃aʒ ab
opib9 mortuis ad ſeruiẽdũ deo
viuẽti Uerba ſt̃ apłi Heb.ix.⁊ in epł'a ho
dierna M Quib9 oñdit ꝟtutẽ et effi/
caciã ſanguis dñi nr̃i Jeſu q̃ hʒ nos a pec/
catis emũdare. Et h pluriб9 modis. Prio
quidem redimendo. Secũdo abluẽdo.q̃a
ſanguis chri effluxit de corꝑe deitati vnito
et de corde chriſti in quo eſt fons diuini a/
moris. Unde Apocał.j. Dilexit nos chri/
ſtus.ſcʒ redimendo.⁊ lauit nos a pccis no/
ſtris in ſanguine ſuo. In cui9 myſteriũ ſan
guis et aqua exiuit ꝺ latere chri vulnerato
Sanguis in redẽptionẽ:aq̃ in ablutionem

vt dt Chryſ.tractatu de paſſiõe O ĝ Je
ſu bone tibi laus ⁊ grãrumactio.qꝛ nos re
demiſti a diaboli captiuitate ⁊ abluiſti ſan
guine tuo a pccĩs nr̃is .Deniqꝫ tertio emũ
dat nos ſanguis chr̃i interpellãdo. Naꝫ vt
glo.ſuꝑ Hiere.v.dt.Sãguis Abel vindi
ctã clamat ſicut ⁊ ſanguis cuiuſcũqꝫ.ſ. ho⸗
minis iniuſti occiſi. Sãguis aũt chr̃i nemi
nem accuſat ſed veniã clamat.ſ. penitẽtibꝫ.
et ſaluteꝫ interpellat cũ ſit aduocatꝰ noſter
apud patrẽ Amb.Sãguis chr̃i clauis eſt
ꝑadiſi.Jp̃m ĝ o chariſſimi in corde tenea⸗
mus vt ſic ꝑ eũ in celum intrare valeamꝰ.
Vltimo ſanguis chr̃i nõ ſolũ emũdat p̃di
ctis mõis ab opibꝫ mortuis.i.a pccĩs mor
talibꝫ.ſꝫ etiã obligat ad ſeruiendũ dõ viuẽ
ti.vt dr̃ in themate. Jdeo.j.Cor.vj.Em
pti eſtis p̃cio magno.ſ.ſanguine chr̃i. glĩfi
cate ĝ ⁊ portate deũ in corpe v̄ro.ſcꝫ ſibi de
ſeruiedo:nõ diabolo. Sꝫ heu multi chr̃ia
ni redẽpti ſanguine chr̃i portãt diabolũ in
corꝑe ꝑ carnalia pccã.Et adhuc plures et
innũerabiles portãt in lingua ꝑ detractio⸗
neꝫ q̃ ſeruiũt diabolo.adeo ꝙ ſicut Hiero.
⁊ glo.ſuꝑ Prouer.xxiiij.di.in h̃ vicio dtra
ctionis ſpãliter ꝑiclitatr̃ totũ genꝰ humanũ
Jdeo de ip̃a tria myſteria declarabimꝰ ꝓ
hoc ſer. Aliud thema vide intra ſmonẽ

Primũ dr̃ horrẽde malignatõis.
Scðm dr̃ varie modificationis.
Tertium dr̃ mortifere offenſionis.

A Circa p̃mũ de hor
renda malignitate nota.ꝙ ꝑlibꝫ rõnibꝫ ip̃a
detractio eſt horrẽde ꝑuitatꝭ ⁊ malignita⸗
tis:ac per ꝯn̄s execrãda Prima dr̃ diuina
deteſtatio. Nã apl's Rho.j.dt.Suſurro⸗
nes detractores deo odibiles.q̃ talia agũt
digni ſunt morte: nõ ſolũ q̃ faciũt ſꝫ ⁊ q̃ cõ
ſentiũt facientibꝫ.Hec ille Sꝫ q̃re inter
alia vicia detractio ſpãliter dr̃ dõ odibilis.
Rñdetr̃ ſm Antoñ.ꝑte.ij.ti.viij.c.iiij. quia
qð dei ẽ ꝓpriũ ſibi vſurpat vel aufert. Naꝫ
dei ꝓpriũ eſt de occultꝭ hoium iudicare: ⁊
eoꝝ occulta mala publice manifeſtare: q̃d
faciet deꝰ in finali iudicio. Et h̃ detrahẽs
vſurpat.ĝ ⁊c̃. Propterea Jaco.iiij.ca. No
lite detrahere alterutruꝫ fr̃es mei.q̃ detra⸗
hit fratri aut iudicat fratreꝫ detrahit legi.
Hec ibi. Lyra. Detrahit talis legi diuine

que prohibet. Leuit.xix. Non eris ſuſurro
nec criminator in ꝑplo.non maledices ſur⸗
do:nec corã ceco pones offendiculuꝫ.Glo.
Surdo maledicit q̃ abſenti detrahit Of⸗
fendiculũ ponit ceco:qꝛ notificat pccm̃ ali⸗
cuiꝰ ei q̃ neſciuit qui inde ſcãdalizatr̃.detra⸗
hit ĝ dõ. Preterea detrahẽs ꝓximo detra⸗
hit mẽbro chr̃i ⁊ ſic ipſi chr̃o. O ĝ horren
dũ viciũ mordere deũ ⁊ chr̃m in proximo.
O Scða ratio dr̃ iniq̃ infamatio Nam
inter exteriora bona fama p̃eminet diuitijs
tanq̃ p̃cioſiſſima corona oim̃ hoium :ſiue
maioꝝ ſiue minoꝝ ſiue dñoꝝ ſiue ciuiuꝫ ſi⸗
ue p̃latoꝝ ſiue ſubditoꝝ ſiue ſeculariũ ſiue
religioſoꝝ viroꝝ vel mulierũ. Prouer.xxij.
ca.Meliꝰ eſt nomen bonũ q̃ꝫ diuitie mlt̃e.
Jdeo Amb.dt.ꝙ tolerabiliores ſũt fures
qui diripiunt bona noſtra :q̃ꝫ detractores
qui lacerant famã noſtram. Jtem ptꝫ.vj.
q.j.Deteriores.vbi Anacletus papa dic.
ꝙ peiores ſunt etiã raptoribꝫ. Jtem ibidẽ.
ca.Summa. Alexander papa dt. Sũma
iniquitas eſt fratres detrahere Omis qui
detrahit fratri ſuo homicida eſt. Hec ille.
Ad id ꝓ exemplo p̃t poni qð ſcribitr̃ de
pe.diſt.ca. Homicidioꝝ (inquit) tria gene⸗
ra dicebat beatus Petrus: ⁊ penam eoruꝫ
parilem.id eſt ſimilem q̃ntum ad deum vt
ibi dt glo.Et ſubdit. Qui occiderit ⁊ qui
odit fratrem ſuũ ⁊ qui detrahit ei paritr̃ ho
micida eſſe demonſtratr̃.Hec ibi.ex epiſto⸗
la Clementis. Et ſic ptꝫ grauitas. P
Tertia dr̃ crudeliſſima leſio. Nam q̃ro:
Quid ſit in toto mũdo quod crudeliſſime
poſſit ledere ⁊ occidere homines. Et rñde
tur ex ſacra ſcriptura et ex rationis doctri⸗
na ac exẽplari euidentia ꝙ lingua mortife
ra detractõnis q̃ excedit etiã inferni acerbi
tatem crudeliſſimã .Declaratr̃ .qꝛ ſcribitur
Eccĩ.xxviij. Mors lingue (ſcꝫ detractorie
vel praue)mors neq̃ſſima.⁊ vtilis potiꝰ in
fernus q̃ꝫ illa. Hec ibi. Et rõ. q̃a infernus
non ledit niſi aĩas in peccato exiſtentes:ſed
lingua detrahens etiã innocẽtes. Jtem qꝛ
infernꝰ ledit et cruciat in ſe poſitos. Sed
lingua detractoris ledit etiã diſtantes per
mille miliaria: tam viuos q̃ꝫ mortuos infa
mando. Vnde Bernardus ſuper Pſal.
Vnus eſt ſepe qui loquitr̃: ⁊ vnicũ eſt tm̃⸗
modo verbum quod loquitur : ⁊ tamen re

ꝑẽte vno ictu ꝑimit magnã multitudinẽ.ſ.
totã ciuitatẽ vel ꝓuinciã vel religionẽ infa
mãdo. qð certe nullus gladiꝰ: nulla fera⸗
lis crudelitas armoꝝ põt facere. O
Pro exẽplo Nouimꝰ ꝙ eccleſia canit fore
dirã lanceã q̃ vulneratꝰ fuit chr̃s iã mortu
us:eoꝙ vno ictu tria vulnera inflixit. Vnũ
in latere. Aliud in corde.ſ.chr̃i vſqꝫ illð ꝑ⸗
fodiẽdo:ſm Berñ. Tertiũ in aĩa ꝟginis
Marie cõpatientꝭ. Sic in ꝓpoſito. Vnde
Berñ. O dira lãcea triceps lingua detra⸗
ctoris q̃ vno ictu tres cõfodit: dicentẽ ⁊ au
dientẽ:et illũ in fama cui detrahit. Jtem
ſcp̃ture exẽplũ que cõꝑat detractorẽ ſerpen
ti.Eccs.x. Si mordeat ſerpẽs in ſilẽtio ni⸗
hil eo minꝰ habet q̃ detrahit ĩ occulto. Et
hoc ꝯgrue. Primo q̃a p̃mus oim̃ in mũdo
diabolꝰ in ſpecie ſerpẽtꝭ fecit detractioneꝫ
in ꝑadiſo dicẽs. Scit deꝰ ꝙ q̃cũqꝫ hora co
mederitꝭ apientr̃ ocli v̄ri et eritꝭ ſic dij.et ſic
deũ dixit inuidũ mẽdaciter detraheñ. Pro⸗
pterea detractores merito dicuntr̃ ſerpenti⸗
ni ſil' ⁊ diabolici. Scðo qꝛ ſerpens vt dicit
Phs.vij.de aĩalibꝫ. carnes ⁊ ſanguinẽ vel
hũiditates carnis libẽter ſugit. vñ ⁊ ĩ ſepul
cris cadaueꝝ latitat. Sic detractor. Vnde
Gre.xiij.moral'. exponẽs illð Job. Qua⸗
re me ꝑſeq̃mi ſicut deus.ſ.caſtigãdo: ⁊ car⸗
nibꝫ meis ſaturamĩ. dt. Qui aliene vite de
tractione paſcuntr̃: ꝓculdubio alioꝝ hoim
carnibꝫ ſaturantr̃. O deꝰ meꝰ, O Jeſu bo⸗
ne:q̃d hoc eſt vt chr̃iani ſeſe mordeãt ⁊ car
nibꝫ paſcantr̃ ꝓximoꝝ: cũ tu p̃cepis vt chr̃ia⸗
nus diligat ꝓximum ſicut ſeip̃m. Proinde
exẽplũ etiã legitr̃ in vitaſpatꝝ.et in Antoni
na ꝙ q̃dã ſanctꝰ pater dixit. Melius eſt.i.
minus malũ comedere carnes aĩaliũ in die
ieiunij q̃ꝫ carnes hoim ꝑ detractionem.
Quarta rõ dr̃ grauiſſima reſtitutio. vñ
metriſta Diffamare caue:nã reuocare ꝑue.
Heu q̃ꝫ multi tales nõ reſtitueñ. falſe peni⸗
tent. De h̃ infra. Vltima rõ dr̃ reprobã
toria deſignatio. Nã vt Augꝰ ⁊ Hiero.di⸗
cunt. Qui libẽter mala de ꝓximo loquitr̃ do⸗
loſe:ſignũ eſt reprobatõis eterne.iuxta illð
Ps. Dñe q̃s habitabit in tabñaculo tuo:
aut q̃s req̃.in mon. ſanc.tuo: Rñdet infra.
Qui loquitr̃ veritatẽ:q̃ nõ egit dolũ in lin⸗
gua ſua:nec fecit ꝓximo ſuo malũ ⁊c̃. Vñ
legitr̃ Nũe.xiiij.in huiꝰ figurã:ꝙ nullꝰ filio⸗
rum iſrael q̃ detraxerunt terre intrare potu
it in terram ꝓmiſſiõis: ſed oẽs mortui ſũt
in illo deſerto. O ĝ terribile iudiciũ vtinã
ꝑtimeſcerẽt detractores.

B Circa ſecundũ de
vario modo detractõis Notãdũ Prĩo q̃d
ſit detractio. Et diffinitr̃ ſm Greg.ĩ moral'.
ac cõiter doc.ſic. Detractio ẽ denigratio ali
ene fame ꝑ ꝟba occulta. Et dr̃ occulta re⸗
ſpectu eiꝰ de q̃ talia ꝟba dicuntr̃. qꝛ in eius
abſentia ꝓferuntr̃ q̃ꝫuis poſtea ei nota fie⸗
rent. Nã ſi ꝑ aꝑta ꝟba in faciẽ loq̃retr̃: tũc ñ
dr̃ detractio ꝓprie:ſed cõtumelia poſſꝫ eſſe
dũ derogat honori. Hec ſm Tho.ij.ij.q.
lxxiij.et in Angelica. S Scðo Notã⸗
dũ q̃t modis fit dtractio famã denigrãdo
id eſt offuſcãdo vl' minuẽdo. Et ſm Alex.
ij.ij.tractatu e.dr̃.ꝙ ſeptẽ modis. Primꝰ ẽ
negatiuꝰ.ſ.cũ q̃s negat ſcientr̃ alteriꝰ bonuꝫ
qð de illo narratr̃:dicẽdo. Nõ eſt veꝝ ꝙ ille
ſit tal' bonꝰ ⁊c̃. Scðs modꝰ ẽ occulta⸗
tiuus:qñ qð eſſet manifeſtãduꝫ tacet. Sic
ſi aliq̃s interrogaretr̃ de aliq̃ an eſſꝫ idoneꝰ
ad p̃lationẽ vl' ad bñficiũ. et ille ſciret illuꝫ
eẽ idoneũ ⁊ ꝟtuoſuꝫ ⁊ taceret.aut ſi de aliq̃
puella nubili interrogatꝰ ſi eſſet honeſta.⁊
ſciẽs eã honeſtã:taceret. vel diceret. Nõ cu⸗
ro de talibꝫ: ⁊ hmõi.indirecte famã lederet
Vñ Gilb.porritanꝰ dt. Grauis rapacitas
eſt cũ verã alteriꝰ glĩaꝫ etſi mẽdacio ñ cor⸗
rũpis:ſilẽtio p̃terꝭ. Hec ille. Tertiꝰ mo⸗
dus ẽ publicatiuꝰ: cũ occl'ta pctã publicat
vl' manifeſtat his q̃bꝫ ñ debet: aut ordie q̃
nõ dbet.vt faciẽdo libellos famoſos: cãti⸗
lenas: ⁊ hmõi. Quartꝰ eſt venenatiuꝰ.ſ.
cũ dicãt bona ĩmiſcẽdo mala:di. Bonꝰ q̃⸗
dẽ eſt ſed h̃ hꝫ malũ ⁊c̃. et ſic venenũ dant
ſub melle. Quintꝰ ẽ deprauatiuꝰ: cũ di⸗
cit bonũ ſed mala intẽtiõe factũ:di.ꝙ ex hy
pocriſi vl' ꝓ vana glĩa facit. Sextꝰ ẽ im⸗
poſitiuꝰ: cũ falſa crimĩa imponit alteri ſiue
ſciẽter:ſiue ex ſuſpiciõe:aſſereñ qð neſcit ve
rũ eſſe. ſiue ex odio:ſiue ex loq̃citate mẽtien
do ⁊c̃. T Septimꝰ modus ẽ augmẽ⸗
tatiuꝰ.ſ.addẽdo vl' aggrauãdo factũ ĩ mo
do loq̃ndi.vt dicere ꝙ ꝑuitr̃ ꝑcuſſit: cũ tñ le
uitr̃ ꝑcuſſerit ⁊ hmõi. Pro exẽplo p̃t po⸗
ni ꝯſolatorio qð narratr̃ factũ in h̃ regno in
oppido noĩe Batha.ꝙ q̃dã frater dũ q̃ſtꝰ

cauſa p̄dicaret ſtans ſup̱ doliū. et fiſtulator ꝗdā in foro ac q̄ſtu aduerſaret̃ eidē: mutuo ſibiip̄ſis detrahētibꝫ publice: aſtut⁹ fiſtulator ficta deuotiōe acceſſit circa doliū ſuper ꝗ ille p̄dicabat: et clā ſub pallio reſcidit circulos dolij. Cūqȝ p̄dicān ille cū impetu pede fortit̃ tangēn ſup̱ doliū diceret Hic idē ſūmergar ſi nō verū eſt qd̄ dico. Mox aſſeribꝫ dolij decidētibꝫ: p̄dicator ipſe in feces dolij cecidit ⁊c̄. Sic ſolēt etiā demones ludificare detractores q̄ dū detractiones affirmāt cadūt ſubita morte in feces inferni.

V Circa tertium de

mortali offenſiōe Notandū ꝙ in detractōe poteſt quis peccare mortaliter tribus modis Et ſm̄ hoc varij ſunt caſus

Primo in loquendi intentione
Secundo in audiendi delectatione
Tertio in reſtituendi neglectione

Primo ergo querit̃ Quali intentiōe loq̄ndo peccat q̄s mortalr̃ detrahēdo: Ad qd̄ ſm̄ theologos ſcȝ Tho. ij.ij.q.lxxij. et Alexā. Antoñ. ⁊ Angelicā: cōcor. canoniſtas Pro regl'a generali tenēdū eſt: ꝙ oīa pctā ṽboꝝ maxie ſunt ex intētōe dicentꝭ iudicāda. Ex hac ergo regula ad q̄ſitū rn̄det̃ ſm̄ eoſdē doc. ꝙ detractio in ṽbis iudicāda eſt ex intētōe ipſi⁹ loq̄ntꝭ qn̄ ſit venial' vel mortal'. Quāuis em̄ detractio ꝓprie et formal'r ſemp̱ ſit mortalis. qꝛ intēdit ledere famā ꝓximi qd̄ eſt ꝯ charitatē. tn̄ material'r in ṽbis dicentis pōt eſſe nullū vl' veniale pctm̄ ex intentione bona. Et h̄ pluribꝫ caſibꝫ vt patet

Primo loq̄ndo talia ꝓpt̄ correctionē: ſeruato debito ordīe ⁊ circūſtātijs iuxta euāgeliū p̄us corrigēdo in ſecreto. poſtea ſi nō deſiſtit: dicēdo eis qui hn̄t ⁊ pn̄t cauere. vt patri: matri: p̄lato: ⁊ hmōi. Sic n̄ eſt pctm̄.

Scd̄o ꝓpter iuſticie publice bonū accuſando vl' teſtificādo ī iudicio. Tertio ꝓpter cōpaſſionē vl' q̄rulationem ⁊ hmōi.

Quarto ꝓpter ṽitatē manifeſtādā ⁊ audientiū correptionē. Nā ob h̄ ⁊ ſcp̄tura deſcribit mltoꝝ crimia hoim. Quinto ꝓpt̄ cautelā ⁊ auiſationem alioꝝ bonoꝝ ne ipſi decipiant̃ in rebꝫ vel ꝑſone damnis ab aliq̄ occulto fure vl' latrone. In hmōi ⁊ ſilibꝫ licitꝭ nō eſt pctm̄ oblocꝫ. Sexto ꝓpt̄ loq̄citatē vl' lapſū lingue: tūc ē veniale: ſi n̄ aīo infamādi dicit talia. niſi eſſent ṽba grauit̃ ledentia famā. tūc em̄ eēt mortale: etiā ex loq̄citate dicere. Si ṽo ṽba nō ſūt de ſe infamatoria: puta qꝛ pn̄t intelligi etiā d̄ veniali culpa. vt di. Tal' eſt magn⁹ ſup̱bꝫ vel nimis iracūdus vl' auar⁹: nō ſt̃ mortalia: niſi aīo īfamādi diceret maligne. Similr̃ ſm̄ Sco. in. iiij. di. xv. q. iiij. qn̄ ex loq̄citate dic̄ ſe tm̄mō audiuiſſe aliq̄ infamatoria ꝓximi nō eſt mortale. niſi adderet aliq̄d ꝗ ꝓuocēt̃ hoīes ad credēdū illa. Itē ſilr̄ ſi ille cui dicit hēbat eū ꝓ ſcelerato: qꝛ iā infamatus erat apud eū de alijs: etſi nō d̄ iſto. Hec in Angelica.

X Scd̄o de audiēte q̄ritur Utꝝ audiēs detractionē peccet mortalit̃: Rn̄det̃ ſm̄ ſup̄dictos doc. ꝙ ſi libēter quis audit: mortalr̃ peccat. Un̄ Bern̄. ad Eugeniū d̄t. Detrahere vl' detrahentē audire q̄d hoꝝ dānabili⁹ ſit n̄ facile dixerim. Idē de ꝯſideratōe d̄t. Detractor ⁊ detractiōis libēs auditor vterqȝ diabolū portat. Ille ī ore. iſte in aure. Hec ille. Debet ergo reſiſtere. Et tenet̃ audiēs cū ſcit detractorē loq̄ falſum: ṽbis etiā ꝯtradicere: di. ſe ſcire ꝯtrium eſſe veꝝ. Si aūt ſcit veꝝ eē qd̄ dicit̃: nō debet dicere ꝙ falſum ſit. Sed ſi p̄lat⁹ eſt qui audit: tenet̃ illū redarguere ꝙ fratrꝭ culpaȝ manifeſtat detrahēdo. Si aūt nō eſt p̄lat⁹ debet nihilo min⁹ ſignis oñdere ꝙ ei detractio diſplicet: vel auertēdo faciē: vel triſtem vultū oñdēdo: nō q̄dē ridere. Uel dicendo ꝙ cōpatit̃ illi. vel ꝙ nō ſūt credēda cito ⁊c̄. Si aūt q̄s ſimpl'r audit detractionē ex eo ꝙ credit ip̄m loquentē moueri ex charitate ad remediādū: nō peccat. Etſi ꝓpt̄ verecūdiā vel timorē hūanū audit ſimpl'r dū non placeat ī corde: veniale eſt vt cōiter: niſi p̄lato.

Y Tertio de negligēte reſtituere famā ꝑſone infamate: oēs doc. ſup̱. iiij. di. xv tenent ꝙ mortaliter peccat. quia obligatur reſtituere: put de hoc in alio q̄drageſimali ꝑtractauim⁹ in ſer. xliiij. ſcȝ de reſtitutione legitima N O. Sed h̄ q̄rit̃ In q̄bꝫ caſibus pōt q̄s excuſari vt nō teneat̃ ad retractandū ſuū dictū falſum crimē imponēdo in detractiōe: Rn̄det̃ in ſūma Angelica: ꝙ in ſeptē caſibꝫ. Prim⁹ qn̄ ſequeret̃ ex hoc maior infamatio illius in reducēdo in memoriam illud quod omnino eſt oblitum.

Secūdus quando ꝑiculum mai⁹ fieret reſtituendo ſcȝ alicuius mortalis culpe vel mortis corp̱alis. quia tunc tale malum preponendū eſt fame. Tertius. quando dixit venialia vel talia que nō ſunt infamatoria detrahendo vt ſupra patuit. Quarto quādo denunciauit quibus debuit modo debito. Quintus quādo infamis fuit ille apud illos quibus detraxit de illo.

Sextus quādo audiuiſſe ſe tantūmodo dixit: nil addēdo. Septimus quādo ſciuit ille cui dixit: poſtea ab alio vel ꝑ aliam viam puta qd̄ tūc erat ſecretū nunc publicatū eſt per alios. Hec in Angelica. Addi pōt vltimus quādo offenſus exigit vt detractor dicat in publico ſe mentitū fuiſſe cū peccauit in ſecreto. de hoc ſer. xxiiij. L. de cōtumelijs. Sic patȝ quō ſit confitendum de detractione. Z Exemplum finale logit̃ in ſpecu. exem. di. x. exem. lv. ⁊ ſc. iij. ꝙ q̄daȝ clericus ⁊ alius quidaȝ laicus erāt maximi detractores. clericus infirmatus ſine ꝯfeſſione ⁊ penitētia deceſſit: ſic ⁊ ille laic⁹ qꝛ tales indigni ſunt cōfeſſione ⁊ miſericordia. Poſt mortē clericus apparuit cuidā noto ignit⁹ tot⁹. ⁊ dixit ſe ꝑpetuo dānatū. Et ille. quō. Rn̄dit cū inq̄t eſſem corā iudice vidi multas animas ſole lucidiores manibꝫ extenſis contra me clamantes di. Uindica dn̄e ſanguinem noſtrū de iſto detractore: ⁊ ſic iudex ſententiaȝ tulit damnationis. ⁊ ſic iſte infelix diſparuit. Laicus autē apparuit poſt mortem habēs linguā ignitaȝ ab ore vſqȝ in terrā dependentē quam ip̄emet crebris morſibus lacerabat ⁊ expuebat. ⁊ rurſus reformabatur ⁊ mordebat. Interrogatus reſpondit. Dum vixi ꝑ linguam detrahendo peccaui. ideo per hanc in perpetuū habeo puniri. Ue ergo mihi ⁊c̄. ⁊ ſic diſparuit. O ergo detractores ꝑtimeſcite ⁊ penitentiā agite. Rogemus ergo chr̄m ⁊c̄.

Feria ſecunda poſt dn̄icam d̄e paſſione Sermo. xxxix. vicȝ de inuidia pernicioſiſſima cum filiabꝫ ſuis.

m **Iſerūt prin**cipes ⁊ phariſei miniſtros vt apprehenderent ieſum Ioan. vij. ⁊ in euāgelio hodierno. Domin⁹ ieſus qꝛ veritatē p̄dicabat ⁊ vicia iudeoꝝ arguebat. Idcirco ex inuidie liuore cōmouebantur p̄ncipes iudeoꝝ ⁊ phariſei cōtra piiſſimū ieſum innocentiſſimū filium virginis. Nam vt Caſſiod. ait ſup̱ pſ̄. cxxxiij. Ira ⁊ inuidia iudicio carent rōnis. Et Aug⁹. in ep'la. Sicut acetuȝ corrūpit vas ſi diutius ibi fuerit: ſic ira ⁊ inuidia corrūpit cor ſi durauerit ⁊c̄. Unde p̄ncipes iudeoꝝ ⁊ phariſei ꝑ inuidiā ⁊ iram conceptam ꝯtra chriſtū ita ſunt obcecati ⁊ mente corrupti vt cōtra legem ip̄m innocentiſſimū qui miraculoꝝ ⁊ ſanctitatꝭ gloria fulgebat occiderēt. Sic ergo moti inuidia miſerunt miniſtros vt apprehenderēt ieſum vt dicit euangelium.

Itaqȝ de inuidia q̄ multos infeſtat homines miſeros q̄ ⁊ occidūt in ſeip̄is ieſum ſcȝ ꝑ pctm̄ mortificādo aīam tria myſteria declarem⁹ in h̄ ſmone. Pro q̄ aliud thema j. Pet. ij. Deponētes oēm maliciā ⁊ inuidias ⁊ oēs detractōes creſcatꝭ in ſalutē. Maliciā expone. i. malā voluntatē.

Primū ergo myſteriū d̄r execratiōis
Scd̄m d̄r notificationis.
Tertiū d̄r generationis. A.

Circa primū d̄ inuidie

execratiōe ⁊ euitatiōe notāde ſūt plures rōnes quare ſit execrāda. Prima ratio. qꝛ charitati ſumme ꝯtrariat̃. ⁊ patet p̄mo de charitate dei. Nam deus eſt charitas. ⁊ q̄ manet in charitate in deo manet. j. Ioā. iiij Et deus intantū eſt charitatiuus ꝙ etiam de malis que fiūt in mundo elicit bona maiora vt d̄t Aug⁹. in enchi. Et Plato. Procul a deo oīs inuidia ē relegata. id eſt excluſa. qꝛ omnibꝫ ſuā bonitatē cōmunicat. Sȝ ꝑ contrariū inuidus manet in odio ⁊ ꝑ conſequēs non in deo ſed in diabolo ⁊ diabolus in ip̄o. Qui etiam de bonis alioꝝ dicit mala. i. triſticiā cordis ſui: ⁊ vellet ꝙ alij ſecū nō cōmunicarent bona ſed ſolus haberet ea ⁊ exaltaretur. Unde ſicut videm⁹ ꝙ apis etiam de flore male herbe mel ſugit. ſed aranea ecōtra etiā de bono flore venenū ſumit. Sic homo charitatiu⁹ eſt tanqȝ apis. ſed inuidus vt aranea. Itē de charitate ꝓximi claret ꝙ cōtrariat̃ tam in aīo volendo illi mala qȝ in actu nocēdo vel detrahendo ⁊ hmōi. Scd̄a ratio. qꝛ inuidus

ipſi inimicat ⁊ i ꝓpriũ caput retorquet. Vñ Cipanꝰ li. de zelo ⁊ liuore dr. Inuidꝰ nullius magꝭ ꝙ ſuiipſius inimicꝰ exiſtit. qꝛ ſeipm plꝰ oibꝫ alijs ledit cũ hoſtẽ ſalutis in pectore gerit. Hec ille. Et Chryſoſto. ſup Mat. omel. lv. dr. Nil liuore deteriꝰ. nam vt aliũ pdat ſimul ⁊ ſemetipm pdit. ⁊ de vita alteriꝰ morit. ſ. triſtãdo de bono alteriꝰ. ac de morte alteriꝰ viuit ſcꝫ gaudẽdo d malo vl morte alteriꝰ vt tãgit etiã Aure. in cõpẽdio. Hinc Socrates phs dr. Utinam iuidi in oibꝫ ciuitatibꝫ oclos ⁊ aures haberẽt vt de oim felicitate torqrent. Vñ dei iudicio fit ꝙ inuido retorquet malũ qd alteri vult in caput ſuũ. Sic Saul q ex inuidia qrebat interficere Dauid: pluries ipe ſaul tradebat di iudicio i manꝰ Dauid: licꝫ ipe pepcerit eidẽ. ſ. in ſpelũca vbi dauid latitabat ⁊ ſaul illuc intrauit purgare ventrẽ. Et alia vice in ſuo tentorio dormiẽs: qñ dauid venit ⁊ tulit haſtã ⁊ vas aq. Deniqꝫ ptꝫ in exẽplo de iudeis q dixerũt ꝙ chrs deberet occidi ne forte veniãt rhomani ⁊ tollãt locũ ⁊ gentẽ. ⁊ tñ ex h facto rhomani venerũt et hec fecerũt eis. B. Tertia rõ qꝛ diabolice ꝓprietati aſſimilat. Nã ꝓpriũ eſt diaboli inuidere aliene felicitati. Et ſic tales vt Chryſ. ait ſup Mat. omel. xxvij. iuidi ſũt demonibꝫ ſiles. qꝛ peccant ex certa malicia ꝓximũ odiẽtes. Unde Aug. ſup Ioã. Dilectio ſola diſcernit inter filios dei ⁊ filios diaboli. Nam ⁊ chrs dicit Ioã. xiij. In h cognſcẽt oẽs: qꝛ mei eſtis diſcipuli ſi dilectionẽ habueritis ad inuicẽ. Propterea ibidem Aug. ſubdit. Baptizent oẽs hoies: ſignẽt ſe ſigno crucis, oẽs cãtent all'a: intrẽt eccleſias. nõ diſcernũt filij dei a filijs diaboli niſi charitate vel odio. Hec ille. Quarta rõ qꝛ orbis totꝰ p eã pclitat ⁊ difficulter curat. Nã in pncipio mũdi vt ſcribit Sap. ij inuidia diaboli mors itrauit in orbẽ terraꝝ. Tãdẽ ex ipa pceſſerũt oẽs falſitates erroꝝ ⁊ pſecutiões bonoꝝ. Nã primus filiꝰ Ade Cain ex iuidia occidit Abel fratrẽꝫ. Inde cepit pncipatus amor vt dr Chryſ. ⁊ gl'ia vana ⁊ auaricia. vt poſt diluuiũ patꝫ in Nẽroth q cepit pmus eſſe potẽs in terra ⁊ raptor ac oppmẽs alios. ⁊ h ex inuidia. nam ſolꝰ volebat dñari vt dr Lyra. Hec a pncipio in curijs regũ viguit. vt patꝫ i curia pmi regis iudeoꝝ Saul ꝯ Dauid ⁊ nũc regnat i curijs oim regũ ⁊ magnatoꝝ. Nam hec deuorauit Ioſeph p frẽs. hec i egypto oppſſit filios iſrl. Tandẽ hec occidit chrm dñꝫ oim. ⁊ vſqꝫ i finẽ bonos oẽs pſeqt. Idcirco Chryſ. omel. xxxv. dr. Fera venenoſa eſt iuidia: veniã nõ hñs: oim mater ⁊ cauſa maloꝝ: iextinguibil' ignis: ⁊ cũctꝭ vicijs difficilior ad remediãdũ vt dr Caſſio. lib. col. O g chriane caue tibi a tali vicio. C. Secũdo. Quõ g remediari poſſit. Rñr ſm Antoñ: p. ij. ti. viij. c. j. aliosqꝫ ꝙ Primũ eſt ꝯſiderare charitatẽ ſupnalẽ. vt ponit Greg. in moral. qꝛ i celeſti patria nullꝰ alteri iuidet. g ⁊ nos euitemꝰ. Scdm ẽ ꝯſiderare affectionẽ noſtrã corpalẽ. qꝛ vnũ mẽbꝝ nri corporis nõ iuidet alteri. ⁊ ſic i oibꝫ bonis illa ſibi mutuo ꝑticipãt ⁊ ꝯgaudẽt. Iõ Augꝰ. ſup Ioã. ſer. xxxj. dr. Tolle iuidiã ⁊ ſic tuũ eſt qd habeo ⁊ meũ eſt qd habes. ſic oculꝰ nõ videt ſibi ſoli ſꝫ oibꝫ mẽbris. Tertiũ eſt ꝯſiderare fraternitatẽ i chro exemplarẽ. qꝛ chrs nos oẽs adoptauit i frẽs chariſſimos ⁊ in ſe exẽplũ dedit charitatꝭ q p nob laborauit paſſus ⁊ mortuꝰ eſt. O g tu iuide ꝯ fratrẽ cui niſi chro iuides. Sufficiãt. D.

Circa ſecundũ de notificatiõe

Videndũ eſt qd ſit iuidia vt nouerimus eã. Et Ioã. Damaſ. li. ij. ſuaꝝ ſñiaꝝ diffinit ꝙ Inuidia eſt dolor vel triſticia de alienis bonis. Pro q diffinitiõe declarãda Nota ſm Alexã. ij. volumie ſũme. ⁊ Tho. ij. ij. q. xxxvj. ac in Angel'. qdrupl'r põt qs dolere vel triſtari de bono alterius.

Primo ex metu alicuiꝰ nocumẽti.
Scdo ex defectu illiꝰ boni.
Tertio ex motu ſenſus indeliberati.
Quarto ex ꝯſenſu ſpũs maliuoli.

Primo ex metu alicuiꝰ nocumẽti. cũ qs dolet de alicuiꝰ bono ideo qꝛ timet veriſimiliter nocumentũ iminere vt ledatur ab illo. ſiue ipemet ſibi timeat ab illo damnificari. ſiue alios bonos. Sicut cũ triſtat qs de pſperitate alicuiꝰ tyrãni. qꝛ ſcit ꝙ ex h magꝭ tyrãnizabit. Et hmõi dolor vel triſticia nõ eſt iuidia. vt dr Grego. xxij. moral. ⁊ phs. ij Rheto. Exemplũ. qꝛ filij iſrael letati ſũt ⁊ canticũ deo cecinerũt de ſũmerſione egyptiorum. Vñ ⁊ eccleſia orat vt hoſtes eccleſie

ꝯterant. et ſic nõ eſt pctm̃. Scdo ex defectu illius boni. ſ. cũ qs dolet nõ ꝙ ꝓximꝰ illud bonũ habet. ſed qꝛ illd bonũ ſibi deficit qd aliꝰ habet. et hmõi dolor nõ eſt inuidia nec pctm̃. ſed eſt laudabilis ſi eſt de honeſtꝭ bonis. Idõ apl's. ij. Coꝝ. xiiij. Emulamini chariſmata meliora. Et Hiero. ad athletã d iſtructiõe filie dr. Habeat ſocias cũ qbꝫ addiſcat; qbꝫ inuideat: qꝝ laudibus mordeat ⁊c. Si aũt eſſet de bonis tpalibꝫ in qbꝫ ipſe deficit alijs abundantibꝫ: h eſſꝫ pctm̃ ſed vt cõiter veniale. et poſſꝫ eſſe mortale. ſ. qñ talia eſſent ꝯ deũ. et ſic doleret ꝙ ipſe nõ habet talia. E. Tertio ex motu ſenſus indeliberati. et ſic eſt veniale. Nã naturalis eſt paſſio ſenſualitatis inuidere. Et vt dr Augꝰ li. ꝯfeſ. Vidi inqt ⁊ expertus ſum paruulũ nõdũ loqntẽ et collectaneo ſuo iuidentem. Eſt etiã in brutꝭ. Maxime aũt viget in mulieribꝫ ꝓpter vanã gloriã pulcritudinis ornatꝰ: ⁊ hmõi: q cupiũt ceteris pcellere: et ob hoc alijs pcellentibꝫ inuident. vt dr in Antonina s. Deniqꝫ inuidia natural' eſt etiã in virꝭ pfectꝭ et religioſis. et inqꝫtum eſt ex paſſione naturali: peccatũ nõ eſt. ſed ex ſurreptiõe eſt veniale. Et ſm phm. ij. rheto. abũdat in hoibꝫ ſimiliũ artiũ. puta figulus inuidet figulo. Hec ibi Sed nõ ꝯſentire hmõi motibus inuidie ⁊ delibato aío ꝯdicere: meritoriũ ẽ. Quarto ex ꝯſenſu ſpũs maliuoli. ſ. cum triſtat de bono alteriꝰ anio deliberato inqꝫtũ alt' excedit ipm. vel mala volũtate. et ſic eſt ꝓprie inuidia. et ẽ pctm̃ mortale. qꝛ ꝯ charitatẽꝫ. Nã. j. Coꝝ. xiij. charitas nõ emulat. i. non inuidet. ſed cõgaudet bonis alteriꝰ. Et ſatis patet ex pdictꝭ quõ ſit confiteñ.

F. Circa tertium de

generatione filiaꝝ. Notandũ ꝙ ſm Greg. xxxj. moral. ex inuidia gignunt qnqꝫ filie.

Prima eſt odiũ. hoc ẽ: velle malũ ꝓximo ⁊ nolle bonũ. Scda eſt detractio. Tertia exultatio in aduerſis ꝓximi. Quarta ſuſurratio ſcꝫ latens. Quinta afflictio in pſpis ꝓximi. Exẽplũ finale legit i Speculo exẽploꝝ. diſt. iij. exẽ. lvij. ꝙ in monaſterio qdã Ciſtercieñ ordinis Frater qdã alteri inuidẽs accuſabat falſo illũ apd abbatẽ Ille aũt hũiliter ⁊ patient fereñ orabat deum p illo pſecutore ⁊ beatã Mariã. Contigit g ſemel Ecce in matutinis horis deuotionẽ magnã ſentiẽs iſte frater hũilis vidit beatã vginem cum ſancto Ioãne euangeliſta nimio lumie coruſcãtes ex altari deſcendere: ⁊ interim dicẽtibꝫ fratribꝫ Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpũiſctõ: mox reuerẽter ſe inclinare. Et tandẽ fratri dixit. Ego ſum mr filij dei: ſcito ꝙ gl'iam tibi impetrauerim p patientia q inuidum toleraſti. et emulo tuo ꝓpter tuas pces veniã obtinui. Ac ille iterũ rogauit eã cur ſe inclinaſſet ad Gloria pri. Rñdit ꝙ oẽs vtutes celoꝝ ſe inclinant ad id: adorañ ſanctam trinitatẽ. Et his dictꝭ viſio diſparuit: ⁊ totum choꝝ tantus odor repleuit vt omnes mirarent vnde eſſet tanta ſuauitas paradiſi. Et re certa cognoſceñ hec: emulus ille culpã dixit ⁊ confeſſus eſt Abbas aũt cum fratꝝ cõſilio cum experti forent mirifici huius odoris fragrantiã: lapides vbi ſteterant pedes beate Marie erui et in reuerendo loco iuſſit reponi p memoria tanti miraculi. Ecce patet qñtũ bonum ſit inuidorum pſecutiões tolerare. Rogemus g chrm ⁊c.

Feria tertia poſt dñicã de paſſiõe Sermo. xl. de acidia circa pcepta implẽda.

Ego teſtimo

niũ phibeo de illo. ſ. mũdo. qa opa illiꝰ mala ſunt. Ioan. vij. et in euãgelio hod. Verba ſunt ſaluatoris nri Ieſu qbꝫ cõminat cõtra mũdanos homines q negligunt ſeruare pcepta dei: ſed mala ⁊ pctã plurima ppetrant Nam tales in iudicio habebunt tria teſtimonia contra ſe ꝙ digni ſunt eterna damnatõe. Primũ teſtimoniũ veteris teſtamenti Deutero. v. Cuſtodite ⁊ facite q pcepit dñs vob vt viuatis. ſ. vita eterna ⁊c. Secundum teſtamẽti noui Mat. xix. Si vis ad vitã ingredi ſerua mandata. Et quodlibet horũ põt poni p alio themate Quibus manifeſtum eſt ꝙ non poteſt quis vitam habere niſi pcepta ſeruet. Tertium teſtimoniũ cõtra malos chrianos faciet ipſemet chrs: qniaꝫ nos tantũ amauit ꝙ incarnatus: paſſus et mortuus eſt p nob vt nos ad dei amorem

traheret ⁊ p̄ceptoꝝ obſeruantiā. Unde ſi
negligimus ipſe cōtra nos teſtimoniū ꝑhi-
bebit q̄m opa nr̄a mala ſūt. vt dicit in the-
māte ⁊ euangelio. Itaqꝫ de p̄ceptoꝝ di-
ligenti obſeruatione ne ꝑ acidiā ⁊ opa ma-
la dānemur: tria myſteria declarabimꝰ ꝓ
hoc ſermone: vt patet.

Primū dr̄ diſtricte obligationis.
Scōm dr̄ debite obſeruationis.
Tertiū dr̄ debite fructificationis.

G Circa primum de

diſtricta obligatione: vt agnoſcen̄ q̄ſtricte
velit deꝰ p̄cepta ſua obſeruari: magꝭ ſimꝰ
ſolliciti: oſtendit̄ omni lege. Primo lege
naturali. Nam legimus ꝙ tpe legꝭ adhuc
nature inſtitute p̄mi parētes ꝓ trāſgreſſiōe
vnici p̄cepti cū tota ſua poſteritate duriſſi-
me morti ⁊ alijs miſerijs ac penis ſunt ob-
ligati. Gen̄. iij. Quacūqꝫ hora comederitꝭ
morte moriemi. hoc eſt: neceſſario habebi-
tis mori: ⁊ nō ſimplici ſed pluriplici morte
Primo morte anīe ꝑ culpā. Nā oēs in ori-
ginali culpa naſcimur. Scōo morte corpo-
ris vel nature. Tertio morte infirmitatꝭ et
miſerie multe. Propter q̄ vt Greg. in Ho-
mel. de marty. tp̄alis vita mors potiꝰ di-
cenda eſt q̄ vita. Ipſe em̄ q̄tidianus defe-
ctus corruptiōis q̄d eſt aliud q̄ q̄dam ꝓli-
xitas mortꝭ. O q̄t hoīes infirmitates mor-
tiferas habent pati ml̄totiēs. quot fame et
ſiti mortifera cruciant̄. q̄t dolores pati ha-
bemꝰ q̄s enūerabit: Deniqꝫ Quarto mor-
te gehēne ⁊ priuationis viſionis diuine in
ꝑpetuū. Ecce vniꝰ p̄cepti tranſgreſſionē q̄
dure puniuit deꝰ. En videmus chariſſimi
ꝙ oēs capite plectimur. i. morte ꝓ vna trāſ-
greſſione. Quid ḡ fiet ꝓ multꝭ trāſgreſſio-
nibꝰ. Unð Zach. xij. Adā exēplū meū ab
adoleſcentia mea. Et ſic patet. Scōo ex
lege diuinali. vbi legimꝰ ꝙ deus ꝓ vniꝰ p̄-
cepti tranſgreſſione multā ſtragē hoim fe-
cit. Nā ꝓ luxuria totū mūdū diluuio dele-
uit. ꝓ ſodomia ciuitates qnqꝫ ſubuertit. ꝓ
duricia inobedientie Pharaonē cum mul-
titudine exercitus ſui in mari peremit ⁊c̄.
Deniqꝫ filios iſrl̄ ꝑ adoratiōe vituli: ꝓ gu-
la ⁊ ꝓ alijs offenſionibꝰ intantū puniuit ꝙ
oēs mortui ſunt in deſerto q̄ egreſſi fuerāt
ex egypto plꝰ q̄. 60000. p̄ter Joſue ⁊ Ca-
leph qui ſoli ex illis cū filijs iſrael in deſer-
to poſt exitū ex egypto natꝭ intrauerūt ter-
rā ꝓmiſſiōis. Preterea ecce videmꝰ ꝙ oēs
iudei ꝓ trāſgreſſione contra chr̄m expulſi
de terra ſua ꝑ orbē ſunt diſpſi ⁊ ꝓ incredu-
litate eternaliter dānandi. O terribile iudi-
ciū dei. Tertio ex lege ꝓphetali. Nā ps̄.
dicit ad dn̄m. Tu mādaſti mādata tua cu-
ſto. nimis. Et vtiqꝫ nimis. q2 deberet ho-
mo potiꝰ mori q̄ trāſgredi: vt fecerūt ſan-
cti dei ꝓphe: apl̄i: ⁊ martyres. de quibꝰ bre-
uiter ꝑtrāſeo. Quarto lege euangelicali
Nā vt chr̄s dicit: ex tota chr̄ianitate nullꝰ
aliꝰ ſaluari poteſt niſi q̄ facit dei volūtatē
Matth. vij. Nō oīs q̄ dicit mihi dn̄e dn̄e:
intra. i reg. ce. ſed q̄ facit vo. p. m. ⁊c̄. H
Un̄ nec ꝓphetare: nec demonia ejcere:
nec miracl̄a facere valet ad ſalutē ſine p̄ce-
ptoꝝ ipletiōe: vt ibidē dr̄ chr̄s. ſed ſub di-
ſtrictione iudicij ⁊ dānatiōis et̄ne. oēs obli-
gat. ꝓpterea ſubdit ibidē. Multi dicēt mi-
hi in illa die. Dn̄e nōne in noīe tuo ꝓphe-
tauimꝰ ⁊ demonia eiecimꝰ ⁊ ꝩtutes ml̄tas
fecimꝰ. et tūc cōfitebor illis q2 nunq̄ noui
vos. diſcedite a me ⁊c̄. Quinto lege apo-
ſtolicali. ſ. Joā. j. Qui dicit ſe noſſe deū et
mādata eiꝰ nō cuſtodit: mēdax eſt. i. falſus
chr̄ianꝰ. Et hoc tāſtricte ꝙ ſicut Jac. ij. ſcri-
bit̄. q̄cūqꝫ totam legem ſeruauerit: offēdat
aūt in vno: factꝰ ē oim reus. hoc eſt: eterna
dānatione dignꝰ. Sexto idē patet lege
canonicali. Nā de pe. diſt. v. c. Conſideret.
Et c. Fratres. tex. cū glo. dicit: ꝙ q̄ totā le-
gē obſeruauerit: offendit autē i vno: factꝰ ē
omniū reꝰ. hoc eſt: ꝓ illa vna offenſione ita
damnabit̄ ſicut ⁊ dānaret̄ ſi oibꝰ eſſet inuo-
lutus. lꝫ non tantū puniat̄ ſicut ꝓ omnibꝰ.
Sed q̄dam cauillan̄ dicunt. Ego a pa-
pa de hoc habeo litteras diſpēſatiōis. Con-
tra quos expreſſe habet̄. xxv. q. j. c. Sūt q̄-
dam. et c. ſequēti: ꝙ nec etiā papa pōt diſ-
penſare contra vnicū dei p̄ceptum. lꝫ poſſit
de humanis. quia tenet̄ obedire dei p̄ceptꝭ
etiā papa. Septimo lege ciuili q̄ ſub va-
rijs penis aſtringit homies ⁊ punit tranſ-
greſſores p̄ceptoꝝ. puta adulteros decapi-
tando: fures ſuſpendendo: latrones cruri-
fragio: ſacrilegos comburendo. et ſic de a-
lijs. Item lex ipſa dictat ꝙ qui non obedit
mandato principis debet mori. ff. de re mi-

litari. l. deſertorem. A fortiori qui non o-
bedit mādato ſūmi principis. i. dei. Ul-
timo oſtendit̄ lege ꝓphicali. Naꝫ Caſſiod.
li. de anīa dicit. ꝙ manꝰ noſtre pedeſqꝫ nr̄i
ideo denario digitoꝝ numero formantur
vt totiꝰ vite noſtre curſus ⁊ opatio ſacra-
menta celeſtis decalogi cōtinerent. vt p̄ter
legē dei aut cogitare aliquid aut agere nō
p̄ſumeremꝰ. Hec ille. R

Circa ſcōm de obſerua

tione debita q̄rit̄ Qualit̄ debꝫ ⁊ tenet̄ hō
obſeruare dei p̄cepta ſcꝫ i decalogo poſi-
ta. Reſpōdet̄ ſm ſcripturas ⁊ doct. ꝙ tene-
tur qnqꝫ modꝭ. Pri̊o addiſcēdo Deute.
vj. Erūt ꝩba hec que ego p̄cipio tibi i cor-
de tuo. ⁊ nō mouebūt̄ ab ocul̄ tuis. id ē nū-
q̄ obliuiſcaris. Un̄ ſm Guil̄. i rōnali. qui-
libet fidel̄ tenet̄ operā dare vt ſciat p̄cepta
dcalogi. Rō. quia cū ſint neceſſaria ad ſa-
lutē: ideo q̄ negligit ea ſcire pericl̄o ſe expo-
nit. Un̄ dn̄s p̄cepit Matth. xxij. Diliges
dn̄m deū tuū ex toto corde tuo. id ē ex tota
itelligētia conādo cognoſcere dei volūtatē.
Hinc Grego. di. xxxviij. Qui ea. dr̄. Stul-
tꝰ i culpa ſapiēs erit i pena. Scōo ſub-
ditos docēdo ⁊ obſeruari faciendo. Deut.
vj. Narrabiſqꝫ ea filijs tuis ⁊c̄. Exemplū
de Tobia qui filiū ſuum ab infantia do-
cuit timere deū. Unde tenet̄ homo filios
erudire ad ſalutē et corrigere peccātes. al̄s
ſimul cum illis damnabit̄. lxxxvj. di. Faci-
entis inquit culpam habet q̄ cum poſſit
negligit emēdare. Tertio ope implēdo
Nō eni ſufficit ſcire niſi impleant̄ Quar-
to de trāſgreſſione penitendo Matth. iiij
penitentiā agite ⁊c̄. R Quinto in ob-
ſeruantia perſeuerare intēdendo. Matth.
xxiiij. Qui pſeuerauerit vſqꝫ in finem hic
ſaluus erit. Idcirco deus decalogū dedit
deſcriptū in lapidibus ad ſignificandū ꝙ
firmo ꝓpoſito ſint in corde ſcripta vt nulla
deleat obliuio: nulla frangat tentatio ⁊c̄.
Sed di. Cur deus tam dure vult age-
re cum homie vt ſi q̄draginta annis vl̄ vl-
tra ſeruauit homo p̄cepta ⁊ tam declinat a
pſeuerantia ad vnicā tranſgreſſionē: totū
ſeruitiū priſtinū perdit. Quis regū crude-
liū faceret vt ꝓ vno impudico aſpectu mu-
lieris ſeruū ſuū a multis annis ſeruientem
ſalario priuaret et carceri perpetuo manci-
paret. Certe nec ſoldanus faceret. Sꝫ ad
hec reſpondet̄ ſm ſanctū Uincentiū de va-
lentia tali exemplo. Si rex tibi cōmitteret
filiā cuſtodiendā: quā a multis annꝭ cuſto-
diſtiꝰ iaꝫ ipaꝫ ꝓſtitueres latrico. nōne mor-
tē acerbā demererereꝭ. Itē ſi cōmitteret rex
tibi p̄cioſiſſimas res in ciſta portare vſqꝫ
ad itra domū. ⁊ tu a maxima diſtātia por-
taſſes ⁊ iaꝫ ꝓpe domū ꝓijceres furibꝰ rapi-
endū ⁊c̄. Sic in ꝓpoſito. L

Circa tertiū de ſaluifi-

ca ipletiōis fructificatiōe Nota ml̄tos fru-
ctꝰ ex ſcriptura. Pri̊o q2 amicꝰ dei tal̄ effici-
tur Joā. xv. Scōo q2 benedictionē dei
ml̄tiplicē ꝯſequit̄. Deuter̄. xxviij. ca. Si cu-
ſtodias oīa mādata eris bn̄dictꝰ i ciuitate
i agro: igrediēs egre. ⁊c̄. Tertio q2 cele-
ſtē btitudinē ꝓmeret̄. Prouerb. xxix. Qui
cuſtodit legē btūs. Quarto q2 deo habi-
taculū reddit̄. pꝫ Jo. xiiij. Siq̄s diligit me
ſermonē meū ſer. ⁊ ad eū veniemꝰ ⁊ mā. ⁊c̄.
Quinto q2 exoratio eiꝰ exaudit̄. Augꝰ
de ope monach. Citiꝰ exaudit̄ vna oīo obe-
dietꝭ q̄ decēmilia ꝯtēnētꝭ. Sexto q2 fla-
gella ſibi cauet̄ Ecci. viij. Qui cuſtodit p̄-
ceptū nō experiet̄ quicq̄ mali. Septi-
mo q2 p̄mijs ditabit̄ i celo. Pro exēplo
notemꝰ q̄ð dr̄ deꝰ Exo. xv. ꝙ p̄cepta ſeruā-
tibꝰ nō iducet plagas egypti: ſꝫ nō obſeruā-
tibꝰ oēs iducet vt dic̄ Hiero. i glo. collat̄.
Exo. xx. itelligēdo ſaltē ſpūalit̄. Pri̊a aūt
plaga ē aque i ſanguinē ꝯuerſio. ⁊ hec ſi-
gnificat peccata grauia q̄ vocant̄ ſangui-
nes i ſcp̄tura. Scōo ē ranaꝝ plaga. ſignifi-
cās horridū iferni cibū: Tertia ē muſcaꝝ
id ē demonū iſultꝰ. Quarta ē vlcerū. id eſt
corꝑaliū infirmitatū. Quīta ſcyniſum. id ē
remorſus ꝯſcientie qui eſt vermis inferni.
Sexta plaga grādo occidēs. i. iudicij ſentē-
tia. Septima locuſtarū q̄ breui volatu ſi-
gnificant breuē vitam. Octaua occiſio pe-
coꝝ ſignificās brutalē mortē ſine ſacramē-
tis. Nona tenebraꝝ ſcꝫ exterioꝝ ⁊ iteriorū
q̄ ſunt in inferno. Decima occiſio p̄moge-
nitorū. id eſt mors et̄na aīe in gehēna. O
ergo peccatores ꝑtimeſcite de tot malis q̄
ſequent̄ ſup vos niſi penitētiā egeritis. Ro-
gemus ḡ dn̄m Jeſum ⁊c̄.

Feria q̄rta poſt dñicā de paſſione. Ser/
mo.xlj.de diligenti obedientia p̄ceptorum
ꝛ malo inobedientie vel acidie in preceptis
implendis.

Oues mee vo

cē meā audiunt ꝛ ſequunt̄ me et
nō peribūt in eternū. Joā.x.ꝛ in
euange.hodier. ¶ Verba ſunt ſalua
toris q̄bꝰ inſinuat ſigna p̄cipua p̄ q̄ cogſci
poſſit hō ꝙ ſit de nūero ſaluandoꝝ ꝛ nō pi
bit in eternū. Primū ſignū innocentie.ideo
dicit.Oues.q̄ ſūt māſueta aīalia ꝛ nō no/
cētia vt dr̄ Alchuinꝰ.Scōm ſignum fidei
chrīane.iō addit mee. Nā Heb.xj. Sine
fide impoſſibile eſt placere deo.Tertium ſi
gnū obediētie.ideo dr̄. Vocē meā audiunt
id eſt p̄ceptꝭ meis ex aīo obediūt.Sic expo
nit Alchuinꝰ. Vñ Deut.xxx.Elige vt vi/
uas ꝛ diligas dñm deū tuū atq̄ȝ obedias
voci eius.Hec ibi.qd̄ pōt poni p̄ alio the/
mate.Ad id Augꝰ ſup ps̄.dr̄.Sola obe/
diētia tenet palmā celeſtē.ſola inobediētia
inuenit penā.tu q̄ verā requiē q̄ poſt hanc
vitā chrianis p̄mittit̄ q̄ris.etiā hic eā inter
huius vite moleſtias ſuauē guſtabis ſi p̄ce
pta iplere dilexerꝭ.Hec ille.Sȝ q̄m pluri/
mi ex malicia vel negligentia acidie tranſ/
grediunt̄:ꝓpterea q̄rtū ſignū dat̄ penitētie.
ideo addit chrs̄ di.Et ſequunt̄ me.ſ.i cruce
pnie portāda.ſicut ꝛ chrs̄ crucē p̄ nob̄ ptu
lit pniam agendo p̄ pctīs nr̄is.O ḡ hō ſi
vis vitā eternaȝ ꝛ non pire obſerua hec ſi/
gna.de q̄bꝰ in euāgelio. Itaq̄ȝ de diligē
ti impletione p̄ceptoꝝ ꝯ hmōi acidiaȝ tria
myſteria declaremꝰ in hoc ſermone.
Primū dr̄ amoroſe inductionis.
Scōm dr̄ piculoſe inobeditionis.
Tertiū dr̄ dulcoroſe facilitatiōis. ¶

Circa primū de inductio

ne amoroſa ad obediēdū diuis p̄ceptꝭ.ꝛ di
ligent̄ iplēdū notādū ꝙ plures rōnes idu/
cunt̄ ad id.Pria rō dr̄ mādātꝭ.ſ.dei maie/
ſtas.Quāto enī p̄cipiēs ē altiorꝭ maieſta/
tis.tāto ſibi p̄ alijs obedire debēt ſubditi:
al's penaȝ incurrēt:ſȝ deꝰ ē infinite maie/
ſtatis ſup oīneȝ dñatū.ḡ ꝛc̄.Vñ Exo.xx.
q̄n deꝰ p̄cepta dedit p̄miſit q̄ddā pambu
lū di.ſic.Ego ſū dñs deꝰ tuꝰ nō habebis
deos alienos.ꝛ ſic d̄ alijs p̄ceptꝭ p̄ſeq̄t̄ q.d.
ſm Lyrā.Ego ſū dñs totiꝰ mūdi p̄ guber
natione:deꝰ p̄ creatione:tuꝰ p̄ ſpecialē tui
electionē p̄ ceteris populis ad meū cultum
vt obedias mihi.ſ.tu chrīane.ꝛ diligas mē
q̄ redemi te de ſeruitute diaboli ꝓprio ſan
guine meo in cruce p̄ te fuſo tanq̄ȝ iſrael de
domo ſuitutis pharaonis. Et ideo ꝓpter
iſta debes ſollicite ſuare mādata.Proinde
Augꝰ.lib.ij.ꝯfeſ.ꝛ di.viij.ca.Que ꝯ.dicit
Generale pactū legꝭ ē hoīes obtēp̄are regi
bus ſuis.quāto magis dō ad ea q̄ iuſſit ſer
uiēdū eſt Sicut em̄ in poteſtatibꝰ ſocietatꝭ
humane maior poteſtas minori ad obediē
dū p̄ponit̄:ita deꝰ oībꝰ.Hec ibi.ꝛ ſic patet
ꝙ ꝯtra dei p̄cepta nulli dño eſt obediendū
Scda ratio dr̄ acceptoꝝ ꝛ beneficioꝝ
largitas.Nā a deo accepimus aīam ꝛ cor/
pus ꝛ oīa bona q̄ habemus. ꝛ ſingulis die
bus ꝛ horis ab eo ꝯſeruamur viuimꝰ ꝛ fo
uemur.Ideo p̄ gratitudine tenemur ſemp̄
ei obedire.Vñ Bern̄.Dignum ꝛ iuſtū eſt
ſemp̄ deo ſuire q̄ nūq̄ȝ ceſſat nob̄ bn̄facere
O ieſu bone dignꝰ plane ē morte q̄ tibi re/
cuſat viuere.Hec ille.Exēplū huiꝰ cape in
chrī cruce.q̄ chrs̄ pepēdit p̄ nobis ꝛ mor/
tuus ē in cruce habēte modū figure x.q̄ lr̄a
x.decē ſignificat.ꝛ ſic decalogū ſeruandum
chrianis inſinuat. Tertia ratio dr̄ p̄miſ/
ſoꝝ bonoꝝ p̄mioſitas.ꝛ cōminatāꝝ penāꝝ
euadendi libertas.q̄ obediētia meret̄ pre/
mia t̄palia ꝛ eterna. Inobedientia ſo pe/
nas tam t̄pales q̄ȝ eternas Eſa.j. Si audi
eritis me dicit dñs bona terre comedetis
ꝙ ſi nō audieritis gladius deuorabit vos.
patet etiā in nouo teſtamēto. ¶ Sed
querit̄.quare deus in nouo teſtamento pro
miſit p̄cepta ſeruātibꝰ eternalia:ſed in vete
ri teſtamēto p̄miſit t̄palia. Reſpondet̄ ſm
doct.ꝙ p̄mo ꝓpter p̄figuratione:quia ve/
tus teſtamentū fuit figura noui. ꝛ ſic p̄ illa
temporalia bona ſcȝ p̄ terrā p̄miſſionis flu
entem lac ꝛ mel deꝰ voluit rudi adhuc po/
pulo veteri prefigurare bona eternalia.Jō
Apl'us dicit ꝙ omnia in figura continge/
bant illis.Secūdo ꝓpter verum dei amo/
rem:q̄ lex noua eſt lex amoris. verus autē
amor eſt ꝙ deū nō ꝓpter temp̄alia amemꝰ
ſed ꝓpter ſeip̄m.ꝛ ſic ꝓpter deum bona cele
ſtia q̄ramus potius.Tertio ꝓpter celeſtem

remuneratione.q̄ iam in nouo teſtamento
deꝰ p̄ chrī paſſionē ſtatim nobis morietibꝰ
retribuit eterna ꝛ celeſtia.nō ſic aūt in vete/
ri teſtamēto q̄n celo nōdū ap̄to oēs deſcen
dere habebāt ad limbū.ergo eis nondū p̄/
mittebant̄ celeſtia. ¶ Quarta rō dici
tur obediētie ipius v̄tuoſitas. Nam ſi q̄rit̄
que ſit inter v̄tutes maxima ꝛ pre alijs me/
ritoria.rn̄detur ſm Tho.ij.ij.q.ciiij.ꝙ vir/
tutes theologice:q̄ deo ſm ſe faciunt aīam
inherere ſunt potiores v̄tutibꝰ moralibus
quibꝰ aliquid cōtemnit̄ vt deo inhereatur.
Sed.j.Coꝝ.xiij.ſcribit̄.Sunt autem tria
hec id eſt tres virtutes theologice:fides:
ſpes:charitas.maior autē hoꝝ charitas.ꝛ
ſic ip̄a eſt excellētiſſima:ꝛ inter v̄tutes mo/
rales maxia eſt obediētia.q̄ q̄ȝto maiꝰ cō/
tēnit̄ vt deo inhereat̄:tāto virtus illa eſt po
tior.ſed inter oīa q̄ ꝯtēnunt̄ infima ſunt bo
na exteriora q̄ facit ꝯtemnere paup̄tas:me
dia ſūt bona corp̄alia q̄ ꝯtēnit caſtitas:ma
ximū aūt bonū eſt volūtas inq̄ȝtū p̄ volū/
tatē hō oībꝰ alijs vtit̄.Et ideo p̄ ſe loq̄ndo
maior eſt obediētie v̄tus:q̄ ꝓpter deū con/
temnit ꝓpriā volūtatē:q̄ȝ alie v̄tutes mora
les. Proin̄.j. Regum.xv. Samuel ait.
Melior eſt obediētia q̄ȝ victime. O ḡ hō
diſce diligēt̄ obedire vt merearꝭ p̄mia vite.

¶ Circa ſecundū de in/

obediētie piculoſitate nota ꝙ periculoſiſſi/
mū viciū inobediētie p̄bat̄ p̄mo q̄ ſcp̄tura
ip̄aȝ ḡuiſſime ꝯdēnat tanq̄ȝ idolatrie viciū
ꝛ infidelitatis.j.Regū.xv. Quaſi ariolādi
pctm̄ eſt repugnare:ꝛ q̄ſi ſcelꝰ idolatrie eſt
nolle adq̄eſcere.ſ.dei p̄ceptis. Propterea.
Greg.viij.q.j.c.ſacēdū.dr̄.Sola eſt obedi/
entia q̄ fidei meritū poſſidet:ſine q̄ quiſq̄ȝ
infidelis eſſe ꝯuincit̄:etiāſi fidē tenere vide
atur.Ibi glo.dicit ꝙ inobediētia hereſi eq̄
paratur. Scdo q̄ in iobediētia facta bo
na quecūq̄ȝ deus non acceptat:etiāſi quis
martyriū ſuſtineret. Ratio.quia vera cha/
ritas ꝯſiſtit in obediētia preceptoꝝ. Sine
charitate aūt ſiquis tradiderit corpus ſuū
ita vt ardeat non prodeſt.j.Coꝝ.xiij. Vñ
inobedientis martyriuȝ nō placet deo.Si/
cut exemplū ponamus ex ciuilibus legibꝰ:
vbi habet̄ ꝙ q̄ nō obedit mādato p̄ncipis
etiāſi id qd̄ facit ſit vtile ꝛ licituȝ ac glorio/
ſum.puta q̄ vincit hoſtes:tn̄ debȝ mori.ff.
de re militari.l.deſertoreȝ. Proinde narrat
Valerius lib.ij.c.iiij.ꝛ Augꝰ.li.de ciuita/
te dei.ꝙ Poſthumius habēs filiū nomine
Antonum fortē ꝛ armis doctiſſimuȝ:qui
ꝯtra mandatū patris ſua ſponte egreſſus
a cuſtodia caſtroꝝ:cuȝ hoſtibꝰ cōtra Rho
mā bellantibꝰ confligen̄.illos deuicit ꝛ ma
gnam victoriā reportauit. Sȝ p̄nceps ip̄e
ſcȝ pater eiꝰ eundeȝ decapitari iuſſit ꝓpter
inobedientiā:ne eius exēplo p̄ceptū ꝯtēne/
retur.ſic qui non obedit dei precepto etiaȝ
ſi bonū faciat deo diſplicet. Tertio q̄ ar/
dore gehēne ſola inobedientia cruciat̄.Vñ
Bern̄.Nihil ardet in iferno niſi ꝓpria volū
tas:tolle ꝓpriam voluntatē ꝛ nō erit infer/
nus.Hec ille.Sed ꝓpria volūtas eſt q̄ nō
conformat̄ dei volūtati obediēdo:ſm do/
ctores. Quarto quia maledictioneȝ ſibi
multiplicat. iuxta illud Ps̄. Maledicti q̄
declināt a mādatꝭ tu.ꝛc̄. Itē Deut.xxviij.
Si nō audieris vocē dñi vt facias oīa mā
data:veniēt ſup̄ te oēs maledictōes iſte:ma
ledictꝰ eris ī ciuitate:maledictꝰ ī agro:ma
ledictū horreū tuū: maledicte reliquie tue:
maledictꝰ fructꝰ vētrꝭ tui:ꝛ fructꝰ terre tue
armēta boū ꝛ ouiū tuaꝝ: maledictꝰ ingre/
diēs ꝛ egrediēs.Hec ꝛ plura ibi. ¶

Circa tertiū de facilita

tione dulci q̄rit̄.q̄liter pōt hō facere vt ſibi
ſit facile ꝛ dulce p̄cepta oīa obſeruare. Ad
qd̄ rn̄detur ꝙ p̄cipue quattuor ſūt quibꝰ id
valet efficere. Primū eſt amoris chrī ac/
cenſio eiꝰ paſſionē recogitādo. vñ Grego.
Si paſſio chrī ad memoriā reuocet̄ nil tā
durū qd̄ nō equo aīo toleret̄. Scōm ē be
atitudinis ſpes ꝛ expectatio de remuneran
do.Si em̄ ſeruus libēter obedit regi p̄ dā
do vno caſtro:q̄nto magis deo obediēdū
eſt libēter p̄ dando celeſti regno perpetuo.
Nam ſm Hiero.picula maris vel itineris
ꝛ laboris ſpes lucri cōpenſat. Exēplū de
Abraā legit̄ Gen̄.xxij.c.ꝙ deꝰ valde diffi/
cile ſibi precepit vt p̄baret eius obedientiā
vicȝ ꝙ immolaret filiuȝ ꝓprium. Item vni
genitū.Itē iſaac miraculoſe ꝯceptū in ſene
ctute.ꝛ quē diligebat ſūme. Itē vt occide/
ret illū gladio.Itē vt etiā holocauſtū face
ret ex illo.i.totū.cremaret ad honorem dei

ſta ꝙ de filio ſuo nõ remaneret niſi cineres
q̄ ſtatim ꝑ flatũ venti. ſ. diſpergeref̄, ⁊ tamẽ
ſm Lyrã. Abraã ꝯſtanter obediuit ſiliter
⁊ Iſaac patri obediuit vt ligaref̄ ⁊ occide-
ref̄ ad ipſius dei ꝑceptũ cum poſſet reſiſtere
tanq̄ iuuenis fortis annoꝝ triginta ſeni pa
tri. Sed quare: rñdent doct. ꝙ ꝓpter ſpem
reſurrectionis future ⁊ remunerationis fa-
ciende a deo ꝑ chrm̄: cuius paſſionẽ prefi-
gurauit. Tertiũ eſt conſuetudinis indu-
ctio ſe frequẽter caſtigãdo exemplo apl'i. j.
Coꝛ. ix. Caſtigo coꝛpꝰ meũ ⁊ in ſeruitutẽ
redigo. ſ. obediẽtie. Quartũ eſt damnati
onis tremefactio ꝺ eternaliter cruciãdo. nã
Eccſ. vij. Qui timet nihil negligit ⁊c. Exẽ
plũ habemus de vxoꝛe Loth: q̄ ꝓpter ino-
bedientiã verſa eſt in ſalis ſtatuã damnata
Item de Saul rege: quẽ deus priuauit re
gno ⁊ diabolo vexare ꝑmiſit ꝓpter inobe-
dientiã ⁊c. Rogemꝰ ḡ chrm̄ ⁊c.

Feria quinta poſt dñicã de paſſiõe Ser
mo. xliij. de preceptis pluribꝫ datis contra
que remurmurant acidioſi.

f
Fides tua te
ſaluã fecit vade in pace. Luc.
vij. ⁊ in euangelio hodierno.
Verba ſunt chriſti ad Magdalenam. ſm
ſcripturas non omnis fides ſaluat hominẽ
ſed ſola fides foꝛmata charitate: obſeruan
do ſcꝫ in fide dei precepta. Unde dicitur
Deutero. vj. Erit noſtri miſericoꝛs deus ſi
cuſtodierimus ⁊ fecerimus oĩa precepta
eius. Hoc põt poni ꝓ alio themate. Proin
de poſtq̄ chrs dixit: Fides tua te ſaluã fe-
cit. addidit, vade in pace. Pax em̄ vera eſt
cũ dei volũtate concoꝛdare in ꝑceptis: ſm
Cirillũ. Uñ reſtant adhuc de preceptis
dei tria myſteria declarãda contra acidio-
ſos remurmurãtes.
Primũ de plurali variatione.
Scõm de modali eruditiõe.
Tertiũ de exẽplari reuelatiõe.

S Circa primũ de plu
ralitate ꝑceptoꝝ mlt'i ſũt ꝑſertim acidioſi
q̄ ſepiꝰ murmurãt ꝯtra dei ꝑcepta. ⁊ dicere
ſolẽt Quare deꝰ dedit plurima ꝑcepta ho
minibꝫ Nã cũ ꝓuiderit deꝰ ꝙ mlti hoĩes nõ
ſuabũt ſua ꝑcepta. Meliꝰ (inquiũt) fuiſſꝫ
nõ precepiſſe ne exinde laqueũ peccãdi ha-
berẽt: ⁊ ꝯſ̄ter inciderẽt in ꝑiculũ dãnatio-
nis. Sed ad hec rñdef̄ ſm Bona. ſup.
ij. di. xviij. circa lrãz. c. fi. ⁊ Alex. i. iij. ꝑ. q. xxv
recolligẽdo. ꝙ ex ꝑceptis a deo ĩpoſitis nul
la facta eſt hoĩ iniuria: imo facta eſt magna
vtilitas meritoꝝ ⁊ ꝑmioꝝ amplioꝝ ex obe
dientia illoꝝ. Qꝛ autẽ cõtrariũ alicui eue-
nit ex inobediẽtia: h' eſt ex culpa ſua ⁊ nõ ex
dei preceptis. Naꝫ talis ex inobediẽtia ſua
cõuertit ſibi bonũ in malum, ſicut impijs ⁊
pctõꝛibꝫ oĩa bona conuertũf̄ in mala ꝓpter
impioꝝ illoꝝ maliciã ⁊ culpã: adeo ꝙ ipſe
pctõꝛ ſibimet ꝯuertif̄ in malũ. nã teſte Pſ.
Qui diligit iniquitatẽ odit aĩam ſuã. De-
niq̄ ꝓpter iſtius euẽtus ꝓuiſionẽ nõ debuit
deus dimittere dare mãdata. Tũ quia ex
hoc deus ꝓuidit maius bonũ eliciẽdũ. ſ. iu
ſticie manifeſtationẽ in dãnatiõe reꝓbo-
rum. vt dicit Aug. in Enchi. Tum qꝛ oꝛ-
do vniuerſi ⁊ decoꝛ iuſticie nõ debet inter-
mitti ꝓpter incõmodũ alicuiꝰ ſpecialis crea
ture. ſicut nec ꝯuenit vt rex dimittat iuſtas
leges ꝓ bono totiꝰ regni cõdere cum ſcit a
liquos malefactoꝛes exinde puniẽdos pꝛo
tranſgreſſiõe. T Itaq̄ decebat deuꝫ
vt poneret ꝑcepta ⁊ plura. Pꝛio vt am-
plioꝛis obediẽtie meritũ maius adquiraf̄.
Si eni nullũ foꝛet ꝑceptũ: nec eſſet obediẽ
tia nec meritũ obediẽtie. Scdo vt de di
uina voluntate homo erudiaf̄ in qua deo
debet eſſe ſubiectꝰ. Nam ex quo hoĩes pꝛo
ni ſunt ad erroꝛẽ tam in intellectu q̄ ĩ affe-
ctu: ⁊ hoc ex coꝛruptiõe nature vel fomite:
vel ex mala ꝯſuetudine: ideo neceſſe erat vt
daref̄ lex ꝑceptoꝛũ plurimoꝝ qua erudire
tur ⁊ noſceret hõ qualia mala cauere debe
ret tanq̄ dĩ ꝑcepto ꝓhibita: ⁊ qualia bona
facere deberet tanq̄ indicta. ⁊ ad hec mo-
ueretur affectꝰ hoĩs amoꝛe ꝓmiſſiõis di-
uine vel a ꝓhibitis retraheref̄ timoꝛe cõ-
minatiõis. Et hãc rationẽ ponit Alex. vbi
ſup. Tertio vt differẽtia inf̄ obediẽtẽ ⁊
cõtẽnẽtẽ demõſtref̄: ⁊ ſic iuſticia illos ꝑmi-
ans ⁊ iſtos puniẽs manifeſtef̄. Quarto
vt iuriſdictio dñatõis diuine ſup hoĩe oſtẽ
deref̄: in eo ꝙ deꝰ ꝑcepit hoĩ oſtẽdit ſe iu-
riſdictionẽ ⁊ imperiũ habere ſup hoĩe in vi-
ta ⁊ pꝰ moꝛtẽ. Hec oĩa ex Bona. Uñ ꝓpf̄

rõnes dictas deꝰ in veteri lege dederat ſex-
centa ꝑcepta legalia. vt patet per Aug. ad
Ianuariũ iuxta Rabbi Moy. Exẽplũ ca
pe o hõ Quid conferret tibi hr̄e ſeruũ ⁊ nil
iuriſdicionis exercere per eũ vel in eo: nec in
aliq̄ tibi obediret. Sic in ꝓpoſito.

V Circa ſecũdum de
modo eruditionis Notandũ ꝙ deꝰ in ꝑce-
ptis decalogi inſtruit ⁊ erudit nos pluribꝫ
modis ad ſalutẽ. Pꝛimo ſi conſideramꝰ
ꝙ in ſcriptꝭ dei digito ſunt tradita. Dei di
gitus eſt ſpũſſctũs q̄ fecit celũ ⁊ terrã. ⁊ qui
ſcribet electos ſuos in libꝛo vite: ipſe ſcͤpſit
ꝑcepta decalogi. Deuf̄. ix. Dedit mihi (in-
q̄t Moyſes) duas tabulas lapideas dñs
ſcͤptas digito dei. Sed q̄re hoc: vtiq̄ ad ſi
gnificandũ ⁊ inſtruendũ nos ꝙ q̄cunq̄ vult
aſcribi ĩ libꝛo vite: debet ſeruare hec dei ꝑ-
cepta exiſtẽdo in grã ſpũſſcti: h' eſt ſine oĩ
pctõ moꝛtali Sine em̄ grã nõ ſufficit ad ſa
lutẽ decalogi obſeruãtia ſm genus operis
Nã dꝛ. j. Tim. j. Finis ꝑcepti eſt charitas
de coꝛde puro ⁊ cõſcia bona. Et hec ꝓbat
Bonauẽ. ſup. ij. di. xxviij. Exemplũ de iu-
deis. Scdo ſi ꝯſideramꝰ vbi ſunt deſcri
pta. Et Nota ꝙ deſcͤpta ſunt in duabꝫ ta-
bulis Deuf̄. ſ. Nã ſm Aug. quẽ in h' cõif̄
ſequunf̄ doc. catholici. In ꝑma tabula ſũt
ſcͤpta tria ꝑma ꝑcepta q̄ oꝛdinãt ad deũ. in
ſcda ſeptẽ ꝑcepta q̄ hoĩem oꝛdinãt ad ꝓxi-
mũ. Sed q̄re hec: niſi ad docendum ꝙ due
ſunt ꝑceptoꝝ oĩm radices. ſ. charitas dei ⁊
ꝓximi. Et qꝛ deꝰ habitat ĩ celo: ſed ꝓximꝰ
in hoc mũdo: Idcirco ꝑ hec inſtruimur ꝙ
q̄ nõ obſeruat ꝑcepta ꝑme tabule nõ mere
tur hitare in celo vbi eſt deus. et q̄ nõ obſer
uat mãdata ſcde tabule nõ eſt dignꝰ habi-
tare in terra vl' in mũdo iſto vbi ꝓximꝰ eſt.
nec ĩ celo. qꝛ ꝯ dei ꝑceptũ facit q̄ ꝑcepit ꝓxi
mũ diligere. et ꝑ ꝯñs relinquif̄ ꝙ habitet
in inferno vbi eſt locꝰ diaboli ꝑpetuꝰ. X
Tertio ſi cõſideramꝰ q̄tiens ſint ſcͤpta et
data Et ſcͤptura dꝛ ꝙ bina vice. Nã pꝛimo
data ſunt in duabꝫ tabulis lapideis q̄ ꝓpf̄
pctã idolatrie filioꝝ iſrl' ꝑ Moyſen deſcen
dentẽ de ipſo mõte vbi fuerat cũ deo ad ra
dices mõtꝭ ꝓijciẽdo ſũt cõfracte. et tãdẽ ad
inſtar illaꝝ alie facte ſũt due tabule ꝑ Mo
yſen dolate iteꝝ digito dei deſcͤpte Exo ꝺ.
xxxiiij. Sed q̄re hec: dixũt doc. ꝙ pꝛime ta
bule ſignificãt ſtatũ hũane innocẽtie. ſecun
de aut ſtatũ pnie. Sic q̄ꝫ per hec docemur
ꝙ ſi ꝯtingat tabulas. i. ſtatũ innocentie frã
gi ꝑ pctã moꝛtalia: debẽt ꝑcepta ꝑ pniam
verã repari vt hõ poſſit ſaluari. Eſt em̄ iu-
ris cõſuetudo ꝙ ĩſtrumẽta vetuſtate ꝯſum
pta vel aliter lacerata: ꝑ manuꝫ notarij re-
nouanf̄ exẽplata eadeꝫ autoꝛitate cũ oꝛigi-
nalibꝫ. Ita ſpũaliter eſt in ꝓpoſito. Unde
Aug. dicit. Pnĩa repat innocẽtiã amiſſam
et reducit in gdũ ꝑſtinũ. Quarto ſi con-
ſideramus q̄liter obligant ⁊ ſunt oꝛdinata
ad vitandũ vniuerſa pctã. Nã Mgr. iij. li.
diſt. xl. in fine dꝛ ſic. Audiſtꝭ decẽ choꝛdas
pſalterij vtriuſq̄ ſexui impoſitas: que chari-
tate tangenda ſunt vt vicioꝝ fere occidanf̄
Hec ibi. Sup que Tho. in ſcͤpto co. dicit
ſic. Per decẽ choꝛdas pſalterij decẽ ꝑcepta
intelligunf̄. Sicut em̄ Dauid ſono citha-
re ⁊ pſalterij ſpm̄ malum a Saul fugabat
et vꝛſum et leonem interfecit. j. Regũ. xvij.
Ita chrs decẽ ꝑceptis feras oĩm moꝛtaliũ
pctõꝝ in nobis occidit. Hec ex Tho. Y
Pꝛo quo Notandũ eſt ſm Gerſon can-
cellariũ Pariſieñ. in compen. tracta. de de-
cem ꝑceptꝭ: ꝙ in decalogo inq̄t fit effectiue
⁊ virtualiter oĩs pctĩ moꝛtal' ꝓhibitio. Pꝛo-
hibenf̄ em̄ ibi ſeptẽ capitalia pctã. Et de-
claraf̄. Nã ſupbia ꝓhibef̄ ꝑmo ꝑcepto. q̄a
ſupbia cõtẽnit deũ q̄ precipif̄ coli in pꝛimo
ꝑcepto hũili obediẽtia ⁊ adoꝛatiõe. Auari-
cia ꝓhibef̄ ſeptimo ꝑcepto. ſ. Non furtũ fa
cies. Et decimo. ſ. Nõ cõcupiſces rẽ ꝓximi
Luxuria ſexto ꝑcepto. ſ. Nõ mechaberis.
Ira q̄nto. ſ. Nõ occides. vbi ꝓhibef̄ omne
nocumentũ in ꝑſona. Gula tertio. ſ. de ſan-
ctificando feſto: quo ꝑcipif̄ vt hõ q̄eſcat in
vltimo fine. i. in deo: nec auertaf̄ ab illo per
delectationes carnis vel mũdi. ſed auertif̄
ꝑ gulã. Inuidia q̄ libẽter ꝓxio detrahit et
falſum teſtimoniũ ꝑhibet ꝓhibef̄ octauo
ſcꝫ. Non loq̄ris falſum ⁊c. Acidia in diuis
tertio. ſ. Sabbata ſctifices. In his autẽ q̄
ſunt ad ꝓximũ quarto. ſ. Honoꝛa patrẽ et
matrẽ ⁊c. Preterea idẽ Cãcellariꝰ ibidem
dicit ꝙ non ſoluꝫ oẽ capitale peccatum: ſed
etiam omne aliud moꝛtale ꝓhibef̄ in ꝑmo
ꝑcepto ⁊ ſecũdo. qꝛ ꝑcipif̄ ꝙ deꝰ ſup oĩa di
ligaf̄ coꝛde toto: oꝛe: et opere. moꝛtale autẽ

contrariatꝛ charitati. ergo cenſetꝛ prohibitū omne tale. O hō diſce hec.

Z Circa tertium de exēplari reuelatione ſufficiat ꝓ ꝑplī edificatione exemplū qđ legitꝛ in li. de ꝑadiſo. vꝫ ꝙ quidā ſanctꝰ pr̄ noīe Arſeniꝰ cum oraſſet deū vt ſibi reuelaret hoīm mūdanoꝝ ſtatū. Ecce raptꝰ in ſpū vidit quendā hoīem nudū toto corꝑe: ſed tm̄mō habebat ī capite mitrā aureā. ⁊ ille n̄ eſt ꝑmiſſus in celū intrare ad cōſpectū dei: ſed dānatꝰ eſt. Angelꝰ aūt dixit Arſenio. Iſte ſignificat chr̄ianos qui fidē hn̄t tm̄ tanꝗ̄ mitram aureā: ſed nudi ab oꝑibꝫ q̄ debuerūt ex p̄cepto facere: non ſunt digni deo. Itē aliū vidit nudū tm̄mō chyrothecas aureas habentē. angelꝰ dixit hūc largas elemoſynas feciſſe. ſed quia p̄ceptū n̄ ſeruauit dānatꝰ ē. Itē tertiū vidit nudū tm̄ in calciamētꝭ. et hūc dixit ꝑegrinationes feciſſe. ſed p̄cepta nō ſeruauit. ergo ⁊c̄. Itē quartū vidit nudū ſed cingulū tm̄ aureū habere in ſignū caſtitatꝭ. Itē quintum vidit nudū ſed ſceptrū aureū tenere manibꝫ, ⁊ dixit hunc regnaſſe ⁊ viduas defendiſſe: ſed ſine p̄ceptoꝝ obſeruātia. Vn̄ oībꝫ talibꝫ exduſis de celo ⁊ dānatꝭ: vltimo vidit optīe veſtitū ⁊ illū intrare celū ⁊ coronari ꝓ obedientia. O ergo hō cogita quia chr̄s dn̄s vt tibi faceret coronā decē roſis ꝟnātibꝫ decoratā ꝓ decē p̄ceptoꝝ iṗletōe: decies ipſe ꝓ te ſanguinē ſacꝝ fudit. Pmō ī circūciſiōe. Scđo in ſanguineo ſudore. Tertio in flagellatōe. Quarto in coronatiōe ſpine. Quīto ī manu dextra. Sexto ī ſiniſtra. Septīo ī pede dextro. Octauo ī ſiniſtro. Nono ī late. Et tūc ſitꝛ decio in corde. vt dr̄ Ber. O ergo chr̄iane obſerua decalogū amore chr̄i paſſi vt merearis coronā ꝑpetuā. Rogemꝰ ergo dn̄m ⁊c̄.

Feria ſexta poſt dn̄icam de paſſiōe Sermo. xliij. de ſuꝑſtitiōibꝫ q̄s cauſat acidia frigeſcen̄ a fide vera.

I Eſus moritur

Eſus moritᵘrꝰ erat ꝓ gente vt filios dei q̄ erant diſperſi cōgregaret in vnū. Ioan. xj. ⁊ in euāgelio hođ. Ecce chariſſimi euāgeliſta expſſe dr̄ ꝙ dn̄s ieſus idcirco erat moriturꝰ ꝓ hoībꝫ vt filios dei. i. electos ad vitā q̄ erant p̄deſtinati. vt exponit Augꝰ. Qui (inquit) diſperſi erant ꝑ diuerſos ritus ⁊ ſectas ſuꝑſtitioſas gentiliū: cōgregaret ī vnū. i. in vnā fidē verā ecclie. Sed quare h̄ niſi vt verꝰ deus vnꝰ vera fide ab oībꝫ agnoſceretꝛ ⁊ coleretꝛ. ſicut p̄cepit deus Exo. xx. Ego ſum dn̄s deꝰ tuus: nō habebis deos alienos. Qđ pōt eſſe aliud thema ſer. Sed qm̄ diabolus m̄ltos heu decipit etiā chr̄ianos q̄ ſunt filij dei ꝑ adoptionē: vt diuerſas ſuꝑſtitiōes erroꝝ ſectentꝛ: ꝑſertim acidioſos ꝯfrigeſcētes ab amore veri dei ⁊ eiꝰ cultu. Nā ⁊ chr̄m dn̄m tētando de h̄ diabolus dixit Matth. iiij. Omia. ſ. regna mūdi tibi do ſi cadens adoraueris me. Sed cōtra chr̄s dn̄s rn̄dit. Scrip̄tū ē Deutero. vj. Dn̄m deū tuū adorabis ⁊ illi ſoli ſeruies. ſ. cultu latrie. Quod etiā pōt ēē thema. A fortiori ergo diabolus tentat de h̄ chr̄iſtianos: qm̄ vt. xxvj. q. v. c. nec mirꝝ. Augꝰ dicit. Ad hoc diabolus ſemꝑ nititꝛ vt adoretꝛ q̄ſi deus. et hoc ex odio ⁊ ſuꝑbia contra deum. Proinde cōtra omnes ſuꝑſtitioſos vt confringantꝛ errores illoꝝ ⁊ verꝰ dei cultus amplectatꝛ a chr̄icolis: tria myſteria declarabimus hoc ſermone de p̄cepto pmo decalogi ꝓſequendo.

Pmū de execrabili offenſione.
Scđm de mortali criminatiōe.
Tertiū de modali diuerſificatiōe.

A Circa primum de execratiōe pcti cuiuſlibet ſuꝑſtitiōis Nota ad id ples rōnes quare ſuꝑſtitiones oēs ſint execrāde. Prima rō dr̄ p̄ceptorie ꝓhibitionis. Nā deꝰ pmo oīm p̄ceptoꝝ ꝓhibuit ad ſignificādū eiꝰ grauitatē pcti. q2 ī hmōi attribuitꝛ creature qđ debetꝛ creatori. vł pactū fit cū demone expſſe vel tacite, vt dicit Aug ij. de doctri. chr̄iana. Pro declaratione Notādū ꝙ deꝰ bn̄dictꝰ poſuit tria p̄cepta obligātia hoīem q̄ ad ipm deū. Pmo ſm̄ Aureo. idcirco: vt credamꝰ trinitatē ꝑſonaꝝ in deo. ſ. patrē: filiū: ⁊ ſpūmſctm̄. Vn̄ pmū p̄ceptū poſuit de diuinitate q̄ ꝑtinet ad patrem oīm dn̄m d. Ego ſum dominꝰ deus. ſ. verꝰ ⁊ vnicꝰ. Non habebis deos alienos. Secundū poſuit de veritate iuramenti in nomine dei: et veritas attribuitur filio q̄ ait: Ego ſum via ꝟitas ⁊c̄. Ideo ꝙ ſcđm p̄ceptū poſuit ſic. Nō aſſumes nomen dei tui inuanū. h̄ eſt ſm̄ ꝙ Hugo lib. de ſacramētis dicit. Deū tuū in natura aſſumpta crede reuerēdū in veritate loquele. Ideo notāter dicit: aſſumes: ⁊ deū tuū ⁊c̄. Tertiū p̄ceptum poſuit de ſpūſancto in q̄ habemꝰ ſctificari: recognoſcēdo beneficia bonitatꝭ diuie dicen̄. Sabbata ſanctifices. Scđo ideo poſuit deꝰ tria p̄cepta de ſe vt eū colamꝰ triplici ꝟtute. ſ. ꝟa fide: vera ſpe vera charitate nec auertamur ab eo corde idola credēdo: nec ore ꝑ nomē ſuū mentiendo: nec oꝑe tꝑe deputato cultū debitū non exhibēdo. ꝓpterea dedit talia p̄cepta vt pateret ꝑ Cancel. pariſien. in cōpen. tract. de p̄ceptis. Tertio rō poſuit hec tria ſm̄ Tho. j. parte. ij. q. c. vt ſciamus ꝙ deo tribꝫ obligamur. ſic q̄liber etiā ſubditꝰ tenetꝛ pncipi hec tria. Pmo fidelitatē ne honorē principi debitū alteri deferamus. ideo p̄cepit deus ne adoremꝰ deos alienos. Scđo tenemur reuerētiā ne iniuriā pncipi irrogemus. ideo ſecūdo p̄cipit nō peierare in noīe dei. Tertio tenemur obſequiū debitum: ideo dicit tertio. Sabbata ſctifices. Ad ꝓpoſituꝫ. Suꝑſtitioſi ⁊ diuini ꝯ hec oīa grauiſſime peccāt fidē pactū ⁊ cultum diabolo dādo ipm reuerēdo ⁊ ſperādo ⁊ ei ſeruiēdo. ergo ⁊c̄.

B Scđa rō dicitꝛ artis diabolice ⁊ inuētiōis. Nā Augꝰ de vita chr̄i. ⁊ xxvj. q. ij. c. illud. dr̄. Omes artes hmōi vel nugatorie vel noxie ſuꝑſtitionis ex quadā peſtifera ſocietate hoīm ⁊ demonū q̄ſi pacta infidelis ⁊ doloſe amicicie ꝯſtituta penitꝰ ſunt repudiāde ⁊ fugiēde a chr̄ianis. Hec ille. Item ibidē. q. vij. c. nō obſeruetis. idē Aug. dicit ꝙ q̄ ſuꝑſtitiōes obſeruant ⁊ qui talibꝫ credunt vel eos ꝯſulūt: ⁊ interrogāt omes tales fidē chr̄ianā negāt ⁊ baptiſmū: ⁊ pagani ac apoſtate ac dei inimici ad dānationeꝫ eternā vadūt niſi pniam agāt. Pro exēplo pono queſtionē. Vn̄ eſt ꝙ femine maiori multitudine repiuntꝛ ſuꝑſtitioſe ꝙ̄ viri. Et rn̄detꝛ ſm̄ Alex. de ales. ij. ꝑ. ſūme. q. liij ⁊ alios: ꝙ ſicut in ꝑadiſo aggreſſus eſt diabolus pmo mulierē: vtpote q̄ minꝰ habebat de rōnis diſcretiōe: ⁊ ſuā doctrinā per mulierē trāſfudit in virū. ita ⁊ modo mulieribus magis miſcet diabolꝰ colloquia deceptoria ſue artis. Tū q2 mulieres ꝓniores ſunt ad credendū diabolo. ſicut ⁊ Eua credidit ⁊ ſic ſeducta fuit a diabolo: Adā aūt nō credidit licꝫ ꝓpter mulieris cōplacentiā trāſgreſſus ſit. vt dr̄ Mgr̄ in. ij. di. xxij. allegādo Aug. Tū deniꝗ̄ q2 mulieres minꝰ pn̄t ſecreta celare: ideo taleꝫ artem malam magis vult diabolus ſuggerere mulieribꝫ vt ꝑ eas ꝑdat plures cōpares femias edocēdo: ⁊ ſic ꝯſeq̄nter ad viros diſſeminādo.

Tertia rō diuine deteſtatiōis. Pſ. xxx. Dn̄e deus ꝟitatis odiſti oēs obſeruantes vanitates. Rō. q2 vſurpāt ꝓpriū dei. Nam ſcire ꝯtingentia futura ſolius dei eſt ꝓpriū ſic̄ ſcrip̄tura Eſa. xlj. dr̄ ſiliter ſanare īfirmos ſine medicinis ⁊ remedijs naturalibꝫ ſoliꝰ dei ꝓprium eſt. ſed diuini per auguria ⁊ diabolica pacta volunt ſcire futura ⁊ occulta ⁊ ꝑ incantationes volūt ſuꝑſtitioſi ſanare. ergo vſurpant id qđ eſt dei ꝓprium. C Exēplū legitꝛ. iiij. Reg. j. ꝙ rex Ochoſias miſit ad ꝯſulendū deū acharon vtrū poſſit viuere de infirmitate ſua: ⁊ nuncijs occurrēs Helias ꝓpha dixit. Nunquid non erat deus in iſrael vt eatis ad ꝯſulēdū belzebub deū acharon. quāobrē hec dr̄ dn̄s De lectulo ſuꝑ quē aſcēdiſti nō deſcendes ſed morte morieris ⁊c̄. Sic erit ſilibꝫ alijs.

Quarta rō dicitꝛ horrēde punitōis. nam lege diuia p̄cipitꝛ pncipibꝫ Exo. xxij. Maleficos nō patiaris viuere ſuꝑ terrā. ⁊ Deuter. xiij. ſiliter precipitꝛ. Item ꝯ cōſulētes illos dicit dn̄s Leuit. xix. Aīa que declinauerit ad magos ⁊ ariolos interficiaꝫ eam de medio ꝑplī mei. ⁊ Deut. xviij. Nō ſit in vobis qui conſulat diuinos. p̄terea omnes tales in futuro punientꝛ morte eterna. Deniꝗ̄ lege canonica diuinis ⁊ maleficis ſi ſunt notorij euchariſtia negatꝛ. de ꝯſe. di. ij. c. ꝓ dilectione. Inſuꝑ ſi clerici ſunt: deponēdi ſunt ⁊ oīa bn̄ficia amittunt: ⁊ in monaſterio retrudēdi ſunt. ſi ꝟo laici excōicādi. xxvj. q. v. nō oportꝫ. cū duobꝫ ſeq̄n. c. Preterea tales ⁊ etiā ad ipos recurrētes ſunt infāmes. vj. q. j. infāmes. nec admitti debēt ad teſtimoniū. vel accuſationē. ij. q. viij. ca. quiſq̄s. Et oēs fautores ⁊ receptatores taliū ac ſectatores ſunt in eternū damnabiles. xxvj. q. vij. nō obſeruetis. Inſuꝑ lege ciuilica ſunt cōcremandi igne ⁊ eoꝝ bona ꝯfiſcāda. C. de:

maleficis ⁊ matematicis.l.nemo.⁊.l.culpa
vbi etiã dicit̃ ꝙ culpa ſimilis eſt tam ꝓhi/
bita diſcere ꝗ̃ docere. Unde tenet̃ur nedũ
deſiſtere ab hmõi:ſed etiam libros combu
rere:aliter abſolui nõ poſſunt. vt dicitur in
Angelica.O diabolicum peccatum ⁊c̃.
D Ultima ratio dicitur ſtulte obſeruati
onis ⁊ ſupuacue credulitatis quia verã effi
caciã nõ habet quecũꝗ ſupſtitiones ⁊ incã
tationes:ſed tm̃modo ꝑ tales deceptiões
perdũt diaboli animas hominũ. Uñ.xxvj
q.vij.ca. admoneant. Augꝰ.dicit expreſſe
Admoneãt fideles ſacerdotes ꝑp̃los ſuos
vt nouerint magicas artes incantationeſꝗ
quibuſlibet infirmitatibus hominũ nil re/
medij poſſe conferre:nõ animalibꝫ languen
tibus claudicãtibuſve: vel etiã moribũdis
quicꝗ mederi.ſed hec eſſe laqueos ⁊ inſidi
as antiqui hoſtis quibꝫ hoiem deciperení
titur.Hec ibi.Uñ aũt ꝯtingit quãdoꝗ ef
fectum ſortiri dicemus in ſequentibus.

Exẽplũ legit̃ in lgenda ſcti Sebaſtiani
ꝙ Cromacius p̃fectus de infirmitate nun
ꝗ̃ potuit ſanari idola plus ꝗ̃ ducẽta ado/
rando.Sꝫ cũ btũs Sebaſtianꝰ ꝓmiſiſſet
ſibi ſanitatẽ:ſi tñ ꝯfringeret idola permiſit
oĩa ꝯfringi p̃ter vnũ qð occulte reſeruauit.
Cũꝗ nec adhuc ſanaret̃ ſic: tandẽ ⁊ illo cõ
fracto ſanatꝰ eſt a deo. Itẽ legit̃ de ſancto
Bernardo ꝙ cũ ipe in puericia graui dolo
re capitis vexaret̃ adducta eſt ꝗ̃ incantatrix.
ſed Bernardus mox exclamañ.repulit eã:
⁊ ꝓpterea ꝑ dñꝫ ꝯtinuo ab omĩ dolore eſt
liberatus.Hũc ſermonẽ feci ꝓlixiorẽ ad p̃/
dicandũ in feſto occurrẽti. E

Circa ſcðm principale

ſcꝫ de mortali criminatiõe q̃rit̃ p̃mo.vtruꝫ
ſortilegia ⁊ ſupſtitionũ oim obſeruãtia ſint
ſemꝑ pctã mortalia;an in caſu aliq̃ ſint ve/
nialia. Rñdetur ſm Hen.de Frimaria
in p̃ceptorio:alioſꝗ doct.theol̃.cõiter ꝙ ge
neraliter loquẽdo pñt talia fieri tripliciter.

Primo ſic ꝙ per talia credat quis realit̃
aſſequi quod intẽdit.puta furti reuelatio/
nem vel alicuiꝰ amorẽ vel futuri contingen
tis p̃cognitionẽ:⁊ ſic eſt mortale. Secũ/
do ſic ꝙ licꝫ nõ credat tamẽ vult expiri vtꝝ
aliquid efficacie ſit in tali actu vel nõ.⁊ hoc
etiã eſt mortale ſed minus primo dicto. qꝛ
talis eſt dubius in fide.Dubiꝰ autẽ in fide
eſt infidelis ſm Aug.Tertio ſic ꝙ talia q̃s
facit ex leuitate animi vel intentione ſimpli
ci putando fore hoc licitum: cuꝫ ibi non ap
pareat manifeſta inuocatio demonũ vl̃ pa
ctio vel alicuius creature adoratio:nec cre/
dit nec experiri vult in talibus:⁊ ſic veniale
pctm̃ eſt:niſi audiſſet fore hoc illicitũ a pre
dicatoribꝫ vel aliunde ſm Antoñ. F

Secundo querit̃ de diuina permiſſione
Cur deꝰ ꝑmittit effectũ ſortiri maleficioꝝ
in aliquibꝫ hoim.quia vt Augꝰ.xxvj.q.v.
Nec mirũ,dicit.Magice artes nil poſſunt
efficere niſi aut iuſto iudicio aut ꝑmiſſione
dei. Rñdetur ſm doct.ꝙ p̃mo ꝓpter pec/
catoꝝ punitionẽ vel purgationẽ. Unde in
coll̃.pa.Caſſianus dicit:ꝙ boni hoies qui
ſunt in charitate non pñt ledi in aĩa nec co/
gi in pctm̃ ꝑ demones ⁊ maleficos: ſꝫ tm̃/
modo in rebus corꝑe vel fama ꝗ̃tũ ꝑmit/
tunt̃ a deo ad eoꝝ meritũ ⁊ ꝓbationem.vt
patet in Iob. Sed in malis habẽt p̃ratẽꝫ
maiorẽ ꝓpter pctã ſua. Secũdo ꝓpt̃ ani/
mi iplicationẽ. Nã ſꝫ Tho.ij.ij.q.xcv. Ex
caſu accidit prius ꝙ hõ effectũ ſupſtitionis
experiat̃.ſed poſtmodũ cũ incipiũt animuꝫ
hoies in hmõi implicare.multa ſic eueniũt
deceptione demonũ vt plus attrahant̃ ad
obſeruandũ ⁊ credendum talia erronea.vt
Aug.de doctrina chꝛiana dicit. Tertio
ꝓpter fidei ꝓbationẽ.Deut.xiij.expſſe ha/
betur ꝙ tentat deꝰ hoies per talia.ſ.vt ap/
pareat ſi firmi ſunt in fide ⁊ vere diligunt
deũ nõ credẽdo erroribꝫ ⁊ ſic ꝓbent̃ fore ele
cti. Nã ex ꝑfidia hoĩs fit vt effectũ ſortian/
tur incantationes; ſed in fide ꝑſeuerantibꝫ
nil poſſunt efficere. Exemplum legit̃ in
ſpeculo exem.diſt.x.exemplo.xvj.ꝙ mulier
quedã p̃cio dato cuidã ſortilego emit ꝯtrã
dolorẽ oculoꝝ ſuoꝝ chartã ſcriptã ꝑ illũ ſic
Demon euellat oclos tuos ⁊ ſtercoribꝫ iple
at loca eoꝝ.Mira res:mulier perfidie cre/
dẽs ſanata eſt. Poſtꝗ̃ autẽ audiſſet predi/
cantem ꝙ nil valerẽt hmõi charte illa reſti/
tit verbis illiꝰ.Tũc p̃dicator accepit char/
tã illã ⁊ diſplicãs eã vulgarit̃ ſibi expoſuit
ſcripta in ea.Mox illa ſtupẽs pniaꝫ egit ⁊
de cetero talibꝫ nõ credẽs meliorẽ ſanitatẽ
obtinuit.Sil̃r accidit febricitãti cuidã ⁊c̃.
G Tertio querit̃ de remediatiõe,qualia

remedia valent ad tollẽda maleficia.Nam
plures ꝯiugati ſunt maleficiati q̃nꝗ vt te/
neant odia inter ſe:vel vt nõ poſſint coniu/
gale debitũ ſibi reddere.vel vt ml̃ieres aut
vacce ꝑuent̃ lacte. Et hmõi pñt facere de/
mones ſi a deo ꝑmittant̃:vt dicit Iſið.viij
li.Etymol̃.ca.ix. Ad hec rñdet̃ ſm Au/
reolũ in.iiij.di.xxxiiij.et in Angelica: ꝙ ma
leficiũ non licet tolli per aliud maleficiũ: vt
determiauit etiam articulꝰ Pariſieñ. quia
ſic tolli non poteſt ſine peccato infidelitatꝫ.
Sed tamen ſiq̃s eſſet actu diſpoſitꝰ ad fa/
ciendũ maleficiũ:poteſt aliq̃s vti eo ad bo
num ſuum ꝗ̃uis indiſpoſitũ vl̃ nolentẽ nõ
liceat ad id inducere. Et patet latiꝰ in An/
gelica. Proinde maleficia tollere modis ñ
ſupſtitioſis:non eſt pctm̃. Primo nanꝗ
poteſt maleficium licite deſtrui per licitum
exorciſmũ ⁊ adiurationes diuinas: ꝑ ſacra
euãgelia:⁊ hmõi. Scðo ꝑ pctõꝝ cõfeſ/
ſionem ⁊ ſacramẽtoꝝ dignã ſuſceptionem.

Tertio ꝑ elemoſynaꝝ ⁊ bonorũ opeꝝ ꝓ
pctis ſatiſfactõeꝫ. Quarto ꝑ ſctõꝝ ⁊ reli
gioſoꝝ orationẽ ⁊ interceſſionẽ. Et ſic pa/
tet. Sed di. Nonne excuſant̃ maleficiati
diceñ ſe nõ poſſe cõtinere a tali muliere: vel
nõ poſſe diligere ꝯiugẽ:⁊ hmõi. Rñr ꝙ
nõ excuſant̃ a pctõ. Tũ qꝛ volũtas hoĩs ñ
põt cogi. Iaco.iiij. Reſiſtite diabolo ⁊ fu/
giet a vob.Tũ qꝛ pñt p̃dicta remedia face
re ⁊ deꝰ p̃ſto eſt ſubuenire.

H Circa tertium no

tandũ ꝙ diuerſi ſunt modi ⁊ ſpẽs ſupſtiti/
onis de q̃bꝫ req̃rit̃ confeſſio Uide ſm lr̃as
huiꝰ dictiðis Diuinatio. Primo em̃ fit
demonẽ inuocãdo: vt inq̃rendo theſauꝝ la
tentẽ:et q̃cunꝗ modo cõiurãdo. Scðo
incantãdo ſiue homĩes vl̃ ſerpẽtes ⁊ aĩa/
lia ⁊c̃. Tertio viſiões ſomniãdo. Pro q̃
Nota ꝙ ſomnia fiũt pluribꝫ ex cauſ: vt tra
ctant doctores: et in Angelica ⁊ Antoni/
na. Primo aliq̃ñ fiũt a deo vel a ſanctꝫ an/
gelis.et tũc licet credere ⁊ futura ex hoc p̃/
dicere:ſi certũ eſt fore ex dei vel ſancti ange
li reuelatõe. Scðo fiunt ex cauſis natura/
libꝫ intrinſecꝫ vel extrinſecꝫ.hoc eſt:ex aeris
vel celeſtis influentie diſpoſitione que ſunt
extrinſeca.et ſic de intrinſecꝫ p̃noſticãt me/
dici ſine pctõ: puta quia ſomniũ volãdi ſi/
gnificat abundantiã ſanguis:natãdi abũ
dãtiã phlegme.et ſic ð alijs. Itẽ de extrin/
ſecis: vt dum eſt influentia pluuie ſomnijs
p̃uidet. Nam ⁊ bruta ſudãdo p̃cognoſcũt
hmõi.Tertio fiunt ex p̃cedenti cogitatiõe
vel ex caſu ſomniãdo ꝑtinentia ad fortunã
vt inuenire theſauꝝ: vel ꝙ occidat̃ ab aliq̃.
et hmõi:ſuperſtitioſum eſt obſeruare.qꝛ vt
plurimũ immiſcet ſe diabolus. Et q̃a diffi
cile eſt intelligere vnde ꝓueniãt ſomnia: an
ex deo vel angelo vel diabolo vel ex caſu:
ideo temerariũ eſt ea obſeruare credendo.
et prohibet ſcp̃tura Deuter̃.xviij. I

Quarto fit inuultuando.hoc eſt: infan/
tem faſcinãdo. Nam ſm Auicenã:mẽſtru/
ate mulierꝫ oculꝰ inficit aerẽ:ſicut ⁊ ſpecu/
lum nouũ contrahit impuritatẽ ex tal̃ mu/
lieris aſpectu.et ſic infans tenellus aerẽ in/
ſpirañ inficit̃ ⁊ ledit̃. Sil̃r vetula vehemẽ/
ter ad maliciã cõmota aſpectu venenoſo in/
ficit pueꝝ:demone cooꝑante:ſm doc. Cõ
tra hoc:ſignum crucis cum oratõe dñica et
Aue Maria ſepties dicere expertum ẽ va
lere. Quinto necromantiaꝫ exercendo et
hmõi ad p̃noſcendũ futura. Sexto au/
guriando.hoc eſt:ex voce auiũ vel volatu:
aut curſu animaliũ: vel vlulatu canum: aut
occurſu religioſoꝝ infortuniũ credendo vl̃
omen ex ṽbis hũanis ⁊c̃. Septio char/
tas vel characteres vel breuia ſuſpendẽdo

Octauo inſpiciẽdo ſiue conſtellatiões ꝓ
bona hora fortune: ſiue fata natitatis:ſiue
inſpiciẽdo figuras que apparent in palma
manꝰ.hec dicit̃ chyromãtia. Si aũt in aq̃
fuſa cera vel plumbo dicit̃ hydromantia.
ſi in lapide vel terra dicit̃ geomantia. ſi in
igne pyromãtia. ſi in aere aereomãtia. ſi in
oſſibꝫ aĩaliũ vel viſceribꝫ: vt Cigani faci/
unt in capitꝫ ſerpẽtꝫ oſſe: auſpiciũ dr̃. Hec
ex Antonina. Ultimo vt p̃la ſiml̃ dica/
mus:obſeruãdo q̃cũꝗ ſupſtitioſa vl̃ ſorti/
legia: vt inq̃rẽdo res ꝑditas: vel obſeruan/
do dies egyptiacos:et q̃ꝗ ſimilia. Exẽ/
plum finale in Legenda de ſancta Iuſtina
ṽgine q̃ ſigno crucis vicit oẽs artes demo/
num. Rogemꝰ chr̃m ⁊c̃.

Sabbato poſt dñicam de paſſiõe Ser
mo.xliiij.de homicidio ad quod ꝯſequi ſo
let deſꝑatio filia acidie.

Cogitauerũt principes ſacerdotũ vt ⁊ Lazarꝫ interficerent. ſ. cũ Ieſu. Ioã. xij et in euãge. hoď. Mira iudeorꝫ crudelitas et malignitas in h̄ apparet (ſm Ly.) ꝙ voluerũt nõ ſolũ Ieſum dei filiũ occidere: ſʒ et Lazarꝫ quē deꝰ viuificauerat. Per q̊s deſignant̃ plericꝫ hoies crudeliſſimi q̇ occidũt ꝓximũ ſine miſcďia: qñcꝫ etiã ſiml'r cũ filio vel vxore vel aliq̊ de familia illius. Ad qď ſeq̇ ſolet dei iudicio deſpatio ⁊ impenitentia: q̇ ſũt peſſima pctã ⁊ filie acidie. et ſic cõſeq̄nt̃ ſequit̃ et̃na dãnatio. ſicut factũ eſt de iudeorꝫ pncipibꝫ de q̊bꝫ h̄ euãge. loquit̃.

Proinde de horrēdo homicidij pctõ qď deꝰ expſſe ꝓhibuit Exo. xx. in decalogo. ⁊ Matth. v. Nõ occides. Qui aũt occiderit reꝰ erit iudicio. qď poteſt eſſe aliud thema. declaremꝰ tria myſteria.

Primũ dr̃ deteſtationis
Scďm dr̃ modificationis
Tertiũ dr̃ punitionis

K Circa primum de deteſtatione et euitatione Nota plures rationes ſm ſcripturas ⁊ doc. Prima ratio Quia horrēdũ fore homicidiũ natura indicat. Nã ius nature dictat. Qď tibi ñ vis fieri: alteri ne facias. vt chr̄s teſtis eſt Luce vj. et in decretis diſt. j. c. j. Sed tu ⁊ oĩs hõ natural'r mortē fugꝫ: ḡ alteri ñ īferas. Pro ſigno mirabili h̄ expientia et natura teſtat̃ ꝙ qñ q̇s ꝓditorie vel occulte interficit hominē: ad homicide huiꝰ pñtiam de iã occiſo corpe ſolet ſanguis effluere: ſicut dr̃ fore exptũ Petrꝰ paduanꝰ ſup ꝓble. pte. vij. ꝓble. vj. Idē dr̃ Galienꝰ. vj. medicinaliũ. et allegat cõmeſtor in ſũma vi. Certe hoc eſt ſignũ mirabile magni horroris natural'r in hoīe: cũ ñ videamꝰ tale ɔtigere i leone occidēte vrſum vel leonē aliũ: nec i equo: nec in ceterꝫ aialibꝫ. Sed vñ hoc: Cõmeſtor plures rões ponit: inter q̄s vnã narrat pcipuam ꝙ fortaſſis aliq̇ gutte ſanguis remanſerũt in occiſore: puta in gladio vel in veſte: q̇ naturali cõformitate ſimilē ſibi ſanguinem attrahit ⁊ educit: maxie ꝓcurante diabolo vt ſiniſtrã fidē hoibꝫ ingerat. vel vt tali ſig̊ viſo occidat̃ occiſor in peccatis ſine contritione ⁊ ɔfeſſione ab illis q̇ querunt vltionē talis ſanguinis. Sed veriſimiliꝰ (inq̇t) videt̃ ꝙ ad deteſtationē homicidij deus velit hoc pmittere in occiſis. Nã cõiter h̄ non fit niſi cũ q̇s ꝓditorie ⁊ occulte interficit̃. Hec Cõmeſtor. Proinde Nota ꝙ nõ ſufficit h̄ ſolũ ſignũ vt q̇s cõdēnet̃ ad mortem tanq̄ homicida: ſed teſtes ſunt inq̇rēdi ⁊ alia certiora ſiḡ adhibēda ꝓ iudicio certo ⁊ iuſto

Scďa rõ q̇a vindictã a deo ɔ̄ occiſorē ꝓclamat. Geneſ. iiij. vbi dñs dixit ad Cain. Quid feciſti: en vox ſanguis fratris tui clamat ad me de terra. Nec mirum. quia maius eſt hominē occidere apud deum q̄ oĩa aĩalia occidere: ⁊ celum ſideribꝫ ac terram arboribꝫ ⁊c̄. ꝑuare: cum homo ſit digniſſimus ꝑ oibꝫ. L Nã ſm ſcp̄turas q̄ttuor pctã ſunt clamãtia ad deũ ꝓ vindicta facienda. Primũ vox ſodomorꝫ. Secũdum vox ſanguis. Tertiũ vox oppreſſorꝫ. Quartũ merces detēta laborꝫ. Pro exēplo ponamus qď etiã Ariſtoteles ꝓpterea li. ď ſecretꝫ ad Alexãdrũ dr̃. O Alexãder monui te freq̄nt̃ ⁊ adhuc moneo: vbicꝫ parce ſanguinē fundere hũani generꝫ ⁊ caue q̄ntum potes. q̇a ſoli deo cõuenit qui nouit ſecreta cordiũ digna morte. Noli igitur tibi aſſumere diuinũ officiuꝫ. Hec ſi ſeruaueris: regnũ tuũ durabile erit. q. d. alioq̇n ꝓ clamore ſanguis vindictã a deo excipies ⁊ regnũ ꝑdes. Tertio q2 ɔ̄ deũ ⁊ chr̄m ac b̄tos iniuriã maximã irrogat dũ q̇s ꝓximũ necat. Declarat̃. Primo: deo patri. q2 hominē factũ ad dei imaginē deſtruit: ⁊ diaboli imaginē homicida in ſeipm aſſumit. Nã Ioã. viij. ille ſcʒ diabolus homicida erat ab initio ſcʒ mũdi: qñ ꝑmos parentes occidit. ſic ḡ homicida: diabolicꝰ fit imitãdo. Scďo chriſto filio dei. q̇a chr̄ianꝰ oĩs eſt frat̃ chr̄i et membrũ chr̄i: vt dr̃ Apl's. et ſic talis pimit fratrem chr̄i ⁊ eiꝰ mēbꝝ. quõ ḡ añ conſpectum chriſti ſtabit i iudicio. Tertio ſctõ ſpiritui. q2 eius templũ deſtruit. j. Corꝫ. iij. Vos eſtꝫ tēplũ ſpũſcti: q̇ aũt dei tēplũ violat diſꝑdet illum dñs. Quarto angelo cuſtodienti qui deberet ꝓſeruare illum. et conſequenter omnibus angelis. q2 oēs optãt bonũ homi. Preterea iniuriam facit beate ꝟgini que eſt mater omnis chr̄iani. et oibꝫ ſctis q̇ ſunt fr̄es nr̄i in deo. Vñ exemplũ le

git. ij. Reg. x. ꝙ etiã ipi Dauid ſancto ⁊ licite hoies ꝑimos occidēti deꝰ dixit. Nõ edificabis mihi domũ eo ꝙ ſis fuſor ſanguis: h̄ in ſignũ diuīe deteſtatõnis homicidij

M Circa ſcďum de modificatõe querit̃ Vtrũ homicidiũ poſſit aliq̊ mõ fieri ſine pctõ. Et rñr ſm doc. breuius recolligēdo ꝙ homicidiũ poteſt fieri nõ ſolũ ſine pctõ ſed etiã cũ merito ex diuino ꝓcepto. Nã vt dictat Cãcellariꝰ pariſieñ i cõpen. trac. de decē ꝓceptis. Deꝰ q̇ ꝓhibuit di. Non occides. loq̇t̃ ꝑſonis ꝑuatis que nullã habēt iuriſdictionē vl' auctē occidēdi idē deꝰ ꝓcipit occidere legi l' miñro iuſticie di. Exo. xxij. Maleficos nõ patiarꝫ viuere Vñ iudex ſm legē occideñ homiēʒ: dũmodo nõ deſit iuſtꝰ ordo. ſ. iudicij quē lex ſtatuit. nec dſit iuſta cauſa. ita ꝙ meret̃ ex peccato occidi. nec deſit iuſtꝰ animꝰ vel intentio. ſ. vt non ſit liuore vindicte ſʒ amore iuſticie: tũc nõ peccat ſʒ meret̃. Hec ex Angelica. Nã ſm Tho. ij. ij. q. lxiiij. occidere malefactorē ordinat̃ ad bonũ ⁊ ſalutē totiꝰ cõmũitatis. ideo ad illũ ſolũ ptinet cui cõmittit̃ cura cõitatis ɔſuãde. Sic ad medicuꝫ ptinet ꝓcidere mēbꝝ putridũ qñ ei cõmiſſa ē cura totiꝰ corpis. Vñ ꝓpria autoritate nec iudeũ nec paganũ nec hereticũ licet occidere. ſʒ iudicio iuſto. N Sʒ de homicidio extra iudiciũ Notãdũ ſm doctores et Cãcel. alioſcꝫ ꝙ põt fieri pl'ibꝫ modis vt peccet q̇s in hmõi: vel venialiter vl' mortalit̃. Prio aĩo ſolũ volēdo. ⁊ h̄ qñcꝫ ſolo odio. j. Io. iij. Qui odit fr̄em ſuum homicida ē. Itē qñcꝫ firmo occidēdi ꝓpoſito. ſic eſau voluit ipi iacob. hec mortl'ia ſt̃

Scďo ꝟbo. ⁊ h̄ fit qñcꝫ ꝓcipiēdo: quandocꝫ ɔſulēdo mortē alicuiꝰ ſine lege. ſicut Caiphas de chr̄o occidēdo. qñcꝫ falſe teſtificãdo ɔ̄ aliquē. qñcꝫ ꝓdēdo. ſic fec̄ Dauid vrie: ⁊ Iudas chr̄o. Itē qñcꝫ fit detrahēdo: vt in ſer. de detractiõe. Hec mortl'ia ſunt ⁊ ɔfitenda. Tertio ope vl' facto. Et h̄ fit qñcꝫ venenũ ſterilitatis ꝓcurãdo: vel ɔceptũ fetũ ſuffocãdo. vel potũ aut medicinã talē dando vt nõ poſſit tal' generare aut ɔcipe vel naſci ſoboles concepta: oēs hmõi peccãt mortalit̃. Nec excuſat timor ſcãdali de h̄ ꝙ adulteriũ vel fornicatio alicuiꝰ partu manifeſtat̃. De irregularitate aũt q2 ñ ptinet ad populũ: ideo hic nõ curo agere.

O Quarto cauſam dãdo. puta qñ mulier cauſam dedit vt abortiret̃: opam dãdo rei illicite. ſ. ex nimia ingluuie vel nimia ſtrictitudine veſtiũ laſciuarꝫ: aut ſaltu i choreiſ vel ludis: vl' lõgo balneo nimis cali. ⁊c. aut ḡndi labore. His eni ſm Alber. x. li. ď aĩalibꝫ accidit aborſus. Sic etiã viri ⁊ mlieres rei ſunt homicidij. q2 luxuriant̃ cũ impgnatis. Nam dicit idē Alber. ix. de aĩalibꝫ ꝙ ꝓſertim poſt octauũ mēſem cõpletũ coitꝰ cũ impgnata aborſũ facit. Denicꝫ viri rei ſũt homicidij q̇ ꝑcutiũt impgnatas Quinto improuiſo caſu. ⁊ tũc cũ nõ ſit voluntariũ excuſat̃ ſi dabat opam rei licite. puta duꝫ edificat domũ vel ꝓcidit arborē: ⁊ ibi caſu lapidis vel ligni aliq̇s interijt. ſi diligentia debita nõ omittit̃ q̇cq̄ de ɔtingentibꝫ: excuſat̃: al's dãdo opam rei illicite nõ excuſatur a pctõ. vt ptʒ ex ꝓdictꝫ. Vñ pentes q̇ collocãt filios tenelloſ iuxta ſe nõ excuſant̃ illos opp̄mēdo. ij. q. v. Cõſuluiſti. Niſi forte ita paupes eſſent ꝙ nõ poſſent illos pannis fouere ɔ̄ frigꝰ. Hec Angelica. Sexto iuſto bello: vt pugnãdo ɔ̄ paganos vl' hereticos. vel defendēdo ſe ab eo q̇ vult occidere in neceſſitate ineuitabili excuſat̃. ſecꝰ ſi poterat euadere. 7° ſpũalit̃ occidēdo. Hoc fit qñcꝫ cogēdo ad peccãdũ aliqueʒ. qñcꝫ malo exēplo ſcãdaliʒando. Itē mala docēdo. Vltio fit omittēdo. ſ. cũ poſſes liberare ꝓximũ a morte. ptʒ diſ. lxxxiij. §. j. Vñ Anto. pte. j. ti. xiiij. §. ix. allegãs glo. ſup dicta di. lxxxiij. dicit ꝙ medici tenentur mederi infirmis paupibꝫ. imo etiã medicinas emere ſi poſſunt: cũ alit̃ de ſalute illis ꝓuideri nõ poſſit: al'as peccãt. Silr q̇ ñ ſubueniũt in extrema neceſſitate indigētibus: homicide reputant̃. vt dicit Amb. lxxxvj. di. Nõ ſatis. Paſce fame moriētē ſi nõ paſciſti occidiſti. Hec in Antonina. P

Circa tertiũ nota ꝙ punitur homicidiũ Prio pena legali. vt patʒ in ve. ⁊ no. teſt. Matth. xxv. Oĩs q̇ accipit gladiũ gladio ꝑibit. Et inſup in lege ciuili ⁊ gentili patʒ. Scďo pena canonicali. ſ. irregularitate. ⁊ reſtringit̃ ad ſatiſfaciendũ. al's non abſoluit̃. Tertio pena diuiali. ⁊

patz in Cain q̇ occidit Abel. Itē i Achab
z Ieſabel q̄rū ſanguinē canes linxerūt i lo
co vbi occiderūt Naboth.iiij. Reg.ix. Itē
in iudeis chr̄m occidentib9. Ultio pena
gehēnali ſm ſcripturas. Hec ſufficiāt Ro
gemus chriſtū zc.

Dñica Ramiſpalmaz mane Ser.xlv.
de acidia vel negligentia cōfeſſionis z cō-
munionis faciende ex p̄cepto eccl'ie.

Antes diſci

pulı fecerūt ſicut p̄cepat illis Ie
ſus Mat.xxj. z i euāgelio hodi
erne ſolēnitatis. In q̄ docemur chariſſimi
q nos chr̄iani libent faciamus oia p̄cepta
dñi Ieſu: vt ſic ſimus boni diſcipuli ipius
z ſic nullū p̄ceptū negligam9. Sz heu mlt
ti ſunt pigri ad faciendū ↄfeſſionē: cōionez
z verā pniam: q̄ tñ p̄cepit dñs Ieſus. Cō
tra quos euāgeliū h̄ dr q diſcipuli depo
ſuerūt veſtimēta ſua ponētes ſup aſinam
ſub Ieſu. plīma etiā turba ſtrauerūt veſti
mēta ſua in via corā Ieſu. Sic Lyra dic
ſup Cañ. p veſtimēta ſignificant modi vi
uendi. Qui g̊ nō vult deponere vitia i cō-
feſſione z ꝓpoſito finē eis ſtatuēdi: tal nō
honorat chr̄m: ſz poti9 dehoneſtat i ſe de
nudādo z crucifigēdo ipm. Itē alij ſter-
nebāt ramos oliuaz z arboz flores corā
Ieſu. Dicit autē Chryſ. q bone volunta
tes z ſancte affectōnes ſunt ſuaues corā
deo quēadmodū odoriferi flores. Hoz g̊
flores nō ſternit chr̄o q̇ negligit deuota o-
pera z orōes z recogitatōem paſſiōis chr̄i
ac pñie act9. Deniq3 turbe p̄eūtes ac ſeq̄n
tes clamabāt chr̄o. Bñdictus q̇ venit in
noie dñi. Hoc faciūt ſpūaliter z ſacramē-
taliter boni chr̄iani chr̄m venientē in ſe in
euchariſtia digne ſuſcipiētes vt tenent p
futuro paſca. Sz mali ad hec pigri p aci-
diā mortalē chr̄i paſſionē renouāt. iuxta il
lud Heb.vj. Rurſus crucifigētes chr̄m i
ſeip̄is. Itaq3 hodie etiā paſſio chr̄i legit
vt pateat clari9 quō chr̄m quē boni hono
rant mali ſuis opib9 ignominioſe dehone
ſtāt cū iudeis. Proīde de acidia ↄfitēdi p̄
ſertim z cōmūicandi ac penitēdi faciter q̄
facere p̄cepit Ieſus: z eccl'ia ſtatuit p his
tpib9 tria myſteria declarem9 p ſermone.

Primū de acidie hmōi deteſtatōe
Scdm de euchariſtie negligēti ſūptōe.
Tertiū de ſumendi indigne vel omittē
di punitōne.

Itē aliud thema p ſe p ſmōe iſto Eccs
vij. Qui timet deum nihil negligit. ſ. qr n̄
dimittit neceſſaria ad ſalutē. Q

Circa p̄mū d̄ deteſtati

one acidie notandū q plures tradunt ad
id rōnes quare acidia in quocunq3 bono
ope ad ſalutē neceſſario p̄ſertim de penitē
do z cōmūicando deteſtabilis ſit cuilibet.

Pria rō dr artiſſime obligatōis. qr mlt-
tū ſtricte obligauit nos de9 ad ſuiendum
ſibi ſollicite z ſtudioſe in omni bono z p̄ce
pto. z h̄ p oēs modos q̇b9 poteſt q̇s alteri
obligari. Nam. ff. de obli. Et inſti. quib9
modis ↄtrahit obligatio ht q vn9 poteſt
alteri obligari qñq3 lr̄is, qñq3 v̄bis, qñq3
reb9 accōmodatis, deniq3 qñq3 p̄cijs dat3
His oib9 modis obligati ſum9 deſeruire
deo in oib9. Primo lr̄is tanq3 inſtrumētis
obligatorijs obligauit nos de9. ſ. lr̄is le-
gis nature q̄ dictat in aīa q ſup oīa deum
diligam9 z ei obediam9. Itē lr̄is leg3 ve
teris ſcp̄te z lr̄is leg3 euāgelice z legis ec-
cleſiaſtice. Uñ acidioſus offendit ↄ p̄di-
ctas leges. Secūdo v̄bis obligati ſumus
in baptiſmo ꝓmittēdo abrenūciare ſatha
ne z oib9 opib9 ei9. ergo fidem frāgit pec-
cator. Tertio reb9 accōmodat3. Nā dedit
nobis deus animā z corpus z omnia bo-
na mūdi nobis vt deo ſeruiam9 nō diabo
lo. Quarto p̄cio dato p noſtra redempti
one. ſ. ſanguie filij dei. Iō.j. Cor.vj. Em
pti eſtis p̄cio magno gl̄ifi. z por. deū i cor.
zc. Ber. Ue mihi ſi ingrt9 fuero. ve ſi peni
tētiā nō egero. qr req̄ret ſup me ſanguis
ille iuſt9 q̇ effuſus eſt p me i terr. R

Scda rō dr p̄iculoſe incurſiōis Nā ſignū
eſt q talia neceſſaria ſalutis negligētes ru
unt multiplicit in p̄icula damnatōis etne.
Ideo Apl's de talib9 Heb.ij. dic. Quō
nos effugiemus damnatōz ſi tantā negle-
xerimus ſalutē. q.d. nullo mō. Declarat p
rōem. qr negligētes cōfiteri z cōicare pn̄t
faciliter morte inopinata mori vel loq̄lam
amittere exiſtentes in mortali in quo dece

deñ. oino habet dānari. Itē qr multa pec
cata ex dilatiōe obliuiſcent. obliuio āt craſ
ſa nō excuſat a talib9 ſm Raymū. z doct.
Deniq3 tales ſunt in p̄iculo iudicij. qr p bā
tur pl9 dilexiſſe caligas z ſotulares q̄ ani-
mā. Cū ei illas q̄tidie a luto mūdare velit
aiaz vix p annū ſemel mūdāt z ſic iuſto dei
iudicio dānant. Hinc Bern. O nimia in-
ſania hoim ſordes pudet abſtergere. ſcz in
ↄfeſſiōe z nō pudet ↄtrahere. abſtergit ca
liga z ↄtemnitur aīa. Hec ille. Aug. etiā
ait. Rogo te p̄pone aīam tuā calige tue.
ſcz in emūdatione. Preterea patet hoc exē
plo. Narrat q̇dem in Anto. pte.ij. ti.ix. ca.
xiij. §.iij. q legit in vitaſpa. de q̇dam bono
viro q̇ erat virgo ſed tard9 ad ↄfeſſionem
Uñ i infirmitate vidit chr̄m iudicare mū-
dū. z cū iudicaſſet plēs ſm opa ſua ventū
eſt ad ip̄m z accuſatus eſt de tarditate con
feſſionis ꝓpter qd ſnīa data eſt q traheret
ad penā. ſed beata v̄gine intercedente pro
eo qr ſibi fuerat deuotus: fuit ſnīa muta-
ta vt illa vice parceret ei: ita tñ q de ↄfeſſi
onis tali pigricia ſe emēdaret S Ter
tia ratio dicitur ruinoſe criminatiōis. Qd
oſtendit p̄mo ex p̄creatione ſcz viciorum.
Nam mater hec acidia gignit vicia multū
ruinoſa: p̄ſertim negligendo confeſſionem
z cōmunionem ſcz ipam deſperationē que
eſt culpa diabolica. z alia grauia de q̇b9. ſ.
ei9 filiab9 p breuitate alio ſermone dicem9
Sed hic ponam exemplū qd narrat qui-
dam doctor theologie vienneñ. q Rho-
me cuſtos eccl'ie ſancti Petri petiuit beatū
Gregoriū papā vt in craſtino feſti omniuz
ſanctorum p ſe vel p alium miſſam p anni
uerſario cuiuſdam ciuis q̇ dotauit ibidem
vnum altare vbi ſepultus eſt z ordinauit
miſſam p̄petuam. Cunq3 ſanct9 Gregori
us miſſam diceret Requiem eternā dona
eis domine zc. vox celitus ſonuit dicens.
Non faciā. Sed dubitans ſi h̄ eſſet a deo
vel diabolo. Iterauit ergo papa Requiem
eternam zc. iterz inſonuit Non faciā p iſta
aīa dānata. Cūq3 petiuiſſet deū in cano-
ne: reuelauit q iō dānata eſt: qr q̇dā anno
nō cōicauerat tenēs irā. nec penituit de h̄.
Exinde ſtatuit papa miſſe introitum ſp i-
terare p mēoria hui9 reuelatōis. Scdo
oñdit ex ruine deductiōe. Nā ſm Rupertuz
ſup Geñ. iſto ordine ducit hō ad caſū. Pri
mo negligit modica. ſcdo ſe ocio dat. tertō
raro ↄfitet. z ſic inducit p diabolū in da-
mnabile pctm̄. Sicut exēplū circa doliuz
vini ſunt magni circuli q̇ in extremitatib9
ſuis p̄uis v̄gultz ſunt colligati q̇b9 ſolutis
ſoluunt circuli. z ſic totū doliū decidit
Tertio ex rōne. qr vt Aureo. in cōpē. dicit
Acidia tenet incitamēta oim viciōz p oci
oſitatē adiunctam. z locū diabolo p̄pat. qr
hō occiſus eſt q̄ſi puluinar diaboli: in q̇ re
q̇eſcit in hoie p̄ſerti negligēte pniaz z cōio
nem. q hec ſūt diabolica Uñ Helinād9
dr. Stare z nō cadere in pctā angelicū eſt
Cadere z reſurgere hūanuz ē. Cadere v̄o
z nō reſurgere diabolicū ē. O pctōr ptime
ſce. T Quarta rō dr obſtinate deſpa
tionis ſibi annexe Querit nanq3 ſm doct.
vtz acidia ſit oim pctōz grauiſſimum. Et
rñdet Alex. ij. ij. tracta. de e. q de acidia lo-
q̄ndo ſm q terminat vel ↄſūmat in deſpe
ratione: ſic eſt grauiſſimū pctōz. q̄uis rōe
generis peccati nō ſit grauiſſimū. Nā p de
ſperationē annexā habet finalē impeniten
tiā. z ſic eſt grauiſſimū pctm̄ in ſpm̄ſctm̄.
Ultima rō digniſſime dānatiōis. qd oſtē
dit chr̄s quādo ficulneam in q̄ fructū quez
deſiderabat nō inuenit iō maledixit Mat
thei.xxj. Et in pabola de ficulnea quā ſuc
cidendā oñdit ne ſine fructu terrā occupet
in vinea. i. in eccl'ia Luce.xiij. Nā homo ad
hoc creat9 z ad fidē vocat9 eſt vt fructū fa
ciat eterne ſalutis. Ad qd exemplum dāt
creature angeli deū ſemp laudando. ſidera
ad ortum currendo. plāte creſcendo z fru-
ctificando. Preterea o hō accipe exemplū
a chr̄o q̇ p te vſq3 ad mortez laborauit vt
te ad imitandū p̄uocaret. U

Circa ſcdm d̄ negligen

tia cōicandi ſpecialit agendū cenſui. qr mlt
ti in hoc pēccāt. Primo qr aliq̇ nō cōicant
ex obſtiatione. Scdo alij ex falſa humilia
tione. Tertio alij ex ignoratione. Quarto
alij ex tepefactione Primo ergo de illis
q̇ ex obſtinatione non cōmunicant eo q p-
manēt in peccato mortali noleñ. dimittere
ſcz in odio vel luxuria vel alienoz detētōe
z hmōi. Hoc p generali documēto tenen-
dū ē ſm doc. z in Antonina. pte.ij. ti.ix.c.

ix. ꝙ ꝗuis minus peccant tales ꝗ̃ ſi in pec
catis maneñ. cõicarẽt, tñ ꝓpterea nõ excu/
ſant a mortali ſi omittunt cõmũicare. Ra/
tio. qꝛ poſſunt ⁊ debent dimittere pecca/
ta ⁊ non ꝑmanere in obſtinatione. ac tenẽ/
tur ſatiſfacere p̃cepto eccleſie. Et de hoc la
tius ſcripſi ſermone de cena dñi alia pte
Scd̃o de illis q̃ omittũt ex falſa humilia/
tione. qꝛ ſcȝ reputãt ſe indignos tãto ſacra
mento ideo dimittũt X Hoc ꝓ gene
rali regula tenendũ eſt ꝙ falſa vtiqȝ hũili
tas ẽ q̃ frangit p̃cepta. ideo nõ excuſat. Ni
miꝝ ſi attẽdat̃ ſolũ magnitudo exiſtentꝭ in
ſacramento: nulla creatura inuenit̃ digna
ipo. nec apl̃i. nec martyres. Sed nec h̃ deꝰ
requirit a nobis ſcȝ tãtã diſpoſitionẽ ⁊ ſan
ctitatẽ quãtã meret̃ maieſtas ipius. ſed q̃n
ta eſt poſſibilitas fragilitatis nr̃e Jteȝ nec
requirit ꝙ efficiamur oino ipeccabiles ſed
ꝙ doleamꝰ de p̃teritis ⁊ ꝓponamꝰ abſti/
nere firmiter in futuꝝ: occaſiones ꝓximas
euitando. Nam ⁊ Petrꝰ ⁊ diſcipuli in cena
cõmunicantes poſtea ceciderũt. Tertio
de negligentibꝫ ex ignorantia. q̃a neſciunt
ſe ad id teneri: ignorantia craſſa videt̃. cuȝ
ſit preceptum generale publicatũ ad oẽs.
ideo non excuſat. Quarto de tepidis q̃/
bus difficilis labor videt̃ ſe p̃parare ad cõ
feſſionẽ ⁊ cõmunionẽ coꝝ implicant̃ ſic ter
renis ꝙ poſtponũt ſpũalia: mortaliter pec
cant ꝗ ⁊c̃. Preterea vltimo ſi q̃s omitteret
cõmunicare vel confiteri ex impotentia vel
cauſa rõnabili puta. qꝛ ꝓtũc eſt in mari cõ
ſtitutus vel incarceratus. vel qꝛ timet exire
domũ ꝓpter inimicos capitales. vel qꝛ nõ
põt habere ſacerdotẽ vt in finitimis caſtrꝭ
⁊ metis paganoꝝ. vl̃ ſi de licentia ꝯfeſſorꝭ
omittat. in hmõi caſibꝫ nõ peccat dũ habe
at deſideriũ ſumendi ⁊ ꝓpoſitum ſupplen
di defectũ q̃n poterit. Sed impedimento
ſublato tenet̃ cõicare. al̃s peccat mortalit̃.
Nam in huiꝰ figuraȝ in veteri lege p̃cipie/
bat̃ ꝙ q̃ impediti die ſuo nõ poſſent come
dere agnũ paſchalẽ: menſe ſeq̃nti ſupplerẽt
comedendo. Hec Anto. ſ. Y Sed q̃/
rit̃ Quid ſi q̃s omiſit confiteri vel cõmuni
care in anno cũ pctõ mortali. Nũquid tene
tur i ſubſeq̃nti anno ſupplere bis ꝯfitẽdo
⁊ bis cõicãdo: Rñdet̃ ſm Antoñ. vbi ſ. ꝙ
ꝗuis talis poſt paſcha teneat̃ ſupplere de
fectũ vt iã dictũ eſt. ⁊ q̃ñcunqȝ ac q̃tiẽs fir
mat ſe in ꝓpoſito nõ ꝯfitẽdi vel cõicãdi ꝑ/
ut ecclia mãdat: totiẽs mortal̃r peccat Si
tñ talis diſtulit ꝯfiteri vſqȝ ad aliud ſeq̃n/
tis anni paſcha. tũc iã licet nõ teneat̃ neceſ
ſario bis ꝯfiteri ⁊ cõicare bis ꝓpterea. eo ꝙ
ecclia tm̃ ſel̃ obligauit in anno ad illa. Si/
cut a ſil̃i exẽplo ſi q̃s violauit feſtũ aliq̃d ñ
tenet̃ feſtiuãdo die al̃o in hebdomada il
lud ſupplere. Verũtamẽ ex cõgruitate de
bet ⁊ inducendus eſt ꝑſuaſionibꝫ vt pluri
es ꝗ̃ ſemel ꝯfiteat̃ ⁊ cõmunicet: ſi al̃s eſt
idoneus. Hec ibi. Z

Circa tertiuȝ de penis

indigne cõionis vel omiſſionis Notanduȝ
ſm doc. ⁊ Anto. ꝙ indigne cõicãtes ſcȝ q̃a
ſine cõpetẽti ꝯſcie diſcuſſione accedunt vel
cũ ꝯſciẽtia peccati mortalis incõtriti vl̃ nõ
dũ ꝯfeſſi. Et etiã q̃ omittũt penitꝰ cõmu/
nicare: multipliciter a deo puniunt̃. Jdõ ca/
uendũ eſt. Primo qꝛ anima talis exceca
tur vt non poſſit videre quõ a diabolo ca/
ptiuat̃ ⁊ occidit̃. Nam q̃ digne cõicat in a/
nima illuminat̃ ad cauendũ ꝑicula. ita ecõ
trario excecat̃ negligẽs Sap. ij. Excecauit
illos malicia eoꝝ. Exẽplũ legit̃ in Vi/
taſpatrũ ⁊ narrat̃ in Antonina vbi ſupra.
ꝙ mulier q̃dã maritata honeſta ⁊ caſta ma
lefico quodam operante viſa eſt ſibi ⁊ ali/
is quaſi eſſet ꝯuerſa in equam Maritꝰ q̃ȝ
plãgebat ꝙ equa iaceret in lecto ſuo. nec pa
nem videbat̃ illa mãducare nec rũſum da
re loquentibꝫ. Cunqȝ ad ſctm̃ Macharium
fuiſſet adducta. Rñdit ſctũs ꝙ oculi oim
illorum ſunt cecati vel ſeducti. Et expoſu/
it ꝙ idcirco hec ſibi ꝑmiſſa ſũt a deo: quia
diſtulerat cõicare. Et p̃cepit vt nunq̃ȝ ceſ/
ſet a cõmunione. ⁊ ſic ſanauit eã. Scd̃o
punit̃ hoc pctm̃ qꝛ boni etiam ⁊ mali ſepe
cõmuniter ob h̃ t̃paliter affligunt̃ i bladis
vineis ⁊ alijs. p̃ſertim cuȝ publice peccant
nec a ſuꝑioribꝫ corrigunt̃. Hec ſm Augꝰ.
Tertio qꝛ crucifixoribꝫ chr̃i i iudicio cõ
parant̃. vt apl̃us docet. j. Corin. xj. de tali
ꝙ reus erit ſanguis chr̃i. Quarto qꝛ di/
abolo amplꝰ ſubijciunt̃. vt patȝ de Juda.
Vltimo qꝛ eternalit̃ dãnant̃. vt patȝ ex
ſup̃ſcripta reuelatiõe facta ſctõ Grego. pa
pe. Rogemꝰ ꝗ chr̃m ⁊c̃.

Dominica Ramiſpalmaꝝ poſt p̃ndiũ
Sermo. xlvj. de ſenſuũ cuſtodia ⁊ acidie
filiabus.

Fratres hoc

ſentite i vobis qd̃ ⁊ in chr̃o Je
ſu. Verba ſunt apl̃i Phil. ij. ca.
⁊ in epiſtola hodierna. Jn q̃bꝫ v̇bis hor/
tat̃ apl̃s oẽs chr̃ianos ſentire in ſeipis. Ly
ra. id ẽ habere i corde: ea q̃ ſunt i chr̃o ieſu
dño nr̃o. A Et notemus chariſſimi
ꝙ p̃cipue tria debemꝰ corde nr̃o ſentire in
chr̃o Primo reamãdo admirandã chari
tatẽ qua ꝓ nobis ipe deꝰ oim factꝰ eſt hõ
Unde. j. Jo. iiij. Jn h̃ apparuit charitas
dei in nobis: quoniã filiuȝ ſuum vnigeni/
tũ miſit deꝰ vt viuamꝰ ꝑ eũ. Gre. in p̃fati.
O mira circa nos tue pietatis dignatio.
o inextimabil̃ dilectio charitatis: vt ſeruũ
redimeres filiũ tradidiſti. ſ. tu deꝰ miſeri/
cors ⁊c̃. O ergo chariſſimi h̃ ſentite i vob
ꝑ reamationẽ in tanta charitate in chriſto
ne reddatis odiũ peccãdo ꝓ tãta chr̃i dile
ctione. Secũdo debemꝰ ſentire in chr̃o
compatiẽdo hũillimã eiꝰ paſſionẽ ⁊ dolo/
roſitatẽ. Unde Heb. xij. Recogitate euȝ
q̃ talẽ ſuſtinuit a pctõribꝫ ꝯtradictõem vt
nõ fatigemini animis vr̃is deficiẽtes Nõ
dum eni vſqȝ ad ſanguinẽ reſtitiſtis aduer
ſus pctm̃. q. d. vſqȝ ad mortẽ deberetis reſi
ſtere: recogitãdo qꝛ chr̃s paſſus eſt ꝓ no/
bis vt a peccatis erueret. O ergo hõ cogi
ta ſm ſingulos ſenſus. qꝛ chr̃s dominus
Primo in viſu ⁊ oculis paſſus ẽ lachry/
matõem ⁊ ſic caligatõem: vt ⁊ tu lachry/
mas pñie fundas ⁊ ab illicito viſu caueas
Scd̃o i auditu paſſus eſt blaſphemias ⁊
vituꝑia ac detractões: vt tu a talibꝫ audi
tum cohibeas ⁊c̃. ne de ꝓximo velis au/
dire Tertio in cruce chr̃s felle ⁊ aceto po
tatus eſt: vt ⁊ tu r̃frenes te. Quarto i odo
ratu fetores ſputoꝝ iudeoꝝ ſuſtinuit ne ti
bi placeant odoramẽta ad luxuriã ꝓuocã
tia ⁊c̃. Quito in tactu paſſus eſt chr̃s per
dolores omniũ mẽbroꝝ: vt tu carnis de/
litias horreas ⁊ pniam tãqȝ crucẽ ſufferas
Tertio ꝗ debemus ſentire in chr̃o imi/
tãdo etiã ope eiꝰ ſctãm exẽplaritatẽ: vt iaȝ
dictũ eſt. Unde apl̃s Eph. iiij. d̃r. Teſtifi
cor in dño. ſ. ieſu vt iã nõ ambuletis ſicut
⁊ gentes ambulãt in vanitate ſenſus. hec
ibi. Hoc ꝓ themate alio. q. d. Per deũ pe
to ⁊ hortor vos in chr̃o refrenate ſenſus
vr̃os a vicijs ne ſitis ſic̃ pagani ſȝ veri chr̃i
ani. Et ſic patȝ. Jtaqȝ vt ꝓ amore chr̃i
ꝓ nobis paſſi ſenſus nr̃os a vicijs refrene
mus: ⁊ cuſtodiã eoꝝ acidioſe nõ negliga/
mus. d̃ h̃ tria myſteria declarabimꝰ ꝓ ſer.

Primũ d̃r inductionis.
Scd̃m dicat̃ offenſionis.
Tertiũ d̃r remediationis B

Circa primũ de indu

ctione vicȝ. q̃re debeat q̃libȝ chr̃ianꝰ ſolli
cite cuſtodire ſenſus ſuos notemꝰ ꝙ pl̃ibꝫ
ratõibꝫ ad id inducentibꝫ. Prima rõ eſt
acidie mortalis ruinatio. qꝛ dũ ſenſus ex/
teriores nõ bene cuſtodiunt̃ peccatũ mor
talis acidie ſepe incurrit̃. Et hoc declarat̃
tribus cõſideratõibus.

Primo ex acidie quiditate.
Secũdo ex eius culpe grauitate
Tertio ex geniture prauitate

Primo ſi ꝯſideramꝰ q̇d ſit acidia. ⁊ Aure
olus in compẽ. diffinit ſic. Acidia eſt d̃ v̇/
tutum laudabili exercitio vtriuſqȝ homis
lãguida deiectio. Nam acidioſus in aĩa at
tediat̃ de oĩ bono ſpũali: menteqȝ euagat̃
circa illicita: q̃rens exteriores in ſenſibꝫ de
lectatões. ⁊ in hoc ſepe ruit in crimẽ. Se
cundo ſi conſideramꝰ culpe acidie ꝗuitatẽ
Tho. ij. ij. q. xxxv. ar. iij. d̃r ꝙ acidia ex ſuo
genere eſt mortale. q̃ñ. ſ. eſt ſm deliberati/
onem ratiõis. ⁊ ꝑ ꝯñs vt ſic grauꝰ ẽ pec/
catũ ꝗ̃ gula vel vana gl̃a. Rõ qꝛ ſm pro
priam ratõem acidia eſt ꝯtra charitatẽ q̃
habet gaudere de bono diuino. acidia au
tem triſtat̃. Nam ab acedine d̃r quaſi aci/
da ſeu acetoſa que ſunt frigida. frigiditas
autẽ facit tarditatẽ i motu. Jdeo ſenes qꝛ
frigidi ſunt graues ſunt ad ambulãdum.
Sed iuuenes ecõuerſo qꝛ viget in eis ca/
lor naturalis feſtinanter diſcurrũt. Acidia
ꝗ eſt q̃dam frigiditas a feruore diui amo
ris q̃ q̇s difficil̃ fit ad bñ oꝑandũ. Hec ex
Tho. q. ſ. Sed talis frigiditas anie a dei
amore ⁊ torpor in bono ope maxime orit̃
ex ſenſibꝫ exr̃ioribꝫ diffuſis incaute ad de/
lectatões corꝑales vl̃ mũdiales. quia vt

Gre. ait. Tanto quiſq; a ſupno amore diſ
iungit̃ q̄nto in infimis delectat̃. Hoc expi
entia certa docꝫ ꝙ pꝰ delectam̄ta viſus au
ditus ⁊ colloquij carnal' tepidꝰ fit hō ad
orōem. ⁊ ad ſpūalia bona frigeſcit. Ter
tio ſi ꝯſideramꝰ genituᷓe. ſ. acidie q̄litatē
L Nā vt ſciamꝰ de ea ꝯfiteri ⁊ ipāꝫ ca
uere Notandū ꝙ acidia ſic creſcit ⁊ ingūat̃
ſm Aureo. in cōpen. Prio hō mouetur ad
tediū ⁊ triſticiā de ope bono inchoando ex
naturali appetitu ſēſitiuo ꝓcedēs. ⁊ ſic nul
lum eſt pctm̄. vt cū naturalit̃ horret ieiuna
re vigilare. Nam ſm Phm. iij. eth. natura
libus paſſiōibꝫ nec meremur nec demere
mur. Secūdo ꝓcedit tale tediū ad omittē
dū talia bona q̄ poſſet facere ad q̄ tñ ex p̄
cepto nō tenet̃: ⁊ ſic eſt veniale. Tertio ꝓce
dit intantū ꝙ omittit etiā ea q̄ ſunt neceſſa
ria ad ſalutē. Et tunc ꝓ regula generali te
nendū eſt ſm doc. omnes ꝙ acidia ⁊ q̄cun
q; eius filie quādo cōſiſtūt in omiſſiōe eo
rum que ſunt neceſſaria ſaluti ſunt morta
lia: al'as venialia niſi ꝓcedat i deſpatōem.
Exempli grā. Si acidia redūdat intātū ꝙ
frangit p̄cepta dei. vel ſi p̄cepta eccleſie ſi
ne cauſa rationabili: mortalis culpa eſt.
Quarto acidia vltra ꝓcedit ꝓducēdo plu
res culpas filiales: ⁊ ſenſus ſuos relaxādo
ad delectatōes. ⁊ tunc grauius peccat q̄n
to plura talium viciorū accumulat. D

Sunt autē filie acidie ſm Grego. ⁊ in
Angelica. Prima torpor circa p̄cepta ob
ſeruanda. Secūda euagatio mentis ⁊ ſen
ſuū exteriorū circa illicita. Tertia filia eſt
puſillanimitas reſpectu ꝯſiliorū. Quarta
ocioſitas. Quinta malicia qua quis dete
ſtat̃ bona ſpūalia. Sexta deſperatio. Vl
timo ergo acidia creſcit ⁊ ꝓcedit in deſpe
ratōem. ⁊ ſic in finalem impenitentiā et ad
occidendū ſe ſicut Judas. Proīde vt talē
ruinā q̄s euadat caueat ſcīus. Pro exēplo
accipe o tu homo quod Grego. dicit. Qui
p̄ſentꝫ ſeculi voluptatibꝫ paſcit̃: q̄ſi ꝑ ame
na (ſenſibꝫ) prata ad ſuſpendiū ducit̃. ſ. pa
tibuli infernalis. Secūda rō cuſtodiēdi
ſenſus eſt diuie volūtatis delectatio. quia
deus vult ⁊ diligit cuſtodiā ſenſuū. vt aīa
⁊ corpus in omī ſanctitate ſuet̃ tanq; dei
templū ⁊ habitaculū mundū ab oīs pecca
ti ſtercore. Vñ. j. Theſ. iiij. Hec eſt volun
tas dei ſanctificatio vr̃a. vt ſciat vnuſq̄ſq;
veſtꝝ ſuū vas poſſidere in ſctificatōe nō i
paſſiōe deſiderij. E Itē ſicut regi val
de placet q̄n bñ munit̃ ⁊ cuſtodit̃ caſtꝝ ſu
um in q̄ ipe habitat ⁊ tenet ſponſam ſuā:
p̄ſertim ſi caſtꝝ tale ē in metis inimicoꝝ im
pugnātiū. Sic in ꝓpoſito deꝰ cū ſua ſpon
ſa. i. aīa dilectiſſima ꝑ fidē deſpōſata ma
nens i nob diligit cuſtodiā huiꝰ caſtri. vñ
Ber. in ſmōe. Domꝰ hec. dicit. Caſtꝝ aīe
in terra inimicoꝝ ſita ē: vndiq; ipugnat̃. ſ.
a demonibꝫ. idō ex omī pte eſt muniēdū: vt
nec ꝑ oculoꝝ feneſtras nec ꝑ ceteroꝝ ſenſu
um portas det̃ igreſſus morti. Hec Ber.
Deniq; ꝑ ꝯtrīū magna fit deo iniuria quā
do hō ſeruus dei facit tradimentū talis ca
ſtri ꝑ aliquā foueā ſenſus intromittēdo di
abolū. Sicut legit̃ de ciuitate Babylonie
ꝑ q̄drū in giro nobiliſſime ſita: habēs i q̄
libet fronte. xv. miliaria. ⁊ muros cubitorū
ducentorū in altitudīe i quā fluuius ma
gnus ꝑ foueā influebat: quā foueā qꝛ non
obſtruauerūt. aduerſarij flumē ad aliā ptē
deriuātes: ꝑ illā ingreſſi ciuitatē ceperunt.
F Tertia rō ē ad id. ſ. diabolice fraudis
euitatio. qꝛ diabolus ꝑ q̄nq; ſenſus exteri
ores ſolet decipe hoīes incautos. Sicut ⁊
ꝑmos pentes decepit Geñ. iij. vbi legit̃ ꝙ
auditu verborū ſerpentis: h̄ eſt diaboli et
viſu ⁊ guſtu: ſimulq; tactu ⁊ odoratu dece
pti ſunt. Vidit inq̄t mlier ꝙ bonū eſſet li
gnū ad veſcēdū. ſ. ex odore bono fragrāte.
ſequit̃. ⁊ pulcrū ocul' aſpectuq; delectabile
⁊ tulit tāgendo ⁊ comedit. Ecce oēs ſenſus
ꝯcurrerūt ad deceptōem. quos ſenſus pre
ſertim auditū v̄borū p̄cedentē ⁊ viſum ſi
cauiſſet mulier nō periſſemꝰ. Et h̄ mirū ē
ꝙ ſerpentē loq̄ntē nō expauit. Sed h̄ idō
qꝛ vt Beda dicit oñdit faciē v̄gineā quā
mulier reſpiciens caudā ſerpentinā illiꝰ nō
ꝯſiderauit. Sic multi etiā modo a diabo
lo decipiunt̃ ꝑ delectabilia ſenſuū illecti. ſi
cut aues dulci cātu fiſtule aucupis. qꝛ nō
ꝯſiderāt nouiſſima. ſ. mortis ⁊ dānationis
future. De qbꝫ Deut. xxxij. Gens abſq;
prudentia: vtinā ſaperēt ⁊ itelligerēt ac no
uiſſima ꝓuiderent. O ḡ hō aduerte hec et
caue. G Quarta ratio eſt offenſe mul
tiplicꝫ ꝑiclitatio. Primo quia ꝑ ſenſus ac
cenditur cōcupiſcētia carnalis. Et h̄ mō in

tam nefanda peccata cecidit mūdus ꝙ to
tus diluuio perijt. Geñ. vj. Videñ. filij dī
filias hoīm ꝙ eſſent pulcre: acceperūt vxo
res ⁊c̄. Et hec fuit primaria cā diluuij. Et
ſm Lyr. ꝑ filios dei intelligūt̃ filij Seth.
q̄ erāt vniꝰ veri dei cultores. ſꝫ ꝑ filias ho
minū filie de Cain deſcēdētes q̄ pōpoſe ⁊
laſciue ſe ornabāt vt ꝯcupiſcerēt̃. Itē Sā
ſon q̄ fuit deo ꝯſecratꝰ ab vtero: viſu Da
lile ꝑiclitatꝰ ⁊ excecatꝰ ē. Itē Dauid cui fa
cta fuit ꝓmiſſio d̄ chrō: aſpiciēs berſabee
ſe lauantē adulterauit ⁊ homicidia fecit. ⁊
multiplicit̃ a deo punitꝰ ē ⁊c̄. Om̄ multi
ꝑ ſenſꝰ corruerūt etiā ſcti ꝯcupiſcētia dep̄
uati: nō ſufficit tp̄us enarrādi. Scdo ex
ſenſibꝫ occaſio omnis offenſionis ⁊ ꝑditio
nis accidit etiā in iudicijs vt ꝓ cōcupiſcen
tia oculoꝝ viſis muneribꝫ falſaꝫ ferāt iudi
ces ſniaꝫ. Sicut ꝑ ꝯſolatorio narrat̃ de q̄
dam viro paupe q̄ in agro vidit canē ſuū
pedibꝫ fodere. accurrēſq; reppērit theſauꝝ
abſcōditū ⁊ furatꝰ eſt. canēq; intantū dile
xit ꝙ tandē mortuū ſepeliuit in ſacro cimi
terio. ꝓpter qḋ ꝑ plebanū tractꝰ in iudiciū
⁊ vidēs ꝙ dānabit̃ ꝑ ſniam: obtulit ſingu
lis iudicibꝫ pecuniā magnā dicēs. ꝙ canis
ſuus ꝑ linguā mortuꝰ fuerit ⁊ in teſtamen
to hec ipis legauerit. Judices viſis aure
is acceptis illecti: falſam ſniam tulerūt cō
tra plebanū ꝙ debuiſſet ire ꝓceſſionalit̃ cū
cruce ad ſepeliēdū canē talē. Ecce ḡ ptꝫ ꝙ
ex ſenſibꝫ nō bñ cuſtoditꝭ orit̃ nō tm̄ luxu
ria. ſꝫ ⁊ auaricia: ſacrilegiū: falſuꝫ iudiciuꝫ:
⁊ mlta alia crimina. H

Circa ſcdm d̄ offenſiōe

pcti in ſenſibꝫ vt ſciamꝰ q̄liter ꝯfiteri debe
mus de eis q̄rit̃. quō vel q̄t modis cōmit
tit q̄s mortale pctm̄. ⁊ ꝑ ꝯñs neceſſario cō
fitendū in actibꝫ q̄nq; ſenſuū exterioꝝ. Ad
qḋ rñdet̃ ꝙ quattuor modis. Et ſm hos
modos ponunt̃ q̄ttuor de h̄ regule. Prio
offendit i aīo mortalr̃ ꝯcupiſcēdo. Scdo
ꝯcupiſcā volēdo. Tertio ꝯtēptu aggrauā
do. Quarto ꝑiculo peccati ſe exponēdo.

Prima ḡ regula ē. Oīs actꝰ cuiuſcunq;
ſenſus exterioris q̄ fit deliberato aīo ad cō
cupiſcētiā peccati mortalis eſt culpa dāna
bil'. Et ptꝫ Mat. v. Qui viderit mulierē
ad ꝯcupiſcendū eā iā mechatꝰ eſt in corde
ſuo. ſm Gloſ. notanter dicit. ad ꝯcupiſcē
dū. i. intentione ꝯcupiſcendi. qꝛ videre ab
ſolute mulierem vt pulcrā rem nō eſt mor
tale pctm̄. ſꝫ videre vt ꝯcupiſcat eā pctm̄ ē
Et idē iudiciū de alijs ſenſibꝫ. ſ. ꝙ ⁊ audire
v̄ba ⁊ colloq̄a mulierꝫ vel eā tāgere vel gu
ſtare cibū aut potū cū ea hac intētione pec
catū eſt mortale eo ꝙ ex fine intēto iudicat̃
actꝰ ſm doc. Scda regula ꝙ oīs actus
ſenſus exterioris q̄ fit deliberate intentiōe
huius finis vt ſcꝫ ꝯcupiſcat̃ in ſeq̄lam pcti
mortalis eſt culpa dānabilis Nam Aug.
in regula dicit. Appetere vel appeti velle
ſcꝫ in faciendū mortale: vtrūq; eſt damna
bile Vñ licꝫ tu nolis pctm̄ ꝑpetrare tamē
ꝓpterea aſpicis mulierē vel tāgis. vel audi
re vis v̄ba eiꝰ vt ipa ꝯcupiſcat te in pctm̄
mortale. vel vt poſſis ꝑ talia decipere eam
in rebus notabiliter eſt mortale. Tertia
regula eſt. ꝙ omnis actus ſenſus exterioris
ex ꝯtemptu pōt fieri mortalis puta quan
do paratus eſt vel facit etiam contra p̄ce
pta dei vel eccleſie cōtemnēdo ꝓpter dele
ctationē ſenſualē. Exēpli grā. ꝓpter videre
ſpectacula vel ꝓpter intereſſe choreis: aut
epulis: aut ludis: dimittit in feſto miſſam
audire: aut tpe q̄ tenet̃ ꝯfiteri vl' cōicare cō
temnit: aut peierando mētit̃ aut furat̃ ꝓpt
guſtū ⁊ hmōi. Vñ de pe. di. j. Tres ſunt.
glo. dicit. Siq̄s ꝯtēnit venialia ꝓpter ꝯtē
ptum dignꝰ efficit̃ morte eterna Quar
ta regula eſt ꝙ q̄ncunq; hō aduertit ſibi im
minere periculū peccati mortalis ꝑ aliquē
actū ſenſus exterioris. ⁊ tali periculo ſe vo
luntarie exponit. nec vult ſibi cauere a tali.
peccat mortalit̃. Vñ Eccli. iij. Qui amat
periculuꝫ. Lyra. i. occaſiones peccatorum
peribit in illo. ſicut auicula volitans circa
laqueum. Exemplū de nimia ⁊ frequenti
familiaritate mulieris in viſu: auditu ⁊ ta
ctu: ac alijs peccat q̄ non abſtinet: cum per
cipit ſibi vel illi periculum pcti imminere.
Hec ſufficiant. I

Circa tertiuꝫ de reme

diatiōe Notādū ꝙ plurima ſūt remedia q̄bꝫ
hō pōt ſibi cauere a peccatis ſenſuū exteri
orū. Primū eſt humanā ꝯditionē ꝯſidera
re. quia deus ſingulos ſenſus noſtros ſub
aliq̄ cuſtodia ꝯdidit vt diſcamꝰ cuſtodire

a peccatis. Primo oculos clauſit palpebra
duplici ſupiori ſcz ꝛ inferiori.cū tñ aues ſo
la inferiori palpebra habent claudere ocu
los. Beſtie autē ſolū ſupiori vt hō oculos
vndiqꝫ cuſtodiat. Itez auditus a retro ha
bet carnem cartilaginoſam vicz pro cuſto/
dia vt ſit tm̄modo ad anteriora.id eſt ſalu
tifera apertus. Itē guſtus clauſus eſt den
tibꝫ ꝛ labijs tanqꝫ ſeris. Item odorat⁹ na
ſus longitudine q̄ defluūt imundicie vt di
ſcamus fetorez pctōꝝ recognoſcere ꝛ emū
dare Itē tactus cute tegit ꝛ inſup veſtimē
tis vt caueat. Scōm remediū eternā puni
tionem pertimeſcere que ſingulis ſenſibus
iuxta numerum peccatorum remetietur.ſi
cut epulo qui in lingua plus peccauit pluſ
punitus eſt Luc.xvj. Tertiū eſt crucē chri
mox cogitare qꝫ cito tentaris Quartuz eſt
auertere ſenſus citius ab oblectatiōe Vn/
de Aug.in regula. Oculi veſtri ſi iaciant
in feminam in nulla figantur. Impoſſibi/
le em̄ eſt nō tāgi viſis qñqꝫ Vltimū ē de/
um orare vt caueat. R Pro finali do
cumēto cautele exemplū ponam⁹ qd̄ ſcri/
tur in ſpeculo exē.di.ix.exem.xciij.ꝙ demō
apparuit cuidam vetule ꝛ dixit. A pluribꝫ
annis laboraui ponere diſcordiā int̄ illum
virū ꝛ vxorē ei⁹ nec potui.qꝛ nō habeo lin/
guam q̄ poſſem familiariter loq̄ eis vt au
ditū mihi accōmodarēt. Tu ḡ cū poſſis h̄
ſi feceris dabo tibi pecuniā magnam Illa
pmiſit ꝛ accedēs ad domū illi⁹ vxori dixit
ꝙ vir ipſi⁹ aliā mulierē iuuēculā adamauit
ꝛ cū illa adulterat In ſignū ꝟitatis ecce ho
die veniet inq̄t illa iuuēcula vt accipiat pā
nū tunice p ſuo p̄cio. Tandem ſecrete viro
dixit ꝙ vxor ſua cū q̊daz clerico haberet il
licitū amorem ꝛ die altero ſi obſeruauerit
in ecclia colloq̄nt̄ mutuo:ordinauitqꝫ cum
eodē viro ꝙ p ſuā iuuēculā quā deſtinaret
illa die p accipiēdo pāno mitteret ſibi pan
nū a ſe emptū.cui⁹ p̄ciū ecce nunc inq̄t tibi
pſoluo. Tādē miſit iuuēculā p pāno ꝛ vir
ille pannicida dedit eidē. Vxor hec vidēs
eſt ſuſpicata de malo qd̄ p̄dixerat vetula.
Deniqꝫ pcurāte vetula die altero vxor in
ecclia cuz clerico confabulat̄.ꝛ ſic ſuſpitio
generata eſt viro de vxore.tandem vetula
ꝯſuluit vxori ꝙ de pil' barbe viri cū raſorio
ſumeret ꝛ ſic vetula p pilū efficerez ꝙ vir eā
pl⁹ amaret.ſz viro ſecrete dixit ꝙ obſerua/
ret qꝛ vxor eū raſorio occiderz Cū ḡ ille vir
fingens ſe dormire vxor raſoriū cepiſſet ec
ce vir repēte ſurrexit ꝛ diſcordia maxia fit
inter eoſdē ꝛ ꝯſanguieos vtriuſqꝫ Ecce lin/
gua ꝛ audit⁹ q̄nta mala ꝯcitāt. Tandem
dei iudicio diabol⁹ p̄ſtāte accepta vetulaz
illā rapuit ad inferna ꝛ orōibꝫ iſtis de⁹ p
diſcretionē ꝯfeſſoris declarauit maliciam
ꝛ ſic vir ꝛ vxor ad amorē p̄ſtinū reducti ſūt
O ḡ chr̄iani diſcite cauere ſenſus Roge/
mus chriſtum ꝛc̄.

Feria ſcd̄a poſt dñicam ramiſpalmarū
Sermo xlvij. vicz de pniciosiſſimis pctis
in ſpm̄ſctm̄ de q̄bꝫ reſtat poſt p̄dicta ſaltez
breuiter agenduz.vt cauere ſcz vel ꝯfiteri
diſcant pctōres

Vxit pedeſ

v iesu ꝛ dom⁹ ipleta eſt ex odo
re vnguēti Io.xij.ꝛ in euāge
lio hodierno. Chariſſimi i h̄ facto magda
lene vnguētis pedes ieſu figurat̄ vnguen/
tum ꝯtritionis vt dicit Berñ.ſup Cant.
ſermone.xij. Cū em̄ ex vnguēto ꝯtritiōis
confecto ex peccatoꝝ recordatione vereqꝫ
penitendo vngit pctōr bō ieſum q̄ cor ꝯtri
tū ꝛ humiliatū nō deſpicit ſz amat.tūc do
mus anie ꝛ toti⁹ ecclie implet̄ odore dele/
ctabili.qꝛ gaudiū eſt deo ꝛ angelis.ꝛ ſic oi
bus electis ſup pctōre pniaz agēte:vt chri
ſtus teſtat̄ Luce.xv. Sed heu qꝛ multi d
hoc diſplicētiā accipiūt ꝛ remurmurāt.ſic
dicit̄ de iuda q̄ indigne tulit ꝛ murmura/
uit.qꝛ multi ſunt deſperati vt iudas q̄ lo/
quuntur contra ſpūſſancti bonitatem err
ronee.ſcz ꝙ deus nō remittit peccata:pre
ſertim q̄ ſunt in ſpm̄ſctm̄:male interp̄tan/
tes ꝟba chr̄i Math.xij.vt infra patebit.
Vñ ꝯtra hmōi poteſt etiā poni p thema
te illud Apl̄i dicēris Ephe.iiij. Nolite fra
tres contriſtare ſpiritūſanctū dei in quo ſi/
gnati eſtis ꝛc̄. In q̄bꝫ omnes hortat̄ chri/
ſtianos ne ꝯtriſtent ſpm̄ſctm̄ peccando cer
tis ꝯtra ſpm̄ſanctum peccatis.de q̄bꝫ hic
agemus nec ꝯtriſtent errore ꝛ deſperatio/
nis inductiōe credēn.vel docentes ꝙ ſunt

talia peccata que etiam penitentibꝫ non re
mittit de⁹.deniqꝫ nec alijs pctis mortali/
bus q̄buſcunqꝫ ꝯtriſtēt explen̄.dei grām.
ſicut fecit Iudas.de q̄ h̄ euāge. Itaqꝫ
de pctis in ſpm̄ſctm̄ declarem⁹ tria in hoc
ſmone myſteria

Primū dr̄ notificatiōis
Scōm dicit̄ ſpecificatiōis.
Tertiū dr̄ remiſſiōis. L

Circa pmū de notifica

tiōe vt ſciam⁹ qñ dicat̄ q̄s peccare in ſpm̄
ſctm̄ vel q̄liter Notāduz eſt ſm Tho.ij.ij.
q.xiiij.ꝛ Anto.pte.ij.ti.viij.c.viij.ꝙ de pec
cato in ſpm̄ſctm̄ doctores loquūt̄ triplicit̄
declarādo ꝛ notificando illud.

Primo aliq̄ dicūt ꝙ ē qñ ꝯ ſpm̄ſctm̄ dr̄
blaſphemia.

Scd̄o alij dicūt ꝙ nō eſt aliud qꝫ final' im
penitētia.

Tertio alij dicūt ꝙ eſt pctm̄ q̄dcunqꝫ fa
ctū ex certa malicia

Primo inqꝫ pctm̄ in ſpm̄ſctm̄ dicit̄ bla
ſphemia que dicit̄ contra ſpūſſancti perſo
nam.ꝛ hoc dicunt antiqui docto.ſ. Atha/
naſius Hilarius Ambroſius Hierony/
mus ꝛ Chryſoſtom⁹.iuxta illō chr̄i dictū
Math.xij. Quicunqꝫ dixerit ꝟbū ꝯ filiū
hoīs remittet̄ ei. Qui āt dixerit ꝟbū ꝯtra
ſpm̄ſctm̄ nō remittet̄ ei neqꝫ in hoc ſeculo
neqꝫ in futō. Hec ibi. Nā ex q̄ chr̄s domi/
nus erat deus ꝛ homo quedā faciebat hu
manitus.ſ.comedendo:bibendo:dormien
do ꝛ hmōi. Quedā aūt faciebat diuinitus
p operationem ſpūſſancti quo erat plen⁹:vt
miracula faciendo:demōes pellendo:cele/
ſtia ſecreta reuelando ꝛ hmōi. Iudei autē
primo dixerant blaſphemiā in filiū hoīs
id eſt ꝟginis dicēn.euz voracē potatorem
vini ꝛ amicū publicanoꝝ.ꝛ h̄ fuit pctm̄ ḡ/
ue.poſtmodū dixerūt blaſphemiā in ſpm̄
ſctm̄ dū opa diuinitatis q̄ faciebat opante
ſpūſctō attribuerūt pncipi demonioꝝ dicē
tes.in beelzebub eijcit demonia.ꝛ hoc fuit
grauiſſimū peccatū iudeis:qd̄ eis ꝓpt̄ infi
delitatem ꝛ obdurationē nō eſt remiſſum

Scd̄o alij docto.vt Aug⁹.li.de verbis
dñi.ꝛ eundē ſequētes pctm̄ in ſpm̄ſctm̄ eſ
ſe dicūt finalem impenitentiā:quando ſcz
aliq̄s in pctō mortali pſeuerat vſqꝫ ad mor
tem. Et tale dicit̄ ꝟbum non ſolum oris ſz
ꝛ cordis ꝛ opis contra ſpm̄ſctm̄.qꝛ eſt con
tra remiſſionē peccatoꝝ que fit p ſpm̄ſctm̄
Et tale pctm̄ chr̄s dixit ꝙ nō remittet̄ ne/
qꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro.ſiue illis iu
deis chr̄m blaſphemantibꝫ:ſiue alijs qui/
buſcunqꝫ pctōribꝫ penitētiā nō agētibꝫ vſ/
qꝫ ad mortē.quia poſt mortē nulli poterit
eſſe penitentie locus. M Tertio alij
doctores dicūt ꝙ generaliter oē peccatum
quod fit ex certa malicia eſt pctm̄ in ſpm̄/
ſanctū.qꝛ ex certa malicia peccare eſt facere
contra bonitatem dei ſcienter ex cōtemptu
bonitas aūt attribuit̄ ſpūiſcō Vñ Magi
ſter.ij.ſenten.diſt.xliij.dicit.ꝙ ille peccat i
ſpm̄ſanctū cui malicia p ſe placet. Naz hō
pōt peccare qñqꝫ ꝛ peccat ex īfirmitate.i.ex
paſſione.vt cum tentat̄ ꝯcupiſcentia vl' ira
ꝛc̄.ꝛ tunc dicit̄ peccare cōtra deū patrē cui
attribuit̄ potentia. Item quādoqꝫ peccat
ex ignorantia:ꝛ tunc peccant in filium cui
attribuit̄ ſapiētia. Quādoqꝫ aūt peccat ex
certa malicia nō ſolum ex certa ſcientia.qꝛ
hoc etiaz accidit in peccato ex infirmitate:
ſed ex ipa electione mali. Iō notanter dici
tur:ex certa malicia ꝛ nō ſimpliciter ex ma
licia ad plus.ſ.deſignāduz ꝙ peccat q̄s in
ſpūſſancti bonitatē contemnendo. N
Querit̄ ergo qualis malicia facit pctm̄ in
ſpm̄ſanctū: Rñdet̄ in ſumma Angelica ꝛ
Antonina ſup:ꝙ peccare ex malicia poteſt
contingere pluribꝫ modis. Vno modo ex
malicia ſimpliciter:hoc eſt ex volūtate ma
la qua eligit facere malū peccati Scd̄o ex
inclinatiōe habitus vicioſi:que dicit̄ mali/
cia Et iſtis modis licet ſit peccatū morta/
le:tamen adhuc non eſt in ſpm̄ſctm̄ ꝓprie.
Exempli gratia ſm Bonauē.in.ij.diſtin.
xliij. Si aliq̄s ſenex qui nō habet concupi
ſcentiam fornicandi excitat ſeipm ad forni
candū qꝫuis peccat mortaliter ex induſtria
ꝛ malicia quadā.tamen illud nō dicit̄ pec/
catū in ſpm̄ſctm̄. Tertio ergo peccat q̄s ex
malicia eo ꝙ ꝯtemnit ꝛ abijcere contendit
id quod poſſet eū impedire ab electōe pec
cati.puta cū aliq̄s intēdit peccare ꝛ occurrit
menti alique inſtigationes vel timoris dei
punientis vel ſpei vel enormitatis peccati
ꝛ hmōi.ſed ipe abijcit vel contemnit ſtudi
oſe hmōi vt liben⁹ peccet:tūc ex certa ma

lcia peccat in ſpm̄ſctm̄ Exm̄ de ſctō Lon
gino ex legenda: cui⁹ feſtum q̄rta die poſt
Gregorij colit. Qui cū eſſet cēturio gētilis
caliginoſ oculis: ſ; viſis ſignis in paſſione
chr̄i: p̄ſertim q̄ ſanguie chr̄i ex vulnere p
lanceā decurrēre clare vidit ex illi⁹ ꝯtactu
nō ꝯtēpſit ſed in chr̄um credidit. ꝛ poſtea
ſctūs martyr fact⁹ eſt. vt infra patebit. ſed
iudei oia ꝯtēpſert dei ſigna vt effrenate oc
ciderēt chr̄m ꝛc̄. M

Circa ſcōm ꝺ ſpecieb⁹

q̄rit Que ꝛ quot ſūt ſpēs pcti in ſpm̄ſctm̄
Rn̄detur ſm̄ Magiſtrū in. ij. diſti. xlij. ꝛ
docto. q̄ ſex ſunt ſpecies. Prima deſpera/
tio. Scd̄a veritatis agnite impuguatio.
Tertia obſtinatio. Quarta p̄ſūptio Quī
ta inuidentia fraterne gratie. Sexta fina/
lis impenitētia. Et iſtoꝝ pro clariori in
tellectu Notandū ſm̄ doc. ſup̄: q̄ ſpūſſan/
ctus ſex modis ſuggerēdo vel inſtigādo in
nobiſ impedit pctm̄. Et ſic ſex modis ho/
mo ꝯtemnendo tales ſpūſſancti inſtigatio
nes peccat in ſpm̄ſctm̄. vt dictū eſt. Pri
mo inſtigat quandoq; peccatores ad ſpē;
diuine miſericordie. vt conſiderando quia
deus miſericors paratus eſt remittere pec
cata penitentib; ꝛ dare p̄mia celeſtia repro
miſit. Jdē q; reſipiſcāt ꝛ reſurgāt. ſ; homo
prauus hoc a ſe remouet p deſperationē;.
Et ſic prima ſpecies dicit̄ deſperatio, q̄ ſ;
credat q̄ deus penitēti remittit pctā. alio/
quin hoc nō credendo eſſet heretic⁹ vl' infi
delis: tn̄ cum talis inſpiratio tangit cor ſu
um contemnit vel nō recipit nec ad pn̄iam
ꝯuertit̄: ſ; p̄ſuadet ſibi ſe fore dānādū nec
deū ignoſciturū: ꝛ ſic libere peccat. ꝛ hoc ē
peſſimū oim̄ peccatoꝝ: i q̄ pctō perijt Ca/
in dicēs. Maior eſt iniq̄tas mea q̄ vt ve/
niā merear. Bern̄. Mentiris Cain menti
ris. quia maior eſt dei miſericordia q̄ toti⁹
mūdi iniq̄tas ꝛ culpa. Nā; vna ſanguinis
chr̄i gutta ſufficer; ad remittēda toti⁹ mū
di peccata. Hic etiā Leo papa de pe. di. ij
ſceleratior dicit. q̄ Judas graui⁹ peccauit
deſperando q̄ chr̄m tradendo. quia Ji/
dor⁹ de ſummo bono dr̄. Peccare mors
anīe eſt: ſed deſp̄are eſt deſcendere in infer/
nū ꝛ ſic diabolicū eſt. Scd̄o ſpūſſanct⁹
inſtigat ad v̄itatis fidei ꝛ ſalutis agnitio/
nem illuſtrādo q̄nq; p ſcripturas vel p̄di/
cationē vel alio modo. ſ. vt intelligat q̄ ta/
lis errat in fide vel ꝯtra mores. puta vſurā
eſſe peccatū vel fornicationē ꝛc̄. ſed homo
reprob; p̄ſeuerat ꝯtra ſpm̄ſctm̄ defenden̄.
ſuū errorē. Et tūc ſequit̄ v̄itatis impugna
tio. ꝛ intelligit̄ de v̄itate agnita in his que
ſunt neceſſaria ad ſalutem: ꝛ nō in alijs ſe;
naturalib; vel artificialib;. patet in Anto/
nina. Exemplū de ſcribis iudeoꝝ. Ter/
tio inſtigat ad abominandū peccati praui
tatē. q̄r ait Gregor. Momentaneū eſt qd̄
delectat: ſed eternū qd̄ cruciat: vn̄ deberet
homo reſipiſcere. Sed contēnendo ſequi
tur obſtinatio q̄ contra talem inſpirationē
ſpūſſcti firmat in pctō. Quarto ſpūſſan
ctus iſtigat ad timorē iudicij dei iuſti mor
tis ꝛ dānatiōis. ſed homo p̄ſumendo abij
cit hoc. ꝛ ſic ſequit̄ p̄ſūptio. ſ. q̄ ſine me/
ritis ꝛ ſine penitentia ſaluabit̄. Quinto
inſtigat ſpūſſctūs p auxiliū gratie ſubleuā
tis a pctis. Grā em̄ ſpūſſancti ſola h oies
ſubleuant̄ a pctis. vt Aug. dicit: qd̄ cerni/
mus fieri in multis q̄tidie ad deū ꝯuerſis
ſed peccator hoc abijcit dolendo q̄ gratia
dei creſcit in hominib; q̄s videt cōuerti in
p̄dicatione a ſuis peccatis. ſicut paganos
legimus q̄ dolebāt de hoc q̄ multi ꝯuer/
tebant̄ ad fidē p aplo'ꝝ p̄dicationem P
Et hec eſt inuidentia fraterne gratie cōtra
ſpm̄ſctm̄. Exemplū legit̄ in ſpe. exē. diſt. x.
exē. xxvij. q̄ ſutor q̄da; dolens ob q̄ſt⁹ di
minutionē q̄ contra calceos roſtratos p̄di
caret̄ maledixit p̄dicanti de hoc. ꝛ diabo/
lus terribili ſpecie viri apparēs arreptū il/
lū ſutorē p capillos violēti impetu tāto in
terrā deiecit vt auulſa cū ſua pelle coma ca
pitis in manu illi⁹ remāſerit ꝛ ſanguinea;
iſte coronā habuerit. Sicq; ad horā p̄dit;
ſenſib; in terra iacuit vertice cruētat⁹: tan/
dem orātib; p eo ſacerdotib; reſtituto ſibi
vſu rationis didicit nō maledicere nec do/
lere q̄ ab hm̄oi deſiſtit̄. Sic etiā peccant q̄
dolent q̄ amaſie ad caſtitatē ꝯuertunt̄.
Sexto ſpūſſctūs inſtigat p remorſum cō/
ſciētie de pcti turpi prauitate: ſed peccator
abijcit p ſpeciem ſextā q̄ eſt finalis impe/
nitētia que importat ꝓpoſitū nunq; peni/
tēdi. vl' ſm̄ Tho. nūq; vere ꝯfitēdi ꝓpoſi/
tū ſed ſp ficte. O ergo peccator ſeq̄re p̄re/

dictas inſpiratōnes ne pecces ꝛc̄ Q

Circa tertiū de remiſſi

one peccatoꝝ in ſpm̄ſctm̄ q̄rit̄. vtꝝ equalit̄
deus remittat pctā oia in ſpm̄ſctm̄ ſicut ꝛ
alia pctā. Rn̄det̄: nulli dubiū q̄ penitenti
oia pctā a deo bono remittūt̄. vt ſacrū cō/
ciliū teſtat̄. j. q. vij. ſiq̄s omnē. poſt mediū.
Si aūt dicas Quare ḡ chr̄s dicit Mat.
xij. q̄ nō remittet̄. Rn̄det̄ q̄ ſm̄ Aug. loq̄t̄
ibi chr̄s de finali impenitēcia vſq; ad mor
tem incluſiue. vt ſup̄ dictū eſt. Uel ſm̄ ali/
os h̄ dic. q̄r hoie; de talib; pctis difficili⁹
ꝯuertunt̄: eo q̄ contrariant̄ ſpūiſctō q̄ ha
bet hoies a pctō ꝯuertere. vt iam oſtenſū
eſt. ꝛ ſic chr̄s dicit q̄ nō remittunt̄. ſic̄ dicit̄
ꝯmūiter de infirmitate q̄ difficulter curat̄
q̄ hec nūq; curat̄ Un̄ ꝛ ph̄s dr̄ q̄ p impoſ
ſibili dicere ſolemus id qd̄ difficulter poſ/
ſum⁹. tn̄ ſiq̄s etiā ex pctis in ſpm̄ſctm̄ con
uertit̄ in p̄ſenti vita: de⁹ eq̄ facilit̄ ex ſe re/
mittit ſibi oia. Sicut ad hec alijs dimiſſiſ
ſūt exēpla ſcp̄ture. ſ. de Paulo blaſphemo
p̄us fidē impugnāte: ſed poſtea aplo ma/
ximo. Itē de Longino q̄ chr̄i lat⁹ vulne/
rauit crudeliſſime corā v̄gine mr̄e. ſ; ꝯuer
ſus modo ſup̄dicto poſtea in cappadocia
monaſtice vixit. xxviij. annis. Cui ſacrifica
re idolis nolenti p̄ſes oēs dentes excuſſit
ꝛ linguā excidit. tamē Longin⁹ loquela;
nō p̄didit. ꝛ idola ſecuri ꝯfregit: q̄ꝝ demo
nes in p̄ſidem ꝛ eius ſocios intrān. p̄ſide ce
cato ip̄e ꝛ oēs inſanīētes latrabāt. Cui cū
Longin⁹ diceret. Nō ſanaberis niſi q̄n oc
ciſus fuero ꝛ poſt p te orauero. Juſſit ḡ p̄
ſes eū mox decollari. ꝛ poſtea ad corp⁹ ei⁹
p̄ſtratus cū lachrymis pn̄iam egit ꝛ p̄fe/
cte ſanat⁹ tādē bn̄ vixit. Rogē⁹ ḡ chr̄m ꝛc̄

Feria tertia poſt Ramiſpalmaꝝ. Ser
mo. xlviij. de obduratōne cordis hūani in
pctis. ꝛ q̄rūdā p̄ditōe: alioꝝ aūt libatōne.

Tu domine

ſabao h q̄ iudicas iuſte: pro/
bas renes ꝛ corda. Hiere. xj.
ꝛ in ep̄la hodierna. In quib; v̄bis inſinu/
atur q̄ de⁹ ſabaoth. i. exercituū. ſ. angeloꝝ.
q̄ oia q̄ facit iuſto iudicio facit. p̄bat hoies
nō vt aliq̄d ſibi. i. deo occultu; innoteſcat.
q̄r oia nuda ꝛ ap̄ta ſunt ocul' dei: etia; cor/
dis ſecreta: teſte ap̄lo. ſ; vt alijs innoteſcāt
iudicia dei fore nō niſi iuſta in omnib; q̄ fa
cit vel p̄mittit. R Tria autē innuunt̄
in p̄dictis v̄bis que de⁹ ſolet p̄bare. Prio
renes. i. caſtitatē an quis intra ſe p̄uā ꝯcu/
piſcentiā carnalē foueat ꝛ peccare intendat
ad ſuam damnationē. Secūdo corda an
ſint dura ad rebellandū deo ꝛ eius inſpira
tionib;: q̄bus vocat hoies ad fidem ꝛ pe/
nitentiā ac ſalutē. ſicut fuit in iudeis obdu
ratis ꝯ chr̄m. p̄pter qd̄ de⁹ puniuit illos.
Tertio p̄bat eadē corda an molleſcant ad
pn̄iam de pctis. p̄ſertim aūt his tp̄ib; paſ
ſionis chr̄i deberēt molliri corda hoim̄ ad
pn̄iam: ꝯtritōem. ſ. ꝯfeſſionē ꝛ ſatiſfactōe;
intuitu paſſiōis chr̄i q̄ ſcidit etiā petras: ꝛ
monumenta aperuit ꝛc̄. Propt̄ea etiā eccl'ia
a dn̄ica ꝺ paſſiōe inchoādo p totā hebdo
madam canit p inuitatorio matutinali il/
lud p̄s. xciiij. di. Hodie ſi vocē dn̄i audie/
ritis nolite obdurare corda vr̄a qd̄ pōt eti
am poni p themate. S; ve mūdo ab ſcan
dalis. q̄r multi chr̄iani etiā h̄ tp̄e obdura
ti manēt ſine ꝯfeſſione. Proīde de obdura
tōe i pctis h̄ ſmōe declarem⁹ tria myſteria
Prīm de cauēda duricie occaſiōe
Scōm de q̄rūdā in ſua duricie p̄ditōne
Terciū de q̄rūdā dono grē libatōe.

S Circa p̄mū ꝺ cauen/

da occaſiōe obduratōis: vt ſic remota cā re
moueat̄ effect⁹. ſic̄ q̄ venenoſa ꝛ p̄icl'oſa ca
uit tutior ē. Querit̄ ḡ. ex q̄b; occaſiōib; ori
tur cordis obduratio i hoib;: Rn̄r ſm̄ do
ctores vt claret i ſūma Anto. p. ij. ti. viij. c.
ix. q̄ p̄cipue ex q̄nq; Primo ex auaricie ni
mia cura ꝛ ſollicitatō e. vn̄ Ber. ad Euge/
niū. Prudenti⁹ te abſtrahas a curis hui⁹ ſe
culi q̄ trahar; ab illis: ne paulatim duca/
ris ad cor durū. Exēplū de Juda q̄ p pe/
cunia ꝛ auaricia adeo obdurat⁹ ē q̄ chr̄m
triginta denarijs vendidit. ꝛ a tali duricia
nec v̄bo chr̄i: nec ablutiōe pedū ei⁹ hūilit̄
facta. nec oſculo amoris ei⁹ retrahi potuit
Deniq; ꝛ p̄ncipes ſacerdotū ꝛ phariſeos a/
uaricia obdurauit. Scd̄o ex honoꝝ mū/
di p̄ſp̄atōe. nā vide⁹ q̄ m'lti i infirmitate ꝛ
paup̄tate vl' tribulatōe ſit̄ duoti ꝛ ꝯpūgūt̄
de pctis. ſ; poſtq; p̄ueniūt ad p̄ſp̄itatē du

ri fiunt ꝛ crudeles. Unde Aug. ad Mar
cellinū ait. Nihil infelicius eſt felicitate. i.
pſpitate peccantiū. qꝛ mala volūtas velut
hoſtis interioꝛ roboraꝛ. i. iduraꝛ in ſua ma
licia ex ſua pſpitate. Exemplū de Antio/
cho duriſſimo ꝙdiu pſpe. ſ. ſibi ſucceſſit. ſꝫ
poſtꝙ flagellatus fuit infirmitate ſe reco/
gnouit di. Juſtum eſt ſubditū eſſe deo: et
petiuit iudeos orare p ſe. ij. Machab. ix.

Tertio ex criminū aſſuefactōe. quia qn
to quis pliriori cōſuetudine pcti teneꝛ tā
to plus induraꝛ ꝛ difficilius ſurgit. Nam
Phs li. de mēoria ꝛ remiſcētia dt. Con/
ſuetudo eſt altera natura. Hinc Gre. dicit
Difficile ſurgit quē moles male ꝯſuetudi
nis pmit. Un̄ Lazarꝰ mortuꝰ ꝛ ſepultus
ſub lapide ac fetidꝰ ſignificāſ pctōrē con/
ſuetudinariū ꝛ obduratū in pcti fetore dif
ficilꝰ ꝙ alij mortui legiꝛ ſuſcitatꝰ p chri
ſtū. hoc eſt pluribꝫ ꝯcurrentibꝫ. ſ. lapidis
remotōe: chri fletu: oratiōe ꝛ clamore.

T Quarto ex diuturne ire ꝛ odij tē/
tione. qꝛ ſic cor frigeſcit a dei ꝛ primi amo
re: ꝛ induraꝛ ſicut glacies. Un̄ Gen̄. xlix.
dr. Maledictus furor eoꝝ qꝛ ptinax: ꝛ in
dignatio eoꝝ qꝛ dura. Maledicta ḡ ē ira
ptinax ꝛ dura. Exemplū de Eſau q̄ odio
durus nō inuenit locū penitētie. Heb. xij.

Quito ex emēde ꝯtēptu in flagellatōe
Sunt eni heu multi q̄ nec flagellis emen
danꝛ ſꝫ magis induranꝛ. ſicut incꝰ ferrea ex
freqnti malleatōe plꝰ iduraꝛ. De tali Job
xlj. Cor eius indurabiꝛ q̄ſi lapis ꝛ mallea
torū incus. Hec ibi. Sed tales ptimeſcāt
quia vt Grego. dicit. Quos pſentia flagel
la non corrigunt ad futura ſupplicia ppe/
tua pducunt. Nam Eccli. iij. Cor durum
male habebit in nouiſſimo ꝛc̄. Exēplum
de Pharaone qui flagellis induratus i
mari pijt cum ſuis omnibus. Ve ergo et
ve duris corde. V

Circa ſcd̄um de perdi

tione aliquoꝝ q̄riꝛ. quare deus bn̄dictus
q̄ ſuauis eſt vniuerſis aliq̄s pmittit ſic in/
durari i pctis vt nunꝙ reſurgāt ſꝫ i etnū
peant. Rn̄deꝛ ſꝫ Alex. de ales. j. p. ꝛ Tho
mā ꝛ in ſūma Ray. cōcorditer quoꝙ ali/
os doctores ſup. j. di. xlj. aſſignaꝛ cauſa tri
plex que concurrit in hoc

Prima eſt cā deficiēs
Scd̄a eſt cā pmerēs
Tertia eſt cā pmittēs.

Prima inꝙ cauſa eſt deficiens ſcꝫ homis
liberū arbitriū qd̄ vult ꝛ eligit maluꝫ. ꝛ ſic
impedimentū pſtat gratie dei. Exemplūꝫ
ponit Augꝰ. xij. de ciuitate dei. dicens ſic.
Sint duo hoies equaliter affecti animo ꝛ
corpore ꝯſimiles videant vnam rem pul/
cram. puta mulierem aut equum ꝛ ſimilia
quaꝫ vnus illicite ꝯcupiſcit alter non: que
cauſa huiꝰ: non rei pulcritudo cū eadem ē
in ſe equaliter mouēs vtrunꝙ. Item non
carnis concupiſcentia cuꝫ ſit ſimilis diſpo/
ſitionis vtriꝰꝙ. nec ſuggeſtio maligni ſpūs
qm̄ ille q̄ntum de ſe eſt vtrunꝙ equaliter
tentat. Un̄ ſequiꝛ ꝙ huiꝰ diuerſitatis n̄ eſt
alia cauſa niſi ꝓpria vtriuſꝙ volūtas Sic
a ſimili: ꝙ iſte peccator induraꝛ ꝛ non ha/
bet bonum ꝓpoſitum ſed impedimentum
pſtat dei gratie: alius auteꝫ vult gratiam
dei: eſt a voluntate deficiente in obdurato

X Secunda cauſa eſt promerēs ſcꝫ pec
catū tam originale ꝙ actuale. quia ho/
mo per peccatum ſuum promereꝛ ſepara/
ri a deo ꝛ eiꝰ gratia. Eſaie. lix. Iniq̄tates
veſtre diuiſerunt inter vos ꝛ deū veſtrum
Sicut exempli gratia. Infideles p ſuā in
fidelitatē demerenꝛ indurari: ꝛ mali chria
ni p vicia varia que cōtinuant nec penitēt

Tertia cauſa eſt pmittēs ipe deus ſcilꝫ
cuiꝰ iuſticia dictat vt hominēꝫ pmittat in
ſuo libero arbitrio ꝛ non cogat eum q̄ non
vult recipere gratiam ꝛ ſurgere a peccatis.
Et ſic patet ꝙ perditio homis in ſua ma/
licia eſt ex ſeipo: quā deus iuſte pmittit vt
exinde clareſcat dei iuſticia pctōres punieſ
q̄ voluntarie peccauerīt. Sicut exēpli gra
tia ſm̄ Scotū. Rex legem ſtatuit iuſtā ꝙ
fur ſuſpendaꝛ vel latro puniaꝛ: ꝙuis ſciat
ꝙ multi non curantes hanc legem furtum
facient ꝛc̄. neminem tamen cogere debet a
ſua voluntate furandi nec iuſtū eſſet vt me
incarceraret anteꝙ furtū feci: ſed iuſtuꝫ eſt
vt ſi furtum fecero puniat. Sic in ꝓpoſito
Idcirco Oſee. xiij. dicit dominꝰ. Ex te p/
ditio tua o iſrael: ex me aūt auxiliū tuum:
ſcꝫ niſi pſtes impedimentū auxilio gratie
que ſemper preſto eſt omni facienti quod
in ſe eſt.

Y Circa tertiū d̄ libera
tione aliq̄ꝝ q̄riꝛ Un̄ eſt ꝙ miſericors deuſ
libat adducēdo ad pniam aliq̄s etiā indu
ratos alijs relictis i ſuis criminibꝫ. vtꝫ de pe
tro ꝛ Magdalena ac latrone ad pniam re
ductis. ꝛ de Juda ac iudeis induratꝫ dere
lictis ꝛc̄. Rn̄deꝛ ſm̄ Tho. ꝯ gentiles li. iij.
c. clxxxj. ꝛ in ſūma Rayne. ꝙ h̄ ē ꝛ ſit ex cau
ſis tribus.

Prio ex abūdātia diuie bonitatꝫ
Scd̄o ex euidētia diuie pietatꝫ.
Tertio ex cōplacētia diuie volūtatꝫ.

Primo inꝙ ex abūdantia diuie bonitatis
ꝙuis em̄ induratꝰ pctōr nō eſſet dignus
ſm̄ exigētiā diuie iuſticie vt ſibi infūdereꝛ
grā emolliēs ad pniaꝫ: tn̄ deꝰ vt oſdat ſu/
am bonitatē immēſam pter ordinē rebꝫ in
ditum operaꝛ. Sicut exēpli grā. cū cecū il/
luminat ꝛ mortuū ſuſcitat facit pter ordi/
nem inditū rebꝫ ex ſua gratuita bonitate.
Sic interduꝫ ex abundātia bonitatis eos
q̄ impedimentū pſtāt gratie peccādo ꝛ in/
duratos: auxilio ſuo pueīt cōuertēdo illos
Et ſicut nō oīes cecos illuminat nec oēs
ad hanc vitā mortuoſ ſuſcitat ſed aliquos:
ita non omnes induratos liberat a pctō ſꝫ
aliq̄s ꝛc̄. Scd̄a ratio: vnde hoc ſit eſt e/
uidētia diuine pietatis vt ſicut in reprobis
oſtendit deus ordinem iuſticie: ita in reuo/
catis induratis euidenter oñdat magnitu
dinem miſcōie ꝛ pietatis. ꝛ h̄ docet aplus
Rho. ix. Nam ſi nullus dānareꝛ nō appa
reret dei iuſticia: ꝛ ſi nullꝰ pctōr durꝰ reuo
careꝛ nō appareret miſcōia dei tāmagna.

Tertio ſit ex cōplacētia diuine volunta
tis. Sicut em̄ ex volūtate dei ꝓceſſit vt fi/
erent creature ex nihilo ꝛ quedam alijs di
gniores. ꝛ ſicut ex volūtate artificis ꝓcedit
vt ex eadem materia ſilr̄ diſpoſita quedaꝫ
vaſa formet ad honorabiles vſꝰ: vt ad mē
ſam picaria. quedaꝫ ad ignobiles: vt ollas
ꝛ cacabos igne deturpandos. Sic in ꝓpo
ſito. Ex q̄ tota natura hūani generis facta
eſt maſſa vilis ꝛ corrupta in primis paren
tibꝫ per pctm̄: ſi quos deus ex hominibꝫ li
berat vt ſint ad honorē celeſtem ꝛ gloriaꝫ:
poteſt ſicut vult: ꝛ facit hoc ex mera grā: ꝛ
miſericordia. q̄s aūt in culpa relinq̄t iuſte
facit ſicut ille demeruit. Z Un̄ Aug.

ponit exēplū de hoc. xxiij. q. iiij. ca. Nabu/
chodonoſor. di. ꝙ Nabuchodonoſor poſt
multas ipietates flagellatꝰ penituit: ꝛ re/
gnū qd̄ pdiderat rurſus accepit. Pharao
aūt ipis flagellis durior effectꝰ perijt Cū
em̄ ꝯformes eſſent q̄ntū ad naturā ambo
hoies: q̄ntū ad dignitatē ābo reges erāt.
Itē q̄ntū ad cauſaꝫ ambo captiuū dei po
pulū poſſidebant. q̄ntuꝫ ad penā ābo fla/
gellis admoniti clemenꝛ. Quid ḡ fines eo
rū fecit diuerſos niſi ꝙ vnꝰ ingemuit. ſ. pe
nitēdo: alter ꝯ dei miſericordiā libero ar/
bitrio pugnauit. Et tandē ꝯcludit ꝙ boni
p graꝫ dei corriguntꝛ nō ex neceſſitate pde
ſtinationis vel pſcientie. qꝛ pdeſtinatio vel
pſciētia nō facit neceſſitatem. ꝛ ſic mali li/
bero arbitrio pereunt. Hec ibi Aug. diffu
ſe tractat. O ḡ pctōr audi deū clamantem
oibꝫ Zach. j. Cōuertimini ad me ꝛ conuer
tar ad vos. O miſer indurate vide chrm
in cruce p te māibꝫ expaſſis vt amplexeꝛ ſi
conuerti volueris aſpice ſanguinē p te fu/
ſum ad abluendū. O ergo aīa chriſtiana
ꝯuertere ne pdas te cum diabolo obdura
to in ppetuū Rogemꝰ ḡ chrm vt det nob
oibꝫ gratiā qua corda noſtra ad penitenti
am emollianꝛ ꝛ conſequamur gliam ſem/
piternam. Amē.

Feria eadē poſt prādiū Sermo. xlix. po
niꝛ pdicandus ꝓpter occurrens feſtū eodē
die. ſ. ſcti benedicti: vt hoc anno vel alio an
no occurrēte alio. ſ. feſto ſcti Gregorij vel
ſancti Joſeph: vt ſepe ꝯtigit ꝓpꝰ interual/
li variationē. Idꝙ poteſt q̄s pdicatoꝝ le/
gendā talis ſancti applicando pdicare de
materia quacunꝙ. Sed nunc nobis predi
cantibꝫ ſermo reſtat de acidie ſcꝫ negligen
tia circa feſta obſuanda. de q̄ ꝯueniēs the
ma applicādo pſeqmur.

Edit illi do

D minꝰ cor ad pcepta ꝛ legē
vite ꝛ diſcipline. Eccli. xlv
ꝛ i epl'a hodier. feſtiuitatis
Itē aliō thema ex euāge. Nō veni ſoluere
legem ſed adimplere. chrs dicit Matth.
v. ꝛ in euāgelio feſti. Itē aliud Quod voꝫ

bis dico oībꝫ dico vigilate.ſcꝫ ad implen
dū p̄cepta Marci.xiij. ⁊ in euāge.feſti. Re
uera chariſſimi maxima eſt grā dei qñ da
tur hoī vt apponat coꝛ ꝑ oīa ad p̄cepta i/
plēda:⁊ ad legē vite.ſ.eterne:hoc eſt ad cō
ſilia euāgelica obſeruāda ⁊ ad legē diſcipli
ne.ſ.docēdā alijs. Nā ⁊ chr̄s dñs legē im/
pleuit: ⁊ iſte ſctūs cui⁹ feſtū colim⁹ hec ob
ſeruauit. O ḡ chariſſimi vigilate ad hec.
Sed qm̄ int̄ p̄cepta obſ̄uanda a deo mā
dat̄ in decalogo Exodi.xx.ſabbata.i. feſta
ſanctificari. Et de hoc nobis reſtat ſermo
ideo de hoc tria myſteria declarabim⁹ ꝑ
ſermone.

Primū dꝛ grauis offenſio violatiōis
Scōm dꝛ legal' punitio trāſgreſſiōis.
Tertiū dꝛ modal' tētio vacatiōis

A Circa pꝛimuꝫ de gra
ui offenſa violatiōis feſtoꝝ. Notādum ꝙ
plibꝫ rōnibꝫ ꝓbāt̄ grauit̄ peccare q̄ feſta vi
olāt. Et ptꝫ.

Pꝛio qꝛ ē magne ingratitudīs.
Scōo qꝛ ē magne ꝑuerſitatꝫ
Tertio qꝛ eſt diuīe odibilitatīs.
Quarto quia eſt multimode damnabi
litatis.

Pꝛio qꝛ feſta nō obſeruare eſt magne i/
gratitudis.qꝛ ipe de⁹ ꝓpt̄ h̄ p̄cepit ſabba/
ta.i.feſta colere vt ſaltē illo die recogitare/
mus dei bñficia impēſa ⁊ grās deo agere/
mus. ꝓpter qđ in pͥncipio hui⁹ p̄cepti po/
ſuit dictū. Memēto vt diē ſabbati ſctifi/
ces:vt ꝑ h̄ v̄bum memēto recoꝛdationē ſi
gnificet. Qui ḡ n̄ vult obſ̄uare feſta ſignū
eſt ꝙ nō vult deo grates agere ꝓ ſuis bñfi
cijs.ſ.creatiōis:ꝯſeruatiōis:incarnationis
paſſionis ⁊ ſic de alijs: ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns nō ſunt
digni grā dei nec glīa nec vita. Greg. Nō
eſt dign⁹ de dādis q̄ nō agit grates de da
tis. Exēplū Si aliqs tibi dediſſet ſeptem
aureos:ita ꝙ ſex habes ad nutū tuū: ⁊ ſe/
ptimū ſibi reddere tenearis:magna ingra
titudo eſſet ꝙ ſibi ſeptimū velis auferre vł
furari. ⁊ ꝓpt̄ ingratitudinē poſſet legitime
reuocare ipe datoꝛ h̄ donū.qꝛ vt hꝛ. C.de
reuocandis donationibꝫ.l.vltima. ꝓpt̄ ing̃
titudinē donatiōes iuſte reuocant̄. Sic ad
ꝓpoſitū de⁹ bñdict⁹ ꝯceſſit ꝓ nr̄a vtilitate
ſex dies ad operādū: ⁊ diē ſeptimū.i. feſtū
vel dñicā ſibi reſeruauit ad h̄ vt ei nūc de/
ſeruiat̄ quē ſi nō reddim⁹ iuſte reuocat no
bis dies ꝯceſſos ad laboꝛādū tollēdo nos
de vita vł alio mō puniēdo.ſ.frāgendo pe
dē vel manū vel immittēdo aeris indiſpo
ſitionem vel infirmitatē ⁊ hmōi. Et ita fit
ꝙ q̄ vno die feſto nō vult abſtinere a labo
re.ſepe iuſto dei iudicio ꝑ grandinem vel
guerrā aut fractionē pedis bouis vł equi:
aut aliter opoꝛtebit abſtinere toto mēſe vł
anno. B Scōo violare feſta vel non
obſeruare eſt maxime ꝑuerſitatis ⁊ fatuita
tis. Pꝛimo:qꝛ talis potius vult laboꝛare
in ſeruitio diaboli q̄ꝫ q̄eſcere in ſ̄uitio chꝛi
ſti. Scōo quia poti⁹ vult eſſe i ſtatu miſe/
rie infernalis cum magno laboꝛe in die fe
ſto addq̄rendo ſibi toꝛmenta q̄ꝫ eſſe in ſtatu
patrie celeſtis vbi eſt quies eterna. Unde
Hieronym⁹ in teſtamēto O q̄nta demen
tia hoim:q̄nta fatuitas miſerabiliū mun
danoꝝ q̄ cū ēt ꝑ laboꝛes ⁊ ꝑicula pati ſint
dānari nolunt ſuaue iugū dñi ⁊ onus leue
poꝛtando ſaluari. Hec ille. Nōne fatu⁹ eſt
q̄ magis vult laboꝛare cū maxis ſudoꝛibꝫ
q̄ꝫ q̄eſce i regia dignitate celeſti. Tertio qꝛ
cū boues ⁊ equos ſuos nō ꝑmittāt onera/
ri vltra q̄ꝫ debeāt:tamen contra ſe ꝑuerſe
agunt.quia in nullo ſibi tales compatiunt̄
ſed q̄tidie etiam in feſto poꝛtant onera la/
boꝝ ⁊ peccatoꝝ ⁊ toꝛmētoꝝ infernaliū de
merendo ꝑ hmōi pctā ſua. Quarto qꝛ cū
in feſto deberent q̄rere gratiam dei ⁊ ſan/
ctoꝝ amiciciā ipi q̄rūt irā ⁊ vicioꝝ ſterco/
ra ſibi accumulāt magnis laboꝛibꝫ. Unde
talibꝫ Malach.ij. dicit dñs. Diſꝑgā ſuꝑ
vultum veſtrum ſtercus ſolennitatū v̄raꝝ
id eſt vicia in feſtis facta in ꝯfuſionē v̄iam
ꝑuniā pena multiplici. C Tertio qꝛ
violare feſta eſt diuine odibilitatꝫ. Nā Ex
odi.xxxj.penā moꝛtis ⁊ excōicatiōis a dei
ꝓplo cōminat̄ de⁹ violatoꝛibꝫ in ſignū odij
ſpecialis ad h̄ peccatū. dicit eñ ſic. Uide/
te vt ſabbatū meū cuſtodiatis.qui eñ pol
luerit illud moꝛte moꝛiat̄:qui fecerit in eo
opus peribit anima illius de medio popu
li mei. Hec ibi. Et ſic patet ꝓpoſitum ꝙ
deus tales punit coꝛꝑaliter occidendo ⁊ a
celo etiā excludēdo. Si petas q̄rēdo. vñ
eſt hoc ꝙ tātuꝫ deus odit violationē feſti:
Rñdet̄ quia cum feſtum ſit quoddā ſignū

recognitionis diuine:vt p̄dictum eſt:ideo
eius violatio videt̄ quodāmodo eē dei ne
gatio. Inſuꝑ cū homo ſe totū ꝓ omni tē
poꝛe habeat a deo a quo eſt: ⁊ q̄libet mo/
mento tp̄is a deo ꝯſ̄uat̄: Idcirco magna
iniuria fit deo vt homo ſe totū ſubtrahat
deo illo die quo deberet poti⁹ ſe dare deo
Inſuꝑ donat ſe totū ſeculo vł diabolo di
inimico: ꝓpter hec merito deus odit tales
D Quarto qꝛ eſt multimode dāna/
bilitatis. Nam oīs lex toti⁹ mūdi dānat
⁊ puniēdos dictat violatoꝛes feſtoꝝ: vt ꝓ
ſeq̄nur ſecūdo arti.ſ̄monis. Nam nō ſo/
lū leges iuſte ſed etiā ritus idolatraꝝ gen/
tiliū puniebat violatoꝛes. vt ptꝫ exemplo
vulgato in geſtꝫ Rhomanoꝝ vbi legit̄ ꝙ
Athens in ciuitate Rhoma regnauit qui
ꝑ lege ſtatuit ꝙ dies pͥmogeniti ſui colere/
tur ſub pena moꝛtis. Cunq̄ multi trāſgre/
derent̄ conſuluit Uirgiliū ⁊ petiuit vt ar
te ſua faceret ꝙ trāſgreſſoꝛes accuſarent̄.
Uirgili⁹ ergo arte magica fecit vt ſtatua
erecta in medio ciuitatis oīa hmōi in ciui
tate facta occulte in iſto feſto violādo reue
laret. ⁊ ſic plures occidebant̄. Erat autēꝫ
q̄dam faber noīe Focas q̄ laboꝛabat i no
cte feſti. maneq̄ꝫ facto ꝑerās cum malleo
cōminabat̄ dicens. Si tu me ꝑdideris cō
fringam caput tuū: ⁊ ſic domum redibat.
Quodam mane feſti miſit impatoꝛ ad ſta
tuam illam vt req̄rerent de trāſgreſſoꝛibꝫ.
⁊ ſtatim oſtēdit illis tria metra deſcripta i
fronte ſuo ſic. Tēpoꝛa mutantur: hoīes q̄
ꝙ deterioꝛantur. Qui veritatē dicit caput
fractū habebit. Audi vide tace ſi vis vi/
uere i pace. Itaq̄ꝫ impatoꝛ venit ad ſtatu
am interrogans q̄s ſibi minaret̄. Et tādē
reſpondit ꝙ Focas. Captus eſt ergo ⁊ ad
ductus.inquirentiq̄ꝫ impatoꝛi cur cōtra le
gem ageret: reſpondit. Dñe hāc legē nō
poſſum ſeruare.qꝛ omni die octo denari/
os opoꝛtꝫ me addq̄rere q̄s nō poſſum ſine
laboꝛe habere. quia duos denarios ſolue/
re habeo quotidie: duos accōmodare: du
os ꝑdere: duos autē expēdere. Cūq̄ꝫ hec
v̄ba nullus itelligeret: iurauit impatoꝛ ꝙ
non occideret̄ ſi ediſſereret. Et ſic ille expla
nauit dicēs. Duos debeo ſoluere:qꝛ patri
meo q̄ me enutriuit dare teneoꝛ pro victu
eius paupertatis. duos accōmodo qꝛ filiuꝫ
habeo in ſcholis diſcentē ꝓ quo ſoluo. qui
tandē cū ego ſenuero me nutriet. Itē du/
os ꝑdo q̄s in vxoꝛē q̄ mihi ꝯtria eſt q̄tidie
expendo. duos aūt i vſus neccitatꝫ mee ex
pēdo. Et ſic libat⁹ ē Focas ꝑ ſapiētiā. et a
ſenatu cōmēdat⁹. Tādē poſt moꝛtē impa
toꝛis elect⁹ ē impatoꝛ. in cui⁹ coꝛona capi
tis i imagine depicti ſunt octo denarij.

E Circa ſcōm de lega/
li punitōe nota ꝙ oīs lex punit trāſgreſſi/
onē feſti. Patet pͥmo lege intriſeca.ſ.na
ture in aīa.qꝛ ratio ipa naturalis dictat vt
homo aliquādo intēdat vite cōtēplatiue
deū ⁊ dei bñficia r̄cognoſcēdo. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns
conſciētia remurmurādo ꝓ trāſgreſſiōe
puniēdū decernit. Propterea de ſctō Job
qui fuit tp̄e legis nature dicit̄. ꝙ cū in oꝛ/
bem trāſiſſent dies. i.in capite hebdoma/
de: qđ eſt dñica die mittens ſanctificabat
filios ſuos. Job.j. ſcꝫ admonēdo de gra/
titudine bñficioꝝ dei: ⁊ coꝛrigēdo de pec/
catis. Ideo ſubdit̄ dicēs. Ne foꝛte pecca/
uerint filij ⁊c̄. Secundo lege moſayca.
Nume.xx. vbi dñs p̄cepit lapidari eū qui
colligebat ligna i ſabbato. Deniq̄ꝫ ter
tio lege ꝓphetica. Hiere.xvij. Ezech.xx.
⁊ pluribus alijs dominus ponit multipli
cem comminatōem penarum contra trāſ
greſſoꝛes. Quarto lege euangelica.
Matth.xix. Si vis ad vitam ingredi ſer
ua mandata. ⁊ ſic per contrarium ſi nō ſer
uas dānaberis. Quīto lege apoſtolica
Ab aplīs eñ exoꝛta eſt diei dñice celebꝛa
tio ꝓpter multa eius pꝛiuilegia. vt in ſpeci
ali ſermone parte de tēpoꝛe tractauimus.
Et p̄ſertim quia chr̄s reſurrexit die dñi/
co ⁊ diſcipul' apparēs gaudiū fecit. Sed
mal⁹ diſcipul⁹.ſcꝫ Judas traditoꝛ ſ̄m ꝙ
Auguſ.dꝛ. eodem die ſe ſuſpendit audita
chꝛiſti reſurrectōne: licꝫ euangeliſte ꝑ anti
cipationē ſcribant hoc factū in ſerie paſſio
nis. Sic fiet mal' ꝙ die dominica. ſ.noſtre
reſurrectōnis finalis ſuſpendentur coꝛpo/
re ⁊ anima ad ꝑpetuam damnatōem i iu/
dicio. Itē die dñica apoſtoli ſpiritūſan/
ctum acceperūt. ergo ⁊c̄. Sexto lege ca
nonica: q̄ p̄cipit extra đ ferijs.c.omnes di
es domicos celebꝛari om̄i veneratōe. Itē
de conſe.di.iij.c. ꝑuenit. Grego. decernit.

ꝙ violatores dñice diei ſunt antichriſtiani
Septio lege ciuilica. Nam. C. de fer. l.
vlti. p̄cipit ſub pena amiſſiōis militie ⁊ p/
ſcriptiōis p̄rimonij nō fieri in feſto iudicia
⁊ ſpectacula. Et ſic patet ⁊c. F

Circa tertiuʒ de modo

vacandi: ex quo ſmone de tp̄e latius egi: n̄
oportʒ hic repetere. Sʒ reſtat q̄ſtio. vtrum
chriſtianus die toto vel maiori p̄te diei i feſ/
ſto vacare ſalubribꝫ teneat ex p̄cepto: Re
ſpondet ſm Cancel. pariſien. ⁊ in Antoni/
na. p. ij. ti. viij. c. vij. ꝙ licʒ hoc facere eēt bo
nū nō tñ obligat: imo poteſt q̇s in feſto aſ/
ſumere aliquā recreatiōem vel ſpaciatū vel
ſolaciū dūmodo ſit honeſtū, ⁊ talit̄ fiat ꝙ
nō cōmittat peccatū mortale. Vñ ſiq̇s au/
dit miſſam ⁊ poſtea tota die ſolaciat̄ vl' oci
atur honeſte nō peccat mortalit̄ ſed venia/
liter: al's ſermo eſſet nimis dur⁹: ⁊ multi p̄/
ter cōmune credere damnarēt. Unde ex p̄
cepto nō tenet̄ niſi miſſam audire: ⁊ ab opi
bus ſeruilibꝫ abſtinere: ⁊ ſic a peccatis. Sʒ
q̄nto pl⁹ vacat tāto plus meret̄. Hec An
tonina. Exemplū legit̄ in ſpeculo. di. vij.
exemplo, lxxij. ꝙ feſta quelibet q̇dā deuo/
te celebrauit: diuturnis vacañ oratōibꝫ: ⁊ i
feſto oīm ſanctoꝝ migrauit deuote. ac p⁹
mortē cuidā apparuit in gl'ioſa pulcritudi/
ne dicēs ob hoc ſe ſanctis aſſociatū. Roge
mus ergo chr̄m ⁊c.

Feria quarta poſt dñicā Ramiſpalma/
rum Sermo. l. de remiſſione pctōꝝ ⁊ eius
regulis generalibus ac ſignis

Eſus autem

dicebat. Pater dimitte illis:
non enim ſciunt quid faciūt.
Luce. xxiij. capitulo. ⁊ in paſſione euange/
lica que canit̄ in miſſa hodierna. Domi
nus Jeſus chariſſimi pietate ⁊ miſericor
dia plenus orauit p ſuis crucifixoribꝫ: vt
nullus peccator q̄ntūcunq; in peccatis p/
fundatus deſperet de pctōꝝ ſuoꝝ remiſſi/
one ſi cōuerſus fuerit ad penitētiā. Proin/
de diligent̄ aduertamus chariſſimi ꝙ chri
ſtus dñs hanc oratōem p remiſſione nr̄oꝝ
peccatorū fudit quādo erat cruci affixus:
⁊ tribus clauis vulneratus: ac ſanguie ſa/
cro pfuſus: vt doceret ꝙ p meritū crucis et
ſanguis chriſti omnia peccata q̄ntūcunq;
grauia nobis donant̄ vel dimittunt̄: ſi ta/
men cōpatimur imitādo ip̄m in cruce peni
tentie. in q̄ ⁊ nos debem⁹ configi tribꝫ cla/
uis. ſ. contritiōis vere ⁊ confeſſiōis ⁊ ſatiſ/
factōnis: quibꝫ vulneramur amore chriſti.
De quo Gre. dicit. Mala eſt ſanitas cor/
dis que neſcit dolorē hui⁹ vulneris. ſ. chari
tatis: que opit multitudinē crimis ⁊ intro
ducit in regnū etne britudis Vñ prophe/
ta p̄s. xxxj. dicit. Beati quoꝝ remiſſe ſunt
iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta ſunt peccata. Qd̄
poteſt poni p alio themate. Ecce btōs di/
cit penitētes in charitate. quia. ſ. remiſſionē
habent peccatorū p ſanguinem chriſti: ⁊ in
ſpe beati ſunt. ⁊ ſi re nondū exiſtant cū ſint i
gratia q̄ eſt arra beatitudinis future. Hec
Lyra Itaq; de remiſſiōe peccatoꝝ mor
taliū omniū de q̇bus p totū hoc quadra/
geſimale egimus reſtat tanq̄ p medela in
firmitatū aliquid ſaltē generaliter ꝓponere
Quāuis autē in alio q̄drageſimali pluri/
ma ſpecialius egerim⁹ de penitētia. tamen
⁊ in hoc q̄drageſimali neceſſitas cogit bre
uiter inuehere p populi doctrina ſalubri.
Vñ de ip̄a pctōꝝ remiſſione declaremus
tria myſteria p hoc ſermone.
Primū de remiſſionis notificatōe
Scōm de regularitatis obſuatione.
Tertiū de cognitiōis ꝯiecturatōe G

Circa primū de notifi/

catione q̄ritur q̇d ſit peccatū remitti: aut q̄
liter fiat a deo remiſſio peccati, hoc vtile ē
vt nouerimus quō a noſtris peccatis debe
amus expiari. Reſpondet ſm Thomā in
queſtionibꝫ diſputatis de malo. queſtione
de peccato veniali. ar. xj. ꝙ peccatū remitti
nihil aliud eſt q̄ peccatū homini nō impu
tari. ⁊ oſtendit ex ſcriptura ſic. Nam cū p̄s.
p̄miſiſſet dicēs. Beati q̄rū remiſſe ſunt ini
quitates ⁊ quorū tecta ſunt peccata. Expo
nen̄. hec ſubdit. Beatus vir cui nō imputa
uit dñs peccatū. ⁊ ſic peccatū remitti eſt nō
imputari. H Pro clariori itellectu no
ta ſm intentōem Scoti ſup. iiij. diſ. xiiij. ꝙ
poſtq̄ quis pfecit actū peccati: licʒ iā act⁹
tranſierit. tamē anima que peccauit manet

in dei volūtate obligata ad penaʒ peccato
ſcʒ cōmiſſo correſpondentē vt d̄r Aug. ſup
eadē v̄ba p̄dicta Ps. Exemplū. poſtq̄ q̇s
offendit regē vel iudicē. licʒ actus offenſio/
nis iam tranſiuit. tñ in offendente remanet
imputatio ad penam. Sic ⁊ in ꝓpoſito ma
net poſt pccm̄ in anima macula peccati p/
pter quā non eſt digna dei amore vel gra/
tia nec viſione diuia tanq̄ inq̇nata ſtercore
peccati. Sicut em̄ nō decet nec admittitur
q̇s ad ꝯſpectū regis facie ſtercoriſata. Sic
in ꝓpoſito. Vñ Apoca. xxj. Nil coinq̇natū
ſcʒ pccō intrabit in illud. ſ. celū. Item poſt
pccm̄ manet etiā reatus pcci ad penā quaʒ
optet ſoluere anteq̄ pueniat talis. ſ. aia ad
beatitudinem. Tunc ḡ d̄r pccm̄ remitti.
Primo qñ tali aie peccatrici nō imputa
tur talis. ſcʒ pcci macula. ſed infuſa dei gr̄a
deletur vel tollitur. Scōo qñ etiā nō im
putatur eidē illa pena a dō ordīata ad quā
fuit obligata. ita ꝙ de⁹ nō reſeruat talē ani
mā ad penā p illo pccō. nec vult vindicare
p penā ip̄m pccm̄ cōmiſſuʒ. I Scōo
quoq; ex his queritur Quali homini de⁹
non iputat pccm̄. Rñdetur ſm Caſſio. ſu
per. e. v̄ba Ps. ꝙ oīm agenti verā pniām.
Propterea cum d̄t. p̄s. Btūs vir cui non
iputauit dñs peccatū. Subdit. nec ē in ſpi
ritu eius dolus. Ubi glo. Cui nō imputat
dñs pccm̄ niſi illi in quo non eſt dolus fal/
ſe pnie: ſʒ ſe vero corde. ſ. penitendo accuſat
in ꝯfeſſione et ſatiſfactionē intēdit pficere:
Exemplū in Dauid q̇ cum peccaſſet cum
Berſabee vxore Urie pus imputauit de⁹
pccm̄ ſibi per ꝓphetam Nathan. qui ꝓpo
ſita parabola ꝙ diues q̇dā pepcit ſuis oui/
bus ⁊ ouiculā paupis hominis mactauerit
peregrino aduenienti. Et data ſnīa a Da/
uid ꝙ fili⁹ mortis eſt vir ille diues q̇ hoc fe
cit, ſubiunxit ꝓpheta. Tu es ille q̇ Uriam
occidiſti ⁊ vxorē eius tuliſti. q̄obrem nō re
cedet gladi⁹ de domo tua ⁊c. Sed cū Da/
uid vere penituiſſet ꝯfitendo. peccaui dño.
Propheta mox eternam denūciauit remiſ/
ſionem. di. Dñs tranſtulit peccatū tuum. ij.
Regū. xij. O ḡ ſacra pnīa que pcc̄a deles.
K Deniq; tertio querit̄: Quō p pniam
tegit deus in anima pccm̄, vt d̄t p̄s. vbi. ſ.
ſcʒ quorum tecta ſunt peccata. Quomodo
tñ ſit in brificato homie vt cōmiſſa in hoc
mundo peccata non ſunt apta deo: cum dō
nil pōt celari vel tegendo abſcondi: cui oīa
ab eterno nota ſunt ⁊ apta oclīs ei⁹. Heb.
iiij. Et per ꝯñs mirum eſt ꝙ nō videāt etiā
beati. Sed reſpondet̄ ſm Lyram ⁊ docto.
cōiter. ꝙ peccata hominū cōmiſſa nō ſic di
cūtur tegi vt nullo modo videantur vel co/
gnoſcātur fore facta. q² hoc eſt impoſſibile
vt p̄teritū nō ſit p̄teritū. vel ꝙ deo ſit igno/
tum. Sed dicunt̄ tegi vel tecta per pniam
q² non videt de⁹ ad puniendū illa. nec erūt
ad ꝯfuſionem hominis in patria beata. q̇a
videbuntur tanq̄ dei miſcōia ⁊ gr̄a remiſ/
ſa. hoc autem per charitatem pnie annexā.
Nam. j. Pet. iiij. Charitas operit multitu/
dinem peccatoꝝ. Sicut em̄ ferrum cum in
ſe ſit turpe ⁊ rubiginoſum; ſi ignituʒ fuerit
totaliter ſplendorem ignis induit ⁊ fit pul/
cruʒ: nec apparet rubigo in eo. ſic erit in ani/
ma igne charitatis ⁊ gl'ia ſplendēte in celo.
Et ſicut militi qui in bello cecidit: ſi poſtea
ſurgēs hoſtes ſtrauit magnifice: caſus non
eſt ad confuſionē. Sic in ꝓpoſito. L
Item ex dictis Hug. ſup Ecci. Exēplū
poteſt poni tale. Si queram te o homo q̇d
eſt profundius inferno. Rñdet Hugo ibi.
ꝙ peccatū. Nam ſi non eſſet peccatum: non
eſſet infern⁹. ⁊ peius eſt eſſe in pccō q̄ in in
ferno ſine peccato. vt p;ʒ per Anſ. lib. ſimi/
litudinū. Item ſi querā Quid eſt altius ce/
lo ⁊ angelis qui ſunt in celo. Rñdet ibideʒ.
Hugo ꝙ iuſticia. quia angeli per iuſticiam
aſcenderūt ſupra celuʒ. ſcʒ ad dei viſionē. in
quo celo a p̄ncipio fuerūt creati. Et ſubdit
idem Hugo. Quantū ḡ deſcēdit q̇ de celo
ad infernū deſcendit. tantum deſcēdit q̇ de
iuſticia ad iniquitatē ruit. Et quantū aſcen
dit qui de inferno ad celum aſcēdit. tantum
aſcēdit q̇ de iniquitate ad iuſticiā redit. hec
ille. Sed quia de celo in infernū cadere eſt
ſumme ꝯfuſionis. vt patet in demonibus.
Et p ꝯtrariū de inferno. ſiq̇s poſſet in celū
aſcēdere: hoc eſſet ſumme glorie. vt patʒ in
chriſto reſurgente videlicet ⁊ aſcēdēte cum
ſanctis patribꝫ. Sic in ꝓpoſito: non ꝯfuſio
ſed virtutis gloria magna erit in celo eis q̇
per pniam de pfunditate. ſcʒ peccatoꝝ tan/
q̄ de inferno aſcēderūt in celeſtē beatitudi
nem. O ḡ ſacra pnia q̄ mirabilis v̄tutis es
O quantum amari deberes

M Circa ſecūdū de regulis obſeruādis p remiſſione peccatorū obtinenda Notandū q plures regule generales tradunt̄ de hoc a doctorib recolligēdo ex dictis Cancellarij pariſieñ. ⁊ aliorū.

Prima regula fidelitatꝭ.Heb.xj.Sine fide impoſſibile eſt placere deo. Vñ Aug. xxiiij.q.j.ca. Ubi ſana fides non eſt nō poteſt eſſe iuſticia.quia iuſt⁹ ex fide viuit. Exemplum de hereticis ⁊ ſciſmaticis. Itē de ſortilegis ⁊ hmōi. Nam quia ſanā fidē nō hñt:non ɔſequentur peccati remiſſionem.

Secunda regula dr̄ integritatis.videlicet q peccatū mortale vnum non remittit̄ ſine alio.ideo integra eſt penitentia agenda nullo mortali retento. Nam de pe.di.iij.§. His autoritatib Leo papa.⁊ di.v.c.Fratres.Innocenti⁹ expreſſe dictant hāc regulam.Ratio ſm Cancellariū.quia manente vnico mortali remanet inimicicia peccatorꝭ ad deum.ergo penitentia de vno vel pluribus retento aliquo mortali nō valet ad remiſſionem etiam illoꝝ. Unde ɔtrarium tenere eſt hereſis.vt ibidē dicit Cancellari⁹. Exemplū de homine:qui licet de alijs peccatis peniteat:tamen nō vult reſtituere alienum.talis pnia non facit remiſſionem peccatorū.vt patet p Aug.xiiij.q.vj. Si res. Tamen valet ad alia temporalia retribuēda.ſicut opus bonum in mortali factū. Similiter eſt dicendum de penitentia iram retinentis vel meretricē ⁊c. N Tertia regula dr̄ venialis qualitatꝭ.ſcꝫ q peccata venialia exiſtente homine in mortali nō remittunt̄ niſi remiſſo peccato mortali. Et patet ſm Richar.in.iiij.diſt.xvj.q.⁊ art̄.fi.Quia homo qādiu eſt in peccato mortali ē inimicus dei. Aug. Scio deū eſſe inimicū omi crimīnoſo. inimico autē q̄diu eſt inimicus: non remittit̄ offenſa nec magna nec parua quia remiſſio culpe non fit niſi per gratiam ſpūſſancti a qua talis eſt alienus.ḡ manente mortali quo ad culpā:non remittitur veniale. nec poteſt dici q veniale poſſit remitti per pniam ſine gratia.quia talis penitentia eſt informis:nō accepta do illa acceptatione que reqritur ad remiſſionem peccati. Uerūtamen mortale remitti poteſt ſine veniali.⁊ vnum veniale ſine alio veniali. Hec Richar. Exemplū quādo tu ɔtritus es de mortali:non tamen tanto feruore vt etiā venialia tollantur. Nam mortale tollitur p contritionem ſolam.ſed venialia per feruorem contritionis vel charitatis: qui implicite vel explicite ɔtritionē ɔtinet.vt p aquā benedictam.dominicā orationem ⁊ hmōi. ſm quantitatem feruoris tollunt̄ plus vel minus de venialib que ſunt innumerabilia.nec poteſt homo oīa memorari. O

Ad pdicta exemplum naturale. Si manus ſit fetorib⁹ ſtercoris ſordidata :fetores non tolluntur niſi ſtercus abluat̄. Et quandoq ablato ſtercore adhuc fetor manet.

Quarta regula dr̄ neceſſarie veritatis.ſ. q ad remiſſionē peccoꝝ ncāria eſt vera contritio. Hec autem ɔſiſtit in peccati deteſtatione ⁊ ꝓpoſito cauendi ⁊ ꝓpoſito confitēdi ac ſatiſfaciendi. vt patet ex diffinitione contritionis. Sine contritione autem vera nec confeſſio nec ſatiſfactio valet remittere peccata.puta ſiqs habet voluntatē peccandi: licet confiteatur. Quinta regula dr̄ totalitatis.id eſt cuiuſlibet partis.vicꝫ q penitētie vna pars contempta altera non ſufficit remittere peccata. puta ſiquis confiteri vel re non vult vel ſatiſfacere: licet defleat. Nā cum non pt quis ɔfiteri ſufficit habere ꝓpoſitum.ſimiliter de ſatiſfactione Sꝫ ſi contemnit:ita q non vult confiteri vel ſatiſfacere:etiamſi poſſet.hoc damnabile eſt.⁊ patꝫ de pe.di.j.§.Ex his.⁊.c.Menſuram.

Sexta regula dr̄ amoris et charitatis. ſcꝫ q ad remiſſionē peccati requirit̄ vt homo agat penitentiā ex amore ⁊ charitate ſine qua non eſt ſalus.j.Coꝝ.xiij. Septima regula dicit̄ ſempiternitatis. videlicꝫ q ſemper velit dolere.ſcilicet dū menti occurrit peccatum cōmiſſum. Unde Hugo de ſancto vic.dicit. q deus quēcunq abſoluit a peccatis ligat eundem vinculo perpetue deteſtationis.ſcꝫ habitualiter. ⁊ dum recordatur tenetur etiam actualiter. Proinde ſi quis penitet ſic q ꝓpoſitum habet in poſterum aliquando recidiuandi :non conſequit̄ remiſſionem. Si autem penitet cū ꝓpoſito non peccandi de cetero:tunc vera pnia eſt ⁊ remittit̄ peccatum.licet poſtea cōtingat recidiuare. Nec talis damnat̄ pro peccatꝭ de quib⁹ prius penituit.ſed ſolum p recidiuio de quo nōdū penituit morte pūentus. De iſtis oib in alio quadrageſimali latius. O ḡ peccator agnoſce q̄ miſericordit̄ tibi parcit deus ⁊ age penitentiā.

N Circa tertium de cognoſcēda remiſſiōe peccatoꝝ. Queritur vtꝝ hō poſſit cognoſcere certitudinalit̄ q ſibi remiſſa ſunt pctā. Rñr ſm Rich.i.iiij. di.x.xiiij.ar.ix.q.j. q de lege cōi nō pōt certitudinaliter ſcire qs h:certitudine ſcie. iuxta illud Eccꝭs.ix. Nemo ſcit vtrum odio vel amore dignus ſit. Dicit̄:de lege cōi qa de lege ſpeciali aliquib ſctis certitudinaliter fuiſſe legimus reuelatū.vt Paulo aplo ⁊ etiā ſctō Frāciſco vſq ad nouiſſimū quadrantē.⁊ ſic de alijs ſctis. Uerūtamē etiam de lege cōi pōt hō de ſuoꝝ pctoꝝ remiſſione eſſe cert⁹ certitudine pbabilis ɔiecture. Et hoc ſufficit penitentib .Hec Rich.

O. Sed qb ſignis poſſit hō pbabili cōiectura agnoſcere q ſibi remiſſa ſunt peccata. Rñdet̄ q ſummū ⁊ Primū ē qd ponit ibidē Rich.ſcꝫ feciſſe qd eſt in ſe veraciſſime dolendo ɔfitendo ſatiſfaciēdo ⁊ ꝓpoſitum cauēdi habendo. Et iuxta pmiſſas regulas ſignū eſt remiſſionis hoc. Scdm qꝫ eſt ardenti amore chri de pctis dolere.⁊ ſic ſentire ardentē dei charitatē ⁊ pcti dolorem ⁊ horrorē in corde. Vñ Luc.vij. chrs dixit Magdalene. Dimiſſa ſunt ei peccamul.q.di.multū. Tertiū eſt lachrymas vero corde abūdāter fudiſſe Aug. Lachryme teſtes ſunt doloris. Iſaac abbas dr in coll̄.pa. Cū ad regionē lachrymaꝝ pueneris ſcito te exauditū p tuoꝝ remiſſiōe pctōrū. Hec ille. Quartū eſt ɔſolatōem ſpūſ ſcti in ɔſcia ſerena accepiſſe. Bern. ad frēs dicit. Si de peccatis ɔmiſſis penitēs nondū ſpūſſancti ɔſolatiōem accepiſti:min⁹ te penitentiam egiſſe cogita.q.di.ſuppleas ḡ qd deeſt. Idē. Serenitas mētis ex penitētia ſignū eſt remiſſiōis Vñ pſ.ait. Scdm multitudinē doloꝝ meoꝝ ɔſolationes tue letifi.ani.meā. R Exēplū legit̄ li.apū ⁊ in ſpeculo exem.di.v.exem.cxxx.q puella qdam generoſa in amorē cuiuſdā iuuenis demonū inſultu ſtimulata :cum multis lachrymis eſt ɔfeſſa. Cunq intantū fuiſſet grauata tentatione vt nec dormirē nec comedere poſſet. Ecce chrs ſibi apparuit ⁊ vidit qſi crucifixū plagis recētib. ⁊ dixit ſibi Me diligas q ſum formoſus ⁊ ſup omia bonus. Et ſic tātū gaudiū ſpūſſancti pcepit ſibi infuſū vt ab omni tentatiōe fuerit liberata. Unde multū valet memoria paſſionis chri S Aliud ibidem in ſequēti exemplo refert̄ q militi intrāti religionē p facienda penitentia de peccatis:tentatio occurrit a diabolo vt exiret. Cui chrs apparuit di. Groſſum panē hordeaceū intinge i vulnus lateris mei ⁊ ſanguine madefactū comede. Uidebat̄ āt illi q ſanguis flueret recens de vulnere chri Cunq ille panē cruentatū horreret ſed ad chri pceptū ori applicaſſet. ſenſit in pane dulcedinē mirabilē ſup oēm ſuauitatē:⁊ ſic comedit ⁊ ab omi tentatione trāquillus pſeuerauit vſq in finem vite in ſancta penitētia .O ḡ tu peccator.o peccatrix aīa recognoſce chriſtū p te paſſum:vulneratum ⁊ ſanguine fuſo i cruce mortuū:vt te a tuis peccatis ablueret.et amore eius q te tātū amauit age pniaꝫ:fac fine vicijs:vt cū ipo codē dño ieſu eternaliter regnare poſſis in beatitudine patrie celeſtis. Qd nobis preſtet idē dei fili⁹ ieſus qui cū patre ⁊ ſpūſancto viuit ⁊ regnat deus p infinita ſecula ſeculoꝝ Amen.

Sermones p diebus ſequentib pluriꝭmos habes deſcriptos in alijs partib ſermonum Pomerij.

Ad laudem ergo domini noſtri Ieſu ac ad honorē et gloriam beatiſſime virginis Marie matris eius ⁊ ſeraphici patris noſtri Franciſci totiuſq triūphantis curie celeſtis: Finit Quadrageſimale de vicijs ſermonūq hmōi op⁹:Pomerij. Rogo aūt vt oret̄ deus.p me:rāto labore fatigato ad vtilitatē animāꝝ ex chri charitate.

x 2

In nomine domini Jeſu incipit tabula ſm ordinem alphabeti de materijs contentis in hac parte Pomerij videlicet Quadrageſimali de vicijs.

Abominabile eſt ſumme peccatum deo ⁊ angelis. Et ꝓbatur pluribus ſignis. vj. O. vſq̧ fi.
Abominat̃ ne deus hoīem peccatorē pl⁹ q̄ȝ diabolum vj. P
Abrae obedientia fuit magna xlj. R
Acidia an ſit grauiſſimum peccatum pre alijs xlv. T
Acidia que omittit confeſſionem vel communionē xlv. V X y
Acidia circa ſēſuū cuſtodiā. xlvj. B. ⁊ ſe.
Acidia quid ⁊ an mortale ſit ⁊ de filiabus eius ibidem.
Acidia circa precepta implenda. vide vbi de ꝑceptis
Ambitio eſt graue et abominandum peccatum xvij. ꝑ totū
Anime appetitus quare non niſi deo ſatiatur. xxxvij. E
Arbores plantare in plenilunio non valet
Auaricia ꝙ ſit deteſtanda (xxix. R
et quid ſit. xxxvij. A. et ſe. Item quādo mortale peccatum ſit ⁊ ꝺ ſpeciebꝫ ac modis ⁊ filiabꝫ. ibidem
Aurū qd eſt niſi terra rubea. xxxvij. H
Blaſphemia dei ⁊ ſanctoꝝ ē cauenda xxv. S. T
Bona que per peccatuȝ quis perdit. An dentur alijs videlicet electis dei ſaluandis ij. L
Bona opera noſtra diabolus tribus modis inſequitur viij. D
Bonum opus an ſit dimittendum cum ſe ingerit vana gloria xxj. D
Bruteȝ q̄libꝫ aſſimulat̃ luxurioſus. xxvj. X
Cadere ⁊ reſurgere humanū eſt viij. D. ⁊. xlv. S
Cadere ⁊ non reſurgere diabolicum eſt. ibidem.
Canis quare ſtatim ad omnem ſtrepitum latrat. xix. R
Celo quid ſit alti⁹ ⁊ inferno ꝓfundi⁹. l. L
Cocodrilli ꝓprietas xxix. P
Cogitationū ſpecies ex obiecto variantur (xiij. G
Cognoſcere certitudinaliter peccata ſibi fore remiſſa l. P Q
Confeſſionis practica de ſuperbia et vana gloria xxj. P
Confeſſionis practica de ira ⁊ filiabꝫ eius (xxij. Z
Confeſſiōis practica de luxurie ſpeciebꝫ. xxvij. D. Et de eius filiabus.
Confeſſionis practica de gula ⁊ ebrietate ac filiabꝫ (xxviij. K xxx. K
Confeſſionis practica de furto et rapina.
Confeſſiōis practica ꝺ auaricia ⁊ modis ac filiabꝫ (xxxvj. ⁊ xxxvij. K L
Confeſſionis practica de inuidia ⁊ filiabꝫ eius xxxix. F
Confeſſionis practica de acidia ⁊ filiabus eius xlvj. C D
Confeſſionē vel cōmunionem omittere cōtingit quattuor modis xlv. V
Item An omittēs teneat̃ bis facere ad ſupplendum ſequenti anno xlv. y
Confeſſionem vel cōmunionem omittens punitur pluripliciter xlv. Z
Contentio eſt fugienda ꝓſertim cum aliquibus ⁊ hmōi de hoc xix. O. ⁊ ſe.
Contumelia ⁊ conuitium quid ſint. ⁊ ꝙ ꝺteſtanda ſint. ⁊ an liceant dici cauſa correctionis. Item quando mortale peccatum cōmittit̃ in talibus xxiiij. H. ⁊ ſe.
De contumelijs et verboꝝ offenſione quomodo ſatiſfactio requirit̃. Et an ſemper ſint tolerande. xxiiij. L D plura ibi.
Correctio. An prelatus vel paterfamilias dum in corrigendo excedit modum teneatur veniam petere xxiiij. N
Delectatio moroſa q̄d ſit. viij. B
Detractio ꝙ ē deteſtāda. xxxviij
Detractio quot modis fit (N. ⁊ ſe. xxxviij. R. ⁊ ſe.
Detractio q̄n eſt mortale peccatū. ⁊ de audiente detractiōem. xxxviij. V X
Detractor aſſimulat̃ ſerpenti. ibidem P
Deo diſplicet ſumme peccatū j. F
Deus quicq̄d precipit id facere nō eſt peccatum v. E
Deus ⁊ peccatum ſe nō compatiuntur in homine x. L

Diabolo pctm̄ placere oſtendit̃ pluribus ſignis. j. A
Diabolus an poſſit dici cā pcti. ibidē B
Diaboli ſine inſtigatione an fiat aliquod peccatū. j. C
Diabolus quō iocundari poſſit de peccato hoīs. j. D
Ebrietas quomodo excuſat a peccato. xiij. C
Ebrietas eſt deteſtāda. xxx. ꝑ to.
Elongari a pctōre de⁹ quomō dicit̃. ij. I
Emptio. de hoc vbi Negociatio
Excōicati ꝙ ſunt vitandi de hoc. ij I
Executores teſtamētoꝝ. de hoc. xxxvj. Z
Exēplū de deſꝑato in hora mortꝭ. iij. N
Exēplū ꝙ chrīs apparēs cruentat⁹ reuocauit q̄ſdam a pctis. xxx. Q
Exemplū ꝙ btā ṽgo veniā poſtulat peccatoribus. iiij Z
Exemplū cōſolatorium de vana ſollicitudine. vj L
Exemplū ꝙ pctm̄ ſumme abominat̃ de⁹ et angeli. vj. O
Exemplū ꝙ patres in deſerto orōnes ꝓ ſe fieri ordinabāt cōtra tentatiōes etiā dū ipſi dormirent. vij. T
Exēplū ꝙ deus poſt tentationē dat conſolationem. vij. Z
Exēplū de cruciatibꝫ maxis in īferno. x. N
Exemplū de grauitate pcti. xj. R
Exemplū ꝙ beata ṽgo ſuſcipit aīas ſuorū deuotoꝝ. xij. Z
Exemplū ꝙ q̄dam in extremis vidit infernum aptum. xiij. E
Exēplū ꝙ chrīs ſniam tulit vt pctōr aut ſoluat pctā ſua: aut dānet̃ ꝑpetuo. xiij. H
Exemplū cōſolatoriū ꝙ ꝯtemptor grau⁹ punit̃. xiiij. N
Exemplū ꝙ gehēne terror ⁊ ꝑadiſi gaudium animāt pctōrem ad penitendū. xiiij.
Exemplū ꝙ ſuꝑbia etiā in religioſis eſſe habet. xv. (Q. Aliud. xviij. P y
Exēplū ꝙ in ſuꝑbo nec caſtitatē ei⁹ timet
Exēplū ꝙ ſuꝑbiēs de ſciā oblit⁹ eſt oīa q̄ ſciuit. xvj. (diabolus. xvj. D F
Exēplū ꝙ ornat⁹ pōpoſus vł laſciuus damnabilis ē. xviij. N
Exēplū de ꝯtētiōe cauenda. xix. S. Aliud ibidē Z.
Exēplū de igratitudīe circa parētes. xx. F
Exemplū ꝙ iracūdus etiāſi mortuos ſuſcitet deo nō placet. xxij Q
De ira ſuꝑanda Exempla plura. xxiij. B
Exēplū cōſolatoriū ꝙ ſortilega mł'ier deluſa fuit ꝑ cuiuſdā viri pharetrā. xxij. V
Exemplū ꝙ offendens ꝓximū tenet̃ petere veniam. xxiiij. N
Exē. ꝺ mr̄e q̄dā maledicēte filios. xxv. Q
Exēplū de blaſphemia dī vł ſctōꝝ. xxv. T
Exemplū de luxurie dānatōe. xxvj. z
Exēplū ꝯ ꝯcubiarios dānabiles. xxvij. C
Exēplū de ſodomia ꝙ inducit ī deſꝑatione. xxvij. E
Exēplū ꝙ chrīs apparēs reuocauit q̄ndaȝ a luxuria. xxvij F
Q, luxuria ꝓuat hoiem grā plura exempla. xxviij. I
Exempla de caſtigatione carnis ꝯ luxuriā plura. Et ꝙ obiurgatio valet contra eandē. xxviij. D
De gula deteſtanda plura exēpla. xxix. P
Exemplū de horrēdis cibis infernalibꝫ. xxix. (R y Z
Exēplū ꝙ ſnia iudicꝭ ebrij nō valet. xxx. E
Exēplū q̄re ebrij diſſolutōes varias faciūt ex vino q꞉ vitē Noe plantauit talit̃. xxx.
Exēplū de ruſtico inebriato q̄ filios videns ſingl'os ꝓ duobꝫ putauit. xxx. (D F
Exemplū de ebrij dānatōe. xxx. L
Exemplū ꝙ q̄ iuſte negociant̃ plus ditant̃
Exemplū de ꝑiurij punitione. xxxiij. D G. Item F. ibidem (xxxj. S
Exemplū de penis ꝑiurij. xxxiiij O
Exēplū ꝙ gētiles obſuauerīt iuramēta ſua.
Exē. ꝯ vſurarios. xxxv. R V (xxxiiij. K
Exemplū de auaricia. xxxvij. F ⁊ L.
Exemplū de detractiōe. xxxviij. P T Z
Exē. ꝯ ſuꝑſtitioſos ⁊ icātatores. xliij. D F
Exēplū de negligentia ꝯfeſſiōis ⁊ cōionis
Exēplū de q̄nq̧ ſenſibꝫ. vbi etiā exēplū conſolatoriuȝ de eo q̄ canē in cimiterio ſepeliuit. xlvj. (xlv. R S Z G
Exemplū de inuidia. xxxix. F
Exēplū ꝙ duo fratres nō potuerunt rixari: q꞉ nō erāt auari. xxxvij. I
Exēplū de inobediētia (legale eſt) xlj. Q
Exēplū ꝙ varijs modis mūdani offēdunt circa precepta: ⁊ in bene operando deficiunt. xlij. Z
Exē. ꝙ vetula mala pl⁹ q̄ȝ diabol⁹ pōt ſeminare diſcordiā int̃ ꝯiugatos. xlvj. K
Exēplū ꝙ ſutor maledicēs ꝑdicāti ꝯ calceos roſtratos punit⁹ eſt. xlvij P

Exemplũ de ſctõ Lõgino q̃ chr̃m in cruce lancea p latus tranſfixit.xlvij. N O
Exẽplũ de Nabuchodonoſoꝛ compũcto ꝛ Pharaone obdurato ĩ flagellis.xlviij. X
Exẽplũ de Foca rhome laboꝛante in feſto ſcꝫ ꝑ octo denarijs adq̃rẽdis.xlix. D
Exemplũ de cultu deuoto feſtoꝝ.xlix. F
Exẽplũ ꝙ chꝛiſtus eſt p̃diligendus omnibus.l. R
Exemplũ ꝙ paſſiõis chr̃i memoꝛia dulcificat penitentie opa.l. S

f

Feſta violare ẽ pctm̃ gue.xlix. A
Feſtum violãtes omni lege puniunt.xlix. D E
In feſto q̃nta pte diei debet q̃s vacare deo vel ſalubꝛibꝫ.xlix. F
Fictio.ſ.in ope.vel Figurata aut ficta locutio an ſint peccata.xxxij. X
Fraudes varie cõmittuntur in negociãdo (xxxj. R
Fruct⁹ plures cõfert obſeruantia p̃ceptoꝝ.xl. L
Furtũ ꝙ ſit graue pctm̃.xxxvj. X
Furtum an grauius pctm̃ ſit q̃ꝫ rapina vel econuerſo.xxxvj. Y
Furari de bonis moꝛtuoꝝ q̃ꝫ graue peccatum eſt.xxxvj. Z
Furtũ varijs modis fieri reputat.xxxvj. Z

g

Loꝛia vana quid ſit.ꝛ plura.xxj.p totum.
Gratias deo agere debem⁹ cũ comedere incipim⁹.xxix. N
Gradibus ſeptẽ ruit q̃s in pctã.ij H
Grauitas in pctis quõ p̃ponderat.ix. G
Grauitas maxia pcti oſtẽdit.xj. O.et ſe.
Gula ẽ abominãda mł̃tiplici rõne.xxix. O Et plura de hoc p totum
Gula eſt cauſa luxurie.ibidem.
Guſtus delectatio durat p latitudinẽ duoꝝ digitoꝝ.xxix. R

h

Iſtoꝛia vite ſancti Longini martyris.xlvij. N ꝛ O
Homicida cozã deo fit q̃s ſola voluntate.xiij. E
Homicidiũ eſt multũ deteſtandũ peccatũ
Homicida qñ p̃ſens eſt q̃re ef (xliij. K
fluit ſanguis ex occiſo hoie.ibidem
Homicidiũ quõ fit ſine pctõ.xliij. M
Homicidij pctm̃ punit pl̃ibꝫ pẽis.xliij. P
Hũilitas falſa eſt q̃ frãgit p̃cepta.xlv. X
Humilis cõfeſſio in malis factꝭ melioꝛ eſt q̃ꝫ in bonis factꝭ ſupba gloꝛiatio.xxj. L

i

Eiunium duabus alis leuat in celum.j. A
Igrãtia q̃lis excuſat a pctõ.xiij. E
Induratio in pctis fit ſeptẽ g̃dibꝫ.ij. H
Inferno q̃d ſit ꝓfundius.l. L
De penis eius.x. N
Ingratitudo q̃d ſit:ꝛ q̃t modis cõmittit:ꝛ qñ ſit moꝛtale.et plura d̃ ea.xx.A.ꝛ p to.
Iniuria multiplex fit deo p pctm̃.x. M
Inuidia eſt execrãda.et de filiabꝫ.ac plura alia de inuidia.xxxix.p totum.
Iram tenere eſt picul'oſiſſimũ.xxij.O.ꝛ ſe.
De ire moꝛtali offenſa et de vindicta.xxij.
De ire filiabus.ibidem Z. (X Y
Ira an grau⁹ pctm̃ ſit q̃ꝫ cõcupiſcẽtia ꝛ q̃ꝫ alia pctã cõmiſſa in ꝓximũ.xxiij. A B E
De ire ſpeciebꝫ ꝛ remedijs.et ꝙ innaſcitur a parentibꝫ.xxiij. E F
Iuramenti de circũſpectiõe cauta ꝛ de condicionibꝫ.xxxiiij. H L.ꝛ ſe.
Iuramẽtũ exigere an liceat pſone puate. et an p creaturam iurare liceat. Et plura d̃ iuramento.xxxiiij M N

l

Egẽda ſcti Lõgini.xlvij. N ꝛ O
Liberat de⁹ aliq̃s a pctis: alijs in obduratiõe pmiſſis.xlviij. V Y
Libertas eſt maximũ bonum homi.v. E
Lupus cum iraſcit diſſimulat.xix. Y
Luxuria mala multa facit.xxvj. V
De luxurie occaſionibꝫ ꝛ ꝙ de⁹ deteſtatur eam.xxvj. Y ꝛ
Luxuria ꝙ ſit moꝛtale.ꝛ de ſpeciebꝫ.xxvij.
Luxuria q̃ꝫ piculoſa ſit et de (p totũ.
filiabꝫ ei⁹ ac remedijs ei⁹.et plura.xxviij G.et ſequen.

m

Ala mł̃ta facit pctm̃ hoi in vita et in moꝛte ꝛ p⁹ moꝛtẽ.ij.G M.ꝛ ſe.
Mala que facit peccatum in mundo.iij P O
Mala plura alia q̃ facit pctm̃.iiij.p totũ.
Maledictio creature eſt cauẽda.xxv.O.et
Maledicere An ſit moꝛtale.ꝛ (ſequen.
quid de ſanctis qui leguntur maledixiſſe.xxv. P O R
Maleficium an liceat tollere per aliud maleficium.xliij. G
De maleficijs plura vbi de Supſtitiõe
Mendaciũ q̃d ſit:et q̃t modis fit:ꝛ qñ ſit moꝛtale.et de deteſtabilitate.xxxij.p to.

Mercatura plura de ea.xxxj.p totũ.
Moꝛs maloꝝ hoim differt a moꝛte bono (rũ.iij.M
Mulieres q̃re ſunt magis cõtentioſe q̃ꝫ viri.xix. S
Mulierum familiaritas eſt piculoſa. ideo melioꝛ eſt iniquitas viri q̃ꝫ mulier bene faciens.xxvj. Z

n

Egligẽtia cõfeſſiõis vł̃ cõionis q̃ꝫ deſtabile pctm̃ ſit.xlv.O.et ſeq̃.
De negligẽtia plura.ibidem p totum. et vbi de Acidia.
Negociationẽ chꝛiano an liceat exercere et quomodo.xxxj.M.et ſe.
De negociãdo plura ibi p totũ.
Negociatoꝛ vel vẽditoꝛ an tenet dicere vicium vel defectũ rei quã vendit.xxxj. R
Nocumenta plurima q̃ facit pctm̃.j.E.et iiij.p totum.

o

Bduratio ĩ pctis vnde oꝛit.xlviij.
Obdurari hoies q̃re (S T
pmittit de⁹.ibidem V.et ſe.
Obedientia Abꝛae ꝛ Iſaac.xlj R
Obediẽtia an ſit maxima ꝟtutũ.et p oppoſitũ de inobediẽtia.xlj. P O
Obedire debem⁹ deo pl̃ibꝫ rõnibꝫ.xlj. N
Obedientibꝫ de⁹ q̃re ꝓmiſit in ve.te. tpalia,ſed in no.teſt.eterna.ibidẽ. O
Obediẽtia dulceſcit ex q̃ttuoꝛ.xlj R
Obligatio fieri põt q̃ttuoꝛ modis.xlv. O
Odit de⁹ pctm̃ ſũme.vj.O.et.x.N.ꝛ p to.
Oꝛnat⁹ põpoſus ꝛ laſciuus ꝙ contemnẽdus ſit. Et de offenſa ac varietate.xviij.p totum.

p

Apa dũ cõſecrat ſtupa accenditur.
Paterfamilias ꝛ p̃lat⁹ (xxj. K
in coꝛrigendo ſubditos excedentes modũ an debent petere veniã.xxiiij. N
Pctm̃ ſumme placet diabolo.j. A B
Pctm̃ p nullo cõmodo vł̃ incõmodo ẽ faciendũ.v.p totum.
Pctm̃ q̃d ſit et de ei⁹ radice ꝛ ꝓgreſſu.vj.
Peccatũ vnũ alio foꝛe grau⁹ (I K M
quõ iudicat.ix.G.et p totum.
Pctm̃ clericoꝝ an ſit g̃ui⁹ q̃ꝫ laicoꝝ in eadẽ
Peccatũ q̃re pmittit de⁹ (ſpecie.ix. K
in mũdo cum ſit peſſimũ.xj R
Pctã inter capitalia q̃d eſt g̃ui⁹ ceterꝭ.ix. I
Pctã clamantia ad deũ p vindicta q̃ttuoꝛ ſunt.xliij. L
Peccata in p̃mis motibus quomodo ſunt iudicanda.viij. A
Pctã in ſpm̃ſctm̃ q̃ ꝛ q̃t ſint et quõ dicant irremiſſibilia.ix. H.et.xlvij.p totũ.
Pctã qualibꝫ regulis cognoſcunt eſſe moꝛtalia.xiij.et.xiiij.p totum
Pctã venialia cauẽda ſunt ꝑ poſſe.xij. S
Itẽ An ſine pctis venialibꝫ poſſit quis ducere vitam.xij X
Peccata venialia in q̃bꝫ differũt a moꝛtalibus.xij. Y Z
Peccata q̃bus non imputat deus. l. I. Et plura de pctõꝝ remiſſione.
Penitentia quõ tegit pctã.l. K
Periurium ꝛ de modis eius: ac de execratione.xxxiij A
Perſeuerãtia in p̃ceptꝭ req̃rit.xl. K
Plage egypti cõminant a deo ñ obſeruantibꝫ p̃cepta.xl. L
Pollutio nocturna.xxx. K.in fi.
Pꝛecepta dei q̃ꝫ diſtricte tenemur implere.
Itẽ de p̃ceptis ibidem plura.et vbi Obedientia. (xl. G H
Pꝛecepta plura q̃re data ſũt hoibꝫ.xlij. S
Pꝛecepta q̃ ad deum tria poſita ſunt et q̃re.xliij. A
De p̃ceptoꝝ modis ꝑ noſtra inſtructione.
Pꝛobare ſolet deus hoiem in (xlij. V
tribus.xlviij. R
Pꝛomiſſũ nõ ſuare an ſit moꝛtale.xxxij Y

q

Ualitatem peccatoꝛum voluit deus nobis foꝛe occultam: et quare.
De qualitate obſeruan (xiij. B
di p̃cepta.xl. I
De q̃litate leuificãdi obedientiã.xlj. R
De qualitate homicidij Et an poſſit fieri homicidiũ ſine pctõ.xliiij M
Quincꝫ ſenſus exterioꝛes ꝙ ſunt cuſtodiendi.et q̃bꝫ modis p eos q̃s peccat.xlvj.per totũ.et plura ibidem.

r

Apina.de ea vide vbi de Furto
Regule de pctõꝝ cognitiõe:an ſint moꝛtalia vel venialia.xiij.et.xiiij.p (totũ
Regule de peccatis quincꝫ ſenſuum.xlvj. H
Regule pꝛo remiſſione peccatoꝛum obſeruande.l. M
Remedia cõtra tentationes.viij F
Remedia vtilia ꝑ ſenſibus cuſtodiendis.
Remedia contra aſſuefactionem iurandi.xxxiiij (xlvj. I O

Remedia contra inuidiam.xxxix C
Remedia cõtra maleficia.xliij. G
Remiſſio pctõꝝ ꝗd ſit et qliť fit.l. G.et ſe.
Remiſſa fore pctā ꝗbꝫ ſignis põt ꝗs cog/noſcere.l. P Q
De pctis in ſpũmſanctum quõ dicunť nõ remitti.ix. H.et xlvij. Q
Reſtituere famā in ꝗbꝫ caſibꝫ quis excuſať vt nõ teneať. xxxviij. Y
Ruina homis etiā pfecti quõ fit.xlv S

Acramētū ꝗdcunqꝫ ſuſcipiēs pter ꝗꝫ baptiſmū ꝑus cõfiteri debet de nõdū confeſſis.xiiij. K L
Satiſfacere quomõ teneť qui verbo offen dit.xxiiij. L
Itē an teneť dicere ſe mentitū fore, ibidem
Itē ꝗd de plat⁊ ⁊ patrefamilias; an tenen/tur veniā.ſ.petere a ſubditis. ibidem N
Senſus exteriores ꝙ ſunt cuſtodiēdi, et de his plura.xlvj.ꝑ totū,
Serpens in ꝗ ſpecie tentauit ꝑmos paren tes.ibidem F
Serpent⁊ ⁊ cocodrilli ꝓprietates.xxix. P
Signa ꝗbus cognoſcunť electi.xlj. M
Simulatio an ſit pctm̄ mortale.xxxij X
Supbia deteſtanda eſt.et ꝙ vſurpat pro/prium dei.xv. R S
Supbia quõ poſſit curati.xv. X Y
Supbia ꝗd ſit ⁊ ꝙ mortale pctm̄ ſit. Itez de ei⁹ ſpeciebꝫ ⁊ de filiabꝫ.xvj.ꝑ totum.
Supſtitiones in ſomniorum obſeruantia (xliij.H
Supſtitiones ꝙ ſunt execran/de,xliij. A.et ſequentibꝫ.
Supſtitioſe magꝫ ſũt mľieres ꝗꝫ viri ⁊ ꝗ/re. Itē de ſupſtitioſoꝝ abſolutione.xliij.
Supſtitiones ⁊ ſortilegia an ſp (B C ſint mortalia peccata.⁊ an habeant effi/caciā.xliij. D E F
Item ꝗre ꝑmittit de⁹ quandoqꝫ effectum ſortiri in talibꝫ.ibidem.
De ſupſtitioſi maleficij r̄mediatõe.xliij.G
De ſupſtitionū ſpēbꝫ ⁊ modis varijs.xliij.
Supplicia inferni quõ corrn̄dent (H I ſeptē capitalibꝫ pctis.x, N

Entatões eaſdē fecit diabol⁹ chro ꝗs ꝑmo homi ſꝫm ſpēs.v. A
Tentatiões ꝗre de⁹ ꝑmittit homi. De tentationū cautela.ibidē X. (vij.S
Tentatio qn̄ fit a diabolo ⁊ qn̄ a carne ꝗ modo habet cognoſci.vij X
Tentationi qli difficili⁹ eſt reſiſtere.viij. C
Idem de remedijs.ibidem F
Tentatio quõ aggrauať.viij. E
Tria ponunť que male remunerāt hoſpi/tes ſuos.xxij. R
Triſtari de bono ꝓximi qnõ eſt pctm̄. ⁊ ꝗ mõ põt fieri ſine pctõ.xxxix. D.et ſe.

Ana glia ꝗd ſit et plura.xxj.ꝑ to.
De vane glie offenſa filiabꝫqꝫ ⁊ re medijs. ibidem
Venditio an liceat fieri in loco ſacro ⁊ in fe ſto.et plura.xxxj. Et vide de negociatõe
Vindicta an liceat.xxij. Y
Virtutū que ſit maxima.xlj. P
Vituꝑare; vide vbi Cõtūelia ⁊ Conuiciū
Voluntaria dicunť tm̄ eſſe pctā.xiij. H
Vſura ꝙ ſit execrāda, ⁊ plura.xxxv.ꝑ totū
Vxor an poſſit elemoſynam dare ſine viri ſui cõſenſu.xxxvj. A A
ꝑs in infantia parce ſuxiſſe lac ꝟgi/nis matris putať.xxx. A
Xps in vita ⁊ i morte moderantiā ꝟbo ⁊ exemplo docuit.ibidem.
Xpi ſanguis emūdat ꝯſciam noſtrā ꝗttu/or modis.xxxviij. M
Xps tria teſtimonia fert i iudicio ꝯtra ma/los.xl.in ꝑncipio.
In chro ſentire dbem⁹ tria ꝑcipua.xlvj.A

Pocriſis quõ ſit pctm̄ mortale. vi/de inter filias vane glie ſpecialiter. Y pocriſis ſimulatio (xxj.ꝓpe fi. vľ fictio an liceat in ꝟbo vel opꝫe. et ꝗbꝫ ex cauſis.xxxij. X

Finit Tabula.

In nomine do

mini Ieſu ſequiť tertiū Quadrageſimale Pomerij de preceptis decalogi ꝓſequēdo regiſtratum

Quia nempe di

ctante phoꝝ ꝑncipe.ſ. Ariſtotele .j. Phyſi coꝝ.viij. Topicoꝝ. Pctm̄ eſt fieri per plu/ra ꝗ poſſunt fieri per pauciora. Cū in par tibꝫ ꝑcedentibꝫ ſermocinarij Pomerij ſuf/ficienter licꝫ ſparſim ꝯfecti extent ſermões de vnoquoqꝫ ipoꝝ ꝑceptoꝝ decalogi: idõ ſupfluū iudico hic iterū ſcribere niſi ꝗꝫtum oportet aliqua addere ꝓ ſupplemento ma terie talis ⁊ coaptatiõe.ſed ſufficiat ꝓſequi h ſolum regiſtrādo ordinē ⁊ ſeriē ꝑdicandi de eiſdē: ānotādoqꝫ remittere illuc vbi iue niť talis ſermo vel materia de hmõi prece/pto de quo placet ꝑdicari. Et qm̄ deuotio populi gliſcit euāgeliū de die vnoꝗqꝫ; qua drageſimali audire. Hanc ob rē ſtatui the ma ꝓ ſingulis diebꝫ accipe ex euangelio: ⁊ eidē cõpetenter materiā eiuſmodi ſermõis applicare, vt patebit intuenti.

In capite ieiunij ſcꝫ die Cineꝝ Sermo ꝑm⁹ ſcꝫ de diſtricta obſuātia ꝑceptoꝝ di.

Heſauriza

te vobis theauros in celo. Mat.vj. ⁊ in euā. hodier.

Verba ſunt noſtri ſaluatoris Ieſu: in qui/bus hortať nos ad theſaurizādu⁊ celeſtes theſauros in ꝑpetuū ꝑmāſuros. Nimirum chariſſimi ſi inꝗram⁹ ꝗs theſaurus eſt ꝟe ꝑcioſiſſim⁹ in toto mūdo. ſacra ſcꝑtura re/ſpondet nobis ꝙ ꝑcioſiſſim⁹ theſaurus ſu per oīa eſt charitas. ſicut docet Apľs .j. Coꝝ.xiij .di. Maior horum eſt charitas. Vn̄ Augu.xv.de trini. ⁊ Magr̄.diſ.xvij. di. In diuinis donis nil maius eſt charita te: hanc ꝗ habet diues eſt: etiāſi nil videať habere. ſine qua nihil habet ꝗs etiāſi mul tum videať habere. Idē Aug⁹. Auꝝ ha/bens in arca diues eſt: quõ ergo deum ha/bens in cõſcientia diues nõ eſt; Sed quo/niā hunc theſauꝝ charitatis nemo habet niſi per obſeruantiā ꝑceptoꝝ. ſicut expreſſe dicit chrs Ioā.xiiij. Qui habet mandata mea ⁊ ſeruat ea ille eſt ꝗ diligit me. Idcir/co ſctā ecclia ꝑ chri verba in hodierno euā gelio doceñ. nos filios ſuos quõ dbeam⁹ his diebꝫ ſacris ieiunare: vicꝫ ſine oīi hy/pocriſi ⁊ malicia: inducit ⁊ hortať vt vnga mus caput.i. chrm placare.ſ. oleo pietat⁊ ⁊ operū charitatis. faciē etiā lauare per peni tētie lachrymoſe aꝗs ⁊ theſaurizare in celo theſaurū charitatis ꝑ obſuantiā ꝑceptorū ꝗſi di. O vos pctores qui hoc anno a mul tis diebꝫ theſaurizaſtis vobis iram dei per varia pctā: ſupbiā: auariciā: luxuriā.⁊c. iaꝫ nunc in iſta ꝗdrageſima cõuertimi ad deū ⁊ theſaurizate vobis obſeruādo dei p rece pta in charitate theſauros vite eterne: ꝗs nec tinea nec erugo demoliť. patet in h ſa/cro euāgelio. Itaqꝫ de preceptis ꝑdicā/do tria myſteria in hoc ſermone declarabi/mus de ipa obſeruātia ꝑceptoꝝ diuinorū in generali.

Primū dr̄ diſtricte obligatiõis.

Secundū dicitur debite obſeruationis vel impletionis

Tertiū dr̄ ſaluifice fructificatiõis

De iſtis vide in forma eadē ſer.xl. in ſecun do ꝗdrageſimali.ſ. de vicijs.

Feria quinta poſt Cineꝝ Sermo ſecū/dus de obediētia diligēti in ꝑceptis dei

Multi veniēt

ab occidēte ⁊ oriēte ⁊ recūbent cum Abraam Iſaac ⁊ Iacob in regno celoꝝ. Matth.viij. ⁊ in euāgelio hodierno. Verba ſunt ſaluatoris quibus edocet ꝙ ad regnū celoꝝ intrare quis non valet ⁊ cū ſanctis dei regnare niſi per fideꝫ chri ⁊ obedientiā preceptoꝝ diuinoꝝ ſicut Abraā Iſaac ⁊ Iacob ⁊ omnes electi per hec ſaluati ſunt. Vn̄ legim⁹ Matth. xix. ꝙ cū quidā īterrogaſſet dn̄m ieſuꝫ dicens Magr̄ bone qui boni faciā vt habeam vi tam eternā. Rn̄dit ieſus diceñ. Si vis ad vitā ingredi ſerua mādata. Proīn etiaꝫ in hodierno euāgelio chrs Centurionis fidē cõmēdauit: ⁊ ꝑdixit iudeos nõ credētes in

eũ eternalit̃ damnandos. Qui ꝓ̃o crederẽt
fide formata. ſ. charitate: obſeruando prece
pta: cũ ſanctis patriarchis in celo correg̃nu
res. patet in euangel'. Itaq; de obediẽn
tia diligenti preceptoꝝ dei tria myſteria in
hoc ſermone reſtant declaranda
Primũ dr̃ Amoroſe inductionis
Scðm Periculoſe inobeditionis
Tertiũ. Dulcoroſe facilitationis
De iſtis vide in ſcðo Quadrageſimali de
vicijs. ſ. in Sermone xlj. vbi ſub eadem for
ma diuiſionis habent̃

Feria vj. poſt Cinerũ Sermo. iij. ſ. De
pluralitate preceptoꝝ dei.

D Ictũ eſt antiquis. Diliges ꝓ/
ximũ tuũ. et odio hẽbis inimi
cũ tuũ. Ego aũt dico vob̃ Di
ligite inimicos vr̃os. Math̃
v. et in euang. hodierno. Saluator nr̃ vo/
luit nos obligare non ſolũ ad diligẽdũ de/
um ſed etiam proximuz. Et ſic dedit plura
p̃cepta. Unũ: de diligendo deũ. Scðz: de
diligendo proximũ Tertiuz qð difficiliꝰ ẽ
etiã de diligendo inimicuz. Quare hec: niſi
quia vt Chryſ̃ dic̃ Dilectio dei ꝛ proximi
etiaz inimici ꝯcatenate ſunt. ita ꝙ vna ſine
alia haberi non valet. Nã qui diligit deum
eius p̃cepta ſeruat. qui p̃cepit ꝓximũ: etiaz
inimicũ p̃cepit diligere. Q, ãt antiq̃s dc̃m
ſuit: Odio habebis inimicũ tuũ: h̃ ſ̃z Ori
geñ. intelligit̃ de diabolo: q̇ obſtinatꝰ eſt i
malo. g̃ odiendꝰ. S̃z proximꝰ etiã inimicꝰ
homo diligi debz ꝓpter deũ in q̃ntum ho/
mo particeps gratie et beatitudinis. Cuius
malicia eiꝰ nõ ſit diligenda. vt ait Auguſ.
Ergo ꝓximꝰ diligit̃ ꝓpter deũ: et in deũ. iõ
eo ipſo deꝰ diligit̃ in ꝓximo. Vñ. j. Jo. iiij
Hoc mãdatũ habemꝰ a deo vt qui diligit
deũ: diligat et ꝓximũ. Qui eñi dicit: q2 di/
ligo deũ: ꝛ ꝓximũ odit mendax eſt. Unde
chr̃s in hoc euangelio docet de iſtis ꝛ alijs
pluribꝫ. pꝫ intuenti textũ. Itaq; ex q̊ da/
ta ſunt pl'a p̃cepta dilectionis vt dictũ eſt:
tria myſteria ponemꝰ in hoc ſermone.
Primũ. De preceptoꝝ pl'alitate.
Scðm De documentoꝝ modalitate.
Tertiũ De exemplaritate
De q̇bus ſub eadẽ forma diuiſionis: vide
ſcðo Quadrageſimali. ſ. de vicijs. ſer. xlij.

Sabbõ poſt Cinerꝝ. Sermo. iiij. De p̃ce/
ptis p̊me tabule et ſcðe: ꝛ ſupadditis

D Eprecaban
tur vt in fimbriam veſtimen
ti eius tangerent: et q̊tq̊t tan/
gebant: ſalui fiebant. Mar.
vj. et in euang. hodierno. Sic ſacrũ canit
euangeliũ cũ dñs Jeſus ſupra mare ambu
lañ. diſcipul' nauigañ: et ꝯ̃t ventũ ꝯtrariũ
laborantibꝫ in remigañ apparuit. Illi q̊q;
turbati ſũt putañ eſſe phantaſma: vñ excla
mauerũt. S̃z dñs Jeſus ꝯfortauit eos et
in nauẽ aſcendit. ꝛ ceſſauit ventus Per hec
myſtice deſignauit ꝙ ipſe dñs Jeſus ſuos
chr̃ianos in tentationibꝫ ꝛ tribl'atõibꝫ ve/
xatos ſolet ꝯfortare ꝛ ꝯſolari ꝑ grãz ꝛ q̇e/
tare illos. Tandẽ euangeliũ dic̃ ꝙ egreſſis
de naui ceperũt ad Jeſũ venire m'ti ꝛ infir
mos circũferre ad euz ꝛ in plateis ponere. ꝛ
dep̃cabant̃ eũ vt vl' fimbriã veſtimẽti eiꝰ tã
gerẽt. ꝛ quotq̊t tangebãt ſalui fiebãt. A
Spũaliter fimbriã chr̃i que ẽ pars vlti
ma eiꝰ idumẽti ſignificat vltimũ vite chri
ſti id eſt paſſionẽ ꝛ mortẽ: quã q̇ tãgit chr̃i
anus ſaluꝰ erit. Sed quõ debet ꝛ poſſit tã
gere: nota ſ̃m noſtrũ Rich. ſup. iij. diſt. xix.
arti. j. q. j. Aĩa humana ꝟtualiter vel ſpũa
liter tangit paſſionẽ chr̃i ꝑ fidẽ ꝛ dilectiõez
q̃ dilectio cõſiſtit in obſeruãtia p̃ceptoꝝ: et
talis aĩa ſalua erit. Nõ eñi ſufficit chr̃iano
ſolũ videre paſſionẽ chr̃i ꝑ ĩtellectũ: nec ſo/
lum audire in ſcripturꝭ p̃dicatꝭ: nec ſolum
odorare ꝑ deuotionis ſimplicis affectũ in
orõne: nec etiã ſolum guſtare in ſacramẽto
eucharиſtie. ſed requirit̃ vt tangat etiã ꝑ fi/
dem ꝛ charitatẽ: q̃ aĩam ꝯiũgit deo. j. Jo/
annis. iiij. Qui manet in charitate in deo
manet ꝛ deꝰ in eo. Tangamꝰ ergo chariſ/
ſimi manu. i. ope implẽdo p̃cepta in chari/
tate: ꝛ ſic ſalui erimꝰ. patz de p̃dictis ĩ euã/
gelio. Itaq; de ipſis p̃ceptis adhuc tria
myſteria declarabimꝰ.
Primũ de p̃ceptis tabule p̊me.
Scðm de p̃ceptis tabule ſcðe.
Tertiũ d̃ p̃ceptꝭ additꝭ ex ſerie ſcpture

Circa primũ de p̃ceptis

p̊me tabule notãdũ ꝙ ex q̊ p̃ oĩbꝫ ꝛ p̊mo d̃
bemꝰ deũ diligere. ſcðo ãt ꝓximũ ſub do

deum. Idcirco deus dedit p̊mo p̃cepta q̃
ordinãt hoĩem in deũ debite diligẽdum. ꝛ
de h̃ dedit in p̊ma tabula tria p̃cepta p̊ora.
Sed quare eſt ꝙ quo ad dilectionẽ di tm̃/
modo tria ſũt data p̃cepta nec pl'a nec pau
ciora. vide de hoc in ſcðo q̃drageſimali. ſ. d̃
vicijs. ſermo. xliij. ſub littera. A. §. notãduz
ꝙ deus benedictus. vſq; ad B litteram

Circa ſecundũ de p̃/

ceptis ſecũde tabule notandũ. ꝙ deꝰ de ꝓ/
ximi dilectõe dedit ſeptẽ p̃cepta in ſcða ta/
bula ad id ordinantia. Primũ. honora pa/
trem ꝛ matrẽ. Scðm non occides. Tertiũ
non mechaberꝭ. Quartũ non furtũ facies.
Quintũ nõ loq̃ris falſũ teſtimoniũ Sextũ
non ꝯcupiſces vxorẽ ꝓximi. Septimũ non
ꝯcupiſces rẽ ꝓximi tui. ptz Exo. di. xx. Sic
itaq; in p̊ma tabula ſt̃ tria p̃cepta de d̃i di
lectiõe. ꝛ in ſcða ſeptẽ de dilectiõe ꝓximi: q̃
in toto faciũt decẽ. q̇ dicunt̃ p̃cepta decalo/
gi a deca q̊d eſt decẽ. ꝛ logos q̊d eſt ſ̃mo: q̃
ſi decẽ p̃ceptoꝝ legis ſ̃mo. B S̃z iu/
xta hec etiã põt q̃ri. Quare tm̃mõ decẽ p̃/
cepta ſũt tradita in toto ꝛ nõ plura nec pau
ciora. Rñdetur ſ̃m Tho. j. ij. q. c. arti. v. et
poſt eũ Ray. ꝛ Antoñ. in ſumma ſua. ꝑ. j.
titu. xiiij. declarañ. ꝑ ſil'itudinẽ hũane cõita
tis di. ſic. Quia (inq̊t) ſicut p̃cepta legis hu
mane ordinãt hoĩem ad cõitatẽ humanã:
ita et p̃cepta legis diuine ordinãt hominẽ
ad quandã cõitatem ſub deo. Ad hoc autez
vt hõ in aliq̃ cõitate bñ cõmoret̃ duo req̇/
runt̃. vicz Primo vt bñ ſe habeat ad euz q̇
preeſt cõitati tanq̃ ad caput multitudinis.
Et cũ h̃ ſcðo vt bñ ſe habeat ad multitudi
nẽ. ſ. ad alios cõitatis ꝯſocios tanq̃ ad mẽ/
bra. Nã manꝰ male ſtaret in corꝑe ſi vel ca/
piti vel etiã ceteris mẽbris nõ deſeruiret vt
deberet. Sic homo in m'titudine ſi ſe ha/
bet ad p̊ncipẽ cõitatis bñ in his tribꝫ q̇bus
ei tenet̃. ſcz fidelitate et reuerẽtia ac famula
tu. vtiq; bñ ſtat. alioq̇n ſi vel in vno ſe ma/
le habeat malũ eſt. S̃z qm̃ deꝰ caput ꝛ p̊n
ceps oĩm ẽ: Idcirco req̇rit a nob̃ p̊mo fide
litatẽ in p̊mo p̃cepto: ne honorẽ eꝰ alteri tri
buamꝰ. Ido p̃cipit. Nõ adorab̃ deos alie
nos corã me. Scðo req̇rit reuerẽtiã ſui no/
minis: ideo p̃cipit Non aſſumes nomẽ dei
tui in vanũ. Tertio req̇rit famulatũ in ſab/
bati ſanctificatiõe Scðo q̊z hõ bñ ſe hꝫ
ad multitudinẽ cõitatꝭ in duobꝫ. vicz p̊mo
vt nl'li hoĩ noceat nec oꝑe nec ore nec corde
et ſcðo vt debitũ ſpãle cui debz reddat. Et
q̃ntũ ad h̃ debitũ reddẽdũ p̃cipit̃ q̃rto p̃ce
pto. ſ. honora patrẽ et matrẽ. Quantum aũt ad
nocumẽtũ poſſet q̇s nocere ꝓxio. ſ. vl' in ꝑ/
ſona ꝓpria: ideo ꝓhibet̃ q̇nto. Nõ occides.
vel in ꝑſona ꝯiuncta: ideo p̃cipit̃ ſexto. Nõ
mechaberꝭ. Nã mechia nocet in vxore ꝛ in
ꝓpagatiõe ꝓlis ꝓximi. Itẽ poſſet q̇s noce/
re in rebꝫ. ideo ꝓhibet̃ ſeptimo Nõ furtũ fa
cies. Uel in ꝟbis oris. ideo p̃cipit̃ octauo.
Nõ falſum teſtimonium dices. Uel poſſet
q̇s nocere corde volẽdo. ideo p̃cipit̃ nono ꝛ
decimo p̃ceptis ꝯcupiſcentia vxoris ꝛ rerũ.

C Circa tertium de

p̃ceptis additꝭ Notandũ ſ̃m Anto. floreñ.
p̊ma pte ſũme. titu. xiiij. c. iij. §. vj. ꝙ bñdi/
ctus deꝰ vltra hec p̃cepta decalogi digito
dei deſcripta in tabulis: voluit in ſacra ſcri/
ptura veteris teſtamẽti addere aliq̃ que vo
luit vt deferant̃ ꝓpl'o cõi a deo mediãte do/
ctrina ꝛ inſtructiõe ſapiẽtũ ſubtili eoꝝ cõſi/
deratiõe. Et h̃ ordiauit deꝰ p̊mo ꝓpter cõ/
futationẽ iudeoꝝ male exponentiũ. Scðo
propt̃ dãnationẽ hereticoꝝ male ſentientiũ
Tertio propt̃ cauẽdã aſtutiã demonũ ſedu
centiũ. Hec Antoñ. S̃z q̃ ſint illa p̃ce/
pta addita. Reſpõdet̃ ſ̃m Antoñ. ibidem
enumerãdo. ſ. ꝙ in p̊mo p̃cepto vbi ꝓhibe
tur cultus alienoꝝ deoꝝ ꝓhibet̃ addendo
oẽ illud qð ordiat ad cultũ idoloꝝ. ſicut ha
betur Deut̃. xviij. vbi ꝓhibetur luſtratio fi
lioꝝ aut filiaꝝ: ꝛ ſciſcitatio ꝑ ariolos ꝛ obſer
uatio ſomnioꝝ ꝛ auguria ꝛ conſultatio ma
leficorum. incantatoꝝ. phitonum ꝛ diuino
rum. ꝛ ſic oĩs ſuperſtitio ꝛ vana obſerua/
tio prohibet̃. Item ſcðo p̃cepto quo ex/
preſſe ꝓhibet̃ ꝑiuriũ. ſupaddit̃ eidẽ ꝓhibi/
tio blaſphemie. Leuit̃. xxiij. ꝛ ꝓhibitio falſe
doctrine. Deut̃. xiij. ꝛ irritatio votoruz. ꝛc̃.
Tertio p̃cepto quo precipit̃ expreſſe va/
care deo. ſupaddit̃ oĩa cerimonialia diuini
cultus in feſto exerceñ. Nũc aũt illis ceſſan
tibus addit̃ cultus noui teſtamenti ſ̃m or/
dinationem eccl'ie in ſacramentis ꝛ diuinis
officijs ꝛ colẽdis feſtis ſtatutꝭ. vt patet di.
xj. eccl'iaſticaꝝ. Quarto precepto de ho

noꝛe parentũ ſupadduntur vniuerſa p̄cepta de obediẽtia facienda p̄latis ⁊ reuerẽtia ſenum. Juxta illud Leuit. xix. Honoꝛa pſonam ſenũ: ⁊ coꝛã cano ↄſurge capite. Item addit etiã de beneficẽtia exhibẽda ꝓximis tam in tꝑali elemoſyna q̃ꝫ in ſpũalibꝫ. Itẽ cura de ſubditis ⁊ filijs ⁊c. Quinto pꝛecepto de ꝓhibitione homicidij addit odiuz pꝛohiberi. Leuit. xix. Non oderis fratrẽ tuum in coꝛde: ſed publice argue eũ. Et iterũ ibidẽ Non ſtabis ↄtra ſanguinẽ ꝓximi tui. Et ſilr ꝓhibetur detractio qua occidit lingua. Sexto de ꝓhibitione mechie: additur ꝓhibitio d̄ omi luxurie ſpecie. Septimo de ꝓhibitiõe furti addit pꝛohibitio vſure ⁊ fraudis oĩs in venditione vl' emptiõe ⁊ rapine ⁊ hmõi. Octauo p̄cepto de ꝓhibitõe falſi teſtimonij addit ꝓhibitio falſi iudicij ⁊ oĩs generis mendacij ⁊ ſuſurrationis. Ultimo in nono ⁊ decimo pꝛeceptis oĩum vicioꝝ cõcupiſcentia ⁊ cogitatio mala ꝓhibet. Hec ex Antoñ. ⁊ ſufficiãt

Dñica p̄ma q̃dragesime in mane Sermo. v. ſ. de ſupſtitiõibꝫ oĩbꝫ cauendis.

Dixit ei Jeſus. Uade Sathana. Scriptũ ẽ eñ. dñm deũ tuum adoꝛabis Mat. iiij. ⁊ in euãge. ho. Chariſſimi aduertamꝰ in euangelio hodierno qũo dñs Jeſus a ſathana tentatus fuerit p̄mo de gula. ſcdo de glĩa vana. tertio de auaricia. ⁊ q̄ diabolꝰ ipſi ꝓmittebat ſe daturum oĩa bona mũdi ſi adoꝛaret ipm. Chꝛs aũt dñs dure increpãs: dixit eidẽ. Uade ſathana. ſcriptũ eſt eñ Dñm ⁊c. patet Deut. vj. ca. Sed quare hoc: niſi q2 hec adoꝛatio cedebat in ↄtumeliã dei: cũ honoꝛ dei trãſferretur in creaturã. Et qm̃ chꝛiſtꝰ hmõi tentationibus non ↄſenſit. Jdeo ſequit in euãgelio q̄ angeli acceſſerunt miniſtrañ. eidez. Jn his oĩbꝫ docemur p̄dicta vicia cauere: ⁊ p̄ſertim idolatrie ſupſtitiones. quia ad hec tenemur ex ſcp̄turis. ꝓpter q̃d ⁊ chꝛiſtꝰ ſcripturas allegat ↄtra dictas tentationes diaboli. Sed heu multi chꝛiſtianoꝝ in his vicijs ↄſentiunt diabolo in pernitiẽ aĩaruz ſuaꝝ. Sꝫ attẽdite o chꝛiani: o aĩe chꝛi ſanguine a diabolo redempte. attendite q̃d dixerit chꝛiſtus dñs diabolo de hoc tentanti. Uade inq̃t ſathana. ſic debes ⁊ tu repellere talia ⁊c. Pꝛoinde de ſupſtitionibꝫ quibuſcunq̄ ſũmopꝑe vitandis: pꝛout ad id obligat nos p̄ceptum dei p̄mum: in quo ꝓhibetur omnis ſupſtitio. declaremus tria myſteria in hoc ſermone.

Primũ dr̄ execrabilis offenſionis.
Scdm dr̄ moꝛtalis criminatõis.
Tertium dr̄ modalis diuerſificatiõis

De his ſub eadẽ foꝛma diuiſionis vide in q̃dragesimali. ij. ſ. de Uicijs. ſmo. xliij.

Dñica eadẽ p̄ma poſt pꝛãdiũ. Ser. vj. de cultu dei in fide pura ⁊ ſpe ſalutis vt p̄cipitur.

Dominũ deum tuũ adoꝛab ⁊ illi ſoli ſeruies D Hec v̄ba chꝛiſtus dñs allegauit ſcripta. ſ. Deut. vj. et in hodierno euãgelio. Mat. iiij. ⁊ hoc eſt pꝛincipiũ fundamentale pꝛimi p̄cepti decalogi: ⁊ ↄſeq̃nter ſequẽtiũ. vt dr̄ Lyra ſup Deut. vj. ⁊ ſm Ray. in ſũma. ſicut in edificio domus ponit fundamẽtum: ſic in edificio ſpirituali q̊ hõ ſit bonꝰ requirit pꝛimo oĩm fides vera. de qua eſt hoc p̄ceptũ: in quo p̄cipitur veri dei vniꝰ cultus. ⁊ veneratio oĩm falſoꝝ deoꝝ cultu excluſo. ⁊ ſic oĩ ſupſtitione remota. ſicut in p̄cedẽti ſmo. patuit. p̄cipitur nobis in hoc pꝛecepto religionis ſacre fundamentũ. vt. ſ. vnũ verũ deuz credamus ⁊ illum colamꝰ cultũ latrie ſibi ſoli deſeruiẽdo ⁊ adoꝛãdo. Sꝫ qm̃ vt Aug. x. de ciui. dei. ac doct. ſuper. iij. ſniaꝝ. diſt. ix. Latria q̃ eſt cultus ſoli deo debitus in interioribus potiſſime ↄſiſtit in v̄tutibꝫ theologicis. ſ. in fide ſpe ⁊ charitate. quia ſicut dicit Rabanꝰ ſup Geñ. adoꝛare eſt deũ qui eſt adoꝛandꝰ tota mẽtis intentiõe q̃rere. ⁊ hoc per fidez ſpem ⁊ charitatẽ. ſequit ḡ q̄ in h̄ p̄cepto: ſ. Dñm deũ tuũ adoꝛa. ⁊c. p̄cipitur vera fides ad deũ in ſpe ⁊ charitate. Jdeo q̃ꝫ de vera fide qua debemus deum colere ⁊ amare ac in ipſo ſꝑare tria myſteria h̄ declaremus.

Primũ de fidei pure adoꝛatiõe.
Scdm de ſpei firme ſecuratione
Tertiũ de fidei chꝛiane certificatione.

E Circa p̄mũ querit q̃re debeat ⁊ obligat hõ deũ colere ſolũ vera fide vnica: excluſo cultu ⁊ fide oĩm alioꝝ deoꝝ: et oĩ ſupſtitiõe remota: Ad q̃d rñdet ſm Tho. et poſt illũ ſm Antoñ. Floꝛeñ. p̄te p̄ma ſũme ti. xiiij. ca. iiij. §. ij. q̄ ad id plures aſſignant rõnes inductiue.

Prima ex dei largitate
Scda ex dei dignitate.
Tertia ex pacti fidelitate.
Quarta ex p̄mij felicitate.

Prima rõ ex dei largitate. q2 oẽ bonuz ſiue naturale ſiue tꝑale ſiue ſpũale nõ aliũde q̃ꝫ a deo ſolo p̄ncipaliter habemꝰ. j. Coꝛ. iiij. Quid habes q̃d nõ accepiſti: Et certũ eſt q̄ oĩa in nihilũ redigerent niſi manꝰ dei oĩpotentꝫ ea ſuſtẽtaret. dicit Greg. in moꝛal. Ergo nimis ingratꝰ eſt q̃ deũ non colit a q̊ oĩa bona recepit. Siĺis eſt talis filijs iſrael q̃ miracul' multꝫ oſtẽſis liberati a ſeruitute egyptiaca ſatꝫ cito poſtea in deſerto coluerũt idola vituloꝝ. Sic chꝛiani mali faciũt ingrati q̃s chꝛs ſua paſſione ⁊ moꝛte redemit a diabolo: et tñ diabolũ colũt p̄ ſupſtitiones: cũ diabolus nil boni fecerit nec faciat illis: ſed potiꝰ toꝛq̃bit in iferno. Pꝛoinde Deut. xxxij. Nunq̃d nõ ipſe eſt pat' tuꝰ: q. d. ipe deꝰ ẽ q̃ poſſedit ⁊ fecit ⁊ creauit te. ḡ ⁊c. Scda rõ ex dei dignitate. q2 vt dr̄ Eccl. j. Unꝰ ẽ deꝰ oĩpotẽs rex potẽs ⁊ metuẽdus nimis. vnde oĩa alia nec q̃cq̄ boni nec mali facere p̄nt homĩ niſi q̃ntũ deꝰ ꝑmittit. ḡ ⁊c. Tertia rõ ex pacti fidelitate q̃a in baptiſmo q̃libet chꝛianꝰ abꝛenunciat diabolo ⁊ põpis eiꝰ ⁊ oĩbꝫ opibꝫ eius: q̃lia ſunt oĩa ſupſtitioſa ⁊ vicia. Obligat q̊ꝫ ſe hõ chꝛianꝰ ad ſeruandũ fidẽ ⁊ mãdata dĩ Uñ magnũ ſuppliciũ demeret frangẽs ꝓmiſſuz. Heb. x. Jrritã q̃s faciẽs legẽ Moyſi duobꝫ aut tribꝫ teſtibꝫ occidit ſine vlla miſeratione. q̃nto magꝭ putandũ eſt deteriora mereri ſupplicia q̃ filiũ dei cõculcauerit: Quarta rõ ex p̄mij felicitate. q2 nulla lex ꝓmittit obſeruatoꝛibꝫ ſuis tã feliciſſimũ p̄mium ſicut ꝓmittit lex chꝛiana. Declarat. Primo nanq̄ iudei credũt venturũ Meſſiam antichꝛm in quẽ ſperãt: p̄ p̄mio expectañ reſtitutiõez regni ſui ⁊ terre ꝓmiſſionis. et ſic terrenũ p̄miũ vl' mũdiale expectant. Scdo ſaraceni ⁊ thurci credũt ⁊ ſperant in ſuo falſo ꝓpħa Mahumeto ꝓ obſeruatiõe ſue legꝭ carnalia p̄mia ſ. habituros i futuro fluuiũ lactꝭ ⁊ mellis: ⁊ vxoꝛes multas ⁊ hmõi. et ꝓpter hmõi p̄mia ſollicite colũt tã iudei q̃ꝫ ſaraceni ↄ̄ hoc p̄ceptũ deos alienos ſtultiſſime. Tertio heretici ac ſciſmatici ꝓ ſua hereſi defendenda vſq̄ ad moꝛtẽ ſe exponũt: ſperãtes in illa hereſi poſſe ſaluari: ⁊ tñ certũ eſt q̄ p̄ter vnicã fidẽ verã et catholicã ſctẽ eccl'ie rhomãe nõ põt eẽ ſalus: vt chꝛs docuit q̃ Petro apl'o claues dedit: et oĩs etiã ſcp̄tura clamitat. vñ ꝓ p̄mio debet ignis eternꝰ hereticꝭ. Sed chꝛianis verã fidẽ ſeruãtibꝫ ꝓmittit gr̃a i p̄nti et glĩa ꝑpetue b̄titudinis i futuro: angeloꝝ ſocietas ⁊ oẽ bonũ i celo. O ḡ q̃ꝫ ſtultiſſimi ſũt q̃ fidẽ tenẽt in ſupſtitionibꝫ nec pure credũt in deũ. q2 ꝑ hec ꝑdũt p̄mia b̄tã ⁊ ſe tradũt diabolo ⁊ infernali ſupplicio.

Circa ſcdm de ſpei firmatiõe vl' ſecuratione q̃rit Quõ q̃s colẽs deũ veꝝ chꝛm ieſum poſſit eſſe firmꝰ ⁊ ſecurꝰ q̄ ꝑ hmõi fidei cultũ idubitãter erit ſaluãdus: Ad q̃d rñdẽdo Nota regulas ſm lr̃as huiꝰ dictionis fides: pꝛout habes deſcp̄tas p̄te p̄ma Pomerij de tꝑe. ſermone. xxx. V X.

Circa tertiũ de fidei chꝛiane certificatõe ꝑ teſtimonia infallibilia. Uide de h̄ p̄te. ij. Pomerij de tꝑe. ſermõe. lxxviij. art. iij. ꝑ totũ. Jtẽ ſi placet de fide plura alia p̄dicare vel de ſpe: vide recolligẽdo ex tabulis eiuſdẽ Pomerij. Sed q2 ego ꝓ nũc intendo d̄ alijs ſermones facere. ḡ ꝑtranſeo.

Feria ſcda poſt dñicã p̄mã Sermo. vij. de regulis p̄ceptoꝛum generalibꝫ ⁊ implicite contentis.

Uenite benedicti patrꝭ mei poſſidete paratũ vob regnũ. Mat. xxv. et i euangelio hod̄. Saluatoꝛ nr̄ dñs Jeſus in h̄ euangelio docet de futuro iudicio terribili quõ oẽs ipios p̄ctõres q̃ p̄cepta dei nõ ſeruãt nec miſc̄dịe opa ꝓximis ipẽdũt maledicet ⁊ et'no igni infernali tradet cruciãdos Bonos v̄o ⁊ miſc̄dịe opa exercẽtes bñdicet ⁊ ad regnũ celeſte inuitabit ⁊ itroducet. Sꝫ vñ ipſi mali demerebunt maledictõez

ꝑpetuā niſi ex malis opib⁹ ⁊ p̄ceptoꝝ dei ꝑſertim transgreſſione. Nā certū eſt ꝙ ipſa opa miſcdie non ſufficiūt hoī ad ſalutē niſi obſeruet p̄cepta diuina. Vñ Pſ. dr. Maledicti q̄ declināt a mādatis tuis ⁊c. Deniqȝ vñ iuſti hoies merentꝛ a dn̄o b̄ndictionē illā ꝑpetuam niſi ex p̄ceptoꝝ oīm obſeruātia. ideo idē Pſ. dicit. Btūs vir q̄ timet dn̄m: in mādatꝭ eius volet nimis. Generatio rectoꝝ b̄ndicetꝛ. Et infra. In memoria eterna erit iuſt⁹: ab auditiōe mala nō timebit. i. a ſnia maledictōis q̄ audietꝛ in iudicio. Proinde tūc chr̄s dn̄s inuitādo bonos dicet p̄dicta ꝟba. Venite b̄ndicti pa. mei poſſidete regnū. ſ. qd̄ meruiſtis ꝑ obſeruantiā p̄ceptoꝝ ⁊ opa miſcdie. Patet in euāgelio. Ex quo aūt vt cepimus in p̄cedentib⁹ p̄dicare d̄ p̄ceptꝭ diuis decalogi: reſtāt adhuc ī generali tria myſteria d̄clarari ſm reglas illoꝝ.

Primū de cōuenienti ordinatiōe.
Secundū de differēti ꝓpoſitiōe.
Tertiū de ꝟtuali implicatione.

F **Circa primum q̄ritur** Vtꝝ p̄cepta decalogi cōuenienti ordine tradita ſunt: vt ſciam⁹ rōnem q̄re. ſ. ꝓ p̄imo p̄cepto oīm ponitꝛ p̄ceptū hoc de cultu vni⁹ dei ⁊ remotiōe cult⁹ alioꝝ deoꝝ. et q̄re ꝓ ſcdo ponitꝛ de reuerētia nois dei. et ſic cōſeq̄nter. Ad hāc q̄ſtionē r̄ndēdo ex Raynē. in ſūma ſua. et Rich. in. iij. di. ix. Thome. macȝ. j. ij. q. 100. ar. vj. elicim⁹ aliq̄s reglas ſiue ꝟitates. Prima regula de ordis eq̄tate ꝙ p̄cepta p̄me tabule q̄ ſunt de dei dilectione p̄ponuntꝛ recto ordine p̄ceptꝭ tabule ſcde. Rō eſt ſm Rich. ſ. ſcȝ in. iij. diſt. ix. vbi q̄rit Vtꝝ latria ſit nobilioꝛ inter alias ꝟtutes. qꝛ cū oia p̄cepta etiā de ꝓximoꝝ dilectione finaliter in deū ordinent hoiem. vt ſcȝ de⁹ diligatꝛ ⁊ ei⁹ voluntas ipleatꝛ. ḡ p̄mo oīm de ipō deo diligēdo tanq̄ȝ de nobiliſſimo fine debuerūt p̄cepta tradi. Nam finis melioꝛ ē ordinatꝭ in finē. ij. Topic. Secūda regula de impletiōis ſalubritate: vicȝ ꝙ nō ſufficit hoi ꝓ ſalute mandata decalogi iplere ſine gr̄a ⁊ charitate. Rō ſm Bonauē. ⁊ Tho. ac ꝯcordātꝛ Scotiſtas. ſup. ij. di. xxviij. et etiā ſup. iij. diſt. xxxvj. ⁊. xxxvij. qꝛ de⁹ in p̄cipiēdo vult ⁊ intēdit ꝙ hō ipſa p̄cepta ex charitate ipleat ac in gr̄a vt vitā eternā mereatꝛ. Vñ ſi hō implet mandata q̄ȝtū ad genus opis vel eſſentiā lȝ non peccet pctō omiſſiōis: tñ nō meretꝛ vitā eternā niſi impleat in gr̄a. qꝛ vt Aug⁹ li. de libero ar. dr̄ Sine gr̄a nec īfantes: nec etate grādes ſaluari p̄nt. Exemplū de iudeis q̄ȝ aliq̄ implent aliqua p̄cepta. ſimilr̄ de infidelibus qui carent gratia. ḡ non ſaluantur.

Tertia regl̄a de trāſgreſſiōis p̄grauitate in p̄ceptꝭ prime tabule reſpectu ſcde. ſ. ꝙ tranſgreſſio cōtra p̄cepta p̄me tabule grauioꝛ eſt ceterꝭ parib⁹ q̄ȝ ꝯtra p̄cepta ſecūde tabule. Ratio. qꝛ illa ordināt imediate ī deum quē ſicut regē in ꝓpria ꝑſona offendere grau⁹ eſt q̄ȝ ledere in ſubditꝭ. Nā inſtit. de iniurijs. §. Atrox. et extra de ſen. excō. c. Cū illoꝝ. Tāto offenſa ⁊ iniuria ḡuioꝛ q̄nto ꝑſona q̄ offenditꝛ eſt dignioꝛ. ḡ ⁊c. Ex regula ſequitꝛ ꝙ idolatria et blaſphemia: ſilr̄ et ꝑiuriū grauius pctm̄ eſt q̄ȝ adulteriū vel aliq̄ ſpecies luxurie. Patet ꝑ Rich. ſup. iij. di. xxxix. art. iiij. q. ij. Et ibidē di. xxxiij. art. v. q. v. excipit pctm̄ luxurie ꝯ naturaȝ. q̄a h̄ videtꝛ pei⁹ etiā homicidio ſm Rich. ibidē. Sed di. Nunq̄d ḡ ꝑiuriū grau⁹ pctm̄ eſt q̄ȝ homicidiū: R̄ndetꝛ ſm Scotoꝛ. ſup. iij li. diſt. xxxix. ꝙ aliq̄ dicunt ſimplr̄ ꝙ ꝑiuriū grau⁹ eſt rōne eadē dicta. Sed alij cū Richar. homicidiū dicūt foꝛe maius ꝓpterea q̄a in homicidio ē maioꝛ libido ⁊ malicia. ſ. peccandi. nec hoc eſt ꝯ dictā regulam. quia in ea additꛝ: ceterꝭ parib⁹. in iſtꝭ aūt nō ſunt paria cetera. ſ. libido: malicia: odiū: ac cōtēptus. Nā ſi ꝑiuriuȝ fieret mere ex odio dei. homicidiū aūt ex odio ꝓximi: tūc ꝑiurium grau⁹ eſſet etiā ſm Rich. ſup. iij. li. di. xxxix. arti. iiij. q. j. G Quarta regula de culpe in ſingulis pōderoſitate. vicȝ ꝙ in ſingulis p̄ceptis culpa offenſionis p̄cepti prioꝛis grauioꝛis eſt pōderis: parib⁹ ceteris q̄ȝ offenſa p̄cepti poſterioꝛis. Declaratꝛ ex Raynē. ſ. ſm Tho. Primo de p̄ceptis p̄me tabule q̄ ordinant hoiem imediate ad deum Nam ibi illud p̄ceptuȝ primo ponitꝛ cuius tranſgreſſio magꝭ eſt cōtraria tam ipſi fini id eſt deo: q̄ȝ etiā rationi. ꝓpterea trāſgreſſio hui⁹ p̄mi p̄cepti p̄e omnib⁹ grauis eſt Exēplū ponitꝛ. Sicut eñ in exercitu q̄ ordinatꝛ ad ducē vel regē ſic ad finē miles tenetꝛ regi vl̄ duci fidelitatē. deinde ꝙ ipſum

reuereatꝛ. Tertio ꝙ famuletꝛ vl̄ obſequatur eidē. Mai⁹ aūt pctm̄ eſt p̄mū ſcȝ īfidelitas ſcȝ cū miles infideliter agēs cū hoſte pactū habeat. q̄ȝ ſi aliquā duci irreuerētiā exhibeat. Et etiā h̄ ſcōm mai⁹ pctm̄ eſt q̄ȝ tertiuȝ ſcȝ ꝙ in aliq̄ obſequio ducis deficiēs inueniatꝛ. ſic a ſimili qꝛ magis eſt ꝯtrariū rationi ꝙ hō circa finē ſcȝ deū ꝑ infidelitatē peccet. ideoqȝ tanq̄ȝ grauiſſimū primo p̄cepto ꝓhibetꝛ. ⁊ ſcdo ſcōm. ⁊ tertio tertium. Hec Tho. Itē nota ꝙ hmōi grauitas pctōꝝ p̄ ponderanda intelligi debet in iudicio dei quia ſepe aliter iudicatur in iudicio humano vt ptȝ ex Rich. ſup. iij. diſ. xxxiij. arti. v. q. v. Declaratꝛ ſcdo de p̄ceptis ſcde tabule q̄ hoiem ordināt ad ꝓximū. qꝛ illud pctm̄ eſt grau⁹ qd̄ magis rōni repugnat. ⁊ h̄ dupliciter pōt ꝯſiderari. Primo qd̄ magis repugnat ex ꝑte debiti qꝛ magis peccat hō ſi non ſeruat ordinē debitū ad ꝑſonas quib⁹ magꝭ ē debitoꝛ. puta ad parētes q̄b⁹ p̄ alijſ tenetꝛ. ideo inter p̄cepta ordināntia hoieȝ ad ꝓximū p̄mo ponitꝛ p̄ceptū de honoꝛe parētū. Scdo pōt ꝯſiderari ḡuitas pcti ex hoc ꝙ magis repugnat rationi ex ꝑte nocumēti. ⁊ ſic grauius pctm̄ eſt peccare vel nocere ope q̄ȝ oꝛe vel coꝛde. ⁊ inter peccata operis grauius eſt homicidiū per qd̄ priuatꝛ vita q̄ȝ adulteriū. ⁊ adulteriū q̄ȝ furtum exterioꝛum reruȝ. ⁊ vltimo ponitꝛ pctm̄ coꝛdis qd̄ ꝯſi ſit p̄us alijs in executiōe. tñ eſt min⁹ ḡue in leſione. ideo hoc poſterius cadit in rōne p̄cepti. Hec Tho, ⁊ ſic patȝ. O ergo p̄uaricatoꝛes redite ad coꝛ ne ꝑeatis. H

Circa ſecundū de differenti ꝓpoſitione. qꝛ p̄cepta q̄dā ꝓponuntur affirmatiue. q̄dā aūt negatiue. vñ ſm Raynē. ſ. ⁊ cōiter doctoꝛes. p̄ceptuȝ diffinitꝛ ſic. Preceptū eſt iuſſio vel imperium faciendi aliq̄d vel nō faciēdi. Et ſic diffinit Alexan. de ales. iij. ꝑte ſūme. q. xxv. ſȝ q̄re voluit de⁹ ꝑ affirmationē ⁊ negationē ſcȝ iniungēdo affirmatiue. ⁊ ꝓhibendo ꝓponere. Ratio p̄cipua ponitꝛ. ſ. ſm Rayne. talis. qꝛ ſicut trāſgreſſoꝛ preceptoꝝ demeretꝛ penā eo ꝙ peccat moꝛtaliter. ita obſeruatoꝛ meretur vitā eternam. ſed vita eterna datur non ſoluȝ ꝓ bono opere faciendo ad qd̄ obligant affirmatiua precepta ſed etiā pro abſtinendo a malo ad qd̄ obligant precepta negatiua. Unde circa hoc notemus adhuc regulas p̄ceptoꝝ tres. Prima regula de pluralitate negatiōis ſcȝ ꝙ plura p̄cepta ſūt in decalogo ꝓpoſita negatiue q̄ȝ affirmatiue. nā tm̄modo duo ꝓponuntꝛ affirmatiue ſcȝ ſabbata ſanctifices. ⁊ honoꝛa patrem ⁊c. alia omnia negatiue ꝓponuntꝛ. Ratio regule qꝛ plures inclinantꝛ ad maluȝ q̄ȝ ad bonum. ḡ vt retrahantꝛ hoies a malo plus extēditur ꝓhibitio vel negatio. voluit autem de⁹ illa duo affirmatiue ꝓponere ad docendum ꝙ deo ⁊ parentib⁹ nō poſſum⁹ equalentē honoꝛē reddere vt dr̄ etiā. viij. Ethicoꝝ. I

Scda regl̄a de p̄ceptꝭ affirmatiuis ſm Alexā. ſ. ꝯcoꝛ. Scot⁹ ꝙ p̄cepta affirmatiua obligāt hoiem ſemꝑ. ſed nō ad ſemꝑ. h̄ eſt dicere ꝙ obligāt in omni tꝑe ſed nō ad ōme tēpus ſine intermiſſione. verbi gr̄a. honoꝛare parentes teneoꝛ ſemꝑ ex p̄cepto dei affirmatiuo. ſȝ nō teneoꝛ ad ſꝑ: qꝛ nō ē poſſibile nec expediēs. nec neceſſe omni tꝑe ſine intermiſſione honoꝛare. ſȝ tm̄modo cū tp̄s requirit ⁊ neceſſitas parētū ac poſſibilitas ex ꝑte mea. ſilr̄ eſt de ſctificatiōe ſabbati.

Tertia regula de negatiuis ſm Alexan. ſup. ⁊ ꝯcoꝛ. doctꝛ. ꝙ p̄cepta negatiua plus obligāt q̄ȝ affirmatiua. qꝛ obligant ſemꝑ. ⁊ ad ſemꝑ. ſicut exēpli gr̄a. nō adoꝛabis deos alienos. ⁊ illud. nō mechaberis obligāt ſemꝑ ⁊ ad omne tēpus ſcȝ vt nunq̄ȝ ⁊ pro nullo tempoꝛe fac tale. K

Circa tertiū inquirendū eſt q̄lia p̄cepta iplicite ⁊ ꝟtualiter ꝯtinētur in h̄ p̄cepto. id eñ ſcire vtile eſt. vt diſcatis q̄liter ꝯfitēdū ſit. Ad qd̄ nota ſm doctꝛ. recolligēdo ꝙ in h̄ p̄cepto p̄mo implicite ⁊ virtualiter p̄cipiuntꝛ aliq̄ duplr̄. Primo q̄dā ꝓhibitoꝛie ſeu negatiue. Scdo q̄dā affirmatiue. ⁊ de eoꝝ offenſa confitendū eſt.

Primo nanqȝ ꝓhibentꝛ oēs pactiōes demonū ⁊ oēs ſuꝑſtitioſe obſeruantie de q̄b⁹ ſup̄ ſmone. v. vide. Scdo ꝓhibentꝛ oēs erroꝛes ⁊ ſecte ꝯ fidē ⁊ bonos moꝛes. Tertio ſm cācellariū pariſieñ. tractatu decē preceptoꝝ ꝓhibetꝛ ſuꝑbia. qꝛ cōtemnit deuȝ ⁊ p̄cepta cū hic precipiatur humilis ſubiectio ⁊ cultus dei. Quarto ꝓhibetꝛ omnis ꝑuerſa appreciatio. ⁊ nimius amoꝛ creature. naȝ

Hiero. ait. Nō qs plꝰ amat ⁊ venerat̃ q̃ deū ħ illi deꝰ ē. puta ſupbo honoꝛ et glĩa. auaro diuitie. guloſo vēter deꝰ ē. Phil. iij. ca. et luxurioſo carnalitas. iracundo vindicta ⁊c. et ſic eſt in talibus ſpūalis idolatria.

Secundo demādat̃ in ħ pmo p̄cepto aliq̃ affirmatiue. Primū ē illd̄ p̄ceptū. Dominum deū tuū adoꝛabis ⁊c. ſcʒ in fide vera ſpe ⁊ charitate. Secunduʒ ē illd̄. Diliges dn̄ʒ deū tuū ex toto coꝛde tuo ⁊c. Tertiū ꝙ p̄cepta legis nature tanq̃ʒ a deo indita obligāt quēlibet. nā ſm̄ Alexā. de ales vbi s̄. Lex naturalis q̄ ē inſita ꝯſcientie ſcʒ cuiuſlibet hoīs ꝯtinet̃ implicite ī decalogo: vñ facere ꝯ̄ ꝯſciētiā pctm̄ ē ⁊ ꝯfitenduʒ ſiue de bono faciēdo ſiue de malo vitādo. Quartū ꝙ oīa p̄cepta dei ſūt iplenda neceſſario ex charitate. Ultimū ꝙ voluntati diuine debemꝰ ꝯfoꝛmare voluntatē nr̄aʒ vt tenemur. Cōſequēter infra agemꝰ de aliq̄b predictꝫ vt videbimꝰ expedire. hec itaq̃ʒ nota o hō ⁊ ſm̄ hec diſce ꝯfiteri d̄ p̄mo p̄cepto d̄calogi.

Feria. iij. poſt dn̄icā p̄mā. Sermo. viij. de naturali lege ꝯſcientie que etiā implicite ꝯtinetur in p̄mo p̄cepto.

r Elictis ill̕ ſcʒ iudeis: abijt foras in bethaniā ibiq̃ʒ manſit. Matt. xxj. ⁊ ī euāgelio hodi. Dn̄s ieſus v̄bis ⁊ factꝫ docet nos ſaluari. nā vt d̄ ī ħ euāgelio. aſcēdēs ī hierl̕m eicit de tēplo vēdentes ⁊ emētes q̄ mala ꝯſciētia ſacerdotū auaroꝝ induxerāt populuʒ talia exercere in tēplo q̄ tñ illicita erāt fieri inibi. ꝓpterea chr̄s dn̄s redarguit illos ex ſcp̄tura di. Scriptū ē ſcʒ Eſa. lvj. Domꝰ mea domꝰ oꝛonis vocabit̃. vos aūt ⁊c. Et in ħ docemur ꝙ hō dum errat ꝯſciētia debet ſuā ꝯſciētiā rectificare ꝑ ſcripturam ſacrā. ⁊ ſic euadet erroꝛ⁊c. Deniq̃ʒ ſubdit euāgeliū ꝙ ſacerdotes iudeoꝝ ⁊ ſcribe obſtinati in malicia redarguebant chriſtū. q̄ tñ ex ſcriptura ꝯuicit ⁊ ꝯfutauit illos. ⁊ relictꝫ illis abijt foras ⁊c. Spūaliter chr̄s ꝑ hec facta docet rectificare ꝯſciētiam ī obediēdo p̄ceptꝫ. ⁊ ꝙ q̄ ħ nolūt illos reliquet in ſua malicia obſtinatos perire. ⁊ abiens manet libēt ī ꝯſcia bona. nā bethania ſm̄ Hiero. de interp̄ta. no. hebꝛaic. interp̄tatur: domꝰ obediētie ⁊ domus gratificata dn̄o. ideo ſignificat ꝯſcientiaʒ rectā hoīs obedienteʒ deo ⁊ ī charitate ac grā dei exiſtētem. Ut ei dicit Bern. de ꝯſcia. Bona ꝯſcia tēplū ē dei habitaculū chr̄i gratiſſimū. In huiꝰ myſteriū chr̄s manſit ī bethania. ptʒ ī euāgelio. itaq̃ʒ exq̄ obligat nos ſub p̄cepto p̄mo implicite lex ꝯſciētie: de ipā tria myſteria in hoc ſermone declaremus.

Primū de ꝯſcientie obligatiōe.
Scd̄m de ꝯſcientie diſcretione.
Tertiū de ꝯſcientie rectificatione.

De p̄mo articulo vide quantuʒ expedit ex multis tractatib̄ d̄ ħ p̄te p̄ma ſmonū pomerij de tp̄e ſmone. xj. ſub lr̄a. F. vſq̃ʒ. H. De ſcd̄o arti. vide ibidē ſmōe. xij. L. vſq̃ʒ P. De tertio ibidē ſubſequēter ſub lr̄a. P quātū placet ſaltē applicādo Exempluʒ in fine illius ſmonis poſituʒ.

Feria. iiij: dn̄ice p̄me. Sermo. ix. de voluntatis nr̄e ꝯfoꝛmatione ad diuinā.

q Uicūq̃ʒ fecerit volūtatē patrꝫ mei q̄ in celis ē. ipſe meꝰ frat̃ ē. Mat. xij. ⁊ ī euāgelio hodier. Saluatoꝛ nr̄ in v̄bis iſtis oſtēdit quantuʒ amet obſeruātes p̄cepta dei et ſic facientes volūtatē eiꝰ. ꝙ ſcʒ eos amat ſicut fratres ⁊ ſoꝛoꝛes ⁊ qd̄ maius ē ſicut matrē v̄ginem Mariā ꝑ aliqualē ſilitudinē. deniq̃ʒ in p̄cedenti paſſu euāgelij oſtēdit redarguendos dānandoſq̃ʒ ⁊ diabolis ſubijciendos oēs qui nolunt facere voluntatē dei in p̄ceptis ⁊ q2 in p̄cepto p̄mo decalogi implicite p̄cipitur ꝯfoꝛmatio diuine voluntatis vt dictū eſt ſmōe. vij. idcirco de volūtatꝫ diuine cōfoꝛmatiōe fienda in nobis ⁊ debita: hoc ſermone tria myſteria declarabimꝰ.

Primū de volūtatis diuine cognitione.
Scd̄m de volūtatꝫ nr̄e ꝯfoꝛmatione.
Tertiū de ꝯfoꝛmatiōis fiēde inductiōe.

De his articul̕ ſub eadē foꝛma vide quantū tibi placet ꝑ ſingulos articulos pꝛoſeq̄ in p̄te eſtiuali pomerij ſmōe. xviij. vbi tractatur de hoc ꝑ totuʒ.

Feria. v. poſt dn̄icam pꝛimam Sermo x. de adoꝛatione debita deo et imaginibus ac ſanctis ⁊ modis eius ⁊ cōmendatiōe.

a T illa venit ⁊ adoꝛauit eū. ſ. ieſū di. Dn̄e adiuua me. Mat. xv. ⁊ ī euā. hodier. Sicut exponit Lyra hec mulier chananea adoꝛauit dn̄m ieſum adoꝛatiōe latrie. q2 credidit ipm̄ eē veꝝ deū cui ſoli debet̃ latria. Et ħ fuit magnū ⁊ mirū in tali mul̕iere pagana: iō xp̄ſ eiꝰ fidē verā meruit ſanationē ſue filie a demonio vexante illā. Iō chr̄s dn̄s cū nō ſtatiʒ eiꝰ petitionē exaudiuit voluit vt clareſcat eiꝰ fides ⁊ deuotio feruens: q̄ nō deſtitit petere vſq̃ʒ q̊ dn̄s ꝓ ſua hūili ſupplicatiōe ⁊ magnifice bn̄ficiū p̄ſtaret: ⁊ cōmēdañ. eā dixit. O mul̕ier mag̃ eſt fides tua fiat tibi ſic̄ vis. In quib̄ ⁊ nos docemur ꝙ chr̄m adoꝛemꝰ vt verū deū ꝓ ſalute nr̄a hūiliter ⁊ ī fide mag̃ ac ſpe ꝑſeuerāter ⁊ ſic obtinebimus. L

Exq̄ aūt adoꝛatio p̄cipit̃ in hoc p̄cepto. Dn̄m deū tuū adoꝛabis. ⁊ ħ p̄ceptū incluſiue demādat̃ in pꝛimo p̄cepto decalogi vt p̄dictū eſt. idcirco de ipā adoꝛatiōe tria myſteria declarabimus in hoc ſermone.

Primū de q̄litate diſtinctionis.
Scd̄m de varietate venerationis.
Tertiū d̄ cōmēdabilitate tal̕ deuotiōis

Circa pꝛimū queritur:

q̄liter hʒ diſtingui adoꝛatio. Ad qd̄ nota ſm̄ Scotū Bona. Rich. Tho. Aureo. ⁊ Alexā. ⁊ cōiter oēs theol̕. ⁊ doct̃. ſup. iij. li. ſeñ. di. ix. recolligēdo. vt etiā habet̃ in ſūma Rayne. ꝙ adoꝛatio eſt triplex.

Prima d̄r adoꝛatio latrie.
Scd̄a d̄r adoꝛatio dulie.
Tertia d̄r adoꝛatio hyꝑdulie.

Prima adoꝛatio. ſ. latrie. eſt q̄dā honoꝛ vel cultus q̄ ſoli deo debet̃. ita em̄ diffinit̃ ⁊ ħ triplici rōne. Primo in recognitionē bn̄ficij creatiōis. Scd̄o in recognitionē ꝯſeruationis. Tertio in recognitionē ſup̄mi dominij ⁊ p̄tātis. ſ. infinite reſpectu omnis creature Unde ſicut nec dei ſubſtātia vl̕ natura: nec creatio nec ꝯſeruatio in eſſe pōt cōicari alicui creature. ſic nec adoꝛatio latrie pōt licite impēdi creature. M Sʒ in q̄ cultu ꝯſiſtit ſpecial̕r latria. Rn̄det̃ ſʒ Scotiſtas ⁊ Tho. ꝯcoꝛ. ꝙ ſacrificij oblatio eſt adoꝛatio latrie. Sed nota ꝙ ſacrificiū eſt triplex.

Primū bone opatiōis. ⁊ ħ fit ⁊ ē in omi v̄tute. ſ. hūilitate obediētia ⁊c. Scd̄m ſacrificiū eſt oꝛonis: ⁊ hoc fit deo ⁊ ē in v̄tutib̄ theologicꝫ. ſ. fide ſpe ⁊ charitate. Tertiū eſt ſacrificiū imolatiōis: ⁊ iſtud ē ſpecialiꝰ latrie. hoc etiā in ſūma Ange. Uñ latria ſm̄ Aug. de ci. dei. ⁊ doct. s̄. accipit̃ etiā ꝓ theoſebia. i. diuīo cultu. ⁊ ſic reſpicit cultū dei interioꝛē potiſſime: q̄ ꝑtinet ꝓp̄ie ad v̄tutes theologicas q̄b̄ ſolus deꝰ colit̃. Scd̄a adoꝛatio. ſ. dulie eſt q̄dā honoꝛ vel cultꝰ q̄ creature debet̃ cōiter. ⁊ ħ debet̃ rōne alicuius magne vl̕ p̄cipue dignitatꝫ quā creatura tal̕ ꝑticipat a deo. v̄bi grā. dignitas dominij ꝑ potētiā data eſt a deo p̄latꝫ: dignitas ſapiē doctoꝛib̄: dignitas bonitatis ſanctis hoīb̄ ⁊ btīs angel̕. ideo debet̃ eis dulia. Tertia adoꝛatio. ſ. hyꝑdulie d̄r ab hyper in greco qd̄ ſonat ſup ⁊ dulia q̄ſi dignioꝛ dulia vel ſupioꝛ: q̄ debet̃ creature p̄cellēti rōne ſingl̕arꝫ autētice a d̄o date. puta btē v̄gī marie ⁊ cruci chr̄i. vt ī ſeq̄ntib̄ patebit.

M Circa ſcd̄m de varie

tate adoꝛatiōis vel venerationis impēdēde vel exhibēde inq̄rendū reſtat cui ⁊ qualiter adoꝛatio impēdēda ē. q2 nō vna ⁊ eadē veneratiōe adoꝛamꝰ vnā creaturā q̄ aliā. Iō q̃ʒ nota ſm̄ Rav. poſt ſup̄dictos doc. recolligēdo octo ſūt p̄cipua q̄ ſalubꝛiter a chr̄ianis venerant̃: tñ vario mō venerationis.

Primo deꝰ vel maieſtas eſſentie diuine.
Scd̄o trinitas ꝑſone in diuinitate.
Tertio chr̄s in quo ſunt due nature.
Quarto humanitas chꝛiſti. i. caro ⁊ anima deitate vnite.
Quinto imago chr̄i ꝓ ipiꝰ rep̄ſentatiōe.
Sexto crux chr̄i ꝑfuſa chꝛiſti ſanguine.
Septimo beata virgo Maria ꝓ materna dignitate.
Octauo ſanctoꝝ reliquie.

Primo deus adoꝛat̃ adoꝛatiōe latrie: vt p̄dictū eſt. Scd̄o trinitas que eadē adoꝛatione. ſ. latrie eſt adoꝛāda. Uñ pater filius ⁊ ſpūſſctūs equaliter quelibet ꝑſonaꝝ adoratur: q2 in eis eſt vna cauſa honoꝛis. ſ. vna eſſentia diuia ⁊ vna maieſtas ⁊ equalitas ⁊ coequalis bonitas. ⁊ quia ſunt vnicꝰ creatoꝛ oīm creaturaꝝ. ergo ⁊c. Tertio chr̄s in duab̄ naturis. ſ. deitatꝫ ⁊ hūanitatꝫ ado

ratur vnica tm̄ adoratiōe ex p̄teipſius chr̄i qui adorat̄: quia in duabus naturis eſt vna pſona. Exemplū. ſi in vno hoīe ſint plures excellētie: vicȝ prelatio: ſciētia ⁊ virtus ſiue pbitas: que ſunt cauſe honorationis in eodem hoīe licȝ ſint plures cauſe honoris: tm̄ ex parte honorati ſcȝ hoīs qui honorat̄ exhibet̄ eidem vnus honor: quo honoratur tam ꝓpter prelationē q̄ꝫ ꝓpter ſcientiā ⁊ virtutē. Sic in chr̄o cum ſit vna pſona vna veneratione adorat̄ latrie: licȝ ſint in eo plꝛes cauſe hm̄oi: vicȝ honoris. Quarto hūanitas chr̄i adorat̄. ſed quō hoc cū ipſa non ſit deitas: notandū ſm̄ p̄dictos doct. ꝙ ipſa humanitas chriſti ſi ꝯſiderat̄ vt coniuncta deitati inſepabiliter: ſic adorari debet adoratione latrie. vnde Damaſce. iij. ſentēn. ait Adorat̄ caro chriſti cū incarnato deo vbo nō ꝓpter ſeipſam ſed ꝓpter vnitā ei deitatem Sicut exempli grā. veſtis regis veneratur ꝓpter regē qui eam induit ⁊ nō ꝓpter veſtē ꝓprie. Si ergo hūanitas chr̄i cōſiderat̄ vt in ſeipſa put eſt creatura ſola poſſet abſoluta potētia ſepari a deitate: ſed nunq̄ꝫ ſepararet̄ tūc hypdulia adoraret̄. quia pre oībꝫ creaturis eſt veneranda etiam in ſeipſa.

Quinto imago chr̄i adorat̄. ſed quō nota ꝙ ꝯſiderando eā ꝓut eſt quedā res. puta lignum ſculptū vel pictū: ſic nulla adoratione eſt adorāda quia reuerētia nō debetur niſi rationali creature in p̄mium virtutis: cuius capax eſſe nō poteſt creatura irrationalis. ſed conſiderādo imaginē vt eſt imago chr̄m repſentās: ⁊ tūc cū idē ſit mot⁹ i imaginē ⁊ in rem cui⁹ eſt imago: ſequit̄ ꝙ ſicut chr̄s adorat̄ adoratiōe latrie: ita ⁊ ei⁹ imago. quia vnus honor debet̄ imagini ⁊ imaginato. Vn̄ Damaſce. li. iij. c. viij. dr̄. Honor imaginis ꝓuenit ad prototypū. i. imaginatū. De hoc patȝ de ꝯſecra. di. iij. venerabiles. O Sed di. Cum ſcriptum ſit Exo. xx. Non facies tibi imaginem neq̄ꝫ adorabis ⁊c̄. quare ergo eccl'ia contra hanc ꝓhibitionē honorat eā. R̄ndetur ſm̄ doc. p̄dictos ꝙ ante incarnationē chr̄i cum de⁹ eſſet incorpore⁹. ſ. in veteri lege ꝓhibitum fuerit imaginē fieri ⁊ colere: eo ꝙ hoīes ꝓni erant ad idolatriā. ſed poſtq̄ꝫ deus factus eſt homo pmiſſum eſt a ſpūſancto in noua lege imagines fieri. Primo q̄dē ad inſtructionē populi ſimplicis q̄ imaginibꝫ quaſi libris edocet̄. de ꝯſe. diſt. iij. perlatū. Secundo ad rememorandū myſteriū incarnationis ⁊ exēpla ſcrōꝝ q̄ꝫ q̄tidie oculis p̄ſentant̄. Tertio ad excitandū affectū deuotionis: q̄ magis mouet̄ ⁊ incitat̄ viſis q̄ꝫ auditis. Proinde exēplū legim⁹ ꝙ chr̄s dn̄s impreſſit ſuā imaginē faciei i veronica ⁊ etiā in linteo miſſo ad regem. Ediſſe abagarū. Et btūs Lucas dicit̄ depinxiſſe imaginem chr̄i ⁊ beate Marie que rhome habentur.

Sexto adorat̄ crux chr̄i ſpeciali⁹ p̄ alijs inſtrumētis paſſiōis: q2 mag̨ eſt memoriale ſignū crucifixi. Sed quō: nota ſm̄ Tho. ꝙ crux pōt ꝯſiderari p̄mo inq̄ꝫtū eſt res inſenſibilis: ⁊ ſic nō debet̄ ei honor. ſecūdo inq̄ꝫtū eſt q̄dā res chr̄i ſanguine ꝯſecrata vel ꝯtactu: ⁊ ſic venerat̄ hypdulia tanq̄ꝫ nr̄e ſalutis inſtrumētū. ſicut veneramur ⁊ ſacramēta: q̄ etiā ſm̄ Bona. veneramur ſimplici honore vel reuerētia: nō latria ſed hypdulia ſm̄ Tho. ac Rich. Silr̄ter tanq̄ꝫ p̄cioſiſſimas reliq̄as ꝓpter ꝯtactū chriſti veneramur ⁊ alia inſtrumēta paſſiōis. ſ. clauos lanceā: veſtē: coronā: ⁊ ſic de alijs licȝ nō in tantū ſicut crucē chr̄i. Tertio ꝯſiderat̄ inq̄ꝫtū repſentat figuram chr̄i extenſi in ea: ⁊ ſic adorat̄ latria ſicut ⁊ chr̄s. vn̄ ſic eccl'ia orat eā dicēs. O crux aue ſpes vnica ⁊c̄. Alie vero cruces in quacunq̄ꝫ materia. puta lapidis vel ligni: nō niſi vt ſunt imago chr̄i vel repſentātes crucifixū adorant̄ ſicut imago chr̄i ſcȝ latria. Septimo adorat̄ btā chriſti mater adoratiōe hypdulie ꝓpter ſingularē excellētiā maternitatis dei. Vtꝝ autē maiori veneratiōe debeat venerari q̄ꝫ crux chr̄i latius vide ſcriptū in ſtellario virginis Marie li. xij. p. j. arti. j. Octauo adorantur ſanctoꝝ reliquie adoratiōe dulie: q̄ eis iuſte debet̄ ſm̄ Tho. ⁊ Rayne. ſup. q2 ipſi ſunt beati in celo qui etiā ſunt nr̄i ductores in celū tam ſuis exēplis q̄ꝫ eruditionibꝫ q̄ꝫ meritis ⁊ interceſſionibꝫ. Et patebit ſeq̄n. ar. iij. O g̃ hō chr̄iane diſce ſaluari. P

Circa tertiū principale

notandū ꝙ valde cōmēdabilis ⁊ laudabiliter meritoria eſt deuotio i cultu reliq̄aꝝ: nō ſolū chr̄i vel cruc̨ ⁊ imaginū: ſȝ etiā ſcrōꝝ ⁊c̄. ꝓut colligit̄ ſm̄ doctores theologos pl'ibꝫ

rationibꝫ. vt patet in ſūma Rayne. Primo rōne affectōis. Nam videm⁹ ꝙ q̄ afficitur ad aliquē oīa que ab ipſo relinquuntur poſt morte venerat̄ in memoriā illius. puta libros: anulū: veſtes ⁊ ſill'a. ⁊ in h̄ oſtenditur vere dilectiōis affectus ad illū. Sic in ꝓpoſito venerando reliquias ſanctoꝝ ⁊ chriſti claret ꝙ veraciter amamus illos: ⁊ ꝑ conſequēs reamamur a chr̄o ⁊ ſanctis. Nā Prouerb. viij. ſcribit̄ in pſona chr̄i ⁊ ſapientie. Ego diligētes me diligo ⁊c̄. Scd̄o ratione ꝯiunctiōis. quia veneramur ꝓpter regis magni coniunctionē filios ei⁹ amicos ⁊ cognatos: ⁊ etiā domū ſeruos veſtē ſellā ⁊ etiam calcaria ⁊ ſic de alijs. quāto magis ſanctos dei qui ſunt amici dei ⁊ filij ⁊ templū ſpūſſancti honorare debem⁹ etiā in reliquijs corpoꝝ illoꝝ ſanctoꝝ: ⁊ alijs ptinētibus. Tertio rōne diuine ꝯformationis quia ipſe deus tales reliquias cōuenienter honorat in p̄ſentia coꝝ miracula faciendo. ergo pro deo honorādo illos ſic meremur cum talia redūdant in gl'iam dei ⁊ ipſe vult honorare. vnde Matth. xxv. dr̄. Qd̄ vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis.

Quarto ratione fruitiōis. quia aīa que fuit vnita tali corpi vel vtebat̄ in mūdo talibus rebus nūc eſt beata fruens deo. Vn̄ quicq̄d petit a deo obtinet ſi abſolute vult petere: ⁊ ſic gratiā ⁊ gl'iam tibi pōt obtinere. Quinto ratione future beatificationis. quia certū eſt ꝙ idē corpus reiniendū eſt aīe ad beatitudinē ꝑpetuo habendam ⁊ tu ergo ſi ſaluaberis cū tali ſancto in eius gl'ia letaberis. Vltimo ratione ſuffragatiōis. Nam ſcriptū eſt Eccl. xlix. Oſſa prophetarū pullulāt de loco ſuo. ſ. per ſuffragationē multiplicem liberando a periculis ⁊ morbis: a morte mala ⁊ alijs miſerijs. vt patet quotidiana experiētia circa ſepulcra ſanctoꝝ. claret ex legendis eoꝝ. Rogemus ergo chriſtum ⁊c̄.

Feria ſexta poſt dn̄icam primā Sermo xj. ſcȝ de precepto dilectionis: qd̄ implicite cōtinet̄ in p̄mo precepto decalogi.

Erat ille homo ⁊ nunciauit iu-
a deis quia ieſus eſſet qui fecit eū ſanū. Ioā. v. ⁊ in euangelio hodierno. In hoc miraculo quod recitat euāgeliū. ſ. de hoīe qui nō potuit curari niſi ꝑ imperiū dn̄i ieſu: doctrina in myſterio datur ꝙ vetus lex nō potuit ꝑfecte ſanare ad eternā ſalutē ꝯſequendā niſi in fide ieſu. Nam ⁊ qd̄ dicit̄ in euangelio ſcȝ ꝙ ad aque motū factū ab angelo ſanabat̄ egrotus qui prior intraſſet in piſcinā bethſaide Hoc ideo dicit̄ a pleriſq̄ꝫ fuiſſe. q2 crux chr̄i ibi fuerat antea ſepulta. vt narrat etiā Lyra. Unde in his ꝯſideremus chariſſimi ꝙ Jeſus qui interp̄tatur ſaluator legē amoris ⁊ p̄cepta dilectionis inſtruit ad ſalutem Hanc p̄dicauit ſine qua homini nō eſt ſalus. Unde interrogatus qd̄ eſſet preceptū primū ⁊ maximū in lege: in quo ſaluari poſſent hoīes: reſpondit. Diliges dn̄m deum tuū ⁊c̄. ptȝ. Hoc q̄ppe p̄ceptū p̄ſupponitur ⁊ implicite continet̄ in p̄mo precepto decalogi: ꝓut patuit ſupra. Proinde ſub ipſo precepto primo decalogi opportunū videtur predicare de p̄cepto dilectiōis: eo ꝙ in illo continet̄ implicite. ⁊ de hoc tria myſteria declarabimus.

Primū de ipſius maioritate.
Scd̄m de eius primitate.
Tertiū de ꝓximi charitate.

De iſtis ſub eadē forma vide parte eſtiuali Pomerij ſermone. lj. ſub lr̄a O vſq̄ꝫ finem vt placebit.

Sabbato poſt dn̄icam primam. Sermo. xij. ſcȝ de ſupbia cauenda: ꝓut ꝓhibetur primo precepto.

Eſcendētibꝫ illis de monte pre-
D cepit eis ieſus dicens. Neminī dixeritis viſionē. Matth. xvij ⁊ in euāgelio hodier. Sed q̄re chr̄s dn̄s ſue transfiguratiōis maieſtatem diſcipulis oſtendeñ. p̄cepit ne cuiq̄ꝫ diceret hanc viſionem: niſi ꝓpterea (vt dicūt doctores) q̄tenus nos doceret fugere omnem vanam gloriā ⁊ ſupbiā. ipſe eñ nunq̄ꝫ in aliq̄ potuit peccare: ſed ꝓpter nos qui ſepe in talibus peccamus precepit vt caueamus.

Ex quo autē in primo p̄cepto decalogi ꝓhibetur ſupbia (vt ſupra dictū eſt) opportunū ergo videt̄ ſaltē vnū ſermonē de ſupbia predicare: de qua notabimus hic tria myſteria.

Primū dicit̄ deteſtatiōis.

Scđm extirpationis.
Tertiũ dicit remediationis.
De iſtis ſub eadē forma vide q̄dragesima
li ſcđo ſcʒ Pomerij de vicijs. ſer. xv.

Dñica ſcđa q̄dragesime ī mane Sermo
xiij. ſequit de ſcđo p̄cepto decalogi. ſ. Non
aſſumes nomē dei tui ī vanū. Exo. xx. c. vbi
erit thema ex euāge. De piurio Sermo

HIc eſt filius
meus dilect⁹ in q̄ mihi bñ cō/
placui: ip̄m audite Mat. xvij.
ꝛ in euāgelio. Hec v̄ba dixit de⁹ pater de
chr̄o ieſu: quib⁹ p̄cipit vt chr̄i mādata ꝛ cō
ſilia ac documēta libēter audiam⁹ ope im/
plēdo. Et q: chr̄s dñs docuit ī euāgelio p̄/
cepta decalogi obſeruari ſi volumus ſalua
ri. Inter que hoc eſt ſecundū preceptuʒ ſcʒ
Non aſſumes ꝛc̄. ergo audiamus chariſſi
mi ꝛ ſtudeam⁹ diligenter obſeruare.

Aliud thema ex euāgelio alio ſm̄ ſecula
res. Ecce mulier chananea clamabat dicēs
Miſerere mei dñe fili dauid. Matth. xv.
ꝛ in euāgelio. Sicut dicit euāgeliū hec mu
lier feruenter ꝛ cū maxima reuerentia ado/
rando inuocauit nomen dñi Ieſum: nomi
nans ip̄m dñm ꝛ filiū Dauid ab eodē mi/
ſericordiā poſtulādo p filia ſananda a dia
bolo. Cuius exemplo docemur ꝛ nos reue
reri nomē dei ꝛ dñi ieſu. Quia deus prece/
pit in hoc ſecūdo precepto. ſ. Non aſſumes
nomen dei tui in vanū: ſed cū maxima reue
rentia. Unde de hoc precepto loquēdo
notandū eſt q in hoc precepto directe ꝛ ex
preſſius phibet piuriū. ſm̄ q gloſa interl.
ꝛ cōiter doct. theologi q̄uis plura alia p̄ce
cepta implicite in eo contineant. vt patebit
infra. Proinde de piurio in hoc ſmone
declaremus tria myſteria.

Primū dr̄ execratiōis.
Scđm dr̄ modificatiōis.
Tertiū dr̄ punitionis.
De iſtis myſterijs in forma eadē vide. ij.
q̄dragesimali. ſ. d vicijs. ſer. xxxiij. in pome.

Dominica ſecūda poſt prādiū Sermo
xiiij. de maledictiōe ꝛ blaſphemia: que phi
bentur ſecūdo precepto.

SCitis que pre
cepta dederim vobis p dñm ie/
ſum. Hec eſt enim voluntas dei
ſanctificatio veſtra. Scribuntur hec verba
j. Theſ. iiij. ꝛ in epiſtola hodierna. In qui
bus v̄bis ſcrūs Paulus in ep̄la primo hor
tat nos ad diſcendū dei precepta. ideo dicit
Scitis ſcʒ fratres chariſſimi. Lyra. id eſt
ſcire debetis diligēter addiſcēdo. vñ Aug.
dicit. Neſcio qua fronte audeat q̄s ſe pfite
ri chr̄ianū qui precepta dei nō vult addiſce
re: ꝛ pauca v̄ba in ſymbolo ꝛ dñica oratio/
ne. Scđo hortat nos ad obediendū chr̄o
p oia. ideo ſubdit. Que p̄cepta dederim vo
bis p dñm ieſum. Ly. i. de mandato ip̄ius
cui ſimplicit eſt obediendū. Tertio hortat
ad ſanctificandū voluntate dei in mūdicia
vñ ſubdit. Hec eſt enī volūtas dei ſctifica/
tio veſtra. ſ. tā in corpe p caſtitatē: q̄ȝ in cor/
de p ſctās affectiōes: q̄ȝ in ore p v̄ba hone/
ſta ꝛ ſancta cauēdo maledictiōes blaſphe/
mias ꝛc̄. Sed heu multi chr̄iani cōtra hec
faciūt. alij corpus luxuria fedant. alij corda
peſſimis cogitationib⁹: alij ora contra deū
blaſphemādo vel alias maledictiones pfē
rendo. Quo cōtra de⁹ precepit. Non aſſu/
mes nomen dei tui in vanū. vbi phibentur
talia. Unde de his tria myſteria p hoc
ſermone declarabimus.

Primū d creature execrāda maledictiōe.
Scđm d blaſphemie p̄horrēda offēſiōe
Tertium de nominationis diuine vana
aſſumptione.

De p̄mo ꝛ ſecūdo articulis vide in qua
dragesimali Pomerij ſecūdo. ſcʒ de vicijs
ſer. xxv. p totum. Tertiū autē articulū his
addim⁹ pter populū ſimplicē vt ſciāt cō/
feſſionē facere de trāſgreſſiōe hui⁹ p̄cepti.
N Un̄ nota quot modis dr̄ quis aſſu/
mere nomē dei in vanū ꝛ tenet de talib⁹ cō/
fiteri. Et ſm̄ Ray: in ſūma poſt Alexā. de
ales. iij. p. q. xxv. ar. v. aduertēdū q nomen
dei aſſumit in vanū tripl'r. Primo corde va
na h ē falſa fide. ſic faciūt heretici ſacra non
recte credent. Et hoc ſemp eſt mortale pec/
catum. Similiter in fide dubitantes vel in
aliquo articulo fidei: licet inuocent nomen
dei ore. Secundo ore aſſumitur in vanuʒ

Et hoc fit p̄mo peierādo: vel p vano. i. ni/
hilo ꝛ ſine cauſa iurādo. ſcđo blaſpheman
do deum vel ſanctos. tertio votū emiſſum
frangendo. Quarto vana intētiōe orando
vel predicādo vel laudādo deū. ſicut faciūt
hypocrite ore tm̄ deū benedicētes. Tertio
opere male ꝛ in peccato viuendo. ſicut faci
unt falſi chriſtiani q ſacramentū baptiſmi
ꝛ nomen chriſtianū fruſtrāt in ſe operibus
quia talis nec vitā chriſtianā gerit: nec fidē
ꝛ ea que in baptiſmo pmiſit obſeruat. Ue
g ꝛ ve talib⁹. Rogemus g chr̄m ꝛc̄.

Feria ſecūda poſt dñicam ſecūdā. Ser/
mo. xv. de iuramēto licite preſtādo.

QUi miſit me verax eſt: ꝛ ego q̄
audiui ab eo hec loquor ī mū
do. Ioā. viij. ꝛ ī euāgelio ho/
dierno. Uerba ſūt ſaluatoris
noſtri: in quib⁹ docemur vt ſicut deus pa/
ter qui miſit chriſtū in mundū verax eſt in
omnib⁹: ſimiliter ꝛ chr̄s dei filius. Un̄ ps̄.
Fidelis dñs in omnib⁹ verbis ſuis ꝛ ſan/
ctus in omnib⁹ operib⁹ ſuis. Nam deus eſt
prima veritas ꝛ ſūma: que nec fallere nec fal
li poteſt. vt dicit Anſ. Ita ꝛ nos chriſtiani
debemus ſemp ꝛ in omib⁹ verbis factis ꝛ
opibus eſſe veraces: maxime in iuramento
faciendo: put de⁹ p̄cepit hoc ſecūdo prece/
pto decalogi: ſicut in precedentib⁹ dictum
eſt. Unde de iuramēto declaremus tria
myſteria.

Primū dr̄ debite circūſpectiōis.
Scđm legitime ꝯditionis.
Tertiū ſaluifice remediationis.
De his ſub eadē forma vide in Pome/
rio quadrageſimali ſecūdo ſcʒ de vicijs ſer/
mone. xxxiiij.

Feria tertia poſt dñicam ſecūdam Ser
mo. xvj. ſcʒ de votis pmiſſis ꝛc̄.

SEcundū opa eoꝝ nolite facere:
dicunt enī ꝛ non faciunt. Mat/
thei. xxiij. ꝛ in euangelio hodier/
no. Uerba ſunt dñi ieſu quibus
docet ꝛ hortat nos q nō ſimus tales qua/
les erant ſcribe ꝛ phariſei iudeoꝝ: qui ea q̄
deo vouerāt ꝛ promiſerāt. ſ. precepta dei: ſi
gniſq̄ȝ exteriorib⁹ ficte oſtēdebāt ſe ip̄a ſer/
uare precepta dei: ꝛ legē dilatatis phylate
rijs inſcribent. ꝛ tamen opere nō implebant
Sic heu ꝛ m̄lti chr̄iani ficti que pmiſerūt
ꝛ vouerūt in baptiſmo nō implent. Ideo
chriſtus dicit. Scđm opa eoꝝ nolite face/
re. Unde de voto implēdo quod impli/
cite precipit in hoc ſecūdo precepto decalo
gi notabim⁹ tria myſteria ſic habes in par
te eſtiuali Pomerij ſmone. lxxij. vide ibidē
diuiſionem ꝛ q̄ntum placet.

Feria quarta poſt dñicā ſecundam Ser
mo. xvij. ſcʒ vt ſequit de tertio p̄cepto qđ
eſt de ſanctificatione ſabbati.

FIlius hois tradet principibus
ſacerdotū ꝛ ꝯdēnabūt eū morte
ꝛ tertia die reſurget. Matth. xx.
ꝛ in euangelio hodierno. Uer/
ba ſunt dñi ieſu quib⁹ p̄dixit ſuis diſcipu/
lis ſuam paſſionē futurā ꝛ reſurrectionem
Sed quia huius reſurrectionis diem ſan/
cta eccleſia celebrat ꝛ recolit per toti⁹ anni
feſta dñicalia: que inſtituta ſunt loco dierū
ſabbatoꝝ ob memoriā p̄ſertim reſurrectio
nis dominice. vt dicit Leo papa diſt. lxxv.
q die dñico: ꝛ patet in decret̄ plurib⁹ paſſi
bus. Et quoniā iam ſequit ſermo de tertio
precepto decalogi: vbi p̄cipitur. Memen/
to vt diem ſabbati ſctifices. idcirco de ipſa
ſctificatione feſtiuitatū in hoc ſmone age/
mus: Nam ꝛ in hoc euangelio nō ſine cau/
ſa dñs ieſus predixit prius ſuam paſſionē
ꝛ mortem ꝛ tandem reſurrectionē. quia in
hoc docuit q ſicut oportebat chr̄m p̄us pa
ti ꝛ poſtea reſurgere in gloriā. Sic chr̄iani
debent prius pati p chr̄o ſaltē in vera peni
tentia ſi volunt puenire ad futura celeſtia.
feſta reſurrectionis que modo celebramus
in feſtoꝝ ſolēnitatib⁹. Itaq̄ȝ de ſanctifi/
catione dierū dñicarū ob reſurrectiōis chr̄i
memoriā inſtituta tria: myſteria hoc ſermo
ne declaremus.

Primū de ſabbati in dominicā diem p/
mutatione.
Scđm de huius p̄cepti obligatione.
Tertiū de modali ſanctificatione.
De his patet parte eſtiuali Pomerij ſmo
ne. l. vide q̄ntum placet.

Feria. v. poſt dñicā ſecūdā Ser. xviij. de
dānatiōe eoꝝ q feſta violāt ꝯtra p̄ceptū.

a Jt illi Abraam. habent moyſen ⁊ prophetas audiant illos. Luce. xvj. ⁊ in euangelio hodierno. Jn quo inter alia hoc ſcribitur ꝙ diues epulo dãnatus ꝓ ſuis pctis preſertim quia nõ fecit miſericordiã, pauperi Lazaro. tandẽ in inferno poſitus petebat mitti Lazarũ ad ſuos fratres in hac vita degẽtes, vt teſtaret̃ illis ne ⁊ ipi damnarent̃: ſed Abraam ait illi. Habent moyſen ⁊ ꝓphetas. i. eoꝝ ſcripta: audiãt illos. quaſi di. Si volunt dãnationẽ euadere obſeruẽt precepta. Et ſic etiã nos docemur ꝙ ſi volumus ſaluari obſeruemus decalogũ. De q̊ ordinate ꝓceden̄. inſtat predicandũ de tertio ſcʒ vt ſctificemus feſta. contra quod multi peccant ⁊ damnatione digni ſunt. Proinde in hoc ſermone ꝓſequẽdo de eodẽ p̄cepto tertio notem⁹ tria myſteria de violatiõe feſtorum: de quibꝫ in forma habes in quadrageſimali ſcdo ſcʒ de vicijs ſer. xlix.

Feria ſexta poſt dñicã ſecundã Sermo xix. de preceptis eccleſie implicite contentis in hoc precepto tertio.

Pmo erat

p paterfamilias qui plantauit vineã ⁊ ſepẽ circũdedit eam. Matth. xxj. ⁊ i euãgelio hodierno. Sicut exponit Lyra: hõ iſte ſignificat deũ q̇ dicit̃ paterfamilias. qꝛ ſicut paterfamilias bene gubernat ſubditos in domo ipe plantauit vineã: hoc eſt filioꝝ iſrael ſynagogã. ꝓut dicit̃ Eſaie. v. Et hec figurauit ſanctã ecc̃liam catholicã. Huic ſepẽ circũdedit. ſ. clauſurã mandatoꝝ legis diuine ⁊ ſctẽ eccleſie. Sicut eñ in ſepe ſunt maiora ligna ſcʒ que dicunt̃ pali firmiter tenentes ſepẽ: ⁊ cũ hoc ſunt minora ligna. ſ. virge quibꝫ conſepta eſt ipſa ſepes. ſic eccleſia vallata eſt ⁊ munita preceptis decalogi tã ꝙ̃ fundamẽtalibꝫ ⁊ maioribꝫ: ac preceptis eccleſie conſeptis velut minoribꝫ. qꝛ ſequũtur ius naturale ⁊ diuinũ. Unde ſicut ſcribitur. Qui diſſipat ſepem. i. ſtatuta vel decreta patruʒ ſanctoꝝ ⁊ mandata mordebitur a colubro. i. diabolo. Eccs. x. Sic ergo vinea id eſt ecc̃lia ſepta locata eſt agricolis id eſt hoibꝫ qui niſi fideliter operent̃ bona opera obſeruãdo precepta ſequet̃ ſententia ꝙ de⁹ malos male perdet ſicut perdidit iudeos malos: ⁊ vineaʒ locabit alijs. i. electis qui reddent ei fructũ bonoꝝ operũ. Hec in euangelio. Ex quo aũt in hoc precepto tertio decalogi: de quo in p̄cedentibꝫ agere cepimus implicite ꝯtinẽtur ⁊ mandant̃ obſeruari p̄cepta ecc̃lie plurima. vt dicit Anton̄. floren̄. par. j. ti. xiij. ideo de eis hic tria myſteria declaremus.

Primũ ſingularit̃ de miſſaꝝ auditiõe.
Scdm ſpecial̃r de feſtoꝝ ſctificatiõe.
Tertiũ general̃r de alioꝝ obligatiõe.

De primo ſcʒ de miſſe auditione ad quod obligat ecc̃lia ſpeciali p̄cepto: vide de hoc parte eſtiuali Pomerij ſermõe. j. ſub lr̃a E vſq̃ H. R De ſecundo notandũ ſm Anton̄. floren̄. vbi ſup̄ titu. xvij. §. xij. Sancta eccleſia pro cultu et ſanctificatione feſtorum precepit certa precepta omnib⁹ obſeruanda ſub obligatõe mortalis culpe: de q̇bus expedit populo ſcire cõfiteri de culpa. Primũ preceptũ eſt feſta colenda colere. De quibꝫ determinat̃ de conſecra. di. iij. ca. ꝓnunciandũ. Secũdũ miſſam die feſto audire. vt dictũ eſt primo articulo. Tertiũ vigilias feſtiuitatũ demãdatas ieiunare. Quartũ preceptũ in quadrageſima ⁊ etiã in quattuor tẽporibꝫ ieiunare: de ꝯſe. diſt. v. c. quadrageſima. ⁊ diſt. lxxvj. per totum. Quintũ eſt ab eſu carniũ in omĩ ſexta feria anni abſtinere niſi cũ natale dñi ea die veniret. di. iij. de eſu. extra de obſeru. ieiu. c. fi. Similiter ⁊ de die ſabbati p̄ceptuʒ eſt abſtinere a carnibꝫ vbi eſt talis ꝯſuetudo: ſed nõ vbi nõ eſt hoc ꝯſuetũ ſicut apud grecos. Sextũ preceptũ in anno ſaltem ſemel ꝯfeſſionẽ facere. Septimũ in anno ſaltẽ in paſca cõicare. De iſtis duobus habet̃ de pen̄. ⁊ re. ca. omnis. Octauum circa ipam euchariſtiam eſt ieiuno ſtomacho euchariſtiã ſumere: niſi eſſet quis grauiter infirm⁹ de cuius morte in primo timeret̃. de ꝯſe. di. ij. c. liquido. O ergo chriſtiane diſce hec obſeruare. S De tertio articulo ſermonis eiuſdẽ nota ſm Anton̄. ſupra: preter hec dicta ſunt adhuc alia p̄cepta eccleſie plura que extendũt ſe generaliter ad omnes fideles. Et alia quedã ad ſtat⁹ diuerſos ꝑtinent: e q̇bꝫ aliqua magꝭ opportuna enũerabim⁹: vt diſcat ꝓplus ſimplex de taliũ tranſgreſſiõe cõfiteri. Primũ eſt generalit̃ quelibet ab oi actu ꝓhibito ſub pena excõicationis abſtinere: maxime a pena late ſnie. Nam ꝯtrũ faciẽdo ẽ pctm̃ mortale ſiue ſit lata ſentẽtia a iure vniuerſali: ſiue ſynodali: ſiue ab hoie. Excẽpla de iniẽctionibus man⁹ in clericũ: et de hereticꝭ: et de violatiõe ecc̃liaꝝ: de exactiõe teloneoꝝ a ꝑſona ecc̃liaſtica: de falſarijs lr̃aꝝ aplicaꝝ ⁊c̃. Scdm eſt interdictũ obſeruare ſicut tenet̃ q̇ſq̧. Tertiũ excõicatos p̄ſertim denũciatos vitare. Quartũ q̊ ad ſtatũ clericoꝝ: officiũ. ſ. canonicaꝝ horarũ q̄tidie perorare ꝓut tenent̃. Jtẽ ſacerdotes ſm ritũ cõſuetũ in conſecratꝭ veſtibꝫ ecc̃lia altariq̧ cũ lumine ⁊ alijs hmõi debito modo celebrare. Quintũ q̊ ad ſtatũ religioſoꝝ regule ſue p̄cepta implere: alioq̇n peccãt mortal̃r. Sextũ medicoꝝ. ſ. infirmos ad cõfeſſionẽ inducere. ſ. cũ vocant̃ ad medendũ. extra de pe. ⁊ re. Cũ infirmitas. Septimũ laicoꝝ. ſ. decimas debite ⁊ fideliter ſoluere. Octauũ q̊ ad ſtatũ cõiugatoꝝ in gradibus ꝑhibitꝭ ⁊ caſibꝫ ꝓhibitꝭ mr̃imoniũ nõ ꝯhere. Alia ecc̃lie p̄cepta cã breuitatis ꝑtranſeo.

Sabbato poſt dñicam ſecũdã Sermo vigeſim⁹ de nõ differẽda pnia in feſto: maxime qꝛ hoc p̄cipit̃ tertio p̄cepto.

a Bijt ⁊ adheſit vni ciuiũ regionis illi⁹ ⁊ miſit illũ in villã ſuã vt paſceret porcos. Lu. xv. et in euangelio. Jn q̊ ſaluator nr̃ docet Primo ꝙ̃ malũ ſit. ſ. hoi relinq̄re peccãdo ipm patrẽ ſuũ. ſ. deũ: a q̊ habet oia bona tã corꝑalia ꝙ̃ tꝑalia ꝙ̃ gratuita. que oia peccator hõ ſicut fili⁹ ꝓdig⁹ recedens a p̄re. i. a deo: diſſipat viuẽdo in pctõ: et ſic conſumit oia bona. Scdo docet chr̃s i myſterio hui⁹ ꝑabole ꝙ pctor hõ dũ differt cõuerti a pctõ q̄tidie etiam in diebꝫ feſtꝭ occurrẽtibus q̇bꝫ ſaltẽ deberet ad pniam redire ſed nõ vult. Pericl̃oſe eñ talis adheret (iuxta thema) vni ciuiũ. Lyra expõit. i. diabolo q̇ eſt ciuis in regione vmbre mortꝭ. et diabolus mittit illũ in villã ſuã. i. occupat oino illũ circa mũdana: q̊ꝝ ipſe diabolus p̄nceps dicit̃. Joan. xiiij. Uenit p̄nceps mundi huius. q̇a p̄ncipat̃ ꝑ vicia cõcupiſcẽtijs mundanis. Et hoc facit diabolus hoi vt paſceret porcos. i. pctã q̄tidie ꝯtinuet etiã die feſto q̄ ſunt fetida. et vt ſic q̄ſi cũ porcꝭ iacentibꝫ in ſceno vel ſtercore ipſe iaceat in pctis. Nã talis peccat dupl̃r. Primo pctm̃ faciendo. ſ. luxuriãdo. et ſic magis violat feſtũ ꝙ̃ op⁹ manuale faceret. Scdo etiã peccat cõtra dei p̄ceptũ tertiũ. qꝛ ex hoc p̄cepto ꝙ̇ ſctificãdo ſabbato teneret̃ feſtum ſctificare contritionẽ formãdo: ſed contẽnit. ḡ ⁊c̃.

Tertio chr̃s docet ꝙ̃ ſalubre ſit ad dei miſcdiam ꝯſeq̄ndã pniaʒ agere de pctis p̄teritꝭ. Ad qḋ hõ tenet̃ ſm doc. p̄ſertiʒ i die feſto ex ipſo p̄cepto ſctificãdi feſtũ: vt dictũ eſt. Nã penitẽti reddit̃ ſtola prima. ſ. gratie et venia dat̃. Patet in euãge. iſto. Proinde h̄ ſermone expedit oñdere ꝙ̃ ꝑmaximũ malũ ſit pniam differre ⁊ in pctõ ꝑſeuerare etiam in diebꝫ feſtis. De hoc aũt tria myſteria notabimus.

Primũ d̊r ꝑiculoſitatis.
Scdm dicit̃ fatuitatis.
Tertiũ d̊r iniq̇tatis.

De iſtis in forma vide in q̄drageſimali ꝑmo. ſ. de pnia. ſer. iiij. Pomerij. Nã optime cõuenit huic materie applicare ea q̄ ibi ponunt̃ de dilatiõe pnie. Ad hec eadẽ ꝑtinentia plura vide in ſermone ſignato h̄ p. ſubſequenti die. ſ. dñica: ꝓut tibi placet.

Dñica tertia q̄drageſime Sermo. xxj. de contritionis obligatiõe in feſto: ⁊ ꝙ hec p̄cipit̃ implicite in hoc tertio p̄cepto.

Ji in digito

f dei eijcio demonia: ꝓfecto ꝑuenit in vos regnum dei. Lu. xj. et in euangelio hod. Uerba ſunt ſaluatoris noſtri in quibus ſimul et in toto hodierno euangelio oſtendit pluribus rationibus et argumentis veriſſimis: ꝙ. ſ. ipſe eijciebat demonia virtute diuia et non in virtute Beelzebub: ꝓut falſo imponebant ei iudei. Et quoniam chriſtus dominus dũ eijciebat demones ex corporibus hominũ deſignabat ꝙ eijceret potiſſime ex animabus humanis ſpiritualiter. quod vſq̧ mõ

et vſqꝫ in finē ſeculi nō deſiſtit facere. ſ. expellēdo ꝑ verā pniam: et ſic ad cōſequēdā eternā vitā liberando hoiem a diabolo q poſſidebat illū ꝑ pctm̄. ſed opus eſt homi vt ꝓuideat ne iterato ꝑ pcti recidiuum introducat in ſe imundū ſpūm: et ſic fiant homis illiꝰ peiora nouiſſima prioribꝰ: ſꝫ potius aduertant quoniā chr̄s dn̄s in digito dei. i. in ſpirituſancto quē infundit penitenti eijcit demonia tot quot peccata habuit homo ī ſe. Ideoqꝫ ſciat qꝛ pfecto peruenit in ipm̄ regnū dei: quod ſollicite cuſtodire debet ne ꝑdat. Et de his patet in hoc euangelio.

Quoniā aūt ſm̄ Scotū ⁊ alios doctores in tertio p̄cepto decalogi. ſ. de ſctificando ſabbato (de q ꝓſequimur) implicite p̄cipitur penitentia ꝓ pctō debita: p̄ſertim in vera contritione facienda in die feſto. vt patebit hoc ſermone. ideo tria myſteria de h̄ notabimus.

Primum de cōtritionis in feſto opportunitate.

Secundū de ꝟtutis illiꝰ p̄rāte

Tertiū de eiuſdē multiplici vtilitate.

De p̄mo. ⁊ ſecundo vide in forma q̄dragesimali p̄mo. ſ. de pnia in Pomerio. ſermone xix. Sed de tertio myſterio vel articulo vide ibidē ſermone. xx. breuiꝰ excipiendo ea q̄ tibi placent. Nā ꝑ his dieb̄ valde expedit ꝑ̄lo de hmōi p̄dicare.

Dn̄ica eadē tertia poſt prandium Sermo. xxij. de p̄ceptꝭ vere pnie.

b Eati q audiūt ꝟbum dei ⁊ cuſtodiūt illud. Luc. xj. et in euangelio hodierno. Verba ſunt noſtri ſaluatoris Ieſu qbus ꝓmittit eternam btitudinem his qui cuſtodiūt ꝟba p̄ceptoꝝ dei. ſicut ⁊ ſue beatiſſime matri: q brā predicat portādo ⁊ lactādo chr̄m Sic em̄ fidelis portat chriſtum ⁊ reficit in corde dum ꝟba dei p̄ceptoꝝ implet. vt patet in euangelio. Ex q̄ aūt inter oīa ꝟba p̄ceptoꝝ dei: maxime neceſſaria ſunt ad ſalutem vere penitentie mandata. Vn̄ ⁊ chriſtus dn̄s primo omniū de pnia agenda p̄dicauit dicens. Pniam agite: appropinquabit em̄ regnum celoꝝ Matth. iiij. Et hoc p̄ceptum de pnia precipue mandat implicite in h̄ tertio precepto decalogi de ſanctificando ſabbato. Ideo de ipſa penitentia ac eius p̄ceptorijs obligationibus tria myſteria declarabimꝰ.

Primū dr̄ generalis in oī lege obligatio

Scōm dr̄ modalis pnie diſtinctio.

Tertiū dr̄ ꝟitatis p̄cepte explanatio.

De his vide Quadrageſimali primo. ſ. de penitentia in Pomerio. ſer. vj. vbi de p̄mis duob̄ patet in forma. Sed de tertio ibidē vide ꝑ ſignis poſitꝭ. ſ. p̄cepta ex eiſdem eliciendo in quib̄ cōſiſtit vera pnia. Nā Primo pro vera pnia agenda reqrit ex neceſſitate p̄cepti penitere. i. penaꝫ ꝓ pctis tenere in contritione: confeſſione: et ſatiſfactione. Secundo emēdare. ſ. vitam. Tertio negare occaſiones peccatoꝝ. Quarto indulgere Quinto tenorem iuſticie habere ſatiſfaciēdo. Sexto errores om̄es contra fidē excludere. Septimo nolle peccaſſe. Octauo cōfiteri vere ꝓponere. Nono integraliter oīa peccata dolere. Decimo amore diuino p̄dicta omnia facere. Hec ſermone eodē. Itē de confeſſione ⁊ ſatiſfactione in ſequentib̄ dicemus poſtea.

Feria ſecunda poſt dn̄icam tertiā Sermo. xxiij. ſ. de labore manuali quod p̄cipit eodem p̄cepto tertio.

d Uxerunt illū. ſ. Ieſum vſqꝫ ad ſupciliū montis vt p̄cipitarent eum. Lu. iiij. et in euāgelio. Sicut colligit ex euāgelio ſm̄ Lyre expoſitionē: iſti phariſei erant de patria chr̄i. ſ. de Nazareth: q cōtemnebāt paupertatē chr̄i ⁊ deridebāt eius miracula quaſi nō eſſent vera. vn̄ deriſiue dicebāt. Quāta audiuimus facta in Capharnaū: fac ⁊ h̄ ī patria tua. q. d. Si poſſes facere vera miracula potius faceres h̄ iter ꝓpinquos tuos q̄ꝫ inter extraneos. Sed chriſtus dn̄s docuit q ꝓpter eorum incredulitatem ⁊ maliciam non faceret inter eos talia. Lꝫ em̄ haberet poteſtatem vbiqꝫ: tamen illi erant indigni ad talem grām inter eos faciēdā. Sed illi obſtinati ⁊ irati duxerūt Ieſum vt de monte p̄cipitarēt eū et ſic interficerēt. Hec autē facta ſunt in die ſabbati: vt etiā p̄mittit in textu euāgelij eodē ca. Vn̄ iſti hoies peiores erāt diabolo: q lꝫ chr̄m duxit: vt patet Mat. iiij. ī mōtē: nō tn̄ p̄cipitare voluit illū

Sed heu qꝛ tales ſunt hodie mali chr̄iani, q ſub noie ipo chr̄iano ſunt ſpūales fratres chr̄i: tn̄ ope ſuo volūt p̄cipitādo ſe in traſgreſſiones p̄ceptoꝝ ꝑ culpas occidere chr̄m q̄ꝫtū in eis eſt. a qb̄ fugit chr̄s ſubtrahēdo grām ſuā. Proinde p̄cepta dei ſūma diligētia obſuare debemꝰ ne chr̄m ꝑ pctā occidamꝰ ī nobis. Et qꝛ int p̄cepta adhuc agēdū reſtat de tertio p̄cepto. ſ. ſctificatōis ſabbati. qd̄ p̄ceptū in ſcd̄a ſua clauſula obligat opari alijs dieb̄. ſ. nō feſtꝭ Cū eni dr̄ in h̄ p̄cepto. Sabbata ſctifices. ſubdit. Sex dieb̄ opaberꝭ ⁊ facies oīa opera tua. Et ſic phibet ociari. ⁊ p̄cipit manual opatio ꝑ illis dieb̄ cōmunib̄. Id̄o de ipſa tria myſteria notabimus ꝑ hoc ſmone.

Primū de laboris manual p̄ceptōe.

Scōm de opis ſalubris ꝯdicione.

Tertiū de laboris ſpūalis occupatione.

De iſtis in forma vide parte eſtiuali ſmonum Pomerij ſermone. xx. ſub lr̄a F. vſqꝫ finem ſermonis

Feria tertia poſt dominicā tertiā Sermo. xxiiij. De remiſſione iniurie ꝓ feſti ſanctificatione debita.

d Omine q̄tiens peccauerit ī me frater meꝰ ⁊ dimittā ei: vſqꝫ ſepties: Dicit Ieſus. Non dico tibi ſeptieſ ſed vſqꝫ ſeptuagieſſepties. Mat. xviij. ⁊ in euangelio hodierno. Dn̄s Ieſus hec rn̄dit Petro q hanc interrogatōem ſibi ꝓpoſuit. In qb̄ ꝟbis docemur remittere proximis in deo ⁊ ꝓpt deū iniurias ꝯ nos fcās ⁊ ad deponēdū indignatōes ac ire rācorē p̄cipue tenemur in die feſto. qꝛ ſꝫ Scotum ſup. iij. tenemur in feſto eſſe in vera charitate: ita vt actꝰ odij ad deū vel ad ꝓximū nō inſit. al's peccat hō ꝯ illud p̄ceptū de ſanctificatōe ſabbati. Proinde tria myſteria notabimus ī hoc ſmōe de remiſſione iniurie de quo loqtur euangeliū.

Primū dicit obligationis.

Scōm dicit modificatōis.

Tertiū dicit facilitatiōis.

De iſtis vide parte eſtiuali Pomerij. ſmone. xj. ī forma ꝑ totum accipiēdo q̄ꝫtuꝫ tibi placet

Feria q̄rta poſt dominicā tertiam. Sermo. xxv. Sequit de quarto p̄cepto. ſcꝫ de honore parentū.

d Eus dixit. Honora p̄rem tuū ⁊ m̄rem. Mat. xv. ⁊ in euāgelio hodierno. In q dn̄s Ieſus docet p̄mo parentes honorare qꝛ h̄ deꝰ p̄cepit cuilibet in decalogo. Secūdo docet q ꝓpter traditōes ⁊ iſtituta hominū nō debemus omittere q̄n impleamꝰ p̄cepta dei: ſic iudei fecerant q̄s redarguit. Tertio q cib̄ ⁊ potꝰ nō coinq̄nāt hominē ſꝫ cogitatio mala ⁊ p̄cepti traſgreſſio. De iſtis ptꝫ in h̄ euāgelio. T Vn̄ iā ī q̄rto p̄cepto decalogi ꝓſeq̄ndo p̄notandū eſt q poſt p̄cepta p̄me tabule q̄ hominem ordināt ad deū diligendū ſubſeq̄nter primo oīm in ſcd̄a tabula ponit hoc p̄ceptū. ſ. de honore parentū. Sed q̄re h̄: Dicendū ſꝫ Tho. ij. ij. q. cxxij. ⁊ Ray. q p̄mo ideo. qꝛ ſicut deꝰ eſt vniuerſale p̄ncipiū a q habēt eē oīa. ſic ꝑentes ſunt pticulare p̄ncipiū noſtri eſſe. Et ſic eſt q̄dā affinitas huiꝰ p̄cepti ad illa p̄cepta p̄me tabule. Scd̄o qꝛ int oēs ꝓximos maxime obligamur ꝑentib̄. ideo p̄us q̄ꝫ alia p̄cepta ordinantia ad ꝓximū debuit poni de honore ꝑentū. Tertio qꝛ hoc p̄ceptū mādare voluit deꝰ apponēdo r̄munerat ōem dicēs. vt ſis longeuꝰ ſup terraꝫ. qd̄ nō fecit ī alijs. ideo p̄ponit tanqꝫ digniꝰ p̄mio lꝫ ⁊ alia p̄mient. Proīde d̄ h̄ p̄cepto honorādi ꝑentes d̄claremꝰ tria myſteria hoc ſermone.

Primū de obligatōis pluralitate

Scōm de trāſgreſſiōis p̄grauitate.

Tertiū de p̄miatōis vel pene largitate.

Circa primum queſtiones occurrūt. Prima qb̄ patrib̄ ⁊ m̄rib̄ ex h̄ p̄cepto obligat q̄cūqꝫ homo. Ad qd̄ rn̄dendo Notandū ſm̄ Ray. ⁊ Antoninū in ſūma pte. j. ti. xiiij. c. iiij. aliosqꝫ cōt doctores recolligēdo. Multiplex eſt pr̄ ⁊ mater cui obligamur honorē. Primꝰ eſt carnalis. ſ. q te genuit in mūdū. Secūdꝰ dicitur eccl'iaſticalis. vt eſt p̄latus eccleſie. De hoc Deut. xxxij. Interroga p̄rem tuū ⁊ annūciabit tibi. ſ. ꝟba dī ad ſalutē neceſſaria. Et ſic eccl'ia eſt mater oīm fideliū Et iſtis tenemur duplicē honorē. ſ. obedire ⁊ eos ſuſtētare: reddēdo ꝓuentū debitum. ſ. decimas

⁊ oblationes. Unde. j. Timo. v. Qui bene p̄ſunt p̄ſbyteri duplici honore digni ſit. Terci⁹ dicit ſacramẽtalis. Un̄. xxx. q. j. Omnes inq̄t q̄s in penitẽtia ſuſcepim⁹. ſ. confeſſionẽ audiendo: noſtri ſunt filij ſpirituales: ſicut quos baptiſmo regenerauimus. ſimiliter quos cõfirmatõe habuim⁹ ⁊ in ordinis cõſecratõe ac alioꝝ ſacramẽtorũ admiſtratione. Et ſic patet de patrinis. Quartus dicit temporalis: hoc eſt tẽpore ſenior vel etate. Unde apl's. Seniores obſecra ⁊ honora ſicut patrẽ. Quint⁹ dicit officialis ſecularis. Rhom. xiij. Oĩs aĩa ptãtib⁹ ſublimioꝛib⁹ ſubdita ſit. Idẽ Deum timete: regem honorificate. ⁊ Hebre. xiij. Obedite ꝓpoſitis veſtris. Sext⁹ dicit legalis. hoc eſt adoptiuus. extra de cognatiõe legali. Si qua. Septim⁹ dicitur beneficentialis. ſiue tẽporaliter. tibi benefecerit. puta nutriẽdo: ⁊ ſubſidia tẽporalia largiendo: ſiue ſpiritualiter: puta docẽdo in aliqua arte vel ſciẽtia aut quomodocunq; benefaciẽdo. Nã tenemur grati eſſe honorãdo illos. Et ſic patet. Secunda queſtio. Qualibus honorib⁹ tenet q̄s hoc p̄cepto parentib⁹? Reſpõdet ſm Alexan. de Ales. in. iij. pte ſũme. ſimulq; Antoninũ ſup̄ alioſq; recolligẽdo ꝙ filij parentibus obligant p̄ſertim ad quintuplicẽ honorem Exẽplo chriſti. Primo ad honorem corporalis ſeruitutis ⁊ obſeq̄ntie. Secũdo ad honorẽ dulcis allocutiõis et diligentie. Tertio ad honorẽ obedientie. Quarto ad honorẽ beneficentie. Quinto ad honorẽ ſubueniẽtie in omni neceſſitate tam in vita q̄ȝ in morte. De his vide in parte hyemali Pomerij. ſermone. xxij. ſub littera A. Tertia queſtio. qualib⁹ viceuerſa ipi parẽtes obligant ſuis filijs. Reſpondet ſm Antoninũ ſup̄. ꝙ cura parentũ erga filios ſub hoc eodẽ precepto iplicite mandat ⁊ tenent parentes filijs q̄tuȝ ad ſeptẽ p̄cipua recolligẽdo ex diuerſ doctoribus. ⁊ de iſtis habes in eadẽ pte Pomerij eodẽ ſmone ſub littera E. In eodẽ ẽt ſmõe habes pulcra exẽpla ad idẽ. V

Circa ſcdm de grauitate traſgreſſiõis hui⁹ p̄cepti Notandũ ꝙ g̃uitas tranſgreſſionis ⁊ pcti ꝯ parentes oñdit ex pluribus. Primo q2 eſt contra legem naturalẽ cum ipi filij ſũma beneficia acceperint a parentib⁹. viȝ primo eẽ exiſtentiale quod oĩa appetũt ⁊ illi⁹ cauſa agunt. vt dicit. ij. de anima. Et ſecũdo acceperũt eẽ nutrimentale. quo conſeruati ſunt in eẽ nature. Tertio quoq; eẽ doctrinale. q2 parentes debent docere filios ad orandũ Pater noſter: Aue maria. ⁊ ad confeſſiones peccatoꝝ faciendas ⁊c̃. quib⁹ adquirere poſſunt beatitudinẽ eternaȝ ⁊c̃.

Secundo peccant trãſgreſſores huius precepti contra legem diuinalẽ: ⁊ per conſequẽs contra legem prophetalẽ ⁊ ſapientialẽ: euangelicalẽ ⁊ apoſtolicalẽ que i ſcripturis cũctis ſic dictant ⁊ obligant. O tu miſer qui es malus filius: quid dicturus eris in iudicio: vbi tot teſtimonia cõtra te clamabunt. Autoritates autẽ illarũ ſcripturarũ tranſeo cauſa breuitatis. Tertio poſt predicta omnia peccant contra legem canonicalẽ: que dictat diſt. xxx. c. j. ex concilio. ꝙ qui nõ honorant parentes debent excõmunicari. ⁊ in pluribus paſſib⁹ iuriscanonici cõportãdo decernit ꝙ tales vident fore homicide ⁊ infames. Et q̄ patres contẽnunt omne ius perdũt in hereditate. ⁊ priuãtur omnibus bonis paternis. vt patȝ in glo. capli Quintauallis. extra de iureiurando. vbi ⁊ leges allegantur ad id. Unde dato ꝙ filius fieret papa tenetur honorare parentes: vt dicit Bald⁹ ff. de in ius vocando. l. adoptiuũ. quia filij ſemp ex iure nature ⁊ diuino tenentur debitam obedientiã ⁊ reuerentiã parentib⁹. ergo papa nõ poteſt diſpẽſare. Quarto etiã peccãt tranſgreſſores contra legem phicalem. quia phus. viij. li. ethicorum. et Auerrois ⁊ Auicen̄. ac cõmuniter omnes dictant cum Ariſtotele ibidẽ videlicȝ ꝙ filij intantũ obligantur honorare parentes ꝙ ſicut nec deo ſic nec parentibus reddere poſſunt inq̄t equiualens: ſed ſemp tenent in ꝑpetuũ ꝓpt eẽ tria ſupra dicta. Pertrãſeo de poetis ⁊ paganis mahumeticis ⁊ huiuſmodi: qui omnes ſuis legibus ad idẽ obligãt. Oh g̃: oh ve ⁊ ve vob igit filij: q̄ ẽt paganis: imo ⁊ beſtijs peiores eſtis.

X **Circa tertiũ d̄ pene vl'**

p̄mij remũerabilitate largiſſima mal' vl' bonis filijs q̄rit: cur de⁹ iuſtus in oĩb⁹ operib⁹ nonniſi hui⁹ p̄cepti q̄rti obſeruatorib⁹ appoſuit premiũ ſpecialius: cũ uis ⁊ alia precepta habeant mercedẽ in celeſtib⁹: vel etiã penam iuſtam inducant tranſgredientib⁹.

Ad hec r̄ndet ſm Anto. floren. vbi ſup̄. poſt Tho. ij. ij. ꝙ hoc fecit deus p̄mo ꝓpt certificationẽ ꝙ deus dabit ꝓ hoc homini premiũ nec putare poſſint homĩes in hoc nil mereri cũ videant in ſe naturam ad honorandum parentes inſtigare. Secũdo dicimus ꝙ hoc fecit ꝓpter deſignandaȝ ꝑ oppoſitum maloꝝ filiorum dignam punitionẽȝ. vnde ⁊ in lege ſanxit ꝙ mali filij puniantur pro inobedientia ⁊ ꝯtumacia parentum pluribus penis. Primo quidem maledictione a deo oĩpotente. Deutero. xxviij. ⁊ Gen̄. ix. Exemplũ habem⁹ de Cham: dicente Noe. Maledict⁹ cham ſeruus ſeruorũ erit. ſ. q2 inhonorauit patrẽ diſcoopertum. Scdo lapidatione. Deut. xxj. vbi h̄ p̄cipit expreſſe. Tertio mala ⁊ accelerata morte Exo. xxj. Qui maledixerit patri vl' matri morte moriat. Exemplũ in Abſalõ contra Dauid patrẽ ſuũ inſurgen̄. Quarto ꝙ ſi etiã ſupuiuãt puniunt aduerſitate ⁊ oĩm bonoꝝ priuatione ⁊ depauperatiõe Eccli. xlj. ca. Filioꝝ peccatoꝝ periet hereditas ⁊ erit eis opprobriũ aſſiduitas. Quinto ꝙ ſi habebũt filios ⁊ filias ꝑ illos punientur talione. ſicut legitur ⁊ refertur de pluribus quos cõſimili modo dei iudicio tractauerunt ſui filij peſſime ſicut ⁊ ipſi fecerant ſuis parentib⁹ vt vidimus. Ultimo punientur infernali igne. ve ergo talib⁹.

Tertio appoſuit deus huic precepto p̄mium vt deſignet ꝙ larga ſua benedictiõe ditabit bonos filios ꝓpter parentũ ⁊ honorationis merita. ſicut ꝓpter merita Dauid benedixit ſuis poſteris. Un̄ dixit de⁹ Honora patrẽ ⁊ matrẽ vt ſis longeu⁹ ⁊c̃. Primo quo ad vitam nature. Secũdo gratie Tertio q̄ ad bona geniture. Eccli. iij. Qui honorat patrẽ iocundat in filijs: in quib⁹ quis dicit viuere in mundo. Quarto q̄ ad bona fame. Nam bona fama dicit q̄dam bona vita. Quinto quo ad bona proſperitatis fortune. Sexto quo ad bona benedictiõis dei copioſe. Eccliaſti. iij. Honora patrem tuum vt ſupueniat tibi bñdictio a deo. Preterea vltimo quo ad bona ꝑpetue glorie Amen.

Feria q̄nta poſt dñicã tertiã Ser. xxvj de op̄ibus miſicordie in primos

s Urgens Ieſus de ſynagoga itrouit in domũ Simonis. Luce. iiij ⁊ in euãgelio hodierno. In his ꝟbis. ſ. ꝙ dñs Ieſus intrauit in domũ Simonis docet in myſterio ꝙ ipe dñs Ieſus libenter ingredit ⁊ reficit in corde obedientis eius p̄ceptis. Nam ſm Hierony. de interpretationib⁹ nominũ hebraicorũ Simon interp̄tatur obediẽs vel obedientia. Deniq; idem dñs inibi opa miſericordie exercuit. q2 ſocrũ ſimonis febricitantẽ viſitauit ⁊ ſanauit. ⁊ m'tos infirmos curauit. ac demoniacos liberauit. Et p̄terea erat p̄dicans ⁊ docens in ſynagogis. ⁊ ſic opa fecit miſicordie corporalis ⁊ ſpũalis. vt et nos eius exẽplo diſcamus libenter opera miſericordie exercere. De his patȝ in euãgelio. Proinde de op̄ibus miſicordie reſtat ſermo: qm̄ ſȝ Tho. ij. ij. q. cxxij. ⁊ Rayne. ac Anto. ſub p̄cepto de honorandis ꝑentib⁹ intelligit p̄cipi nõ ſolũ honor exhibendus ſupioꝛib⁹: ſȝ tanq̄ȝ ſecũdariũ implicite p̄cipit etiã omniũ beneficioꝝ exhibitio q̄cq̄d debet ad reddendũ cuicunq; ꝑſone q̄ ad eleoſynas corpales ⁊ ſpũales Itaq; de op̄ib⁹ miſicordie tria myſteria declarabimus hoc ſmone.

Primũ dicit obligationis.
Secundũ dicit diſtinctõis.
Tertiũ dicit fructificationis

De his vide parte eſtiuali Pomerij. ſermone. xxj. N

Feria. vj. dñice. iij. Sermo. xxvij. ſeq̄t. de q̄nto p̄cepto. ſ. Non occides

d Icit eis Ieſus. Meus cib⁹ ẽ vt faciam voluntatẽ ei⁹ q̄ miſit me. Io. iiij. ⁊ in euangelio hodierno Uerba ſunt ſaluatoris nr̄i Ieſu: i q̄b⁹ ſuo exẽplo docet nos ꝙ oĩs nr̄ cib⁹. i. appetit⁹ ⁊ deſideriũ voluntatis ad id tẽdat: vt. ſ. voluntatẽ dei in p̄ceptoꝝ ſuoꝝ obſeruãtia faciam⁹. Sȝ qm̄ poſt p̄dicta p̄ceptũ quintũ eſt hoc. ſ. Nõ occides. i q̄ vt dicũt Alexan.

de .ales ꝛ Tho. ac doc. cōiter ꝙ ꝓhibeť explicite homicidiū. implicite ꝟo ꝓhibeť oīs mot⁹ ire ꝛ oīs leſio ac nocumētū qđ inferri poſſet in ꝑſona ꝓximi. puta trūcatio. verberatio. notabilis leſio. ſanguinis effuſio. ꝛ ſic de alijs. ꝛ etiā deliberata volūtas faciēdi talia ꝓxio. Proinde de homicidio in ſmone nota tria myſteria ſicut habes in forma ī q̄dragesimali ſcđo pomerij ſcꝫ de vitijs. ſmōe. xliij. vide ibi.

Sabbato dñice t̄rie Ser. xxviij. de ipo ſpūali homicidio. i. aīe occiſiōe.

V Ade ꝛ ampli⁹ noli peccare Jo. viij. ꝛ in euāge. hodier. Verba ſūt dñi ieſu q̄ dū misericordit̄ liberaſſet adulterā ne lapidareť ſꝫ legē moyſi. lꝫ demerebať. hec ꝟba eidē dixit. Nec ego te ꝯdēnabo. vade ꝛ ampli⁹ noli peccare. Et in h̄ myſterialr̄ docuit ꝙ magꝭ debꝫ hō cauere a pctō q̄ occidiť aīa q̄ꝫ a q̄cunq̄ꝫ tp̄ali pena corpis. qm̄ ſicut aīa p̄cioſior eſt oī corpe (ꝓut teſtať Aug. li. lxxxiij. q̄ſti.) ita mors ꝛ occiſio aīe deterior ē q̄ꝫ mors vl̄ pena corpis. ꝓpť qđ in h̄ p̄cepto Nō occides ꝑ oī homicidio corꝑali ꝓhibeť ne occidas aīam ſcꝫ ꝓꝑiā vel alienā. Vñ ꝛ Aug⁹. de de pe. di. j. Noli inq̄t putare nō eſſe homicidiū cū fratri male ꝑſuades. cuꝫ em̄ male ꝑſuades occidis ſcꝫ aīam ꝑ pctm̄ crimiale ꝑiuriū. ſ. furtū luxuriā fraudē ꝛc̄. Proiñ de occiſiōe aīe tria myſteria delarabim⁹

Primū đ occiſiōis aīe modalitate
Scđm de eiuſdē mag̃ dānoſitate
Tertiū de ipi⁹ cuſtodie ſtudioſitate

De p̄mo vide ꝑte eſtiuali pomerij ſmone xij. D. vſq̄ꝫ G. De ſcđo ꝛ etiaꝫ tertio vide ibidē ſmōe q̄rto q̄ntū placet.

Dñica q̄rta q̄dragesime in mane Ser. xxix. de occiſiōe in fama ꝑ linguā detractoriā q̄ ꝓhibeť p̄cepto h̄ eodē.

f Equebatur

eū ſcꝫ Jeſum multitudo magna. Jo. vj. ꝛ in euāgelio hodierno Circa hec ꝟba ſacri euāgelij aduertam⁹ chariſſimi admirandū manſuetudinem ꝛ charitatē in chr̄o ieſu. qm̄ vt doctores ꝛ Lyra exponeñ. dicūt Seq̄banť dñm ieſum multi ex q̄b⁊ aliq̄ ꝓpter curioſitatem vt viderēt ei⁹ miracula ꝛ audirēt q̄lia p̄dicat. Aliq̄ aūt ex deuotione credeñ. in euꝫ ꝛ reuerētes ei⁹ miracula. vñ diciť in h̄ euangelio. q2 videbāt ſigna q̄ faciebat ſuꝑ his q̄ infirmabanť. aliq̄ ḡ etiā ſeq̄banť vt ſanarenť a languorib⁊ ſuis. ſꝫ hoc erat peſſimū ꝙ aliq̄ ſicut phariſei ſeq̄banť chr̄m vt haberent vñ poſſent cū rep̄hendere ꝛ ei detrahere. ꝛ tñ chr̄s dñs pius ſe ſequētib⁊ exhibuit pietatis officia ſatiando illos cū tñ omnes ſciret q̄li intentione inſidiarenť. in h̄ exemplū dans nobis patienter tolerandi noſtros aduerſarios ꝛ bñfaciēdi detractorib⁊ ꝛ odientib⁊. Proinde contra tales bonorū hominū detractores quorum infinitus eſt numerus agentes qui ſcilicet nō curant dei preceptum quo p̄cipit non occidere ꝓximuꝫ neq̄ꝫ facto neq̄ꝫ verbo. neq̄ꝫ animo inique. ſed iſti gladio lingue occidūt vt de detractione peniteant. ergo tria myſteria declaremus ꝑ hoc ſermōe. ſicut habes in q̄dragesimali ſcđo. ſ. de vicijs ſermone xxxviij. vide.

Dominica eadeꝫ poſt prandium. Sermo. xxx. de liberatione a morte anime per confeſſionis p̄parationem qđ includiť in hoc p̄cepto.

f Ratres liber

tate chr̄us nos liberauit. Verba ſunt apl̄i Pauli ad Gal'. iiij. ꝛ in ep̄la hođ. In q̄b⁊ docet ꝙ ꝑ dñm Jeſum cōſecuti ſumus veram libertatem in morte ꝛ paſſione eius vt docet exponendo Lyra. ſed qm̄ nūc ꝓſequimur ſicut cepimus de q̄nto precepto decalogi. qđ p̄cipit di. Non occides Scimus autē Aug⁹. ꝛ ſcriptura docente. quoniā anima humana occidiť ꝑ peccatuꝫ ꝓpter qđ ex precepto tenemur eam p̄cauere ꝛ a morte ſpūali liberare gratia chr̄i. Sꝫ qualiter poſſumus animam liberare a tali morte ſcꝫ culpe Ambro. edocꝫ de pe. di. j. ca. ecce. di. Cōfeſſio liberat a morte ꝛ paradiſum aperit. Et qm̄ iā imminet tēpus

quo tenemur ꝯfiteri: ad quod requiritur debita p̄paratio. idcirco opus eſt de ea p̄dicare. vt ꝑ eam a morte anime chr̄o donāte poſſimus liberari. Unde de confeſſiōis p̄paratione tria myſteria declaremus.

Primū đr neceſſarie contritōnis
Scđm đr debite examinatōis
Tertiū đr amare recognitiōis.

De p̄mo vide in primo quadrageſimali. ſcꝫ de penitētia. ſmone. xvj. O. vſq̄ꝫ finē quantū placet. De ſecūdo autē ꝛ tertio vide ibidem ſmone. xxiij. M

Feria ſcđa dñice quarte Ser. xxxj. de homicidio ſpūali ꝑ odiū ꝛ inuidiā

D Irit Jeſus. Soluite tēplū h̄ ꝛ in tribus dieb⁊ excitabo illđ. Jo. ij. ꝛ in euāgelio hodierno. Sicut đr ī lr̄a dñs Jeſus h̄ dixit de tēplo corꝑis ſui ī q̄ deitas habitauit ſicut in ſuo tēplo. Et Lyra ac doctores dicūt ꝙ hec dixit chr̄s prenūciādo qđ iudei erāt facturi. h̄ eſt ꝙ occiderent chr̄m: ꝛ ſic ſoluerēt aīam ei⁹ a corpore. Nā ipi iudei iā ꝯceꝑant ex inuidia ꝯ chr̄m maximū odiū; eo ꝙ vicia illoꝝ r̄darguebat. Sic heu multi nūc faciūt odiētes bonos viros q̄ illorū vicia corripiūt ꝛ iuident eis: ꝛc inimicanť: ſed attendā: ſcp̄tum j. Jo. iij. Qui odit frēm ſuū homicida eſt. Proinde de homicidio ſpūali huiuſmodi quod ꝓhibeť eodē p̄cepto. ſ. Nō occides tria myſteria in h̄ ſmone declarabim⁹.

Primū đr execratio tal' odij ꝛ inuidie.
Scđꝫ đr notificatio ei⁹ culpeÿl' malicie
Tertiū đr obligatio fraterne amicicie.

De p̄mis duob⁊ habes in q̄dragesimali ſecūdo Pomerij de vicijs. ſmone. xxxix. ſꝫ tertiū articulū vide in parte eſtiuali pomerij. ſmone. xxxvj. ar. ij. H

Feria tertia dñice q̄rte Ser. xxxij. đ homicidio cordiali ꝑ irā rixā ꝛ ꝯtumeliā.

n Emo ex vo

bis facit legē: q̄d me q̄ritꝭ interficere. Verba ſunt chr̄i ieſu Jo. vij. ꝛ in euangelio hodierno. In q̄ claret mira chr̄i māſuetudo ꝛ mititas. q2 cū iudei dicerēt ſibi ꝯuicia dicētes, Demonium habes: ꝛ vellent eum apprehendere ꝛ q̄rerent interficere: manſuete reſpōdit nec ꝯuiciū reddidit ꝓ ꝯuicijs. Unde in h̄ docuit exemplo ſuo patienter ꝛ manſuete nos tolerare iacula verborū: conuicia ꝛ cōtumelias contra nos rixantiū. De his vide euangeliū. Ex quo autē hoc precepto quinto ꝓhibeť implicite omnis inordinatus mot⁹ cordis: ſcꝫ ire odij: maxime prorūpens in verba cōtumelioſa: cōuicia ꝛ rixas: vt expoſuit hoc p̄ceptū idem chriſt⁹ Matth. v. dicens. Audiſtis quia dictum eſt, non occides. q̄ autē occidit reus erit iudicio. Ego autē dico vobiſ. omnis q̄ iraſcitur fratri ſuo reus erit iudicio. qui autē dixerit racha reus erit concilio. ꝛ q̄ dixerit fatue reus erit gehenne. Unde ſm Alex. iij ꝑte. q. xxv. ꝛ docto. cōmuniter ꝓhibeť illo p̄cepto eodem omne tale tanq̄ꝫ homicidiū cordis. Ideoq̄ꝫ de his tria myſteria declarabimus hoc ſermone.

Primū đr deteſtationis
Scđm đr offenſionis
Tertiū diciť ſufferētie vel defenſiōis.

De p̄mis vide in q̄dragesimali ſcđo Pomerij. ſ. de vicijs ſmone. xliiij. ſed an debeat quis ſe defendere in talibus y Addemus hic aliq̄s queſtiones de rixa vel p̄uato bello cauſa defenſiōis. Prima queſtio. vtrū liceat cuilibet ſeipum defendere: Rñdetur breuiter ꝙ regula iuris naturalis ē ꝛ poſitiui. ff. de iuſticia ꝛ iure. l. vt vim vi ꝛc̄. talis ſcꝫ vim vi repellere licet cū moderamine inculpate tutele. ꝛ intelligiť hoc moderamen illud qđ equalet illate violentie in q̄litate armoꝝ ꝛ ī ꝯcurſu tp̄is ꝛ ī ipo actu violētie. al'as excedēdo videť eē vindicta ꝛ ꝑ ꝯñs peccatū. Unde ex h̄ patꝫ ꝙ defenſio licita eſt vniuerſalit̄ omnib⁊ tam laicis q̄ꝫ clericis ꝛ etiam religioſis. Nā opinio contraria reprobatur in Clementina. extra de homicidio. ſi furioſus. Sed q̄ſtio reſtat. nunq̄d teneť quis ad hoc ſcꝫ vt vim vi repellat: Rñdetur ſm Tho. ij. ij. q. xlj. ꝙ nullus teneť ad hoc: ſed maioris ꝑfectionis eſſet ſi ſufferret vel ꝑmitteret ſeipſuꝫ īterfici q̄ꝫ ſe defendēdo occidere cū nō poſſet alit̄ euadere. ꝛ h̄ intellige qñ talis eſſet in bona diſpoſitōe anime ſue. hoc eſt ī ſtatu ſalutꝭ. Nā ſic fecit ſanct⁹ Thomas mar

tyr archiep̄us cantuarienſis q̄ noluit precludi ianuas eccleſie: nec ſe defendi ab occiſoribꝫ ſed obtulit ſe: qḋ fuit ꝑfectōis. Similiter fecerūt ſcti milites thebei. ſ. Mauricius cum ſocijs. Unde q̄ñ q̄s nō eſſet ī ſtatu ſalutis fatue ſe exponeret morti corꝑis ⁊ anie. Denicꝫ etiā in bello iuſto ꝯ inimicos eccl'ie vel infideles ſicut inter cruciferos oppugnātes contra ſaracenos ⁊ alios huiuſmodi nō deberet ſe chr̄ian⁹ morti exponere: ſꝫ reſiſtere ⁊ defendere fideles q̄ntum poteſt. Secunda queſtio vtrū defenſio huiuſmodi licita ſit vbicꝫ ⁊ ſemꝑ ⁊ ꝯtra quoſcuncꝫ inuadentes. Reſpondetˀ ꝙ licita eſt Primo etiā in loco ſacro ⁊ in eccleſia: ⁊ ſic vbicꝫ. q2 etiāſi polluatˀ eccleſia ſanguinis effuſiōe: tamē poteſt recōciliari. Magis ergo ponderāda eſt cōſeruatio hominis quādo ſequeretˀ mors: cū illa ſit irreſtaurabilis. ſed quia in tali caſu non iniurioſe fit ſanguinis effuſio: ſꝫ ſe defendendo propter periculū. ideo ꝑ hoc ſic nō polluitˀ eccleſia. extra de conſe. eccle. lib. vj. ca. vnico. Secundo licita eſt etiam in quocuncꝫ officio occupato: etiāſi miſſam celebrans inuaditˀ ad mortē ſibi vel etiam quodcuncꝫ ſacramentū miniſtrādo. vnde ⁊ tunc ſe defendendo ⁊ occidēdo non fit irregularis. vt patet in ſupradicta clementina. c. ſi furioſus. ✠ Sed di. Quid cū inuaditˀ ſacerdos ad mortē quādo iā puerum habet ī manibus ad baptizandū q̄ puer eſſet in articulo mortis. ita ꝙ ſi ſacerdos diuertat ſe ad defendendū puer interim morietˀ: ⁊ ſic damnabitˀ cum nō ſit ali⁹ q̄ baptizet illū. Reſpondetˀ ſm̄ Joannē de lignano: ꝙ in tali caſu preeligenda eſt mors corporalis ſacerdotis; que eſt vnū malū temporale: q2 al'as ſequerentur duo mala ſpūalia. ſ. mors eterna pueri. de ꝯſe. di. iiij. c. firmiſſime. ⁊ etiā neglectus cure animarū: quod eſt mortale ſacerdoti. extra de eta. ⁊ quali. c. cum ſit. Idem dicit ꝑeligendū cum foret dubium ꝓbabile ꝺ morte vel vita pueri interim: ⁊ cōſtaret ꝺ morte ſacerdotis: niſi diuerteret ad ſe defendēdum. hec ſm̄ Joan. de lignano. Tertio denicꝫ licita eſt p̄fata defenſio ꝯtra q̄ſcuncꝫ etiā ſuꝑiores ſuos iniuſte inuadentes. et ꝯtra iudicem ⁊ poteſtatem vel etiā epiſcopum aut abbatem iniuſte inuadentē. nam etiā monacho licet ſe defendere: preſertim in caſu ſi epiſcop⁹ vel abbas inuaderet vt ſubito occideret. Ad predicta facit. C. de iure fiſci. l. prohibitū. Tertia queſtio ꝓ quibus huiuſmodi defenſio fit licite. Reſpondetur ſm̄ canoniſtas ⁊ legiſtas ꝙ nō ſolum ꝓ ſeipo ſed etiā licet ꝓ filijs ⁊ filiabus ⁊ ꝓ vxore ⁊ ꝓ ſponſa. Sed an quilibet de populo poſſit quelibet defendere: dicūt ꝙ nō licꝫ occidendo inuaſores: ſꝫ ſine occiſione licꝫ. p̄ſertim cum mandatū factum eſt vt defendantˀ tales clamādo: defendite vel huiuſmodi: vt notat Baldus dicta Lege. Ut vim. Unde aduerte pro regula ꝙ irregularitatē nō effugit qui pro alterius defenſione alterꝫ occidit. patet in ſumma Angelica. Itē nunq̄d licet defenſionem fieri ꝓ rebus. Dicendū ſm̄ Innocentiū ⁊ Barto. di. l. vt vim. ⁊ fratrē Angelum ꝙ ſic pro rebus auferendis ne auferantur: ꝗꝫ pro ablatis vt recuperentˀ in cōtinenti. tamen nō licet pro rebus ſeipſum exponere morti ſcienter

Feria quarta poſt dominicam quartā. Sermo. xxxiij. Sequitˀ de ſexto p̄cepto. ſ. Non mechaberis.

r Abbi quis peccauit: hic aut parētes eius vt cecus naſceretur. Joā. ix. ⁊ in euangelio. Domino Jeſu hanc queſtionē ꝓpoſuerūt diſcipuli de ceco nato. Ad quā reſpondēdo domin⁹ Jeſus docuit ꝙ talis defectus monſtruoſus non ſemꝑ fit ex peccato parentū: vel ipſius ceci nati: qui actuale peccatū nō habuit licet ſit in originali natus. ſed quandocꝫ fit vt manifeſtentˀ ꝑ miraculū opera dei ī illo. Uerūtamen hoc conſtat vt etiā docꝫ Lyra ꝙ parentes aliquādo ꝓ ſuis peccatꝭ puniuntur in filijs monſtruoſis ex diuina iuſticia: et dato ꝙ in preſenti non puniantur certum eſt ꝙ in futuro punientur om̄es vicio luxurie peccantes. quia de⁹ p̄cepit Exodi. xx. in decalogo di. Non mechaberis. Quo p̄cepto ſm̄ ꝙ Aug⁹. dicit ꝓhibetur omnis illicitus ꝯcubitus: ⁊ mēbrorꝫ illegitim⁹ vſus quomodocūcꝫ hoc fiat p̄ter ſolum vſum licitum cum ꝓpria vxore. ſ. legitima. contra quod p̄ceptum innūerabiles peccāt. Proinde ꝺ luxurie vicio qḋ ꝓhi

betˀ ſm̄ oēs ſpecies ⁊ modos ſuos tria myſteria declarabim⁹

Prim̄ dr̄ mortal' offenſiōis.
Scdm̄ dr̄ modalis ſpecificatiōis
Tertiū dr̄ infernalis aſſiſtatiōis.

De iſtis habes in q̄drageſimali ſcdo ſcilꝫ de vicijs in Pomerio ſermone. xxvij. ꝑ totū. Ad idem plura vide circa nonum preceptum.

Feria q̄nta poſt dñicā q̄rtā. Ser. xxxiiij de cauēdo turpiſſimo peccato luxurie ⁊ periculis eius.

a It ieſus adoleſcens tibi dico ſurge. Luc. vij. ⁊ in euāge. hodierno Si diligenter ꝯſideram⁹ chariſſimi: mortu⁹ iſte ꝑ dñm ieſum reſuſcitatus ſcat pctōres luxurioſos q̄s ſepe ꝑ grāꝫ ſuam chr̄s reſuſcitat a morte pcti ad obſuāndū di p̄cepta. ⁊ huic myſterio congruit qḋ dicitˀ: adoleſcēs. q2 in adoleſcētia feruet luxuria. ⁊ etiā qḋ dicitˀ. i porta inq̄t efferebatˀ q2 talis luxurioſus ꝑ portā q̄ncꝫ ſenſuum educitˀ ad ſepeliendū in pcti ꝯſuetudīe velut in morte. Proinde circa hoc p̄ceptū ſextum de cauenda luxuria adhuc reſtat ſermo alius de quo ſubſequenter vbi ſup̄. vide ſermone. xxviij.

Feria ſexta dñice q̄rte. Ser. xxxv. Seq̄tur iaꝫ de ſeptimo precepto. qḋ eſt Nō furtum facies.

d Icit ei ieſus: qui credit in me etiā ſi mortu⁹ fuerit viuet. Jo. xvj. ⁊ euāgelio. In q̄bꝫ v̄bis dñs ieſus docet fidei vtilitatē. q2 q̄ credit in me inq̄t ſcꝫ fide vera ⁊ catholica talis etiāſi mortuus fuerit Lyra. ſ. morte culpe ꝑ lapſum in pctm̄ aliq̄d. viuet. ſ. reſurgēdo ꝑ pn̄iam in obſeruātia diuinorꝫ p̄ceptorꝫ q̄ faciens hō viuet in eis vt dicitˀ Deutero. v. Et qm̄ iā inſtat nobis ſmo de ſeptimo p̄cepto ſcilꝫ Nō furtū facies. in q̄ ꝓhiberi intelligūtur oīa dāna in rebꝫ ꝓximi vt exponit Tho. ij. ij. q. cxxij. arti. vj. Un̄ Aug. xiiij. q. v. penale dicit. Furti nomine intelligitˀ. etiā rapina ⁊ omnis illicita vſurpatio rei aliene. Proinde de hoc p̄cepto vt homo ſciat cauere omne furtum ⁊ rapinam ⁊ ſic in fide chr̄i viuat obſeruando precepta tria myſteria declarabimus. de quibus habes in forma in q̄drageſimali ſcdo pomerij. ſ. de vicijs ſermōe. xxxvj. vbi agitˀ de furto ⁊ rapina multiplici.

Sabbato poſt dominicā quartā Sermo. xxxvj. de fraude vitanda in emptione ⁊ venditione.

d Icebat ieſus. Qui ſequitˀ me nō ambulat in tenebris. Jo. viij ⁊ in euangelio hodierno. In q̄bꝫ monet nos chr̄us domin⁹ vt ſequamur ipm̄ in omni ſanctitate ⁊ veritate obſeruando eius precepta ac nō ambulare in tenebris errorꝫ ⁊ viciorꝫ. Sed heu multi ſunt chr̄iani qui potius ſequuntˀ diabolū p̄ſertim in fraudibꝫ ⁊ iniquitatibꝫ q̄s committunt in emptione ⁊ venditione. cum tn̄ hoc eodē precepto ſcilicet Non furtum facies. om̄ia talia intelligūtur fore a deo ꝓhibita. vt dicit Tho. ⁊ doc. Unde de negotiatione in emendo vel vendendo tria myſteria declarabimus de quibꝫ in forma vide in q̄drageſimali ſcdo Pomerij de vicijs ſermone xxxj ꝓut tibi placet.

Dñica de paſſione in mane Ser. xxxvij de eiuſdem p̄cepti. vij. tranſgreſſiōe varia p̄cipue de vſuris

q Ui ex deo ē

verba dei audit. ꝓpterea vos non auditis. q2 ex deo nō eſtis Jo. viij. ⁊ in euangelio hodierno. Uerba hec dixit dominus Jeſus: que quidē ſunt valde amabilia bonis ⁊ iocunda. ſed valde amara ⁊ terribilia trānſgredientibꝫ precepta dei. Naꝫ ex quo homies mali nō audiūt ope implēdo v̄ba dei in preceptis expreſſa eoipo oſtendunt ſe eſſe filios diaboli. ⁊ ꝑ conſequēs eternaliter cum diabolo cruciandos. Sed boni eoipo ꝙ audiunt ⁊ obſeruant p̄cepta oſtendūt ſe eſſe filios dei ⁊ ꝑ ꝯſequens cum diabolo in futuro beatificandos. Proinde Ambro. in hodierna homē. dicit. Hoc ſcitote fratres ꝙ vnuſq̄ſcꝫ cuius opera facit eius ⁊ filius eſſe dicitˀ.

Sed qm̄ inter p̄cepta dei h̄ eſt vnū.ſ.non furaberꝭ.qd̄ mali hoīes multipliciter trāſgrediunt̄. Pꝛoinde de h̄ tria myſteria declarabim⁹.

Primū de execrāda vſure iniq̄tate

Scdm̄ de varia ei⁹ culpe modalitate.

Tertiū d̄ ꝯfitēda offenſe in h̄ ꝯrietate.

De p̄mo ꝛ ſcd̄o vide in q̄dragelimali. ij. pomerij ſcꝫ de vicijs ſermone.xxxv.vicꝫ de vſur.ꝑ totū AA Sed adde ꝓ tertio articulo ꝙ exq̄ iam aduenit tp̄s ꝯfitendi d̄ peccatis. Jō notandum eſt ꝙ ꝯtra hoc p̄ceptum multipliciter homines peccant idō ꝗ ꝯfiteri tenentur iuxta hoc vt colligo ex Alexan.iij.pte ſūme.q.xxv.ar.iiij.ac Raynerium ꝛ Anton̄. floꝛen. par.j.ti.xiij.ca.iiij.

Pꝛio peccat q̄s aliēa occulte accipiēdo Nam hoc eſt furari.quia furtū eſt contrectatio rei aliene fraudulenta ꝛ occulta.qualitercunq̄ fiat hoc vt pꝛedicti doctoꝛes volunt. Secundo bn̄ficia ſb̄trahēdo ſcꝫ in extrema neceſſitate paupeꝝ cū deberēt illꝭ cōicare.tūc ei aliena rapit ꝛ inuadit nō dādo qd̄ obligat̄ de ſuis bonis dare illis vt dicit Amb.di.xlvij.ſicut hi. Tertio capiendo vi vel cogēdo ſicut faciūt nō ſolum latrones in ſtratis publicis ſed etiā ipi p̄ncipes ꝛ cōitates vſurpātes iniuſta aliq̄ territoꝛia villas ꝛ metas ꝛ facientes iniuſtas exactiones vel pedagia ꝛ collectas triceſimas ꝛ hmōi. Ezech.xxij. Pꝛincipes ei⁹ in medio q̄ſi lupi rapiētes pꝛedā. Quarto defraudando ſicͭ fit in negociando ſiue per pōdera iniuſta ſiue alijs modis vt patuit. de emptiōe ſupꝛa. Quinto eccl̄ie bona male expēdendo ſcꝫ in malos vſus. vn̄.xij. q.j.§.vlti.glo.dicit.ꝙ p̄lati eccl̄iaſtici ſi bn̄ adminiſtrāt loco dn̄oꝝ ſūt.ſi male loco p̄donū vnde ꝛ tenent̄ ſatiſfacere Sexto fenus vſure faciendo de q̄ iam patuit h̄ ſermone. Septimo falſe ꝛ iniuſte iudicando Eſa.x. Ve q̄ condūt leges iniq̄s ꝛ ſcribunt iniuſticias vt oppꝛimāt i iudicio pauperes vt eſſent vidue p̄da eoꝝ Octauo grauiter dānificādo.ſ.incēdijs :bellis iniuſtis ꝛ hmōi. Nono hoꝛrēdū ſacrilegiuꝫ vꝫ ſimoniā cōmittēdo. Hiero.xij.q.ij.glia Amico rapere furtū ē.eccl̄iaꝫ fraudare ſacrilegiū eſt. Hec ille. Decio illicite quōcūq̄ ledendo.ſ.ꝓximū in reb̄ ꝛ ad id cooperādo ꝯſiliādo mādādo vel ꝑticipādo.ꝛ ſic alijs modis d̄ q̄b̄ patuit ſ̄ ſmōe.xxxv. de furto Hec ſufficiant

Dn̄ica eadē poſt pꝛandiū Ser.xxxviij. de confeſſione tranſgreſſionum p̄ceptoꝛuꝫ decalogi.

f J confitea mur pctā nr̄a fidelis ꝛ iuſt⁹ ē de⁹ vt remittat nob̄.j. Jo. j.ca. Jn q̄b̄ v̄bis ſctūs ap̄l'us certos ꝛ ſecuros nos reddit de pctōꝝ remiſſione ꝑ ſacrā ꝛ verā ꝯfeſſionē obtinenda.ꝛ h̄ p̄mo ex dei ꝓmittētis fidelitate.qꝛ fidelis eſt deus ſcꝫ i ꝓmiſſis.nā ꝓmiſit veniā penitētibus Mat.iiij. Pniam agite appꝛo.ꝛc.dei autē v̄ba ſūt v̄itatis infallibilis. Scd̄o ex iuſticie eq̄tate.vn̄ ſubdit. Et iuſtus eſt. Nā licꝫ nos non meremur de ꝯdigno,tn̄ qꝛ de⁹ ex ſua libalitate ꝓmiſit iuſtū ē h̄ facere.qꝛ q̄d ꝓmiſſū cadit i debitū ſm iuſticiā,ꝛ qꝛ chr̄s dn̄s ſua paſſione ꝛ ſanguine h̄ nob̄ meruit ſm iuſticiā ſatiſfactōis ꝓ nob̄ Vn̄ ꝛ eccl̄ia in hodierna ep̄la canit ꝙ ſanguis chr̄i emūdat ꝯſciam nr̄am ab opib̄ moꝛtuis.i.moꝛtalis pcti. Quapꝛopt̄ expediēs ē ſmonē h̄ facere vicꝫ inſerēdo de ꝯfeſſiōe trāſgreſſionis p̄ceptoꝝ. Tū qꝛ ꝓ h̄ tp̄e ꝯfiteri obligauit eccl̄ia ſctā de oīb̄ pctis q̄ q̄dem oīa includunt̄ in iſtis p̄ceptis. Tum qꝛ deuotio ꝛ populi inſtructio id req̄rit. Tū deniq̄ qꝛ h̄ p̄ceptū octauū de q̄ agendū ſequit̄ vicꝫ. Nō loq̄ris falſuꝫ teſtimoniū ꝯ ꝓximū implicite ꝓhibet etiā taciturnitatē v̄itatis p̄ſertim in iudicio ꝯfeſſionis: vtꝫ ꝑ Alexan. iij.ꝑte ſūme.ꝛ ſic ꝑ oppoſitū cōtinet ꝙ hō veraciter ꝯfiteri teneat̄ in iudicio ꝓp̄rie cōfeſſiōis.qꝛ Aug⁹.pꝛimo de ciui.dei ca.xxj dicit: ꝙ teſtimonij falſi n̄ min⁹ re⁹ ē q̄ de ſe ipo falſum fatet̄ ꝗ ſi aduerſus ꝓximū hoc faceret. Hec ille. Vn̄ de ꝯfeſſiōis vero teſtimonio in foꝛo ꝯſcie tria myſteria declarabimus

Primū de ſecuritate diuīe acceptatōis,

Scdm̄ de q̄litate debite notificatiōis.

Tertiū de modalitate p̄ctice ꝯfeſſiōis.

De p̄mis duob̄ articulis vide in q̄dragelimali p̄mo pomerij ſcꝫ de penitētia accipiendo q̄ placent.ſermōe.xxx.

BB Sꝫ de tertio ꝓ pꝛactica ꝯfeſſiōis de p̄ceptis decalogi nota bꝛeuiter ꝓ documento iuxta ꝓpl'i capacitatem de ſingulis p̄ceptis epilogando ex p̄ſcriptis Pꝛimo de pꝛimo p̄cepto ꝙ vicꝫ ꝯfitenduꝫ eſt. Si adoꝛaſti aliquā creaturā vel ſupſtitionib̄ vſus es: aut ſoꝛtilegijs vel incātationib̄ q̄liōcunq̄ vel ꝯſuluiſti Jtē ſi in aliq̄ articulo fidei dubitaſti. Jtē ſi hereticis vꝫ iudeis fauiſti vel fidē negaſti. Jteꝫ ſi comediſti vel bibiſti aut balneū intraſti cū iudeis: vꝫ ca q̄ ſt̄ ꝓhibita feciſti:cū eis ꝯuerſādo Jtē ſi deū ſup̄ omnia nō dilexiſti. Jtē ſi in aliquo ꝯ deū voluiſti. Jtē de ſupbia.ſi ꝯtempſiſti obedire aliquo p̄cepto ꝛc. De ſcd̄o p̄cepto ꝯfitendū eſt de iuramēto ſine cauſa:vel ſi p̄ieraſti.ſi irreuerēter ꝛ hmōi. Jtē de blaſphemia dei vel ſctōꝝ. Jtē de ſacramentoꝝ irreuerētia:vel ſi in pctō ſuſcepiſti vꝫ falſa fide crediditi. Circa.iij. p̄ceptū de ope manuali:ꝛ ſi miſſam nō audiſti in feſto. Jtē ſi pctm̄ in feſto feciſti:vꝫ de factꝭ cōtritionē nō foꝛmaſti. Jtē ſi vanis ſpectaculis vel choꝛeis ꝛ hmōi te dediſti. Jteꝫ ſi vigilias ꝛ ieiunia de p̄cepto non ieiunaſti. Jtē ſi p̄cepta eccl̄ie nō ſeruaſti.ſi pn̄iaꝫ nō egiſti.ſi ꝯfeſſionē dum debuiſti nō feciſti. Jtē ſi veniā petentib̄ nō indulſiſti. Jteꝫ ſi gule ꝛ ebꝛietati deſeruiuiſti.ꝛ ſic de alijs.

Circa q̄rtū Si pentib̄ vel ſupioꝛib̄ vꝫ confeſſoꝛi tuo obedientiā vel reuerentiaꝫ n̄ feciſti. Jtem ſi parētes ꝯtempſiſti ꝛ eis neceſſaria non dediſti.ſi eos vituperaſti.vel ſi ꝓ eis iam defunctis nō oꝛaſti vel nō ſubueniſti. Jtē ſi opa miſe̅dīe in ꝓximos ꝛ i pauperes nō impēdiſti:ꝛ ſic de alijs.ſi maledixiſti eiſdem. Circa quintum Si occidiſti coꝛde odiendo vel iram tenendo aut ꝓpoſitum occidendi vel mutilandi habuiſti vel ſi verbo detrahendo vel facto.ſi ad peccandū induxiſti vel docuiſti Circa ſextū Si mechatus es in quacunq̄ ſpecie luxurie.ſ.meretricio:adulterio: ſtupꝛo: inceſtu: ſacrilegio:cōtra naturā:vel cū vxoꝛe illicito modo:vel in feſtis magnis.ꝛ ſic de alijſ

Circa ſeptimū:de furto:de rapacitate: de fraude: de vſura:de ſimonia:de ſacrilegio:de iudicio iniuſto:de exactiōe iniuſta: ꝛ de dāno quocunq̄. Circa octauuꝫ:de falſo teſtimonio de mēdacio. Jtē de pctis in ſpm̄ſctm̄ qui eſt ſpūs veritatis.de quib̄ in ſeq̄ntib̄. Circa nonuꝫ de cōcupiſcentia carnali cuiuſcunq̄ aliene:de voluntate luxuriādi:d̄ q̄nq̄ ſēſuū exceſſib̄:de cogitatiōe cū moꝛoſa delectatione:de pollutione de tactib̄:oſculo:amplexu ꝛ hmōi ꝓponēdo in ſermone honeſte q̄ntum licet. Circa decimū de auaricia: de malo q̄ſtu:de alienis retentis cum deberes q̄ntotius reſtituere ꝛ hmōi. Hec ſufficiāt bꝛeuiter. Ex iſtis q̄ppe pōt q̄s plura excogitare ꝓ faciēda ꝯfeſſione.

Feria ſcd̄a dn̄ice de paſſiōe. Ser.xxxix. de pctis in ſpm̄ſctm̄ q̄ eſt ſpūs v̄itatis ꝓhibens mendaciū.

h Oc dixit.ſ.ieſus:de ſpiritu quē b accepturi erant credentes in eū Jo.vij.ꝛ in euāgelio hodierno Dn̄s Jeſus ſciens: q̄a omnis homo mendax eſt ex ſe vt dicit ſcriptura ꝛ iudeos contra ſpm̄ſanctum mendaces eſſe vt ad fidei veritatē conuerterentur ꝛ ſaluarentur deſiderabat ac ſpiritūſanctū ꝓmittebat. Jdeo ex ſūma pietate in nouiſſimo die magne feſtiuitatis: vt plures ꝯgregati audirent clamabat feruenter dicens. Siq̄s ſitit.i.deſiderat vere vite doctrinaꝫ ꝛ ſalutem veniat ad me ſcꝫ ꝑ fidē. Qui eīm credit in me flumina aque viue.i.abūdantia gratie ſpūſſancti fluent de ventre ei⁹.i. id eſt de internis p̄coꝛdijs eius redundantes per doctrinam in alios Hoc aūt dixit de ſpūſctō quē acceperunt diſcipuli in die Pentecoſtes in ſigno viſibili ſpecie lingue ignite:ad ſignificanduꝫ ꝙ eſt ſpūs v̄itatis docens oēm veritatē ꝑ mōm ꝛ odiēs mendacium. Pꝛopter qd̄ ipe de⁹ in p̄cepto decalogi ſpecialiter ꝓhibuit dicen̄. Non loquaris falſum teſtimoniū contra ꝓximuꝫ. Jn quo vt dicit Aug.ꝓhibet̄ omne gen⁹ mendacij: maxime cōtra fidem. Et ſic ꝓhibet̄ impugnatio agnite veritatis: ac conſequenter omne pctm̄ in ſpiritūſanctuꝫ :que ex illa oꝛiuntur. Nam ſpirituſſanct⁹ coꝛdiſ oꝛis ꝛ opis ac fidei req̄rit in hoīe v̄itatem. Pꝛoide ſub hoc p̄cepto octauo de p̄ceptiſ ꝯtra ſpm̄ſanctū nota tria myſteria: que in

forma vide in q̄drageſimali ſcđo Pomerij.ſ. de vicijs ſmone.xlvij.

Feria tertia dñice de paſſione Sermo xl. de mendacio quod ꝓhibet̄ eodem p̄cepto octauo.

m Undus me odit quia ego teſtimonium ꝑhibeo de illo: quia opera eius mala ſunt. Joā.vij ⁊ in euangelio hodierno. Uerba ſunt dñi Jeſu q̄ inter plura documēta huius euangelij docet p̄cipue ꝙ exemplo chr̄i ipi⁹ nō curem⁹ mundanoꝝ hominū vanā complacentiā: nec eoꝝ contra nos odia quin veritatem ⁊ iuſticiam ſequamur vſq; ad mortē illa obſeruando precepta. moribus ꝟbo ⁊ vita teſtificanā. Nam dicit chr̄s. Nō pōt vos odire mūdus. me autē odit: q⁊ teſtimoniū ⁊c. Sed q̄re h̄: Huius rō Quia oē ſīle diligit ⁊ applaudit ſibi ſīli ꝑ p̄hm de ania. Et oī vero verū ꝯſonat. j. Eth. Quia ḡ mūdani hoīes ſūt mēdaces Pſ. Oīs hō mēdax. ḡ nō mirū ꝙ ſīles ſibi mēdaces diligūt. Itē alia rō. q⁊ hō verax (ſicut fuit dñs ieſus ſūme verax) redarguit ⁊ teſtimoniū ꝑhibet vita: ore ⁊ ope ꝙ fallacia ſit deteſtāda. Et q⁊ mūdani illam ſequent̄ dolent ḡ rep̄hendi. Sicut dū quis deteſtat̄ ⁊ ꝯfundit regē vel patrē aliquoꝝ tūc filij vel ſui regis illi⁹ iraſcunt̄ ⁊ dolent Rex mundanoꝝ eſt diabol⁹ q̄ eſt mēdacij pater. vt dicit̄ Jo.viij. ergo ⁊c. Et hoc eſt quod dicit chr̄s. Me odit mundus.i. mūdani homines. q⁊ ego teſtimoniū ꝑhibeo. q⁊ opa eoꝝ mala ſunt.ſ. cū diabolo dānanda. Proinde de mēdacio qđ ꝓhibet̄ hoc p̄cepto diuino tria myſteria vide in q̄drageſimali ſcđo Pomerij.ſ. de vicijs ſermone.xxxij. ꝑ totum.

Feria q̄rta poſt dñicā de paſſiōe Ser. xlj. Et ſequit̄ iā de nono p̄cepto.ſ. Nō cōcupiſces vxorē ꝓximi tui.

r Eſpōdit ieſus. Nōne ſcriptū ē in lege vr̄a Quia ego dixi dij eſtis. Joā.x. ⁊ in euāgelio hodier. Dñs Jeſus allegat ſcripturā legis dicēs. de hoīb⁹ bonis ⁊ electis ꝙ eſſent dij: nō q̄dem naturaliter ſicut chr̄s ſed ꝑ ꝑticipationē gratie diuine ⁊ ſimilitudinis. Et hec ſcriptura habet̄ pſal. lxxxj. ⁊ Exodi xx. Ex qua arguit chr̄us ꝙ ſi hoīes fideles dicunt̄ dij ⁊ filij dei. a fortiori chr̄s q̄ eſt verus deus ⁊ naturalis di filius: merito ſeipm̄ licite dicebat eſſe deū.

Sed q̄re de⁹ hūc honorē p̄ſtitit fidelibus vt dicerent̄ dij ⁊ filij dei.ſ. ꝑticipatiue niſi vt doceat in hoc ꝙ ſicut deus ē puriſſima lux. j. Jo. j. Deus eſt lux ⁊ tenebre ī eo nō ſunt vlle Ita q̄libet fidelis debet eē purus ꝓ ſuo modulo ab omni culpa tā in opere q̄ȝ in ore q̄ȝ etiā in corde. vt nulla p̄ua ꝯcupiſcētia ſit in eius corde Propterea de⁹ ꝓhibuit n̄ ſolū pct̄ā luxurie ⁊ rapine in opere: ſed etiā ꝓhibuit prauā ꝯcupiſcētiā in corde dicēs. Nō ꝯcupiſces vxorē ꝓximi tui. in q̄ ꝓhibet̄ omne deſideriū carnale illicitum ſm̄ Alexan. Proinde de ꝯcupiſcentia carnali ſcȝ luxurie: tria myſteria nota ſic habes in q̄drageſimali ſcđo.ſ. de vicijs ſmone.xxvj. ꝑ totū.

Feria q̄nta dñice de paſſione Sermo. xlij.ſ. de cauenda ꝯcupiſcentia ſenſuū exteriorū et pctō.

c Onuerſus ieſus ad mulierē dixit Simoni Uides hāc mulierē Lu.vij. ⁊ in euāge. hodierno. Chariſſimi aduertendū ꝙ in hoc euāgelio legit̄ ꝙ maria magdalena q̄ antea fuit peccatrix: ⁊ ꝑ oēs ſuos ſenſus ſe totā dederat ꝯcupiſcentie carnali: tādē ad chr̄m conuerſa de oīb⁹ ſenſib⁹ q̄b⁹ peccauerat penitētie ſatiſfactionem egit iuxta pedes dñi ieſu. Nā ꝓ offenſa oculoꝝ ex oculis lachrymas fudit. ꝓ offenſa auriū verba chr̄i diligēter iuxta pedes illi⁹ ſedēs audiuit. ꝓ offenſa guſtus tātū poſtea ieiunauit ꝙ triginta annis in heremo nil cibi corporalis guſtauit: ſed diuina dulcedine refecta fuit. Itē ꝓ odore vnguentū odoriferū chr̄i pedib⁹ obtulit. ⁊ ꝓ offenſa veſtium criniū ⁊ corꝑis ſe totā in p̄nia humiliauit: iō chr̄s eā in exēplū p̄nie ꝓponēs ſimoni ⁊ oībus pctōrib⁹ dixit. Uides hāc mulierē. q. d. Et tu ſequere eā in penitētia facienda. Proinde de cuſtodia ſenſuū ꝑ q̄s intrat cōcupiſcentia ꝯtra hoc p̄ceptum Nō ꝯcupiſces ⁊c. nota tria myſteria ex ſermone. xlvj incipiendo ſub lr̄a E: ꝓſequēdo vſq; finē vt habes quadrageſimali ſecūdo.

Feria eadē q̄nta ꝓpter occurrēs feſtū ſancti Benedicti vel Joſeph ⁊c. ſermōē q̄drageſimūtertiū poſt p̄ndiū applica de ſobrietate ad refrenandā gulam ⁊ concupiſcentiam carnis.

f Ratres ſobrij eſtote ⁊ vigilate. j. Pe.v.c. In q̄bus ꝟbis ſctūs apoſtolus hortat̄ nos ad ſobrietatem ꝯtra gulam ⁊ ebrietatē: ꝑ que maxime accendit̄ concupiſcentia carnalis que ꝓhibetur p̄dicto eodē p̄cepto. hortat̄ etiā ad vigiliā circa ſenſuum carnaliū cuſtodiā. Et ſubdit cauſam. Quia aduerſarius inquit veſter diabol⁹ querit.ſ. ꝑ vicia gule: comeſſatiōis: ebrietatis ⁊ ſenſuum exteriorū exceſſum quē deuoret.ſ. inducēdo ad mortale peccatū: ⁊ conſequenter ad eternā dānationē. Et q̄m hic ſanctus vixit ſobrie ⁊ vigilauit: vn̄ canit̄ de eo. Iſte cōfeſſor domini ſacratus feſta plebs cui⁹ celebrat ꝑ orbem hodie let⁹ meruit ſecreta ſcandere celi. Qui pius prudēs humil̄ pudic⁹ ſobri⁹ caſtus. fuit ⁊ q̄etus: vita dū p̄ſens vegetauit eius corꝑis artus ⁊c.

Hic ḡ ſub p̄dicto p̄cepto accipe ſmonē de cauenda gula ⁊ ebrietate: ſicut habes ī quadrageſimali ſcđo Pomerij. ſmōe. xxix ⁊. xxx. vide ea que tibi ex illis placent

Feria ſexta poſt dñicā in paſſiōe Sermo. xliij.ſ. de cogitatōe mala q̄ ꝓhibet̄ h̄.

a B illo ergo die cogitauerūt interficere eū.ſ. Jeſum Joh̄.xj. ⁊ ī euāgelio hodierno. Ex quo accipim⁹ ꝙ ſicut iudei cogitauerūt male vt interficerent chr̄m dominū: ⁊ hoc peſſime impleuerunt oꝑe. Sic ſpūaliter multi mali chr̄iani in ſuis prauis cogitatōib⁹ carnalibus delectati volūt occidere chr̄m dum ꝯſentiunt peccatis: ⁊ peſſime illud quod conceperunt implēt ſepe oꝑe peccati. de q̄b⁹ Apl̄s Heb̄.vj. Rurſus crucifigētes chr̄m in ſemetipſis.ſ. ꝑ prauas cogitatōes ⁊c. Proinde ex quo hoc eodem p̄cepto nono ꝓhibet̄ etiam cogitatio carnalis cum delectatōe tria myſteria declarabim⁹: de q̄b⁹ habes in parte eſtiuali Pomerij de t̄pe ſmone.lvij. ꝑ totū. vide q̄ȝtū placet ex eo.

Sabbato poſt dñicā de paſſiōe. Sermo.xlv. Seq̄t̄ iam decimū p̄ceptum. vicȝ Nō ꝯcupiſces rem ꝓximi tui

ſ Iquis mihi miniſtrat me ſequatur. ⁊ vbi ego ſum illic ⁊ miſter meus erit. Joan.xij. ⁊ in euāgelio hodierno. Uerba ſunt chr̄i ieſu: ī q̄b⁹ hortat̄ nos ad ſui ſeq̄lā ꝑ ꝯtēptū terrenaꝝ cupiditatū: q̄ ē venenū charitatis: vt dr̄ Auguſ. in li. lxxxiij. q̄ſtionū. Un̄ dr̄. Siq̄s mihi miſtrat. Lyra. obediēdo mādatis meis me ſeq̄tur ꝯtēnēdo oīa mūdana. Et q̄m benedictus deus in p̄cepto decalogi decimo.ſ. Non cōcupiſces rē ꝓximi tui: nō domū: non agrū: non bouē ⁊ omnia q̄ illi⁹ ſunt. Exo.xx. interdicit omnis rei cupiditatem vel auariciā. vt dicit glo. ⁊ Ray. in ſumma Ideo de auaricie cupiditate tria myſteria hic nota: de quib⁹ habes in q̄drageſimali ſecūdo Pomerij de vicijs. ſmone.xxxvij Uide quantum tibi placet.

Item ſub hoc p̄cepto poteris etiā ſermonem facere. de reſtitutiōe: que p̄cipitur incluſiue. De qua plures habes ſermōes in primo quadrageſimali.]

Dñica Ramiſpalmaꝝ in mane. Sermo.xlvj. Poſt decalogi precepta agendū iam ſequit̄ de p̄ceptis euangelicis. ⁊ p̄mo de remiſſione peccatorū ꝑ penitentiā obtinenda.

b Enedictus q̄ venit in nomine dñi oſanna in excelſis. Matth̄. xxj. ⁊ in euāgelio huius ſolennitatis. Hec verba cecinerūt dño Jeſu turbe dū intraret ī Hieruſalē die ipa palmarū q̄ canit eccl̄ia vt doceat q̄lit̄ debeamus chr̄m laudare p̄ſtim ꝑ h̄ t̄pe iminēte.ſ. paſcali ſi volum⁹ remiſſionē pctōꝝ nr̄oꝝ obtinere ⁊ ſaluari. Quia p̄mo debem⁹ chr̄m recognoſcere ⁊ cōfiteri ore ꝙ ipe ē bn̄dict⁹ ⁊ nos tāq; pctōres optamus ab eo benedictionē conſeq̄.ſ. remiſſiōis pctōꝝ ꝑ p̄niam Ad quā tenemur ꝑ his t̄pibus ex eccleſie p̄cepto. ideo dicit̄ in hac laude. Bn̄dict⁹ q̄ venit ⁊c. Et h̄ oēs chr̄icole canūt hodie.

ꝑ oꝛa clericoꝝ.q.d. Tu Jeſu bone es benedictus: ideo de tua largitate dona nob̄ benedictōem tuā remittēdo pctā noſtra cōfitentib⁊ ⁊ grām infundēdo. Scḋo debemus ipm̄ cognoſcere fide ⁊ ꝯfiteri oꝛe ꝙ ipē eſt vere deus ⁊ homo q̇ venit i mundū. Jdeo ibi ſubdit. Qui venit.ſ.in mūdū in noīe dn̄i.i.vera deitate. Tertio debemus optare ⁊ exoꝛare vt det nob̄ ſalutē etnā in excelſis ſue btitudinis ꝑticipes faciēdo.ideo ſubdit. Oſanna. Lyra. i.obſecro ſaluifica in excelſis.i.i celeſtib⁊. Et qm̄ ad hec cōſequēda vt veniat.ſ.chr̄s in mentez noſtram per gratiam: ⁊ vt digne vēiat etiam in nos ſacramētalit in eucharistia quā tenemur his diebus ſuſcipe. ⁊ vt remittat pctā ac cōferat ſalutē eternā: opꝫ nos implere p̄cepta dei ⁊ chr̄i Jeſu in euangelio tradita. De q̇b⁊ iam reſtat poſt decalogū agere. Jdeo de illis p̄ceptis euāgelicis pſeq̄ndo primo p̄dicabimus de p̄cepto penitētie. Et q̄ de pn̄ia aliq̄ in p̄cedentibus egimus reſtat hic loqui tm̄modo de h̄.ſ. quō ꝑ pn̄iam remiſſionē conſeq̄mur pctōrum. Un̄ de remiſſione pctōꝝ nota tria myſteria: de q̇b⁹ habes in quadrageſima li ſecundo: ſmone.l.

Dn̄ica eadem Ramiſpalmaꝝ poſt p̄ndium Sermo .xlvij. de p̄ceptis euāgelic; enumerandis ⁊ breuiter pſeq̄ndis.

Humiliauit

ſemetipm̄.ſ.dn̄s ieſus fact⁹ obediens vſq; ad moꝛtē. verba ſunt Apl̄i ad Phil.ij. ⁊ eccl̄ia canit in epl̄a hodierna: vt exēplo chr̄i ⁊ nos diſcamus humilit obedire omnib⁊ mandatis dei ſicut ⁊ tenemur. Ad obediendū autez inducit nos dn̄s Jeſus tripliciter. Primo dulci admonitōe ⁊ pmiſſione. Jo.xiiij. Si diligitis me mādata mea ſeruate. qui habet mandata mea et ſeruat ea ille eſt q̇ diligit me ⁊ diliget a patre meo: ⁊ ego diligam eū: ⁊ manifeſtabo ei meipm̄.ſ.in beata viſione. Scḋo cōminatōe. Jo.xvij. di. Nemo ex eis.ſ.diſcipul ꝑijt niſi fili⁹ ꝑditōis.ſ. Judas.q.d. Jlli ſoli ꝑibunt i eternū q̇ nō diligunt me mandata mea ſeruādo. Tertio exēplificatōe.ſ.in omi creatura: q̄ oīa deo obediūt p̄ter ſolū hominez malū ⁊ diabolū. Et inſuꝑ exemplū dedit in ſeipo: factus obediēs vt patuit. Proinde de p̄ceptis chr̄i in euangelio traditis poſtq̄ egim⁹: de p̄ceptis decalogi iā agēdū reſtat vt xp̄ıanus ſciat q̄lit obligat: ⁊ d̄ trāſgreſſiōe pn̄iaz agat notem⁹ tria myſteria.

Primū d̄r ſuꝑadditōnis

Scḋm d̄r enumeratōnis.

Tertiū d̄r obligatōis C

Circa p̄mum queritur

ex quo ad ſalutē ſufficit chr̄iano obſuatio decalogi. Mat.xix.c. Si vis ad vitā ingredi ſua mādata. q̄re ḡ p̄ceptis decalogi debuerūt i euāgelio ſuꝑaddi aliq̄ p̄cepta ⁊ etiā cōſilia: Rn̄detur ſm Tho. prima ſecūde.q.cviij. ⁊ Antoninū.j.pte ſūme.ti.xv. ⁊ Lyrā ſuꝑ Mat.v.ꝙ vna ratio accipit ex parte finis. quia vetus lex erat ſeruilis timoꝛis: nec introducebat in hereditatem.i.ad finē eterne btitudis. vt patꝫ d̄ oībus patribus ſanctis illius veteris teſtamenti: qui nō ꝑueniebant ad viſionē deitatis niſi poſtea ꝑ chr̄m qui aperuit ianuā in moꝛte ſua. Opoꝛtuit ḡ ꝙ in noua lege que eſt lex libertatis ⁊ amoꝛis imediate introducens in beatitudinē ſuꝑadderent cōſilia ꝑfectōnis: ⁊ p̄cepta euāgelica neceſſaria ad conſequendū finem beatitudīs eterne. Alia ratio ex imꝑfectiōe veteris legis: quia cū eſſet illa imꝑfecta opoꝛtebat vt a chr̄o ſuppleret imꝑfectio ei⁹ ꝑ legē nouaz Un̄ Oꝛige. in home. ſuꝑ Mat.v. dicit ꝙ imperfectōnem legis euangeliū adimpleuit Nam populo ifirmo veteri rudi dictū eſt. Diliges ꝓximū tuū ⁊ odio habeb̄ inimicū. Sed ꝑfectōis mgr̄ quod ꝑfectius eſt dicit. Diligite inimicos veſtros. Exemplū accipit. Sicut ei videm⁹ ꝙ pueri ſub pedagogo: ⁊ ſic ſub timoꝛe ⁊ diſciplina p̄us cuſtodiunt. ⁊ minoꝛa documēta ⁊ p̄recepta eis iponūt. nec in hereditatē poſſidēdā lꝫ ſint dn̄i illaꝝ inſtituūt. ſed poſtq̄ fuerint adulti ⁊ ꝑfectioꝛis etatis altioꝛa eis dant documēta ⁊ p̄cepta a p̄re vt hereditatem filijs debitam habeant. ſic (vt dicitur ad Galat. iij.) Lex pedagogus noſter fuit in chꝛiſto. id eſt regulatiua ſtatus puerilis diſponens ad virtutem. id ē ad chr̄iſtum ⁊ ad hereditatē celeſtē ꝑ chr̄m habē

dam.ḡ ⁊c̄. Tertia rō ex ꝑte ꝓmiſſionis. q̄ vet⁹ lex ꝓmittebat ſolū tꝑalia bona obſeruantib⁊. Deute.xxvj. ſed lex chr̄i ꝓmittit grām ⁊ gl̄iam celeſtē. vn̄ Aug. in hom̄. de martyrib⁊ d̄r. Nec miꝝ eſt ꝙ data ſunt p̄cepta maioꝛa.ſ.in euāgelio ꝓpt regnū celoꝝ: ⁊ minoꝛa data ſūt ꝓpter regnū terrenū ab eodē vno deo q̇ fecit celuz ⁊ terrā Quarta rō d̄r declaratiōis: vt.ſ.ſanū intellectū p̄ceptoꝝ declararet: ⁊ erroꝛez iudeoꝝ circa ea excluderet. vt d̄r Ly. vbi.ſ. Nā notat ꝙ ad ꝯſecutionē ſalutis ſufficit inq̄t obſeruatio mādatoꝝ decalogi. vt d̄r ſaluatoꝛ Matth.xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mandata Et h̄ intellige dū talis hō ſit in vera fide chr̄i ⁊ obediētia eccl̄ie: ſacra noue leg̃ volēs ſuſcipe ⁊ tenet: vt nō ꝯtēnēs ⁊ iō inq̄t Noua p̄cepta moꝛalia ſaluatoꝛ nō dedit: ſed p̄cepta decalogi replicauit ⁊ ad obſeruationē illoꝝ hoīes induxit ⁊ obligauit: tn̄ appoſuit aliq̄ q̇ verū intellectuz illoꝝ declararent: ⁊ erroꝛes iudeoꝝ circa h̄ excluderēt. vt ſic iuxta euāgeliū i fide chr̄i obſeruantes hoīes ſalui fierent. Et ſic patet de p̄mo. DD

Circa ſcḋm q̄rit: q̄t ſūt

genera p̄ceptoꝝ euāgelicoꝝ: Rn̄detur ſm Aſtex.li.j.ti.xliij. ⁊ fratrē Angel. in ſumma. alioſq; colligēdo: ꝙ q̄dā ſunt ſpecialia reſpectu perſonarū p̄ſidentiū: vt illa q̄ ſpecialiter data ſunt apl̄is Matth.x. que hic omitto. Sūt alia quedā generalia reſpectu omniuz chr̄ianoꝝ: que ſaltē ſm genera enumerabimus. Primū p̄ceptuz ⁊ fundamentale eſt catholicā fidez habere ⁊ baptizari velle Marci vlti. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit ſalu⁹ erit. q̇ v̄o nō cre.⁊c̄.

Scḋm eſt pn̄iam de peccatis agere in ꝯtritione: confeſſione ⁊ ſatiſfactiōe Mat. iiij. Penitētiā agite appꝛopinq̄bit em̄ ⁊c̄. Et Luc.xiij. patet. Tertiū eſt decalogū implere ſano intellectu ſine oī erroꝛe. ſicut chr̄s dn̄s expoſuit: vicꝫ ꝙ illo p̄cepto Non occides ꝓhibet etiā inoꝛdinata ira: inuidia odiū ⁊ h̄mōi. Et ꝙ tenemur recōciliari ꝓximo leſo Matth.v. Jtē ꝙ in p̄cepto Nō mechaberis: ꝓhibet oīs ꝯcupiſcentia tam coꝛdis q̄ oculoꝝ ⁊ vxoꝛis dimiſſio ac oīs occaſio mechie. Jtē ꝙ illo p̄cepto Nō peierabis: ꝓhibet oīs iuratio ſine cauſa. Jtem ꝙ illo p̄cepto Diliges ꝓximū: tenemur diligere inimicos: ⁊ ꝙ ꝓximo veniā petēti dimittere debem⁹ in coꝛde ſaltē rācoꝛē et ſig̃ rācoꝛis. De p̄dictis Mat.v. ⁊ plib⁊ paſſib⁊ euāgelioꝝ. Quartū p̄ceptū ē deum vera charitate amare: ⁊ ſic ab omi pctō moꝛtali cauere. Matth.xxij. Diliges dn̄m deū tuū toto coꝛde: tota aīa ⁊c̄. Et h̄ intelligit quo ad oim̄ ꝯrioꝝ charitati.i.pctōꝝ moꝛtaliuz excluſiōez ſm doc. Proinde chr̄s i euāge. ſingillatim p̄cepit ꝯ ſingula pctā moꝛtalia ꝑfectā cautelā. puta ꝯ ſuꝑbiā hypocriſim ⁊ vanā gl̄iam Mat.vj. dixit: Attēdite ne iuſticiā vr̄am faciat̃ corā hoīb⁊ vt videamini. Jtē ꝯ auariciā Mat.v. Nolite theſaurizare in terra ⁊c̄. Jtē contra luxuriā cōſuluit caſtitatē v̄ginalēq; mūdiciā. Jtez ꝯ irā patiētiā ꝑfectiſſimā di. Siq̇s te ꝑcuſſerit in maxilla vna p̄be alterā. ⁊ ſiq̇s tulerit tunicā da ei ⁊ palliū: ⁊ h̄mōi. Et hec ſꝫ Auguſt. ſunt de p̄cepto q̇ ad animi p̄ꝑatōem. vt ſcꝫ nolit q̇s ꝓpt talia illata moꝛtalit peccare in ira vel odio. aliter nō eſt de p̄cepto ſed de cōſilio: ad q̇ḋ hō non tenet. Jtē contra gulā Lu.xxj. Attendite ne foꝛte ꝑuent coꝛda vr̄a crapula ⁊ ebꝛietate. Jtē ꝯ inuidiam ⁊ odiū p̄cepit etiā inimicos diligere et nō iudicare temerarie. Mat.vij.c. Jtē contra acidiā Lu.xviij. Opoꝛtꝫ ſemꝑ oꝛare et nō deficere. ⁊ h̄ obligat tꝑib⁊ deputatis. Quintū p̄ceptū eſt ꝓximū diligere ſm equitatē iuris nature. Lu.vj. Prout vult;. Lyra. rōnaliter. vt faciāt vobis hoīes ⁊ vos facite ⁊c̄. in caſu neceſſitatis eſt p̄ceptū. Sextū eſt miſericoꝛdie oꝑa exercere. Lu.vj. Oi petēti te tribue. ⁊ hoc in extrema neceſſitate ꝓximi tenet q̇s ex p̄cepto. Septimū eccleſie p̄ceptis obedire. Mat.xviij. Si eccleſiam nō audi.⁊c̄. Octauū ſacr̄a ꝓ loco et tꝑe ſuſcipe. ptꝫ de cōione ⁊ alijs Nono ꝑſeuerare vſq; i finē i ſtatu gr̄e. Matth.xxiiij Qui ꝑſe. vſq; i fi. h̄ ſal. e. Et ſic ptꝫ EE

Circa tertium de obligatōe

nota regulas. Pria ꝙ hō chr̄ian⁹ obligat ad p̄cepta ſꝫ nō ad ꝯſilia euāgelica vt cōit obſuāda. Ptꝫ ꝑ Aug.xiiij.q j.ca. Quod p̄cipit inq̄t impat. ⁊ hoc neceſſe eſt fieri: ſi non fiat penā habet. Sed conſilio.

dñi ſi vti nolueris minus boni adipiſceris. Secūda regula ꝙ cōſilia euāgelica obligāt quēlibꝫ ſaltē ad nō ꝯtēnēdū. Tertia regula ꝙ cōſilia euāgelica obligāt ad iplēdū eos ſolū q̄ ſe voto aſtrinxerūt ad aliq̄ illorū. De his vide in q̄dragesimali ſecūdo. ſcꝫ de vicijs. ſermone. xiiij. M N ꝛc.

Feria ſc̄da dñice de ramis Ser. xlviij. d̄ charitate que eſt finis omniū p̄ceptorum.

d Omus impleta eſt ex odore vnguenti. Jo. xij. ꝛ in euāge. Sicut dicit Bern. Vnguētū deuotōis ꝛ pietatis eſt deo gratiſſimū ꝛ ſanctis angelis ac beatis. Vñ ſponſa chriſti ꝛ eccl'ia orans canit illud Canti. j. Trahe me poſt te. ſ. p amorem. qꝛ anima amore trahit̄ q̄cunqꝫ trahit̄. vt dicit ſanctus Aug. Subditur. Jn odorē vnguētoꝝ tuoꝝ currim⁹ Et qꝛ Magdalena hmōi vnguēto vnxit pedes Jeſu: ideo dicit̄ hic ꝙ domus. ſ. eccleſie militantis ad imitandū: ꝛ triūphantis ad ꝯgratulandū impleta eſt. vt patꝫ i euangelio. Exquo aūt finis omnis p̄cepti charitas eſt: vt dicit Ap'ls. j. Timo. j. ip̄a eſt etiā radix ꝛ fundamentū ac plenitudo legis: vt dicit idem Rho. xiij. quia oē p̄ceptū ꝛ lex ad id ordinat hominē vt deum diligat hō. qua. ſ. charitate anima vnitur deo q̄ eſt finis vltim⁹. Unde d̄r charitas q̄ſi chara vnitas. ꝓpterea iam p⁹ o ia p̄cepta ſequit̄ agendū de charitate. De q̄ p iſto ſmōe nota tria myſteria que hab es i ꝑte eſtiuali Pomerij d̄ tꝑe. ſer. xv. ꝑ totū

Feria tertia dñice de ramis. Ser. xlix. de predilectōne charitatis a deo ꝛ mirificatione.

n Os aūt gl'iari optet i cruce domini noſtri Jeſu chr̄i. Hec verba ſancta eccl'ia canit hodie in introitu miſſe. ꝛ accipiunt̄ ab apoſtolo Gala. vj. Jn q̄bus docemur que ſit ſūma gloria chriſtiana. ſ. crux chr̄i. Sed quare hoc niſi qꝛ ꝑ hāc oñdit de⁹ nob̄ ſūmā charitatē q̄ aiam ſuā poſuit. p nob̄. ſicut dicit Joan. xv. vt nos deū reamaremus. quia vt dicit Bern. Siue p̄cipiēdo ſiue caſtigando: ſiue benefaciēdo ſiue pmittendo h̄ ſolum requirit de⁹ vt diligat̄: ſolue tributū amoris ꝛ noueris deo ſatiſfactū. Hec ille.

Proinde tria myſteria notabim⁹ in hoc ſmnone de charitate vicꝫ.

Primū de dei p̄acceptatiōe.

Sc̄dm de ei⁹ mirificatiōe

Tertiū de ei⁹ adq̄ſitiōe

De q̄bꝫ ꝑte eſtiuali ſup̄ ſermone. lij. X. ꝛ ꝯſequenter.

Feria q̄rta eiuſdem dñice. Sermo. l. de eadem charitate.

t Radidit in mortē animā ſuaꝫ. Eſaie. liij. ꝛ in ep'la hodierna. Dñs ieſus intātū nos amauit ꝙ tradidit p nobis animā ſuā in mortē. Propterea Aug. d̄r. Si piget amare. ſ. deū: ſaltē pudeat nō reamare p tanta charitate q̄ nos miſeros tantuꝫ dilexit vt vnigenitū ſuū p nobis in mortē daret. Deīde de ip̄a charitate p̄ter p̄dicta adhuc tria myſteria notabim⁹.

Primū d̄r cōmēdatiōis

Sc̄dm indiminutiōis.

Tertiū augmētatiōis

De q̄bꝫ in forma vide ꝑte eſtiuali Pomerij ſmone liiij. ꝑ totū.

Feria q̄nta ſermonē optet facere de cōione. Deniqꝫ tā de hac q̄ꝫ de ſeq̄ntibꝫ diebꝫ plīmos ſmōes vide i ꝑtibꝫ alijs p̄cedētibꝫ

Pomeriū Sermonū Quadrageſimalium tripꝑtitoꝝ ꝑ Religioſum deuotūqꝫ patrē: ſacre pagine pfeſſorē eiuſdēqꝫ ſatorem zeloſiſſimū: fratrē Pelbartū de Themeſwar Ordinis Minoꝝ de Obſeruātia: cōpendioſe redactū:

Impenſis circūſpecti viri archibibliopole Joannis Rynman de Oringaw: i officia induſtrij Hērici Gran Ciuis in impiali opido Hagenaw accurate impſſum Anno ꝟginei part⁹ M. D. ꝛ. iiij. Kal. xvj. Martij. finem adeptū eſt feliciter.

Peybal
to.

1504 - 16 Martij - ye sea
uio s obre la 4 de las sent.as

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA